

VI MOŽETE RAZUMJETI BIBLIJU!

***PSALMI: HIMNA
IZRAELA
KNJIGE I. & II.
(Psalmi 73 - 150)***

BOB UTLEY
PROFESOR HERMENEUTIKE
(TUMAČENJE BIBLIJE)

*VODIČ ZA PROUČAVANJE NIZOM KOMENTARA
STAROGA ZAVJETA, TOM 9B*

BIBLE LESSONS INTERNATIONAL
MARSHALL, TEXAS
2012.

www.BibleLessonsIntl.com
www.freebiblecommentary.org

SADRŽAJ

_Toc411190641

SKRAĆENICE KORIŠTENE U OVOME KOMENTARU i

Komentari

Psalam 73	1
Psalam 74	10
Psalam 75	22
Psalam 76	28
Psalam 77	38
Psalam 78	46
Psalam 79	59
Psalam 80	66
Psalam 81	72
Psalam 82	79
Psalam 83	84
Psalam 84	98
Psalam 85	105
Psalam 86	111
Psalam 87	123
Psalam 88	126
Psalam 89	136
Psalam 90	149
Psalam 91	156
Psalam 92	161
Psalam 93	166
Psalam 94	169
Psalam 95	176
Psalam 96	181
Psalam 97	191
Psalam 98	197
Psalam 99	202
Psalam 100	211
Psalam 101	215
Psalam 102	224
Psalam 103	231
Psalam 104	241
Psalam 105	252
Psalam 106	268
Psalam 107	285
Psalam 108	294
Psalam 109	299
Psalam 110	307
Psalam 111	314
Psalam 112	319
Psalam 113	324
Psalam 114	328
Psalam 115	332

Psalam 116.....	337
Psalam 117.....	342
Psalam 118.....	345
Psalam 119.....	354
Psalam 120.....	398
Psalam 121.....	404
Psalam 122.....	408
Psalam 123.....	412
Psalam 124.....	414
Psalam 125.....	417
Psalam 126.....	421
Psalam 127.....	425
Psalam 128.....	429
Psalam 129.....	433
Psalam 130.....	437
Psalam 131.....	442
Psalam 132.....	444
Psalam 133.....	450
Psalam 134.....	453
Psalam 135.....	456
Psalam 136.....	462
Psalam 137.....	468
Psalam 138.....	474
Psalam 139.....	480
Psalam 140.....	490
Psalam 141.....	496
Psalam 142.....	501
Psalam 143.....	505
Psalam 144.....	513
Psalam 145.....	520
Psalam 146.....	528
Psalam 147.....	532
Psalam 148.....	537
Psalam 149.....	542
Psalam 150.....	547

POPIS SADRŽAJA POSEBNIH TEMA PSALMI 73 - 150

Morija, Šalem, Jebus, Sion, Jeruzalem, 74:2	13
SZ-no proročanstvo, 74:9.....	14
Zašto obećanja prema SZ-nome Savezu izgledaju tako različito od obećanju prema NZ-nome Savezu, Psalam 76: Okvirni uvidi	29
Tajna, Psalam 76: Okvirni uvidi	32
Ostatak, tri značenja, 76:10.....	36
Svet, 77:13	42
Vode, 77:16.....	43
Običaji pokopa, 79:2.....	61
Kalendari Drevnoga Bliskog Istoka, 81:3.....	74
Blagdani Izraela, 81:3	74
Edom i Izrael, 83:6.....	86
Kratki povijesni pregled sila Mezopotamije, 83:7	88
Kraljevstvo Božje, 84:3	100
Tisuću (<i>eleph</i>), 84:10	103
Mir (<i>shalom</i>), Psalam 85: Okvirni uvidi	106
Strah (SZ), 85:8-12	108
Što znači “Primiti”, “Vjerovati”, “Ispovjediti se /Priznati”, i “Pozvati se”?, 86:5	114
Grčka glagolska vremena upotrijebljena za opis spasenja, 86:5.....	116
Pokajanje u Novome zavjetu, 86:5	117
Vjera, povjerenje, ili pouzdanje (<i>pistis</i> [imenica], <i>pisteuō</i> , [glagol], <i>pistos</i> [pridjev]), 86:5	117
Ispovijed /priznanje, 86:5.....	119
Pojmovi korišteni za visoke /snažne ratnike ili skupine naroda (divovi), 88:10	130
Mudrosna književnost, 88:10.....	130
Očinstvo Božje, 89:19-29	142
Otac, 89:19-29.....	144
Blagoslov (GLAGOL, BDB 138; IMENICA, BDB 139 [SZ]), 94:12-16.....	172
Slava (<i>kabod</i>) (SZ), 96:3.....	183
Pojmovi za Drugi dolazak, 96:13.....	187
Dan Gospodinov, 96:13	188
Ovo doba i dolazeće doba, 96:13	188
Dolazak na oblacima (nekoliko hebrejskih riječi, ali većinom <i>anan</i> , BDB 777, KB 857), 97:2....	193
Kovčeg saveza, 99:1	204
Nadahnuće (inspiracija), 99:7	206
Kanon, 99:7.....	207
Prosvjetljenje (iluminacija), 99:7	208
Osobno zlo, 101:3	218
Lucifer, 101:3.....	219
Pad Sotone i njegovih anđela, 101:3.....	220
Apokaliptička književnost, 101:3	221
Nebo i Treće nebo, 102:19.....	228
Iscjeljenje, 103:3	233
Pavlova stajališta o Mojsijevskom Zakonu, 103:7	236

Mojsijevski Zakon i kršćanin, 103:7.....	236
Čuvati /održavati (iz Ponovljenoga zakona 5:10), 103:18	239
Ugaoni kamen, 104:5	245
Biblija (iz <i>Bible interpretation Seminar Textbook</i>): I. Kanon, Okvirni uvid, 105	253
Izlazak (neizvjesnosti), 105:20	259
Crveno more (BDB 410 GRAĐA BDB 693 I), 105:20	262
Položaj planine Sinaj, 106:19	274
Štovanje plodnosti u Drevnome Bliskom Istoku, 106:28-31	278
<i>Molek</i> (iz Ponovljenoga zakona 12:31), 106:28-31	279
<i>Molek</i> , 106:28-31	279
Anđeli i demoni, 106:37	281
Kristovo Božanstvo iz SZ-a (Knjiga proroka Miheja 5:2), 110:1.....	309
Melkisedek (iz Knjige Postanka 14:18), 110:4	311
Proricatelj, 115:7b.....	334
Bog je otvrdnuo, 119:19	361
Predestinacija (kalvinizam) nasuprot ljudske slobodne volje (arminijanizam), 119:36-39	364
Hebrejska gramatika, 119:49	369
Moj Sluga, 119:49.....	374
Nevolja (<i>thlipsis</i>), 119:75.....	380
Hebrejska poezija, 120:2.....	399
Vjera, povjerenje, pouzdanje [u NZ-u], 125:1a	418
Oprost u SZ-u, 130:3-4	439
Isus Nazarenac, 132:17	449
Anđeoski stupnjevi u Pavlovim spisima, 134:1	454
Glava (<i>kephalē</i>), 137:6.....	470
Osobine Boga Izraelova (NZ) – iz 1. Timoteju poslanice 1:17, 138:2	476
Pad (iz Knjige Postanka 3; vidjeti egzegetske bilješke online u komentarima Knjige Postanka) u NZ-u, 143:2.....	507
Sin čovječji (iz Daniela 7:13), 144:3	515
Tekstualni kriticizam, Psalam 145: Okvirni uvidi	521
Crkva (<i>ekklesia</i>), 149:1	543

SKRAĆENICE KORIŠTENE U OVOME KOMENTARU

- AB *Anchor Bible Commentaries*, izdao William Foxwell Albright i David Noel Freedman
- ABD *Anchor Bible Dictionary* (6 tomova), izdao David Noel Freedman
- AKOT *Analytical Key to the Old Testament*, John Joseph Owens
- ANET *Ancient Near Eastern Texts*, James B. Pritchard
- BDB *A Hebrew and English Lexicon of the Old Testament*, F. Brown, S. R. Driver i C. A. Briggs
- BHS *Biblia Hebraica Stuttgartensia*, GBS, 1997.
- DSS Svitci s Mrtvoga mora
- IDB *The Interpreter's Dictionary of the Bible* (4 toma), izdao George A. Buttrick
- ISBE *International Standard Bible Encyclopedia* (5 tomova), izdao James Orr
- JB *Jerusalem Bible* [Jeruzalemska Biblija]
- JPSOA *The Holy Scriptures According to the Masoretic Text: A New Translation* (The Jewish Publication Society of America [Židovsko izdavačko društvo Amerike])
- KB *The Hebrew and Aramaic Lexicon of the Old Testament*, Ludwig Koehler i Walter Baumgartner
- LAM *The Holy Bible From Ancient Eastern Manuscripts* (Pešita), Georg M. Lamsa
- LXX *Septuagint* ([Septuaginta], grčko-engleska) od Zondervana, 1970.
- MOF *A New Translation of the Bible* od Jamesa Moffatta
- MT *Masoretic Hebrew Text*
- NAB *New American Bible Text*
- NASB *New American Standard Bible*
- NEB *New English Bible*
- NET *NET Bible: New English Translation*, drugo Beta izdanje
- NIDOTTE *New International Dictionary of Old Testament Theology and Exegesis* (5 tomova), izdao Willem A. VanGemeren
- NIV *New International Version*
- NJB *New Jerusalem Bible*

NRSV *New Revised Standard Bible*

OTPG *Old Testament Passing Guide*, Todd S. Beall, William A. Banks i Colin Smith

REB *Revised English Bible*

RSV *Revised Standard Version*

SEPT *The Septuagint* (grčko-engleska), Zondervan, 1970.

TEV *Today's English Version* od *United Bible Societies*

YLT *Young's Literal Translation of the Holy Bible*, Robert Young

ZPBE *Zondervan Pictorial Bible Encyclopedia* (5 tomova), izdao Merrill C. Tenney

PSALAM 73

PODJELA NA ODLOMKE U SUVREMENIM PRIJEVODIMA

NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB
kraj pokvarenih suprotstavljen s onima koji su pravedni <u>MT uvod</u> Psalam Asafov	tragedija pokvarenih, i blagoslovljenost pouzdanja u Boga	promišljanje o Božjoj pravdi	Božja pravda	pobjeda pravde
73:1-9	73:1-3 73:4-9	73:1-3 73:4-9	73:1-3 73:4-14	73:1 73:2-3 73:4-5 73:6-7 73:8-9
73:10-14	73:10-14	73:10-14		73:10-12 73:13 73:14-15
73:15-20	73:15-17 73:18-20	73:15-20	73:15-17 73:18-20	73:16-18 73:19-20
73:21-24	73:21-24	73:21-26	73:21-26	73:21-22 73:23-24
73:25-28	73:25-26 73:27-28	73:27-28	73:27-28	73:25-26 73:27-28

ČITANJE KRUG TRI (vidi str. xv.)

SLIJEĐENJE IZVORNE AUTOROVE NAKANE NA RAZINI ODLOMKA

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. To ne smijete prepustiti komentatoru.

Pročitajte odlomak odjednom. Odredite subjekte (čitanje kruga #3, str. xv., kao gore). Usporedite vašu podjelu subjekta s pet prijevoda navedenih gore. Podjela na odlomke nije nadahnuta, ali ona je ključ za slijeđenje izvorne autorove nakane, što je srce tumačenja. Svaki odlomak ima jedan i samo jedan subjekt.

1. Prvi odlomak
2. Drugi odlomak
3. Treći odlomak
4. I tako dalje.

OKVIRNI UVIDI

- A. Asaf je jedan od levitskih zborovođa pod Davidom (usp. 1. Ljet 25:1-9).
- B. Ovaj Psalam govori o očitome nepoštenom napretku pokvarenih i patnji pravednika. On obrađuje poteškoću projiciranjem Božje pravde u budući život nakon smrti.
- C. Psalam razvija i proširuje tradicionalno gledište (“dva puta”) glede života; usporediti Ponovljeni zakon 27 - 28; 30:15-20; Psalam 1; Izreke 4:10-18; Evanđelje po Mateju 7:13-14. Život je nepravedan ali Bog će ga postaviti pravednim!
- D. Knjiga o Jobu i Psalam 37 bave se s istom poteškoćom, ali u ovome životu; Psalam 73 bavi se s njim u svjetlu Evanđelja po Mateju 25.

PROUČAVANJE RIJEČI I IZRIČAJA

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 73:1-9

- ¹Zasigurno Bog je dobar prema Izraelu,
Onima koji su čisti u srcu!
- ²A što se mene tiče, moje noge dodoše blizu spoticanja,
Moji koraci gotovo su se poskliznuli.
- ³Jer ja bijah zavidan oholome
Dok vidjeh napredak pokvarenih.
- ⁴Jer ne postoje patnje u njihovoj smrti,
I njihovo je tijelo salasto.
- ⁵Oni nisu u nevolji kao drugi ljudi,
Niti su oni pomoreni kao čovječanstvo.
- ⁶Zato ponos je njihova ogrlica;
Odjeća nasilja pokriva ih.
- ⁷Njihovo oko natiče od ugojenosti;
Maštanja njihova srca razuzdala su se.
- ⁸Oni podrugljivo i pokvareno govore o ugnjetavanju;
Oni govore s visoka.
- ⁹Oni su postavili svoja usta protiv nebesa,
I njihov jezik kočoperi se preko zemlje.

73:1 “Zasigurno Bog je dobar prema Izraelu” “Dobar” (BDB 373 II, #9) znači “dobrostitv prema” (usp. Ps 86:5; 145:9; Tuž 3:25). Ovo je zaključak Psalma i temeljna pretpostavka SZ-a ali nije svaka osoba u Izraelu od vjere (usp. Rim 9 - 11). Isto može biti rečeno o Crkvi (usp. Mt 7; 13). Neobičan izričaj Psalma 73:15 može odraziti istinskoga, vjernog Izraela.

Zabilježite dodana suzvučja o Božjoj “dobroti”:

1. On je dobar prema svima (usp. Ps 145:9)
2. Njegova dobrota iskazan je prvenstveno na onima koji se pozivaju na Njega (usp. Ps 86:5)
3. On je dobar, On Sâm (usp. Ezra 3:11; Ps 100:5; 106:1; 107:1; 118:1.29; 136:1; Jer 33:11; Nah 1:7).

Izraelov blagoslov temeljen je na:

1. Božjoj vječnoj iskupiteljskoj svrsi u Abrahamovu sjemenu (vidjeti Posebnu temu u Ps 2: Okvirni uvidi: YHWH-in vječni iskupiteljski naum)
2. odnosu vjere i poslušnosti Savezu Njegovih sljedbenika
3. kratkotrajni fizički blagoslovni ne mogu se usporediti (usp. Rim 8:18-25) s dugotrajnim, osobnim odnosom (usp. Rim 8:26-30.31-39)! Budite sigurni da ste odabrali dugotrajno stajalište! Sadašnje okolnosti mogu biti varljive!

▣ **“prema Izraelu”** NRSV i REB, kao i katolička verzija NAB-e, mijenja “prema Izraelu”, לִישְׂרָאֵל (BDB 975) na “za Božje čestite”, אֱלֹהֵינוּ (BDB 449 i BDB 42 II, #6).

▣ **“čisti u srcu”** Ovo odražava nečije stavove i pobude (usp. Ps. 24:4-5; 51:10; Mt 5:8).

73:2

NASB

“blizu”

NKJV, NRSV, JPSOA

“skoro”

TEV

“zamalo”

NJB

“do točke”

Ovo odražava hebrejski PRILOG BDB 589. On jasno izriče ozbiljnost krize psalmistove vjere! On je bio na samome rubu gubljenja svoga povjerenja, pouzdanja, sigurnosti, i mira s Bogom. Krize vjere moguće su:

1. razoran gubitak nade
2. izvor snage i rasta.

Mi svi poznamo ljude koji su iskusili jedno ili drugo!

▣ **“spoticanja...**

poskliznuli” Ovo je biblijska metafora načina života. Ravan, čvrst put bio je pravednost (usp. Ps 40:2), ali iskrivljeni, sklizičući put bio je pokvarenost (usp. Ps 73:18; Izr 3:23). Dvije mogućnosti u životu su one nazvane “dva puta” (tj. Ps 1 i Pnz 30:15-20).

Pojam preveden “poskliznuli” doslovno je “izliveni /istočeni” (BDB 1049, KB 1629, *Qal* PASIVNI PERFEKT). Jedino ovdje on ima suzvuk (zahtijevan od usporednoga poetskoga retka, “spoticanja”) sklizanja po mokroj površini.

Psalam 73:3 razjašnjava poteškoću o području vrijednosti (tj. zavist, ljubomora).

73:3 “ja bijah zavidan oholome...

napredak pokvarenih” Ovaj svijet je nepošten. Ako je ovaj svijet sve što postoji, Bog je nepošten!

Oni “čisti u srcu” Psalma 73:1 bili su iskušavani od nepoštenosti života. Osnovna pretpostavka je da Bog dozvoljava ono što mora biti osuđeno! Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 11:4b-5a: Bog ispituje Svoj narod.

73:4-9 Ovi stihovi opisuju način života ljudi spomenutih u Psalmu 73:3 (tj. oholi i uspješni, pokvareni ljudi zavjetne zajednice):

1. nema patnje u njihovoj smrti
2. dobro usaljeni, Psalam 73:4b.7a
3. nema vidljive nevolje
4. ističu ponos, Psalam 73:6a.8b
5. djeluju nasilno bez osude
6. misle zlo i kleveću
7. gizdavo pokazuju svoja zla djela, čak i pred Bogom, Psalam 73:11.

Prema SZ-noj teologiji (tj. Lev 26; Pnz 27 - 30) blagostanje je bilo blagoslov od Boga za vjeru i poslušnost (usp. Ps 73:10), ali ovi ljudi rugali su se iz takvih tekstova!

73:4 “ne postoje patnje u njihovoj smrti” Ovo znači: (1) oni su imali častan pogreb ili (2) njihova je smrt bila brza i bezbolna.

▣ **“patnje”** Ova hebrejska riječ (BDB 359) upotrijebljena je samo dva puta u SZ-u, u vrlo različitim značenjima:

1. “lanci” ili “okovi” – Knjiga proroka Izaije 58:6 (JEDNINA)
2. “patnje” – Psalam 73:4 (MNOŽINA).

NET Biblija predlaže:

“To je korišteno metaforički o bolu i patnji što ograničava nečiji užitak života” (str. 941).

Tyndale Commentary od Dereka Kidnera (str. 289, fusnota #2) slaže se s RSV, koja mijenja “u njihovoj smrti”, למות , u dvije riječi, למו , što ishodi u “nema patnji za njih, glasa i uglađenosti u njihovu tijelu”. Ovo je slijeđeno od NRSV i REB.

▣ **“njihovo je tijelo salasto”** Oni izgleda nisu iskusili bolest ili uobičajene životne poteškoće (tj. zdravo tijelo; hebrejski pojam [BDB 17 I] nađen je jedino ovdje).

73:5

NASB, NKJV

“Oni nisu u nevolji kao drugi ljudi”

NJB

“oslobođeni od briga što su ljudski udes”

JPSOA

“Oni nemaju dio u mucu ljudi”

Pokvareni su izgleda pošteđeni uobičajenih životnih poteškoća. Ovo, isprva, izgleda kako je Božje djelo. To je teološka poteškoća povezana s “dva puta” (usp. Job; Ps 73).

▣ **“pomoreni”** Ovaj pojam (BDB 619, KB 668, *Pual IMPERFEKT*) često je Božanska kazna (usp. Post 12:17; 2. Kr 15:5; 2. Ljet 26:20; Iz 26:5; Job 1:11; 2:5). Izgledalo je kako su to Božje vlastite riječi (tj. Lev 26; Pnz 27 - 30; Ps 1) o tome da pokvareni nisu uspjeli. U Psalmu 73:14 ista je riječ upotrijebljena za duševnu tjeskobu psalmiste, prouzročenu njegovima vlastitim sumnjama.

73:6 Zbog njihovih životnih iskustava (Ps 73:4-5) oholi, bogati, zdravi, zavjetni prekršitelji žive otvoreno, čak gizdavo, svoje bezbožne živote (Ps 73:6-9).

73:7

NASB

“Njihovo oko natiče od ugojenosti”

TEV

“njihova srca izljevaju zlo”

NJB

“iz njihova sala curi pakost”

LXX

“Njihova nepravda izaći će kao da je iz sala”

Pešita

“Njihova nepravda prolazi kao tustina”

JPSOA

“Salo priječi vidik njihovim očima”

Zamisao “nepravde” prijevod je iz LXX-e, Sirijske verzije, Pešite, i Vulgate. *UBS Text Project* (str. 314) daje “njihovim očima” ocjenu “C” (tj. znatna sumnja).

“nepravda” je ערבמו

“njihovim očima” je עיבמו.

“Oči(ma)” odgovara okviru i paralelizmu Psalma 73:7 bolje.

73:8 “podrugljivo” Ovaj očiti aramejski pojam (BDB 558, KB 559) pojavljuje se jedino ovdje u SZ-u.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 73:10-14

¹⁰Zato se njegov narod vraća k ovome mjestu,

I vode obilja pijene su od njih.

¹¹Oni govore: “Kako Bog zna?

I postoji li spoznaja s Previšnjim?”

¹²Gle, ovo su pokvareni;

I uvijek lagodno, oni su se uvećavali u bogatstvu.

¹³Zasigurno uzalud ja sam držao svoje srce čistim

I prao svoje ruke u nedužnosti;

¹⁴Jer bio sam udaran čitavoga dana

I kažnjavan svako jutro.

73:10 Ovaj stih je neizvjestan u MT-u. Tijek okvira podrazumijeva:

1. pokvareni ljudi negativno su utjecali na druge zavjetne ljude (katolička predaja CCD misli kako je Ps 73:10 bio navod od pokvarenih Izraelaca)
2. pokvareni proždiru svako dobro što mogu
3. sljedbenici pokvarenih vjeruju svemu što oni kažu (NIDOTTE, tom 2, str. 1065).

U osnovi ovo je psalmistova dvojba. On vidi oholu, bogohulnu, zavjetnu osobu koja prima sve zavjetne dobrobiti i obilje! To je zašto on postavlja pitanje u Psalmu 73:13! Taj “ako ...onda /potom” Mojsijevskoga Saveza (tj. Lev 26; Pnz 27 - 30) izgleda nema učinka. Svijet izgleda “postavljen naglavce”.

AB, slijeden NET Biblijom, predlaže ispravak za prvi redak. Oni mijenjaju “on će dovesti natrag svoj narod” (MT) na “oni će biti ispunjeni s hranom”, što je izgleda bolja usporednica s narednim retkom.

73:11 “Kako Bog zna?” Pokvareni otvoreno pokazuju oholost i bogohulnost prema YHWH-i (usp. Ps 73:9).

Jewish Study Bible ima zanimljiv navod (str. 1362):

“Nije postojao ateizam u drevna vremena, jedino predodžba da je Bogu nedostajalo znanje i sila” (usp. Ps 10:4.11.13; 94:7).

Ova tvrdnja nedostatka predznanja ponovno se pojavila u suvremenoj teologiji “Otvoreni teizam”. Ja osobno mislim kako je ova teologija uzela SZ-nu književnu tehniku (tj. Bog postavlja pitanja, usp. Post 3:9) i koristila je kao rešetku za pročišćavanje svih biblijskih tekstova. To je promijenjen oblik “Napredujućega teizma” od Alfreda North Whiteheada ([1861.-1947.] britansko - američki filozof, fizičar i matematičar; radio je na polju logike, matematike, filozofije znanosti i metafizike – op.prev.).

▣ **“Previšnjim”** Ovo je hebrejski naslov *Elyon* (vidjeti Posebnu temu u Ps 1:1: Imena za Božanstvo). Upotrijebljen u je Knjizi Postanka 14 (tj. ime što je Melkisedek dao Božanstvu) četiri puta i dvadeset i jedan put u Psaltiru, ali samo šest puta u čitavome ostatku SZ-a.

73:13 “Zasigurno uzalud ja sam držao svoje srce čistim” Ovo odražava psalmistovu sumnju o Božjoj dobroti i čestitosti pomiješano s “jadan ja” stavom. To skoro odražava “što je u tome za mene” stav Knjige o Jobu 1:6-12.

Ovo je teološki slično sa Satanovim optužbama Joba da on (Job) služi Bogu samo zbog Božjih blagoslova i zaštite (tj. vjera za blagonaklonosti).

Ona “dva puta” SZ-a izgleda da su obrnuta! Ovo je gdje “vjerni sljedbenici” moraju upamtiti da mi živimo u palome svijetu. Ovo nije svijet kakvim je Bog namjeravao da bude. Svrha SZ-a bila je pokazati ljudstvu njihovu pobunu i grijeh (usp. Gal 3)!

Dobrota i vjernost donose sramotu i odbacivanje u palome svijetu (usp. Mt 5:10-16), ali postoji novi dan što dolazi (usp. Jer 31:31-34; Ez 36:22-38).

▣ **“Zasigurno”** Ovaj PRIDJEV (BDB 36), upotrijebljen o “sumnji” u Psalmu 73:13, postaje potvrda u Psalmu 73:18! Psalmist nije živio pravedan život uzalud a pokvareni će žeti ono što su sijali (usp. Job 34:11; Ps 28:4; 62:12; Izr 24:12; Prop 12:14; Jer 17:10; 32:19, za puni popis NZ-nih tekstova usp. Gal. 6:7 *online*).

▣ **“prao svoje ruke u nedužnosti”** Ovaj prijevod je zasigurno moguć, temeljen na:

1. MT uvodu u Psalam 73
2. ove levitske slike
3. žrtvenog pojma “dio” u Psalmu 73:26.

Autor je mogao biti levit ili svećenik. Pranje ruku bilo je dijelom hramskoga obreda.

Međutim, idiom prima širi suzvuk “pobožnoga življenja” (usp. Pnz 21:6; Ps 26:6); također zabilježite idiom u Knjizi Postanka 20:5.

73:14 Postoji usporednica između “čitavoga dana” i “svako jutro”, oboje od toga su idiomi za prošireno vremensko razdoblje (tj. životni vijek). Psalmist potvrđuje život vjernosti.

PASIVNO STANJE izričaja “Ja sam bio udaran” (BDB 224, K 243, *Qal* IMPERFEKT spojen s BDB 619, KB 668, *Qal* PASIVNI PARTICIP) podrazumijeva kako ne samo da je Bog dopustio ili predvidio djelovanja i pobude pokvarenih, nego je napravio vjernome psalmisti ono što je trebalo biti učinjeno oholima, bogohulnima, nevjernim zavjetnim drugovima! To je tajnovitost događaja u palome svijetu. Ovo nije svijet kakvim je Bog namjeravao da bude. Događaju se stvari koje nisu od Boga. U SZ-u, kako bi se podupro monoteizam, postoji samo jedna uzročnost (usp. Prop 7:14; Iz 45:7; Am 3:6) ali iz daljnega otkrivenja mi znamo kako to nije slučaj. Bog je dopustio Svome ljubljennomu Stvorenju žeti strahovite posljedice Knjige Postanka 3. Dobra vijest je:

1. On će to urediti na kraju (tj. Novo doba)
2. On je s nama usred toga (usp. Ps 23).

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 73:15-20

¹⁵Ako sam rekao: “Ja ću govoriti ovako”,
Evo, iznevjerio bih naraštaj Tvoje djece.

¹⁶Kad razmišljah da razumijem to,
Ja bijah uznemiren u svome pogledu

¹⁷Sve dok ne dođoh u svetište Božje;
Onda uvidjeh njihov kraj.

¹⁸Zasigurno Ti ih stavljaš na sklizava mjesta;
Ti ih obaraš k uništenju.

¹⁹Kako su oni uništeni u trenutku!
Oni su potpuno pometeni iznenadnim stravama!

²⁰Kao sanja kad nekoga budi,
O Gospodine, kad se probude, Ti ćeš prezreti njihov lik.”

73:15-20 Ova kitica je teološko srce ovoga Psalma. Zabilježite glavne točke:

1. vjerni sljedbenici otvoreno izražavaju svoju sumnju i zbrka može utjecati na druge vjernike
 2. mjesto i vrijeme zajedništva s Bogom može donijeti mir našoj zbrci
 3. napredak pokvarenih je prolazan i njihovo vrijeme suočavanja s Bogom zasigurno će doći (usp. Ps 73:27).
- Ovo je potvrda kako “dva puta” još uvijek imaju pravovaljanost! Mi žanjemo ono što sijemo!

73:16 “Kad razmišljah da razumijem to” Naša sposobnost razumijevanja dva puta Božja kroz pali, svjetovni, vremenski - ograničen ljudski um osuđena je na neuspjeh (usp. Izr 3:5b; Iz 55:8-13; Kol 2:8). Znanje je dobro ali pouzdanje je bolje!

73:17 “Sve dok ne dođoh u svetište” Riječ “svetište” (BDB 874) je MNOŽINA, što bi moglo označavati čitav Hram složen ili MNOŽINU VELIČANSTVA. Štovanje je pomoglo psalmisti vidjeti jasno. Možda je on zanemario to tijekom svoje borbe.

▣ **“uvidjeh njihov kraj”** Otkrivenje je došlo i njegove su oči bile otvorene za veliku sliku – on je dugo promatrao, i u vremenu i izvan vremena.

73:18-20 Ishod pobune nije samo strašna smrt nego i strahovita vječnost (usp. Mt 25:31-46; Lk 16:19-31; Otk 20:11-15).

73:19 Pojam “stravama” (BDB 117) može upućivati na smrt (usp. Job 18:11.14). AB u Psalmima od Mitchella Dahooda nalazi mnoge hebrejske riječi i idiome što, zbog ugaritske uporabe mogu biti slika za podzemni svijet.

73:20 “kad se probude” PRIJEDLOG i GLAGOL (בִּעֵר, BDB 734, KB 802, *Hiphil* INFINITIVNA GRAĐA) bili su izmijenjeni (LXX, Pešita, Vulgata) na “grad” (עִיר, BDB 746 II). Ovo bi moglo upućivati na:

1. “grad sablasti” (AB, tj. *šēol*)
2. uputu na Jeruzalem (tj. oni su isključeni iz Božje prisutnosti grijehom i/ili izgnanstvom).

Zamisao Božjega buđenja iz sna ili ustajanja s Njegova prijestolja kako bi djelovao koristila se u SZ-u kao slikovit jezik za označavanje tajnovitosti Božanske prividne nedjelatnosti ili /i nečasnosti svjetskih događaja. Bog je otkrio Sâm Sebe ali zašto su Njegova obećanja i ljudska stanja tako različiti?

NASB	“lik”
NKJV, NJB, JPSOA	“sliku”
NRSV, LXX	“sablasti”
Pešita	“idolatriju”

Ova riječ (BDB 853) pojavljuje se dva puta u SZ-u (usp. ovdje i Ps 39:6). NIDOTTE, tom 3, str. 810, predlaže da označava neku sliku ili sjenu. Ona moguće dolazi iz drevnoga blisko-istočnoga korijena “tamno”, “crno” (drugi oblik mogao bi biti “dolina sjene smrti”, usp. Ps 23:4).

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 73:21-24

- ²¹Kad moje srce bijaše ogorčeno
I kad bijah proboden iznutra,
²²Onda bijah beščutan i neuk;
Bijah kao živinče pred Tobom.
²³Unatoč tome ja sam neprekidno s Tobom;
Ti si uhvatio moju desnu ruku.
²⁴Sa Svojim savjetom Ti ćeš me voditi,
I poslije toga primiti me k slavi.

73:21 “iznutra” Ovo je doslovno “bubrezi” (BDB 480). Hebreji su upućivali na nižu utrobu kao na sjedište osjećaja (usp. Job 19:27; Izr 23:16) i duševne djelatnosti (usp. Ps 16:7).

73:22 Životinje nemaju moralni osjećaj. To je ljudsko jer su ljudi stvoreni u slici i sličnosti Božjoj (tj. Post 1:26-27). Jedino oni imaju moralni osjećaj. Spoznaja Stabla dobra i zla u Vrtu Eden istakla je tu moralnu dvojbu (usp. Post 3:8-13). Nazvati nekoga “beščutan” znači da oni nemaju moralni kompas ili smjer i prosto žive kao životinje. Psalmist je osjetio svoje sumnje i ljubomoru koje su ga natjerale da djeluje kao netko tko nije poznavao Boga (tj. Ps 73:21-22). Svi ljudi prolaze kroz takva vremena “manje nego primjerenih” osjećaja. Istinski vjernici izranjaju iz takvih vremena jači i pouzdaniji glede Božjega velikoga milosrđa i prisutnosti! Neprijemljeni stavovi moгу biti stuba prema većoj vjeri!

73:23-24 Ovi blagoslovi od Boga su:

1. Njegova prisutnost u našim životima (usp. Ps 73:28a)
2. Njegovo dnevno vodstvo (tj. držanje psalmistove “desne ruke”)
3. Njegovo prihvaćanje sada
4. Njegovo prihvaćanje vječno (vidjeti bilješku u Ps 73:24).

Kad vjera izgleda ide unatrag ona jasno vidi Božju ruku. Prošla vjernost i milosrđe daje vjernome sljedbeniku nadu i povjerenje u buduću prisutnost Božju i obećanja Božja!

73:24 Tumači moraju biti pozorni da ne pretpostavljaju NZ-no otkrivenje u višeznačnim SZ-nim tekstovima. Postoje SZ-ni tekstovi koji pokazuju prema budućoj nadi fizičkoga života s Bogom. Ovaj tekst, međutim, ne može biti jedan od tih:

1. riječ “(k) slavi” (BDB 458) ne upućuje na Nebo niti na jednome drugome mjestu u SZ-u (vidjeti UBS *Handbook*, str. 642; IVP *Background Commentary*, str. 540)
2. PRIJEDLOG “k” nije u tekstu (nema PRIJEDLOGA). LXX nudi “sa”
3. “(k) slavi” može upućivati na “čast” (usp. JPSOA, NRSV, Pešita) što je izgledalo da je s pokvarenima, ali u stvarnosti, bila je s psalmistom.

U drugu ruku:

1. GLAGOL “primiti” (BDB 542, KB 534, *Qal IMPERFEKT*) upotrijebljen je o Henoku u Knjizi Postanka 5:24, što je bio prenijet u Božju prisutnost, kao što je bio Ilija (usp. 2. Kr 2:3.10-11)
2. PRILOG “poslije toga” (BDB 29) pojavljuje se u Psalmu 73:24, što izgleda označava završni događaj
3. “nebo” (BDB 1029, vidjeti dvije Posebne teme u Ps 2:4: Nebo i Nebesa) je spomenuto u Psalmu 73:25 [“u nebu”]
4. pojam “zauvijek” upotrijebljen je u Psalmu 73:26 u suprotnosti s “oni koji su daleko od Tebe izginut će”.

Nada vjernih sljedbenika je ta da će oni biti s Bogom zauvijek (usp. Ps 23:6; 27:4-6). To nije “gdje” pitanje nego “tko” pitanje! Ljudi su bili stvoreni za zajedništvo s Bogom; ništa drugo neće činiti!

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 73:21-24

²⁵**Koga ja imam u nebu nego Tebe?**

I osim Tebe, ja ne žudim ništa na zemlji.

²⁶**Moje tijelo i moje srce mogu malaksati,**

Ali Bog je snaga moga srca i moj dio zauvijek.

²⁷**Jer, gle, oni koji su daleko od Tebe izginut će;**

Ti si uništio sve one koji su nevjerni Tebi.

²⁸**Ali što se mene tiče, blizina Boga moje je dobro;**

Ja sam učinio Gospodina BOGA svojim utočištem,

Da mogu kazivati o svim Tvojim djelima.

73:25 “osim Tebe, ja ne žudim ništa na zemlji” Sâm Bog je naša najveća potreba! Mi smo bili stvoreni za zajedništvo s Njim (usp. Post 1:26-27; 3:8).

Moguće je kako je ovaj izričaj potvrda zavjetne odanosti jedinome istinskom Bogu. Psalmist tvrdi kako on nikad nije sudjelovao u idolatriji (“djelovati kao bludnica”, tj. idolatrija, Ps 73:27).

73:26 “Bog je snaga” Njegova nepromjenjivost naša je nada (usp. Ps 18:1-3; Mal 3:6).

▣ **“moj dio zauvijek”** Bog Sâm bio je baština levita (usp. Pnz 10:9; 12:12; 14:27.29; 18:1; Ps 16:5; Tuž 3:24) i sad On je baština svih vjernih sljedbenika (usp. Djela 15; Rim 2:28-29; Gal 3)!

73:27 “nevjerni” Ovo je doslovno “otići iz” (BDB 275, KB 275, *Qal* PARTICIP). Ovo uključuje zamisao Boga kao supruga (usp. Hoš 1 - 3). Ostaviti Njega je brakolomstvo (usp. Izl 34:15; Br 15:39; Hoš 4:12; 9:1).

73:28 “blizina” Zabilježite oprečje između “oni koji su daleko od Tebe” (Ps 73:27) i “blizina Boga” (Ps 73:28).

▣ **“Ja sam učinio Gospodina BOGA svojim utočištem”** Ime za Božanstvo ovdje je *Adonai YHWH*. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 1:1: Imena za Božanstvo.

Za “utočište(m)” (BDB 340) vidjeti bilješku u Psalmu 5:11.

▣ **“Da mogu kazivati o svim Tvojim djelima”** Ključno je da vjerni sljedbenici navješćuju što je Bog učinio za njih. Ovo je oprečno Psalmu 73:15.

Neki znanstvenici klasificiraju ovaj Psalm kao “Mudrosni Psalm”, ali ovaj izričaj podrazumijeva da je to “Psalm zahvale”. Svjedočanstvo zahvaljivanja i žrtvovanje u Hramu bili su uobičajeni elementi ove vrste Psalama.

PITANJA ZA RASPRAVU

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. Sad to ne morate prepustiti komentatoru.

Ova pitanja za raspravu predviđena su da vam pomognu promišljati kroz glavne teme ovoga odjeljka Knjige. Ona su napravljena da budu misaono-nametljiva, ne konačna.

1. Odredite riječ “dobar” u Psalmu 73:1.
2. Što znači biti čist u srcu? (Ps 73:1)
3. Zašto je psalmist gotovo izgubio svoju vjeru /pouzdanje /povjerenje u YHWH-u?
4. Tko su “pokvareni” opisani u Psalmu 73:3-9?
5. Kako je Psalam 73:13 usporedan sa Satanovim optužbama Knjige o Jobu 1 - 2?
6. Kako je psalmist izbjegao svoju sumnju?
7. Popišite dobrobiti stihova Psalma 73:23-24.
8. Govori li Psalam 73:25-26 o opravdanju u ovome životu ili budućemu? Zašto, zašto ne?
9. Što Psalam 73:28a znači?

PSALAM 74

PODJELA NA ODLOMKE U SUVREMENIM PRIJEVODIMA

NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB
žalba protiv neprijateljskoga pustošenja zemlje <u>MT</u> uvod Psalam Asafov	molba za oporavak od tlačitelja	molitva za oslobođenje od nacionalnih neprijatelja	molitva za nacionalno oslobođenje	tužaljka o pustošenju Hrama
74:1-11	74:1-8	74:1-3 74:4-8	74:1-3 74:4-8	74:1-2 74:3-5a 74:5b-7 74:8-9
74:12-17	74:9-17	74:9-11 74:12-17	74:9-11 74:12-17	74:10-11 74:12-13 74:14-15 74:16-17
74:18-21	74:18-21	74:18-19 74:20-23	74:18-19 74:20-21	74:18-19 74:20-21
74:22-23	74:22-23		74:22-23	74:22-23

ČITANJE KRUG TRI (vidi str. xv.)

SLIJEĐENJE IZVORNE AUTOROVE NAKANE NA RAZINI ODLOMKA

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. To ne smijete prepustiti komentatoru.

Pročitajte odlomak odjednom. Odredite subjekte (čitanje kruga #3, str. xv., kao gore). Usporedite vašu podjelu subjekta s pet prijevoda navedenih gore. Podjela na odlomke nije nadahnutna, ali ona je ključ za slijeđenje izvorne autorove nakane, što je srce tumačenja. Svaki odlomak ima jedan i samo jedan subjekt.

1. Prvi odlomak
2. Drugi odlomak
3. Treći odlomak
4. I tako dalje.

OKVIRNI UVIDI

- A. Ovaj je Psalam poziv Bogu Saveza da se sjeti (usp. Ps 74:1.18.22) Svoga naroda u vrijeme kad je Obećana zemlje (usp. Post 12:1-3) bila napadnuta i osvojena od pogana (usp. Ps 74:4-8). Zabilježite okvirni tok IMPERATIVA (tj. molitveni zahtjevi):
1. sjeti se Svoje skupštine, Psalam 74:2
 2. okreni (tj. podigni Svoje noge), Psalam 74:3
 3. uništi ih, Psalam 74:11
 4. zapamti ovo, Psalam 74:18
 5. uvaži Savez, Psalam 74:20
 6. ustani, Psalam 74:22
 7. brani Svoju vlastitu parnicu, Psalam 74:22
 8. sjeti se kleveta bezumnika, Psalam 74:22.
- B. Zabilježite različite izričaje što opisuju narod Saveza:
1. ovca Tvoje paše, Psalam 74:1
 2. pleme Tvoje baštine, Psalam 74:2
 3. Tvoja golubica, Psalam 74:19
 4. nemoćni i siromašni, Psalam 74:19.21.
- C. Zabilježite različite izričaje korištene za obilježavanje Hrama:
1. Gora Sion, Psalam 74:2
 2. trajne ruševine, Psalam 74:3
 3. Tvoje svetište, Psalam 74:3.7
 4. Tvoje zborište, Psalam 74:4
 5. obitavajuće mjesto Tvoga Imena, Psalam 74:7.
- D. Zabilježite kiticu (Ps 74:12-17, uglavnom PERFEKTI) što opisuje Boga kao Kralja Stvorenja, koristeći slike iz Knjige Postanka 1 (usp. Ps 104) i ugaritske poezije.
- E. Iznenadujuće je da zavjetni narod ne zna zašto ih je YHWH napustio (tj. za svoju nevjernost Savezu). Oni ne daju niti jedan nagovještaj pokajanja nego traže Božju vjernost Njegovim obećanjima (zabilježite kako je to različito u Ps 79).

PROUČAVANJE RIJEČI I IZRIČAJA

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 74:1-11

- ¹O Bože, zašto si *nas* odbacio zauvijek?
Zašto se Tvoj bijes dimi protiv ovce Tvoje paše?
- ²Spomeni se Svoje skupštine, koju si Ti stekao od davnine,
Kuju si Ti iskupio da bude pleme Tvoje baštine;
I ovu Goru Sion, gdje si Ti obitavao.
- ³Okreni Svoje stope prema trajnim ruševinama;
Neprijatelj je uništio sve unutar svetišta.
- ⁴Tvoji protivnici bučali su usred Tvoga zborišta;
Oni su postavili svoje vlastite stjegove za znakove.
- ⁵To izgleda kao da je netko podignuo
Svoju sjekiru u šumi na stablo.
- ⁶I sad sav taj izrezbaren rad
Oni razbijaju sa sjekinom i čekićima.

⁷Oni su spalili Tvoje svetište do dna;
 Oni su oskrvnuli obitavajuće mjesto Tvoga imena.
⁸Oni rekoše u svome srcu: “Pustite nas posve ih pokoriti.”
 Oni su spalili sva zborišta Božja u zemlji.
⁹Mi ne vidimo svoje znakove;
 Ne postoji više niti jedan prorok,
 Niti ima ikog među nama koji zna kako dugo.
¹⁰Kako će dugo, o Bože, protivnik psovati,
 I neprijatelj prezirno odbijati Tvoje ime zauvijek?
¹¹Kako dugo ćeš Ti povlačiti Svoju ruku natrag, štoviše Svoju desnu ruku?
 Iznutra Svojih grudi, uništi ih!

74:1 Poraz i osvajanje Obećane zemlje (usp. Post 1:1-3) bilo je tako stresno za psalmistu da je on postavljao pitanje što je mislio zavjetni narod. Oni su se sami osjećali “posebnima” (usp. Izl 19:5-6), ali zaboravili su kako su Božja obećanja bila uvjetovana na njihovoj vjernoj poslušnosti (usp. Izl 19:5; Lev 26; Pnz 27 - 30). Obilni blagoslov i zaštita od Boga bili su Božji dio ali Njegov je narod također imao odgovornost (tj. poslušnost, usp. Pnz 10:12-13).

Psalmist predstavlja svoju molitvu postavljanjem pitanja (NASB):

1. Psalam 74:1 – dva pitanja
2. Psalam 74:10 – jedno pitanje
3. Psalam 74:11 – jedno pitanje.

▣ **“Tvoj bijes dimi”** Ovo je doslovno “tvoje nosnice se dime”. To je antropomorfistički idiom (vidjeti Posebnu temu u Ps 2:4-6: **Bog opisan kao čovjek [jezik antropomorfizama] Božje osude (vidjeti Posebnu temu u Ps 11:6b: Vatra).**

74:2 “Spomeni se” Ovo je prva od tri uporabe pojma (BDB 269, KB 269, *Qal* IMPERATIV, usp. Ps 74:1.18.22). Psalmist moli Boga neka se sjeti Svoga Saveza (usp. Ps 74:20, “Uvaži savez”, BDB 613, KB 661, *Hiphil* IMPERATIV, usp. Ps 106:45; Lev 26:42).

SZ-ni vođe često su molili ovu molitvu. Oni su željeli da se Bog sjeti Svojih obećanja i zaboravi njihove grijeh! U biti oni su molili za milostivu narav Božju neka se ne osvrće na njihove prekršaje Saveza. Ovo slikovito pokazuje slabost ljudske izvedbe kao način pristupanja Božanstvu! To stvara, međutim, točku prema potrebi “Novoga saveza” (usp. Jer 31:31-34; Ez 36:22-38), temeljenog na YHWH-inome milosrđu kao osnovi prihvaćanja i zahvalnost kao poziv na pobožno življenje.

▣ **“si Ti stekao”** Ovo je SZ-na slika što koristi trgovački pojam (“stekao”, BDB 888, KB 1111, *Qal* PERFEKT) za opis YHWH-ina Saveza (usp. Izl 15:13.16; Pnz 32:6). Oni su bili Njegovi prema Njegovu odabiru i Njegovim djelovanjima, ne prema njihovoj zaslugi (usp. Pnz 9:4-6).

▣ **“od davnine”** Ovaj izričaj pokazuje prema Božjem djelovanju u prošlosti. U Psalmu 74:12-17 upućuje na stvaranje; ovdje upućuje na Izlazak.

U ovome Psalmu su Božja djela i stvaranje i Izlazak povezani. Teško je biti određen na koji idiom, GLAGOL, ili stih to upućuje.

Trenutačno stanje zavjetnoga naroda je tragično (usp. Ps 74:3). Psalmist smjera na Božja prošla djela spasenja /oslobođenja (tj. ili početni kaos ili egipatsko ropstvo).

▣ **“iskupio”** GLAGOL (BDB 145, KB 169, *Qal* PERFEKT) je središnja zamisao u: (1) Knjizi Izlaska (usp. Izl 6:6; 15:13) i (2) teološke svrhe Izraelova žrtvenog sustava. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 19:14: Otkupnina /iskupljenje.

▣ **“pleme Tvoje baštine”** Ovaj izričaj ne upućuje na jedno od trinaest Jakovljevih plemena, nego na sve njih (usp. Jer 10:16; 51:19). U Knjizi proroka Izaije 63:17 “pleme” je MNOŽINA ali isto tako upućuje na sjeme Jakova /Izraela i početna obećanja Abram (usp. Post 12; 15; 17).

▣ **“Goru Sion”** Vidjeti bilješku u Psalmu 2:6; 9:11; i 20:2. Vidjeti Posebnu temu dolje.

POSEBNA TEMA: MORIJA, ŠALEM, JEBUS, SION, JERUZALEM

Ovaj pojam (Moriya, BDB 599) bio je preveden na mnogo načina:

1. Vulgata i Samarijsko Petoknjižje imaju “videnja”
2. Targumi prevode to kao “štovanje”
3. Septuaginta ima “visok”
4. Pešita ima “od Amoničana”
5. neki znanstvenici to prevode kao “pokazan od YHWH”
6. drugi “odabran”
7. a ipak drugi “mjesto pojavljivanja /ukazivanja”.

Izgleda kako “mjesto pojavljivanja” može biti najbolji mogući prijevod temeljen na drugoj uporabi toga pojma u 2. Knjizi Ljetopisa 3:1, koja spominje da je Hram bio izgrađen na Gori Morija, mjestu gdje se Bog ukazao Davidu. Ovo može uputiti ili na 2. Knjigu o Samuelu 24:16 ili vjerojatnije, na 1. Knjigu Ljetopisa 21:18-30. Spominjanje Abrahamova prinošenja Izaka u tome okviru izostavljeno je ili zbog toga što je to bilo vrlo dobro poznato ili je to bilo nepoznato autoru 1. Knjige Ljetopisa. Isto tako, Morija se izgleda odnosi na Melkisedekov grad, Šalem (Post 14:18), kasnije nazvanog Jebus, što je postao Jeruzalem:

1. Morija je povezana s Abrahamovim prinosom Izaka u Knjizi Postanka 22:2, što je kasnije postala mjesto Hrama (usp. 2. Ljet 3:1)
2. “Šalem” (BDB 1024 II) i “Sion” (BDB 851) imena su za Jeruzalem u različitim razdobljima
3. mjesto je postalo kanaanski grad nazvan Šalem (usp. Post 14:18; Heb 7:1-2)
4. kasnije je postao kanaanski grad “Jebus” (BDB 101, od “Jebusejaca”, usp. Post 10:16; 15:21; Izl 3:8.17; Jš 18:16.18; Suci 19:10-11), koji je bio zauzet od Davida (usp. 1. Ljet 11:4-5)
5. ime je bilo promijenjeno na “Jeruzalem” (BDB 436), vjerojatno nakon Davidova zauzimanja. Teško je biti siguran zbog toga jer je ime upotrijebljeno u Knjizi o Jošui 10; 12; 15. Ime “Jeruzalem” ima neizvjesnu etimologiju.

74:3 Hiphil IMPERATIV (“podigni”) još je jedan molitveni zahtjev što moli Boga neka se vrati u mjesto Hrama gdje je On prebivao (usp. Ps 74:2c, “obitavao”, BDB 1014, KB 1496, *Qal* PERFECT).

Njegovo Svetište bilo je pregaženo, razoreno, i osvojeno od poganskih upadača (usp. Ps 74:3-4).

▣ **“Neprijatelj”** Zabilježite različite načine kako su obilježeni poganski upadači:

1. neprijatelji – Psalam 74:3.10.18
2. protivnici – Psalam 74:4.10.23
3. budalast narod – Psalam 74:18.22
4. divlja zvijer – Psalam 74:19.

Postojala su dva prijedloga o povijesnoj okolnosti po kojoj je ovo nazvano nacionalna tužaljka:

1. neo-babilonska najezda godine 586. pr.Kr., kad je Hram bio spaljen (usp. Ps 137)
2. upad Edoma godine 485. pr.Kr., kad je Hram bio oskvrnjen i razoren.

74:4-8 Zabilježite očiti paralelizam upotrebom, “oni...” (NASB). Ovi stihovi opisuju što su učinili poganski upadači što bi trebalo uzrokovati da YHWH djeluje u korist Izraela:

1. oni su uništili Hram, Psalam 74:3a (usp. Tuž 2:6)
2. oni su bučali (tj. simbol pobjede, usp. Tuž 2:7) u Hramu, Psalam 74:4a
3. oni su postavili svoje poganske oznake (tj. zastave, rezbarije, žrtvenik), Psalam 74:4b
4. oni su uništili umjetničko djelo YHWH-ina obitavajućega mjesta, Psalam 74:5-6
5. oni su uništili Hram s vatrom, Psalam 74:7a (tj. 2. Kr 25:9; 2. Ljet 36:19)
6. oni su oskvrnuli Hram, Psalam 74:7b
7. oni su žudjeli potpuno uništiti Božju baštinu, Psalam 74:8a
8. oni su spalili sva mjesta YHWH-ističkih svetišta, Psalam 74:8b.

74:4 “Tvoji protivnici” Ako je spaljivanje Hrama spomenuto u Psalmu 74:7 isto kao u 2. Knjizi o Kraljevima 25:9, onda su protivnici Babilonci (usp. Tuž 2).

▣ **“bučali su usred Tvoga zborišta”** Ova slika opisuje pogansko zauzimanje područja Hrama. GLAGOL “bučali” (BDB 980, KB 1367, *Qal* PERFEKT) obilježava žestoko i pobjedničko ispražnjenje Božjega posebnoga obitavajućega mjesta. Ovaj GLAGOL korišten je za lavove, što obilježava lakomost i snagu poganskih upadača (usp. Iz 5:29; Jer 2:15).

74:5-6 Dahood, u *The Anchor Bible* (tom 17b, str. 202), kaže: “Stihovi 5 i 6 među najmračnijima su i najtežima od čitavoga Psaltira.” U okviru to mora opisivati nešto što su poganski upadači učinili Hramu prije nego su ga spalili. To obilježava bijes upadača protiv YHWH-ina posebnoga mjesta šovanja. Oni su željeli posve poniziti Boga Izraela.

74:5 LXX ima uvodni redak kao “kao da u ulaz ozgor” (tj. gornji ulaz Hrama). Hebrejski korijen, עלה (BDB 750-751) može značiti:

1. latica, lišće
2. čitavi paljeni prinos
3. uspon, stuba.

U ovome stihu pretpostavljam kako to upućuje na ulaz u Hram ili hramsko područje.

74:6 “sjekiroom ... čekićima” Ova dva pojma (BDB 506 i BDB 476) pojavljuju se jedino ovdje u SZ-u. Ovaj Psalam ima mnogo rijetkih i jedinstvenih pojmova.

Slika “sjekirice” i “sjekire” može odražavati Jeremijin opis babilonske vojske (usp. Jer 46:22-23).

74:8 “Pustite nas posve ih pokoriti” Postoji neizvjesnost u MT-u. Redak može upućivati na:

1. potpuno uništenje zavjetnoga naroda
2. razorenje Hrama i mjesta mjesnoga šovanja.

74:9-11 Zavjetni narod nije mogao shvatiti YHWH-inu očitu odsutnost i šutnju. On je odabrao ne djelovati i čak je oduzeo Svoje proročke govornike. Oni su Ga zaklinjali neka djeluje, neka obrani Svoje Ime i Hram i narod!

Poteškoća ima nekoliko vidova:

1. ako je upadač Babilon onda se YHWH bori na njihovoj strani
2. Izrael je predmet Njegova gnjeva za njihovu idolatriju i nevjernost
3. međutim, YHWH ima vječni iskupiteljski naum što uključuje Abrahamovo sjeme (vidjeti Posebnu temu u Ps 2: Okvirni uvidi: YHWH-in vječni iskupiteljski naum)
4. On će i suditi i osloboditi Izraela!

74:9 “prorok” Vidjeti usporednicu u Tužaljka 2:9.

POSEBNA TEMA: SZ-no PROROČANSTVO

I. UVOD

A. Uvodne izjave

1. Vjerujuća zajednica ne slaže se time kako tumačiti proročanstvo. Druge su istine bile ustanovljene kao ortodoksno stanje tijekom stoljeća, ali ne i ova.
2. Postoji nekoliko dobro određenih stupnjeva SZ-noga proročanstva:
 - a. predmonarhijsko:
 - (1) pojedinci nazvani prorocima:
 - (a) Abraham – Knjiga Postanka 20:7
 - (b) Mojsije – Knjiga Brojeva 12:6-8; Ponovljeni zakon 18:15; 34:10
 - (c) Aron – Knjiga Izlaska 7:1 (govornik za Mojsija)
 - (d) Mirjam – Knjiga Izlaska 15:20
 - (e) Medad i Eldad – Knjiga Brojeva 11:24-30
 - (f) Debora – Knjiga o Sucima 4:4
 - (g) neimenovan – Knjiga o Sucima 6:7-10
 - (h) Samuel – 1. Knjiga o Samuelu 3:20

- (2) upućivanja na proroke kao skupinu – Ponovljeni zakon 13:1-5; 18:20-22
- (3) proročka skupina ili ceh – 1. Knjiga o Samuelu 10:5-13; 19:20; 1. Kraljevima 20:35.41; 22:6.10-13; 2. Kraljevima 2:3.7; 4:1.38; 5:22; 6:1, itd.
- (4) Mesija nazvan prorok – Ponovljeni zakon 18:15-18
- b. monarhijski koji nisu pisali (oni oslovljavaju kralja):
 - (1) Gad – 1. Knjiga o Samuelu 22:5; 2. Samuelova 24:11; 1. Ljetopisa 29:29
 - (2) Natan – 2. Knjiga o Samuelu 7:2; 12:25; 1. Kraljevima 1:22
 - (3) Ahija - 1. Knjiga o Kraljevima 11:29
 - (4) Jehu - 1. Knjiga o Kraljevima 16:1.7.12
 - (5) neimenovan - 1. Knjiga o Kraljevima 18:4.13; 20:13.22
 - (6) Ilija - 1. Knjiga o Kraljevima 18 - 2. Kraljevima 2
 - (7) Mihej - 1. Knjiga o Kraljevima 22
 - (8) Elizej – 2. Knjiga o Kraljevima 2:8.13
- c. klasični proroci koji su pisali (oni oslovljavaju narod kao i kralja): Izaija - Malahija (osim Daniela).

B. Biblijski pojmovi

1. *Ro'eh* = “vidjelac”, 1. Knjiga o Samuelu 9:9. Ova uputa pokazuje svoju pretvorbu u pojam *Nabi*. *Ro'eh* je od općenitoga pojma “vidjeti”. Ova osoba razumije Božje načine i naume i bila je savjetovana za potvrdu Božje volje u određenoj stvari.
2. *Hozeh* = “vidjelac”, II. Knjiga o Samuelu 24:11. U osnovi to je istoznačnica *Ro'eh*. To je iz rjeđe ga pojma “vidjeti”. Participni oblik bio je najčešće korišten za upućivanje na proroke (tj. “gle”).
3. *Nabi'* = “prorok”, srodan akadskome GLAGOLU *Nabu* = “pozvati” i arapskome *Naba'a* = “objaviti”. Ovo je najuobičajeniji pojam u Starome zavjetu za označavanje proroka. Upotrijebljen je više od 300 puta. Točna etimologija je neizvjesna ali “pozvati” sada izgleda najbolja mogućnost. Moguće najbolje razumijevanje dolazi od YHWH-ina opisa Mojsijeva odnosa s faraonom posredstvom Arona (usp. Izl 4:10-16; 7:1; Pnz 5:5). Prorok je netko tko govori za Boga Njegovu narodu (Am 3:8; Jer 1:7.17; Ez 3:4).
4. Sva su tri pojma bila korištena za proročku službu u 1. Knjizi Ljetopisa 29:29; Samuel - *Ro'eh*; Nathan - *Nabi'* i Gad – *Hozeh*.
5. Izričaj, '*ish ha - 'elohim*, “Božji čovjek”, također je šira oznaka za govornika za Boga. Korišten je oko 76 puta u SZ-u u smislu “prorok”.
6. Pojam “prorok” grčkoga je podrijetla. Dolazi od: (1) *pro* = “pred” ili “za” i (2) *phemi* = “govoriti”.

II. ODREDBA PROROČANSTVA

- A. Pojam “proročanstvo” imalo je šire semantičko polje u hebrejskome negoli u engleskome. Povijesna knjiga o Jošui do Knjige o Kraljevima (osim Knjige o Rutu) označene su od Židova kao “rani proroci”. I Abraham (Post 20:7; Ps 105:5) i Mojsije (Pnz 18:18) označeni su kao proroci (i Mirjam, Izl 15:20). Prema tome, pazite se pretpostavljenih engleskih odredbi!
- B. “Proroštvo može valjano biti određeno kao takvo razumijevanje povijesti koje prihvaća značenje jedino u pojmovima Božanske brige, Božanske svrhe, Božanskoga sudjelovanja”, *Interpreter's Dictionary of the Bible*, tom 3, str. 896.
- C. “Prorok nije niti filozof ni sustavni teolog, nego posrednik Saveza koji predaje Božju riječ Njegovu narodu zato da oblikuje njihovu budućnost preoblikujući njihovu sadašnjost”, “Proroci i proročanstvo”, *Encyclopedia Judaica* tom 13, str. 1152.

III. SVRHA PROROČANSTVA

- A. Proročanstvo je način za Boga da govori Svojim ljudima, osiguravajući vodstvo u njihovoj trenutačnoj okolnosti i nadi u Njegov nadzor njihovih života te zbivanja u svijetu. Njihova je poruka načelno bila zajednička. Misli se na prijekor, ohrabrenje, produbljenje vjere i pokajanja, te na objavu Božjim ljudima o Njemu Sâmom i Njegovim naumima. Oni su održavali Božje ljude u vjernosti Božjim Savezima. Ovome se mora dodati da se često koristilo za jasnu objavu Božjega izbora govornika (Pnz 13:1-3; 18:20-22). Ono bi, u konačnici, usmjeravalo na Mesiju.

- B. Često, prorok je uzimao povijesne ili teološke krize svojih dana i prenosio ih u eshatološku okolnost. Taj uvid u kraj povijesnoga vremena jedinstven je u Izraelu te njegovo shvaćanje Božanskoga izbora i obećanja temeljem Saveza.
- C. Izgleda da je proročka služba bila ravnoteža (Jer 18:18) i prisvajanje službe velikoga svećenika kao načina da se dozna Božja volja. Urim i Tumim prešli su u govornu poruku Božjega govornika. Nakon Malahije izgleda da je služba proroka također prošlost u Izraelu. Nije se poslije ponovo pojavljivala više od 400 godina do Ivana Krstitelja. Nesigurno je kako se dar “proroštva” Novoga zavjeta odnosi na Stari zavjet. Proroci Novoga zavjeta (Djela 11:27-28; 13:1; 15:32; 1. Kor 12:10.28-29; 14; 29.32.37; Ef 4:11) nisu objavitelji novoga otkrivenja ili Pisma, nego pripovjedači-daljnega i pred-pripovjedači Božje volje u zavjetnim prilikama.
- D. Proročanstvo nije isključivo ili prvenstveno predvidljivo u prirodi. Predvidljivost je jedan način potvrde njegove službe i njegove poruke, ali mora biti zabilježeno “manje od 2% SZ-noga proročanstva je mesijansko. Manje od 5% posebice opisuje Doba Novoga saveza. Manje od 1% povezuje se s događajima koji će tek doći.” (Fee i Stuart, *How to Read the Bible For All Its Worth*, str 166).
- E. Proroci predstavljaju Boga ljudima, dok svećenici predstavljaju ljude Bogu. To je općenita izjava. Postoje iznimke kao Habakuk, koji usmjerava pitanja Bogu.
- F. Jedan razlog je poteškoća u razumijevanju proroka zato jer ne znamo kako su bile ustrojene njihove Knjige. One nisu kronološke. Izgleda da su tematske ali ne uvijek na način na koji bi se očekivalo. Često nema očite pozadine, vremenske okosnice ili jasne podjele između proroštava. Te su Knjige teške za: (1) čitanje odjednom; (2) isticanje teme; i (3) potvrdu središnje istine ili autorove nakane u svakome proroštvu.

IV. OSOBINE PROROČANSTVA

- A. U Starome zavjetu izgleda postoji razvitak okvira “prorok” i “proročanstvo”. U ranome Izraelu razvijalo se udruženje proroka, vođeno jakim karizmatiskim vođom kao Ilija ili Elizej. Ponekad je izričaj, “sinovi proroka”, bio korišten za označavanje takvih skupina (2. Kr 2). Proroci su bili obilježeni oblicima zanosa (1. Sam 10:10-13; 19:18-24).
- B. Doduše, ovo je razdoblje brzo prešlo u pojedinačne proroke. Bilo je takvih proroka (i istinskih i lažnih) koji su se poistovjetili s kraljem, i živjeli u palači (Gad, Natan). Također, bilo je i onih neovisnih, ponekad posve nepovezanih sa stvarnim stanjem izraelskoga društva (Amos). Bilo ih je i muških i ženskih (2. Kr 22:14).
- C. Prorok je često bio objavitelj budućnosti, uvjetovanoj ljudskim trenutačnim odgovorom. Često je prorokov zadatak bio razotkrivanje Božjega sveopćeg nauma za Njegovo Stvorenje što nije ovisilo o ljudskome odgovoru. Taj sveopći eshatološki naum jedinstven je među drevnim blisko-istočnim prorocima. Dvostruko žarište proročkih poruka je proricanje i Savez vjernosti (usp. Fee i Stuart, str. 150). To ukazuje da su proroci prvenstveno imali zajedničko žarište. Uobičajeno, ali ne isključivo, obraćali su se narodu.
- D. Najviše proročke građe bilo je preneseno usmeno. Poslije je bilo usklađeno značenje tema, kronologija ili drugi obrasci blisko-istočne književnosti koji su za nas izgubljeni. Zato što je bilo usmeno ono nije građeno kao pisana proza. To čini Knjige teškima za glatko čitanje i teškima za razumijevanje izvan određene povijesne okolnosti.
- E. Za prenošenje svojih poruka proroci koriste nekoliko obrazaca:
 1. sudište – Bog uzima ljude na Sud, često je to slučaj rastave kad YHWH odbija Svoju ženu (Izrael) zbog njene nevjere (Hoš 4; Mih 6)
 2. posmrtna naricaljka – posebna metrička stopa ove vrste poruke i njenoga osobitog “jao” postavlja ju odvojeno kao poseban oblik (Iz 5; Hab 2)
 3. izricanje blagoslova Saveza – naglašena uvjetna narav Saveza i posljedice, i pozitivno i negativno, sročene od slova do slova za budućnost (Pnz 27 – 28).

V. KORISNI VODIČI ZA TUMAČENJE PROROČANSTVA

- A. Nađite nakanu izvornoga proroka (uređivača teksta) bilježeći povijesnu okolnost i književni okvir svakoga proroštva. Uobičajeno će ono na neki način uključiti Izraelov raskid s Mojsijevim Savezom.
- B. Čitajte i tumačite čitavo proroštvo, ne samo jedan dio; napravite kratki pregled kao njegov sadržaj. Vidite kako se ono odnosi prema okolnim proročanstvima. Pokušajte napraviti kratki pregled čitave Knjige.

- C. Pretpostavite doslovno tumačenje odlomka sve dok vam se ne istakne nešto u tekstu samo po sebi prikazano slikovito; potom stavite slikovit jezik u prozu.
- D. Raščlanite simboličko djelovanje u svjetlu povijesne okolnosti i usporednih odlomaka. Budite sigurni da ste zapamtili kako ova drevna književnost Bliskoga Istoka nije zapadnjačka ili suvremena književnost.
- E. Odnosite se prema pretkazivanju pažljivo.
 1. Je li ono isključivo za autorovo vrijeme?
 2. Jesu li ona naknadno ispunjena u povijesti Izraela?
 3. Jesu li ona tek budući događaji?
 4. Imaju li ona ispunjenje u današnjici i još u budućnosti?
 5. Dopustite autorima Biblije, ne suvremenim autorima, voditi vaše odgovore.
- F. Posebne pozornosti
 1. Je li pretkazivanje pobliže označeno uvjetovanim odgovorom?
 2. Je li nedvojbeno kome je proročanstvo upućeno (i zašto)?
 3. Postoji li mogućnost višestrukoga i biblijskog i/ili povijesnoga ispunjenja?
 4. NZ-ni su autori pod nadahnućem bili sposobni vidjeti Mesiju na mnogim mjestima u SZ-u što za nas nije vidljivo. Oni su izgleda koristili tipologiju ili igru riječi. Budući da mi nismo nadahnuti bolje je ostaviti njima takav pristup.

VI. KORISNE KNJIGE

- A. *A Guide to Biblical Prophecy* od Carla E. Amendinga i W. Warda Basqueja
- B. *How to Read the Bible for All Its Worth* od Gordona Feeja i Douglasa Stuarta
- C. *My Servants the Prophets* od Edwarda J. Younga
- D. *Plowshares and Pruning Hooks: Rethinking the Language of Biblical Prophecy and Apocalyptic* od D. Brenta Sandyja
- E. *New International Dictionary of Old Testament Theology and Exegesis*, tom 4, str. 1067-1078

74:10 YHWH je upotrijebio pogane da osudi Svoj narod ali oni će moguće biti suđeni jer:

1. oni psuju – BDB 357, KB 355, *Piel* IMPERFEKT, usp. Psalam 74:18 (drugi primjer: Sef 2:8.10)
2. oni odbijaju Njegovo Ime – BDB 610, KB 658, *Piel* IMPERFEKT.

Ovaj IMPERFEKT obilježava neprekidno djelovanje i stav.

▣ **“kako ... dugo”** Ovo je ponavljano pitanje u Psalmima (usp. Ps 6:3; 13:1; 44:23-24; 79:5; 80:4; 85:5; 89:46; 90:13; 94:3). To je izvješće moralo doći od svećenika ili proroka:

1. Hram je bio uništen (nema svećenika)
2. nisu postojali proroci (Ps 74:9).

Ovo je pitanje što svi pateći vjerni sljedbenici postavljaju u palome, nesavršenome svijetu. Svijet može biti pali, ali Bog je još uvijek u nadzoru (usp. Ps 74:12-17).

▣ **“Tvoje ime”** Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 5:11-12: “Ime” YHWH.

74:11 YHWH-in manjak podrške za Izraela šalje krivu poruku svijetu (usp. Ez 36:22-38). On mora djelovati kako bi pokazao tko On jeste i Svoju veću svrhu (usp. Ps 59:13-15).

▣ **“Svoju desnu ruku”** Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 2:4-6: **Bog opisan kao čovjek (jezik antropomorfizama).**

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 74:12-17

- ¹²**Ipak Bog je moj Kralj od davnine,
Koji čini djela oslobođenja usred zemlje.**
- ¹³**Ti razdijeli more Svojom snagom;
Ti razdera glave morskih nemani u vodama.**
- ¹⁴**Ti smrska glave Levijatana;**

Ti dade njega kao hranu za stvorenja pustoši.

¹⁵Ti raskoli izvore i bujice;

Ti isuši uvijek-tekuće potoke.

¹⁶Tvoj je dan, Tvoja je i noć;

Ti si pripremio svjetlo i sunce.

¹⁷Ti si utemeljio sve granice zemlje;

Ti si načinio ljeto i zimu.

74:12-17 Ova kitica bila je psalmistov način usredotočenja na Božja predivna, stvaralačka djela (tj. Post 1 ili Izl). On je bio Bog stvaranja! On je doveo ovaj svijet u postojanje za svrhu. Izrael je bio ključni dio te svrhe (tj. Ps 74:12, vidjeti Posebnu temu u Ps 2: Okvirni uvidi: YHWH-in vječni iskupiteljski naum).

Zabilježite paralelizam (tj. "Ti...," BDB 61 upotrijebljen sedam puta s PERFECT GLAGOLSKIM VREMENIMA), što može upućivati na prvotno stvaranja Knjige Postanka 1 ili poraz Egipta i Izlazak:

1. raskoli (ova hebrejska riječ je neizvjesna, ona slijedi BDB 830 II, ali KB 978 ne potvrđuje ovu uporabu) more
2. razdera glave morskih nemani (moguće JEDNINA i, stoga, usporedno s Levijatanom)
3. smrskala glavu Levijatanu
4. osigura hranu za stvorenja /ljude pustinje (u okviru "stvorenja" izgleda bolje, usp. Iz 13:21-22; 23:13; 34:14; Jer 50:39, NRSV, TEV, NJB)
5. raskoli otvorene izvore vode
6. isuši uvijek-tekuće potoke
7. pripremi svjetlo i noć
8. učvrsti sve granice Zemlje (tj. mora, godišnja doba, noć i dan)
9. oblikova godišnja doba (tj. ratarstvo).

74:12 "moj Kralj" Mislim da zamisao YHWH kao "Kralja" ima dvije moguće reference:

1. On je bio istinski vođa /suveren zavjetnoga naroda (usp. Ps 89:1-4, vidjeti bilješku u Ps 44:4)
2. Njemu je dat ovaj naslov zbog tih djela kao Stvoritelja kad je On porazio vodeni kaos (tj. Rahab /Levijatan [kanaanske nemani kaosa], usp. Job 26:12; Ps 89:5-10; 93:1-5; Iz 51:9).

SZ predstavlja dva modela stvaranja:

- a. Knjiga Postanka 1 - 2 (govorom dovođenje u postojanje)
- b. Psalmi 89; 96 (poraz kaosa, koristeći mitološke slike iz Sumera, Babilona, i Kanaana. Namjera ovoga nije dati stvarnost ovim poganskim svjetonazorima Drevnoga Bliskog Istoka nego pomoći ljudima povezati YHWH-inu poruku tih kultura, vidjeti NIDOTTE, tom 4, str. 548, #7).

74:14 "Levijatana" [Levijatan] Ovaj je pojam bio zajednički ugaritskoj mitologiji (usp. Iz 27:1). Vidjeti moju bilješku iz Knjige proroka Izaije 27:1.

Knjiga proroka Izaije 27:1:

▣ **"Levijatana leteću zmiju"** Levijatan (BDB 531) je izgleda mitološka životinja ugaritskoga mora (tj. Job 41:19-21) spomenuta u Knjizi o Jobu 3:8; Psalmu 104:26; Knjizi proroka Amosa 9:3. Međutim, ponekad je korišten kao simbol za zao narod (usp. Ps 74:13-14, moguće Egipat). On slični rijeci koja vijuga kroz njihovu zemlju. Ponekad je ovaj pojam posebice vezan na "Rahaba", što je način upućivanja na Egipat (usp. Ps 87:4; 89:9-10; i Iz 30:7). Meni izgleda da, u ovome okviru, govorimo o rijeci koja označava narodnoga neprijatelja, ili Egipat ili Asiriju (usp. stih 12). Razlog što ovaj pojam može biti upotrijebljen simbolički tako olako je taj što je prethodno korišten u nekoj od mitološke književnosti Kanaana (usp. Ps 74:12-17; vidi G. Archer, *Encyclopedia of Bible Difficulties*, str. 239-240).

Postoji paralelizam između:

1. leteće zmije (BDB 638 I) ili morskoga čudovišta (NASB opaska)
2. svijajuće morsko čudovište
3. zmaj koji živi u moru.

Ovo isto smjerenje nađeno je u: (1) ugaritskim spjevovima i (2) Knjizi proroka Izaije 51:9, koristeći "Rahab", koji je isto tako poistovjećen s pojmom "zmaj" (BDB 1072).

Jedina očita veza između ovog stiha i okvira su stihovi 11-12:

1. YHWH kao Stvoritelj, stih 11
2. rijeke Eufrata i potok Egipta u stihu 12
3. kraj-vremena je kao početak vremena (tj. Post 1 - 2; Otk 21 - 22).

Očito je Knjiga proroka Izaije sastavljana njegovih pisanja kroz mnoge godine i sastavljena je na temelju igra riječi ili tema, ne povijesti.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 74:18-21

¹⁸**Zapamti ovo, o GOSPODINE, da se neprijatelj rugao,
I budalasti narod prezirao je Tvoje ime.**

¹⁹**Nemoj predati dušu Svoje grlice divljoj zvijeri;
Nemoj zaboraviti život Svojih nemoćnih zauvijek.**

²⁰**Uvaži savez;
Jer mračna mjesta zemlje puna su žitelja nasilja.**

²¹**Ne dozvoli potlačenima vratiti se osramoćeni;
Neka nemoćni i siromašni hvale Tvoje ime.**

74:18-21 Ova kitica smjera na početnu molitvu Psalma 74:1-11. YHWH treba djelovati u oslobođenju:

1. zbog neprijatelja koji su psovali i odbacili Njegovo Ime (usp. Ps 74:10)
2. zbog Izraela u Njegovu posebnome narodu (usp. Izl 19:5-6)
3. zbog Njegovih obećanja Abrahamu (usp. Post 12:1-3)
4. jer će Njegova djelovanja poslati pravu poruku narodima za koje On žudi da Ga spoznaju.

Postoje četiri JUSIVA i dva IMPERATIVA:

1. IMPERATIVI:
 - a. zapamti – BDB 269, KB 269, *Qal* IMPERATIV, usp. Psalam 74:1.18.22
 - b. uvaži – BDB 613, KB 661, *Hiphil* IMPERATIV
2. JUSIVI:
 - a. nemoj predati – BDB 678, KB 733, *Qal* IMPERFEKT upotrijebljen u ZAPOVJEDNOME smislu, Psalam 74:19
 - b. nemoj zaboraviti – BDB 1013, KB 1489, *Qal* IMPERFEKT upotrijebljen u ZAPOVJEDNOME smislu, Psalam 74:19b
 - c. ne dozvoli potlačenima vratiti se osramoćeni – BDB 996, KB 1427, *Qal* JUSIV, Psalam 74:21a
 - d. neka nemoćni i siromašni hvale Tvoje Ime – BDB 237, KB 248, *Piel* IMPERFEKT upotrijebljen u ZAPOVJEDNOME smislu, Psalam 74:21b.

74:19 “grlice” Ova riječ (BDB 1076 II) je upotrijebljena:

1. o žrtvenoj životinji, usp. Knjiga Postanka 15:9; Levitski zakonik 1:14; 5:7.11; 12:6.8; 14:23.30; 15:14.29; Knjiga Brojeva 6:10
2. o ptici selici, usp. Pjesma nad pjesmama 2:12; Knjiga proroka Jeremije 8:7
3. kao simbol zavjetnoga naroda, usp. Psalam 74:19.

Postoji još jedna, uobičajenija, riječ za “golubicu” (BDB 401) također korištena na gornje načine (tj. Pj 2:14; 5:2; 6:9). Pojam u Psalmu 74 može označavati:

1. bespomoćnost
2. YHWH je žrtvovao Svoj narod u osudi
3. ljubeća riječ što pokazuje Njegovu ljubav za Izraela (Hoš 7:11; 11:11).

Oba retka Psalma 74:19 upućuju na istu stvar, tako #1 može biti ispravno.

NEB, slijedeći LXX-u, predlaže ispravak od “tvoja golubica”, תורוד, na “koja hvali tebe”, תודוד. UBS *Text Project* (str. 325) daje mogućnosti #1 ocjenu “C” (znatna sumnja).

74:20 Ovo je teški stih za tumačiti. Upućuje li ona na:

1. nasilje upadača
2. mjesto izgnanstva Božjega naroda
3. prikrivenu uputu na *Šeol*, podzemnu kraljevinu (tj. kao u *Šeolu*, dakle na Zemlji, čak Obećanoj zemlji).

Meni izgleda najbolje vidjeti Psalam 74:20 i 21 zajedno kao tlačitelja koji je trpio od zavjetnoga naroda. Ako je povijesna okolnost Babilon, onda izgnanstvo; ako je Edom, onda zemlja u Kanaanu.

74:21 “nemoćni i siromašni” Ovo ne upućuje na siromašne nego ma pateći, zavjetni narod (tj. vjerni Ostatak, usp. NIDOTTE, tom 3, str. 459).

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 74:22-23

²²Ustani, o Bože, i obrani Svoj vlastiti slučaj;

Spomeni se kako budalast čovjek prigovara čitavoga dana.

²³Nemoj zaboraviti glas Svojih protivnika,

Buku onih koji ustaju protiv Tebe što se uzdižu neprestano.

74:22-23 Ovo je konačna molitva za YHWH-u neka djeluje:

1. ustani – BDB 877, KB 1086, *Qal* IMPERATIV
2. obrani Svoj vlastiti slučaj – BDB 936, KB 1224, *Qal* IMPERATIV (licem-u-lice sudski okršaj s onima koji grde Njegovo Ime i narod, usp. Ps 74:3-11)
3. spomeni se prigovora budalastih – BDB 269, KB 269, *Qal* IMPERATIV.

YHWH, molim djeluj! Djeluj tako da svijet može znati (usp. Ps 55:13; 83:18; Ez 36:22-38).

PITANJA ZA RASPRAVU

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. Sad to ne morate prepustiti komentatoru.

Ova pitanja za raspravu predviđena su da vam pomognu promišljati kroz glavne teme ovoga odjeljka Knjige. Ona su napravljena da budu misaono-nametljiva, ne konačna.

1. Ovaj je Psalam o upadu i osvajanju Obećane zemlje. On moli Boga neka se spomene (usp. Ps 74:2.18.22) Svojih zavjetnih obećanja ali nikad ne spominje zašto Bog dopušta Izraelu /Judi biti poraženima. Zašto je On to učinio?
2. Tko su upadači?
3. Koristi li Hebrejska Biblija mitološku sliku iz Drevnoga Drevnog Istoka? Što? Zašto?
4. Zašto su Psalmi 74:5-6 i 74:20 tako teški za razumjeti?
5. Na koga “nemoćni” Psalma 74:21 upućuju?

PSALAM 75

PODJELA NA ODLOMKE U SUVREMENIM PRIJEVODIMA

NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Bog ponižava ohole, a uzvisuje pravedne <u>MT</u> uvod Za zborovođu; prema Altashhethu. Psalam Asafov. Pjesma	zahvaljivanje za Božji pravedan Sud	narodno zahvaljivanje za Božja silna djela	Bog Sudac	sveopći Sud
75:1-5	75:1 75:2-3 75:4-5	75:1 75:2-5	75:1 75:2-5	75:1 75:2-3 75:4-5
75:6-8	75:6-8	75:6-9	75:6-8	75:6-8
75:9-10	75:9 75:10	75:10	75:9-10	75:9-10

ČITANJE KRUG TRI (vidi str. xv.)

SLIJEĐENJE IZVORNE AUTOROVE NAKANE NA RAZINI ODLOMKA

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. To ne smijete prepustiti komentatoru.

Pročitajte odlomak odjednom. Odredite subjekte (čitanje kruga #3, str. xv., kao gore). Usporedite vašu podjelu subjekta s pet prijevoda navedenih gore. Podjela na odlomke nije nadahnuti, ali ona je ključ za slijeđenje izvorne autorove nakane, što je srce tumačenja. Svaki odlomak ima jedan i samo jedan subjekt.

1. Prvi odlomak
2. Drugi odlomak
3. Treći odlomak
4. I tako dalje.

OKVIRNI UVIDI

- A. Teško je znati kad govori psalmist a kad govori za Boga:
 1. Psalam 75:1 – očito psalmist
 2. Psalam 75:2-3 – očito Bog
 3. Psalam 75:4-5 – može biti jedan ili drugi
 4. Psalam 75:6-8 – psalmist
 5. Psalam 75:9 – Bog (MT, “Ja”).

- B. Bog djeluje i onda Njegova djela moraju biti objavljena i objašnjena (tj. nadahnuće) ljudskim autorima kako bi stavili otkrivenje u oblik što može biti prenesen budućim naraštajima (tj. usmeno, pismeno, pripovijetke).
- C. Stvoritelj će zahtijevati račun od svakoga ljudskoga bića za upravljanje darom života i otkrivenjem (usp. Ps 19:1-6.7-11)! Pravda će doći jednoga dana!

PROUČAVANJE RIJEČI I IZRIČAJA

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 75:1-5

¹Mi dajemo hvale Tebi, o Bože, mi dajemo hvale,

Jer Tvoje ime je blizu;

Ljudi oglašuju Tvoja čudesna djela.

²Kad odaberem određeno vrijeme,

To sam Ja koji sudim s pravičnošću.

³Zemlja i svi koji obitavaju u njoj rastopit će se;

To sam Ja koji sam čvrsto postavio njene stupove.

Selah.

⁴Ja rekoh hvastavcima: ‘Nemojte se hvastati’,

I pokvarenima: ‘Nemojte podizati rog;

⁵Nemojte uzdizati svoga roga na visinu,

Nemojte govoriti s drskim ponosom.”

75:1 “Mi dajemo hvale” Ovaj GLAGOL (BDB 392, KB 389, *Hiphil* PERFEKT) je ponovljen dva puta za naglasak (zabilježite Ps 107:1.8.15.21.31). Pojam u *Hiphilu* često je korišten (65 puta) u Psaltiru. Najčešće je preveden kao “hvaliti”, ali u Psalmu 32:5 preveden je kao “priznati /ispovjediti”.

NASB, NKJV, NRSV

“Jer Tvoje ime je blizu”

NJB, RSV, Pešita, LXX

“mi se pozivamo na tvoje ime”

JPSOA

“Tvoja prisutnost je blizu”

MT je slijeđen NASB-om. UBS *Text Project* (str. 326) daje drugoj mogućnosti ocjenu “C” (znatna sumnja), ali prihvaća kako je to najbližije izvornome tekstu.

Poteškoća je, što “i blizu je Tvoje ime” znači?:

1. mi kazujemo o Tvojim prisutnosti s Tvojim narodom u djelima oslobođenja
2. Ti (tj. “Tvoje Ime”, što se izjednačuje s YHWH-inom osobnom prisutnošću) si blizu sada i mi možemo očekivati da Ti djeluješ (zbog Izraelova grijeha YHWH ih nije uvijek oslobodio)
3. mi se pozivamo na Tvoje Ime i pričamo što si Ti učinio za zavjetni narod (dva odvojena vida)
4. AB čini to naslovom za Boga: “O Ti koji si blizu”, kao što i jeste:
 - a. “Uzvišen” u Psalmu 75:5a
 - b. “Pobjednik” u Psalmu 75:6 (dva puta)
 - c. “Vječni” u Psalmu 74:9
 - d. “Pravedan” u Psalmu 74:10.

AB tvrdi kako postoji dvanaest Božanskih Imena u ovome Psalmu.

▣ **“Ljudi oglašuju Tvoja čudesna djela”** Kad je Izrael učio svoju djecu o njihovim predcima i Božjim obećanjima (usp. Pnz 4:9.10; 6:7.20-25; 11:19; 32:46), oni su prenosili obećanja i njihova ispunjenja narednome naraštaju. Ova “čudesna djela” (BDB 810, KB 927, vidjeti Posebnu temu u Ps 9:1: Čudesne stvari [אֲפִלִּי]) bila su silna djela oslobođenja, zaštite, i opskrbe što je Izrael iskusio kroz čitavu svoju povijest.

Ovo otkrivenje naravi, obećanja, i vjernih posredovanja YHWH bili su način:

1. držanja Izraela u vjeri
2. dovođenja naroda k vjeri.

NIDOTTE, tom 3, str. 284, opisuje različite riječi upotrijebljene za opis Božjih djela što otkrivaju Njegovu narav:

1. čuda, usp. Psalam 9:1; 26:7; 40:5; 75:1
2. djelo/djela /djelovanja, usp. Psalam 44:1; 73:28; 107:22; 118:17

3. slava, usp. Psalam 96:3
4. pravednost, usp. Psalam 71:15
5. odana ljubav, usp. Psalam 88:11
6. veličina, usp. Psalam 145:6.

75:2-5 “Kad odaberem određeno vrijeme” U ovim stihovima, Bog je govornik. Moguće je ovo povezati s Psalmom 74:22-23 (tj. Bog brani Svoj slučaj).

75:2 “odaberem određeno vrijeme” Ovo je književni način potvrđivanja Božje suverenosti. On određuje vrijeme i mjesto svih događaja u svijetu (tj. Ps 74:12-17; Pnz 32:8; Rim 9 - 11):

1. godišnjih doba – Knjiga Postanka 1:14-18; Psalam 72:17; 74:16-17; 104:19; 136:7-8
2. dana štovanja – Knjiga Postanka 2:3; Izlazak 20:8-11; Levitski zakonik 23; Knjiga Brojeva 28 - 29
3. sve je određeno od Boga – Propovjednik 3:1-11 (usp. Job 14:5; Ps 31:15; Djela 17:31).

Božji narod ne razumije Njegovu vremensku tablicu. On oslobađa prema Svome rasporedu, a ne prema rasporedu Njegova naroda. Česta osuda, čak najezda, Njegova je volja! Ali jednoga će dana On postaviti sve ispravnim!

▣ **“Ja koji sudim s pravičnošću”** Ustanovljene su dvije teološke točke:

1. Bog će suditi Zemlji
2. On će to učiniti pošteno temeljeno na Njegovu otkrivenju (usp. Ps 9:8; 58:11; 67:4; 96:10.13; 98:9).

75:3 “Zemlja i svi koji obitavaju u njoj rastopit će se” GLAGOLSKI (BDB 556, KB 555, *Niphal* PARTICIP, usp. Izl 15:15; Jš 2:9.24; 1. Sam 14:16; Iz 14:31; Jer 49:23) označava strah žitelja.

Ne samo da će se rastopiti ljudska srca nego je sâma Zemlja pogođena prisutnošću njega Stvoritelja /Suca (usp. Ps 46:6; Iz 24:19-20; Am 9:5; Mih 1:4; Nah 1:5).

U NZ-u 2. Petrova poslanica 3:10 naviješta rastapanje ove planete (usp. Mt 5:18; 24:35; Otk 21:1).

Postoji dolazeće novo Nebo i nova Zemlja. Novi savez Knjige proroka Jeremije 31:31-34 bit će u potpunosti ostvaren. Biblija opisuje ovo Novo doba u pojmovima slike Vrta Eden (usporediti Post 1 – 2 s Otk 21 - 22).

▣ **“To sam Ja koji sam čvrsto postavio njene stupove”** Ovo je književni način upućivanja na temelje Zemlje (tj. početno stvaranje, usp. 1. Sam 2:8; Job 38:4-6).

U Knjizi proroka Jone 2:6 “korijeni planina” također su slika stvaranja. Vidjeti moje bilješke dolje iz **Knjige proroka Jone 2:6**.

Jona 2:6 “Ja udarih korijene planina” SZ koristi fizički smjer “dolje” za opis *Šeola* (BDB 432, KB 434, *Qal* PERFEKT, usp. Br 16:30.33; Ps 55:15; Iz 5:14; 14:19). Pojam *Šeol* i “jama” (BDB 1001) su usporedni (usp. Ps 30:3). To je taj metaforički izričaj Jonina značenja pristupa Podzemlju što čini njegovo iskustvo predmetom Isusova osvrta (usp. Mt 12:40-41; Lk 11:30). Jona je vjerovao kako će umrijeti, ali Bog je imao milosrđe nad njim! Božja osuda nije bila Njegova zadnja riječ. Postojala je svrha u kazni.

Psalmist i zavjetni narod nisu razumjeli zašto su se suočavali s takvim poteškoćama kad su oni znali kako je Bog bio u nadzoru svega! Čak usred kaosa, upada, i nepravde Božja suverenost bila je čvrsta i sigurna (usp. Otk 4 - 5)! Njegov vremenski raspored usko je povezan s Njegovim širim iskupiteljskim svrhama, a ne s našim trenutačnim željama /čežnjama /potrebama!

▣ **“Selah”** Vidjeti bilješku u Psalmu 3:2 i Uvod VII.

75:4-5 Stvoritelj govori kao Moralni Vodič. YHWH-ini zakoni odražavali su Njegovu narav. Oni koji su se suočili s Njegovom osudom bili su oni koji su se:

1. hvastali – “Nemojte se hvastati”, BDB 237, KB 248, *Qal* IMPERFEKT upotrijebljen u ZAPOVJEDNOME smislu
2. pokvareni – “Nemojte podizati rog”, BDB 926, KB 1202 (dva puta), *Hiphil* IMPERFEKTI upotrijebljeni u ZAPOVJEDNOME smislu
3. ponositi – “nemojte govoriti...”, BDB 180, KB 210, *Piel* IMPERFEKT upotrijebljen u ZAPOVJEDNOME smislu.

Izgleda kako su “pokvareni” (Ps 7:4) ovoga Psalma:

1. poganski narodi koji pokušavaju upasti
2. oholi Izraelci (usp. Ps 78:3.8-9.18-19).

75:4 “rog” Ovo je životinjski simbol snage i prevlasti (vidjeti Posebnu temu u Ps 47:5: Rogovi korišteni od Izraela, usp. Ps 75:10; 1. Sam 2:1.10; Dn 7 - 8).

75:5

NASB	“ponosom”
NKJV, NRSV, Pešita	“vratom”
NEB, LXX	“Stijenom”

MT ima “vratom” (BDB 848). REB ima “stijenom”. Ove dvije riječi vrlo su slične (tj. “stijenom” ima jedan suglasnik više). Moguće REB odražava uporabu Knjige o Jobu 15:26. UBS *Text Project* (str. 326) daje “vratom” ocjenu “C” (znatna sumnja). JPSOA ima “u sujetnoj samohvali”.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 75:6-8

⁶Jer ni od istoka, niti od zapada,

Niti od pustinje *ne dolazi* uzvišenje;

⁷Jer Bog je Sudac;

On ponizuje jednoga a uzvisuje drugoga.

⁸Jer čaša je u ruci GOSPODINOVOJ, i vino se pjeni;

Ona je dobro izmiješana, i On nalijeva od nje;

Zasigurno svi pokvarenici zemlje moraju iskapiti i piti njen talog.

75:6-8 Ova kitica odražava sveopću prisutnost YHWH, vrlo slično kao što čini Psalam 139, ali ovdje se okvir usredotočuje na Njegovu osudu pokvarenih (usp. Ps 75:4-5).

Često izgleda kako pokvareni imaju nadmoć ali Bog će postaviti stvari ispravnima (usp. Ps 146:7; 1. Sam 2:7; Rim 9; Jak 4:10). Ovo Božansko djelovanje bit će obrat očekivanja.

75:6 Ovaj stih koristi palestinsku /kanaansku sliku kako bi potvrdio sveukupnost:

1. istok – zapad
2. izlazak Sunca – zalazak Sunca
3. pustinja (jug) – planine (ili “uzdižući”) što može označavati sjever.

75:8 “čaša” Ovo je uobičajen idiom za ljudsku sudbinu i obično je negativan (usp. Iz 51:17.22; Jer 25:15-16.27-28). Vidjeti punu bilješku u Psalmu 11:6.

▣ **“Ona je dobro izmiješana”** Ovo upućuje na drevni način miješanja različitih vrsta voća i žitarica kako bi se dobila opojnija pića. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 4:7: Biblijski stav prema alkoholu (fermentacija) i alkoholizmu (ovisnost).

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 75:9-10

⁹Ali što se mene tiče, ja ću objavljivati *to* zauvijek;

Ja ću pjevati hvale Bogu Jakovljevu.

¹⁰I sve rogove pokvarenih On će odrezati,

Ali rogovi pravednih bit će podignuti.

75:9-10 Ova kitica završne su riječi psalmiste:

1. on će objavljivati YHWH-ina čudesna djela (usp. Ps 75:1)
2. on će pjevati hvale Bogu Jakovljevu
3. on će tvrditi obrat YHWH-ine pravedne osude.

Ovo odražava okolnost štovanja u Hramu!

75:9 MT ima “ja ću objavljivati” a LXX i Pešita imaju: “ja ću se radovati” (usp. NRSV). Razlika je jedan suglasnik. LXX nastoji učvrstiti istoznačni paralelizam između Psalmu 75:9a i 9b.

75:10 “On će odrezati” MT ima “ja ću”. UBS *Text Project* (str. 328) daje ovome ocjenu “A”.

Ovaj Psalam ima nekoliko govornika. Moguće je Psalam 75:9 psalmist a 75:10 YHWH.

▣ **“rogovi”** Zabilježite kako ovaj idiom može biti upotrijebljen pozitivno ili negativno (vidjeti Posebnu temu u Ps 47:5: Rogovi korišteni od Izraela):

1. negativno – usp. Psalam 75:4-5.10a; Knjiga proroka Jeremije 48:25; Tužaljke 2:17
2. pozitivno –usp. Psalam 75:10b; 1. Knjiga o Samuelu 2:1.10; Psalam 89:17.24; 92:10; 112:9.

PITANJA ZA RASPRAVU

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. Sad to ne morate prepustiti komentatoru.

Ova pitanja za raspravu predviđena su da vam pomognu promišljati kroz glavne teme ovoga odjeljka Knjige. Ona su napravljena da budu misaono-nametljiva, ne konačna.

1. Popišite različite govornike u ovome Psalmu.
2. Veliča li ovaj Psalm Boga kao Stvoritelja ili Suca?
3. Objasnite sliku:
 - a. “stupovi”
 - b. “rog”
 - c. “čaša”.
4. Pokazuje li ovaj Psalm privremenu osudu ili osudu na kraju vremena?

PSALAM 76

PODJELA NA ODLOMKE U SUVREMENIM PRIJEVODIMA

NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB
pobjedonosna snaga Boga Jakovljeva	Veličanstvo Boga u osudi	Pjesma Siona što slavi Božju konačnu pobjedu nad narodima	Bog je pobjednik	Himna Bogu nadahnuta strahopoštovanjem
<u>MT uvod</u> Za zborovodu; na žičanim glazbalima. Psalam Asafov. Pjesma.				
76:1-3	76:1-3	76:1-3	76:1-3	76:1-3
76:4-7	76:4-6 76:7-9	76:4-6 76:7-9	76:4-6 76:7-9	76:4-6 76:7-9
76:8-10				
	76:10-12	76:10-12	76:10	76:10-12
76:11-12			76:11-12	

ČITANJE KRUG TRI (vidi str. xv.)

SLIJEĐENJE IZVORNE AUTOROVE NAKANE NA RAZINI ODLOMKA

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. To ne smijete prepustiti komentatoru.

Pročitajte odlomak odjednom. Odredite subjekte (čitanje kruga #3, str. xv., kao gore). Usporedite vašu podjelu subjekta s pet prijevoda navedenih gore. Podjela na odlomke nije nadahnuta, ali ona je ključ za slijeđenje izvorne autorove nakane, što je srce tumačenja. Svaki odlomak ima jedan i samo jedan subjekt.

1. Prvi odlomak
2. Drugi odlomak
3. Treći odlomak
4. I tako dalje.

OKVIRNI UVIDI

- A. SZ spominje što je izgleda proturječno otkrivenje:
 1. Božja posebna skrb i pozornost prema obitelji Abrahama (Ps 76:1-7)
 2. Božja čežnja za sve narode da Ga spoznaju (Ps 76:8-12).

- B. Ja mislim da je ovo posebno pitanje svrha Novoga saveza što je otkrivena u NZ-u (tj. Evanđelje Isusa Krista). Pokušao sam izraziti ovu teološku napetost u dvije Posebne teme:
1. Posebna tema u Psalmu 2: Okvirni uvidi: YHWH-in vječni iskupiteljski naum
 2. Posebna tema dolje: Zašto obećanja prema SZ-nome Savezu izgledaju tako različito od obećanju prema NZ-nome Savezu.

POSEBNA TEMA: ZAŠTO OBEĆANJA PREMA SZ-nome SAVEZU IZGLEDAJU TAKO RAZLIČITO OD OBEĆANJA PREMA NZ-nome SAVEZU

Kroz godine moga proučavanja eshatologije naučio sam da većina kršćana nemaju ili ne žele razvijenu, sustavnu, kronologiju kraja vremena. Postoje neki kršćani koji se usredotočuju ili većinom na ovo područje kršćanstva iz teoloških, psiholoških, ili denominacijskih razloga. Takvi kršćani izgleda postaju opsjednuti time kako će se sve završiti, i nekako promašuju nužnost Evanđelja! Vjernici ne mogu utjecati na Božji eshatološki (kraj vremena) raspored, ali mogu sudjelovati u opunomoćenju Evanđelja (usp. Mt 28:19-20; Lk 24:47; Djela 1:8). Većina vjernika potvrđuje Drugi Kristov dolazak i dovršetak Božjih obećanja na kraju vremena. Poteškoće tumačenja narastaju iz toga kako razumijeti ovaj vremenski dovršetak što proizlazi iz nekoliko biblijskih paradoksa:

1. napetost između proročkih uzoraka Saveza SZ-a i apostolskih uzoraka Saveza NZ-a
2. napetost između biblijskoga monoteizma (jedan Bog za sve) i izbor Izraela (poseban narod)
3. napetost između uvjetovanoga vida biblijskih Saveza i obećanja ("ako ... onda") te neuvjetovane Božje vjernosti za iskupljenje paloga čovječanstva
4. napetost između književnih vrsta Bliskoga Istoka i suvremenih zapadnjačkih književnih obrazaca
5. napetost između Kraljevstva Božjega kao sadašnjost, a ipak budućnost
6. napetost između vjerovanja u skorašnji Kristov povratak i vjerovanja da se prvo moraju dogoditi neki događaji.

Raspravimo ove napetosti jednu po jednu.

PRVA NAPETOST (SZ-ne rasne, nacionalne, i zemljopisne grupacije nasuprot svim vjernicima svijeta)

SZ-ni proroci predkazuju obnovu židovskoga kraljevstva u Palestini sa središtem u Jeruzalemu gdje se skupljaju svi narodi Zemlje kako bi slavili i služili Davidovskoga vladara, ali niti Isus ni NZ-ni apostoli nisu se nikad usredotočili na taj raspored. Nije li SZ nadahnut (usp. Mt 5:17-19)? Kako NZ-ni autori izostavljaju ključne događaje na kraju vremena?

Postoji nekoliko izvora obavijesti o kraju svijeta:

1. SZ-ni proroci (Izaija, Mihej, Malahija)
2. SZ-ni apokaliptički pisci (usp. Ez 37 - 39; Dn 7 - 12; Zah)
3. međuzavjetni, nekanonski židovski apokaliptički pisci (kao 1. Henokova, na koju se poziva u Judinoj poslanici)
4. Sâm Isus (usp. Mt 24; Mk 13; Lk 21)
5. Pavlova pisanja (usp. 1. Kor 15; 2. Kor 5; 1. Sol 4 - 5; 2. Sol 2)
6. Ivanova pisanja (1. Ivanova poslanica i Otkrivenje).

Uče li svi ovi jasno o rasporedu kraja vremena (događaji, kronologija, osobe)? Ako ne, zašto? Nisu li svi nadahnuti (osim židovskih međuzavjetnih spisa)?

Duh otkriva istine SZ-nim piscima u pojmovima i grupacijama koje oni mogu razumijeti. Međutim, kroz napredujuće otkrivenje Duh je proširio ove SZ-ne eshatološke zamisli na sveopći opseg ("tajna Krista", usp. Ef 2:11 - 3:13. Vidi Posebnu dolje: Tajna). Evo nekih mjerodavnih primjera:

1. grad Jeruzalem u SZ-u bio je korišten kao metafora naroda Božjega (Sion), ali prenesen je u NZ kao pojam izražavanja Božje prihvaćenosti svih pokajnika, vjerujućih ljudi (novi Jeruzalem u Knjizi Otkrivenja 21 - 22). Teološko proširenje doslovnoga, fizičkog grada u novi Božji narod (vjerujući Židovi i pogani) bilo je predkazano u Božjem obećanju o iskupljenju paloga čovječanstva u Knjizi Postanka 3:15, prije negoli su čak postojali ikoji Židovi ili židovski glavni grad. Čak je poziv Abrahama (usp. Post 12:1-3) uključivao pogane (usp. Post 12:3; Izl 19:5)
2. u SZ-u neprijatelji Božjega naroda su okolni narodi Drevnoga Bliskog Istoka, ali u NZ-u oni su bili prošireni na sve nevjerujuće, protu-Božje, sotonističke ljude. Bitka se pomakla od zemljopisnoga, područnoga sukoba na sukob širom svijeta, kozmički sukob (usp. Kol)

3. obećanje zemlje koja je tako cjelovita u SZ-u (patrijarhalna obećanja Postanka, usp. Post 12:7; 13:15; 15:7.15; 17:8) postalo je sada čitava Zemlja. Novi Jeruzalem silazi kako bi ponovno oblikovao Zemlju, ne samo ili isključivo Bliski Istok (usp. Otk 21 - 22)
4. neki ostali primjeri SZ-nih proročkih zamisli koja su bila proširena su:
 - a. Abrahamovo potomstvo sad je duhovno obrezano (usp. Rim 2:28-29)
 - b. narod po Savezu sad uključuje pogane (usp. Hoš 1:10; 2:23, navedeno u Rim 9:24-26; također Lev 26:12; Izl 29:45, navedeno u 2. Kor 6:16-18 i Izl 19:5; Pnz 14:2, navedeno u Tit 2:14)
 - c. Hram je sad Isus (usp. Mt 26:61; 27:40; Iv 2:19-21) i kroz Njega mjesna crkva (usp. 1. Kor 3:16) ili pojedinačni vjernik (usp. 1. Kor 6:19)
 - d. čak Izrael i njegovi osobiti opisni SZ-ni izričaji sad upućuju na čitav Božji narod (tj. "Izrael", usp. Rim 9:6; Gal 6:16, tj. "kraljevstvo svećeništva", usp. 1. Pt 2:5.9-10; Otk 1:6).

Proročki uzorak bio je ispunjen, proširen, i sad je više uključujući. Isus i pisci apostoli ne predstavljaju kraj vremena na isti način kao SZ-ni proroci (usp. Martin Wyngaarden, *The Future of The Kingdom in Prophecy and Fulfillment*). Suvremeni tumači koji pokušavaju SZ-ni obrazac učiniti doslovnim ili mjerodavnim uvijaju Otkrivenje u čistu židovsku Knjigu te prisiljavaju značenje u atomizirane, višeznačne Isusove i Pavlove izričaje! NZ-ni pisci ne niječu SZ-ne proroke, nego pokazuju njihov konačan sveopći suzvuk. Nema uređenoga, logičkog sustava za Isusovu ili Pavlovu eshatologiju. Njihova svrha prvenstveno je iskupiteljska ili pastoralna.

Međutim, čak unutar NZ-a postoji napetost. Ne postoji jasna sustavnost eshatoloških događaja. Na mnogo načina Otkrivenje začuđujuće koristi SZ-na smjerenja u opisivanju kraja umjesto Isusovih učenja (usp. Mt 24; Mk 13)! Ono slijedi književnu vrstu započetu Ezekielom, Danielom, i Zaharijom, ali razvijenu tijekom međuzavjetnoga razdoblja (židovska apokaliptička književnost). Ovo je mogao biti Ivanov način povezivanja Staroga i Novoga saveza. To pokazuje stari uzorak ljudske pobune i Božje predanosti iskupljenju! Ali mora biti rečeno da iako Otkrivenje koristi SZ-ni jezik, osobe, i događaje, ono ih ponovno objašnjava u svjetlu prvoga stoljeća Rima (usp. Otk 1:7).

DRUGA NAPETOST (monoteizam nasuprot izabranome narodu)

Biblijski naglasak je na jednome osobnom, duhovnom, stvoritelju-iskupitelju, Bogu (usp. Izl 8:10; Iz 44:24; 45:5-7.14.18.21-22; 46:9; Jer 10:6-7). SZ-na jedinstvenost njegovih vlastitih dana bila je monoteizam. Svi okolni narodi bili su politeisti. Božje jedinstvo je srce SZ-nog otkrivenja (usp. Pnz 6:4). Stvorenje je pozornica sa svrhom zajedništva između Boga i čovječanstva, stvorenog na Njegovu sliku i sličnost (usp. Post 1:26-27). Međutim, čovječanstvo se pobunilo, griješi protiv Božje ljubavi, vodstva, i svrhe (usp. Post 3). Božja ljubav i svrha bili su tako snažni i sigurni da je On obećao iskupiti palo čovječanstvo (usp. Post 3:15)!

Napetost izrasta kad Bog odabire uporabiti jednoga čovjeka, jednu obitelj, jedan narod kako bi dosegnoo ostatak čovječanstva. Božji izbor Abrahama i Židova kao kraljevstvo svećeništva (usp. Izl 19:4-6) prouzročilo je ponos umjesto služenja, isključivost umjesto uključivosti. Božji poziv Abrahama uključio je namjeravan blagoslov čitavoga čovječanstva (usp. Post 12:3). Mora biti zapamćeno i naglašeno da je SZ-ni izbor bio za služenje, ne spasenje. Čitav Izrael nikad nije bio u pravilnome odnosu s Bogom, nikad vječno spašen temeljeno isključivo na njegovu pravu prvorodstva (usp. Iv 8:31-59; Mt 3:9), nego osobnom vjerom i poslušnosti (usp. Post 15:6, navedeno u Rim 4). Izrael je izubio svoje poslanje (sad je Crkva kraljevstvo svećenstva, usp. 1:6; 2. Pt 2:5.9), preokrenuta naredba u povlasticu, služenje u poseban stav! Bog odabire jednog kako bi odabrao sve!

TREĆA NAPETOST (uvjetovani Savezi nasuprot neuvjetovanih Saveza)

Postoji teološka napetost ili paradoks između uvjetovanih i neuvjetovanih Saveza. Zasigurno je istinito da je Božja iskupljujuća svrha/naum neuvjetovana (usp. Post 15:12-21). Međutim, naređeni ljudski odaziv uvijek je uvjetovan!

Ovaj "ako ... onda" uzorak pojavljuje se i u SZ-u i NZ-u. Bog je vjeran; čovječanstvo je nevjerno. Ova je napetost prouzročila mnogo zbrke. Tumači su stremili usredotočiti se na samo jedan "rog dvojbe", Božju potpunu vjernost ili ljudski napor, Božju suverenost ili slobodnu volju čovječanstva. Oboje je biblijski i neophodno.

Ovo se odnosi na eshatologiju, na Božja SZ-na obećanja Izraelu. Ako to Bog obeća, to i odredi! Bog je vezan Svojim obećanjima; uključen je Njegov ugled (usp. Ez 36:22-38). Neuvjetovani i uvjetovani Savezi sreću se u Kristu (usp. Iz 53), ne Izraelu! Božje konačno ispunjenje vjernosti leži u iskupljenju svih koji će se pokajati i uzvjerovati, ne u tome tko je bio njihov otac/majka! Krist, ne Izrael, jeste ključ za sve Božje Saveze i obećanja. Postoji li teološka parenteza u Bibliji, to nije Crkva, nego Izrael (usp. Djela 7 i Gal 3).

Poslanje navješćivanja Evandjelja svijetu prešlo je na Crkvu (usp. Mt 28:19-20; Lk 24:47; Djela 1:8). To je ipak uvjetovani Savez! Ovo ne podrazumijeva da je Bog potpuno odacio Židove (usp. Rim 9 - 11). Mora postojati mjesta i svrhe za kraj vremena, za vjerujući Izrael (usp. Zah 12:10).

ČETVRTA NAPETOST (književni obrasci Bliskoga Istoka nasuprot zapadnjačkim obrascima)

Žanr je kritički dio u ispravnome tumačenju Biblije. Crkva se razvijala u zapadnjačkoj (Grčka) kulturološkoj okolnosti. Istočnjačka književnost više je slikovita, metaforička, i simbolička negoli suvremeni, zapadnjački kulturološki književni obrasci. Usredotočuje se na ljude, sukobe, te događaje više negoli na sažete izrečene istine. Kršćani snose krivnju za uporabu svojih povijesnih i književnih obrazaca u tumačenju biblijskoga proročanstva (i SZ-noga i NZ-noga). Svaki naraštaj i zemljopisna zasebna jedinica koristila je svoju kulturu, povijest, i književnost za tumačenje Otkrivenja. Svaki od njih bio je u krivu! Osiono je misliti da je suvremena zapadnjačka kultura žarište biblijskoga proročanstva!

Žanr u kojem je izvorni, nadahnuti autor odabrao pisati jeste književni ugovor s čitateljem. Knjiga Otkrivenja nije povijesna pripovijetka. Ona je složenica pisma (poglavlja 1 – 3), proročanstva, i uglavnom apokaliptičke književnosti. Pogriješno je činiti tako da Biblija kaže više negoli je bila nakana izvornoga autora kao i to da kaže manje negoli je on namjeravao! Drskost i dogmatizam tumača čak su još više neprimjereni u knjizi kao što je Otkrivenje.

Crkva se nije nikad složila o primjerenome tumačenju Otkrivenja. Moja briga je slušati i baviti se čitavom Biblijom, ne samo izdvojenim dijelom (dijelovima). Biblijski istočnjački način razmišljanja predstavlja istinu u parovima punima napetosti. Naše zapadnjačko stremljenje prema izrečenoj istini nije neispravno, nego neuravnoteženo! Mislim da je moguće pomaknuti barem neku mrtvu točku u tumačenju Otkrivenja ne mijenjajući ništa u nakani za naredne naraštaje vjernika. Većini je tumača očito da Otkrivenje mora biti tumačeno u svjetlu njegovih vlastitih dana i njegova žanra. Povijesni pristup Otkrivenju mora se baviti onime što su prvi čitatelji mogli, ili morali, razumjeti. Na mnogo su načina suvremeni tumači izgubili značenje mnogih simbola Knjige. Početni glavni potisak Otkrivenja bio je ohrabivanje progonjenih vjernika. Ono je pokazalo Božji nadzor povijesti (kao što su učinili SZ-ni proroci); ono potvrđuje da se povijest kreće prema imenovanoj krajnjoj točki, osudi ili blagoslovu (kao što su činili SZ-ni proroci). Ono je potvrdilo u prvome stoljeću židovske apokaliptičke pojmove Božje ljubavi, prisutnosti, snage, i suverenosti!

Ono djeluje na ovaj isti teološki način za svaki naraštaj vjernika. Opisuje kozmičku borbu dobra i zla. Pojedini prvoga stoljeća mogu biti izgubljene za nas, ali ne snažne, ohrabrujuće istine. Kad suvremeni, zapadnjački tumači pokušavaju siliti pojedini Otkrivenja u njihovu suvremenu povijest, nastavlja se uzorak krivih tumačenja!

Vrlo je moguće da pojedini Knjige mogu postati doslovno neobične ponovno (kao što je bio SZ u vezi s Kristovim rođenjem, životom, i smrću) za posljednji naraštaj vjernika kad se suoče s napadom protu-Božjega vođe (usp. 2. Sol 2) i kulturom. Nitko ne može znati ovo doslovno ispunjenje Otkrivenja sve dok Kristove riječi (usp. Mt 24; Mk 13; i Lk 21) i Pavlove (usp. 1. Kor 15; 1. Sol 4 - 5; i 2. Sol 2) također ne postanu povijesni dokaz. Pretpostavljanje, nagađanje, i dogmatizam svi su neprikladni. Apokaliptička književnost dozvoljava ovu fleksibilnost. Hvala Bogu za slike i simbole koji nadmašuju povijesnu pripovijest! Bog je u nadzoru; On kraljuje; On dolazi!

Većina suvremenih komentatora promašuju svrhu žanra! Suvremeni zapadnjački tumači često traže jasan, logički teološki sustav radije negoli da budu otvoreni s višeznačnim, simboličkim, dramatskim žanrom židovske apokaliptičke književnosti. Ova je istina dobro izražena od Ralpa P. Martina u njegovu članku, "Approaches to New Testament Exegesis" ["Pristupi egzezezi Novoga zavjeta" – slobodan prijevod - op.prev.], u knjizi *New Testament Interpretation*, izdanoj od Howarda Marshalla:

"Ukoliko ne prepoznamo dramatsku kakvoću ovog pisanja te opozovemo način na koji je korišten jezik kao pomoćno sredstvo za izražavanje religijske istine, strašno ćemo pogriješiti u našem razumijevanju Apokalipse, te pogriješno pokušavati tumačiti njena viđenja kao da je to bila knjiga književne proze i pobrinula se opisati događaje koje je iskusila te odredila vrijeme povijesti. Poduzeti drugi pravac znači uletjeti u sve vrste poteškoća tumačenja. Mnogo ozbilnije to vodi iskrivljavanju sržnoga značenja apokaliptičkoga i tako promašuje ogromnu vrijednost ovoga dijela Novoga zavjeta kao dramatsku tvrdnju u mitsko-poetskome jeziku Božje suverenosti u Kristu i paradoks njegova pravila koji skladno uklapa moć i ljubav (usp. 5:5.6; Lav je Janje)" (str. 235).

W. Randolph Tate u svojoj je knjizi *Biblical Interpretations* rekao:

"Ni jedan drugi žanr Biblije nije bio čitan tako vatreno s toliko ishoda potištenosti kao apokalipsa, posebice knjige Daniela i Otkrivenje. Ovaj je žanr pretrpio od pogubne povijesti pogriješnoga tumačenja zbog temeljnoga nerazumijevanja njegovih književnih oblika, građe, i svrhe. Zbog njegova jasnoga traženja da otkrije što se uskoro mora dogoditi, apokalipsa je bila viđena kao karta ceste u i nacrt budućnosti. Tragična mana u ovome pogledu je pretpostavka da je okvir uputa knjige čitateljevo današnje doba radije negoli autorovo. Ovaj pristup apokalipsi koji je posljedica pogriješnoga upućivanja (naročito Otkrivenju) razmatra djelo kao da je bilo kriptogram [šifrom pisani tekst – op.prev.] kojim današnji događaji mogu biti korišteni za tumačenje simbola teksta ... Prvo, tumač mora prepoznati da apokaliptik navješćuje svoje poruke putem simbolizma. Tumačiti simbol doslovno kad je on metaforički jednostavno je pogriješno tumačenje. Pitanje nije jesu li događaji u apokalipsi povijesni. Događaji mogu biti povijesni; oni su se uistinu dogodili, ili mogli dogoditi, ali autor predstavlja događaje i navješćuje značenje putem slika i prototipova" (str. 137).

Iz *Dictionary of Biblical Imagery*, izdano od Rykena, Wilhosta i Longmana III:

“Današnji čitatelji često su smeteni i zbunjeni ovim žanrom. Neočekivani slikoviti prikaz i iskustva van-ovoga-svijeta izgledaju čudno i van sklada s većinom Pisma. Shvaćanje ove književnosti doslovno ostavlja mnoge čitatelje u koprcanju određivanja ‘što će se dogoditi kad’, čime promašuju nakanu apokaliptičke poruke” (str. 35).

PETA NAPETOST (Kraljevstvo Božje kao sadašnjost a ipak budućnost)

Kraljevstvo Božje je sadašnjost, a ipak budućnost. Ovaj teološki paradoks postaje usmjeren na glavnu točku eshatologije. Očekuje li netko doslovno ispunjenje svih SZ-nih proročanstava za Izraela onda Kraljevstvo postaje uglavnom obnova Izraela na zemljopisno određite i teološka nadmoćnost! To bi moglo iziskivati da Crkva bude potajice uznesena u poglavlju 5 i da se preostala poglavlja odnose na Izraela (ali promotrite Otk 22:16).

Međutim, ako je žarište na bivanju Kraljevstva ustoličenim od strane obećanoga SZ-nog Mesije, onda je ono sadašnjost s Kristovim prvim dolaskom, i tada žarište postaje Kristovo utjelovljenje, život, učenja, smrt i uskrsnuće. Teološki naglasak je na trenutačnome spasenju. Kraljevstvo je došlo, SZ se ispunio u Kristovoj ponudi spasenja za sve, ne u Njegovome Tisućgodišnjem kraljevstvu za neke!

Zasigurno je istina da Biblija govori o oba Kristova dolaska, ali gdje mora biti stavljen naglasak? Meni izgleda da se većina SZ-nih proročanstava usredotočuje na Prvi dolazak, ustanovljenje Mesijanskoga kraljevstva (usp. Dn 2). Ovo je na mnogo načina slično Božjoj vječnoj vladavini (usp. Dn 7). U SZ-u žarište je na Božjoj vječnoj vladavini, ali mehanizam za to očitovanje vladavine je služba Mesije (usp. 1. Kor 15:26-27). Nije pitanje što je istinito; oboje je istinito, ali gdje je naglasak? Mora biti rečeno da su neki tumači postali toliko usredotočeni na Tisućgodišnje kraljevstvo Mesije (usp. Otk 20) da su promašili biblijsko žarište na Očevoj vječnoj vladavini. Kristova vladavina je uvodni događaj. Kao što Kristova dva dolaska nisu bila očita u SZ-u, tako nije niti privremena vladavina Mesije!

Ključ Kristova propovijedanja i učenja je Božje kraljevstvo. Oboje je sadašnjost (u spasenju i služenju), i budućnost (u ispunjenju i snazi). Otkrivenje, ako se usredotočuje na tisućljetnu vladavinu Mesije (usp. Otk 20), ona je privremena, ne konačna (usp. Otk 21 – 22). Iz SZ-a nije očito da je privremena vladavina neophodnost; ustvari, Mesijanska vladavina iz Knjige Daniela 7 je vječna, ne tisućgodišnja.

ŠESTA NAPETOST (predstojeći Kristov povratak nasuprot odgođenoj *Parusiji*)

Većina vjernika bila je učena da je Isusov dolazak skori, iznenadan, i neočekivan (usp. Mt 10:23; 24:27.34.44; Mk 9:1; 13:30; Otk 1:1.3; 2:16; 3:11; 22:7.10.12.20). Ali svaki očekujući naraštaj vjernika toliko je bio u krivu! Skorost (neposrednost) Isusova povratka snažno je obećana nada svakoga naraštaja, ali stvarnost za samo jedan (i taj jedan je onaj progongen). Vjernici moraju živjeti ako bude Njegov dolazak sutra, ali predviđati i vršiti Veliko poslanje (usp. Mt 28:19-20) ako On odugovlači.

Neki odlomci u Evanđeljima (usp. Mk 13:10; Lk 17:2; 18:8) te 1. i 2. Poslanica Solunjanima temeljeni su na odgođenoj Drugome dolasku (*Parusija*). Postoje neki povijesni događaji koji se prvo moraju dogoditi:

1. evangelizacija širom svijeta (usp. Mt 24:14; Mk 13:10)
2. otkrivenje “Čovjeka grijeha” (usp. Mt 24:15; 2. Sol 2; Otk 13)
3. veliki progon (usp. Mt 24:21.24; Otk 13).

Postoji namjeravana višeznačnost (usp. Mt 24:42-51; Mk 13:32-36)! Živjeti svaki dan kao da vam je zadnji ali predviđati i obučavati se za buduću službu!

POSEBNA TEMA: TAJNA

I. U SZ-u

Ova aramejska riječ (BDB 1112, KB 1980), *raz*, znači “skriti”, “čuvati tajnu”. Upotrijebljena je nekoliko puta u Knjizi proroka Daniela (usp. Dn 2:18.19.27.28.29.30.47; 4:9). Ona postaje središnja tema u apokaliptičkoj književnosti i često je spomenuta u Svicima s Mrtvoga mora. Bog otkriva Svoga skrivenoga zastupnika Svojim prorocima (usp. Post 18:17; Jer 23:18; Dn 9:22; Am 3:7).

Zajednici u Svitku s Mrtvoga mora Božje otkrivenje bilo je posredovano kroz: (1) poruku SZ-nih proroka (*raz*), ali i kroz (2) tumačenje (*pešer*) o “učitelju pravednosti”. Ovaj dvostruki uzorak otkrivenja i tumačenja osobina je apokaliptičke književnosti.

- II. U sinoptičkim Evanđeljima “tajna” je korištena o duhovnim uvidima skupljenima iz Isusovih parabola:
1. Evanđelje po Marku 4:11
 2. Evanđelje po Mateju 13:11
 3. Evanđelje po Luki 8:10.
- III. Pavao je koristi na nekoliko različitih načina:
1. djelomično otvrdnuće Izraela da se dopusti poganima biti uključenima. Ovaj dotok pogana djelovat će kao mehanizam za Židove da prihvate Isusa kao Krista proročanstva (usp. Rim 11:25-32)
 2. Evanđelje je bilo obznanjeno narodima, kazujući im da su oni svi uključeni u Krista i kroz Krista (usp. Rim 16:25-27; Kol 2:2)
 3. nova tijela vjernika pri Drugome dolasku (usp. 1. Kor 15:5-57; 1. Sol 4:13-18)
 4. sažimanje svega u Kristu (usp. Ef 1:8-11)
 5. pogani i Židovi kao su-nasljednici (usp. Ef 2:11 - 3:13)
 6. prisnost odnosa između Krista i Crkve opisana u pojmovima braka (usp. Ef 5:22-33)
 7. pogani uključeni u zavjetni narod i ispunjeni Duhom Kristovim kako bi se stvorila Kristo-slična zrelost, to jest, obnovila iskvarena slika Božja u čovjeku (usp. Post 1:26-27; 5:1; 6:5.11-13; 8:21; 9:6; Kol 1:26-28)
 8. kraj vremena Antikrista (usp. II. Sol 2:1-11).
- IV. Himna rane Crkve ili katekizam o tajni Evanđelja nađena je u 1. Timoteju poslanici 3:16.
- V. U Ivanovoj Knjizi Otkrivenja ona je korištena u značenju Ivanovih apokaliptičkih simbola:
1. Otkrivenje 1:20
 2. Otkrivenje 10:7
 3. Otkrivenje 17:5.6.
- VI. Ovo su istine koje ljudi ne mogu otkriti; one moraju biti otkrivene od Boga.
- VII. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 2: Okvirni uvidi: YHWH-in vječni iskupiteljski naum.

PROUČAVANJE RIJEČI I IZRIČAJA

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 76:1-3

¹**Bog je poznat u Judi;**

Njegovo ime je veliko u Izraelu.

²**Njegov šator je u Šalemu;**

Njegovo obitavajuće mjesto također je na Sionu.

³**Tamo On slomi goruće strijele,**

Štit i mač i ratna oružja.

Selah.

76:1-3 Ova kitica odražava sliku “Svetoga rata” (Ps 76:3). Povijesna je okolnost izgleda razdoblje Podijeljenoga kraljevstva (tj. 922.–586. g.pr.Kr.) zbog spominjanja i Jude i Izraela (922.–722. g.pr.Kr.). Točno koji vojni pohod ili najezda od poganskoga susjeda ili Drevnoga Bliskog Istoka neizvjesno je.

76:1 “poznat” Hebrejski suzvuk ima dva vida:

1. obavijest o nečemu ili nekome (usp. Post 4:1; Jer 1:5)
2. osobni odnos.

Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 1:6: Znati /poznati (korišteno uglavnom u Ponovljenom zakonu kao obrazac).

▣ **“Njegovo ime”** Zabilježite da je “Njegovo ime” usporedno s *Elohim*.

Za “ime” vidjeti Posebnu temu u Psalmu 5:11-12: “Ime” YHWH. Za *Elohim* vidjeti Posebnu temu u Psalmu 1:1: Imena za Božanstvo.

76:2 “Šalemu...

Sionu” [Šalem; Sion] Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 74:2: Morija, Šalem, Jebus, Sion, Jeruzalem.

76:3 Postoji nekoliko vojnih pojmova popisanih za slikoviti prikaz YHWH-ine vojne pobjede:

1. strijele (BDB 905)
2. štit (BDB 171)
3. mač (BDB 352)
4. ratno oružje (BDB 536).

Uništenje neprijateljskih oružja (usp. Ps 46:9; Iz 9:5; Ez 39:9-10) postao je način pokazivanja kako je:

1. neprijatelj posve poražen
2. Izrael imao pouzdanje u YHWH-u i nije trebao oružja.

▣ **“Selah”** Vidjeti bilješke u Psalmu 3:2 i Uvod, VII.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 76:4-7

⁴Ti si blistav,
Veličanstveniji od plijena planina.
⁵Srčani bijahu opljačkani,
Oni utonuše u san;
I nitko od ratnika ne može koristiti svoje ruke.
⁶Kod Tvoga ukora, o Bože Jakovljeve,
Obojica jahač i konj bijahu bačeni u smrtni san.
⁷Tebe, štoviše Tebe, treba se bojati;
I tko može stajati u Tvojim prisutnosti kad se jednom rasrdiš?

76:4-7 Ova kitica nastavlja vojnu sliku.

76:4

NASB	“blstav ... veličanstveniji”
NKJV	“slavan i izvanredan”
NRSV, TEV	“slavan ... veličanstven”
NJB	“sjajan ... glasovit”
JPSOA	“blstav ... slavan”

Ova dva pojma opisuju YHWH-u:

1. prvi (BDB 21) može biti jedan drugi pojam povezan s pojmom “grom” (usp. Ps 78:48) iz Psalma 76:3, naglašavajući svjetleći vid (tj. svjetlo) YHWH-ine prisutnosti, kao *Šekina* Oblak Knjige Izlaska
2. drugi (BDB 15) može upućivati na YHWH-inu nadmoćnost među svim bogovima (idoli), na što se smjera u Psalmu 76:7 (usp. 1. Ljet 16:25; Ps 89:7; 96:4).

▣

NASB, NKJV, JPSOA	“plijena planina”
NRSV, REB, LXX	“vječne planine”
NJB	“planina ratnoga plijena”
NET	“tvoj silazak s brežuljaka gdje si ubio svoj plijen”

Očito ovo je teški izričaj za tumačenje. UBS *Text Project* (str. 330) daje NRSV mogućnosti ocjenu “C” (znatna sumnja). Ova slika može biti žarište Knjige proroka Habakuka 3:6. UBS predlaže NRSV ili NJB mogućnosti. NET Biblija vidi to kao metaforu “lava”.

76:5 “srčani” Ovaj pojam (BDB 7 GRAĐA BDB 524) podrazumijeva tvrdoglav, protu-Božji stav (usp. Iz 46:12). To označava upadače koji će biti:

1. ubijeni (tj. san, kao metafora za smrt)
2. opljačkani (BDB 1021, KB 1531, *Hithpoel* PERFEKT)

jer su oni bili toliko prestrašeni da se nisu mogli boriti (tj. koristiti svoje ruke).

NASB, NKJV	“opljačkani”
NRSV	“goli od svoje pljačke”
TEV	“goli od svega što su imali”
NJB	“uzeto od njih” (upotrijebljeno kao GLAGOL za Ps 76:4b)
LXX	“bijahu uskomešani”
REB, JPSOA	“opljačkani”
Pešita	“bijahu obeshrabreni”

Ovaj rijedak oblik (*Hithpoel*) određen je od KB (1531) kao “biti oplijenjen”. BDB (1021) ga određuje kao “opljačkani”. Upadači su željeli opljačkati Božji grad /Hram, ali bili su sami opljačkani.

76:6 “Kod Tvoga ukora” YHWH-in silan glas zadobiva pobjede (usp. Ps 80:16), kao dok stvara (usp. Post 1; Job 26:5-11; Ps 18:7-15; 104:5-9). Njegov glas je idiom Njegove volje u svijetu. On kaže, i to je učinjeno!

Moguće je da ukor (BDB 172) može upućivati na: (1) riku lava iz Psalma 76:4b. JPSOA vidi Psalam 76:2 kao upućivanje na lavlju jazbinu (koristi Job 38:39-40 kao referencu) ili (2) bojni poklik.

▣ **“o Bože Jakovljevi”** Ovo je naslov što se usredotočuje na YHWH-ina obećanja i Savez s patrijarsima.

▣ **“Obojica jahač i konj bijahu bačeni u smrtni san”** Ovo je terminologija iz razdjeljivanja Crvenoga mora za Izraelov bijeg, ali i na njegovo zatvaranje na elitnu egipatsku vojnu jedinicu (usp. Izl 14:28.30; 15:1.21). Ta ista slika nađena je u Jeremijinom opisu poraza Babilona (usp. Jer 51:21).

Moguće da Psalam 76:6 ponovno izražava 76:5. Ako je tako, “san” je nesposobnost ratnika da izvedu svoje vještine (tj. mlitave ruke), a ne upućivanje na smrt, koja je često opisana kao “san” (usp. Pnz 31:16; 2. Sam 7:12; 1. Kr 1:21; Job 7:21).

SZ često govori o Božjem uzrokovanju ljudima da ne razumiju korištenjem “snuju”, “vide”, “čuju” (tj. Pnz 29:4; Ps 69:23; Iz 6:9-10; 29:10; Mih 3:6).

76:7 “treba se bojati” Ovo može upućivati na:

1. neprijatelje zavjetnoga Boga i Njegova naroda
2. idole naroda (usp. Ps 89:7; 96:4; 1. Ljet 16:25).

▣ **“tko može stajati u Tvojjoj prisutnosti”** Ovo je slika sudske dvorane, obično povezana s krajem vremena (usp. Ezra 9:15; Ps 130:3; Nah 1:6; Mal 3:2; Otk 6:17). Božji narod bit će kadar stajati pred Njim toga Dana (tj. Lk 21:36; Juda stihovi 24-25).

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 76:8-10

⁸Ti prouzroči osudu da bude čuta s neba;

Zemlja se uplaši i bijaše utihnula

⁹Kad Bog ustade suditi,

Kako bi spasio sve ponizne zemlje.

Selah.

¹⁰Jer gnjev čovjekov hvalit će Tebe;

S ostatkom gnjeva Ti ćeš se Sâm opasati.

76:8-10 Moguće da Psalam 76:7 može ići s ovom kiticom (usp. NKJV, NRSV, TEV, NJB).

U ovome okviru “sve ponizne zemlje” upućuje na one koji se boje /obožavaju YHWH-u (usp. Ps 40:13-17). Zabilježite sveopći dio i suprotivost između:

1. Bog spašava ponizne
2. ali svi Ga poznaju (usp. Ps 72:11; 76:12; Fil 2:6-11).

76:10 “ostatkom” Ova je riječ upotrijebljena u nekoliko različitih značenja. Vidjeti Posebnu temu dolje: Ostatak (BDB 984), tri značenja

POSEBNA TEMA: OSTATAK, TRI ZNAČENJA

SZ-na zamisao “vjernoga Ostatka” ponavljana je tema Proroka (uglavnom u osmome stoljeću [prije Krista] proroka i Jeremije). Korištena je u tri značenja:

1. oni koji prežive progonstvo (npr. Iz 10:20-23; 17:4-6; 37:31-32; Jer 42:15.19; 44:12.14.28; Am 1:8)
2. oni koji ostanu vjerni YHWH-i (npr. Iz 4:1-5; 11:11.16; 28:5; Joel 2:32; Am 5:14-15; Mih 2:12-13; 4:6-7; 5:7-9; 7:18-20)
3. oni koji su dio eshatološke obnove i ponovnoga stvaranja (npr. Am 9:11-15).

▣ Ova neobična slika smjera na YHWH-u kao ratnika (usp. Iz 59:17). Ta ista slika korištena je od Pavla u Poslanici Efežanima 6:10-17, što označava “duhovno vojevanje”. YHWH je pobjednik! YHWH je šampion onih koji se pouzdaju u Njega!

UBS *Handbook* (str. 669) spominje da NAB i NEB (također i REB) mijenjaju samoglasnike u ovome stihu na zemljopisna mjesta na sjeveru (grad) i jugu (narod) Palestine kako bi napravile usporednicu s Psalmom 76:11b:

1. čovjek (אדם) postaje Edom (אדום)
2. gnjev (חמה) postaje Hamat (חמט).

Poteškoća jeste ta da je “gnjev” upotrijebljen dva puta u Psalmu 76:10. Osim ako je namjeravana igra riječi, ova promjena samoglasnika je nagađanje i nije poduprta nijednom drevnom verzijom.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 76:11-12

- ¹¹Učinite prisege GOSPODINU svome Bogu i ispunite ih;
Neka svi koji su oko Njega donesu darove Njemu kojeg se treba bojati.
¹²On će pokositi duh knezova;
On je strašan kraljevima zemlje.

76:11-12 Kao što bi Psalam 76:7 mogao ići sa 76:8 i 9, tako bi isto, Psalam 76:10 mogao ići sa 76:11-12 (usp. NKJV, NRSV, TEV, NJB). Podjela na odlomke nema tekstualnu oznaku. To nije nadahnuti vid hebrejskoga teksta. Podjela na odlomke mora biti ustanovljena iz okvira (tj. svaki odlomak ima jednu središnju istinu ili subjekt).

76:11a Ovo opisuje “ponizne” iz Psalma 76:9. Dva IMPERATIVA upotrijebljena su za opis njihovih djelovanja:

1. učinite prisege – BDB 623, KB 674, *Qal* IMPERATIV
2. ispunite ih – BDB 1022, KB 1532, *Piel* IMPERATIV (usp. Lev 27; Br 30; Pnz 23:21-23).

76:11b Drugi redak Psalma 76:11 ima *Hiphil* IMPERFEKT upotrijebljen u ZAPOVJEDNOME smislu (“Neka svi koji su oko Njega donesu darove Njemu...”). Ovo je treći opisni izričaj što upućuje ili na:

1. prinos zahvale za ishod prisege
2. primjerenu žrtvu (usp. Lev 1 - 7).

Ako Psalam 76:11a upućuje na vjerne sljedbenike u zavjetnome narodu, onda 76:11b upućuje na svjetonazor sljedbenika koji će štovati YHWH-u (usp. Ps 45:12; 68:29.31; 72:10; Iz 18:7; Sef 3:10).

76:11 “donesu darove Njemu” U Knjizi Postanka 49:10, čuveno proročanstvo Jakova /Izraela označava Judu kao pleme iz kojeg će doći Mesija. Tamo je ime *Šilo*, שילה (BDB 1010) usporedno s “vladar”, ali moguće je podijeliti suglasnike u שׁי לה, “danak njemu” dodavanjem novih samoglasnika (usp. NIDOTTE, tom 4, str. 1223). Ako je ovo točno onda je zamisao o YHWH-inu prihvaćanju “danka” od naroda potvrđena (usp. Ps 68:29; 76:11; Iz 18:7). Ovaj danak bio je u Drevnome Bliskom Istoku način pokazivanja nadmoći. Jednoga će dana narodi doći k YHWH-i (vidjeti Posebnu temu u Ps 2: Okvirni uvidi: YHWH-in vječni iskupiteljski naum).

76:12 Kao što je YHWH-ino oslobođenje /spasenje općenito (usp. Ps 76:9), isto je tako, Njegov Sud (Ps 76:12).

Pojam “duh” (*ruah*, BDB 924) znači ljudska osoba.

GLAGOL “pokositi” (BDB 130, KB 148, *Qal IMPERFEKT*) je hebrejski korijen što ima nekoliko značenja:

1. pokositi – znači oduzeti
2. pokositi – znači skupiti, tako kao berba
3. pokositi – utvrđivanjem opkoljenoga mjesta (tj. utvrda).

Zbog Psalma 76:11 netko se pita je li mogućnost #2 može obilježiti skupljanje vjerujućih naroda na kraju vremena (tj. “knezova”, BDB 617, usp. Ez 28:2) koji se boje (doslovno koji je strašan, BDB 431, KB 432, *Niphal PARTICIP*) Boga označavajući Njegovu strahovitu silu u zaštiti Jeruzalema i Njegova zavjetnoga naroda.

PITANJA ZA RASPRAVU

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. Sad to ne morate prepustiti komentatoru.

Ova pitanja za raspravu predviđena su da vam pomognu promišljati kroz glavne teme ovoga odjeljka Knjige. Ona su napravljena da budu misaono-nametljiva, ne konačna.

1. Odražava li Psalam 76:1 razdoblje podijeljenoga Kraljevstva?
2. Zašto je Psalam 76:4 tako teško prevesti?
3. Je li Psalam 76:9 drugo opće smjerenje ili upućivanje na Židove u izgnanstvu?
4. Kako se Psalam 76:11-12 odnosi prema prethodnim stihovima?

PSALAM 77

PODJELA NA ODLOMKE U SUVREMENIM PRIJEVODIMA

NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB
utjeha u nevolji od sjećanja na Božja silna djela <u>MT uvod</u> Za zborovođu; prema Jedutunu. Psalam Asafov	utješno sjećanja o Božjim iskupiteljskim djelima	molitva za oslobođenje od osobne nevolje	utjeha u vremenima tjeskoba	promišljanja o prošlosti Izraela
77:1-6	77:1-3	77:1-3	77:1-3	77:1 77:2-3
77:7-10	77:4-6 77:7-9 77:10-15	77:4-10	77:4-10	77:4-6 77:7-9 77:10-12
77:11-15		77:11-15	77:11-15	77:13-15
77:16-20	77:16-20	77:16-20	77:16-20	77:16-17 77:18-19 77:20

ČITANJE KRUG TRI (vidi str. xv.)

SLIJEĐENJE IZVORNE AUTOROVE NAKANE NA RAZINI ODLOMKA

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. To ne smijete prepustiti komentatoru.

Pročitajte odlomak odjednom. Odredite subjekte (čitanje kruga #3, str. xv., kao gore). Usporedite vašu podjelu subjekta s pet prijevoda navedenih gore. Podjela na odlomke nije nadahnuta, ali ona je ključ za slijeđenje izvorne autorove nakane, što je srce tumačenja. Svaki odlomak ima jedan i samo jedan subjekt.

1. Prvi odlomak
2. Drugi odlomak
3. Treći odlomak
4. I tako dalje.

OKVIRNI UVIDI

- A. Ovaj je Psalam obilježen KOHORTATIVIMA (8). Psalmist se spominje što je učinio on i što je učinio YHWH u prošlosti.
- B. Psalam 77:11-15.16-20 usredotočuje se na YHWH-ina djela:
1. oslobođenja
 2. stvaranja.
- C. YHWH je:
1. Stvoritelj
 2. Ratnik
 3. Hranitelj
 4. Pastir.
- D. Ovaj Psalam posebice spominje:
1. Jakova, Psalam 77:15
 2. Josipa, Psalam 77:15
 3. Mojsija, Psalam 77:20
 4. Arona, Psalam 77:20.
- YHWH-ina prošla djela oslobođenja i opskrbe izgledaju davna i daleka. Zabilježite nizove pitanja u Psalmu 77:7-9.
- E. Psalam 77:16-20 sličan je teologiji i slici YHWH kao Stvoritelja u Psalmu 74:13-17. Slika vode može upućivati na Knjigu Postanka 1 (tj. stvaranje) ili Izlaska 14 - 15 (tj. izlazak).

PROUČAVANJE RIJEČI I IZRIČAJA

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 77:1-6

¹Moj glas *diže se* k Bogu, i ja ću klicati glasno;

Moj glas *diže se* k Bogu, i On će čuti mene.

²U dan moje nevolje ja vidjeh Gospodina;

U noći moja ruka bijaše ispružena bez klonulosti;

Moja duša odbi biti utješnom.

³Kad se sjetim Boga, onda sam uznemiren;

Kad uzdišem, onda moj duh postaje malodušan.

Selah.

⁴Ti si držao moje očne kapke *otvorenima*;

Ja sam toliko uznemiren da ne mogu govoriti.

⁵Ja sam razmotrio dane od davnine,

Godine davnih vremena.

⁶Zapamtit ću svoju pjesmu u noći;

Promišljat ću sa svojim srcem,

I moj duh razmišlja:

77:1 “Moj glas *diže se* k Bogu” Ovaj izričaj bez GLAGOLA ponovljen je dva puta za naglasak. Psalmist je molio često i strastveno ali bez mira /ishoda! On se pouzda u YHWH-u ali žudi da On djeluje kao što je On djelovao u prošlosti u korist zavjetnoga naroda.

▣ **“ja ću klicati glasno”** Ovaj GLAGOL (BDB 858, KB 1042, *Qal* KOHORTATIV) korišten je često u Izlasku i razdoblju lutanja pustinjom (usp. Izl 14:10.15; 17:4; Br 12:13; 20:16; Pnz 26:7). Moguće da opis Psalma 77:16-19 upućuje na ovo isto razdoblje. U drevnome svijetu nije postojala molitva u tišini. Čitanje i molitva bili su govoreni glasno!

▣ **“On će čuti mene”** Ovo je i potvrda i zahtjev! Ostatak ove kitice (Ps 77:1-6) izražava psalmistovu tjeskobu zbog očite YHWH-ine šutnje.

77:2 “U dan moje nevolje” Ovo je ponavljani izričaj u Psalmima (usp. Ps 50:15; 86:7; lagano drukčije izražavanje ali ista zamisao u Ps 91:15; 107:6.15).

Uporaba “dan” obilježava vremensko razdoblje, ne posebice 24-satno razdoblje. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 20:1: Dan (*yom*).

▣ **“U noći moja ruka bijaše ispružena”** Zabilježite kako je “u dan” retka 1 usporedno s “u noći” retka 2. Ovo je bio način izražavanja neprestane (tj. “bez klonulosti”), čitavo-dnevne molitve (tj. “ruka bijaše ispružena”).

Židovski molitveni položaj uobičajeno je bio:

1. stajanje
2. ruke ispružene
3. oči otvorene, podignute prema nebu.

GLAGOL (BDB 620, KB 669, *Niphal* PERFEKT) je doslovno “izliveno”. NIDOTTE, tom 3, str. 27, misli kako su u ovome stihu spojena dva vida molitve (usp. Tuž 2:19):

1. izlivanje nečijega srca Bogu u molitvi
2. podizanje /ispruživanje ruku k Bogu u molitvi.

▣ **“Moja duša odbi biti utješeno”** YHWH izgleda nije čuo i djelovao tako da je psalmist nastavio moliti! Ovo je teološki usporedno s Knjigom proroka Habakuka (tj. Hab 2:1).

77:3 Ovo je niz od tri *Qal* KOHORTATIVA. Psalmist nije mogao naći mir u molitvi. Izgledalo je kako su se YHWH-ina djela u prošlosti (usp. Ps 77:5) u korist zavjetnoga naroda promijenila (usp. Ps 77:10b).

▣ **“Selah”** Vidjeti bilješku u Psalmu 3:2. Zabilježite isto se pojavljuje na kraju Psalma 77:3.9.15. NJB i NKJV vide uporabu istog kao završavanje odvojenih kitica.

77:4a Ovaj redak poezije je zbunjujući. Psalmist želi završiti moljenje ali YHWH mu uzrokuje (BDB 28, KB 31, *Qal* PERFEKT) da nastavi. To je moguće tumačiti kao Božje dopuštenje njemu da ostane budan kako bi mogao nastaviti moliti. Izgleda kako Psalam 77:4-6 služi kao uvod u šest pitanja u 77:7-9 s mogućim potresnim zaključkom Psalma 77:10!

Ova prva kitica opisuje psalmistova djelovanja do pojedinosti (kao što čini Ps 77:11-12). To je zapis o psalmistovoj teološkoj borbi za više obavijesti o Bogu i Njegovoj volji i putu za zavjetni narod. Psalmist vidi očitu prekinutu vezu između prošlosti i sadašnjosti. On ne može razumjeti zašto!

77:6 “Zapamtit ću ...

Promišljat ću ...

razmišlja” Ovo su tri GLAGOLA što opisuju psalmistova mentalna djelovanja (usp. Ps 143:5) iz očaja (Ps 77:1-5) i sumnje (Ps 77:7-10). Sve do Psalma 77:11-15.16-20 on ne postiže svoj osjećaj ponovnoga pouzdanja u YHWH-inu narav i djelovanja u korist Izraela.

Zabilježite kako se tri GLAGOLA (dva ista) ponovno pojavljuju u Psalmu 77:11-12. Vjera uzima vrijeme i misao! Vjerodostojnost otkrivenja i osobnoga iskustva spajaju se u ustaljeno vjerovanje.

▣ **“pjesmu u noći”** Zbog Psalma 42:8 ovaj izričaj može biti smjerenje na YHWH-ina milosrdna djela koja se pretvaraju u hvale u vrijeme noći (i svjesne i nesvjesne). Psalmist je poznavao dane i noći hvale i mira ali njegovo sadašnje iskustvo bilo je vrlo različito.

UBS *Text Project* daje tri mogućnosti pojmu što NASB prevodi kao “pjesmu” (BDB 618):

1. glazba – גִּיתָי (MT, NASB)
2. mrmljanje /promišljanje – גִּיתִיָּה (LXX, Pešita, NJB)
3. žalost – נִגְנָתִי (NEB).

▣ **“moj duh razmišlja”** GLAGOL je doslovno “traži” (BDB 344, KB 341, *Piel* IMPERFEKT s *waw*). To je MUŠKI ROD a “duh” (BDB 924) je ŽENSKI ROD. Prema tome, to može upućivati na:

1. sâmoga psalmistu
2. Bog traži njega (usp. Ps 139:1.23).

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 77:7-10

⁷Hoće li Gospodin odbaciti zauvijek?

I hoće li On biti sklon ponovno?

⁸Je li Njegova dobrota prestala zauvijek?

Jesu li Njegova obećanja došla kraju zauvijek?

⁹Je li Bog zaboravio biti milosrdan,

Ili je li On u bijesu povukao Svoje milosrđe?

Selah.

¹⁰Onda rekoh: “Teška je moja duboka žalost,
Što se desna ruka Previšnjega promijenila.”

77:7-10 Ova je kitica povezana s psalmistovom uznemiravajućom molitvom Psalma 77:1-6. On ne može razumjeti. Postavlja nizove jakih, jezivih pitanja što izgleda postavljaju pitanje o YHWH-inim zavjetnim obećanjima i nepromjenjivoj naravi! Ovo su najzastrašujuća pitanja u SZ-u! On očito ne opaža kako poteškoća može biti grijeh, idolatrija, i nevjera zavjetnoga naroda Savezu.

Najžalosnija pitanja su njegov krivi zaključak (tj. Ps 77:10)! Nije se promijenio YHWH (BDB 1039, KB 1597) nego Njegov narod!

Derek Kidner, u *Tyndale OT Commentaries* (str. 308-309) stajališta je kako je stih u Psalmu 77:10 pozitivna prekretnica, što uvodi u Psalam 77:11-20. “Selah” se pojavljuje na kraju Psalma 77:9, što može podrazumijevati kako Psalam 77:10-15 sadržava kiticu (usp. NKJV, JPSOA). Ton Psalma zasigurno se mijenja u 77:11-20.

77:7-8 Psalam 77:7 i 8 ima četiri riječi ili izričaja što opisuju psalmistov osjećaj kako je YHWH zauvijek napustio Izraela:

1. zauvijek, Psalam 77:7 – BDB 761
2. zauvijek, Psalam 77:8 – BDB 664
3. prestala zauvijek (doslovno “na kraju su”), Psalam 77:8 – BDB 170, KB 197, *Qal* PERFEKT
4. došla kraju, Psalam 77:8 – BDB 189 GRAĐA BDB 189.

Za #1 vidjeti Posebnu temu u Psalmu 9:5: Ponavljanje pokazuje strah i sumnju psalmiste.

77:8 “dobrota” Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 5:7: Ljubaznost /blagost /dobrota (*hesed*).

77:10 “Previšnjega” Ovaj hebrejski naslov, “*Elyon*” (BDB 71, vidjeti Posebnu temu u Ps 1:1: Imena za Božanstvo) je iz riječi “visok” ili “gornji”. Upotrijebljen je o Bogu u Knjizi Postanka 14:18-22; Brojeva 24:16; Ponovljenome zakonu 32:8 od ne-Izraelaca.

Ovaj Psalam koristi nekoliko različitih imena za Božanstvo:

1. *Elohim*, Psalam 77:1 (dva puta).3.13.16
2. *Adonaj*, Psalam 77:2.7 (doslovno “moj Gospodin”)
3. Previšnji, Psalam 77:10
4. *Yah*, Psalam 77:11 (skraćena za YHWH)
5. *El*, Psalam 77:9.13.14 (opće ime za božanstvo u Drevnome Bliskom Istoku).

▣

NASB, NRSV

“Teška je moja duboka žalost”

NKJV

“Moja je patnja”

NJB

“To je ono što me ranjava”

JPSOA

“To je moja krivnja”

Pešita

“Ovo je moja slabost”

Postoji neslaganje među suvremenim znanstvenicima o tome koji je to hebrejski korijen:

1. הלה, BDB 317 I – “oboljeti” (NASB, NRSV, TEV, NET, REB, Pešita)
2. הלה, BDB 318 II – “preklinjati za naklonost” (NIV)
3. הלל, BDB 319 – “ganuti” (NJB, prijedlog UBS *Text Project*: “moje ranjeno bivstvo”, str. 333).

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 77:11-15

- ¹¹Ja ću se sjećati djela GOSPODINOVIH;
Zasigurno ja ću se spominjati Tvojih čudesa od davnine.
¹²Ja ću promišljati nad svem Tvome djelu
I razmatrati Tvoja djela.
¹³Tvoj put, o Bože, svet je;
Koji je bog velik kao naš Bog?
¹⁴Ti si Bog koji čini čudesa;
Ti si učinio znanom Svoju snagu među narodima.
¹⁵Ti si Svojom snagom iskupio Svoj narod,
Sinove Jakova i Josipa.

Selah.

77:11-15 Psalmist se opetovano pokušava usredotočiti na YHWH-ina prošla djela (usp. Ps 77:11-12.14-15). Ponovno se usredotočuje na Njegovu nepromjenjivu, jedinstvenu narav (usp. Ps 77:13, vidjeti Posebnu temu u Ps 2:7: Monoteizam).

Zabilježite namjeravani paralelizam GLAGOLA u Psalmu 77:11-12 do onih u Psalmu 77:6.

77:11 “čudesa” Ovo označava YHWH-ina djela stvaranja i oslobođenja. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 9:1: Čudesne stvari (אֲשֵׁר). Ista riječ (BDB 810) upotrijebljena je u Psalmu 77:14 i isti korijen u Psalmima 78:4.11.32; 107:8.15.21.24.31; 119:18.27.

77:13 “Tvoj put” Pojam “put” (BDB 202) govori o:

1. Njegovu otkrivenju, usp. Psalam 119:14; Knjiga proroka Jeremije 18:15, vidjeti Posebnu temu u Psalmu 1:2: Pojmovi za Božje otkrivenje (korišteni u Ponovljenome zakonu i Psalmima)
2. Njegovima posebnim djelovanjima (tj. Ps 119:3).

▣ **“svet”** Ovo može upućivati na:

1. Božju narav
2. Božji Hram.

Vidjeti Posebnu temu dolje: Svet.

POSEBNA TEMA: SVET

I. Uporaba u Starome zavjetu

- A. Etimologija pojma (*kadosh*, BDB 872) je neizvjesna, moguće kanaanska. Moguće da dio korijena (tj. *kds*) znači “podijeliti”. Ovo je izvor popularne odredbe “odvojen (iz kanaanske kulture, usp. Pnz 7:6; 14:2.21; 26:19) za Božju uporabu”.
- B. Odnosi se na kultne stvari, mjesta, vremena, i osobe. Uobičajen u Knjizi Izlaska, Levitskome zakoniku, i Brojevima.
- C. U proročkoj književnosti (posebice Izaija i Hošea) osobni dio prethodno prisutan, ali nenaglašen, dolazi naprijed. To postaje načinom označavanja Božje biti (usp. Iz 6:3). Bog je svet; Njegovo Ime koje predstavlja Njegovu narav je Svet; Njegov narod koji je otkrio Njegovu narav jadnome svijetu je svet (ako su poslušni Savezu u vjeri).
- D. Božje milosrđe i ljubav neodvojivi su od teoloških zamisli zavjetne, pravedne, i sržne naravi. U tome je napetost u Bogu prema nesvetome, palome, pobunjenom čovječanstvu. U *Synonyms of the Old Testament*, str. 112-113 od Roberta B. Girdlestonea, postoji zanimljiv članak o odnosu između Boga kao “milosrdnoga” i Boga kao “svetoga”.

II. Novi zavjet

- A. Pisci NZ-a (osim Luke) su hebrejski mislioci, ali bili su pod utjecajem koine grčkog (tj. Septuaginte). To je grčki prijevod SZ-a, ne klasična grčka književnost, umovanje, ili religija koja nadzire njihov rječnik.

- B. Isus je svet zato jer je došao od Boga i On je kao Bog i On je Bog (usp. Lk 1:35; 4:34; Djela 3:14; 4:27.30). On je Svetac i Pravednik (usp. Djela 3:14; 22:14). Isus je svet jer je On bezgrješan (usp. Iv 8:46; 2. Kor 5:21; Heb 4:15; 7:26; 1. Pt 1:19; 2:22; 1. Iv 3:5).
- C. Zato jer je Bog svet, Njegova djeca postaju sveta (usp. Lev 11:44-45; 19:2; 20:7.26; Mt 5:48; 1. Pt 1:16). Zato jer je Isus svet, Njegovi sljedbenici postaju sveti (usp. Rim 8:28-29; 2 Kor 3:18; Gal 4:19; Ef 1:4; 1. Sol 3:13; 4:3; 1. Pt 1:15). Kršćani su spašeni kako bi služili u Kristo-sličnosti.

77:14-15 Zabilježite paralelizam između Psalma 77:14b i 15a. Međutim, postoji razlika između:

1. Tvoja snaga među narodima (tj. ne-Izraelcima, vidjeti Posebnu temu u Ps 2: Okvirni uvidi: YHWH-in vječni iskupiteljski naum)
2. Tvoja ruka iskupila je Tvoj narod (tj. Izraelce).

77:15 “iskupio” Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 19:14: Otkupnina /iskupljenje.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 77:16-20

- ¹⁶**Vode vidješe Tebe, o Bože;
Vode vidješe Tebe, one bijahu u strepnji;
Dubine isto tako zadrhte.**
- ¹⁷**Oblaci izliše vodu;
Nebesa objaviše zvuk;
Tvoje strijele zablistaše ovdje i ondje.**
- ¹⁸**Zvuk Tvoga groma bijaše u vihoru;
Munje podižu svijet;
Zemlja zadrhti i potrese se.**
- ¹⁹**Tvoj put bijaše u moru
I Tvoje staze u silnim vodama,
A Tvoji tragovi stopa ne mogu biti znani.**
- ²⁰**Ti si vodio Svoj narod kao stado
Rukom Mojsija i Arona.**

77:16-20 Psalmist gleda unatrag na Postanak (usp. Ps 77:15) i Izlazak (usp. Ps 77:20). Bog stvaranja postao je Ratnik Izraela! Psalm ne izjavljuje psalmistov konačan zaključak. Nada je, njegovo sjećanje i promišljanje o YHWH-inoj Osobi i djelovanjima prouzročilo mu je odbacivanje njegova zaključka /pitanja Psalma 77:10.

77:16 “Vode” Vidjeti Posebnu temu dolje.

POSEBNA TEMA: VODE

Postoji mnogo različitih smjerenja na YHWH-inu uporabu vode:

1. pobjeda nad vodenim kaosom (usp. Post 1:2)
2. odvajanje (stvaranje vode nije posebice spomenuto) voda u Knjizi Postanka:
 - a. gore i dolje (Post 1:6-7)
 - b. slane od slatkovodne (Post 1:9-10)
3. voda kao osuda:
 - a. Potop (tj. Post 6 - 9)
 - b. krv (tj. Izl 7:17-20)
 - c. život (tj. Izl 9:18.23)
 - d. nema kiše (u Pnz 11:17; 28:20-26; 1. Kr 8:35; 17:1; Jer 14)
 - e. za žene (Br 5)

4. voda kao blagoslov Saveza (tj. Pnz 11:14-15; 28:12)
5. voda kao simbol čišćenja:
 - a. svećenika (tj. Izl 29:4; 30:18-21; Br 19:7)
 - b. štovatelja (tj. Br 19:8)
 - c. krštenje (Ef 5:26; Tit 3:5; 1. Pt 3:21)
6. razdjeljivanje Crvenoga mora (tj. Izl 14 - 15)
7. posebna opskrba vodom (tj. izlazak, Izl 17; Br 20)
8. osvajanje Kanaana, razdvajanje Jordana (tj. Jš 3)
9. razdjeljivanje Jordana od Ilije (tj. 2. Kr 2:7-9) i Elizeja (tj. 2. Kr 2:13-14).

77:20a Ovaj izričaj osobitost je Asafovih Psalama (usp. Ps 74:1; 78:52.70-76; 79:13; 80:2). Kakav predivan naslov (tj. Pastir) za Boga Stvoritelja /Iskupitelja! On je s nama i za nas (usp. Ps 23).

PITANJA ZA RASPRAVU

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. Sad to ne morate prepustiti komentatoru.

Ova pitanja za raspravu predviđena su da vam pomognu promišljati kroz glavne teme ovoga odjeljka Knjige. Ona su napravljena da budu misaono-nametljiva, ne konačna.

1. Je li ovaj Psalam tužaljka pojedinca ili tužaljka naroda?
2. Zašto je Psalam 77:7-10 tako teološki važan??
3. Je li Psalam 77:10 pozitivna poruka ili negativna poruka?
4. Koristi li ovaj Psalam sliku iz stvaranja ili Izlaska?

PSALAM 78

PODJELA NA ODLOMKE U SUVREMENIM PRIJEVODIMA

NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Božje vođenje Njegova naroda usprkos njihove nevjere <u>MT uvod</u> Maskil Asafov.	Božja dobrota prema pobunjeničkome Izraelu	pripovijetka o Božjim velikim djelima i nevjeri Njegova naroda	Bog i Njegov narod	poduke o povijesti Izraela
78:1-4	78:1-4	78:1-4	78:1-4	78:1-2 78:3-4b 78:4c-5b
78:5-8	78:5-8	78:5-8	78:5-8	78:5c-6b 78:6c-7 78:8
78:9-16	78:9-11 78:12-16	78:9-16	78:9-16	78:9-10 78:11-12 78:13-14 78:15-16
78:17-20	78:17-20	78:17-20	78:17-20	78:17-18 78:19-20
78:21-33	78:21-25 78:26-31	78:21-31	78:21-31	78:21-22 78:23-25 78:26-28 78:29-31
78:34-39	78:32-33 78:34-39	78:32-55	78:32-37 78:38-39	78:32-33 78:34-35 78:36-37 78:38-39
78:40-53	78:40-55		78:40-51	78:40-42 78:43-44 78:45-46 78:47-48 78:49-50a 78:50b-51

78:54-64	78:56-64	78:56-66	78:52-55 78:56-64	78:52-53 78:54-55 78:56-60
----------	----------	----------	----------------------	----------------------------------

ČITANJE KRUG TRI (vidi str. xv.)

SLIJEĐENJE IZVORNE AUTOROVE NAKANE NA RAZINI ODLOMKA

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. To ne smijete prepustiti komentatoru.

Pročitajte odlomak odjednom. Odredite subjekte (čitanje kruga #3, str. xv., kao gore). Usporedite vašu podjelu subjekta s pet prijevoda navedenih gore. Podjela na odlomke nije nadahnuta, ali ona je ključ za slijeđenje izvorne autorove nakane, što je srce tumačenja. Svaki odlomak ima jedan i samo jedan subjekt.

1. Prvi odlomak
2. Drugi odlomak
3. Treći odlomak
4. I tako dalje.

OKVIRNI UVIDI

- A. Ovaj Psalam potvrđuje potrebu da se preda vjera narednome naraštaju (Ps 78:1-4.5-8):
 1. Božja djelovanja
 2. Božja otkrivenja.
- B. Ovaj Psalam podastire dokaze Božjih vjernih djelovanja i Izraelovih nevjernih djelovanja:
 1. izlazak
 2. lutanje pustinjom
 3. osvajanje.
- C. Možda je najbolji način za vidjeti usporednice i smjerenja karta stihova povezanih s drugim SZ-nim tekstovima:

Psalam 78: 12b – Brojevi 13:22
 Psalam 78: 13 – Izlazak 14:16.21
 Psalam 78: 14 – Izlazak 13:21
 Psalam 78: 15 – Izlazak 17:6; Ponovljeni zakon 8:15
 Psalam 78: 16 – Brojevi 20:8.10.11
 Psalam 78: 18 – Brojevi 11:4
 Psalam 78: 19 – Izlazak 16:3; Brojevi 11:4; 20:3; 21:5
 Psalam 78: 20 – Brojevi 11:18
 Psalam 78: 21 – Brojevi 11:1
 Psalam 78: 22 – Ponovljeni zakon 1:32; 9:23
 Psalam 78: 24 – Izlazak 16:4
 Psalam 78: 25 – Izlazak 16:3
 Psalam 78: 26 – Brojevi 11:31

Psalam 78: 42 – Suci 8:24
 Psalam 78: 43 – Izlazak 4:21; 7:3
 Psalam 78: 45 – Izlazak 8:6.24
 Psalam 78: 46 – Izlazak 10:14
 Psalam 78: 47 – Izlazak 9:23
 Psalam 78: 48 – Izlazak 9:19
 Psalam 78: 49 – Izlazak 15:7
 Psalam 78: 50 – Izlazak 12:29.30
 Psalam 78: 52 – Izlazak 15:22
 Psalam 78: 53 – Izlazak 14:19.20.27.28
 Psalam 78: 54 – Izlazak 15:17
 Psalam 78: 58 – Izlazak 20:4; Levitski zakonik 26:1.30;
 Ponovljeni zakon 4:25; 32:16.21
 Psalam 78: 59 – Levitski zakonik 26:30;
 Ponovljeni zakon 1:34; 9:19; 32:19

Psalam 78: 27 – Izlazak 16:13
Psalam 78: 29 – Brojevi 11:19.20
Psalam 78: 31 – Brojevi 11:33.34
Psalam 78: 32 – Brojevi 14:11.16-17
Psalam 78: 33 – Brojevi 14:29.35
Psalam 78: 34 – Brojevi 21:7
Psalam 78: 35 – Izlazak 15:13; Ponovljeni zakon 9:26; 32:4
Psalam 78: 36 – Izlazak 24:7.8; 32:7.8
Psalam 78: 38 – Izlazak 34:6; Brojevi 14:20

Psalam 78: 41 – Izlazak 14:22

Psalam 78: 60 – 1. Samuelova 4:11
Psalam 78: 61 – 1. Samuelova 4:17
Psalam 78: 62 – 1. Samuelova 4:10
Psalam 78: 63 – Brojevi 11:1; 21:28
Psalam 78: 64 – 1. Samuelova 4:17; 22:18
Psalam 78: 66 – 1. Samuelova 5:6
Psalam 78: 69 – 1. Kraljevima 6
Psalam 78: 70 – 1. Samuelova 16:12
Psalam 78: 71 – 1. Samuelova 10:1;
2. Samuelova 5:2; 7:8
Psalam 78: 72 – 1. Kraljevima 9:4

D. Najbolja usporednica ovoga pregleda Izraelove nevjere i YHWH-ine vjernosti je Knjiga Nehemije 9 (također zabilježiti Djela 7):

1. poziv Abrahama – Psalam 78:6-8
2. Izlazak – Psalam 78:9-14
3. lutanja pustinjom – Psalam 78:15-21
4. osvajanje – Psalam 78: 22-25
5. suci – Psalam 78: 26-31.

Također zabilježite Psalme 105 – 106 koji su također o Božjoj vjernosti i Izraelovoj nevjeri!

PROUČAVANJE RIJEČI I IZRIČAJA

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 78:1-4

¹Slušaj, o moj narode, moju uputu;
Prigni svoja uha riječima mojih usta.
²Ja ću otvoriti svoja usta u usporedbi;
Objelodanit ću tajanstvena kazivanja od starine,
³Koja smo čuli i znali,
I naši očevi kazivali su nam.
⁴Mi ih nećemo kriti od njihove djece,
Nego kazivati naraštaju što će doći hvale GOSPODINA,
I Njegovu snagu i Njegova čudesna djela što je On učinio.

78:1-4 Psalmist preklinje zavjetni narod neka čuje i odazove se primjereno Božjemu otkrivenju (usp. Ps 78:4c). On ih također preklinje neka prenesu istine svojoj djeci i unucima i tako nastave učiti nov naraštaj (usp. Prnz 4:9-10; 6:7.20-25; 11:19; 32:46).

78:1 Postoje dva IMPERATIVA:

1. slušaj (doslovno “čuj”) – BDB 24, KB 27, *Hiphil* IMPERATIV
2. prigni svoja uha (doslovno “okreni”) – BDB 639, KB 692, *Hiphil* IMPERATIV.

▣ **“uputu”** Ovo je doslovno “učenje” (BDB 435). To je usporedno s “riječima mojih usta”. Postoji nekoliko različitih hebrejskih riječi upotrijebljenih u ovome Psalmu za YHWH-ino otkrivenje:

1. uputa /učenje, Psalam 78:1 – BDB 435
2. svjedočanstvo, Psalam 78:5 – BDB 730
3. zakon, Psalam 78:5.10 – BDB 435
4. zapovijed, Psalam 78:51 – BDB 846
5. svjedočanstva, Psalam 78:56 – BDB 729 I.

Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 1:2: Pojmovi za Božje otkrivenje (korišteni u Ponovljenome zakonu i Psalmima).

Ovaj je Psalam pisan zavjetnome narodu (obično su Psalmi oslovljeni na Boga). Izgleda kako je ovaj povijesni pregled upotrijebljen (čitani) na godišnji blagdan ili obred u Hramu zbog ohrabrenja Božjega naroda da uči iz prošlosti i živi primjereno kao Božji narod.

78:2 “usporedbi...

tajanstvena kazivanja”:

1. usporedba – BDB 605
2. tajanstveno kazivanje – BDB 295.

Oblici GLAGOLA i IMENICE ovih obojih riječi nađeni su u **Knjizi proroka Ezekijela 17:2**. Iz toga sam uključio svoje bilješke dolje.

Ezekiel 17:2 Ovaj stih ima dva usporedna IMPERATIVA:

1. “iznesi zagonetku”, BDB 295, KB 295, *Qal* IMPERATIV, usp. Knjiga o Sucima 14:12-19
2. “izreci prisposobu”, BDB 605 II, KB 647, *Qal* IMPERATIV, usp. 12:23; 16:44; 17:2; 18:2; 20:49; 24:3.

Pojam “zagonetku” (BDB 295, zabilježiti odnos GLAGOLA, BDB 295, i IMENICE, BDB 295) znači izjava što mora imati neku obavijest o nagovještaju ili je navedena kako mora biti razumjeta (usp. Izr 1:6).

Pojam “prisposobu” (BDB 605 II, zabilježite odnos GLAGOLA, BDB 605 II, i IMENICE, BDB 605 II) podrazumijeva kratku poetsku građu, moguće poslovice što koristi usporedivost kao način slikovitoga prikaza istine. Ezekiel je koristio visoko slikovit jezik za uvjeravanje prognanika o pravednoj i sigurnoj osudi Jeruzalema.

YHWH ne pokušava skriti istinu nego tvrdi kako ključ za razumijevanje dolazi od Njegovih govornika /proroka. Prošla Božja djelovanja moraju biti tumačena sa svježinom za svaki naraštaj.

Isus navodi ovaj stih u Evanđelju po Mateju 13:35. On ga koristi kako bi objasnio zašto mnoštvo nije razumjelo Njegova učenja. On je, također, ponovno tumačio Izraelovu povijest. Tvrdio je kako je konačno žarište Izraelove povijest bio On Osobno! Međutim, ova začuđujuća istina nije bila odmah samo–dokaz nego je morala biti otkrivena! On je bio istiniti, konačni objavitelj (usp. Mt 5:17-19.21-48)! Kao što je Izrael odbio vidjeti YHWH-inu volju i svrhu u svojoj povijesti, tako je isto, Isusov naraštaj doživio proročanstva proroka Izaije 6:9-10; 29:13. Oni su bili nalik Izraelcima iz Psalma 78:8!

78:4 Svaki naraštaj mora učiti svoju djecu o Bogu. To je ponavljani naglasak u Ponovljenome zakonu. Uključio sam svoje bilješke iz **Ponovljenoga zakona 4:9 i 6:7**.

4:9 “učinite znanima vašim sinovima” [učite njihovu djecu] Ovo je ponavljana tema u Ponovljenome zakonu (usp. stih 10; 6:7, 20-25; 11:19; 31:13; 32:46; i zabilježiti Izl 10:2; 12:26; 13:8.14). Ako vjernici ne uče svoju djecu o Bogu, oni su podbacili kao roditelji (biblijski rečeno)! Vjera se kreće kroz obitelji (usp. 5:10; 7:9)!

6:7 “morate marljivo učiti svoje sinove o njima” GLAGOL (BDB 1041, KB 1606, *Piel* PERFECT) znači “oštriti” i u *Pielu* ovo je jedina uporaba. Pojam u ugaritskome znači “ponoviti”. To je izgleda osnovni naglasak ovoga stiha. Rabini koriste ovaj stih za obranu da *Šema* mora biti “ponavljano” ujutro i navečer. Moramo govoriti o Božjoj volji za naše živote tijekom čitavoga trajanja dnevnih djelatnosti. Odgovornost roditelja je prenijeti to na način života vjere (usp. Pnz 4:9; 6:20-25; 11:19; 32:46, vidjeti punu bilješku u 4:9). Zanimljivo je da se protok ovih različitih vremena za učenje podudara s istim književnim uzorkom kao Psalam 139:2-6 i Izreke 6:20-22. Ovaj naglasak na roditeljskoj odgovornosti ponavljen je u Izrekama 22:6. Škola naše suvremene današnje crkve ne može zauzeti mjesto roditeljske obuke ali zasigurno je može nadopuniti!

78:4 “Njegovu snagu i Njegova čudesna djela” Ovaj Psalam ima nekoliko različitih pojmova za opis YHWH-inih djela otkrivenja i oslobođenja:

1. Psalam 78:4:
 - a. slavna djela (doslovno “hvale”) – BDB 239, #4, usp. Psalam 9:14; 35:28; 79:13; 102:21; 106:2.47; Knjiga proroka Izaije 43:21; 60:6; 63:7
 - b. Njegova snaga – BDB 739, usp. Psalam 145:6
 - c. Njegova čudesna djela – BDB 810, KB 927, *Niphal* PARTICIP, usp. Knjiga proroka Miheja 7:15, vidjeti Posebnu temu u Psalmu 9:1: Čudesne stvari (אֲשֶׁר)
2. Psalam 78:7 – Božja djela – BDB 760, usp. Psalam 77:11.12; Knjiga proroka Miheja 2:7
3. Psalam 78:11:
 - a. Njegova djela – BDB 760, isto kao #2, i stih 32
 - b. Njegova čudesa – BDB 810, isto kao #1.c
4. Psalam 78:12 – Njegova čuda – BDB 810, isto kao #1.c
5. Psalam 78:32 – Njegova predivna djela – BDB 810, isto kao #1.c i Psalam 78:11

6. Psalam 78:42 – Njegova snaga (doslovno “ruka”) – BDB 388, usp. Posebnu temu u Psalmu 7:3-5: Ruka (slikovito prikazano iz Knjige proroka Ezekijela)
7. Psalam 78:43:
 - a. Njegovi znakovi – BDB 16, #4, usp. Knjiga Izlaska 10:2; Psalam 65:8
 - b. Njegova čuda – BDB 68, #1, usp. Ponovljeni zakon 4:34; 6:22; 7:19; 26:8; 29:2; 34:11; Knjiga Nehemije 9:10; Psalam 105:27; 135:9; Knjiga proroka Jeremije 32:20-21
8. Psalam 78:54 – Njegova desna ruka osvojila – BDB 411, vidjeti Posebnu temu u Psalmu 7:3-5: Ruka (slikovito prikazano iz Knjige proroka Ezekijela).

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 78:5-8

⁵Jer On utemelji svjedočanstvo u Jakovu
 I propisa zakon u Izraelu,
 Kojeg On zapovjedi našim očevima
 Tako da oni mogu poučiti njima svoju djecu,
⁶Kako bi naraštaj što će doći mogao znati, *čak djeca tek što moraju biti rođena,*
 Kako bi oni mogli ustati i kazivati *njih* svojoj djeci,
⁷Kako bi oni mogli staviti svoje povjerenje u Boga
 I ne zaboraviti djela Božja,
 Nego čuvati Njegove zapovijedi,
⁸I ne biti kao njihovi očevi,
 Tvrđoglavi i pobunjenički naraštaj,
 Naraštaj koji nije pripremio svoje srce
 I čiji duh nije bio vjeran Bogu.

78:5-8 Ova kitica naglašava potrebu za svakim naraštajem vjernih sljedbenika da prenesu svoju vjeru i razumijevanje Božje volje svojim obiteljima (vidjeti bilješke u Ps 78:4).

Vjerni sljedbenici su obilježeni kao:

1. stavljanjem svoga povjerenja (doslovno “nade”, BDB 492) u Boga
2. ne zaboravljanjem Njegovih djela, usp. Ponovljeni zakon 4:9.23; 31:6.12; 8:11.14.19 (dva puta); 9:7; 25:19
3. čuvanjem Njegovih zapovijedi, usp. Ponovljeni zakon 4:2.6.10; 5:1.10.29.32; 6:2.3.17.25; 7:9.11.12; 27:1; Knjiga o Jošui 22:5.

Psalam 78:7 pozitivna je tema čitavoga Psalma a 78:8 je snažno upozorenje onoga što se ne smije činiti!

78:8 Čak i sa svime što je YHWH učinio za potomstvo Abrahama, oni su ipak bili nevjerni (tj. 2. Ljet 30:7; Ez 20:13.18). Psalam 78:8 suprotstavlja nevjerne s vjernima:

1. tvrđoglavi – BDB 710, KB 770, *Qal* PARTICIP, usp. Ponovljeni zakon 9:6.13; 10:16; 31:27
2. pobunjenički – BDB 598, KB 632, *Qal* PARTICIP, usp. Ponovljeni zakon 9:34; 31:27
3. nisu pripremili svoja srca – BDB 465, KB 464, *Hiphil* PERFEKT, usp. Psalam 78:37
4. čiji duh nije bio vjeran Bogu – BDB 52, KB 63, *Niphal* PERFEKT.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 78:9-16

⁹Sinovi Efrajima bijahu strijelci opremljeni s lukovima,
 Ipak oni se okrenuše u dan bitke.
¹⁰Oni nisu čuvali savez Božji
 I odbiše hodati u Njegovu zakonu;
¹¹Oni zaboraviše Njegova djela
 I Njegova čudesa što im je On pokazao.
¹²On učini čuda pred njihovim očevima
 U zemlji Egipta, u polju Soana.
¹³On razdijeli more i prouzroči im da prođu skroz,
 I On učini da vode stoje uspravno kao naslaga.

14 Onda ih je On vodio s oblakom danju

I čitavu noć sa svjetlom od vatre.

15 On raskoli stijene u divljini

I dadne *im* obilje pića kao oceanske dubine.

16 On stvori izvore također iz stijene

I prouzroči vode da teku dolje kao rijeke.

78:9-16 Ova kitica smjera na izlazak. Neka od smjeranja su nejasna (tj. Ps 78:9), ali mnoga su (Okvirni uvidi, C) vrlo jasna.

Efrajim može biti način upućivanja na Sjeverna plemena. Josip i Jošua bili su obojica iz plemena Efrajima, koje je brojčano bilo najveće pleme. I Efrajim i Manaše bili su Josipovi sinovi od egipatske majke. Jakob je blagoslovio Efrajima nad prvorodenim Manašom (usp. Post 48:14-20).

78:10 Zabilježite GLAGOLI “čuvali” (BDB 1036, KB 1581, *Qal* PERFEKT, negativno) i “hodati” (BDB 229, KB 246) su usporedni i opisuju život sukladno Savezu. Poslušnost Mojsijevskome Savezu bila je ključna (usp. Lev 26; Pnz 27 - 30).

78:11 Trenutačni naraštaj Izraelaca zaboravio je sve što je YHWH učinio za njih tijekom Izlaska (usp. Pnz 8:11-20). Tako u stihovima što slijede nabrojena su mnoga YHWH-ina silna djela oslobođenja.

78:12 “Soana” [Soan] Ovaj pojam (BDB 858) je iz egipatskoga korijena za “tvrđavu /utvrdu utočište”. Ova tvrđava /utvrda bila je smještena u Delti regije Egipta, također poznate kao Gošen (istočna Delta Nila), gdje su se nastanili Izraelci u Josipovome vremenu. Ime je bilo poznato po različitim imenima u različitim razdobljima:

1. Soan (usp. Br 13:22)
2. Tanis
3. Avaris
4. Ramzes (imenovan nakon Ramzesa II., usp. Izl 1:11; 12:37; Br 33:3).

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 78:17-20

17 Ipak oni nastaviše nadalje griješiti protiv Njega,

Buniti se protiv Previšnjega u pustinji.

18 I u svome srcu oni su stavljali Boga na kušnju

Tražeci hranu prema svojom žudnji.

19 Onda oni govorahu protiv Boga;

Oni rekoše: “Može li Bog pripremiti stol u divljini?”

20 Gle, On udari stijenu tako da vode šiknu,

I izvori bijahu preplavljeni;

Može li On dati kruha također?

Hoće li On osigurati meso za Svoj narod?”

78:17-20 Ova kitica nastavlja opisivati djelovanja nezahvalnih, neposlušnih Izraelaca u razdoblju Izlaska i lutanja pustinjom.

78:18 “oni su stavljali Boga na kušnju” GLAGOL (BDB 650, KB 702, *Piel* IMPERFEKT s *waw*) je upotrijebljen nekoliko puta o Izraelovu kušanju Boga (usp. Izl 17:2; Br 14:22; Pnz 6:16; Ps 78:18.41.56; 95:9; 106:14).

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 78:21-33

21 Zato GOSPODIN ču i bi pun gnjeva;

I vatra se bijaše rasplamtjela protiv Jakova

I bijes se također podiže protiv Izraela,

22 Jer oni nisu vjerovali u Boga

I nisu se pouzdali u Njegovo spasenje.

23 Ipak On zapovjedi oblacima gore

I otvori vrata neba;

²⁴On podaždi manu nad njima da jedu
I dade im hranu s neba.
²⁵Čovjek je jeo kruh anđela;
On im pošalje hrane u obilju.
²⁶On prouzroči istočni vjetar da puše u nebesima
I Svojom snagom On usmjeri južni vjetar.
²⁷Kad On podaždi meso nad njima kao praha,
Štoviše krilatih ptica kao morskoga pijeska,
²⁸Onda On *im* dopusti pasti usred njihova tabora,
Unaokolo oko njihovih prebivališta.
²⁹Tako oni jedoše i bijahu dobro siti,
I njihovu žudnju On im dade.
³⁰Prije nego su zadovoljili svoju žudnju,
Dok njihova hrana bijaše u njihovim ustima,
³¹Bijes Božji digne se protiv njih
I ubi neke od njihovih najdebljih,
I ukroti odabrane ljude Izraela.
³²Usprkos svega ovog oni su nadalje griješili
I nisu vjerovali u Njegova predivna djela.
³³Tako On dovede njihove dane kraju u ispraznosti
I njihove godine u iznenadnoj stravi.

78:21-33 Izraelova nastavljujuća neposlušnost uzrokuje da im YHWH sudi. Jedan primjer su YHWH-ine nadnaravne opskrbe mesom (prepelica). On im je rekao kako mogu primiti Njegov blagoslov ali opetovano su bili neposlušni (usp. Br 11). Njihova djelovanja pokazala su njihov stav prema YHWH-i:

1. oni nisu vjerovali, Psalam 78:22
2. oni se nisu pouzdali, Psalam 78:22
3. usprkos svemu tome oni su nadalje griješili, Psalam 78:32.

78:22 “vjerovali...

pouzdali” Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 12:1: Povjerenje, pouzdanje, vjera, i vjernost u Starome zavjetu (אֱמוּנָה 12:1).

78:23 “otvori vrata neba” “Nebesa” (vidjeti Posebne teme u Ps 2:4: Nebo i Nebesa) su bila zamišljena kao kupola prekrivena s kožom, nalik bubnju. Ta je kupola odvajala gornje vode od padanja na Zemlju. Ona su bila zamišljena kao da imaju prozore što se mogu otvoriti ili zatvoriti, ovisno o Božjoj volji i djelovanjima čovječanstva (usp. Post 7:11; Mal 3:10). Bog može osigurati:

1. kišu (Post)
2. hranu (Ps)
3. blagoslove (Mal).

78:24-25 “hranu s neba...

kruh anđela” Ovo upućuje na manu (usp. Izl 16). YHWH je bio milosrdan (usp. Ps 78:38), ali oni su bili pobunjenički.

Mana (BDB 577 I) je bila bijela tvar što se pojavljivala kao rosa. Ime bi moglo doći iz Knjige Izlaska 16:4: “Što je to?”. To je bila čudesna opskrba hranom tijekom razdoblja lutanja pustinjom. Ona je mogla biti skupljena odjednom samo za jedan dan (Božja dnevna opskrba) ili bi se pokvarila (usp. Izl 16:16-21), osim za dan prije Šabata kad se skupljalo dovoljno za dva dana i ona se nije pokvarila (usp. Izl 16:22-29). Kuhala se kao brašno. Ona je prestala padati kad su Izraelci prešli rijeku Jordan (usp. Jš 5:12).

78:27 “praha...

pijeska” Ovo su dva od tri pojma (prah, pijesak, zvijezde) korištenih za opis nečega brojnoga. Oni su redovito povezani s brojnim potomstvom patrijarha (tj. Božje obećanje Abrahamu, usp. Post 12:2):

1. prah – Knjiga Postanka 13:16; 28:14; Brojevi 23:10

2. pijesak – Knjiga Postanka 22:17; 32:12; 2. Samuelova 17:11; 1. Kraljevima 4:20
3. zvijezde – Knjiga Postanka 15:5; 22:17; 26:4; Izlazak 32:13; Ponovljeni zakon 1:10; 10:22; 28:62.

78:29-31 Bog je osigurao prepelicu ali narod se opetovano nije pouzdao u Božju opskrbu i pokušavali su skupiti veliku količinu ptica za buduću potrošnju. To je ozlovoljilo Boga i Njegova je osuda pala na njih (usp. Br 11:31-35).

Ponovno i ponovno u SZ-u, Bog je govorio Svome narodu što neka čine ali oni su odbijali i radili su na svoj način. Svaki puta je to ishodilo u osudi! Radilo se o “pouzdanju”! I još se uvijek radi o tome!

78:33

NASB, NKJV	“kraju u ispraznosti”
NASB na margini	“ispraznost, puki dah”
NRSV	“iščeznu kao dah”
NJB	“ispraznost usred”

Ovaj pojam (BDB 210 I) jeste ključni pojam u Knjizi Propovjednika. Pogledajte moju bilješku dolje iz **Knjige Propovjednika 1.**

Propovjednik 1:2 “ispraznost nad ispraznostima” Ovo je hebrejski superlativ (usp. 1:2 i 12:8). Riječ znači “para”, “dah”, ili “magla” (BDB 210 I, usp. Jak 4:14). To naglašava ili: (1) ništavnost ili (2) prolaznost ljudskoga života. Okvir podupire zadnje (usp. H. C. Leupold, *Exposition of Ecclesiastes*, str. 41).

To je ključni pojam i ponavljani izričaj u ovoj Knjizi (usp. Prop 1:2.14; 2:1.11.15.17.19.21.23.26; 3:19; 4:4.7.8.16; 5:7.10; 6:2.4.9.11.12; 7:6.15; 8:10.14; 9:9; 11:8.10; 12:8). Pojam je korišten rijetko u drugim Mudrosnim knjigama: Knjizi o Jobu, 5 puta; Psalmima, 9 puta; i Izrekama, 3 puta.

Za drukčije teorije o tome kako se gleda na jake izjave u ovoj Knjizi, vidjeti Uvod, Autorstvo, H. Ja dajem prednost mogućnosti #1. Ova će teološka pretpostavka biti mreža kroz koju tumačim ovu Knjigu.

▣ **“sve je ispraznost”** Zabilježite korijen, “ispraznost” (BDB 210 I), upotrijebljen je pet puta u ovome jednom stihu! *The Handbook on Ecclesiastes* od UBS, kaže pojam bi se morao razumjeti kao:

1. bezgraničan
2. zagonetan
3. tajnovit
4. nemoguć za razumjeti.

Prema tome, on govori o stvarnosti kako je život pun pitanja što se ne mogu odgovoriti (str. 4). Obrazovana osoba u mudrosti znat će to, ali nastaviti će pouzdati se u Boga i čuvati Njegove zapovijedi.

Ovo upućuje na neizvjesna i nepredvidiva životna djelovanja. Ona su ishod paloga ljudstva koje pokušava živjeti u svojoj vlastitoj snazi, u neovisnosti od Boga. To je stanje proizašlo Padom (usp. Post 3)!

Hebrejski pojam “sve” (BDB 481), često preveden kao “sve /svašta”, uobičajena je riječ, ali često je korištena u Knjizi Propovjednika (tj. 9 puta u poglavlju 1; 17 puta u poglavlju 2; 13 puta u poglavlju 3, itd.). *Qoheleth* koristi ovaj uključiv jezik za izražavanje svoga teološkog naglaska na:

1. Božjem nadzoru i suverenosti
2. ljudskoj neučinkovitosti i prolaznosti.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 78:34-39

³⁴Kad ih On pobi, onda Ga oni vidješe,

I vratiše se i tragaše marno za Bogom;

³⁵I oni se sjetiše da Bog bijaše njihova stijena,

I Previšnji Bog njihov Iskupitelj.

³⁶Ali oni varahu Njega sa svojim ustima

I lagaše Mu sa svojim jezikom.

³⁷Jer njihovo srce ne bijaše postojano prema Njemu,

Niti bijahu oni vjerni u Njegovu savezu.

³⁸Ali On, bivajući milosrdan, zaboravi njihovu nepravdu i nije ih uništio;

I često On obuzdaše Svoj bijes

I nije podigao sav Svoj gnjev.

³⁹Tako On se sjeti da oni bijahu ništa nego tijelo,
Vjetar što prolazi i ne vraća se.

78:34-39 Ova kitica opisuje lažno pokajanje preživjelih Izraelaca i YHWH-in odaziv na to:

1. prividno pokajanje, Psalam 78:34-35:
 - a. oni su Ga vidjeli
 - b. oni su se okrenuli k Njemu
 - c. oni su tragali marno za Njim
 - d. oni su se sjetili da je Bog bio njihova Stijena /Iskupitelj
 2. njihove istinske misli /djelovanja (Ps 78:36-37):
 - a. oni su Ga varali laganjem (Ps 78:36 a i b, usp. Iz 29:13)
 - b. njihova srca nisu bila postojana prema Njemu
 - c. oni nisu bili vjerni Njegovu Savezu
 3. YHWH-ini odazivi (Ps 78:38-39):
 - a. On je milosrdan (usp. Izl 34:6; Neh 9:17; Ps 103:8, vidjeti Posebnu temu u Ps 9:10b: Osobine Boga Izraelova)
 - b. On je zaboravio (doslovno “natkriljen”, BDB 497, KB 493, *Piel* IMPERFEKT)
 - c. On ih nije uništio
 - d. On je obuzdao (doslovno “okrenuti se”) Svoj bijes
 - e. On nije podigao sav Svoj gnjev
 - f. On se sjetio da su oni ništa doli tijelo (usp. Ps 103:14) koje je danas ovdje a sutra nestaje.
- Psalam 78:38-39 ne znači kako oni nisu bili osuđeni (usp. Ps 78:34a), nego da ih YHWH nije u potpunosti uništio.

Psalam 78:38-39 korišten je u mnogima rabinskim pisanjima. On je sažetak naravi Božje (usp. Izl 34:6; Neh 9:17; Ps 103:8-14).

78:35 Zabilježite različita imena i naslove za Božanstvo:

1. *Elohim* (BDB 43, KB 52)
2. njihova Stijena (usp. Ps 18:2; 19:14)
3. *El* (BDB 42, KB 48)
4. *Elyon* (BDB 751, KB 832)
5. njihov Iskupitelj (usp. Ps 19:14).

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 78:40-53

- ⁴⁰Kako često se oni buniše protiv Njega u pustari
I žalostiše Njega u pustinji!
- ⁴¹Ponovno i ponovno oni iskušavahu Boga,
I vrijedahu Svetog Izraelova.
- ⁴²Oni se nisu spomenuli Njegove snage,
Dana kad ih On iskupi od protivnika,
- ⁴³Kad On izvede Svoje znakove u Egiptu
I Svoja čuda u polju Soana,
- ⁴⁴I okrenu njihove rijeke u krv,
I njihove izvore, oni nisu mogli piti.
- ⁴⁵On posla među njih roj muha što ih žderahu,
I žabe što ih uništavahu.
- ⁴⁶On dade isto tako njihove usjeve skakavcima
I proizvod njihova rada proždrljivcu.
- ⁴⁷On uništi njihovo trsje s tučom
I njihova stabla smokve s mrazom.
- ⁴⁸On dade nad njihovom stokom isto tako tuču
A njihova stada strijelama munja.
- ⁴⁹On posla nad njih Svoj gorući bijes,

**Jarost i srdžbu i nevolju,
 Skupinu uništavajućih anđela.
⁵⁰On izravna cestu za Svoj bijes;
 On nije poštedio njihovu dušu od smrti,
 Nego predade njihov život pomoru,
⁵¹I pobi svakoga prvorođenca u Egiptu,
 Prvinu *snage* njihove muškosti u šatorima Hama.
⁵²Ali On je vodio naprijed Svoj vlastiti narod kao ovce
 I upravljao ih u pustari kao stado;
⁵³On ih je vodio sigurno, tako da se oni nisu bojali;
 A more proguta njihove neprijatelje.**

78:40-53 Ovo izgleda kako je to zbrka u ovoj kitici između YHWH-ine osude nad Izraelcima (usp. Ps 78:40-42) i Njegove osude nad Egiptom tijekom Izlaska. Pošasti na koje se cilja u Psalmu 78:43-51 bile su usmjere na neposlušno egipatsko vodstvo.

Umjesto YHWH-ina osuđivanja nevjernoga Izraela (tj. razdoblje lutanja pustinjom, usp. Ps 78:40-43), On im je bio Pastir (usp. Ps 78:52-53).

Zabilježite kako je obilježena Izraelova nevjernost:

1. oni su se bunili protiv Njega, Psalm 78:40
2. oni su Ga žalostili, Psalm 78:40
3. oni su Ga iskušavali, Psalm 78:41
4. oni su Ga vrijeđali, Psalm 78:41
5. oni se nisu sjetili Njegove snage /znakova /čudesu, Psalm 78:42.

78:44-51 Ovi stihovi opisuju pošasti nad Egiptom:

1. voda /rijeke pretvorene u krv – Knjiga Izlaska 7:17-19
2. muhe – Knjiga Izlaska 8:16-18
3. žabe – Knjiga Izlaska 8:2-6
4. skakavci /proždrljivci – Knjiga Izlaska 8:21; 10:4-6
5. tuča – Knjiga Izlaska 9:18
6. pomor /bolest – Knjiga Izlaska 9:8-10
7. smrt prvorođenca – Knjiga Izlaska 11.

Redoslijed i broj nisu točni ali očito je deset pošasti Knjige Izlaska 7 – 11 onih na koje se upućuje, osim ako su one postale idiomi YHWH-ine osude.

78:49 Ovaj stih koristi čitav niz pojmova za opis Božjega gnjeva (Ps 78:38):

1. gorući bijes – BDB 354 GRAĐA BDB 60 I
2. jarost – BDB 720
3. srdžba – BDB 276
4. nevolja – BDB 865
5. skupina uništavajućih anđela.

Broj 5 je idiom što poosobljuje Božje elemente gnjeva. U Knjizi Izlaska izvješće o smrti prvorođenca u neoznačenim domovima, jeste Bog Sâm koji uzrokuje događaj (usp. Izl 11:4; 12:12). Ovo je kasnije postalo judaističko razumijevanje “Anđela smrti” (tj. Samael ili Azrael), ali Biblija ga ne spominje posebice, iako 2. Knjiga o Samuelu 24:16; 2. Kraljevima 19:35; 1. Ljetopisa 21:15; Knjiga proroka Izaije 37:36, podrazumijeva jednoga. Rabini također tvrde da Psalm 89:48 upućuje na njega (tj. Targum, “viđenje anđela smrti”). Teološka točka jeste ta da Bog, a ne Sotona niti anđeo, nadzire smrt!

78:50 Ovo je idiom za pripremu za neko djelovanje. Naredna dva retka pokazuju kako je to u ovome slučaju bila YHWH-ina osuda.

78:52 Bog kao Pastir ponavljana je tema u Asafovim Psalmima. Vidjeti bilješku u Psalmu 77:20.

78:53 Ovaj stih ima dva povijesna smjerenja:

1. “vodio ih” upućuje na Šekina Oblak Slave što je vodio Izraelce (usp. Izl 13:21; 14:19.24; 33:9.10)
2. “more proguta njihove neprijatelje” upućuje na razdjeljivanje Crvenoga mora i potom su njegove vode što su se spojile potopile egipatske elitne vojnike i kočije (usp. Izl 14-15).

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 78:54-64

- ⁵⁴Tako On ih dovede u Svoju svetu zemlju,
U ovu brdovitu zemlju koju je Njegova desna ruka osvojila.
- ⁵⁵On također istjera narode pred njima
I odmjeri im za baštinu mjerom,
I učini da plemena Izraela obitavaju u svojim šatorima.
- ⁵⁶Ipak oni iskušavahu i pobuniše se protiv Previšnjega Boga
I nisu čuvali Njegova svjedočanstva,
- ⁵⁷Nego se okrenuše i djelovahu izdajnički kao njihovi očevi;
Oni skrenuše kao izdajnički luk.
- ⁵⁸Jer oni izazivahu Njega sa svojim uzvišicama
I dizahu Njegovu ljubomoru sa svojim izrezbarenim kipovima.
- ⁵⁹Kad Bog ču, On bijaše ispunjen s gnjevom
I uvelike prezre Izraela;
- ⁶⁰Tako da On napusti obitavajuće mjesto u Šilu,
Šator što je On razapeo među ljudima,
- ⁶¹I predao Svoju snagu zarobljeništvu
I Svoju slavu u ruku protivnika.
- ⁶²On također predade Svoj narod maču,
I bijaše ispunjen gnjevom nad Svojom baštinom.
- ⁶³Vatra proždre Njegove mladiće,
I Njegove djevice nisu imale svadbene pjesme.
- ⁶⁴Njegovi svećenici padoše od mača,
I Njegove udovice nisu mogle jadikovati.

78:54-64 Ova kitica ponovno izvješćuje o osvajanju i naseljavanju Obećane zemlje (usp. Post 15:12-21). Kanaanska plemena (vidjeti Posebnu temu u Ps 44:2: Pred-izraelski stanovnici Palestine) bili su poraženi i uklonjeni od Boga zbog njihova grijeha. Tragično ista se stvar događa izraelskim plemenima.

78:55b Knjiga o Jošui, poglavlja 12 - 19, opisuje Božansku podjelu zemlje na djecu Jakova.

78:56-58 Ovi redci poezije opisuju Izraelov grijeh i pobunu, što je to više strašno zbog svega što je Bog učinio za njih (usp. Lk 12:48):

1. oni su iskušavali Boga, Psalam 78:56a
2. oni su se bunili protiv Boga, Psalam 78:56a
3. oni nisu čuvali Njegov Savez, Psalam 78:56b
4. oni su Njemu okrenuli svoja leđa, Psalam 78:57a
5. oni su djelovali izdajnički kao što su to činili njihovi očevi, Psalam 78:57a
6. oni su skrenuli kao izdajnički luk, Psalam 78:57b
7. oni su Ga izazivali s kanaanskom idolatrijom, Psalam 78:58a
8. oni su dizali Njegovu ljubomoru s izrezbarenim kipovima, Psalam 78:58b.

78:59-64 Ovi stihovi opisuju što je Bog učinio Izraelu u svjetlu njihovim djelovanja (Ps. 78:56-58):

1. On je bio ispunjen gnjevom
2. On je uvelike prezirao Izraela
3. On je napustio obitavajuće mjesto u Šilu (usp. 1. Sam 4:11)
4. On je dopustio da Izrael bude poražen

5. On je predao Izraela maču
6. On je bio ispunjen s gnjevom na Svoju baštinu:
 - a. vatra je proždrla mladiće
 - b. djevice nisu imale svadbu
 - c. svećenici su bili pobijeni
 - d. udovice su plakale.

Ljudski odabiri imaju posljedice, i zemaljske i vječne!

78:62 “Svojom baštinom” Ovo je usporedno s “Njegov narod” (usp. Ps 106:40). Podrijetlo ove slike je u Ponovljenome zakonu 9:29. To je, kao i toliko mnogo slika, obiteljski usmjereno.

78:63 “Vatra” Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 11:6b: Vatra.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 78:65-72

- ⁶⁵Onda se Gospodin probudi kao *od sna*,
Nalik ratniku svladanome vinom.
- ⁶⁶On otjera Svoje protivnike natrag;
On stavi na njih vječnu sramotu.
- ⁶⁷On isto tako odbaci šator Josipov,
I nije odabrao pleme Efrajimovo,
- ⁶⁸Nego odabere pleme Judino,
Goru Sion što On ljubljaše.
- ⁶⁹I On izgradi Svoje svetište kao visine,
Nalik zemlji što je On utemeljio zauvijek.
- ⁷⁰On također odabra Davida Svoga slugu
I uze ga iz ovčjih torova;
- ⁷¹Od skrbi ovaca s janjcima što sišu On ga dovede
Da pase Jakova Njegov narod,
I Izraela Njegovu baštinu.
- ⁷²Tako je on pasao njih prema čestitosti svoga srca,
I vodio ih sa svojim vještim rukama.

78:65-72 Ova zaključna kitica opisuje da se Bog okrenuo od gnjeva kako bi nastavio Svoje iskupiteljske svrhe (vidjeti Posebnu temu u Ps 2: Okvirni uvidi: YHWH-in vječni iskupiteljski naum):

1. Bog je opisan kao osoba koja se oporavlja od svojih osjećaja (vidjeti Posebnu temu u Ps 2:4-6: Bog opisan kao čovjek [jezik antropomorfizama])
2. On poražava protivnike Svoga naroda
3. On im daje vječnu sramotu
4. On ponovno usmjerava redosljed plemena dok postavlja vodstvo:
 - a. odbacuje Josipa i Efrajima
 - b. odabire pleme Jude (usp. Post 49:8-12; Pnz 33:7)
5. On odabire smještaj Hrama u Judi na gori Moriji (nazvanoj Sion)
6. On odabire Davida kao Svoga posebnoga vođu (i njegove potomke, usp. 2. Sam 7):
 - a. opisanog kao pastir
 - b. ima srce čestitosti
 - c. ima vješte ruke.

S ciljanjem na Božje odbacivanje Sjevernih plemena i odabirom Jude, izgleda kako je ovaj Psalm završno bio pisan nakon pada Izraela /Efrajima /Samarije godine 722. pr.Kr. pod Asiriju.

Ova je kitica dobar primjer o tome kako Bog potvrđuje Svoju suverenost. Kulturološko očekivanje je promijenjeno kako bi pokazalo Božji nadzor:

1. Juda a ne Efrajim
2. Sion a ne Šilo
3. David a ne niti jedan drugi Jišajev sin.

Ovo je teološki slično patrijarsima koji su svi oženili neplodne žene. Njihova su djeca bila nadnaravni – prirodni darovi od Boga. On je u nadzoru vremena, prostora, povijesti, izbora, i spasenja!

PSALAM 79

PODJELA NA ODLOMKE U SUVREMENIM PRIJEVODIMA

NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Tužaljka nad uništenjem Jeruzalema, i molitva za pomoć	naricaljka i molitva za Izraela, uništenog od neprijatelja	molitva za oslobođenje od narodnih neprijatelja	molitva za narodno oslobođenje	narodna Tužaljka
<u>MT uvod</u> Psalam Asafov				
79:1-7	79:1-7	79:1-4	79:1-7	79:1-2 79:3-5
		79:5-7		79:6-7
79:8-13	79:8-10	79:8-10	79:8-10	79:8-9 79:10-11
	79:11-12	79:11-13	79:11-13	79:12-13
	79:13			

ČITANJE KRUG TRI (vidi str. xv.)

SLIJEĐENJE IZVORNE AUTOROVE NAKANE NA RAZINI ODLOMKA

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. To ne smijete prepustiti komentatoru.

Pročitajte odlomak odjednom. Odredite subjekte (čitanje kruga #3, str. xv., kao gore). Usporedite vašu podjelu subjekta s pet prijevoda navedenih gore. Podjela na odlomke nije nadahnuta, ali ona je ključ za slijeđenje izvorne autorove nakane, što je srce tumačenja. Svaki odlomak ima jedan i samo jedan subjekt.

1. Prvi odlomak
2. Drugi odlomak
3. Treći odlomak
4. I tako dalje.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 79:1-7

- ¹O BOŽE, narodi su upali u Tvoju baštinu;
 Oni su oskvrnuli Tvoj sveti hram;
 Oni su pretvorili Jeruzalem u ruševine.
²Oni su dali mrtva tijela Tvojih slugu za hranu pticama nebeskim,
 Meso Tvojih pobožnika zvijerima zemaljskim.
³Oni su prolijevali njihovu krv kao vodu okolo Jeruzalema;
 I tamo ne bijaše nikoga da ih pokopa.
⁴Mi smo postali sramota našim susjedima,
 Podsmjeh i poruga onima oko nas.
⁵Kako dugo, o GOSPODINE? Hoćeš li Ti biti bijesan zauvijek?
 Hoće li Tvoja ljubomora gorjeti kao vatra?
⁶Izlij Svoj gnjev nad narode koji ne poznaju Tebe,
 I nad kraljevstva koja se ne pozivaju na Tvoje ime.
⁷Jer oni su proždrlji Jakova
 I poharali njegovu stanište.

79:1-3 Ovi stihovi ocrtavaju što su poganski upadači učinili zavjetnome narodu (PERFEKTI):

1. upali su u Tvoju baštinu (doslovno “udoše u”) – BDB 97, KB 112, *Qal* PERFEKT
2. oskvrnuli su Tvoj sveti Hram – BDB 379, KB 375, *Piel* PERFEKT
3. pretvorili su Jeruzalem u ruševine (doslovno “stavili”, “smjestili”, “zaposjeli”) – BDB 962, KB 1321, *Qal* PERFEKT
4. dali su mrtva tijela... za hranu pticama nebeskim – BDB 678, KB 733, *Qal* PERFEKTI, usp. Knjiga proroka Jeremije 7:33; 16:4; 19:7; 34:20
5. prolijevali su njihovu krv – BDB 1049, KB 1629, *Qal* PERFEKT, usp. Psalam 79:6.10
6. tamo ne bijaše nikoga da ih pokopa – BDB 868, KB 1064, *Qal* PARTICIP.

Židovi nisu mogli razumjeti kako njihov Bog može dozvoliti najezdu zemlje i oskvrnuće Hrama (tj. Hab). To izgleda kako propitkuju Njegovu:

1. snagu
2. obećanja
3. svrhu za Izraela.

Psalam 79:8-13 daje odgovor (usp. Dn 9:1-14).

79:1 “o BOŽE” Ovo je prvi od nekoliko VOKATIVA:

1. o BOŽE (*Elohim*), Psalam 79:1
2. o GOSPODINE (YHWH), Psalam 79:5
3. o Bože (*Elyon*), Psalam 79:9
4. o Gospodine (*Adonaj*), Psalam 79:12.

AB dodaje dva više (str. 249):

5. o Bože, Psalam 79:6
6. o Pisaru, Psalam 79:8.

▣ **“Tvoju baštinu”** Zabilježite koliko je puta psalmist istaknuo da objekti napada pripadaju YHWH-i:

1. Tvoja baština, Psalam 79:1
2. Tvoj Hram, Psalam 79:1
3. Tvoje slugu, Psalam 79:2.10
4. za slavu Tvoga Imena, Psalam 79:9
5. zbog Tvoga Imena, Psalam 79:9
6. Tvoj narod, Psalam 79:13
7. ovce Tvoje paše, Psalam 79:13.

▣ “u ruševine” Ovo je rijedak pojam (BDB 730) što je dva puta upotrijebljen u Knjizi proroka Miheja:

1. za uništenje Samarije, Knjiga proroka Miheja 1:6
2. za uništenje Jeruzalema, Knjiga proroka Miheja 3:12 (navedeno u Jer 26:18).

Ovaj Psalam izgleda odražava pad Jeruzalema pod Nabukodonozora godine 586. pr.Kr. (vidjeti 2. Kr 25; 2. Ljet 36 i Tuž).

79:2 Biti neprimjereno pokopan bilo je stravično za ljude Drevnoga Bliskog Istoka. Biti pojeđen od životinja bilo je zastrašujuće za vidjeti (usp. Jer 7:33; 8:2; 34:20; Ez 29:5; 32:4-6; 33:27; 39:4-5.17-20). Psalam 79:2 ispunjenje je prokletstva za neposlušnost u Ponovljenome zakonu 28:26!

POSEBNA TEMA: OBIČAJI POKOPA

I. Mezopotamija

- A. Pravilan pokop bio je vrlo važan za sretan zagrobni život.
- B. Primjer mezopotamskog prokletstva: “Neka zemlja ne primi tvoje truplo.”

II. Stari zavjet

- A. Pravilan pokop bio je vrlo važan (usp. Prop 6:3).
- B. Učinjen je vrlo brzo (usp. Sara u Post 23 i Rahela u Post 35:19 te zabilježite Pnz 21:23).
- C. Nepravilan pokop bio je znak odbacivanja i grijeha:
 1. Ponovljeni zakon 28:26
 2. Knjiga proroka Izaija 14:20
 3. Knjiga proroka Jeremije 8:2; 22:19.
- D. Pokop je učinjen ako je bilo moguće u obiteljskoj komori u području kuće.
- E. Nije bilo balzimiranja, kao u Egiptu. Čovječanstvo je nastalo od praha i mora se vratiti u prah (primjer Post 3:19; Ps 103:14; 104:29).
- F. U rabinskome judaizmu bilo je teško uravnotežiti pravilno poštovanje i postupanje s tijelom, sa zamišlju obrednoga onečišćenja povezanog s mrtvim tijelima.

III. Novi zavjet

- A. Pokop je nakon smrti uslijedio brzo, uobičajeno unutar dvadeset četiri sata. Židovi su često pazili na grob tri dana, vjerujući da bi se duša mogla vratiti u tijelo unutar toga vremenskog okvira (usp. Iv 11:39).
- B. Pokop je uključivao čišćenje i omatanje tijela s miomirisima (usp. Iv 11:44; 19:39-40).
- C. Nije bilo osobitog postupka židovskog ili kršćanskog pokopa ili predmeta stavljenih u grob u Palestini u prvome stoljeću.

79:3 Prvi redak ovoga stiha smjera na ritualni odred kad je krv žrtava bila izlivena na dno žrtvenika nakon što je mali dio bio namazan na rogove oltara (tj. Lev 4:7). Jeruzalem je bio uništen kao obredna žrtva a mrtva tijela kao gozba za divlje životinje.

79:4 Zavjetni narod postao je:

1. sramota (doslovno “ruglo”, BDB 357) svojim poganskim susjedima, usp. Psalam 44:13; 69:9.19; 80:6; 89:41
2. podsmjeh (doslovno “ismijavan”, BDB 541), usp. Psalam 44:13; Knjiga proroka Ezekiel 23:32; 36:4
3. poruga, usp. Psalam 44:13; Knjiga proroka Jeremije 20:8 (IMENICA , BDB 887, upotrijebljena samo tri puta a oblik GLAGOLA četiri puta više u SZ-u).

To je bilo točno oprečno YHWH-inoj svrsi za Izraela, koji je morao pomoći narodima spoznati Njega i doći k Njemu (usp. Ez 36:22-23).

79:5 Ova tri pitanja:

1. Kako dugo? (usp. Ps 13:1; 74:10; 80:4; 89:46; 90:13; 94:3)
2. Hoćeš li Ti biti bijesan zauvijek? (usp. Ps 44:23 74:1; 77:7; 85:5; 89:46)
3. Hoće li Tvoja ljubomora gorjeti kao vatra? (usp. Ps 89:46)

žarišta su Izraelove smutnje i molitve. Je li se YHWH-in poseban odnos s potomcima Abrahama promijenio (usp. Ps 89:1-4)?

YHWH ima nepromjenjivu svrhu za Izraela (usp. Lev 26; Pnz 27 - 30, vidjeti Posebnu temu u Ps 2: Okvirni uvidi: YHWH-in vječni iskupiteljski naum), ali oni moraju zapamtiti kako su obećanja za zaštitu, opskrbu, i prisutnost uvjetovana (vidjeti Posebnu temu u Ps 25:10: Savez [ברית]). Svaki naraštaj mora prihvatiti i živjeti Savez. Upamtite Psalmi su dio SZ-na "dva puta" (usp. Pnz 30:15-20; Ps 1).

79:6-7 Ovo je molitva ("izlij", BDB 1049, KB 1629, *Qal* IMPERATIV) za YHWH-u neka djeluje u osudi i oslobođenju (usp. Ps 79:9) za Svoj zavjetni narod (usp. Jer 10:25). Zabilježite kako su narodi (BDB 156) označeni:

1. koji ne poznaju Tebe (vidjeti Posebnu temu u Ps 1:6: Znati /poznati [korišteno uglavnom u Ponovljenom zakonu kao obrazac])
2. koja se ne pozivaju na Tvoje Ime (vidjeti Posebnu temu u Ps 5:11-12: Sjena kao metafora za zaštitu i brigu).

Mora biti zapamćeno da narodi:

1. nemaju istinsko otkrivenje
2. nadzirani su demonski nadahnutim poganskim idolima.

Izrael je morao biti "taj" kanal YHWH-inih otkrivenja o Sâmom Sebi. Nije iznenađujuće što narodi djeluju na neprimjerene načine (usp. Ps 79:7). Ono što je iznenađujuće jeste to da Izrael, sa svima duhovnih dobrobitima (Rim 9:4-5), djeluje na način kako djeluje (usp. Lk 12:48)!

79:7 "Jer oni su" MT ima "jer on je", ali drevne verzije imaju "oni" (LXX, Sirijski, Vulgata). Promjena uključuje jedino revokalizaciju.

NASB, NRSV	"stanište"
NASB na margini	"pašu"
NKJV	"obitavajuća mjesta"
TEV	"zemlju"
NJB, JPSOA	"dom"
REB	"domovinu"

Ovaj korijen (BDB 627) ima nekoliko značenja:

1. boravište pastira (tj. Jer 33:12) ili osobe (tj. Job 18:15)
2. stanište naroda (tj. Jer 31:23 – Juda; 49:20 – Edom; 50:45 – Babilon)
3. grad (usp. Iz 33:20)
4. daleki istureni vojni položaji (NIDOTTE, tom 3, str. 55, tj. Ps 79:7; Iz 27:10; Jer 10:25; 25:30)
5. stanište (tj. Zemlja, usp. Jer 25:30)
6. mjesto odmora (BDB 628, usp. Iz 32:18 usporednice).

Psalam 79:7 slijedi uporabu #2.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 79:8-13

⁸Nemoj se sjećati nepravde *naših* praočeva protiv nas;

Neka Tvoje milosrđe dođe brzo da nas dočeka,

Jer mi smo jako poniženi.

⁹Pomozi nam, o Bože našega spasenja, zbog slave Svoga imena;

I oslobodi nas i oprosti naše grijeha radi Svoga imena.

¹⁰Zašto bi narodi govorili: "Gdje je njihov Bog?"

Neka bude poznato među narodima u našem vidiku,

Odmazda za krv Tvojih slugu što je bila prolivena.

¹¹Neka jecanja zatvorenika dođu pred Tebe;

Prema veličini Tvoje snage očuvaj one koji su osuđeni umrijeti.

**¹²I vrati našim susjedima sedmerostruko u njihovo krilo
Sramotu s kojom su oni sramotili Tebe, o Gospodine.**

**¹³Tako mi Tvoj narod i ovce Tvoje paše
Davat ćemo hvale Tebi zauvijek;
Svim naraštajima mi ćemo kazivati Tvoju hvalu.**

79:8-9 U ovim stihovima izranjaju dva značajna predmeta:

1. Izraelova molitva za Boga da se sjeti Svoga Saveza
2. Izraelova molitva za Boga da se ne sjeti njihove neprekidne zavjetne pobune i neposlušnosti.

Oni temelje svoje molitve na činjenici kako će narodi pogriješno shvatiti YHWH-u (usp. Ps 79:10).

Ova dva stiha imaju četiri IMPERATIVA PREKLINJANJA i dva IMPERFEKTA upotrijebljena kao JUSIVI:

1. nemoj se sjećati – BDB 269, KB 269, *Qal* IMPERFEKT upotrijebljen u ZAPOVJEDNOME smislu
2. dođe brzo – BDB 554, KB 553, *Piel* IMPERATIV
3. da nas dočeka – BDB 869, KB 1068, *Piel* IMPERFEKT upotrijebljen u ZAPOVJEDNOME smislu
4. pomoz nam – BDB 740, KB 810, *Qal* IMPERATIV
5. oslobodi nas – BDB 664, KB 717, *Hiphil* IMPERATIV
6. oprost naš grijeh – BDB 497, KB 493, *Piel* IMPERATIV.

79:8 Redak 1 je smjeranje na teološko pitanje prijenosa grijeha (i/ili blagoslova /oprosta) na buduće naraštaje. U Deset zapovijedi:

1. ishodi grijeha idu do trećega i četvrtoga naraštaja (usp. Izl 20:5; Pnz 5:9)
2. blagost mnogim naraštajima onih koji ljube YHWH-u i čuvaju Njegove zapovijedi (usp. Izl 34:7; Pnz 5:10; 7:9).

I učinci grijeha i milosrđa kreću se kroz vrijeme ali svaki je temeljen na ljudskim odabirima!

79:9 “o Bože našega spasenja” Ovaj je izričaj ponovljeni naslov za Izraelova Boga (usp. Ps 18:46; 24:5; 25:5; 27:9; 65:5; 85:4).

BDB popisuje nekoliko načina pojma “spasenje” (BDB 447) korištenog u SZ-u:

1. ŽENSKI ROD:
 - a. dobrobit, napredak
 - b. oslobođenje
 - c. spasenje od vječnih zala (tj. Ps 78:22; 80:2)
 - d. pobjeda (tj. Ps 20:5; 21:1.5; 44:4)
2. MUŠKI ROD:
 - a. sigurnost, dobrobit, napredak (tj. Ps 12:5)
 - b. spasenje (uporaba ovdje)
 - c. pobjeda (tj. Ps 20:6).

79:10-13 Zabilježite dvije vrste naroda (tj. Izraelci - pogani). Pogani ne poznaju YHWH-u i oni djeluju na neprimjerene načine. Izrael se zauzima za osudu zato da Njegov narod može:

1. “davati hvale” – BDB 392, KB 389, *Hiphil* IMPERFEKT
2. “kazivati Tvoju hvalu” – BDB 707, KB 765, *Piel* IMPERFEKT.

Potresno je vidjeti bol psalmiste nad padom Jeruzalema, oskvrnućem Hrama, i izgnanstvom Davidovskoga sjemena. Međutim, vjerom, on ipak može predvidjeti buduće vrijeme hvale!

79:10 “Gdje je njihov Bog?” Narodi postavljaju snažno pitanje (usp. Ps 42:3.10; 115:2). U Psalmu 42 to je pitano od drugih Izraelaca ali u Psalmu 115 i ovdje, od pogana. Traže li oni obavijest da se podsmjehuju Izraelovu Bogu? Druga mogućnost očita je iz okvira ali prva mogućnost je konačna Božja svrha (vidjeti Posebnu temu u Ps 2: Okvirni uvidi: YHWH-in vječni iskupiteljski naum).

79:11 “one koji su osuđeni umrijeti” Ovo je rijetki izričaj (usp. Ps 102:20). Može upućivati na:

1. one prognane koji su preživjeli najezdu
2. one koji očekuju pogubljenje
3. one koji su izbjegavali Hram (JPSOA fusnota, usp. Ps 79:13).

79:12 “sedmerostruko” Broj sedam obično označava “savršenstvo” (vidjeti Posebnu temu u Ps 12:6: Simbolički brojevi u Pismu) ali ovdje označava potpunu (usp. Pnz 28:25; Ps 12:6; Izr 6:31) osudu (usp. Post 4:15.24).

▣ **“u njihovo krilo”** Pojam “krilo” (BDB 300) upotrijebljen je na mnogo načina u Bibliji. Ovdje označava nutarnji dio osobe (usp. Ps 35:13; Jer 32:18). Psalmist moli za potpunu osudu nad poganskim upadačima (tj. Iz 65:6.7).

▣ **“Sramotu s kojom su oni sramotili Tebe”** IMENICA i GLAGOL “sramota” ili “rugaње” (BDB 357, usp. Ps 74:10.18 i sličan korijen u Ps 74:22; Tuž 3:30.61; 5:1) korišteni su često u Pismu. Psalmist vidi napad na Jeruzalem kao napad na YHWH-u.

79:13 “ovce Tvoje paše” Zanimljivo je da u Asafovim Psalmima ova tema zaključuje Psalme 77, 78, i 79 (također zabilježite kako Psalam 80 započinje). To odražava snažnu, osobnu istinu /sliku Psalma 23!

PITANJA ZA RASPRAVU

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. Sad to ne morate prepustiti komentatoru.

Ova pitanja za raspravu predviđena su da vam pomognu promišljati kroz glavne teme ovoga odjeljka Knjige. Ona su napravljena da budu misaono-nametljiva, ne konačna.

1. Zašto je godina 586. pr.Kr. najbolja pretpostavka povijesne okolnosti ovoga Psalma?
2. Zašto je Bog bio bijesan na Svoj narod? U ovome Psalmu tko su Njegovi ljudi?
3. Prenosi li se grijeh kroz naraštaje?
4. Kako je Psalam 79:10 povezan s Božjom vječnom iskupiteljskom svrhom? (vidjeti Posebnu temu u Ps 2: Okvirni uvidi: YHWH-in vječni iskupiteljski naum).
5. Kako je Psalam 79:12b povezan na molitvu za oprostjenje i oslobođenje?

PSALAM 80

PODJELA NA ODLOMKE U SUVREMENIM PRIJEVODIMA

NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Bog zaklinjan da izbavi Svoj narod od njihovih nesreća	molitva za Izraelovu obnovu	molitva za oslobođenje od narodnih neprijatelja	molitva za obnovu naroda	molitva za obnovu Izraela
<u>MT uvod</u> Za zborovodu; prema El Shoshannimu; Edut. Psalam Asafov				
80:1-3	80:1-2 80:3	80:1-2 80:3	80:1-2 80:3	80:1-2 80:3
80:4-7	80:4-6 80:7	80:4-6 80:7	80:4-6 80:7	80:4-6 80:7
80:8-13	80:8-11 80:12-13	80:8-13	80:8-15	80:8-9 80:10-11 80:12-13
80:14-19	80:14-18 80:19	80:14-18 80:19	80:16-18 80:19	80:14-16 80:17-18 80:19

ČITANJE KRUG TRI (vidi str. xv.)

SLIJEĐENJE IZVORNE AUTOROVE NAKANE NA RAZINI ODLOMKA

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. To ne smijete prepustiti komentatoru.

Pročitajte odlomak odjednom. Odredite subjekte (čitanje kruga #3, str. xv., kao gore). Usporedite vašu podjelu subjekta s pet prijevoda navedenih gore. Podjela na odlomke nije nadahnuti, ali ona je ključ za slijeđenje izvorne autorove nakane, što je srce tumačenja. Svaki odlomak ima jedan i samo jedan subjekt.

1. Prvi odlomak
2. Drugi odlomak
3. Treći odlomak
4. I tako dalje.

OKVIRNI UVIDI

- A. Zabilježite različita Imena /Naslove za Izraelovo Božanstvo:
1. Pastor Izraela, Psalam 80:1 (vidjeti bilješku u Ps 23:1)
 2. O Bože (*Elohim*), Psalam 80:3
 3. GOSPODIN (YHWH), Psalam 80:4.19
 4. Bog nebeskih Vojska, Psalam 80:4.7.14.19.
- Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 1:1: Imena za Božanstvo.
- B. Postoji zajednički izričaj što završava nekoliko kitica: Psalam 80:1-3.4-7.14-19. On ima dva IMPERATIVA i jedan KOHORTATIV. To je molitva za milosrđe, oprostjenje, i obnovu.
- C. Moguće postoji “mesijanska” referenca srodna s:
1. “izdanak” (BDB 488), što može imati teološke povezanosti s “Mladica” (BDB 666, usp. Iz 4:2; 11:1; 53:2; Jer 23:5) i za “izbojak” (BDB 855, usp. Jer 33:15; Zah. 3:8; 6:12)
 2. “čovjekom Tvoje desne ruke”
 3. “sinom čovječjim kojeg si Ti učinio jakim za Sebe Sâmog”
 4. i čak moguće s “Pastiru Izraela”, što bi moglo imati veze s Davidovskim sjemenom.
- Druga mogućnost jeste ta da se sve slike odnose na nacionalni Izrael ili Judu.
- D. Zbog mjesta ovoga Psalma (tj. u Asafovim Psalmima) i Psalma 80:12-13 što ukazuje prema najezi u Judu, nadnevak je moguće godina 586. pr.Kr.

PROUČAVANJE RIJEČI I IZRIČAJA

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 80:1-3

¹O, poslušaj, Pastiru Izraela,
Ti koji vodi Josipa kao stado;

Ti koji si ustoličen *iznad* kerubina, zablistaj!

²Pred Efrajimom i Benjaminom i Manašeom, pobudi Svoju snagu
I dođi spasiti nas!

³O Bože, obnovi nas

I uzrokuje da Tvoje lice sjaji *nad nama*, i mi ćemo biti spašeni.

80:1-3 Ova je katica sastavljena od nizova IMPERATIVNIH ZAHTEJEVA:

1. poslušaj, Psalam 80:1 – BDB 24, KB 27, *Hiphil* IMPERATIV
2. zablistaj, Psalam 80:1 – BDB 422, KB 424, *Hiphil* IMPERATIV
3. pobudi, Psalam 80:2 – BDB 734, KB 802, *Polel* IMPERATIV
4. dođi spasiti, Psalam 80:2 – BDB 229, KB 246, *Qal* IMPERATIV
5. obnovi nas, Psalam 80:3 – BDB 996, KB 1427, *Hiphil* IMPERATIV
6. uzrokuje da sjaji, Psalam 80:3 – BDB 21, KB 24, *Hiphil* IMPERATIV (ovo može odražavati Aronovski blagoslov iz Br 6:25, također zabilježiti Ps 31:16)
7. mi ćemo biti spašeni, Psalam 80:3 – BDB 446, 448, *Niphal* KOHORTATIV.

80:1 “Pastiru Izraela” Ovaj izričaj označava Božju prisutnost i nježnu skrb (usp. Post 49:24; Ps 23:1-3) i također povezuje Davida, koji je bio pozvan od Boga od čuvanja ovaca. To čini mesijansko smjerenje u Psalmu 80:15-17 vjerojatnijim (vidjeti Okvirne uvide, C).

Zabilježite kako je označen Bog:

1. koji je vodio Josipa kao stado (Josip je također spomenut u Ps 77:15; 78:67)
2. koji je ustoličen nad *kerubinima*. To je smjerenje na Knjigu Izlaska 25:22. YHWH simbolički obitava iznad sjedišta milosrđa Kovčega saveza između dva *kerubina* (usp. 1. Sam 4:4; 2. Sam 6:2; Ps 99:1). To je bilo gdje su se Nebo i Zemlja sreli u mjestu milosrđa i otkrivenja!

Za “*kerubine*” vidjeti Posebnu temu u Psalmu 18:10: *Kerubini*.

▣ **“zablistaj”** Ovaj naglasak na Božjoj uključenosti u zemaljskim, dnevnim Izraelovim sukobima opisan je kao svjetlo što dolazi od gore iz Kovčega saveza. Zabilježite kako refren u ovome Psalmu (usp. Ps 80:3.7.19) ima drugi IMPERATIVNI GLAGOL (BDB 21, KB 24) što označava svjetlo. Svjetlo je u Drevnome Bliskom Istoku bilo simbol otkrivenja, zdravlja, dobrote. U SZ-u ono se često odnosi na blistavost teofanije (fizički pojavak Boga). Zabilježite Psalm 50:2; 94:1, baš kao i *Šekina* Oblak Slave tijekom Izlaska i razdoblja lutanja pustinjom (tj. Izl 13:21-22; 33:9).

Bog je svjetlo – Psalm 27:1; Knjiga proroka Izaije 60:20; Mihej 7:8; Jakovljeva poslanica 1:17; 1. Ivanova 1:5

Isus je svjetlo – Knjiga proroka Izaije 9:2; Evanđelje po Ivanu 1:4; 8:12; 12:35.46

Vjernici su svjetlo – Evanđelje po Mateju 5:14-16; Ivan 8:12b.

80:2 Postoji neko pitanje zašto su spomenuta samo ova plemena. Iz Knjige Brojeva 2:18-24 znamo da su taborovali zajedno na zapadnoj strani Šatora kad su putovali pustarom.

Efrajim i Manaše bili su Josipova djeca. Josip i Benjamin bili su sinovi Jakovljeve omiljene žene, Rahele.

Josipova djeca bila su posve posinjena od Jakova (tj. trinaest plemena) i postali su najveće pleme kad se ujedinjeno Kraljevstvo (tj. Šaul, David, Salomon) razdijelilo godine 922. pr.Kr. Oni su postali vođe sjeverne koalicije znane kao Izrael, Samarija, ili Efrajim. Prvi vođa /kralj bio je Efrajinski vođa ratnika, Jeroboam I.

Benjamin je postao dijelom južne koalicije Jude zajedno s većinom levita. Šimun je ranije bio pripojen Judi, stoga, to može biti način upućivanja na sav zavjetni narod.

80:3 Ovaj refren (usp. Ps 80:7.19) pokazuje kako je taj Psalm bio pisan tijekom vremena nacionalne neprilike. Ako Psalmi 77 - 80 od Asafa dolaze iz istoga vremenskoga razdoblja, onda je ovo moguće povezano s najezdom Jude od strane Babilona pod Nabukodonozorom. On je upadao nekoliko puta (tj. godine 605., 597., 586., 582. pr.Kr.), ali moguće je ovaj Psalm vidjeti povezanog s padom Izraela godine 722. pr.Kr., kad je Samarija pala nakon tri godine opsade od strane Asirije. *Jewish Study Bible* (str. 1372) predlaže kako je to bilo izvorno pisano za pad Samarije ali bilo je preoblikovano da upućuje na pad Jeruzalema zbog srodnosti i izražavanja povezanog s Psalmom 79, što je očividno 586. g.pr.Kr.

Zbog toga što Psalm 80:14 koristi isti IMPERATIV (BDB 996, KB 1427), neki znanstvenici vide ga kao dodani refren, pa time svaka kitica završava isto. Međutim, Psalm 80:14 nije isti, čak je isti GLAGOL *Qal* a ne *Hiphil*.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 80:4-7

⁴O GOSPODINE Bože od nebeskih vojska,
Kako dugo ćeš Ti biti srdit na molitvu Svoga naroda?

⁵Ti si hranio njih s kruhom suza,
I Ti si učinio njima da piju suze u velikoj mjeri.

⁶Ti nas učini predmetom prepiranja našim susjedima,
I naši neprijatelji smiju se među sobom.

⁷O Bože od nebeskih vojska, obnovi nas
I uzrokuje da Tvoje lice sjaji *nad nama*, i mi ćemo biti spašeni.

80:4-7 Ova je kitica molba za Boga neka posreduje u korist Svoga naroda:

1. “Kako dugo ćeš Ti biti srdit” – pitanje Božjega djelovanja ili nedjelovanja ponavljajuće je (usp. Ps 74:10; 90:13; 94:3; Izr 1:22)
2. “Ti si hranio njih s kruhom suza” (snažna slika, usp. Ps 42:3; 102:9)
3. “Ti si učinio njima da piju suze u velikoj mjeri” (doslovno “treći dio”, BDB 1026 I, jedino ovdje i u Iz 40:12)
4. “Ti nas učini predmetom prepiranja našim susjedima” (usp. Ps 44:13; 79:4; Ez 5:14; 22:4; Dn 9:16)
5. Ti si to učinio tako da se naši susjedi smiju među sobom (na nas). TEV i NJB slijede LXX-u: “naši se nam neprijatelji izruguju”.

Ove posljedice Izraelove /Judine zavjetne neposlušnosti i idolatrije točno su oprečne onome što je Bog želio za njih u odnosu na njihove poganske susjede Drevnoga Bliskog Istoka. Oni su morali biti svjetlo (usp. Ez 36:22-23) ali postali su šala (usp. Ps 79:10; 115:2).

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 80:8-13

- ⁸Ti ukloni trs iz Egipta;
Ti protjera narode i zasadi ga.
⁹Ti očisti *tlo* pred njim,
I on ukorijeni duboki korijen i ispuni zemlju.
¹⁰Planine bijahu pokrivena s njegovom sjenom,
I cedrovi Božji s njegovim granjem.
¹¹On istjera svoje izdanke do mora
I svoje mladice do Rijeke.
¹²Zašto si Ti srušio njegove živice,
Tako da svi koji prolaze *taj* put beru njegov *plod*?
¹³Vepar iz šume izjeda ga
I što god se kreće u polju hrani se na njemu.

80:8-13 Ova kitica koristi vinograd kao metaforu za zavjetni narod:

1. YHWH ih je izveo iz Egipta (kao što je On i obećao u Post 15:12-21)
2. YHWH je porazio kanaanska plemena (tj. Jošuiino osvajanje)
3. YHWH ih je zasadio u dobro tlo Obećane zemlje.

Čak s ovima Božanskim blagoslovima oni su bili nevjerni (usp. Neh 9; Ps 78). Tako su prokletstva Levitskoga zakonika 26 i Ponovljenoga zakona 27 - 30 postala učinkovitima:

1. Njegova zaštita (tj. zid vinograda) bio je uklonjen
2. On je dopustio upadačima da uzmu Kanaan (Ps 80:12-13). Kao što su Izraelci istisnuli grješne Kanaance (tj. Post 15:12-21) tako je sada zavjetni narod uklonjen.

80:8 “**trs**” Ovo može upućivati na sve od zavjetnoga naroda (usp. Iz 5; Hoš 10:1) ili biti posebna uputa na Sjeverno kraljevstvo (usp. Post 49:22).

80:11 “**mora...**

Rijeke” Ovo upućuje na Mediteran na zapadu i gornje vode rijeke Eufrat prema sjeveroistoku (usp. Izl 23:31).

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 80:14-19

- ¹⁴O Bože *od* nebeskih vojska, okreni se ponovno sada, mi Te zaklinjemo;
Pogledaj dolje s neba i vidi, i brini se o ovome trsu,
¹⁵Čak o izdanku kojeg je Tvoja desna ruka zasadila,
I o sinu kojeg si Ti ojačao za Sebe Sâmog.
¹⁶On je spaljen s vatrom, on je pokošen;
Oni su ginuli od prijekora Tvoga lica.
¹⁷Neka Tvoja ruka bude nad čovjekom Tvoje desne ruke,
Nad sinom čovječjim kojeg si Ti učinio jakim za Sebe Sâmog.
¹⁸Onda se mi nećemo okrenuti od Tebe;
Ponovno nas oživi, i mi ćemo se pozivati na Tvoje ime.
¹⁹O GOSPODINE Bože *od* nebeskih vojska, obnovi nas;
Uzrokuje da Tvoje lice sjaji *nad nama*, i mi ćemo biti spašeni.

80:14-19 Ova je kitica završna molitva (3 *Qal* IMPERATIVNA ZAHTJEVA u Ps 80:14) za YHWH-u neka ima milosrđa nad Abrahamovim potomcima.

Stvarno pitanje za tumačenje jeste kako oni vide da se ovo Božansko djelovanje mora dogoditi:

1. obnovi jak narod (tj. izdanak [BDB 488, jedino ovdje u SZ-u] ili trs iz Ps 80:8.14)
2. pošalji posebno Davidovsko sjeme (Ps 80:15.17):
 - a. sina kojeg si Ti ojačao ili osigurao (BDB 54)
 - b. Tvoja ruka neka bude nad čovjekom Tvoje desne ruke, sinom čovječjim kojeg si Ti učinio jakim (BDB 54, usporedno s Ps 80:15) za Sebe (usp. Ps 110:1).

Očito je kako ova slika može upućivati na:

1. narod Izraela /Jude
2. Davidovskoga Kralja /Mesiju (usp. 2. Sam 7 i aramejski Targumi).

80:16 Zabilježite kako su Izraelove /Judine nevolje izravan ishod Božjih djelovanja, ne snage upadača. Bog je koristio poganske narode kako bi sudio Svome narodu (usp. Hab). Ovo je bilo potresno židovskome narodu. On se borio na njihovoj strani (usp. Ps 76:6) ali sad On je bio na strani upadača (tj. obrat slike “Svetoga rata”).

80:17 “Tvoja ruka” Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 7:3-5: Ruka (slikovito prikazano iz Knjige proroka Ezekiel).

▣ “sinom čovječjim” Ovaj je izričaj ponavljan u Knjizi proroka Ezekiel. Pogledajte moje bilješke u komentaru dolje iz **Knjige proroka Ezekiel 2:1**.

Ezekiel 2:1 “Sin čovječji” Ovo je doslovno “*ben-Adam*” (BDB 119 GRAĐA, BDB 9). To je u Knjizi Ezekiel često korišteno kao način upućivanja na Ezekiel kao ljudsko biće (93 puta, usp. Ps 8:4). U Ezekielu to je način kako Bog oslovljava Ezekiel. Ovaj isti izričaj nađen je u Knjizi o Jobu i Psalmima. U Knjizi proroka Daniela 7:13 ovaj pojam poprima Božanske osobine kao onaj povezan sa “sinom čovječjim” koji dolazi pred Pradavnoga (tj. Božanstvo) koje jaše na nebeskim oblacima. Daniel 7:13 pozadina je za Isusovu uporabu ovoga pojma za Njega Sâmog, što sjedinjuje ljudskost i Božanstvo (tj. 1. Iv 4:1-3). Ovaj izričaj nema niti nacionalističke ni vojne rabinske prizvuke.

80:18 Ovaj stih popisuje nekoliko obećanja izgovorenih od psalmiste ali u korist zavjetnoga naroda:

1. onda (tj. nakon što se Bog ponovno okrene k njima, usp. Ps 80:14) mi će nećemo okrenuti (tj. otpasti, BDB 690, KB 744, *Qal* IMPERFEKT) od Tebe
2. daj nam život /ponovno nas oživi (BDB 310, KB 309, *Piel* IMPERFEKT)
3. ako Bog djeluje u njihovu korist oni će se pozivati (BDB 894, KB 1128, *Qal* IMPERFEKT) na Njegovo Ime u Hramu.

Zabilježite ovu uporabu IMPERFEKTA, koji označavaju neprekidno djelovanje.

80:19 Vidjeti bilješku u Psalmu 80:3.

PITANJA ZA RASPRAVU

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. Sad to ne morate prepustiti komentatoru.

Ova pitanja za raspravu predviđena su da vam pomognu promišljati kroz glavne teme ovoga odjeljka Knjige. Ona su napravljena da budu misaono-nametljiva, ne konačna.

1. Upućuje li ovaj Psalam na najezdu? Ako je tako, koje povijesno razdoblje odgovara najbolje?
2. Je li ovaj Psalam pisan o Izraelu ili Judi?
3. Popišite i objasnite različite pojmove i smjerenja na “svjetlo”.
4. Zašto je refren Psalma 80:3.7.19 dodan Božjem Imenu svaki puta?
5. Zašto je na narode često upućivano u metaforama biljaka?
6. Postoje li “mesijanski” nagovještaji u ovome Psalmu ili upućuju li svi oni na narod kao cjelinu?

PSALAM 81

PODJELA NA ODLOMKE U SUVREMENIM PRIJEVODIMA

NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Božja dobrotu i Izraelova tvrdoglavost <u>MT</u> uvod Za zborovodu; po Gittithu. Psalam Asafov	molba za Izraelovo pokajanje	liturgija za Blagdan	Pjesma za Blagdan	za Svetkovinu utočišta
81:1-5	81:1-2 81:3-5	81:1-5b 81:5c-10	81:1-5b 81:5c-10	81:1 81:2-3 81:4-5b 81:5c-7a
81:6-10	81:6-7 81:8-10			81:7b-8 81:9-10
81:11-16	81:11-12 81:13-16	81:11-16	81:11-16	81:11-12 81:13-14 81:15-16

ČITANJE KRUG TRI (vidi str. xv.)

SLIJEĐENJE IZVORNE AUTOROVE NAKANE NA RAZINI ODLOMKA

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. To ne smijete prepustiti komentatoru.

Pročitajte odlomak odjednom. Odredite subjekte (čitanje kruga #3, str. xv., kao gore). Usporedite vašu podjelu subjekta s pet prijevoda navedenih gore. Podjela na odlomke nije nadahnutu, ali ona je ključ za slijeđenje izvorne autorove nakane, što je srce tumačenja. Svaki odlomak ima jedan i samo jedan subjekt.

1. Prvi odlomak
2. Drugi odlomak
3. Treći odlomak
4. I tako dalje.

OKVIRNI UVIDI

- A. Postoji velika raspra je li ovo upućuje na Blagdan sjenica ili Pashu.
- B. Targum dodaje *Tišri* Psalmu 81:3, što je mjesec Blagdana sjenica.
- C. Ovaj Psalm očito upućuje na izlazak i iskustvo u pustinji, tako da i Pasha i Blagdan sjenica odgovaraju. Ja mislim kako je to Blagdan sjenica ili Šatora, koji je slavio uspomenu na lutanja pustinjom. JPSOA misli kako on upućuje na liturgiju "Nove godine". Poteškoća jeste ta da Psalm 81:4 izgleda upućuje na dva različita nadnevka (tj. prvi mjeseca i sredina mjeseca).

PROUČAVANJE RIJEČI I IZRIČAJA

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 81:1-5

- ¹Pjevajte za radost Bogu našoj snazi;
Kličite radosno Bogu Jakovljevu.
- ²Podignite pjesmu, udarajte u tamburin,
U milozvučnu liru s harfom.
- ³Zatrubite u trubu za mladog mjeseca,
Za punog mjeseca, na naš blagdanski dan.
- ⁴Jer to je odredba za Izraela,
Uredba Boga Jakovljeva.
- ⁵On ustanovi to za svjedočanstvo u Josipu
Kad je on prolazio diljem zemlje Egipta.
Ja čuh jezik što nisam znao:

81:1-5 Ova je kitica psalmistovo upozorenje zavjetnome narodu neka se raduje za YHWH-ino silno oslobođenje Izraela iz egipatskoga ropstva:

1. pjevajte za radost – BDB 943, KB 1247, *Hiphil* IMPERATIV, usp. Psalm 32:11
2. kličite radosno – BDB 929, KB 1206, *Hiphil* IMPERATIV
3. podignite pjesmu – BDB 669, KB 724, *Qal* IMPERATIV
4. udarajte u tamburin – BDB 678, KB 733, *Qal* IMPERATIV
5. zatrubite u trubu – BDB 1075, KB 1785, *Qal* IMPERATIV.

Zabilježite igru riječi između #1 i 2; #3 i 4.

81:1 "Bogu našoj snazi" "Snaga" (BDB 738) je često povezana s "utočištem" (vidjeti Posebnu temu u Ps 71:1: Utočište) kako bi opisala Boga (usp. Ps 14:6; 46:1; 62:6-7). Nada vjernih sljedbenika, mir, i radost jesu u Njemu, ne u:

1. osobnoj zaslugi
2. okolnostima
3. fizičkim sredstvima.

81:2 "tamburin" Ovaj glazbeni instrument (BDB 1074) bio je mali kao dlan, okrugli okvir s rastegnutom životinjskom kožom. Bio je korišten kad su se žene udružile za plesanje zbog pobjedničkoga Izlaska u Knjizi Izlaska 15:20 (također zabilježite Suci 11:34; 1. Sam 18:6).

81:3 Ovaj je stih opomena neka se štuje Bog u primjereno vrijeme i na primjerenu mjestu:

1. mladi Mjesec – Izraelov način označavanja novoga kalendarskoga mjeseca (BDB 294, tj. potpuna tama, usp. Br 10:10; 28:11-15)
2. puni Mjesec (BDB 409, tj. potpuni sjaj, njegova uporaba nađena je jedino ovdje i u Izr 7:20; on označava sredinu kalendarskoga mjeseca)
3. Blagdan (popisuje nekoliko godišnjih Blagdana, usp. Izl 23 i Lev 23).

Iznenadujuće je što Sabati nisu spomenuti (usp. 1. Ljet 23:31; 2. Ljet 2:4; Hoš 2:11).

POSEBNA TEMA: KALENDARI DREVNOGA BLISKOG ISTOKA

kanaanski (1. Kr 6:1.37-38; 8:2)	sumersko-babilonski (nipurski kalendar)	hebrejski (gezerski kalendar)	današnje protuvrijednosti
Abib ("zelene glave" ječma)	Nisanu	Nisan	ožujak-travanj
Zin (sjaj proljeća)	Ayaru	Iyyar	travanj-svibanj
Simanu	Sivan	svibanj-lipanj	
Du-uzu	Tammuz	lipanj-srpanj	
Abu	Ab	srpanj-kolovoz	
Ululu	Elul	kolovoz-rujan	
Etanim (stalni izvori vode)	Teshritu	Tishri [tišri]	rujan-listopad
Bul (kiše)	Arah-samna	Marcheshvan	listopad-studen
Kislimu	Chislev [kislev]	studen-prosinac	
Tebitu	Tebeth	prosinac-siječanj	
Shabatu	Shebat	siječanj-veljača	
Adaru	Adar	veljača-ožujak	

▣ **“Zatrubite u trubu”** Ovo glazbalo (BDB 1051) spomenuto je u Knjizi Izlaska 19:16.19, kad se Izrael pripremao za YHWH-ino davanje Njegovih Zakona. Ponovno ovo je smjerenje na iskustvo Izlaska. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 47:5: Rogovi korišteni od Izraela.

POSEBNA TEMA: BLAGDANI IZRAELA

- I. Mojsijevski godišnje Blagdani (usp. Izl 23:14-17; Lev 23; Br 28; Pnz 16).
- A. Od svih Židova muškaraca bilo je zahtijevano vršenje tri godišnja Blagdana (usp. Izl 23:14.17; 34:23) ako je moguće.
 - B. Ovi su Blagdani imali poljodjeljsko, kao i nacionalno značenje.
 - C. Svaki je bio dan odmora, štovanja, i zajedništva zajednice.
 - D. Tri zahtijevana godišnja Blagdana:
 - 1. Pasha (usp. Izl 12:1-14.21-28; Lev 23:4-14; Br 28:16-25; Pnz 16:1-8):
 - a. davanje zahvalnosti i posveta žetve ječma
 - b. slavljenje spomena na Izlazak
 - c. to je bilo slijedeno osmodnevnim Blagdanom beskvasnoga kruha (usp. Izl 12:15-20; 34:18-20)
 - 2. Pedesetnica (Blagdan sedmica, usp. Izl 23:16; 34:22):
 - a. davanje zahvalnosti i posveta žetve pšenice
 - b. slavljenje spomena na davanje Tore Mojsiju na gori Sinaj rabinskim računanjem
 - c. vidjeti Levitski zakonik 23:15-21; Knjigu Brojeva 28:26-31
 - 3. Kolibe /Sjenice /Barake (Sukot [Sukkot – Blagdan sjenica – op.prev.]):
 - a. davanje zahvale za žetvu općenito
 - b. slavljenje spomena na početak razdoblja lutanja pustinjom

- c. vidjeti Knjigu Izlaska 23:16; 34:22; Levitski zakonik 23:34-44; Ponovljeni zakon 16:13-17
 - d. to je bilo slijeđeno osmodnevnim slavljenjem (usp. Lev 23:36; Br 29:35-38).
- E. Ostali godišnji Blagdani:
- 1. Svečanost Nove godine (Roš-hašana):
 - a. vidjeti Levitski zakonik 23:23-25; Knjigu Brojeva 29:1-6
 - b. ovaj se dan odmora i žrtvovanja održavao prvoga dana Tišrija
 - c. vid Blagdana ovog dana, tako uobičajen u NZ-no vrijeme, neodređen je u Tori
 - 2. Dan pomirenja - "dan pokrivanja" ili Yom Kippur (samo jedan blagdanski dan):
 - a. dan odmora, posta, i pokajanja
 - b. obred za uklanjanje skupne nečistoće (šatora, svećenika, i naroda)
 - c. vidjeti Knjigu Izlaska 30:10; Levitski zakonik 16; 23:26-32; 25:9; Knjigu Brojeva 29:7-11
 - d. teško je točno objasniti kad je taj Blagdan bio ponovo uspostavljen nakon Izgnanstva.

II. Ostali Mojsijevski dani Blagdana:

- A. Sabat [Subota]:
 - 1. tjedni dan odmora i šovanja
 - 2. vidjeti Knjigu Postanka 2:1-3; Izlazak 16:22-30; 20:8-11; 23:12; 31:12-16; Levitski zakonik 23:1-3; Brojevi 28:9-10.
- B. Subotnja godina:
 - 1. svake sedme godine zemlja je otpočinula (nije sijana)
 - 2. vidjeti Knjigu Izlaska 23:10-11; Levitski zakonik 25:1-7; Ponovljeni zakon 15:1
 - 3. to je označavalo da je YHWH vlasnik zemlje i da ju je dao Izraelu
 - 4. svi su robovi bili oslobođeni (usp. Izl 21:2-6) i svi dugovi oprošteni (usp. Pnz 15:1-6).
- C. Jubilarna godina:
 - 1. svake sedme Subotnje godine (tj. 50.-te godina)
 - 2. vidjeti Levitski zakonik 25:8-18; 27:17-24
 - 3. otpuštanje dugova i vraćanje zemlje, oslobađanje robova (usp. Lev 25:10,13, vrlo slično Subotnjoj godini)
 - 4. njeno uvođenje nikad nije zabilježeno.
- D. Mjesečev mlađak:
 - 1. posebni prinosi i dan odmora
 - 2. vidjeti Knjigu Brojeva 10:10; 28:11-15
 - 3. moguće slavljenje uspomene na postavljanje Šatora (usp. Izl 40:2.17)
 - 4. židovski kalendar temeljen je na mjesečevim ciklusima.

III. Ovi obredi i pravila pokazuju razvoj tijekom vremena. Ti Blagdani i postovi mogli su imati početak u poganskim kalendarima, ali bili su razvijeni u jedinstveno židovsko veličanje YHWH i posvetu YHWH-i. Prirodni (sezonski), poljodjelski (sađenje, kiša, i žetva), te nacionalni događaji (Izlazak, davanje Zakona, itd.) bili su usklađeni s posebno označenim vremenima godine za šovanje.

81:4-5 "odredba...

uredba...

svjedočanstvo" Ovi su pojmovi načini označavanja YHWH-inih otkrivenja Izraelu:

- 1. odredbe – BDB 349
- 2. uredba – BDB 1048
- 3. svjedočanstvo – BDB 730.

U okviru ovo upućuje izgleda na otkrivenje o Blagdanima (usp. Izl 23; Lev 23). Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 1:2: Pojmovi za Božje otkrivenje (korišteni u Ponovljenome zakonu i Psalmima).

Ovi Zakoni su izgleda glavna nedoumica o tome što Psalm 81:5c znači:

- 1. Josipovo svjedočanstvo o njegovoj vjeri u YHWH-u dok je putovao kroz Egipat
- 2. Mojsijevo svjedočanstvo dok je on podijelio YHWH-ina naviještanja pošasti

3. jezik Egipćana, kojeg Hebreji prvotno nisu razumjeli
4. YHWH-ini Zakoni koje je Izrael odbacio (usp. Ps 81:8.11.13)
5. strašan Božji glas na gori Sinaj (tj. povezuje Ps 81:5c s Ps 81:6) izgovoren na hebrejskome, kojeg u to vrijeme većina Izraelaca nije razumjela jer su oni govorili egipatski. Ako je to tako, Psalam 81:5c je više u GLAGOLIMA PRVOGA LICA JEDNINE MUŠKOGA RODA, što bi trebali označavati YHWH-u.

81:5 “jezik što nisam znao” Ovo je doslovno idiom za Izraelovo vrijeme u Egiptu (usp. Ps 114:1). Također je korišten o najezdi i opsadi Kanaana od:

1. Asirije – Ponovljeni zakon 28:49
2. Babilona – Knjiga proroka Jeremije 5:15.

Mnogi suvremeni prijevodi vide Psalam 81:5c kao onaj što ide s 81:6, a ne s 81:5b. Ako je tako, to se odnosi na YHWH-ino govorenje na gori Sinaj (tj. na hebrejskome ili u grmljavini). Izrael je bio prestrašen od silnoga fizičkog očitovanja YHWH na gori Sinaj (usp. Izl 19 - 20).

Preostali stihovi objavljuju YHWH-ino govorenje (tj. Ps 81:6-16).

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 81:6-10

⁶“Ja oslobodih njegova ramena od bremena,
Njegove ruke bijahu oslobođene od košare.
⁷Ti zazva u nevolji i Ja te izbavih;
Ja ti odgovorih u skrovištu groma;
Ja te iskušah kod voda meripskih. Selah.
⁸Slušaj, o Moj narode, i Ja ću te opomenuti;
O Izraele, ako bi Me ti želio poslušati!
⁹Neka nema tuđeg boga među tobom;
Niti nemoj štovati ikojega tuđinskog boga.
¹⁰Ja, GOSPODIN, jesam tvoj Bog,
Koji te izvede iz zemlje Egipta;
Otvori svoja usta širom i Ja ću ih napuniti.”

81:6-10 Ova je kitica sažetak svih YHWH-inih veličanstvenih djela u Izlasku i razdoblju lutanja pustinjom. Zabilježite sve GLAGOLE MUŠKOGA RODA u PRVOME LICU JEDNINE! YHWH izravno oslovljava Svoj narod:

1. Ja oslobodih (doslovno “uklonih”), Psalam 81:6 – BDB 693, KB 747, *Hiphil* PERFEKT
2. Ja izbavih (doslovno “oslobodih”), Psalam 81:7 – BDB 322, KB 321, *Piel* IMPERFEKT s *waw*
3. Ja odgovorih, Psalam 81:7 – BDB 772, KB 851, *Qal* IMPERFEKT
4. Ja iskušah, Psalam 81:7 – BDB 103, KB 119, *Qal* IMPERFEKT
5. Ja ću opomenuti, Psalam 81:8 – BDB 729, KB 795, *Hiphil* KOHORTATIV
6. Ja, GOSPODIN, jesam tvoj Bog, Psalam 81:10 – jezik Saveza
7. Ja ću ih napuniti, Psalam 81:10 – BDB 569, KB 583, *Piel* IMPERFEKT upotrijebljen u KOHORTATIVNOME smislu.

Također zabilježite:

8. Ja ih prepustih, Psalam 81:12 – BDB 1018, KB 1511, *Piel* IMPERFEKT s *waw* (usp. Rim 1:24.26.28)
9. Ja bih brzo pokorio, Psalam 81:14
10. Ja bih hraniti tebe, Psalam 81:16 – BDB 37, KB 46, *Hiphil* IMPERFEKT s *waw*
11. Ja bih te zadovoljio, Psalam 81:16 – BDB 959, KB 1302, *Hiphil* IMPERFEKT.

YHWH govori od Psalma 81:6 do stiha 16 preko svećenika ili proroka.

81:6 Ovaj stih upućuje na prisiljeni rad hebrejskih robova (tj. Izl 1:8-14).

81:7 “Ti zazva u nevolji i Ja te izbavih” Ovo je smjerenje na YHWH-in razgovor s Mojsijem u Knjizi Izlaska 3:7-10.

▣ **“Ja ti odgovorih u skrovištu groma”** Ovo izgleda smjera na Izraelovo iskustvo na gori Sinaj (usp. Izl 19:19; 20:18).

▣ **“Ja te iskušah kod voda meripskih”** Ovo upućuje na iskustvo Izraelaca objavljeno u Knjizi Izlaska 17:6-7 i Brojeva 20:13. AB (str. 265-266) vidi ovaj redak kao “premda Ja bijah iskušavan od tebe” (usp. Izl 17:7; Br 14:22; 20:24; 27:14; Pnz 33:8; Ps 93:8-9). Svaki od ovih tekstova izjavljuje da je Izrael iskušavao Boga, a ne da je Bog iskušavao Izraela.

Ponovljeni zakon 33:8 izgleda podupire MT za Psalam 81:7c kao da Bog iskušava Izraelce.

▣ **“Selah”** Vidjeti bilješke u Psalmu 3:2.

81:8 “Slušaj” Ovo je *Qal* IMPERATIV! On započinje nizove upućivanja na Izraelov manjak primjerenoga odaziva na YHWH-ino otkrivenje (usp. Neh 9:34):

1. ako bi ti želio poslušati – Psalam 81:8
2. Moj narod nije slušao – Psalam 81:11
3. Izrael Me nije poslušao – Psalam 81:11
4. O kad bi Moj narod poslušao Mene – Psalam 81:13.

Derek Kidner, u *Tyndale Commentary series* (str. 326), misli kako je “Slušaj, o Moj narode” smjeranje na *Šemu* molitve u Ponovljenome zakonu 6:4-6. Kad bi barem bilo tako!

81:9 Izraelu je bilo zapovjedbno neka ne čini niti ide za tuđinskim bogovima (usp. Izl 20:3.23). Izraelci su bili privučeni kanaanskim bogovima plodnosti. Izraelova jedinstvenost u Drevnome Bliskom Istoku bila je njegov monoteizam, koji nije dopuštao nikakve suparnike!

Jewish Study Bible (str. 1374) tvrdi kako je Psalam 81:9-10 smjeranje na Knjigu Izlaska 20:1-2; Ponovljeni zakon 5:6, ali u obrnutome redu.

81:10 Ovo upućuje na YHWH-inu opskrbu hrane i vode tijekom razdoblja lutanja pustinjom.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 81:11-16

- ¹¹“Ali Moj narod nije slušao Moj glas,
I Izrael Me nije poslušao.
¹²Tako Ja ih prepustih tvrdoglavosti njihova srca,
Da hodaju u svojim vlastitim zamislama.
¹³O kad bi Moj narod poslušao Mene,
Da bi Izrael hodao Mojim putovima!
¹⁴Ja bih brzo pokorio njihove neprijatelje
I okrenuo Svoju ruku protiv njihovih protivnika.
¹⁵Oni koji mrze GOSPODINA pretvaraju se kako su poslušni Njemu,
I njihovo vrijeme *kazne* bit će zauvijek.
¹⁶Ali Ja bih hranio tebe s najfinijom pšenicom,
I s medom iz stijene Ja bih te zadovoljio.”

81:11-16 Ova kitica suprotstavlja ono što je Izrael učinio s onim što je YHWH želio učiniti za njih:

1. Izraelova povijest pobune (usp. Ps 78:17.40):
 - a. nisu slušali
 - b. nisu bili poslušni
 - c. imali su tvrdoglava srca
 - d. hodali su prema svojim vlastitim zamislama
2. YHWH-in odaziv:
 - a. osuda:
 - (1) prepustio ih (usp. Ps 78:29; Iz 6:9-10; Rim 1:24.26.28) tvrdoglavosti njihovih srca, Psalam 81:12
 - (2) prepustio ih da hodaju prema svojim vlastitim zamislama, Psalam 81:12
 - (3) oni koji su se pretvarali da su poslušni patit će vječni gubitak, Psalam 81:15
 - b. Njegova čežnja:
 - (1) oni bi trebali poslušati Njega, Psalam 81:13
 - (2) oni bi trebali hodati Njegovim putovima, Psalam 81:13

- c. Njegovi blagoslovi:
- (1) pokoriti njihove neprijatelje, Psalam 81:14
 - (2) okrenuti Svoju ruku protiv njihovih protivnika, Psalam 81:14
 - (3) hraniti ih:
 - (a) najfinijom pšenicom (usp. Pnz 32:14)
 - (b) medom iz stijene (tj. najboljom hranom zemlje, usp. Pnz 32:13)
 - (4) zadovoljiti ih.

PSALAM 82

PODJELA NA ODLOMKE U SUVREMENIM PRIJEVODIMA

NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB
nepravedan sud ukoren	molba za pravdom	liturgija o GOSPODINOVU Sudu nad poganskim bogovima	Bog vrhovni Vladar	protiv suca naroda
<u>MT uvod</u> Psalam Asafov				
82:1-4	82:1-4	82:1-4	82:1-4	82:1 82:2-3 82:4
82:5-8	82:5 82:6-7 82:8	82:5 82:6-7 82:8	82:5-7 82:8	82:5-7 82:8

ČITANJE KRUG TRI (vidi str. xv.)

SLIJEĐENJE IZVORNE AUTOROVE NAKANE NA RAZINI ODLOMKA

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. To ne smijete prepustiti komentatoru.

Pročitajte odlomak odjednom. Odredite subjekte (čitanje kruga #3, str. xv., kao gore). Usporedite vašu podjelu subjekta s pet prijevoda navedenih gore. Podjela na odlomke nije nadahnuta, ali ona je ključ za slijeđenje izvorne autorove nakane, što je srce tumačenja. Svaki odlomak ima jedan i samo jedan subjekt.

1. Prvi odlomak
2. Drugi odlomak
3. Treći odlomak
4. I tako dalje.

OKVIRNI UVIDI

- A. Stvarno pitanje o ovome Psalmu je: "Kome je on naslovljen?":
 1. izraelskim sucima (*Elohim* korišten o izraelskim sucima, Izl 21:6; 22:8-9; također zabilježite Targume i moguće Ps 58:1)
 2. poganskim sucima (NRSV i NJB očitavanja moguće su smjerala na to u Ps 81:8) ili poganskim kraljevima (NASB *Study Bible*, str. 825)
 3. poganskim bogovima (NET Biblija, str. 953; AB, str. 268, koriste Ez 28:1-10 kao usporednicu; i NIDOTTE, tom 4, str. 216)
 4. narodne anđele (usp. Pnz 4:19; 32:8, anđele naroda, usp. Dn 10:13)
 5. anđele nebeskoga Vijeća (tj. "sinovi *Elohima*, usp. Ps 8:5; 95:3; 96:4; 97:7; 138:1; Job 1:6; 38:7).

- B. Osude *Elohim* (tj. Boga) suprotstavljene su s osudama *elohima* (tj. suci ili anđeli). Psalam 82:7 zahtijeva anđele!
- C. Isus koristi ovaj Psalam u Evandjelju po Ivanu 10:31-38, u kojem On vidi to kao upućivanje na ljudske suce. Ja mislim da Isus navodi Psalam 82 ali smjerajući na Knjigu Izlaska 21:6; 22:8-9. Njegov naglasak je da “*elohim*” može biti korišten u nekoliko značenja!
 NASB *Study Bible* tvrdi da Isus koristi poznato rabinsko tumačenje kako bi osujetio optužbe protiv Njega (str. 825).
- D. Izgleda kako je slika kanaanskoga panteona, što uključuje anđeosku skupštinu, korištena kako bi potvrdila YHWH-inu:
1. moralnu narav
 2. opću vladavinu.
- SZ često koristi sliku iz Drevnoga Bliskog Istoka kako bi prenio istinu bez potvrđivanja istinitosti poganske mitologije (tj. [1] poraz kaosa, vodena čudovišta, [2] drvo života; [3] djelovanja i naslovi *Baala*, itd.). Slika prenosi stvarnost na načine tako da palo čovječanstvo može shvatiti središnje istine! YHWH je mnogo veći negoli ljudi mogu zamisliti i odvajanje od Njega je još gore!
 Teško je znati jamačno što je drevno-bliskoistočna slika a što je biblijska, doktrinarna istina. Zapadnjaci streme biti doslovni dok naprotiv Biblija ima književnu kvalitetu. Doslovnost ne prenosi uvijek odgovarajuću ili točnu izvornu autorovu nakanu.

PROUČAVANJE RIJEČI I IZRIČAJA

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 82:1-4

- ¹**Bog zauzima Svoje mjesto u Svojoj vlastitoj skupštini;
 On sudi usred vladara.**
- ²**Kako dugo ćete suditi nepravedno
 I pokazivati pristranost pokvarenima? Selah.**
- ³**Branite slabog i siročće;
 Činite pravdu nemoćniku i siromahu.**
- ⁴**Izbavite slabog i potrebitog;
 Oslobodite ih iz ruke pokvarenih.**

82:1 “Bog” Ovo je naslov *Elohim* (BDB 43, vidjeti Posebnu temu u Ps 1:1: Imena za Božanstvo). Upotrijebljen je dva puta u ovome stihu i ponovno u Psalmu 82:6 i 8.

Opći pojam *El* (BDB 42) uobičajeno je ime za božanstvo u Drevnome Bliskom Istoku.

▣ **“zauzima Svoje mjesto”** Ovdje, ovaj je pojam (BDB 662, KB 714, *Niphal* PARTICIP) upotrijebljen o *Elohimu* (Jedini Bog, koristeći JEDNINSKI PARTICIP) uzimajući autoritativni položaj (isti pojam upotrijebljen je u smislu “predsjeda nad” u 1. Sam 19:20) u “skupštini *Ela*”. Ovo upućuje na nebesko Vijeće (usp. 1. Kr 22:19; 2. Ljet 18:18; Job 1:6; 2:1), moguće sastavljenog od:

1. anđela koji štiju
2. narodnih anđela, Ponovljeni zakon 32:8; Psalam 89:5-8; Knjiga proroka Izaije 6:1; 24:19
3. anđela sluga, Knjiga o Jobu 38:7; Knjiga proroka Daniela 7:9-10.

82:2-4 Ovi stihovi predstavljaju YHWH-inu otkrivenu volju u Petoknjžju (tj. Postanak – Ponovljeni zakon). YHWH je govornik u Psalmu 82:2-4:

1. ne pokazivati pristranost pokvarenima (usp. Lev 19:15; Pnz 1:17; 16:19; ovo je zato jer YHWH sudi nepristrano, Pnz 10:17)
2. obraniti slabog – BDB 1047, KB 1622, *Qal* IMPERATIV
3. obraniti siročće (podrazumijevani IMPERATIV iz #2, usp. Pnz 24:17)
4. činiti pravdu nemoćniku – BDB 842, KB 1003, *Hiphil* IMPERATIV
5. činiti pravdu siromahu – podrazumijevan IMPERATIV iz #4

6. izbaviti slabog – BDB 812, KB 930, *Piel* IMPERATIV
7. izbaviti potrebitog – podrazumijevan IMPERATIV iz #6
8. osloboditi ih iz ruke pokvarenih (veže se unatrag na Ps 82:2b) – BDB 664, KB 717, *Hiphil* IMPERATIV.

Ljudski suci, čak suci Izraela, djelovali su nepošteno u svojim osudama. Očito oni su pod utjecajem anđeoske pobune i pada. Psalam 82:5-7 upućuje na neprimjerena anđeoska djelovanja i Božju osudu njih (usp. Ps 82:7a).

82:2 Postoji očita suprotivost stavljena između *Elohima* (tj. jedan istinski Bog) i MNOŽINE *elohim* (tj. anđeosko Vijeće). Ovo podrazumijeva kako su narodni anđeli isto tako zanemarivali YHWH-ina zavjetna otkrivenja Izraelu, posebice bespomoćnima i potrebitima od društva. Bog ljubi ljudska bića stvorena u Njegovoj slici, sva ljudska bića!

▣ **“pokazivati pristranost”** Ovaj GLAGOL (BDB 669, KB 724, *Qal* IMPERFEKT) doslovno je “podići lice”. To je bio način da se vidi ako ste prepoznali osobu i prihvatili ih (usp. Post 32:20; Job 42:8-9). Međutim, za suca to je postao čin pokazivanja naklonosti ili pristranosti i bio je osuđen (usp. Pnz 1:17; 16:19; Lev 19:15; Job 13:8; 32:21; 34:19; Izr 17:15; 18:5; 24:23; 28:21).

▣ **“Selah”** Vidjeti bilješke u Psalmu 3:2.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 82:5-8

⁵Oni ne znaju niti oni razumiju;
 Oni hodaju okolo u tmuni;
 Svi temelji zemlje tresu se.
⁶Ja rekoh: “Vi ste bogovi,
 I svi od vas ste sinovi Previšnjega.
⁷Ipak vi ćete umrijeti kao ljudi
 I pasti kao *bilo* tko od knezova.”
⁸Ustani, o Bože, sudi zemlji!
 Jer Ti si taj koji držiš u vlasti sve narode.

82:5-8 Ova kitica ne može upućivati na ljude nego mora upućivati na anđele:

1. “Svi temelji zemlje tresu se”
2. “Vi ste bogovi” (tj. *elohim*)
3. “sinovi Previšnjega” (vidjeti Posebnu temu u Ps 29:1: “sinovi Božji” u Knjizi Postanka 6)
4. “vi ćete umrijeti kao ljudi”
5. pasti kao jedan od knezova (“knezova” se koristilo za narodne anđele u Dn 10:5.20; ali na ljude u Iz 3:13-14)
6. “sudi zemlji ... držiš u vlasti sve narode”.

82:5 Ovi koje Psalam naslovljava označeni su kao:

1. oni ne znaju
2. oni ne razumiju
3. oni hodaju u tmuni.

Ovi, kao Psalam 82:2-4, mogu upućivati na Izraelce. To je zašto neki komentatori uzimaju da “*elohim*” u Psalmu 82:1b i 6a upućuje na ljudske suce (usp. Izl 21:6; 22:8-9). Ja mislim da jasnoća Psalma kao cjeline naglašava narodne anđele.

Ako Psalam 82:2-4 pokazuje da govori YHWH, tko govori u Psalmu 82:5-7? To mora biti sâm psalmist za prve riječi Psalma 82:6.7, i 8 kao cjeline, čini se zahtijevano. Međutim, mora biti dozvoljeno kako oni također mogu odražavati riječi Sâmoga YHWH (UBS *Handbook*, str. 730).

▣ **“Oni hodaju okolo u tmuni”** GLAGOL “hodaju okolo” (BDB 229, KB 246, *Hithpael* IMPERFEKT) obilježava djelovanje načina života.

Ova “tmuni” je metafora za zlo ili odbacivanje Božjega otkrivenja. Zamisao je izražena u nekoliko idioma:

1. putovi tmine – Izreke 2:13; 4:19; Knjiga proroka Izaije 9:2; 50:10; Evanđelje po Ivanu 3:19-20
2. djela tmine – Knjiga o Jobu 24:13-17; Knjiga proroka Jeremije 23:12

3. tapkati u tmini – Ponovljeni zakon 28:29; Knjiga o Jobu 5:14; 12:25; Knjiga proroka Izaije 59:9-10
4. pozvati svjetlo tmine – Knjiga o Jobu 17:12; Knjiga proroka Izaije 5:20.

Duhovna, namjerna sljepoća strašna je stvar. I anđeli i ljudi namjerno odabiru ne vidjeti (usp. Iz 24:21)! Oni gase svoje vlastite duhovne oči!

▣ “**temelji zemlje tresu se**” Ovo može biti uzeto u dva značenja:

1. moralni temelji, usp. Psalam 11:3; Knjiga proroka Izaije 24:7-13, posebice Psalam 82:18
2. fizički temelji, usp. Psalam 93:1; 96:10; 104:5.

82:6 “sinovi Previšnjega” Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 29:1: “sinovi Božji” u Knjizi Postanka 6, gdje raspravljam o izričaju u Knjizi Postanka 6. Ja mislim kako to i tamo upućuje na anđele.

Za “Previšnjega” vidjeti Posebnu temu u Psalmu 1:1: Imena za Božanstvo.

82:7 “pasti” AB tvrdi kako ovo upućuje na pad u Šeol te koristi Knjigu proroka Izaije 14:12-15 i Ezekielu 28:1-10 kao primjere (str. 270). Ponovno, zabilježite zbrku između anđela (tj. Sotona) i ljudi (tj. kralj Babilona i kralj Tira). Ovdje postoji tajnovitost! SZ koristi sliku, analogiju, i idiome na načine na koje suvremenici ne razumiju u potpunosti. U Drevnome Bliskom Istoku nije postojala podjela između duhovne kraljevine i fizičke kraljevine.

82:8 Ova zadnja dva *Qal* IMPERATIVA (“ustani” i “sudi”) imaju sveopće žarište. Bog nije samo Stvoritelj nego i Sudac. On vlada nad svim Stvorenjem (usp. Ps 2:8; Otk 11:15).

Kao što je Isus djelovao kao YHWH-in posrednik u stvaranju (usp. Iv 1:3.10; Rim 11:36; 1. Kor 8:6; Kol 1:16; Heb 1:2), On je isto tako YHWH-in posrednik u osudi (usp. Iv 5:22-23.27; 9:39; Djela 10:42; 17:31; 2. Tim 4:1; 1. Pt 4:5).

Zadnji GLAGOL je *Qal* IMPERFEKT, ne *Qal* IMPERATIV. On tvrdi kako YHWH drži u vlasti, a ne kako će držati u vlasti. To je izjava istine!

Ako je anđeosko tumačenje ispravno (a postoji neka sumnja zbog Isusove uporabe u Iv 10), onda psalmist moli da bi YHWH mogao poraziti poganske bogove ili narodne anđele i uspostaviti Svoj pravedan sustav na čitavoj Zemlji kao što je On prvotno nakanio u Edenu (prije Pada, Potopa i/ili kule Babel). Jednoga će dana biti tako (usp. 1. Kor 15:24-28)!

PITANJA ZA RASPRAVU

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. Sad to ne morate prepustiti komentatoru.

Ova pitanja za raspravu predviđena su da vam pomognu promišljati kroz glavne teme ovoga odjeljka Knjige. Ona su napravljena da budu misaono-nametljiva, ne konačna.

1. Objasnite zamisao nebeskoga Vijeća. Je li ono sastavljeno od pravednih ili pokvarenih anđela?
2. Objasnite dvije različite uporabe pojam “*elohim*”.
3. Popišite dijelove u ovome Psalmu što ukazuju prema “ljudima” i one koji ukazuju prema “anđelima”.
4. Što mislimo kad kažemo da je Bog stvorio moralni svemir?
5. Koriste li psalmist i Isus Psalm 82:6 na isti način?
6. Tko su “knezovi” Psalma 82:7?
7. Objasnite kako sveopća istina Psalma 82:8 odgovara ostatku Psalma.
8. Koristi li Pismo sliku i mitologiju Drevnoga Bliskog Istoka?

PSALAM 83

PODJELA NA ODLOMKE U SUVREMENIM PRIJEVODIMA

NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Bog preklinjan da posrami Svoje neprijatelje <u>MT</u> uvod Pjesma, <i>Psalam</i> Asafov	molitva da se osujeti urota protiv Izraela	molitva za oslobođenje od narodnih neprijatelja	molitva za poraz Izraelovih neprijatelja	protiv neprijatelja Izraela
83:1-8	83:1-4 83:5-8	83:1-8	83:1-4 83:5-8	83:1-2 83:3-4 83:5-8
83:9-12	83:9-12	83:9-12	83:9-12	83:9-12
83:13-18	83:13-18	83:13-18	83:13-18	83:13-18

ČITANJE KRUG TRI (vidi str. xv.)

SLIJEĐENJE IZVORNE AUTOROVE NAKANE NA RAZINI ODLOMKA

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. To ne smijete prepustiti komentatoru.

Pročitajte odlomak odjednom. Odredite subjekte (čitanje kruga #3, str. xv., kao gore). Usporedite vašu podjelu subjekta s pet prijevoda navedenih gore. Podjela na odlomke nije nadahnuta, ali ona je ključ za slijeđenje izvorne autorove nakane, što je srce tumačenja. Svaki odlomak ima jedan i samo jedan subjekt.

1. Prvi odlomak
2. Drugi odlomak
3. Treći odlomak
4. I tako dalje.

OKVIRNI UVIDI

- A. YHWH je prisno povezan sa Svojim zavjetnim narodom. Planiranje i spletkarenje okolnih drevno - bliskoistočnih naroda da napadnu Izraela, naum je da napadnu Njega (usp. Ps 83:5 i zabilježite Ps 83:12).
- B. Spomenuto je nekoliko naroda i skupina ljudi:
 1. Edom
 2. Jišmaelci
 3. Moab
 4. Hagarijci
 5. Gebal
 6. Amon
 7. Amalek

8. Filisteja
 9. Tir (tj. Fenicija)
 10. Asirija
 11. Midjanci (Br 11 – 14 upućuje na događaje u Izraelovoj prošlosti kad im je YHWH pomogao)
 12. Sisera i Jabin
 13. Oreb i Zeb
 14. Zebah i Salmun.
- C. Ovaj Psalam molitve (5 IMPERATIVA) za uništenje Izraelovih neprijatelja obilježen je brojnim IMPERFEKTIMA upotrijebljenih u ZAPOVJEDNOME smislu:
1. Psalam 83:1 – dva izjavljena ali tri podrazumijevana
 2. Psalam 83:15-18 – šest (moguće osam s Ps 83:15).
- D. Ovaj Psalam koristi nekoliko imena za Božanstvo:
1. Bog, Psalam 83:1a.12b – *Elohim* (BDB 43)
 2. Bog, Psalam 83:16 – *El* (BDB 42)
 3. Bog, Psalam 83:13a – *Eloah* (BDB 43)
 4. GOSPODIN, Psalam 83:16b.18a – YHWH (BDB 217)
 5. Previšnji, Psalam 83:18b – *Elyon* (BDB 751).
- Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 1:1: Imena za Božanstvo.
- E. Ovaj Psalam ima jak:
1. evangelistički potisak (tj. Ps 83:16b.18)
 2. sveopće žarište (Ps 83:18b).

PROUČAVANJE RIJEČI I IZRIČAJA

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 83:1-8

¹O Bože, nemoj ostati miran;
 Nemoj biti tiho i, o Bože, nemoj biti šutljiv.
²Jer gle, Tvoji neprijatelji buče,
 I oni koji mrze Tebe uzvisili su sami sebe.
³Oni čine lukave naume protiv Tvoga naroda,
 I kuju zavjeru zajedno protiv Tvojih dragocjenih.
⁴Oni su rekli: “Dodite, i izbrišimo ih kao narod,
 Tako da se ime Izraela više ne pamti.”
⁵Jer oni su se urotili zajedno s jednom mišlju;
 Protiv Tebe oni čine savez:
⁶Šatori Edoma i Jišmaelaca,
 Moab i Hagarijci;
⁷Gebal i Amon i Amalek,
 Filisteja sa žiteljima Tira;
⁸Asirija također se udružila s njima;
 Oni su postali pomoć djeci Lota. Selah.

83:1-8 Ova kitica opisuje neprimjerena djelovanja okolnih naroda. Psalmist zahtijeva da Bog djeluje u korist Izraela:

1. nemoj ostati miran – BDB 198, nema GLAGOLA nego usporednicu s #2, #3
2. nemoj biti tiho – BDB 361, KB 357, *Qal* IMPERFEKT upotrijebljen u ZAPOVJEDNOME smislu, usp. Psalam 28:1; 35:22; 50:3; 109:1
3. nemoj biti šutljiv (tj. nedjelatan) – BDB 1052, KB 1641, *Qal* IMPERFEKT upotrijebljen u ZAPOVJEDNOME smislu.

Činjenica kako su okolni narodi planirali i provodili svoje nasilje (Ps 83:2-8) uzrokovalo je zavjetnome narodu čuđenje zbog YHWH-ine očite nedjelatnosti.

Zabilježite djelatnost okolnih naroda:

1. buče – BDB 242, KB 250, *Qal* IMPERFEKT, usp. Psalam 46:6 i vrlo slično Psalmu 2:1-2
2. uzvisili su sami sebe (doslovno podignuli su svoje glave) – BDB 669, KB 724, *Qal* PERFEKT, usp. Knjiga o Sucima 8:28; Knjiga proroka Zaharije 1:21
3. čine lukave naume – BDB 791, KB 886, *Hiphil* IMPERFEKT, jedino ovdje u *Hiphilu* u SZ-u
4. kuju zavjeru zajedno – BDB 419, KB 421, *Hithpael* IMPERFEKT, upotrijebljen u smislu “odrediti” u
2. Knjizi Ljetopisa 30:23:
 - a. dođite – BDB 229, KB 246, *Qal* IMPERATIV
 - b. izbrišimo ih – BDB 470, KB 469, *Hiphil* IMPERFEKT upotrijebljen u KOHORTATIVNOME smislu, usp. Psalam 74:8
 - c. da se ime Izraela više ne pamti – BDB 269, KB 269, *Niphal* IMPERFEKT, što je idiom za potpuno uništenje i smrt.

Zaključak ovome popisu naveden je u Psalmu 83:5. Napad na Izraela napad je na YHWH-u, usp. Psalam 83:2; Psalam 2:2; 74:18.23.

83:3 “Tvoga naroda...

Tvojih dragocjenih” Drugi izričaj (BDB 860, KB 1049, *Qal* PASIVNI PARTICIP) ima dva moguća suzvuka u BDB:

1. dragocjen (JPSOA), usp. Knjiga Izlaska 19:5; Ponovljeni zakon 7:6; 14:2; 26:18
2. skriven s Bogom, usp. Psalam 27:5; 31:21.

NKJV ima “zaklonjeni” (#2), dok NJB ima “one koje ti njeguješ” (#1).

83:4b “ime Izraela” Ovo je način upućivanja na narod (usp. Ps 83:4a).

Za značenje imena “Izrael” vidjeti Posebnu temu u Psalmu 14:7: Izrael (ime).

83:5 “savez” Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 25:10: Savez (בְּרִית).

83:6 “šatori...” Ovo je idiomski anakronizam o tome kad je Izrael živio u “šatorima”, ali u ovome razdoblju većina njih živjela je u gradovima i selima sa stalnijim stambenim prostorom.

Druga mogućnost jeste ta da je to idiomski za narod (usp. Ps 74:51; 120:5).

AB (str. 274) spominje dio svitka nađenog u Masadi koji ima “bogovi Edoma...”. Ovo odgovara dobro sa slikom “oružja” u Psalmu 83:8. To se također može dobro povezati s narodnim anđelima Psalma 82. AB navodi Yigael Yadin, *Israel Exploration Journal*, 15 (1965.), 104, kao mjesto gdje se može vidjeti izričaj.

▣ “Edoma” [Edom] Vidjeti Posebnu temu dolje.

POSEBNA TEMA: EDMOM I IZRAEL

- A. Edom je narod istočno od Mrtvoga mora, koji je proizašao od Ezava, Jakovljeva brata (usp. Post 25 - 28; 32-33). Edom znači “crven” dok Ezav znači “rutav” (usp. Post 25:25.30).
- B. Izraelu je bilo zapovjedbano neka poštuje Edoma jer su oni bili srodnici (usp. Pnz 23:7).
- C. Izrael i Edom imali su neprekinute poteškoće:
 1. Knjiga Brojeva 20:14-21
 2. Knjiga o Sucima 11:16-17
 3. 1. Knjiga o Samuelu 14:47-48
 4. 2. Knjiga o Samuelu 8:14
 5. 1. Knjiga o Kraljevima 11:14-22
 6. 2. Knjiga o Kraljevima 14:22; 16:5-6
 7. 2. Knjiga Ljetopisa 20:10-30; 21:8 i dalje
 8. Knjiga proroka Amosa 1:6.9.
- D. Proročanstva protiv Edoma:

1. Knjiga proroka Izaije 34:5 i dalje; 63:1i dalje
2. Knjiga proroka Jeremije 49:7-22
3. Tužaljke 4:21-22
4. Knjiga proroka Ezekielia 25:12-14; 35:1-15; 36:2-6
5. Knjiga proroka Amosa 1:11-12.

E. U Knjizi proroka Obadije, Edom je bio osuđen zbog:

1. njegova ponosa, stihovi 3-4:
 - a. u zemljopisnoj sigurnosti
 - b. u političkim savezima i vojnoj snazi
 - c. u trgovačkome bogatstvu
 - d. u tradicionalnoj mudrosti
2. njegova povreda Jude, njegova rođaka, Knjiga proroka Obadije, stihovi 10-14:
 - a. radovao se nad padom Jeruzalema (Tuž 2:15-17; 4:21)
 - b. odbio je pomoći (Obad stih 11)
 - c. djelatna podrška neprijatelja (Obad stih 14)
 - d. uzeo je Judino vlasništvo (Jer 13:19)
3. njegovo odbijanje i preziranje YHWH (Obad stih 16).

F. Edom može biti simbol (vrsta) za sve narode koji su se pobunili protiv Boga i Njegova naroda, Knjiga proroka Obadije, stihovi 15-21 (usp. Ps 2).

G. Moguće povijesno ispunjenje ovoga proročanstva:

1. uništenje Edoma od Neo-Babilona oko 5 godina nakon pada Jeruzalema, godine 580. pr.Kr.
2. istiskivanje Edoma iz Petre od nabatejskih Arapa oko godine 550. – 449. pr.Kr. (usp. Mal 1:2-5). Edom nije spomenut u Nehemijinu popisu okolnih neprijatelja, nego je ponovno premješten od arapskih plemena. Edom se preselio u Negeb
3. poraz Edoma od Aleksandrovog vojskovođe, Antigona godine 312. pr.Kr. (zapisano u *Diodorus Seculus*)
4. poraz Edoma u Negebu od Jude Makabejskog oko godine 175. pr.Kr. (usp. 1. Mak 5.3.15; 2. Mak 10.15; Josip Flavije u *Antiquities of the Jews* 12.8.1; 13.9.1)
5. Edom je bio prisiljen prihvatiti judaizam od Ivana Kirkana godine 125. pr.Kr. Oni se sad zovu Idumejci
6. rimski vojskovođa, Tit, potpuno je uništio idumejski utjecaj godine 70.

▣ **“Jišamelaca” [Jišmaelci]** Ovo upućuje na potomke Jišamela, Abrahamova prvog djeteta kojeg je imao s Haragom (usp. Post 25:12-16). Oni su postali arapska plemena.

▣ **“Moab”** Ovo je prvi od dva naroda koji je potekao od Lota i njegovih kćeri (usp. Post 19:30-38, posebice Ps 83:37).

▣ **“Hagarijci”** Ovo je pleme od Jišmaela spomenuto u 1. Knjizi Ljetopisa 5:10.18-22. Ime bi moglo doći od “Hagare”, Jišmaelove egipatske majke. Oni su živjeli na istoku Kanaana a dijelovi plemena, više prema jugoistoku.

83:7 “Gebal” Ovo ime (BDB 148, KB 174) može imati dvije moguće reference:

1. od riječi za “planinu”, može upućivati na područje u Transjordaniji područje Petre, pa je stoga povezano s arapskim plemenom
2. od imena staroga feničkoga obalnoga grada i, stoga, može biti usporedan s Tirom (Ps 83:7b), kasnije poznatog kao Biblos.

▣ **“Amon”** Vidjeti bilješke o Moabu, Psalam 83:6.

▣ **“Amalek”** Potomak Ezava, koji je postao poglavar u Edomu (usp. Post 30:15-16). Oni su bili posebno problematični za Izraela tijekom razdoblja lutanja pustinjom (usp. Izl 17:8-16; Br 24:20; Pnz 25:12-19). Šaulu je bilo naređeno da ih uništi (usp. 1. Sam 15).

▣ **“Filisteja”** Filistejci su očito bili Grci iz Egejskih otoka. Oni su bili jedina skupina naroda u ovome dijelu svijeta koji su bili neobrezani. Očito su bili plaćenička sila koja je pokušala napasti Egipat u dvanaestome stoljeću prije Krista ali bili su poraženi. Potom su se nastanili na južnoj obali Palestine. Imali su pet glavnih gradova naznačenih u Knjizi o Jošui 13:3: Gaza, Ašdod, Aškelon, Gad, i Ekron. Oni su bili glavna vojna poteškoća kroz čitavo razdoblje Sudaca i čak tijekom vladavine Šaula i Davida. Ime “Palestina” dolazi od riječi “Filisteja”.

▣ **“Tira” [Tir]** Ovo je čuvena morska luka Feničkoga Carstva sjeverno od Izraela. Stariji glavni grad bio je “Sidon” (i moguće stariji od njega, Gebal).

▣ **“Asirija”** Ovo je bilo glavno Carstvo Tigrisa /Eufrata. Postalo je snažno otprilike sredinom 900. -te do 609. g.pr.Kr., kad je pao glavni grad Niniva (Nah). Vidjeti Posebnu temu dolje: Kratki povijesni pregled sila Mezopotamije.

Spominjanje Asirije a ne Babilona nagovještaj je nadnevka pisanja ovoga Psalma.

POSEBNA TEMA: KRATKI POVIJESNI PREGLED SILA MEZOPOTAMIJE

(korištenje nadnevaka prvenstveno temeljeno na *A History of Israel*, str. 462 i dalje, od Johna Brighta)

I. Asirsko Carstvo (Post 10:11)

A. Religija i kultura bile su pod velikim utjecajem Sumersko /Babilonskoga Carstva.

B. Provizorni popis vladara i približni nadnevc:

	[g.pr.Kr.]		
1.	1354.-1318.	-	Asshur-Uballit I. [Aššur-uballit I.]: (a) osvojio hetitske gradove Karkemiša (b) započeo je odstranjivati utjecaj Hetita i dozvolio razvitak Asirije
2.	1297.-1266.	-	Adad-Nirari I. (moćni kralj)
3.	1265.-1235.	-	Salmanasar I. (moćni kralj)
4.	1234.-1197.	-	Tukulti-Ninurta I. - prvi osvajač Babilonskoga Carstva na jugu
5.	1118.-1078.	-	Tiglat-Pileser I. - Asirija postaje najveća sila u Mezopotamiji
6.	1012.- 972.	-	Ashur-Rabi II.
7.	972.- 967.	-	Ashur-Resh-Isui II. [Ashur-Reš-Isui II.]
8.	966.- 934.	-	Tiglat-Pileser II.
9.	934.- 912.	-	Ashur-Dan II.
10.	912.- 890.	-	Adad-Nirari II.
11.	890.- 884.	-	Tukulti-Ninurta II.
12.	883.- 859.	-	Ashur-Nasir-Apal II. [Ašur-Nasir II.-Apal]
13.	859.- 824.	-	Salmanasar III. - bitka kod Karkara 853. g.pr.Kr.
14.	824.-811.	-	Shamashi-Adad V.
15.	811.-783.	-	Adad-Nirari III.
16.	781.-772.	-	Salmanasar IV.
17.	772.-754.	-	Ashur-Dan III.
18.	754.-745.	-	Ashur-Nirari V.
19.	745.-727.	-	Tiglat-Pileser III.: a. u 2. Knjizi o Kraljevima 15:19 nazvan njegovim babilonskim kraljevskim imenom Pul b. vrlo moćan kralj

		c.	započeo politiku izgnanstva osvojenog naroda
		d.	735. g.pr.Kr. postojala je postrojba “siro-efrajimske legije” čija je nakana bila ujediniti sve dostupne vojne izvore transjordanijjskih naroda od gornjih voda Eufrata do Egipta u svrhu neutraliziranja rastuće vojne sile Asirije. Kralj Ahaz Judejski odbio je pridružiti se te bio napadnut od Izraela i Sirije. Pisao je Tiglat-Pileseru III. za pomoć protivno savjetu Izaije (usp. 2. Kr 16; Iz 7-12)
20.	727.-722.	e.	732. g.pr.Kr. Tiglat-Pileser III. napada i osvaja Siriju i Izrael te postavlja vazalnog kralja na prijestolje Izraela, Hošeu (732.-722.). Tisuće Židova iz Sjevernoga Kraljevstva bilo je prognano u Mediju (usp. 2. Kr 15).
Salmanasar V.
		a.	Hošea sklapa savez s Egiptom i biva napadnut od Asirije (usp. 2. Kr 17)
21.	722.-705.	b.	opsjeda Samariju 724. g.pr.Kr.
		-	Sargon II.:
		a.	nakon tri godine opsade započete od Salmanasara V., njegov nasljednik Sargon II. osvaja glavni grad Izraela, Samariju. Više od 27.000 bilo je prognano u Mediju
		b.	Hetitsko Carstvo također je bilo osvojeno
		c.	714.-711. g.pr.Kr. pobunilo se drugo združenje transjordanijjskih naroda i Egipta protiv Asirije. To je združenje poznato kao “Asdadska pobuna”. Čak je Ezekija Judejski prvotno bio uključen. Asirija je napala i uništila nekoliko filistejskih gradova.
22.	705.-681.	-	Senherib:
		a.	705. g.pr.Kr. pobunilo se još jedno združenje transjordanijjskih naroda i Egipta nakon smrti Sargona II. Ezekije je u potpunosti podupro ovu pobunu. Sanherib je 701. g.pr.Kr. napao. Pobuna je bila ugušena ali Jeruzalem je bio pošteđen Božjim djelovanjem (usp. Iz 36-39 i 2. Kr 18-19)
		b.	Sanherib je isto tako ugušio pobunu u Elamu i Babilonu.
23.	681.-669.	-	Asar-Hadon:
		a.	prvi vladar Asirije napao je i zauzeo Egipat
		b.	imao je veliku podršku od Babilona i ponovo izgradio njegov glavni grad.
24.	669.-633.	-	Asurbanipal:
		a.	bio je zvan i Osnapar u Knjizi Ezre 4:10
		b.	njegov brat Samas-sum-ukin [Šamaš-Shum-ukin] bio je postavljen za kralja Babilona (kasnije smijenjen i postavljen na mjesto potkralja). Ovo je donijelo nekoliko godina mira između Asirije i Babilona, ali postojala je tajna struja za neovisnošću koja je buknila 652. g.pr.Kr. vođena njegovim bratom (koji je bio smijenjen i postavljen za potkralja)
		c.	pad Tebe, 663. g.pr.Kr.
		d.	poražen Elam, 653., 645. g.pr.Kr.
25.	633.-629.	-	Asur-Etil-Ilani [Ashur-etil-ilani]
26.	629.-612.	-	Sin-Sar-Iskun [Sin-shar-ishkun]
27.	612.-609.	-	Asshur-Uballit II. [Aššur-uballit II.]:
		a.	ustoličeni kralj u izgnanstvu u Haranu
		b.	pad Ašura 614. g.pr.Kr. i Ninive 612. g.pr.Kr.

II. Neo-Babilonsko Carstvo:

[g.pr.Kr.]

A. 703. - ? Merodak-Baladan

- započeo nekoliko ustanaka protiv asirijske vladavine.

- B. 652. Samas-sum-ukin [Šamaš-Shum-ukin]:
1. sin Asar-Hadona i brat Asurbanipala
 2. započeo je ustanak protiv Asirije ali bio je poražen.
- C. 626.-605. Nabopolasar:
1. bio je prvi monarh Neo-Babilonskoga Carstva
 2. napao je Asiriju s juga dok je Kijaksar Medijski napao sa sjeveroistoka
 3. stari asirijski glavni grad Ašura pao je 614. g.pr.Kr. a snažan novi glavni grad Niniva pao je 612. g.pr.Kr.
 4. ostatak asirijske vojske povukao se u Haran. Oni su čak postavili kralja
 5. 608. g.pr.Kr. faraon Neko II. (usp. 2. Kr 23:29) prodro je sjeverno kako bi pomogao ostatku asirijske vojske sa svrhom uspostave tampon zone protiv jačajuće sile Babilona. Jošija, bogobojazni kralj Jude (usp. 2. Kr 23), suprotstavio se pokretu egipatske vojske kroz Palestinu. Tamo se dogodio neznatan okršaj kod Megida. Jošija je bio ranjen i podlegao ranama (2. Kr 23:29-30). Njegov je sin, Joahaz, bio postavljen za kralja. Faraon Neko II. došao je prekasno kako bi zaustavio uništenje asirijskih vojnih snaga u Haranu. On je uključio babilonske vojne snage pod vodstvom prijestolonasljednika Nebukadnezara II. i bio teško poražen 605. g.pr.Kr. kod Karkemiša na rijeci Eufratu.
Na njegovu povratku u Egipat faraon Neko zaustavio se kod Jeruzalema i opljačkao grad. On je smijenio i prognao Joahaza nakon samo tri mjeseca. Postavio je drugoga Jošijina sina, Jojakima, na prijestolje (usp. 2. Kr 23:31-35).
 6. Nebukadnezar II. progonio je egipatsku vojsku južno kroz Palestinu ali primio je obavijest o smrti svoga oca te se vratio u Babilon da bude okrunjen. Poslije, iste godine, vratio se u Palestinu. Ostavio je Jojakima na prijestolju Jude ali je izгнаo nekoliko tisuća vodećih građana i nekoliko članova kraljevske obitelji. Daniel i njegovi prijatelji bili su dio toga izgnanstva.
- D. 605.-562. Nebukadnezar II.:
1. od 597.-538. g.pr.Kr. Babilon je bio u potpunome nadzoru Palestine
 2. 597. g.pr.Kr. dogodilo se još jedno izgnanstvo iz Jeruzalema zbog Jojakimova saveza s Egiptom (II. Kr 24). On je umro prije dolaska Nebukadnezara II. Njegov sin Jojakin bio je kralj samo tri mjeseca kad je bio prognan u Babilon. Deset tisuća žitelja, uključujući Ezekiela, bili su ponovno naseljeni blizu grada Babilona kod prokopa Kebara
 3. 586. g.pr.Kr., nakon nastavljenog koketiranja s Egiptom, grad Jeruzalem bio je potpuno uništen od Nebukadnezara II. (2. Kr 25) i dogodilo se masovno izgnanstvo. Sidkija, koji je zamijenio Jojakina, bio je izgnan te postavljen Gedalija za vladara.
 4. Gedalija je bio ubijen od židovskih odmetnutih vojnih snaga. Te su snage pobjegle u Egipat i prisilile Jeremiju da ide s njima. Nebukadnezar je upadao četiri puta (605., 596., 586., 582. g.pr.Kr.) te prognao sav ostatak Židova koje je mogao naći.
- E. 562.-560. - Evil-merodak, Nebukadnezarov sin, također poznat kao Amel-Marduk (akadski, “Čovjek [ili: sluga – op.prev.] od Marduka”) [“Amil-Marduk” ili “Avel-Marduk” – op.prev.]
- on je oslobodio Jojakima iz zatvora ali morao je ostati u Babilonu (usp. 2. Kr 25:27-30; Jer 52:31).
- F. 560.-556. – Nerglissar [Nergal-sharezer ili Nerglissar; u akadskome: Nergal-šar-ušur – op.prev.]
- on je ubio Evil-merodaka, koji je bio njegov djever
- on je prethodno bio Nebukadnezarov vojskovođa koji je razorio Jeruzalem (usp. Jer 39:3.13)
- G. 556. - Labaski-Marduk
- on je bio Nerglissarov sin koji je preuzeo kraljevstvo kao dječak, ali bio je ubijen nakon samo devet mjeseci (Berossos).
- H. 556.-539. - Nabonid (u akadskome: “Nabu je uzvišen”):
1. Nabonid nije povezan s kraljevskom kućom pa se oženio s Nebukadnezarovom kćerkom

2. većinu vremena potrošio je na gradnju hrama bogu Mjeseca "Sinu" u Temi. On je bio sin velike svećenice ove boginje. To mu je donijelo neprijateljstvo svećenika Marduka, glavnoga boga Babilona
 3. većinu svoga vremena pokušavao je suzbiti pobune (u Siriji i sjevernoj Africi) te ustaliti kraljevstvo
 4. povukao se u Temu te ostavio državne poslove svome sinu, Baltazaru, u glavnome gradu, Babilonu (usp. Dn 5).
- I. ? – 539. - Baltazar (suvladar)
- grad Babilon bio je vrlo brzo zauzet od perzijske vojske pod Gobriasom od Gutiuma [Gobryas (Gaubaruva) Arstibarus (upravitelj Gutioma) – op.prev.] preusmjerenjem voda Eufrata i nesmetanim ulaskom u grad. Svećenici i žitelji grada vidjeli su Perzijance kao Mardukove osloboditelje i obnovitelje. Gobryas je bio postavljen vladarom Babilona od Kira II. Gobryas bi mogao biti Darije Medijac iz Knjige Daniela 6:1.2. "Darije" znači "kraljevski" [dinastički naziv sa značenjem: Krotitelj – op.prev.].

III. Medo-Perzijsko Carstvo: pregled napredovanja Kira II. (Iz 41:2.25;44:28-45:7; 46:11; 48:15):

- [g.pr.Kr.]
- A. 625.-585. – Kijaksar je bio kralj Medije koji je pomogao Babilonu poraziti Asiriju.
- B. 585.-550. – Astijag je bio kralj Medije (glavni grad bio je Ekbatana). Kir II. bio je unuk Kambiza I. (600. 559. g.pr.Kr., Perzijac) i Mandane (Astijagove kćeri, Medijke).
- C. 550.-530. – Kir II. od Anašana (istočni Elam) bio je kralj vazal koji je pobunio:
1. Nabonida, babilonskoga kralja, koji je podupirao Kira
 2. Astijagova vojskovođu, Harpagusa, pustivši njegovu vojsku neka se pridruži Kirovoj pobuni
 3. Kir II. svrgnuo je s prijestolja Astijaga
 4. Nabonid, kako bi obnovio ravnotežu moći, sklopio je savez s:
 - a. Egiptom
 - b. Kresom, kraljem Lidije (Mala Azija).
 5. 547. Kir II. išao je protiv Sarda (glavnoga grada Lidije) i grad je pao 546. g.pr.Kr.
 6. 539. sredinom listopada vojskovođa Ugbar i Gobryas, obojica iz Gutiuma, s Kirovom vojsko zauzeli su Babilon bez otpora. Ugbar je postavljen za vladara, ali umro je od ratnih rana unutar tjedan dana, i potom je za vladara Babilona bio postavljen Gobryas
 7. 539. Kasno u listopadu Kir II. "Veliki" osobno je ušao kao osloboditelj. Njegova politika dobrostivosti prema narodnim skupinama preokrenula je godine izgnanstva kao narodnu politiku
 8. 538. Židovima i ostalima (usp. Kirov valjak) bio je dozvoljen povratak doma i ponovna gradnja njihovih hramova u domovini (usp. 2. Ljet 36:22,23; Ezr 1:1-4). On je obnovio i posude iz YHWH-ina Hrama koje je uzeo Nebukadnezar za Mardukov hram u Babilonu (usp. Ezr 1:7-11; 6:5)
 9. 530. Kirov sin, Kambiz II., kratko ga je naslijedio kao suvladar, ali kasnije iste godine Kir je umro za vrijeme vojnog pohoda.
- D. 530.-522. Kraljevanje Kambiza II.
1. Egipatsko Carstvo pripojio je 525. g.pr.Kr. Medo-Perzijskome Carstvu
 2. vladao je kratko:
 - a. neki kažu da je počinio samoubojstvo;
 - b. Herod je rekao da je porezao sam sebe svojim vlastitim mačem dok se penjao na svoga konja i umro od posljedica infekcije;
 - c. kratko prisvajanje prijestolja od Pseudo-Smerdisa (Gaumata [tvrdio je da je on Bardija-Smerdis – op.prev.] – 522. g.pr.Kr.
- E. 522.-486. Darije I. (Histasp) došao je na vlast:
1. on nije bio iz kraljevske loze nego vojni general
 2. uredio je Perzijsko Carstvo koristeći Kirove naume za satrape (usp. Ezr 5 – 6; također za vrijeme Hagaja i Zaharije)
 3. osnovao je kovanje novca kao Lidija

4. namjeravao je zauzeti Grčku, ali bio je pobijen.
- F. 486.-465. Kraljevanje Kserksa I.:
1. suzbio je egipatski ustanak
 2. namjeravao je zauzeti Grčku i ispuniti perzijski san ali bio je poražen u bitci kod Termopila 480. g.pr.Kr. i Salamine 479. g.pr.Kr.
 3. Esterin suprug, u Bibliji nazvan Ahasver, bio je ubijen 465. g.pr.Kr.
- G. 465.-424. Kraljevao je Artakserkso I. (Dugoruki) (usp. Ezr 7 – 10; Neh; Mal):
1. Grci su nastavili napredovati sve do suočavanja s građanskim ratovima na Peloponezu
 2. Grčka se dijeli (atenska – peloponeska)
 3. grčki građanski ratovi trajali su oko 20 godina
 4. tijekom toga razdoblja židovska je zajednica ojačala
 5. kratka vladavina Kserksa II. i Sekydianosa – 423. g.pr.Kr.
- H. 423.-404. Kraljevao je Darije II. (Notos [Perzijanac – op.prev.]
- I. 404.-358. Kraljevao je Artakserkso II. (Mnemon)
- J. 358.-338. Kraljevao je Artakserkso III. (Ohos)
- K. 338.-336. Kraljevao je Arso
- L. 336.-331. Kraljevao je Darije III. (Kodoman) sve do bitke kod Isa 331. g.pr.Kr. i bio poražen od Grčke

IV. Pregled Egipta: [g.pr.Kr.]

- A. Hiksos (vodeći kraljevi – semitski vladari) – 1720./1710. – 1550.
- B. XVIII. dinastija (1570.-1310.):
1. 1570.-1546. Amasis [Ahmes, ili Ahmose I. – op.prev.]:
 - a. Tebu učinio glavnim gradom
 - b. upao u južni Kanaan
 2. 1546.-1525. Amenofis I. (Amenhotep I.)
 3. 1525.-1494. Tutmosis I.
 4. 1494.-1490. Tutmosis II. - oženio kćer Tutmosisa I., Hatšepsut
 5. 1490.-1435. Tutmosis III. (Hatšepsutin nećak)
 6. 1435.-1414. Amenofis II. (Amenhotep II.)
 7. 1414.-1406. Tutmosis IV.
 8. 1406.-1370. Amenofis III. (Amenhotep III.)
 9. 1370.-1353. Amenofis IV. (Ahnaton [ili Ehnaton – op.prev.])
 - a. štovao Sunce, [boga] Atona
 - b. ustrojio oblik štovanja glavnoga-boga (monoteizam)
 - c. pisma iz Tell el-Amarna iz toga su razdoblja
 10. ? Smenkar
 11. ? Tutankamun (Tutankaten)
 12. ? Ay (Aye-Eye)
 13. 1340.-1310. Haremhab [ili: Horemhab – op.prev.]
- C. XIX. dinastija (1310.-1200.):
1. ? Ramezes I. (Ramzes I.)
 2. 1309.-1290. Seti I. (Set)

3.	1290.-1224.	Ramezes II. (Ramzes II.):
		a. prema arheološkome dokazu najvjerojatnije faraon Izlaska
		b. izgradio gradove Avaris, Pitom i Ramzes s robovima Habiru (moguće semitski ili hebrejski robovi [Habiru ili apiru – etničke skupine koje se od početka II. tisućljeća spominju u Egiptu, Maloj Aziji, Siriji i Palestini kao potlačeni sloj, tj. kao robovi ili plaćenici; prijeporno je kakva je veza između Habiru s imenom Ibrim, tj. Hebrej – op.prev.]
4.	1224.-1216.	Marniptah (Merenptah [Merneptah ili Meneptah – op.prev.]
5.	?	Amenmesses
6.	?	Seti II.
7.	?	Siptah
8.	?	Tewosret

D. XX. dinastija (1180.-1065.):

1.	1175.-1144.	Ramzes III.
2.	1144.-1065.	Ramzes IV. – XI.

E. XXI. dinastija (1065.-935.):

1.	?	Smenendes
2.	?	Herihor

F. XXII. dinastija (935.-725. libijska):

1.	935.-914.	Šišak (Šošek I. ili Šešong I. [Šešonik I. – op.prev.]
		a. zaštitio Jeroboama I. sve do Salomonove smrti
		b. osvojio Palestinu oko 925. (usp. 1. Kr 14 - 25; 2. Ljet 12)
2.	914.-874.	Osorkon I.
3.	?	Osorkon II.
4.	?	Šošnek II.

G. XXIII. dinastija (759.-715. - libijska)

H. XXIV. dinastija (725.-709.)

I. XXV. dinastija (716./715.-663. - etiopska/nubijska):

1.	710./709.-696./695.	Šabako (Šabaku) [Shabaka: kraljevsko ime: Nefer-ka-re: Lijepa je duša Raa – op.prev.]
2.	696./695.-685./684.	Šebteko (Šebitku) [Shebitku: kraljevsko ime: Djed-ka-re: Vječna je duša Raa – op.prev.]
3.	690./689., 685./684.-664.	Tirhaka (Taharka)
4.	?	Tantamun

J. XXVI. dinastija (663.-525. – egipatska):

1.	663.-609.	Psametik I. (Psamtik)
2.	609.-593.	Neko II. (Nekao)
3.	593.-588.	Psametik II. (Psamtik)
4.	588.-569.	Apries (Hofra)
5.	569.-525.	Amasis
6.	?	Psametik III. (Psamtik)

K. XXVII. dinastija (525.-401. - perzijska):

1.	530.-522.	Kambiz II. (sina Kira II.)
2.	522.-486.	Darije I.
3.	486.-465.	Kserkso I.
4.	465.-424.	Artakserkso I.
5.	423.-404.	Darije II.

L. Nekoliko kratkih dinastija (404.-332.):

1. 404.-359. Artakserkso II.
2. 539./538. – 338./337. Artakserkso III.
3. 338./337. – 336./337. Arsēs
4. 336./335. – 331. Darije III.

* za drukčiju kronologiju vidi *Pictorial Bible Encyclopedia*, tom 2, str. 231., Zondervan

V. Pregled Grčke: [g.pr.Kr.]

A. 359.-336. Filip II. Makedonski:

1. izradio Grčku
2. ubijen 336. g.pr.Kr.

B. 336.-323. Aleksandar II. "Veliki" (Filipov sin):

1. potpuno uništio Darija III., perzijskoga kralja, u bitci kod Isa
2. umro 323. g.pr.Kr. u Babilonu od vrućice u starosti od 32/33 godine
3. Aleksandrovi generali podijelili su Carstvo nakon njegove smrti:
 - a. Kasandar - Makedonija i Grčka
 - b. Lizimah - Trakija
 - c. Seleuković I. - Sirija i Babilon
 - d. Ptolemej - Egipat i Palestina
 - e. Antigon - Mala Azija (nije dugo trajao).

C. Seleukovići nasuprot Ptolemejevića borili su se za nadzor nad Palestinom:

1. Sirija (vladari Seleukovići):

- a. 312.-280. Seleuković I.
- b. 280.-261. Antioh I. Soter
- c. 261.-146. Antioh II. Theos [Božanstveni – op.prev.]
- d. 246.-226. Seleuković II. Kalinik
- e. 226.-223. Seleuković III. Keraun
- f. 223.-187. Antioh III. Veliki
- e. 187.-175. Seleuković IV. Filopator
- f. 175.-163. Antioh IV. Epifan
- i. 163.-162. Antioh V. [Eupator – op.prev.]
- j. 162.-150. Demetrije I.

2. Egipćani (vladari Ptolemejevići):

- a. 327.-285. Ptolemej I. Soter
- b. 285.-246. Ptolemej II. Filadelf
- c. 246.-221. Ptolemej III. Evergeta
- d. 221.-203. Ptolemej IV. Filopator
- e. 203.-181. Ptolemej V. Epifan
- f. 181.-146. Ptolemej VI. Filometor

3. Kratki pregled:

- a. 301. Palestina pod vladavinom Ptolemejevića 181 godinu
- b. 175.-163. Antioh IV. Epifan, osmi vladar Seleukovića, želio je helenizirati Židove silom, ako je potrebno:
 - (1) izgradio je vježbaonice
 - (2) izgradio je poganske oltare Zeusu s Olimpa u [jeruzalemskome – op.prev.] Hramu
- c. 168. 13. prosinca – Antioh IV. Epifan zaklao svinju na oltaru u Jeruzalemu. Neki smatraju da je to bila "grozota pustoši" iz Knjige prproka Daniela 8
- d. 167. Matatija, svećenik u Modinu, i sinovi pobunjenici. Najbolje poznat od njegovih sinova bio je Juda Makabejac, "Juda Hamer"
- e. 165. 25. prosinca – Hram ponovo posvećen. To je nazvano Hanuka ili "Blagdan svjetla".

Za dobru raspravu o poteškoćama oko nadnevaka, postupcima te pretpostavkama vidi *The Expositors Bible Commentary*, tom 4, str. 10-17.

83:8 Asirijci su postali pomoć (doslovno “oružje /ruka”) za transjordanijske narode koji su potekli od Lota i njegovih dviju kćeri (usp. Post 19:30-38):

1. Moab - Moapci
2. Amon - Amonci.

▣ “Selah” Vidjeti bilješke u Psalmu 3:2.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 83:9-12

- ⁹Čini s njima kao s Midjancima,
Kao sa Siserom i Jabinom, kod potoka Kišona,
¹⁰Koji su bili uništeni kod En-Dora,
Koji postadoše kao gnoj za tlo.
¹¹Učini njihove plemenitaše kao Oreb i Zeb
I sve njihove knezove kao Zebah i Salmun,
¹²Koji rekoše: “Hajdemo zauzeti u posjed za sebe
Paše Božje.”

83:9-12 Ova kitica podsjeća tadašnje Izraelce o YHWH-inoj prisutnosti i pomoći u prošlosti kad su upadači skovali urotu da zauzmu zemlju Izrael:

1. kao s Midjancima – Knjiga o Sucima 7:22
2. Sisera i Jabin – Knjiga o Sucima 4:22-23
3. Oreb i Zeb – Knjiga o Sucima 7:25
4. Zebah i Salmun – Knjiga o Sucima 8:21.

83:10 “kao gnoj za tlo” Ovo upućuje na ogroman broj mrtvih tijela nakon bitke. Očekivanje bivanja neprimjereno ukopan ili pojeden od životinja bilo je stravično za narod Drevnoga Bliskog Istoka (usp. 2. Kr 9:37; Ps 79:2-3; Jer 8:2; 22:19; 36:30). To je bila formula prokletstva!

▣ “En-dora” [En-Dor] Ovo je mjesto spomenuto u Šaulovo vrijeme ali ne u Knjizi o Sucima. NEB ga mijenja u En-Harod, koji je spomenut u Knjizi o Sucima 7:1 i odgovara povijesnim smjerenjima Psalmu 83:9-11 (tj. Suci 4 - 8). UBS *Text Project* (str. 341) daje En-Doru ocjenu “A” i odbacuje ispravak. Iako nije spomenut po imenu, on je ipak u općenitome području (usp. Jš 17:11).

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 83:13-18

- ¹³O moj Bože, učini ih kao vrtložni prah,
Kao pljevu pred vjetrom.
¹⁴Kao vatru što pali šumu
I kao oganj što raspaljuje gore,
¹⁵Tako ih goni sa Svojom burom
I prestravi ih sa Svojom olujom.
¹⁶Napuni njihova lica sa sramotom,
Kako bi oni mogli tražiti Tvoje ime, o GOSPODINE.
¹⁷Neka oni budu posramljeni i očajni zauvijek,
I neka budu poniženi i izginu,
¹⁸Kako bi oni mogli spoznati da Ti jedini, čije je ime GOSPODIN,
Jesi Previšnji nad svom zemljom.

83:13-18 Ova je kitica molitva za YHWH-u neka djeluje u osudi u Izraelovu korist:

1. učini ih – BDB 1011, KB 1483, *Qal* IMPERATIV:
 - a. kao vrtložni prah, usp. Knjiga proroka Izaije 17:13; 29:5; 41:15-16
 - b. kao pljevu pred vjetrom, usp. Knjiga proroka Izaije 17:13
 - c. kao vatru što pali šumu
 - d. kao oganj što raspaljuje gore
2. goni ih – BDB 922, KB 1191, *Qal* IMPERFEKT upotrijebljen u ZAPOVJEDNOME smislu
3. prestravi ih – BDB 96, KB 111, *Piel* IMPERFEKT upotrijebljen u ZAPOVJEDNOME smislu
4. napuni njihova lica sa sramotom – BDB 569, KB 583, *Piel* IMPERATIV
5. neka oni budu posramljeni – BDB 101, KB 116, *Qal* IMPERFEKT upotrijebljen u ZAPOVJEDNOME smislu
6. neka oni budu očajni – BDB 96, KB 111, *Niphal* IMPERFEKT upotrijebljen u ZAPOVJEDNOME smislu
7. neka budu poniženi – BDB 344, KB 340, *Qal* IMPERFEKT upotrijebljen u ZAPOVJEDNOME smislu
8. neka izginu – BDB 1, KB 2, *Qal* IMPERFEKT upotrijebljen u ZAPOVJEDNOME smislu.

Postoji još dvoje što pokazuje namjeravanu svrhu osude, koja mora pomoći narodima doći štovati YHWH-u (vidjeti Posebnu temu u Ps 2: Okvirni uvidi: YHWH-in vječni iskupiteljski naum):

1. kako bi oni mogli tražiti Tvoje Ime, o YHWH – BDB 134, KB 152, *Piel* IMPERFEKT upotrijebljen u ZAPOVJEDNOME smislu (Ps 83:16)
2. kako bi oni mogli spoznati da si Ti jedini Previšnji nad svom Zemljom – BDB 393, KB 390, *Qal* IMPERFEKT upotrijebljen u ZAPOVJEDNOME smislu (Ps 83:17).

83:17 Zabilježite paralelizam između “zauvijek” i “neka budu”. Ovo se odražava na Psalam 83:4, gdje su narodi željeli da Izrael prestane postojati!

83:18 “nad svom zemljom” Ovaj je sveopći dio uobičajen u Asafovim Psalmima! To je očito neophodan zaključak o monoteizmu (vidjeti Posebnu temu u Ps 2:7: Monoteizam).

PITANJA ZA RASPRAVU

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. Sad to ne morate prepustiti komentatoru.

Ova pitanja za raspravu predviđena su da vam pomognu promišljati kroz glavne teme ovoga odjeljka Knjige. Ona su napravljena da budu misaono-nametljiva, ne konačna.

1. Odražava li ovaj Psalam povijesnu najezdu od koalicijskih naroda ili povijesnu sliku?
2. Kako Psalam 83:1 odražava strah i smutnju Izraela?
3. Kako se Psalam 83:4-5 odnosi prema YHWH-inu širem iskupiteljskome naumu? Postoji li pokušaj Sotone da spriječi Božju iskupiteljsku djelatnost?

PSALAM 84

PODJELA NA ODLOMKE U SUVREMENIM PRIJEVODIMA

NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB
<p>žudnja za štovanjem u Hramu</p> <p><u>MT uvod</u> Za zborovodu; prema Gittithu. Psalam sinova Korahovih</p>	<p>blagoslovljenost obitavanja u Domu Božjem</p>	<p>sinovi hvale Sion kao određite za kojim žudi hodočasnik</p>	<p>žudnja za Domom Božjim</p>	<p>sinovi hodočasnika</p>
84:1-4	84:1-2 84:3-4	84:1-2 84:3-4	84:1-4	84:1-2 84:3 84:4-5
84:5-7	84:5-7	84:5-7	84:5-7	84:6-7
84:8-12	84:8-9 84:10-11 84:12	84:8-9 84:10-12	84:8-9 84:10-12	84:8-9 84:10 84:11 84:12

ČITANJE KRUG TRI (vidi str. xv.)

SLIJEĐENJE IZVORNE AUTOROVE NAKANE NA RAZINI ODLOMKA

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. To ne smijete prepustiti komentatoru.

Pročitajte odlomak odjednom. Odredite subjekte (čitanje kruga #3, str. xv., kao gore). Usporedite vašu podjelu subjekta s pet prijevoda navedenih gore. Podjela na odlomke nije nadahnuta, ali ona je ključ za slijeđenje izvorne autorove nakane, što je srce tumačenja. Svaki odlomak ima jedan i samo jedan subjekt.

1. Prvi odlomak
2. Drugi odlomak
3. Treći odlomak
4. I tako dalje.

OKVIRNI UVIDI

- A. Mnogi su pretpostavljali kako je ovaj Psalam bio pisan od levita, koji je, iz nekog razloga, udaljen iz Hrama:
1. zbog bolesti
 2. zbog progonstva
 3. zbog kraljevog bijega (usp. Ps 84:9) i on je otišao s njim.
- B. U ovome Psalmu, zajedništvo s Izraelovim Bogom povezano je s Hramom:
1. Tvoja obitavajuća mjesta, Psalam 84:1a – BDB 1015, usp. Psalam 43:3; 132:5
 2. dvori YHWH-ini, Psalam 84:2a – BDB 346, usp. Psalam 65:4; 84:10; 96:8 100:4; 116:19; 135:2
 3. Tvoje oltare, Psalam 84:3c – BDB 258
 4. Tvome domu, Psalam 84:4a
 5. putovi za *Sion*, Psalam 84:5b, usp. Psalam 86:11; 122:1
 6. pojavljuje se pred Bogom na Sionu, Psalam 84:7b, usp. Psalam 42:2; Knjiga Izlaska 34:23; Ponovljeni zakon 16:16
 7. Tvojim dvorima, Psalam 84:10a, usp. #2
 8. stajati na pragu doma moga Boga (*Eloah*), Psalam 84:10b – BDB 706, KB 765, *Hithpoel* INFINITIVNA GRAĐA (upotrijebljeno o “vrataru” u 1. Ljet 23:5).
- C. Zabilježite različita imena /naslove za Božanstvo:
1. GOSPODIN Nebeskih vojska (YHWH *Sabaot*), Psalam 84:1.3.12a
 2. GOSPODIN (YHWH), Psalam 84:2a.8a.11b
 3. živome Bogu (*El*), Psalam 84:2b, usp. Ponovljeni zakon 5:26; Psalam 42:2
 4. moj Kralju, Psalam 84:3d
 5. moj Bože (*Elohim*), Psalam 84:3d
 6. Bogom (*El - Elohim*, doslovno “Bog bogova” ili s promjenom samoglasnika, “pred Bogom”), Psalam 84:7b
 7. Bože (*Elohim*) Nebeskih vojska, Psalam 84:8a
 8. Bože (*Eloah*) Jakovljevi, Psalam 84:8b, usp. Psalam 46:7
 9. Bože (*Elohim*), Psalam 84:9a
 10. moga Boga (*Eloah*), Psalam 84:10b
 11. GOSPODIN Bog (YHWH *Elohim*), Psalam 84:11a.
- Mnogi od Asafvih Psalama imaju višestruka imena /naslova za Boga. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 1:1: Imena za Božanstvo. Svako od njih, i njihove složenice, imalo je pojmovna značenja za Izraelce.
- D. Ovaj je Psalam sličan na mnogo načina Psalmu 42. Sinovi Korahovi, očito obitelj levitskih pjevača, također su ga pisali. Otac je bio Korah, voditelj zbora pod vodstvom Davida. Oni su napisali Psalme 42 - 49; 84 - 85; 87 - 88.

PROUČAVANJE RIJEČI I IZRIČAJA

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 84:1-4

¹Kako su ljupka Tvoja obitavajuća mjesta,

O GOSPODINE nebeskih vojska!

²Moja duša čezne i čak žudi za dvorima GOSPODINOVIM;

Moje srce i moje tijelo pjevaju od radosti živome Bogu.

³Ptica je također našla dom,

I lasta gnijezdo za sebe, gdje će moći položiti svoje mlade,

Čak Tvoje oltare, o GOSPODINE nebeskih vojska,
Moj Kralju i moj Bože.
⁴Kako su blagoslovljeni oni koji prebivaju u Tvome domu!
Oni uvijek hvale Tebe. Selah.

84:1 “Ijupka” Ovaj je PRIDJEV doslovno “ljubljeni” (BDB 391). Jeruzalem, grad Velikoga Boga, predivan je, čak još više, on je “ljubljeni”, bio je u Izraelu (usp. Ps 127:2).

▣ **“Tvoja obitavajuća mjesta”** Ovo je usporedni poetski odnos s Psalmom 84:2. Zato, to mora upućivati na dvorišta Hrama u Jeruzalemu (usp. Ps 43:3; 46:4), gdje je Bog Sâm odabrao obitavati (usp. Pnz 12:5.11.14.18.21.26; 14:23-25; 15:20; 16:2.6.11.15; 17:8.10; 18:6; 26:2; 31:11).

84:2 Ovaj stih ima tri GLAGOLA koji opisuju što psalmist osjeća o YHWH-i. Vrlo je sličan drugome Korahovome Psalmu – Psalmu 42 (također zabilježite Ps 63):

1. moja duša čezne – BDB 493, KB 490, *Niphal* PERFEKT
2. moja duša čak žudi – BDB 477, KB 476, *Qal* PERFEKT, usp. Psalm 119:81
3. moje srce i moje tijelo pjevaju od radosti – BDB 943, KB 1247, *Piel* IMPERFEKT, usp. Psalm 51:14.

Ovaj emocionalni jezik vrlo je snažan. On podsjeća vjerne sljedbenike o predivnoj osobnoj strani zajedništva s Bogom. Cilj jeste biti s Njim! Za Izraelce to je bilo povezano s Hramom. Za NZ-ne vjernike to je povezano s Isusom, Novim hramom (usp. Iv 2:18-22)!

▣ **“živome Bogu”** Ovo je igra riječi o značenju YHWH (“Ja Jesam Koji Jesam”, usp. Izl 3:14). Bog Izraela je uvijek-živi, jedino-živi Bog! (usp. Ps 42:2).

Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 1:1: Imena za Božanstvo.

84:3 “Ptica” Ovo može upućivati na dvije stvari, jednu doslovnu a jednu simboličku. Simbolička bi značila da psalmist žudi biti blizu Bogu u Hramu - obitavati s Bogom. Mala bespomoćna ptica simbolizira osobu. Doslovno bi značilo da ptice imaju slobodan pristup čak na najsvetija mjesta u Hramu.

▣ **“Moj Kralju”** YHWH je bio istinski “Kralj” zavjetnoga naroda (usp. 1. Sam 8:7). Biblijska vjera nije demokracija nego teokracija! Isus to dobro predstavlja u Evanđelju po Luki 6:46: “Zašto Me zovete, ‘Gospodine, Gospodine’, a ne činite ono što kažem?” Vidjeti Posebnu temu dolje: Kraljevstvo Božje.

POSEBNA TEMA: KRALJEVSTVO BOŽJE

U SZ-u mislilo se o YHWH-i kao o Kralju Izraela (usp. 1. Sam 8:7; Ps 10:16; 24:7-9; 29:10; 44:4; 89:18; 95:3; Iz 43:15; 44:6) i o Mesiji kao o savršenome Kralju (usp. Ps 2:6; Iz 9:6-7; 11:1-5). Rođenjem Isusa u Betlehemu (6.-4. g.pr.Kr.) Kraljevstvo je Božje prodrlo u ljudsku povijest s novom snagom i otkupljenjem (Novi savez, usp. Jer 31:31-34; Ez 36:27-36). Ivan Krstitelj naviještao je blizinu Kraljevstva (usp. Mt 3:2; Mk 1:15). Isus je jasno učio da je Kraljevstvo prisutno u Njemu Sâmome i Njegovim učenjima (usp. Mt 4:17.23; 9:35; 10:7; 11:11-12; 12:28; 16:19; Mk 12:34; Lk 10:9.11; 11:20; 12:31-32; 16:16; 17:21). Ipak Kraljevstvo je također budućnost (usp. Mt 16:28; 24:14; 26:29; Mk 9:1; Lk 21:31; 22:16.18).

U sinoptičkim usporednicama u Evanđeljima po Marku i Luki nalazimo izričaj, “Kraljevstvo Božje”. Ta uobičajena tema Isusovih učenja uključuje prisutnost Božje vladavine u ljudskim srcima, koja će jednoga dana biti dovršena nad čitavom Zemljom. To je odraženo u Isusovoj molitvi u Evanđelju po Mateju 6:10. Matej, pišući Židovima, prvenstveno se izražavao izričajem ne koristeći Ime Božje (Kraljevstvo nebesko), dok su Marko i Luka, pišući ne-Židovima, upotrebljavali uobičajenu oznaku, koristeći Božansko Ime.

To je kao ključni izričaj sinoptičkih Evanđelja. Prva i zadnja Isusova propovijed, a najviše Njegove parabole, bave se ovom temom. Izričaj se odnosi na vladavinu Božju u ljudskim srcima sada! Začuđujuće je da Ivan taj izričaj koristi samo dva puta (i nikad u Isusovim parabolama). U Evanđelju po Ivanu ključna metafora je “vječni život”.

Napetosti s ovim izričajem bile su uzrokovane s dva Kristova dolaska. SZ usredotočen je na jedan dolazak Božjega Mesije –vojni, pravosudni, veličanstveni dolazak – ali NZ pokazuje da je On prvi puta došao kao Pateći Sluga iz Knjige

proroka Izaije 53 i kao ponizan Kralj iz Knjige proroka Zaharije 9:9. Dva se židovska doba, doba grješnosti i Novo doba pravednosti, preklapaju. Isus trenutačno vlada u srcima vjernika, ali jednoga će dana vladati nad čitavim Stvorenjem. On će doći kao što je predvidio SZ! Vjernici žive u “već” nasuprot “ali ne još” Kraljevstvu Božjem (usp. Gordon D. Fee i Douglas Stuart u *How to Read The Bible For All Its Worth*, str. 131-134).

84:4 “Kako su blagoslovljeni oni koji prebivaju u Tvome domu” Ovaj je Psalam građen oko tri uporabe pojma “blagoslovljen” (BDB 80, Ps 84:4.5.12). U osnovi to znači “sretan” (usp. Ps 9:1). To može upućivati, u ovome okviru, na svećenike ili goste (usp. Ps 23:6; 27:4-6; 65:4).

▣ **“Oni uvijek hvale Tebe”** Hvala obilježava YHWH-ine istinske sljedbenike (usp. Ps 42:5.11).

“Uvijek” (BDB 728) je često korišteno u ovome dijelu Psalama (usp. Ps 77:7; 78:17.30.32; 83:4). Postoji vječni vid zajedništva s YHWH-om!

▣ **“Selah”** Vidjeti bilješke u Psalmu 3:2.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 84:5-7

⁵Kako je blagoslovljen čovjek čija je snaga u Tebi,

U čijem su srcu putovi za *Sion*!

⁶Prolazeći kroz dolinu Baka oni je čine izvorom;

Rana kiša isto je tako prekriva s blagoslovima.

⁷Oni idu od snage do snage,

Svaki od njih pojavljuje se pred Bogom na Sionu.

84:5 “Kako je blagoslovljen čovjek čija...” Ovo je terminologija Mudrosne književnosti. “Blagoslovljen” (BDB 80) je upotrijebljeno 26 puta u Psalmu i 8 puta u Izrekama Vidjeti bilješku u Psalmu 1:1.

▣ **“U čijem su srcu putovi za *Sion*”** Mnogi komentatori (i BDB) tumači ovo vide kao upućivanje na hodočasnike koji pristupaju Hramu. Muškim Židovima iznad 21 godine, koji su živjeli dovoljno blizu i bili sposobni, bilo je zapovjedbano da budu prisutni u Hramu na tri godišnja Blagdana (tj. Lev 23 i Izl 23).

▣ **“putovi”** Ovaj pojam (BDB 700) ima prekrasne suzvuke obnove, i fizičke (tj. iz izgnanstva) i duhovne (tj. dolazak YHWH-ina posebnog osloboditelja, Mesije).

Slijedi moja bilješka iz **Knjige proroka Izaije 19:23**:

Izaija 19:23: Postojat će pokret slobodnoga-protjecanja između naroda za svrhu štovanja YHWH. Narodi su došli!

Zanimljivo je koliko mnogo puta Izaija koristi sliku glavnoga puta:

1. glavni put za izgnane Židove da se vrate, 11:16; 57:14
2. glavni put za poganske štovatelje da dođu, 19:23
3. glavni put svetosti, 26:7; 35:8; 43:19; 49:11; 51:10
4. mesijanski glavni put, 40:3; 42:16.

84:6 “Baka” Pojam (BDB 113) znači “plakanje”. Neki ga uzimaju doslovno i primjenjuju ga na dolinu blizu Jeruzalema (tj. 2. Sam 5:22-24). Drugi ga uzimaju simbolički kao poteškoće s kojima su se suočavali hodočasnici kad su išli u Jeruzalem ili kad su se vraćali iz izgnanstva.

▣ **“izvorom”** Ovaj pojam (BDB 745), kao “Baka”, uzet je od nekih kao doslovno mjesto vode a od drugih kao metafora Božje skrbi na putovanju.

▣ **“Rana kiša”** LXX i Vulgata prevode ovo (BDB 435) kao “zakonodavac” (usp. NASB bilješka na margini u Joelu 2:23), što bi bilo smjeranje na YHWH-in Savez na Sinaju (usp. Izl 19 - 20). U ovome okviru to upućuje na Hram u Jeruzalemu.

▣ **“blagoslovima”** MT ima “blagoslovima” (BDB 139), ali KJV ima “jezerca” (BDB 140), usporedno s pojmom “izvorom”. Ovo uključuje jedino promjenu samoglasnika.

84:7 “od snage do snage” NASB tumači ove pojmove kao opskrbe za putovanje. Ove je suglasnike moguće prevesti kao “visine do visine”, značenja greben do grebena kad netko dolazi u Jeruzalem. Jedan od mojih omiljenih komentatora, Derek Kidner, u *Tyndale OT Commentaries*, tom 116, str. 336, kaže kako on misli da to upućuje na uzbuđenje hodočasnika što su imali kad su došli do konačne etape putovanja u Hram.

▣ **“Svaki od njih pojavljuje se pred Bogom na Sionu”** Ponovno, NASB i NKJV tumače ovo kao hodočasničko putovanje. Ove je suglasnike moguće prevesti kao “Bog bogova (doslovno *El Elohim*, NRSV) bit će viđen na Sionu” (LXX, Pešita).

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 84:8-12

⁸O GOSPODINE Bože nebeskih vojska, čuj moju molitvu;

Prigni uho, o Bože Jakovljevi!

Selah.

⁹Promotri naš štite, o Bože,

I pogledaj lice Svoga pomazanika.

¹⁰Jer dan u Tvojim dvorima bolji je od tisuću *izvan*.

Ja ću radije stajati na pragu doma moga Boga

Nego prebivati u šatorima pokvarenosti.

¹¹Jer GOSPODIN Bog je sunce i štiti;

GOSPODIN daje milost i slavu;

Nijednu dobru stvar On ne uskraćuje od onih koji hodaju čestito.

¹²O GOSPODINE nebeskih vojska,

Kako je blagoslovljen čovjek koji se pouzdaje u Tebe!

84:8-9 Postoje četiri IMPERATIVA upotrijebljena u dva usporedna retka:

1. čuj – BDB 1033, KB 1570, *Qal*
2. prigni uho – BDB 24, KB 27, *Hiphil*
3. promotri – BDB 906, KB 1157, *Qal*
4. pogledaj – BDB 613, KB 661, *Hiphil*.

Ovo su molitveni zahtjevi za YHWH-u neka obnovi pristup štovanja u Hramu. Zabilježite kako se MNOŽINE Psalma 84:4-7 vraćaju na JEDNINE Psalma 84:2-3!

Psalam 84:8-9 je molitva za osobnu obnovu za hramsko štovanje i da se to dogodi od Boga koji će ojačati i opunomoćiti Izraelova kralja (Ps 84:9b)!

84:8 “Bože nebeskih vojska” “*Sabaot*” (BDB 838) obično ima vojni suzvuk (tj. Jošua), “Bog, zapovjednik nebeske vojske”. U okviru babilonske astralne idolatrije to upućuje na “zvijezde”. YHWH je Stvoritelj i Nadzornik svih nebeskih svjetlila.

84:9 “naš štite” Ovo je naslov za Boga (usp. Post 15:1; Pnz 33:29; Ps 18:2; 115:9-11) ili Izraelova kralja.

▣ **“Svoga pomazanika”** Ovo može upućivati na velikoga svećenika (usp. Lev 4:3; Zah 3 - 4), ali vjerojatno upućuje na kralja (usp. Ps 2:2; 132:17; 1. Sam 2:35; 16:6; 2. Sam 19:21). U Psalmu 89:18 i “štiti” i “kralj” upotrijebljeni su za Kralja Izraela.

Za “pomazanika” vidjeti Posebnu temu u Psalmu 2:2: SZ-ni naslovi za Posebnoga dolazećeg.

84:10 “Jer dan u Tvojim dvorima bolji je od tisuću *izvan*” Ova uporaba pojma “tisuću” je simbolička (vidjeti Posebnu temu dolje: Tisuću [*eleph*]). Usporedba nije posve izrečena: “Jedan dan s YHWH-om u Njegovu hramu bolji je od tisuće dana bilo gdje drugdje!” (tj. Ps 27:4).

POSEBNA TEMA: Tisuću (*eleph*)

Hebrejska riječ *eleph* znači “tisuću” (BDB 48, KB 59 II). Bila je korištena u nekoliko značenja u SZ-u:

1. obiteljska zajednica, Knjiga o Jošui 22:14; Suci 6:15; 1. Samuelova 23:23; Knjiga proroka Zaharije 9:7; 12:6
2. vojna jedinica, Knjiga Izlaska 18:21.25; Ponovljeni zakon 1:15
3. doslovno tisuću, Knjiga Postanka 20:16; Izlazak 32:28
4. simbolički broj, Knjiga Postanka 24:60; Izlazak 20:6; 34:7; Ponovljeni zakon 7:9; Knjiga proroka Jeremije 32:18
5. ugaritska srodna riječ *alluph* znači “poglavica”, Knjiga Postanka 36:15.

Ova različita suzvučja prouzročila su suvremenim tumačima pitati se o doslovnosti brojeva:

1. prilikom Izlaska
2. izraelskih plemenskih vojnih jedinica.

▣ **“pragu” [prag]** Istina je da je u drevnome svijetu, prag (BDB 706) bio viđen kao moguće demonsko ispunjen, posebice u rimskoj kulturi. Međutim, u ovome okviru izgleda očitim kako je to usporedna izjava. Psalmist bi radije bio na rubnim dijelovima Hrama negoli u raskošnoj udobnosti i gostoljubivosti pokvarenih.

Neki komentatori pokušavaju učiniti “prag” (BDB 706) naslovom za levitske vratare (usp. 1. Ljet 9:19.22; 2. Ljet 23:4). Ja mislim da “prag” (usp. Suci 19:27; 1. Kr 14:17; 2. Ljet 3:7) najbolje odgovara ovome okviru.

▣ **“šatorima pokvarenosti”** Ovo je anakronizam iz nomadskih Izraelovih dana. Oprečje je izraženo u Psalmu 27:5-6.

84:11 “sunce” Aramejski Targumi tumače “sunce” (BDB 1039) kao “bedem” (“sunce”, שמש, BDB 1039; “grudobrani”, גרדוברני, BDB 1039, usp. Iz 54:12). Grudobran odgovara paralelizmu sa štitom bolje. SZ bio je protivan uporabi “sunca” u vezi s YHWH-om zbog širom rasprostranjenoga štovanja Sunca u Drevnome Bliskom Istoku. Ako je “sunce” izvorno, onda je to metafora što se usredotočuje na svjetlo, istinu, zdravlje, otkrivenje, blagoslov, itd. Božanstvo je na taj način opisano u Knjizi proroka Izaije 60:19-20; Malahije 4:2; Otkrivenju 21:23. On je istinsko, vječno svjetlo.

84:11-12 Ovo je sažetak vjernikova svjetonazora. Bog je s nama, čak i kad smo mi fizički odvojeni od određenoga mjesta štovanja. Vjernim sljedbenicima YHWH:

1. jeste sunce i štit
2. daje milost i slavu
3. ne uskraćuje dobro (usp. Ps 34:10b)
4. blagoslivlja one koji (neprestani element):
 - a. hodaju čestito
 - b. pouzdaju se u Njega.

PITANJA ZA RASPRAVU

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. Sad to ne morate prepustiti komentatoru.

Ova pitanja za raspravu predviđena su da vam pomognu promišljati kroz glavne teme ovoga odjeljka Knjige. Ona su napravljena da budu misaono-nametljiva, ne konačna.

1. Zašto je psalmist bio udaljen iz Hrama?
2. Kako je ovaj Psalam povezan s Psalmom 42?
3. Je li referenca na “putovi” (Ps 84:5) doslovna ili simbolička?
4. Zašto je Psalam 84:6 tako teško prevesti?
5. Na koga pojam “pomazanik” (Ps 84:9b) upućuje?
6. Na koji(e) je način(e) YHWH kao “sunce”? Zašto je ova analogija rijetka u SZ-u?
7. Popišite dva uvjeta spomenuta u Psalmu 84:11-12. Je li Savez uvjetovan ili neuvjetovan?

PSALAM 85

PODJELA NA ODLOMKE U SUVREMENIM PRIJEVODIMA

NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB
molitva za Božje milosrđe nad narodom	molitva da će Gospodin obnoviti naklonost prema zemlji	molitva za oslobođenje od narodnoga protivnika	molitva za narodno dobro	molitva za mir i pravdu
<u>MT uvod</u> Za zborovođu. Psalam sinova Korahovih				
85:1-3	85:1-3	85:1-3	85:1-3	85:1-2 85:3
85:4-7	85:4-7	85:4-7	85:4-7	85:4-5 85:6-7
85:8-13	85:8-9 85:10-13	85:8-9 85:10-13	85:8-9 85:10-13	85:8-9 85:10-11 85:12-13

ČITANJE KRUG TRI (vidi str. xv.)

SLIJEĐENJE IZVORNE AUTOROVE NAKANE NA RAZINI ODLOMKA

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. To ne smijete prepustiti komentatoru.

Pročitajte odlomak odjednom. Odredite subjekte (čitanje kruga #3, str. xv., kao gore). Usporedite vašu podjelu subjekta s pet prijevoda navedenih gore. Podjela na odlomke nije nadahnuta, ali ona je ključ za slijeđenje izvorne autorove nakane, što je srce tumačenja. Svaki odlomak ima jedan i samo jedan subjekt.

1. Prvi odlomak
2. Drugi odlomak
3. Treći odlomak
4. I tako dalje.

OKVIRNI UVIDI

- A. Zabilježite da:
 1. Psalam 85:1-3 ima sve PERFEKTE (tj. završeno djelovanje, uobičajeno prošlo)
 2. dok Psalam 85:4-7 ima sve IMPERFEKTE (tj. neprestano djelovanje, sadašnje stanje YHWH-ina bijesa prema Izraelu)
 3. Psalam 85:5-6 sadrži nizove od tri pitanja.

- B. Nekoliko je glavnih teoloških pojmova personificirano u Psalmu 85:10-13 (usp. pozitivno u Iz 58:8; negativno u Iz 59:14-15):
1. dobrota, Psalam 85:10 – vidjeti Posebnu temu u Psalmu 5:7: Ljubaznost /blagost /dobrota (*hesed*)
 2. istina /vjernost, Psalam 85:10.11 – vidjeti Posebnu temu u Psalmu 12:1: Povjerenje, pouzdanje, vjera, i vjernost u Starome zavjetu (יְשׁוּעָה)
 3. pravednost, Psalam 85:10.11.13 – vidjeti Posebnu temu u Psalmu 1:5: Pravednost
 4. mir, Psalam 85:10 (usp. Ps 85:8) – vidjeti Posebnu temu: Mir (*shalom*).
- C. Zemlja je pogođena i na pozitivne i na negativne načina time kako Božji narod živi (usp. Lev 26; Pnz 27 - 30). Ljudski odabiri imaju posljedice, ali tako ima i YHWH-ina milost i milosrđe!

POSEBNA TEMA: MIR (*shalom*)

Hebrejski pojam (BDB 1022, KB 1532) uobičajen je u semitskim srodnim jezicima.

- A. Akadski:
1. biti neozlijeđen
 2. biti dobro
 3. biti u dobrome stanju.
- B. Ugaritski (kanaanski):
1. biti neozlijeđen
 2. zdrav.
- C. Arapski:
1. biti zdrav
 2. biti u sretnome stanju.
- D. Aramejski:
1. biti potpun
 2. doći do kraja /dovršenje
 3. zaključiti mir
 4. ostati neozlijeđen.
- E. Hebrejska suzvučja:
1. cjelovitost
 2. jakost
 3. blagostanje
 4. mir.

Danas je pojam *shalom* hebrejski pozdrav kao i oprostajna izjava. On ipak označava nepostojanje zla i prisutnost dobra (tj. zadovoljstva, zadovoljstvo sa životom). Obilježava mentalno stanje sigurnosti i zadovoljstva.

PROUČAVANJE RIJEČI I IZRIČAJA

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 85:1-3

¹O GOSPODINE, Ti pokaza naklonost Svojoj zemlji;
 Ti obnovi zatočeništvo Jakovljevo.
²Ti oprosti nepravdu Svoga naroda;
 Ti pokri sav njihov grijeh. Selah.
³Ti opozva svu Svoju jarost;
 Ti se odvrati od Svoga gorućeg bijesa.

85:1-3 Zabilježite snažan paralelizam što obilježava narav i iskupiteljske djelatnosti YHWH:

1. Ti si pokazao naklonost – BDB 953, KB 1280, *Qal* PERFEKT
2. Ti si obnovio blagostanje – BDB 996, KB 1427, *Qal* PERFEKT, usp. Psalam 14:7:
 - a. oprostom
 - b. povratkom u Kanaan

3. Ti si oprostio nepravdu – BDB 669, KB 724, *Qal* PERFEKT
4. Ti si pokrio sav njihov grijeh – BDB 491, KB 487, *Piel* PERFEKT
5. Ti si opozvao svu Svoju jarost – BDB 62, KB 74, *Qal* PERFEKT
6. Ti si se odvratio od Svoga gorućeg bijesa – BDB 996, KB 1427, *Hiphil* PERFEKT; zabilježite:
 - a. isti GLAGOL u #2
 - b. oblik IMPERATIVA u Psalmu 85:4
 - c. *Qal* IMPERFEKT upotrijebljen u ZAPOVJEDNOME smislu u Psalmu 85:8.

YHWH je održao Svoja zavjetna obećanja čak i kad Njegov zavjetni narod to nije zavrijedio. Grijeh ima posljedice (usp. Lev 26; Pnz 27 - 30), ali milost također ima trajne učinke zbog Božje naravi (usp. Izl 34:6; Br 14:18; Pnz 4:31; Neh 9:27; Ps 86:15; 103:8; 145:8)!

85:1 “Svojoj zemlji” Zabilježite različite načine upućivanja na Božji narod:

1. Svojoj zemlji, Psalm 85:1a
2. Jakovljevo, Psalm 85:1b
3. Svoga naroda, Psalm 85:2a.

85:2 “Selah” Vidjeti bilješku u Psalmu 3:2.

85:3-4 “sav...”

svu” Uporaba “sav /svu” (BDB 481) je znakovita. Sav njihov grijeh je pokriven i sva Božja jarost je opozvana. Kakve uključujuće dobre vijesti!

85:3 “Svoju jarost” Zabilježite različite riječi što upućuju na YHWH-in odaziv prema ljudskoj neposlušnosti (usp. Ps 78:49):

1. jarost, Psalm 85:3a – BDB 720
2. gorući bijes, Psalm 85:3b – BDB 354 GRAĐA BDB 60 I
3. srdžba, Psalm 85:4b – BDB 495
4. srdit, Psalm 85:5a – BDB 60, GLAGOL
5. srditost, Psalm 85:5b – BDB 60, IMENICA.

Kako su različiti ovi izričaji Božje naravi s:

1. Psalmom 85:1-2
2. Psalmom 85:10-12.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 85:4-7

**⁴Obnovi nas, o Bože našega spasenja,
I uzrokuje da Tvoja srdžba prema nama prestane.
⁵Ti ćeš biti srdit na nas zauvijek?
Ti ćeš produljiti Svoju srditost na sve naraštaje?
⁶Nećeš li Ti Sâm oživjeti nas ponovno,
Kako bi se Tvoj narod mogao radovati u Tebi?
⁷Pokaži nam Svoju dobrotu, o GOSPODINE,
I daruj nam Svoje spasenje.**

85:4-7 Ova kitica započinje s dva molitvena zahtjeva (“obnovi” – BDB 996, KB 1427, *Qal* IMPERATIV; “prestane” – BDB 830, KB 974, *Hiphil* IMPERATIV) i završava s molitvenim zahtjevom (“pokaži” – BDB 906, KB 1157, *Hiphil* IMPERATIV).

To potom slijedi s nizovima pitanja povezanih s tim pozivom za obnovom:

1. “Ti ćeš biti srdit na nas zauvijek?” - usp. Psalm 74:1; 79:5; 80:4
2. “Ti ćeš produljiti Svoju srditost na sve naraštaje?”
3. “Nećeš li Ti Sâm oživjeti nas ponovno?” - usp. Psalm 71:20; 80:18.

Izrael nije mogao razumjeti kako im YHWH dopušta biti provaljenima i izgnanima (usp. Hab 1)!

Oni su bili Njegov narod i Njegov svjedok u ovome svijetu. Poteškoća je bila zavjetna neposlušnost. Bila je naviještena kriva poruka narodima (usp. Ez 36:22-36).

85:7 “dobrotu” Vidjeti bilješku u Okvirnim uvidima, B.

▣ “Svoje spasenje” U Psalmu 85:4 psalmist naziva YHWH-u “o Bože (*Eloah*) našega spasenja” (BDB 447). Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 3:7: Spasenje (SZ-ni pojam).

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 85:8-13

- ⁸Ja ću slušati što će Bog GOSPODIN kazati;
Jer On će izreći mir Svome narodu, Svojim pobožnicima;
Ali nemoj im dozvoliti vratiti se k ludosti.
⁹Zasigurno Njegovo je spasenje blizu onima koji se boje Njega,
Kako bi slava mogla obitavati u našoj zemlji.
¹⁰Dobrota i istina sastale su se zajedno;
Pravednost i mir poljubili su jedno drugo.
¹¹Istina izvire iz zemlje,
A pravednost gleda dolje s neba.
¹²Uistinu, GOSPODIN će dati što je dobro,
I naša zemlje davat će svoj urod.
¹³Pravednost će ići pred Njim
I pretvorit će Njegove stope u napredak.

85:8-12 Ova je kitica odgovor na psalmistove molitve. On želi da mu Bog govori (“Daj mi slušati”, BDB 1033, KB 1570, *Qal* KOHORTATIV). On će predati poruku /videnje:

1. mir:
 - a. Njegovu narodu
 - b. Njegovim pobožnicima (BDB 339)
2. Njegovo je spasenje blizu
3. slava će obitavati u njihovoj zemlji (tj. YHWH-ina osobna prisutnost, kao *Šekina* Oblak, ali ovdje u Hramu, usp. Ps 63:2; 102:15-16)
4. dobrota i vjernost sastale su se zajedno
5. pravednost i mir poljubili su jedno drugo
6. vjernost izvire iz Zemlje
7. pravednost gleda dolje s Neba
8. YHWH će dati ono što je dobro
9. pravednost će ići pred.

Ali zabilježite uvjete:

1. nemoj im dozvoliti vratiti se k ludosti (BDB 493) – BDB 996, KB 1427, *Qal* IMPERFEKT upotrijebljen u ZAPOVJEDNOME smislu
2. onima koji se boje /obožavaju Njega (vidjeti Posebnu temu dolje: Strah).

POSEBNA TEMA: STRAH (SZ)

I. Bilješke iz **Knjige Postanka 22:12:**

Ovaj pojam (BDB 431, KB 432) pojavljuje se često u SZ-u u dva značenja. On može značiti “strah” (usp. Post 3:10; 18:15; 20:8; 28:17; 32:8; 42:35; 43:18), ali u određenim okvirima on se mijenja u “strahopoštovanje”, “uvažavanje”, ili “časť” kad opisuje ljudski stav prema Božanstvu. Zabilježite sljedeće tekstove: Knjiga Postanka 42:18; Izlazak 1:17; 9:30; 18:21; Levitski zakonik 19:14.32; 25:17.36.43; Ponovljeni zakon 6:2.24; 10:12.20; 14:23; 17:19; 25:18; 28:58; 31:12-13; Psalam 33:8. Ovaj “strah” mora ishoditi u štovanju i poslušnosti (usp. Izl 20:20; Pnz 6:13.24; vidjeti Posebnu temu u Ps 103:18: Čuvati /održavati [iz Ponovljenoga zakona 5:10]). To je odnos načina života, ne skup zasebnih događaja, mjesta, vjeroispovijedi, ili pravila. Poslušnost teče iz poštovanja i ljubavi, ne iz

straha od odmazde. Neposlušnost je prvenstveno protiv ljubavi, kao i protiv Zakona! Nečiji odnos s Bogom postaje prvenstvo života! To što "Abraham povjerova Bogu" (Post 15:56) bilo je pokazano u njegovu životu njegovim djelovanjima u Knjizi Postanka 22!

II. Bilješke iz Knjige proroka Izaije 41:10

To je vrlo uobičajena riječ od YHWH prema Njegovu narodu (usp. Iz 41:13.14; 43:1.5; 44:2.8; 51:7.12; 54:4.14). Zabilježite zašto se oni ne bi smjeli bojati:

1. YHWH je osobno s njima (tj. Ps 23:4)
2. YHWH je njihov zavjetni Bog (tj. Post 15:1; Izl 14:13; Suci 6:23; Iz 41:10)
3. On će ih ojačati
4. On će im pomoći (Iz 41:10.14)
5. On će ih poduprijeti (Iz 41:10.13)
6. svi koji im se suprotstave će:
 - a. biti posramljeni
 - b. biti osramoćeni
 - c. biti dovedeni do ničega (Iz 41:11-12)
 - d. izginuti.

Čak je moguće da je "Svojim pobožnicima" iz Psalma 85:8b također uvjet za mir. Ne postoji mir odvojen od pravoga odnosa s Bogom i onda s drugima.

Isto tako Psalam 85:11 govori o vjernosti kao uvjetu za Božju pravednost (tj. Bog Sâm) koja gleda s Neba.

Psalam 85:10-11 je tako snažna slika Božje osobe. Ove osobine su personificirane kao one koje dolaze zajedno da dovrše Njegove svrhe:

1. obnova od izgnanstva
2. prekid suše
3. eshatološki vrhunac (vidjeti Posebnu temu u Ps 2: Okvirni uvidi: YHWH-in vječni iskupiteljski naum).

85:8 "Bog GOSPODIN" Ovo je *El* plus YHWH. Uobičajeno to je YHWH *Elohim*, kao u Knjizi Postanka 2:4 (YHWH *Elohim*). NJB vidi ova dva Imena za Boga kao uvodne usporedne retke:

"Što je Božja poruka?"

"Jahvina poruka je mir".

Ovaj je isti pristup slijeđen od AB (str. 285).

▣ **"Ali nemoj im dozvoliti vratiti se k ludosti"** Ovo odražava MT. LXX razumije izričaj kao "i onima koji okrenu k njemu svoja srca". UBS *Text Project* (str. 345) daje MT-u ocjenu "C" (tj. znatna sumnja).

85:12 Obećanje ratarskoga obilja bilo je vezano na poslušnost Savezu (tj. Lev 26; Pnz 27 - 30). AB vidi Psalam kao poziv prije izgnanstva za kišu usred suše. *Jewish Study Bible* (str. 1377) vidi Psalam kao molbu za vraćanje Božjega naroda u Kanaan. Ovo je temeljeno na:

1. "zemlji" u Psalmu 85:1.9-12
2. "obnovi blagostanja" kao što je upotrijebljeno u Knjizi proroka Jeremije 30:3.18; Amos 9:14
3. Psalam 85:7, što upućuje na obnovljeni Hram.

▣ **"dobro"** Na što ovo upućuje?:

1. oslobođenje – Knjiga Izlaska 18:9
2. blagoslovi – Psalam 34:10
3. Kanaan – Knjiga Izlaska 3:8; Ponovljeni zakon 1:35; 3:25; 4:21-22; 8:7.10; Knjiga o Jošui 23:13
4. neodređena dobrota od YHWH prema onima koji slušaju Njegov Savez – Psalam 84:11.

Možda je to namjeravana višeznačnost što znači Božju opskrbu u svakome potrebitome području. Ovdje, ratarsko obilje (usp. Ps 67:6).

85:13 SZ često koristi sliku “puta”, “ceste”, “glavne ceste” za obilježavanje djelovanja Boga i ljudi (tj. Ps 25:4.8.9.10.12.15). Duhovni život bio je obilježen kao “put”!

Pravednost je ponovno personificirana (usp. Ps 85:10-11) kao glasnik (usp. Ps 85:8) koji ide pred Izraelom kličući dobre vijesti o YHWH-inoj ljubavi, skrbi, zaštiti, i prisutnosti s Njegovim narodom nakon izgnanstva ili suše. *Jerome Bible Commentary* (str. 591) vidi to kao moguću eshatološku referencu.

PITANJA ZA RASPRAVU

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. Sad to ne morate prepustiti komentatoru.

Ova pitanja za raspravu predviđena su da vam pomognu promišljati kroz glavne teme ovoga odjeljka Knjige. Ona su napravljena da budu misaono-nametljiva, ne konačna.

1. Je li moguće odrediti povijesnu okolnost? Ako je tako, popišite tri mogućnosti.
2. Kako se GLAGOLI Psalma 85:1-2 odnose prema GLAGOLIMA Psalma 85:3?
3. Upućuje li Psalam 85:8 na psalmistu ili proroka?
4. Zašto je Psalam 85:10-11 tako snažna, ganutljiva, ohrabrujuća slika?
5. Bavi li se Psalam 85:11 i s Božanskom suverenosti i s ljudskom slobodnom voljom?
6. Odredite “dobro” u Psalmu 85:12.
7. Objasnite sliku “ceste” ili “puta”.

PSALAM 86

PODJELA NA ODLOMKE U SUVREMENIM PRIJEVODIMA

NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Psalam usrdne molitve i pouzdanja	molitva za milosrde, s promišljanjem o GOSPODINOVIM izvrsnostima	molitva za oslobođenje od osobnih neprijatelja	molitva za pomoć	molitva u vremenu iskušenja (broj stihova iz LXX-e)
<u>MT uvod</u> molitva Davidova				
86:1-5	86:1-5	86:1-7	86:1-2 86:3-5	86:1-2b 86:2c-4 86:5-6
86:6-10	86:6-7		86:6-7	86:7-8
	86:8-10	86:8-11	86:8-10	86:9-10
86:11-13	86:11-13		86:11-13	86:11
		86:12-13		86:12-13
86:14-17	86:14-15	86:14-17	86:14-17	86:14
	86:16-17			86:15-16a 86:16b-17
				86:18

ČITANJE KRUG TRI (vidi str. xv.)

SLIJEĐENJE IZVORNE AUTOROVE NAKANE NA RAZINI ODLOMKA

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. To ne smijete prepustiti komentatoru.

Pročitajte odlomak odjednom. Odredite subjekte (čitanje kruga #3, str. xv., kao gore). Usporedite vašu podjelu subjekta s pet prijevoda navedenih gore. Podjela na odlomke nije nadahnuta, ali ona je ključ za slijeđenje izvorne autorove nakane, što je srce tumačenja. Svaki odlomak ima jedan i samo jedan subjekt.

1. Prvi odlomak
2. Drugi odlomak
3. Treći odlomak
4. I tako dalje.

OKVIRNI UVIDI

- A. Ovo je obilježeno kao “osobna tužaljka”. Pravedni sljedbenik YHWH poziva svoga pravednoga Boga neka djeluje u njegovu korist:
1. pravednoga autora, Psalam 86:1.2.3.4
 2. pravednoga Boga, Psalam 86:5.6.
- B. Ovaj Psalam ima iznenađujući sveopći dio u Psalmu 86:9 (usp. Ps 22:27; 46:10; 47:9; 57:5.11; 64:9; 65:8; 66:1-7; 67:2-5; 98:23; 99:2-3 102:15). Ova je kitica teološko središte *chiazma* (tj. hebrejske poetske građe).
- C. Mogući kratki pregled bio bi:
1. autorova teološka pritužba, Psalam 86:1-7
 2. himna slave Bogu, Psalam 86:8-10:
 - a. Njegove transcendentnosti
 - b. Njegove jedinstvenosti (monoteizam)
 3. himna slave Bogu, Psalam 86:11-17, za Njegovu imanentnost.
- D. Postoji 15 IMPERATIVNIH ZAHTEVA u ovome Psalmu:
1. prikloni Svoje uho, Psalam 86:1 – BDB 639, KB 692, *Hiphil* IMPERATIV, usp. Psalam 17:6; 31:2; 71:2; 102:2; isti GLAGOL u IMPERFEKTU u Psalmu 88:2
 2. odgovori mi, Psalam 86:1 – BDB 772, KB 851, *Qal* IMPERATIV
 3. očuvaj moju dušu, Psalam 86:2 – BDB 1036, KB 1581, *Qal* IMPERATIV, usp. Psalam 25:20
 4. spasi, Psalam 86:2 – BDB 446, KB 448, *Hiphil* IMPERATIV, usp. Psalam 28:9; 31:16; 59:2; 71:2
 5. budi milosrdan, Psalam 86:3 – BDB 335, KB 334, *Qal* IMPERATIV
 6. učini radosnom dušu, Psalam 86:4 – BDB 970, KB 1333, *Piel* IMPERATIV
 7. prikloni uho, Psalam 86:6 – BDB 24, KB 27, *Hiphil* IMPERATIV
 8. obazri se, Psalam 86:6 – BDB 904, KB 1151, *Hiphil* IMPERATIV
 9. uči me, Psalam 86:11 – BDB 34, KB 436, *Hiphil* IMPERATIV, usp. Psalam 25:4.12; 27:11
 10. sjedini moje srce, Psalam 86:11 – BDB 402, KB 405, *Piel* IMPERATIV
 11. okreni se k meni, Psalam 86:16 – BDB 815, KB 937, *Qal* IMPERATIV
 12. budi mi milosrdan, Psalam 86:16 – isto kao #5
 13. podaj snagu, Psalam 86:16 – BDB 678, KB 733, *Qal* IMPERATIV
 14. spasi, Psalam 86:16 – isto kao #4
 15. pokaži mi znak, Psalam 86:17 – BDB 793, KB 889, *Qal* IMPERATIV.
- E. Zabilježite VOKATIVE:
1. o GOSPODINE (YHWH), Psalam 86:1.3.6.11.17
 2. o Ti moj Bože (*Eloah*), Psalam 86:2
 3. o Gospodine (*Adon*), Psalam 86:4.5.8.9.15
 4. o Bože (*Elohim*), Psalam 86:10.14
 5. o Gospodine moj Bože (*Eloah*), Psalam 86:12; *Eloah* također u Psalmu 86:2
 6. o podaj (bez imena /naslova) davatelja, Psalam 86:16b.
- Ostala imena /naslovi što su upotrijebljeni:
1. Bog (*El*), Psalam 86:15
 2. Tvoje Ime (BDB 1027), Psalam 86:9.11.12.
- Ovi svi odražavaju drhtavu molitvu Izraelovu Božanstvu za pomoć!
- F. Građu pojedinačnih Psalama teško je razvrstati. Ako je ovaj Psalam akrostih (vidjeti NASB *Study Bible*, str. 829), onda je Psalam 86:9 središnji ključni stih. Za mene, Psalam 86:8 je teološki ključni stih a Psalam 86:9 je teološko proširenje. Monoteizam je bio jedinstveni Izraelu u Drevnome Bliskom Istoku (s dvije kratke iznimke, jedna u Egiptu i jedna u Asiriji). Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 2: Okvirni uvidi: YHWH-in vječni iskupiteljski naum i Posebnu temu u Psalmu 2:7: Monoteizam.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 86:1-5

- ¹Prigni Svoje uho, o GOSPODINE, i odgovori mi;
Jer ja sam nemoćan i potrebit.
- ²Očuvaj moju dušu, jer ja sam pobožan čovjek;
O Ti moj Bože, spasi Svoga slugu koji se pouzdaje u Tebe.
- ³Budi mi milosrdan, o GOSPODINE,
Jer Tebi ja vapim čitavoga dana.
- ⁴Učini radosnom dušu Svoga sluge,
Jer Tebi, o GOSPODINE, uzdižem svoju dušu.
- ⁵Jer Ti si, Gospodine, dobar, i spreman oprostiti,
I bogat u dobroti prema svima koji zazivaju Tebe.

86:1 “Prigni” Ovo je metafora izvedena od GLAGOLA “prignuti” ili “okrenuti” (BDB 639, KB 692). Ona se poziva na YHWH-u neka čuje preklinjanje Svoga sluge (usp. Ps 86:3.4.6.7).

▣ **“o GOSPODINE”** Ovo je YHWH (tj. Ime određeno u Izl 3:14, vidjeti Posebnu temu u Ps 1:1: Imena za Božanstvo). To je zavjetno Ime za Božanstvo. Ono je oblik GLAGOLA “biti”.

Postoji igra između YHWH (Ps 86:1.3.6.11), *Elohim* (Ps 86:2.10.12) i *Adona* (Ps 86:4.8.9.12). Ovi predstavljaju različite zamisli Božanstva:

1. YHWH – Bog kao Spasitelj, Iskupitelj
2. *Elohim* – Bog kao Stvoritelj, Hranitelj, Opskrbljivač
3. *Adonaj* – Bog kao Gospodar, Vlasnik, Suprug.

▣ **“odgovori”** Ovo nije bila molitva za obavijest nego sigurnost o Božjoj osobnoj prisutnosti i skrbi. Psalmist je iskusio to i, iz bilo kojega razloga, sad to ne iskusuje! To je preklinjanje za Boga neka djeluje na vidljiv način:

1. neka oslobodi (Ps 86:7)
2. neka svjedoči (Ps 86:8-10).

▣ **“Jer ja sam nemoćan i potrebit”** Ovaj izričaj (BDB 776 i BDB 2) može biti razumjet u duhovnome smislu kako upućuje na vjerni Ostatak (vidjeti Posebnu temu u Ps 76:10: Ostatak, tri značenja, usp. Ps 34:6; 35:10; 40:17; 70:5). U ovome Psalmu moguće to upućuje na kralja.

86:2 “Očuvaj moju dušu, jer ja sam pobožan čovjek” Postoje dva pojma upotrijebljena za opis psalmiste:

1. duša – doslovno *nefeš*, BDB 659, usp. Psalam 86:4 (dva puta).13.14; vidjeti bilješke *online* u Psalmu 3:2 i Knjizi Postanka 35:18
2. pobožnik /čovjek – BDB 339, vidjeti bilješke *online* u Psalmu 16:10; 50:5.

Ovo započinje nizove razloga zašto bi Bog trebao djelovati u psalmistovu korist:

1. on je pobožan, Psalam 86:2 (*hasid*, BDB 339, vjeran Savezu, povezano s *hesed*, BDB 339)
2. on se pouzdaje u YHWH-u, Psalam 86:2
3. on se moli YHWH-i, Psalam 86:3.4.5
4. jer je Bog isto tako *hesed*, Psalam 86:5.15.

U SZ-u, smrt nije bila viđena kao ponovno sjedinjenje s Bogom nego kao mjesto tišine i turobnosti. Psalmist želi hvaliti Boga u štovanju. Zamisao o tome što se događa u životu nakon smrti razvijena je (tj. napredujuće otkrivenje) u NZ-u. Hvala Bogu za Isusa i NZ!

▣ **“spasi”** U SZ-u ovo je upućivalo na fizičko oslobođenje. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 3:7: Spasenje (SZ-ni pojam).

▣ **“koji se pouzdaje u Tebe”** Vidjeti bilješke *online* u Psalmu 4:5.

86:3 “Tebi ja vapim čitavoga dana” Ovo je upućivalo na molitvu diljem čitavoga dana (usp. Ps 22:2; 25:5; 88:9).

86:4 “uzdižem svoju dušu” Ovo je idiom za priznavanje YHWH-ina mjesta moći (tj. na visini, u Nebu, usp. Ps 123:1) i nečijega prinosa čitavoga sebe Njemu (usp. Ps 25:1; 143:8; Tuž 3:41).

Kulturološka pozadina mogla bi biti:

1. žrtve su bile podignute YHWH-i
2. židovska molitva bila je prinesena s glavom, očima, i rukama podignutima prema nebu.

86:5 Ovo je sažetak YHWH-ine naravi (usp. Ps 86:10.15). Kroz SZ postoji nekoliko takvih sažetaka (usp. Izl 34:6; Jona 4:2; Neh 9:17; Joel 2:13; Ps 86:15; 103:8; 145:8).

Čovjekova nada je u trajnoj, ljubećoj YHWH-inoj naravi. On je:

1. dobar – BDB 373 II (usp. 1. Ljet 16:34; 2. Ljet 5:13; 7:3; 30:18; Ezra 3:11; Ps 25:8; 34:8; 100:5; 106:1; 107:1; 118:1.25; 135:3; 136:1; Jer 33:11; Nah 1:7)
2. spreman oprostiti – BDB 699, PRIDJEV nađen jedino ovdje (usp. Neh 9:17; Ps 130:4 za uporabe za srodnu IMENICU)
3. bogat u dobroti – BDB 912 I GRAĐA BDB 338 (usp. Izl 34:6; Neh 9:17; Ps 103:8; 145:8; Joel 2:13; Jona 4:2), vidjeti Posebnu temu u Psalmu 5:7: Ljubaznost /blagost /dobrota (*hesed*)
4. velik, Psalam 86:10 – BDB 152 (usp. Ps 77:13)
5. čini čudesna djela, Psalam 86:10 – BDB 810, vidjeti Posebnu temu u Psalmu 9:1: Čudesne stvari (אֲפָסִים)
6. milostiv, Psalam 86:15 – BDB 933
7. milosrdan, Psalam 86:15 – BDB 337
8. spor na bijes, Psalam 86:15 – usp. isti usporedni stihovi kao #3
9. bogat u vjernosti /istini, Psalam 86:15 – usp. isti usporedni stihovi kao #3.

▣ **“prema svima koji zazivaju Tebe”** Doseg YHWH-ine ljubavi i ponude prihvaćanja iznenađujuće je u SZ-nome Psalmu. Isto sveopće obećanje ponovljeno je u Psalmu 86:9. Bog daje dobrodošlicu svima koji Mu pristupaju u vjeri i štovanju. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 2: Okvirni uvidi: YHWH-in vječni iskupiteljski naum.

“Pozvati se” na Boga bio je čin vjere izražen u javnome štovanju u Knjizi proroka Joela 2:32 i naveden od Pavla u Poslanici Rimljanima 10:9-13. Vidjeti Posebnu temu dolje: Što znači “Prihvatiti”, “Vjerovati”, “Ispovjediti se /Priznati”, i “Pozvati se”?

POSEBNA TEMA: ŠTO ZNAČI “PRIMITI”, “VJEROVATI”, “ISPOVJEDITI SE /PRIZNATI”, I “POZVATI SE”?

Kao evanđeoski Veliki nalog uskrsloga Gospodina, Evanđelje po Mateju 28:18-20 ima za mene prvenstvenu važnost. Moje protestantstvo zahtijeva osobni susret s Bogom kroz Krista. Uvijek sam razmišljao što “učiniti učenicima” znači. Obično one kršćanske skupine koje naglašavaju model početnoga osobnog susreta govore o:

1. “primanju” – Evanđelje po Ivanu 1:12
2. “vjerovanju” – Evanđelje po Marku 1:15; Ivanu 3:16.18.36; 6:40; 11:25-26; Djela apostolska 10:43
3. “ispovjediti se” /“priznati” – Evanđelje po Mateju 10:32; Luki 12:8; Ivanu 9:22; 12:42; 1. Timoteju poslanica 6:12; 1. Ivanova 2:23; 4:15
4. “pozvati se” – Poslanica Rimljanima 10:9-13

ali Veliki nalog koristi “učiniti učenicima” i “učiti ih vršiti sve što sam Ja učio vas”. Isusova raspra o vratima (početni osobni susret) i uskome putu (dnevno pobožno življenje) u Evanđelju po Mateju 7:13-14; Luki 13:24 dala mi je ključnu teološku zamisao – spasenje je proces (vidjeti Posebnu temu dolje: Grčka glagolska vremena upotrijebljena za opis spasenja). Ono započinje s mehanizmom “susreta” ali nije točno jasno kako je to učinjeno! Zasižno to je početno vabljenje Duha (Iv 6:44.65) i osjećaj osobnoga grijeha i duhovne potrebe, sastavljeno od voljnosti za pokajanjem i vjerovanjem (usp. Mk 1:15; Djela 2:38; 3:16.19; 20:21; 26:20). Ovaj početni susret (aha trenutak) mora potom ishoditi u Kristo-sličnome životu (usp. Rim 8:28-30; 2. Kor 3:18; Gal 4:19; Ef 1:4; 2:10; 4:13; 1. Sol 3:13; 4:3; 5:23; 2. Sol 2:13; Tit 2:14; 1. Pt 1:15). Opravdanje i posvećenje ne mogu, ne smiju, biti odvojeni! Došao sam do uvjerenja da zrelo spasenje mora uključivati:

1. pokajanje, početno i stalno (vidjeti [Posebnu temu u Ps 7:12: Pokajanje u Starome zavjetu i vidjeti Posebnu temu dolje: Pokajanje u Novome zavjetu](#))
2. vjeru /pouzdanje /uvjerenje, početno i stalno (vidjeti [Posebnu temu dolje: Vjera, uvjerenje, ili pouzdanje \[imenica, glagol, pridjev, u NZ-ul\]](#))
3. ustrajnost kroz život (vidjeti [Posebnu temu u Ps 7:12: Ustrajnost](#)).

Kao što to ja vidim, postoje dvije opasnosti:

1. prenaglašeno početno spasenje što vidi spasenje kao kartu za Nebo na kraju života ili polica osiguranja nepovezana s odabirima dnevnoga načina života
2. prenaglašeni put kao proces gdje pitanje postaje “hoće li moja dobra djela prevagnuti moja loša djela?” (oblik djela pravednosti).

Spasenje je:

1. osoba kojoj se daje dobrodošlica (Isus)
2. istine o toj osobi kojima se mora vjerovati (Biblija)
3. život kao da živi ta osoba (Kristo-sličnost).

Spasenje je besplatni dar (Rim 3:24; 6:23) Božjega milostivoga, Kristom dovršenoga djela, i vodstvo Duha. Kršćanski život također je dar milosti koji mora biti priman dnevno. Ovdje je teološko pitanje: “Kako netko prima /vjeruje /poziva se /ispovijeda se ili priznaje” Molim vas pogledajte sljedeće bilješke i Posebne teme:

1. primiti – vidjeti [bilješku u Evanđelju po Ivanu 1:12](#)
2. vjerovati – [Posebna tema u Psalmu 12:1: Povjerenje, pouzdanje, vjera, i vjernost u Starome zavjetu \(728\)](#)
3. ispovijed /priznanje – [Posebna tema dolje: Ispovijed /Priznanje](#)
4. pozvati se – vidjeti [bilješke u Poslanici Rimljanima 10:9-13](#).

Spasenje su “vrata” (početni osobni susret) i put (dnevno pobožno življenje). Ovo ne može biti odvojeno ili okrenuto u vremenu! Uobičajen ishod spasenja je:

1. Kristo-sličnost (usp. Rim 7:1; 8:28-30; 2. Kor 3:18; Gal 4:19; Ef 1:4; 2:10; 4:13; 1. Sol 3:13; 4:3; 5:23; 2. Sol 2:15; 1. Pt 1:15)
2. služenje (usp. Mt 25:31-46).

“Samo vjeruj, samo vjeruj” ili “čini bolje” su neprimjerene izjave.

Ja procjenjujem kako je razlog za ovu Posebnu temu moj sukob u evangeliziranju među pravoslavnom ili katoličkom populacijom. Susreo sam toliko mnogo ljudi koji očito poznaju i ljube Isusa ali ne odgovaraju na “moja pitanja” na način za koji osjećam da je ugodan. Ali mislim kako je poteškoća s mojim predajama. Tvrditi kako netko mora moliti “molitvu grješnika”, kad to nije naglasak u NZ-u, pokazuje teološku predrasudu. Ja vjerujem u neophodnost mehanizma susreta, ali moram proširiti svoje vlastito razumijevanje što to uključuje. Izjava osobe o vjeri i plodu načina života uzima prednost nad izvjesnom metodologijom ili teološkom građom.

Samo teološka strana o “plodu”. Moje razumijevanje toga dolazi od Isusova dva odlomka:

1. Propovijedi na gori – Evanđelje po Mateju 7:13-23
2. usporedbi o tlima – Evanđelje po Mateju 13:1-24; Marku 4:1-20; Luki 8:4-15.

“Plod” nije način da se bude spašen nego dokaz istinskoga preobraćenja (usp. Jak 2:14-26). Nema ploda, nema korijena! Vječni život ima vidljive osobine!

Još jedna teološka strana nekih od neprimjerenih *proof-text* metoda korištenih od evangelizatora:

1. korištenje Knjige Otkrivenja 3:20 kao poziva na početno spasenje kad je to dio pisama sedmerim crkvama (Otk 2 - 3)
2. korištenje “rimske ceste” kao “toga” puta da se bude spašen. Prva tri stiha:
 - a. Poslanica Rimljanima 3:23
 - b. Poslanica Rimljanima 6:23
 - c. Poslanica Rimljanima 5:8

sažimaju poruku Evanđelja, ali ne postoji stih o “susretu” u književnoj jedinici Poslanice Rimljanima, poglavljima 1 – 8, tako da skačemo na sljedeću književnu jedinicu o “zašto Izrael nije povjerovao Evanđelju?” (Rim 9 - 11) i navodima u Rimljanima 10:9-13 kao zaključnome činu u “tome” naumu spasenja.

3. Neki čak tvrde da zbog Rimljanima 10:9-13, to mora biti izgovorena molitva (tj. Rim 10:9). ili kao što sam spomenuo u ovoj Posebnoj temi, mi činimo “molitvu grješnika” (što vjerojatno dolazi iz usporedbe o farizeju i grješniku, usp. Lk 18:9-14) “tim” modelom za spasenje svih.

Ponovno, ja želim potvrditi neophodnost mehanizma “susreta” ali mislim da postoje mnogi načini:

1. poseban trenutak otkrivenja (tj. navođenje vjerovanja)
2. poseban trenutak štovanja (tj. slušanje svjedočanstva ili pjevanje himne)
3. životne krize
4. susret u snu
5. jamačno je molitva pravovaljani način
6. i mnogu drugi načini.

Bog gleda na najmanji odaziv kako bi nas preplavio Svojom milošću i spasenjem!

Spasenje je volja Božja za sve ljude (usp. Iv 1:12; 3:16; 1. Tim 2:4; 4:10; Tit 2:11; 2. Pt 3:9; 1. Iv 2:2; 4:14) stvorene na Njegovu sliku za zajedništvo (vidjeti Posebnu temu u Ps 2: Okvirni uvidi: YHWH-in vječni iskupiteljski naum). Isusov život, učenja, i smrt platili su kaznu za ljudski grijeh i pobunu (usp. Rim 1 - 3). Sad “čija god želja, “itko tko”, “svi”, “koliko god” postaje otvoreni poziv! Vabljenje Duha dozvoljava palim ljudima shvatiti njihovu potrebu, shvatiti Božju opskrbu u Isusu, a to isto tako zahtijeva: (1) osobnu, konačnu odluku (tj. dragovoljni odabir) i (2) promjenu načina života.

Evandjelje nije teško, zamršeno, ili zbunjujuće nego dostupno, razumljivo, i otvoreno za sve! Učenici su oni koji:

1. slušaju
2. razumiju
3. odazivaju se
4. poslušaju
5. nastavljaju (vidjeti [Posebnu temu u Ps 7:12: Ustrajnost](#)).

Neka bi Bog oprostio denominacijskoj oholosti i ograničenjima što su stvorili ljudi, ali isto tako neka bude “ekskluzivistički skandal” Evandjelja po Ivanu 10:1-8; 14:6; Djela apostolskih 4:12; 1. Timoteju poslanice 2:5 naviješten svima! Svi mogu doći i oni mogu doći na različite načine, ali oni svi moraju doći kroz Isusa i živjeti za Njega (tj. biti promijenjeni, usp. Mt 28:20)! Postoje samo jedna vrata ali ona su širom otvorena (usp. Djela 14:27; Kol 4:3; Otk 3:7-8) – “koliko god”, “čija god želja”, “svi koji” žele ući!

POSEBNA TEMA: GRČKA GLAGOLSKA VREMENA UPOTRIJEBLJENA ZA OPIS SPASENJA

Spasenje nije proizvod, već međusobni odnos. Nije završeno kad netko povjeruje Kristu; ono je tek počelo! To nije policaj za osiguranje protiv požara, niti karta za Nebo, već život rastuće Kristo-sličnosti.

SPASENJE JE DOVRŠENO DJELOVANJE (AORIST)

- Djela apostolska 15:11
- Poslanica Rimljanima 8:24
- 2. Timoteju poslanica 1:9
- Titu poslanica 3:5
- Poslanica Rimljanima 13:11 (spaja AORIST s FUTUROM /BUDUĆIM USMJERENJEM)

SPASENJE KAO STANJE POSTOJANJA (PERFEKT)

- Poslanica Efežanima 2:5.8

SPASENJE KAO STALNI TIJEK (PREZENT)

- 1. Poslanica Korinćanima 1:18; 15:2
- 2. Poslanica Korinćanima 2:15

SPASENJE KAO BUDUĆE DOKONČANJE (FUTUR u GLAGOLSKOME VREMENU ILI OKVIRU)

- Poslanica Rimljanima 5:9.10; 10:9.13 (podrazumijevano u Mt 10:22; 24:13; Mk 13:13)
- 1. Poslanica Korinćanima 3:15; 5:5

- Poslanica Filipljanima 1:28
- 1. Poslanica Solunjanima 5:8-9
- Poslanica Hebrejima 1:14; 9:28
- 1. Petrova poslanica 1:5.9

Prema tome, spasenje započinje s početnom odlukom vjere (usp. Iv 1:12; 3:16; Rim 10:9-13), ali ono mora proizlaziti u tijeku načina života vjere (usp. Rim 8:29; Gal 4:19; Ef 1:4; 2:10), koje će jednog dana biti vidljivo dovršeno (usp. I. Iv 3:2). Ovo konačno stanje nazvano je proslavljenje. Može ga se prikazati kao:

1. početno spasenje - opravdanje (spašeni od kazne grijeha)
2. napredujuće spasenje - posvećenje (spašeni od sile grijeha)
3. konačno spasenje - proslavljenje (spašeni od prisutnosti grijeha).

POSEBNA TEMA: POKAJANJE U NOVOME ZAVJETU

Pokajanje (zajedno s vjerom) zavjetni je zahtjev oba i Staroga zavjeta (*Nacham*, BDB 636, npr. Joel 2:13-14; *Shuv*, BDB 996, npr. 1. Kr 8:47.48; Ez 14:6; 18:30; Joel 2:12-14; Zah 1:3-4) i Novoga zavjeta:

1. Ivan Krstitelj (Mt 3:2; Mk 1:4; Lk 3:3.8)
2. Isus (Mt 4:17; Mk 1:15; Lk 5:32; 13:3.5; 15:7; 17:3)
3. Petar (Djela 2:38; 3:19; 8:22; 11:18; 2. Pt 3:9)
4. Pavao (Djela 13:24; 17:30; 20:21; 26:20; Rim 2:4).

Ali što je pokajanje? Je li to tuga? Je li to prestanak grijeha? Najbolje poglavlje u NZ-u za razumijevanje različitih suzvučja ove zamisli jeste 2. Poslanica Korinćanima 7:8-11, gdje su upotrijebljena tri povezana, ali različita, grčka pojma:

1. “tuga” (*lupē*, usp. stihove 8 [dva puta].9 [tri puta].10 [dva puta].11). To znači žalovanje ili jad i ima teološki neutralni suzvuk
2. “pokajanje” (*metanoēō*, usp. stihove 9.10). To je složenica od “nakon /poslije” i “um”, što podrazumijeva novi um, novi način razmišljanja, novi stav prema životu i Bogu. To je istinsko pokajanje
3. “žaljenje” (*metamelomai*, usp. stihove 8 [dva puta].10). To je složenica od “nakon /poslije” i “briga /skrb”. Upotrijebljena je za Judu u Evandelju po Mateju 27:3 i Ezava u Poslanici Hebrejima 12:16-17. Podrazumijeva žaljenje nad posljedicama, ne nad djelovanjima.

Pokajanje i vjera zahtijevana su zavjetna djelovanja (usp. Mk 1:15; Djela 2:38.41; 3:16.19; 20:21). Postoje neki tekstovi koji podrazumijevaju kako Bog daje pokajanje (usp. Djela 5:31; 11:18; 2. Tim 2:25). Ali većina tekstova vidi ovo kao neophodnost ljudskoga zavjetnoga odaziva Božjoj ponudi besplatnoga spasenja.

Odredbes oba i hebrejskoga i grčkoga pojma zahtijevaju shvaćanje punoga značenja pokajanja. Hebrejski zahtijeva “promjenu djelovanja”, dok grčki zahtijeva “promjenu uma”. Spašena osoba prima novi um i srce. Ona misli drukčije i živi drukčije. Umjesto: “Što je u tome za mene?” pitanje je sad: “Što je Božja volja?” Pokajanje nije emocija koja se gubi ili potpuna bezgrješnost, nego novi odnos sa Svetim Bogom koji mijenja vjernika napredujuće u svetoga.

POSEBNA TEMA: VJERA, POVJERENJE, ILI POUZDANJE (*Pistis* [IMENICA], *Pisteuō*, [GLAGOL], *Pistos* [PRIDJEV])

- A. To je veoma važan pojam u Bibliji (usp. Heb 11:1.6). Bio je subjekt Isusova ranoga propovijedanja (usp. Mk 1:15). Postoje najmanje dva zahtjeva Novoga saveza: pokajanje i vjera (usp. Mk 1:15; Djela 3:16.19; 20:21).
- B. Njegova etimologija
 1. Pojam “vjera” u SZ-u znači odanost, vjernost, ili pouzdanost i bio je opis Božje naravi, ne naše.

2. Dolazi iz hebrejskoga pojma (*emun, emunah*, BDB 53, tj. Hab 2:4), što znači “biti siguran ili trajan”. Spasavajuća vjera je:
 - a. osoba kojoj se daje dobrodošlica (tj. osobno pouzdanje, vjera, usp. E.1., dolje)
 - b. istine koje se vjeruju o toj istini (tj. Pismo, usp. E.5., dolje)
 - c. življenje života kao ta osoba (tj. Kristo-sličnost).

C. Njegova SZ-na uporaba

Mora biti naglašeno da Abrahamova vjera nije bila u budućega Mesiju, nego u Božje obećanje da će imati dijete i potomstvo (usp. Post 12:2; 15:2-5; 17:4-8; 18:14; Rim 4:1-5). Abraham se odazvao tome obećanju pouzdavajući se u Boga (vidjeti Posebnu temu u Ps 12:1: Povjerenje, pouzdanje, vjera, i vjernost u Starome zavjetu [רָעִיבִּיר וּוּוֹעֵי]N u i ([אָר. On je ipak imao sumnje i poteškoće s ovim obećanjem, koje je uzelo trinaest godina da bude ispunjeno. Njegova je nesavršena vjera, međutim, bila prihvaćena od Boga. Bog je voljan raditi s neispravnima ljudskim bićima koji se odazivlju Njemu i Njegovim obećanjima u vjeri, čak iako je ta vjera veličine gorušičinog sjemena (usp. Mt 17:20) ili mješovita vjera (usp. Mk 9:22-24).

D. Njegova NZ-na uporaba

Pojam “povjerova” iz grčkoga je pojma (*pisteuō*) koji također može biti preveden “povjerenje”, “vjera”, ili “pouzdanje”. Primjerice, IMENICA se ne pojavljuje u Evanđelju po Ivanu, ali GLAGOL je korišten često. U Evanđelju po Ivanu 2:23-25 postoji neizvjesnost o iskrenosti predanosti mnoštva Isusu iz Nazareta kao Mesiji. Ostali primjeri ove površne uporabe pojma “povjerenje” su u Ivanu 8:31-59 te Djelima apostolskim 8:13.18-24. Istinska biblijska vjera više je od početnoga odaziva. Ona mora biti slijedena tijekom učenja (usp. Mt 13:20-22.31-32; 28:19-20).

E. Njegova uporaba s PRIJEDLOGOM

1. *eis* znači “u”. Ova jedinstvena građa naglašava da vjernici stavljaju svoje pouzdanje /vjeru u Isusa:
 - a. u Njegovo Ime (Iv 1:12; 2:23; 3:18; 1. Iv 5:13)
 - b. u Njega (Iv 2:11; 3:15.18; 4:39; 6:40; 7:5.31.39.48; 8:30; 9:36; 10:42; 11:45.48; 17:37.42; Mt 18:6; Djela 10:43; Fil 1:29; 1. Pt 1:8)
 - c. u Mene (Iv 6:35; 7:38; 11:25.26; 12:44.46; 14:1.12; 16:9; 17:20)
 - d. u Sina (Iv 3:36; 9:35; 1. Iv 5:10)
 - e. u Isusa (Iv 12:11; Djela 19:4; Gal 2:16)
 - f. u Svjetlo (Iv 12:36)
 - g. u Boga (Iv 14:1)
2. *en* znači “u” kao u Ivanu 3:15; Marku 1:15; Djelima apostolskim 5:14
3. *epi* znači “u” ili na, kao u Mateju 27:42; Djelima apostolskim 9:42; 11:17; 16:31; 22:19; Poslanici Rimljanima 4:5.24; 9:33; 10:11; 1. Timoteju poslanici 1:16; 1. Petrovoj 2:6
4. PADEŽ DATIV bez PRIJEDLOGA kao u Poslanici Galaćanima 3:6; Djelima apostolskim 18:8; 27:25; 1. Ivanovoj poslanici 3:23; 5:10
5. *hoti*, što znači “povjerovati da”, daje sadržaj u što povjerovati:
 - a. Isus je Svetac Božji (Iv 6:69)
 - b. Isus je Ja Jesam (Iv 8:24)
 - c. Isus je u Ocu i Otac je u Njemu (Iv 10:38)
 - d. Isus je Mesija (Iv 11:27; 20:31)
 - e. Isus je Božji Sin (Iv 11:27; 20:31)
 - f. Isus je bio poslan od Oca (Iv 11:42; 17:8.21)
 - g. Isus je jedno s Ocem (Iv 14:10-11)
 - h. Isus je došao od Oca (Iv 16:27.30)
 - i. Isus je Sebe poistovjetio u Očevu zavjetnome Imenu, “Ja Jesam” (Iv 8:24; 13:19)
 - j. mi ćemo živjeti s Njim (Rim 6:8)
 - k. Isus je umro i ponovo bio uzdignut (1. Sol 4:14).

POSEBNA TEMA: ISPOVIJED /PRIZNANJE

- A. Postoje dva oblika istoga grčkog korijena upotrijebljenog za ispovijed ili priznanje, *homologeō* i *exomologō*. Složeni pojam što koristi Jakov je iz *homo*, isto; *legō*, govoriti; i *ex*, iz. Temeljno značenje je reći isto, složiti se s(a). *Ex* je dodan zamisli javnog očitovanja.
- B. Engleski prijevodi ove skupine riječi su:
1. veličati
 2. slagati se
 3. proglasiti (usp. Mt 7:23)
 4. priznati
 5. ispovjediti (usp. Heb 4:14; 10:23).
- C. Ova skupina riječi imala je naizgled dvije oprečne uporabe:
1. veličati (Boga)
 2. priznati grijeh.
- Možda se ovo razvilo od osjećaja čovječanstva o Božjoj svetosti i vlastite grješnosti čovječanstva. Spoznati jednu istinu jeste spoznati obje.
- D. NZ-ne uporabe skupine riječi su:
1. obećati (usp. Mt 14:7; Djela 7:17)
 2. složiti se ili pristati na nešto (usp. Iv 1:20; Lk 22:6; Djela 24:14; Heb 11:13)
 3. veličati (usp. Mt 11:25; Lk 10:21; Rim 14:11; 15:9)
 4. prihvatiti:
 - a. osobu (usp. Mt 10:32; Lk 12:8; Iv 9:22; 12:42; Rim 10:9; Fil 2:11; 1. Iv 2:23; Otk 3:5)
 - b. istinu (usp. Djela 23:8; 2. Kor 11:13; 1. Iv 4:2)
 5. javno očitovati (legalan osjećaj razvijen u religijsku potvrdu, usp. Djela 24:14; 1. Tim 6:13):
 - a. bez priznanja krivnje (usp. 1. Tim 6:12; Heb 10:23)
 - b. s priznanjem krivnje (usp. Mt 3:6; Djela 19:18; Heb 4:14; Jak 5:16; 1. Iv 1:9).

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 86:6-10

- ⁶Prikloni uho, o GOSPODINE, k mojoj molitvi;
I obazri se na glas mojih usrdnih molitava!
- ⁷U dan moje nevolje ja ću se pozvati na Tebe,
Jer Ti ćeš mi odgovoriti.
- ⁸Ne postoji nitko kao Ti među bogovima, o GOSPODINE,
Niti postoje ikakva djela kao Tvoja.
- ⁹Svi narodi koje si Ti stvorio doći će i štovati pred Tobom, o GOSPODINE,
I oni će veličati Tvoje ime.
- ¹⁰Jer Ti si velik i činiš čudesna djela;
Ti jedini jesi Bog.

86:6-7 Ovi su stihovi usporedni s Psalmom 86:1. Oni izražavaju psalmistovo povjerenje u YHWH-inu osobnu prisutnost i skrb.

86:7 “U dan moje nevolje” Psalmistovo loše stanje opisano je nadalje u Psalmu 86:14. Ovi su neprijatelji opisani na nekoliko načina:

1. oholi ljudi podigli su se protiv mene
2. zajednica nasilnih ljudi tražila je moj život (*nefeš*, vidjeti bilješku *online* o Post 35:18)

3. oni nisu stavili Tebe pred sebe
4. oni koji me mrze, Psalam 86:17b.

86:8 “Ne postoji nitko kao Ti” Ovo je potvrda monoteizma (usp. Ps 86:10b), vidjeti Posebnu temu u Psalmu 2:7: Monoteizam. To odražava Knjigu Izlaska 15:11.

▣ **“među bogovima”** Ovo je hebrejski pojam *elohim*, korišten o duhovnim bićima (anđelima). Taj je pojam također upotrijebljen o ljudskim sucima u SZ-u. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 1:1: Imena za Božanstvo.

▣ **“Niti postoje ikakva djela kao Tvoja”** YHWH je Bog stvaranja. On je jedini Stvoritelj, sva ostala bića su stvorena. On je Bog koji djeluje. Idoli naroda ne mogu vidjeti, čuti, niti djelovati!

86:9 “Svi narodi koje si Ti stvorio doći će” Ako postoji samo jedan Bog stvaranja i svi su ljudi stvoreni na Njegovu sliku (Post 1:26-27) i Bog je obećao iskupiti sve pale ljude (Post 3:15), onda Božja ljubav za sve ljude mora biti žarište Božjih iskupiteljskih djelatnosti. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 2: Okvirni uvidi: YHWH-in vječni iskupiteljski naum.

Ovaj stih izražava potvrdu da je YHWH stvorio sve narode (usp. Pnz 32:8 u LXX-i, koja tvrdi da je YHWH dao svakome narodu narodnoga anđela, usp. Pnz 29:26; Dn 10).

▣ **“oni će veličati Tvoje ime”** Pogani koji se odazivaju i štiju veličat će YHWH-inu ljubav i otkupljenje (usp. Iz 66:23c). Ako Psalam 86:14-15 upućuje na pobunjene Židove, suprotivost s vjerujućim poganima čak je još snažnija!

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 86:11-13

¹¹Uči me Svome putu, o GOSPODINE;

Ja ću hodati u Tvojim istini;

Sjedini moje srce da se boji Tvoga imena.

¹²Ja ću davati hvale Tebi, o Gospodine moj Bože, sa svim svojim srcem,

I veličat ću Tvoje ime zauvijek.

¹³Jer Tvoja dobrotu prema meni je velika,

I Ti si oslobodio moju dušu od dubina Šeola.

86:11-13 Ova kitica poziva se na YHWH-u (dva IMPERATIVA) neka osigura to što Njegov vjerni sljedbenik treba – uputu i sjedinjeno, čisto srce. Zauzvrat ovaj će sljedbenik “učiti od”, “hodati”, “bojati se”, “davati hvale”, i “veličati” YHWH-u. To je zavjetni red: Bog opskrbljuje, vjerni se sljedbenici odazivaju.

▣ **“Svome putu...**

Tvojim istini...

Tvoga imena” Ovo je očito u usporednome odnosu. Biblijska vjera je:

1. dnevni način života
2. spoznajna istina
3. osoba u /na koju se posve pouzdaje.

Ja obično kažem da je to osoba (Isus) koja je dobrodošla; istine o toj osobi koje treba vjerovati (Biblija); i život kao život te osobe koji se mora živjeti! Svi od ovih elemenata neophodni su za punu, potpunu, i zrelu biblijsku vjeru!

86:11.12 “Sjedini moje srce...

sa svim svojim srcem” Ovo je hebrejski idiom za potpunu privrženost i predanost (tj. Jer 24:7; 32:39; Ez 11:33; 18:31; 36:26).

86:12 “Ja ću davati hvale...

veličat ću” Ova dva GLAGOLA su KOHORTATIVI:

1. davati hvale – BDB 392, KB 389, *Hiphil* IMPERFEKT upotrijebljen u KOHORTATIVNOME smislu
2. veličati – BDB 457, KB 455, *Piel* KOHORTATIV.

▣ **“Tvoje ime”** Pozvati se na YHWH-ino Ime (tj. Njegovu Osobu, narav) ide unatrag na Knjigu Postanka 4:26 (usp. Post 12:8; 21:33; Ps 80:18; 145:1-2; Dn 9:19; Joel 2:32; Djela 2:21; Rim 10:9-13). To su djela vjere, štovanja, i zahvaljivanja. Vjerni sljedbenici javno dozivaju nevidljivoga Boga stvaranja i otkupljenja. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 86:5: Što znači “Primiti”, “Vjerovati”, “Ispovjediti se /Priznati”, i “Pozvati se”? i Posebnu temu u Psalmu 5:11-12: “Ime” YHWH.

▣ **“zauvijek”** Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 9:5: Zauvijek (*‘olam*).

86:13 “oslobodio moju dušu od dubina Šeola” GLAGOL (BDB 664, KB 717) je *Hiphil* PERFEKT i, stoga, može biti razumjet kao prošlost, sadašnjost, ili budućnost (jedino okvir može odrediti). *Šeol* je zadržavajuće mjesto mrtvih. Židovi su ukapali svoje ljubljene, prema tome, to je bilo viđeno fenomenološki kao bivanje u središtu Zemlje. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 1:6: Gdje su mrtvi? (*Šeol /Hades, Gehena, Tartarus*).

Psalmistova referenca bila je razumijeta na nekoliko načina:

1. bolest
2. zavjetni neprijatelji (drugovi Židovi)
3. vanjski neprijatelji (okolni narodi)
4. smisao budućega kraja vremena (eshatološki).

Pojam “dubine” doslovno je PRIDJEV “najniže” (BDB 1066, usp. Pnz 32:22).

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 86:14-17

¹⁴O Bože, oholi čovjek ustao je protiv mene,
I gomila nasilnih ljudi tražili su moj život,
I oni nisu stavili Tebe pred sebe.

¹⁵Ali Ti si, o Gospodine, Bog milostiv i milosrdan,
Spor na bijes i bogat u dobroti i istini.

¹⁶Okreni se k meni, i budi mi milosrdan;
O podaj Svoju snagu Svome sluzi,
I spasi sina Svoje sluškinje.

¹⁷Pokaži mi znak za dobro,
Tako da oni koji me mrze mogu vidjeti to i biti posramljeni,
Jer Ti, o GOSPODINE, pomogao si meni i utješio me.

86:14 Božji vjerni sljedbenici imaju neprijatelje! Tko su ovi neizvjesno je. Tkogod oni jesu, oni ne poznaju niti ne shvaćaju Boga ni Njegov narod (usp. Ps 54:3, slično u Ps 36:1).

86:15 Vidjeti bilješke u Psalmu 86:5.

86:16 Ovo je usporedno s Psalmom 86:1 i 3.

▣ **“spasi sina Svoje sluškinje”** Ovo je idiom za pobožnu obitelj koja služi YHWH-i (tj. Ps 116:16).

86:17 Podrazumijeva li ovaj stih usrdnu molitvu za one iz Psalma 86:14 da se pokaju ili je to poziv za javnom pravdom? Psalam 112:10 može se odnositi na ovaj stih.

PITANJA ZA RASPRAVU

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. Sad to ne morate prepustiti komentatoru.

Ova pitanja za raspravu predviđena su da vam pomognu promišljati kroz glavne teme ovoga odjeljka Knjige. Ona su napravljena da budu misaono-nametljiva, ne konačna.

1. Kako psalmist opisuje sebe u Psalmu 86:1-3?
2. Objasnite kako Psalm 86:8 pothranjuje Izraelov jedinstveni pogled o jednosti i jedinstvenosti YHWH.
3. Objasnite sveopći naglasak Psalma 86:9.
4. Popišite Imena za Božanstvo upotrijebljena u ovome Psalmu i njihovo teološko značenje.
5. Odredite monoteizam i njegov suzvuk u Psalmu 86:5 i 9.
6. Popišite osobine YHWH u Psalmu 86:5.10.15.

PSALAM 87

PODJELA NA ODLOMKE U SUVREMENIM PRIJEVODIMA

NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB
povlastice državljanstva u Sionu <u>MT</u> uvod Psalam sinova Korahovih. Pjesma 87:1-7	Slave Grada Božjega 87:1-3 87:4 87:5-6 87:7	sinovi hvale Sion kao majku vjernika bilo gdje 87:1-3 87:4 87:5-6 87:7	u hvali Jeruzalema 87:1-3 87:4 87:5-7	Sion, majka naroda 87:1-2 87:3 87:4 87:5 87:6-7

ČITANJE KRUG TRI (vidi str. xv.)

SLIJEĐENJE IZVORNE AUTOROVE NAKANE NA RAZINI ODLOMKA

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. To ne smijete prepustiti komentatoru.

Pročitajte odlomak odjednom. Odredite subjekte (čitanje kruga #3, str. xv., kao gore). Usporedite vašu podjelu subjekta s pet prijevoda navedenih gore. Podjela na odlomke nije nadahnuta, ali ona je ključ za slijeđenje izvorne autorove nakane, što je srce tumačenja. Svaki odlomak ima jedan i samo jedan subjekt.

1. Prvi odlomak
2. Drugi odlomak
3. Treći odlomak
4. I tako dalje.

OKVIRNI UVIDI

- A. Ovaj Psalam hvali YHWH-in odabir naroda kako bi otkrio i predstavio Sebe drugim narodima.
- B. Upotrijebljena slika je o jednome od naroda (usp. Ps 87:4). YHWH je postavio granice svih naroda (usp. LXX, Pnz 32:8, tj. Oj je u nadzoru zemljopisa i povijesti).
Zavjetni narod bio je sastavljen od:
 1. potomaka Abrahama (usp. Post 12:1-3; Pnz 7:6-8)
 2. potomaka patrijarha (Izaka, Jakova /Izraela)
 3. posebne zemlje, Kanaan

4. posebnoga grada, Jeruzalema
 5. posebne planine, Morije (tj. Hram, usp. Pnz 12:5.11.21; 14:23.24; 16:2.6.11, itd.).
- C. Ovaj je poseban narod (usp. Izl 19:5-6) ključan za dohvaćanje svih naroda (vidjeti Posebnu temu u Ps 2: Okvirni uvidi: YHWH-in vječni iskupiteljski naum).
- D. Dok sam čitao ovaj Psalam pitao sam se: “Je li to još uvijek Božje posebno mjesto?” Borim se s time; molim vas uzmite trenutak i pročitajte Posebnu temu u Psalmu 76: Okvirni uvidi: Zašto obećanja prema SZ-nome Savezu izgledaju tako različito od obećanju prema NZ-nome Savezu. Novi zavjet je poopćio starozavjetna obećanja prema svijetu. Evanđelje, ne Izrael, YHWH-ino je otkrivenje u potpunosti!
- E. Psalam 87:4 podrazumijeva eshatološko razdoblje gdje su svi ljudi dio Božjega naroda (tj. Iz 2:2-4; 12:4-5; 25:6-9; 42:6-12; 45:22-23; 49:5-6; 51:4-5; 60:1-3; 66:23).
- F. UBS *Handbook*, str. 757, iznosi pitanje o tome tko je govornik u Psalmu 87:4 i 5. On predlaže, i ja se slažem, da u Psalmu 87:4 to mora biti Bog (zbog Božanstva spomenutoga u PRVOME LICU, “Mene”), dok je u Psalmu 87:5 to psalmist (zbog Božanstva spomenutoga u TREĆEM LICU, također Ps 87:6).

PROUČAVANJE RIJEČI I IZRIČAJA

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 87:1-7

- ¹Njegov temelj je u svetim planinama.
²GOSPODIN ljubi vrata Siona
Više nego sva *druga* obitavajuća mjesta Jakovljeva.
³Slavne stvari rečene su o tebi,
O grade Božji. Selah.
⁴“Ja ću spominjati Rahab i Babilon među onima koji poznaju Mene;
Gle, Filistejo i Tire s Etiopijom:
‘Ovaj čovjek bijaše rođen tamo.’”
⁵Ali o Sionu bit će rečeno: “Ovaj i onaj čovjek bijahu rođeni u njemu”;
I Previšnji Sâm učvrstit će ga.
⁶Gospodin će brojiti kad će On upisivati narode:
“Ovaj čovjek bijaše rođen tamo.” Selah.
⁷Onda oni koji pjevaju kao i oni koji sviraju frule *reći će*:
“Svi moji izvori *radosti* u tebi su.”

87:1 “temelj” Ovaj hebrejski korijen (BDB 414) ima nekoliko suzvuka:

1. upotrijebljen u Knjizi Ezre 7:9 kao početak nečega
2. temelj grada – Psalm 137:7; Tužaljke 4:11; Knjiga proroka Miheja 1:6
3. polaganje temelja u slikovitome smislu – Knjiga proroka Izaije 28:16
4. stvaranje Zemlje – 2. Knjiga o Samuelu 22:16; Psalm 18:16; 78:69; 82:5; Knjiga proroka Izaije 24:18; 40:21; Jeremija 31:37
5. slika povezana s planinama – Ponovljeni zakon 32:22; Psalm 18:7
6. iz dana utemeljenja Hrama – 2. Knjiga Ljetopisa 8:16 ili njegove odaje sa strane – Knjiga proroka Ezekiel 41:8.

▣ “svetim planinama” Planine simboliziraju:

1. trajnost
2. postojanost
3. Božju blizinu (Ps 121:1)
4. stupove Zemlje.

U ovome okviru to je očito slika povezana s:

1. Jeruzalemom /Sionom (usp. Ps 2:6; 48:1)
2. Hramom
3. zavjetnim narodom.

MNOŽINA se može odnositi na činjenicu da je Jeruzalem bio izgrađen na sedam brežuljaka. Za “Sion” vidjeti bilješke *online* u Psalmu 2:6; 9:11 i 20:2.

YHWH je povezan s nekoliko planina:

1. planina Sinaj /Horeb (Izl 19 - 20)
2. planina Seir /Paran (Pnz 33:2; Hab 3:3)
3. planina Morija (Post 22; Ez 20:40)
4. planina na sjeveru (usp. Ps. 48:2; Iz 14:13; Ez 28:14.16).

87:2 Ovo upućuje na Jeruzalem /Sion i Judu (usp. Ps 78:67-68). Juda je morala biti pleme Mesije (usp. Post 49:8-12). “Jakov” upućuje na sva plemena koja su potekla od Jakova /Izraela. To je postao skupni pojam za zavjetni narod.

▣ **“GOSPODIN ljubi”** YHWH-ina ljubav za Jeruzalem također je posebice izrečena u Psalmu 78:68. To je Njegovo odabrano mjesto (usp. Ps 132:13).

87:3 “grade Božji” Ovo upućuje na Jeruzalem (usp. Ps 46:4; 48:8). Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 74:2: Morija, Šalem, Jebus, Sion, Jeruzalem.

▣ **“Selah”** Ovaj pojam izgleda zatvara književnu jedinicu, vidjeti Psalm 87:6. Za punu bilješku o predloženim značenjima vidjeti Psalm 3:2.

87:4 “Ja ću spominjati” Ovaj GLAGOL (BDB 289, KB 269, *Hiphil* IMPERFEKT) može biti razumjet kao “zabilježiti” (BDB 271, #4, kao naslov javnoga službenika koji bilježi, usp. 2. Sam 8:16; 20:24; 1. Kr 4:3; 2. Kr 18:18.37; 1. Ljet 18:15; 2. Ljet 34:8; Iz 36:3.22), stoga je to povezano sa zamisli o registru grada (Ps 87:5-6).

▣ **“među onima koji poznaju Mene”** Ovo podrazumijeva kako su pogani iz ovih zemalja postali vjernici i sljedbenici YHWH. Oni su sada građani novoga eshatološkog Grada Božjega, “Novoga Jeruzalema” (usp. Otk 21).

Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 1:6: Znati /poznati (korišteno uglavnom u Ponovljenom zakonu kao obrazac).

87:4-5 Psalmist opisuje nekoliko naroda:

1. Rahab (tj. Egipat, usp. Ps 89:10; Iz 30:7)
2. Babilon (netko se pita zašto nije spomenuta Asirija, moguće daje nagovještaj nadnevka sastavljanja Psalma)
3. Filisteja
4. Tir (tj. Fenicija)
5. Etiopija (tj. Kuš).

Svrha njihova spominjanja jeste ta da se usporede njihova podrijetla. U smislu svi narodi proizlaze iz Božje suverenosti (usp. LXX, Pnz 32:8), ali Izrael je bio Njegov poseban narod (usp. Izl 19:5-6; Rim 9:4-5).

87:5 Prvi redak Psalma 87:5 je težak ali u okviru sveopćega naglaska Psalma 87:4, ja mislim da upućuje na vjernike u YHWH-u koji su svoje državljanstvo prenijeli na Božji sveti grad – Sion.

87:6 “upisivati” Slika je ta da se prema popisu građana očuvaju mjesta Drevnoga Bliskog Istoka. Na simbolički način to će pokazati da je Izrael bio iz Siona, Božjega posebnoga grada, jedinstvenoga mjesta štovanja YHWH (usp. Ps 87:7).

Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 9:5: Dvije Knjige Božje.

87:7 “izvori” Pojam (BDB 745) je upotrijebljen u simboličkome smislu o podrijetlu ili izvoru Božjega naroda (usp. Pnz 33:28).

PSALAM 88

PODJELA NA ODLOMKE U SUVREMENIM PRIJEVODIMA

NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB
molba za spas od smrti	vapaj za pomoć	očajnička molitva za ozdravljenje u bolesti	vapaj za pomoć	molitva u velikoj nevolji
<u>MT uvod</u> Pjesma. Psalam sinova Korahovih. Za zborovodu; prema Mahalathu, Leannothu. Maskil Hemana Ezrahita				
88:1-9	88:1-2 88:3-7	88:1-2 88:3-7	88:1-2 88:3-7	88:1-2 88:3-5 88:6-7
88:10-12	88:8-9 88:10-12	88:8-12	88:8-9 88:10-12	88:8-9 88:10-12
88:13-18	88:13-18	88:13-18	88:13-18	88:13-16 88:17-18

ČITANJE KRUG TRI (vidi str. xv.)

SLIJEĐENJE IZVORNE AUTOROVE NAKANE NA RAZINI ODLOMKA

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. To ne smijete prepustiti komentatoru.

Pročitajte odlomak odjednom. Odredite subjekte (čitanje kruga #3, str. xv., kao gore). Usporedite vašu podjelu subjekta s pet prijevoda navedenih gore. Podjela na odlomke nije nadahnuta, ali ona je ključ za slijeđenje izvorne autorove nakane, što je srce tumačenja. Svaki odlomak ima jedan i samo jedan subjekt.

1. Prvi odlomak
2. Drugi odlomak
3. Treći odlomak
4. I tako dalje.

OKVIRNI UVIDI

- A. Ovaj je Psalam okarakteriziran s:
1. nizovima pitanja povezanih s autorovim osjećajem odbačenosti od Boga, usp. Psalam 88:10-12.14. Taj Psalam završava s nadom ili olakšanjem na vidiku! To je “mračan” Psalam!
 2. nizovima naslova /imena za život nakon smrti:
 - a. Šeol, Psalam 88:3b – BDB 982, vidjeti Posebnu temu u Psalmu 1:6: Gdje su mrtvi? (*Šeol /Hades, Gehena, Tartarus*)
 - b. jama, Psalam 88:4a – BDB 92 I
 - c. među mrtvima, Psalam 88:5a – BDB 559
 - d. koji leži u grobu, Psalam 88:5b – BDB 868
 - e. kojih se Ti ne sjećaš više, Psalam 88:5c
 - f. odsječeni od Tvoje ruke, Psalam 88:5d, usp. Tužaljke 3:54
 - g. najnižu jamu, Psalam 88:6a – BDB 1066
 - h. mračna mjesta, Psalam 88:6b – BDB 365
 - i. dubine, Psalam 88:6b – BDB 846 (g, h, i su usporedni)
 - j. mrtvi, Psalam 88:10a – BDB 559
 - k. pokojni duhovi, Psalam 88:10b – BDB 952 I
 - l. grob, Psalam 88:11a – BDB 868
 - m. mjesto uništenja, Psalam 88:11b – doslovno *abaddon* – BDB 2
 - n. tmina, Psalam 88:12a – BDB 365, usp. 1. Knjiga o Samuelu 2:9; Job 10:21; 17:13; 18:18
 - o. zemlja zaborava, Psalam 88:12b – BDB 75 GRAĐA BDB 674 (jedinstveno ovome Psalmu, usp. Ps 6:5)
 - p. tmina, Psalam 88:18b – BDB 365.
- B. Zabilježite različite riječi upotrijebljene za opis Božjeg odbacivanja:
1. Tvoj gnjev, Psalam 88:7a – BDB 404
 2. Tvoji valovi, Psalam 88:7b – BDB 991, usp. Psalam 42:7; 69:1.14-15; Knjiga o Joni 2:3
 3. Tvoje odbacivanje, Psalam 88:14a – GLAGOL, BDB 276 I, KB 276, *Qal IMPERFEKT*
 4. Ti skrivaš Svoje lice, Psalam 88:14b – GLAGOL, BDB 711, KB 771, *Hiphil IMPERFEKT*
 5. Tvoje strave, Psalam 88:15b – BDB 33
 6. Tvoj gorući bijes, Psalam 88:16a – BDB 354
 7. Tvoje strave, Psalam 88:16b – BDB 130 (jedino ovdje i u Jobu 6:4).
- C. Iz ovoga kratkog Psalma teško je znati je li psalmist:
1. bolestan (moguće guba zbog napuštanja od strane obitelji i prijatelja)
 2. trpi zbog osude
 3. osjeća kako je sâm
 4. u strašnim životnim okolnostima.

PROUČAVANJE RIJEČI I IZRIČAJA

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 88:1-9

- ¹O GOSPODINE, Bože moga spasenja,
Ja sam vapio danju i u noći pred Tobom.
²Neka moja molitva dođe pred Tebe;
Prigni Svoje uho k mome vapaju!
³Jer moja duša imala je dovoljno nevolja,
I moj život primiće se k Šeolu.
⁴Ja sam brojen među one koji idu dolje u jamu;
Postao sam kao čovjek bez snage,

⁵Ostavljen među mrtvima,
 Kao ubijen koji leži u grobu,
 Kojih se Ti ne sjećaš više,
 I oni su odsječeni od Tvoje ruke.
⁶Ti si me stavio u najnižu jamu,
 U mračna mjesta, u dubine.
⁷Tvoj gnjev ostao je nada mnom,
 I Ti si me povrijedio sa svima Svojim valovima. **Selah.**
⁸Ti si udaljio moje znance daleko od mene;
 Ti si me učinio predmetom gnušanja za njih;
 Ja sam ušutkan i ne mogu izaći.
⁹Moje oči iscrpljene su zbog tuge;
 Ja sam se pozivao na Tebe svakoga dana, o GOSPODINE;
 Ja sam pružao svoje ruke k Tebi.

88:1 “O GOSPODINE” Ovaj Psalam koristi zavjetno Ime za Božanstvo, YHWH, u VOKATIVNOME smislu tri puta. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 1:1: Imena za Božanstvo.

▣ **“Bože moga spasenja”** Ovaj naslov za Božanstvo (usp. Ps 24:5; 27:9) opisni je o tome što psalmist želi da YHWH učini za njega, “spasi”, “oslobodi”, “djeluje u njegovu korist”. Taj uvodni stih najviše je “pozitivan” redak ovoga Psalmu. YHWH je Bog Saveza i psalmist moli ali osjeća kako nema odaziva. On čak osjeća kako je Bog namjerno uzrokovao njegovo loše stanje!

▣ **“Ja”** Zabilježite broj ZAMJENICA u PRVOME LICU JEDNINE i ZAMJENICE u DRUGOME LICU JEDNINE (“Ti”). Ovo je vrlo osobni vapaj od vjernika njegovu Bogu.

▣ **“Ja sam vapio”** Ovaj je GLAGOL (BDB 858, KB 1042) prvi od mnogih GLAGOLA u PERFEKTU. Psalmist potvrđuje svoje marno traženje Boga ali Bog se ipak nije odazvao (usp. Ps 88:13-18).

▣ **“danju i u noći”** Ovaj je izričaj psalmistov način potvrđivanja svoje neprekidne molitve (usp. Ps 22:2; 25:5; 86:3).

88:2 Ovaj stih ima dva usporedna zahtjeva:

1. neka moja molitva dođe pred Tebe – BDB 97, KB 112, *Qal* IMPERFEKT upotrijebljen u ZAPOVJEDNOME smislu (usp. Ps 18:6); psalmist je osjećao kako se njegova molitva nije čula (usp. Ps 88:9.13.14)
2. prigni Svoje uho k mome vapaju – BDB 639, KB 692, *Hiphil* IMPERATIV (usp. Ps 17:6; 31:2; 71:2; 86:1; 102:2).

88:3-9 Psalmist popisuje razloge što bi Bog trebao čuti i odazvati se (ovaj PERFEKT opisuje ustaljeno stanje):

1. njegova duša (BDB 659) puna je (drugi PERFEKT) nevolja, Psalm 88:3a
2. njegov je život (BDB 313) stigao (drugi PERFEKT) blizu *Šeola* (vidjeti Posebnu temu u Ps 1:6: Gdje su mrtvi? [*Šeol /Hades, Gehena, Tartarus*]), Psalm 88:3b
3. on je računat (drugi PERFEKT) među one koji silaze u jamu (usp. Ps 28:1; 143:7), Psalm 88:4a
4. on je postao (drugi PERFEKT) kao čovjek bez snage (tj. bespomoćan, BDB 33, jedino ovdje u SZ-u; aramejska tuđica), Psalm 88:4b
5. on je bio ostavljen “među mrtvima”; ovaj PRIDJEV preveden kao “ostavljen” doslovno je “oslobođen”, BDB 344, Psalm 88:5a:

NKJV	“prepušten”
TEV, JPSOA	“napušten”
NJB	“ostavljen sâmim”

 MT ima “oslobođen” i upućuje izgleda na slobodu od životnih odgovornosti (usp. USB *Text Project*, str. 350)
6. on kojeg se Ti ne sjećaš (drugi PERFEKT) više, Psalm 88:5c

7. on kojeg si Ti odsjekao (drugi PERFEKT) od Svoje ruke, Psalam 88:5d
8. on kojeg si Ti stavio (drugi PERFEKT) u najnižu jamu, Psalam 88:6a
9. on kojeg si Ti stavio u mračna mjesta, u dubine, Psalam 88:6b
10. on na kojem je počivao Tvoj gnjev (doslovno “teško leži”, drugi PERFEKT) Psalam 88:7a (ovaj GLAGOL BDB 701, KB 759 najčešće je korišten o YHWH-inoj podršci nekome ali ovdje, to je antiteza /snažno oprečje)
11. on kojeg si Ti povrijedio (doslovno “preplavio”, drugi PERFEKT) sa svima Svojim valovima, Psalam 88:7b
12. on od kojeg si Ti udaljio njegove znance daleko (drugi PERFEKT), Psalam 88:8a
13. on kojeg si Ti učinio predmetom gnušanja (drugi PERFEKT), Psalam 88:8b
14. on kojeg si Ti ušutkao, Psalam 88:8c
15. njegove su oči iscrpljene (drugi PERFEKT), Psalam 88:9a
16. on se pozivao na Tebe svakoga dana (drugi PERFEKT), usp. Psalam 88:1b.9b
17. on je pružao svoje ruke (tj. molitva, drugi PERFEKT) k Tebi, Psalam 88:9c.

Zabilježite kombinacije:

1. psalmistovih djelovanja
2. stvari koje on potvrđuje da je Bog učinio za njega.

88:7 “Selah” Vidjeti bilješke u Psalmu 3:2.

88:8 “znance” Ovo (BDB 393, KB 390) je *Pual* PARTICIP od GLAGOLA “znati” (vidjeti Posebnu temu u Ps 1:6: Znati /poznati [korišteno uglavnom u Ponovljenom zakonu kao obrazac]). Isti je oblik također u Psalmu 88:18 zajedno s:

1. ljubljenoga – BDB 12, KB 17 *Qal* PARTICIP
2. prijatelja – BDB 945.

Ovaj čovjek osjećao se posve otuđen od Boga i drugih ljudi!

88:9 Psalam 88:9 sličan je u sadržaju Psalmu 88:1 i može biti primjer *inclusio*.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 88:10-12

¹⁰Hoćeš li Ti izvesti čuda za mrtve?

Hoće li se pokojni duhovi dići i hvaliti Tebe?

Selah.

¹¹Hoće li Tvoja dobrota biti objavljena u grobu,
Tvoja vjernost u Abadonu?

¹²Hoće li Tvoja čudesa biti znana u tmimi?
I Tvoja pravednost u zemlji zaborava?

88:10-12 Ova kitica opisuje općeniti SZ-ni pogled o turobnome, tihome postojanju svjesne duše /osobe /sebe u životu nakon smrti:

1. Bog nije oslobodio (“spasio”) od mrtvih
2. mrtvi ne hvale Boga (usp. Ps 6:5; 30:9; 115:17; Iz 38:18)
3. Božja vjernost nije objavljena u grobu (usp. Iz 38:18)
4. Božja djela oslobođenja (BDB 810, vidjeti Posebnu temu u Ps 9:1: Čudesne stvari [פלא]) nisu objavljena u tmimi
5. Božja pravednost (tj. Njegova djela spasenja) nije objavljena u zemlji zaborava.

88:10

NASB

“pokojni duhovi”

NKJV, TEV

“umrli”

NRSV, JPSOA, REB

“sjenke”

NJB

“sjene”

Ovaj hebrejski korijen (BDB 952) ima dva suzvuka /uporabe:

1. rasa divova (vidjeti Posebnu temu dolje: Pojmovi korišteni za visoke /snažne ratnike ili skupine naroda [divovi]) – Knjiga Postanka 14:5; 15:20; Ponovljeni zakon 2:20; 3:11; Knjiga o Jošui 17:15; 1. Knjiga Ljetopisa 20:4

2. pokojni /svjesni mrtvi – Knjiga o Jobu 26:5-6; Izreke 2:18; 9:18; 21:16; Knjiga proroka Izaije 14:9; 26:11-19; ova uporaba uobičajena je u Mudrosnoj književnosti (vidjeti Posebnu temu dolje: Mudrosna književnost).

Zbog Knjiga proroka Izaije 14 i Ezekielu 28 ovo je moguće vidjeti kao pokojne kraljeve i moćne ljude, sad u *Šeolu*, njihova snaga i utjecaj su nestali. Postoji detaljna rasprava o tome pojmu u NIDOTTE, tom 3, str. 1173-1180.

POSEBNA TEMA: POJMOVI KORIŠTENI ZA VISOKE /SNAŽNE RATNIKE ILI SKUPINE NARODA (DIVOVI)

Ovi veliki /visoki /snažni ljudi nazivani su s nekoliko imena:

1. *Nefili* (divovi, BDB 658, KB 709) – Knjiga Postanka 6:4 (vidjeti Posebnu temu u Ps 29:1: “sinovi Božji” u Knjizi Postanka 6); Brojevi 13:33
2. *Refaimci* (divovi, BDB 952 II, KB 1274), Knjiga Postanka 14:5; 15:20; Ponovljeni zakon 2:11.20; 3:11.13; Knjiga o Jošui 12:4; 13:12; 2. Samuelova 21:16.18.20.22; 1. Ljetopisa 20:4.6.8
3. *Zamzumijci* (BDB 273), *Zuzijci* (BDB 265, KB 266) – Knjiga Postanka 14:5; Ponovljeni zakon 2:20
4. *Emijci* - Knjiga Postanka 14:5; Ponovljeni zakon 2:10-11
5. *Anakovci* (sinovi Anaka, dugovrati, BDB 778 I, KB 859 II) - Knjiga Brojeva 13:33; Ponovljeni zakon 1:28; 2:10-11.21; 9:2; Knjiga o Jošui 11:21-22; 14:12.15; 15:14; Suci 1:20.

Zabilježite kako Knjiga Postanka 14:5 spominje tri od ovih skupina velikih ljudi (usp. LXX, Vulgata). Pojam *Refaim* također je upotrijebljen o onima koji žive u *Šeolu* (usp. Job 26:5; Ps 88:10-11; Iz 26:14.19).

POSEBNA TEMA: MUDROSNA KNJIŽEVNOST

I. ŽANR

A. Zajednička književna vrsta u Drevnome Bliskom Istoku (R. J. Williams, Mudrost na Bliskome Istoku, *Interpreter Dictionary of the Bible*, Dopuna):

1. Mezopotamija (1. Kr 4:30-31; Iz 47:10; Dn 1:20; 2:2):
 - a. Sumer je razvio mudrosnu tradiciju i poslovičnu i epsku (tekstovi iz Nipura)
 - b. babilonska poslovična mudrost bila je povezana sa svećenikom /magom. Ona nije bila moralno usredotočena (W. G. Lambert, *Babylonian Wisdom Literature*). To nije bio razvijeni žanr kao u Izraelu
 - c. Asirija je također imala mudrosnu tradiciju; jedan primjer mogla bi biti učenja Ahiqara. On je bio Sanheribov savjetodavac (704. – 681. g.pr.Kr.)
2. Egipat (1. Kr 4:30; Post 41:8; Iz 19:11-12):
 - a. Učenje za vezira Ptah-hotepa, pisana oko 2450. g.pr.Kr. Njegova učenja bila su u obliku odlomaka, ne u poslovičnome obliku. Ona su bila građena kao otac svome sinu, isto tako, Učenja za kralja Meri-ka-re, oko 2200. g.pr.Kr. (LaSor, Hubbard, Bush, *Old Testament Survey*, str. 533)
 - b. Mudrost Amen-em-opeta, pisana oko 1200. g.pr.Kr., vrlo je slična Izrekama 22:17-24:12
3. Fenicija (Ez 27:8-9; 28:3-5):
 - a. otkrića u Ugaritu pokazala su blisku vezu između feničke i hebrejske mudrosti, posebice stope. Mnogi od neuobičajenih oblika i rijetkih riječi u biblijskoj Mudrosnoj književnosti sad su razumljivi iz arheoloških otkrića iz Raš Šamre (Ugarit)
 - b. Pjesma nad pjesmama vrlo je nalik feničkima svadbenim pjesmama nazvanima *wasps* što su pisane oko 600. g.pr.Kr.

4. Kanaan (tj. Edom, usp. Jer 49:7; Obad 8) – Albright je otkrio sličnost između hebrejske i kanaanske mudrosne književnosti, posebice ugaritski tekstovi iz Raš Šamre, pisani oko XV. st.pr.Kr.:
 - a. često se iste riječi pojavljuju kao parovi
 - b. prisutnost *chiazma*
 - c. imaju natpise
 - d. imaju glazbena označavanja
5. biblijska Mudrosna književnost uključuje pisanja nekoliko ne-Izraelaca:
 - a. Job iz Edoma
 - b. Agur iz Mase (Izraelsko kraljevstvo u Saudijskoj Arabiji, usp. Post 25:14 i 1. Ljet 1:30)
 - c. Lemuel iz Mase
6. postoje dvije židovske ne-kanonske Knjige što dijele ovaj oblik žanra:
 - a. Propovjednik (Mudrost Ben Siraha)
 - b. Mudrost Salomona (mudrost).

B. Književne osobine:

1. prvenstveno dvije različite vrste:
 - a. poslovične smjernice za sretan, uspješan život (prvotno usmeno, usp. Izr 1:8; 4:1):
 - (1) kratke
 - (2) lako razumljive kulturološki (zajedničko iskustvo)
 - (3) kroz izazovne – privlačne izjave istine
 - (4) uobičajeno koristi suprotivost
 - (5) općenito istinito ali ne uvijek posebno primjenjivo
 - b. dulje razvijena posebna tema, književni radovi (obično pisani) kao što je Knjiga o Jobu, Propovjednik, i Knjiga proroka Jone:
 - (1) monolozi
 - (2) dijalozi
 - (3) eseji
 - (4) oni se bave životnima glavnim pitanjima i tajnovitostima
 - (5) mudraci su bili skloni promijeniti teološki *status quo*!
 - c. personifikacija mudrosti (uvijek ženskoga spola). Pojam mudrost bio je ŽENSKOGA RODA:
 - (1) često je u Izrekama mudrost opisana kao žena (usp. Izr 1:8 - 9:18):
 - (a) pozitivno:
 - i. Izreke 1:20-33
 - ii. Izreke 4:6-9
 - iii. Izreke 8:1-36
 - iv. Izreke 9:1-6
 - (b) negativno:
 - i. Izreke 7:1-27
 - ii. Izreke 9:13-18
 - (2) u Izrekama 8:22-31 Mudrost je personificirana kao prvorođena od Stvorenja kojom je Bog stvorio sve ostalo (Izr 3:19-20; Ps 104:24; Jer 10:12). Ovo može biti pozadina Ivanove uporabe pojam *Logos* u Evandelju po Ivanu 1:1 kao upućivanje na Isusa Mesiju
 - (3) ovo je isto tako vidljivo u Propovjedniku 24
2. ova književnost jedinstvena je iz Zakona i Proroka (usp. Jer 18:18) u tome što naslovljava pojedinca, a ne narod. Nisu postojali povijesni ili kulturni nagovještaji. Prvenstveno se usredotočila na dnevno, uspješno, radosno, moralno življenje
3. biblijska Mudrosna književnost u svojoj je građi ali ne i u sastavu slična onoj od okolnih susjeda. Jedini istinski Bog temelj je na kojem je biblijska Mudrosna književnost temeljena (npr. Post 41:38-39; Job 12:13; 28:28; Izr 1:7; 9:10; Ps111:10). U Babilonu to je bio *Apsu, Ea, ili Marduk*. U Egiptu to je bio *Tot*

4. hebrejska mudrost bila je vrlo praktična. Bila je temeljena na iskustvu, ne na posebnome otkrivenju. Ona se usredotočila na uspješnost u životu pojedinca (svoga živoga: svetoga i svjetovnoga). To je božanski “zajednički smisao”
5. zbog toga što je Mudrosna književnost koristila ljudski razlog, iskustvo, i promatranje ona je bila međunarodna, transkulturalna. To je bio monoteistički religijski svjetonazor koji često nije izrečen, što je Izraelovu mudrost učinilo otkrivajućom.

II. MOGUĆE PODRIJETLO

- A. Mudrosna književnost razvila se u Izraelu kao alternativa ili ravnoteža za druge oblike otkrivenja (Jer 18:18; Ez 7:26):
 1. svećenik - zakon – oblik (skupno)
 2. prorok - usmeno – motiv (skupno)
 3. mudrac - mudrost – praktičan, uspješan dnevni život (pojedinac)
 4. kao što su u Izraelu postojale proročice (Mirjam, Hulda), tako su isto, postojale žene - mudraci (usp. 2. Sam 14:1-21; 20:14-22).
- B. Ova vrsta književnosti izgleda kako se razvila:
 1. kao narodne pripovijetke oko taborskih vatri
 2. kao obiteljske predaje što su bile predavane mladoj djeci
 3. pisane i podržavane od strane kraljevske palače:
 - a. David je povezan s Psalmima
 - b. Salomon je povezan s Izrekama (1. Kr 4:29-34; Ps 72; 127; Izr 1:1; 10:1; 25:1)
 - c. Ezekija je povezan s izdavanjem Mudrosne književnosti (Izr 25:1).

III. SVRHA

- A. U osnovi je to “kako se” usredotočiti na sreću i uspjeh. Prvenstveno je ona pojedinačna u svome žarištu. Temeljena je na:
 1. iskustvu prethodnih naraštaja
 2. uzroku i učinku odnosa u životu
 3. pouzdanje u Boga ima nagrada (usp. Pnz 27 - 29).
- B. To je bio društveni način prenošenja istine i obuke narednome naraštaju vođa i građana.
- C. SZ-na mudrost, iako ne uvijek izrečena, vidi Boga Saveza iza svega života. Za Hebreje nije postojala oštra podjela između svetoga i svjetovnoga. Sve od života bilo je sveto.
- D. To je bio način promjene i ravnoteže tradicionalne teologije. Mudraci su bili slobodni mislioci koji nisu bili vezani istinama priručnika. Oni su se usudili pitati: “Zašto”, “Kako”, “Što ako”?

IV. KLJUČEVI ZA TUMAČENJE

- A. Kratke poslovične izjave:
 1. tražiti uobičajene dijelove života korištenih za izražavanje istine
 2. izraziti središnju istinu u jednostavnoj izjavnoj rečenici
 3. ako okvir neće pomoći onda tražiti odlomke istoga subjekta.
- B. Duži književni dijelovi:
 1. biti siguran da se izrazila središnja istina cjeline
 2. ne vaditi stihove iz okvira
 3. provjeriti povijesnu prigodu ili razlog pisanja.

- C. Neka uobičajena pogrešna tumačenja (Fee & Stuart, *How to Read the Bible for All Its Worth*, str. 207):
1. ljudi ne čitaju čitavu Mudrosnu knjigu (kao Knjiga o Jobu i Propovjednik) i traže njenu središnju istinu, ali izvlače dijelove Knjige iz njenoga okvira i primjenjuju je doslovno na suvremeni život
 2. ljudi ne razumiju jedinstvenost književnoga žanra. On je vrlo zgusnuta i slikovita književnost Drevnoga Bliskog Istoka
 3. Izreke su izjave općenite istine. One su široki dosezi pera ne posebne istine, u svakome slučaju – svakoga vremena, izjave istine.

V. BIBLIJSKI PRIMJERI

A. Stari zavjet:

1. Knjiga o Jobu
2. Psalmi 1; 19; 32; 34; 37 (akrostih); 49; 78; 104; 107; 110; 112 - 119 (akrostih); 127 - 128; 133; 147; 148
3. Izreke
4. Propovjednik
5. Pjesma nad pjesmama
6. Tužaljke (akrostih)
7. Knjiga proroka Jone.

B. Dodatne kanonske:

1. Knjiga Tobije
2. Mudrost Ben Siraha (Propovjednik)
3. Mudrost Salomona (Knjiga mudrosti)
4. IV. Knjiga o Makabejcima.

C. Novi zavjet:

1. Isusova blaženstva (Mt 5)
2. Isusove izreke i parabole
3. Jakovljeva knjiga.

▣ “Selah” Vidjeti bilješke u Psalmu 3:2.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 88:13-18

- ¹³Ali ja, o GOSPODINE, vapio sam k Tebi za pomoć,
I jutrom moja molitva dolazi pred Tebe.
- ¹⁴O GOSPODINE, zašto si Ti odbacio moju dušu?
Zašto Ti skrivaš Svoje lice od mene?
- ¹⁵Ja bijah nemoćan i spreman umrijeti od svoje mladosti;
Ja trpim Tvoje strave; ja sam svladan.
- ¹⁶Tvoj gorući bijes prešao je preko mene;
Tvoje strave uništili su me.
- ¹⁷One su me okruživale kao voda čitavoga dana;
One su me opkolile zajedno.
- ¹⁸Ti si udaljio ljubljenoga i prijatelja daleko od mene;
Moji znanci su u tmuni.

88:13-18 Ovo ponavlja naglasak prethodnih stihova. Psalmist se osjeća udaljenim od Boga i obitelji i prijatelja! On je sâm! Ovaj Psalam završava u očaju (usp. Ps 88:14)! On ne razumije što mu se događa, niti fizički ni duhovno!

88:15 Podrazumijeva li ovaj stih kako je psalmist bio bolestan od svoje mladosti i blizu je smrti ili je to slika produljenoga osjećaja napuštenosti od Boga?

GLAGOL u MT-u (BDB 806, KB 918, *Qal* IMPERFEKT) može biti oblik jednoga od dva korijena:

1. אפונה – BDB 67, ili: (1) “biti bespomoćan”, (2) “biti zbunjen”, ili (3) “vrlo, vrlo mnogo”
2. פון – nađeno jedino ovdje i značenje je neizvjesno
3. פוג – “postati obamro” (NET Biblija).

Ovaj je stih teško prevesti jer je MT težak (JPSOA fusnota):

LXX “i nakon bivanja uzvišenim,
Bijah ponižen i postadoh smeten”

Pešita “Bio sam ponosan, ali sad ja sam ponižen i slomljen”.

88:18 “u tmini” Isti suglasnici mogu značiti “uskraćen” (Pešita). JPSOA uzima MT “tmini” i prevodi to kao “ne mogu vidjeti”.

PITANJA ZA RASPRAVU

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. Sad to ne morate prepustiti komentatoru.

Ova pitanja za raspravu predviđena su da vam pomognu promišljati kroz glavne teme ovoga odjeljka Knjige. Ona su napravljena da budu misaono-nametljiva, ne konačna.

1. Dok čitate ovaj Psalam što je vaš prvi utisak?
2. Što je psalmistova poteškoća?
3. Zašto on osjeća da ga je Bog napustio? Izriče li on ikakvu nadu? Kako?
4. Opišite SZ-no gledište o životu nakon smrti.
5. Zašto je Psalam 88:4 tako bolan?
6. Izražava li psalmist ikoju nadu da će Bog čuti, doći, pomoći?

PSALAM 89

PODJELA NA ODLOMKE U SUVREMENIM PRIJEVODIMA

NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Gospodinov Savez s Davidom, i Izraelove nesreće	sjećanje na Savez s Davidom, i tuga zbog gubitka blagoslova	kraljeve molitve za oslobođenje od njegovih neprijatelja	Himna u vremenu narodne nevolje	Himna i molitva Bogu Vjernome
<u>MT uvod</u> Maskil Etana Ezrahita				
89:1-4	89:1-2	89:1-2	89:1-4	89:1-2
	89:3-4	89:3-4		89:3-4
89:5-10	89:5-10	89:5-18	89:5-14	89:5-6 89:7-8 89:9-10
89:11-18	89:11-18		89:15-18	89:11-12 89:13-14 89:15-16
			Božje obećanje Davidu	89:17-18
89:19-29	89:19-23	89:19-37	89:19-29	89:19 89:20-21 89:22-23 89:24-25 89:26-27 89:28-29
	89:24-29			89:24-25 89:26-27 89:28-29
89:30-37	89:30-37		89:30-34	89:30-31 89:32-33 89:34-35
			89:35-37	
			Tužaljka nad porazom kralja	89:36-37
89:38-45	89:38-45	89:38-45	89:38-45	89:38-39 89:40-41 89:42-43 89:44-45
89:46-48	89:46-48	89:46-48	89:46-48	89:46-48
89:49-51	89:49-51	89:49-51	89:49-51	89:49-51
89:52	89:52	89:52	89:52	89:52

ČITANJE KRUG TRI (vidi str. xv.)

SLIJEĐENJE IZVORNE AUTOROVE NAKANE NA RAZINI ODLOMKA

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. To ne smijete prepustiti komentatoru.

Pročitajte odlomak odjednom. Odredite subjekte (čitanje kruga #3, str. xv., kao gore). Usporedite vašu podjelu subjekta s pet prijevoda navedenih gore. Podjela na odlomke nije nadahnuta, ali ona je ključ za slijeđenje izvorne autorove nakane, što je srce tumačenja. Svaki odlomak ima jedan i samo jedan subjekt.

1. Prvi odlomak
2. Drugi odlomak
3. Treći odlomak
4. I tako dalje.

OKVIRNI UVIDI

- A. Ovaj Psalam potvrđuje YHWH-in trajni odabir Abrahama i njegova potomstva zavjetnim obećanjem (usp. Post 12:1-3; 15:12-21). Ova zavjetna obećanja u potpunosti su utjelovljena u Davidu i njegovu kraljevskome judejskom sjemenu (usp. 2. Sam 7; 1. Kr 8:16).
- B. YHWH je Stvoritelj i Održavatelj Svoga naroda (Ps 89:11-18). On je vođa nebeskoga Vijeća (Ps 89:5-10.19), koje postoji kako bi provelo Njegove svrhe.
- C. Ali dogodila se tragedija: Njegov narod i njihovi vođe nisu vjerni, nisu poslušni (Ps 89:38-45). Sad postoji poteškoća:
 1. Bog je dao obećanja
 2. Njegov narod je promašio.Što će On učiniti (Ps 89:46-48.49-51)?
- D. Zanimljivo je da se ovaj Psalam, ne slično većini Psalama, ne usredotočuje na Jeruzalem (ali Ps 89:1-2.15 podrazumijeva štovanje u Hramu) i na Hram, nego na Davidovsko sjeme. To je zasigurno povučeno iz 2. Knjige o Samuelu 7, što je i o:
 1. gradnji Hrama
 2. nastavljanju Davidovske dinastije.Broj 1 nije čak ni posebice spomenut u ovome Psalmu.
- E. Samo bilješka o tome kako NZ ponovno tumači ova SZ-na obećanja Izraelu. Molim vidjeti moje komentare *online* (www.freebiblecommentary.org) o Poslanici Rimljanima 2:28-29; 9:6; Galaćanima 3:7 – 9:26; 6:16; 1. Petrovoj poslanici 3:6! NZ je proširio Božja obećanja kako bi uključio svu djecu Adama (vidjeti Posebnu temu u Ps 2: Okvirni uvidi: YHWH-in vječni iskupiteljski naum).
- F. O teološkoj napetosti između uvjetovanih i neuvjetovanih zavjetnih obećanja, vidjeti bilješke u Psalmu 89:30-37.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 89:1-4

¹Ja ću pjevati o dobroti GOSPODINOVOJ zauvijek;
Svim naraštajima ja ću učiniti poznatom Tvoju vjernost sa svojim ustima.
²Jer rekao sam: “Dobrota će biti izgrađena zauvijek;
U nebesima Ti ćeš učvrstiti Svoju vjernost.”
³“Ja sam učinio savez sa Svojim odabranikom;
Zakleo sam se Davidu Svome sluzi,
⁴Ja ću učvrstiti tvoje sjeme zauvijek
I izgraditi tvoje prijestolje za sve naraštaje.” **Selah.**

89:1-4 Ova je kitica u NASB podijeljena u dvije kitice (Ps 89:1-2.3-4) od NKJV, NRSV, NJB jer postoje dva govornika:

1. psalmist u Psalmu 89:1-2:
 - a. ja ću pjevat – BDB 1010, KB 1479, *Qal* KOHORTATIV
 - b. ja ću učiniti poznatom – BDB 393, KB 390, *Hiphil* IMPERFEKT upotrijebljen u KOHORTATIVNOME smislu
 - c. ja sam rekao ... – BDB 55, KB 65, *Qal* PERFEKT
2. YHWH Osobno u Psalmu 89:3-4:
 - a. Ja sam učinio Savez – BDB 503, KB 500, *Qal* PERFEKT
 - b. Ja sam se zakleo – BDB 989, KB 1396, *Niphal* PERFEKT
 - c. Ja ću učvrstiti – BDB 465, KB 464, *Hiphil* IMPERFEKT
 - d. Ja ću izgraditi – BDB 124, KB 139, *Qal* PERFEKT s *waw* (povezano na PERFEKTE u a i b).

89:1 Postoje tri riječi što se pojavljuju nekoliko puta u ovome Psalmu:

1. dobrota, Psalam 89:1.2.14.24.28.33.49 – vidjeti Posebnu temu u Psalmu 5:7: Ljubaznost /blagost /dobrota (*hesed*)
2. zauvijek, Psalam 89:1.2.4.28.37.52 – vidjeti Posebnu temu u Psalmu 9:5: Zauvijek (*olam*)
3. vjernost, Psalam 89:1.2.5.8.24.33.49 – vidjeti Posebnu temu u Psalmu 12:1: Povjerenje, pouzdanje, vjera, i vjernost u Starome zavjetu (אֱמוּנָה)

One učvršćuju nadu Izraela u Božji poziv, milost, zaštitu, i opskrbu zauvijek.

Pojam “zauvijek” uspoređan je s “svim naraštajima /sve naraštaje” (Ps 89:1b.4b).

89:3 “savez” Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 25:10: Savez (בְּרִית).

▣ **“Svojim odabranikom...**

Davidu” Ovo vjerojatno upućuje na:

1. odabir Davida kao kralja nad Šaulom, 1. Knjiga o Samuelu 16; 2. Samuelova 7:8
2. obećanje Davidu o njegovu potomstvu, 2. Knjiga o Samuelu 7:12-17.

▣ **“Svome sluzi”** Ovo postaje naslov koji traži poštovanje (neki primjeri):

1. Mojsije – Knjiga Brojeva 12:7; Jošua 1:2
2. Jošua – Knjiga o Sucima 2:8
3. David – 1. Knjiga o Kraljevima 8:24.25.26; Psalam 89:20
4. Salomon – 1. Knjiga o Kraljevima 8:28
5. Mesija – Knjiga proroka Izaije 42:1; 52:13 - 53:12
6. Izrael – Knjiga proroka Izaije 41:8; 42:19; 43:10; 44:1.21.

89:4 Ovo je smjerenje na 2. Knjigu o Samuelu 7. Taj Psalam ima nekoliko smjerenja na YHWH-ino obećanje Davidu i njegovu potomstvu:

1. Psalam 89:4 – 2. Knjiga o Samuelu 7:13.16
2. Psalam 89:22 – 2. Knjiga o Samuelu 7:10

3. Psalam 89:23 – 2. Knjiga o Samuelu 7:9
4. Psalam 89:29 – 2. Knjiga o Samuelu 7:13.16
5. Psalam 89:33 – 2. Knjiga o Samuelu 7:15
6. Psalam 89:35 – 2. Knjiga o Samuelu 7:8-17.

▣ **“tvoje prijestolje za sve naraštaje”** Ovo isto obećanje dato je u Knjizi proroka Izaije 9:7; Daniela 2:44; 7:14.18.27; Evanđelju po Luki 1:33. YHWH ima vječni iskupiteljski naum za sve ljude. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 2: Okvirni uvidi: YHWH-in vječni iskupiteljski naum.

Pojam “naraštaje” upotrijebljen je o:

1. obećanje Noi – Knjiga Postanka 9:12
2. obećanje Abramumu – Knjiga Postanka 17:7.9
3. obećanje Izraelu – Ponovljeni zakon 7:9
4. obećanje Davidu – Psalam 89:4 (odražavajući 2. Sam 7:13.16).

▣ **“Selah”** Ovo se pojavljuje na kraju Psalma 89:4.37.45.48. To često služi završetku kitice. O značenju riječi (BDB 699) vidjeti bilješku *online* o Psalmu 3:2.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 89:5-10

- ⁵Nebesa će hvaliti Tvoja čudesa, o GOSPODINE;
Tvoju vjernost isto tako u zajednici svetih.
⁶Jer tko je na nebu usporediv s GOSPODINOM?
Tko među sinovima moćnika je kao GOSPODIN,
⁷Bog kojeg se treba uvelike bojati u vijeću svetih,
I strašan nad svima onima koji su oko Njega?
⁸O Gospodine BOŽE nebeskih vojska, tko je kao Ti, o silni GOSPODINE?
Tvoja vjernost također okružuje Tebe.
⁹Ti vladaš uzburkanim morem;
Kad se njegovi valovi podignu, Ti ih stišavaš.
¹⁰Ti Ti Sâm zdrobi Rahaba kao nekog tko je zaklan;
Ti raštrka Svoje neprijatelje sa Svojom jakom rukom.

89:5-10 Ova kitica ima dvije teme:

1. YHWH je vođa andeoskoga Vijeća (Ps 89:5-8):
 - a. nebesa – personificirano andeosko Vijeće, Psalam 89:5a
 - b. zajednica svetih, Psalam 89:5b – BDB 874 GRAĐA BDB 872
 - c. sinovi bogova, Psalam 89:6 – BDB 119 GRAĐA BDB 42, vidjeti bilješke u Psalmu 29:1 i 82:1
 - d. Vijeće svetih, Psalam 89:7a – BDB 691 GRAĐA BDB 872
 - e. svi oni koji su oko Njega, Psalam 89:7b
 - f. za dobru raspru o hebrejskoj terminologiji vidjeti Millarda Ericksona, *Christian Theology*, 2. izdanje, str. 412
2. YHWH kao Stvoritelj (tj. nad vodenim kaosom) i Sveti ratnik za Izraela (tj. nad Egiptom i Kanaanom, Ps 89:9-10).

Postoje dvije Posebne teme što pomažu objasniti uporabu pojma “sin”:

1. Posebna tema u Psalmu 2:7-9: Sin Božji
2. Posebna tema u Psalmu 29:1: “sinovi Božji” u Knjizi Postanka 6.

Također zabilježite izvrstan članak u NIDOTTE, tom 1, str. 671-677, posebice 676.

89:5 “Nebesa” Ovo je ili:

1. personifikacija:
 - a. Zemlje
 - b. Božjega prebivališta (usporedno s “koji je u nebesima”)
2. još jedan način upućivanja na andeosko Vijeće (vidjeti bilješku gore).

▣ “o GOSPODINE” Zabilježite broj imena /naslova za Božanstvo u ovoj kitici:

1. GOSPODIN, Psalam 89:2.5.6 (dva puta).8 – YHWH
2. Bog, Psalam 89:7 – *El*
3. Bog Nebeskih vojska, Psalam 89:8 – *Eloah Sabaoth*
4. o silni GOSPODINE, Psalam 89:8 – *Yah* (usp. Ps 68:4); PRIDJEV “silni” (BDB 340) nađen je jedino ovdje u SZ-u.

89:6-8 Ova su pitanja često upotrijebljena u dva smisla:

1. potvrda monoteizma, vidjeti Posebnu temu u Psalmu 2:7: Monoteizam
2. način obescenjanja poganskih idola (moguće Ps 82:1).

89:8 “Tvoja vjernost također okružuje Tebe” Ovaj je izričaj teško razumjeti. Neke mogućnosti:

1. vjernost je kao halja obavijena oko YHWH
2. On je vjeran u svemu (TEV)
3. On je postojan (NJB, tj. Svojoj riječi).

89:10 “Rahaba” [Rahab] Ovo (BDB 923) može upućivati na:

1. čudovište vodenoga kaosa (usp. Ps 74:12-17, tj. Babilonsko izvješće o stvaranju, vidjeti moje bilješke *online* u Uvodu u Post 1-11)
2. Egipat (tj. njegov poraz od YHWH i Izlazak, usp. Iz 51:9-11).

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 89:11-18

- ¹¹Nebesa su Tvoja, zemlja je također Tvoja;
Svijet i sve što on sadržava, Ti si utemeljio njih.
- ¹²Sjever i jug, Ti si ih stvorio;
Tabor i Hermon kliču od radosti Tvome imenu.
- ¹³Ti imaš jaku ruku;
Tvoja ruka je silna, Tvoja desna ruka je uzvišena.
- ¹⁴Pravednost i pravda su temelji Tvoga prijestolja;
Dobrota i istina idu pred Tobom.
- ¹⁵Kako su blagoslovljeni ljudi koji poznaju radostan zvuk!
O GOSPODINE, oni hodaju u svjetlu Tvoga lica.
- ¹⁶U Tvome imenu oni se raduju čitavoga dana,
I Tvojom pravednošću oni su uzvišeni.
- ¹⁷Jer Ti si slava njihove snage,
I Tvojim milosrđem naš je rog uzvišen.
- ¹⁸Jer naš štit pripada GOSPODINU,
I naš kralj Svecu Izraelovu.

89:11-18 Ova kitica hvali YHWH-u i izriče kako je blagoslovljen Njegov narod:

1. YHWH:
 - a. nebesa su Njegova
 - b. Zemlja i svijet i što oni sadržavaju su Njegovi jer ih je On utemeljio (tj. YHWH kao Stvoritelj, usp. Ps 24:1-2; 78:69b; 102:25; Iz 51:13.16)
 - c. sjever i jug bili su stvoreni od Njega (slika slična Jobu 26:7)
 - d. planine Tabor i Hermon su personificirane i kliču od Njegova Imena (usp. Ps 65:12; 98:8)
 - e. Njegova snaga (tj. ruka, usp. Ps 89:10, vidjeti Posebnu temu u Ps 7:3-5: Ruka [slikovito prikazano iz Knjige proroka Ezekielu]) da djeluje je hvaljena:
 - (1) On ima jaku ruku
 - (2) Njegova je ruka moćna
 - (3) Njegova je desna ruka uzvišena

- f. četiri od Njegovih osobina su personificirane kao označavanje Njegove Osobe i Kraljevine (usp. Ps 97:2):
- (1) pravednost (vidjeti Posebnu temu u Ps 1:5: Pravednost)
 - (2) pravda (vidjeti Posebnu temu u Ps 9:7-8: Sudac, osuda, i pravda [פֶּשַׁע] u Knjizi proroka Izaije)
 - (3) dobrota (vidjeti Posebnu temu u Ps 5:7: Ljubaznost /blagost /dobrota [*hesed*])
 - (4) istina /vjernost (vidjeti Posebnu temu u Ps 12:1: Povjerenje, pouzdanje, vjera, i vjernost u Starome zavjetu [אֱמֻנָה])
- g. On je “Svetac Izraelov” (usp. Ps 71:22; 78:41: Iz 1:4; vidjeti Posebnu temu u Ps 77:13: Svet)
2. Njegov narod:
- a. blagoslovljeni su oni koji čuju trubu (tj. hramsko štovanje)
 - b. hodaju u svjetlu Njegova lika (doslovno “lice”, što obilježava YHWH-inu osobnu prisutnost, usp. Ps 90:8)
 - c. raduju se čitavoga dana u Njegovu Imenu (tj. okolnost štovanja ili vojna pobjeda)
 - d. uzvišen YHWH-inom pravednošću (tj. sveta narav i otkrivenje)
 - e. YHWH je njihova slava i snaga (usp. Ps 28:8)
 - f. rog (tj. snaga, ugled)
 - g. zaštita (doslovno “štit”) je YHWH (usp. Ps 47:9)
 - h. kralj je također od YHWH.

ZAMJENICA “naš” u Psalmu 89:17-18 pokazuje da YHWH koristi kralja Izraelova kao Njegovu “zaštitu /pobjednički rog i štit” (tj. f-h).

89:12 “Sjever i jug” Moguće je da su ova dva pojma imena još dviju planina (tj. Safon, tj. ime planine *Baala*, sjeverno od Ugarita; i Jamin ili ispravak što upućuje na Aman, planinu u južnoj Turskoj, usp. Pjesma 4:8). Ovo bi moglo oblikovati usporednicu s Taborom i Hermonom.

Većina prevoditelja uzima ih kao oprečne točke kompasa pokazujući YHWH-inu sveopću Kraljevinu kao Stvoritelja.

89:16 “Tvome imenu...”

Tvojom pravednošću” Ovo su usporednice i oboje upućuju na Sâmoga YHWH-u.

89:17 “rog” Ovo je idiom o snazi (usp. Ps 75:10; 89:24; 92:10; 148:14), uzet iz životinjskoga kraljevstva.

89:18 “štit...”

kralj” Ovo oboje moglo bi upućivati na YHWH-u ili na Davidovskoga kralja (usp. Ps 89:19-29; Ps 84:10), Božjega pomazanika da izvrši Njegovu svrhu.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 89:19-29

¹⁹Jednoć Ti govoraše u videnjima Svojim pobožnima,

I reče: “Ja sam dao pomoć onome tko je silan;

Ja sam uzvisio jednoga odabranog od naroda.

²⁰Ja sam našao Davida Svoga slugu;

Sa Svojim svetim uljem Ja sam ga pomazao,

²¹S kim će Moja ruka biti učvršćena;

Moja ruka također će ga jačati.

²²Neprijatelj neće prevariti njega,

Niti ga sin pokvarenosti ožalostiti.

²³Ali Ja ću zdrobiti njegove protivnike pred njim,

I udariti one koji mrze njega.

²⁴Moja vjernost i Moja dobrota bit će s njim,

I u Moje ime njegov rog bit će uzvišen.

²⁵Ja ću isto tako staviti njegovu ruku na more

I njegovu desnu ruku na rijeke.

²⁶On će klicati k Meni: ‘Ti si moj Otac,

Moj Bog, i stijena moga spasenja.'

²⁷Ja ću isto tako njega učiniti Svojim prvorodencem,

Najvišim od kraljeva zemlje.

²⁸Svoju dobrotu Ja ću čuvati za njega zauvijek,

I Svoj savez bit će potvrđen njemu.

²⁹Tako Ja ću učvrstiti njegovo potomstvo zauvijek

I njegovo prijestolje kao dane neba.”

89:19-29 Ova je kitica posebice o kralju Davidu i njegovu kraljevskome judejskom potomstvu (usp. 2. Sam 7). On postaje vrsta /simbol Mesije (vidjeti Posebnu temu u Ps 2:2: Mesija).

YHWH je govorio Svome narodu (doslovno Tvoji pobožnici /vjerni [BDB 339]) o Svome posebnome odabiru za kralja Izraela (Ps 89:19):

1. on je bio uzvišen, Psalam 89:19
2. on je bio odabran među narodom, Psalam 89:19
3. on je bio nađen, Psalam 89:20
4. on je bio pomazan, Psalam 89:20 (usp. 1. Sam 16:1-13; ovo je hebrejski GLAGOL od kojeg dolazi naslov “Mesija”, vidjeti Posebnu temu u Ps 2:2: SZ-ni naslovi za Posebnoga dolazećeg)
5. on je bio učvršćen, Psalam 89:21
6. on je bio ojačan, Psalam 89:21
7. on neće biti prevaren (BDB 674 II) ili povrijeđen, Psalam 89:22
8. njegovi protivnici bit će zdrobljeni, Psalam 89:23
9. YHWH-ine personificirane osobine (tj. vjernost i dobrota) pratit će ga, Psalam 89:24
10. YHWH-ino Ime uzvisit će njegov rog, Psalam 89:24
11. on će nadzirati svoje područje, Psalam 89:25 (tj. od Mediterana do rijeke Eufrat, usp. Izl 23:31; Pnz 1:7-8)
12. on će zvati Boga na prisne načine, Psalam 89:26:
 - a. moj Oče (vidjeti Posebnu temu dolje: Očinstvo Božje i Posebnu temu dolje: Otac)
 - b. moj Bože (*El*)
 - c. stijeno moga spasenja (usp. Ps 95:1)
13. On će biti imenovan (nije naraštaj nastao spolnim odnosom) naslovom kojem treba odati poštovanje: “Moj prvorodenac” (usp. 2. Sam 7:14; 1. Ljet 17:13; 22:10; 28:6; Ps 2:7), Psalam 89:27
14. on će biti učinjen najvišim kraljem na Zemlji (usp. Ps 72:11, očito mesijanski naslov, usp. 1. Tim 6:15; Otk 1:5; 17:14; 19:16, naslov za YHWH-u iz Dn 2:47; Kraljevstvo će biti sveopće, usp. Mih 5:4), Psalam 89:27
15. kao #9, još jedna personificirana osobina o YHWH-i, On će ga čuvati zauvijek, Psalam 89:28
16. YHWH-in Savez će ga potvrditi, Psalam 89:28 (usp. Ps 89:3.34)
17. njegovo potomstvo bit će učvršćeno i kraljevat će zauvijek, Psalam 89:29 (usp. Ps 89:4; 2. Sam 7).

POSEBNA TEMA: OČINSTVO BOŽJE

I. Stari zavjet

A. Postoji osjećaj da je Bog Otac temeljem stvaranja:

1. Knjiga Postanka 1:26-27
2. Knjiga proroka Malahije 2:10
3. Djela apostolska 17:28.

B. Otac je analogija upotrijebljena u nekoliko značenja:

1. otac Izraela (izborom):
 - a. “Sin” – Knjiga Izlaska 4:22; Ponovljeni zakon 14:1; Knjige proroka Izaije 1:2; 63:16; 64:8; Jeremija 3:19; 31:9.20; Hošea 1:10; 11:1; Malahija 1:6
 - b. “prvorodenac” – Knjiga proroka Jeremije 31:9

2. Otac kralja Izraela (mesijansko):
 - a. 2. Knjiga o Samuelu 7:11-16
 - b. Psalam 2:7; Djela apostolska 13:33; Poslanica Hebrejima 1:5; 5:5
 - c. Knjiga proroka Hošee 11:1; Evanđelje po Mateju 2:15
3. analogija o ljubećem roditelju:
 - a. otac (metafora):
 - (1) zbrinjava svoga sina – Ponovljeni zakon 1:31
 - (2) odgaja – Ponovljeni zakon 8:5; Izreke 3:12
 - (3) opskrbljuje (tj. Izl) – Ponovljeni zakon 32:6.10
 - (4) neće nikad napustiti – Psalam 27:10
 - (5) ljubi – Psalam 103:13
 - (6) prijatelj /vodič – Knjiga proroka Jeremije 3:4
 - (7) liječnik /onaj koji oprašta – Knjiga proroka Jeremije 3:22
 - (8) milosrdni davatelj – Knjiga proroka Jeremije 31:20
 - (9) onaj koji obučava – Knjiga proroka Hošee 11:1-4
 - (10) posebni sin – Knjiga proroka Malahije 3:17
 - b. majka (metafora):
 - (1) neće nikad napustiti – Psalam 27:10
 - (2) ljubav majke koja njeguje – Knjiga proroka Izaije 49:15; 66:9-13 i Hošee 11:4 (s predloženim tekstualnim ispravkom “jaram” na “djetešce”).

II. Novi zavjet

A. Trojstvo (tekstovi gdje su spomenuti svi Troje):

1. Evanđelja
 - a. Evanđelje po Mateju 3:16-17; 28:19
 - b. Evanđelje po Ivanu 14:26
2. Pavao:
 - a. Poslanica Rimljanima 1:4-5; 5:1.5; 8:1-4.8-10
 - b. 1. Poslanica Korinćanima 2:8-10; 12:4-6
 - c. 2. Poslanica Korinćanima 1:21-22; 13:14
 - d. Poslanica Galaćanima 4:4-6
 - e. Poslanica Efežanima 1:3-14.17; 2:18; 3:14-17; 4:4
 - f. 1. Poslanica Solunjanima 1:2-5
 - g. 2. Poslanica Solunjanima 2:13
 - h. Poslanica Titu 3:4-6
3. Petar – 1. Petrova poslanica 1:2
4. Juda – Judina poslanica, stihovi 20-21.

B. Isus:

1. Isus kao “jedino rođen” – Evanđelje po Ivanu 1:18; 3:16.18; 1. Ivanova poslanica 4:9
2. Isus kao “Sin Božji” – Evanđelja po Mateju 4:3; 14:33; 16:16; Luki 1:32.35; Ivanu 1:34.49; 6:69; 11:27
3. Isus kao Ljubljeni Sin – Evanđelje po Mateju 3:17; 17:5
4. Isusova uporaba *abba* za Boga – Evanđelje po Marku 14:36
5. Isusova uporaba ZAMJENICA za pokazivanje i Njegova i našega odnosa s Bogom:
 - a. “Moj Otac”, npr. Evanđelje po Ivanu 5:18; 10:30.33; 19:7; 20:17
 - b. “vaš Otac”, npr. Evanđelje po Mateju 5:16.45.48; 6:1.4.6.8.14.15.18.26.32; 7:11; 10:20.29; 18:14
 - c. “naš Otac”, npr. Evanđelje po Mateju 6:9.14.26.

- C. Jedna od mnogih obiteljskih metafora za opis prisnoga odnosa između Boga i čovječanstva:
1. Bog kao Otac
 2. vjernici kao:
 - a. sinovi Božji
 - b. djeca
 - c. rođeni od Boga
 - d. nanovo rođeni
 - e. posvojeni
 - f. rođeni
 - g. obitelj Božja.

POSEBNA TEMA: OTAC

SZ uvodi prisne obiteljske metafore o Bogu kao Ocu (vidjeti Posebnu temu gore: Očinstvo Božje):

1. narod Izraela često je opisan kao YHWH-in “sin” (usp. Hoš 11:1; Mal 3:17)
2. čak je i prije korištena analogija Boga kao Oca u Ponovljenome zakonu (1:31)
3. u Ponovljenome zakonu 32 Izrael je nazvan “njegovo dijete” a Bog je nazvan “tvoj otac”
4. ova je analogija izrečena u Psalmu 103:13 i razvijena u Psalmu 68:5 (otac siročadi)
5. to je bilo uobičajeno u prorocima (usp. Iz 1:2; 63:8; Izrael kao sin, Bog kao Otac, 63:16; 64:8; Jer 3:4,19; 31:9).

Isus je govorio aramejski, što znači da mnoga mjesta gdje se pojavljuje “Otac”, to je grčki *Pater*, mogu odraziti aramejski *Abba* (usp. Mk 14:36). Ovaj obiteljski pojam “Tatica” ili “Tata”, odražava Isusovu prisnost s Ocem; On to otkriva Svojim sljedbenicima ohrabrujući našu vlastitu prisnost s Ocem. Pojam “Otac” bio je rijetko korišten u SZ-u za YHWH-u, ali Isus ga koristi često i proširuje ga. To je glavni dokaz vjernikova nova odnosa s Bogom kroz Krista (usp. Mt 6:9).

89:19 “Jednoć Ti govoraše u viđenjima” Ovo upućuje na Natana koji govori Davidu u 2. Knjizi o Samuelu 7:14-17.

▣ **“Ja sam dao pomoć”** GLAGOL (BDB 1001, KB 1438, *Piel* PERFEKT) znači postaviti ili smjestiti.

Riječ “polovica /pola” (רֶצֶף, BDB 740 I) razumjeta je od nekih tumača kao:

1. “dijadema /vijenac” – Božji govor
2. “kruna” – NRSV, NAB.

Pojam “kruna” može uključivati ispravak na MT-u, promjenom prvoga slova, tj. נִזְרָה, BDB 634, usp. Knjiga Izlaska 29:6; 39:30; Levitski zakonik 8:9; 21:12; 2. Knjiga o Samuelu 1:10; 2. Kraljevima 11:12; Psalm 89:39; 132:18; Izreke 27:24; Knjiga proroka Zaharije 9:16.

UBS *Text Project* daje pojmu “pomoć” ocjenu A (vrlo velika vjerojatnost, str. 354).

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 89:30-37

- ³⁰“Ako njegovi sinovi ostave Moj zakon
I ne budu hodali prema Mojim sudovima,
³¹Ako oni prekrše Moje odredbe
I ne budu čuvali Moje zapovijedi,
³²Onda ću Ja kazniti njihov prekršaj sa šibom
I njihovu nepravdu s bičevima.
³³Ali Ja neću udaljiti Svoju dobrotu od njega,
Niti dijeliti prijevarno u Svojoj vjernosti.
³⁴Svoj savez Ja neću prekršiti,
Niti ću Ja promijeniti izjavu Svojih usana.
³⁵Jednom Ja sam se zakleo Svojom svetošću;
Ja neću lagati Davidu.

³⁶Njegovo potomstvo trajat će zauvijek
I njegovo prijestolje kao sunce preda Mnom.
³⁷Ono će biti učvršćeno zauvijek kao mjesec,
I kao svjedok u nebu je vjeran.”

Selah.

89:30-37 Ova je kitica potresno oprečje YHWH-inim predivnim naumima i svrhama za Njegov narod (zabilježite “ako” u Ps 89:30 i 31):

1. oni ostave Njegov Zakon, Psalam 89:30
2. ne budu hodali prema Njegovim sudovima, Psalam 89:30
3. oni su prekršili Njegove odredbe, Psalam 89:31
4. oni nisu čuvali Njegove zapovijedi, Psalam 89:31.

Ipak YHWH čini nizove izjava o tome što će On učiniti i što neće učiniti, čak i u svjetlu Izraelova promašaja da ne budu vjerni. On je vjeran!:

1. Ja ću ih kazniti za njihov grijeh, Psalam 89:32
2. ali Ja neću udaljiti Svoju dobrotu, Psalam 89:33
3. ali Ja neću dijeliti prijevarno zbog Svoje vjernosti, Psalam 89:33
4. Ja neću prekršiti Svoj vlastiti Savez, Psalam 89:34
5. Ja neću promijeniti Svoje riječi, Psalam 89:34
6. jednom Ja sam se zakleo, Ja neću lagati Davidu, Psalam 89:35:
 - a. njegovo potomstvo (doslovno “sjeme”) trajat će zauvijek, Psalam 89:36
 - b. njegovo prijestolje sigurno je kao Sunce, Mjesec, nebeski svod, Psalam 89:36b-37 (za jasan red stvaranja vidjeti Jer 31:35-37).

Ovo slikovito pokazuje napetost između uvjetovanih i neuvjetovanih obećanja. Taj sam predmet raspravio na dva mjesta:

1. vidjeti Posebnu temu u Psalmu 25:10: Savez (ברית)
2. ključno u Uvodu u Otkrivenje, vidjeti Posebnu temu u Psalmu 76: Okvirni uvidi: Zašto obećanja prema SZ-nome Savezu izgledaju tako različito od obećanju prema NZ-nome Savezu, posebice “treću napetost”.

Ova ista napetost između uvjetovanoga i neuvjetovanog obećanja slikovito je pokazana suprotivošću između Izajijine posebno naglašene izjave da Jeruzalem nikad neće pasti (Iz 37) i Jeremijine uporne tvrdnje da će on pasti zbog Judine idolatrije i neposlušnosti Savezu.

Najbolja pretpostavka o povijesnoj krizi koja je izazvala ovaj Psalam jeste izgnanstvo Davidovskoga kralja, ili pod faraonom Nekom II. ili pod Nebukadnezarom II. To je jedina pretpostavka; sâm Psalam ne pokazuje jasno povijesnu okolnost. Neka vrsta Božanske osude pogodila je Davidovskoga kralja.

89:30-31 “zakon...
sudovima...
odredbe...
zapovijedi”

Ovo su usporedni pojmovi za YHWH-ino otkrivenje u Pismu. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 1:2: Pojmovi za Božje otkrivenje (korišteni u Ponovljenome zakonu i Psalmima).

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 89:38-45

- ³⁸Ali Ti si izopćio i odbacio,
Ti si bio pun gnjeva protiv Svoga pomazanika.
³⁹Ti si prijezirno odbio savez Svoga sluge;
Ti si unizio njegovu krunu u prah.
⁴⁰Ti si srušio sve njegove zidove;
Ti si doveo njegove utvrde do ruševine.
⁴¹Svi koji prolaze putem pljačkaju ga;
On je postao sramota svojim susjedima.
⁴²Ti si uzvisio desnu ruku njegovih protivnika;
Ti si učinio da se svi njegovi neprijatelji raduju.

⁴³Ti si isto tako okrenuo oštricu njegova mača

I nisi učinio da on opstane u bitci.

⁴⁴Ti si učinio da njegov sjaj prestane

I bacio njegovo prijestolje na tlo.

⁴⁵Ti si skratio dane njegove mladosti;

Ti si ga pokrio sa sramom.

Selah.

89:38-45 U svjetlu YHWH-nih izjava o Njegovoj vjernosti Savezima (posebice Abrahamu i Davidu) On je osudio Svoj narod za njihov grijeh (usp. Ps 89:32). Ova osuda bila je stroga i naizgled neobjašnjiva Izraelu (nizovi PERFEKTA):

1. On je izopćio Svoga pomazanika
2. On je odbacio (rijetka riječ, BDB 611, KB 658, usp. Tuž 2:7) Svoga pomazanika
3. On je pun gnjeva zbog Svoga pomazanika
4. On je prijezirno odbio savez Svoga sluge
5. On je unizio njegovu krunu
6. On je srušio zidove (Jeruzalema)
7. On je doveo njegovu utvrdu do ruševine
8. On je dopustio tuđincima da ga pljačkaju
9. On mu je dopustio da postane sramota za njegove susjede
10. On je uzvisio snagu njegovih neprijatelja
11. On je učinio da se njegovi neprijatelji raduju
12. On mu je dopustio da bude poražen
13. On je dopustio da njegov sjaj prestane (vidjeti bilješku dolje)
14. On je bacio njegovo prijestolje na tlo
15. On je skratio njegov život (usp. Ps 102:23)
16. On ga je pokrio sa sramom.

Vau! Kakva osuda! Hvala Bogu za Psalam 89:33-37. Hvala Bogu za NZ, Evanđelje, život, učenja, smrt, i Isusovo uskrsnuće!

89:44

NASB, JPSOA, REB

“sjaj”

NKJV, Pešita

“slava”

NRSV, TEV, NJB

“žezlo iz njegove ruke”

LXX

“očišćenje”

Pojam (מְהִירָה, BDB 372, UBS ocjena “A”) pojavljuje se jedino ovdje u SZ-u. Temeljno značenje IMENICE MUŠKOGA RODA je “jasnoća” ili “sjaj /ugled”, što dolazi od GLAGOLA. UBS *Text Project* (str. 356) predlaže da budu slijeđeni NASB ili LXX-a. Ispravak (מְהִירָה) od NRSV odgovara paralelizmu Psalma 89:44b bolje.

89:41-48 Ova kitica postavlja pitanja koja su često ponavljana u Psalmima: “Kako dugo?” (usp. Ps 6:3; 13:1; 74:10; 79:5; 80:4; 90:13; 94:3).

Jedinstveni vid ove kitice nisu pitanja nego razlozi dati za YHWH-u neka djeluje (Ps 89:47-51):

1. spomeni se (*Qal* IMPERATIV) krhkosti ljudskoga postojanja, Psalam 89:47-48
2. spomeni se (*Qal* IMPERATIV) Svoje dobrote i vjernosti kojom se zaklinješ Davidu
3. spomeni se sramote Svoga naroda među narodima
4. spomeni se da je Tvoj pomazanik bio osramoćen.

Postoji širi iskupiteljski naum što uključuje Izraela i njegovoga Mesiju. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 2: Okvirni uvidi: YHWH-in vječni iskupiteljski naum.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 89:46-48

⁴⁶Kako dugo, o GOSPODINE?

Hoćeš li Ti skrivati Sebe zauvijek?

Hoće li Tvoj gnjev gorjeti kao vatra?

⁴⁷Spomeni se što trajanje moga života jeste;

Za koju ništavnost si Ti stvorio sve sinove ljudske!

**⁴⁸Koji čovjek može živjeti i ne vidjeti smrt?
Može li on osloboditi svoju dušu od snage Šeola?**

Selah.

89:46 “vatra” Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 11:6b: Vatra.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 89:49-51

**⁴⁹Gdje je Tvoja nekadašnja dobrota, o Gospodine,
Kojom si se Ti zakleo Davidu u Svojoj vjernosti?
⁵⁰Spomeni se, o Gospodine, sramote Svojih slugu;
Kako nosim u svome njedru *sramotu od svih mnogih naroda*,
⁵¹S kojom su Tvoji neprijatelji sramotili, o GOSPODINE,
S kojom su oni sramotili stope Tvoga pomazanika.**

89:49 “o Gospodine” Ovo je pojam *Adon* (tj. Gospodin, Vlasnik, Gospodar). Zabilježite on se pojavljuje u Psalmu 89:50, ali je YHWH u Psalmu 89:51. Zavjetno Ime za Boga prevladava u ovome Psalmu (5 puta).

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 89:52

**⁵²Blagoslovljen budi GOSPODIN zauvijek!
Amen i amen.**

89:52 Bog će to završiti! On će biti i pravedan i milosrdan. On će biti odan Svojoj riječi!

Ovaj izričaj nije dio Psalma 89 nego završna doksologija Knjige III. Psaltira (tj. druge Knjige također završavaju doksologijama, Ps 4:14; 72:18-19; 106:48).

▣ “Amen” Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 41:13: Amen.

PITANJA ZA RASPRAVU

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. Sad to ne morate prepustiti komentatoru.

Ova pitanja za raspravu predviđena su da vam pomognu promišljati kroz glavne teme ovoga odjeljka Knjige. Ona su napravljena da budu misaono-nametljiva, ne konačna.

1. Pročitajte ovaj Psalam kao cjelinu; što je subjekt Psalma?
2. Objasnite razliku između neuvjetovanoga Saveza i uvjetovanoga Saveza.
3. Odredite “dobrotu” i “vjernost”.
4. Kako je ovaj Psalam povezan s 2. Knjigom o Samuelu 7?
5. Koristi li SZ mezopotamijsku, egipatsku, i kanaansku mitologiju? Ako da, zašto?
6. Kako je izraelski kralj sin Božji?
7. Ima li ovaj Psalam mesijanski vid? Ako da, kako?

PSALAM 90

PODJELA NA ODLOMKE U SUVREMENIM PRIJEVODIMA

NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Božja vječnost i ljudska prolaznost <u>MT</u> uvod Molitva Mojsija čovjeka Božjeg	vječnost Boga, i krhkost čovjeka	molitva za oslobođenje od narodne zle kobi	o Božjim i ljudskim bićima	o ljudskoj krhkosti
90:1-2	90:1-2	90:1-2	90:1-2	90:1 90:2
90:3-6	90:3-6	90:3-6	90:3-6	90:3-4 90:5-6
90:7-12	90:7-12	90:7-10 90:11-12	90:7-8 90:9-10 90:11-12	90:7-8 90:9-10 90:11 90:12-13
90:13-17	90:13-17	90:13-17	90:13-17	90:14-15 90:16-17

ČITANJE KRUG TRI (vidi str. xv.)

SLIJEĐENJE IZVORNE AUTOROVE NAKANE NA RAZINI ODLOMKA

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. To ne smijete prepustiti komentatoru.

Pročitajte odlomak odjednom. Odredite subjekte (čitanje kruga #3, str. xv., kao gore). Usporedite vašu podjelu subjekta s pet prijevoda navedenih gore. Podjela na odlomke nije nadahnuta, ali ona je ključ za slijeđenje izvorne autorove nakane, što je srce tumačenja. Svaki odlomak ima jedan i samo jedan subjekt.

1. Prvi odlomak
2. Drugi odlomak
3. Treći odlomak
4. I tako dalje.

OKVIRNI UVIDI

- A. Ovaj Psalam obznanjuje YHWH-inu vječnost (tj. Ps 90:1-2.4) i ljudsku prolaznost (tj. Ps 90:3.5-6.9-10).
- B. Grijesi Izraela (tj. Ps 90:8) uzrokovali su da YHWH dovede osudu Svome narodu (tj. Ps 90:7.9.11). Oni mole neka se vrati Njegovo milosrđe (tj. Ps 90:12.13-17).
- C. Ovaj Psalam ima nekoliko riječi upotrijebljenih kao dvojnike:
1. okrenuti se, vratiti se – BDB 996, KB 1427, *Hiphil* IMPERFEKT i potom *Qal* IMPERATIV, Psalam 90:3
 2. biti radostan... učini nas radosnima – BDB 970, KB 1333, *Qal* KOHORTATIV i potom *Piel* IMPERATIV
 3. vidjeli... pojavi – BDB 906, KB 1157, *Qal* PERFEKT, potom *Niphal* IMPERFEKT upotrijebljen u ZAPOVJEDNOME smislu
 4. potvrdi... potvrdi – BDB 465, KB 464, oba *Polel* IMPERATIVI.
- D. Iznenađujuće uvodna bilješka u MT-u ima Mojsija kao autora. Ove bilješke ne pojavljuju se u Svicima s Mrtvog mora ali se pojavljuju u Septuaginti. One su drevne židovske predaje ali nisu izvorni dio nadahnutoga teksta. Mogući razlozi zašto je ovaj Psalam poistovjećen s Mojsijem su:
1. očito smjernje na Knjigu Postanka 3:19 (tj. različite riječi za prah ali ista zamisao)
 2. moguća aluzija između:
 - a. Psalma 90:2, “naslijeđeno pravo” i Ponovljenoga zakona 32:6.18
 - b. Psalma 90:2, Božja vječnost i Ponovljenoga zakona 32:40
 - c. Psalma 90:13b, sućut i Ponovljenoga zakona 32:36
 3. u Knjizi IV. Psalama, Mojsijevo ime pojavljuje se nekoliko puta (usp. Ps 99:6; 103:7; 105:26; 106:16.23.32) i samo jednom u prve tri Knjige (tj. Ps 77:20).
U četiri podjele Psaltira kao cjeline (Ps 90 - 106) samo tri Psalma podastiru tradicionalnoga autora:
 - a. Psalam 90, Mojsije
 - b-c. Psalmi 103 i 104 pripisani su Davidu.
LXX pripisuje sve osim Psalma 90 Davidu.
- E. Ovaj Psalam ima nekoliko riječi (i izričaja) što označavaju vrijeme:
1. u svim naraštajima, Psalam 90:1
 2. od vječnosti do vječnosti, Psalam 90:2
 3. tisuću godina, Psalam 90:4
 4. jučer, Psalam 90:4
 5. straža u noći, Psalam 90:4
 6. jutrom /ujutro, Psalam 90:5.6.14
 7. prema večeri, Psalam 90:6
 8. svi naši dani, Psalam 90:9.14
 9. naše godine kao uzdah, Psalam 90:9
 10. dani naših života, Psalam 90:10
 11. sedamdeset godina, Psalam 90:10
 12. osamdeset godina, Psalam 90:10
 13. broj naših dana, Psalam 90:12
 14. kako će dugo to biti, Psalam 90:13
 15. sukladno danima, Psalam 90:15
 16. godine u kojima smo vidjeli zlo, Psalam 90:15.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 90:1-2

¹Gospodine, Ti si bio naše obitavajuće mjesto u svim naraštajima.

²Prije negoli planine bijahu rođene

Ili Ti rodi zemlju i svijet,

Čak od vječnosti do vječnosti, Ti jesi Bog.

90:1-2 Ova kitica uvodi tri teološke istine:

1. Izrael jeste i bio je YHWH-in poseban narod (tj. od poziva Abrahamu u Post 12:1-3)
2. YHWH je vječan Bog, bez početka, bez kraja (usp. Ps 9:7; 29:10; Iz 41:4; 43:10; 44:6; 48:12; Juda stih 25; Otk 1:8.17; 21:6; 22:13; vidjeti Posebnu temu u Ps 2:7: Monoteizam)
3. YHWH je Stvoritelj fizičkoga svijeta za Svoje vlastite svrhe (vidjeti Posebnu temu u Ps 2: Okvirni uvidi: YHWH-in vječni iskupiteljski naum).

90:1 “Gospodine” NASB izdanje 1970. godine ima “GOSPODINE” (tj. YHWH) ali MT ima *Adon* (usp. Ps 90:17). NASB izdanje 1995. godine ispravlja to. NKJV, TEV, i REB također imaju GOSPODINE (YHWH), što je nađeno u Psalmu 90:13.

NASB, NKJV, NRSV “obitavajuće mjesto”

TEV “dom”

NJB, JPSOA, REB, LXX “utočište”

MT ima “obitavajuća mjesta” (מְעוֹטָה, BDB 732 I, usp. Ps 71:3). NASB na margini spominje “mjesto utočišta” (מְעוֹטָה, BDB 731, usp. Ps 27:1; 37:40) kao drevnu mogućnost. Obje zamisli spomenute su zajedno u Psalmu 91:9 u usporednici.

90:2 Prva dva poetska retka personificiraju fizičko stvaranje u pojmovima metafora ljudskoga rođenja:

1. rođene, usp. Knjiga o Jobu 15:7; Izreke 8:25
2. rodi, doslovno “svijanje u bolu rođenja djeteta”, BDB 297, *Polel #2*; upotrijebljeno je o YHWH-inu rođenju Izraela u Ponovljenome zakonu 32:6.18.

▣ **“zemlju... svijet”** Ovo su usporednice i nemaju namjeravanu razliku (usp. Ps 19:4; 24:1; 33:8; 77:18). Ja ne mislim da druga riječ stoji za svemir. Biblija je o ovoj planeti. Za prvu riječ, vidjeti Posebnu temu u Psalmu 2:2: Kopno, država, Zemlja.

▣ **“od vječnosti do vječnosti”** Ovo je jedan od idiomskih izričaja što izražavaju YHWH-inu vječnost. Njegovo Ime, YHWH, znači “uvijek-živi, jedino-živi Bog”, usp. Izl 3:14).

Za “vječit” (BDB 761) vidjeti Posebnu temu u Psalmu 9:5: Zauvijek (*’olam*).

Često sam se pitao odakle Bog dolazi. Biblija ne naslovljava to pitanje ali počinje s Božjim postojanjem i djelatnostima u Knjizi Postanka 1:1. Naša znatizelja mora čekati! Budite pozorni glede nagađanja u nedostatku otkrivenja!

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 90:3-6

³Ti vraćáš čovjeka u prah

I kažeš: “Vratite se, o djeco čovječja.”

⁴Jer tisuću godina u Tvome pogledu

Jesu kao jučer kad je minulo,

Ili kao straža u noći.

⁵Ti si ih pomeo kao poplavu, oni usnuše;

Jutrom oni su kao trava što niče iznova.

⁶Jutrom ona cvate i niče iznova;

Prema večeri ona vene i umire.

90:3-6 Dok prva kitica naglašava YHWH-inu vječnost, ova kitica potvrđuje ljudsku prolaznost i krhkost. To je istaknuto u trećoj kitici (Ps. 90:7-12) stvarnošću YHWH-ine osude nad Izraelom. Čak i poseban narod Božji žanje posljedice grijeha!

90:3 Ova kitica daje izjavu stvarnosti (tj. ljudi umiru, usp. Post 2:7; 3:14.16) i uspoređuje je s istom riječju (BDB 996, KB 1427) u IMPERATIVNOJ izjavi. Ljudska smrt nije Božja volja ili prirodan ciklus Njegove planete nego izravan ishod ljudskoga grijeha! Vidjeti od Millarda Ericksona, *Christian Theology*, 2. izdanje, str. 1176-1177.

Ovaj sadašnji svijet nije YHWH-ina prvotna nakana nego ishod Knjige Postanka 3.

▣ **“o djeco čovječja”** Zbog očitoga smjerenja na Knjigu Postanka, ovo bi moglo biti “djeco Adama” (NJB, usp. Ps 8:4).

90:4 Ovo je idiomski jezik za YHWH-inu vječnost (usp. 2. Pt 3:8). To pokazuje da vremenski pokazatelji mogu djelovati kao slikoviti idiomi (tj. “dan” iz Post 1, vidjeti Posebnu temu u Ps 2:1: Dan [*yom*]). Vrijeme nije ograničavajući čimbenik Božanstvu kao što je to za ljudstvo!

Za “tisuću” vidjeti Posebnu temu u Psalmu 84:10: Tisuću (*eleph*).

▣ **“straža u noći”** U SZ-u noć je bila podijeljena u tri straže (tj. vojni način podjele duljine koliko vremena vojnici moraju biti na straži). NZ-om palestinski Židovi prisvojili su rimsku podjelu od četiri sata noćne straže:

1. SZ – Knjiga Izlaska 14:24; Suci 7:19; 1. Samuelova 11:11; Tužaljke 2:19
2. NZ – Evanđelje po Mateju 14:35; Marko 13:35.

90:5 “kao poplavu” Voda što bijesni često je bila korištena metaforički o ljudskim nevoljama. Međutim, ovdje riječ može biti pojedinačna uporaba o značenju riječi, “prekinuti život” (KB 281 I; NIDOTTE, tom 1, str. 1150), slijedeći arapski korijen a ne srodni hebrejski korijen, “isteći” (BDB 281, KB 281 II).

▣ **“usnuše”** San (BDB 446) je SZ-ni idiom za smrt. Prvi pojavak odnosi se na vođe koji su bili okupljeni oko svojih obitelji (tj. Pnz 31:16). To je postao idiom za sve koji umiru (tj. Ps 13:3; Dn 12:2; Iz 26:19). Ovaj idiom ne podrazumijeva nesvjesno stanje između smrti i uskrsnuća.

▣ **“kao trava”** Ovo je opetovana metafora za čovječanstvo (usp. Job 14:2; Ps 102:11; 103:15; Iz 40:6; 1. Pt 1:24.25). Kao što se sezonske biljke pojavljuju u proljeće a nestaju u zimi, tako isto, ljudski život ima kratak raspon!

U nekim tekstovima to upućuje na uništenje pokvarenih (usp. Job 18:16; Ps 37:2). Sezonska trava će se ponovno pojaviti (tj. postoji nada za vjerne sljedbenike), ali pokvareni nestaju zauvijek.

Okvirno je moguće da ovaj Psalam upućuje na preranu smrt (tj. posebice Ps 90:10d).

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 90:7-12

- ⁷Jer mi smo bili proždrijeti Tvojim bijesom
I Tvojim gnjevom mi smo bili zastrašeni.
⁸Ti si stavio naše nepravde pred Sebe,
Naše tajne *grijehe* na svjetlo Svoje prisutnosti.
⁹Jer svi naši dani propali su u Tvojom jarosti;
Mi smo završili svoje godine kao uzdah.
¹⁰Što se tiče dana našega života, oni sadrže sedamdeset godina,
Ili ako su jake, osamdeset godina,
Ipak njihov ponos je *ništa osim* muka i tuga;
Jer brzo to nestane i mi odlijecemo.
¹¹Tko razumije silu Tvoga bijesa
I Tvoje jarosti, sukladno strahu što je dužan Tebi?
¹²Dakle uči nas brojiti naše dane,
Tako da možemo upraviti k Tebi srce mudrosti.

90:7-12 Ova kitica jasno potvrđuje kako je YHWH-ina osuda nad Njegovim narodom izravan ishod njihova grijeha. Međutim, Njegov se narod pouzdaje i nada u temeljnu Božju narav – milosrđe! Za mene, Psalam 103:8-14 je sigurna nada u Božju narav (usp. Izl 34:6; Br 14:18; Pnz 4:31; Neh 9:17; Ps 86:15; 145:8).

90:7 “bijesom” Zabilježite različenosti riječi korištenih za opis YHWH-ina odaziva na neposlušnost Savezu:

1. bijes, Psalam 90:7a.11 – BDB 60 I
2. gnjev, Psalam 90:7b – BDB 404
3. jarost, Psalam 90:9.11 – BDB 720.

Zapamtite, Biblija koristi ljudski rječnik za opis Boga. To je uvijek metaforički i ograničeno. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 2:4-6: Bog opisan kao čovjek (jezik antropomorfizama). Psalam 103 pomaže mi uravnotežiti Njegov bijes i ljubav! Isus je konačan izričaj Njegove naravi i obećanja!

NASB, NJB	“zastrašeni”
NKJV, TEV	“prestravljeni”
NRSV	“prevladani”
JPSOA	“stravom-pogođeni”

Ovaj GLAGOL (BDB 96, KB 111, *Niphal* PERFECT) označava strah od smrti i osude (usp. Ps 30:7; 104:29; NIDOTTE, tom 1, str. 610-611). Grijeh ima privremene i eshatološke posljedice!

90:8 “na svjetlo Svoje prisutnosti” Svjetlo je biblijski simbol čestitosti, otkrivenja, zdravlja. Bog je svjetlo (usp. 1. Tim 6:16; Jak 1:17; 1. Iv 1:5). Njegova osobna prisutnost izražena je idiomom svjetla Njegova lica (usp. Ps 4:6; 31:16; 44:3; 67:1; 80:3.7.19; 89:15; 104:2; 119:135).

90:11 “sukladno strahu što je dužan Tebi” Riječ “strah” (BDB 432) može biti krivo razumjeta. Ona označava obzirnost, poštovanje, pobožnost (vidjeti Posebnu temu u Ps 85:8-12: Strah). Krhka i prolazna spoznaja vječnoga, Svetoga Boga! Zabilježite kako Izreke koriste ovu zamisao (usp. Izr 10:27; 14:26-27; 15:16; 19:23; 22:4; 23:17).

90:12 Jednom kad shvatimo našu krhkost i Njegovu stalnost, onda i jedino onda, možemo živjeti život radosti, mira, i pouzdanja. Naša je nada u potpunosti u Njemu. Naša služba Njemu donosi značenje životu!

1. uči nas – BDB 393, KB 390, *Hiphil* IMPERATIV
2. tako da možemo upraviti – BDB 97, KB 112, *Hiphil* IMPERFEKT upotrijebljen u KOHORTATIVNOME smislu.

▣ “srce” Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 4:7: Srce.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 90:13-17

¹³Vrati se, o Gospodine; kako dugo će to biti?

I žali Svoje sluge.

¹⁴O zadovolji nas jutrom sa Svojom dobrotom,

Tako da možemo pjevati veselo i biti radosni svih naših dana.

¹⁵Učini nas radosnima sukladno danima kojima si nas Ti žalostio,

I godinama za koje smo vidjeli zlo.

¹⁶Neka se Tvoje djelo ukaže Tvojim slugama

I Tvoje veličanstvo njihovoj djeci.

¹⁷Neka naklonost Gospodina našega Boga bude nad nama;

I potvrdi za nas djelo naših ruku;

Da, potvrdi djelo naših ruku.

90:13-17 Ova završna kitica puna je ponovljenih molitvenih zahtjeva temeljenih na YHWH-inoj naravi:

1. vrati se, Psalam 90:13 – BDB 996, KB 1427, *Qal* IMPERATIV, usp. Psalam 90:3 – mi se vraćamo prahu, On se vraća k milosrđu!
2. žali, Psalam 90:13 – BDB 636, KB 688, *Niphal* IMPERATIV
3. zadovolji nas, Psalam 90:14 – BDB 959, KB 1302, *Piel* IMPERATIV:
 - a. tako da možemo pjevati veselo – BDB 943, KB 1247, *Piel* KOHORTATIV
 - b. biti radosni – BDB 970, KB 1333, *Qal* KOHORTATIV
4. učini nas radosnima, Psalam 90:15 – BDB 90, KB 1333, *Piel* IMPERATIV

5. neka se Tvoje djelo ukaže Tvojim slugama, Psalam 90:16 – BDB 906, KB 1157, *Niphal* IMPERFEKT upotrijebljen u ZAPOVJEDNOME smislu
6. Tvoje veličanstvo njihovoj djeci, Psalam 90:16 – pretpostavlja isti GLAGOL kao #5
7. neka naklonost Gospodina našega Boga bude nad nama, Psalam 90:17 – BDB 224, KB 243, *Qal* JUSIV
8. potvrdi za nas djelo naših ruku, Psalam 90:17 – BDB 465, KB 464, *Polel* IMPERATIV
9. #8 je ponovljena.

Zabilježite koliko mnogo GLAGOLA u ovoj kitici započinju s *w*:

1. vrati se, Psalam 90:13 – BDB 996
2. zadovolji, Psalam 90:14 – BDB 959
3. pjevati veselo, Psalam 90:14 – BDB 943
4. biti radosni, Psalam 90:14 – BDB 970
5. učini nas radosnima, Psalam 90:15 – BDB 970
6. vidjeli smo, Psalam 90:15 – BDB 906
7. neka se očituje, Psalam 90:16 – BDB 906.

90:13 “kako dugo će to biti?” Ovo je ponavljano pitanje (usp. Ps 6:8; 13:1; 74:10). Vjernici iskusiše bolove i poteškoće ovoga života vajući k Bogu!

Budite sigurni da otkrivenje, ne okolnosti, određuju vaš svjetonazor i pouzdanje u Boga. Okolnosti dolaze i odlaze ali Bog ostaje!

90:14 “dobrotom” Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 5:7: Ljubaznost /blagost /dobrota (*hesed*).

90:15 Ovaj je stih molitveni zahtjev da buduće godine blagoslova budu jednake godinama prošlih muka.

Zabilježite psalmist shvaća kako su Izraelove poteškoće Bogom-poslane zbog njihova grijeha (tj. Ps 31:10; 39:11)!

90:16-17 Zabilježite da se Psalam 90:16 usredotočuje na YHWH-ina djela a Psalam 90:17 na djela vjernih sljedbenika. YHWH-ino oslobođenje dopušta Njegovu narodu da napreduje iz naraštaja u naraštaj. Grijeh uništava sve!

PITANJA ZA RASPRAVU

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. Sad to ne morate prepustiti komentatoru.

Ova pitanja za raspravu predviđena su da vam pomognu promišljati kroz glavne teme ovoga odjeljka Knjige. Ona su napravljena da budu misaono-nametljiva, ne konačna.

1. Zašto su drevne židovske predaje tvrdile Mojsijevo autorstvo ovoga Psalma?
2. Popišite načine na koje Psalam smjera na Knjigu Postanka 3.
3. U jednoj rečenici izrazite središnju istinu ovoga Psalma.
4. Govori li Psalam 90:10 o smrti na kraju dugoga života ili o preranoj smrti?
5. Popišite molitvene zahtjeve Psalma 90:13-17.

PSALAM 91

PODJELA NA ODLOMKE U SUVREMENIM PRIJEVODIMA

NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB
sigurnost za Onoga koji se pouzdaje u GOSPODINA <u>MT nema uvod</u>	sigurnost obitavanja u prisutnosti Božjoj	promišljanje o Bogu kao Zaštitniku vjernih	Bog naš Zaštitnik	pod Božjom zaštitom
91:1-4	91:1-2 91:3-6	91:1-6	91:1-6	91:1-2 91:3-4
91:5-10	91:7-8 91:9-10	91:7-8 91:9-10	91:7-8 91:9-13	91:5-6 91:7-9 91:10-11
91:11-13	91:11-13	91:11-13		91:12-13
91:14-16	91:14-16	91:14-16	91:14-16	91:14-16

ČITANJE KRUG TRI (vidi str. xv.)

SLIJEĐENJE IZVORNE AUTOROVE NAKANE NA RAZINI ODLOMKA

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. To ne smijete prepustiti komentatoru.

Pročitajte odlomak odjednom. Odredite subjekte (čitanje kruga #3, str. xv., kao gore). Usporedite vašu podjelu subjekta s pet prijevoda navedenih gore. Podjela na odlomke nije nadahnuta, ali ona je ključ za sljedenje izvorne autorove nakane, što je srce tumačenja. Svaki odlomak ima jedan i samo jedan subjekt.

1. Prvi odlomak
2. Drugi odlomak
3. Treći odlomak
4. I tako dalje.

OKVIRNI UVIDI

- A. Uvod
 1. Ovo je predivan Psalam što opisuje Božju zaštitu i prisutnost s Njegovim vjernim sljedbenicima (usp. Ps 16; 23; 62; 121).
 2. Često Psalam govori o narodu Izraela (usp. Ps 90), ali ovaj je individualiziran (JEDNINA “ti”).
 3. Istine Psalma 91:1-8 mogu se usporediti s Psalmom 91:9-13. Božja skrb i opskrba ponovljene su za naglasak i potom Bog Osobno govori u Psalmu 91:14-16.

- B. Imena Božanstva upotrijebljena u Psalmu 91 (vidjeti Posebnu temu u Ps 1:1: Imena za Božanstvo):
1. Previšnji (*Elion*, BDB 751, KB 832), Psalm 91:1a – opisni naslov najčešće korišten u poeziji
 2. Svemoćni (*Šadaj*, BDB 994), Psalm 91:1b.9b, korišten uglavnom u Knjizi Postanka i Jobu; samo dva puta u Psalmima 68:14 i ovdje – patrijarhalno Ime za Boga (usp. Izl 6:30; moguće iz hebrejskoga korijena “biti jak”, NIDOTTE, tom 1, str. 401)
 3. GOSPODIN (YHWH, BDB 217), Psalm 91:2a.9a – zavjetno Ime za Božanstvo, prvo upotrijebljeno u Knjizi Postanka 2:4; to je oblik hebrejskoga GLAGOLA “biti” (usp. Izl 3:14); rabini kažu da ono opisuje Božanstvo kao Spasitelja, Iskupitelja
 4. Bog (*Elion*, BDB 43), Psalm 91:2b – ovo je opće Ime za Božanstvo u Drevnome Bliskom Istoku, *El*; u Knjizi Postanka 1:1, oblik MNOŽINE, upotrijebljeno je *Elohim*; rabini kažu da ovo opisuje Boga kao Stvoritelja, Nositelja, i Davatelja čitavoga života na Zemlji.
- C. Ovaj Psalm prevladan je IMPERFEKTIMA (28), koji označavaju neprekidna djelovanja našega Boga u korist vjernih sljedbenika.
- Dva PERFEKTA Psalm 91:14 označavaju ustaljen, prislan odnos između Boga i Njegovih vjernih sljedbenika. Slika je iz bračnoga života (usp. Iz 54:5; Hoš 2:19; Ef 5:25):
1. “prionuti” – usp. Knjiga Postanka 2:24
 2. “znati /poznati” – Knjiga Postanka 4:1.17.25; 24:16; 38:26.

PROUČAVANJE RIJEČI I IZRIČAJA

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 91:1-4

- ¹On koji prebiva u skloništu Previšnjega
Obitavat će u sjeni Svemoćnoga.
²Ja ću reći GOSPODINU: “Moje utočište i moja utvrdo,
Moj Bože, u koga se pouzdajem!”
³Jer to je On koji te oslobađa od zamke lovca
I od smrtne kuge.
⁴On će te prekriti sa Svojim perjem,
I pod Njegovim krilima ti možeš tražiti zaklon;
Njegova vjernost je štit i bedem.

91:1-4 Ova kitica koristi nekoliko imena /naslova za Božanstvo (vidjeti Okvirne uvide, B) i nekoliko metafora za opis Njegove skrbi i zaštite:

1. sklonište – Psalm 27:5; 31:20, što označava Hram, usp. Psalm 27:5; 31:20; 32:7; 61:4
2. sjena – vidjeti Posebnu temu u Psalmu 5:11-12: Sjena kao metafora za zaštitu i brigu
3. zaklon – vidjeti bilješku *online* u Psalmu 5:11
4. utvrda – Psalm 18:2; 31:3; 71:3; 144:2; Knjiga proroka Jeremije 16:19.

Psalm 91:4 smjera na #2.3.4 gore navedene.

Onaj u koga se vjerni sljedbenici pouzdaju (BDB 105, KB 120, *Qal* IMPERFEKT; vidjeti bilješku *online* u Ps 4:5):

1. oslobađa ih od zamke lovca (usp. Ps 124:7)
2. oslobađa ih od smrtne kuge (usp. Ps 91:6; moguće demonsko, usp. Hab 3:5 i vidjeti Posebnu temu u Ps 72:9: Demonsko u Starome zavjetu)
3. prekrit će ih sa Svojim krilima (usp. Ps 36:7; 57:1; 63:7)
4. Njegova vjernost (vidjeti Posebnu temu u Ps 12:1: Povjerenje, pouzdanje, vjera, i vjernost u Starome zavjetu [תִּשְׁבָּרָה] je:
 - a. štit (usp. Ps 35:2)
 - b. bedem ili (RSV) okrugli štit (oba su vojna pojma, ova riječ [BDB 695, KB 750] nađena je jedino ovdje u SZ-u; NIDOTTE, tom 3, str. 243).

Ovo je predivna i snažna kitica o naravi i djelovanjima Božanstva u korist Njegova naroda.

91:1 “sjeni Svemoćnoga” Ovo može upućivati na:

1. krila *kerubina* nad Kovčegom saveza (tj. zavjetna zaštita, usp. Izl 25:17-22)
2. krila zaštitničke majke ptice (usp. Ps 17:8; 36:7 57:1; 61:4; 53:7; 91:4; i Mt 23:27)
3. zaštitu od goreće vrućine Sunca (usp. Ps 121:5; Iz 25:4; 32:2).

91:2 “u koga se pouzdajem” Ovo je ključ zavjetnoga odnosa s Bogom (usp. Ps 4:5; 25:2; 56:4).

91:3 “kuge” Temeljni korijen je **קִבּוּץ** (BDB 182-184), što ima nekoliko uporaba:

1. riječ (usp. LXX iz Ps 91:3)
2. govorenje (usp. Jer 5:13)
3. kuga (usp. Izl 5:3; 9:15; Br 14:12; Lev 26:25; Pnz 28:21; Ps 78:50)
4. paša (usp. Mih 2:12)
5. pčela ili žaoka pčele (NIDOTTE, tom 1, str. 916).

Zbog Psalma 91:5-6, #3 odgovara okviru i paralelizmu najbolje.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 91:5-10

- ⁵Ti se nećeš bojati strave noću,
Ili strelice što leti danju;
⁶Od kuge što se šulja u tmini,
Ili pustošenja što hara u podne.
⁷Tisuću će pasti na tvojoj strani
I deset tisuća kod tvoje desne ruke,
Ali ono se neće približiti tebi.
⁸Ti ćeš samo promatrati sa svojim očima
I vidjeti nagradu pokvarenih.
⁹Jer ti si učinio GOSPODINA, moje utočište,
Čak Previšnjega, svojim obitavajućim mjestom.
¹⁰Nikakvo zlo neće te stići,
Niti će ikoja pošast doći blizu tvoga šatora.

91:5-10 Ova kitica nastavlja sliku Psalma 91:1-4, posebice “smrtne kuge” Psalma 91:3b, što je prošireno u Psalmu 91:5-6.10, dok je vojna slika Psalma 91:4c proširena u Psalmu 91:7-8.

91:5-6 Ove su stvari od rabina bile videne kao elementi demonskoga (usp. *Encyclopaedia Judaica*, tom 5, str. 1523). Zabilježite: (1) ono hoda, Psalam 91:6 i (2) “ono” Psalma 91:7. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 72:9: Demonsko u Starome zavjetu.

91:7 Ovo je preuveličani izričaj što koristi vojnu sliku vjernikove osobne brige, omogućene od njegova zavjetnoga Boga.

91:8 Kao što je Božji narod predmet napada pokvarenih, on će isto tako biti promatrač njihove osude (usp. Ps 37:34; 54:7; 58:10).

▣ **“nagradu”** Ovaj oblik osnovnoga korijena (BDB 1024) nađen je jedino ovdje u SZ-u. Slični su oblici nađeni u Ponovljenome zakonu 32:35; Knjizi proroka Izaije 59:18 (dva puta).

91:9-10 Ovo je usporedno s Psalmom 91:1-2, dok je Psalam 91:10 usporedan s Psalmom 91:5-7.

91:9 Ova kitica u hebrejskome izgleda kako prvo naslovljava Boga (tj. o YHWH-e) u retku a i onda čini izjavu usmjerenu na vjernoga sljedbenika koji Ga čini svojim obitavajućim mjestom. Postoji nekoliko mjesta ove vrste miješanja pojavaka osoba. UBS *Handbook* (str. 801) predlaže da u:

1. Psalmu 91:1, govori svećenik
2. Psalmu 91:2, štovatelj
3. Psalmu 91:3-8, svećenik ponovno

4. Psalmu 91:9a, štovatelj
5. Psalmu 91:9b, svećenik ponovno
6. Psalmu 91:14-16, govori Bog.

To rješava neke poteškoće glede osoba ali iskrsavaju gramatička pitanja. Hebrejski jezik često mijenja osobe, čak i žanr, bez ikakvog očiglednog razloga.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 91:11-13

- ¹¹**Jer On će dati Svojim anđelima naredbu glede tebe,
Neka te vode na svima tvojim putovima.**
- ¹²**Oni će te nositi u svojim rukama,
Kako ti ne bi udario svojom nogom o kamen.**
- ¹³**Ti ćeš gaziti po lavu i kobri,
Mladoga lava i guju ti ćeš zgaziti.**

91:11-12 Ovi su stihovi navedeni od Sotone u Isusovu iskustvu iskušenja u pustinji (usp. Mt 4:6; Lk 4:10-11). Obećanje o Božjoj skrbi ne smije biti dokazni tekst u samopouzdanome zahtjevu. Vjernici trpe (usp. Job; Ps 72 nasuprot Pnz 27 - 28; i Rim 8:28-30 nasuprot 8:31-39).

91:11 “Svojim anđelima” Ovo može biti SZ-na pozadina (zabilježite Izl 23:20) za Evanđelje po Mateju 18:10; Luki 4:10-11 (LXX) i Djela apostolskih 12:15 o zamisli “anđela čuvara”. Također zabilježite, ako kombinirate Poslanicu Hebrejima 1:14 s Psalmom 103:21, izgleda kako postoji veza.

▣ “Neka te vode na svima tvojim putovima” Ovo je predivno obećanje za one koji se pouzdaju u Boga i bježe u Njegovu skrb. Međutim, to je isto tako i biblijska hiperbola. Mi živimo u palome, zlome svijetu. Vjernici se suočavaju s nevoljama, bolešću, kušnjom, itd. (usp. Mt 5:10-12; Iv 15:18-21; 16:1-3; 17:14; Djela 14:22; Rim 5:3-4; 8:17; 2. Kor 4:16-18; 6:3-10; 11:23-30; Fil 1:29; 1. Sol 3:3; 2. Tim 3:12; Jak 1:2-4; 1. Pt 3:14; 4:12-16; Otk 11:7; 13:7).

91:13 Ovo povezuje prethodna obećanja povijesno s razdobljem lutanja pustinjom ili to može biti slikovit jezik za poteškoće s kojima se ljudi suočavaju u palome svijetu (usp. Ps 58:3-5; Lk 10:19).

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 91:14-16

- ¹⁴**“Budući je on ljubio Mene, zato ću Ja osloboditi njega;
Ja ću ga postaviti sigurnim na visinu, jer on poznaje Moje ime.**
- ¹⁵**On će se pozvati na Mene, i Ja ću mu odgovoriti;
Ja ću biti s njim u nevolji;
Ja ću ga izbaviti i počastiti ga.**
- ¹⁶**S dugim životom Ja ću ga zadovoljiti
I dati mu vidjeti Moje spasenje.”**

91:14-16 Bog govori i stoga postavlja “ako ... onda” odnos zavjetnoga blagoslova (usp. Lev 26; Pnz 27 - 30).

<u>Bog (onda)</u>	<u>vjernik (ako)</u>	<u>Božji blagoslovi</u>
1. oslobađa ga	ljubi (dosl. “prijanja k”) Boga (PERFEKT)	bit će s njim u vrijeme nevolje
2. postavlja ga na visinu	poznaje Božje Ime (PERFEKT)	izbavlja ga
3. odgovara mu	poziva se na Boga (PERFEKT)	časti ga (usp. Iv 12:26):
		a. s dugim životom
		b. vidi Božje spasenje

91:14 “poznaje” Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 1:6: Znati /poznati (korišteno uglavnom u Ponovljenom zakonu kao obrazac).

PITANJA ZA RASPRAVU

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. Sad to ne morate prepustiti komentatoru.

Ova pitanja za raspravu predviđena su da vam pomognu promišljati kroz glavne teme ovoga odjeljka Knjige. Ona su napravljena da budu misaono-nametljiva, ne konačna.

1. Objasnite SZ-ne slike skloništa, sjene, utočišta /utvrde.
2. Popišite i odredite Imena za Boga.
3. Govori li Psalam 91:5-7 o demonskome, ratnome stanju, ili bolesti?
4. Zašto Psalam 91:9-10 ponavlja misli Psalma 91:1-2?
5. Kako je đavao neprimjereno koristio ovaj Psalam u govorenju Isusu?
6. Obećava li ovaj Psalam da istinski vjernici nikad neće imati poteškoća?
7. Objasnite zamisao "ime" u odnosu na Psalam 91:14-15.

PSALAM 92

PODJELA NA ODLOMKE U SUVREMENIM PRIJEVODIMA

NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB
pohvala za dobrotu GOSPODINOVU <u>MT uvod</u> Psalam, Pjesma za dan Šabata.	pohvala GOSPODINA za Njegovu ljubav i vjernost	zahvala nakon oslobođenja od osobnih neprijatelja	Pjesma zahvale	Pjesma čestitoga
92:1-4	92:1-4	92:1-4	92:1-4	92:1-3 92:4-6
92:5-9	92:5-7	92:5-9	92:5-8	92:7-8 92:9-11
92:10-15	92:8-9 92:10-11 92:12-15	92:10-11 92:12-15	92:9-11 92:12-15	92:12-13 92:14-15

ČITANJE KRUG TRI (vidi str. xv.)

SLIJEĐENJE IZVORNE AUTOROVE NAKANE NA RAZINI ODLOMKA

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. To ne smijete prepustiti komentatoru.

Pročitajte odlomak odjednom. Odredite subjekte (čitanje kruga #3, str. xv., kao gore). Usporedite vašu podjelu subjekta s pet prijevoda navedenih gore. Podjela na odlomke nije nadahnuta, ali ona je ključ za slijeđenje izvorne autorove nakane, što je srce tumačenja. Svaki odlomak ima jedan i samo jedan subjekt.

1. Prvi odlomak
2. Drugi odlomak
3. Treći odlomak
4. I tako dalje.

OKVIRNI UVIDI

- A. Ovaj Psalam koristi ratarske riječi za rast, kao u Psalmu 1:3, za opis nečijega duhovnog života:
 1. negativno:
 - a. pokvareni niknu kao trava, Psalam 92:7
 - b. svi koji su činili nepravdu cvatu, Psalam 92:7

2. pozitivno:
 - a. pravedan čovjek bujat će, Psalam 92:12
 - b. on će rasti, Psalam 92:12
 - c. zasađeni u Domu GOSPODINOVU, Psalam 92:13
 - d. oni će cvasti u dvorima našega Boga, Psalam 92:13
 - e. oni će još donositi plod u starosti, Psalam 92:14
 - f. oni će biti puni krepkosti i vrlo zeleni, Psalam 92:14.

- B. Postoji ponavljana uporaba riječi što započinju s **נ**:
 1. niknuše (doslovno “klijaju”), Psalam 92:7 – BDB 827, KB 965
 2. cvali su, Psalam 92:7 – BDB 821, KB 950
 3. raspršeni (doslovno “biti podijeljen”), Psalam 92:9 – BDB 825, KB 962
 4. svi koji čine nepravdu, Psalam 92:9 – BDB 821, KB 950
 5. niču (doslovno “klijaju”), Psalam 92:12 – BDB isto kao #1
 6. niču (doslovno “klijaju”) – isto kao #1.

- C. Ne postoje molitveni zahtjevi (tj. IMPERATIVI, JUSIVI, KOHORTATIVI), samo iskazi o Božjim djelima:
 1. Njegovoj naravi, Psalam 92:2.15
 2. Njegovim djelima:
 - a. stvaranje, Psalam 92:5
 - b. pravda, Psalam 92:6-9
 - c. blagoslovi, Psalam 92:10-14.

PROUČAVANJE RIJEČI I IZRIČAJA

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 92:1-4

¹Dobro je dati zahvale GOSPODINU
 I pjevati hvale Tvome imenu, o Previšnji;
²Objaviti Tvoju dobrotu jutrom
 I Tvoju vjernost noću,
³S deset-žičanom lutnjom i s harfom,
 S glasnom glazbom na liri.
⁴Jer Ti, o GOSPODINE, učinio si me radosnim onime što si Ti učinio,
 Ja ću pjevati radosno djelima Tvojih ruku.

92:1-4 Ova kitica naglašava zahvalu. Zabilježite ponavljajuća upućivanja na glazbu:

1. GLAGOLI:
 - a. dati zahvale, Psalam 92:1 – BDB 392, KB 389, *Hiphil* INFINITIVNA GRAĐA
 - b. pjevati hvale, Psalam 92:1 – BDB 274, KB 273, *Piel* INFINITIVNA GRAĐA
 - c. učinio radosnim, Psalam 92:4 – BDB 970, KB 1333, *Piel* PERFEKT
 - d. pjevati radosno, Psalam 92:4 – BDB 943, KB 1247, *Piel* IMPERFEKT
2. glazbeni instrumenti (a. može odrediti b. i, stoga, upućuje samo na dva glazbala, usp. Ps 33:2; 144:9):
 - a. deset-žičana lutnja, Psalam 92:3 – BDB 797
 - b. harfa, Psalam 92:3 – BDB 614 II
 - c. lira, Psalam 92:3 – BDB 490 (b. i c. su oba spomenuta u Ps 57:8).

92:1 “Previšnji” Vidjeti bilješku u Psalmu 91:1.

92:2 Ovaj Psalam započinje s tri INFINITIVNE GRAĐE:

1. dati zahvale
2. pjevati hvale
3. objaviti – BDB 616, KB 665, *Hiphil*.

Zabilježite da broj 3, “objaviti”, isto tako i završava (*inclusio*) Psalam u Psalmu 92:15. Objavljivanje uključuje:

1. YHWH-inu dobrotu, Psalam 92:2 (vidjeti Posebnu temu u Ps 5:7: Ljubaznost /blagost /dobrota [*hesed*])
2. YHWH-inu vjernost, Psalam 92:2 (usp. Ps 33:4; 143:1, vidjeti Posebnu temu u Ps 12:1: Povjerenje, pouzdanje, vjera, i vjernost u Starome zavjetu [ת[אמ])
3. YHWH-inu čestitost, Psalam 92:15 (vidjeti Posebnu temu u Ps 1:5: Pravednost)
4. YHWH-inu stalnost i jakost (doslovno “On je moja stijena”), Psalam 92:15
5. YHWH-inu savršenu narav (doslovno “nema nepravednosti u Njemu”, usp. Rim 9:11; Jak 1:17), Psalam 92:15.

▣ “jutrom...

noću” Ovo su usporednice i idiomske za “uvijek”. Druga je mogućnost da one odražavaju vremena dnevnoga prinošenja žrtve (tj. 9 sati, 15 sati u Hramu i, stoga, imaju liturgijski naglasak).

92:4 “što si Ti učinio” Dva poetska retka Psalma 92:4 ponavljaju ovu misao (tj. Ps 1, tj. “Dva puta”, usp. Pnz 30:15.19). YHWH-ino djelo je:

1. uništenje pokvarenih, Psalam 92:5-9 (posebice Ps 92:5a)
2. blagoslov pravednika, Psalam 92:10-15.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 92:5-9

⁵Kako su velika Tvoja djela, o GOSPODINE!
Tvoje misli vrlo su duboke.
⁶Beščutan čovjek nema spoznaju,
Niti bezuman čovjek razumije ovo:
⁷Da kad pokvareni niknu kao trava
I svi koji su činili nepravdu cvatu,
To *bijaše samo* da oni mogu biti uništeni za sve vijeke vjekova.
⁸Ali Ti, o GOSPODINE, jesi uzvišen zauvijek.
⁹Jer, gle, Tvoji neprijatelji, o GOSPODINE,
Jer, gle, Tvoji neprijatelji nestat će;
Svi koji čine nepravdu bit će raspršeni.

92:5-9 Ova se kitica usredotočuje na YHWH-inu djelatnost prema:

1. beščutnome čovjeku, Psalam 92:6a – BDB 35 GRADA BDB 129
2. bezumnome čovjeku, Psalam 92:6b – BDB 493, oboje #1 i #2 upotrijebljeni su u Psalmu 49:10; 94:8
3. pokvarenima, Psalam 92:7a – BDB 957
4. onome koji čini nepravdu, Psalam 92:7b
5. YHWH-inim neprijateljima, Psalam 92:9 (dva puta) – BDB 33, *Qal* PARTICIP.

Oni su označeni kao:

1. nemaju spoznaju
2. cvatu u ovome palom svijetu
3. konačno i trajno bivaju uništeni (to je ono što beščutni i bezumni ne razumiju).

YHWH je obilježen kao:

1. ima velika djela
2. duboke misli (*Qal* od BDB 770 jedino ovdje)
3. uzvišen zauvijek
4. Psalam 92:15 je hvala glede YHWH-inih vjernih djela prema Njegovim vjernim sljedbenicima.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 92:10-15

¹⁰Ali Ti si uzvisio moj rog kao *onaj* od divljega vola;
Ja sam bio pomazan svježim uljem.
¹¹I moje je oko promatralo *radosno* moje dušmanine,
Moje uši čuju o zlotvorima koji se digoše protiv mene.

**¹²Pravedan čovjek bujat će kao palmino stablo,
On će rasti kao cedar u Libanonu.
¹³Zasađeni u domu GOSPODINOVU,
Oni će cvasti u dvorima našega Boga.
¹⁴Oni će još donositi plod u starosti;
Oni će biti puni krepkosti i vrlo zeleni,
¹⁵Kako bi objavili da je GOSPODIN čestit;
On je moja stijena, i nema nepravdnosti u Njemu.**

92:10-15 Ova se kitica usredotočuje na YHWH-ine djelatnosti prema pravednome čovjeku (Ps 92:12). Zabilježite Njegove djelatnosti u njihovu korist:

1. uzvišen njegov rog
2. pomazan sa svježim uljem
3. bujat će kao palma
4. rast će kao cedar
5. zasađen u YHWH-inu Hramu (usp. Ps 52:8)
6. cvast će u YHWH-inim dvorima (usp. Ps 65:4; 84:10; 135:2)
7. donosit će plod u starosti
8. pun krepkosti i vrlo zelen
9. zna kako je YHWH njegova stijena i Njegova savršena pravda.

Rabini tumače ovu kiticu kao upućivanje na eshatološku okolnost. To može biti u redu (usp. Ps 92:7c).

92:10 “divljega vola” LXX je prevela hebrejski pojam BDB 910, אַמִּר, kao “jednorog”, što je bilo slijeđeno od *King James Version*. NKJV mijenja to u “divlji vol”.

Ova je riječ neizvjesna (KB 1163):

1. divlji bik (akadski korijen)
2. divlji bizon
3. bijela antilopa (arapski korijen)
4. oriks [vrsta afričke antilope dugih ravnih rogova – op.prev.] (Targumi)
5. nosorog (Vulgata).

NASB, NKJV	“Ja sam bio pomazan”
NRSV	“ti si izlio nada mnom”
TEV	“ti si me blagoslovio”
NJB	“ti me pomazuješ”
JPSOA	“ja sam namazan”
LXX	“moja starost”
Pešita	“ja ću biti pomazan”

GLAGOL (BDB 117, KB 134, *Qal* PERFEKT) uobičajeno znači “miješati” ili “zbuniti”; jedino ovdje on označava pomazanje. Ovo značenje moguće dolazi od arapskoga korijena, “natopiti”. *UBS Text Project* (str. 363) daje “ja sam natopljen” ocjenu “B” (neka sumnja).

92:11 Ako ovaj Psalam odražava hvalu kralju Izraela (LXX kaže Davidu i “pomazaniku”, usp. Ps 91:10b), onda ovaj stih može upućivati na zavjeru o rušenju Monarhije, koja je bila otkrivena.

92:13 “Zasađeni” Ovaj GLAGOL (BDB 1060, KB 1570, *Qal* PASIVNI PARTICIP) znači “presaden” i PASIV podrazumijeva, od Boga (usp. Ps 1:3; Jer 17:8; Ez 17:10.22; 19:10.13; Hoš 9:13). Vjerni sljedbenici započinju kao nevjerni ali milosrdni Bog ima učinak nad njima!

PITANJA ZA RASPRAVU

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. Sad to ne morate prepustiti komentatoru.

Ova pitanja za raspravu predviđena su da vam pomognu promišljati kroz glavne teme ovoga odjeljka Knjige. Ona su napravljena da budu misaono-nametljiva, ne konačna.

1. Odredite glavnu teološku temu što opisuje YHWH-inu narav u Psalmu 92:2:
 - a. dobrota
 - b. vjernost.
2. Jesu li popisana dva ili tri glazbena instrumenta u Psalmu 92:3?
3. Što je/su “djelo /djela” YHWH-inih ruku spomenuto /spomenuta u Psalmu 92:4b i 5a?
4. Kako se Psalam 92:7 i 8 odnose teološki?
5. Na što se odnosi Psalam 92:11?
6. Kako se Psalam 92:12-14 odnosi na Psalam 1?

PSALAM 93

PODJELA NA ODLOMKE U SUVREMENIM PRIJEVODIMA

NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB
veličanstvo GOSPODINOVO <u>MT nema uvod</u>	vječna Kraljevina GOSPODINA	Himna veličanja Boga kao Kralja	Bog je Kralj	veličanstvo Boga
93:1-2	93:1-2	93:1-2	93:1-2	93:1 93:2
93:3-5	93:3-4 93:5	93:3-4 93:5	93:3-4 93:5	93:3 93:4 93:5

ČITANJE KRUG TRI (vidi str. xv.)

SLIJEĐENJE IZVORNE AUTOROVE NAKANE NA RAZINI ODLOMKA

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. To ne smijete prepustiti komentatoru.

Pročitajte odlomak odjednom. Odredite subjekte (čitanje kruga #3, str. xv., kao gore). Usporedite vašu podjelu subjekta s pet prijevoda navedenih gore. Podjela na odlomke nije nadahnuta, ali ona je ključ za slijeđenje izvorne autorove nakane, što je srce tumačenja. Svaki odlomak ima jedan i samo jedan subjekt.

1. Prvi odlomak
2. Drugi odlomak
3. Treći odlomak
4. I tako dalje.

PROUČAVANJE RIJEČI I IZRIČAJA

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 93:1-2

¹GOSPODIN kraljuje, On je zaodjenut s veličanstvom;
GOSPODIN se odjenuo i opasao Sebe sa snagom;
Uistinu, svijet je postojano učvršćen, neće biti pomaknut.
²Tvoje prijestolje učvršćeno je od davnine;
Ti si od vječnosti.

93:1-2 Ova kitica opisuje YHWH-u kao vladajućega Kralja Stvorenja (usp. Ps 47:2; 96:10; 97:1; 99:1). Prva četiri GLAGOLA Psalma 93:1 su PERFEKTI:

1. kraljuje – BDB 573, KB 590, *Qal* PERFEKT, usp. Psalam 96:10
2. zaodjenut – BDB 527, KB 519, *Qal* PERFEKT (dva puta)
3. opasao Sebe – BDB 25, KB 25, *Hithpael* PERFEKT, zabilježite On je opasao Sebe, što označava suverenost YHWH.

Izgleda iznenađujuće da su naredna dva GLAGOLA Psalma 93:1, što govore o Njegovu svijetu koji biva postojano učvršćen (usp. 93:2, *Niphal*; Ps 96:10) i da neće biti pomaknut, oba IMPERFEKTI, što označava neprekidno djelovanje (usp. 1. Ljet 16:30). U ovome okviru PERFEKTI mogu označavati prošlo vrijeme a IMPERFEKTI sadašnje /buduće vrijeme, ali ograničeno na ovo doba.

93:1 Zabilježite da ovi GLAGOLI u PERFEKTU govore o YHWH-inoj kraljevskoj odori. Njegova odora metaforički je način potvrđivanja Njegove naravi i sile:

1. zaodjenut s veličanstvom (BDB 145)
2. zaodjenut sa snagom (BDB 738).

Psalam 104:1 tvrdi kako je On He zaodjenut sa “sjajem” (BDB 217) i “veličanstvom” (BDB 214). Psalam 6:5-6 tvrdi kako je On zaodjenut s “moći” (BDB 150).

93:2 Vječna Kraljevina vječnoga YHWH (usp. Ps 93:5c; 45:6; 90:2) je pouzdana (usp. Ps 10:16; 29:10; 46:10; 52:7)! Okolnosti mogu izgledati prvorazredne ali one su samo privremene. Naš Bog kraljuje (usp. Dn 2:44; 7:14.27; Lk 1:33; Otk 11:15.17; 19:6)!

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 93:3-5

³**Bujice su se podigle, o GOSPODINE,
Bujice su podigle svoj glas,
Bujice su podigle svoje silne valove.**
⁴**Više negoli zvuci mnogih voda,
Negoli moćno morsko valovlje što udara o obalu,
GOSPODIN na visini je silan.**
⁵**Tvoja svjedočanstva posve su potvrđena;
Svetost dolikuje Tvome domu,
O GOSPODINE, za sve vijeke vjekova.**

93:3-4 NASB dijeli ovaj Psalam u dvije kitice, 93:1-2 i 93:3-5, ali svi drugi engleski prijevodi što sam upotrijebio za usporedbu podjele na kitice (NKJV, NRSV, TEV, NJB), imaju Psalam 93:5 kao odvojenu završnu izjavu.

Psalam 93:3-4 govori o YHWH-inome stvaranju i nadzoru vodenoga kaosa (usp. Ps 74:12-17; 89:9-10; Iz 51:9). Kao što je Psalam 93:1 imao oprečje između PERFEKTA i IMPERFEKTA što označavaju prošla i sadašnja /buduća djela ovoga doba (usp. Zah 14:9), tako također, ima Psalam 93:3. Nema GLAGOLA u 93:4, ali to također odražava YHWH-u kao vječnoga, pobjedonosnoga Kralja svemira!

93:3 GLAGOL (BDB 669, KB 724) je upotrijebljen tri puta, po jedanput u svakome retku poezije. Ova kitica može odražavati poetski redak upotrijebljen o *Baalu* nađenom u tekstovima iz Raš Šamre (tj. ugaritski). Hebrejski jezik često je uzimao religijsku sliku svojih susjeda /osvajča i primijenio je na YHWH-u, jedinoga istinskoga Boga!

93:4 “silan” PRIDJEV (BDB 12) je upotrijebljen za opis bijesnih valova (tj. Božjih neprijatelja pri stvaranju i kroz vrijeme, kao što su Egipat, Babilon) ali YHWH je viši, veći, silniji nego svi neprijatelji (prvotno, vremenski, i eshatološki)!

93:5 “svjedočanstva” Ovaj pojam (BDB 730 III) odražava YHWH-ino otkrivenje. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 1:2: Pojmovi za Božje otkrivenje (korišteni u Ponovljenome zakonu i Psalmima). YHWH:

1. učvrstio je Sebe kao Kralj zauvijek
2. pobjednički je nad vodenim kaosom
3. u potpunosti je otkrio Sebe (vidjeti Posebnu temu u Ps 9:10b: Osobine Boga Izraelova) i Svoje svrhe (vidjeti Posebnu temu u Ps 2: Okvirni uvidi: YHWH-in vječni iskupiteljski naum).

▣ “Svetost dolikuje Tvome domu” Za “svetost” vidjeti Posebnu temu u Psalmu 19:1: Slava (*doxa*). AB, tom 17, od Mitchella Dahooda (također vidjeti NIDOTTE, tom 3, #2, str. 2) uzima “svet” kao naslov za anđele nebeskoga Vijeća (usp. Ps 29:1), tako čineći da redak bude čitan:

“U tvome hramu sveti će te hvaliti” (str. 339, 343).

▣ GLAGOL “dolikuje” može biti raščlanjen na dva načina:

1. GLAGOL – BDB 610, KB 659, *Pilel PERFECT (OT Parsing Guide* od Bealla, Banksa i Smitha, str. 449)
2. PRIDJEV – BDB 610 (*Analytical Key to the OT*, od Owensa, str. 425).
“Dom” upućuje na Šator sastanka u pustinji i kasnije na Hram u Jeruzalemu.

PITANJA ZA RASPRAVU

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. Sad to ne morate prepustiti komentatoru.

Ova pitanja za raspravu predviđena su da vam pomognu promišljati kroz glavne teme ovoga odjeljka Knjige. Ona su napravljena da budu misaono-nametljiva, ne konačna.

1. Upućuje li ovaj Psalam na početno stvaranje ili Izlazak?
2. Kako je Psalam povezan na drevno-bliskoistočne teme o:
 - a. vodenome kaosu
 - b. Bogu kao Božanskome Ratniku?
3. Na što “svjedočanstva” upućuje?

PSALAM 94

PODJELA NA ODLOMKE U SUVREMENIM PRIJEVODIMA

NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB
GOSPODIN zaklinjan neka osveti Svoj narod <u>MT nema uvod</u>	Bog utočište pravednika	molitva za oslobođenje od zloga naroda	Bog Sudac svih	Bog pravde
94:1-7	94:1-3 94:4-7	94:1-3 94:4-7	94:1-4 94:5-7	94:1-2 94:3-4 94:5-6 94:7-8
94:8-11	94:8-11	94:8-11	94:8-11	94:9-11
94:12-16	94:12-15 94:16-19	94:12-15 94:16-23	94:12-15 94:16-19	94:12-13 94:14-15 94:16-17
94:17-23	94:20-23		94:20-23	94:18-19 94:20-21 94:22-23

ČITANJE KRUG TRI (vidi str. xv.)

SLIJEĐENJE IZVORNE AUTOROVE NAKANE NA RAZINI ODLOMKA

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. To ne smijete prepustiti komentatoru.

Pročitajte odlomak odjednom. Odredite subjekte (čitanje kruga #3, str. xv., kao gore). Usporedite vašu podjelu subjekta s pet prijevoda navedenih gore. Podjela na odlomke nije nadahnuta, ali ona je ključ za slijeđenje izvorne autorove nakane, što je srce tumačenja. Svaki odlomak ima jedan i samo jedan subjekt.

1. Prvi odlomak
2. Drugi odlomak
3. Treći odlomak
4. I tako dalje.

OKVIRNI UVIDI

- A. Zabilježite broj VOKATIVA što NASB ima:
1. O GOSPODINE (YHWH), Psalam 94:1.3.5.18
 2. Bože (*El*) osvete (BDB 608), Psalam 94:1 (dva puta)
 3. O GOSPODINE (*Yah*), Psalam 94:12 (usp. 94:7).
- B. Zabilježite načine kako je YHWH obilježen imenom /naslovima /izričajima:
1. Bog osvete, Psalam 94:1
 2. Sudac Zemlje, Psalam 94:2
 3. Bog Jakovljevi, Psalam 94:7
 4. GOSPODIN, utvrda, Psalam 94:22
 5. Bog stijena, Psalam 94:22
 6. GOSPODIN našega *Elohim*a, Psalam 94:23.
- C. Ovaj Psalam vapi za pravdom zavjetnoga Boga neka je očituje u ovome svijetu. Zlo i pokvarenost trenutano prevladavaju ali u Svoje vlastito vrijeme, Bog će obraniti (tj. sudska obrana) pravednost. Ovaj Psalam podsjeća me na Isusovu parabolu u Evanđelju po Mateju 13:24-30. Vremenom, u pravo vrijeme, Bog će djelovati tako da blagoslovi i primi pravednike ali osudi i odbaci lažne sljedbenike. I u SZ-u i u NZ-u nisu svi vidljivi sljedbenici vjerni sljedbenici. Postoje varalice (usp. Mt 7:15-27). Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 26:8-12: Apostazija [otpadništvo –op.prev] (*aphistēmi*).

PROUČAVANJE RIJEČI I IZRIČAJA

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 94:1-7

- ¹O GOSPODINE, Bože osvete,
Bože osvete, zablistaj!
- ²Ustani, o Suče zemlje,
Uzvrati naknadu ponositima.
- ³Kako dugo će pokvareni, o GOSPODINE,
Kako dugo će pokvareni likovati?
- ⁴Oni pljušte riječi, oni govore bahato;
Svi koji čine pokvarenost hvale se sâmima sobom.
- ⁵Oni gaze Tvoj narod, o GOSPODINE,
I muče Tvoju baštinu.
- ⁶Oni kolju udovicu i stranca
I ubijaju siročad.
- ⁷Oni su rekli: "GOSPODIN ne vidi,
Niti se Bog Jakovljevi obazire."

94:1-7 Ova kitica izražava smetenost vjernoga sljedbenika dok on /ona vidi bezbožnost onih koji tvrde da poznaju Boga (tj. druge zavjetne drugove, očito bogate i moćne). Oni žive i djeluju kao da nije postojao Bog pravde (tj. praktični ateisti).

Zabilježite:

1. oni su ponosni, Psalam 94:2b
2. oni likuju, Psalam 94:3b
3. oni govore (doslovno "pljušte", usp. Ps 59:7; Izr 15:2) bahato, Psalam 94:4a (usp. Ps 31:18; 75:5)
4. oni hvale sami sebe, Psalam 94:4b, usp. Psalam 10:3; 52:1
5. oni gaze Božje vjerne sljedbenike, Psalam 94:5a (tj. koriste pokvarene sudove u Jobu 5:4; 22:9; Ps 10:18; 72:4; 74:21; Izr 22:22; Iz 3:15)
6. oni muče Božju baštinu, Psalam 94:5b, usp. 94:14

7. ubijaju (može biti doslovno ili slikovito o gubitku zakonskih prava):
 - a. udovicu
 - b. tuđinca /stranca
 - c. siročće (usp. Izl 22:21-24; Pnz 10:18; 14:29; 26:12-15)
8. oni tvrde kako Bog ne vidi niti brine o njihovim djelovanjima, Psalam 94:7 (usp. Ps 10:11; 59:7; 64:5; 73:11; Job 22:13; Iz 29:15; 47:10; Ez 8:12; Mal 2:17).

94:1-2 Postoje tri molitvena zahtjeva (IMPERATIVI) što zaklinju Boga neka djeluje:

1. zabljestaj – BDB 422, KB 424, *Hiphil* IMPERATIV, usp. Psalam 80:1.3.7; to je upotrijebljeno u “Mojsijevom blagoslovu” u Ponovljenome zakonu 33:2
2. ustani – BDB 669, KB 724, *Niphal* IMPERATIV; vidjeti bilješke u Psalam 3:7 i 7:6
3. uzvрати nagradu (doslovno “donijeti natrag”) – BDB 996, KB 1427, *Hiphil* IMPERATIV, usp. Ponovljeni zakon 32:41.43; Knjiga proroka Izaije 66:15.

94:1 “osvete” Pojam u ŽENSKOME RODU (BDB 668) je MNOŽINA. NASB na margini prevodi to kao “osvetnički činovi”. Oblik u MUŠKOME OBLIKU pojavljuje se u Ponovljenome zakonu 32:35.41. Osveta je ono što YHWH čini dok je Njegov narod zlostavljan. Ponekad se to odnosi na Njegov vlastiti narod (usp. posebice Lev 26; Pnz 27 - 32; Jer 5:9.29; 9:9; Mih 5:14), ponekad na poganske narode (usp. Ps 79:10; 149:7; Iz 59:18; 63:4; Nah 1:3).

94:2 “zemlje” Hebrejski pojam ima široko semantičko polje (usp. NIDOTTE, tom 1, str. 518-526). Jedino okvir može odrediti njegovo značenje (vidjeti Posebnu temu u Ps 2:2: Kopno, država, Zemlja). Ovdje to može upućivati na:

1. čitavi planet (tj. YHWH je Sudac čitave Zemlje, usp. Post 18:25)
2. Obećanu zemlju, YHWH je Bog Saveza.

Koja je mogućnost ovisi o tome tko su “pokvareni” u Psalmu 94:3:

1. ne-Izraelci
2. Izraelci.

Ja mislim da mogućnost #2 odgovara ovome Psalmu bolje zbog toga što su oni bili optuženi za kršenje Mojsijevih zapovijedi (usp. Ps 94:6) i oni su nazvani “beščutnici među narodom” (usp. 94:8a). YHWH je pravedan Sudac (usp. Post 18:25; Suci 11:27; Ps 7:11; 50:6; 75:7; Iz 33:22).

94:3 “Kako dugo...” Ovaj je idiom način pitanja:

1. zašto Bog nije djelovao u pravdi – Psalam 6:3; 74:10; Knjiga proroka Habakuka 1:2; Zaharija 1:12
2. hoće li Bog oprostiti Svome narodu – Psalam 13:1; 79:5; 80:4; 90:13; Knjiga proroka Izaije 6:11
3. zašto su pokvareni nastavljali sa svojim djelovanjima – Knjiga Izlaska 10:3; 1. Samuelova 1:14; 1. Kraljevima 18:21; Psalam 82:2; Knjiga proroka Jeremije 4:14; 12:4; Hošea 8:5; Habakuk 2:6.

Ljudi ne razumiju Božje misli, odabiranje trenutka, svrhe (usp. Iz 55:9-11). Ovaj idiom izražava taj nedostatak spoznaje oblikom pitanja.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 94:8-11

⁸Obazrite se, vi beščutnici među narodom;

I kad ćete razumjeti, vi glupi?

⁹On koji zasadi uho, On ne čuje?

On koji oblikova oko, On ne vidi?

¹⁰On koji kažnjava narode, neće li On prekoriti,

Čak On koji uči čovjeka znanju?

¹¹GOSPODIN poznaje misli čovjeka,

Da su one puki dah.

94:8-11 Ova kitica pokazuje kako je bezumno misliti da Bog ne zna (Ps 94:7):

1. Psalam 94:9 potvrđuje Boga kao Stvoritelja ljudskoga tijela (tj. uho, oči)
2. Psalam 94:10 potvrđuje Boga koji otkriva istinu:
 - a. narodima (Ps 94:10a)
 - b. svim ljudima (Ps 94:10b).

Zaključak jeste taj da YHWH zna misli, pobude, i djelovanja krhkoga čovječanstva (usp. Ps 94:11; 11:4; 33:13-14; 66:7; Job 11:11; 31:4; 34:21-23; Jer 16:17; 32:19; Hoš 7:2; Heb 4:13). Mi smo otvorena knjiga pred našim Stvoriteljem! Misli onih koji nisu vjerni sljedbenici (Ps 94:15) isprazne su (BDB 210 I, usp. Ps 94:4-7.8).

94:8 “vi bešćutnici” Ovo je *Qal* AKTIVNI PARTICIP (BDB 129, KB 146), što dolazi od korijena za stoku ili zvijer (BDB 129). IMENICA je upotrijebljena u usporednici sa zvijer u Psalmu 73:22. Ona označava nekoga koji djeluje kao životinja, bez moralnih ograničenja. Često obilježava štovatelje idola (tj. Jer 10:8).

94:10 “prekoriti” Ovaj GLAGOL (BDB 406, KB 410, *Hiphil* IMPERFEKT) je sudski pojam. Taj čitav Psalm usmjeren je na suce koji su morali odražavati YHWH-u ali sablažnjivo oni su odražavali pali svijet.

Postoji igra zvuka između “kazniti” (BDB 415) i “prekoriti” (BDB 406) što se događa često (usp. Ps 6:1; 38:1; Izr 9:7; Jer 2:19) i drži ljude odgovornima za Njegova otkrivenja.

94:11 Pavao navodi ovaj stih u 1. Poslanici Korinćanima 3:20 iz LXX-e u svojoj rasprisi o “mudrima” u crkvi u Korintu. Ljudska mudrost je ništavna, puka para!

YHWH otkriva Sebe na dva načina:

1. prirodnim otkrivenjem – Psalm 19:1-6; Poslanica Rimljanima 1:19-20
2. posebnim otkrivenjem – Psalm 19:7-11; 119.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 94:12-16

¹²Blagoslovljen je čovjek kojega Ti kažnjavaš, o GOSPODINE,

I koga Ti poučavaš o Svome zakonu;

¹³Kako bi mu Ti mogao dati odmora od dana nedaće,

Dok jama ne bude iskopana za pokvarene.

¹⁴Jer GOSPODIN neće napustiti Svoj narod,

Niti će On ostaviti Svoje nasljeđe.

¹⁵Jer osuda će ponovno biti pravedna,

I svi čestiti u srcu slijedit će je.

¹⁶Tko će ustati za mene protiv zlotvora?

Tko će zauzeti njegov položaj za mene protiv onih koji čine pokvarenost?

94:12-16 Kao što Psalm 94:3-7 i 8-9 opisuje riječi i djela pokvarenih, ova kitica odnosi se na vjerne sljedbenike:

1. oni su blagoslovljeni (osobit pojam Mudrosne književnosti, vidjeti bilješke u Ps 1:1) čak i YHWH-inom stegom (usp. Heb 12:5-13), Psalm 94:12
2. oni su blagoslovljeni bivanjem učenicima iz YHWH-inih Zakona (tj. posebno otkrivenje, vidjeti Posebnu temu u Ps 1:2: Pojmovi za Božje otkrivenje [korišteni u Ponovljenome zakonu i Psalmima] i Posebnu temu dolje: Blagoslov [GLAGOL, BDB 138; IMENICA, BDB 139 (SZ)], Psalm 94:12
3. njima je dan odmor (tj. nutarnji mir, BDB 1052) od dana nedaće, dok su pokvareni uhvaćeni u svoje vlastite naume, Psalm 94:13
4. oni nisu pomazani od YHWH (usp. Ps 37:28; 1. Sam 12:22; Tuž 3:31), Psalm 94:14
5. oni će primiti pravdu i hodat će u njoj, Psalm 94:15.

POSEBNA TEMA: BLAGOSLOV (GLAGOL, BDB 138; IMENICA, BDB 139 [SZ])

Postoji nekoliko vrsta blagoslova (BDB 139) u SZ-u. Dva najuobičajenija su:

1. blagoslovi Božji:
 - a. svim narodima kroz Abrahama (i patrijarha), Knjiga Postanka 12:3; 22:18; 27:29; Djela apostolska 3:25; Poslanica Galaćanima 3:8
 - b. uvjetovani na pokajanje, Knjiga Izlaska 32:29; Knjiga proroka Joela 2:14
 - c. uvjetovani na poslušnosti Savezu, Levitski zakonik 25:21
 - d. primjeren odnos s Bogom donosi napredak (tj. prokletstva nasuprot blagoslova), Ponovljeni zakon 11:26.27.29; 23:5; 28:2.8; 30:1.19; Knjiga o Jošui 8:34; Psalm 133:3

- e. na poslušnome Izraelu, Ponovljeni zakon 12:15; 16:17; 32:13; Knjiga proroka Izaije 44:3; Ezekiel 34:25-31; Malahija 3:10-12
 - f. na levitskim svećenicima, Knjiga proroka Ezekiela 44:30; Malahija 3:3-4.10-12
 - g. na Davidu i Mesijanskoj lozi, 2. Knjiga o Samuelu 7:29; Psalam 3:8; 21:3; 118:26 (usp. Mt 21:9; 23:39; Mk 11:9; Lk 13:35; 19:38; Iv 12:13)
 - h. na nekome tko je poslan od Boga, Psalam 118:26; 129:8
2. blagoslovi roditelja:
- a. Izak blagoslivlja Jakova (varkom), Knjiga Postanka 27:12.18-29.35
 - b. Jakov, Knjiga Postanka 49:3-27.28-29
 - c. Mojsije (nadomjesni roditelj), Ponovljeni zakon 33:1-25.

Božja riječ, i što se toga tiče, izgovoreni blagoslovi patrijarha, postali su neovisna, sebi-usmjerena snaga za dovršenje svoje svrhe, Knjiga proroka Izaije 55:11; 45:23; Evanđelje po Mateju 24:35 (5:17-19); Marko 13:31; Luka 21:33. Snaga izgovorene riječi može biti viđena u:

1. stvaranju (tj. "On reče...")
2. Mesija je nazvan "Riječ" u Evanđelju po Ivanu 1:1.14; 1. Ivanovoj poslanici 1:1; Otkrivenju 19:13.

Božji najveći blagoslov je On Sâm! Njegova osobna prisutnost je s nama i za nas!

94:16 Ovaj stih pokazuje pojedinačnu narav ovoga Psalma ali to je isto tako i molba psalmistovim prijateljima da mu pomognu i podupru ga (moguće na sudu). Stih se vrlo lako može primijeniti na kralja! Ali moja poteškoća s ovom kraljevskom mogućnošću jeste ta da ako je postojao kralj, zašto jednostavno nije zamijenio pokvarene službenike?

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 94:17-23

- ¹⁷Ako GOSPODIN ne bi bio moja pomoć,
Moja bi duša brzo morala obitavati u *prebivalištu* tišine.
- ¹⁸Ako bih rekao: "Moja se noga poskliznula",
Tvoja dobrota, o GOSPODINE, zaustavila bi me.
- ¹⁹Kad se moje uznemirujuće misli umnože unutar mene,
Tvoje utjehe obraduju moju dušu.
- ²⁰Može li prijestolje uništenja biti blisko s Tobom,
Ono koje smišlja podvalu proglasom?
- ²¹Oni su se ujedinili zajedno protiv života pravednika
I osudili nevinoga na smrt.
- ²²Ali GOSPODIN je bio moja utvrda,
I moj Bog stijena moga utočišta.
- ²³On je doveo natrag njihovu pokvarenost nad njih
I uništiti će ih u njihovu zlu;
GOSPODIN naš Bog uništiti će ih.

94:17-23 Ova kitica su nizovi izjava i ishoda:

1. YHWH je bio moja pomoć, dakle ja neću umrijeti, Psalam 94:17
2. kad sam mislio da neću uspjeti, YHWH-ina nepokolebljiva zavjetna ljubav nosila me, Psalam 94:18
3. kad se izjedam, YHWH tješi moju dušu, Psalam 94:19
4. YHWH je bio njegova utvrda i stijena utočišta, Psalam 94:22 (usp. Pnz 32:15; Ps 18:1-2; 62:6-7; vidjeti bilješke u Ps 5:11)
5. YHWH je doveo natrag (isti GLAGOL u 94:2) nad pokvarene njihovo vlastito zlo, Psalam 94:20-21.23 (#4 i 5 idu zajedno).

94:17

NASB

NKJV, JPSOA

NRSV, TEV

NJB

LXX

"u *prebivalištu* tišine"

"u tišini"

"u zemlji tišine"

"u tišini"

"u Hadu"

Ovo je slika za smrt (usp. Ps 115:17; tj. *Šeol*, vidjeti Posebnu temu u Ps 1:6: Gdje su mrtvi? [*Šeol, Hades, Gehena, Tartarus*]). Smrt je bila viđena kao mjesto svjesnosti ali tišine (usp. Ps 6:5).

94:18 “Moja se noga poskliznula” U Bibliji život osobe označen je kao staza /cesta /put. Pozitivno staza je bila glatka, poravnata, ravna bez prepreka. Negativno staza je bila tamna, iskrivljena, skliska, s mnogo prepreka.

94:20

NASB	“prijestolje uništenja”
NKJV	“prijestolje nepravde”
NRSV	“pokvareni vladari”
TEV	“nepošteni suci”
NJB	“uništavajući sud”
JPSOA	“sjedalo nepravde”
LXX	“prijestolje bezakonja”

MT ima BDB 490 GRAĐU BDB 217. BDB 490 znači sjedalo ili mjesto ovlasti ili časti za kralja, velikoga svećenika, ili upravitelja. BDB 217, KB 241 znači “snaga”, “sjaj”, ili “veličanstvo”. Ovaj Psalam je sudska pozornica; YHWH je Sudac Zemlje (Ps 94:1-2). Psalam 94:16 također odražava sudska pozornicu. Stih 20 upućuje na pokvarene vođe (tj. suce). YHWH ne može biti povezan s pokvarenim vođama (usp. Ps 94:10-21). Prijestolje, Hram, i sudovi moraju odražavati YHWH-inu narav. Kad to ne čine, što je tako česti slučaj, samo je Osobno YHWH mjesto sigurnosti!

Psalam 94:20 je potvrda kako neće imati YHWH dijela u nepoštenim sudskim parnicama. Bog je svjetlo i u Njemu nema tame (usp. 1. Iv 1:50 i nije promjenjiv, usp. Mal 3:6; Jak 1:17).

▣ **“Ono koje smišlja podvalu proglasom”** PARTICIP ovdje je BDB 427, KB 428, *Qal*. Upotrijebljen je u Psalmu 94:9 o YHWH-inoj stvaralačkoj aktivnosti u oblikovanju ljudskoga oka. Kakva suprotivost! Ljudi stvaraju podvalu; YHWH stvara ljude!

94:21 “života” Ovo je doslovno *nefeš* (BDB 659). Vidjeti bilješku *online* u Psalmu 3:2.

94:23 NASB ima “tišinu” u oba i u Psalmu 94:17 i 23, ali one su različite riječi u MT-u. U Psalmu 94:23 (dva puta) to je: “YHWH će istrijebiti” (BDB 856, KB 1035, *Hiphil* IMPERFEKT). Pojavljuje se dva puta za naglasak.

Samo gramatička bilješka. Zabilježite kako su sva tri GLAGOLA u Psalmu 94:22 IMPERFEKTI, ali oni su u engleskome prevedeni kao GLAGOLI PROŠLOGA VREMENA i dva GLAGOLI u FUTURU (NRSV, TEV sva tri FUTUR). Jedino okvir može odrediti element vremena hebrejskih GLAGOLA.

PITANJA ZA RASPRAVU

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. Sad to ne morate prepustiti komentatoru.

Ova pitanja za raspravu predviđena su da vam pomognu promišljati kroz glavne teme ovoga odjeljka Knjige. Ona su napravljena da budu misaono-nametljiva, ne konačna.

1. Što je teološka poteškoća između Psalma 94:1-2 i 94:3?
2. Tko su “pokvareni” iz Psalma 94:3?
3. Kako je Psalam 94:6 kao Ponovljeni zakon?
4. Upućuje li Psalam 94:10 na sve ljude ili na Izraela?
5. Je li Psalam 94:16 sudska pozornica?
6. Koliko kitica postoji u Psalmu 94:16-23?

PSALAM 95

PODJELA NA ODLOMKE U SUVREMENIM PRIJEVODIMA

NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB
hvala GOSPODINU, i upozorenje protiv nevjere <u>MT nema uvod</u>	poziv na štovanje i poslušnost	liturgija o Božjemu kraljevskome dostojanstvu	Pjesma hvale	poziv na hvalu
95:1-5	95:1-5	95:1-5	95:1-5	95:1-2 95:3-5
95:6-7	95:6-7b 95:7c-11	95:6-7b 95:7c-11	95:6-7b 95:7c-11	95:6-7b 95:7c-9
95:8-11				95:10-11

ČITANJE KRUG TRI (vidi str. xv.)

SLIJEDENJE IZVORNE AUTOROVE NAKANE NA RAZINI ODLOMKA

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. To ne smijete prepustiti komentatoru.

Pročitajte odlomak odjednom. Odredite subjekte (čitanje kruga #3, str. xv., kao gore). Usporedite vašu podjelu subjekta s pet prijevoda navedenih gore. Podjela na odlomke nije nadahnuta, ali ona je ključ za slijeđenje izvorne autorove nakane, što je srce tumačenja. Svaki odlomak ima jedan i samo jedan subjekt.

1. Prvi odlomak
2. Drugi odlomak
3. Treći odlomak
4. I tako dalje.

PROUČAVANJE RIJEČI I IZRIČAJA

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 95:1-5

- ¹O dodite, pustite nas pjevati radosno GOSPODINU,
Pustite nas klicati razdragano stijeni našega spasenja.
- ²Pustite nas doći pred Njegovu prisutnost sa zahvaljivanjem,
Pustite nas klicati razdragano Njemu s psalmima.
- ³Jer GOSPODIN je veliki Bog
I veliki Kralj nad svim bogovima,
- ⁴U čijoj su ruci dubine zemlje,
Vrhovi planina Njegovi su također.
- ⁵More je Njegovo, jer to bijaše On koji ga stvori,
I Njegove ruke oblikovaše suhu zemlju.

95:1-5 Ova kitica je poziva (IMPERATIV i 4 KOHORTATIVA) za hvalu YHWH kao Kralja i Stvoritelja:

1. o dodite – BDB 229, KB 246, *Qal* IMPERATIV
2. pustite nas pjevati radosno – BDB 943, KB 1247, *Piel* KOHORTATIV, usp. Psalam 66:1; 81:1
3. pustite nas klicati razdragano – BDB 929, KB 1206, *Hiphil* KOHORTATIV
4. pustite nas doći pred Njegovu prisutnost (tj. Hram) – BDB 869, KB 1068, *Piel* KOHORTATIV
5. pustite nas klicati razdragano – BDB 929, KB 1206, *Hiphil* IMPERFEKT upotrijebljen u KOHORTATIVNOME smislu.

Ovo su pozivi na štovanje u Hramu. Štovanje je zbog toga što je YHWH:

1. stijena našega spasenja – ovaj i slični opisi djeluju kao naslovi većinom u Psalmima i Knjizi proroka Izaije:
 - a. Bog moga spasenja – Psalam 88:1 (usp. Ps 24:5; 27:9)
 - b. moj Spasitelj i moj Bog – Psalam 42:5-6.11; 43:5
 - c. moja stijena i moje spasenje – 2. Knjiga o Samuelu 22:47; Psalam 62:2.7; 89:26; 95:1
 - d. Bog naš Spasitelj – Psalam 65:5; 68:19; 85:4; 149:4 (vidjeti NIDOTTE, tom 2, str. 561)
2. veliki Bog (*El*), usp. Psalam 48:1; 96:4; 135:5; 145:3
3. veliki Kralj (usp. 1. Sam 8:7)
4. nad svim bogovima (usp. Izl 18:11; Ps 96:4; 97:9; 135:5, vidjeti Posebnu temu u Ps 2:7: Monoteizam); ovo je uporaba *Elohim*, što bi trebala poduprijeti njen oblik MNOŽINE (usp. Izl 3:6; 20:3, vidjeti Posebnu temu u Ps 1:1: Imena za Božanstvo).

95:1 “stijeni našega spasenja” Slika Izraelova Boga kao stijene ponavljajuća je (usp. Pnz 32:4.15.18.30.31; 1. Sam 2:2; 2. Sam 22:3.32.47; 23:3; Ps 18:2.31.46; 28:1; 61:2.7; 78:35; 89:26; 92:15; 94:22). Ona opisuje Njega kao jakog, nepokolebljivog, i kao mjesto zaštite i sigurnosti!

95:4 “dubine zemlje” Riječ “dubine” (דמק, BDB 350, KB 571) pojavljuje se jedino ovdje. Ona je u odnosu GRAĐE sa “zemlje” i usporedna s “vrhovi planina”. Ovo je očigledno poetski redak fizičkoga Stvorenja (tj. Ps 95:4-5), što obilježava YHWH-ino stvaranje svih fizičkih oblika ove planete. On je Kralj i Stvoritelj fizičke stvarnosti (ne druga drevno bliskoistočna božanstva ili mitovi). Danas bi pitanje moralo glasiti: “Je li fizičko Stvorenje nasumično ili svrhovito?” Vjernici kliču: “Svrhovito!”

Samo jedna dodatna misao. U prethodnome odlomku povezao sam Psalam 95:4 s 95:3a. Moguće ga je povezati s Psalmom 95:3b. Ako je tako, onda bi “dubine” i “planine” bila mjesta gdje bi se u Drevnome Bliskom Istoku očekivalo da budu bogovi. U tim mjestima nije bilo “bogova” (*elohim*) nego YHWH, *Elohim* stvaranja (Post 1 - 2) koji kraljuje!

▣ **“ruci” [ruka]** Zabilježite da se “ruke” pojavljuje ponovno u Psalmu 95:5. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 7:3-5: Ruka (slikovito prikazano iz Knjige proroka Ezekielu).

95:5 “More... On koji ga stvori” Iznenadujuće da je u Knjizi Postanka 1 jedini zemaljski element koji u postojanje nije bio doveden izgovorenim riječju bila voda (slana i slatka). Bog odvaja vode i nadzire njihove granice ali On nije rekao da se one stvore, tako je isto, u Psalmu 104.

Međutim, teološka tvrdnja da je On stvorio sve uključuje “mora” koja su stvorena navedeno u Knjizi Nehemije 9:6; Psalmu 95:5; 146:6; Knjizi proroka Jone 1:9.

Također zabilježite da Psalam 95:5b tvrdi kako je Bog oblikovao (BDB 427, KB 468, *Qal* PERFEKT) suhu zemlju. Knjiga Postanka 1:9-10 tvrdi kako je to bilo izgovorenim riječju. Zapamtite ovo je slika Drevnoga Bliskoga Istoka. Mi ne bismo smjeli stvarati teologiju na poetskim redcima. Ja mislim da je Knjiga Postanka 1 – 11 i povijesna i doslovna. Molim pogledajte egzegetske komentare o Postanku na www.freebiblecommentary.org. Zapadnjački, suvremeni ljudi previše su doslovni i sitničavi u svome pristupu Pismu (vidjeti *online Seminar on Bible Interpretation*).

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 95:6-7

- ⁶Dodite, pustite nas štovati i pokloniti se,
Pustite nas kleknuti pred GOSPODINOM našim Tvorcem.**
- ⁷Jer On je naš Bog,
I mi smo narod Njegove paše i ovce Njegove ruke.
Danas, ako budete čuli Njegov glas,**

95:6-11 Ova je kitica naslovljena na narod Saveza, pozivajući ih na:

1. štovanje (Ps 95:6):
 - a. dođite (doslovno “uđite”; različita riječ iz Ps 95:1 ali usporedna) – BDB 97, KB 112, *Qal* IMPERATIV
 - b. pustite nas štovati – BDB 1005, KB 295, *Hishtaphel* IMPERFEKT upotrijebljen u KOHORTATIVNOME smislu
 - c. pustite nas pokloniti se – BDB 502, KB 499, *Qal* KOHORTATIV
 - d. pustite nas kleknuti – BDB 138, KB 159, *Qal* KOHORTATIV
2. odaziv u vjeri (Ps 95:7)
3. ne biti otvrdnutoga srca, kao što su oni bili u prošlosti (tj. razdoblje lutanja pustinjom, Ps 95:8-11).

95:6 “našim Tvorcem” Knjiga Postanka 2:7 opisuje posebno oblikovanje Adama. Za životinje je rečeno kako su bile oblikovane iz zemlje također u Postanku 2:19 (isti GLAGOL, BDB 427, KB 428).

U Psalmu 139:13-16 (“otkan”, BDB 697, KB 754) i Knjizi o Jobu 31:15 (“stvoren”, BDB 793, KB 889, također Ps 139:15) Bog oblikuje svakoga čovjeka u maternici. Različnost je književna ali istina je da je Bog to učinio /čini to (usp. Ps 100:3; 149:2; Iz 17:7; Hoš 8:14). Ljudi su posebno Božje Stvorenje na Njegovu sliku i sličnost (Post 1:26-27) za svrhu zajedništva! Promašiti to jeste promašiti vrijednost i dostojanstvo čovječanstva (usp. Ps 8).

95:7c-11 Zanimljivo je kako SZ obilježava razdoblje lutanja pustinjom različito:

1. pozitivno:
 - a. Ponovljeni zakon 32:10-14
 - b. Knjiga proroka Jeremije 2
 - c. Knjiga proroka Hošee 2:15; 9:10; 11:1-2
2. negativno:
 - a. Knjiga Brojeva 14:1-17
 - b. Psalam 95:8-11
 - c. Knjiga proroka Ezekiel 23.

Ovo je dvojba svih o našim životima. Nitko nije savršen. Postoje dobri dani i loši dani, područja snage i slabosti. Hvala Bogu za Njegovu nepromjenjivu, milosrdnu narav, Novi savez (tj. Jer 31:31-34), i Njegovog Mesiju (tj. NZ-no otkrivenje).

95:7 Bog kao Pastir i Njegov narod kao ovca uobičajena je SZ-na slika (vidjeti bilješke u Ps 23).

Prisnost između Pastira i ovce jaka je i trajna. Besmisleno je i opasno za ovce ne slušati svoga pastira! Pad je pogodio sve nas!:

1. oni nisu slušali (Ps 95:7c, navedeno u Heb 3:7-11.15; 4:7)
2. oni su otvrdnuli svoja srca:
 - a. Meriba – Knjiga Izlaska 17:7; Brojevi 20:13
 - b. Masa – Knjiga Izlaska 17:7; Ponovljeni zakon 6:16
3. oni su iskušavali Boga – Knjiga Brojeva 14:22.

Nekoliko engleskih prijevoda započinju novi odlomak kod Psalma 95:7c jer u tome trenutku u Psalmu, YHWH govori (tj. Ps 95:7c-11).

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 95:8-11

⁸Nemojte otvrdnuti svoja srca, kao kod Meribe,

Kao u dan Mase u pustinji,

⁹“Kad Me vaši očevi iskušavahu,

Oni Me isprobavahu, iako su vidjeli Moje djelo.

¹⁰Jer četrdeset godina Ja se gnušah *toga* naraštaja,

I rekoh oni su narod koji bludi u svojim srcima,

I oni ne poznaju Moje putove.

¹¹Stoga Ja se zakleh u Svome bijesu,

Uistinu oni neće ući u Moj počinak.”

95:9 Činjenica da je Izrael iskusio čudesa Izlaska i zaštite i opskrbe u pustinji čini njihovu nevjeru i manjak pouzdanja svih još ozbiljnijim.

95:10 “četrdeset godina” Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 12:6: Simbolički brojevi u Pismu. Četrdeset je često okrugli broj.

95:11 “Ja se zakleh u Svome bijesu” Ljudi su prisiljeni koristiti rječnik ovoga svijeta za opis Boga, Njegovih misli, osjećaja, i djelovanja ali to su samo metafore (vidjeti Posebnu temu u Ps 2:4-6: Bog opisan kao čovjek [jezik antropomorfizama]).

Ove metafore su istinite ali nisu iscrpne. One vjerodostojno potvrđuju stvarnost posljedica nevjere i pobune, i u vremenu i izvan vremena! Ovaj naraštaj Izraelaca, uključujući Arona i Mojsija, nije ušao u Kanaan (usp. Heb 3 - 4; Pnz 3:20; 12:9; 25:19).

Ovaj psalmist preklinje za štovanje, pouzdanje, i poslušnost YHWH-i. On je dostojan hvale i vjere!

Poslanica Hebrejima 3 - 4 koristi ovaj tekst za potvrdu tri značenja “odmora /počinka”:

1. mir s Bogom
2. Obećana zemlja
3. Nebo.

PITANJA ZA RASPRAVU

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. Sad to ne morate prepustiti komentatoru.

Ova pitanja za raspravu predviđena su da vam pomognu promišljati kroz glavne teme ovoga odjeljka Knjige. Ona su napravljena da budu misaono-nametljiva, ne konačna.

1. Objasnite moguće podrijetlo izričaja “stijena našega spasenja”.
2. Kako se Psalam 95:4 odnosi na Psalam 95:3b?
3. Zašto “more” nije spomenuto kao ono stvoreno od *Elohima* u Knjizi Postanka 1?
4. Objasnite suzvuke možebitnosti (tj. “ako”) Psalma 95:7c.
5. Kako mi iskušavamo /isprobavamo Boga?
6. Objasnite uporabu pojma “odmor /počinak” u Poslanici Hebrejima 3 - 4, što navodi ovaj Psalam.

PSALAM 96

PODJELA NA ODLOMKE U SUVREMENIM PRIJEVODIMA

NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB
poziv na štovanje GOSPODINA pravednoga Suca <u>MT nema uvod</u>	Pjesma hvale Bogu koji dolazi suditi	Himna veličanja Božjega kraljevskog dostojanstva	Bog vrhovni Kralj	Jahve, Kralj i Sudac
96:1-6	96:1-3 96:4-6	96:1-6	96:1-3 96:4-6	96:1-2a 96:2b-3 96:4-5a 96:5b-6
96:7-10	96:7-9 96:10	96:7-9 96:10-13	96:7-9 96:10-13	96:7-8a 96:8b-9 96:10
96:11-13	96:11-13			96:11-12 96:13

ČITANJE KRUG TRI (vidi str. xv.)

SLIJEĐENJE IZVORNE AUTOROVE NAKANE NA RAZINI ODLOMKA

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. To ne smijete prepustiti komentatoru.

Pročitajte odlomak odjednom. Odredite subjekte (čitajte kruga #3, str. xv., kao gore). Usporedite vašu podjelu subjekta s pet prijevoda navedenih gore. Podjela na odlomke nije nadahnuta, ali ona je ključ za slijeđenje izvorne autorove nakane, što je srce tumačenja. Svaki odlomak ima jedan i samo jedan subjekt.

1. Prvi odlomak
2. Drugi odlomak
3. Treći odlomak
4. I tako dalje.

OKVIRNI UVIDI

- A. Ovo je krajnje uzbudljiv i važan Psalam. On razvija sveopći suzvuk monoteizma (vidjeti Posebnu temu u Ps 2:7: Monoteizam). Isto tako on razvija suzvuk etičkoga vida monoteizma (tj. svijet pravde i pravednosti). On može odražavati eshatološku sudsku pozornicu, kao Evanđelje po Mateju 25:31-46 i Otkrivenje 20:11-15.
- B. Ovaj Psalam ima eshatološku referencu. Čitava Zemlja (usp. Ps 96:1.3.7.9.10.13) jednoga će dana spoznati YHWH-inu vrhovnu vlast; "YHWH kraljuje" (usp. Iz 52:7)!
- C. Ovaj je Psalam naveden u 1. Knjizi Ljetopisa 16:23-33 kao dio većega /većih Psalma /Psalama [tj. Ps. 96:1-36] u vezi s Davidovim donošenjem Kovčega saveza u Jeruzalem. U okviru David (LXX), Asaf, ili njegova obitelj mogli bi biti ljudski autor. MT nema uvodni izričaj.
- D. Ovaj Psalam odražava okolnost sveopćega štovanja svih ljudi gdje su osobine i djelovanja jedinoga Boga (tj. Kralja i Suca) hvaljene! To je bila svrha vanjskoga dvorišta Hrama (usp. 1. Kr 8:43.60; Iz 56:7; Mt 21:13; Mk 11:17).
- E. Ovaj je Psalam općenito dovoljan da potkrijepi nekoliko YHWH-inih pohoda. Ova "Nova pjesma" govori o Božjemu neprekidnom djelovanju iskupljenja, ne samo Izraela, nego svakoga tijela. Njegovo spasenje je sveopće (usp. Posebna tema u Ps 2: Okvirni uvidi: YHWH-in vječni iskupiteljski naum).
- F. Iako ne postoje posebne mesijanske reference iz daljnje otkrivenja očito da mehanizam za dovršenje ovoga sveopćega iskupljenja i kraljevine jeste Mesija (vidjeti Posebnu temu u Ps 2:2: Mesija, tj. Iz 6; 9; Dn 7; Mih 5).

PROUČAVANJE RIJEČI I IZRIČAJA

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 96:1-6

- ¹Pjevajte GOSPODINU novu pjesmu;
Pjevaj GOSPODINU, sva zemljo.
- ²Pjevajte GOSPODINU, blagoslivljajte Njegovo ime;
Obznanjujte dobre vijesti Njegova spasenja iz dana u dan.
- ³Govorite o Njegovoj slavi među narodima,
Njegovim čudesnim djelima među svim ljudima.
- ⁴Jer velik je GOSPODIN i uvelike neka bude hvaljen;
On je taj koga se treba bojati iznad svih bogova.
- ⁵Jer svi bogovi naroda su idoli,
Ali GOSPODIN stvorio nebesa.
- ⁶Sjaj i veličanstvo su pred Njim,
Jakost i krasota su u Njegovu svetištu.

96:1 "Pjevajte GOSPODINU" Ovo je IMPERATIV ponovljen tri puta za naglasak (također u Ps 96:7-8; to je bio književni način oblikovanja hebrejskoga superlativa, usp. Iz 6:3, ili poetski način označavanja naglaska, usp. Ps 103:10.21.22; 118:2.3.4; 135:1; 136:1.2.3; Jer 7:4; 22:29). YHWH-ina volja je da "sva Zemlja" pjeva i blagoslivlja Njega. Izraelov posao je učiniti YHWH-inu narav i djela poznatima svijetu. Čitavo Stvorenje hvalit će Njega (usp. Ps 96:11-12; 103:19-22; 145:10).

▣ **"novu pjesmu"** Ovaj je izričaj često korišten u Bibliji (usp. Ps 33:3; 40:3; 98:1; 144:9; Iz 42:10; Otk 5:9; 14:3). Bog uvijek čini nove iskupiteljske stvari za Svoje ljudsko Stvorenje. Ovo izgleda upućuje na Njegov dolazak u spasenje za sve narode (usp. Ps 96:13).

Riječ "novu" (BDB 294 I, usp. Ps 33:3; 40:3; 90:1; 98:1; 144:9; 149:1) korištena je često u Knjizi proroka Izaije označavajući YHWH-inu novu stvaralačku djelatnost. Ovaj "novu" jeste stvarnost koju je YHWH izvornome Stvorenju želio da bude. Ishodi i utjecaj Pada okrenuti su i uklonjeni! Biblija započinje u Edenu (Post 1 - 4) i završava u Novome Edenu (Otk 21 - 22).

Izaija koristi ovaj pojam za opis nekoliko stvari:

1. nove stvari – Knjiga proroka Izaije 42:9; 48:6
2. nova pjesma – Knjiga proroka Izaije 42:10 (Otk 5:9; 14:3)
3. nešto novo – Knjiga proroka Izaije 43:19 (Otk 3:12)
4. nova imena – Knjiga proroka Izaije 62:2 (Otk 2:17; 3:12)
5. novo Nebo i nova Zemlja – Knjiga proroka Izaije 65:17; 66:22 (2. Pt 3:13; Otk 21:5).

▣ **“sva zemljo”** Ova je sveopća tema ponavljana opet i opet u ovome Psalmu (usp. Ps 96:3.7.9.10.13). Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 2:2: Kopno, država, Zemlja; molim uzmite vremena i pogledajte Posebnu temu u Psalmu 2: Okvirni uvidi: YHWH-in vječni iskupiteljski naum. To je povežno središte moje teologije.

96:2 “blagoslivljajte Njegovo ime” Ovo je također IMPERATIV (BDB 138, KB 159, *Piel*). Korijen riječi znači “kleknuti” u štovanju. Prema tome, to bi moglo obilježavati liturgiju u Hramu ili vjeroispovijed (usp. Ps 26:12; 100:4; 134:1-2; 135:19-20; Neh 9:5).

▣ **“Obznanjujte dobre vijesti”** Ovo je još jedan *Piel* IMPERATIV (BDB 142, KB 163). Dobre vijesti mogu uputiti na YHWH-inu narav ili Njegova djela oslobođenja /iskupljenja (usp. Iz 40:9; 41:27; 52:7; 60:6; Nah 1:15). U ovome okviru to upućuje na YHWH-ino iskupljenje čitave Zemlje (“govorite” iz Ps 96:3a je usporedno, to je također *Piel* IMPERATIV, BDB 707, KB 765).

▣ **“iz dana u dan”** AB daje zanimljivo stajalište o:

1. moguće, דן – more i דן – dan slovčani su slično u feničkome (str. 357)
2. od mora do mora (usp. Ps 72:8; Zah 9:10) odgovara sveopćoj naravi Psalma bolje (str. 357).

Isto tako mora biti zabilježeno da je na “mora” upućeno u Psalmu 96:11.

▣ **“spasenja”** U SZ-u ovo (BDB 447) je upućivalo na fizičko oslobođenje (vidjeti Posebnu temu u Ps 3:7: Spasenje [SZ-ni pojam]), ali u NZ-u suzvuk se mijenja na duhovno oslobođenje (vidjeti Posebnu temu u Ps 86:5: Grčka glagolska vremena upotrijebljena za opis spasenja). Ovaj eshatološki Psalam premošćuje oba Saveza i povezuje oba vida.

96:3 “slavi” [slava] Ovaj je pojam upotrijebljen u Psalmu 96:3.7.8. On ima široku uporabu u SZ-u. Dolazi od trgovačke uporabe, “biti težak”, kao u plemenitoj kovini. Upotrijebljen je o:

1. YHWH-inom Imenu – Psalam 29:2; 66:2; 96:8
2. YHWH-inoj Osobi – Knjiga Izlaska 24:16-17; 33:18.22; 40:34-35; Brojevi 14:22
3. YHWH-inim djelovanjima – Knjiga Izlaska 16:7.12.

Vidjeti Posebnu temu dolje: Slava (*kabod*) (SZ).

POSEBNA TEMA: SLAVA (*kabod*) (SZ)

I. Njeno temeljno značenje

Postoji više od dvadeset hebrejskih riječi prevedenih kao “slava” (*doxa*) od LXX-e, ali najznakovitija je hebrejska riječ *kabod* (BDB 458-459, KB, 455-458). Njeno temeljno značenje je ono što je teško. To je trgovački pojam korišten u obavljanju kupovina (tj. vaganja). Ona je postala pojam što ima široko semantičko polje gdje se zamisao teškoga razvila u vrijednost, štovanje osoba, mjesta, i stvari.

II. Korištena o YHWH-i

- A. Postalo je načinom opisivanja YHWH-ine osobne prisutnosti. Povezuje Njegovu snagu, veličanstvo (tj. transcendentnost) s Njegovom osobnošću i prisutnošću u fizičkoj stvarnosti (imanentnost).
- B. Obilježava YHWH-u u stvaranju, usp. Psalam 19:1; 29:3.9; 104:31.

- C. Bila je korištena o Njegovim teofanijama povezanim s ustrojem Njegova zavjetnog naroda. On je “slava Izraela”, usp. 1. Knjiga o Samuelu 15:29:
1. izlazak iz Egipta, usp. Knjiga Brojeva 14:22 (naviješteno u Post 15:12-21)
 2. u posebnome Oblaku Slave koji je vodio i pratio narod, usp. Knjiga Izlaska 16:7.10
 3. davanje Njegova Zakona na gori Sinaj, usp. Knjiga Izlaska 24:16.17
 4. Njegova djela opskrbe i osude tijekom razdoblja lutanja pustinjom:
 - a. početna pobuna povezana s izvješćem dvanaest uhoda, usp. Knjiga Brojeva 14:9-10
 - b. Mojsijevo posredovanje u njihovu korist, usp. Knjiga Brojeva 14:20-21
 - c. Korahova pobuna, usp. Knjiga Brojeva 16:19
 - d. krize kad nije bilo vode, usp. Knjiga Brojeva 26:6.
- D. Mojsijev zahtjev da vidi YHWH-u, usp. Knjiga Izlaska 33:18-23.
- E. Bila je korištena o Sámome YHWH-i (tj. Njegovoj bìti):
1. 1. Knjiga Ljetopisa 29:11
 2. Psalam 106:20; Knjiga proroka Jeremije 2:11; Hošea 4:7; Poslanica Rimljanima 1:23
 3. Knjiga proroka Izaije 42:8; 45:7; 48:11; 58:8; 60:1-2.19 (Otk 21:23; 22:5)
 4. Knjiga proroka Zaharije 2:5.10.
- F. Bila je korištena u vezi s YHWH-inom prisutnošću kod /u:
1. Šatoru sastanka, usp. Knjiga Izlaska 16:7.10; 29:43; 40:34-35; Levitski zakonik 9:6.23
 2. Hramu, usp. 1. Knjiga o Kraljevima 81:1; 2. Ljetopisa 5:14; 7:1-3; Knjiga proroka Izaije 6:3; Hagaj 2:3.9
 3. Kovčegu saveza, usp. 1. Knjiga o Samuelu 4:22; Psalam 63:2; 78:61.
- G. Bila je korištena o YHWH-inu kraljevskome dostojanstvu, usp. 1. Knjiga Ljetopisa 29:12-13; Psalam 24:7-10; 45:3.
- H. Bila je korištena o YHWH-inoj etičkoj naravi (tj. pravednost), usp. Psalam 29:3; 97:6; Knjiga proroka Izaije 42:8; 48:11; 58:8; Habakuk 2:14.

III. Korištena o ljudima i narodima

- A. Ljudi:
1. usporedno s “duša” (tj. *nefeš*), usp. Knjiga Postanka 49:6; Psalam 16:9; 108:1
 2. bogatstvo, usp. Knjiga Postanka 31:1; Psalam 49:16.17; Knjiga proroka Izaije 10:3; 61:6; 66:11-12
 3. čast, usp. Knjiga Postanka 45:13; Psalam 8:6; Knjiga proroka Hagaja 2:7
 4. ugled, usp. Knjiga o Jobu 19:9; 29:20; Psalam 4:2; 49:17
 5. sjaj, usp. 1. Knjiga Ljetopisa 29:12.28; 2. Ljetopisa 17:5; 18:13; 32:27.
- B. Narodi:
1. Egipat
 2. Efrajim, usp. Knjiga proroka Hošee 9:11
 3. Samarija, usp. Knjiga proroka Hošee 10:5.
- C. Kraljevi:
1. Ahasver, usp. Knjiga o Esteri 1:4
 2. Izrael, usp. Psalam 21:6
 3. Antioh IV. [Epifan – op.prev.], usp. Knjiga proroka Daniela 11:39.
- D. Narodne vojske:
1. Asirija, usp. Knjiga proroka Izaije 8:7
 2. Izrael, usp. Knjiga proroka Izaije 17:4
 3. Kedar, usp. Knjiga proroka Izaije 21:16.

IV. Bila je korištena o opisu zadnjih dana (eshatologija)

- A. YHWH će se vratiti u Svoj Novi hram, usp. Knjiga proroka Ezekiel 43:2.4.5; 44:4.
 - B. YHWH će dovesti svijet k Sebi, usp. Knjiga proroka Izaije 40:5; 59:19; 60:1-3; 66:18-19.
 - C. YHWH će dovesti “Novi” Jeruzalem”, usp. Knjiga proroka Izaije 66:10; Zaharija 12:7.
- V. Svrha Stvorenja je slavljenje YHWH-e
- A. Stvoreno za Njegovu slavu, usp. Knjiga proroka Izaije 43:7.
 - B. Slava je dužna Njemu, usp. 1. Knjiga Ljetopisa 16:29.
 - C. Pjevati /hvaliti Njegovu slavu, usp. Psalam 66:2; 96:8; 115:1.
 - D. Sve što činimo mi činimo za Njega, za Njegovu slavu, usp. 1. Poslanica Korinćanima 10:31; 2. Korinćanima 4:15; Efežanima 5:22; 6:5; 1. Petrova 2:12.
 - E. Prva izjava u Westminsterškome kraćemu katekizmu.

▣ **“Njegovim čudesnim djelima”** Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 9:1: Čudesne stvari (אֲלֹהִים).

96:4 “uvelike neka bude hvaljen

... **se treba bojati**” Ovo je isto kao Psalam 48:1. To dvoje izgleda kako ne odgovaraju zajedno, ipak oni oboje odražavaju primjeren stav prema Bogu. “Bojati se” (BDB 431, KB 432, *Niphal* PARTICIP) znači imati strahopoštovanje ili uvažavanje (vidjeti Posebnu temu u Ps 85:8-12: Strah [SZ]).

▣ **“iznad svih bogova”** Psalam 96:4 i 5 govore o “*elohim* ljudi”. Postoji hebrejska igra riječi između “bog” – *elohim* (BDB 43, 96:4) i “idoli” – *elilim* (doslovno “slab”, “ništa”, BDB 47, usp. Ps 96:5; NIDOTTE, tom 1, str. 411).

Za bogove (*elohim*) naroda oci Rane crkve mislili su kako bi to morali biti pali anđeli, ali zasigurno, u ovome okviru to upućuje na poganske idole, dok u Psalmu 89:5.7 to upućuje na anđeosko Vijeće. Pojam *elohim* može upućivati na: (1) YHWH-u; (2) ljudske suce ili vođe; ili (3) anđele (vidjeti Posebnu temu u Ps 1:1: Imena za Božanstvo).

96:5 “GOSPODIN stvori nebesa” Vrhovna vlast YHWH dokazana je Njegovim stvaranjem svijeta (usp. Ps 96:10.11-12). On, i On jedini, jeste Stvoritelj!

96:6 Zabilježite personificirane (usp. Ps 23:6) IMENICE upotrijebljene za opis YHWH-ine osobne prisutnosti:

1. sjaj – BDB 217 I, usp. 1. Knjiga Ljetopisa 16:27; 29:11; Psalam 104:1; 111:3; 145:5; 148:13; Knjiga o Jobu 37:22; 40:10; Knjiga proroka Habakuka 3:3
2. veličanstvo – BDB 214, usp. 1. Knjiga Ljetopisa 16:27; Psalam 90:16; 104:1; 111:3; 145:5; Knjiga o Jobu 40:11; Knjiga proroka Izaije 2:10.19.21
3. jakost – BDB 738, usp. 1. Knjiga Ljetopisa 16:27; Job 12:16; Psalam 62:11; 63:2; 68:34; 93:1
4. krasota – BDB 802, usp. 1. Knjiga Ljetopisa 29:11; Psalam 71:8; 89:13; Knjiga proroka Izaije 63:12.14.15.

Sviđa mi se UBS *Handbook* prijedlog da su #1 i #2 kraljevski pojmovi (usp. Ps 21:5; 45:3), dok se #3 i #4 odnose na Kovčeg saveza u Psalmu 78:61 (str. 834). Zabilježite da redak 1 završava u “pred Njim” (YHWH kao Kralj) a redak 2 završava s “Njegovu svetištu”, u kojem je Kovčeg saveza.

Za dobru raspravu o:

1. personifikaciji ili antropomorfizmima korištenima u Bibliji vidjeti G. B. Carid, *The Language and Imagery of the Bible*, str. 172-182
2. mitologiji korištenoj u Bibliji, str. 219-242
3. eshatologiji u Bibliji, str. 243-271.

Za mene ova je knjiga bila vrlo korisna glede književnoga slikovitog prikaza Biblije!

▣ **“u Njegovu svetištu”** Ovo može upućivati na nebeski Hram (usp. Izl 25:8-9) ili ovozemaljski Hram. Ovozemaljski je bio puka preslika nebeskoga (usp. Heb 8:5; 9:23). Psalam zahvale u 1. Knjizi Ljetopisa 16 očito je ovozemaljski (usp. Heb 9 - 10).

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 96:7-10

7Pripisujte GOSPODINU, o obitelji naroda,

Pripisujte GOSPODINU slavu i jakost.

8Prispisujte GOSPODINU slavu Njegova imena;

Donesite prinos i dodite u Njegove dvore.

9Štujte GOSPODINA u svetoj odori;

Drhti pred Njim, sva zemljo.

10Recite među narodima: “GOSPODIN kraljuje;

Uistinu, svijet je postojano učvršćen, neće biti pomaknut;

On će suditi ljudima s pravičnošću.”

96:7 “Pripisujte” Ovo trostruko ponavljanje (tri *Qal* IMPERATIVA, BDB 396, KB 393) odražavaju Psalam 29:1-2, gdje anđeli hvale YHWH-u. Ovdje je to narod Zemlje. Suzvuci monoteizma (vidjeti Posebnu temu u Ps 2:7: Monoteizam) su sveopći, ne narodni. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 2: Okvirni uvidi: YHWH-in vječni iskupiteljski naum.

96:8 “slavu Njegova imena” Ime predstavlja osobu (usp. Iz 42:8, vidjeti Posebnu temu u Ps 5:11-12: Sjena kao metafora za zaštitu i brigu). On je dostojan slave i časti (za suzvuk o “slavi” u ovome tekstu. Mal 1:6). Ova zamisao je ponavljana tema (usp. 1. Ljet 16:29; Ps 29:2; 66:2; 79:9).

▣ Drugi redak ovoga stiha ima dva *Qal* IMPERATIVA više:

1. donesite prinos – BDB 669, KB 724
2. dodite u Njegove dvore – BDB 97, KB 112.

Kao i prva kitica (Ps 96:1-6), ovo upućuje na štovanje u Hramu.

96:9 “Štujte...

Drhti” Ovo su dva IMPERATIVA što se odnose na djelatnosti Hrama:

1. štujte (doslovno “kleknite”) – BDB 1005, KB 295, *Hithpael* ili *Hishtaphel*), usp. Psalam 29:2
2. drhti – BDB 296, KB 297, *Qal*, pojam može označavati:
 - a. pisanje u bolu
 - b. plesanje u štovanju (usp. Ps 96:8, usp. NEB i Suci 21:21)
 - c. okretati se, kao u boju, s mačem
 - d. drhtanje:
 - (1) Zemlje, Psalam 97:4; 104:32; 114:7
 - (2) ljudskih štovatelja, Psalam 96:9 (tj. strahopoštovanje i poštovanje).

▣ **“u svetoj odori”** Ovaj izričaj (BDB 214 GRAĐA BDB 871) neizvjestan je u hebrejskome. Može značiti: (1) odijevanje prikladno za štovanje (usp. 1. Ljet 16:29; 2. Ljet 20:21; Ps 29:2; 110:3) ili (2) upućivanje na Gospodinov dolazak (usp. Ps 96:13, TEV).

Samo moguće razjašnjenje prve mogućnosti (tj. prikladno odijevanje za štovanje). Pojam *elilm* (BDB 43) rijetka je hebrejska riječ. AB misli kako bi to moglo biti povezano s ugaritskim pojmom za “bjesnilo” (str. 356, 358). Ako je tako, onda ovdje postoji oprečje između toga kako su odjeveni štovatelji YHWH (Ps 96:9) i strašan način kako su bili poganski idoli odjeveni (Ps 96:5) i štovani.

96:10 “GOSPODIN kraljuje” Ovo je uobičajena potvrda u Psalmima (usp. Ps 93:1; 97:1; 99:1). Upućuje na YHWH-u kao Kralja nad svim Stvorenjem (usp. Ps 95:3-5). On kraljuje sada (usp. Iz 52:7) ali Kraljevina je prijeporna. Jednoga će dana Njegovo kraljevsko dostojanstvo biti jasno očitovano (usp. Ps 96:13; Zah 14:9; Mt 6:10; 1. Kor 15:25-28).

▣ **“svijet je postojano učvršćen, neće biti pomaknut”** U ovoj kitici taj izričaj ne upućuje na prvotno stvaranje (Post 1 - 2) nego na novo stvaranje (Otk 21 - 22; 2. Pt 3:4-7.10-13). Ovaj je svijet bio oštećen grijehom i pobunom. On će trajati dugo vremena ali ne trajno. Ovo je silovit svemir. Ukoliko Bog ne bi djelovao, ova planeta ne može preživjeti.

▣ **“On će suditi ljudima”** Ne postoji negoli jedan Bog. On je pravedan, etički, Bog koji je učinio Savez! Svo tijelo dat će račun Njemu (usp. Post 18:25; Ps 9:8; 58:11; 67:4; 94:2; 98:9; Mt 25:31-46; Otk 20:11-15)!

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 96:11-13

¹¹Neka nebesa budu radosna, i neka se zemlja veseli;

Neka more huči, i sve što ono sadrži.

¹²Neka polje kliče, i sve što je u njemu.

Potom će sva stabla šumska pjevati radosno

¹³Pred GOSPODINOM, jer On dolazi,

Jer On dolazi suditi zemlji.

On će suditi svijetu u pravednosti

I narodima u Svojom vjernosti.

96:11-12 Čitavo se Stvorenje raduje (personifikacija) o Dolasku Stvoritelja (tj. Ps 103:19-22; 145:10; Iz 49:13; Rim 8:19-22).

Zabilježite sve JUSIVE:

1. neka nebesa budu radosna – BDB 970, KB 1333, *Qal* IMPERFEKT upotrijebljen u ZAPOVJEDNOME smislu; za “nebesa” vidjeti Posebnu temu u Psalmu 2:4: Nebesa
2. neka se Zemlja veseli – BDB 162, KB 189, *Qal* JUSIV; uporaba “nebo” i “Zemlja” bio je idiomski način pozivanja čitavoga Stvorenja neka hvali Boga (usp. Post 1:1)
3. neka more huči – BDB 947, KB 1266, *Qal* IMPERFEKT upotrijebljen u ZAPOVJEDNOME smislu; zapamtite more može predstavljati: (1) prvotne bogove kaosa Drevnoga Bliskog Istoka (usp. Ps 89:9-10; 93:3-4) ili (2) tripartitno Stvorenje (tj. “nebesa”, “Zemlja”, “more”, usp. Am 9:6; Hag 2:6, vidjeti NIDOTTE, tom 2, str. 463-465)
4. neka polje kliče – BDB 759, KB 831, *Qal* IMPERFEKT upotrijebljen u ZAPOVJEDNOME smislu
5. neka stabla... pjevaju radosno – BDB 943, KB 1247, *Piel* IMPERFEKT upotrijebljen u ZAPOVJEDNOME smislu.

96:13 “On dolazi” U jednome smislu YHWH je uvijek sa Svojim Stvorenjem. On jasno očituje Svoju prisutnost Svome Stvorenju. Stvorenje se tresu i raduje se pri Njegovoj prisutnosti. On dolazi zbog:

1. blagoslova
2. osude.

Ovaj izričaj (BDB 97, KB 112, *Qal* PARTICIP) ponovljen je za naglasak, kao molitva, i kao potvrda.

Vidjeti Posebnu temu dolje: Pojmovi za Drugi dolazak.

POSEBNA TEMA: POJMOVI ZA DRUGI DOLAZAK

Postoji nekoliko pojmova i izričaja što upućuju na Isusov dolazak:

1. *parousija* (tj. Jak 5:7), što znači “prisutnost”, i bilo je korišteno za kraljevski posjet (usp. Mt 24:3.27.37.39; 1. Kor 15:23; 1. Sol 2:19; 3:13; 4:15; 5:23; 2. Sol 2:1.8; 2. Pt 1:16; 3:4.12; 1. Iv 2:28)
2. *epiphaneia*, “pojavljivanje licem i lice” (tj. 1. Tim 6:14; 2. Tim 1:10; 4:1.8; Tit 2:13)
3. *apokalupis*, “razotkrivanje” ili “otkrivanje” (tj. 1. Kor 1:7; 2. Sol 1:7; 1. Pt 1:5.13; 4:13; 5:1)
4. “Dan Gospodinov” i različnosti ovoga izričaja (vidjeti Posebnu temu dolje: Dan Gospodinov).

NZ kao cjelina pisan je unutar SZ-noga pogleda-na-svijet, što potvrđuje:

1. trenutačno zlo, pobunjeničko doba
2. dolazeće Novo doba pravednosti
3. ovo će biti doneseno posredstvom Duha kroz djelo Mesije (Pomazanika; vidjeti Posebnu temu u Ps 2:2: Mesija).

Teološka pretpostavka napredujućeg otkrivenja zahtijevana je jer su NZ-ni autori blago promijenili Izraelovo očekivanje. Umjesto vojnoga, nacionalistički-usredotočenog (Izrael) dolaska Mesije, postoje dva Dolaska. Prvi dolazak bio je utjelovljenje Božanstva u začecu i rođenju Isusa iz Nazareta. On je došao kao ne-vojni, ne-pravni “Pateći Sluga” iz Knjige

proroka Izaije 53; također i kao blagi jahač na mladomu magaretu (ne vojnome konju ili kraljevskoj mazgi), iz Knjige proroka Zaharije 9:9. Prvi dolazak ustoličio je Novo mesijansko doba, Kraljevstvo Božje na Zemlji (vidjeti Posebnu temu u Ps 84:3: Kraljevstvo Božje). U jednu ruku Kraljevstvo je ovdje, ali naravno, u drugu ruku ono je ipak daleko. Ovo je ta napetost između dva Dolaska Mesije koja je, u neku ruku, preklapanje dva židovska doba što nisu bila vidljiva, ili barem nejasna, iz SZ-a (vidjeti Posebnu temu dolje: Ovo doba i dolazeće doba). U stvarnosti, ovaj dvostruki Dolazak naglašava YHWH-inu predanost da iskupi svo ljudstvo (usp. Post 3:15; 12:3; Izl 19:5 i propovijedanje proroka, posebice Izaije i Jone; vidjeti Posebnu temu u Ps 2: Okvirni uvidi: YHWH-in vječni iskupiteljski naum).

Crkva ne očekuje ispunjenje SZ-noga proročanstva jer većina proročanstava upućuju na Prvi dolazak (usp. *How to Read the Bible For All Its Worth*, str. 165-166). Ono što vjernici očekuju jeste slavan Dolazak uskrsloga Kralja kraljeva i Gospodara gospodara, očekivano povijesno ispunjenje Novoga doba pravednosti na Zemlji kao što je u Nebu (usp. Mt 6:10). SZ-ni prikazi nisu bili neispravni, nego nepotpuni. On će ponovno doći baš kao što su proroci navijestili, u YHWH-inoj sili i vlasti (vidjeti Posebnu temu u Ps 76: Okvirni uvidi: Zašto obećanja prema SZ-nome Savezu izgledaju tako različito od obećanju prema NZ-nome Savezu?).

Drugi dolazak nije biblijski pojam, nego oblici zamisli pogleda-na-svijet i okosnica čitavoga NZ-a. Bog će postaviti sve na pravo mjesto. Zajedništvo između Boga i čovječanstva stvorenog na Njegovu sliku bit će obnovljeno (usp. Otk 21 – 22). Zlo će biti osuđeno i uklonjeno (usp. Otk 20:11-15). Božje svrhe neće, ne mogu, ne uspjeti!

POSEBNA TEMA: DAN GOSPODINOV

Ovo se podudara sa SZ-nim izričajem što upućuje na Boga ili Njegovoga Mesiju koji je prodro u povijest kako bi uspostavio Novo doba pravednosti (usp. Iz 2:12; Joel 1:15; 2:11.31; Am 5:18; Zah 14). U SZ-u Božji dolazak mogao je biti za blagoslov ili za osudu. Za vjernike to će biti vrhunac spasenja (tj. uskrsnuće) ali za nevjernike to će biti vrhunac osude.

Eshatološki naglasak o posebnome Danu dolaska kad će ljudi sresti Isusa (kao Spasitelja ili Suca) protječe kroz nekoliko označja u Pavlovim pisanjima:

1. “dan našega Gospodina Isusa Krista” (usp. 1. Kor 1:8)
2. “dan Gospodinov” (usp. 1. Kor 5:5; 1. Sol 5:2; 2. Sol 2:2)
3. “dan Gospodina Isusa” (usp. 2. Kor 1:14)
4. “dan Isusa Krista” (usp. Fil 1:6)
5. “dan Kristov” (usp. Fil 1:10; 2:16)
6. “Njegov dan (Sina Čovječjega)” (usp. Lk 17:24)
7. “dan kad je Sin Čovječji otkriven” (usp. Lk 17:30)
8. “otkrivenje našega Gospodina Isusa Krista” (usp. 1. Kor 1:7)
9. “kad će Gospodin Isus biti otkrivena s neba” (usp. 2. Sol 1:7)
10. “u prisutnosti Gospodina Isusa pri Njegovu dolasku” (usp. 1. Sol 2:19).

U SZ-u pisci govore o dva doba, Dobu zla i dolazeće Doba pravednosti, Doba Duha (vidjeti Posebnu temu u Ps 2:2: Mesija) za uspostavu ovoga Novoga doba. Taj je događaj bio znan kao “Dan Gospodina”. Zabilježite kako NZ-ni pisci pripisuju to Kristu. Njegov Prvi dolazak, utjelovljenje, bilo je prorečeno u mnogim SZ-nim tekstovima. Židovi nisu očekivali Božansku Osobu, nego samo Božansko posredovanje. Dva dolaska Mesije, jedan kao Pateći Sluga i Spasitelj, jedan kao Suca i Gospodina, nisu bila vidljiva SZ-nome narodu.

POSEBNA TEMA: OVO DOBA I DOLAZEĆE DOBA

SZ-ni proroci vidjeli su budućnost kao proširenje sadašnjosti. Za njih će budućnost biti obnova zemljopisnog Izraela. Međutim, čak su i oni to vidjeli kao Novi dan (usp. Iz 65:17; 66:22). Neprestanim voljnim odbijanjem YHWH od Abrahamovih potomaka (čak nakon progonstva) u židovskoj se međuzavjetnoj apokaliptičkoj književnosti razvio nov obrazac (tj. 1. Henokova, 4. Ezrina, 2. Baruhova). Ova su pisanja počela činiti razliku između dva Doba: sadašnje Zlo doba pod vlašću Sotone te dolazeće Doba pravednosti pod vlašću Duha i ustoličeno od strane Mesije (često energičan ratnik).

U ovome području teologije (eshatologija) postoji očit razvoj. Teolozi to nazivaju “napredujuće otkrivenje”. NZ potvrđuje ovu novu kozmičku stvarnost dva Doba (tj. vremenski dualizam).

<u>Isus</u>	<u>Pavao</u>	<u>Hebrejima</u>
Matej 12:32	Rimljanima 12:2	1:2
Matej 13:22 i 29	1. Korinćanima 1:20; 2:6.8; 3:18	6:5
Marko 10:30	2. Korinćanima 4:4	11:3
Luka 16:8	Galaćanima 1:4	
Luka 18:30	Efežanima 1:21; 2:1.7; 6:12	
Luka 20:34-35	1. Timoteju 6:17	
	2. Timoteju 4:10	
	Titu 2:12	

U NZ-noj teologiji ova su se dva židovska doba preklapala zbog neočekivanoga i previdenog pretkazanja dva Dolaska Mesije. Isusovo utjelovljenje ispunilo je SZ-na proročanstva o ustoličenju Novoga doba (Dn 2:44-45). Doduše, SZ također je vidio Njegov Dolazak kao Suca i Osvajača [Pobjednika], ipak On je prvo došao kao Pateći Sluga (usp. Iz 53; Zah 12:10), ponizan i krotak (usp. Zah 9:9). On će se vratiti u sili kao što je SZ pretkazao (usp. Otk 19). Ovo dvo-stupanjsko ispunjenje uzrokovalo je da Kraljevstvo bude sadašnje (ustoličeno), ali buduće (ne dovršeno u potpunosti). To je NZ-na napetost gotovo, ali ne još!

▣ “u pravednosti...

u vjernosti” Ovi su u usporednome odnosu. Bog je istinit i vjeran. On će postaviti sve stvari ispravnima! Vidjeti Posebnu temu 1:5: Pravednost i Posebnu temu u 12:1: Povjerenje, pouzdanje, vjera, i vjernost u Starome zavjetu (אמנ). Ova je zamisao također spomenuta u Psalmu 96:10c (tj. čestitost, usp. Ps 75:2; 98:9).

PITANJA ZA RASPRAVU

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. Sad to ne morate prepustiti komentatoru.

Ova pitanja za raspravu predviđena su da vam pomognu promišljati kroz glavne teme ovoga odjeljka Knjige. Ona su napravljena da budu misaono-nametljiva, ne konačna.

1. Kako je ovaj Psalam tako bitan Novome savezu kao i Starome?
2. Popišite sveopće dijelove Psalma. Što je njihov suzvuk?
3. Zašto će se priroda radovati pri YHWH-inu dolasku?
4. Kako je osuda dan za radost?

PSALAM 97

PODJELA NA ODLOMKE U SUVREMENIM PRIJEVODIMA

NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB
GOSPODIHOVA snaga i vlast <u>MT nema uvod</u>	Pjesma hvale suverenome GOSPODINU	Himna slavljenja Božjega kraljevskog dostojanstva	Bog vrhovni Vladar	pobjeda Jahve
97:1-6	97:1 97:2-6	97:1-5	97:1-6	97:1-2 97:3-4 97:5-6
97:7-9	97:7-9	97:6-9	97:7-9	97:7 97:8 97:9
97:10-12	97:10-12	97:10-12	97:10-12	97:10 97:11-12

ČITANJE KRUG TRI (vidi str. xv.)

SLIJEĐENJE IZVORNE AUTOROVE NAKANE NA RAZINI ODLOMKA

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. To ne smijete prepustiti komentatoru.

Pročitajte odlomak odjednom. Odredite subjekte (čitanje kruga #3, str. xv., kao gore). Usporedite vašu podjelu subjekta s pet prijevoda navedenih gore. Podjela na odlomke nije nadahnuta, ali ona je ključ za slijeđenje izvorne autorove nakane, što je srce tumačenja. Svaki odlomak ima jedan i samo jedan subjekt.

1. Prvi odlomak
2. Drugi odlomak
3. Treći odlomak
4. I tako dalje.

OKVIRNI UVIDI

- A. Ovaj Psalam, kao Psalam 96, ima svjetski naglasak (eshatološki):
1. Zemlja, Psalam 97:1 (vidjeti posebnu temu u Ps 2:2: Kopno, država, Zemlja)
 2. svijet, Psalam 97:4
 3. Gospodin (*Adon*) čitave Zemlje, Psalam 97:5b (usp. Jš 3:13; Mih 4:13)
 4. svi narodi, Psalam 97:6b
 5. Ti si Gospodin Previšnji nad svom Zemljom, Psalam 97:9a
 6. Ti si uzvišen daleko iznad svih bogova (*Elohim*), Psalam 97:9b.
- B. Slika bi mogla doći od:
1. planine Sinaj, Knjiga Izlaska 19 (tj. blagoslovi, usp. Izl 19:9; Pnz 4:11)
 2. Psalma 18:7-15 (tj. osuda).
- YHWH-ina prisutnost za blagoslov ili osudu uzrokuje fizičkome Stvorenju da se potrese (usp. Ps 97:4-5).
- C. Zadnja kitica ističe vid poslušnosti zavjetnoj vjeri. Često kažem da je ZRELA biblijska vjera:
1. osoba koja mora biti dobrodošla
 2. istine o toj osobi kojima se mora vjerovati
 3. život kao ta osoba koji se mora živjeti.

PROUČAVANJE RIJEČI I IZRIČAJA

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 97:1-6

- ¹GOSPODIN kraljuje, neka se zemlja raduje;
Neka mnogi otoci budu veseli.
²Oblaci i gusta tmina okružuju Njega;
Pravednost i pravda su temelji Njegova prijestolja.
³Vatra ide pred Njim
I spaljuje Njegove protivnike okolne.
⁴Njegove munje osvjetljaju svijet;
Zemlja vidje i zadrhti.
⁵Planine se rastopiše kao vosak pri prisutnosti GOSPODINA,
Pri prisutnosti Gospodina čitave zemlje.
⁶Nebesa objavljuju Njegovu pravednost,
I svi narodi vidjeli su Njegovu slavu.

97:1-6 Vidjeti Okvirne uvide, A i B.

97:1 “GOSPODIN kraljuje” GLAGOL je *Qal* PERFEKT (BDB 573 II, KB 590, usp. 1. Ljet 16:31; Ps 93:1; 96:10; 97:1; 99:1), što označava dovršeno djelovanje. U jednome smislu YHWH je uvijek kraljevao, kraljuje i, kraljevat će zauvijek (tj. On je Bog, usp. Izl 15:18; Ps 10:16; 29:10; 1. Kor 15:24-28), ali dokaz toga često nedostaje u ovome palom svijetu. Vjera izjavljuje i tvrdi ali jednoga će dana svi shvatiti i potvrditi.

IMPERFEKT je upotrijebljen u Psalmu 146:10 a buduće kraljevanje označeno je u Knjizi proroka Izaije 24:23; Ezekielu 20:23 i Miheja 4:7. Mi sad znamo iz NZ-noga otkrivenja da je kraljevanje Mesije (usp. Zah 9:9) uključeno u Očevo kraljevanje (usp. Jer 23:5; Fil 2:6-11; 1. Kor 15:24-28). Stvari mogu izgledati loše, ali vjernici znaju: “Naš Bog kraljuje!” (usp. Iz 52:7).

▣ U svjetlu YHWH-ina kraljevanja:

1. neka se Zemlja raduje – BDB 162, KB 189, *Qal* JUSIV; ovo upućuje na:
 - a. vjerne sljedbenike u svim narodima
 - b. obraćenje naroda k vjeri u YHWH-u

2. neka mnogi otoci budu veseli – BDB 970, KB 1333, *Qal* IMPERFEKT upotrijebljen u ZAPOVJEDNOME smislu; “otoci” (doslovno “obalne zemlje”, BDB 15) označavaju sveopći naglasak (usp. Ps 96), često upućujući na poznati svijet (tj. one luke blizu i daleko posjećivane od feničkih trgovaca, tj. Ps 72:8-10). “Zemlja” retka 1 usporedna je s “mnogi otoci” retka 2.

97:2 Slika Psalma 97:2a mogla bi doći iz dva izvora. Vidjeti Okvirne uvide, B. U ovoj kitici to izgleda odražava Boga otkrivenja (tj. teofanija), ne osudu. Njegovi protivnici su poraženi ali vjerni čitave Zemlje raduju se pri Njegovu “svjetlu” i prisutnosti!

▣ **“oblaci”** Uporaba pojma “oblaci” i u SZ-u i u NZ-u vrlo je zanimljiva. Uključio sam bilješke iz **Ponovljenoga zakona 4:11 i Knjige Otkrivenja 1:7.**

Ponovljeni zakon 4:11: “tama, oblak i gusta tmina” YHWH-ina fizička prisutnost može biti razumjeta na dva načina:

1. vulkansko djelovanje - Knjiga Izlaska 19:18; Psalam 68:7-8; 77:18; 97:2-5; Suci 5:4-5; 2. Samuelova 22:8; Knjiga proroka Izaije 29:6; Jeremija 10:10
2. oluja - Knjiga Izlaska 19:16.19; Psalam 68:8; 77:18; Suci 5:4; Knjiga proroka Izaija 29:6; Nahum 1:3.

Prema tome, gusta tmina (usp. 5:22; 2. Sam 22:10; 1. Kr 8:12; 2. Ljet 6:1) može biti:

1. oblaci pepela
2. oblaci kiše.

Ovo zaklanjanje bilo je za Izraelovu zaštitu (usp. Izl 19:18). Oni su mislili da će ljudi umrijeti budu li gledali gore na Boga (usp. Post 16:13; 32:30; Izl 3:6; 20:19; 33:20; Suci 6:22-23; 13:22).

Vidjeti Posebnu temu dolje: Dolazak na oblacima.

Otkrivenje 1:7: “GLE, ON DOLAZI S OBLACIMA” Ovaj bi stih mogao biti usklik anđela iz stiha 1. To je očito smjerenje na Drugi dolazak Krista.

POSEBNA TEMA: DOLAZAK NA OBLACIMA (nekoliko hebrejskih riječi, ali većinom *anan*, BDB 777, KB 857)

Ovaj Dolazak na oblacima bio je vrlo znakovit eshatološki znak. Bio je upotrijebljen na tri različita načina u SZ-u:

1. kako bi pokazao Božju fizičku prisutnost, *Šekina* Oblak Slave (usp. Izl 13:21; 14:19.20.24; 16:10; 19:9; Br 11:25; Neh 9:19)
2. kako bi pokrio Njegovu Svetost tako da Ga čovjek ne može vidjeti i umrijeti (usp. Izl 33:20; Iz 6:5)
3. kako bi prenio Božanstvo (usp. Ps 18:9; 104:3; Iz 19:1; Nah 1:3; Djela 1:9; 1. Sol 4:17).

U Knjizi proroka Daniela 7:13 oblaci su bili korišteni za prijenos Božanskoga, ljudskoga Mesije (vidjeti Posebnu temu u Ps 2:2: Mesija). Na ovo proročanstvo u Knjizi Daniela bilo je ciljano više od 30 puta u NZ-u. Ta ista veza Mesije s nebeskim oblacima može biti viđena u Evandelju po Mateju 24:30; 26:64; Marku 13:26; Luki 21:27; 14:62; Djelima apostolskim 1:9.11; 1. Poslanici Solunjanima 4:17; Otkrivenju 1:7.

▣ **“Pravednost i pravda su temelji Njegova prijestolja”** “Prijestolje” je idiom za kraljevanje /kraljevsko dostojanstvo.

YHWH-ino kraljevanje ima etičku dimenziju, kao što ima Njegovo Stvorenje (usp. Ps 97:10-12).

Ovaj isti izričaj upotrijebljen je u Psalmu 89:14. Mi moramo biti pozorni da ne odvajamo opravdanje od posvećenja (usp. Mt 28:18-20).

97:3 “Vatra” Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 11:6b: Vatra.

▣ **“I spaljuje Njegove protivnike okolne”** AB predlaže da zadnji izričaj MT-a u hebrejskome može biti revokaliziran kako bi se čitalo “i gori oko Njegovih leđa” (str. 361). Njen prijedlog ovo najbolje objašnjava Psalam 50:3 i Knjiga proroka Joela 2:3. To odgovara paralelizmu Psalma 97:4 bolje.

97:4 “Zemlja” Kao toliko mnogo drugih IMENICA u ovome Psalmu, ovo je uobičajena hebrejska poetska tehnika.

97:6 Ovaj stih je teološki i leksički povezan na Psalam 19:1-6. Sveopći vid YHWH-ina otkrivenja otkriven je u Stvorenju /prirodi (tj. prirodno otkrivenje, usp. Rim 1:19-20; 2:14-15). Vidjeti bilješke u Psalmu 19:1-6.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 97:7-9

⁷Neka svi oni budu posramljeni koji služe izrezbarene kipove,

Koji se hvale idolima;

Štujte Njega, svi vi bogovi.

⁸Sion ču ovo i bi veseo,

I kćeri Jude su se radovale

Zbog Tvojih sudova, o GOSPODINE.

⁹Jer Ti si GOSPODIN Previšnji nad svom zemljom;

Ti si uzvišen daleko iznad svih bogova.

97:7-9 U ovoj kitici naslovljene su tri osobe:

1. idolopoklonici, Psalam 97:7:
 - a. neka budu posramljeni (BDB 101, KB 116, *Qal* IMPERFEKT upotrijebljen u ZAPOVJEDNOME smislu)
 - b. koji se hvale (doslovno “slava”, BDB 237, KB 248, *Hithpael*)
 - c. čak i njihovi lažni bogovi moraju štovati YHWH-u (BDB 1005, KB 295, *Hishtaphel* IMPERATIV, navedeno u Heb 1:6 iz LXX-e, usp. Pnz 32:43 u LXX-i)
2. Judejci (ili Izraelci), Psalam 97:8:
 - a. Sion je bio radostan (BDB 970, KB 1333, *Qal* IMPERFEKT s *waw*, usp. Ps 48:11)
 - b. kćeri Jude radovale su se (BDB 162, JKB 189, *Qal* IMPERFEKT s *waw*) zbog YHWH-inih sudova
 - c. zasigurno je moguće da #a gore stoji za Jeruzalem i #b za okolna neobzidana sela
3. Izraelovo Božanstvo, Psalam 97:9:
 - a. YHWH (BDB 217)
 - b. Previšnji (*Elion*, BDB 75, usp. Ps 47:2)
 - c. uzvišen (BDB 748, KB 828, *Niphal* PERFEKT) daleko iznad svih bogova (*elohim*, vidjeti bilješku u Ps 95:3).

97:7 “izrezbarene kipove...

idolima” Ovi su u usporednome poetskome odnosu:

1. izrezbareni kipovi – BDB 820; temeljno značenje je ono što je istesano u određeni oblik (usp. Izl 20:4; Pnz 4:16.23.25; 5:8; 27:15; Suci 18:31; Iz 40:19.20; 42:17; 44:9.10.17; 45:20). To je nađeno jedino ovdje u Psaltiru ali srodan korijen je u Psalmu 78:58
2. idoli – BDB 47; temeljno značenje je ono što je slabo, nevaljalo, nedostojno (usp. 1. Ljet 16:26; Job 13:4; Ps 96:5; Iz 2:8.18.20; Jer 14:14). To je nađeno samo dva puta u Psaltiru.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 97:10-12

¹⁰Mrzite zlo, vi koji ljubite GOSPODINA,

Koji čuva duše Svojih pobožnika;

On ih oslobađa iz ruke pokvarenih.

¹¹Svjetlo je posijano kao sjeme za pravednike

I radost za čestite u srcu.

¹²Budite radosni u GOSPODINU, vi pravedni,

I dajte zahvale Njegovu svetom imenu.

97:10-12 Ova kitica opisuje primjeren način uzvisivanja YHWH. On je Jedini koji:

1. čuva duše (*nefeš*, BDB 659, vidjeti bilješku u Post 35:18 *online*) Svojih pobožnika (BDB 339, vidjeti bilješku u Ps 31:23)
2. oslobađa ih iz ruke pokvarenih
3. sije svjetlost za pravednike (usp. Ps 97:4a)
4. sije radost za čestite u srcu.

Kako bi se onda morali odazvati Njegovi pobožnici?:

1. mrziti zlo – BDB 971, KB 1338, *Qal* IMPERATIV
2. ljubiti YHWH-u – BDB 12, KB 17, *Qal* PARTICIP
3. biti radosni u Gospodinu – BDB 970, KB 1330, *Qal* IMPERATIV, usp. Psalam 32:11
4. dati zahvale Njegovu svetome Imenu – BDB 392, KB 389, *Hiphil* IMPERATIV, usp. Psalam 30:4.

97:11 “Svjetlo je posijano” MT ima “posijano” (רעז, BDB 281, KB 282) ali LXX, Pešita, i Vulgata imaju “svanulo” (ורח, BDB 280), što izgleda odgovara slici bolje (NRSV, TEV, REB, usp. Ps 112:40).

UBS *Text Project* (str. 371) daje “posijano” ocjenu “C” (tj. znatna sumnja).

PITANJA ZA RASPRAVU

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. Sad to ne morate prepustiti komentatoru.

Ova pitanja za raspravu predviđena su da vam pomognu promišljati kroz glavne teme ovoga odjeljka Knjige. Ona su napravljena da budu misaono-nametljiva, ne konačna.

1. Kako je ovaj Psalam povezan s prethodnim Psalmom?
2. Što Psalam 97:2a opisuje?
3. Kako se Psalam 97:4a i 6 odnose prema “prirodnome otkrivenju /prirodnoj objavi”?
4. Tko su “bogovi” Psalma 97:9b?
5. Što u posljednjoj kitici YHWH govori Svojim vjernim sljedbenicima neka čine?

PSALAM 98

PODJELA NA ODLOMKE U SUVREMENIM PRIJEVODIMA

NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB
poziva na hvalu GOSPODINA za Njegovu pravednost	Pjesma hvale GOSPODINU za Njegovo spasenje i osudu	Himna proglašavanja budućega ustoličenja Božjega kraljevskog dostojanstva na Zemlji	Bog Vladar svijeta	Sudac svijeta
<u>MT uvod</u> Psalam				
98:1-3	98:1-3	98:1-3	98:1-3	98:1 98:2-3b 98:3c-4
98:4-6	98:4-6	98:4-6	98:4-6	98:5-6
98:7-9	98:7-9	98:7-9	98:7-9	98:7-8 98:9

ČITANJE KRUG TRI (vidi str. xv.)

SLIJEĐENJE IZVORNE AUTOROVE NAKANE NA RAZINI ODLOMKA

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. To ne smijete prepustiti komentatoru.

Pročitajte odlomak odjednom. Odredite subjekte (čitanje kruga #3, str. xv., kao gore). Usporedite vašu podjelu subjekta s pet prijevoda navedenih gore. Podjela na odlomke nije nadahnuta, ali ona je ključ za slijeđenje izvorne autorove nakane, što je srce tumačenja. Svaki odlomak ima jedan i samo jedan subjekt.

1. Prvi odlomak
2. Drugi odlomak
3. Treći odlomak
4. I tako dalje.

OKVIRNI UVIDI

- A. Sveopći element, toliko istaknut u Psalmima 96 i 97, nastavlja se (tj. Ps 98:3b.4a.7.9a.b):
 1. “u očima naroda”, Psalm 98:2
 2. “Svi krajevi zemlje vidjeli su”, Psalm 98:3
 3. “sva zemljo”, Psalm 98:4
 4. “more... sve što ono sadrži”, Psalm 98:7

5. "Svijet i oni koji obitavaju u njemu", Psalam 98:7
6. "suditi zemlji", Psalam 98:9
7. "suditi svijetu", Psalam 98:9
8. "ljude", Psalam 98:9.

Molim pročitati Posebnu temu u Psalmu 2: Okvirni uvidi: YHWH-in vječni iskusiteljski naum. To je cjelina što čini središte moje teologije!

- B. YHWH dolazi kao Kralj i Sudac za čitav svijet a posebice za Izraela. On dolazi kao Onaj koji je dao obećanja patrijarsima (usp. Ps 98:3a).
- C. Ova prva kitica ima šest PERFEKTA (dovršeno djelovanje) koje potanko govore o tome što je YHWH učinio (ili će učiniti; vremenski element u hebrejskim GLAGOLIMA određen je okvirom):
1. učinio je čudesne stvari, Psalam 98:1
 2. dobio je pobjedu, Psalam 98:1
 3. učinio je poznatim Svoje spasenje, Psalam 98:2
 4. otkrio je Svoju pravednost, Psalam 98:2
 5. sjetio se Svoje dobrote i vjernosti, Psalam 98:3
 6. sva je Zemlja vidjela Njegovo spasenje, Psalam 98:3.

PROUČAVANJE RIJEČI I IZRIČAJA

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 98:1-3

¹O pjevajte GOSPODINU novu pjesmu,
 Jer On je učinio čudesne stvari,
 Njegova desna ruka i Njegova sveta mišica dobile su pobjedu za Njega.
²GOSPODIN je učinio znanim Svoje spasenje;
 On je otkrio Svoju pravednost u očima naroda.
³On se sjetio Svoje dobrote i Svoje vjernosti za dom Izraelov;
 Svi krajevi zemlje vidjeli su spasenje našega Boga.

98:1 "O pjevajte GOSPODINU novu pjesmu" Ovo je *Qal* IMPERATIV. Može se vidjeti zašto su Psalmi 95; 96 i 98 bili smješteni blizu jedan drugoga u Psaltiru od urednika.

Ova "nova pjesma" bila je odaziv od zavjetnoga naroda njihovu Bogu za oslobođenje, oprostjenje, i javno pokazivanje snage (usp. Ps 98:1b; 33:3; 40:3; 96:1; 144:9; 149:1; Iz 42:10; Otk 5:9; 14:3). YHWH je djelovao u njihovu korist. On, i samo On, bio je odgovoran (Ps 98:1c). Međutim, Psalam 37:40 pokazuje kako je YHWH-ino spasenje /oslobođenje povezano na ljudsku vjeru i vjernost. Savez (vidjeti Poebnu temu u Ps 25:10: Savez [ברית]) spaja YHWH-ino suvereno započinjanje i očekivanu poslušnost čovječanstva, koje se mora nastavljati odazivati (vidjeti Poebnu temu u Ps 25:12: Izbor /predestinacija i potreba za teološkom ravnotežom).

Zabilježite broj GLAGOLA upotrijebljenih u ovome Psalmu što upućuju na stvaranje zvukova:

1. pjevajte, Psalam 98:1 – BDB 1010, KB 1479
2. učinio znanim, Psalam 98:2 – BDB 393, KB 390
3. kliči radosno, Psalam. 98:4 – BDB 929, KB 1206
4. bučite, Psalam 98:4 – BDB 822, KB 953
5. pjevajte radosno, Psalam 98:4 – BDB 943, KB 1247
6. pjevajte hvale, Psalam 98:4 – BDB 274, KB 273
7. pjevajte hvale, Psalam 98:5 – isto kao #6
8. kličite radosno, Psalam 98:6 – isto kao #3
9. more huči, Psalam 98:7 – BDB 947, KB 1266
10. rijeke plješću, Psalam 98:8 – BDB 561, KB 567
11. planine pjevaju, Psalam 98:8 – isto kao #5, ali *Piel* IMPERFEKT upotrijebljen u ZAPOVJEDNOME smislu.

▣ “čudesne stvari” Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 9:1: Čudesne stvari (אֲלֹהִים).

▣ “ruka” Teološki ovo je usporedno s Knjigom proroka Izaije 52:10. Pobjeda je Njegova i samo Njegova! Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 7:3-5: Ruka (slikovito prikazano iz Knjige proroka Ezekijela).

▣ “dobile su pobjedu” Ovaj GLAGOL (BDB 446, KB 448, *Hiphil* PERFEKT) znači “spasiti”, “donijeti pobjedu” (usp. Iz 59:16; 63:5). Pobjeda (ovisi o namjeravanome tekstualnome vremenskome okviru) može upućivati na:

1. početno stvaranje (tj. pobjeda nad vodenim kaosom, tj. Ps 65:7; 89:9-10; 93:34)
2. Izlazak /osvajanje (usp. Iz 51:9-10, tj. Crveno more i rijeka Jordan)
3. nadvladavanje bogova (*elohim*) naroda (usp. Ps 2:1; 65:7-8)
4. povratak iz izgnanstva (usp. Iz 40 - 45)
5. konačna pobjeda nad zlom (tj. Post 3:15; Mt 1:21; Mk 10:45; 2. Kor 5:21).

98:2 “GOSPODIN” Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 1:1: Imena za Božanstvo.

▣ “spasenje” Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 3:7: Spasenje (SZ-ni pojam).

▣ “pravednost” Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 1:5: Pravednost.

▣ “u očima naroda” Vidjeti Psalam 46:10 i Knjigu proroka Izaije 52:10. Ne samo da mogu vidjeti, nego oni mogu biti promijenjeni i iskupljeni!

98:3 “Svoje dobrote i Svoje vjernosti za dom Izraelov” Ovo upućuje na YHWH-ina obećanja patrijarsima, počevši s Abrahamom (usp. Post 12:1-3; 15:1; 17:1-8; Ps 105:8-15.42; 106:45).

Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 5:7: Ljubaznost /blagost /dobrota (*hesed*) i

Posebnu temu u Psalmu 12:1: Povjerenje, pouzdanje, vjera, i vjernost u Starome zavjetu (אֱמוּנָה).

▣ “Svi krajevi zemlje” Vidjeti Okvirne uvide, A.

NIDOTTE, str. 521, ima popis kako je izričaj, “krajevi Zemlje”, upotrijebljen:

1. YHWH-ino Ime i hvala – Psalam 48:10; Knjiga proroka Izaije 42:10
2. Božji strah – Psalam 67:7
3. spoznaja Božje vladavine – Psalam 59:13
4. Božje spasenje – Psalam 98:3; Knjiga proroka Izaije 49:6; 52:10
5. Njegova poruka iskupljenja – Knjiga proroka Izaije 48:20; 62:11
6. kraljevanje mesijanskoga Kralja – Psalam 2:7; Knjiga proroka Miheja 5:4.

Za mene, ovaj međunarodni, multietnički, sveopći naglasak jeste žarište i ostvarenje “monoteizma” (vidjeti Posebnu temu u Ps 2:7: Monoteizam).

AB (str. 365-366) revokalizira dva GLAGOLA u PERFEKTU kako bi ih učinila IMPERATIVIMA:

1. “sjeti se” – BDB 269, KB 269 (ovo može upućivati na Izraela)
2. “vidi” – BDB 906, KB 1157 (ovo može upućivati na “sve krajeve Zemlje”).

Iako ovo ima smisla, to ne odgovara nizovima PERFEKTA i usporednici između Psalma 98:2 i 3. IMPERATIVI bi bolje odgovarali narednoj kitici (Ps 98:4-6).

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 98:4-6

⁴Kličite radosno GOSPODINU, sva zemljo;

Bučite i pjevajte radosno i pjevajte hvale.

⁵Pjevajte hvale GOSPODINU s lirom,

S lirom i sa zvukom napjeva.

⁶S trubama i zvukom roga

Kličite radosno pred Kraljem, GOSPODINOM.

98:4-6 Ova kitica ima šest IMPERATIVA što potiču ljude neka hvale Boga Izraelova (usp. Ps 98:3a). To može odražavati svečanost krunidbe u Izraelu (usp. Ps 47:5-9):

1. kliči radosno, Psalam 98:4 – BDB 929, KB 1206, *Hiphil* IMPERATIV
2. bučite, Psalam 98:4 – BDB 822, KB 953, *Qal* IMPERATIV
3. pjevajte radosno, Psalam 98:4 – BDB 943, KB 1247, *Piel* IMPERATIV
4. pjevajte hvale, Psalam 98:4 – BDB 274, KB 273, *Piel* IMPERATIV
5. pjevajte hvale, Psalam 98:5 – isto kao #4
6. kličite radosno, Psalam 98:6 – isto kao #1.

Izrael i čitava Zemlja radovali su se i proglašavali vjernost, čestitost, svetost, snagu, i pravednost Boga stvaranje i iskupljenja (vidjeti Poebnu temu u Ps 9:10b: Osobine Boga Izraelova).

Ovo nije svijet kakvim ga je Bog stvorio da bude! Ovo nije takav svijet ali jednoga dana će biti!

98:6 “roga” [rog] Ovo je *shofar* (BDB 1051). Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 47:5: Rogovi korišteni od Izraela.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 98:7-9

⁷Neka more huči i sve što ono sadrži,
Svijet i oni koji obitavaju u njemu.
⁸Neka rijeke plješću svojim rukama,
Neka planine pjevaju zajedno radosno
⁹Pred GOSPODINOM, jer On dolazi suditi zemlji;
On će suditi svijetu s pravednošću
I ljude s pravičnošću.

98:7-9 Zadnja kitica ima tri JUSIVA što izražavaju potrebu za poosobljenim Stvorenjem (usp. Ps 104:19-22) i ljudima neka hvale pravednoga Suca stvaranja:

1. neka more huči – BDB 947, KB 1266, *Qal* IMPERFEKT upotrijebljen u ZAPOVJEDNOME smislu, usp. Psalam 96:11
2. neka svijet hvali (podrazumijevani paralelizam ali nije izjavljen)
3. neka rijeke plješću – BDB 561, KB 567, *Qal* IMPERFEKT upotrijebljen u ZAPOVJEDNOME smislu
4. neka planine pjevaju – BDB 943, KB 1247, *Piel* IMPERFEKT upotrijebljen u ZAPOVJEDNOME smislu, usp. Psalam 98:4b; 89:12; Knjiga proroka Izaije 55:12.

Brojevi 1 i 2 su usporedni i označavaju ljude. Brojevi 3 i 4 su usporedni i označavaju fizičko Stvorenje.

98:9 “On dolazi” Ovo je *Qal* AKTIVNI PARTICIP. Kad se razmišlja o tome da YHWH “dolazi”, mora biti naglašeno nekoliko stvari:

1. On nije nikad otišao. On je uvijek ovdje!
2. Njegov posebni dolazak ili prisutnost mogu biti za:
 - a. blagoslove
 - b. osudu (kao ovdje, usp. Ps 9:7-8; 96:13)
3. Njegov dolazak donosi očekivanja Novoga dana (tj. obnova zajedništva Edena)
4. ova teološka zamisao može biti dopunjena s dva Dolaska Mesije:
 - a. Prvi dolazak ispunjena većina SZ-nih navještaja
 - b. Drugi dolazak usavršit će YHWH-inu Kraljevinu.

PITANJA ZA RASPRAVU

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. Sad to ne morate prepustiti komentatoru.

Ova pitanja za raspravu predviđena su da vam pomognu promišljati kroz glavne teme ovoga odjeljka Knjige. Ona su napravljena da budu misaono-nametljiva, ne konačna.

1. Što je sadržaj “nove pjesme”?
2. Što naslovljava pobjeda Psalma 98:1?
3. Kako se Psalam 98:3 odnosi na Knjigu Postanka 12?
4. Na koji se događaj u Izraelovu kulturološkome kalendaru odnosi Psalam 98:4-6?
5. Objasnite različite načine kako može biti razumjet YHWH-in dolazak.

PSALAM 99

PODJELA NA ODLOMKE U SUVREMENIM PRIJEVODIMA

NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB
hvala GOSPODINU za Njegovu odanost Izraelu <u>MT nema uvod</u>	hvala GOSPODINU za Njegovu svetost	Himna slavljenja Božjega kraljevskog dostojanstva	Bog vrhovni Kralj	Bog, čestit i sveti Kralj
99:1-5	99:1-3	99:1-5	99:1-3	99:1-2a 99:2b-3b 99:3c-e
	99:4-5		99:4-5	99:4 99:5
99:6-9	99:6-7	99:6-7	99:6-7	99:6 99:7
	99:8-9	99:8-9	99:8-9	99:8 99:9

ČITANJE KRUG TRI (vidi str. xv.)

SLIJEĐENJE IZVORNE AUTOROVE NAKANE NA RAZINI ODLOMKA

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. To ne smijete prepustiti komentatoru.

Pročitajte odlomak odjednom. Odredite subjekte (čitanje kruga #3, str. xv., kao gore). Usporedite vašu podjelu subjekta s pet prijevoda navedenih gore. Podjela na odlomke nije nadahnuta, ali ona je ključ za slijeđenje izvorne autorove nakane, što je srce tumačenja. Svaki odlomak ima jedan i samo jedan subjekt.

1. Prvi odlomak
2. Drugi odlomak
3. Treći odlomak
4. I tako dalje.

OKVIRNI UVIDI

- A. Ovaj Psalam veliča YHWH-ino kraljevanje (usp. Ps 93:1; 96:10; 97:1). Čak Psalam 99:4 može, i vjerojatno, upućuje na YHWH (tj. Silni Kralj). YHWH je bio Izraelov istinski Kralj (usp. 1. Sam 8:7; Ps 47:3; 48:2; 95:3).

- B. Ovaj Psalam odražava:
1. razdoblje lutanja pustinjom:
 - a. Kovčeg saveza (Ps 99:1b.5b)
 - b. Mojsije i Aron (Ps 99:6a)
 - c. stup od oblaka (Ps 99:7a)
 - d. davanje Zakona na Sinaju (Ps 99:7b.c)
 - e. oproštenje (Ps 99:8, usp. Br 14:20)
 2. rano ujedinjena Monarhija (usp. Ps 99:6b, tj. Samuel)
 3. Hram u Jeruzalemu:
 - a. na Sionu (Ps 99:2a, vidjeti Posebnu temu u Ps 74:2: Morija, Šalem, Jebus, Sion, Jeruzalem)
 - b. Njegovo sveto brdo (Ps 99:9b).
- C. Psalam 99:8 jeste ključ teološkoga stiha. On izražava dvojake, nerazdvojive istine o:
1. YHWH-inoj milosrdnoj, dugo-podnošljivoj naravi
 2. ljudskoj odgovornosti da čuje i posluša (usp. Izl 34:6-7).

PROUČAVANJE RIJEČI I IZRIČAJA

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 99:1-5

¹GOSPODIN kraljuje, neka narodi drhte;
On je ustoličen iznad kerubina, neka se zemlja tresе!
²GOSPODIN je velik u Sionu,
I On je uzvišen iznad svih naroda.
³Neka oni hvale Tvoje veliko i strašno ime;
Svet je On.
⁴Jakost Kralja ljubi pravdu;
Ti si učvrstio pravičnost;
Ti si proveo pravdu i pravednost u Jakovu.
⁵Uzvisujte GOSPODINA našega Boga
I štujte kod Njegova podnožja;
Svet je On.

99:1 “GOSPODIN kraljuje” Vidjeti bilješke u Psalmu 96:10 i 97:1. Svi su PERFEKTI, što govore o dovršenim djelovanjima, ali vremenski okvir hebrejskih GLAGOLA mora biti određen iz okvira.

▣ **“neka narodi drhte”** Ovaj GLAGOL (BDB 919, KB 1182, *Qal* IMPERFEKT upotrijebljen u ZAPOVJEDNOME smislu) uspoređan je s “neka se zemlja tresе” (BDB 630, KB 680, *Qal* IMPERFEKT upotrijebljen u ZAPOVJEDNOME smislu; ova riječ [BDB 630, KB 680] nađena je jedino ovdje u SZ-u). Uzeto zajedno, oni oblikuju drugi sveopći naglasak. Ovdje, on odražava YHWH-inu pravdu (usp. Ps 99:4).

I fizičko Stvorenje i ljudska bića pod utjecajem su svoga Stvoritelja (usp. Izl 19; Ps 77:18; Rim 8:18-25)!

▣ **“On je ustoličen iznad kerubina”** GLAGOL (BDB 442, KB 444, *Qal* PARTICIP) znači “sjedi na Svome prijestolju” (usp. 1. Sam 4:4; 2. Sam 6:2; 2. Kr 19:15; 1. Ljet 13:6; Ps 80:1; Iz 37:16). Spominjanje “kerubina” (vidjeti Posebnu temu u Ps 18:10: *Kerubini*) poistovjećuje ovaj izričaj kao upućivanje na Knjigu Izlaska 25:22. Kovčeg saveza bio je zemaljsko mjesto YHWH-ine prisutnosti (tj. “podnožje”, Ps 99:15b; 1. Ljet 28:2; Zemlja je bila nazvana YHWH-inim podnožjem u Iz 66:1; Hram je bio nazvan Njegovim podnožjem u Ps 132:7; Tuž 2:1). On obitava između krila *kerubina* iznad sjedišta milosrđa (tj. poklopca Kovčega saveza). To posebno mjesto (tj. iznad Kovčega saveza u Svetinji nad Svetinjama) bilo je tamo gdje su se Nebo i Zemlja, vidljiva i nevidljiva kraljevina, sastale!

POSEBNA TEMA: KOVČEG SAVEZA (Knjiga Izlaska 25:10-22)

- I. Njegovo mjesto i svrha:
- A. mjesto gdje YHWH obitava (tj. Njegovo podnožje, usp. 1. Ljet 28:2; Ps 132:7; Iz 66:1) sa Svojim narodom, na Kovčegu saveza između krila *kerubina* (vidjeti Posebnu temu u Ps 18:10: *Kerubini*)
 - B. mjesto oprostjenja grijeha (tj. sjedište milosrđa), za sve ljude (usp. Izrael, Lev 16 i 1. Kr 8:27-30; tuđinci, 8:41.43.60).
- II. Njegovi sadržaji:
- A. rabinska predaja:
 1. dvije kamene ploče na koje je YHWH napisao Deset zapovijedi (usp. Izl 31:18; 32:15-16)
 2. dva srebrna stupca koji drže ploče (bez biblijskih referenci)
 3. dijelovi prvotnih dviju ploča koje su bile razbijene od Mojsija zbog Izraelove (Aronove) izradbe i štovanja zlatnoga teleta (usp. Izl 32:19; Pnz 9:17; 10:2)
 4. prijepis čitave Tore (usp. Izl 25:16)
 5. Božja Imena (usp. 1. Kr 8:29) razvijena u *Kabali*, židovskome misticizmu.
 - B. biblijske reference kao na sadržaje (neizvjesno je upućuju li oni na stvari unutar Kovčega ili pored njega):
 1. posuda s manom (usp. Izl 16:31-36)
 2. Aronov štap što je procvjetao (usp. Br 17:4.10; Heb 9:4)
 3. prinosi Filistejaca zbog krivnje (5 zlatnih miševa i zlatnih čireva, usp. 1. Sam 6:3-4.8)
 4. prijepis Deset zapovijedi (usp. Pnz 10:4-5; 31:26)
 - C. kod posvete Salomonova Hrama u 1. Knjizi o Kraljevima 8 bilo je rečeno kako Kovčeg sadržava samo dvije kamene ploče (tj. Deset Riječi [Dekalog], usp. 1. Kr 8:9).
- III. Njegov moguć položaj
- A. Povijesne mogućnosti:
 1. odnesen u Egipat od faraona Šišaka (935.-914. g.pr.Kr.) kad je upao u Judu u petoj godini (926. g.pr.Kr.) Roboamove (sin Salomona) kraljevine (usp. 1. Kr 14:25-26; 2. Ljet 12:9)
 2. odnesen u Egipat (Soan, Tanis, Avaris – različita imena za glavni grad Setija I. u Delti) od faraona Neka II., koji je prognao u izgnanstvo Davidovskoga potomka Joahaza (sin Jošije) godine 597. pr.Kr. (usp. 2. Kr 23:31-35; 2. Ljet 36:1-4)
 3. odnesen u Babilon u Mardukov hram od Nebukadnezara II. kad je Sidkija bio izgnan (586. g.pr.Kr.) a Hram [jeruzalemski – op.prev.] spaljen (usp. 2. Kr 25:9.13-17; 2. Ljet 36:18).
 - B. Židovske predaje:
 1. skriven na gori Nebo /Pisgi od Jeremije prije pada Jeruzalema (2. Mak 2:4-5)
 2. apokrifna 2. Knjiga Baruhova kaže kako ga je skrio neki anđeo
 3. skriven nepoznatim sredstvima, ali bit će vraćen od Ilije neposredno prije negoli Mesija dođe (usp. Mal 4:5)
 4. skriven na gori Gerizimo (Šekem) gdje Samaritanci grade svoj hram YHWH-i
 5. ukopan ispod Hrama (tj. planina Morija) prije negoli je Nabukodonozor oplijenio Jeruzalem.

99:2 “GOSPODIN (YHWH) je velik u Sionu” Ovaj PRIDJEV (BDB (BDB 152) korišten je često o YHWH-i:

1. Njegova Osoba – Ponovljeni zakon 7:21; Knjiga Nehemije 1:5; 8:6; 9:32; Psalam 86:10; 145:3; 147:5; Knjiga proroka Izaije 12:6; Jeremija 10:6; 32:18; Daniel 9:4
2. Njegovo Ime – Knjiga o Jošui 7:9; 1. Samuelova 12:22; 1. Kraljevima 8:42; 2. Ljetopisa 6:32; Psalam 76:1; 99:3; Knjiga proroka Jeremije 10:6; 44:26; Ezekiel 36:23; Malahija 1:11
3. Njegova djela – Ponovljeni zakon 11:7; Knjiga o Sucima 2:7; Psalam 111:2
4. Njegova slava – Psalam 21:5; 138:5
5. Njegovo milosrđe (*hesed*) – 1. Knjiga o Kraljevima 3:6; 2. Ljetopisa 1:8; Psalam 57:10; 86:13; 108:4

6. Njegova dobrota – Knjiga Nehemije 9:25
7. Njegovo smilovanje – Knjiga proroka Izaije 54:7
8. veći od svih bogova – Knjiga Izlaska 18:11; Ponovljeni zakon 10:17; 1. Knjiga Ljetopisa 16:25; 2. Ljetopisa 2:5; Psalam 77:13; 95:3; 96:4; 135:5.

IMENICA (BDB 152) je također korišten o YHWH-i u Ponovljenom zakonu 3:24; 5:24; 9:26; 11:2; 32:3; Psalmu 105:2.

AB predlaže da usporedni PRIJEDLOG (KB 825, #1) u Psalmu 99:2b predlaže mogući usporedan u Psalmu 99:2a, što bi označavalo YHWH-inu veličinu nad Izraelom /Judom, kao što je nad “svim narodima” (str. 368). Mislim da ovo odgovara usporednici bolje. Izrael je bio prvi, ali ne jedini, narod (usp. Mt 28:18-20; Lk 24:46-48; Djela 1:8; Rim 1:16).

▣ **“On je uzvišen iznad svih naroda”** Ovaj izričaj podrazumijeva da je YHWH uzvišen (BDB 926, KB 1202, *Qal* PARTICIP) nad bogovima naroda (tj. njihovim idolima, usp. Ps 97:9; 113:4; također zabilježite Izl 18:11; Pnz 10:17; 1. Ljet 16:25; 2. Ljet 2:5; Ps 77:13; 95:3; 96:4; 135:5).

99:3 “Neka oni hvale Tvoje veliko i strašno ime” Ovo je treći IMPERFEKT upotrijebljen u ZAPOVJEDNOME smislu (usp. Ps 99:1a.b).

Za YHWH-ino “veliko ime”, vidjeti bilješke u Psalmu 99:2.

YHWH-ino “strašno ime” je iz GLAGOLA (BDB 431, KB 432, *Niphal* PARTICIP) “bojati se” ili “strahopoštovanje”. Često je korišteno o YHWH-i (usp. Pnz 7:21; 10:17.21; 28:58; Ps 111:9; Mal 1:14).

Riječi “veliko” i “strašno” često su korištene zajedno kako bi opisale YHWH-u (usp. Neh 1:5; 4:8; 9:32; Dn 9:4).

Ovaj “oni” upućuje na ne-Izraelce (tj. “narodi”, Ps 99:1a; “zemlja”, Ps 99:1b; “svih naroda”, Ps 99:2b).

▣ **“Svet je On”** Zabilježite ovo je ponovljeno u Psalmu 99:5c i na to se smjera u Psalmu 99:9c, što izgleda kao namjeravana usporednica. Za “svet” vidjeti Posebnu temu u 77:13: Svet.

99:4 Ja mislim da se ovaj stih odnosi na Sâmoga YHWH-u (vidjeti Okvirne uvide, A). Zabilježite kako je Njegova kraljevina (Ps 99:1) obilježena:

1. ljubi (BDB 12; KB 17, *Qal* PERFEKT) pravdu (BDB 1048)
2. učvrstio je (BDB 465, KB 464, *Polel* PERFEKT) pravičnost (doslovno čestitost, BDB 449)
3. proveo je (BDB 793, KB 889, *Qal* PERFEKT) pravdu (BDB 1048) i pravednost (BDB 842, vidjeti Posebnu temu u Ps 1:5: Pravednost).

Zabilježite ovi su sva tri PERFEKTA, ali NASB, NJB, i NKJV prevodi prvi kao SADAŠNJE a druga dva kao PROŠLO VRIJEME. Element vremena hebrejskih GLAGOLA mora biti određen okvirom. Dakle, opisuju li ovi tko je YHWH ili što će On učiniti?

Pojmovi “pravda” i “pravednost” često su korišteni zajedno kako bi obilježili primjereno vladanje kraljeva:

1. YHWH Osobno – Psalam 99:4; Knjiga proroka Izaije 33:5; Jeremija 4:2; 9:24
2. David – 1. Knjiga Ljetopisa 18:14
3. Salomon – 1. Knjiga o Kraljevima 10:9; 2. Ljetopisa 9:8
4. judejski kraljevi – Knjiga proroka Jeremije 22:3.15; Ezekiel 45:9
5. izraelski kraljevi – Knjiga proroka Amosa 5:9.24
6. Mesija (tj. Davidova loza) – Knjiga proroka Izaije 9:7; 32:1.16; 59:9,14; Jeremija 33:15.

99:5 “Uzvisujte GOSPODINA našega Boga” Ovo je prvi od dva IMPERATIVA što završavaju prvu kiticu:

1. uzvisujte – BDB 926, KB 1202, *Polel* IMPERATIV, isti GLAGOL upotrijebljen u Psalmu 99:2b
2. štujte (doslovno “kleknite”) – BDB 1005, KB 295, *Hishtaphel* IMPERATIV, usp. Psalam 132:7.

Zabilježite kako je puni zavjetni naslov, “GOSPODIN naš Bog” (doslovno YHWH *Elohim*, usp. Post 2:4; Izl 20:2) ponovljen još tri puta u Psalmu 99:8a.9a.c. YHWH je jedinstveno povezan s Abrahamovim potomstvom:

1. u Sionu, Psalam 99:2 (tj. Hram)
2. u Jakovu, Psalam 99:4c (tj. Izrael)
3. u Mojsiju i Aronu, Psalam 99:6a (Izlazak i razdoblje lutanja pustinjom)
4. u Samuelu, Psalam 99:6b (ujedinjena Monarhija)
5. Njegov Zakon, Psalam 99:7b.c (Izl 19 - 20)
6. Njegovo sveto brdo, Psalam 99:9b.

▣ **“Njegova podnožja”** Vidjeti bilješku u Psalmu 99:1b. GLAGOL “drhtati” (BDB 919) sličan je IMENICI “podnožje” (BDB 919). Ovo može biti uvodna i završna igra zvuka.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 99:6-9

⁶Mojsije i Aron bijahu među Njegovim svećenicima,
I Samuel bi među onima koji se pozivahu na Njegovo ime;
Oni se pozivahu na GOSPODINA i On im odgovori.

⁷On im govoraše u stupu od oblaka;
Oni čuvahu Njegova svjedočanstva
I odredbu što On dade njima.

⁸O GOSPODINE naš Bože, Ti si im odgovorio;
Ti bi opraštajući Bog prema njima,
A ipak osvjetnik njihovih zlih djela.

⁹Uzvisujte GOSPODINA našega Boga
I štujte na Njegovu svetome brdu,
Jer svet je GOSPODIN naš Bog.

99:6-9 Ova kitica pokriva razdoblje Izlaska, lutanja pustinjom, osvajanja, i utemeljenje Monarhije.

99:6 “onima koji se pozivahu na Njegovo ime” Ovo bi moralo obilježiti čin štovanja u Hramu /Šatoru sastanka (usp. Joel 2:32; Djela 2:21; Rim 10:9-13; vidjeti Posebnu temu u Ps 86:5: Što znači “Primiti”, “Vjerovati”, “Ispovjediti se /Priznati”, i “Pozvati se”?). U Knjizi proroka Jeremije 33:3 to označava molitvu (tj. osobni odnos).

Zabilježite oni su pozvali i YHWH je odgovorio (Ps 99:8a)!

99:7 “stupu od oblaka” Ovo upućuje na poseban Oblak (“stup”, BDB 765) što predstavlja YHWH-inu osobnu prisutnost koji je vodio i štito hebrejske robove kad su napustili Egipat i lutali u pustinji (usp. Izl 13:21-22; 14:19.24; 33:9.10; Pnz 1:33; Neh 9:12.19; Ps 78:14; 105:39).

Taj Oblak /stup nestao je nakon što su Izraelci prešli rijeku Jordan kod ulaska u Obećanu zemlju.

▣ Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 97:2: Dolazak na oblacima (nekoliko hebrejskih riječi, ali većinom *anan*, BDB 777, KB 857).

▣ “svjedočanstva...

odredbu” Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 1:2: Pojmovi za Božje otkrivenje (korišteni u Ponovljenome zakonu i Psalmima).

▣ “što On dade njima” Ovaj je stih o Božjemu otkrivenju (tj. “On im govoraše... On dade njima”) i o poslušnosti Njegova naroda tome (usp. Ps 99:7b, tj. “Oni čuvahu”).

Ovaj “njima” Psalma 99:7 izgleda upućuje na Mojsija (usp. Izl 33:9) i Arona (usp. Br 12:4-8). To bi također moglo upućivati na sav Izrael (usp. Izl 19 - 20).

To je jedno od središnjih pitanja kršćanstva /judaizma! Kako je jedan istinski Bog otkrio Sebe:

1. u stvaranju
2. u obećanjima
3. u djelovanjima
4. #1-3 zabilježene su im u SZ-u
5. u Svome Sinu
6. #5 zabilježeno im je u NZ-u.

POSEBNA TEMA: NADAHNUĆE (INSPIRACIJA)

Ovo je tvrdnja vjere da je Bog bio djelatno uključen Svojim Duhom u objavljivanju Svojih djela, obećanja, i volje za čovječanstvo. To je “to” Božansko samo-objavljenje! Ovo samo-objavljenje nazvano je “otkrivenje”. Njegovo objavljivanje za buduće naraštaje nazvano je “nadahnuće”.

Jedina uporaba riječi “nadahnuće” u Bibliji je u 2. Timoteju poslanici 3:16 i doslovno znači “Bog je izdahnuo /izdisao”. Zabilježite “Pismo” u NZ-u uvijek upućuje na SZ (tj. 2. Tim 2:15 upućuje na Timotejev židovski odgoj). Zabilježite svrha Pisma je dvostruka:

1. mudrost što vodi k spasenju, 2. Timoteju poslanica 2:15
2. vježbanje u pravednosti, 2. Timoteju poslanica 2:16.

Zabilježite kako Evanđelje po Ivanu 5:39; 1. Poslanica Korinćanima 15:3-4; i 1. Petrova poslanica 1:10-12 vide SZ kao usmjeravanje prema Kristu. Osobno Isus potvrđuje to u Evanđelju po Luki 24:25-27! Duh je vodio SZ-ne pisce (usp. 2. Pt 1:20-21). Crkva je prihvatila kanon (vidjeti Posebnu temu dolje: Kanon) SZ-a. Oni su ga vidjeli kao potpuno nadahnutoga (usp. Mt 5:17-19). Međutim, oni su također shvatili kako je NZ, što sadrži Isusove riječi i djela, bio konačno otkrivenje (usp. Mt 5:21-48; Heb 1:1-2). Isus je puno, konačno, i dovršeno otkrivenje YHWH (usp. Iv 1:1-5.14; Kol 1:15-16). On ispunjava SZ-na obećanja o Mesiji (tj. Mt 26:31.56; 14:27.49; Lk 20:17; Iv 12:14-16; 13:18; 15:25; 17:12; 19:24-36; Djela 1:16; 3:18.21-26; 4:25-28).

Duh mora otvoriti um i srce prije negoli netko može razumjeti (usp. Djela 8:34-35; 13:27). Duh je vodio biblijske pisce da u ljudskim riječima, idiomima, i slikovitim prikazima izraze istine Božje samo-objave u Isusu (usp. Iv 14:26; 15:26-27; 1. Kor 2:10-11.13-16).

Dobra kratka raspra je u *Christian Theology*, 2. izdanje, str. 224-245 od Millarda J. Ericksona.

Također dobra raspra o književnome postupku “usmeno” utemeljenoga društva prema pisanim spisima nalazi se u *The Lost World of Scripture* (2013) od Johna H. Waltona i D. Brent Sandyja.

POSEBNA TEMA: KANON

- A. Protestantски канон сaдржи све надaхнуте Књиге – Канон је закључен! (Јуда стих 3):
1. прихваћен SZ од Жидова
 2. двадесет и седам Књига у NZ-у (напредујући повјесни процес).
- B. Атори Новогa завјетa повезани с Исусом или апостоли (напредујући повјесни процес):
1. Јакoв и Јуда с Исусом (Нјеговa полубраћа)
 2. Марко с Петром (преокренуо је његовe проповједи у Риму у Еванђелје)
 3. Лука с Павлом
 4. традиционални Жидови с Павлом.
- C. Теолошко јединство с апостолским учењем (касније “правило вјере”):
1. због појавкa hereze (тј. адопционизам, гностичизам, марционизам, и монтанизам)
 2. због одгођеногa Другогa доласкa
 3. због смрти дванаест апостола.
- D. Стално и морално промијенјени животи слушателја.
- E. Опћа сугласност раних цркавa, кроз сугласност ширегa земљописног и различитогa културолошког оквира, прије неголи су главни црквени концили могли бити виђени у раним пописима канонских Књига:
1. Ориген (185.-254.) тврди како су постојала четири Еванђелја и Посланице апостола
 2. Мураторијски фрагмент датирaн између године 180.-200. из Рима (једина преслика данас доступна оштећена је, касни латински текст). Он пописује истих 27 Књига протестантскогa NZ-а (али додaje Петрову Апокалипсу и Пастир Херме)
 3. Еузебије Цезарејски (265.-340.) увео је троstruku ознаку (као што је учинио и Ориген) за опис кршћанских списа: (1) “примљено” те тиме прихваћено; (2) “оспоравано” те тиме разлике међу црквима; и (3) “лажно” те тиме неприхватљиво и не смјеје бити читано у црквима. Оне у оспораваним skupинама биле су: Јакoвлјева посланица, Јудина, 2. Петрова, и 2. и 3. Ивановa посланица

4. Cheltenhamov popis (na latinskome) iz Sjeverne Afrike (godine 360.) ima istih 27 Knjiga (osim Poslanice Hebrejima, Jakovljeve, i Judine [Hebrejima poslanica nije posebice spomenuta, ali može biti uključena u Pavlova pisma]), kao protestantski NZ, ali u neobičnome poretku
5. Atanazijevo Uskršnje pismo iz godine 367. prvo je što popisuje istih 27 Knjiga kao protestantski NZ bez dodataka
6. zamisao i sadržaji autoritativnoga popisa o jedinstvenosti Knjiga bio je povijesni i teološki napredak.

F. Predloženo za čitanje:

1. *The Canon of the New Testament* od Bruca Metzgera, izdavač *Oxford Press*
2. Članci o Kanonu u *Zondervan Pictorial Bible Encyclopedia*, tom 1. str. 709-745
3. *Introduction to the Bible* od Williama E. Nixa i Normana Geislera, izdavač *Moody Press*, 1968. (posebice karta na str. 22)
4. *Holy Writings - Sacred Text: The Canon in Early Christianity* od Johna Bartona, izdavač *Westminster John Knox Press*, 1997.

G. Stari i Novi zavjet jedine su književne produkcije Drevnoga Bliskog Istoka što su bile kanonizirane kao posebni Dolazak i otkrivenje Božanskih svrha. Ne postoje nikakvi drugi religijski popisi što se razlikuju između kanonskih (tj. autoritativnih) nasuprot ne-kanonskih religijskih pisanja.

Kako, zašto, i kad su se ti povijesni procesi dogodili?:

1. Je li to bilo odlukama crkvenih koncila trećega i četvrtoga stoljeća naše ere?
2. Je li to bilo uporabom kršćanskih pisaca drugoga stoljeća?
3. Je li to bilo od crkava kasnoga prvog - do četvrtoga stoljeća?

POSEBNA TEMA: PROSVJETLJENJE (ILUMINACIJA)

Bog je djelovao u prošlosti kako bi jasno otkrio Sebe čovječanstvu (tj. stvaranje, Potop, poziv patrijarsima, Izlazak, osvajanje, itd.). U teologiji je to nazvano "otkrivenje". On je izdvojio određene ljude kako bi objavio i objasnio ovo samo-otkrivenja (npr. Iv 14:26; 16:12-15). U teologiji je to nazvano "nadahnuće". On je poslao Svoga Duha da pomogne čitateljima razumjeti Njega i Njegova obećanja i opskrbe, posebice Dolazak Mesije. U teologiji se ovo naziva "prosvjetljenje" (iluminacija). Poteškoća izniče, ako je Duh uključen u razumijevanje Boga – zašto dakle postoji toliko mnogo tumačenja Njega te Njegove volje i načina?

Dio ove poteškoće leži u čitateljevom pred-razumijevanju ili osobnim iskustvima. Često je osobni djelokrug rada određen uporabom Biblije u *proof-textingu* ili atomističkome [sitničavome – op.prev.] načinu [*proof-texting*: vidjeti: Poslanica Rimljanima, Dodatak tri: Kazalo – op.prev.]. Često je teološka mreža nametnuta iznad Biblije dozvoljavajući joj govoriti samo u izvjesnim područjima i na odabrane načine. Prosvjetljenje jednostavno ne može biti izjednačeno s nadahnućem premda je Sveti Duh uključen u svako. Nadahnuće (vidjeti Posebnu temu gore: Nadahnuće [inspiracija]) je bilo završeno s NZ-om (tj. Juda stihovi 3.20). Većina NZ-nih tekstova što se odnose na prosvjetljenje upućuju na spoznaju o Evanđelju i Kristo-sličnome životu (tj. Rim 8:12-17; 1. Kor 2:10-13; Ef 1:17-19; Fil 1:9-11; Kol 1:9-13; 1. Iv 2:20-27). Ovo je, ustvari, jedno od obećanja "Novoga saveza" (usp. Jer 31:31-34, posebice stih 34).

Najbolji pristup dozvoljavanja Svetome Duhu da pomogne vjernicima u razumijevanju otkrivenja može biti pokušaj traženja središnje zamisli odlomka, a ne tumačenje svake pojedinosti teksta. Glavna misao je ona koja izražava izvornu autorovu središnju istinu. Izradba glavnih crta Knjige ili književne jedinice pomaže u slijeđenju nakane izvornoga nadahnutog autora. Nijedan tumač nije nadahnut. Mi ne možemo ponovno stvoriti metodu tumačenja biblijskoga pisca (tj. nadahnuće). Mi možemo i moramo nastojati razumjeti što su oni govorili svome vremenu i potom prenijeti tu istinu u naše vlastito vrijeme. Postoje dijelovi Biblije koji su višeznačni ili skriveni (do određenoga vremena ili razdoblja). Postojat će također neslaganja o nekim tekstovima i subjektima ali mi moramo jasno izjaviti središnje istine i dozvoliti slobodu za pojedinačna tumačenja vjernika unutar granica izvorne autorove nakane. Tumači moraju hodati u svjetlu kojeg imaju, uvijek bivajući otvorenima za više svjetla od Biblije i Duha. Bog će nas suditi temeljem stupnja našeg razumijevanja i kako živimo to što razumijemo.

Vidjeti tri video propovijedi *online* na www.freebiblecommentary.org u *Introductory Paragraph* na početnoj stranici:

1. Zašto vjerujem SZ-u
2. Zašto vjerujem NZ-u
3. Je li kršćanstvo istinito?.

99:8 “Ti si im odgovorio” Ovo se odnosi na pitanje molitve. Imam tri Posebne teme (navedeno dolje) što naslovljavaju taj predmet. “Im” slijedi uporabu “oni” u Psalmu 99:6. I jedno i drugo upućuje na svećeničke molitve Mojsija, Arona, i Samuela, velikih posrednika SZ-a (usp. Jer 15:1):

1. Mojsije – Knjiga Izlaska 32:9-14.31-32; Brojevi 14:13-19; 21:7; Ponovljeni zakon 9:18-20.25-29; Psalam 106:23
2. Samuel – 1. Knjiga o Samuelu 7:5.8-9; 12:19.23.

Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 64:1: Učinkovita molitva

Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 64:1: Posrednička molitva

Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 64:1: Molitva, neograničena ipak ograničena.

Božji odaziv uzimao je dva oblika:

1. oprost (tj. Izl 34:6-7; Br 14:17-19; Neh 9:17; Ps 78:32; 86:15; 103:6-14)
2. osvetnik njihovih zlih djela (tj. Izl 32:28; Br 20:12; Ps 95:11; 107:12).

Ovo ide zajedno zbog toga jer je poslušnost (usp. Ps 99:7b) ključna. Osuda je i kaznena (tj. Izgnanstvo) i iskupiteljska (usp. Heb 12:5-13). NIDOTTE, tom 3, str. 155, ima veliku izjavu: “oprost i osveta, zakonitost i milost, ljubav i gnjev suprotivosti su u YHWH-i”. Oni izražavaju napetost Saveza milosti sa zahtjevima za ljudskim odazivom. Za punu raspru o “kaznu”, vidjeti NIDOTTE, tom 4, str. 1140-1149.

99:9 NKB ima Psalam 99:9 kao odvojenu kiticu, i to može biti zbog toga jer se preklapaju dva IMPERATIVA usmjerena na Izraela:

1. uzvisujte GOSPODINA našega Boga – BDB 926. LB 1202, *Polel* IMPERATIV, usp. Psalam 99:5
2. štujte na Njegovu svetome brdu (tj. Hram) – BDB 1005, KB 295, *Hishtaphel*, usp. Psalam 99:9.

Međutim, zabilježite namjeravanu građu kitice jedan, što završava u ovima istim IMPERATIVIMA (Ps 99:5) i onda kiticu dva, što završava u istim IMPERATIVIMA. Zapamtite, podjele na kitice nisu nadahnute. Često suvremeni zapadnjački ljudi raščlanjuju ovu SZ-nu poeziju na načine što odražavaju našu kulturu i književne modele, a ne drevne hebrejske i drevne bliskoistočne modele. Ovo može posebice biti istinito o ugaritskim modelima.

▣ **“Jer svet je GOSPODIN naš Bog”** Sličan izričaj završava Psalam 99:5.

Postoje neke engleske verzije što vide trostruko ponavljanje ovoga izričaja (usp. Ps 99:3.5.9) kao autorov način dijeljenja njegova Psalmu u tri kitice (usp. NKJV, TEV); JPSOA ima četiri (Ps 99:1-3.4-5.6-8.9).

PITANJA ZA RASPRAVU

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. Sad to ne morate prepustiti komentatoru.

Ova pitanja za raspravu predviđena su da vam pomognu promišljati kroz glavne teme ovoga odjeljka Knjige. Ona su napravljena da budu misaono-nametljiva, ne konačna.

1. Opišite znakovitost Kovčega saveza.
2. Ima li ovaj Psalam, kao prethodni, sveopći element?
3. Govori li Psalam 99:4 o savršenome Davidovskome kralju ili Osobno o YHWH-i?
4. Zašto su Mojsije, Aron, i Samuel spomenuti u Psalmu 99:6?
5. Kako može YHWH biti i Onaj koji oprašta i Onaj koji se osvećuje?

PSALAM 100

PODJELA NA ODLOMKE U SUVREMENIM PRIJEVODIMA

NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB
svi ljudi potaknuti neka hvale Boga	Pjesma hvale za GOSPODINOVU vjernost Njegovu narodu	Himna o pozivanju svih naroda neka hvale GOSPODINA	Himna hvale	poziv na hvalu
<u>MT uvod</u> Psalam za zahvaljivanje				
100:1-3	100:1-3	100:1-2 100:3	100:1-2 100:3	100:1-2 100:3
100:4-5	100:4-5	100:4 100:5	100:4 100:5	100:4 100:5

ČITANJE KRUG TRI (vidi str. xv.)

SLIJEĐENJE IZVORNE AUTOROVE NAKANE NA RAZINI ODLOMKA

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. To ne smijete prepustiti komentatoru.

Pročitajte odlomak odjednom. Odredite subjekte (čitanje kruga #3, str. xv., kao gore). Usporedite vašu podjelu subjekta s pet prijevoda navedenih gore. Podjela na odlomke nije nadahnuta, ali ona je ključ za slijeđenje izvorne autorove nakane, što je srce tumačenja. Svaki odlomak ima jedan i samo jedan subjekt.

1. Prvi odlomak
2. Drugi odlomak
3. Treći odlomak
4. I tako dalje.

OKVIRNI UVIDI

- A. Ovaj kratki Psalam ima sedam IMPERATIVA usmjerenih na YHWH-in narod:
 1. kliči, Psalam 100:1 – BDB 929, KB 1206, *Hiphil*, usp. Psalam 47:1; 95:1.2
 2. služite, Psalam 100:2 – BDB 712, KB 773, *Qal*, usp. Knjiga Izlaska 3:12; 4:23; Ponovljeni zakon 6:13; 1. Knjiga o Samuelu 7:3; 1. Ljetopisa 28:9
 3. dođite, Psalam 100:2 – BDB 97, KB 112, *Qal*
 4. znajte (tj. u smislu “potvrdite u štovanju”), Psalam 100:3 – BDB 393, KB 390, *Qal*
 5. uđite, Psalam 100:4 – BDB 97, KB 112, *Qal*, usp. Psalam 96:8
 6. dajte hvale, Psalam 100:4 – BDB 392, KB 389, *Hiphil*
 7. blagoslivljajte, Psalam 100:4 – BDB 138, KB 159, *Piel*.

- B. Jedini GLAGOL (PERFEKT) što nije IMPERATIV je u Psalmu 100:3b, koji opisuje YHWH-in izbor i oslobođenje Izraela (tj. Post 12:1-3; 15:12-21):
1. On je stvorio nas – Psalam 95:6; 119:73
 2. Izrael je Njegovo stado – Psalam 23:1; 74:1; 95:7; Knjiga proroka Izaije 40:11; Jeremija 31:10; Ezekiel 34:31 (također upućivanje na Mesiju, Ez 34:23; Mih 5:4; Zah 11; Iv 10:11.14-16).
- C. Ne postoji GLAGOL u Psalmu 100:5. “Biti” GLAGOL mora biti pridodan. Psalam 3:b.c i 5 opisuju Sâmoga YHWH-u i Njegova iskupiteljska djelovanja.
- D. Neki znanstvenici (tj. UBS *Handbook*, NASB *Study Bible*) vjeruju kako je ovaj Psalam zaključna doksologija “Psalama kraljevskoga dostojanstva” (tj. Ps 93; 95 - 99). Pojam “kralj” nije upotrijebljen, ali Psalam 100:3b-c može biti smjeranje na to.

PROUČAVANJE RIJEČI I IZRIČAJA

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 100:1-3

¹Kličite radosno GOSPODINU, sva zemljo.

²Služite GOSPODINU s veseljem;

Dodite pred Njega s radosnim pjevanjem.

³Znajte da je GOSPODIN Sâm Bog;

To je On koji nas stvori, a ne mi sami sebe;

Mi smo Njegov narod i ovce Njegove paše.

100:1 Psalmi obično izražavaju sveopći vid Izraelova Boga. On je jedini istinski Bog, Stvoritelj, Održavatelj, Iskupitelj (usp. Ps 33; 47; 98).

USB *Handbook* (str. 852) predlaže kako bi “sva zemljo” trebalo biti razumjeto sa svakim poetskim retkom u Psalmu 100:2-4.

100:2 U svjetlu YHWH kao jednoga i jedinoga Boga (vidjeti Posebnu temu u Ps 2:7: Monoteizam) oni moraju:

1. služiti Njega s veseljem, usp. Ponovljeni zakon 12:11-12; 28:47
2. dolaziti pred Njega s radosnim pjevanjem, usp. Psalam 66:1; 81:1; 95:2.

Oba od ovih IMPERATIVA (također Ps 100:4) upućuju na hramsko štovanje.

▣ “s radosnim pjevanjem” Ova IMENICA ŽENSKOGA RODA (BDB 943) upućuje na klicanje od radosti (tj. NIDOTTE, tim 3, str. 1128) ili “kliktanje od radosti”, usp. Knjiga o Jobu 3:7; 20:5; Psalam 63:5.

100:3 “je GOSPODIN Sâm Bog ” Ovo je ponavljajuća tema o jedinstvenosti YHWH (usp. Izl 8:10; 9:14; Pnz 4:35.39; 1. Kr 18:39; Ps. 46:10).

▣ “To je On koji nas stvori” Ovo upućuje na poziv i obećanje (uključujući Izlazak, usp. Post 15:12-21) Abrahamu i njegovu potomstvu (vidjeti Okvirne uvide, B).

▣

NASB, NKJV, NJB, LXX, Pešita

“a ne mi sami sebe”

NKJV, TEV, JPSOA, REB, Vulgata

“i mi smo Njegovi”

Prva mogućnost slijedi MT (*Ketiv*). Druga je prijedlog dat od masoretskih znanstvenika koji su kompilirali MT (*Qere*). UBS *Text Project* (str. 373) daje *Qere* ocjenu “B” (neka sumnja).

Poteškoća je koji je od dva “a ne” PRIJEDLOG, “Njegovi” ili VEZNIK i negativno. Oboje zvuči točno isto kad se čita.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 100:4-5

⁴Uđite na Njegova vrata sa zahvalom

I u Njegove dvore s hvalom.

Dajte hvale Njemu, blagoslivljajte Njegovo ime.

⁵Jer GOSPODIN je dobar;

Njegova dobrota je vječna

I Njegova vjernost za sve naraštaje.

100:5 Zabilježite kako je označen YHWH (vidjeti Posebnu temu u Ps 9:10b: Osobine Boga Izraelova):

1. dobar, usp. Psalam 106:1; 117:1; 118:1.29; Knjiga proroka Jeremije 33:1
2. milosrdan, vidjeti Posebnu temu u Psalmu 5:7: Ljubaznost /blagost /dobrota (*hesed*)
3. vječan, vidjeti Posebnu temu u Psalmu 9:5: Zauvijek (*`olam*)
4. vjeran, vidjeti Posebnu temu u Psalmu 12:1: Povjerenje, pouzdanje, vjera, i vjernost u Starome zavjetu (אמֵן)
5. prema svima do kraja vremena:
 - a. ili prema Izraelu ili
 - b. prema svim ljudima koji se pouzdaju u Njega.

PITANJA ZA RASPRAVU

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. Sad to ne morate prepustiti komentatoru.

Ova pitanja za raspravu predviđena su da vam pomognu promišljati kroz glavne teme ovoga odjeljka Knjige. Ona su napravljena da budu misaono-nametljiva, ne konačna.

1. Na koga je ovaj Psalam naslovljen?
2. Na koji stvaralački čin upućuje Psalam 100:3b?
3. Popišite i odredite glavne teološke riječi u Psalmu 100:5.

PSALAM 101

PODJELA NA ODLOMKE U SUVREMENIM PRIJEVODIMA

NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB
psalmistova ispovijed o čestitosti <u>MT</u> uvod Psalam Davidov	obećana vjernost GOSPODINU	Kralj se obvezuje da će vladati pravedno	Kraljevo obećanje	savršeni Vladar
101:1-5	101:1 101:2 101:3-4 101:5	101:1-2b 101:2c-3b 101:3c-4 101:5	101:1-2b 101:2c-5	101:1-2b 101:2c-3b 101:3c-4 101:5
101:6-8	101:6-8	101:6 101:7 101:8	101:6 101:7-8	101:6 101:7 101:8

ČITANJE KRUG TRI (vidi str. xv.)

SLIJEĐENJE IZVORNE AUTOROVE NAKANE NA RAZINI ODLOMKA

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. To ne smijete prepustiti komentatoru.

Pročitajte odlomak odjednom. Odredite subjekte (čitanje kruga #3, str. xv., kao gore). Usporedite vašu podjelu subjekta s pet prijevoda navedenih gore. Podjela na odlomke nije nadahnuta, ali ona je ključ za slijeđenje izvorne autorove nakane, što je srce tumačenja. Svaki odlomak ima jedan i samo jedan subjekt.

1. Prvi odlomak
2. Drugi odlomak
3. Treći odlomak
4. I tako dalje.

OKVIRNI UVIDI

- A. Prva kitica započinje s tri KOHORTATIVA (Ps 101:1-2, tj. *OT Parsing Guide*, str. 451):
1. ja ću pjevati – BDB 1010, KB 1479, *Qal*
 2. ja ću pjevati hvale – BDB 274, KB 372, *Piel*
 3. ja ću paziti – BDB 968, KB 1328, *Hiphil*.
- NASB nastavlja kiticu kroz Psalam 101:5. Postoji nekoliko više “Ja (ne)ću. . .” izjava što djeluju kao KOHORTATIVI:
1. ja ću hodati..., Psalam 101:2 – BDB 229, BK 246
 2. ja neću staviti..., Psalam 101:3 – BDB 1011, KB 1483, *Qal IMPERFEKT*
 3. ja mrzim..., Psalam 101:3 – BDB 971, KB 1338, *Qal PERFEKT* (ali u nizovima IMPERFEKTA)

4. ja neću znati..., Psalam 101:4 – BDB 393, KB 390, *Qal* IMPERFEKT
5. ja ću uništiti..., Psalam 101:5 – BDB 856, KB 1035, *Hiphil* IMPERFEKT
6. ... ja neću podnositi, Psalam 101:5 – BDB 407, KB 410, *Qal* IMPERFEKT.

Samo demant, drugi znanstvenici vide ove GLAGOLE kao one koji upućuju na prošlo djelovanje (AB, tom 17A, str. 4). Ja mislim kako su prvi GLAGOLI o tome što će psalmist učiniti kad YHWH dođe (Ps 100:2b) zbog svoje pobožne poslušnosti Savezu.

- B. Ova kitica (Ps 101:1-5) djeluje kao potvrda psalmistove vjere i vjernosti YHWH-i i Njegovu otkrivenju:
1. on pjeva o YHWH-inoj dobroti (tj. *hesed*, vidjeti Posebnu temu u Ps 5:7: Ljubaznost /blagost /dobrota [*hesed*]; zbog Ps 101:2-5, ove prve dvije mogu biti tvrdnja o vjernosti i čestitosti psalmiste. Te dvije IMENICE često opisuju YHWH-u. Kralj bi trebao odražavati YHWH-inu narav)
 2. on pjeva o YHWH-inoj pravdi (vidjeti Posebnu temu u Ps 9:7-8: Sudac, osuda, i pravda [עֲדָוָה] u Knjizi proroka Izaije)
 3. on živi nedužan put:
 - a. za “nedužnost”, vidjeti Posebnu temu u Psalmu 18:20-24: Besprijeekornost, nevinost, nedužnost, bez prigovora
 - b. za “put”, vidjeti *online* bilješke u Ponovljenome zakonu 8:6 i 10:20; Psalmu 1:1; za srodan pojam “cesta” (BDB 73) vidjeti *online* bilješku u Knjizi proroka Izaije 2:3
 4. on hoda u čestitosti (BDB 1070) srca
 5. on ne stavlja nedostojnu stvar (BDB 116) pred svoje oči
 6. on mrzi one koji skreću od pravednosti (rijetka IMENICA, upotrijebljen samo dva puta u SZ-u, BDB 962, usp. Hoš 5:2)
 7. on ne dopušta da se njihovo tlo (tj. #6) prilijepi na njega
 8. on ne poznaje zlo
 9. on će uništiti /utišati one koji potajno kleveću
 10. on neće podnijeti one koji imaju:
 - a. ponosit pogled
 - b. oholo srce.
- C. Druga kitica nastavlja naglasak Psalma 101:1-5. Ona opisuje psalmistov pobožan način života i odbacivanje zla:
1. pozitivno (Ps 101:6):
 - a. on poznaje vjerne u zemlji
 - b. on žudi da oni obitavaju zajedno
 - c. on dopušta da oni koji žive nedužne živote (Ps 101:6b) poslužuju /služe s njim
 2. negativno (Ps 101:7-8):
 - a. on neće dopustiti onima koji provode prijevaru obitavati s njim
 - b. on neće dopustiti onima koji govore lažnost posluživati /služiti njega
 - c. on će neprekidno uništavati /utišavati pokvarene u zemlji
 - d. on će odrezati one koji kazuju da je psalmist “kralj”.
- D. Zabilježite kako su označeni oprečni vjernim sljedbenicima:
1. idolopoklonici, Psalam 101:3a
 2. otpadnici, Psalam 101:3b
 3. pokvareno srce, Psalam 101:4a
 4. tajni klevetnici, Psalam 101:5a
 5. ponosit pogled, Psalam 101:5b
 6. oholo srce, Psalam 101:5b
 7. provode prijevaru, Psalam 101:7a
 8. govori lažnost, Psalam 101:7b
 9. pokvareni, Psalam 101:8a
 10. oni koji čine nepravdu, Psalam 101:8b.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 101:1-5

¹Ja ću pjevati o dobroti i pravdi,
Tebi, o GOSPODINE, ja ću pjevati hvale.
²Ja ću paziti na nedužan put.
Kad ćeš Ti doći k meni?
Ja ću hodati unutar svoga doma u čestitosti svoga srca.
³Ja neću staviti nedostojnu stvar pred svoje oči;
Ja mrzim djelo onih koji su otpali;
Ja neću to prionuti uz sebe.
⁴Pokvareno srce odstupit će od mene;
Ja neću znati za zlo.
⁵Tko god tajno kleveće svoga bližnjega, njega ja ću uništiti;
Nikoga tko ima ponosit pogled i oholo srce ja neću podnositi.

101:1 “dobroti i pravdi” Za “dobroti” vidjeti Posebnu temu u Psalmu 5:7 Ljubaznost /blagost /dobrota (*hesed*). Za “pravdi” vidjeti Posebnu temu u Psalmu 9:7-8: Sudac, osuda, i pravda (פֶּשַׁע) u Knjizi proroka Izaije.

▣ **“o GOSPODINE”** Ovo je zavjetno Ime za Izraelovo Božanstvo (YHWH). Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 1:1: Imena za Božanstvo.

101:2 “nedužan” Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 18:20-24: Bespriječnost, nevinost, nedužnost, bez prigovora.

▣ **“Kad ćeš Ti doći k meni?”** Ovaj je izričaj od JPSOA preveden: “kad ću ja to postići?”. UBS *Text Project* (str. 373) podupire MT s ocjenom “B” (neka sumnja).

On odražava SZ, Mojsijevsku, na Savezu utemeljenu izvedbu. To je često nazvano “dva puta” (usp. Ps 1; Pnz 30:1.15-20; Jer 17:5-8). Ovo je skupina “Mudrosne književnosti” obilježena pojmovima:

1. blagoslovljen (usp. Ps 1:1; Mt 7)
2. proklet (usp. Pnz 27 - 28)
3. biljni svijet, ili plodan ili umirujući.

Napredak je bio viđen kao izravni dar od Boga za poslušnost Savezu, ali poteškoće su bile izravni ishod grijeha (usp. Job; Ps 73). Ovaj SZ-ni teološki pogled mora biti promijenjen NZ-nim otkrivenjem. Bog je s nama i za nas, temeljeno na tome tko On jeste! Isus je došao za sve, ne samo za neke. SZ usredotočio se na siromašne, otuđene, i društveno bespomoćne kao teološki način potvrđivanja Njegove ljubavi za sve, ne samo na blagoslovljenost izvana! On je došao u Kristu! Njegova ljubav mora biti primljena pokajanjem, vjerom, služenjem, i ustrajnošću.

▣ **“unutar svoga doma”** Ovaj je izričaj višeznačan. Može upućivati na:

1. narode (usp. Ps 101:7, tj. psalmist kao kralj)
2. tuzemno područje
3. društvo.

Psalmist potvrđuje ili svoju sadašnju ili prošlu poslušnost YHWH-inu Savezu danog kroz Mojsija. Oni opisani u Psalmu 101:3 su oni koji svjesno krše Savez ponavljano (IMPERFEKT).

Riječ “dom(a)”, BDB 108, korištena je za kraljevski dvor u 1. Knjizi o Kraljevima 4:6; 16:9; Knjizi proroka Izaije 22:15. To može poduprijeti stajalište da je autor bio kralj.

101:3 Ovaj stih opisuje otpadništvo od vjere. Pojam preveden kao “otpali” (BDB 962, KB 750) pojavljuje se jedino ovdje i u Knjizi proroka Hošee 5:2. KB predlaže “odstupanje /skretanje” ili “prijestup” (LXX). To je teška zamisao ali ponavljana u Pismu. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 26:8-12: Apostazija [otpadništvo –op.prev] (*aphistēmi*). Jer u većini Izraelove povijesti samo su dio njegova naroda bili vjerni sljedbenici.

▣ **“nedostojnu stvar”** Ova IMENICA (BDB 116) je korijen iz naslova za Sotonu, *Belial*, koja je kasnije bila izvedena. Njeno temeljno značenje je “nedostojno”, “ni za što dobro”, “nečasno”. U ovome okviru ona može upućivati na idolatriju (AB, tom 17A, str. 61). Vidjeti bilješku iz **Ponovljenoga zakona 13:13**.

Ponovljeni zakon 13:13: “nedostojan čovjek” Doslovno ovo znači “sinovi *Beliara*” (BDB 116). Hebrejska riječ značila je “nedostojan” ili “dobar ni za što” (usp. Suci 19:22; 20:13; 1. Sam 10:27; 30:22; 1. Kr 21:10.13; Izr 6:12). NZ-nim vremenom, *Beliar* je postao istoznačnica Sotone (usp. 2. Kor 6:15). Postojao je teološki razvitak u Pismu gdje je zlo postalo poosobljeno.

POSEBNA TEMA: OSOBNO ZLO

I. SOTONA JE VRLO TEŠKO PITANJE

- A. SZ ne otkriva izvornog neprijatelja dobru, nego Slugu YHWH koji nudi čovječanstvu drugu mogućnost i optužuje čovječanstvo za nepravdu (A. B. Davidson, *Old Testament Theology*, str. 300-306).
- B. Zamisao osobnoga izvornog neprijatelja Boga razvijala se unutar-biblijske (nekanonske) književnosti pod utjecajem perzijske religije (*Zoroastrijanizam*). Ova je, zauzvrat, imala veliki utjecaj na rabinski judaizam (tj. izgnanstvo Izraela u Babilon, Perziju).
- C. NZ razvija SZ-ne teme u iznenađujuće krutim, ali odabranim, skupinama.

Ako netko pristupi proučavanju zla s gledišta biblijske teologije (proučavanje svake Knjige ili pisca ili književne vrste i zasebno opisano) onda su otkrivena vrlo različita gledišta zla.

Ako, međutim, netko pristupi proučavanju zla s ne-biblijskoga ili posebno-biblijskoga pristupa svjetskim religijama ili istočnjačkim religijama tada je većina NZ-noga razvitka pretkazana u perzijskom dualizmu i grčko-rimskome spiritizmu.

Pod pretpostavkom da je netko odan Božanskome autoritetu Pisma (kao što sam ja!), onda NZ-ni razvitak mora biti viđen kao napredujuće otkrivenje. Kršćani se moraju čuvati od dopuštajućega židovskog folklora ili engleske književnosti (tj. Dantea, Miltona) kako bi unaprijedili razjašnjenje zamisli. U ovome području otkrivenja postoje dakako tajnovitosti i dvosmislenosti. Bog je odabrao ne otkriti sve vidove zla, njegovo podrijetlo (vidjeti Posebnu temu dolje: Lucifer), njegovu svrhu, ali On je otkrio njegov poraz!

II. SOTONA U STAROME ZAVJETU

Izgleda da se u SZ-u pojam Satan [Sotona] (BDB 966, KB 1317) ili “optužitelj” odnosi na tri izdvojene skupine:

- A. ljudski optužitelji (1. Sam 29:4; 2. Sam 19:22; 1. Kr 11:14.23.25; Ps 109:6.20.29)
- B. anđeoski optužitelji (Br 22:22-23; Zah 3:1):
 - 1. Anđeo Gospodinov – Knjiga Brojeva 22:22-23
 - 2. Sotona – 1. Knjiga Ljetopisa 21:1; Job 1 - 2; Knjiga proroka Zaharije 3:1
- C. demonski (moguće Sotona) optužitelji (1. Kr 22:21; Zah 13:2).

Samo je kasnije u međuzavjetnome razdoblju zmija iz Knjige Postanka 3 poistovječena sa Sotonom (usp. Knjiga mudrosti 2:23-24; 2. Hen 31:3), i čak je kasnije to postala rabinska mogućnost (usp. *Sot* 9b i *Sanh.* 29a). “Sinovi Božji” iz Knjige Postanka 6 postaju anđeli u 1. Henokovoj 54:6. Oni postaju podrijetlo zla u rabinskoj teologiji. Spominjem ovo, ne da bih branio ovu teološku ispravnost, nego kako bih pokazao njen razvitak. U NZ-u ove SZ-ne djelatnosti bile su dodane anđeoskome, utjelovljenom zlu (tj. Sotoni) u 2. Poslanici Korinćanima 11:3; Knjizi Otkrivenja 12:9.

Podrijetlo poosobljenoga zla teško je ili nemoguće (ovisno o vašoj točki gledišta) odrediti iz SZ-a. Jedan razlog za to je Izraelov jak monoteizam (usp. 1. Kr 22:20-22; Prop 7:14; Iz 45:7; Am 3:6). Sva uzročnost bila je pripisana YHWH-i kako bi se pokazala Njegova jedinstvenost i prvenstvo (usp. Iz 43:11; 44:6.8.24; 45:5-6.14.18.21.22).

Izvori mogućih obavijesti su: (1) Knjiga o Jobu 1 - 2, gdje je Satan jedan od “sinova Božjih” (tj. anđela) ili (2) Knjiga proroka Izaije 14; Ezekiel 28, gdje su častohlepni bliskoistočni kraljevi (Babilona i Tira) korišteni za slikovit prikaz ponosa Sotone (usp. 1. Tim 3:6). Ja imam pomiješane osjećaje glede toga pristupa. Ezekiel koristi metafore Edenskoga vrta ne samo za kralja Tira kao Sotone (usp. Ez 28:12-16), nego i za kralja Egipta kao Stabla spoznaje dobra i zla (Ez 31). Međutim, Knjiga proroka Izaije 14, posebice stihovi 12-14, izgleda opisuju anđeosku pobunu kroz ponos. Ako nam je Bog želio otkriti posebnu narav i podrijetlo Sotone ovo je vrlo neizravan način i mjesto za napraviti to (vidjeti Posebnu temu dolje: Lucifer). Moramo se čuvati stremljenja sustavne teologije da uzme male, višeznačme dijelove različitih svjedočanstava, autora, knjiga, i književnih vrsta te ih spaja kao dio jedne Božanske slagalice.

III. SOTONA U NOVOME ZAVJETU

Alfred Edersheim (*The Life and Times of Jesus the Messiah*, tom 2, dodaci XIII [str. 748-763] i XVI [str. 770-776]) kaže da je rabinski judaizam bio pretjerano pod utjecajem perzijskoga dualizma i demonskoga nagađanja. U ovome području rabini nisu dobar izvor za istinu. Isus se korjenito razišao od učenja Sinagoge. Ja mislim da je rabinska zamisao andeoskog posredovanja (usp. Djela 7:53) i protivljenja davanja Zakona Mojsiju na brdu Sinaj otvorila vrata zamisli o arkandeoskome neprijatelju YHWH-i kao i čovječanstvu. Postoje dva velika boga iranskoga dualizma (Zoroaster):

1. *Ahura Mazda*, kasnije nazvan *Ormuzd*, koji je bio big stvoritelj, dobar bog
2. *Angra Mainyu*, kasnije nazvan *Ahriman*, uništavajući duh, zao bog.

Oni su se borili za vrhovnu vlast sa Zemljom kao bojnim poprištem. Ovaj se dualizam razvio u judaistički ograničeni dualizam YHWH i Sotone.

Sigurno postoji napredujuće otkrivenje u NZ-u kao što je razvitak zla, ali ne kao razrada rabinske tvrnje. Dobar primjer ove razlike je “rat u Nebu”. Pad Sotone (Đavla) je logička neizbježnost, ali osobitosti nisu date (vidjeti Posebnu temu dolje: Pad Sotone i njegovih anđela). Čak i ono što je dato prekriveno je apokaliptičkim žanrom (usp. Otk 12:4.7.12-13). Iako je Sotona (Đavao) pobijeđen i prognan na Zemlju, on još uvijek djeluje kao sluga YHWH (usp. Mt 4:1; Lk 22:31-32; 1. Kor 5:5; 1. Tim 1:20).

U ovome području moramo zauzdati našu radoznalost. Postoje osobne sile kušnje i zla, ali postoji ipak samo jedan Bog i čovječanstvo je još uvijek odgovorno za njegove /njene odabire. Postoji duhovna borba, i prije i poslije spasenja. Pobjeda može jedino doći i ostati u i kroz Trojedinoga Boga. Zlo je bilo pobijeđeno i ono će biti uklonjeno (usp. Otk 20:10)!

POSEBNA TEMA: LUCIFER (iz Knjige proroka Izaije 14:12)

Pojam hebrejskoga NOMINATIVA MUŠKOGA RODA je ללל (BDB 237, KB 245). Ovaj je oblik nađen jedino ovdje u SZ-u. Korijen GLAGOLA, ללל može značiti:

1. “sjati”, moguće upućivanje na Mladaka ili Danicu, jutarnju zvijezdu
2. “biti hvastav”, ili “hvaliti”, od čega smo dobili Aleluja psalme (tj. psalme hvaljenja).

KB spominje nekoliko mogućnosti kao podrijetlo ovoga korijena:

1. iz ugaritskoga korijena, *hll*
2. iz arapskoga korijena, polumjesec Mladaka
3. iz hebrejskoga korijena, neizvjesno, ali vjerojatno upućuje na jutarnju zvijezdu Danicu (“sin osvita”)
4. iz latinskoga, “Lucifer” upućuje na Danicu (tj. doslovno “svjetlonoša”).

Sav naglasak naslova jeste taj da je ovo nebesko svjetlo brzo potisnuto od jutarnjega svjetla. Njegov sjaj je kratkotrajan! Postoji novi, sjajniji, i bolji dolazak svjetla!

Izaija 14:12: “ti” Naredna dva retka stiha Izaije 14:12 očito upućuju na zemaljskoga kralja Asirije ili Babilona (usp. Iz 14:16-17). Slika spjeva (Iz 14:4-21) uzeta je iz kanaanske mitologije (posebice stihovi 13-14), što je poznato iz pločica iz Raš Šamre nadnevka iz petnaestoga stoljeća prije Krista nađenih kod grada Ugarita.

Pojmovi “zvijezdo jutra” (*Helal*) i “osvita” (*Šabar*) oba su imena božanstava u kanaanskoj mitologiji, kao što je planina bogova na sjeveru (planina Safon, usp. Ps 48:2; Iz 14:13). Isto je tako naslov za božanstvo, “Previšnji”, uobičajen u ugaritskim spjevovima i upućuje na *Baal Šamima* (“Gospodar neba”). U kanaanskoj mitološkoj poeziji *Helal*, niži bog, pokušava prigrabiti silu, ali je poražen. Ovo stoji iza Izaijine slike oholosti istočnjačkoga vlastodržca.

Ovaj je opis ponosa, oholosti kralja Bliskoga Istoka proširen iz Knjige proroka Izaije 14:8-11. Jedino stih 12, uzet doslovno slijedeći Vulgatu, i manjak znanja o ugaritskoj književnosti može koristiti ovaj okvir kao upućivanje na pobunjenoga andeoskog vođu. Vidjeti Knjigu proroka Izaije 14, Okvirni uvidi, B.

Izaija 14:13-14 Ova dva stiha pokazuju bahatost i ponos kraljeva Drevnoga Bliskog Istoka:

1. “Ja ću se popeti na...”, BDB 748, KB 828, *Qal* IMPERFEKT
2. “Ja ću podići svoje prijestolje...”, BDB 926, KB 1202, *Hiphil* IMPERFEKT
3. “Ja ću sjesti na...”, BDB 442, KB 444, *Qal* IMPERFEKT

4. “Ja ću se popeti iznad...”, isti GLAGOL kao #1
5. “Ja ću učiniti sebe poput...”, BDB 197, KB 225, *Hiphil* IMPERFEKT.
Bahatost i ponos srž su paloga ljudskog duha. YHWH jedinstveno osuđuje ovo ljudsko samoproглаšenje božanstvom!

Postojalo je vrijeme kad sam mislio da su Knjige proroka Izaije 14 i Ezekiel 28 prikrivene reference na pad Sotone. Međutim, Biblija naslovljava oba od ovih poglavlja ljudskim kraljevima Drevnoga Bliskog Istoka (tj. Tir, Babilon). Smjeranja i slika uzeti su i iz Knjige Postanka 1 – 3 i iz ugaritske mitologije. To sam vidio jasno kad sam zabilježio kako Ezekiel 31 koristi sliku Postanka za opis faraona kao “stabla spoznaje dobra i zla”.

Mi želimo znati podrijetlo Sotone. Knjiga proroka Izaije 14 nam izgleda govori o njemu ali zabilježite Izaiju 14:9-12.15-20! Svrha i podrijetlo osobnoga zla mora ostati tajnovitost!

POSEBNA TEMA: PAD SOTONE I NJегоVIH ANĐELA (iz Knjige Otkrivenja 12:4)

Otkrivenje 12:4 “njegov rep pomete trećinu nebeskih zvijezda i baci ih na zemlju” Zato jer je pojam “nebeskih zvijezda” korišten vrlo često u SZ-u kako bi uputio na Božje svete (usp. Post 15:5; Jer 33:22; Dn 12:3), neki su pretpostavili da to upućuje na svete, ali okvir vjerojatno upućuje na anđele (usp. Dn 8:10; 2. Pt 2:4; Juda, stih 6). Padajući anđeli (tj. slika padajućih zvijezda) uobičajeni su motiv u židovskoj međuzavjetnoj apokaliptičkoj književnosti (tj. 1. Henokova).

Sotona (vidjeti Posebnu temu u Ps 38:20: Sotona) ocrtan je s anđelima u Nebu pred Bogom u Knjizi o Jobu 1 - 2 i Knjizi proroka Zaharije 3. On je moguće bio “pokrivajući kerubin” (usp. Ez 28:12-18). Ovaj opis, koristeći metafore iz Vrta Eden, ne odgovara kralju Tira, nego kraljevu ponosu i oholosti oponašanoga Sotone (ja postajem više i više uznemiren s ovim pristupom jer je u Knjizi proroka Ezekiel 31, kralj Egipta opisan kao stablo spoznaje dobra i zla. Ezekiel redovito koristi pojmove Edena za opis kraljeva). U SZ-u Sotona nije neprijatelj Boga, nego čovječanstva (usp. Otk 12:10). Sotona nije bio stvoren zao nego se razvio u glavnog neprijatelja svega dobrog i svetog (usp. A. B. Davidsonovu *An Old Testament Theology*, str. 300-306). Nekoliko je puta bilo rečeno kako je on zbačen s Neba (usp. Iz 14:12; Ez 28:16; Lk 10:18; Iv 12:31; 2. Pt 2:4; i Otk 12:7-12). Poteškoća je kada. Je li:

1. tijekom SZ-noga razdoblja:
 - a. prije stvaranja čovjeka, (tj. između Post 1:1 i 1:2, nazvanog "teorijom jaza"; vidjeti Posebnu temu u Ps 20:1: Dan [yom])
 - b. neko vrijeme nakon Joba ali prije Knjige proroka Ezekiel 28:16
 - c. tijekom razdoblja nakon izgnanstva, ali nakon Knjige proroka Zaharije 3:1
2. tijekom NZ-noga razdoblja:
 - a. nakon kušnje Isusa (usp. Mt 4:10)
 - b. tijekom misijskoga puta sedamdesetorice (usp. Lk 10:18)
 - c. u času kraja vremena pobune (usp. Otk 12:9).

Neki se pita upućuje li “trećina zvijezda” na anđele koji su se pobunili protiv Boga i odabrali slijediti Sotonu. Ako je tako, ovo može biti jedini temelj Pisma za demonsko NZ-a povezano s palim anđelima (usp. Otk 12:9.12). Broj, “jedna trećina”, može se odnositi na:

1. ograničenje uništenja tijekom osuda truba (usp. Otk 8:7-12; 9:15.18) a ne poseban broj
2. može predstavljati Sotonovo zavodenje dijela anđela
3. može biti mitološko smjeranje na Babilonsko izvješće o stvaranju.

Na ovoj točki od koristi može biti zapamtiti da iako je ovaj predmet zanimljiv, on vjerojatno nije bio autorova nakana u tome okviru za raspravu o:

1. podrijetlu demonskoga
2. padu Sotone
3. anđeoskoj pobuni u Nebu.

U apokaliptičkoj književnosti središnja tema viđenja jeste ključna, ali doslovnost predstavljanja, pojedinosti i slike su dramske, simboličke, zamišljene (vidjeti Posebnu temu dolje: Apokaliptička književnost). Naša je radoznalost i zapadnjačko razmišljanje ono koje motivira naša iscrpna, logička, doktrinarna utvrđivanja ovih simboličkih tekstova. Budite pozorni od guranja pojedinosti; apokaliptička književnost često je istinski teološki predstavljena u maštovitoj okosnici. Ona je istinita, ali simbolički predstavljena!

POSEBNA TEMA: APOKALIPTIČKA KNJIŽEVNOST

(ova Posebna tema uzeta je iz mojih komentara Knjige Otkrivenja)

Otkrivenje je jedinstveni židovski književni žanr, apokaliptički. Često je korišten u vremenima punima-napetosti kako bi izrazio uvjerenje da je Bog bio u nadzoru povijesti i da će donijeti oslobođenje Svome narodu. Ova vrsta književnosti obilježena je:

1. jakim osjećajem sveopće Božje suverenosti (monoteizam i determinizam)
2. borbom između dobra i zla, ovoga Doba i Doba koje mora doći (dualizam)
3. uporabom tajnih kodiranih riječi (uobičajeno iz SZ-a ili među-zavjetne židovske apokaliptičke književnosti)
4. uporabom boja, brojeva, životinja, ponekad životinja /ljudi
5. uporabom anđeoskoga posredovanja putem viđenja i snova, ali uobičajeno kroz anđeosko posredovanje
6. prvenstvenim žarištima na kraj-vremena (Novo doba)
7. uporabom određenog skupa simbola, ne stvarnosti, za naviještanje poruke o kraju-vremena
8. neki primjeri ove vrste žanra su:
 - a. Stari zavjet:
 - (1) Knjiga proroka Izaije 24 – 27; 56 - 66
 - (2) Knjiga proroka Ezekijela 37 - 48
 - (3) Knjiga proroka Daniela 7 - 12
 - (4) Knjiga proroka Joela 2:28 - 3:21
 - (5) Knjiga proroka Zaharije 1 – 6; 12 - 14
 - b. Novi zavjet
 - (1) Evanđelje po Mateju 24; Marku 13; Luki 21; i 1. Poslanica Korinćanima 15 (na neke načine)
 - (2) 2. Poslanica Solunjanima 2 (uglavnom)
 - (3) Knjiga Otkrivenja (poglavlja 4 - 22)
 - c. ne-kanonska (uzeto iz D. S. Russell, *The Method and Message of Jewish Apocalyptic*, str. 37-38):
 - (1) 1. Henokova knjiga, 2. Henokova (Henokove tajne)
 - (2) Knjiga svečanosti
 - (3) Sibilina proroštva III., IV., V.
 - (4) Zavjet dvanaest patrijarha
 - (5) Salomonovi psalmi
 - (6) Mojsijeva pretpostavka
 - (7) Izaijino mučeništvo
 - (8) Mojsijeva apokalipsa (Život Adama i Eve)
 - (9) Abrahamova apokalipsa
 - (10) Abrahamov zavjet
 - (11) 2. Ezdrina knjiga (4. Ezdrina)
 - (12) Baruh 2., 3.
9. postoji osjećaj dvojnosti u ovome žanru. On vidi stvarnost kao nizove dualizama, suprotivosti, ili napetosti (tako uobičajene u Ivanovim pisanjima) između:
 - a. Neba - Zemlje
 - b. Doba zla (zao čovjek i zli anđeli) – Novo doba pravедnosti (pobožan čovjek i pobožni anđeli)
 - c. sadašnje postojanje – buduće postojanje.

Sve od ovoga kreće se prema dovršenju prouzročene Bogom. Ovo nije svijet kakvim je Bog namjeravao da bude, ali On nastavlja igrati, raditi, i prenositi Svoju volju za obnovom prisnoga zajedništva započetog u Vrtu Eden. Kristov događaj je razvođe Božjega nauma, ali dva Dolaska prouzročili su sadašnji dualizam.

101:4 “zlo” Zlo (BDB 948 II), u ovome okviru, svjesno je kršenje YHWH-ine otkrivene volje. Zbog zla ljudi su naslovljeni u Psalmu 101:3b.5a.6. Mislim da ovo također upućuje na zlu osobu (usp. NAB, *New Berkeley version*). Vidjeti moje bilješke u Ponovljenome zakonu 30:15-20 *online*, www.freebiblecommentaries.org.

101:5 “ja ću uništiti” GLAGOL (BDB 856, KB 1035, *Hiphil* IMPERFEKT [ja vjerujem, upotrijebljen u KOHORTATIVNOME smislu]) znači “istrijebiti”, ili “poništiti” u hebrejskome, ali u arapskome, to znači “utišati” (usp. NJB). Taj suzvučnik korijena odgovara ovome okviru bolje. On pokazuje kako će tajne laži /klevetanje biti utišani (REB).

Pravda će doći jednoga dana! Ona je došla u Kristu (usp. Mt 3:2; 4:17) i bit će dovršena jednoga dana nad svom Zemljom (usp. Mt 6:10; Iv 14:1-3; Otk 11:15).

▣ **“ja neću podnositi”** MT (BDB 407, KB 410, *Qal* IMPERFEKT) suglasnici, כל, ponovljeni su od LXX-e kao אכל (BDB 37). Ovaj ispravak nije podržan od ikojega glavnoga engleskog prijevoda, osim NEB, ali nije slijeđen od REB. “Podnositi” ili “snositi” usporedno je s “uništiti” ili “utišati”.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 101:6-8

⁶Moje oči bit će nad vjernima u zemlji, tako da oni mogu obitavati sa mnom;

On tko hoda po nedužnome putu jeste onaj tko će služiti meni.

⁷Onaj tko provodi prijevaru neće obitavati unutar moga doma;

Onaj tko govori lažnost neće održati svoje mjesto preda mnom.

⁸Svako jutro ja ću uništiti sve pokvarene u zemlji,

Tako dok ne odrežem iz grada GOSPODINOVA sve koji čine nepravdu.

101:6 Nekoliko engleskih prijevode čine i Psalam 101:5 i 6 odvojenim kiticama (NRSV, NJB). Moguće je zbog Psalma 101:3-4.5 (i 7) opisati koga kralj neće prihvatiti, dok Psalam 101:6 opisuje one koje će prihvatiti. Ovo su vrste vjernih sljedbenika koji su kao kralj sâm (usp. Ps 101:1-2).

101:7 “preda mnom” Ova GRADA BDB 617 i BDB 744 ponovljena je iz Psalma 101:3a. Taje je izričaj usporedan s “unutar moga doma”, što je još jedan razlog za vidjeti ovaj Psalam kao pisan od kralja.

101:8 Ovi stihovi izgleda imaju eshatološko usmjerenje:

1. svako jutro (tj. dolazak svjetla; ili jednostavno vrijeme kad kralj održava sud, usp. 2. Sam 15:2)
2. zemlja (tj. ima nekoliko mogućih suzvučnika, vidjeti Posebnu temu u Ps 2:2: Kopno, država, Zemlja)
3. grad Gospodinov (vidjeti Otk 21 - 22, gdje on postaje slika svih Božjih ljudi, tj. “sveti grad, novi Jeruzalem”)
4. odrežem... sve koji čine nepravdu (usp. Mt 25:31-46; Otk 20:11-15; 21:8.27).

PITANJA ZA RASPRAVU

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. Sad to ne morate prepustiti komentatoru.

Ova pitanja za raspravu predviđena su da vam pomognu promišljati kroz glavne teme ovoga odjeljka Knjige. Ona su napravljena da budu misaono-nametljiva, ne konačna.

1. Je li ovo kraljevski Psalam? Zašto ili zašto ne?
2. Opisuje li Psalam 101:1 YHWH-u ili kralja?
3. Zašto je Psalam 101:2b tako teško tumačiti?
4. Upućuje li Psalam 101:3 na idolatriju?
5. Je li Psalam 101:8 eshatološki ili o savršenstvu?

PSALAM 102

PODJELA NA ODLOMKE U SUVREMENIM PRIJEVODIMA

NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB
molitva nesretnoga čovjeka za milosrđe za sebe i Sion <u>MT</u> uvod Molitva nesretnika, kad je slab, i izlijeva svoj naricanje pred Gospodinom	GOSPODINOVA vječna ljubav	molitva za iscjeljenje u bolesti	molitva zabrinutoga mladića	molitva u zloj kobi
102:1-7	102:1-2 102:3-7	102:1-2 102:3-11	102:1-2 102:3-8	102:1-2 102:3-5 102:6-8
102:8-11	102:8-11		102:9-11	102:9-11
102:12-17	102:12-17	102:12-17	102:12-17	102:12-14 102:15-17
102:18-22	102:18-22	102:18-22	102:18-22	102:18-22
102:23-28	102:23-28	102:23-24 102:25-28	102:23-28	102:23-24 102:25-27 102:28

ČITANJE KRUG TRI (vidi str. xv.)

SLIJEĐENJE IZVORNE AUTOROVE NAKANE NA RAZINI ODLOMKA

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. To ne smijete prepustiti komentatoru.

Pročitajte odlomak odjednom. Odredite subjekte (čitanje kruga #3, str. xv., kao gore). Usporedite vašu podjelu subjekta s pet prijevoda navedenih gore. Podjela na odlomke nije nadahnuti, ali ona je ključ za slijeđenje izvorne autorove nakane, što je srce tumačenja. Svaki odlomak ima jedan i samo jedan subjekt.

1. Prvi odlomak
2. Drugi odlomak
3. Treći odlomak
4. I tako dalje.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 102:1-7

¹Čuj moju molitvu, o GOSPODINE!

I neka moj vapaj za pomoć dođe k Tebi.

²Nemoj skriti Svoje lice od mene u dan moje nevolje;

Prigni Svoje uho k meni;

U dan kad zazovem odgovori mi brzo.

³Jer moji dani potrošeni su u dimu,

I moje kosti opržene kao ognjište.

⁴Moje srce dotučeno je kao trava i odumrlo je,

Uistinu, ja zaboravljam jesti svoj kruh.

⁵Zbog glasnoće moga jecanja

Moje kosti prijanjaju uz moje meso.

⁶Ja nalikujem nesitu pustare;

Postao sam kao sova opustošenih mjesta.

⁷Ja ležim budan,

Postao sam kao osamljena ptica na krovu kuće.

102:1-7 Ova kitica opisuje psalmistovo stanje (tj. “dan moje nevolje”, Ps 102:2.23-26):

1. osjeća da je YHWH skrio Svoje lice (tj. nema osjećaja Njegove prisutnosti)
2. njegovi dani potrošeni su u dimu, Psalam 102:3
3. njegove kosti su opržene, Psalam 102:3
4. njegovo srce je dotučeno, Psalam 102:4
5. on je zaboravio jesti zbog svoga glasnog jecanja, Psalam 102:4b-5a
6. njegove kosti prijanjaju uz njegovo meso, Psalam 103:5b
7. on izgleda kao ptica pustare, Psalam 102:6.7b
8. on ne može spavati, Psalam 102:7a.

Moguće da je to što izgleda kao fizička bolest ustvari osoba koja žaluje nad izgnanstvom i gubitkom Hrama (usp. Ps 102:14.18-22.23-28).

102:1-2 Psalam otvara nizove molitvenih zahtjeva:

1. čuj moju molitvu – BDB 1033, KB 1570, *Qal* IMPERATIV, usp. Psalam 17:6; 39:12; 54:2; 55:1; 61:1; 64:1; 143:1
2. neka moj vapaj za pomoć dođe k Tebi – BDB 9, KB 112, *Qal* IMPERFEKT upotrijebljen u ZAPOVJEDNOME smislu
3. nemoj skriti Svoje lice od mene – BDB 711, KB 771, *Hiphil* JUSIV, usp. Psalam 27:9; 69:17; 143:7
4. prigni Svoje uho k meni – BDB 639, KB 692, *Hiphil* IMPERATIV, usp. Psalam 17:6; 31:2; 71:2; 86:1; 88:2
5. brzo – BDB 554, KB 553, *Piel* IMPERATIV (doslovno “budi brz”, vidjeti NJB, većina engleskih prijevoda prevodi to kao PRILOG [BDB 555])
6. odgovori mi – BDB 772, KB 851, *Qal* IMPERATIV.

102:2 “Svoje lice” Ovo je hebrejski idiom za YHWH-inu osobnu prisutnost (usp. Ps 10:11; 13:1; 27:9; 30:7; 44:24; 51:9; 69:17; 80:3.7.19; 88:14; 143:7).

▣ **“dan”** Ova je slika (BDB 398) ponovljena tri puta:

1. u dan moje nevolje, Psalam 102:2a
2. u dan kad zazovem, Psalam 102:2c
3. moji dani, Psalam 102:3a
4. čitavoga dana, Psalam 102:8a
5. moji dani, Psalam 102:11.

Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 20:1: Dan (*yom*).

▣ **“Svoje uho”** Ovo je antropomorfistička slika. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 2:4-6: Bog opisan kao čovjek (jezik antropomorfizama).

102:6 “nesitu...

sova Često su u SZ-u, ptice i divlje životinje korištene za označavanje ne samo napuštenih mjesta, nego prisutnosti demonskoga (tj. Iz 13:19-22; 34:11-15; Sef 2:14). Ovdje je žarište na elementu napuštenosti ili osamljenosti.

Također zabilježite kako su spomenute ptice prema Levitskome zakoniku nečiste (usp. Lev 11:13-19), što je još jedan način potvrđivanja osjećaja odbačenosti!

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 102:8-11

⁸Moji neprijatelji psovali su me čitavoga dana;
Oni koji me ismijavaju koristili su moje *ime* kao kletvu.

⁹Jer ja sam jeo pepeo kao kruh
I miješao svoje piće s plakanjem

¹⁰Zbog Tvoje srdžbe i Tvoga gnjeva,
Jer Ti si me podigao i odbacio si me.

¹¹Moji dani su kao produljena sjena,
I ja odumirem kao trava.

102:8-11 Ova kitica nastavlja opis bolnoga psalmiste:

1. njegovi neprijatelji (moguće upadači) psuju ga neprekidno, Psalm 102:8
2. njegovi ga neprijatelji ismijavaju
3. njegovi neprijatelji koriste njegovo ime kao kletvu (usp. Iz 65:15; Jer 29:22)
- 4-5. on je jeo pepeo i pio suze (ovo su bili znakovi žalovanja, vidjeti Posebnu temu u Ps 30:11: Obredi žalovanja, usp. Ps 42:3; 80:5)
6. njegovi su dani produljeni kao sjena (tj. njegova bol traje dugo vremena)
7. on odumire kao trava (usp. Post 6:3; Job 10:4; 14:1-2; Ps 78:39; 90:5-6; 102:4; 103:15-18; Iz 40:6; 1. Pt 1:24-25).

Teološko pitanje je zašto on trpi. Psalm 102:10 otkriva kako je on iskusio Božansku osudu (usp. Ps 38). Netko se pita je li on simbol ili predstavnik naroda (usp. Ps 102:12-17.18-22).

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 101: 12-17

¹²Ali Ti, o GOSPODINE, ostaješ zauvijek,
I Tvoje ime svim naraštajima.

¹³Ti ćeš ustati i imati smilovanje nad Sionom;
Jer vrijeme je za biti milostiv prema njemu,
Jer određeno vrijeme je došlo.

¹⁴Zasigurno Tvoje sluge nalaze ugodu u njegovu kamenju
I osjećaju sućut za njegov prah.

¹⁵Tako narodi će se bojati imena GOSPODINOVOG
I svi kraljevi zemlje Tvoje slave.

¹⁶Jer GOSPODIN je izgradio Sion;
On se pojavio u Svojoj slavi.

¹⁷On je pogledao molitvu oskudnih
I nije prezreo njihovu molitvu.

102:12-17 Ova kitica ima nacionalni naglasak. YHWH ima međunarodnu svrhu za Izraela. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 2: Okvirni uvidi: YHWH-in vječni iskupiteljski naum.

Zabilježite ono što psalmist tvrdi o YHWH-i:

1. ustoličen zauvijek (usp. Ps 9:7; 10:16; 29:10; Tuž 5:19)
2. Njegovo Ime (doslovno “sjećanje”, BDB 271, usp. Ps 30:4; 97:12) ostaje za sve naraštaje (usp. Izl 3:15; Ps 135:13)

3. On djeluje u milosti prema Svome zavjetnom narodu
4. On je izgradio Sion
5. On se pojavio (tj. Sion) u Svojoj slavi
6. On gleda molitve oskudnih (BDB 792, pojavljuje se jedino ovdje i u Jer 17:6, gdje je to upotrijebljeno o stablu /šikari; korijen dolazi od GLAGOLA, "ogoliti").

Psalmist moli YHWH-u neka djeluje u Izraelovu korist za Svoju veću svrhu!

102:13 "Ti ćeš ustati" Ovaj GLAGOL (BDB 877, KB 1086) ima široko semantičko polje. Može označavati:

1. YHWH-ino ustajanje s Njegova prijestolja kako bi djelovao (usp. Ps 119:126)
2. YHWH-ino buđenje iz sna (metafora za Njegov manjak djelovanja)
3. YHWH-ino postajanje djelatnim nakon razdoblja namjeravane nedjelatnosti.

▣ **"određeno vrijeme je došlo"** IMENICA (BDB 417) ima suzvuk "imenovanoga vremena" (usp. Ps 75:2; Dn 8:19). Zamisao kako je YHWH u nadzoru vremena, prostora, povijesti središte je naravi jedinoga istinskoga Boga (usp. Prop 3).

102:14-17 Ovi stihovi podrazumijevaju uništenje Hrama:

1. narodi (tj. koji su učinili to) će se bojati, Psalam 102:15
2. YHWH će izgraditi Sion i pokazati mu Svoju slavu, Psalam 102:16
3. molitve oskudnih (tj. izgnan narod Božji) čut će se
4. zabilježite Psalam 102:18-22.

102:14 "Zasigurno Tvoje sluge nalaze ugodu u njegovu kamenju" Ovaj me izričaj podsjeća na duboku emocionalnu privrženost što suvremeni judaizam ima za Zid plača u Jeruzalemu (tj. temeljno kamenje Salomonova Hrama). Judaizam (tj. Mojsijevski Zakon) povezan je s posebnim mjestom šovanja (tj. Šator sastanka, kasnije Hram u Jeruzalemu).

▣ **"njegov prah"** Ova IMENICA (BDB 779) često je korištena o ruševinama uništenih gradova (usp. 1. Kr 20:10; Neh 4:2.10; Ez 26:4.12).

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 102:18-22

¹⁸Ovo će biti zapisano naraštajima koji moraju doći,
 Da narod koji još mora biti stvoren može hvaliti GOSPODINA.
¹⁹Jer On gleda dolje iz Svoje svete visine;
 S neba GOSPODIN gleda na zemlju,
²⁰Da čuje jecanje zatvorenika,
 Da oslobodi one koji bijahu osuđeni na smrt,
²¹Kako bi čovjek mogao govoriti o imenu GOSPODINOVU u Sionu
 I Njegovu hvalu u Jeruzalemu,
²²Kad se narodi okupe zajedno,
 I kraljevstva, kako bi služili GOSPODINU.

102:18-22 Ova kitica je obećanje o YHWH-inome vraćanju Njegova zavjetnoga naroda u Judu i njihov Hram.

Poslanica Hebrejima 1 navodi Psalam 102:25-27 kao povezanoga s Isusom. U ovome smislu Psalam 102:28 odnosi se na novi Božji narod (tj. vjerujući Židovi i pogani, usp. Rim 2:28-29; 9:6; Gal 3:7-9.13-14.29; 6:15-16)!

102:19 YHWH zna što se događa na Zemlji (usp. Job 28:24; Ps 14:2; 33:13-14; 53:3; 80:14; Tuž 3:50; 5:1; vidjeti punu bilješku u Ps 33:13-17). Pojam "zemlju" (BDB 75) može imati nekoliko značenja, vidjeti Posebnu temu u Psalmu 2:2: Kopno, država, Zemlja.

▣ **"iz Svoje svete visine..."**

S neba" Ovo su usporednice. Prva može upućivati na Hram na gori Morija, ali kad se obje uzmu zajedno, to može upućivati na YHWH-ino obitavajuće mjesto iznad atmosfere Zemlje.

Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 2:4: Nebo.

Vidjeti Posebnu temu dolje: Nebo i Treće nebo.

POSEBNA TEMA: NEBO i TREĆE NEBO

U SZ-u izričaj “nebesa” uobičajeno je MNOŽINA (tj. *shamayim*, BDB 1029). Hebrejski pojam znači “visina”. Bog prebiva u visini. Ovo shvaćanje odražava svetost i transcendentnost Božju.

U Knjizi Postanka 1:1 na MNOŽINU “nebesa i zemlja” gledalo se kao na Božje stvaranje: (1) atmosfere iznad ove planete ili (2) način upućivanja na svu stvarnost (tj. duhovnu i fizičku). Iz toga temeljnog razumijevanja navođeni su drugi tekstovi kao upućivanje na stupnjeve Neba: “nebesa nad nebesima” (usp. Ps 68:33) ili “nebo i nebesa nad nebesima” (usp. Pnz 10:14; 1. Kr 8:27; Neh 9:6; Ps 148:4). Rabini su nagađali da bi to moglo biti:

1. dva neba (tj. R. Judah, Hagigah 12b)
2. tri neba (svjedočanstva u Lev 2 - 3; uzdizanje u Iz 6 - 7; *Midrash Tehillim* u Ps 114:1)
3. pet neba (III. Baruh)
4. sedam neba (R. Simonb. *Lakish*; 2. Henokova 8; uzdizanje iz Iz 9:7)
5. deset neba (2. Henokova 20:3b; 22:1).

Sve ovo trebalo je prikazati Božje odvojenje od fizičkog Stvorenja i/ili Njegovu transcendentnost. Najčešći broj nebesa u rabinskom judaizmu bio je sedam. A. Cohen, u *Everyman's Talmud* (str. 30), kaže da je ovo bilo povezano s astronomskim sferama, ali ja mislim da to upućuje na sedam kao broj savršenstva (tj. dani stvaranja u Post 1, sedmi dan predstavlja odmor).

Pavao, u 2. Poslanici Korinćanima 12:2, spominje “treće” nebo (grčki *ouranos*) kao način poistovjećivanja Božje osobne, veličanstvene prisutnosti. Pavao je doživio poseban susret s Bogom!

102:20 Ove slike upućuju na izgnane Judejce (i moguće Izraelce).

102:22 Ovo, kao toliko mnogo Psalama u Knjizi IV., ima sveopći naglasak (vidjeti Posebnu temu u Ps 2, Okvirni uvidi: YHWH-in vječni iskupiteljski naum). Izričaj, “kraljevstva, kako bi služili GOSPODINU”, podsjeća me na Knjigu Otkrivenja 5:9-14 i 11:15!

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 102:23-28

- ²³On je oslabio moju snagu na putu;
On je skratio moje dane.
²⁴Ja govorim: “O moj Bože, nemoj me uzeti usred mojih dana,
Tvoje godine su kroz sve naraštaje.
²⁵Od davnine Ti si utemeljio zemlju,
I nebesa su djelo Tvojih ruku.
²⁶Čak i oni će nestati, ali Ti traješ;
I svi od njih će se pohabati kao haljina;
Kao odjeću Ti ćeš ih promijeniti i oni će biti promijenjeni.
²⁷Ali Ti si isti,
I Tvoje godine neće doći kraju.
²⁸Djeca Tvojih slugu će trajati,
I njihovi potomci bit će učvršćeni pred Tobom.”

102:23-28 Ova kitica, kao dvije prethodne, koristi osobnu sliku u narodnome smislu. Ona potvrđuje YHWH-in čin stvaranja (Ps 102:26); On je vječan (102:27)! Njegov je narod prošao kroz razorno vrijeme (poraz, uništenje, izgnanstvo), ali On će ih obnoviti (102:28) jer kao što su “nebo i Zemlja” djelo ruku Njegovih (usp. Ps 8:6; 19:1; Iz 45:12; 48:13), tako je isto, zavjetni narod (usp. Ps 138:8; 143:5; Iz 45:11; 60:2; 64:8; čak i Asirija, Iz 19:25).

102:23-24 LXX prevodi ovaj stih kao YHWH-ino govorenje psalmistu. NZ-na Knjiga Hebrejima 1:10-12 navodi Psalam 102:25-27 kao upućivanje na Isusa. MT prevodi iste hebrejske suglasnike na drukčiji način (usp. *Tyndale OT Commentaries*, tom 16, Ps 73 - 150, str. 395-396).

102:23 “snagu” Pojam (BDB 470) je bio upotrijebljen o snazi naroda koja je bila poražena YHWH-inom osudom (usp. Lev 26:20; Tuž 1:6.14; Am 2:14).

102:25-27 Ovi stihovi iz LXX-e navedeni su u Poslanici Hebrejima 1:10-11, gdje su oni primijenjeni na Isusa (usp. Heb 13:8).

102:27 “**Ali Ti si isti**” YHWH se ne mijenja niti se mijenjaju Njegove svrhe (usp. Ps 33:11; Mal 3:6; Jak 1:17). Psalam 102:27 je dramatična suprotivost Psalmu 102:26. Čak će nebo i Zemlja proći (usp. Iz 34:4; 51:6; Mt 5:18; 24:35; Mk 13:31; Lk 21:33; 2. Pt 3:10; Otk 20:11), ali ne i YHWH!

Za dobru kratku raspru o Božjoj nepromjenjivosti vidjeti od Millarda Ericksona, *Christian Theology*, 2. izdanje, str. 304-308.

PITANJA ZA RASPRAVU

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. Sad to ne morate prepustiti komentatoru.

Ova pitanja za raspravu predviđena su da vam pomognu promišljati kroz glavne teme ovoga odjeljka Knjige. Ona su napravljena da budu misaono-nametljiva, ne konačna.

1. Je li ovaj Psalam o pojedincu ili narodu Izraela?
2. Objasnite sliku Psalma 102:6-7.
3. Podrazumijeva li Psalam 102:14 upućivanje na uništenje Hrama?
4. Upućuje li sveopći naglasak Psalma 102:15.22 na povratak iz izgnanstva ili eshatološku okolnost?
5. Jesu li nebo i Zemlja trajni ili prolazni?
6. Kako je Psalam 102:28 povezan s:
 - a. Knjigom Postanka 12:1-3
 - b. Poslanicom Rimljanima 2:28-29?

PSALAM 103

PODJELA NA ODLOMKE U SUVREMENIM PRIJEVODIMA

NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB
hvala za GOSPODINOVA milosrđa <u>MT</u> uvod Psalam Davidov	hvala za GOSPODINOVA milosrđa	zahvaljivanje za oporavak od bolesti	Božja ljubav	Bog je ljubav
103:1-5	103:1-5	103:1-5	103:1-5	103:1-2 103:3-5
103:6-14	103:6-10 103:11-14	103:6-14	103:6-14	103:6-7 103:8-10 103:11-12 103:13-14
103:15-18	103:15-18	103:15-18	103:15-18	103:15-16 103:17-18
103:19-22	103:19 103:20-22	103:19-22	103:19-22	103:19-20 103:21-22

ČITANJE KRUG TRI (vidi str. xv.)

SLIJEĐENJE IZVORNE AUTOROVE NAKANE NA RAZINI ODLOMKA

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. To ne smijete prepustiti komentatoru.

Pročitajte odlomak odjednom. Odredite subjekte (čitanje kruga #3, str. xv., kao gore). Usporedite vašu podjelu subjekta s pet prijevoda navedenih gore. Podjela na odlomke nije nadahnuta, ali ona je ključ za slijeđenje izvorne autorove nakane, što je srce tumačenja. Svaki odlomak ima jedan i samo jedan subjekt.

1. Prvi odlomak
2. Drugi odlomak
3. Treći odlomak
4. I tako dalje.

OKVIRNI UVIDI

- A. Ovo je jedan od najvećih dostignuća hvale u Psaltiru. On prati Psalam 104. Psalam 103 usredotočuje se na Boga kao milosrdnoga Iskupitelja (YHWH, Ps 103:1.6.8.13.17.19.20.21.22 [dva puta]), dok se Psalam 104 usredotočuje na Božju stvaralačku snagu (*Elohim*, Ps 104:1.33).

- B. Ovaj se Psalam izgleda pomiče od: (1) osobnoga iskustva (2) prema skupnome štovanju (3) do kozmičkoga štovanja.
- C. Kratak pregled:
1. hvala Bogu za Njegovu ljubav prema pojedincima, Psalam 103:1-5
 2. hvala Bogu za Njegovu ljubav prema Izraelu, Psalam 103:6-14
 3. hvala Bogu za Njegovu neograničenu ljubav prema ograničenome čovjeku, Psalam 103:15-18
 4. neka sve hvali Gospodina, Psalam 103:19-22.

PROUČAVANJE RIJEČI I IZRIČAJA

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 103:1-5

¹Blagoslivljaj GOSPODINA, o moja dušo,
I sve što je u meni, *blagoslivlja* Njegovo sveto ime.
²Blagoslivljaj GOSPODINA, o moja dušo,
I ne zaboravi nijedno od Njegovih dobrobiti;
³Koji oprašta sve tvoje nepravde,
Koji iscjeljuje sve tvoje bolesti;
⁴Koji iskupljuje tvoj život od jame,
Koji te kruni s dobrotom i milosrdem;
⁵Koji zadovoljava tvoje godine s dobrima,
Tako *da* je tvoja mladost obnovljena kao orlu.

103:1-2.20-22 “Blagoslivljaj GOSPODINA” Kad netko usporedi prvi i zadnji stih ovoga Psalma i Psalma 104:1.35, očito je da oni oblikuju jedinicu (šest *Piel* IMPERATIVA).

▣ “Blagoslivljaj” Ovaj pojam (BDB 138, KB 159) jedan je od dva korijena upotrijebljenih o blagoslovima:

1. אָשַׁר (BDB 80) upotrijebljen je 45 puta u SZ-u i podudara se s “blagoslovljen je” iz Evandjelja po Mateju 5:3-10 (tj. Blaženstva). Obilježava stanje blagoslovljenosti (usp. Ps 1:1; 2:12; 32:1.2; 33:12; 34:8; 40:4; itd.)
2. בָּרַךְ (BDB 138) upotrijebljen ovdje (usp. Ps 103:1.2.20.21.21; 104:1.35) i više od 325 puta u SZ-u.
Bio je upotrijebljen o:
 - a. YHWH-inom blagoslovu prvotnoga Stvorenja – Knjiga Postanka 1:22.28
 - b. YHWH-inom blagoslovu patrijarha – Knjiga Postanka 12:1; 18:18; 22:17-18; 26:4; 28:14
 - c. prokletstvu i blagoslovu obzirom na poslušnost Savezu – Ponovljeni zakon 27 - 28 (također zabilježite Lev 26).
 Temeljni korijen ima dva (moguće povezana) suzvuka:
 - a. kleknuti
 - b. blagosloviti.

103:1 “dušo” *Nefeš* (BDB 659, KB 711-713) je hebrejski pojam za “životnu snagu”. Upotrijebljen je i za čovječanstvo (Post 2:7) i za životinje (usp. Post 1:24; 2:19). Ovdje, on je usporedan s narednim izričajem: “sve što je u meni”, što naglašava autorovu nakanu da hvali Boga s čitavim svojim bićem. Vidjeti bilješku *online* na www.freebiblecommentaries.org u Psalmu 3:2.

▣ “o moja dušo” Ovo je književni oblik gdje autor govori sâmom sebi (usp. Ps 42:5.11; 43:5; 104:1.35; 116:7). To je način upućivanja na nečiji vlastiti tijek razmišljanja.

▣ “Njegovo sveto ime” Ostatak ovoga Psalma, posebno Psalam 103:8-14, opisuje Božju narav. Taj nam Psalam pomaže dobiti pravu sliku o srcu i umu vječnoga Boga, Stvoritelja, Iskupitelja. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 9:10b: Osobine Boga Izraelova.

103:2 “I ne zaboravi nijedno od Njegovih dobrobiti” U SZ-u, to da Bog zaboravi vrlo je važno jer govori o Njegovu oprost. Ali za osobu da zaboravi govori o njenoj nezahvalnosti ili pobuni. Dobar usporedni odlomak za Božje nježno milosrđe prema palome čovjeku vidljiv je u Ponovljenome zakonu 4:9.23.31; 6:12; 8:11.14.19; 9:7; 25:19. Samo pripadati i odražavati to tko Bog jeste i što je On učinio za nas donosi radost srcu istinskoga vjernika.

103:3 “Koji oprašta sve tvoje nepravde” Pojam (BDB 699, KB 757) za “oprašta” upotrijebljen je u hebrejskome samo za Božje oprostjenje. Psalam 103:11-13 uključuje tri metafore što opisuju Božje oprostjenje u živopisnim pojmovima.

▣ Zabilježite nizove PARTICIPA što opisuju zašto YHWH mora biti blagoslivljan (tj. On daje dobrobiti):

1. On oprašta sve tvoje nepravde – BDB 699, KB 757, *Qal*
2. On iscjeljuje sve tvoje bolesti – BDB 950, KB 1272, *Qal*
3. On iskupljuje tvoj život od jame – BDB 145, KB 169, *Qal*
4. On te kruni s dobrotom i milosrđem – BDB 742, KB 815, *Piel*
5. On zadovoljava tvoje godine s dobrima – BDB 959, KB 1302, *Hiphil*.

Ovaj niz od pet PARTICIPA pokriva život na Zemlji i budući život u Nebu.

▣ **“Koji iscjeljuje sve tvoje bolesti”** Hebrejska IMENICA, “bolest” (BDB 316), i GLAGOL (BDB 317 I) upotrijebljeni su u Ponovljenome zakonu 29:21 u smislu prokletstva zbog Izraelove neposlušnosti Savezu. Zbog ove uporabe, i nekoliko SZ-nih odlomaka što govore o iscjeljenju od grijeha (usp. Ps 41:4; Iz 1:6; 6:10; 53:5), postoji sumnja kako je naglasak ovoga stiha na fizičkome iscjeljenju, iako zasigurno uključuje i to (usp. Izl 15:26; Pnz 32:29; Ps 147:3). Židovi su razumijevali kako su grijeh i bolest povezani (usp. Jak 5:13-18). Ovdje, to je usporedno s “oprašta sve tvoje nepravde”.

POSEBNA TEMA: ISCJELJENJE

Za mene je potresno da svi koji su bili iscijeljeni u NZ-u nisu bili istovremeno “spašeni” (tj. pouzdanje u Krista i imanje vječnoga života). Fizičko iscjeljenje slab je nadomjestak za duhovno spasenje. Čudesa su samo istinski korisna ako nas dovode k Bogu. Svi ljudi žive u palome svijetu. Događaju se loše stvari. Bog često odabire ne posredovati, ali to ne govori ništa o Njegovoj ljubavi i skrbi. Budite pozorni od zahtijevanja da Bog djeluje čudesno za svaku potrebu u ovome sadašnjem Dobu zla. On je suveren i mi ne znamo potpune suzvučke ikojega datog stanja.

Na ovoj točki želio bih dodati svoje bilješke iz komentara **2. Timoteju poslanice 4:20** o Pavlu i fizičkome iscjeljenju (vidjeti www.freebiblecommentaries.org):

“Postoji toliko mnogo pitanja što bismo htjeli postaviti NZ-nim piscima. Jedno pitanje jeste to što svi vjernici razmišljaju o fizičkome iscjeljenju. U Djelima apostolskim (usp. 19:12; 28:7-9) Pavao je kadar iscijeliti, ali ovdje i u 2. Poslanici Korinćanima 12:7-10 i Filipljanima 2:25-30, on izgleda nemoćan. Zašto su neki iscijeljeni a ne svi, i postoji li vremenski prozor povezan s iscjeljenjem koji se zatvorio?”

Ja jamačno vjerujem u nadnaravnoga, milosrdnoga Oca koji je iscjeljivao i iscjeljuje fizički kao i duhovno, ali zašto je ovaj iscjeljujući vid naizgled prisutan i potom upadljivo izostaje? Ja ne mislim kako je to povezano s ljudskom vjerom, jer Pavao je zasigurno imao vjeru (usp. 2. Kor 12). Osjećao sam da iscjeljujuća i vjerujuća čudesa potvrđuju vjerodostojnost i pravovaljanost Evanđelja, koja se još uvijek događaju u područjima svijeta gdje su prvo naviještena. Međutim, osjećam kako Bog želi da mi hodamo sukladno vjeri a ne znaku. Isto tako, fizičko oboljenje često je dopušteno u životima vjernika:

1. kao privremena kazna za grijeh
2. kao životne posljedice u palome svijetu
3. da pomognu vjernicima biti duhovno zrelima.

Moja poteškoća jeste ta da nikad nisam znao što je uključeno! Moja molitva da bude vršena Božja volja u svakome slučaju nije manjak vjere nego iskrena nakana dopuštanja milostivome, milosrdnome Bogu da vrši Svoju volju u životu svakoga.”

Ovdje su moji zaključci:

1. iscjeljenje je bio važan vid službe Isusa i apostola
2. prvenstveno je bilo namjeravano potvrditi temeljito novu poruku o Bogu i Njegovu Kraljevstvu
3. ono pokazuje Božje srce za ljude koji pate

4. Bog se nije promijenio (Mal 3:6) i On još uvijek djeluje u ljubavi, u iscjeljenju (svi se duhovni darovi nastavljaju, usp. 1. Kor 12:9.28.30)
5. postoje primjeri gdje se iscjeljenje onih s velikom vjerom nije dogodilo (brošura što mi je pomogla u ovome području je od Gordona Feeja, *The Disease of the Health, Wealth Gospel*):
 - a. Pavao, 2. Poslanica Korinćanima 12:7-10
 - b. Trofim, 2. Timoteju poslanica 4:20
6. grijeh i bolest bili su povezani u rabinskoj misli (usp. Iv 9:2; Jak 5:13-18)
7. iscjeljenje nije jamstvo Novoga saveza. Ono nije dio pomirenja opisanog u Knjizi proroka Izaije 53:4-5 i Psalmu 103:3, gdje je iscjeljenje slika za oprostjenje (vidjeti Iz 1:5-6, gdje je bolest metafora za grijeh)
8. postoji istinska tajnovitost o tome zašto neki jesu a neki nisu iscijeljeni
9. moguće da iako je iscjeljenje prisutno u svakome dobu, postojalo je znakovito povećanje tijekom Isusova života; ovo povećanje ponovno će se dogoditi netom prije Njegova povratka.

Suvremeni autor koji mi je pomogao shvatiti kako je moja vlastita denominacijska predaja podcijenila djelo Duha, posebice ono čudesno, jeste Gordon Fee. On ima nekoliko knjiga, ali dvije što se bave s ovim područjem su:

1. *Paul, the Spirit, and the People of God*
2. *God's Empowering Presence: The Holy Spirit and the Letters of Paul.*

Kao i s većinom biblijskih pitanja, postoje dvije krajnosti. Mi moramo hodati u svjetlu što imamo u ljubavi, ali uvijek biti otvorenima za više svjetla iz Biblije i od Duha.

103:4 “Koji iskupljuje tvoj život” Pojam “iskupljuje” (BDB 145, KB 169, *Qal* AKTIVNI PARTICIP) isti je kao “iskupitelj srodnik” ili *go'el* (BDB 145, *Qal* AKTIVNI PARTICIP, usp. Job 19:25 i također isti korijen u Rut 4). Ovdje, Bog je opisan u prisnima obiteljskim pojmovima, kao što je On opisan u Psalmu 103:13.

▣ **“od jame”** Ovo može biti upotrijebljeno u smislu fizičkoga uništenja, ali zbog njegove usporednice u odnosu na pojam *Šeol* u Psalmu 16:10, ovo se izgleda odnosi na autorovu nadu u život poslije smrti (vidjeti Posebnu temu u Ps 1:6: Gdje su mrtvi? [*Šeol/Hades, Gehena, Tartarus*]). Neki autori čak povezuju Psalm 103:4b i 5 s ovim okvirom.

▣ **“Koji te kruni s dobrotom”** GLAGOL (BDB 742, KB 815) može značiti:

1. kruniti – LXX i većina engleskih prijevoda
2. okružiti – JPSOA, NIDOTTE, tom 3, str. 384.

Oba imaju smisla u ovome okviru.

▣ **“milosrdem”** Pojam (BDB 933) je često korišten o YHWH-i (usp. Izl 33:19; Pnz 13:17; 30:3; 2. Kr 13:23; Iz 14:1; 30:18; 49:10.13; 54:8.10; 55:7; 60:10). Bio je upotrijebljen u Psalmu 102:14 za opis osjećaja izgnanika glede razorenoga Hrama (usp. Tuž 3:22).

103:5 “Koji zadovoljava tvoje godine s dobrima” Ovo je vrlo težak stih za prevesti zbog neizvjesnosti hebrejskoga pojma, “godine”. Doslovno, on znači “ukrasi” (BDB 725). Prijevod *King Jamesa*, “usta”, očito je neispravan. ASV prijevod, zajedno sa Septuagintom, i Vulgatom, imaju “žudnju”, što je izgleda izvedeno značenje iz izvornoga pojma, dok većina suvremenih prijevoda koristi tekstualnu ispravku kako bi stvorili zamisao o životu ili punini života (usp. NEB, RSV, TEB i JPSOA). AB (Michael Dahood, str. 26) vidi to kao upućivanje na vječnost (tj. život s Bogom u Nebu). UBS *Text Project* daje riječi “ukrasi” ocjenu “B” (neka sumnja).

▣ **“Tako da je tvoja mladost obnovljena kao orlu”** Zamisao o “orlu” prouzročila je nekim komentatorima uzeti ovaj stih na dva različita načina:

1. stvarno upućuje na silovitu snagu orlova (usp. Iz 40:31)
2. mitsko smjerenje na feniksa, ptice koja se vraća u život nakon smrti (usp. RSV prijevod; moguće Job 29:18)
3. linjanje orlova tako da dobiju novo perje (NET Biblija).

Pojam preveden “orlu” (BDB 676) može upućivati na orla ili strvinara. U ovome okviru YHWH-ina milosrda i milosti, “orlu” je bolji odabir (zabilježiti Izl 19:4; Pnz 32:11; Iz 40:31).

GLAGOL “obnovljena” (BDB 293, KB 293) je rijedak (usp. 1. Sam 11:14; 2. Ljet 15:8; 24:4.12; Job 10:17; Iz 61:4; Tuž 5:21). Upotrijebljen je samo tri puta u Psaltiru:

1. Psalam 51:10 – obnovi postojan duh u meni (*Piel* IMPERFEKT)
2. Psalam 103:5 – obnovljena kao orlu (*Hithpael* IMPERFEKT)
3. Psalam 104:30 – Ti obnavljaš lice zemlje (*Piel* IMPERFEKT).

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 103:6-14

⁶GOSPODIN čini pravedna djela
I osude za sve koji su potlačeni.
⁷On učini znanim Svoje putove Mojsiju,
Svoja djela sinovima Izraela.
⁸GOSPODIN je milosrdan i milostiv,
Spor na bijes i bogat u dobroti.
⁹On se neće uvijek boriti s nama,
Niti će On čuvati Svoj bijes zauvijek.
¹⁰On se nije bavio s nama prema našim grijesima,
Niti nas kaznio prema našim nepravdama.
¹¹Jer kao što su visoko nebesa iznad zemlje,
Tako velika je Njegova dobrota prema onima koji se boje Njega.
¹²Tako daleko kao što je istok od zapada,
Tako je daleko On uklonio naše prijestupe od nas.
¹³Baš kao što otac ima smilovanje nad svojom djecom,
Tako GOSPODIN ima smilovanje nad onima koji se boje Njega.
¹⁴Jer On Sâm poznaje našu građu;
On je pozoran jer mi smo samo prah.

103:6.7 “GOSPODIN čini pravedna djela” Pojam “pravedna djela” korišten je na dva načina u SZ-u:

1. za opis Božje svetosti
2. za opis Božjih djela spasenja.

Izgleda kako u ova dva stiha imamo opis događaja Izlaska i lutanja pustinjom. Stoga, ovo je trostruko zahvaljivanje za Božji čin milosti u:

1. oslobođenju iz Egipta
2. otkrivanju Sâmoga Sebe Mojsiju
3. strpljenju s narodom tijekom lutanja pustinjom.

▣ **“I osude za sve koji su potlačeni”** Postoje dva načina tumačenja takvih testova kao što je ovaj:

1. Bog se brine za slabe, siromašne, i nemoćne (tj. Izl 22:22-24; Pnz 10:17-19; Ps 68:5)
2. budući je SZ vidio napredak kao znak Božje naklonosti, često je logički zaključak bio kako je On odbacio druge zbog njihovih grijeha (tj. Job, Ps 73), ali moguće je vidjeti Božju ponavljajuću iskazanu ljubav kao književni način pokazivanja /potvrđivanja Njegove ljubavi i skrbi za sve!

103:7 “On učini znanim Svoje putove Mojsiju” YHWH je objavio Sâm Sebe Mojsiju, usp. Knjiga Izlaska 19 - 20; 33:13; Psalam 99:7. SZ je nadahnuto, vječno otkrivenje (usp. Mt 5:17-19), ali mora biti zapamćeno da je Isus konačno otkrivenje (usp. Mt 5:21-48). On je jedini pravi tumač Pisma. On je gospodar Pisma! Mojsijevsko otkrivenje još uvijek djeluje u posvećenju ali ne u opravdanju.

POSEBNA TEMA: PAVLOVA STAJALIŠTA O MOJSIJEVSKOM ZAKONU

On je dobar i od Boga je (usp. Rim 7:12.16).

- A. On nije put do pravednosti i prihvaćanja od Boga (on čak može biti i prokletstvo, usp. Gal 3). Vidjeti Posebnu temu dolje: Mojsijevski Zakon i kršćanin.
- B. On je ipak Božja volja za vjernike jer je Božje Sâmo-otkrivenje (Pavao često navodi SZ kako bi uvjerio i/ili ohrabrio vjernike).
- C. Vjernici su obaviješteni iz SZ-a (usp. Rim 4:23-24; 15:4; 1. Kor 10:6.11), ali nisu spašeni SZ-om (usp. Djela 15; Rim 4; Gal 3; Heb). On djeluje u posvećenju ali u opravdanju.
- D. On djeluje u Novome savezu kako bi:
 - 1. pokazao grješnost (usp. Gal 3:15-29)
 - 2. vodio iskupljeno čovječanstvo u društvu
 - 3. dao obavijest kršćaninu o etičkim odlukama.

Ovaj teološki spektar povezan sa Zakonom, od prokletstva (usp. Gal 3:10-13) i umiranja do blagoslova i trajnosti jeste taj što uzrokuje poteškoću u pokušavanju razumijevanja Pavlova stajališta o Mojsijevskome Zakonu. U *A Man in Christ*, James Stewart pokazuje Pavlovo paradoksalno razmišljanje i pisanje:

“Obično biste očekivali čovjeka koji je sebe postavio kao onaj koji gradi sustav misli i doktrine kako bi učvrstio što je moguće kruće moguća značenja pojmova što je on koristio. Od njega biste očekivali da cilja na točnost u frazeologiji njegovih vodećih zamisli. Zahtijevali biste da riječ, jednom upotrijebljena od vašega pisca u određenome smislu, nosi taj smisao naskroz. Ali tražiti to od Pavla znači biti razočaran. Mnogo od njegove frazeologije je tečna, ne kruta ... ‘Zakon je svet’, piše on, ‘ja uživam u zakonu Božjem po unutaršnjem čovjeku’ (usp. Rim 7:12.22) ali to je jasan drugi vid pojma *nomos* koji čini da on negdje drugdje kaže: ‘Krist nas je oslobodio od prokletstva zakona’ (usp. Gal 3:13)” (str. 26).

POSEBNA TEMA: MOJSIJEVSKI ZAKON I KRŠĆANIN

- A. Zakon je nadahnuto Pismo i on je vječan (usp. Mt 5:17-19).
- B. Zakon kao put spasenja je ništavan i uvijek je bio, ali čovječanstvo mora vidjeti kako su njegovi /njeni vlastiti napori bili isprazni (usp. Mt 5:20.48; Rim 7:7-12; Gal 3:1 i dalje; Jak 2:10).
- C. Kristovo Evanđelje je jedini put k Bogu (usp. Iv 14:6; Rim 3:21; Gal 2:15-21; Heb 8:12).
- D. Stari zavjet još je uvijek od pomoći vjernicima kao Božja volja za ljude u društvu (posebice “Dekalog”), ali ne kao način spasenja (tj. od djeluje u posvećenju ali ne u opravdanju). Kult Izraela (žrtveni sustav, sveti dani, građanski i religijski zakoni) je prošao ali Bog još uvijek govori kroz SZ. Odredbe spomenute u Djelima apostolskim 15:20 upućuju jedino na pitanje zajedništva, ne na spasenje.
- E. Ključni tekstovi o SZ-u i njegovu odnosu na NZ-ne vjernike su:
 - 1. Jeruzalemski sabor iz Djela apostolskih 15
 - 2. teološki sažetak poruke Evanđelja u Poslanici Galaćanima 3
 - 3. usporedba Mojsijevskoga Saveza (SZ) s Isusovim Novim savezom (NZ) je Knjiga Hebrejima. Ona koristi nekoliko skupina kako bi slikovito prikazala prvenstvo NZ-a.
 - 4. vidjeti Posebnu temu gore (Ps 103:7): Pavlova stajališta o Mojsijevskome Zakonu.

Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 99:7: Nadahnuće (inspiracija).

Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 99:7: Prosvjetljenje (iluminacija).

▣ **“Svoje putove”** Ovo je jedan od nekoliko pojmova upotrijebljenih za opis YHWH-ina otkrivenja. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 1:2: Pojmovi za Božje otkrivenje (korišteni u Ponovljenome zakonu i Psalmima).

103:8 “GOSPODIN je milosrdan i milostiv,

Spur na bijes i bogat u dobroti” Ovo je prvi izričaj u nizovima opisa Božje naravi. On izgleda kao smjerenje na Knjigu Izlaska 34:6.7. Te osobine Božje potvrđivane su ponovno i ponovno u Pismu (usp. Br 14:18; Pnz 4:31; Neh 9:17; Ps 86:15; 145:8; Joel 2:13; Jona 4:2). Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 9:10b: Osobine Boga Izraelova.

103:9 “On se neće uvijek boriti s nama” Kad netko čita ovo u engleskome to izgleda kako se podrazumijeva da Bog neće uvijek imati milosrđa s palim ljudstvom, ali to je hebrejski idiom za jasno oprečje! On će uvijek imati milosrđa sa Svojim posebnim Stvorenjem (usp. Post 6:3; Iz 57:16).

▣ Pojam “boriti se” (BDB 936, KB 1224, *Qal* IMPERFEKT) pojam je što upućuje na zakonske optužbe (usp. Jer 3:5.12). Božje srce uvijek se voljno vratiti k nama kad se mi okrenemo k Njemu (usp. Jak 4:8)!

103:10 “On se nije bavio s nama prema našim grijesima,

Niti nas kaznio prema našim nepravdama” Vjerni sljedbenici nisu kažnjeni u odnosu na njihov grijeh niti nagrađeni na temelju njihovih napora. Ovaj stih očito nastavlja misao Psalmu 103:9, i Izrael je znao istinu toga dobro.

103:11 “Jer kao što su visoko nebesa iznad zemlje” Ovo je prva od tri metafore za opis bezgranične Božje milosti. Za “nebesa” vidjeti Posebnu temu u Psalmu 2:4: Nebo i Posebnu temu u Psalmu: 102:19: Nebo i Treće nebo. Zabilježite usporednicu u Knjizi proroka Izaije 55:9.

▣ **“onima koji se boje Njega”** GLAGOL (BDB 431, KB 432, *Qal* AKTIVNI PARTICIP) obilježava “poštovanje”, “strahopoštovanje”. Ovaj je izričaj ponavljan naslov za vjerne sljedbenike (usp. Ps 15:4; 25:12.14; 103:13; 118:4). Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 85:8-12: Strah (SZ).

103:12 “Tako daleko kao što je istok od zapada” Hebrejski etimološki korijeni za “istok” i “zapad” upućuju na izlazeće i zalazeće Sunce. Kao što se nebeske visine ne mogu usporediti s Božjom milošću, tako se, prostranstvo Zemlje od horizonta do horizonta ne može usporediti s Božjom milošću. Kad se uspoređi ovo s Knjigom proroka Izaije 38:17; 44:22; i Miheja 7:19, puni metaforički učinak Božje milosti je prevladavajući!

▣ **“Tako je daleko On uklonio naše prijestupe od nas”** Pojam “uklonio” (BDB 934, KB 1221) označava “nema odnosa s”, što slikovito pokazuje potpuno uklanjanje kazne i krivnje grijeha od strane milostivoga Boga.

Ovo je SZ-no opravdanje milošću! Kad Bog oprašta (zbog toga što On jeste), On oprostí (usp. Iz 1:18; 38:17; 43:25; 44:22; Mih 7:19)! Naša prošlost je oproštena i zaboravljena. Sad moramo živjeti pobožne živote ubuduće. Mnogi vjernici mogu umno potvrditi Božje oprostjenje, ali oni nikad nisu prihvatili zaboravnost Boga!

Zabilježite da u Psalmu 103:12-13 postoje dvije riječi što započinju s ׀, i ovi se pojavljuju dva puta. To je očita igra zvuka (kao što je trostruki ׀ zvuk u Ps 103:10 i 11).

103:13 “Baš kao što otac ima smilovanje nad svojom djecom” Ovdje je ponovno još jedna obiteljska metafora za opis Božje ljubavi (usp. Izl 4:22; Pnz 1:31; 8:5; Ps 27:10; Izr 3:12; Iz 49:15; 63:16; 64:8; Jer 31:9; Hoš 11:1; Mal 1:6). To je moguće podrijetlo Isusova pojma za opis Boga kao Oca (vidjeti Posebnu temu u Ps 89:19-29: Otac i Posebnu temu u Ps 89:19-29: Očinstvo Božje).

Ovaj stih bio je korišten u judaizmu na Dan pomirenja (usp. Lev 16). To je bilo navođeno kad je jedan od dvojica ispaštaoca za krivnju bio gurnut s litice (tj. izgurán grijeh iz tabora).

▣ **“Tako GOSPODIN ima smilovanje nad onima koji se boje Njega”** Mora biti zapamćeno da, iako je Božja početna milost ključ u biblijskoj vjeri, On zahtijeva odaziv od ljudstva u početku i neprekidno (usp. Ps 103:17.18 za trostruki naglasak na ovome uvjetovanome vidu dijela što mora učiniti čovječanstvo).

GLAGOL “bojati se” (BDB 431, KB 432, *Qal* AKTIVNI PARTICIP) označava one koji štiju Boga vjerom i vjernošću. Vidjeti punu bilješku o pozitivnim i negativnim vidovima pojma “bojati se” u Psalmu 15:2-5. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 85:8-12: Strah (SZ).

103:14 “On Sâm poznaje našu građu” Ovo je hebrejski pojam *yetzer* (BDB 428), što znači “nakana”. Bog zna naše misli i ipak nas ljubi (usp. Post 6:5; 8:21). Zanimljivo je kako općenito rabini nisu vjerovali u podrijetlo grijeha (Post 3), ali drže se teorije o dva *yetzera* (tj. dobra nakana i zla nakana). Oni su rekli kako svaki čovjek ima crnoga psa i bijeg psa u sebi i onaj koji se više hrani postaje veći i jači. To je naglasak na ljudskoj odgovornosti, što je zasigurno pola istine (vidjeti Posebnu temu u Ps 25:12: Izbor /predestinacija i potreba za teološkom ravnotežom).

NRSV i JPSOA vide GLAGOL u Psalmu 103:4a kao upućivanje na stvaranje Adama (Post 2:7; 3:19) ili na sve ljude (Ps 139:15). TEV i NJB pretpostavljaju kako to upućuje na ono od čega su ljudi stvoreni (tj. glina, prah).

▣ **“On je pozoran jer mi smo samo prah”** Ova metafora podrazumijeva početno stvaranje (usp. Post 2:7; 3:19; Job 34:15; Ps 104:29; Prop 3:20; 12:7). Ona govori o ljudskoj nemoći (usp. Job 10:9; Ps 78:39), što uvodi naredni dio, Psalam 103:15-18.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 103:15-18

¹⁵A što se tiče čovjeka, njegovi su dani kao trava;

Kao cvijet poljski, tako on cvate.

¹⁶Kad je vjetar prešao preko njega, nema ga više,

I njegovo mjesto ne poznaje ga više.

¹⁷Ali dobrota GOSPODINOVA jeste od vječnosti do vječnosti nad onima koji se boje Njega,

I Njegova pravednost nad djecom djece,

¹⁸Prema onima koji čuvaju Njegov savez

I spominju se Njegovih propisa da ih vrše.

103:15.16 “A što se tiče čovjeka, njegovi su dani kao trava” Ova kitica (Ps 103:15-18) naglasak je na vječnosti Boga i beznačajnoj ograničenosti čovječanstva. Ta ista metafora upotrijebljena je nekoliko puta u SZ-u (usp. Job 14:1.2; Ps 90:5.6; Iz 40:6-8), i u NZ-u (usp. 1. Pt 1:24-25).

103:17-18 Ovi stihovi sadrže trostruke nizove što opisuju potrebu čovječanstva da se odazovu na Božju početnu ljubav (tj. ljudska slobodna volja):

1. Psalam 103:17, onima koji se boje Njega
2. Psalam 103:18, onima koji čuvaju Njegov Savez
3. Psalam 103:18, onima koji se spominju Njegovih propisa da ih vrše.

103:17 “dobrota GOSPODINOVA” Ovo upućuje na Njegovu vjernost Savezu. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 5:7: Ljubaznost /blagost /dobrota (*hesed*).

▣ **“od vječnosti do vječnosti”** Ovo je podvostručenje pojma *‘olam* (BDB 761, usp. Ps 90:2). Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 9:5: Zauvijek (*‘olam*).

▣ **“I Njegova pravednost nad djecom djece”** Iz dijelova Petoknjižja učimo da Bog kažnjava očevu nepravednost na djeci do trećega ili četvrtoga naraštaja (usp. Izl 20:5; Pnz 5:9). Međutim, za one koji Ga ljube On daje Svoje blagoslove tisućama naraštaja (usp. Pnz 5:10; 7:9)! Vjera i vjernost u YHWH-u ide kroz obitelji (usp. Pnz 4:9; 6:7.20-25; 11:19; 32:46), kao što čini grijeh i pobuna.

103:18 “da ih vrše” Poslušnost je ključna za Savez. Suvereni Bog ju započinje i postavlja granice ali zahtijeva da Njegov narod bude poslušan (vidjeti Posebnu temu dolje: Čuvati /održavati [iz Ponovljenoga zakona 5:10]; usp. Pnz 4:2.6.9.40; 5:10.12.29.32; 6:2.3.17.25; 7:8.9.11.12). Ova zamisao o slušanju Božje riječi i potom poslušati je hebrejska je riječ *Šema* (BDB 1033, usp. Pnz 4:1; 5:1; 6:3.4; 9:1; 20:3; 27:10; 33:7). Isus ovo isto naglašava u Evandjelju po Luki 6:46!

POSEBNA TEMA: ČUVATI /ODRŽAVATI (iz Ponovljenoga zakona 5:10)

Osobina Ponovljenoga zakona jeste povezivanje poslušnosti YHWH-inu Savezu na ljubav za YHWH-u (usp. Pnz 6:5; 7:9; 10:12; 11:1.13.22; 13:3; 19:9; 30:6.16.20).

YHWH-ina ljubav nije mušičava, nego jasno određena. On ne pokazuje djelomičnost. Njegova početna zavjetna ljubav očuvana je zavjetnom poslušnošću.

“Čuvati” (BDB 1036, KB 1581) je ključna zamisao u ovome poglavlju (usp. Pnz 5:1.10.12.29.32 i mnogo češće u Pnz-u). SZ temeljen je na YHWH-inoj milosti i ljudskoj poslušnosti /vršenju. YHWH je želio pokazati ljudima nesposobnost primjerenoga odaziva (usp. Gal 3). NZ (usp. Jer 31:31-34; Ez 36:22-38) temeljen je na Božjemu milosrdnome započinjanju i iskupljenju u Kristu. Vjernicima je ipak određeno da budu pravedni (usp. Ef 1:14; 2:10), ali oni su bili prihvaćeni i oprosteno im je milošću kroz vjeru (usp. Ef 2:8-9). Sad oni su poslušni /vrše u smislu zahvalnosti i obiteljske ljubavi (tj. “oni koji Me ljube”). Cilj je isti, pravednost (Kristo-sličnost) ljudi, ali mehanizam se promijenio od ljudskoga vršenja do Kristova vršenja (usp. Mk 10:45; 2. Kor 5:21).

Drugi hebrejski korijen upotrijebljen u Ponovljenome zakonu 6:4, “čuj” (BDB 1033, KB 1581), također znači “čuti kao i činiti /poslušati”. Poslušnost je dokaz da vjerni sljedbenici jesu vjerni sljedbenici. Zabilježite Isusove riječi u Evandelju po Luki 6:46! Jedan od najtužnijih odlomaka u Knjizi proroka Izaije opisuje Izraelovu nemogućnost da bude poslušan (usp. Iz 6:9-13)! Također zabilježite Isusove riječi u Evandelju po Mateju 7:21-23.24-27.

▣ “savez” Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 25:10: Savez (ברית).

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 103:19-22

¹⁹GOSPODIN je učvrstio Svoje prijestolje u nebesima,
I Njegova vrhovna vlast vlada nad svim.

²⁰Blagoslivljajte GOSPODINA, vi Njegovi anđeli,
Moćni u snazi, koji vršite Njegovu riječ,
Slušajući glas Njegove riječi!

²¹Blagoslivljajte GOSPODINA, sve vi Njegove nebeske vojske,
Vi koje služite Njemu, čineći Njegovu volju.

²²Blagoslivljajte GOSPODINA, sva vi djela Njegova,
Na svim mjestima Njegove vlasti;
Blagoslivljaj GOSPODINA, o moja dušo!

103:19 “Njegova vrhovna vlast vlada nad svim” Pojam “svim” je upućivanje na izričaj hvale svemira Bogu. On ga je stvorio; on Ga hvali, i živo i neživo.

103:20 “Blagoslivljajte GOSPODINA, vi Njegovi anđeli” Ovo opisuje osobne, svjesne sluge Božje. Postojala je neka raspra o pojmu, “Njegove nebeske vojske” (BDB 838) u Psalmu 103:21, kojeg neki vide kao druge skupine anđela. Pojam uobičajeno znači “vojska”. Međutim, zbog hvale neživoga u Psalmu 103:22, drugi su “Njegove nebeske vojske” vidjeli kao upućivanje na zvjezdana nebesa (usp. Pnz 4:19; Ps 19:1-6).

Zabilježite da vjerni sljedbenici moraju poslušati YHWH-u, isto tako, moraju slušati anđeli (usp. Heb 1:6-14).

103:22 Sva priroda, životinje, ljudi, i anđeli hvale Boga (usp. Fil 2:9-11). Blagoslov i hvala dužni su Stvoritelju (Ps 104) i Iskupitelju (Ps 103) svega! Ja se ne mogu dočekati da budem dio ovoga velikoga zbora (usp. Otk 5:9-14)!

PITANJA ZA RASPRAVU

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. Sad to ne morate prepustiti komentatoru.

Ova pitanja za raspravu predviđena su da vam pomognu promišljati kroz glavne teme ovoga odjeljka Knjige. Ona su napravljena da budu misaono-nametljiva, ne konačna.

1. Što je središnja istina ovoga Psalma?
2. Kako je ovaj Psalam povezan s Psalmom 104?
3. Je li iscjeljenje posebno obećanje u pomirenju Kristovu? (usp. Iz 53:5)
4. Je li Savez uvjetovan ili neuvjetovan? Objasnite.

PSALAM 104

PODJELA NA ODLOMKE U SUVREMENIM PRIJEVODIMA

NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB
GOSPODINOVA skrb nad svima Njegovim djelima	Hvala suverenoga GOSPODINA za Njegovo Stvorenje i promisao	Himna Bogu Stvoritelju	u hvali Stvoritelja	Slave Stvorenja
<u>MT nema uvod</u>				
104:1-4	104:1-2	104:1-4	104:1-4	104:1-2a 104:2b-4
	104:3-4			
104:5-9	104:5-9	104:5-9	104:5-9	104:5-6 104:7-9
104:10-13	104:10-13	104:10-13	104:10-12 104:13-15	104:10-12 104:13-15
104:14-17	104:14-18	104:14-23	104:16-18	104:16-18
104:18-23	104:19-23		104:19-23	104:19-21 104:22-23
104:24-26	104:24-26	104:24-26	104:24-26	104:24 104:25-26
104:27-30	104:27-30	104:27-30	104:27-30	104:27-28 104:29-30
104:31-35	104:31-32 104:33-35b 104:35c-d	104:31-35	104:31-32 104:33-35b 104:35c-d	104:31-32 104:33-35b 104:35c

ČITANJE KRUG TRI (vidi str. xv.)

SLIJEĐENJE IZVORNE AUTOROVE NAKANE NA RAZINI ODLOMKA

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. To ne smijete prepustiti komentatoru.

Pročitajte odlomak odjednom. Odredite subjekte (čitanje kruga #3, str. xv., kao gore). Usporedite vašu podjelu subjekta s pet prijevoda navedenih gore. Podjela na odlomke nije nadahnuta, ali ona je ključ za slijeđenje izvorne autorove nakane, što je srce tumačenja. Svaki odlomak ima jedan i samo jedan subjekt.

1. Prvi odlomak
2. Drugi odlomak
3. Treći odlomak
4. I tako dalje.

OKVIRNI UVIDI

- A. Očito Psalam 103 i 104 oblikuju teološki par. To može biti viđeno u uvodnim i završnim stihovima koji su posve jednaki (“blagoslivljaj”, *Piel* IMPERATIV). Važnost ovog stvaranja parova može biti u dva opća predmetna sadržaja ovih Psalama. Psalam 103 je zavjetna ljubav YHWH kao Iskupitelja a Psalam 104 pokazuje Boga (*Elohim*) kao Stvoritelja. Imena za Boga odražavaju u uvodu kako su ona za oba ova Psalma YHWH, zavjetno Ime za Boga, i *Elohim*, opće Ime za Boga. Židovi kažu da Psalam 103 opisuje YHWH-u u Njegovu zavjetnome milosrđu a Psalam 104 opisuje *Elohima* kao Stvoritelja. To je mnogo bolje objašnjenje ovih pojmova nego što ih se vidi u JEDP teoriji o izvoru kriticizma što je bio vrlo popularna u XIX. stoljeću (vidjeti Uvod u Knjigu Postanka *online* na www.freebiblecommentary.org).
- B. Ovaj Psalam vrlo je sličan egipatskoj himni *Atonu* (ANET 369-371), od Akhenatena IV. (1375.-1357. g.pr.Kr.). Iako postoji sličnost, postoje i očite razlike. Mi znamo da je Mudrosna književnost bila zajednička među mnogim kulturama Drevnoga Bliskog Istoka, i zato možda postoji namjeravana sličnost između egipatske himne bogu Sunca i Stvoritelj. Za drevno bliskoistočne usporednice vidjeti:
1. *The IVP Bible Background Commentary*, str. 548-550
 2. *Hard Sayings of the Bible*, str. 277-278
 3. *Encyclopedia of Bible Difficulties*, str. 239-240
 4. *Ancient Near Eastern Thought and the OT*, str. 165-199.
- C. Na neki je način čudno da je svjesno Božje Stvorenje (usp. Fil 2:10), i anđeli i ljudi, nekako ne-naglašeno u Psalmu 104. Zapravo, hebrejski tekst Psalma 104:4 izgleda upućuje jednostavno na prirodne elemente a ne na anđeoski svijet. Na ljudstvo je kratko smjerano u Psalmu 104:14 i 23, ali samo kao sporedni redak a ne ključna točka.
- D. Ovaj Psalam izgleda odražava, u ograničenome stupnju, Knjigu Postanka 1:
1. dan 1., Knjiga Postanka 1:1, nebesa – Psalam 104:1-4
 2. dani 2-3., Knjiga Postanka 1:6-9, Zemlja – Psalam 104:5-9
 3. dan 3., Knjiga Postanka 1:10-17, hrana i voda – Psalam 104:13-17
 4. dan 4., Knjiga Postanka 1:14-19, Sunce i Mjesec – Psalam 104:19-23
 5. dan 5., Knjiga Postanka 1:20-23, ptice i ribe – Psalam 104:24-26
 6. dan 6., Knjiga Postanka 1:24-26, životinje i ljudi – (vidjeti C. gore)
 7. dan 6., Knjiga Postanka 1:29-31, Božja skrb – Psalam 104:27-30
 8. dan 7., Knjiga Postanka 2:1-3, sedmi dan odmora – Psalam 104:31-34
 9. nakon 7. dana (tj. Pad iz Post 3) – Psalam 104:35.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 104:1-4

¹Blagoslivljaj GOSPODINA, o moja dušo!

O GOSPODINE moj Bože, Ti si vrlo velik;

Ti si odjeven sa sjajem i veličanstvom,

²Pokrivaš Sâm Sebe sa svjetlom kao s ogrtačem,

Razapinješ nebo kao šatorski pokrov.

³On polaže lukove Svojih gornjih odaja u vodama;

On čini oblake Svojom kočijom;

On hoda na krilima vjetra;

⁴On čini vjetrove Svojim vjesnicima,

Plamenu vatru Svojim izvršiteljima.

104:1 “Blagoslivljaj GOSPODINA, o moja dušo” Ovo je način kako i Psalam 103 i 104 započinju i završavaju (tj. *Piel* IMPERATIVI). To je zahvala YHWH-i od svega Njegova najvišega Stvorenja (ljudi, usp. Post 1:26-27).

▣ **“O GOSPODINE moj Bože, Ti si...”** Psalam 104:1 ima dva PERFEKTA što opisuju Boga, slijeđenih od dva PARTICIPA što opisuju Njegova djelovanja:

1. Ti si vrlo velik – BDB 152, KB 178, *Qal* PERFEKT, usp. Ponovljeni zakon 3:24; 2. Knjiga o Samuelu 7:22; 1. Ljetopisa 16:25; Psalam 35:27; 40:16; 48:1; 70:4; 86:10; 96:4; 145:3; Knjiga proroka Malahija 1:5
2. Ti si odjeven – BDB 527, KB 519, *Qal* PERFEKT:
 - a. sjaj (BDB 217, Job 40:10; Ps 96:6)
 - b. veličanstvo (BDB 214, Ps 93:1).

Psalam 104:2-4 popisuje Njegove djelatnosti u početnome stvaranju nebeske Kraljevine:

1. On pokriva Sebe sa svjetlom – BDB 741, KB 813, *Qal* PARTICIP, usp. Psalam 36:9; Knjiga proroka Daniela 2:22; 1. Timoteju poslanica 6:16; Jakov 1:17; 1. Ivanova 1:5
2. On razapinje nebo – BDB 639, KB 692, *Qal* PARTICIP, usp. Knjiga o Jobu 9:8; 37:18; Knjiga proroka Izaije 40:22; 42:5; 45:12; Jeremija 10:12; Zaharija 12:1
3. On polaže lukove Svojih gornjih odaja – BDB 900, KB 1138, *Piel* PARTICIP
4. On čini oblake Svojom kočijom – BDB 962, KB 1321, *Qal* PARTICIP
5. On hoda na krilima vjetra – BDB 229, KB 246, *Piel* PARTICIP, usp. 2. Knjiga o Samuelu 22:11; Psalam 18:10
6. On čini vjetrove Svojim vjesnicima – BDB 793, KB 889, *Qal* PARTICIP
7. On čini plamenu vatru Svojim izvršiteljima – GLAGOL iz #6 pretpostavljen:
 - a. plamena vatra – BDB 529, KB 521, *Qal* PARTICIP
 - b. izvršiteljima – BDB 1058, KB 1661, *Piel* PARTICIP.

104:2 “Pokrivaš Sâm Sebe sa svjetlom” Zato što se drugdje u Psalmima smjera na Knjigu Postanka 1, netko ovo želi vidjeti kao upućivanje na Postanak 1:3-5, ali zabilježite to je Bog Sâm koji je opisan, a ne bezlična i prazna Zemlja.

Svjetlo je ponavljajuća biblijska tema o istini, iscjeljenju, otkrivenju, i dobroti. Bog ga oblači i izgovara ju u naš svijet!

▣ **“kao šatorski pokrov”** Ovo je uobičajena zamisao Drevnoga Srednjeg Istoka (usp. Iz 42:5; Job 9:8; Ps 104:2; Jer 10:12; 51:15; Zah 12:1). U egipatskoj *Knjizi mrtvih*, nebo je opisano kao “koža”. U *Rig Vedi*, nebo je opisano kao “razvučeno kao čovječja koža”. Ovo je jednostavno metaforički način govorenja o nebeskome svodu (tj. atmosferi ove planete) nad Zemljom. To je metaforički jezik.

104:3a Ovo govori o stupovima postavljenima na kamenoj podlozi Zemlje (usp. Ps 24:2; 104:5; Job 38:4), nad kojima nebesa (tj. atmosfera gdje je vlaga pohranjena) leže (usp. Am 9:6).

Međutim, ovaj stih može također upućivati na stupove utemeljene na nebeskim vodama (tj. atmosfera, usp. Post 1:7). Slika je višeznačna, i ne smije se uzeti doslovno. Molim pročitajte moj komentar u Knjizi Postanka 1-11 *online* za književnu vrstu Postanka 1-11 na www.freebiblecommentary.org.

Na ovome mjestu u raspravi o YHWH-inu stvaranju Njegova mjesta /Hrama nad vodama atmosfere, želio bih spomenuti novu knjigu od Johna Waltona, *The Lost World of Genesis One*, koja mi je bila vrlo korisna u tumačenju Postanka 1. On tvrdi kako je Postanak 1 drevno bliskoistočno izvješće o YHWH-inu građenju Njegova kozmičkoga Hrama (usp. Heb 8:2.5; 9:23-24). Ja mislim da ovaj tekst također govori o tome.

AB predlaže vezu s GLAGOLOM (BDB 900, KB 1138) i “spremište” (str. 34), te prevodi redak kao: “koji snabdije s vodom svoje gornje odaje”. Zabilježite Knjigu o Jobu 37:9 kao moguću usporednicu (tj. “odaja”); također zabilježite Job 38:22.

▣ **“On čini oblake Svojom kočijom”** Septuaginta čini ovo tako da upućuje na andeoske duhove i to je slijeđeno u Poslanici Hebrejima 1:7, ali u okviru hebrejski jezik gotovo zahtijeva da su ovo jednostavno prirodni elementi što Bog koristi i nadzire za Svoje vlastite svrhe (usp. Iz 19:1). Riječ “vjetra”, i u hebrejskome i u grčkome, može upućivati na “vjetar”, “dah”, ili “duh”. Vidjeti Posebnu temu 31:5: Dah, vjetar, duh (חַר וְרוּחַ *pneuma*).

Oblaci su tradicionalna sredstva prijevoza Božanstva (usp. Dn 7:13; Mt 24:30; 26:64; Djela 1:9-11; Otk 1:7). Slika poziva na spomen *Šekina* Oblaka u SZ-nome iskustvu Izlaska (usp. Izl 13:21.22; 14:19.20.24; 16:10; 19:9.16; 24:15.16.18; 34:5; 40:34-38), što simbolizira Božju prisutnost s Njegovim narodom.

▣ **“On hoda na krilima vjetra”** Vidjeti bilješku *online* u Psalmu 18:10.

104:4 Fizičko Stvorenje (tj. vjetar i vatra, usp. Ps 148:8) je YHWH-in sluga (usp. LXX, navedeno u Heb 1:7, personificira fizička sredstva u sluge). Ovaj stih, u okviru, ne upućuje na “prirodnu objavu” (usp. Ps 19:1-6), nego na YHWH-inu prisnost s Njegovim fizičkim Stvorenjem, posebice s ovom planetom. C. S. Lewis Zemlju naziva “dodirnutu planeta”.

UBS *Handbook* (str. 879) ima dobar slikovit prikaz drevne hebrejske slike o slojevima ove planete:

1. Nebo gore (Božje obitavajuće mjesto)
2. voda
3. nebeski svod (tvrda kupola s prozorima, usp. Ps 78:23; Mal 3:10)
4. atmosfera (oblaci, ptice)
5. stupovi što podupiru nebesa (usp. Ps 104:3)
6. Zemlja (ravna površina)
7. stupovi Zemlje u dubini (usp. 1. Sam 2:8; Ps 75:3)
8. *Šeol* pod Zemljom.

Vidjeti Okvirne uvide, B., #4.

▣ **“vatra”** Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 11:6b: Vatra.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 104:5-9

⁵On učvrsti zemlju na njenim temeljima,
Tako da ona neće posrnuti zauvijek i ikad.
⁶Ti je prekri s dubinom kao s haljinom;
Vode bijahu stajale iznad planina.
⁷Na Tvoj ukor one pobješkoše,
Na zvuk Tvoga groma one odjuriše.
⁸Planine se podigoše; doline utonuše
Na mjesto što Ti učvrsti za njih.
⁹Ti postavi granicu koju one ne smiju prijeći,
Tako da se one neće vratiti da prekriju zemlju.

104:5-9 U Knjizi Postanka 1 jedino što Bog nije izgovorenom riječju doveo u postojanje bila je “voda”. Ova kitica opisuje (kao i Ps 104:3) Njegov nadzor nad vodom (usp. Post 1:6-8, vode gore; Post 1:9-10, vode dolje). Knjiga o Jobu 38:8-11 oblikuje teološku usporednicu.

104:5 Božji stvoreni red je pouzdan (usp. 1. Ljet 16:30; Ps 24:1-2; 2. Tim 2:19; Heb 11:10).

Ova je ista slika upotrijebljena o Dolasku Mesije (tj. Ugaoni kamen, usp. 1. Kor 3:11; Ef 2:20; 1. Pt 2:6-8).

Vidjeti Posebnu temu dolje: Ugaoni kamen.

POSEBNA TEMA: UGAONI KAMEN (“KAMEN” [BDB 6, KB 7] i “UGAONI KAMEN” [BDB 819, KB 944])

- I. SZ-ne uporabe
- A. Zamisao kamena kao čvrstoga trajnog predmeta koji čini dobar temelj korišten je za opis YHWH (usp. Job 38:6; Ps 18:2 koristi riječi za “stijenu”, BDB 700, 849).
 - B. Potom se razvila u Mesijanski naslov (usp. Post 49:24; Ps 118:22; Iz 28:16).
 - C. Postala je onom koja predstavlja osudu od YHWH putem Mesije (usp. Iz 8:16 [BDB 6 GRAĐA BDB 103]; Dn 2:34-35.44-45 [BDB 1078]).
 - D. Ovo se razvilo u metaforu građenja (posebice Iz 28:16):
 - 1. temeljni kamen, prvi stavljen, koji je bio siguran i postavio uglove za ostatak građevine, nazvan “ugaoni kamen”
 - 2. može također upućivati na završni kamen stavljen na mjesto, koji drži zidove zajedno (usp. Zah 4:7; Ef 2:20.21), nazvan “zaglavni kamen”, iz hebrejskoga *ruš* (tj. glava)
 - 3. može upućivati na “glavni kamen”, koji je u središtu glavnoga ulaza s lukovima i drži težinu čitavoga zida.
- II. NZ-ne uporabe
- A. Isus je nekoliko puta naveo Psalam 118 kako bi uputio na Sebe (usp. Mt 21:41-46; Mk 12:10-11; Lk 20:17).
 - B. Pavao koristi Psalam 118 u vezi s YHWH-inim odbacivanjem nevjernoga, pobunjeničkog Izraela (usp. Rim 9:33).
 - C. Pavao koristi zamisao “zaglavnoga kamena” u Poslanici Efežanima 2:20-22 u upućivanju na Krista.
 - D. Petar koristi ovu zamisao za Isusa u 1. Petrovoj poslanici 2:1-10. Isus je ugaoni kamen i vjernici su živo kamenje (tj. vjernici kao hramovi, usp. 1. Kor 6:19), izgrađeni na Njemu (tj. Isus je novi Hram, usp. Mk 14:58; Mt 12:6; Iv 2:19-20). Židovi su odbacili glavni temelj svoje nade kad su odbacili Isusa kao Mesiju.
- III. Teološke izjave
- A. YHWH je dozvolio Davidu /Salomonu gradnju Hrama. Rekao im je da ako će držati Savez On će ih blagosloviti i biti s njima, ali ako neće Hram će biti razrušen (usp. 1. Kr 9:1-9)!
 - B. Rabinski je judaizam bio usredotočen na oblik i obred a zanemario je osobni vid vjere (usp. Jer 31:31-34; Ez 36:22-38). Bog traži dnevni, osobni, bogobojazan odnos s onima stvorenima na Njegovu sliku (usp. Post 1:26-27). Evanđelje po Luki 20:17-18 sadržava zastrašujuće riječi o Sudu, kao što čini Evanđelje po Mateju 5:20, usmjereno na judaizam.
 - C. Isus je koristio zamisao hrama za prikaz Njegova fizičkog tijela (usp. Iv 2:19-22). Ova zamisao osobne vjere u Isusa kao Mesiju što se nastavlja i širi jeste ključ za međusobni odnos s YHWH-om (tj. Iv 14:6; 1. Iv 5:10-12).
 - D. Spasenje je značilo obnovu oštećene Božje slike u ljudskim bićima (Post 1:26-27 i poglavlje 3) tako da zajedništvo s Bogom bude moguće. Cilj kršćanstva je Kristo-sličnost sada. Vjernici postaju živo kamenje (tj. mali hramovi građeni na /prema uzorku po Kristu).
 - E. Isus je temelj naše vjere i zaglavni kamen naše vjere (tj. Alfa i Omega). Ipak je i kamen spoticanja i stijena Sablazni (Iz 28:16). Promašiti Njega jeste promašiti sve. Ovdje ne može postojati neodređenost [srednji temelj]!

▣ **“Tako da ona neće posrnuti zauvijek i ikad”** Iako Psalam 102:25-26 govori o svijetu koji prolazi (usp. Mt 5:18; 24:35; 2. Pt 3:10), Zemlja je isto tako korištena kao simbol postojanosti (usp. Ps 78:69; 93:1; 96:10; Prop 1:4). “Nebesa i Zemlja” redovito su korišteni kao dva trajna svjedoka (usp. Pnz 4:26; 30:19; 31:28; 32:1).

104:6 Ovaj redak poezije tvrdi da je voda prekrila Zemlju u početku Božje govorne stvaralačke djelatnosti (usp. Post 1:2; Ps 33:6-7; Izr 3:19-20; 8:24-25.27-28). Sažeto izvješće Knjige Postanka opisuje kako je Bog odvojio stvari (tama – svjetlo; voda – kopno; slana voda – slatka voda) i kako su oni bili oblikovani, u i od sebe, da nastave i razvijaju se kroz vrijeme.

▣ **“dubinom”** Ovaj je pojam personificiran u nekoliko drevno bliskoistočnih mitova o stvaranju kako bi pokazao kaos početnoga stvaranja. Međutim, i u Knjizi Postanka 1 i Psalmu 104:6, Bog je u nadzoru vodenoga kaosa (vidjeti Posebnu temu u Ps 77:16: Vode). To nije odvojena, neovisna bitnost, nego je pod Božjim nadzorom. Iako postoje neki pojmovi u ovome Psalmu što su u uzajamnoj vezi s drevnom mitologijom, Psalam je uklonio svu drevnu mitološku personifikaciju iz ovih pojmova (usp. Ps 74:12-17). Vidjeti Uvod u Knjigu Postanka *online* na www.freebiblecommentary.org.

104:7 “Na Tvoj ukor” IMENICA (BDB 172) upućuje na usmenu zapovijed ili riječ. Ona je upotrijebljena u SZ-u za tri događaja:

1. prvotno stvaranje – Psalam 18:13.15; Knjiga proroka Izaije 50:2 (tj. Post 1:9-10)
2. razdvajanje Crvenoga mora pri izlasku – Psalam 78:13; 106:9
3. teofaniju kod osude (vrijeme neodređeno) – Psalam 9:5.11; 9:21; Knjiga proroka Izaije 17:13.

Zabilježite da je “groma” (BDB 947) usporednica (usp. Job 26:14; 37:4-5; Ps 18:13; 29:3). Grom je korišten od Ivana u Knjizi Otkrivenja za opis glasa:

1. četiri živa Bića, Otkrivenje 6:1
2. jakoga anđela, Otkrivenje 10:3-4
3. iskupljenih, Otkrivenje 14:2
4. velikoga mnoštva, Otkrivenje 19:6.

▣ **“Na Tvoj ukor one pobješke”** Ovo govori o snazi Božje izgovorene riječi (usp. Post 1; Iz 55:11; Heb 1:3). To također pokazuje da Njegovom riječju, ne samo da stvari dolaze u postojanje, nego su one bile stvorene i oblikovane Njegovom riječju nakon prvotnoga stvaranja.

▣ **“Na zvuk Tvoga groma one odjuriše”** Ovo nas izgleda podsjeća na iskustvo Izlaska gdje je Božji glas opisan kao grmljavina kod davanja Zakona na planini Sinaj (usp. Izl 19:10-19).

104:8-9 “Na mjesto što Ti učvrsti za njih” Ova dva stiha pokazuju da je Bog u nadzoru Svoga Stvorenja. Postoji postavljeni naum kojeg Stvorenje slijedi. Taj temeljni svjetonazor pozadina je zapadnjačkoga, znanstvenog usmjerenja. Postoji prirodni red što može biti opisan zbog stvaralačke i štiteće Božje ruke u Stvorenju. To nije teizam, koji kaže da je Bog stvorio i onda ostavio svijet samim. Ovaj djelatan, biblijski personalizam tvrdi da je Bog uključen iz-trenutka-u-trenutak u Svoje Stvorenje.

104:9 Biblija ima mnogo odlomaka o YHWH-inu nadziranju i stalnome ograničavanju mora i rijeka /jezera (usp. Job 38:8-10; Ps 74:15; Izr 8:29; Jer 5:22). Voda je, sa svojom uništavajućom snagom, bila ukroćena (tj. Iz 43:2).

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 104:10-13

¹⁰On odasla izvore u doline;

Oni teku između planina;

¹¹Oni daju piće svakoj zvijeri poljskoj;

Divlji magarci gase svoju žeđ.

¹²Uz njih ptice nebeske obitavaju;

One podižu svoje glasove među granama.

¹³On natapa planine iz Svojih gornjih odaja;

Zemlja je udovoljena s plodom Njegovih djela.

104:10-17 Trećega dana stvaranja je uvećan u ovome Psalmu. To je bilo stvaranje i navodnjavanje biljnoga svijeta što je moralo biti hranom i za ljude i za životinje (usp. Job 38:39-41). O divljim životinjama raspravljeno je u Psalmu 104:10-13; o domaćim životinjama u Psalmu 104:14; i o čovječanstvu u Psalmu 104:14-15.

Zabilježite ponavljajuću uporabu PARTICIPA za pokazivanje Božanske djelatnosti (usp. Ps 104:2.3.4.10.13.14).

Obilje hrane pokazuje ispunjenje Levitskoga zakonika 26:1-13; Ponovljenoga zakona 28:1-13; Psalma 1:2-3! To je ono kakvim je Stvorenje moralo biti i kakvo je bilo prije Pada! To je slika Knjige Otkrivenja 21 - 22 (tj. Nebo kao novi Eden).

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 104:14-17

¹⁴On uzrokuje travi da raste za stoku,
I bilje za trud čovjekov,
Tako da on može iznijeti hranu iz zemlje,
¹⁵I vino što čini čovječje srce radosnim,
Tako da on može učiniti da *njegovo* lice sjali s uljem,
I hranu što krijepi čovjekovo srce.
¹⁶Stabla GOSPODINOVA piju do mile volje,
Cedrovi Libanona koje On zasadi,
¹⁷Gdje ptice grade svoja gnijezda,
I roda, čije dom su stabla jele.

104:14 “bilje za trud čovjekov” Zanimljivo je zabilježiti kako je čovječanstvo moralo raditi, i prije i poslije Pada (usp. Post 2:15 i 3:17-19).

104:15 “vino što čini čovječje srce radosnim” Vino je viđeno na popisu Božjih darova. Biblija ne osuđuje vino nego osuđuje prekomjernu uporabu vina. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 4:7: Biblijski stav prema alkoholu (fermentacija) i alkoholizmu (ovisnost).

▣ “Tako da on može učiniti da *njegovo* lice sjali s uljem” Riječ “sjaji” (BDB 843 II) pojavljuje se jedino ovdje u SZ-u. Ona upućuje na maslinovo ulje, što je bilo korišteno od drevnih ljudi kao kozmetika. Ono se stavljalalo na lice i ruke u pripremi za Blagdan (usp. Ps 23:5; 92:10; 141:1; Prop 9:8; Lk 7:46).

104:17-18 Iako se oni pojavljuju u različitim kiticama (prema NASB) u spjevu, izgleda kako oba opisuju vrste domova što je Bog osigurao za životinje. Ovaj Psalm govori o Božjoj brizi i opskrbi za Njegovo životinjsko stvorenje.

104:17 “stabla jele” Ovaj je prijevod slijeđen od većine engleskih verzija. NEB, REB, i NJB podupiru ispravak (kao i UBS *Text Project* [“C” ocjena] za “na njihovu vrhu” od MT-a [tj. najviši dio libanonskih cedrova])!

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 104:18-23

¹⁸Visoke planine su za divlje koze;
Litice su zaklon za kuniće.
¹⁹On stvori mjesec za doba;
Sunce zna mjesto svoga zalaska.
²⁰Ti naređuješ tami i ona dolazi noću,
U kojoj sve zvijeri šumske tumaraju uokolo.
²¹Mladi lavovi riču slijedeći svoj plijen
I traže svoju hranu od Boga.
²²Kad sunce izađe oni se povlače
I liježu u svoje jazbine.
²³Čovjek ide za svojim poslom
I za svojim radom sve do večeri.

104:19 “On stvori mjesec za doba;

Sunce zna mjesto svoga zalaska” Ovo odražava četvrti dan stvaranja i pokazuje važnost istine da je Bog u nadzoru Sunca i Mjeseca (usp. Post 1:14-19), kao i svjetla i tame (usp. Post 1:3-5). To nije kao drevno bliskoistočni mitovi osvajanja ili suprotstavljanje između sila svjetla i tame, nego pokazuje da je Bog u nadzoru svih njih. Ovo je vrlo značajna izjava u svjetlu babilonskoga astralnoga štovanja i horoskopskoga mita našega vremena (usp. Ps 19:1-6).

Svjetlila (tj. Sunce, Mjesec) dati su u Knjizi Postanka 1:14 da odrede vremena štovanja (tj. Šabat, godišnji dani Blagdani, postovi). Oni su sluge čovječanstvu za vremena štovanja. U ovome okviru oni prvenstveno ne upućuju na doba, osim ako su povezani s:

1. vlažnim i suhim dobima Drevnoga Bliskog Istoka (usp. Ps 104:10-17)
2. vremenima hranjenja različitih životinja (usp. Ps 104:20-23).

Bog je stvorio i nadzire svjetlo i tamu (usp. Ps 74:16; Am 5:8). Oni nisu bogovi ili anđeli koji utječu na ljudski život! Oni su sredstva uređenoga, pravilnoga stvaranja s njegovim ciklusima djelatnosti i odmora.

104:20a Ovaj redak poezije ima dva GLAGOLA koji su oba JUSIVI u obliku (ali nisu prevedeni kao JUSIVI) kao prošla Božja djela kod stvaranja (usp. Post 1:3-4).

104:21-23 Iako izgleda isprva nekako neuobičajeno, ovi stihovi su jednostavna izjava da šumske životinje koriste noćno vrijeme za skupljanje svoje hrane a čovječanstvo i druge životinje koriste vrijeme dana za skupljanje svoje hrane. Izgleda kako nema više teološkoga suzvuka za ovo osim ta jednostavna izjava o Stvorenju koje dijeli vrijeme pogodno da iskoristi plodnost Zemlje.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 104:24-26

²⁴O GOSPODINE, kako su mnoga Tvoja djela!

U mudrosti Ti si ih stvorio sve;
Zemlja je puna Tvojih dobara.

²⁵Tamo je more, veliko i široko,
U kojem su mnoštva bez broja,
Životinje i male i velike.

²⁶Tamo se lađe kreću naprijed,
I Levijatan, kojeg si Ti načinio da se igra u njemu.

104:24 “U mudrosti Ti si ih stvorio sve” Ovo može biti smjeranje na Izreke 8:22-31, gdje je personificirana “mudrost” YHWH-in posrednik u stvaranju (usp. Izr 3:19).

▣ “Zemlja je puna Tvojih dobara” Ovo upućuje na živa stvorenja koja su procvala na Zemlji, djelomično na vodena stvorenja (Ps 104:25-26).

Ovaj pojam “dobara” (BDB 889) preveden je na nekoliko načina:

1. NASB, NKJV, TEV, NJB, REB – dobro
2. NASB na margini, NRSV – stvorenja
3. JPSOA – stvaranja
4. LXX – znanja
5. KJV, Pešita – bogatstva
6. Knox – Tvoja stvaralačka snaga.

MT ima JEDNINU, ali vjerojatno je to skupna IMENICA.

104:26 “Levijatan, kojeg si Ti načinio da se igra u njemu” Bog se igra sa životinjama koje je On stvorio. U ugaritskoj književnosti (tj. tekstovi iz Raš Šamre) visoki bog, *El*, igra se s morskim čudovištem, *Lotonom* (Levijatanom u hebrejskome). Postoji očita veza između slike SZ-a i ugaritske (tj. kanaanske) mitologije. Ja mislim da su SZ-ni autori koristili dobro poznate zamisli, slike, priče drevno bliskoistočnih bogova plodnosti kako bi potvrdili jedinstvenost i veličanstvenost YHWH. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 2:7: Monoteizam.

Pojam “Levijatan” (BDB 531) upućuje na drevno, veliko morsko čudovište, dok pojam “Behemot” (BDB 97, Job 40:15) izgleda upućuje na drevno, veliko kopneno čudovište (usp. Ps 74:13.14; Job 3:8; 41:1; Iz 27:1). Za punu bilješku o Levijatanu vidjeti Knjigu proroka Izaije 27:1 *online*.

Jewish Study Bible (str. 1398) spominje kako neki znanstvenici vide pojam “Levijatan” u njegovu doslovnome smislu “pratnje” – delfina ili velikih riba često nađenih blizu brodova.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 104:27-30

²⁷Oni svi čekaju na Tebe

Da im Ti daš njihovu hranu u pravo doba.

²⁸Ti im daješ, one *ju* skupljaju;

Ti otvoriš Svoju ruku, one su udovoljene s dobrom.

²⁹Ti skriješ Svoje lice, one su užasnute;

Ti uzimaš njihov duh, one umiru

I vraćaju se svome prahu.

³⁰Ti šalješ Svoga Duha, one su stvorene;

I Ti obnavljaš lice tla.

104:27-28 “Oni svi čekaju na Tebe” Ovo pokazuje Božju brigu i skrb za sva stvorenja koja imaju dah (usp. Post 1:29-30; Kol 1:17).

104:29-30 Ovo je jednostavna činjenica da stari umiru (usp. Post 3:19; Job 10:9; Ps 90:3) a mladi se rađaju kako bi ih nadomjestili. To je očito smjerenje na biće čovječanstva stvorenog od zemaljskoga praha i Boga koji je udahnuo životni dah u njega (usp. Post 2:7).

Međutim, zanimljivo je da svi ljudi postaju *nefeš* (BDB 659) u Knjizi Postanka 2:7, što znači “živa duša”. Ovaj pojam *nefeš* također je upotrijebljen kako bi uputio na životinje u Knjizi Postanka (usp. Post 1:24; 2:19). Vidjeti bilješku *online* u Knjizi Postanka 35:18.

▣ Zabilježite dvostruku uporabu pojma “duh” (tj. “dah”, BDB 924, vidjeti Posebnu temu u Ps 51:10: Duh u Bibliji):

1. ljudski duh ili životna snaga
2. Božji Duh (ili “dah” u Post 2:7).

U SZ-u “Duh” je snaga od Boga koji ispunjava Svoje svrhe (tj. Post 1:2), ali u NZ-u zamisao postaje osobna (vidjeti Posebnu temu 51:11b: Osobnost Duha).

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 104:31-35

³¹Neka slava GOSPODINOVA traje zauvijek;

Neka GOSPODIN bude radostan u Svojim djelima;

³²On pogleda zemlju, i ona zadrhti;

Ti dodirneš planine, i one se dime.

³³Ja ću pjevati GOSPODINU tako dugo dok živim;

Ja ću pjevati hvalu mome Bogu sve dok imam svoje bivstvo.

³⁴Neka moje promišljanje bude ugodno Njemu;

A što se mene tiče, ja ću biti radostan u GOSPODINU.

³⁵Neka grješnici budu uništeni iz zemlje

I neka pokvarenih ne bude više.

Blagoslivljaj GOSPODINA, o moja dušo.

Hvalite GOSPODINA!

104:31-32 Nekoliko engleskih prijevoda vide Psalam 104:31-32 kao odvojenu kiticu (tj. NKJV, TEV, NJB, REB). Ovo je upućivanje na sedmi dan stvaranja.

Postoje dva gramatička obilježja u ovim stihovima:

1. Psalam 104:31 ima dva JUSIVA:
 - a. neka slava GOSPODINOVA traje zauvijek – BDB 224, KB 243, *Qal* JUSIV, usp. Psalam 86:12
 - b. neka GOSPODIN bude radostan u Svojim djelima – BDB 970, KB 1333, *Qal* IMPERFEKT upotrijebljen u ZAPOVJEDNOME smislu, usp. Knjiga Postanka 1:31
2. Psalam 104:32 kreće s “On koji...” (PARTICIP), što je bilo uobičajeno na početku ovoga Psalma (vidjeti bilješku u Ps 104:1).

104:32 Ovaj je jezik korišten o teofaniji. Točko kako to odgovara Knjizi Postanka 1 neizvjesno je. Obično se to povezuje s vremenom nakon Pada kad je grješni svijet bio potresen postupkom svetoga Stvoritelja Boga!

104:33-34 Nekoliko engleskih prijevoda vide Psalam 104:33-35b kao odvojenu kiticu (tj. NKJV, TEV, NJB, REB). Ovo je jer:

1. Psalam 104:33 ima dva KOHORTATIVA
2. Psalam 104:34-35b ima dva *Qal* IMPERFEKTA upotrijebljenih u ZAPOVJEDNOME smislu (i podrazumijevan treći, Ps 104:35b).

Jedni će hvaliti Boga u riječi, misli ili životu a drugi će biti istrošeni (BDB 1070, KB 1752) i uništeni (doslovno “ne bude više”, usp. Job 24:24; Ps 37:10). Postoje vječne posljedice za odabire učinjene u vremenu!

Savršeno Stvorenje obilja i mira bilo je razbijeno ljudskim grijehom i pobunom (tj. Post 3). Ono što je Bog prvotno stvorio bit će ponovno obnovljeno (usporediti Post 1 - 2 s Otk 21 - 22).

104:35c-d Zaključak ovoga Psalma slaže se s dvostrukim IMPERATIVOM Psalma 103 (dva *Piel* IMPERATIVA, “blagoslivljaj”). Ovdje:

1. blagoslivljaj – BDB 138, KB 159, *Piel* IMPERATIV
2. hvalite – BDB 237, KB 248, *Piel* IMPERATIV, usp. Psalam 105:45; 106:48.

PITANJA ZA RASPRAVU

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. Sad to ne morate prepustiti komentatoru.

Ova pitanja za raspravu predviđena su da vam pomognu promišljati kroz glavne teme ovoga odjeljka Knjige. Ona su napravljena da budu misaono-nametljiva, ne konačna.

1. Kako su Psalam 103 i 104 povezani?
2. Što je znakovitost pojam “YHWH”, što je preveden kao “GOSPODIN” (sva slova velika) i *Elohim*, što je preveden kao “Bog” u engleskome?
3. Kako ovaj Psalam odražava Knjigu Postanka 1?
4. Zašto je vrijednost prisutnosti anđela i ljudi snižena u ovome Psalmu a životinjskoga života povišena?
5. Zašto je Božji nadzor Mjeseca i zvijezda tako važan u ovome drevno bliskoistočnome okviru?
6. Kako Psalam 104:33-34 odražava druge važne dijelove SZ-nih istina o Božjoj skrbi i u ovome životu i u narednome životu?
7. Objasnite suvremenu teološku zamisao o “anihilacionizmu”.

PSALAM 105

PODJELA NA ODLOMKE U SUVREMENIM PRIJEVODIMA

NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB
GOSPODINOVO čudesno djelo u korist Izraela	vječna vjernost GOSPODINOVA	pripovijest o Božjima velikim djelima u korist Njegova naroda	Bog i Njegov narod	predivna povijest Izraela
<u>MT nema uvod</u>				
105:1-7	105:1-6	105:1-6	105:1-6	105:1-3 105:4-5 105:6-7
105:8-15	105:7-12	105:7-11	105:7-11	105:8-9 105:10-11 105:12-13
105:16-24	105:13-15	105:12-15	105:12-15	105:14-15
105:16-24	105:16-22	105:16-22	105:16-22	105:16-17 105:18-19 105:20-21 105:22-23
105:25-36	105:23-25	105:23-25	105:23-25	105:24-25
105:25-36	105:26-36	105:26-36	105:26-36	105:26-27 105:28-29 105:30-31 105:32-33 105:34-35 105:36-37
105:37-45	105:37-41	105:37-42	105:37-42	105:38-39 105:40-41 105:42-43
105:37-45	105:42-45	105:43-45	105:43-45b	105:44-45
105:37-45			105:45c	

ČITANJE KRUG TRI (vidi str. xv.)

SLIJEĐENJE IZVORNE AUTOROVE NAKANE NA RAZINI ODLOMKA

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. To ne smijete prepustiti komentatoru.

Pročitajte odlomak odjednom. Odredite subjekte (čitajte kruga #3, str. xv., kao gore). Usporedite vašu podjelu subjekta s pet prijevoda navedenih gore. Podjela na odlomke nije nadahnuta, ali ona je ključ za slijeđenje izvorne autorove nakane, što je srce tumačenja. Svaki odlomak ima jedan i samo jedan subjekt.

1. Prvi odlomak
2. Drugi odlomak
3. Treći odlomak
4. I tako dalje.

OKVIRNI UVIDI

- A. Psalam 105 i Psalam 106 oblikuju teološku jedinicu.

Samo dodana misao, suvremeni tumači Biblije uistinu ne znaju zašto, kako, ili kad su Psalmi bili uređeni i od koga. Ovo je tako za čitavu Hebrejsku Bibliju. Za nas je postupak izgubljen. Tako, mora biti dopušteno da mnoge pretpostavke i nagađanja vode suvremene teorije procesa kanonizacije. Ja jamačno i potpuno potvrđujem nadahnutost Pisma (vidjeti tri video snimke na www.freebiblecommentary.org, prvi odlomak), ali isto tako razumijem židovsko razumijevanje njihova kanona i odluka prvih crkava prema kojima se moraju uključiti Knjige.

Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 99:7: Nadahnuće (inspiracija) i Posebnu temu: *Bible Interpretation Seminar Textbook, The Bible, I.: "Canon"*, str. 19, online na www.freebiblecommentary.org i dolje: Biblija (iz *Bible interpretation Seminar Textbook*).

POSEBNA TEMA: BIBLIJA (iz *Bible interpretation Seminar Textbook*)

I. Kanon

Zato što je ovaj Priručnik u osnovi uvod u okvirna i tekstualna načela za tumačenje Biblije, očito je kako moramo najprije pogledati samu Bibliju. Zbog svrhe ovoga proučavanja idemo na pretpostavku da je Duh vodič u kanonizaciji (najveća pretpostavka).

- A. Autorove opće pretpostavke:

1. Bog postoji i On želi da Ga mi spoznamo
2. On je objavio Sebe nama:
 - a. On je djelovao u povijesti (otkrivenje /objava)
 - b. On je odabrao određene ljude da objave i objasne Njegova djelovanja (nadahnuće /inspiracija)
 - c. Njegov Duh pomaže čitatelju (slušatelju) ovoga pisanoga otkrivenja razumjeti njegove glavne istine (prosvjetljenje /iluminacija)
3. Biblija je jedini vjerodostojan izvor istine o Bogu (ja znam o Isusovu životu i učenjima jedino kroz Bibliju). Ona je naš jedini zajednički izvor za vjeru i primjenu.

SZ-ne i NZ-ne Knjige pisane za posebne prigode i vremena sad su nadahnuti vodiči za sve prigode i doba. Međutim, one sadržavaju neke kulturalne istine što prelaze njihovo vlastito vrijeme i kulturu (tj. množenstvo /poligamija, Sveti rat, celibat, mjesto žene, nošenje koprena, sveti poljubac, itd.).

- B. Ja shvaćam da je proces kanonizacije povijesni proces s nekim kobnim slučajevima i događajima, ali moja je pretpostavka da je Bog dozvolio njegov razvitak. Rana crkva uvažila je priznate SZ-ne Knjige koje su bile prihvaćene unutar judaizma. Iz povijesnoga istraživanja izgleda kako su rane crkve, ne samo rani koncili, zaključili kanon Novoga zavjeta. Očito su bila uključena sljedeća mjerila, ili svjesno ili nesvjesno:
1. protestantski kanon sadrži sve nadahnute Knjige; kanon je zaključen! (tj. "vjera", Djela 6:7; 13:8; 14:22; Gal 1:23; 6:10; Juda stihovi 3.20):
 - a. prihvaćen SZ od Židova
 - b. dvadeset i sedam Knjiga u NZ-u (napredujući povijesni proces)
 2. autori Novoga zavjeta bili su povezani s Isusom ili apostolima (napredujući povijesni proces):
 - a. Jakov i Juda s Isusom (Njegova polu-braća)
 - b. Marko s Petrom (preoblikovao je njegove propovijedi u Rimu u Evanđelje)
 - c. Luka s Pavlom (misijski drug)
 - d. Hebreji tradicionalno s Pavlom
 3. teološka jedinica s apostolskom obukom (kasnije nazvanom "pravilo vjere"). Evanđelja su bila pisana nakon većine drugih NZ-nih Knjiga:
 - a. zbog uskrsavanja hereze (tj. adopcionizam, gnosticizam, marcionizam, i montanizam)
 - b. zbog zakašnjeloga Drugog dolaska
 - c. zbog smrti dvanaest apostola
 4. trajno i moralno promijenjeni životi slušatelja gdje su ove Knjige bile čitane i prihvaćene
 5. opća suglasnost ranih crkava i kasnijih crkvenih koncila može biti vidljiva u ranim popisima kanonskih Knjiga:
 - a. Origen (185.-254.) tvrdi kako su postojala četiri Evanđelja i Poslanice apostola što su kružile među crkvama
 - b. Muratorijev fragment datiran između godine 180.-200. iz Rima (jedina prepiska dostupna danas je oštećena, kasnije latinski tekst). On popisuje istih 27 Knjiga kao protestantski NZ (ali dodaje Otkrivenje od Petra i Pastir od Herma)
 - c. Euzebije Cezarejski (265.-340.) uvodi trostruku oznaku (kao što je učinio Origen) za opis kršćanskih spisa: (1) "primljeno" i time prihvaćeno; (2) "osporavano" i time su ih neke crkve, ali ne sve, prihvatile; i (3) "lažno" i time neprihvatljivo u velikoj većini crkava i nije bilo čitano. Neki od osporavane skupine koji su kasnije prihvaćeni bili su: Jakov, Juda, 2. Petrova poslanica, te 2. i 3. Ivanova poslanica
 - d. Cheltenhamov popis (na latinskome) iz Sjeverne Afrike (godine 360.) ima istih 27 Knjiga (osim Hebrejima poslanice, Jakovljeve, i Judine [Poslanica Hebrejima nije posebice spomenuta, ali može biti uključena u Pavlova pisma]), kao protestantski NZ, ali u neuobičajenom redu
 - e. Atanazijevo Uskršnje pismo iz godine 367. prvo je što popisuje potpuno istih 27 Knjiga (ne više, ne manje) kao protestantski NZ
 - f. zamisao i sadržaji autoritativnoga popisa o jedinstvenosti Knjiga bio je povijesni i teološki napredak
 6. predloženo za čitanje:
 - a. *The Canon of the New Testament* od Bruca Metzgera, izdano od *Oxford Press*
 - b. članci o kanonu u *Zondervan Pictorial Bible Encyclopedia*, tom 1, str. 709-745
 - c. *Introduction to the Bible* od Williama E. Nixa i Normana Geislera, izdano od *Moody Press*, 1968. (posebice karta na str. 22)
 - d. *Holy Writings – Sacred Text: The Canon in Early Christianity* od Johna Bartona, izdano od *Westminster John Knox Press*
 7. Stari i Novi zavjet bili su jedini književni proizvodi Drevnoga Bliskog Istoka kanonizirani kao posebno dolaženje i otkrivenje Božanskih svrha. Ne postoje drugi religijski popisi što se razlikuju između kanonskih (tj. autoritativnih) nasuprot ne-kanonskih religijskih spisa. Kako, zašto, i kada se dogodio ovaj povijesni proces?:
 - a. je li to bilo odlukama crkvenih koncila trećega i četvrtoga stoljeća naše ere?
 - b. je li to bilo uporabom kršćanskih pisaca drugoga stoljeća?
 - c. je li to bilo od crkava kasnoga prvoga stoljeća kroz četiri stoljeća?

- B. Psalam 105 opisuje Božja djelovanja ljubavi i milosti u životu zavjetnoga naroda:
1. prvotni poziv patrijarsima, Psalam 105:1-7
 2. putovanje patrijarha u Kanaan, Psalam 105:8-15
 3. patrijarh (Jakov) u Egipat, Psalam 105:16-24
 4. Izrael iz Egipta, Psalam 105:25-36
 5. Izrael u Kanaan, Psalam 105:37-45.
- C. Psalam 106 opisuje sramotu Izraelova pobunjeničkoga odaziva.
- D. Postoje mnoge sličnosti s ovim Psalmom i 1. Knjigom Ljetopisa 16:7-46.

PROUČAVANJE RIJEČI I IZRIČAJA

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 105:1-7

¹O dajte zahvale GOSPODINU, prizivajte Njegovo ime;

Učinite znanim Njegova djela među narodima.

²Pjevajte Njemu, pjevajte hvale Njemu;

Govorite o svima Njegovim čudesima.

³Dičite se u Njegovu svetome imenu;

Neka srce onih koji traže GOSPODINA bude radosno.

⁴Tražite GOSPODINA i Njegovu jakost;

Tražite Njegovo lice neprekidno.

⁵Spomenite se Njegovih čudesa koje je On učinio,

Njegovih divota i sudova izrečenih Njegovim ustima,

⁶O sjeme Abrahamovo, Njegov sluga,

O sinovi Jakova, Njegovi izabranici!

⁷On je GOSPODIN naš Bog;

Njegovi sudovi su po svoj zemlji!

105:1-7 Ovaj Psalam i ova kitica osvjetljuju YHWH-in poseban poziv i odnos s Abrahamom i njegovim potomstvom. YHWH je djelovao na snažne, svrsishodne načine kako bi proveo Svoje otkrivenje kroz ovu jednu obitelj.

Ovaj Psalam koristi nekoliko pojmova za opis tih djelovanja:

1. Njegova djela, Psalam 105:1 – BDB 760, usp. 1. Knjiga Ljetopisa 16:8; Psalam 9:11; 66:5; 77:13; 78:11; 103:7; Knjiga proroka Izaije 12:4
2. svim Njegovim čudesima, Psalam 105:2 – BDB 810, usp. Knjiga Izlaska 3:20; 34:10; Jošua 3:5; Suci 6:13; 1. Ljetopisa 16:9,24; Job 37:5,14; Psalam 9:1; 26:7; 78:11; 139:14; Knjiga proroka Jeremije 21:2; Mihej 7:15, vidjeti Posebnu temu u Psalmu 9:1: Čudesne stvari (אֲשֵׁר)
3. Njegovih čudesa, Psalam 105:5 – BDB 810, vidjeti Posebnu temu iz #2
4. Njegovih divota, Psalam 105:5 – BDB 68, usp. Knjiga Izlaska 7:3; 11:9; 1. Ljetopisa 16:12; Job 3:3
5. sudova, Psalam 105:5 – BDB 1048, vidjeti Posebnu temu u Psalmu 1:2: Pojmovi za Božje tkrićenje (korišteni u Ponovljenome zakonu i Psalmima)
6. Njegovih sudova, Psalam 105:7 – BDB 1048
7. Njegova čudesna djela, Psalam 105:27 – BDB 68.

Različita razdoblja Izraelove povijesti pokazuju YHWH-ine posebne djelatnosti u korist Abrahamove obitelji. Svrha tih Božanskih djelovanja bila je pomoći narodima da spoznaju YHWH-u, usp. 1. Knjiga o Kraljevima 8:42-43; vidjeti Posebnu temu u Psalmu 2: Okvirni uvidi: YHWH-in vječni iskupiteljski naum.

Psalam 105:1-5 ima nizove IMPERATIVA zaključujući štovanje YHWH u Hramu:

1. dajte zahvala – BDB 392, KB 389, *Hiphil*, usp. 1. Knjiga Ljetopisa 16:8,34; Knjiga proroka Izaije 12:4
2. prizivajte – BDB 894, KB 1128, *Qal*, usp. Psalam 99:6
3. učinite znanim – BDB 393, KB 390, *Hiphil*, usp. Psalam 145:12
4. pjevajte – BDB 1010, KB 1479, *Qal*
5. pjevajte hvale – BDB 274, KB 273, *Piel*, usp. Psalam 66:2; 68:4; 135:3

6. govorite /razmišljajte – BDB 967, KB 1319, *Qal*, usp. Psalam 77:12; 119:27; 145:5; 147:1
7. dičite se – BDB 237, KB 248, *Hithpaal*
8. tražite – BDB 205, KB 233, usp. Knjiga Izlaska 33:7; Ponovljeni zakon 4:29; 1. Ljetopisa 16:10; 2. Ljetopisa 11:10-11; Knjiga proroka Izaije 51:1; Jeremija 50:4; Hošea 3:5; 5:6
9. tražite – BDB 134, KB 152, *Piel*, usp. 1. Knjiga Ljetopisa 16:11; 2. Ljetopisa 7:14; Psalam 27:8; Knjiga proroka Amosa 4:5
10. spomenite se – BDB 269, KB 269, *Qal*, usp. 1. Knjiga Ljetopisa 16:12.

105:1 “GOSPODINU” Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 1:1: Imena za Božanstvo.

▣ **“prizivajte Njegovo ime”** Psalam 105:1-4 opisuje kultno (religijski obredi) štovanje. Ovo “ime” predstavlja narav osobe. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 5:11-12: “Ime” YHWH.

▣ **“Učinite znanim Njegova djela među narodima”** Božja je volja da sva Zemlje (usp. Ps 105:7b) spozna Njega (usp. Ps 145:12; Iz 12:4-5, vidjeti Posebnu temu u Ps 2: Okvirni uvidi: YHWH-in vječni iskupiteljski naum). Izrael je bio sredstvo za ovaj kraj a Biblija je objava toga otkrivenja.

105:2 “Pjevajte Njemu” Ovo (BDB 967, KB 1319) također opisuje kultno štovanje. Oni su pjevali pjesme o YHWH-i i Njegovim djelima spasenja.

▣ **“Govorite”** Ovo je doslovno “promišljajte” ili “razmišljajte”. Mi moramo držati Božju narav i djela pred našim umovima (usp. Ps 105:5; Pnz 6:6-9).

105:3 “Dičite se” Ovaj GLAGOL znači hvaliti se (BDB 237). Izrael se morao “dičiti” Božjom odlikom koji ih je pozvao i bili su jedinstveni svome Bogu.

▣ **“Neka srce onih koji traže GOSPODINA bude radosno”** Ovo “srce” govori o čitavoj osobi (vidjeti Posebnu temu u Ps 4:7: Srce). Mi se moramo odazvati (GLAGOL je *Qal IMPERFEKT* upotrijebljen u ZAPOVJEDNOME smislu) Božjem poticaju, a primjeren način je “radosno” (BDB 970).

105:4

NASB, NKJV, NJB, NRSV	“Njegovu jakost”
TEV	“za pomoć”
LXX, <i>Moffatt</i>	“i biti ojačani”
JPSOA	“Njegovu moć” (upućujući na Kovčeg saveza, usp. Ps 78:61; 132:8)
Pešita, REB	“biti jaki”
NAB	“pouzdati se u”
NET Biblija	“i jakost što on daje”

Kao što je očito iz različnosti prijevoda, izričaj je neizvjestan. Ja mislim, iz okvira hramskoga štovanja (tj. Ps 105:1-4), da je mogućnost JPSOA najbolja (tj. Kovčeg saveza, usp. Ps 78:61; 132:8).

▣ **“Tražite Njegovo lice neprekidno”** Ovo je idiomski način pozivanja vjernih sljedbenika neka drže YHWH-u i Njegovo otkrivenje pred svojim umovima (usp. Pnz 6:6-9).

Ovo je slično Pavlovome naglasku o moljenju bez prestanka (usp. Ef 6:18; 1. Sol 5:16-18).

105:5 “sudova izrečenih Njegovim ustima” Ovo odražava hebrejsku zamisao snage izgovorene riječi (usp. Post 1:1; Iz 55:1; Iv 1:1; i zabilježite u Post 1:3). Za “sudova” vidjeti Posebnu temu u Psalmu 1:2: Pojmovi za Božje otkrivenje (korišteni u Ponovljenome zakonu i Psalmima).

105:6 Ovaj stih odražava Božji odabir Abrahama (Ps 105:6a) i njegova potomstva (105:6b) kao Njegovo sredstvo za iskupljenje svega čovječanstva, Knjiga Postanka 3:15.

Zapamtite, u SZ-u pojam “odabrani” (BDB 104; 1. Ljet 16:13) upotrijebljen je za posredovanje, ne za spasenje. Bog odabire koristiti narode, ljude, i povijesne događaje za Svoj veći iskupiteljski naum (vidjeti Posebnu temu u Psa 2: Okvirni uvid: YHWH-in vječni iskupiteljski naum).

105:7 “On je GOSPODIN naš Bog” Ovaj izričaj može biti upućivanje na zavjetni jezik Knjige Izlaska 20:2. On uključuje dva najčešća imena za Božanstvo, YHWH – GOSPODIN i *Elohim* – Bog. Suvremeni zapadnjački znanstvenik tvrdio je kako ovo predstavlja Ime Božanstva upotrijebljeno od dva različita ljudska autora SZ-a. Židovi tvrde kako ovo predstavlja osobine jedinoga istinskog Boga (vidjeti Posebnu temu u Ps 2:7: Monoteizam). *Elohim* je naslov Božanstva kao Stvoritelja, Davatelja, i Održavatelja svega života, dok je YHWH zavjetno Ime Božanstva kao Spasitelja i Iskupitelja. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 1:1: Imena z Božanstvo.

▣ **“Njegovi sudovi su po svoj zemlji”** Ovo upućuje na Božje sveopće žarište, koje je tako prevladavajuće u ovome dijelu Psalama (tj. Ps 96, vidjeti bilješke tamo).

Pojam “zemlji” može biti preveden “kopnu”. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 2:2: Kopno, država, Zemlja.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 105:8-15

⁸On se sjeća Svoga saveza zauvijek,
Riječi što On zapovjedi tisućama naraštaja,
⁹Saveza što On učini s Abrahamom,
I Svoje prisege Izaku.
¹⁰Potom je On potvrdi Jakovu za odredbu,
Izraelu kao vječni savez,
¹¹Govoreći: “Tebi ću dati zemlju Kanaana
Kao dio tvoje baštine”,
¹²Kad ih bijaše samo nekoliko ljudi,
Samo nekoliko, i stranci bijahu u njoj.
¹³I oni lutahu okolo od naroda do naroda,
Od jednoga kraljevstva do drugoga naroda.
¹⁴On ne dopusti ikojem čovjeku tlačiti ih,
I On ukori kraljeve zbog njih:
¹⁵“Ne dirajte Moje pomazanike,
I ne činite zlo Mojim prorocima.”

105:8-15 Ova kitica smjera na YHWH-in poziv Abrahamu neka ostavi Ur i slijedi Njega u novu zemlju obećanja (tj. Post 12 - 18). To isto obećanje bilo je ponovno potvrđeno Jakovu /Izraelu (usp. Post 28:13-15).

YHWH je štitio i hranio Abrahamovo potomstvo kad su putovali u Kanaan (tj. Post 12:7; 20:1-7; 35:5).

105:8 “On se sjeća Svoga saveza zauvijek” Gotovo sva Božja obećanja su uvjetovana s ljudskim odazivom. Prema tome, “zauvijek” mora biti tumačeno u okviru uvjetovanoga /neuvjetovanoga Saveza (vidjeti Posebnu temu u Ps 9:5: Zauvijek [*olam*]).

Žarište biblijskoga otkrivenja jeste to da je Bog vjeran čak kad čovječanstvo nije (usporediti Ps 105 s Ps 106). Nada paloga čovječanstva nije u njegovoj sposobnosti da izvrši, iako postoji zahtijevana neophodnost nastavljanja odaziva vjere u pokajanju. Nepromjenljiva Božja narav jeste ona koja osigurava nadu i sigurnost (usp. Mal 1:6).

Za “saveza” vidjeti Posebnu temu u Psalmu 25:10: Savez (*ברית*).

▣ **“tisućama naraštaja”** Ovo je idiom za Božju vjernost. To je usporedno sa “zauvijek” u Psalmu 105:8a. Upotrijebljen je kao oprečje između Božje ljubavi i pravde u Ponovljenome zakonu 5:9 i 7:9.

“Tisućama” je simbolički broj upotrijebljen u nekoliko značenja. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 84:10: Tisuću (*eleph*) i Posebnu temu u Psalmu 12:6: Simbolički brojevi u Pismu.

105:9-10 YHWH je ponovno ponovio Svoje prvotno obećanje o zemlji dato Abrahamu i potom drugim patrijarsima:

1. Abrahamu – Knjiga Postanka 12:7; 13:15; 15:18
2. Izaku – Knjiga Postanka 26:3-4
3. Jakovu /Izraelu – Knjiga Postanka 28:13.

105:11 Ovo je smjerenje na Knjigu Postanka 12:1; 13:15; i 15:18.

▣ **“Kao dio tvoje baštine”** Vidjeti punu bilješku *online* u Psalmu 78:55.

105:12 Obitelj Abrahama započela je kao vrlo mala (usp. Post 34:30; 46:26-27; Pnz 7:7; 1. Ljet 16:19) ali narasla je tako brojna kao zvijezde nebeske, pijesak morske obale.

105:15 “Moje pomazanike...”

Mojim prorocima” Postoji usporeni odnos i, stoga, upućuje na patrijarhe (usp. Post 20:7).

Pojam “pomazanike” (BDB 603) je korijen u značenju Mesija (vidjeti Posebnu temu u Ps 2:2: Mesija). Upućuje na patrijarhe ili zajednicu koju je Bog odabrao i opremio za vršenje Njegove volje.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 105:16-24

- ¹⁶I On zazva glad nad zemljom;
On prekine svu potporu kruha.
¹⁷On posla čovjeka pred njima,
Josipa, koji bijaše prodan kao rob.
¹⁸Oni povrijediše njegove noge s okovima,
On sâm bi stavljen u željeza;
¹⁹Sve do vremena kad se njegova riječ morala dogoditi,
Riječ GOSPODINOVA iskušavaše ga.
²⁰Kralj posla i otpusti ga,
Vladar naroda, i oslobodi ga.
²¹On ga učini gospodarom svoje kuće
I vladarom nad svima svojim posjedima,
²²Da utamniči njegove knezove po volji,
Tako da može učiti njegove starješine mudrosti.
²³Izrael također dođe u Egipat;
Tako Jakov privremeno prebivaše u zemlji Hama.
²⁴I On prouzroči Svome narodu biti veoma plodnim,
I učini ih jačim od svojih protivnika.

105:16-24 Ova se kitica bavi s YHWH-inim vođenjem Svoga zavjetnoga naroda iz Kanaana u Egipat. Ovo je bio Božji naum:

1. podići Josipa kao vođu u pripremi, Psalm 105:17
2. prisiliti pokret posredstvom opće gladi, Psalm 105:16
3. prouzročiti kasnije trvenje između Egipćana i Izraelaca tako da očituje Svoju snagu nad egipatskim bogovima i objavi Sebe Egipćanima i okolnim narodima Drevnoga Bliskog Istoka, Psalm 105:25.

Iz Psalm 105:12 “nekoliko ljudi” oprečno je sa Psalmom 105:24.

105:16 “On zazva...”

On prekine” Bog koristi nesreću za Svoje svrhe, Knjiga proroka Izaije 45:7. Ovo izgleda suprotno Psalmu 105:14-15, ali Bog koristi i pozitivne i negativne događaje. To je očito iz Njegova zavjetnoga odnosa s Izraelom (usp. Lev 26; Pnz 27 - 29; Ps 1). Vidjeti punu bilješku u Izaiji 45:7 *online*.

▣ **“potporu kruha”** Ovaj je idiom upotrijebljen nekoliko puta u SZ-u (usp. Lev 26:26; Ez 4:16; 5:16; 14:13). Bog nadzire kišu i hranu. On želi blagosloviti ali grijeh i pobuna uzrokuju da životne nedaće budu spriječene (tj. Lev 26; Pnz 27 - 30). U Psalmu 105 opća glad je morala dovršiti Božanski naum (tj. Josip na mjesto vodstva u Egiptu i Izraelovo prebivanje tamo).

Pojam “potporu” (BDB 641) može uputiti na:

1. klasje žita
2. drvenu trstiku na kojoj se prenosila hrana
3. drvenu trstiku na kojoj se objesila hrana kako ju životinje ne bi mogle pojesti
4. simbolički način upućivanja na potpunu oskudicu kruha za život u Drevnome Bliskom Istoku.

105:17 “On posla čovjeka pred njima” Ovo upućuje na Josipa kao bivanje Božjim sredstvom čuvanja i uzdržavanja odabrane Jakovljeve obitelji (usp. Post 37; 39 - 46). Josipovo vlastito mišljenje o YHWH-inim djelovanjima izraženo je u Knjizi Postanka 45:4-8; 50:20. Oči vjere vide povijest jasno!

105:18 “On sâm bi stavljen u željeza” Ovo odražava bolno iskustvo Josipa kad je bio prodan od svoje vlastite braće, iako je on prepoznao Božju ruku (usp. Post 37; 45:4-8).

MT je doslovno “željezo dođe (u njegovu) dušu”.

GLAGOL “dođe” (BDB 97, KB 112, *Qal* PERFEKT) uobičajen je GLAGOL, s nekoliko suzvuka.

Riječ “dušu” je *nefeš* (BDB 659), što također ima široko semantičko polje, ali obično označava životni zrak kojeg se udiše na ovoj planeti (tj. ljudi i životinje).

Većina suvremenih engleskih prijevoda pretpostavlja kako suzvuci za *nefeš*, u ovome okviru, odražavaju akadski korijen za “ždrijelo” ili “vrat” (usp. NRSV, TEV, NJB, JPSOA, REB). Željezo je bilo način upućivanja na utamničenje (usp. Ps 107:10).

Međutim, LXX je izričaj prevela kao “njegova duša prošla je kroz željezo”. Iskustva odbacivanja Josipova života od njegove braće i okrutno postupanje u egipatskome zatvoru bili su bolni i trajni ožiljci. Ali oni su isto tako proizveli jakog, vjernog sljedbenika (usp. Heb 5:8).

105:19 “(Riječ) GOSPODINOVA iskušavaše ga” Bog iskušava svu Svoju djecu (usp. Adam i Eva, Post 3; Abraham, Post 22:1; Isus, Mt 4:11). Kušnja mora ojačati, a ne uništiti. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 11:4b-5a: Bog ispituje Svoj narod.

105:20 “Kralj” Postoji mnogo znanstvenoga neslaganja oko nadnevaka povezanih s Izraelovim privremenim boravkom u Egiptu i nadnevkom Izlaska. Suvremeni znanstvenici nisu sigurni o:

1. nadnevku Izlaska
2. broju Izraelaca uključenih u Izlazak
3. faraona Izlaska
4. smjer kretanja Izlaska.

Vidjeti Posebnu temu dolje: Izlazak (neizvjesnosti).

POSEBNA TEMA: IZLAZAK (neizvjesnosti)

I. Nadnevak Izlaska je dvojbena

A. Postoje dvije znanstvene mogućnosti o nadnevku Izlaska:

1. iz 1. Knjige o Kraljevima 6:1, koja kaže: “480 godina od Izlaska do građenja Salomonova Hrama”:
 - a. Salomon je započeo vladati godine 970. pr.Kr. Ovo je predočeno uporabom bitke kod *Karkara* (853. g.pr.Kr.) ako je siguran početak nadnevka
 - b. Hram je bio izgrađen u njegovoj četvrtoj godini vladavine (965. g.pr.Kr.), a Izlazak se dogodio oko godine 1445./1446. pr.Kr.
2. ovo bi se moglo dogoditi za vrijeme XVIII.-te egipatske dinastije:
 - a. faraon ugnjetavanja bio bi Tutmosis III. (1490.-1436. g.pr.Kr.)
 - b. faraon Izlaska bio bi Amenhotep II. (1436.-1407. g.pr.Kr.):
 - (1) neki vjeruju kako se dokaz o šutnji Jerihona, temeljen na činjenici da nije bilo diplomatske prijepiske dogodio između Jerihona i Egipta za vrijeme vladavine Amenhotepa III. (1413.-1377. g.pr.Kr.)
 - (2) tekstovi iz Amarne objavljuju diplomatsku prijepisku pisanu na ostraci o *Habiru* koji su prelazili zemlju Kanaan tijekom vladavine Amenhotepa III. Prema tome, Izlazak se dogodio tijekom vladavine Amenhotepa II.
 - (3) razdoblje Sudaca nije dovoljno dugo ako je XIII. stoljeće nadnevak Izlaska
3. moguće poteškoće s ovim određivanjem nadnevaka su:
 - a. Septuaginta (LXX) ima 440 godina a ne 480
 - b. moguće je kako tih 480 godina predstavlja 12 naraštaja od po 40 godina svakog, dakle, to je slikovit broj

- c. postoji 12 naraštaja svećenika od Arona do Salomona (usp. 1. Ljet 6), potom 12 od Salomona do Drugoga hrama. Židovi, kao i Grci, računali su naraštaj kao četrdeset godina. Dakle, postoji razdoblje od 480 godina unatrag i unaprijed (simbolička uporaba brojeva, usp. od Bimsona, *Redating the Exodus and Conquest*)
 - 4. postoje tri druga teksta što spominju nadnevke:
 - a. Knjiga Postanka 15:13.16 (usp. Djela 7:6), 400 godina zarobljeništva
 - b. Knjiga Izlaska 12:40-41 (usp. Gal 3:17):
 - (1) MT – 430 godina privremenoga boravka u Egiptu
 - (2) LXX – 215 godina privremenoga boravka u Egiptu
 - c. Knjiga Sudaca 11:26 – 300 godina između Jiftahova vremena i osvajanja (podupire nadnevak 1445. g.pr.Kr.)
 - d. Djela apostolska 13:19, Izlazak, lutanja, i osvajanje – 450 godina
 - 5. autor Knjige o Kraljevima koristi osobite povijesne reference a ne okrugle brojeve (Edwin Thiele, *A Chronology of the Hebrew Kings*, str. 83-85).
- B. Pokusni dokaz iz arheologije izgleda kako pokazuje prema nadnevku 1290. g.pr.Kr., ili XIX.-oj egipatskoj dinastiji:
1. Josip je bio kadar posjetiti svoga oca i faraona u isto vrijeme. Prvi domaći faraon koji je započeo pomicati glavni grad Egipta od Tebe natrag na Deltu Nila, u mjesto zvano Avaris /Soan /Tanis što je bio stari glavni grad Hiksosa, bio je Seti I. (1309.-1290. g.pr.Kr.). On bi mogao biti faraon ugnjetavanja:
 - a. ovo izgleda pothranjuje dva dijela izvješća o vladavini Hiksosa u Egiptu:
 - (1) stela je bila nađena iz vremena Ramzesa II. što slavi uspomenu na nalaženje Avarisa četiristo godina ranije (1700. g.pr.Kr. od Hiksosa)
 - (2) proročanstvo iz Knjige Postanka 15:13 govori o 400 godina ugnjetavanja
 - b. ovo podrazumijeva da je Josipov uspon do moći bio pod faraonom (semitski) Hiksosom. Na novu egipatsku dinastiju upućuje se u Knjizi Izlaska 1:8
 2. Hiksos, egipatska riječ u značenju “vladari stranim zemljama”, koji su bili skupina ne-egipatskih semitskih vladara, nadzirali su Egipat tijekom XV. i XVI. dinastije (1720.-1570. g.pr.Kr.). Neki ih žele povezati s Josipovim usponom moći. Ako oduzmemo 430 godina iz Knjige Izlaska 12:40 od 1720. g.pr.Kr., dobijemo nadnevak oko 1290. g.pr.Kr.
 3. Setijev sin bio je Ramzes II. (1290.-1224. g.pr.Kr.). Ovo je ime spomenuto kao jedno od gradova spremišta izgrađenog od hebrejskih robova, Knjiga Izlaska 1:11. Također ovaj je okrug u Egiptu blizu Gošena nazvan Ramzes, Knjiga Postanka 47:11. Avaris /Soan /Tanis bio je poznat kao “Kuća Ramzesa” iz 1300.-1100. g.pr.Kr.
 4. Tutmozis III. bio je poznat kao veliki graditelj, kao što je bio Ramzes II.
 5. Ramzes II. imao je 47 kćeri koje su živjele u različitim mjestima
 6. arheologija je pokazala kako je većina velikih obzidanih gradova Kanaana (Hasor, Debir, Lakiš) bila uništena i brzo ponovno izgrađena oko 1250. g.pr.Kr. Uzevši u obzir 38 godina razdoblja lutanja pustinjom ovo odgovara nadnevku 1290. g.pr.Kr.
 7. za bivanje Izraelaca u južnome Kanaanu arheologija je pronašla reference na memorijalnoj steli Ramzesovog nasljednika Merneptaha (1224.-1214. g.pr.Kr. [usp. Stela Merneptaha, datirane 1220. g.pr.Kr.]
 8. Edom i Moab su izgleda postigli jak nacionalni identitet u kasnim 1300.-im g.pr.Kr. Ove zemlje nisu bile uređene u XV. stoljeću (Glueck)
 9. knjiga naslovljena *Redating the Exodus and Conquest* od Johna J. Bimsona, izdana od *University of Sheffield*, 1978., pobija svaki arheološki dokaz za raniji nadnevak.
- C. Postoji novi mogući nadnevak čak ranije od 1445. g.pr.Kr. Vidjeti *History Channel*, “*The Exodus Decoded*”, koji potvrđuje smjer kretanja prema sjeveru u razdoblju Hiksosa.

II. Broj ljudi koji su otišli u Izlasku je dvojbjen

- A. Knjiga Brojeva 1:46; 26:51 izvješćuje da je bilo 600.000 muškaraca u dobi za bitku (20-50 godina starosti, usp. Izl 38:26). Prema tome, ako se računaju žene, djeca, i stari ljudi, moguć je broj od 1,5 milijun do 2,5 milijuna.
- B. Međutim, hebrejski pojam za tisuću, *eleph*, može značiti:
1. obiteljska ili klanska jedinica, Knjiga o Jošui 22:14; Suci 6:15; 1. Samuelova 23:23, Knjiga proroka Zaharije 9:7
 2. vojna jedinica, Knjiga Izlaska 18:21.25; Ponovljeni zakon 1:15
 3. doslovno tisuću, Knjiga Postanka 20:16; Izlazak 32:28
 4. korišteno simbolički, Knjiga Postanka 24:60; Izlazak 20:6 (Pnz 7:9); 34:7; Knjiga proroka Jeremije 32:18
 5. iz ugaritskoga (srodan semitski jezik), isti suglasnici je *alluph* što znači "poglavica" (usp. Post 36:15). Ovo bi moglo značiti kako je iz Knjige Brojeva 1:39 bilo 60 poglavica i 2.700 ljudi iz Dana. Poteškoća dolazi s poglavicama kojih je bilo previše sukladno broju ljudi u nekim plemenima
 6. Postoji dobra raspra u NIV *Study Bible*, str. 186.
- C. Arheologija je procijenila veličinu egipatskih i asirijskih vojska tijekom ovoga razdoblja u desetinama tisuća. Neki odlomci u Knjizi o Jošui izgleda podrazumijevaju kako je Izraelova vojska imala vojsku od oko 40.000 (usp. Jš 4:13; 7:3; 8:3.11.12).

III. Smjer kretanja Izlaska je dvojbjen

- A. Položaj:
1. egipatskih gradova
 2. vodene površine
 3. rana mjesta hebrejskoga tabora
- svi su neizvjesni.
- B. Pojam "Crveno more" je doslovno *Yam Suf* (vidjeti Posebnu temu dolje: Crveno more), što:
1. znači, "more korova" ili "more trstike". Može upućivati na slanu vodu, Knjiga proroka Jone 2:5; 1. Kraljevima 9:26 ili slatku vodu, Knjiga Izlaska 2:3; Knjiga proroka Izaije 19:26. LXX je prvo to prevela kao "Crveno more", slijedeći Vulgatu i potom *King James Version*
 2. upućuje na "more prema jugu" ili "more na kraju (Zemlje)". To je moglo upućivati na današnje Crveno more, Indijski ocean, ili Perzijski zaljev
 3. ima nekoliko uporaba u SZ-u (usp. Br 33:8.10).
- C. Postoje tri moguća smjera kretanja što uključuje različite vodene površine:
1. sjeverni smjer kretanja – taj je bio duž mediteranske obale, slijedeći trgovački glavni put poznat kao "put Filistejaca". To je mogao biti najkraći put do Obećane zemlje. Vodena površina na koju se moglo naletjeti mogla bi biti jedno od plitkih, močvarnih područja nazvanih Jezero Sibonis ili Jezero Menzalch. Međutim, mora se uzeti u obzir Knjiga Izlaska 13:17 koja izgleda niječe ovu mogućnost. Isto je tako protiv ove mogućnosti prisutnost egipatskih utvrda diljem ovih vojnih ruta
 2. srednji smjer kretanja – ovo bi moglo uključiti središnja jezera nazvana:
 - a. "Gorka jezera"
 - b. "Jezero Balah"
 - c. "Jezero Timsah".Ovo bi također moglo slijediti karavanski smjer kroz pustinju Šur

3. južni smjer kretanja – ovo bi moglo uključiti veliku površinu slane vode koju mi danas nazivamo Crveno more. Tamo je također bila karavanska ruta od ovoga područja što se spajala s “Kraljevim putem” (trans-jordanska cesta za Damask) kod Esjon-Gebera:
 - a. protiv ovoga je nedostatak trske u ovoj vodenoj površini
 - b. pokazivanje na to je 1. Knjiga o Kraljevima 9:26 koja kaže da je Esjon-Geber na Yam-Sufu. To bi bio Zaljev Akaba ili dio Crvenoga mora (usp. Br 21:4; Pnz 27; Suci 11:16; Jer 49:12)
4. Knjiga Brojeva 33 jasno pokazuje ovu poteškoću. U Brojevima 33:8a oni su “prošli kroz more”, onda u 33:10 oni su se utaborili kod “Crvenoga mora”, drukčija vodena površina
5. bilo koja vode površina bila prijeđena, to je bilo Božje čudo. Izrael je bio opskrbljen oružjem od mrtvih egipatskih vojnika koji su doplovili na njihovu stranu vodene površine, što je još jedno čudo Knjiga Izlaska 14:30; 15:4-5
6. iz druge je literature moguće da “*yam suf*” vodena površina nije bila na karti, i bila je tajnovita vodena površina na jugu. U nekoj je literaturi Indijski ocean ili obala Bengeli nazvana “*yam suf*”.

IV. Položaj planine Sinaj također je dvojbjen

- A. Ako je Mojsije govorio doslovno a ne slikovito o tri dana putovanja koje je zahtijevao od faraona (Izl 3:18; 5:3; 8:27), to nije bilo dovoljno dugo vrijeme da se dođe do tradicionalne strane južnoga Sinajskoga poluotoka. Dakle, neki znanstvenici smještaju planinu blizu oaze Kadeš-Barnea.
- B. Tradicionalno mjesto nazvano “Jebel Musa”, u pustinji Sin, ima nekoliko stvari u svoju korist:
 1. velika zaravan prije planine
 2. Ponovljeni zakon 1:2 kaže da je trebalo jedanaest dana putovanja od planine Sinaj do Kadeš-Barnee
 3. pojam “Sinaj” nije hebrejski pojam. On može biti povezan s pustinjom Sin, što upućuje na mali pustinjski grm. Hebrejsko ime za planinu je Horeb (pustinja)
 4. planina Sinaj bilo je tradicionalno mjesto sve do IV. stoljeća. To je “zemlja Midjana“, što uključuje veliko područje Sinajskoga poluotoka i Arabije
 5. izgleda kako je arheologija potvrdila položaj nekih mjesta spomenutih u izvješću Knjige Izlaska (*Elim, Dofka, Refidim*) kao one na zapadnoj strani Sinajskoga poluotoka.
- C. Tradicionalni položaj planine Sinaj nije bio utvrđen sve do *Hodočašća Silvija*, pisanog godine 385.-358. (usp. F. F. Bruce, *Commentary on the Book of the Acts*, str. 151).
- D. *History Channel*, “Dekodiranje Izlaska”, smješta ju na sjevernoj karavanskoj ruti prema Kanaanu (tj. najkraća ruta do Obećane zemlje). Ovo je dobra arheološka teorija.

V. Ono što nije dvojbjeno jeste povijesna stvarnost Izlaska. On ispunjava proročanstvo Knjige Postanka 15:12-21. To je utemeljenje naroda Izrael.

POSEBNA TEMA: CRVENO MORE (BDB 410 GRAĐA BDB 693 I)

I. Ime

- A. Doslovno ime je *Yam Suf*:
 1. “More korova” ili “More trstike” (egipatski korijen)
 2. “More na kraju (Zemlje)” (semitski korijen).

- B. Ovo može upućivati na:
1. slanu vodu, 1. Knjiga o Kraljevima 9:26 (Zaljev Akaba); Knjiga proroka Jone 2:5 (Meditersko more)
 2. slatku vodu, Knjiga Izlaska 2:3; Knjiga proroka Izaije 19:6.
- C. Septuaginta je prvi prijevod što ga naziva “Crveno more”. Moguće su ga ovi prevoditelji povezali s morem Edoma (crven). Ta je oznaka bila ovjekovječena od latinske Vulgate i kasnijega engleskog prijevoda *King James*.

II. Položaj

- A. Postoji nekoliko vodenih površina ovoga istog imena:
1. uska vodena površina između Egipta i Sinajskoga poluotoka dugoga oko 190 milja (Sueski zaljev)
 2. vodena površina između Sinajskoga poluotoka i Arabije duga oko 112 milja (Zaljev Akaba).
- B. Ono može biti povezano s plitkim močvarnim područjem u svjevero-istočnome dijelu Delte Nila blizu Tanisa, Soana, Avarisa, Ramzesa, koje je na južnoj obali Jezera Menzaleh (močvarna regija).
- C. Ono može biti korišteno metaforički o misterioznim vodama na jugu, često korištenih o moru na kraju (Zemlje). Ovo znači kako može upućivati na:
1. današnje Crveno more (Sueski zaljev ili Zaljev Akaba, usp. 1. Kr 9:26)
 2. Indijski ocean (usp. Herod 1.180)
 3. Perzijski zaljev (usp. Josip Flavije).

III. Suf u Knjizi Brojeva 33

- A. U Knjizi Brojeva 33:8 vodena površina što se misteriozno razdvojila nazvana je *suf* (BDB 693 I, “trstika” ili “korov”).
- B. U Knjizi Brojeva 33:10.11 Izraelcima je bilo rečeno neka se utabore kod *yam sufa* (more trstika /korova).
- C. Postoje dvije različite vodene površine:
1. prva nije Crveno more (Sueski zaljev)
 2. druga vjerojatno jeste Crveno more (Sueski zaljev).
- D. Pojam *suf* bio je korišten u SZ-u na tri načina:
1. površina vode razdvojena od YHWH da dopusti Izraelcima proći, ali egipatskim vojnicima da budu potopljeni
 2. sjevero-zapadna širina Crvenoga mora (Sueski zaljev)
 3. sjevero-istočna širina Crvenoga mora (Zaljev Akaba).
- E. *Yam suf* vjerojatno ne znači “crveno more” zbog:
1. tamo nije bilo /nema trstike (papirus) u Crvenome moru (slana voda)
 2. pretpostavljena egipatska etimologija upućuje na kopno, a ne na jezero.
- F. *Suf* može doći od semitskoga korijena “kraj” (BDB 692) i upućuje na misteriozne nepoznate vode na jugu (vidjeti Bernard F. Batts, “*Red Sea or Reed Sea? What Yam Suph Really Means*” u *Approaches to the Bible*, tom 1, str. 291-304).

105:22 Psalam 105:20-22 odnosi se na faraona. On je dozvolio Josipu imati autoritet nad njegovim vlastitim knezovima i starješinama.

Pojam “utamniči” doslovno je “biti okovan /vezan” (BDB 63, KB 75, *Qal* INFINITIVNA GRADA). To je zakonska terminologija povezana s “okovati /vezati i otpustiti” (usp. *UBS Text Project*, str. 380).

U okviru ova riječ, što obično označava “vezanje utamničenika”, jeste ono što snažna slika Psalma 105:18 opisuje, ali on ne koristi riječ. Međutim, postoji očita igra – Egipćani vežu Josipa, sad on veže njih!

104:24 Ovo odražava blagoslov brojne djece što je vidljivo u Knjizi Izlaska 1:7.9.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 105:25-36

- ²⁵On okrenu njihovo srce da mrže Njegov narod,
Lukavo postupaju s Njegovim slugama.
- ²⁶On posla Mojsija Svoga slugu,
I Arona, kojeg je On odabrao.
- ²⁷Oni izvedoše Njegova čudesna djela među njima,
I čudesa u zemlji Hama.
- ²⁸On posla tminu i učini je mračnom;
I oni se nisu pobunili protiv Njegovih riječi.
- ²⁹On okrenu njihove vode u krv
I prouzroči njihovim ribama da umru.
- ³⁰Njihova zemlja vrvješe sa žabama
Čak u odajama njihovih kraljeva.
- ³¹On reče, i tamo dođoše rojevi muha
I komaraca u svemu njihovu području.
- ³²On im dade tuču za kišu,
I plamenu vatru u njihovoj zemlji.
- ³³On obori njihove loze isto tako i njihova smokvina stabla,
I razbije stabla njihova područja.
- ³⁴On reče, i skakavci dođoše,
I mladi skakavci, štoviše bez broja,
- ³⁵I izjedoše svo bilje u njihovoj zemlji,
I izjedoše plod njihova tla.
- ³⁶On isto tako obori sve prvorođence u njihovoj zemlji,
Prve plodove sve njihove jedrine.

105:25-36 Kao što Psalam 105:8-15 odražava razdoblje patrijarha a Psalam 105:16-24 odražava Josipovo iskustvo, tako Psalam 105:25-36 odražava Izlazak.

105:25 “On okrenu njihovo srce da mrže Njegov narod” Kao što je Bog otvrdnuo faraonovo srce prema Mojsijevim zahtjevima, On je otvrdnuo ljude Egipta prema Židovima. Naredno sam uključio svoje neobjavljene bilješke o **Knjizi Izlaska 4:21**.

Izlazak 4:21 “ali Ja ću otvrdnuti njegovo srce tako da on neće pustiti ljude da odu” Bog izvješćuje Mojsija da usprkos prisutnosti velikoga svjetla, Židovi će povjerovati, ali faraon neće biti uvjeren. Ovaj odlomak, i neki slični njemu, prouzročili su ogromne poteškoće zapadnjačkim teolozima. Mi moramo dozvoliti ovome govoriti u njegovu izvornome okviru i ne dovesti ovaj odlomak u pitanje koje nikad nije bilo namjeravano da bude pitano ili razjašnjeno. U Drevnome Bliskom Istoku, posebice u Izraelu, Bog je bio izvor svega (usp. Job 2:10; Prop 3:28; Iz 45:7; 54:16; Tuž 3:37; Ez 14:9; Am 3:6b). Prema tome, Židov nije vidio poteškoću u Božjem otvrdnjivanju faraonova srca ili u faraonovu otvrdnjivanju svoga vlastitog srca. Samo je u svjetlu daljnega NZ-nog otkrivenju o potrebi čovječanstva da se odazove Bogu to da će poteškoća Božje suverenosti i slobodna volja čovječanstva postati misteriozan paradoks za Crkvu. Bolje je potvrditi oboje negoli uveličati jedno nad drugim. Najbolje mjesto u Bibliji za utvrđivanje odnosa između ovoga nalazi se u Poslanici Rimljanima 9 što govori o Božjoj suverenosti i Rimljanima 10 što govori o slobodnoj volji čovječanstva. U Knjizi Izlaska faraon je opisan kao onaj koji je bio otvrdnut na tri načina:

1. Bog je otvrdnuo njegovo srce, Knjiga Izlaska 4:21; 7:3; 9:12; 10:1.20.27; 11:10; 14:4.8 (usp. Rim 9:34)
2. faraon je otvrdnuo svoje vlastito srce, Knjiga Izlaska 8:15.32; 9:34

3. njegovo je srce bilo otvrdnuto ali bez spominjanja izvora, Knjiga Izlaska 7:13.14.22; 8:19; 9:7.35.

Također je zanimljivo zabilježiti kako su upotrijebljena tri GLAGOLA za opis ovoga otvrdnuća:

1. “biti jak” u smislu bešćutnosti, Knjiga Izlaska 4:21; 7:13.22; 8:19; 9:12.35; 10:20.27; 11:10; 14:4.8
2. “biti težak” i, stoga, manjak odgovornosti, Knjiga Izlaska 7:14; 8:15.32; 9:7.34; 10:1
3. “biti tvrd”, Knjiga Izlaska 7:3.

Međutim, sve je od ovoga izgleda korišteno u istoznačnome odnosu. Biblija nas posebno uči kako je svaki od nas osobno odgovoran za svoja djelovanja, uključujući faraona i Judu Iskariotskoga.

105:26 Izvješće o YHWH-inom pozivu Mojsiju i slanju njega natrag u Egipat zapisano je u Knjizi Izlaska 3 - 4.

Potreba za Aronom objašnjena je u Izlasku 4:10-17:

1. Knjiga Izlaska 4:10, Mojsijevo ispričavanje
2. Knjiga Izlaska 4:11-12, YHWH-in odgovor
3. Knjiga Izlaska 4:13, Mojsijevo nastavljujuće odbijanje
4. Knjiga Izlaska 4:14-16, YHWH-in odgovor da će poslati Arona da govori za njega (Mojsija).

105:27 “zemlji Hama” Hebreji su shvaćali da su Egipćani bili drevna braća. Ham je također spomenut u Psalmu 78:51; 106:22. Ovo govori o jedinstvu čovječanstva. Vidjeti pune bilješke u Knjizi Postanka 10.

105:28-36 Ovo opisuje pošasti (usp. Izl 7 - 11). Međutim, to je samo djelomičan popis. Započinje s 9.-om, onda 1., 2., 4., 3., 7., 8., i 10.

105:28 “I oni se nisu pobunili protiv Njegovih riječi” LXX i Pešita ispuštaju niječnost. Ovo je slijeđeno od NRSV i REB. Međutim, MT ima niječnost i UBS *Text Project* daje njenu uključivanju ocjenu “B” (neka sumnja). Pitanje za tumačiti je, tko su “oni”:

1. MT – Mojsije i Aron
2. LXX – Egipćani, posebice faraon.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 105:37-45

³⁷Potom On ih izvede sa srebrom i zlatom,
I među Njegovim plemenima tamo ne bijaše nikoga koji posrnu.
³⁸Egipat bijaše radostan kad oni odoše,
Jer strava od njih pala je na njih.
³⁹On razastre oblak za pokrov,
I vatru da svijetli noću.
⁴⁰Oni su molili, i On dovede prepelicu,
I zadovolji ih s kruhom s neba.
⁴¹On otvori stijenu i voda se izli;
Ona poteče u suha mjesta kao rijeka.
⁴²Jer On se spomenu Svoje svete riječi
S Abrahamom Svojim slugom;
⁴³I On izvede Svoj narod s radošću,
Svoje odabranike s radosnim klicanjem.
⁴⁴On im također dade zemlje naroda,
Tako da oni mogu uzeti u posjed *plod* rada ljudi,
⁴⁵Tako da oni mogu držati Njegove odredbe
I čuvati Njegove zakone,
Hvalite GOSPODINA!

105:37-43 Ovi stihovi odražavaju razdoblje lutanja pustinjom (usp. Br 13 - 36).

105:37 “sa srebrom i zlatom” Egipćani su Izraelcima dali mnogo zlata i srebra (usp. Izl 3:21-22; 11:2; 12:35-36). To je bio način pokazivanja ponižavajućeg poraza od YHWH (usp. Ps 105:38).

▣ **“među Njegovim plemenima”** Ovaj bi izričaj mogao biti povezan s “od njihovih vojska” (BDB 838), što je nađen u Knjizi Izlaska 6:26; 12:51; i kod Josipa Flavija, u *Antiq.* 14.6. To znači da kao što su Izraelci napustili Egipat pri svome Izlasku, oni su tako taborovali po plemenskim skupinama.

▣ **“tamo ne bijaše nikoga koji posrnu”** Ovo pokazuje Božju posebnu čudesnu u skrb za stare, bolesne, i mlade (usp. Pnz 8:4).

105:39 “oblak” Ovo je bilo od rabina nazvano “*Šekina* Oblak Slave” (usp. Izl 13:21-22; 14:19.24; 33:9-10; Ps 78:14; 99:7). Za Izraelce on je ispunjavao nekoliko stvari:

1. bio je simbol YHWH-ine osobne prisutnosti (*šekina* znači “obitavati s”)
2. on je odijelio Izrael od faraonovih elitnih vodova konjice (usp. Izl 14:19-20)
3. vodio je Izraela (usp. Izl 13:21-22; Br 9:17-23)
4. pokrivaio ih je i štitio od vrućine (usp. Ps 105:39)
5. osvjetljavao je tabor noću, čak je dopuštao Izraelu putovati noću (usp. Izl 13:21; Neh 9:12.19)
6. prouzročio je da se narodi boje Izraela (usp. Izl 23:27; Pnz 2:25; 11:25; Jš 2:9)
7. on je konačno nestao kad je Izrael prešao Jordan (usp. Izl 16:35; Jš 5:12), ali ponovno se pojavio kod posvećenja Salomonova Hrama (1. Kr 8).

105:40 “Oni su molili” MT ima “on je molio”. UBS *Text Project* (str. 381) daje ovome ocjenu “C” (znatna sumnja). Pitanje je na koga upućuje ZAMJENICA:

1. na narod kao cjelinu
2. na jednoga između njih koji je djelovao kao osoba koja govori u njihovo ime
3. na YHWH-u Osobno.

▣ **“prepelicu”** Bog je osigurao jelo od prepelice dva puta (usp. Izl 16:13-14 i Br 11:31) kao znak Svoje ljubavi te obećanja o zaštiti i brizi.

▣ **“kruhom s neba”** Ovo je bilo drugo ime za manu (usp. Izl 16).

U Ponovljenome zakonu 8:3, ljudi su ga nazvali “mana” (BDB 577 I, [Izl 16:31] iz pitanja u Izl 16:4: “Što je to?” Mojsije ga je nazvao “kruh s neba”, Izl 16:4). To je bila Božja posebna opskrba hrane tijekom razdoblja lutanja pustinjom. Opisana je u Knjizi Izlaska 16:4, 14-15; 31; Brojevima 11:7-8, ali njena točna tvar nam je nepoznata (BDB kaže kako je ona bila poznata beduinima u Sinaju i da je to bio točno određeni sok iz izvjesne grane, ali to ne odgovara biblijskome opisu). Bog je osigurao što su oni trebali za svaki dan, ne za dulje vremensko razdoblje, tako da ljudi mogu naučiti pouzdati se u Njega za svoje dnevne potrebe. On to isto tako čini za vjernike Novoga saveza (usp. Mt 6:11).

105:41 “On otvori stijenu” Ova Božanska opskrba vodom bila je opetovana nekoliko puta (usp. Izl 17:1-6; Br 20:11; Pnz 8:15; Ps 78:20; 114:8). To je postalo simbolom Mesije u 1. Poslanici Korinćanima 10:4.

105:42 “On se spomenu Svoje svete riječi” Ovo upućuje na Božji prvotni Savez s Abrahamom (usp. Ps 105:5-6; Post 12 - 15, posebice Post 15:16).

105:44-45 Ovi stihovi odražavaju osvajanje Kanaana pod Jošuo.

105:45 “držati Njegove odredbe

I čuvati Njegove zakone” Poslušnost objavljenoj Božjom Riječi je ključna. Poslušnost otkriva srce. Savez ima dva vida:

1. YHWH-ina suverenost i vjernost (usp. Pnz 4:39)
2. vjera i poslušnost Njegova naroda (usp. Pnz 4:40; Ps 25:10; 103:18)
3. YHWH je vjeran (usp. Pnz 7:9), tako također moraju biti Njegovi sljedbenici.

▣ **“Hvalite GOSPODINA”** Ovo je doslovno “hvalite *Yah*” (BDB 237 II, KB 248, *Piel* IMPERATIV s *Yah*, BDB 219). U engleskome to je prevedeno “aleluja”. Taj je izričaj uobičajen refren u zadnjem dijelu Psaltira (tj. Ps 104:35; 105:45; 106:1.48; 111:1; 112:1; 113:1.9; 116:19; 117:2; 135:1.21; 146:1.10; 147:1; 148:1.14; 149:1.9; 150:1.6). Kako primjereno!!

PITANJA ZA RASPRAVU

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. Sad to ne morate prepustiti komentatoru.

Ova pitanja za raspravu predviđena su da vam pomognu promišljati kroz glavne teme ovoga odjeljka Knjige. Ona su napravljena da budu misaono-nametljiva, ne konačna.

1. Zašto nas Biblija ohrabruje da sudjelujemo u javnome, skupnome štovanju?
2. Što su suzvuci monoteizma?
3. Šalje li Bog pošasti? (Ps 105:16)
4. Zašto su Božja djelovanja ljubavi i oslobođenja u korist Izraela tako važna?
5. Jesu li Božji Savezi uvjetovani ili neuvjetovani?
6. Zašto je Psalam nazvan “povijest spasenja”?

PSALAM 106

PODJELA NA ODLOMKE U SUVREMENIM PRIJEVODIMA

NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Izraelova pobuna i GOSPODINOVO oslobođenje	radost u oprost u Izraelovih grijeha	pripovijetka o Božjima velikim djelima, s ispoviješću grijeha i molitvom za pomoć	GOSPODINOVA dobroćivost prema Njegovu narodu	narodna ispovijed krivnje
<u>MT nema uvod</u>				
106:1-3	106:1a 106:1b-3	106:1-3	106:1-3	106:1-2 106:3-4b
106:4-5	106:4-5	106:4-5	106:4-5	106:4c-5
106:6-12	106:6-7 106:8-12	106:6-12	106:6-12	106:6-7b 106:7c-8 106:9-10 106:11-12
106:13-15	106:13-15	106:13-15	106:13-15	106:13-14 106:15-16
106:16-18	106:16-18	106:16-18	106:16-18	106:17-18
106:19-27	106:19-23 106:24-27	106:19-23 106:24-27	106:19-23 106:24-27	106:19-20 106:21-22 106:23 106:24-25 106:26-27
106:28-31	106:28-31	106:28-31	106:28-31	106:28-29 106:30-31
106:32-33	106:32-33	106:32-33	106:32-33	106:32-33
106:34-39	106:34-39	106:34-39	106:34-39	106:34-35 106:36-37 106:38 106:39-40

106:40-43	106:40-43	106:40-43	106:40-46	106:41-42
				106:43-44
106:44-46	106:44-46	106:44-46		106:45-46
				106:47
106:47-48	106:47	106:47	106:47	106:48
	106:48a-c	106:48	106:48a-c	
	106:48d		106:48d	

ČITANJE KRUG TRI (vidi str. xv.)

SLIJEĐENJE IZVORNE AUTOROVE NAKANE NA RAZINI ODLOMKA

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. To ne smijete prepustiti komentatoru.

Pročitajte odlomak odjednom. Odredite subjekte (čitanje kruga #3, str. xv., kao gore). Usporedite vašu podjelu subjekta s pet prijevoda navedenih gore. Podjela na odlomke nije nadahnuta, ali ona je ključ za slijeđenje izvorne autorove nakane, što je srce tumačenja. Svaki odlomak ima jedan i samo jedan subjekt.

1. Prvi odlomak
2. Drugi odlomak
3. Treći odlomak
4. I tako dalje.

OKVIRNI UVIDI

- A. Ako je Psalam 105 povijest YHWH-ina spasenja /oslobođenja Abrahama i njegovih potomaka, onda je Psalam 106 povijest njihove neprekidne pobune. YHWH je vjeran; Njegovi su ljudi nevjerni!
- B. Knjiga Izlaska, Levitski zakonik, Brojevi, Ponovljeni zakon, i Knjiga o Sucima žarište su ogromne većine povijesnih smjerenja. Ovdje je njihov popis:

1. Psalam 106:7 –Izlazak 14:11-12	19. Psalam 106:29 –Brojevi 25:4
2. Psalam 106:9 – Izlazak 14:21	20. Psalam 106:30 – Brojevi 25:7.8
3. Psalam 106:10 – Izlazak 14:30	21. Psalam 106:31 – Brojevi 25:11-13
4. Psalam 106:11 – Izlazak 14:28; 15:5	22. Psalam 106:32 – Brojevi 20:2-13
5. Psalam 106:12 – Izlazak 14:31	23. Psalam 106:33 – Brojevi 20:3,10
6. Psalam 106:13 – Izlazak 15:24; 16:2; 17:2	24. Psalam 106:34 – Suci 1:21.27-36; Ponovljeni zakon 7:2.16
7. Psalam 106:14 – Izlazak 17:2; Brojevi 11:4	25. Psalam 106:35 – Suci 3:5.6
8. Psalam 106:15 – Brojevi 11:31	26. Psalam 106:36 – Suci 2:12
9. Psalam 106:16 – Brojevi 16:3	27. Psalam 106:37 – Ponovljeni zakon 12:31; 32:17
10. Psalam 106:17 – Brojevi 16:32	28. Psalam 106:38 –Brojevi 35:33; Ponovljeni zakon 18:10
11. Psalam 106:18 – Brojevi 16:35	29. Psalam 106:39 – Levitski zakonik 17:7; 18:24; Brojevi 15:39; Suci 2:17

12.	Psalam 106:19 – Izlazak 32:4; Ponovljeni zakon 9:8	30.	Psalam 106:40 – Levitski zakonik 26:30; Ponovljeni zakon 32:19; Suci 2:14
13.	Psalam 106:23 – Izlazak 32:10.11-14; Ponovljeni zakon 9:14.25-29	31.	Psalam 106:41 – Suci 2:14
14.	Psalam 106:24 – Brojevi 14:31; Ponovljeni zakon 1:32; 9:23	32.	Psalam 106:42 – Suci 4:3; 10:12
15.	Psalam 106:25 – Brojevi 14:2; Ponovljeni zakon 1:27	33.	Psalam 106:43 – Suci 2:16-18; 6:6
16.	Psalam 106:26 – Brojevi 14:28-35	34.	Psalam 106:44 – Suci 3:9; 6:7; 10:10
17.	Psalam 106:27 – Ponovljeni zakon 4:27	35.	Psalam 106:45 – Levitski zakonik 26:42; Suci 2:18
18.	Psalam 106:28 – Brojevi 25:2.3; Ponovljeni zakon 4:3	36.	Psalam 106:46 – 2. Ljetopisa 30:9; Ezra 9:9; Nehemija 1:11

- C. Kao što je to često istinito u Psaltiru, strujanje između JEDNINE i MNOŽINE može biti povezano s urednikovim pretvaranjem Psalma pojedinca u Psalam skupine /liturgije.

PROUČAVANJE RIJEČI I IZRIČAJA

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 106:1-3

¹Hvalite GOSPODINA!

**O dajte zahvale GOSPODINU, jer On je dobar;
Jer Njegova dobrota je vječna.**

²Tko može govoriti o silnim djelima GOSPODINOVIM,
Ili može obznaniti svu Njegovu hvalu?

³Kako su blagoslovljeni oni koji drže pravdu,
Koji vrše pravednost u sva vremena!

106:1-3 Ova prva kitica ima dvije teme:

1. opis YHWH:
 - a. On je dobar (BDB 373 II, usp. 2. Ljet 5:13; 7:3; Ps 25:8; 86:5; 100:5; 107:1; 118:1.29; 145:9)
 - b. Njegova dobrota (vidjeti Posebnu temu u Ps 5:7: Ljubaznost /blagost /dobrota [*hesed*]), i Posebnu temu u Ps 9:5: Zauvijek [*'olam*])
2. opis Njegovih istinskih sljedbenika:
 - a. oni govore o Njegovim silnim djelima
 - b. oni hvale Njega
 - c. oni drže pravdu (vidjeti Posebnu temu u Ps 9:7-8: Sudac, osuda, i pravda [פֶּשַׁע] u Knjizi proroka Izaije)
 - d. oni (vidjeti LXX-u, Pešitu, Vulgatu, MT, “on”) provode pravednost (vidjeti Posebnu temu u Ps 1:5: Pravednost).

Ovaj opis je ključan jer ono što slijedi ponavljano je povijesno smjerenje na Izraelovu nevjeru.

106:1 Psalam započinje i završava sa zapovijedima neka se hvali:

1. hvalite – BDB 237, KB 248, *Piel* IMPERATIV, Psalam 106:1, usp. 107:1; 118:1.29; 136:1
2. dajte zahvale (doslovno hvalite) – BDB 392, KB 389, *Hiphil* IMPERATIV, Psalam 106:1, usp. 1. Knjiga Ljetopisa 16:41
3. hvalite – isto kao #1, Psalam 106:48.

Vjerni sljedbenici hvale Njega time kako govore o Njemu i kako oni žive nalik Njemu! Blagoslovljena je osoba koja sluša Gospodina (usp. Ps 1).

106:2 “silnim djelima” Ovo upućuje na YHWH-ina djelovanja oslobođenja i opskrbe. Ta je tema nastavljena iz Psalma 105 (vidjeti punu bilješku o sedam pojava u Psalmu 105 kod 105:1-7 bilježaka):

1. silna djela, Psalam 106:2 – BDB 150, usp. Ponovljeni zakon 3:24; Psalam 20:6; 71:16; 145:4.12; 150:2; Knjiga proroka Izaije 63:15
2. čudesa, Psalam 106:7 – BDB 810 (vidjeti bilješku u Ps 105:1-7)
3. djela, Psalam 106:13 – BDB 795, usp. Knjiga o Jošui 24:31; Psalam 33:4; 93:5
4. velike stvari, Psalam 106:21 – BDB 152, tj. posebice u Egiptu, usp. Ponovljeni zakon 10:21; ovdje; ali isto tako o YHWH-inim ostalim djelovanjima u Knjizi o Jobu 5:9; 9:10; 37:5; Psalmu 71:19; 126:2

5. čudesa, Psalam 106:22 – isto kao #2
6. čudesa (doslovno “strahovite stvari”), Psalam 106:22 – BDB 431, KB 432, *Niphal* PARTICIP, usp. Ponovljeni zakon 10:21; 2. Knjiga o Samuelu 7:23; 1. Ljetopisa 17:21; Psalam 66:3; 145:6; Knjiga proroka Izaije 64:3.

106:3 “u sva vremena” Ovo je ključan vid učenitstva. Pobožno življenje je puno-vremenski zadatak! Sad, sjetite se ovo je SZ-na okolnost. Ona odražava “dva puta” iz Ponovljenoga zakona 30:15.19; Psalma 1. Navod u Poslanici Galaćanima 3:10-12 slikovito pokazuje vršenje temeljeno na SZ-nome Savezu. Makar NZ-ni vjernici nisu pod SZ-om (usp. Djela 15), jednom kad spoznamo Boga u Kristu, mi živimo za Njega “u sva vremena”. Mi činimo to, ne da budemo prihvaćeni nego jer jesmo /bili smo prihvaćeni! Cilj biblijske vjere nije Nebo jednoga dana, nego Kristo-sličnost svakoga dana (usp. Rim 8:28-29; 2. Kor 3:18; 7:1; Gal 4:19; Ef 1:4; 2:10; 4:13; 1. Sol 3:13; 4:3.7; 5:23; 1. Pt 1:15)!

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 106:4-5

- ⁴Spomeni me se, o GOSPODINE, u *Svojoj* naklonosti prema Tvome narodu;
 Pohodi me sa Svojim spasenjem,
⁵Tako da mogu vidjeti blagostanje Tvojih odabranika,
 Tako da se mogu veseliti u radosti Tvoga naroda,
 Tako da se mogu dičiti s Tvojom baštinom.

106:4-5 Ova kitica započinje s dva IMPERATIVA upotrijebljenih kao molitva:

1. spomeni me se – BDB 269, KB 269, *Qal* IMPERATIV
2. pohodi me (doslovno “pomoz”) – BDB 823, KB 955, *Qal* IMPERATIV.

LXX, Pešita, i Vulgata imaju “nas” umjesto “me”.

Ovi stihovi izgleda odražavaju osobu u izgnanstvu (usp. Ps 106:47, tj. zbog svih grijeha Njegova zavjetnoga naroda, 106:6), koji moli da živi dovoljno dugo kako bi iskusio YHWH-inu obnovu Njegova naroda. On spominje nekoliko izričaja što usmjeravaju prema YHWH-inu milosrdnome Savezu (tj. spomeni se):

1. Tvoja naklonost – Psalam 106:4
2. Tvoji odabranici – Psalam 106:5
3. Tvoj narod – Psalam 106:5
4. Tvoja baština – Psalam 106:5.

106:5 Zabilježite tri INFINITIVNE GRAĐE:

1. tako da mogu vidjeti – BDB 906, KB 1157, *Qal*
2. tako da se mogu veseliti – BDB 970, KB 1333, *Qal*
3. tako da se mogu dičiti – BDB 237, KB 248, *Hithpael*.

Zabilježite kako sva tri imaju skupno žarište:

1. Tvojih odabranika
2. Tvoga naroda
3. Tvojom baštinom.

Budite pozorni glede isključivoga, pojedinačnoga naglasaka povezanoga sa spasenjem. Mi smo spašeni kako bismo služili Božjoj obitelji /Tijelu Kristovu. Preveliko žarište na pojedincu otvara duhovna vrata za grijeha Edena (Post 3).

▣ **“Tvoga naroda”** Hebrejska riječ prevedena “naroda” (BDB 156) obično je negativan pojam što upućuje na pogane (tj. Ps 2:1.8; 9:5.15.17.19.20) ali može biti upotrijebljena za Izraela, kao ovdje (usp. Post 12:2; Pnz 4:6-8; Ps 33:12; Iz 26:2; Jer 31:36).

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 106:6-12

- ⁶Mi smo grijeshili kao naši očevi,
 Mi smo činili nepravdu, mi smo se ponašali bezbožno.
⁷Naši očevi u Egiptu nisu razumjeli Tvoja čudesa;
 Oni se nisu spominjali Tvoje obilne ljubaznosti,
 Nego se pobuniše blizu mora, kod Crvenoga mora.

⁸Usprkos tome On ih spasi radi Svoga imena,
 Kako bi On mogao učiniti Svoju snagu znanom.
⁹Tako On ukori Crveno more i isuši ga,
 I On ih je vodio kroz dubine, kao kroz pustinju.
¹⁰Tako ih On spasi od ruke onih koji mrziše *njih*,
 I iskupi ih iz ruke neprijatelja.
¹¹Vode pokriše njihove protivnike;
 Niti jedan od njih nije ostao.
¹²Potom oni povjeroše Njegovim riječima;
 Oni pjevaše Njegovu hvalu.

106:6-12 Ova se kitica usredotočuje na Izlazak:

1. trenutalnoga Božjeg naroda (Ps 106:6):
 - a. oni su grijeshili kao njihovi očevi (PERFEKT)
 - b. oni su činili nepravdu (PERFEKT)
 - c. oni su se ponašali bezbožno (PERFEKT)
2. naši očevi (Ps 106:7, usp. Lev 26:40; Neh 9:32-34; Jer 3:25; Dn 9:8.16):
 - a. nisu razumjeli Tvoja čudesa
 - b. nisu se spominjali Tvoje obilne ljubaznosti (usp. Suci 8:34; Neh 9:17; Ps 78:42)
 - c. pobunili su se kod mora
3. usprkos tome YHWH je ipak djelovao (Ps 106:8-11) u njihovu korist:
 - a. On ih je spasio
 - b. On je učinio Svoju snagu znanom (tj. otkrio je Svoju narav u Svojim djelima, usp. Ps 98:2; 103:7)
 - c. On je ukorio Crveno more (za ovaj neuobičajen GLAGOL vidjeti Ps 104:7)
 - d. On ih je vodio skroz
 - e. On ih je spasio
 - f. On ih je iskupio
4. nakon svih YHWH-inih djela oni nisu vjerovali (usp. Izl 14:31; vidjeti Posebnu temu u Ps 12:1: Povjerenje, pouzdanje, vjera, i vjernost u Starome zavjetu [אמנה]) i nisu Ga hvalili (Ps 106:12).

Neki znanstvenici vide ovaj stih kao obilježavanje nacionalne ispovijedi grijeha tijekom Blagdana u Hramu. Molba za oprost je u Psalmu 106:47 a povjerenje u YHWH-inu milost je u Psalmu 106:48.

106:7 “blizu mora” Ovo je izgleda ponavljanje u MT-u. Mnogi suvremeni prijevodi (NRSV, NJB, NAB) uzimaju suglasnike iz “blizu /kod mora” i slažu ih u Ime za YHWH-u (usp. Ps 78:17.56; Dn 7:18.22.25) kako bi dobili jedan naslov za Boga:

1. Previšnji – NRSV, NJB, NAB
2. Svemogućí – TEV.

▣ **“Crvenoga mora”** Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 105:20: Crveno more (BDB 410 GRAĐA BDB 693 I).

106:8 Ovaj se stih usredotočuje na širu YHWH-inu iskupiteljsku svrhu u Izlasku (vidjeti Posebnu temu u Ps 2: Okvirni uvidi: YHWH-in vječni iskupiteljski naum). On je želio narodima:

1. da se boje Izraela
2. za spoznaju Njega.

Poteškoća je u tome što Izrael nikad nije držao Savez (usp. Ps 106:6-7). Narodi su primili iskrivljeno otkrivenje (usp. Ez 36:22-23), tako je YHWH morao razviti novi način (tj. Novi savez, usp. Jer 31:32-34) kako bi ih dohvatio. On je objavio Sâmoga Sebe (usp. Ez 36:23-32).

106:10 “iskupi” Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 19:14: Otkupnina /iskupljenje.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 106:13-15

¹³Oni brzo zaboraviše Njegova djela;

Oni nisu čekali na Njegov savjet,

¹⁴Nego žudješe žestoko u pustari,

I iskušavaše Boga u pustinji.

¹⁵Tako im On dade njihov zahtjev,

Ali posla pustošnu bolest među njih.

106:13-15 Ova kitica teološki je povezana s prethodnom (Ps 106:6-12). Izraelovo pokajanje, ispovijed, i vjerovanje nisu trajali.

Osobine građe Psalma 106:6-12 ponovljene su:

1. njihova djela, Psalam 106:13-14:
 - a. oni su brzo zaboravili (često upozorenje, usp. Pnz 4:9; 6:12; 8:14; Ps 103:2) Njegovu riječ (usp. Ps 106:24)
 - b. oni nisu čekali na Njegov savjet
 - c. oni su žarko žudjeli (Br 11:4)
2. YHWH-in odaziv:
 - a. On im je dao njihove zle čežnje (tj. hranu, usp. Br 11:4-6.31; Ps 78:29-31; također zabilježite Rim 1:24.26.28)
 - b. On im je poslao pustošnu bolest (usp. Br 11:33; vidjeti dobru kratku raspru od Gleasona Archera, *Encyclopedia of Bible Difficulties*, str. 136).

106:14 “I iskušavaše Boga u pustinji” Ovaj GLAGOL (BDB 650, KB 702, *Piel* IMPERFEKT s *waw*) upotrijebljen je za opis Izraelove nevjere tijekom Izlaska i razdoblja lutanja (tj. u pustinji). Ta nevjera izražena je njihovim napadima na YHWH-in vodeći tim (tj. Mojsija i Arona, usp. Izl 5:21; 14:11; 15:24; 16:2; 17:2.3; 32:1; Br 11:1.4; 14:1.2; 21:5; Ps 106:16). Ovaj je isti GLAGOL upotrijebljen u Knjizi Izlaska 17:2.7; Brojevima 14:22; Ponovljenome zakonu 6:16; 33:8; Psalmu 78:18.41.56; 95:9.

Zanimljivo je zabilježiti kako je nekoliko puta taj isti GLAGOL upotrijebljen o Božjem iskušavanju Njegova naroda (usp. Post 22:1; Izl 15:25; 16:4; 20:20; Pnz 8:2.16; 13:3; Suci 2:22; 3:1.4; vidjeti Posebnu temu u Ps 11:4b-5a: Bog ispituje Svoj narod).

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 106:16-18

¹⁶Kad oni postadoše zavidni Mojsiju u taboru,

I Aronu, svetome od GOSPODINA,

¹⁷Zemlja se otvori i proguta Datana,

I obuze družinu Abirama.

¹⁸I vatra se razbjesni u njihovoj družini;

Plamen proždre pokvarene.

106:16-18 Ova kitica odražava Knjigu Brojeva 16, razdoblje lutanja pustinjom.

106:16 “svetome od GOSPODINA” Ovo upućuje na Arona kao velikoga svećenika. Postojala je prepirka u Knjizi Brojeva 16 o tome tko je pravi vođa Izraela (usp. Br 16:1-7). Aronova posebna svetost povezana s njegovim bivanjem velikim svećenikom vidljiva je u njegovoj odori kao što je opisano u Knjizi Izlaska 28, posebice stih 36.

106:18 “vatra” Postoji nekoliko mjesta u Knjizi Brojeva gdje je vatra upotrijebljena za osudu:

1. Nadab i Abihu – bili su ubijeni vatrom zbog prinošenja “strane vatre”, Knjiga Brojeva 3:4; 26:61
2. YHWH-ina vatra nad Izraelcima koji su prigovarali – Knjiga Brojeva 11:1-3
3. Korahova pobuna – Knjiga Brojeva 16:35; 26:10.

U Knjizi Izlaska 24:17 i Ponovljenome zakonu 4:24, Gospodinova slava opisana je kao vatra što proždire (vidjeti Posebnu temu u Ps 11:6b: Vatra). Ovo označava *Šekina* Oblak Slave što je vodio i štitio Izraelce.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 106:19-27

¹⁹Oni načiniše tele na Horebu

I štovahu lijevani kip.

²⁰Tako oni promijeniše svoju diku

Za kip goveda što jede travu.

²¹Oni zaboraviše Boga svoga Spasitelja,

Koji je učinio velike stvari u Egiptu,

²²Čudesa u zemlji Hama

I strahovite stvari kod Crvenoga mora.

²³Zato On reče da će ih On uništiti,

Dok Mojsije Njegov odabranik nije stao u pukotinu pred Njim,

Kako bi odvratio Njegov gnjev od uništenja njih.

²⁴Potom oni prezreše ugodnu zemlju;

Oni nisu vjerovali u Njegovu riječ,

²⁵Nego mrmljahu u svojim šatorima;

Oni nisu slušali glas GOSPODINOV.

²⁶Zato se On zakle njima

Da će ih On utući u pustinji,

²⁷Da će On razbacati njihovo sjeme među narode

I rasuti ih u zemljama.

106:19-27 Ova kitica odražava Knjigu Izlaska 32 i Brojeva 14.

106:19 “načiniše tele” Namjera teleta bila je da ono fizičko predstavlja YHWH-u (usp. Izl 32:8; zabilježite dva zlatna teleta od Jeroboama I. u Danu i Betelu). Ono je bilo napravljeno od nekoga zlata što su Egipćani dali Izraelcima. Ali, ono je također podsjećalo Izraelce o egipatskome bogu plodnosti (usp. Izl 32:6.19).

Tele je također bilo korišteno kao simbol kanaanskoga štovanja plodnosti za *Ela* i *Baala* (tj. tekstovi iz Raš Šamre).

▣ **“Horebu” [Horeb]** Ovaj hebrejski korijen (BDB 352, KB 349) znači “pustoš” ili “pustinja”. Pojam je najčešće bio korišten u Ponovljenome zakonu za “planinu gdje je YHWH susreo Izraela”. U Knjizi Izlaska i Brojeva ona je nazvana “Sinaj” (BDB 696), što nije hebrejska riječ. Može se odnositi na “Pustinju grijeha” (BDB 95, usp. Izl 16:1; 17:1; Br 233:11.12). Pojam je često povezan s malim pustinjским grmom.

Vidjeti Posebnu temu dolje: Položaj planine Sinaj.

POSEBNA TEMA: POLOŽAJ PLANINE SINAJ

- A. Ako je Mojsije govorio doslovno a ne slikovito o “tri dana putovanja” što je zahtijevao od faraona (Izl 3:18; 5:3; 8:27), to nije bilo dovoljno vrijeme za njih da dođu u tradicionalno mjesto sjevernoga Sinajskog poluotoka. Prema tome, neki znanstvenici smještaju planinu blizu oaze Kadeš-Barnee (vidjeti video na *History Channel*, “*The Exodus Decoded*”).
- B. Tradicionalno mjesto nazvano “Džebel Musa”, u pustinji *Sin*, ima nekoliko stvari u svoj prilog:
1. velika ravan prije planine
 2. Ponovljeni zakon 1:2 kaže kako je ona bila udaljena jedanaest dana putovanja od planine Sinaj do Kadeš-Barnee
 3. pojam “Sinaj” (BDB 696, KB 751) nije hebrejski pojam. On može biti povezan s pustinjom *Sin*, što upućuje na mali pustinjский grm. Hebrejsko ime za planinu je Horeb (tj. pustinja /divlja pustoš, BDB 352, usp. Izl 3:1; 17:6; 33:6)
 4. planina Sinaj bila je tradicionalno mjesto sve do četvrtoga stoljeća naše ere. Ona je u “zemlji Midjan”, što uključuje veliko područje poluotoka Sinaj i Arabiju
 5. izgleda kako je arheologija potvrdila položaj nekih gradova spomenutih u izvješću u Knjizi Izlaska (*Elim*, *Dofka*, *Refidim*) kao njihovo bivanje na zapadnoj strani Sinajskog poluotoka.

- C. Židovi nikad nisu imali zanimanje za zemljopisni položaj planine Sinaj. Oni su vjerovali kako im je Bog dao Zakon i ispunio Svoja obećanja iz Knjige Postanka 15:12-21. “Gdje” nije bilo pitanje i oni se nisu namjeravali vratiti u to mjesto (tj. nema godišnjega hodočašća).
- D. Tradicionalno mjesto planine Sinaj nije bilo ustanovljeno sve do *Pilgrimage of Silvia*, pisanog oko godine 385.-388. (usp. F. F. Bruce, *Commentary on the Book of the Acts*, str. 151).

Drugo ime korišteno u SZ-u za mjesto gdje je YHWH dao Svojih “Deset Riječi” bilo je Horeb (BDB 352, KB 350, usp. Izl 3:1; 17:6; 33:6; Pnz 1:2.6.19; 4:10.15; 5:2; 9:8; 18:16; 29:1; 1. Kr 8:9; 19:8; 2. Ljet 5:10; Ps 106:19; Mal 4:4). Ovaj korijen može biti povezan s ista tri hebrejska suglasnika što znače “pustoš”, “opustošenje”, ili “ruševina” (BDB 352, KB 349). Izgleda kako “Horeb” upućuje na raspon planina i “Sinaja” do jednoga od njegovih vrhova.

106:20 Kakav potresan stih! Božji vlastiti narod okrenuo se od jedinoga istinskoga Boga k nekom idolu (usp. Jer 2:11-13; kao što čine svi ljudi, Rim 1:21-23)!

106:22 “u zemlji Hama” Ham (BDB 325 I) je jedan od sinova Noe. On je bio ocem nekoliko naroda (Post 10):

1. Egipat (Misraim), usp. Psalam 78:51; 105:23.27
2. Kanaan.

106:23 YHWH je izrekao Mojsiju da ih On ide uništiti i započeti ponovno s njim, kao što je On učinio s Abrahamom (usp. Izl 32:10).

Mojsije je posredovao kod YHWH u korist Izraela (usp. Izl 32:11-13). Ja mislim da je to bio test za ojačavanje Mojsija. YHWH je promijenio Svoju namisao (usp. Izl 32:14) i odazvao se na Mojsijevu molitvu. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 64:1: Zastupnička molitva.

106:24 Nekoliko je puta Izrael odbio povjerovati YHWH-i o tome da će im On dati zemlju Kanaan (usp. Br 14:1-3.31; 20:3-4; Pnz 9:23; Ez 20:5-8).

106:26 “se On zakle njima” GLAGOL (BDB 669, KB 724, *Qal* IMPERFEKT s *waw*) doslovno znači “podići” (tj. ruku u znak prisege na zakletvu), YHWH-ino obećanje u Knjizi Postanka 15:18. Na to se smjera u Knjizi Izlaska 6:8; Brojeva 14:30; Nehemiji 9:15.

106:27 Dva GLAGOLA upućuju na izgnanstvo:

1. razbacati (doslovno “uzrokovati da se padne”) – BDB 656, KB 709, *Hiphil* INFINITIVNA GRAĐA, usp. Psalam 106:26b
2. rasuti – BDB 279, KB 280, *Piel* INFINITIVNA GRAĐA.

Ovo je bilo rano upozorenje protiv zavjetne neposlušnosti, usp. Levitski zakonik 26:33; Ponovljeni zakon 4:27; 28:64; 29:28; Psalam 44:11; Knjiga proroka Ezekiel 20:23. Kao što je YHWH istisnuo kanaanska plemena zbog njihovih grijeha (usp. Post 15:12-21), sad u nepristranoj osudi, On čini isto Izraelu! Grijeh ima posljedice!

Još jedna misao o izgnanstvu. Tako bolno i sramotno kao što je bilo, to olakšava YHWH-ino širenje poruke o Njemu. Poteškoća je bila što je Izrael nastavljao davati krivu poruku (usp. Ez 36:22-23).

“Novi savez” Knjige proroka Jeremije 31:31-34 usredotočit će se na YHWH-u objavu Sâmoga Sebe Svojim milosrdnim djelima pobunjenome Izraelu (usp. Ez 36:24-38).

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 106:28-31

²⁸Oni se pridružiše također Baalu-peorskome,
I jedoše žrtve prinesene za mrtve.

²⁹Tako oni izazivahu Njega na bijes sa svojim djelima,
I pomor izbi među njima.

³⁰Potom Pinhas stupi i posredova,
 I tako pomor bijaše stao.
³¹I to bijaše računato njemu za pravednost,
 Za sve naraštaje zauvijek.

106:28-31 Ova se kitica odnosi na Knjigu Brojeva 25. Izrael je postao upleten u moapsko štovanje plodnosti. Idolatrija je bila glavna poteškoća u Izraelovoj povijesti. Uključio sam svoje bilješke iz **Ponovljenoga zakon 18:10-11**. Vidjeti Posebnu temu dolje: Štovanje plodnosti u Drevnome Bliskom Istoku.

Ponovljeni zakon 18:10-11 Postoji niz PARTICIPA, koji označavaju kanaansku idolatriju:

1. NASB, “tko provodi svoga sina ili svoju kćer kroz vatru” - BDB 716, KB 778, *Hiphil* PARTICIP
2. NASB, “netko tko koristi proricanje” - BDB 890, KB 1115, *Qal* PARTICIP (koristi oboje i GLAGOL i IMENICU)
 NKJV, NET, “netko tko provodi čaranje”
 NRSV, NJB, NIV, “tko provodi proricanje”
 JPSOA, “gatara”
3. NASB, “netko tko provodi čaranje” - BDB 778 II KB 857, *Poel* PARTICIP
 NKJV, NRSV, NJB, JPSOA, “vrač”
 NIV, “vračanje”
 NET, “čitač znamenja”
4. NASB, NKJV, NIV, “netko tko tumači znamenja” - BDB 638 II, KB 690, *Piel* PARTICIP
 NRSV, NJB, “gatara”
 JPSOA, “proricatelj”
 NET, “vrač”
5. NASB, NKJV, NRSV, NJB, JPSOA, NET, “vračara” - BDB 506, KB 503, *Piel* PARTICIP
 NIV, “sudjeluje u čaranju”
6. NASB, “netko tko baca čine” BDB 287, KB 287, *Qal* PARTICIP (koristi GLAGOL i IMENICU)
 NKJV, “netko tko zaziva čine [ili: baja]”
 NRSV, JPSOA, NIV, NET, “netko tko baca čine”
 NJB, “izmišljač čina”
7. NASB, NKJV, “netko tko zaziva duhove” (tj. medij) BDB 981, KB 1371, *Qal* PARTICIP
 NRSV, JPSOA, “pita za savjet utvare”
 NJB, “savjetnik utvara”
 NIV, “medij”
 NET, “onaj tko doziva duhove”
8. NASB, NKJV, NIV, “onaj tko zaziva” [predviđa] (tj. spiritist) BDB 981, KB 1371, *Qal* PARTICIP
 (predviđa)
 NRSV, “pita za savjet duhove”
 NJB, “mediji”
 JPSOA, “poznate duhove”
 NET, “onaj tko primjenjuje okultno”

9. NASB, NKJV, “onaj koji doziva mrtve”
 - a. BDB 205, KB 233, *Qal* PARTICIP
 - b. BDB 559, KB 562, *Qal* PARTICIP
 NRSV, “tko traži pretkazivanje od mrtvih”
 NJB, NET, “nekromant” [onaj tko doziva duhove umrlih – op.prev.]
 JPSOA, “onaj tko zaziva mrtve”
 NIV, “tko pita za savjet mrtve”.

Kao što možete vidjeti iz različitih engleskih prijevoda ove riječi imaju neko preklapanje. Ovi pojmovi izgleda upućuju na vršenje različitih vrsta poganskoga štovanja, ali njihove su točne odredbe neizvjesne suvremenim biblijskim učenicima. Vidi kratku raspravu u: (1) *Dictionary of Biblical Imagery*, str. 524-528 i 608-610 te također (2) *Synonyms of the Old Testament* od Roberta B. Girdlestonea, str. 296-302. Opća slika je nastojanje da se spozna i upravlja budućnost za osobnu korist. YHWH-in narod mora imati pouzdanja u Njega i služiti Njemu. Stari izvorni grijeh “ja prvo” korijen je svih poteškoća čovječanstva!

18:10 “tko provodi svoga sina ili svoju kćer kroz vatru” Ovo je upućivanje na štovanje boga plodnosti, *Moleka*. U Izraelu su prvorodeni (usp. Izl 13) morali biti dani YHWH-i da služe Njemu. U Kanaanu su prvorodeni morali biti žrtvovani vatrom *Moleku* zato da osiguraju plodnost (usp. Pnz 12:31; Lev 18:21). Postoji čak jedno izvješće u 2. Knjizi o Kraljevima 21:6 gdje je Božji narod štovao lažnoga boga! Isto je tako moguće nekako povezati sa spoznajom budućnosti (usp. 2. Kr 3:26:27). Vidi Posebnu temu: *Molek* u Ponovljenome 12:31.

▣ **“proriče”** Ovo je iz hebrejskoga korijena za “božansko” (BDB 890, usp. Br 22:7; 23:23; Ez 21:21; 2. Kr 17:17). To je općeniti pojam opisivanja nekoliko različitih načina, ali svi s namjerom određivanja volje božanstva mehaničkim ili prirodnim sredstvima, kao ispitivanje jetara ovce ili bacanje strelica. To je temeljeno na poganskome pogledu na svijet kako postoji obavijest o budućnosti skrivenoj u prirodnim događajima i darovitim ljudima (tj. lažnim prorocima, npr. Jer 27:9; 29:8; Ez 13:9; 22:28) koji znaju i utječu na ovu budućnost.

▣ **“netko tko čara”** Ovaj pojam (BDB 778 II, KB 857) odnosi se na pojam “oblak” (BDB 777). Jezičari smatraju da se pojam odnosi na zvuk:

1. zujanje kukaca
2. zvuk vjetra u stablima
3. nepoznata etimologija (ako je oblak, onda se odnosi na vid).

Uspoređan odlomak u Mojsijevim pisanjima koji zabranjuje ove iste poganske provedbe je u Levitskome zakoniku 19:26-20:8 (vidi posebice 19:26). Ovaj isti pojam također je nađen u Knjizi o Sucima 9:37; 2. Kraljevima 21:6; 2. Ljetopisa 33:6; Knjizi proroka Izaije 2:6; 57:3; Jeremija 27:9; Mihej 5:12.

▣ **“netko tko tumači znamenja”** Značenje ovoga pojma (BDB 638 II, KB 690) neizvjesno je. U sirijskome to znači “mrmljati nerazgovjetnim bakanjem” (KB 690). Korijen ima nekoliko uporaba:

1. zmija - BDB 638 I
2. GLAGOL samo u *Piel*, (BDB 638 II) u značenju:
 - a. primjenjivati proricanje
 - b. promatrati znakove /znamenja
3. bakar - bronca - BDB 638 III
4. nepoznato - BDB 638 IV.

▣ **“vračara”** Ovaj pojam (BDB 506, KB 503) u osnovi znači “izrezati” (1) kao u drobljenju sastojaka za magični napitak ili (2) rezanje samog sebe kao način dobivanja pozornosti božanstva (tj. sirijska uporaba, usp. 1. Kr 18:28). Taj je pojam bio upotrijebljen za opis faraonovih mudraca u Knjizi Izlaska 7:11 i Nabukodonozorovih mudraca u Knjizi proroka Daniela 2:2.

18:11 “netko tko baca čine” Ovo je doslovno “vezati čvorove”, “biti blizak s”, ili “pridružiti se zajedno” (BDB 287, KB 287). U Psalmu 58:5 i Knjizi Propovjednika 10:11 to upućuje na zmijsko očaravanje. Neznatna razlika u uporabi samoglasnika opisuje babilonske lažne mudrace u Knjizi proroka Izaije 47:8-11.

▣ **“medij”** Osnovno značenje PARTICIPA (BDB 981, KB 1371) je “pitati” ili “tražiti”. Ovdje je to traženje duhovne kraljevine (npr. YHWH-inu, Jš 9:14 ili idola, Hoš 4:12).

Prvu IMENICU, “medij” (BDB 15) teško je odrediti. Neki ovaj pojam vide kao što je upotrijebljen u Levitskome zakoniku 19:31; 20:6.27 kao (1) jamu ili grob gdje su duhovi namamljeni, (2) oblik od “otac” koji upućuje na štovanje pretka. U LXX u Knjizi proroka Izaije 8:19 preveden je kao “trbuhozborac”. Zbog ovoga i Izaije 29:4 neki misle da znači “cvrčati” ili “gundati”. Ovo može podrazumijevati “govoriti drugim glasom”. Međutim, iz 1. Samuelove 28:7-9, to se odnosilo na sposobnost pozivanja ili govorenja nekome u Podzemlju ili razgovarati s mrtvima ili duhovima Podzemlja, tj. nekromanija.

Druga IMENICA, “spiritist” (BDB 396) bila je oblik hebrejske riječi “znati” (BDB 395). To upućuje na nekoga tko ima znanje duhovne kraljevine ili ima dodir s onima u duhovnoj kraljevini koji imaju znanje (usp. Iz 8:19; 19:3).

▣ **“onaj koji doziva mrtve”** Ovaj izričaj je složenica od dva *Qal* PARTICIPA (BDB 205, KB 233, “pitati” i BDB 559, KB 562, “mrtvac”). U okviru upućuje na medij ili “spiritistu”. Ovi odabrani, tobože nadareni, ljudi uspostavljaju vezu s mrtvim za obavijest o budućnosti i snazi da utječu na nju.

Sve drevne kulture vjerovala su u zagrobni život. Za mnoge u Drevnome Bliskome Istoku to je imalo dvije mogućnosti:

1. štovanje pretka kad je duh člana obitelji mogao utjecati na sadašnjost i budućnost
2. snaga fizičkoga (zvijezde, prirodne sile) ili duhovnoga (demoni, polu-bogovi) mogla je biti korištena za spoznaju i utjecaj na osobne sudbine.

POSEBNA TEMA: ŠTOVANJE PLODNOSTI U DREVNOME BLISKOM ISTOKU

I. Razlozi za

- A. Drevni ljudi započeli su kao lovci-skupljači, ali kad je nomadski život postao sjedilački, razvila se potreba za usjevima i stadima.
- B. Žitelji Drevnoga Bliskog Istoka bili su osjetljivi prema silama prirode. Kao što su se uljudbe razvijale oko velikih područja gdje je bila slatka voda oni su postali ovisni o redovitoj smjeni godišnjih doba.
- C. Sile prirode postale su bogovi koji su trebali biti zaklinjani i nadzirani.

II. Gdje i zašto

- A. Religije plodnosti razvile su se u:
 1. Egiptu (Nil)
 2. Mezopotamiji (Tigris i Eufrat)
 3. Kanaanu (Jordan).
- B. Postoji temeljna istovjetnost među kultovima plodnosti Drevnoga Bliskog Istoka.
- C. Promjenjiva i nepredvidiva godišnja doba i vremenski uvjeti prouzročili su razvitak mitova koristeći ljudske /božanske podudarnosti kao temelj života u duhovnoj kraljevini i na Zemlji.

III. Tko i kako

- A. Tko (bogovi i boginje):
 1. Egipt:
 - a. Izida (žensko)
 - b. Oziris (muško)
 2. Mezopotamija:
 - a. Ištar /Inana [ili Inani – op.prev.] (žensko)
 - b. Tamuz /Dumuzi (muško)
 3. Kanaan:
 - a. Baal (muško)
 - b. Ašera, Aštarta, Anat (žensko).
- B. Svaki od ovih parova bio je pretvoren u mit na slične načine:
 1. jedan umire
 2. drugi se obnavlja
 3. uzorak umiranja i uskrsavanja bogova oponaša godišnje cikluse prirode.

- C. Oponašanje čarolije vidjelo je ljudska seksualna sjedinjenja (tj. ženidba bogova) kao način osiguravanja plodnosti usjeva, stada, i ljudi.

IV. Izraelci

- A. YHWH-in narod bio je upozoren (tj. Lev i Pnz) neka se kloni kultova plodnosti (posebice kanaanskih).
B. Ovi su kultovi bili vrlo popularni zbog praznovjerja ljudskih bića i dodatne pobude seksualne djelatnosti.
C. Idolatrija uključuje blagoslov života da bude viđen na kultne ili obredne načine umjesto osobne vjere i pouzdanja u YHWH-u.

V. Preporuka za čitanje

- A. W. F. Albright, *Archaeology and the Religion of Israel*
B. J. H. Breasted, *Development of Religion and Thought in Ancient Egypt*
C. James G. Frazer:
1. *Adonis, Attis, Osiris*
2. *Folklore in the Old Testament*
3. *The Worship of Nature*
D. C. H. Gordon, *Before the Bible*
E. S. N. Kramer, *Mythologies of the Ancient World*

POSEBNA TEMA: MOLEK (iz Ponovljenoga zakona 12:31)

YHWH zabranjuje štovanje *Moleka* (BDB 574), kanaanskoga (amonskoga) boga vatre, koji je bio štovan žrtvovanjem prvorodenog djeteta svake obitelji u zajednici kako bi se osigurala plodnost. Njegovo ime (kao što je bilo korišteno od Izraelaca) hebrejska je igra suglasnika za "kralj" i samoglasnika za "sram". Izrael je bio upozoren glede toga boga rano i često (usp. Lev 18:21; 20:2.3.4.5; 1. Kr 11:7; 2. Kr 23:10; Jer 32:35; Mih 6:7). Ovo je štovanje često bilo obilježeno izričajem: "provođenje kroz vatru" (usp. 12:31; 18:10; 2. Kr 16:3; 17:17.31; 21:6; Ps 106:37; Jer 7:31; 19:5).

POSEBNA TEMA: MOLEK

Pojam (BDB 574, KB 592) neizvjestan je. Postoji nekoliko teorija:

1. povezan s božanstvom podzemnoga svijeta:
 - a. "Malik" iz pločica iz Eble (± 2.300. g.pr.Kr. iz sjeverne Sirije)
 - b. "Maliku" ili "Muluk" iz pločice iz Mare (± 1800.-1750. g.pr.Kr. iz sumerskoga grada smještenoga na rijeci Euftrat)
2. povezano s vrstom žrtve iz uporabe kartaškoga pojma "molk" iz stele iz Sjeverne Afrike iz IV. do I. st.pr.Kr. Ona je mogla uključiti nadomjesno janje koje je bilo spaljeno umjesto djeteta (Eissfeldt). N. H. Snaith teoretizira kako je to značilo da su djeca bila dana za javnu prostituciju, temeljeno na:
 - a. Levitskome zakoniku 18:19-23 koji govori o seksualnim grijesima, tako isto može biti i stih 18
 - b. ovo je način na koji to isto tako vidi Talmud
3. moguća zbrka s *Milkomom* (usp. *Molek* u 1. Kr 11:7, ali zabilježite da je *Milkom* spomenut u 1. Kr 11:5.33. Međutim, na oba boga upućivalo se u Ps. 106:35-39)
4. riječ je hebrejska igra riječi iz suglasnika za "kralj" (MLK, BDB 591) složena sa samoglasnicima iz pojma "sram" (BDB 101 ili 102). Čak i ako je to istina, to ne poistovjećuje boga ili kult.

Kult *Moleka* opisan je kao ljudsko žrtvovanje djece, vatrom (ili su spaljena živa ili prinošena kao prinijeti paljeni prinos nakon što su bila ubijena na drugi način što je neizvjesno). Ako je ovo istina onda je to bila:

1. vrsta kulta plodnosti
2. kult što štuje boga podzemnoga svijeta.

Ovaj je bog bio štovan u Jeruzalemu u dolini sinova Hinoma, koja je postala poznata kao “Tofet” (usp. Iz 30:33; 57:5; Jer 7:31; 32:35). Štovanje je bilo obilježeno uzrokovanjem da njihovi sinovi i kćeri prođu kroz vatru (usp. Pnz 12:31; 18:10; 2. Kr 16:3; 17:17.31; 21:6; Ps 106:37; Jer 7:31; 19:5; Ez 16:20-21). Sama riječ pojavljuje se u Levitskome zakoniku 18:21; 20:2.3.4.5; 1. Knjizi o Kraljevima 11:7; 2. Kraljevima 23:10; Knjizi proroka Jeremije 32:35; moguće u Amosu 5:26; Djelima apostolskim 7:43. Kult je više usvojen od judejskih kraljeva, Ahaba i Manašea, iako se pojavljuje ranije u židovskim dodirima s okolnim poganskim štovanjem plodnosti.

106:28 “I jedoše žrtve prinesene za mrtve” MT nema GLAGOL “prinesene”. “Mrtve” (BDB 559, *Qal*, #1.d) je *Qal* AKTIVNI PARTICIP, što može upućivati na ne-stvarne poganske idole (usp. Br 25:2), ne na pokojne ljude (usp. Pnz 26:14). TEV, NJB, i REB to tako prevode:

TEV – “mrtvi bogovi”
NJB – “beživotni bogovi”
REB – “beživotni bogovi”.

106:29 “svojim djelima” Netko se pita postoji li namjeravana usporedba o:

1. djelima izraelskih idolopoklonika, Psalam 106:29.39
2. YHWH-inim djelima, Psalam 106:2.7.13.21-22.

Kakva suprotivost!

106:31 “to bijaše računato njemu za pravednost” Ovo je točno isti izričaj upotrijebljen o Abrahamovu opravdanju vjerom u Knjizi Postanka 15:6, navedenome od Pavla u Poslanici Rimljanima 4:3; Galaćanima 3:6. Jedina razlika u GLAGOLU ovdje (BDB 362, KB 359, *Niphal* IMPERFEKT) i tamo (*Qal* IMPERFEKT) jeste glagolski vid. Vidjeti pune bilješke o Knjizi Postanka 15:6 *online* na www.freebiblecommentary.org.

Djelovanja Pinhasa kao svećenika opisana su u Knjizi Brojeva 25:11-13. Njegova djelovanja, kao Abrahamova, jasno pokazuju njegovu vjeru u YHWH-u.

106:31 “Za sve naraštaje zauvijek” Pinhasova djelovanja bila su primjer istinskoga vjernog sljedbenika. Ovo je svjedočanstvo očuvano i nastavlja govoriti o njegovoj vjeri /vjernosti.

Onako kako živimo utječe na ljude dugo nakon što umremo!

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 106:32-33

³²Oni isto tako izazivaše Njega na gnjev kod voda Meribe,
Tako da to teško udari Mojsija na njihov račun;
³³Jer oni bijahu buntovni protiv Njegova Duha,
On govoraše nerazborito sa svojim usnama.

106:32-33 Ova kitica odražava događaje iz Knjige Brojeva 20. Izraelci su razbjesnili Mojsija svojim riječima kod Meribe i on je burno reagirao (usp. Br 20:12; 27:14; Pnz 1:37; 3:26-27; 34:4). Bog ne pravi razlike među ljudima; neposlušnost ima posljedice (usp. Gal 6:7, vidjeti punu bilješku *online*).

106:33 “Njegova Duha” NASB ima veliko slovo “Duha” (BDB 924), što podrazumijeva YHWH-in Duh, ali okvir očito upućuje na Mojsijev duh (tj. životnu snagu). U Psalmu 106:33b usporedni redak, “On” upućuje na Mojsija.

To može biti prijeporno pitanje zato jer je Božji Duh bio onaj koji je bio s Mojsijem (usp. Br 11:17; Neh 9:20), Izraelom (usp. Br 24:3), i jednim i drugim (usp. Iz 63:10-14).

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 106:34-39

³⁴Oni nisu uništili ljude,
Kao što im GOSPODIN naredi,
³⁵Nego se oni pomiješahu s narodima
I naučiše njihove običaje,

³⁶I služiše njihovim idolima,
 Koji postadoše zamka za njih.
³⁷Oni čak žrtvovahu svoje sinove i svoje kćeri demonima,
³⁸I proliše nevinu krv,
 Krv svojih sinova i svojih kćeri,
 Koje oni žrtvovaše idolima Kanaana;
 I zemlja bijaše onečišćena s krvlju.
³⁹Tako oni postadoše nečisti u svojim običajima,
 I igrahu bludnicu u svojim djelima.

106:34-39 Ova kitica odražava Božje riječi Izraelu o uzajamnome djelovanju s Kanaancima (usp. Izl 34:10-17; Pnz 7:1-6.16; 20:16-18). Knjiga o Jošui opisuje poraz većine obzidanih kanaanskih gradova, ali svako pleme mora završiti svoj zadatak istjerivanja Kanaanaca po svojim vlastitim plemenskim rasporedima. Oni to nisu učinili (tj. Suci 1:21.27, itd.). Posljedice su jasno navedene u Knjizi Brojeva 33:50-56!

106:35 “narodima” Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 44:2: Pred-izraelski stanovnici Palestine.

106:36 “Koji postadoše zamka” Ova riječ, “zamka” (BDB 430), referenca je na životinjsku klopku (doslovno “mamac” ili “meka”). Upotrijebljena je metaforički o kušnji za kanaansko štovanje plodnosti (usp. Izl 23:33; Pnz 7:16; Suci 2:3).

106:37-38 Ovo upućuje na štovanje boga plodnosti, *Moleka*.
 Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 106:28-31.

106:37 “demonima” Ovo (BDB 993) upućuje na poganske bogove (usp. Pnz 32:17). Riječ je upotrijebljena samo dva puta u SZ-u. To je moguće pozajmljena riječ iz aramejskoga. Zamisao poganskih idola kao demona vidljiva je u NZ-u u 1. Poslanici Korinćanima 10:19-20 i Otkrivenju 9:20.

POSEBNA TEMA: ANĐELI I DEMONI

- A. Drevni narodi bili su animalisti. Oni su dodavali crte ljudske osobnosti silama prirode, životinja, i prirodnih pojava. Život je bio objašnjen kroz uzajamno djelovanje ovih duhovnih entiteta s čovječanstvom.
- B. Vremenom je ova personifikacija postala politeizam (mnogo bogova – mnogoboštvo). Uobičajeno su demoni (*geniji*) bili niži bogovi ili polubogovi (dobro ili zlo) koji su utjecali na pojedinačne ljudske živote:
 1. Mezopotamija, kaos i sukob
 2. Egipat, red i djelovanje
 3. Kanaan, vidjeti od W. F. Albrighta *Archaeology and the Religion of Israel*, peto izdanje, str. 67-92.
- C. SZ ne počiva na niti razvija predmet nižih bogova, anđela, ili demona, vjerojatno zbog svoga strogoga monoteizma (vidjeti Posebnu temu u Ps 2:7: Monoteizam, usp. Izl 8:10; 9:14; 15:11; Pnz 4:35.39; 6:4; 33:26; Ps 35:10; 71:19; 86:8; Iz 46:9; Jer 10:6-7; Mih 7:18). On spominje lažne bogove poganskih naroda (*Šedim*, BDB 993, usp. Pnz 32:17; Ps 106:37) i imenuje ih ili personificira neke od njih:
 1. *Se'im* (satiri ili dlakavi demoni, BDB 972 III, KB 1341 III, usp. Lev 17:7; 2. Ljet 11:15; Iz 13:21; 34:14)
 2. *Lilit* (ženski rod, zavodnički noćni demon, BDB 539, KB 528, usp. Iz 34:14)
 3. *Mavet* (hebrejski pojam za smrt upotrijebljen za kanaanskoga boga Podzemlja, *Mota*, BDB 560, KB560, usp. Iz 28:15.18; Jer 9:21; i moguće Pnz 28:22)
 4. *Rešef* (pomor, vatra, ili tuča, BDB 958, KB 958, usp. Pnz 32:24; Ps 78:48; Hab 3:5)
 5. *Dever* (kuga, BDB 184, usp. Ps 91:5-6; Hab 3:5)
 6. *Azazel* ili *Hazazel* (ime neizvjesno, ali moguće pustinjski demon ili ime mjesta, BDB 736, KB 736, usp. Lev 16:8.10.26).

(Ovi su primjeri uzeti iz *Encyclopaedia Judaica*, tom 5, str. 1523.)

Međutim, ne postoji dualizam ili anđeoska neovisnost od YHWH u SZ-u. Sotona je YHWH-in sluga (usp. Job 1 - 2; Zah 3), ne neovisan, samo-upravljan neprijatelj (usp. A. B. Davidson, *A Theology of the Old Testament*, str. 300-306).

- D. Judaizam se razvio tijekom babilonskoga izgnanstva (586.-538. g.pr.Kr.). Bio je teološki pod utjecajem perzijskoga personificiranoga dualizma Zorostrijanizma, dobar visoki bog nazvan *Mazda* ili *Ormuzd* i zla imenovanog *Ahriman*. Ovo je omogućilo unutar judaizma nakon izgnanstva personificirani dualizam između YHWH i Njegovih anđela te Sotone i njegovih anđela ili demona.

Judaistička teologija o personificiranome zlu objašnjena je i dobro potkrijepljena spisima u *The Life and Times of Jesus the Messiah*, tom 2, Dodatak XIII (str. 749-863) i XVI (str. 770-776) od Alfreda Edersheima. Judaizam je personificirao zlo na tri načina:

1. Satan (Sotona) ili *Samael*
2. dobra namjera (*yetzer hara*) unutar čovječanstva
3. Anđeo smrti.

Edersheim ovo karakterizira kao:

1. Optužitelj
2. Zavodnik /Napasnik
3. Kažnjavatelj (tom 2, str. 756).

Postoji primjetna teološka razlika između judaizma nakon izgnanstva te NZ-ne predstave i objašnjenja zla.

- E. NZ, posebice Evanđelja, potvrđuju postojanje i protivljenje zlim duhovnim bićima prema ljudstvu i prema YHWH-i (u judaizmu, Sotona je bio neprijatelj čovječanstva, a ne Boga). Oni se protive Božjoj volji, vladavini, i Kraljevstvu.

Isus se suprotstavljao i istjerivao ova demonska bića, nazvana i: (1) nečisti duhovi (usp. Lk 4:36; 6:18) ili (2) zli duhovi (usp. Lk 7:21; 8:2), iz ljudskih bića. Isus je jasno činio razliku između bolesti (fizičke i mentalne) i demonškoga. On je očitovao Svoju snagu i duhovni uvid prepoznavanjem i egzorcizmom tih zlih duhova. Oni su često prepoznali Njega i pokušali Ga nasloviti, ali Isus je odbacio njihovo svjedočenje, zapovijedajući da utihnu, i istjerao ih. Egzorcizam je znak poraza Sotonova kraljevstva.

Postoji iznenađujući manjak obavijesti u NZ-nim apostolskim pismima o tome predmetu. Egzorcizam nikad nije naveden kao duhovni dar, niti je metodologija ili postupak za to dato za buduće naraštaje službujućih ili vjernika.

- F. Zlo je stvarno; zlo je osobno; zlo je prisutno. Niti je otkriveno njegovo podrijetlo ni svrha. Biblija potvrđuje njegovu stvarnost i silovito se suprotstavlja njegovu utjecaju. U stvarnosti ne postoji konačan dualizam. Bog je u potpunome nadzoru; zlo je poraženo i osuđeno i bit će uklonjeno iz Stvorenja.

- G. Božji ljudi moraju se oduprijeti zlu (usp. Jak 4:7). Oni ne mogu biti nadzirani od njega (usp. 1. Iv 5:18), ali oni mogu biti kušani i njihovo svjedočenje i utjecaj oštećeno (usp. Ef 6:10-18). Zlo je otkriveni dio kršćanskoga svjetonazora. Suvremeni kršćani nemaju pravo ponovno određivati zlo (demitologiziranje od Rudolfa Baltmanna); depersonalizirati zlo (društvene strukture od Paula Tillicha), niti ga nastojati objasniti u potpunosti u psihološkim pojmovima (Sigmund Freud). Njegov utjecaj je prožimajući, ali poražen. Vjernici moraju hodati u Kristovoj pobjedi!

106:38 “zemlja bijaše onečišćena” Zemlja Kanaan bila je onečišćena od Kanaanaca (usp. Post 15:16) i sad od Izraelaca (usp. Br 35:33-34; Jer 3:2-10). Kanaan je pripadao YHWH-i. On je bio Njegova zemlja.

106:39 “igrahu bludnicu” Ovo (BDB 275, KB 275, *Qal* IMPERFEKT s *waw*) je hebrejski idiom za idolatrijsko štovanje (usp. Suci 2:17; Ez 23; Hoš 5:3). Bilo je temeljeno na kipu YHWH kao Oca i Izraela kao žene (usp. Hoš 1 - 3). Ići za drugim bogom bilo je viđeno kao “duhovni preljub” (usp. Izl 34:15; Br 15:39; Ps 73:27; Hoš 4:12; 9:1). Ponekad je kip bio i slikoviti prikaz i doslovan zbog mnogih /većine štovanja plodnosti magijskim oponašanjem (tj. seksualne djelatnosti u ime i na mjestu štovanja).

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 106:40-43

- ⁴⁰Stoga se bijes GOSPODINOV rasplamtje protiv Njegova naroda
I On prezre Svoju baštinu.
⁴¹Onda ih On dade u ruku naroda,
I oni koji ih mrziše vladahu nad njima.
⁴²Njihovi ih neprijatelji također tlačīše,
I oni bijahu podjarmljeni pod njihovu snagu.
⁴³Često ih je On želio osloboditi;
Oni, međutim, bijahu buntovni u svome vijećanju,
I tako utonuše u svoju nepravdu.

106:40-43 Ovo je sažetak razdoblja Izlazaka, lutanja pustinjom, osvajanja, Sudaca, i Monarhije. SZ je zapis o Izraelovoj nesposobnosti posluha (usp. Gal 3)!

Zabilježite snažne emocionalne riječi upotrijebljene za opis kako se YHWH odazivao na Izraelovu idolatriju, pobunu, i nevjeru:

1. bijes GOSPODINOV rasplamtio se protiv Njegova naroda (usp. Pnz 1:34-35; 9:19)
2. On je prezreo Svoju baštinu (usp. Lev 26:30; Pnz 32:19)
3. On ih je dao u ruku... (tj. hebrejski idiom odbacivanja), nastavljajući različitim ali usporednim izričajima u Psalmu 106:41-42.

106:42 “oni bijahu podjarmljeni” AB (str. 75) spominje kako su suglasnici od “Kanaan” (BDB 488) isti kao ovaj GLAGOL (BDB 488, KB 484, *Niphal* IMPERFEKT s *waw*). To je mogla biti svrhovita igra zvuka. Kanaanska plemena podjarmila su YHWH-ina nevjerna plemena.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 106:44-46

- ⁴⁴Usprkos tome On pogleda na njihovu nevolju
Kad On ču njihov vapaj;
⁴⁵I On se spomenu Svoga saveza zbog njih,
I popusti prema veličini Svoje dobrote.
⁴⁶On ih također učini *ciljevima* milosrđa
U prisutnosti svih onih koji ih zarobiše.

106:44-46 Ova kitica pokazuje milosrdni odaziv YHWH:

1. On pogleda na njihovu nevolju (usp. Izl 2:25; 5:7; Neh 9:9)
2. On ču njihov vapaj (usp. Izl 2:23-25; 3:7-9; Br 20:16; Suci 3:9; 6:7; 10:10; Neh 9:27)
3. On se spomenu Svoga saveza (usp. Izl 2:24; Lev 26:40.42.45; Ps 105:8.42)
4. On popusti prema veličini Svoje dobrote (vidjeti punu bilješku u Post 6:6 *online*)
5. On ih učini *ciljevima* milosrđa (usp. 1. Kr 8:50; 2. Ljet 30:9; Ezra 9:9; Neh 1:11; Jer 42:12)
6. zabilježite Psalm 106:43a, još jedna YWH-ina milosrdna žudnja.

106:45 “saveza” Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 25:10: Savez (ברית).

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 106:47-48

- ⁴⁷Spasi nas, o GOSPODINE naš Bože,
I skupi nas iz naroda,
Da damo zahvale Tvome svetom imenu
I slavu u Tvojoj hvali.
⁴⁸Blagoslovljen budi GOSPODIN, Bog Izraela,
Od vječnosti sve do vječnosti.
I neka svi ljudi kažu: “Amen.”
Hvalite GOSPODINA!

106:47-48 Ove riječi također su nađene u 1. Knjizi Ljetopisa 16:35-36. Ovaj Psalam započinje s hvalom YHWH za Njegovu milost prema vjernim sljedbenicima. Ali Izrael nije bio vjeran! Sad psalmist moli YHWH-u neka djeluje u njihovu korist i ponovno vrati Izraela iz izgnanstva!:

1. spasi nas – BDB 446, KB 448, *Hiphil* IMPERATIV, usp. 1. Knjiga Ljetopisa 16:35
2. skupi nas iz naroda – BDB 867, KB 1062, *Piel* IMPERATIV, usp. Ponovljeni zakon 30:3; Psalam 147:2; Knjiga proroka Izaije 11:12; 56:8; Ezekiel 39:28.

Svrha obnove jeste ta da Izrael može:

1. dati zahvale Tvome svetom Imenu – BDB 392, KB 389, *Hiphil* INFINITIVNA GRAĐA
2. slaviti u Tvojim hvali – BDB 986, KB 1387, *Hithpael* INFINITIVNA GRAĐA.

106:48 “Blagoslovljen budi GOSPODIN” Ovaj GLAGOL (BDB 138, KB 159, *Qal* PASIVNI PARTICIP) također se pojavljuje u Psalmima 41:13; 72:18; 89:52. Izrael mora blagoslivljati svoga Boga zbog toga što On jeste i što je On učinio za njih.

Zabilježite zavjetne naslove za Božanstvo:

1. o GOSPODINE naš Bože, Psalam 106:47
2. GOSPODIN, Bog Izraela, Psalam 106:48.

▣ **“Od vječnosti sve do vječnosti”** Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 9:5: Zauvijek (*`olam*).

▣ **“neka svi ljudi kažu: ‘Amen’”** NASB prevodi ovaj izričaj kao JUSIV ali to je *Qal* PERFEKT.

▣ **“Amen”** Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 41:13: Amen. Izrael (tj. “narod”) mora potvrditi YHWH-inu blagoslovljenost.

▣ **“Hvalite GOSPODINA”** Ovaj Psalam završava isto kao Psalmi 105 i 104. To je liturgijsko izražavanje što uvodi (tj. Ps 105:1) i zaključuje (tj. Ps 105:45) mnoge Psalme. To pokazuje kako su oni bili čitani u okolnostima štovanja.

“GOSPODIN” je skraćeni oblik od *Yah* (BDB 219).

Iznenadujuće je da ovo nedostaje u LXX-i, ali uključeno je u Pešitu. Zasigurno je moguće da Psalam 106:48c-d služi kao doksološki završetak četvrte Knjige Psaltira (tj. Ps 41:13; 89:52).

PSALAM 107

PODJELA NA ODLOMKE U SUVREMENIM PRIJEVODIMA

NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB
GOSPODIN oslobada čovjeka od mnogostrukih nevolja <u>MT nema uvod</u>	zahvaljivanje GOSPODINU za Njegova velika djela oslobođenja	skupina onih koji zahvaljuju za hodočašće	u hvali Božje dobrostivosti	Bog, utočište u svakoj opasnosti
107:1-3	107:1-3	107:1-3	107:1-3	107:1 107:2-3
107:4-9	107:4-9	107:4-9	107:4-9	107:4-5 107:6-7 107:8-9
107:10-16	107:10-16	107:10-16	107:10-16	107:10-12 107:13-14 107:15-16
107:17-22	107:17-22	107:17-22	107:17-22	107:17-18 107:19-20 107:21-22
107:23-32	107:23-32	107:23-32	107:23-32	107:23-24 107:25-27 107:28-30 107:31-32
107:33-38	107:33-38	107:33-38	107:33-38	107:33-34 107:35-36 107:37-38
107:39-43	107:39-43	107:39-43	107:39-42 107:43	107:39-40 107:41-42 107:43

ČITANJE KRUG TRI (vidi str. xv.)

SLIJEĐENJE IZVORNE AUTOROVE NAKANE NA RAZINI ODLOMKA

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. To ne smijete prepustiti komentatoru.

Pročitajte odlomak odjednom. Odredite subjekte (čitanje kruga #3, str. xv., kao gore). Usporedite vašu podjelu subjekta s pet prijevoda navedenih gore. Podjela na odlomke nije nadahnuta, ali ona je ključ za slijeđenje izvorne autorove nakane, što je srce tumačenja. Svaki odlomak ima jedan i samo jedan subjekt.

1. Prvi odlomak
2. Drugi odlomak
3. Treći odlomak
4. I tako dalje.

OKVIRNI UVIDI

- A. Postoji moguća veza između Psalama 105, 106, i 107 (tj. isti uvodni izričaj). Čak premda su ovi odvojeni knjigom podjele, njihov ih sadržaj i terminologija povezuju zajedno. LXX dodaje karakterističan uvod Knjige I., "Aleluja":
 1. Psalam 105 bavi se s Izraelovim iskustvom Izlaska
 2. Psalam 106 vodi do traumatičnoga događaja babilonskoga sužanjstva
 3. Psalam 107 govori o obnovi.
- B. U tumačenju Psalama važno je da pokušamo odrediti povijesnu okolnost. Psalam 107:1-3 pomaže nam shvatiti kako je ovo Božje oslobođenje iz babilonskoga sužanjstva.
- C. Postoji ponavljajući uzorak u ovome Psalmu, što započinje u Psalmu 107:4 i nastavlja se kroz stih 32. Postoji nekoliko ponovljenih sličnih refrena. Jedan od njih je: "Oni zavapiše k GOSPODINU u svome jadu", Psalam 106:7.13.19.28. Ovo je izražavanje slično iskustvu Izraela tijekom razdoblja Sudaca.
- D. Još jedan ponavljani refren je Psalam 107:8.15.21.31. Ovaj se refren usredotočuje na zavjetnu odanost Boga Izraelova. Ovaj isti poseban pojam, *hesed* (vidjeti Posebnu temu u Ps 5:7: Ljubaznost /blagost /dobrota [*hesed*]), započinje i završava ovaj Psalam. Tema ovoga predivnoga Psalma je YHWH-ina čvrsta, zavjetna odanost.
- E. Postoji četverostruk uzorak oslobođenja. Neki znanstvenici misle kako se ovo odnosi na hodočasnike koji putuju u Jeruzalem, ali to izgleda vrlo nevjerojatno, posebice zbog uzorka #4 u Psalmu 107:23-31, što se bavi s poslovanjem na moru. Bolje razumijevanje mogle bi biti četiri metafore oslobođenja iz kriza:
 1. karavana izgubljena u pustinji biva nađena, Psalam 107:4-9
 2. utamničeni u dubokim tamnicama bivaju oslobođeni, Psalam 107:10-16
 3. bolest ide prema smrti, ali ozdravljena je, Psalam 107:17-22
 4. oni koji iskusuju strahovitu oluju na moru ali oslobođeni su, Psalam 107:23-31.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 107:1-3

¹O dajte zahvale GOSPODINU, jer On je dobar,
Jer Njegova dobrota je vječna.
²Neka iskupljeni od GOSPODINA kažu tako,
Koje je On iskupio iz ruke protivnika
³I skupio ih iz zemalja,
S istoka i sa zapada,
Sa sjevera i s juga.

107:1 “O dajte zahvale GOSPODINU, jer On je dobar” Ovo je isti početak kao Psalmi 106; 118; i 136 (tj. BDB 392, KB 389, *Hiphil* IMPERATIV; to je jedini IMPERATIV u ovome Psalmu). To je temeljni svjetonazor vjernoga sljedbenika. Bez obzira u kojim se okolnostima možemo naći, to je duboko uvjerenje onih koji vjeruju Bibliji kako je Bog s nama, Bog je za nas, Bog je kadar osloboditi nas.

▣ **“Jer Njegova dobrota je vječna”** Ovo je zavjetni pojam *hesed* (vidjeti Posebnu temu u Ps 5:7: Ljubaznost /blagost /dobrota [*hesed*]). On prvenstveno govori o Božjoj čvrstoj, zavjetnoj odanosti. Ovaj Psalam započinje i završava (usp. Ps 107:43b) s Božjom zavjetnom ljubavlju. Bog nije samo začetnik Saveza, On je i dovršitelj Saveza.

Za “vječna” vidjeti Posebnu temu u Psalmu 9:5: Zauvijek (*’olam*).

107:2 “Neka iskupljeni od GOSPODINA kažu tako” Ovaj pojam je hebrejska riječ *go’el* (BDB 145, KB 169, *Qal* PASIVNI PARTICIP). On prvenstveno naglašava otkup nekoga iz ropstva kojeg je otkupio bogati srodnik (vidjeti Posebnu temu iz Ps 19:14: Otkupnina /iskupljenje). Ove osobne obiteljske metafore korištene su za opis Boga u najprisnijim i najvažnijim ljudskim odnosima.

Božji ljudi pozvani su govoriti o Božjim milosrdima. U okviru, to je još jedna sveopća tema (usp. Ps 107:8.15.21.31).

Riječ “kažu” (BDB 55, KB 65) je *Qal* IMPERFEKT upotrijebljen u ZAPOVJEDNOME smislu. Ovaj Psalam ima jedanaest od ovih gramatičkih oblika (tj. Ps 107:2.8.15.21.22 [dva puta].32 [tri puta]. 43 [dva puta]).

▣ **“Koje je On iskupio iz ruke protivnika”** Zbog Psalm 107:3 ovo upućuje na asirijsko i babilonsko izgnanstvo. Molitva za obnovu u Psalmu 106:47 i Psalmu 107 izgleda kako je ispunjenje te molitve.

Za idiom “ruke” vidjeti Posebnu temu u Psalmu 7:3-5: Ruka (slikovito prikazano iz Knjige proroka Ezekijela).

107:3 “juga” [jug] Ovo je doslovno riječ za “more” (usp. JPSOA). Pojam “more” (BDB 410) i pojam “jug” (doslovno “desna ruka”, BDB 411 I) slovakani su slično u hebrejskome. Ovo su četiri glavne točke kompasa, što mogu označavati sveopću obnovu.

Većina suvremenih engleskih prijevoda ispravlja “more” u “jug” zbog “zapada” što je već bio spomenut. *UBS Text Project* (str. 384) daje “more” ocjenu “A” (vrlo visoka vjerojatnost). Ako bi izvorni tekst bio “more” onda to upućuje na mediteranske otoke gdje je Božji narod bio uzet kao zatvorenici /robovi.

Zabilježite “skupljanje” (BDB 867, KB 1062, *Piel* PERFEKT) YHWH-inih iskupljenika u Psalmu 107 odgovor je na molitvu Psalm 106:47 (BDB 867, KB 1062, *Piel* IMPERATIV).

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 107:4-9

⁴Oni lutahu u pustari u pustinjskome području;
Oni nisu našli put k nastanjenome gradu.
⁵Oni bijahu gladni i žedni;
Njihova duša malaksaše unutar njih.
⁶Oni zavapiše k GOSPODINU u svome jadu;
On ih oslobodi od njihove tjeskobe.
⁷On ih je također vodio ravnim putem,
Kako bi došli u nastanjeni grad.

⁸Neka oni daju zahvale GOSPODINU za Njegovu dobrotu,
 I za Njegova čudesa sinovima čovječjim!
⁹Jer On je zadovoljio žednu dušu,
 I gladnu dušu On je ispunio s onim što je dobro.

107:4 “Oni lutahu u pustari u pustinjskome području” Neki bi mogli reći kako je to očito smjerenje na Izlazak, međutim, ostatak Psalma ne odgovara razdoblju Izlaska. Prema tome, ja mislim kako je ovo prva od četiri okolnosti što opisuju krize iz kojih je Bog oslobodio Svoj narod. Vidjeti Okvirne uvide, E.

▣ **“Oni nisu našli put k nastanjenome gradu”** Ova igra pojma “nastanjenome gradu” nađena je u nekoliko dijelova ovoga Psalma (usp. Ps 107:7.36). To je moguće smjerenje na Jeruzalem i Obećanu zemlju, ali ovo prvenstveno govori o mjestu za putnike kako bi našli odmor, opskrbu, i sigurnost.

107:5 Riječ “duša” (“*nefes*”, BDB 659, vidjeti bilješku *online* u Post 35:18) označava životnu snagu za udisanje zraka. Upotrijebljena je nekoliko puta u ovome Psalmu:

1. Psalam 107:5 – njihova je duša malaksala u njima
2. Psalam 107:9 – žedna duša
3. Psalam 107:9 – gladna duša
4. Psalam 107:18 – njihova duša gnušala se hrane
5. Psalam 107:26 – njihova se duša rastopila.

Svako od ovoga opisuje osobu u nevolji i obeshrabrenu, u smrtnome trenutku.

107:6.13.19.28 “Oni zavapiše k GOSPODINU u svome jadu” Ovaj uzorak stvoren od Božjega naroda u krizi, koji vapi k Njemu i Bog ih oslobađa, podsjeća na razdoblje Sudaca.

107:6 “On ih oslobodi od njihove tjeskobe” Božje oslobođenje također je usporedno u sva četiri od ovih metaforičkih stanja (usp. Ps 107:6-7.13-14.19-20.28-29).

107:7 “On ih je također vodio ravnim putem” Ova zamisao ravnoga puta odražava hebrejski idiom o “dva puta” (usp. Pnz 30:15-20; Ps 1:1; Mt 7:13-14). Život vjere i vjernosti YHWH-i opisan je kao:

1. ravna cesta
2. poravnana cesta
3. utrta cesta
4. cesta bez zapreka.

Životni način pokvarenih upravo je suprotan, ispunjen tegobama i poteškoćama.

Knjiga proroka Izaije često govori o YHWH-inoj pripremi posebnoga puta za povratak Njegova naroda iz izgnanstva (usp. Iz 20:7; 35:7-8; 40:3-4; 42:15-16; 43:19-20; 49:10-11; 57:14; 62:10).

107:8 “Neka oni daju zahvale GOSPODINU za Njegovu dobrotu” GLAGOL (BDB 392, KB 389, *Hiphil* IMPERFEKT upotrijebljen u ZAPOVJEDNOME smislu) pojavljuje se u Psalmu 107:8.15.21.31. Ovdje je opetovano ponovljen refren o predivnoj zavjetnoj Božjoj ljubavi u životima Njegove djece. Čak i u vremenima nevolje, Njegova je vjernost sigurna (vidjeti Posebnu temu u Ps 9:10b: Osobine Boga Izraelova).

▣ **“I za Njegova čudesa sinovima čovječjim”** Prvenstveno ovo upućuje na milosrdna Božja djela u oslobođenju Njegova naroda (usp. Ps 107:24, vidjeti Posebnu temu u Ps 9:1: Čudesne stvari [אֲפֵלִי]). Postoje dva načina promatranja ovoga izričaja. Jedan naglašava Boga kao globalnoga održavatelja života, Boga providne skrbi za sva ljudska bića. Ali, ja mislim kako je bolji način promatranja na ovo taj da je Izrael morao biti svjedok Božjih djela svijetu. To odgovara Psalmu 107:2 bolje i sveopćemu naglasku, tako osobitome mnogim Psalmima u ovome dijelu Psaltira. Izrael je morao biti kraljevstvo svećenika za dovođenje čitavoga svijeta Bogu. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 2: Okvirni uvidi: YHWH-in vječni iskupiteljski naum.

107:9 “Jer On je zadovoljio žednu dušu” Ovo može upućivati na fizičko oslobođenje dato od Boga, zbog određenoga događaja što su oni u Psalmu 107:4-9 iskusili, ili to može biti posebno procijenjeno u širem duhovnom smislu. Ovaj Psalm, kao cjelina, može lako biti poopćen u poteškoće s kojima se suočavaju sva ljudska bića nakon Knjige Postanka 3 ali iznimno se može odnositi na Božji narod, dok se oni pouzdaju u Gospodina i oslobođeni su kako bi bili svjedoci Božje snage i ljubavi nevjernome svijetu.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 107:10-16

¹⁰Postojaše oni koji obitavahu u tmimi i u sjeni smrti,

Utamničenicima u bijedi i okovima,

¹¹Jer su se oni pobunili protiv riječi Božjih

I prezreli savjet Previšnjega.

¹²Zato On ponizi njihovo srce s mukom;

Oni se spoticahu i ne bijaše nikoga da pomogne.

¹³Onda oni zavapiše GOSPODINU u svome jadu;

On ih spasi od njihove tjeskobe.

¹⁴On ih izvede iz tmine i sjene smrti

I slomi njihove okove posebice.

¹⁵Neka daju zahvale GOSPODINU za Njegovu dobrotu,

I za Njegova čudesa sinovima čovječjim!

¹⁶Jer On razmrska vrata od tuča

I prereže zasune od željeza napose.

107:10 “Postojaše oni koji obitavahu u tmimi i u sjeni smrti” Pojam “sjeni smrti” (BDB 853) upotrijebljen je u Psalmu 23:4 i znači “duboka tmina” (BDB 161 GRAĐA BDB 853). To može biti razumjeto kao velika kriza u životu ili netko na samrti. U ovome određenom slučaju očito je kako govorimo o utamničenicima držanima u najtamnijim, najdubljim tamnicama.

Ovo je drugi od četiri moguća scenarija oslobođenja. Vidjeti Okvirne uvide, E.

107:11 “Jer su se oni pobunili protiv riječi Božjih” Ovo je vrlo znakovit izričaj. Ove krize što su preplavile Božji narod nisu zbog manjka Božje snage ili manjka Njegove ljubavi, to je zbog budne pobune protiv Boga (usp. Ps 107:17.34). Iako to nije izjavljeno ni u jednome od četiri moguća scenarija, očito je kako su poteškoće što je iskusio Izrael povezane s njihovim grijehom protiv Saveza (usp. Lev 26 i Pnz 27 - 30).

▣ **“Previšnjega”** Ovaj Psalm koristi nekoliko imena za Božanstvo (vidjeti Posebnu temu u Ps 1:1: Imena za Božanstvo):

1. YHWH – Psalm 107:1.6.8.13.15.19.21.24.28.31.43

2. El – Psalm 107:11

3. Previšnji (*Elyon*, BDB 751) – Psalm 107:11.

Broj 3 najčešće je korišten od ne-Izraelaca (usp. Post 14:19; Br 24:15). Mojsije ga koristi u Ponovljenome zakonu 32:8 (LXX) za YHWH-inu podjelu Zemlje na narode. Ta uporaba u ovome Psalmu dodaje dokaz o sveopćoj naravi ovoga dijela književnosti.

107:12 “nikoga da pomogne” Ovaj mali izričaj upotrijebljen je često za nesposobnost ikojega drugog božanstva da pomogne (usp. 2. Kr 14:26; Ps 22:11; 72:12; Iz 63:5). YHWH tvrdi kako: “Nema drugoga Boga osim Mene, i ako se pobunite protiv Mene, nema pomoći. Ali ako Mi se odazovete, nema sile na Zemlji koja vas može podjarmiti.” Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 2:7: Monoteizam.

107:13 “oni zavapiše GOSPODINU” Vidjeti bilješku u Psalmu 107:6.

▣ **“On ih spasi od njihove tjeskobe”** Ovo je hebrejska riječ “spasi” (BDB 446, KB 488, vidjeti Posebnu temu u Ps 3:7: Spasenje [SZ-ni pojam]). To prvenstveno upućuje na fizičko oslobođenje u SZ-u. Pojam “spasi” prima u NZ-u duhovne vidove.

107:14 Ovo ponavlja fizičko spasenje onih utamničnika spomenutih u Psalmu 107:10.

107:15 Ovo ponavlja naglasak Psalma 107:8. To je opetovano ponovljeno u 107:21 i 31 za naglasak.

Uporaba izričaja, “sinovima čovječjim” (doslovno “*ben Adam*”), ima sveopću komponentu. YHWH, Stvoritelj ljudi na Svoju sličnost (usp. Post 1:26-27), isto je tako Iskupitelj svih ljudi (usp. Post 3:15, vidjeti Posebnu temu u Ps 2: Okvirni uvidi: YHWH-in vječni iskupiteljski naum). Postoji nada za Izraela; postoji nada za sve!

107:16 “On razmrskava vrata od tuča

I prereže zasune od željeza napose” U njihovome vremenu, ova metalna vrata bila su najjača moguća zapreka. Ova su metaforička za jakost i snagu Božju koji ne poznaje prepreka u pomaganju Svome narodu (tj. Iz 45:1-2).

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 107:17-22

¹⁷Budale, zbog svoga pobunjeničkoga puta,

I zbog svojih nepravdi, bijahu nemoćni.

¹⁸Njihova duša gnušala se svih vrsta hrane,

I oni se primakoše vratima smrti.

¹⁹Onda oni zavapiše GOSPODINU u svome jadu;

On ih spasi od njihove tjeskobe.

²⁰On posla Svoju riječ i iscijeli ih,

I oslobodi ih od njihovih uništenja.

²¹Neka daju zahvale GOSPODINU za Njegovu dobrotu,

I za Njegova čudesa sinovima čovječjim!

²²Neka oni isto tako prinesu žrtve zahvaljivanja,

I kazuju o Njegovim djelima s radosnim pjevanjem.

107:17 “bijahu nemoćni” Ovo je metafora o smrtnoj bolesti. Međutim, ovaj glagolski oblik je POVRATNI, ne PASIVNI, i trebao bi biti preveden: “oni sebe onemoćaše” (BDB 776, KB 853, *Hithpael* IMPERFEKT). Bilo je rečeno da mi ne lomimo Božje zakone nego da se mi lomimo na Božjim zakonima. Ima mnogo istine u ovoj izjavi o Božjemu moralnom svemiru.

107:18 Ovo je način govorenja o gubitku teka izazvanoga od nekoliko oboljenja. U ovome stihu *Šeol* je opisan kao utvrda ili grad s vratima (usp. Job 38:17). Vrlo često *Šeol* je personificiran ili izražen metaforički na nekoliko različitih načina, ali očito mi govorimo o smrti. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 1:6: Gdje su mrtvi? (*Šeol* /*Hades*, *Gehena*, *Tartarus*).

107:19 Izričaj je ponovljen u Psalmu 107:6.13.19, i 28. To je podsjetnik na razdoblje Sudaca.

107:20 “On posla Svoju riječ i iscijeli ih” Zabilježite kako je ovdje hebrejski naglasak na snazi izgovorene riječi. Vrlo nalik Knjizi Postanka 1, Bog je izgovorio i to je bilo izvršeno. Ovaj isti naglasak o snazi Božje riječi može biti viđen u Knjizi proroka Izaije 55:11. U SZ-u, kad je Bog govorio, Njegove su riječi postale neovisno, samo-ispunjavajuće postojanje.

IMENICA “uništenja” (doslovno “jama /grobove”, BDB 1005) riječ je korijen i nađen je samo na tri mjesta u SZ-u:

1. ovdje
2. u Izrekama 28:10
3. u Tužaljka 4:20.

Ona može upućivati na:

1. sheme i naume neprijatelja (životinjske zamke)
2. smrt (*Šeol* kao jama /grob).

107:21 Ovaj je izričaj ponovljen u Psalmu 107:8.15.21.31. Vidjeti punu bilješku u Psalmu 107:8.

107:22 Ovaj stih naglašava hramsko štovanje u Jeruzalemu, kao što čini Psalm 107:23. Moguće Psalm 107:2a također odražava hramsku djelatnost.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 107:23-32

- ²³Oni koji silaze u more u brodovima,
Koji posluju na velikim vodama;
²⁴Oni su vidjeli djela GOSPODINOVA,
I Njegova čudesa u dubini.
²⁵Jer On progovori i podiže olujni vjetar,
Koji uzdigne valove morske.
²⁶Oni se podigoše do nebesa, oni sidoše u dubine;
Njihova duša rastopi se u *njihovoj* bijedi.
²⁷Oni teturahu i posrtahu kao pijan čovjek,
I ne znadoše kuda idu.
²⁸Onda oni zavapiše GOSPODINU u svome jadu,
I on ih izvede iz njihove nevolje.
²⁹On prouzroči oluji stišati se,
Tako da valovi morski bijahu smeteni.
³⁰Onda oni bijahu radosni jer bijahu tiho,
Tako On ih je vodio k njihovoj žudenoj luci.
³¹Neka daju zahvale GOSPODINU za Njegovu dobrotu,
I za Njegova čudesa sinovima čovječjim!
³²Neka oni veličaju Njega i u skupštini narodnoj,
I hvale Njega na sjedištima starješina.

107:23 “Oni koji silaze u more u brodovima” Židovi se nisu bavili pomorskim djelatnostima vrlo često. Postoji jedan primjer u 1. Knjizi o Kraljevima 9:27.28, gdje je Salomon izgradio flotu na zaljevu Akaba, ali on je bio osuđen zbog toga i činjenice da Feničani grade i brodove i opskrbljuju ih posadom. Postoji prikriveno smjerenje na jedno od židovskih plemena koje je bilo uključeno u pomorske djelatnosti u Knjizi o Sucima 5:17, ali ponovno, ovo je radije tajnovito i neizvjesno u svome značenju. Židovi se jednostavno nisu bavili pomorskom aktivnošću vrlo često. Metaforička pozadina Psalma 107:23-32 je žestoka oluja na moru, što je mogla prestraviti žitelje pustinje.

Ovo je četvrto pretpostavljeno stanje oslobođenja; vidjeti Okvirne uvide, E.

107:25-27 Ovo su neobični metaforički primjeri morske bolesti i straha povezanoga s olujom na moru.

107:27 GLAGOL u retku dva doslovno je “progutani” (BDB 118, *Hithapel* IMPERFEKT), što označava iznenadno uništenje nečega (tj. more guta brod u oluji).

KB 135 III podržava kako bi korijen morao biti “prikazati nekoga smetanim”. To bi mogao biti jedini primjer toga korijena u *Hithpael*, iako on usvaja:

1. *Niphal* u Knjizi proroka Izaije 28:7
2. *Piel* u Knjizi proroka Izaije 3:12; 19:3
3. *Pual* u Knjizi proroka Izaije 9:16.

Nekoliko engleskih prijevoda vide ovaj GLAGOL kao povezan s iskustvenom pomorskom nesposobnošću da upotrijebe svoje znanje o moru kako bi pobjegli.

107:30 “žudenoj luci” Ovo je doslovno “žudenome gradu”. Taj pojam za “grad” (BDB 562, KB 568) nađen je jedino ovdje. Većina engleskih prijevoda ima “luci” ili “utočište”. Ja mislim da se to uspoređuje s “nastanjeni i grad” Psalma 107:4 i 36. To je bilo mjesto odmora, opskrbe, sigurnosti! Ono može biti suprotno od “vrata smrti” (tj. *Šeol*, grad smrti). Konačno jedino je Bog takvo mjesto! On je jedini vječni grad (usp. Heb 11:10)!

107:32 “skupštini narodnoj” Ovo je osobit zavjetni izričaj za Izraela.

▣ **“hvale Njega na sjedištima starješina”** Postojalo je neko nagađanje da Psalam 107:33-43 obuhvaća:

1. riječi naroda starješinama
2. odaziv starješina na njihove riječi.

Bilo koja točna narav narednih stihova bila, ona ne odgovara četverostrukome uzorku što je bio postavljen u Psalmu 107:4-32.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 107:33-38

- ³³On mijenja rijeke u divljinu
I vodene izvore u žedno tlo;
³⁴Plodnu zemlju u slanu pustaru,
Zbog pokvarenosti onih koji obitavaju u njoj.
³⁵On mijenja pustare u vodena jezera
I suhu zemlju u vodene izvore;
³⁶I tamo On čini da gladni obitavaju,
Tako da oni mogu učvrstiti nastanjeni grad,
³⁷I sijati polja i saditi vinograde,
I skupiti plodnu žetvu.
³⁸Isto tako On ih blagoslivlja i oni se množe uvelike,
I On neće dopustiti njihovoj stoci smanjiti se.

107:33-43 Božja osuda je zorno prikazana i ovdje ima svrhu. Ta svrha je obnova Božjega naroda i njihov blagoslov. Ovo je vrlo slično blagoslovu i prokletstvu Levitskoga zakonika 26:1-13 i Ponovljenoga zakona 27 - 30.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 107:39-43

- ³⁹Kad su oni oslabljeni i ponizni
Kroz tlačenje, bijedu i žalost,
⁴⁰On izlijeva prijezir nad knezovima
I čini im da lutaju u besputnoj pustari.
⁴¹Ali On postavlja bijednoga sigurno na visinu daleko od nesreće,
I čini da njegove obitelji budu kao stado.
⁴²Čestiti vide to i radosni su;
Ali svo bezakonje zatvara svoja usta.
⁴³Tko je mudar? Dajte mu neka se obazre na ove stvari,
I razmotri dobrotu GOSPODINOVU.

107:40.41 “knezovima...

bjednoga” Obrat uloga jedan je od osobitih znakova Božjega načina s ljudima. One starješine Izraela koji su vodili svoj narod po pogrješnome putu sad su osuđeni a siromašni i izopćeni iz skupštine sad su dovedeno na mjesto iskupljenja, zdravlja, i sigurnosti.

U nekim okvirima “nemoćni” upućuje na YHWH-ine vjerne sljedbenike.

107:43a Ovo je slično NZ-nome izričaju: “Onaj tko ima uši, neka čuje”. Bog je otkrio Svoj naum za Svoj narod. Sad Njegov se narod mora odazvati vjerom. Međutim, čak i s njihovim odazivom u vjeri, ključ nije njihova vjernost, nego Božja vjernost (usp. Ez 36:27-38).

107:43b Ovo može upućivati na Ponovljeni zakon 32:7. Poslušnost Savezu donosi blagoslove (Ps 107:33-38) ali neposlušnost Savezu donosi prokletstva (usp. Ps 107:39-40).

PITANJA ZA RASPRAVU

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. Sad to ne morate prepustiti komentatoru.

Ova pitanja za raspravu predviđena su da vam pomognu promišljati kroz glavne teme ovoga odjeljka Knjige. Ona su napravljena da budu misaono-nametljiva, ne konačna.

1. Zašto neki komentatori vjeruju kako su Psalmi 105, 106, i 107 povezani čak iako se oni nalaze u dvije različite Knjige (tj. podjele) u Psaltiru?
2. Što je znakovitost hebrejske riječi *hesed*, prevedene kao “ljubaznost /blagost /dobrota” u *New American Standard*, “milosrđe” u *King James*, koja je toliko često nađena u ovome Psalmu?
3. Što je pretpostavljena povijesna okolnost ovoga Psalma temeljena na Psalmu 107:2.3?
4. Opišite četverostruki uzorak nevolje nađenog u Psalmu 107:4-32. Jesu li se hodočasnici na svome putu u Jeruzalem suočili s ovim poteškoćama doslovno, ili su one nekako metaforički povezane sa životnim poteškoćama?
5. Zašto su stihovi Psalma 107:11.17, i 34 tako znakoviti kad se odnose na poteškoće s kojima se suočavao Izrael?
6. Kako su grijeh i bolest povezani u židovskome umu (usp. Ps 107:17; Iv 9:2; Jak 5:13)?

PSALAM 108

PODJELA NA ODLOMKE U SUVREMENIM PRIJEVODIMA

NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Bog hvaljen i zaklinjan neka da pobjedu	sigurnost Božje pobjede nad neprijateljima	liturgijska molitva za pobjedu nad narodnim neprijateljima	molitva za pomoć protiv neprijatelja	jutarnja himna i narodna molitva
<u>MT uvod</u> Pjesma. Psalam Davidov				
108:1-6	108:1-4	108:1-4	108:1-4	108:1-2 108:3-4
	108:5-6	108:5-6	108:5-6	108:5 108:6
108:7-9	108:7-9	108:7-9	108:7-9	108:7 108:8 108:9
108:10-13	108:10-13	108:10-13	108:10-13	108:10-11 108:12-13

ČITANJE KRUG TRI (vidi str. xv.)

SLIJEĐENJE IZVORNE AUTOROVE NAKANE NA RAZINI ODLOMKA

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. To ne smijete prepustiti komentatoru.

Pročitajte odlomak odjednom. Odredite subjekte (čitanje kruga #3, str. xv., kao gore). Usporedite vašu podjelu subjekta s pet prijevoda navedenih gore. Podjela na odlomke nije nadahnuta, ali ona je ključ za slijeđenje izvorne autorove nakane, što je srce tumačenja. Svaki odlomak ima jedan i samo jedan subjekt.

1. Prvi odlomak
2. Drugi odlomak
3. Treći odlomak
4. I tako dalje.

OKVIRNI UVIDI

- A. Psalam 108:1-5 uzet je iz Psalma 57:7-11.
- B. Psalam 108:6-13 uzet je iz Psalma 60:5-12.
- C. Za egzegetske pojedinosti vidjeti pune bilješke online o Psalmima 57 i 60.

PROUČAVANJE RIJEČI I IZRIČAJA

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 108:1-6

- ¹Moje srce je nepokolebljivo, o Bože;
Ja ću pjevati, ja ću pjevati hvale, čak sa svojom dušom.
- ²Probudite se, harfo i liro;
Ja ću probuditi zoru!
- ³Ja ću dati zahvale Tebi, o GOSPODINE, među ljudima,
I ja ću pjevati hvale Tebi među narodima.
- ⁴Jer Tvoja dobrota je velika iznad nebesa,
I Tvoja istina *doseže* nebo.
- ⁵Budi uzvišen, o Bože, iznad nebesa,
I Tvoja slava iznad sve zemlje.
- ⁶Kako bi Tvoji ljubljani mogli biti oslobođeni,
Spasi sa Svojom desnom rukom, i odgovori mi!

108:1a “nepokolebljivo” Ovaj GLAGOL (BDB 465, KB 464, *Niphal* PARTICIP) označava život vjere i vjernosti (usp. Ps 57:8 [dva puta]; 112:7) prema Božjemu ispravnome putu (usp. Ps 16:11; 139:24). Primjer nekoga koji nije nepokolebljiv dan je u Psalmu 78:37.

LXX, Pešita, i Vulgata ponavljaju izričaj, što pokazuje kako se dogodilo neko izjednačavanje između ovoga Psalma i Psalma 57:7-11.

Za “srce” vidjeti Posebnu temu u Psalmu 4:7: Srce.

108:1b-3 Osobine nepokolebljiva srca su:

1. ja ću pjevati – BDB 1010, KB 1479, *Qal* KOHORTATIV
2. ja ću pjevati hvale – BDB 274, KB 273, *Piel* KOHORTATIV
3. ja ću probuditi zoru – BDB 734, KB 802, *Hiphil* KOHORTATIV
4. ja ću dati zahvale – BDB 392, KB 389, *Hiphil* IMPERFEKT upotrijebljen u KOHORTATIVNOME smislu
5. ja ću pjevati hvale – isto kao #2.

108:1b

NASB	“čak sa svojom dušom”
NKJV	“čak sa svojom slavom”
NRSV	“probudi moju dušu”
TEV	“probudi se moja dušo”
NJB	“dođi moja slavo”

NKJV je doslovan ali NRSV, TEV, i NJB koriste usporednicu u Psalmu 57:8 kako bi dodali treću uporabu GLAGOLA “probudi” (BDB 734, KB 802), što se pojavljuje dva puta u MT-u.

Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 19:1: Slava (*doxa*) i Posebnu temu u Psalmu: 96:3Slava (*kabod*) (SZ). Ovdje je riječ (BDB 458) upotrijebljena o psalmistovu bivstvu (tj. *nefes*). Ova uporaba pojma “slava” pojavljuje se u Psalmu 7:5; 16:9; 30:12; 57:8.

NET Biblija (str. 979) predlaže ispravak od כבוד (BDB 458) na “moj život” כבדי (BDB 458). To čini upućivanje na AB, str. 94, ali AB koristi navod od Anata za objašnjenje GLAGOLA “uzvišen” od YHWH a ne kao podrška za predloženi ispravak.

108:3 Zabilježite izričaj o YHWH-inim širenjima na:

1. ljude
2. narode
3. čitavu Zemlju (usp. Ps 108:5b).

Sveopći element tako osobit prethodnim Psalmima nastavlja se! YHWH je jedan istinski Bog, jedini Stvoritelj, jedini Spasitelj. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 2:7: Monoteizam.

108:4

NASB	“dobrota”
NKJV, LXX	“Milosrđe”
NRSV	“trajna ljubav”
TEV	“zavjetna ljubav”
NJB	“vjerna ljubav”
JPSOA	“vjernost”
REB	“neiscrpna ljubav”

Ovo je posebna zavjetna IMENICA (*hesed*) što opisuje YHWH-inu vjernost Njegovim obećanjima. Konačna nada čovječanstva jeste u milosrdnoj i vjernoj Božjoj naravi! Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 5:7: Ljubaznost /blagost /dobrota (*hesed*).

▣ **“iznad nebesa”** Zabilježite usporednicu s naredna dva retka. YHWH-ina dobrota i istina (vidjeti Posebnu temu u Ps 12:1: Povjerenje, pouzdanje, vjera, i vjernost u Starome zavjetu [אֱלֹהִים, aD .aseben danzi ežesod ([אֱלֹהִים YHWH Sâm pruža se iznad fizičkoga Stvorenja (Ps 108:5). Ova “nebesa” jeste atmosfera iznad Zemlje, ne YHWH-ino obitavajuće mjesto. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 2:4: Nebo i Posebnu temu u Psalmu 102:19: Nebo i Treće nebo.

108:5 “slava” Vidjeti bilješku u Psalmu 108:1.

108:6 “Tvoji ljubljani” Ovdje, ovo upućuje na zavjetni narod (usp. Ps 60:5; 127:2; Jer 11:15). To je postao naslov za Mesiju (posebice iz Izaijinih Pjesama o Sluzi, tj. Iz 42:1). YHWH upućuje na Isusa ovim naslovom:

1. pri Njegovu krštenju – Evanđelje po Mateju 3:17
2. u navodu iz Knjige proroka Izaije – Evanđelje po Mateju 12:18
3. pri Njegovu preobraženju – Evanđelje po Mateju 17:5.

To kasnije postaje naslov obiteljske nježnosti za one koji slijede Isusa (tj. Rim 1:7; Kol 3:12; 1. Sol 1:4; 2. Sol 2:13).

▣ Prva kitica ima nekoliko IMPERATIVA:

1. probudi se, harfo i liro, Psalam 108:2 – BDB 734, KB 802, *Qal*
2. budi uzvišen, o Bože, Psalam 108:5 – BDB 926, KB 1202, *Qal*
3. spasi, Psalam 108:6 – BDB 446, KB 448, *Hiphil*
4. odgovori, Psalam 108:6 – BDB 772, KB 851, *Qal*.

Brojevi 3 i 4 su molitveni zahtjevi. Brojevi 1 i 2 odnose se na izričaj.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 108:7-9

⁷**Bog je govorio u Svojoj svetosti:**

**“Ja ću se radovati, Ja ću razdijeliti Šekem
I izmjeriti dolinu Sukot.**

⁸**Gilead je Moj, Manaše je Moj;**

Efrajim je isto tako kaciga Moje glave;

Juda je Moje žezlo.

**⁹Moab je Moj umivaonik;
Nad Edomom Ja ću baciti Svoju cipelu;
Nad Filistejom Ja ću klicati glasno.”**

108:7-9 YHWH govori (nekoliko KOHORTATIVA) iz Svoga hrama (doslovice “svetišta”) o Svoje vlasništvu Kanaana. Ova je kitica iz Psalma 60:6-8. Neke od kitica postale su slogani, privlačne parole, ili liturgija.

108:8 “Juda je Moje žezlo” Ovo je smjerenje na Jakovljevi blagoslov njegove djece u Knjizi Postanka 49, posebice na Postanak 49:10. To je također spomenuto u Knjizi Brojeva 24:17 (usp. Ps 60:7).

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 108:10-13

¹⁰Tko će me dovesti u opkoljeni grad?

Tko će me voditi u Edom?

¹¹Nisi li Ti Sâm, o Bože, odbacio nas?

I nećeš li Ti ići naprijed s našim vojskama, o Bože?

¹²O daj nam pomoć protiv dušmanina,

Jer oslobođenje od čovjeka je uzaludno.

¹³S Bogom mi ćemo činiti junački

I to je On koji će zgaziti naše dušmanine.

108:10-13 Zato jer je YHWH vlasnik i nadzornik Obećane zemlje (tj. Kanaan), zasigurno On neće dopustiti da Njegov narod bude poražen i raseljen!

108:10 “opkoljeni grad” MT ima “utvrđen grad” (BDB 747 GRAĐA BDB 131). Ovo može upućivati na grad Bosru jer je Edom spomenut u narednome retku poezije. Bosra (BDB 131 II) je iz istoga hebrejskog korijena kao “grad” ili “utvrđivanje” (BDB 131, vidjeti IVP *Bible Background Commentary*, str. 551).

108:11 Zavjetni je narod bio poražen u bitci (usp. Ps 44:9) zato jer ih YHWH nije pratio. Kovčeg saveza bio je nošen u bitci kao simbol YHWH-ine osobne prisutnosti s vojnicima. Ali ako je Njegov narod pokazao nevjernost Savezu, On im neće dati pobjedu.

108:12 Ovo je spoznaja kako je Izraelova jedina nada YHWH. Njihova vojna moć i strategije bitaka ne mogu donijeti pobjedu, jedino YHWH može!

PITANJA ZA RASPRAVU

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. Sad to ne morate prepustiti komentatoru.

Ova pitanja za raspravu predviđena su da vam pomognu promišljati kroz glavne teme ovoga odjeljka Knjige. Ona su napravljena da budu misaono-nametljiva, ne konačna.

1. Tko su dva govornika u ovome Psalmu?
2. Što drugi Psalmi izvlače iz ovoga?
3. Što je Psalm 108:7-9 pokušao prenijeti?
4. Koje su glavne istine izražene u Psalmu 108:11-12?

PSALAM 109

PODJELA NA ODLOMKE U SUVREMENIM PRIJEVODIMA

NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB
odmazda zazvana nad dušmanima	molba za osudu lažnih optužitelja	molitva za oslobođenje od osobnih neprijatelja (Tužaljka)	pritužba nekoga u nevolji	proklinjanje
<u>MT uvod</u> Za zborovodu. Psalam Davidov				
109:1-5	109:1-5	109:1-5	109:1-5	109:1-3 109:4-5
109:6-13	109:6-13	109:6-19	109:6-15	109:6-7 109:8-9 109:10-11 109:12-13
109:14-20	109:14-20			109:14-15 109:16-17 109:18-19
109:21-25	109:21-25	109:20-25	109:20-25	109:20-21 109:22-23 109:24-25
109:26-29	109:26-29	109:26-31	109:26-29	109:26-27 109:28-29
109:30-31	109:30-31		109:30-31	109:30-31

ČITANJE KRUG TRI (vidi str. xv.)

SLIJEĐENJE IZVORNE AUTOROVE NAKANE NA RAZINI ODLOMKA

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. To ne smijete prepustiti komentatoru.

Pročitajte odlomak odjednom. Odredite subjekte (čitanje kruga #3, str. xv., kao gore). Usporedite vašu podjelu subjekta s pet prijevoda navedenih gore. Podjela na odlomke nije nadahnuta, ali ona je ključ za slijeđenje izvorne autorove nakane, što je srce tumačenja. Svaki odlomak ima jedan i samo jedan subjekt.

1. Prvi odlomak
2. Drugi odlomak
3. Treći odlomak
4. I tako dalje.

OKVIRNI UVIDI

- A. Psalmist osjeća kako se s njim postupalo nepravedno od onih koje je on volio (prva kitica, Ps 109:1-5):
1. njihove riječi:
 - a. pokvarene, Psalam 109:1
 - b. prijevarne, Psalam 109:1
 - c. lažu, Psalam 109:2
 - d. riječi mržnje, Psalam 109:3
 - e. optužuju, Psalam 109:4
 2. njihova djela:
 - a. borili su se protiv mene bez povoda, Psalam 109:3
 - b. uzvratili zlo za dobro, Psalam 109:5
 - c. uzvratili mržnju za ljubav, Psalam 109:5
 3. ovo može odražavati sudsku pozornicu gdje je psalmist lažno optužen (usp. Ps 109:6-7).
- B. On moli nizove osuda (JUSIVI) nad svojim protivnicima (druga i treća kitica, Ps 109:6-13.14-20):
1. neka optužitelj stoji pri njegovoj desnoj ruci, Psalam 109:6 – BDB 763, KB 840, *Qal* IMPERFEKT upotrijebljen u ZAPOVJEDNOME smislu
 2. neka izađe kriv, Psalam 109:7 – BDB 422, KB 425, *Qal* IMPERFEKT upotrijebljen u ZAPOVJEDNOME smislu
 3. neka njegova molitva postane grijeh, Psalam 109:7 – BDB 224, KB 243, *Qal* IMPERFEKT upotrijebljen u ZAPOVJEDNOME smislu
 4. neka njegovih dana bude nekoliko, Psalam 109:8 – isti oblik kao #3
 5. neka drugi uzme njegovu službu, Psalam 109:8 – BDB 542, KB 534, *Qal* IMPERFEKT upotrijebljen u ZAPOVJEDNOME smislu
 6. neka njegova djeca budu bez oca, Psalam 109:9 – isto kao #3
 7. neka njegova žena bude udovica, Psalam 109:9 – isto kao #3
 8. neka njegova djeca tumaraju uokolo, Psalam 109:10 – ovo je INFINITIVNI APSOLUT i GLAGOL u IMPERFEKTU iz istoga korijena (BDB 631, KB 681), što je bio gramatički način pokazivanja jačine:
 - a. prose – BDB 981, KB 1371, *Piel* PERFEKT
 - b. traže hranu – BDB 205, KB 233, *Qal* PERFEKT.
 NASB prevodi PERFEKTE Psalma 109:10 kao JUSIVE (tj. “neka...”)
 9. neka vjerovnik otme sve što on ima, Psalam 109:11 – BDB 669, KB 723, *Piel* IMPERFEKT upotrijebljen u ZAPOVJEDNOME smislu
 10. neka stranci oplijene proizvod njegova rada, Psalam 109:11 – BDB 102, KB 117, *Qal* IMPERFEKT upotrijebljen u ZAPOVJEDNOME smislu
 11. neka ne bude nikoga da udijeli dobrotu prema njemu, Psalam 109:12 – BDB 224, KB 243, *Qal* JUSIV
 12. neka ne bude nikoga da bude milosrdan njegovoj djeci bez oca, Psalam 109:12 – isto kao #11

13. neka njegovo blagostanje bude odrezano, Psalam 109:13 – isto kao #11
 14. neka njegovo ime bude izbrisano, Psalam 109:13 – BDB 562, KB 567, *Niphal* JUSIV
 15. neka nepravda njegova oca bude zapamćena, Psalam 109:14 – BDB 269, KB 269, *Niphal* IMPERFEKT upotrijebljen u ZAPOVJEDNOME smislu
 16. nemoj dopustiti da grijeh njegove majke bude izbrisan, Psalam 109:14 – BDB 562, KB 567, *Niphal* JUSIV
 17. neka oni budu pred GOSPODINOM neprestano, Psalam 109:15 – isto kao #3
 18. neka Gospodin izbriše njihov spomen, Psalam 109:15 – BDB 503, KB 500, *Hiphil* JUSIV
 19. neka mu to bude kao halja (tj. proklinjanje), Psalam 109:19 – isto kao #11
 20. NASB, NKJV, NJB prevode Psalam 109:20a kao još jedan JUSIV ali to je *Qal* PARTICIP.
- C. Psalam 109:16-18 popisuje razloge zašto bi ga YHWH trebao osuditi:
1. on se nije sjetio pokazati dobrotu, Psalam 109:16
 2. on je progonio nemoćnoga i jadnoga čovjeka, Psalam 109:16
 3. on je ljubio proklinjati, Psalam 109:17
 4. on se odjenuo s proklinjanjem kao s haljom, Psalam 109:18.
- D. U Psalmu 109:21-25 psalmist opisuje svoju potrebu i molitvu za pomoć (zabilježite suprotivu VEZU, “ali Ti, o Bože”):
1. postupaj *dobro* sa mnom – BDB 793, KB 889, *Qal* IMPERATIV
 2. oslobodi me – BDB 664, KB 717, *Hiphil* IMPERATIV.
- On temelji svoje molitve na:
1. zbog YHWH-ina Imena, Psalam 109:21
 2. YHWH-inoj dobroti, Psalam 6:4; 44:26; 109:21.26; 119:149
 3. njegova potreba:
 - a. ja sam bolan i jadan
 - b. moje srce je ranjeno
 - c. ja nestajem kao sjena
 - d. ja se tresem kao skakavac
 - e. moja koljena su slaba od posta
 - f. moje tijelo postalo je mršavo
 - g. ja sam postao sramota.
- E. U Psalmu 109:26-29 psalmist nastavlja svoju molitvu i izražava svoju žudnju za YHWH-inom osudom nad svojim protivnicima:
1. pomози mi – BDB 740, KB 810, *Qal* IMPERATIV
 2. spasi me prema Svojoj dobroti – BDB 446, KB 448, *Hiphil* IMPERATIV, usp. Psalam 109:21
 3. on moli YHWH-u:
 - a. neka znaju da je njihova osuda od Njega – BDB 393, KB 390, *Qal* IMPERFEKT upotrijebljen u ZAPOVJEDNOME smislu
 - b. neka oni proklinju, ali ne blagoslovi – BDB 886, KB 1103, *Piel* IMPERFEKT upotrijebljen u ZAPOVJEDNOME smislu, što povlači odaziv od YHWH (tj. ne blagosloviti)
 - c. neka oni budu posramljeni – BDB 101, KB 116, *Qal* IMPERFEKT upotrijebljen u ZAPOVJEDNOME smislu (NKJV, NRSV), kao što je bila suprotiva izjava u Psalmu 109:28a, tako je također, u Psalmu 109:28c
 - d. neka moji optužitelji budu odjeveni sa sramotom – BDB 527, KB 519, *Qal* IMPERFEKT upotrijebljen u ZAPOVJEDNOME smislu (NASB, NKJV, NRSV)
 - e. neka oni pokriju sami sebe sa svojim vlastitim sramom – BDB 741, KB 813, *Qal* IMPERFEKT upotrijebljen u ZAPOVJEDNOME smislu (NASB, NKJV, NRSV).

PROUČAVANJE RIJEČI I IZRIČAJA

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 109:1-5

- ¹O Bože moje hvale,
Nemoj biti tiho!
- ²Jer oni su otvorili pokvarena i prijevarena usta protiv mene;
Oni su govorili protiv mene s lažljivim jezikom.
- ³Oni su me isto tako okružili s riječima mržnje,
I borili se protiv mene bez povoda.
- ⁴Zauzvrat moje ljubavi oni djeluju kao moji optužitelji;
Ali ja sam u molitvi.
- ⁵Tako su mi oni uzvratili zlo za dobro
I mržnjom za moju ljubav.

109:1 “O Bože moje hvale” Ovaj je izričaj nađen jedino ovdje i u Ponovljenome zakonu 10:21, ali zamisao je ponavljajuća (tj. Ps 146 - 148). LXX prevodi taj izričaj kao: “O Bože nemoj prolaziti preko moje hvale u tišini.”

▣“Nemoj biti tiho” Ovo je hebrejska molba za YHWH-u neka čuje i odazove se na molitvu (usp. Ps 28:1; 35:22; 38:12; 83:1).

109:2-3 Postoji sila u riječima i za blagoslov i za ranjavanje. Naše riječi otkrivaju naša srca! Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 52:2: Ljudski govor.

AB (str. 100) vidi ove stihove kao smjerenja na životinjske napade:

1. usta životinja koje napadaju (usp. Ps 22:14; Tuž 3:46-47)
2. “govorili” (BDB 180) u smislu “progonili”
3. “okružili” kao čopor životinja.

109:4-5 Biti napadnut je bolno ali biti napadnut od onih u koje si vjerovao i sprijateljio se dvostruko je bolno (usp. Ps 35:12; 38:20).

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 109:6-13

- ⁶Postavi pokvarenoga čovjeka nad njim,
I neka optužitelj stoji pri njegovoj desnoj ruci.
- ⁷Kad je on optužen, neka izade kriv,
I neka njegova molitva postane grijeh.
- ⁸Neka njegovih dana bude nekoliko;
Neka drugi uzme njegovu službu.
- ⁹Neka njegova djeca budu bez oca
I njegova žena udovica.
- ¹⁰Neka njegova djeca tumaraju uokolo i prose;
I neka oni traže hranu daleko od svojih ruševnih domova.
- ¹¹Neka vjeronik otme sve što on ima,
I neka stranci oplijene proizvod njegova rada.
- ¹²Neka ne bude nikoga da udijeli dobrotu prema njemu,
Niti nikoga da bude milosrdan njegovoj djeci bez oca.
- ¹³Neka njegovo blagostanje bude odrezano;
U narednome naraštaju neka njegovo ime bude izbrisano.

109:6-20 Ove dvije kitice zvuče tako grubo suvremenim ljudima. Psalmist jednostavno moli za zavjetna prokletstva (usp. Lev 26; Pnz 27 - 30) nad nevjernim Izraelcima da ona postanu stvarnost njegovim neprijateljima. On osjeća kako je na YHWH-inoj strani; napasti njega jeste napasti YHWH-u.

Jewish Study Bible (str. 1407) kaže kako je ovo najdulji dio s proklinjanjem u Psaltiru. Tako je živopisan i slikovit da neki komentatori misle kako to odražava što su neprijatelji govorili protiv psalmiste (tj. *Jerome Bible commentary*, NJB, i NIV fusnota). Međutim, ovo ne može biti dokazano iz MT-a. Jedini dokaz mogao bi biti oblik JEDNINE upotrijebljen u Psalmu 109:6-19, što je vjerojatno skupna JEDNINA.

109:6 “optužitelj” Ovo je hebrejski pojam (BDB 966, usp. Ps 109:20.29) što je postao naslov za poosobljeno zlo, Sotonu. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 38:20: Sotona.

109:8 “službu” Iz okvira je neizvjesno što ova riječ (BDB 824) znači. Ona može upućivati na “uskладиštene zalihe”, usp. Knjiga proroka Izaije 15:7. Napadač je imao mjesto nadmoćnosti i sile. Ovaj izričaj (zajedno s Ps 69:25 iz LXX-e) upotrijebljen je u Djelima apostolskim 1:20 kao upućivanje na Judu Iskariotskoga. Djela apostolska upotrebljavaju riječ “službu” kao povezivanje na izbor za zamjenu Jude kao apostola.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 109:14-20

¹⁴Neka nepravda njegova oca bude zapamćena pred GOSPODINOM,
I nemoj dopustiti da grijeh njegove majke bude izbrisan.

¹⁵Neka oni budu pred GOSPODINOM neprestano,
Tako da On može izbrisati njihov spomen sa zemlje;

¹⁶Jer on se nije sjetio pokazati dobrotu,
Nego je progonio nemoćnoga i jadnoga čovjeka,
I klonuloga u srcu, da *ih* usmrti.

¹⁷On je isto tako ljubio proklinjati, tako ono dođe k njemu;
I on nije uživao u blagoslivljanju, tako ono bijaše daleko od njega.

¹⁸Nego se on odjene s proklinjanjem kao sa svojom haljom,
I ono ude u njegovo tijelo kao voda
I kao ulje u njegove kosti.

¹⁹Neka mu to bude kao halja s kojom je on pokrio sebe samog,
I za pojas s kojim on neprekidno opasuje sebe.

²⁰Neka to bude nagrada optužiteljima od GOSPODINA,
I onih koji govore zlo protiv moje duše.

109:14-15 Ovo može biti smjeranje na dvije Knjige (tj. Knjiga djela i Knjiga života) što simboliziraju Božje sjećanje. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 9:5: Dvije Knjige Božje.

109:17-19 Prokletstva upućuju na molitve za Boga neka kazni. Psalmist moli da molitva njegova progonitelja za odmazdom bude okrenuta natrag k njemu. U SZ-u ako je netko nađen lažnim svjedokom na sudu, on je snosio kaznu od onoga koji je bio lažno optužen.

109:20 Ovo je sažeti zaključak Psalma 109:6-19. To može ići s Psalmom 109:6-19 (tj. NASB, NKJV) ili s narednom kiticom (usp. NRSV, TEV, NJB).

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 109:21-25

²¹Ali Ti, o Bože, Gospodine, postupaj *dobro* sa mnom radi Svoga imena;
Jer Tvoja dobrota je dobra, oslobodi me;

²²Jer ja sam bolan i jadan,
I moje srce je ranjeno u meni.

²³Ja nestajem kao sjena kad se isteže;
Ja se tresem kao skakavac.

**²⁴Moja koljena su slaba od posta,
I moje tijelo postalo je mršavo, bez masti.
²⁵Ja sam isto tako postao sramota za njih;
Kad me oni vide, oni okrenu svoju glavu.**

109:21 “radi Svoga imena” Ovo je ponavljana tema (usp. Ps 23:3; 25:11; 31:3; 79:9; 106:8). Ime predstavlja osobu. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 5:11-12: “Ime” YHWH.

109:24 Ovaj stih može biti tumačen na dva načina (vidjeti UBS *Handbook*, str. 944):

1. psalmist je dragovoljno postio
2. psalmist nije imao:
 - a. dobru hranu
 - b. maslinovo ulje za pomazanje.

109:25 “oni okrenu svoju glavu” Ovo je bila gesta prijezira (usp. 2. Kr 19:21; Job 16:4; Ps 22:7; Iz 37:22; Jer 18:16; 48:27; Tuž 2:15; Mt 27:39; Mk 15:29).

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 109:26-29

**²⁶Pomozi mi, o GOSPODINE moj Bože;
Spasi me prema Svojom dobroti.
²⁷I neka oni znaju da je to Tvoja ruka;
Ti si, GOSPODINE, to učinio.
²⁸Neka oni proklinju, a Ti blagoslivljaj;
Kad oni ustanu, oni će biti posramljeni,
Ali Tvoj će sluga biti radostan.
²⁹Neka moji optužitelji budu odjeveni sa sramotom,
I neka oni pokriju sami sebe sa svojim vlastitim sramom kao s dugom haljom.**

109:27 Ovo je tipični SZ-na uloga obrata motiva. Psalmist želi biti obranjen od YHWH u prisutnosti svojih neprijatelja (usp. Ps 23:5).

109:28 “Tvoj ... sluga” IMENICA “sluga” (BDB 713) može biti upotrijebljena o:

1. sluzi
2. kraljevim podložnicima
3. štovateljima (usp. Pnz 32:36.43)
4. levitskim pjevačima (usp. Ps 113:1; 134:1; 135:1)
5. Izraelu (usp. Iz 41:8-9)
6. BDB 714, #6, predlaže da je uporaba ovdje jednostavno pristojno naslovljavanje Boga (usp. Ps 19:11.13; 27:9; 31:16; 35:27; 69:17; 143:2)
7. NASB *Study Bible* (str. 856) vidi to kao referencu na Davidovskoga Mesiju (usp. Ps 78:20; Iz 42:1)
8. poseban naslov za vođe:
 - a. Abraham – Knjiga Postanka 26:24
 - b. Izak – Knjiga Postanka 24:14
 - c. Jakov – Knjiga proroka Ezekielu 28:25; 37:25
 - d. Mojsije – Knjiga Brojeva 12:7; Ponovljeni zakon 34:5
 - e. Jošua – Knjiga o Jošui 24:29 (nakon njegove smrti)
 - f. David – 2. Knjiga o Samuelu 3:18; 7:5.8.26.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 109:30-31

³⁰Sa svojim ustima ja ću davati zahvale obilato GOSPODINU;

I usred mnogih ja ću pjevati hvalu Njemu.

³¹Jer On stoji pri desnoj ruci jadnoga,

Kako bi ga spasio od onih koji sude njegovu dušu.

109:30-31 Psalmist hvali YHWH-u za Njegovu vjernost i pravdu:

1. ja ću davati zahvale obilato GOSPODINU – BDB 392, KB 389, *Hiphil* IMPERFEKT upotrijebljen u KOHORTATIVNOME smislu
2. ja ću Ga hvaliti – BDB 237, KB 248, *Piel* IMPERFEKT upotrijebljen u KOHORTATIVNOME smislu.

109:31 “Jer On stoji pri desnoj ruci jadnoga” Ovo je izravna suprotivost pokvarenome optužitelju Psalma 109:6. Taj isti izričaj upotrijebljen je o Sotoni u Knjizi proroka Zaharije 3:1.

PITANJA ZA RASPRAVU

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. Sad to ne morate prepustiti komentatoru.

Ova pitanja za raspravu predviđena su da vam pomognu promišljati kroz glavne teme ovoga odjeljka Knjige. Ona su napravljena da budu misaono-nametljiva, ne konačna.

1. Što Božja šutnja podrazumijeva?
2. Popišite djelovanja pokvarenih.
3. Zašto mnogi komentatori misle da su neprijatelji bili bliski prijatelji?
4. Kako se može objasniti žudnja za nasilnošću protiv druge osobe?
5. Kako je Psalam 109:14 povezan sa zamisli o Knjizi života?

PSALAM 110

PODJELA NA ODLOMKE U SUVREMENIM PRIJEVODIMA

NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB
GOSPODIN daje vlast Kralju	naviještanje Mesijanske kraljevine	GOSPODIN obećava pobjedu Svome Kralju (Kraljevski Psalam)	GOSPODIN i Njegov odabrani Kralj	Svećenik Mesija
<u>MT uvod</u> Psalam Davidom				
110:1-3	110:1-2	110:1	110:1-3	110:1 110:2
	110:3-4			110:3
110:4-7			110:4	110:4
	110:5-7	110:5-7	110:5-7	110:5-7

ČITANJE KRUG TRI (vidi str. xv.)

SLIJEĐENJE IZVORNE AUTOROVE NAKANE NA RAZINI ODLOMKA

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. To ne smijete prepustiti komentatoru.

Pročitajte odlomak odjednom. Odredite subjekte (čitanje kruga #3, str. xv., kao gore). Usporedite vašu podjelu subjekta s pet prijevoda navedenih gore. Podjela na odlomke nije nadahnuta, ali ona je ključ za slijeđenje izvorne autorove nakane, što je srce tumačenja. Svaki odlomak ima jedan i samo jedan subjekt.

1. Prvi odlomak
2. Drugi odlomak
3. Treći odlomak
4. I tako dalje.

OKVIRNI UVIDI

- A. Teško je tumačiti ovaj Psalam zbog toga što ne znamo točnu povijesnu okolnost. Postoji neki dokaz iz neizvornoga, nenadahnutoga naslova ovoga Psalma, "Psalam Davidov". Isusova potvrda ovoga u Evanđelju po Mateju 22:41-46; Marku 12:35-37; Luki 20:41-44; i mnoga druga mjesta u NZ-u, pokazuje ne samo važnost ovoga Psalma, nego isto tako povijesnu okolnost jednom u Davidovu životu. Ovaj je Psalam naveden u NZ-u više negoli ikoji drugi Psalam (tj. on je viđen kao Mesijanski i izravno upućivanje na Isusa u eshatološkoj okolnosti). Neko su pretpostavili kako je povijesna okolnost u Davidovu životu njegov odaziv na Božja predivna, čudesna obećanja u 2. Knjizi o Samuelu 17:12-16. Neki drugi su pretpostavili kako su to Davidove riječi u njegovoj starosti nakon što je Salomon bio okrunjeni kralj. Razlog za ovo jeste taj što ga David naziva "moj gospodin", što je bilo vrlo neuobičajeno.

- B. Drugi ključ u tumačenju Psalama, uz povijesnu okolnost, jeste naći logičan napredak /tijek autorovih misli – za nas kao zapadnjake, to je napravljeno skiciranjem podjela na odlomke. Ove književne jedinice nisu nadahnute, ali one nam pomažu naći logičku i književnu vezu između stihova. *New American Standard Bible* (NASB) i *New International Version* (NIV) dijele ovaj Psalm u stihove 1-3 i 4-7. Međutim, *Revised Standard Version* (RSV) dijeli ga na stihove 1-4 i 5-7. Novi prijevod od *Jewish Publication Society of America* (JPSOA) dijeli ovaj Psalm u stih 1 sam za sebe, onda usporedne dvostihove (kupleti): stihovi 2 i 3, 4 i 5; 6 i 7. Izgleda kako dr. Kidner, u *OT Tyndale Commentary Series*, ima najbolje moguću građu ovoga Psalma. On tvrdi kako postoje dva navoda od Boga: stihovi 1 i 4. Potom sukob prouzročen Božjim izjavama što su opisane u stihovima 2 i 3 te 5-7. Psalm 110:5-7 zapravo se ne odnose na 110:9, nego se radije odnose na 110:2 i 3.
- C. Mjesta u NZ-u što navode ili smjeraju na Psalm 110:
1. Psalm 110:1a – Evanđelje po Mateju 22:44; Marku 12:36; Luki 20:42.43; Djela apostolska 2:34.35; Poslanica Hebrejima 1:13
 2. Psalm 110:1b – Evanđelje po Mateju 26:64; Djela apostolska 7:55.56; Poslanica Rimljanima 8:34; Efežanima 1:20; Kološanima 3:1; Hebrejima 1:3; 8:1; 10:12; 12:2
 3. Psalm 110:1c – 1. Poslanica Korinćanima 15:25; Efežanima 1:22; Hebrejima 10:13
 4. Psalm 110:4 – Poslanica Hebrejima 5:6; 6:20; 7:17.21
 5. Psalm 110:5c – Poslanica Rimljanima 2:5; Otkrivenja 6:17.
- D. Dva najteža stiha u hebrejskome su Psalm 110:3 i 7. Hvala Bogu oni nemaju važno mjesto u ukupnome tumačenju ovoga Psalma. Molim provjerite vama dostupne prijevode kako biste zabilježili široke razlike što su bile primijenjene od prevoditelja da se uhvati sržnost ovih teških hebrejskih stihova.

PROUČAVANJE RIJEČI I IZRIČAJA

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 110:1-3

¹GOSPODIN govori mome Gospodinu:

“Sjedni kod Moje desne ruke

Sve dok ne učinim Tvoje neprijatelje podnožjem za Tvoje noge.”

²GOSPODIN će ispružiti Tvoje snažno žezlo iz Siona, govoreći:

“Vladaj usred Svojih neprijatelja.”

³Tvoj narod će dragovoljno služiti slobodan u dan Tvoje snage;

U svetome bojnomo redu, od utrobe osvita,

Tvoji mladi su Tebi kao rosa.”

110:1 “GOSPODIN govori” Zabilježite kako je riječ “GOSPODIN” pisana sva s velikim slovima, prema tome, to upućuje na zavjetno Ime za Boga, YHWH, što je oblik hebrejskoga GLAGOLA “biti” (usp. Izl 3:14, vidjeti Posebnu temu u Ps 1:1: Imena za Božanstvo). To je Bog saveza koji govori.

▣ **“mome Gospodinu”** Drugi pojam za Gospodina ima samo “G” veliko slovo, stoga, odražava hebrejski *Adonai* (“moj Gospodin”). Hebrejska IMENICA (BDB 101) znači “vlasnik”, “suprug”, “gospodin”, “gospodar”. Očito ovo je upućivanje na Mesiju (vidjeti Posebnu temu u Ps 2:2: Mesija).

▣ **“Sjedni”** Ovaj pojam “sjedni” (BDB 442, KB 444, *Qal IMPERATIV*) bio je viđen na različite načine. On izgleda kao da, u okviru, upućuje na mjesto časti uz YHWH-ino prijestolje. Ako je to okvir, mi govorimo o su-vladaru s YHWH-om, i ako je to istina, to je jak suzvuk Božanstva. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 51:11b: Trojstvo i Posebnu temu dolje: Kristovo Božanstvo iz SZ-a (Knjiga proroka Miheja 5:2).

Ako “sjedni” upućuje na dovršeno djelo svećenika /kralja, što je izgleda smjeranje povučeno iz Poslanice Hebrejima 1:2-3; 10:12-13, onda je ovaj “sjedni” referenca na dovršeno žrtveno djelo i kraljevinu Mesije /Velikoga svećenika (usp. Zah 3 - 4).

POSEBNA TEMA: KRISTOVO BOŽANSTVO IZ SZ-a (Knjiga proroka Miheja 5:2)

Dva retka iz Knjige proroka Miheja 5:2: “Njegove objave su odavno” i “Od vremena vječnosti”, usporedni su. GLAGOL “objaviti /objelodaniti” (BDB 422, KB 425, *Qal* IMPERATIV) vrlo je uobičajen. U Miheju je upotrijebljen osam puta:

1. o Gospodinovu dolasku u Miheju 1:3
2. o Božjem Zakonu koji se objavljuje u Miheju 4:2
3. o pokajanome Izraelu koji biva obnovljen u Miheju 7:9 (tj. novi Izlazak, 7:15). To može upućivati na Mesijino podrijetlo (Ljudski rod, NRSV, NJB) ili djelovanja (usp. Mih 4:4.5a).

Ova dva retka poezije mogu upućivati na:

1. pred-postojanje Mesije (usp. Izr 8:22-31; Iv 1:1.14-15.30; 8:56-59; 16:28; 17:5.24; 2. Kor 8:9; Fil 2:6-7; Kol 1:17; Heb 1:3; 10:5-9)
2. način upućivanja na čuveno potomstvo prošlosti (tj. Noa, Abraham, ili vjerojatnije, David).

Ovaj čitav stih smjera na Davidovskoga kralja, iz Davidove loze, iz Davidova rodnoga grada. David je bio viđen kao savršeni kralj.

Pojam “vječnost” (BDB 761) je *'olam*. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 9:5: Zauvijek (*'olam*).

NIDOTTE, tom 3, str. 347, što raspravlja o *'olam*, komentira ovo:

“Sve dok se nastoji vidjeti ovdje upućivanje na vječno pred-postojanje Mesije, nijedna takva zamisao nije nađena u biblijskoj poslije-biblijskoj književnosti prije ‘Sličnosti Henoka’ (prvo stoljeće prije Krista – prvo stoljeće poslije Krista; vidjeti 1. Henok 48:2-6).”

Ja mislim, iako postoje nagovještaji u SZ-u o utjelovljenju, židovski vođe Isusovih dana bili su iznenađeni Njegovom tvrdnjom o jednakosti s Bogom (npr. Mk 2:5-7; Iv 1:1-14; 8:58 i Pavao, 2. Kor 4:4; Kol 1:15; Fil 2:6; Tit 2:13). Slijedi djelomičan popis SZ-nih tekstova upotrijebljenih za potvrdu punoga Božanstva Isusa:

1. Psalam 2:7, navedeno u Poslanici Hebrejima 1:5 (vidjeti posebice 1:2-3)
2. Psalam 45:6-7 navedeno u Poslanici Hebrejima 1:8-9
3. Psalam 110:1 navedeno u Poslanici Hebrejima 1:13
4. Knjiga proroka Izaije 9:6; Jeremije 23:5-6; Miheja 5:2 smjeraju na to u Evanđelje po Luki 1:32
5. Knjiga proroka Daniela 7:13 navedeno u Evanđelju po Mateju 26:64; Marku 14:62
6. Knjiga proroka Zaharije 13:7 navedeno u Evanđelju po Mateju 26:31; Marku 14:27
7. Knjiga proroka Malahije 3:1 navedeno u Evanđelju po Marku 1:1-3; Luki 2:26-27.

▣ **“kod Moje desne ruke”** Ovo je antropomorfistički izričaj što govori o najjačoj ruci ljudskoga tijela. Većina ljudskih bića su desnoruki, dakle, ta ruka je korištena kao simbol časti, snage, autoriteta, ili nadmoćnosti. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 2:4-6: Bog opisan kao čovjek (jezik antropomorfizama).

▣ **“Sve dok”** Ovaj PRIJEDLOG (BDB 723 III) je prilično problematična riječ za mene zbog toga što izgleda podrazumijeva kako je ovo mjesto časti i moći kod Božje desne ruke ograničeno u vremenu sve dok se ne dogode neki događaji, ali on ima široku semantičku uporabu. Kraljevina Mesije pretvorit će se u Očevu kraljevinu (usp. 1. Kor 25:24-25).

Međutim, ovaj isti hebrejski suglasnički pojam može biti revokaliziran kao riječ, “sjedište”. U ovome smislu, GLAGOL “učinim” imao bi dva AKUZATIVA ili OBJEKTA, “sjedište” i “podnožjem”. Iz asirijskih zidnih slika i rezbarija doznali smo da kraljevo prijestolje i stol počivaju na leđima robova i na to može biti smjeran ovaj izričaj u Psalmu 110:1.

▣ **“podnožjem za Tvoje noge”** Ponovno, ovo je očita drevna istočna metafora za pobjedu nad neprijateljima (usp. Jš 10:24).

110:2 “GOSPODIN će ispružiti Tvoje snažno žezlo iz Siona” Postoji nekoliko načina za prevodenje ovoga stiha, ali očito kako govorimo o sveopćoj YHWH-inoj Kraljevini, krećući se od Jeruzalema u koncentričnim krugovima, do obuhvaćanja čitavoga svijeta. Postoje bezbrojna SZ-na smjeranja na ovaj događaj. Ovo izgleda kako se govori o Kraljevini Mesije kao YHWH-ina predstavnika.

Pojam “žezlo” (BDB 641) izvorno je upućivalo na nešto napravljeno od drveta:

1. toljaga za rat
2. štap za čuvanje ovaca.

To je postalo simbolom vladavine i autoriteta. U okviru YHWH-ine Kraljevine, to ipak može upućivati na YHWH-in autoritet i snagu kroz predstavničkoga vođu (tj. Mojsijev štap, usp. Izl 4; 7).

▣ **“Vladaj usred Svojih neprijatelja”** GLAGOL “vladaj” (BDB 921 I, KB 1190, *Qal* IMPERATIV) izrazito je snažan pojam (tj. “imati vlast”, usp. Dn 7:13-14). Ovo je slično Psalmu 2 (posebice Ps 2:9). Psalm 2 ima mnogo zajedničkoga s Psalmom 110:

1. oba uključuju YHWH-u i Njegova Mesiju
2. oba uključuju sukob sa svjetskim carstvima.

110:3 “Tvoj narod će dragovoljno služiti slobodan u dan Tvoje snage” Zabilježite suprotivost u tome kako će se Mesija baviti sa Svojim neprijateljima i kako će se Mesijin narod skupiti na Njegov povod. To je slično dragovoljnoj vojsci u Knjizi o Sucima 5:2. Ovaj izričaj, “će dragovoljno služiti slobodan” prvotno je bio korišten za dragovoljni dar:

1. za gradnju Šatora ili kasnije Hrama
2. o žrtvovanju kod Hrama.

Ovo može biti smjeranje na Poslanicu Rimljanima 12:1, gdje vjernici daju svoja tijela kao živu žrtvu Bogu. To je prekrasna slika posvećenja Božjega naroda Mesiji.

UBS *Text Project* (str. 393) predlaže promjenu u samoglasnicima kako bi se dobio oblik:

1. “vi ste obdareni s kraljevskim darovima” – NEB
2. “Ti dobivaš iskazivanje poštovanja svoga naroda” – REB.

Međutim, UBS daje ovoj mogućnosti samo ocjenu “C” (znatna sumnja). JPSOA prevodi ovaj izričaj kao: “Tvoj narod dolazi naprijed dragovoljno na dan tvoje bitke”, što slijedi MT.

▣ **“U svetome bojnem redu”** Postojala su dva načina gledanja na ovaj stih. “Sveti bojni red” jeste prijevod slijeđen od Masoretskoga teksta (MT) i Septuaginte (LXX). Međutim, neki prijevodi mijenjaju hebrejski “d” na “r” i prevode to “planine svetosti”, i ovo je slijeđeno od Symmachus prijevoda hebrejskoga, Jeronimova prijevoda, i RSV. UBS *Text Project* (str. 394) daje ovoj mogućnosti ocjenu “C” (znatna sumnja).

▣ **“utrobe osvita”** Neizvjesno je je li ovo opis:

1. Sâmoga Mesije
2. Njegove vojske
3. metafora obilja i vječnosti.

Kao što rosa dolazi s osvitom svakoga jutra u takvome obilju u dijelovima Palestine, mnogi komentatori su tvrdili kako je ovo metafora za obilatost.

Ovo je težak stih.

▣

NASB	“Tvoji mladi”
NKJV, NJB, REB	“od Tvojih mladih”
NRSV	“tvoji mladi doći će k tebi”
JPSOA	“mladih”
LXX	“ja te rodih”

UBS *Text Project* (str. 396) predlaže promjenu samoglasnika što ishodi u “Ja sam te rodio” (usp. LXX, Pešita, Vulgata; vidjeti NIDOTTE, tom 2, str. 124, #11), ali daje prijedlogu ocjenu “C” (znatna sumnja), ipak odabire ju MT. LXX uzima לְדוֹתֶיךָ kao oblik GLAGOLA יָלַד (BDB 408) “donijeti plod” ili “roditi”. “Mladi” je izvedenica od ovoga GLAGOLA, לְדוֹת (usp. NIDOTTE, tom 2, str. 455).

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 110:4-7

⁴GOSPODIN se zakleo i neće promijeniti Svoju nakanu:

“Ti si svećenik zauvijek

Prema redu Melkisedekovu.”

⁵Gospodin je uz Tvoju desnu ruku;

On će smrskati kraljeve u dan Svoga gnjeva.

⁶On će suditi među narodima,

On će ispuniti njih s leševima,
 On će smrskati poglavice nad mnogom zemljom.
 7On će piti iz potoka uz cestu;
 Zato će On podići Svoju glavu.

110:4 “GOSPODIN se zakleo” GLAGOL (BDB 989, KB 1396) je *Niphal* PERFEKT. Ovo je vrlo snažan način potvrđivanja kako je to što Bog govori istinito i bit će uvijek istinito! Molim pročitajte Poslanicu Hebrejima 6:16-18, gdje Bog kaže kako postoje dvije nepromjenjive stvari: Njegova obećanja i Njegova zakletva. Naše temeljno pouzdanje jeste u Božjom vjerodostojnosti; kad On govori i obećava, to što On kaže jeste vjerodostojno.

“Zakleo” u Psalmu 110:4 usporedno je s “govori” u Psalmu 110:1.

▣ **“neće promijeniti Svoju nakanu”** Ovo je još jedan antropomorfistički izričaj (doslovno “požaliti”, BDB 636, KB 688, *Niphal* IMPERFEKT) što koristi analogiju ljudskoga pokajanja ili sućuti za opis onoga što Bog neće učiniti (usp. Heb 7:21).

Subjekt je očito YHWH. Netko se pita ako druge ZAMJENICE Psalmu 110:5-7 upućuju na pobjedonosnoga, silnoga YHWH-u ili Njegova zemaljskoga predstavnika (tj. kralja Njegova zavjetnog naroda).

▣ **“Ti si svećenik zauvijek**

Prema redu Melkisedekovu” *Jewish Publication Society of America* (JPSOA) prevelo je ovo: “ti si svećenik zauvijek, pravedan kralj mojom odlukom”. Ovaj “redu Melkisedekovu” bilo je razumljivo na nekoliko načina:

1. njegovo ime znači “kralj pravednosti”
2. njegov je grad bio viđen, tj. Jeruzalem
3. on je jedina osoba u SZ-u koji je i kralj i svećenik.

NZ-na raspra o Melkisedeku nađena je u Poslanici Hebrejima (usp. Heb 5:6.10; 6:20; 7:1.10.11.15.17). SZ-no izvješće nađeno je u Knjizi Postanka 14:18-20. Melkisedek je korišten zbog Abrahama koji mu je platio desetinu (tj. Post 14:20), prema tome, u židovskome računanju, on je superiornije svećenstvo nad židovskim svećenstvom (vidjeti Posebnu temu dolje: Melkisedek):

1. on je iz ključnoga grada
2. on ima pravo ime
3. on drži pravi položaj: svećenik /kralj.

POSEBNA TEMA: MELKISEDEK (iz Knjige Postanka 14:18)

Ime znači “kralj pravednosti” ili “moj kralj je pravedan” (BDB 575, KB 593, slično Jš 10:1; “Sedek” se može odnositi na kanaanskoga astralnoga boga, *Sedeka*”, tj. “Moj kralj je Sedek”). Ime (Melkisedek) pojavljuje se jedino u Knjizi Postanka 14:18 i u Psalmu 110:4 u SZ-u. Odlomak Psalmu 110 bio je povod da zajednica iz Svitaka s Mrtvoga mora očekuje dva Mesije:

1. kraljevskoga iz plemena Jude
2. svećeničkoga iz plemena Levija.

NZ-na Knjiga Hebrejima (tj. poglavlje 7) koristi ovoga kanaanskoga svećenika /kralja kao vrstu “nadmoćnoga” svećenstva:

1. nije dana njegova genealogija
2. Abram mu prinosi desetinu (Heb 7:20, kao znak spoznaje nadmoćnosti)
3. on je vođa grada što je kasnije postao Jeruzalem (vidjeti Posebnu temu u Ps 74:2: Morija, Šalem, Jebus, Sion, Jeruzalem)
4. on je svećenik (neuobičajeno za ovo razdoblje, otac je djelovao kao svećenik za obitelj, usp. Post 31:54; Job 1) Boga Previšnjega (*El Elyon*, HWHY s nečejvotsiop ;02.91:41 tsoP .psu בּוֹרֵאשׁוּמ u 14:22).

Pomoću rabinske hermeneutike autor Poslanice Hebrejima koristi ga kao vrstu /simbol boljega svećeništva od Arona /Levija.

▣ Zabilježite uporabu riječi “zauvijek” (vidjeti Posebnu temu u Ps 9:5: Zauvijek [*‘olam*]). Ovo podrazumijeva eshatološku okolnost, osobu, i pobjedu! Ako je NZ nadahnut (a jeste!), ovaj Psalam izričito upućuje na Isusa iz Nazareta!

110:5 “Gospodin je uz Tvoju desnu ruku” Ovo je drukčija slika od Psalma 110:1b. Ja mislim kako nema teološke važnosti u promjeni. To jednostavno znači kako će Mesija biti ovlašten, podržan, i ohrabren od Sâmoga YHWH (usp. Ps 110:4).

110:5.6c “On će smrskati kraljeve u dan Svoga gnjeva” Kraljevi su ovdje upotrijebljeni kao način upućivanja na Božju pobjedu nad vojskama pogana (zabilježite, “kraljeve”, 110:5; “narodima”, 110:6; “poglavice”, 110:6, podrazumijeva sveopću sliku; NRSV ima “širom zemlje” u 110:6c). Ovo isto eshatološko suočavanje može se vidjeti u Psalmu 2 i Knjizi Otkrivenja 19:11-21.

110:6 “On će suditi među narodima” Ovo smjera na eshatološku okolnost. Ponovno, Bog se bavi s čitavim svijetom, i u osudi i, iako nije podrazumijevano niti izjavljeno, u milosrđu.

110:7 Ovaj je stih težak u hebrejskome, toliko težak da su neki znanstvenici tvrdili kako smo izgubili dio teksta. Štogaod točno značenje bilo, to je očito simbol pobjede (tj. Božji poraz svih koji Mu se suprote). Izgleda kako je metafora povučena iz zamisli o bježećem, poraženome dušmaninu i progonjenome pobjedniku koji se ima vremena osvježiti pri prolaženju vode, dakle, on obnavlja svoju snagu. Drugo moguće tumačenje o, “podići glavu” nađeno je u Psalmima 3:3 i 27:6, gdje je Božji Mesija kao pravedan Sudac koji podiže glavu Svoga naroda, tako kao da ih poznaje. O bilo kojem smjeranju se mislilo, o (1) jakosti i muževnoj snazi Mesije ili (2) Njegovom djelu milosrđa prema Svome vlastitom narodu kod poraza svih oprečnih, neizvjesno je iz okvira.

PITANJA ZA RASPRAVU

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. Sad to ne morate prepustiti komentatoru.

Ova pitanja za raspravu predviđena su da vam pomognu promišljati kroz glavne teme ovoga odjeljka Knjige. Ona su napravljena da budu misaono-nametljiva, ne konačna.

1. Zašto su i Isus i Njegovi apostoli navodili ovaj Psalam više negoli ikoji drugi?
2. Što je znakovitost izravnoga navoda od Boga u Psalmu 110:1 i 4?
3. Gdje u ovome Psalmu nalazimo smjerenje na Mesiju kao proroka, svećenika, i Kralja?
4. Zašto je postojalo toliko mnogo različitih prijevoda Psalma 110:3 i 7?

PSALAM 111

PODJELA NA ODLOMKE U SUVREMENIM PRIJEVODIMA

NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB
GOSPODIN hvaljen za Njegovu dobrotu <u>MT nema uvod</u>	hvalite Boga za Njegovu vjernost i pravednost	Himna hvale GOSPODINU za Njegova velika djela	u hvali GOSPODINA	u hvali Jahvinih djela
111:1-6	111:1 111:2-6	111:1-10	111:1a 111:1b-3 111:4-6	111:1a 111:1b-2 111:3-4 111:5-6
111:7-10	111:7-9 111:10		111:7-10	111:7-8 111:9-10

ČITANJE KRUG TRI (vidi str. xv.)

SLIJEĐENJE IZVORNE AUTOROVE NAKANE NA RAZINI ODLOMKA

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. To ne smijete prepustiti komentatoru.

Pročitajte odlomak odjednom. Odredite subjekte (čitajte kruga #3, str. xv., kao gore). Usporedite vašu podjelu subjekta s pet prijevoda navedenih gore. Podjela na odlomke nije nadahnuta, ali ona je ključ za slijeđenje izvorne autorove nakane, što je srce tumačenja. Svaki odlomak ima jedan i samo jedan subjekt.

1. Prvi odlomak
2. Drugi odlomak
3. Treći odlomak
4. I tako dalje.

OKVIRNI UVIDI

- A. Psalmi 111 i 112 su akrostih, mudrosni Psalmi. Svaki redak poezije započinje s narednim slovom hebrejskoga alfabeta. Akrostih započinje kod Psalma 111:1b.
- B. Ova su dva Psalma također povezana s izričajem: “Njegova pravednost traje zauvijek”, što se pojavljuje u Psaltiru jedino u Psalmu 111:3 i Psalmu 112:3.9.

PROUČAVANJE RIJEČI I IZRIČAJA

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 111:1-6

¹Hvalite GOSPODINA!

Ja ću davati zahvale GOSPODINU sa svim *svojim* srcem,
U društvu s čestitima i u skupštini.

²Velika su djela GOSPODINOVA;

Ona su istraživana od svih koji uživaju u njima.

³Sjajno i veličanstveno je Njegovo djelo,

I Njegova pravednost traje zauvijek.

⁴On je učinio Svoja čudesa da budu zapamćena;

GOSPODIN je milostiv i sućutan.

⁵On je dao hranu onima koji se boje Njega;

On će se sjećati Svoga saveza zauvijek.

⁶On je učinio znanom Svome narodu snagu Svojih djela,

U davanju njima baštinu naroda.

111:1 “Hvalite GOSPODINA” Ovo je prijevod hebrejskoga, “aleluja”. To je složenica od GLAGOLA “hvalite” (BDB 237 II, KB 248, *Piel* IMPERATIV) i “*Yah*” (BDB 219). Ona obilježava okolnost štovanja i upotrijebljena je liturgijski na početku ili na kraju mnogih Psalama (tj. Ps 102:18; 104:35; 105:45; 106:1.48; 111:1; 112:1; 113:1.9; 115:17.18; 116:19 i dvadeset i jedan puta više).

Liturgijski vid je potvrđen Psalmom 111:1c.

Ovaj prvi redak nije dio akrostiha nego služi kao naslov za ovaj Psalam.

▣ **“GOSPODINA”** Ovo je zavjetno Ime za Izraelova Boga. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 1:1: Imena za Božanstvo.

▣ **“Ja ću davati zahvale GOSPODINU”** Zabilježite usporednicu s retkom 1, drukčiji oblik ali ista zamisao:

1. aleluja – BDB 237, KB 248, *Piel* IMPERATIV
2. davati zahvale – BDB 392, KB 389, *Hiphil* IMPERFEKT upotrijebljen u KOHORTATIVNOME smislu.

▣ **“sa svim *svojim* srcem”** Ovo je hebrejski idiom potpune predanosti (usp. Ps 9:1; 86:12; 138:1). Za “srcem” vidjeti Posebnu temu u Psalmu 4:7: Srce.

▣ **“U društvu s čestitima i u skupštini”** Ovaj izričaj može upućivati na:

1. jednu skupinu štovatelja u Hramu
2. dvije skupine (usp. Ps 107:32):
 - a. skupinu vođa (usp. Izl 3:16)
 - b. veću štovateljsku skupinu.

111:2-6 Zabilježite usporednicu između:

1. velika su djela Gospodinova, Psalam 111:2a
2. sjajno i veličanstveno je Njegovo djelo, Psalam 111:3a (usp. Ps 96:6; 104:1)
3. Njegova čudesa moraju biti zapamćena, Psalam 111:4a
4. On je učinio znanim Svome narodu snagu Svojih djela, Psalam 111:6a.

Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 9:1: Čudesne stvari (אֲלֵפִים), kako bi se vidjeli različiti načini kako je YHWH otkrio Sâmoga Sebe kroz Svoja djela i riječi.

111:2b Kao učitelj /propovjednik, izričaj mi govori tako snažno: “Božja otkrivenja dostupna su svima ali moraju biti istraživana /promišljena i primijenjena” (usp. Ps 111:10b; Ezra 7:10)! Uživajte li u njima, živite li ih, učite li ih?

111:3b “Njegova pravednost traje zauvijek” Ovaj je izričaj ponovljen u Psalmu 112:3,9, i nigdje drugdje tima istim riječima. To podrazumijeva kako su Psalmu 111 i 112 bili pisani od iste osobe.

Za ponavljajuću zamisao o YHWH-inoj pravednosti vidjeti Posebnu temu u Psalmu 1:5: Pravednost.

PARTICIP “traje” (BDB 763, KB 840) također je upotrijebljen o Božjem otkrivenju u Psalmu 19:9. Isus naslovljava SZ-no nadahnuće i vječnost u Evanđelju po Mateju 5:17-19!

111:4b Jedno od ključnih pitanja nakon što se povjeruje u Boga jeste: kakav je On? Kakva je Njegova narav? Ovaj izričaj odražava SZ-nu karakterizaciju Boga Izraelova (usp. Izl 34:6-7; Br 14:18; Pnz 4:31; Neh 9:17; Ps 86:15; 103:8; 145:8). Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 9:10b: Osobine Boga Izraelova.

111:5-6 Ovi stihovi opisuju neke od stvari što je Bog učinio:

1. daje hranu onima koji se boje Njega (tj. Izl i Br; Mt 6:11.31-33)
2. sjeća se Svoga Saveza zauvijek (tj. ovo upućuje na Njegova obećanja patrijarsima, usp. Post 12; 15; 18; 22; Ps 105:8; vidjeti Posebnu temu u Ps 25:10: Savez [ברית])
3. Sebe je učinio znanim Svome narodu (usp. Ps 19:7-12)
4. daje Svojim ljudima narode u baštinu:
 - a. u Mesijanskome smislu u Psalmu 2:8; 67:7
 - b. u smislu osvajanja Kanaana u Knjizi Postanka 15:12-21.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 111:7-10

⁷Djela Njegovih ruku su istina i pravda;

Svi Njegovi propisi su sigurni.

⁸Oni su poduprijeti zauvijek i uvijek;

Oni su izvršeni u istini i čestitosti.

⁹On je poslao iskupljenje Svome narodu;

On je odredio Svoj savez zauvijek;

Sveto i strašno je Njegovo ime.

¹⁰Strah GOSPODNI je početak mudrosti;

Dobro razumijevanje imaju svi oni koji vrše *Njegove zapovijedi*;

Njegova hvala traje zauvijek.

111:7-10 Ova kitica potvrđuje Božju vjerodostojnost i Njegovo otkrivenje /obećanja. To nagovještava Psalm 119 i odražava Psalm 19.

Zabilježite kako su opisani načini Božjega otkrivenja:

1. istina i pravda (usp. Ps 19:9)
2. sigurni (usp. Ps 19:7; 93:5)
3. poduprijeti zauvijek i uvijek (usp. Ps 19:9)
4. izvršeni u istini i čestitosti.

Zabilježite kako su opisani načini kako Bog otkriva Sebe:

1. On je poslao iskupljenje Svome narodu
2. On je odredio Svoj Savez zauvijek
3. On je svet i strašan.

Zabilježite različite riječi upotrijebljene za opis Njegovih otkrivenja:

1. propisi – BDB 824 (usp. Ps 19:8)
2. zapovjeđena – BDB 845 (usp. Ps 19:8; koristi IMENICU, BDB 846)
3. strah – BDB 432 (usp. Ps 19:9).

Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 1:2: Pojmovi za Božje otkrivenje (korišteni u Ponovljenome zakonu i Psalmima).

111:7 “Njegovih ruku” Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 2:4-6: Bog opisan kao čovjek (jezik antropomorfizama).

▣ **“istina”** IMENICA ženskoga roda (BDB 54) pojavljuje se u Psalmu 111:7 i 8. To je doslovno “vjernost”. Isti hebrejski korijen (BDB 54) oblikuje riječ “sigurni” (BDB 52, *Niphal* PARTICIP) u Psalmu 111:7 (usp. Ps 19:7). Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 12:1: Povjerenje, pouzdanje, vjera, i vjernost u Starome zavjetu (אמת).

111:8 “zauvijek i uvijek” Ovaj hebrejski idiom trajnosti oblikovan je od:

1. zauvijek – BDB 723 I (usp. Ps 111:3.8; 112:3.9)
2. i uvijek – BDB 761 (usp. Ps 111:9; 19:9; vidjeti Posebnu temu u Ps 9:5: Zauvijek [‘*olam*]).

111:9 “iskupljenje” Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 19:14: Otkupnina /iskupljenje.

▣ **“Sveto”** “Sveto” (BDB 872) i “strašno” (BDB 431) pojavljuje se zajedno u Psalmu 99:3. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 77:13: Svet.

▣ **“strašno”** Ovo je uobičajeni hebrejski GLAGOL “bojati se” (BDB 431, KB 432, *Niphal* PARTICIP). Korišten je:

1. o YHWH-i Sâmome – Ponovljeni zakon 7:21; 10:17.21; Knjiga Nehemije 1:5; 4:14; 9:32; Psalam 47:2; 68:35; 76:7; Knjiga proroka Daniela 9:4
2. o Njegovim djelima – Psalam 65:5; 66:3.5; 106:22; 145:6
3. o primjerenome odazivu Njegova naroda – Ponovljeni zakon 4:10; 5:5; 6:2.13.24; 10:12.20; 13:11; 14:23; 17:13.19; 19:20; 21:21; 25:18; 28:58; 31:12; Knjiga o Jošui 4:24
4. o poganima – Ponovljeni zakon 28:10; Knjiga o Jošui 4:24; 9:24; Psalam 67:7.

111:10a Ovo je prvo načelo i središnja tema Izreka (usp. Izr 1:7; 9:10), također zabilježite *online* o Knjizi Propovjednika 12:13.

111:10b Zabilježite kako Božje otkrivenje zahtijeva poslušnost otkrivenju /otkrivenjima! Biblijska vjera nije samo teološki kredo što se mora potvrditi nego način života (usp. Mt 7:13-27; Ef 2:8-9.10).

PITANJA ZA RASPRAVU

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. Sad to ne morate prepustiti komentatoru.

Ova pitanja za raspravu predviđena su da vam pomognu promišljati kroz glavne teme ovoga odjeljka Knjige. Ona su napravljena da budu misaono-nametljiva, ne konačna.

1. Na koje je “društvo(o)” naslovljeno u Psalmu 111:1c?
2. Govori li nam Psalam točno koja su “djela Gospodinova” veličana?
3. Kako je Psalam 111:4b povezan s Knjigom Izlaska 34:6-7?

PSALAM 112

PODJELA NA ODLOMKE U SUVREMENIM PRIJEVODIMA

NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB
uspjeh onoga koji se boji GOSPODINA	stanje blagoslovljenosti pravednika	suprotstavljanje udesa pravednika i pokvarenoga (Mudrosni Psalm)	sreća dobre osobe	hvala čestitoga
<u>MT nema uvod</u>				
112:1-6	112:1a 112:1b-d 112:2-8	112:1-3 112:4-10	112:1a 112:1b-3 112:4-6	112:1a 112:1b-2 112:3-4 112:5-6
112:7-9	112:9-10		112:7-10	112:7-8 112:9
112:10				112:10

ČITANJE KRUG TRI (vidi str. xv.)

SLIJEĐENJE IZVORNE AUTOROVE NAKANE NA RAZINI ODLOMKA

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. To ne smijete prepustiti komentatoru.

Pročitajte odlomak odjednom. Odredite subjekte (čitanje kruga #3, str. xv., kao gore). Usporedite vašu podjelu subjekta s pet prijevoda navedenih gore. Podjela na odlomke nije nadahnuta, ali ona je ključ za slijeđenje izvorne autorove nakane, što je srce tumačenja. Svaki odlomak ima jedan i samo jedan subjekt.

1. Prvi odlomak
2. Drugi odlomak
3. Treći odlomak
4. I tako dalje.

OKVIRNI UVIDI

- A. Vidjeti Okvirne uvide Psalma 111 za očite povezanosti između Psalama 111 i 112.
- B. Psalam 111 hvali YHWH-u a Psalam 112 hvali vjernoga sljedbenika (usp. Ps 128):
1. on se boji Gospodina, Psalam 112:1b
 2. on uživa u Njegovim otkrivenjima, Psalam 112:1c (usp. Ps 1:2)
 3. njegovo potomstvo bit će moćno na Zemlji, Psalam 112:2a
 4. oni će biti blagoslovljeni, Psalam 112:2b
 5. oni su uspješni, Psalam 112:3a
 6. njegova pravednost traje zauvijek, Psalam 112:3b
 7. on i njegova obitelj imaju svjetlo u tami, Psalam 112:4a
 8. on je milosrdan, Psalam 112:4b.5a.9a
 9. on je sućutan, Psalam 112:4b
 10. on je čestit, Psalam 112:4b
 11. on upravlja svojim djelatnicima s pravednošću, Psalam 112:5b
 12. on nikad neće biti uzdrman, Psalam 112:6a
 13. on i njegova obitelj kao pravedni ljudi bit će zapamćeni zauvijek, Psalam 112:6b
 14. on se neće bojati loših vijesti, Psalam 112:7a
 15. njegovo srce je postojano (usp. Ps 57:8; 108:1), pouzdajući se u Gospodina, Psalam 112:7b (usp. Iz 26:3)
 16. njegovo srce en učvršćeno, BDB 701, KB 759, *Qal* PASIVNI PARTICIP (tj. od Boga), Psalam 112:8a
 17. on se neće bojati, Psalam 112:8a
 18. njegovi neprijatelji bit će poraženi pred njim, Psalam 112:8b.10a
 19. njegova pravednost traje zauvijek, Psalam 112:9b
 20. njegov rog bit će uzvišen u časti, Psalam 112:9c (usp. Ps 75:10).
- C. U suprotnosti pokvareni će iskusiti jasno oprečje. Njihov udes izričito je spomenut u Psalmu 112:10:
1. pokvaren će vidjeti blagoslov pravednika i biti ojađen
 2. oni će škrgutati svojim zubima
 3. oni će se rasplinuti
 4. njihova će žudnja propasti.

PROUČAVANJE RIJEČI I IZRIČAJA

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 112:1-6

¹Hvalite GOSPODINA!

Kako je blagoslovljen čovjek koji se boji GOSPODINA,
Koji uvelike uživa u Njegovim zapovijedima.

²Njegovo potomstvo bit će moćno na zemlji;
Naraštaj pravednika bit će blagoslovljen.

³Obilje i bogatstvo su u njegovoj kući,
I njegova pravednost traje zauvijek.

⁴Svjetlo se diže u tami za čestitoga;
On je milosrdan i sućutan i pravedan.

⁵Dobro je s čovjekom koji je milosrdan i pozajmljuje;
On će voditi svoju stvar pronicavo.

⁶Jer on neće nikad biti pokoleban;
Pravednik će biti zapamćen zauvijek.

112:1 “Hvalite GOSPODINA” Vidjeti bilješku u Psalmu 111:1.

▣ “Kako je blagoslovljen čovjek ...” Ovo je mudrosni rječnik:

1. blagoslovljen (TEV, “sretan”), Psalam 112:1 – BDB 80 (usp. Ps 1:1; 119:1-2)
2. blagoslovljen, Psalam 112:2 – BDB 138
3. dobro (TEV, “sretno”), Psalam 112:5 – BDB 373 II.

▣ “se boji GOSPODINA” Vidjeti bilješku u Psalmu 111:10. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 85:8-12: Strah (SZ).

▣ “Koji uvelike uživa u Njegovim zapovijedima” GLAGOL (BDB 342, KB 339, *Qal* PERFEKT) označava stav osobe prema YHWH-inu otkrivenju (usp. Ps 19:10; 111:2; 119:35). Vjerni sljedbenik ih sluša (usp. Pnz 4:1-2.14.40; 16:12; 30:8.16.19-20).

Za “zapovijedima” vidjeti Posebnu temu u Psalmu 1:2: Pojmovi za Božje otkrivenje (korišteni u Ponovljenome zakonu i Psalmima).

112:2 Iz Deset zapovijedi učimo da zlo napreduje kroz naraštaje (usp. Izl 20:5; Pnz 5:9.10) ali, hvala Bogu, tako i vjera (usp. Izl 20:6; Pnz 5:10; 7:9; Izl 34:7).

112:3a Zapamtite, ovo je SZ-ni tekst, “dva puta” Mojsijevskoga Saveza (usp. Pnz 30:15-20; Ps 1; Izr 4:10-19; Jer 21:8; Mt 7:13-14). Ovo nije djelovalo zbog pale prirode čovječanstva (usp. Post 3; Rim 1 - 3; Gal 3; Heb). Budite pozorni kod *proof-textinga* ovih stihova o napretku kao da su oni NZ-na obećanja!

112:4a Ovaj izričaj podrazumijeva kako će vjerni sljedbenik imati razumijevanja usred poteškoća ovoga paloga doba jer:

1. on se boji YHWH, Psalam 112:1b.7b
2. on uživa u Njegovu otkrivenju, Psalam 112:1c
3. on proživljava svoju vjeru, Psalam 112:4b-5
4. on neće biti uzdrman, Psalam 112:6a
5. on se ne boji, Psalam 112:8a.

▣ SUBJEKT GLAGOLA “diže se” (BDB 280, KB 281, *Qal* PERFEKT) nije jasno naveden. On može upućivati na vjernoga sljedbenika. UBS *Handbook* (str. 960) predlaže: “On je kao svjetlo u tami, što sja za časne (tj. čestite, MNOŽINA MUŠKOGA RODA) ljude.”

112:4b Ove iste osobine izrečene su o YHWH-i u Psalmu 111:3b.4b (usp. Izl 34:6-7). Taj redak poezije nema SUBJEKTA niti GLAGOLA ali ima tri PRIDJEVA MUŠKOGA RODA:

1. milosrdan – BDB 337
2. milostiv – BDB 933
3. pravedan – BDB 843.

To može upućivati na YHWH-u (AB, str. 128). NIDOTTE, tom 2, str. 204, kaže kako je “milosrdan” upotrijebljeno trideset puta i uvijek upućuje na YHWH-u, osim u Psalmu 112:4. Ovo podrazumijeva da Psalam 112:4 možda ne upućuje na YHWH-u.

112:5 U SZ-u, zavjetna braća morali su posuđivati siromašnoj braći bez kamata (usp. Izl 22:25; Lev 25:35-38; Pnz 15:7-8). Pomoći siromašnome bio je način pokazivanja nečije predanosti YHWH-i, koji se brinuo za siromašne (usp. Ps 37:26; Izr 19:17; Mt 5:42; Lk 6:35). Način na koji netko postupa s drugim jasno otkriva njegov odnos s Bogom (usp. Ps 112:4).

112:6b Zbog ovoga retka te Psalma 112:3b i 9b, neka vrsta života nakon smrti, ne samo Božje sjećanje, podrazumijevano je! Nebo nije samo Božje sjećanje nego Njegov narod u zajedništvu s Njim (usp. Mt 22:31-32).

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 112:7-9

⁷On se neće bojati loših vijesti;

Njegovo srce je postojano, pouzdajući se u GOSPODINA.

⁸Njegovo srce drži se uspravno, on se neće bojati,

Dok gleda sa zadovoljstvom na svoje protivnike.

**⁹On je davao darežljivo siromašnima,
Njegova pravednost traje zauvijek;
Njegov rog bit će uzvišen u časti.**

112:9a Ovo je navedeno (usp. 2. Kor 9:9) u Pavlovoj raspri o poganskim crkvama koje su jednom darovale majku Crkvu u Jeruzalemu (tj. 2. Kor 8 - 9).

112:9c “rog bit će uzvišen u časti” Ovo je SZ-ni idiom za mjesto osobe u društvu. To izražava Božje djelo u podizanju položaja osobe, bogatstva i snage. YHWH čini ovo kralju u 1. Knjizi o Samuelu 2:10 (također zabilježite Ps 89:17.24) i Hananiji u 1. Samuelovoj 2:1.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 112:10

**¹⁰Pokvaren će vidjeti to i biti ojađen,
On će škrgutati svojim zubima i rasplinuti se;
Žudnja pokvarenog će propasti.**

112:10 “škrgutati svojim zubima” Ovo je bio znak bijesa (usp. Ps 35:16; 37:12; 112:10; Lk 13:28). To također upućuje na iskustvo osude (usp. Mt 8:12; 13:42.50; 22:13; 24:51; 25:30).

▣ **“rasplinuti se”** Pokvareni će propasti /nestati (usp. Ps 68:2). Oni će se rasplinuti u vatri YHWH-ine osude (usp. Iz 34:2-4).

Njihova fizička bol uzrokovana je:

1. obratom njihova uspješnoga stanja
2. njihovim isključenjem iz Božjega kraljevstva
3. blagoslovom i uspjehom vjernih sljedbenika pred njihovim očima.

PITANJA ZA RASPRAVU

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. Sad to ne morate prepustiti komentatoru.

Ova pitanja za raspravu predviđena su da vam pomognu promišljati kroz glavne teme ovoga odjeljka Knjige. Ona su napravljena da budu misaono-nametljiva, ne konačna.

1. Što znači “bojati se” Gospodina?
2. Objasnite Psalam 112:4a svojim vlastitim riječima.
3. Govori li Psalam 112:3.6, i 9 o Nebu?
4. Što znači “uzvisiti nečiji rog”? (Ps 112:9)

PSALAM 113

PODJELA NA ODLOMKE U SUVREMENIM PRIJEVODIMA

NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB
GOSPODIN uzvisuje poniznoga	Božje veličanstvo i milostivost	Himna veličanja GOSPODINA kao Pomoćnika poniznoga	u hvali GOSPODINOVE dobrote	Bogu slave i milosrda
<u>MT nema uvod</u>				
113:1-4	113:1a 113:1b-3	113:1 113:2-4	113:1a 113:1b-4	113:1a 113:1b-3
113:5-9	113:4-6 113:7-9b 113:9c	113:5-9	113:5-9b 113:9c	113:4-6 113:7-9b 113:9c

ČITANJE KRUG TRI (vidi str. xv.)

SLIJEĐENJE IZVORNE AUTOROVE NAKANE NA RAZINI ODLOMKA

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. To ne smijete prepustiti komentatoru.

Pročitajte odlomak odjednom. Odredite subjekte (čitanje kruga #3, str. xv., kao gore). Usporedite vašu podjelu subjekta s pet prijevoda navedenih gore. Podjela na odlomke nije nadahnuti, ali ona je ključ za slijeđenje izvorne autorove nakane, što je srce tumačenja. Svaki odlomak ima jedan i samo jedan subjekt.

1. Prvi odlomak
2. Drugi odlomak
3. Treći odlomak
4. I tako dalje.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 113:1-4

¹Hvalite GOSPODINA!

Hvalite, o sluge GOSPODINOVE,

Hvalite ime GOSPODINOVO.

²Blagoslovljeno neka je ime GOSPODINOVO

Od sada nadalje i zauvijek.

³Od izlaska sunca do njegova zalaska

Ime GOSPODINOVO mora biti hvaljeno.

⁴GOSPODIN je visoko iznad svih naroda;

Njegova slava je iznad nebesa.

113:1 Ovaj stih ima isti IMPERATIV ponovljen tri puta za naglasak (BDB 237, KB 248, *Piel* IMPERATIV; vidjeti istu tehniku u Ps 96:1-2). On započinje kao Psalmi 111; 112 (vidjeti bilješku u Ps 111:1). Ova Psalam otkriva zašto YHWH mora biti hvaljen:

1. On je iznad svih naroda, Psalam 113:4
2. Njegova slava je iznad nebesa, Psalam 113:4
3. On je jedinstven (vidjeti Posebnu temu u Ps 2:7: Monoteizam), Psalam 113:5
4. On se ponižava kako bi znao i bio uključen u živote Svojih vjernih sljedbenika, Psalam 113:6 (usp. Ps 18:35c)
5. On se brine za one koji su društveno izgnani i koji nemaju snage, Psalam 113:7-9 (usp. Ps 109:31):
 - a. siromašan
 - b. jadnik
 - c. jalova.

▣ “GOSPODINA” Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 1:1: Imena za Božanstvo.

▣ “o sluge GOSPODINOVE” AB (str. 131) mijenja samoglasnike i čini ovo “djela GOSPODINOVA”. Ovaj oblik (BDB 714) nađen je u Knjizi Propovjednika 9:1.

Ako je MT ispravan, “sluge” bi upućivalo na:

1. anđele (usp. Ps 103:20-22)
2. štovatelje u Hramu (usp. Pnz 32:43; Ps 34:22; 69:36; 105:25; 135:14)
3. levite /svećenike u Hramu (usp. Ps 134:1; 135:1-2).

▣ “ime GOSPODINOVO” Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 5:11-12: “Ime” YHWH.

113:2 “Blagoslovljeno” Ovaj GLAGOL (BDB 138, KB 159, *Pual* PARTICIP kombiniran s JUSIVNIM oblikom GLAGOLA “biti”) usporedan je s “hvalite” (usp. Ps 145:21).

113:2b-3a Ova su dva retka usporedna i u slikovitome jeziku izražavaju širenje hvale YHWH:

1. za sva vremena, Psalam 113:2b
2. na svim mjestima, Psalam 113:3a.

113:4 “visoko iznad svih naroda” Ovaj stih govori zašto On mora biti hvaljen:

1. On je visoko iznad svih naroda (usp. Ps 97:9; 99:2)
2. Njegova slava je iznad nebesa (usp. Ps 8:1; 57:11; 148:13).

▣ “slava” Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 19:1: Slava (*doxa*), i Posebnu temu u Psalmu 96:3: Slava (*kabod*) (SZ).

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 113:5-9

⁵Tko je kao GOSPODIN naš Bog,
Koji je ustoličen na visini,
⁶Koji ponižava Sâm Sebe da motri
Stvari što su u nebu i na zemlji?
⁷On uzdiže siromašne iz prašine
I podiže jadne iz gomile pepela,
⁸Kako bi učinio da oni sjede s knezovima,
S knezovima Njegova naroda.
⁹On čini da jalova žena prebiva u kući
Kao radosna majka djece.
Hvalite GOSPODINA!

113:5 “Tko je kao GOSPODIN naš Bog” Zabilježite kako su i YHWH i *Elohim* upotrijebljeni za Božanstvo Izraela (vidjeti Posebnu temu u Psalmu 1:1: Imena za Božanstvo).

▣ “Koji je ustoličen na visini” Ovo je usporednica s Psalmom 113:4b. To je idiom o kraljevskome dostojanstvu (usp. Ps 103:19). YHWH je Kralj (zabilježite 1. Sam 8:7). Drevni Izraelci vidjeli su svoga Boga kako sjedi na Svome prijestolju iznad atmosfere Zemlje na kojoj počivaju Njegove noge (tj. podnožje) na Kovčegu saveza. Poklopac Kovčega saveza bio je tamo gdje su se Nebo i Zemlja simbolički sreli!

113:6

NASB, NKJV	“Koji ponižava Sâm Sebe”
NRSV	“koji gleda izdaleka dolje”
TEV, NET	“on se naginje da vidi”
NJB	“on se prigiba kako bi gledao dolje”
JPSOA	“vidi što je dolje”
REB	“udostoji se vidjeti dolje tako nisko”

Ovaj neuobičajen izričaj označava da YHWH zna što se događa na Zemlji, posebice Njegovu narodu (usp. Izl 3:7-8; Ps 138:6a,b).

LXX prevodi ovaj stih kao YHWH gleda na “niske” (tj. ljude).

Pešita prevodi to kao “dubina” i čini ga jednim od tri stupnjeva ove planete:

1. atmosfera
2. kopno
3. voda.

▣ “u nebu i na zemlji” Ovo je govorenje o ovoj planeti i njenoj atmosferi. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 2:4: Nebo.

113:9a,b Sve tri žene ranih patrijarha bile su neplodne, ali YHWH je otvorio njihove maternice:

1. Sara – Knjiga Postanka 21:6
2. Rebeka – Knjiga Postanka 25:21
3. Rahela – Knjiga Postanka 30:22-23.

Međutim, djeca su bila posebno YHWH-ino djelo kako bi pokazalo:

1. Njegovu skrb
2. Njegovu snagu
3. Njegov naum za Izraela i čitavi svijet (usp. Ps 113:4).

Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 2: Okvirni uvidi: YHWH-in vječni iskupiteljski naum.

113:9c Psalam završava kao što i započinje. Neki znanstvenici vide ovaj redak kao početak narednoga Psalma (LXX). Ovaj izričaj uvod je u Psalme 111; 112; 113.

PITANJA ZA RASPRAVU

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. Sad to ne morate prepustiti komentatoru.

Ova pitanja za raspravu predviđena su da vam pomognu promišljati kroz glavne teme ovoga odjeljka Knjige. Ona su napravljena da budu misaono-nametljiva, ne konačna.

1. Popišite opise Boga.
2. Kako Bog ponižava Sâmog Sebe? (Ps 113:6)
3. Koji stih govori o monoteizmu?

PSALAM 114

PODJELA NA ODLOMKE U SUVREMENIM PRIJEVODIMA

NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Božje oslobođenje Izraela iz Egipta	Božja snaga u Njegovu oslobođenju Izraela	Himna u hvali Božjega velikog djela u stvaranju naroda	strasna pjesma	Pashalna himna
<u>MT nema uvod</u>				
114:1-2	114:1-2	114:1-2	114:1-2	114:1a 114:1b-2
114:3-6	114:3-6	114:3-4 114:5-6	114:3-4 114:5-6	114:3-4 114:5-6
114:7-8	114:7-8	114:7-8	114:7-8	114:7-8

ČITANJE KRUG TRI (vidi str. xv.)

SLIJEĐENJE IZVORNE AUTOROVE NAKANE NA RAZINI ODLOMKA

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. To ne smijete prepustiti komentatoru.

Pročitajte odlomak odjednom. Odredite subjekte (čitanje kruga #3, str. xv., kao gore). Usporedite vašu podjelu subjekta s pet prijevoda navedenih gore. Podjela na odlomke nije nadahnuta, ali ona je ključ za slijeđenje izvorne autorove nakane, što je srce tumačenja. Svaki odlomak ima jedan i samo jedan subjekt.

1. Prvi odlomak
2. Drugi odlomak
3. Treći odlomak
4. I tako dalje.

PROUČAVANJE RIJEČI I IZRIČAJA

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 114:1-2

¹Kad je Izrael izašao iz Egipta,
Kuća Jakovljeva iz naroda tuđeg jezika,
²Juda postade Njegovo svetište,
Izrael, Njegova vlast.

114:1-2 Ovaj Psalam je o Izlasku iz Egipta (usp. Izl 1 - 12). Izlazak je izravno ispunjenje YHWH-ina otkrivenja i obećanja Abrahamu u Knjizi Postanka 15:12-21. Izlazak je bio početak Božjega naroda (usp. Izl 19 - 20).

Zabilježite različite oznake za Božji narod:

1. Izrael
2. kuća Izraelova
3. Juda.

114:1 “Izrael” Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 14:7: Izrael (ime).

▣ **“iz naroda tuđeg jezika”** Ovaj izričaj pojavljuje se jedino ovdje u SZ-u. AB (str. 134) uzima iste suglasnike i revokalizira ih da odgovaraju slici Knjige proroka Izaije 25:3, gdje to označava “okrutan narod” (BDB 470, tj. nadglednici Izraela, usp. Izl 3:7). Isti korijen upotrijebljen je s posebno naglašenim *lamedh* (tj. hebrejsko slovo L) u Tužaljka 4:3.

Povijesna stvarnost Izraelova bavljenja sa stranom vlašću je ponavljajuća (usp. Iz 28:22; 33:19; Jer 5:15). Pitanje tumačenja jeste kako Božji narod može biti pod vlašću pogana (usp. Hab). Kao što je Bog istrijebio kanaanska plemena iz zemlje zbog njihova grijeha, tako je isto, Izraelce zbog njihova grijeha (tj. izgnanstvo od Asirije, Babilona, i Perzije).

114:2 Zbog spominjanja i Jude i Izraela, netko se pita kad je ovaj Psalam bio napisan:

1. za vrijeme Ujedinjene monarhije koja je trajala od Šaula – Salomona
2. godine 922. pr.Kr. kad se Kraljevstvo razdijelilo između:
 - a. Roboama na Judu
 - b. Jeroboama I. na Izrael
3. nakon povratka iz izgnanstva iz Perzije pod Kirom II., Izraelci su opet uzeli svoje skupno ime, iako su posjedovali samo mali dio plemenske podjele Jude (tj. malo područje oko Jeruzalema).

▣ **“Njegovo svetište”** Ovo upućuje na:

1. Hram u Jeruzalemu na planini Morija
2. čitavu zemlju Kanaan kao YHWH-in poseban posjed.

▣ **“Njegova vlast”** Ovaj pojam (BDB 606) ima dva suzvuka:

1. YHWH-ina sveopća vladavina / Kraljevina, Psalm 103:22; 145:13 (usp. Jš 3; 11; 13)
2. Kanaan kao YHWH-in jedinstven posjed (tj. Obećana zemlja, usp. Izl 15:17).

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 114:3-6

³More vidje i pobježe;

Jordan se okrenu natrag.

⁴Planine poskakivahu kao ovnovi,

Brda, kao janjci.

⁵Što te uznemiri, o more, da ti pobježe?

O Jordane, da se ti okrenu natrag?

⁶O planine, da vi poskakujete kao ovnovi?

O brda, kao janjci?

114:3-6 Ovo je slikovit jezik (usp. Ps 18:7-15; 29:3-9; 68:7-8; 77:16-19). Dvije knjige što su mi najviše pomogle u području SZ-ne hiperbole i slike su:

1. D. Brent Sandy, *Plowshares and Pruning Hooks: Rethinking the Language of Biblical Prophecy and Apocalyptic*
2. G. B. Caird, *The Language and Imagery of the Bible*.

Znakovito je kako je “voda” spomenuta u nekoliko značenja. Voda je jedino za što u Knjizi Postanka 1 nije bilo izričito rečeno da je stvorena. Voda je u mitologiji Drevnoga Bliskog Istoka bila božanska (tj. slana voda, slatka voda). Postojao je sukob između vode i bogova. Biblija često koristi ovu sliku za opis YHWH (usp. Job 41:1; Ps 74:12-17; Iz 27:1). YHWH nadzire Levijatana u Knjizi o Jobu 3:8; Psalmu 104:26. Ali također zabilježite da je “more” personificirano u Psalmu 114:3.5 (zajedno s drugim vidovima prirode).

Međutim, u Psalmu 114:8 izjavljen je vid vode koja daje život. YHWH, ne *Baal*, izvor je plodnosti (tj. kiša).

U smislu slika odvajanja vode i suhe zemlje jeste drevno bliskoistočno smjerenje na početno stvaranje. Cilj fizičkoga Stvorenja bio je stvaranje Božjega naroda. Svrha Stvorenja bila je zajedništvo s Bogom (vidjeti Posebnu temu u Ps 2: Okvirni uvidi: YHWH-in vječni iskupiteljski naum).

114:3 “More vidje i pobježe” Ovo može upućivati na:

1. prijelaz preko “Crvenoga mora” (doslovno “more trske”, vidjeti Posebnu temu u Ps 105:20: Crveno more [BDB 410 GRAĐA BDB 693 I]), što je opisano u Knjizi Izlaska 14 i u Mojsijevu spjevu u Izlasku 15; Bog je to učinio koristeći:
 - a. Mojsijev štap
 - b. jak istočni vjetar
2. prelaženjem preko rijeke Jordan kad je bila plima (usp. Jš 3); vidjeti pune egzegetske bilješke u Jš 3 *online*; Bog je to učinio odronom zemlje uzvodno, što je započeo upravo u pravi trenutak i završio baš u pravome trenutku.

114:4.6 Topološka obličja Kanaana radovala su se pri dolasku YHWH i Njegova naroda (usp. Ps 96:9). Ovo je izraženo u *Qal* IMPERATIVU, “Drhti” (BDB 296, KB 297), što obilježava i:

1. drhtanje u strahu (usp. 1. Ljet 16:30)
2. plesanje u radosti (usp. Ps 87:7; 96:9).

114:4 “Planine” Ovo može uputiti na planinu Sinaj, ali vjerojatno na “planine” (tj. brda) Kanaana.

114:6 Zabilježite kako ovaj stih ponavlja GLAGOL Psalma 114:4:

1. poskakivahu, Psalam 114:4 – *Qal* PERFEKT
2. poskakivahu, Psalam 114:6 – *Qal* IMPERFEKT.

Psalam 114:5-6 postavlja pitanje kao što je “zašto” je priroda djelovala tako neobično. To je bilo zbog prisutnosti Stvoritelja. Ono što se dogodilo na početku Božjega naroda trebalo se nastaviti!

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 114:7-8

⁷Drhti, o zemljo, pred Gospodinom,
Pred Bogom Jakovljevim,
⁸Koji okrenu stijenu u jezerce vode,
Kremen u vrelo vode.

114:7 Zemlja se fizički trese kod dolaženje Stvoritelja.

Zabilježite On je nazvan “Gospodin” (*Adon*) ovdje, ali “GOSPODIN” (YHWH), kao u Psalmu 114:7a i *Eloah* u 114:7b.

Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 1:1: Imena za Božanstvo.

114:8 Ovaj stih smjera na dva naročita događaja tijekom razdoblja lutanja pustinjom gdje je YHWH nadnaravno osigurao životodajnu vodu (usp. Ps 78:15; 105:41):

1. Knjiga Izlaska 17:6
2. Knjiga Brojeva 20:11.

To je upotrijebljeno za opis eshatološkoga razdoblja u Knjizi proroka Izaije 48:21 (tj. drugi Izlazak).

PITANJA ZA RASPRAVU

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. Sad to ne morate prepustiti komentatoru.

Ova pitanja za raspravu predviđena su da vam pomognu promišljati kroz glavne teme ovoga odjeljka Knjige. Ona su napravljena da budu misaono-nametljiva, ne konačna.

1. Na koje povijesno razdoblje u Izraelovoj povijesti upućuje ovaj Psalam?
2. Što je teološka svrha personificirane prirode?
3. Zašto je Božji nadzor nad vodom tako važan?
4. Kako dvostruko značenje “drhti” pomaže u razumijevanju ovoga Psalma?

PSALAM 115

PODJELA NA ODLOMKE U SUVREMENIM PRIJEVODIMA

NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB
neznabožački idoli suprotstavljeni s GOSPODINOM	ništavnost idola i vjerodostojnost Boga	liturgija što suprotstavlja GOSPODINOVU snagu s nemoći neznabožačkih bogova	jedan istinski Bog	jedan istinski Bog
<u>MT nema uvod</u>				
115:1-8	115:1-2	115:1-2	115:1 115:2-8	115:1-2 115:3-4 115:5-6 115:7-8
	115:3-8	115:3-8		
115:9-15	115:9-11	115:9-11	115:9-11	115:9-11
	115:12-13	115:12-13	115:12-13	115:12-13
	115:14-15	115:14-15	115:14-15	115:14-15
115:16-18	115:16-18b	115:16-18	115:16-18b	115:16 115:17-18b
	115:18c		115:18c	115:18c

ČITANJE KRUG TRI (vidi str. xv.)

SLIJEĐENJE IZVORNE AUTOROVE NAKANE NA RAZINI ODLOMKA

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. To ne smijete prepustiti komentatoru.

Pročitajte odlomak odjednom. Odredite subjekte (čitanje kruga #3, str. xv., kao gore). Usporedite vašu podjelu subjekta s pet prijevoda navedenih gore. Podjela na odlomke nije nadahnuta, ali ona je ključ za slijeđenje izvorne autorove nakane, što je srce tumačenja. Svaki odlomak ima jedan i samo jedan subjekt.

1. Prvi odlomak
2. Drugi odlomak
3. Treći odlomak
4. I tako dalje.

OKVIRNI UVIDI

- A. Ovaj Psalam je o očitovanju ništavnosti pouzdanja u rukom izrađene idole. Jedino je Jedno istinsko Stvoritelj /Iskupitelj Božanstvo dostojno pouzdanja.
- B. Ovaj Psalam je okarakteriziran s nekoliko ponovljenih izričaja:
1. “ne nama”, ponovljeno dva puta, Psalam 115:1
 2. “oni imaju...”, sedam IMPERFEKTA, Psalam 115:5-7
 3. “pouzдай se”, četiri (tri IMPERATIVA i jedan PARTICIP; drevne verzije kao što su LXX, Pešita, i Vulgata, tumače ovaj MT IMPERATIV kao PERFEKT), Psalam 115:8-11
 4. “On će blagosloviti...”, šest (šest *Piel* IMPERFEKTA i jedan *Qal* PASIVNI PARTICIP), Psalam 115:12-15.18
 5. “Hvalite GOSPODINA”:
 - a. niječno, Psalam 115:17 (*Piel* IMPERFEKT)
 - b. zapovjedeno, Psalam 115:18 (*Piel* IMPERATIV).
- C. LXX i neki hebrejski MSS kombiniraju Psalam 114 i 115.

PROUČAVANJE RIJEČI I IZRIČAJA

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 115:1-8

- ¹Ne nama, o GOSPODINE, ne nama,
Nego Svome imenu daj slavu
Zbog Svoje dobrote, zbog Svoje istine.
- ²Zašto bi narodi rekli:
“Gdje je, sad, njihov Bog?”
- ³Ali naš Bog je u nebesima.
On čini štogod On htjedne.
- ⁴Njihovi idoli su srebro i zlato,
Djelo čovjekovih ruku.
- ⁵Oni imaju usta, ali oni ne mogu govoriti;
Oni imaju oči, ali oni ne mogu vidjeti;
- ⁶Oni imaju uši, ali oni ne mogu čuti;
Oni imaju nosnice, ali oni ne mogu omirisati;
- ⁷Oni imaju ruke, ali oni ne mogu opipati;
Oni imaju noge, ali oni ne mogu hodati;
Oni ne mogu učiniti zvuk sa svojim grlom.
- ⁸Oni koji ih načiniše postat će kao oni,
Svatko tko se pouzdaje u njih.

115:1-8 Ova kitica je o ništavnosti idolatrije! Postoji samo jedan Bog (usp. Jer 10:6-10; vidjeti Posebnu temu u Ps 2:7: Monoteizam). Postoji samo jedna nada za “narode”. Svi biblijski proučavatelji imaju predmnijevanja o “meta-pripovijedanu” Biblije (tj. njene temeljne svrhe ili poruke). YHWH-ina čežnja za naroda jeste njihovo pouzdanje u Njega (vidjeti Posebnu temu u Ps 2: Okvirni uvidi: YHWH-in vječni iskupiteljski naum).

115:1 Kakav snažan stih. Slava (vidjeti Posebnu temu u Ps 19:1: Slava [*doxa*], i Posebnu temu u Ps 96:3: Slava [*kabod*] [SZ]) pripada sâmome YHWH-i, niti jednome drugom posredniku ili skupini. To je zbog:

1. YHWH-ine dobrote (vidjeti Posebnu temu u Ps 5:7: Ljubaznost /blagost /dobrota [*hesed*])
2. YHWH-ine vjernosti (vidjeti Posebnu temu u Ps 12:1: Povjerenje, pouzdanje, vjera, i vjernost u Starome zavjetu [† sP u umet unbesoP itejdiv ređokat ;[829:10b: Osobine Boga Izraelova])
3. YHWH je suveren, Psalam 115:3 (usp. Ps 103:19; 135:5-6)

4. YHWH čuje i djeluje ali idoli ne mogu, Psalam 115:4-7 (usp. Ps 135:15-18; Pnz 4:28; Iz 44:12-17; Jer 10:3-5)
5. YHWH je Stvoritelj, “Stvoritelj neba i zemlje” (usp. Ps 115:15b.16).

▣ “Svome imenu” Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 5:11-12: “Ime” YHWH.

115:2 Pitanje retka 2 je teološko pitanje. Izrael je morao biti kraljevstvo svećenika (usp. Izl 19:5-6) kako bi pomogao svijetu spoznati i razumjeti YHWH-u. Ali zbog njihove nevjere svijet je vidio samo osudu Božju (usp. Ez 36:22-38).

Isto pitanje retka 2 ponovljeno je u Psalmima 42:3; 79:10 (usp. Joel 2:17; Mih 7:10).

115:4 “srebro i zlato” Ovo su plemenite kovine s kojima su bili prekriveni kipovi napravljeni od kamena ili drva.

115:7b Zato jer Psalam 115:5 spominje “govorit”, ovo može upućivati na neku vrstu proricanja (vidjeti Posebnu temu dolje: Proricatelj) učinjeno u ime poganskoga idola. Vidjeti bilješke u Ponovljenome zakonu 18:10-11 *online*.

POSEBNA TEMA: PRORICATELJ

Ovaj PARTICIP (BDB 890, KB 1116, *Qal* PARTICIP) znači “netko pokušava znati i nadzirati budućnost”. Bilo je korišteno nekoliko različitih načina:

1. bacanje ždrijeba
2. savjetovanje s idolima
3. pregledavanje ovčjih jetra
4. nekromanija
5. čitanje iz oblaka
6. letenje i spuštanje ptica.

Neki tipični tekstovi su Knjiga Brojeva 22:7; 23:23; Ponovljeni zakon 18:10.14; Knjiga o Jošui 13:22; 1. Samuelova 6:5; 15:23; 28:8; 2. Kraljevima 17:17; Knjiga proroka Izaije 2:6; 3:2; 44:25; Jeremija 14:14; 27:9; 29:8; Ezekiel 12:24; 13:6.7.9.23; 21:21.22.23.29; 22:28.

To je temeljeno na poganskome svjetonazoru kako postoje(i):

1. duhovna bića djelatna u ovome svijetu koja utječu na osobe i događaje
2. obavijest o budućnosti skrivenoj u prirodnim događanjima i kako ti daroviti ljudi (tj. proricatelji, mediji, spiritisti, lažni proroci, npr. Jer 14:13-16; 27:9; 29:8; Ez 13:6.9.23; 22:28) mogu znati i utjecati na tu budućnost.

115:8 Ovaj stih priznaje istinu kako ljudi postaju kao bog kojeg štiju. O, vjernici bi morali biti više slični Isusu! Cilj biblijske vjere nije samo Nebo jednoga dana nego Kristo-sličnost sada (usp. Rim 8:28-29; 2. Kor 3:18; 7:1; Gal 4:19; Ef 1:4; 4:13; 1. Sol 3:13; 4:3.7; 5:23; 1. Pt 1:15). Očituje li vaš život Onoga kojeg štujete?

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 115:9-15

- ⁹O Izraele, pouzdaj se u GOSPODINA;
On je njihova pomoć i njihov štit.
- ¹⁰O dome Aronov, pouzdaj se u GOSPODINA;
On je njihova pomoć i njihov štit.
- ¹¹Vi koji se bojite GOSPODINA, pouzdajte se u GOSPODINA;
On je njihova pomoć i njihov štit.
- ¹²GOSPODIN nas ima na umu; On će blagosloviti *nas*;
On će blagosloviti dom Izraelov;
On će blagosloviti dom Aronov.

**¹³On će blagosloviti one koji se boje GOSPODINA,
Male zajedno s velikima.
¹⁴Neka ti GOSPODIN dade da se umnožiš,
Ti i tvoja djeca.
¹⁵Neka bi ti bio blagoslovljen od GOSPODINA,
Stvoritelja neba i zemlje.**

115:9-15 Zabilježite trostruku oznaku i zapovijed (“pouzdam se”, BDB 105, KB 120, *Qal* IMPERATIV):

1. o Izraele, pouzdam se u YHWH-u, Psalam 115:9.12
2. o dome Aronov, pouzdam se u YHWH-u, Psalam 115:10.12
3. vi koji se bojite /štujete YHWH-u, pouzdajte se u Njega, Psalam 115:11.12 (ovo može biti daljnja karakterizacija #1 i 2, usp. Ps 135:19-20, ili uputa na ne-Izraelce, usp. 1. Kr 8:41-43; Ezra 6:21; Neh 10:28).

Zauzvrat YHWH će biti:

1. njihova pomoć (usp. Ps 18:2; 33:20; 70:5; 121:2; 124:8; 146:5)
2. njihov štiti (usp. Ps 28:7; 59:11; 84:9.11; 119:114; 144:2)
3. obziran prema nama (usp. Ps 98:3)
4. blagosloviti će velike i male
5. dat će da se vi i vaša djeca umnože (BDB 414, KB 418, doslovno “dodati”, *Hiphil* JUSIV, usp. Ps 112:2).

Postoje posljedice u vremenu i vječnosti za idolatriju! Postoje posljedice za osobnu vjeru u i vjernost YHWH-i (usp. Ps 115:16-18)!

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 115:16-18

**¹⁶Nebesa su nebesa GOSPODINOVA,
Ali zemlju je On dao sinovima ljudskim.
¹⁷Mrtvi ne hvale GOSPODINA,
Niti čini itko tko silazi u tišinu;
¹⁸Ali što se nas tiče, mi ćemo blagoslivljati GOSPODINA
Od sada nadalje i zauvijek.
Hvalite GOSPODINA!**

115:16a “Nebesa su nebesa GOSPODINOVA” Ovo upućuje na YHWH-ino prijestolje (tj. najviše Nebo). Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 2:4: Nebesa, i Posebnu temu u Psalmu 102:19: Nebo i Treće nebo.

115:16b YHWH je dao Zemlju za obitavanje čovječanstva i nadzor (usp. Ps 8:6). Međutim, ona pripada Njemu (usp. Pnz 10:14) jer ju je On stvorio (usp. Ps 121:2; 124:8; 134:3).

115:17 “Mrtvi” Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 1:6: Gdje su mrtvi? (*Šeol /Hades, Gehena, Tartarus*).

115:18 Božji narod zauvijek će blagoslivljati (*Piel* IMPERFEKT) i hvaliti (*Piel* IMPERATIV) YHWH-u. Ovo podrazumijeva odvajanje u životu nakon smrti od idolopoklonika koji “ne hvale” i “silazi u tišinu” (usp. Ps 6:5; 30:9; 88:10-11; 94:17).

▣ “Hvalite GOSPODINA” Kao s Psalmom 113:9c, LXX pomiče ovo da bude početak narednoga Psalma.

PITANJA ZA RASPRAVU

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. Sad to ne morate prepustiti komentatoru.

Ova pitanja za raspravu predviđena su da vam pomognu promišljati kroz glavne teme ovoga odjeljka Knjige. Ona su napravljena da budu misaono-nametljiva, ne konačna.

1. Objasnite SZ-ne pojmove:
 - a. dobrota
 - b. vjernost /istina.
2. Zašto su i Psalam 115:1 i 2 tako teološki znakoviti?
3. Kako je YHWH drukčiji od poganskih idola?
4. Upućuje li Psalam 115:9-11 na jednu skupinu, dvije skupine, ili tri skupine?
5. Popišite ono što YHWH jeste i čini za vjerne sljedbenike.
6. Objasnite Psalam 115:16 svojim vlastitim riječima.
7. Objasnite “silazi u tišinu” Psalma 115:17b.

PSALAM 116

PODJELA NA ODLOMKE U SUVREMENIM PRIJEVODIMA

NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB
zahvaljivanje za oslobođenje od smrti <u>MT nema uvod</u>	zahvaljivanje za oslobođenje od smrti	zahvaljivanje za iscjeljenje	netko spašen od smrti hvali Boga	zahvaljivanje
116:1-4	116:1-2 116:3-4	116:1-4	116:1-4	116:1-2 116:3-4a 116:4b
116:5-11	116:5-7 116:8-11	116:5-7 116:8-11	116:5-7 116:8-11	116:5-6 116:7-9 116:10-13
116:12-19	116:12-14 116:15 116:16-17 116:18-19b 116:19c	116:12-19	116:12-14 116:15-19b 116:19c	116:14 116:15 116:16-17 116:18-19

ČITANJE KRUG TRI (vidi str. xv.)

SLIJEĐENJE IZVORNE AUTOROVE NAKANE NA RAZINI ODLOMKA

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. To ne smijete prepustiti komentatoru.

Pročitajte odlomak odjednom. Odredite subjekte (čitanje kruga #3, str. xv., kao gore). Usporedite vašu podjelu subjekta s pet prijevoda navedenih gore. Podjela na odlomke nije nadahnuta, ali ona je ključ za slijeđenje izvorne autorove nakane, što je srce tumačenja. Svaki odlomak ima jedan i samo jedan subjekt.

1. Prvi odlomak
2. Drugi odlomak
3. Treći odlomak
4. I tako dalje.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 116:1-4

¹Ja ljubim GOSPODINA, jer On čuje
Moj glas i moje ponizne molbe.
²Jer je On prignuo Svoje uho k meni,
Zato ću se pozivati na Njega tako dugo dok živim.
³Užad smrti okružile me
I strave Šeola obuzeše me;
Ja nađoh muku i žalost.
⁴Onda ja zazvah ime GOSPODINOVO:
“O GOSPODINE, zaklinjem Te, spasi moj život!”

116:1-4 Ovaj Psalam bio je pisan od vjernoga sljedbenika koji se suočava sa smrću (usp. Ps 116:3). On objašnjava svoje misaone postupke o tome kako se baviti s tim stanjem:

1. potvrda – ja ljubim GOSPODINA BDB 12, KB 17, *Qal* PERFEKT (usp. Pnz 6:5; 30:6; Ps 31:23)
2. zašto on ljubi YHWH-u:
 - a. On čuje moje molitve, BDB 1033, KB 1570, *Qal* IMPERFEKT
 - b. On je prignuo Svoje uho k meni (usporedno s a.), BDB 639, KB 692, *Hiphil* PERFEKT
3. ishod – ja ću se pozvati na Njega, BDB 894, KB 1128, *Qal* IMPERFEKT
4. psalmistovo stanje:
 - a. okovi smrti (usp. Ps 18:4-5) okružili su ga, BDB 67, KB 79, *Qal* PERFEKT
 - b. strave (BDB 865 dva puta, muke, usp. Ps 118:5; Tuž 1:3) *Šeola* obuzele su (doslovno “nađoše”, BDB 592, KB 619, *Qal* PERFEKT) ga (vidjeti Posebnu temu u Ps 1:6: Gdje su mrtvi? [*Šeol* /*Hades*, *Gehena*, *Tartarus*])
5. zaključak – ja zazvah ime GOSPODINOVO, BDB 894, KB 1128, *Qal* IMPERFEKT.
Njegove riječi bile su: “O GOSPODINE, zaklinjem Te, spasi moj život!”, BDB 572, KB 589, *Piel* IMPERATIV.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 116:5-11

⁵Milostiv je GOSPODIN, i pravedan;
Da, naš Bog je milosrdan.
⁶GOSPODIN brani bezazlenoga;
Ja bijah ponižen, i On me spasi.
⁷Vrati se svome počinku, o moja dušo,
Jer GOSPODIN je postupao dobrostivo s tobom.
⁸Jer Ti si izbavio moju dušu od smrti,
Moje oči od suza,
Moje noge od spoticanja.
⁹Ja ću hodati pred GOSPODINOM
U zemlji živih.
¹⁰Ja vjerovah kad rekoh:
“Ja sam uvelike bolan.”
¹¹Ja rekoh u svojoj strepnji:
“Svi ljudi su lašci.”

116:5-11 Nakon što psalmist moli on promišlja o osobinama YHWH (vidjeti Posebnu temu u Ps 9:10b: Osobine Boga Izraelova):

1. milostiv
2. pravedan
3. milosrdan
4. brani bezazlenog (BDB 834, KB 989, nepoučena ili naivna osoba, ali otvorena za učenje, usp. Ps 19:7).

YHWH pokazuje Svoju narav:

1. On ga je spasio – BDB 446, KB 440, *Hiphil* IMPERFEKT, Psalam 116:6b
2. vratio počinku – BDB 996, KB 1427, *Qal* IMPERATIV (on govori sebi o umnome mjestu zaštite i sigurnosti u YHWH-i), Psalam 116:7b
3. On je postupao dobrotivo s njim (usp. Ps 13:6; 119:17; 142:7), Psalam 116:7b
4. On je izbavio njegovu dušu (tj. *nefeš*, BDB 659) od smrti – BDB 322, KB 321, *Piel* PERFEKT, Psalam 116:8a
5. On je izbavio njegove oči od suza, Psalam 116:8b
6. On je izbavio njegove noge od spoticanja, Psalam 116:8c (usp. Ps 56:13).

Psalmistov odaziv:

1. vidjeti #2 gore
2. ja ću hodati pred Gospodinom u zemlji živih (tj. YHWH će iscijeliti /spasiti ga)
3. Psalam 116:10-11 je težak za tumačenje u okviru. On može odražavati:
 - a. sadašnju vjeru
 - b. prošla stanja (Pavao navodi Ps 116:11b u Rim 3:4).

Ova dva stiha moraju upućivati na one koji traže /urotili su se protiv psalmistova života. Ako je tako, okvir ovoga Psalma nije bolest nego izdaja (usp. Ps 116:11b).

LXX prijevod Psalma 116:10 može biti viđen u 2. Poslanici Korinćanima 4:13, ali MT je neizvjestan.

116:11 “u svojoj strepnji” Ova *Qal* INFINITIVNA GRAĐA (BDB 342, KB 339) obilježava stanje mentalnoga straha, panike (usp. Ps 31:22). Onaj “počinku” Psalma 116:7 izravno je oprečje ovoj riječi!

▣ **“Svi ljudi su lašci”** Kao što je “počinku” oprečje “strepnji”, lažuci ljudi oprečje su YHWH-i (usp. Br 23:19a; 1. Sam 15:29; Rim 3:4).

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 116:12-19

- ¹²Što ću uzvratiti GOSPODINU
Za sve Njegove dobrobiti prema meni?
- ¹³Ja ću podići čašu spasenja
I zazvati ime GOSPODINOVO.
- ¹⁴Ja ću ispuniti svoje prisege GOSPODINU,
O neka to bude u prisutnosti svega Njegovog naroda.
- ¹⁵Dragocjena u pogledu GOSPODINOVU
Jeste smrt Njegovih pobožnika.
- ¹⁶O GOSPODINE, zasigurno ja sam Tvoj sluga,
Ja sam Tvoj sluga, sin Tvoje sluškinje,
Ti si oslobodio moje okove.
- ¹⁷Tebi ja ću prinijeti žrtvu zahvalnicu,
I zazvati ime GOSPODINOVO.
- ¹⁸Ja ću ispuniti svoje prisege GOSPODINU,
O neka to bude u prisutnosti svega Njegovog naroda,
- ¹⁹U dvorima GOSPODINOVA doma,
Usred tebe, o Jeruzaleme.
Hvalite GOSPODINA!

116:12-19 Ova kitica ima sve IMPERFEKTE (osim Ps 116:16c), što označavaju neprestanu, nastavljaću idolatriju! Psalmist opisuje što će on učiniti u štovanju u Hramu i u životu (usp. Ps 116:9) zbog YHWH-ine velike skrbi i oslobođenja (usp. Ps 116:12):

1. on će podići čašu spasenja, Psalam 116:13a – AB (str. 149) kaže kako je to bio obredni dio žrtve zahvalnice u Hramu; to označava prolijevanje vina u čast Bogu, a ne pijeње (usp. NIDOTTE, tom 2, str. 618)
2. on će zazvati ime GOSPODINOVO, Psalam 116:13b.17b (vidjeti Posebnu temu u Ps 5:11-12: “Ime” YHWH)

3. on će ispuniti svoje prisege, Psalam 116:14.18 (usp. Lev 27)
4. on će prinijeti žrtvu, Psalam 116:17
5. on će hvaliti YHWH-u u Hramu, Psalam 116:19 (usp. 116:14) – ovaj IMPERATIV može ići na početak Psalma 117 (LXX).

116:15 PRIDJEV “dragocjena” (BDB 429) uobičajeno se koristi za predmete što imaju vrijednost. U ovome okviru to označava činjenicu da se YHWH skrbi duboko kad Njegovi vjerni sljedbenici idu kroz iskušenja i oboljenja na Zemlji (usp. Ps 72:14). On je svjestan njihovih stanja i brzo dolazi u njihovu pomoć (usp. Izl 3:7).

U palome svijetu, nije svaki vjernik fizički oslobođen. Krize, poteškoće, i strahovi dolaze. Čak premda ne vidimo Božju prisutnost, On je s nama i za nas. Jednoga dana mi ćemo biti s Njim!

NIDOTTE, tom 2, str. 525, predložio je ispravak da je “n” ispao iz riječi “smrt” i korijen bi trebao biti viđen kao aramejska riječ za “pouzdanje”, stoga ponavlja redak kao: “Dragocjena u pogledu Gospodinovu je vjera /pouzdanje Njegovih odanih.” Poteškoća je uporaba “dragocjena” sa “smrt”. Zasiurno smrt svetih nije dragocjena (tj. procjenjiva). Neki znanstvenici promijenili su značenje hebrejskoga “dragocjena” (BDB 429) u “skupocjena” ili “bolna”. YHWH-u žalosti da Njegovi vjerni sljedbenici pate i umiru! Strahoviti ishodi Pada nikad nisu bili Njegova svrha u stvaranju!

▣ “pobožnika [svetih]” Vidjeti bilješku *online* u Psalmu 16:10 i 30:4.

116:16 Zabilježite “Ja sam Tvoj sluga” ponovljeno je za naglasak. Pojam “sluga” (BDB 713) ima široko semantičko polje ali ovdje vjerojatno označava “štovatelja”.

Naredni redak, “sin Tvoje sluškinje”, također je nađen u Psalmu 86:16 i označava:

1. pravednu majku
2. izraelsku majku
3. idiom poniznosti
4. obitelj roba ili obitelj vjernoga sluge.

Psalmist temelji ovaj zaključak na činjenici da je YHWH oslobodio (BDB 834, KB 986, *Piel* PERFECT) njegove okove (BDB 64), što može označavati:

1. spasio ga je od bolesti u zadnjem stupnju (užad ili *Šeol*)
2. spasio ga je od neprijatelja
3. spasio ga je od tamnice ili izgnanstva
4. spasio ga je od nevolje (pojam [BDB 865] “užad” u Ps 116:3 [dva puta] upotrijebljen je u Ps 118:5 i Tuž 1:3 o “muci”).

Jednostavan način izražavanja ovoga stiha bio bi: “Ja sam ovdje” ili “ja sam dostupan za službu”. YHWH ga je spasio, sad on će dragovoljno i potpuno služiti Njemu (usp. Rim 12:1-2).

PITANJA ZA RASPRAVU

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. Sad to ne morate prepustiti komentatoru.

Ova pitanja za raspravu predviđena su da vam pomognu promišljati kroz glavne teme ovoga odjeljka Knjige. Ona su napravljena da budu misaono-nametljiva, ne konačna.

1. Objasnite moguće životne okolnosti ovoga Psalma.
2. Je li neuobičajeno za smrt i *Šeol* da budu poosobljeni?
3. Popišite osobine YHWH.
4. Zašto je Psalam 116:10-11 tako teško tumačiti?
5. Koja SZ-na slika leži iza Psalma 116:16?
6. Popišite riječi, izričaje što odražavaju štovanje u Hramu.

PSALAM 117

PODJELA NA ODLOMKE U SUVREMENIM PRIJEVODIMA

NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Psalam hvale <u>MT nema uvod</u> 117:1-2	neka svi narodi hvale GOSPODINA 117:1-2b 117:2c	doksologija 117:1-2	u hvali GOSPODINA 117:1-2b 117:2c	pozivi na hvalu 117:1-2b

ČITANJE KRUG TRI (vidi str. xv.)

SLIJEĐENJE IZVORNE AUTOROVE NAKANE NA RAZINI ODLOMKA

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. To ne smijete prepustiti komentatoru.

Pročitajte odlomak odjednom. Odredite subjekte (čitanje kruga #3, str. xv., kao gore). Usporedite vašu podjelu subjekta s pet prijevoda navedenih gore. Podjela na odlomke nije nadahnuta, ali ona je ključ za slijeđenje izvorne autorove nakane, što je srce tumačenja. Svaki odlomak ima jedan i samo jedan subjekt.

1. Prvi odlomak
2. Drugi odlomak
3. Treći odlomak
4. I tako dalje.

OKVIRNI UVIDI

- A. Ovo je najkraći Psalam.
- B. On ohrabruje pogane neka hvale Izraelova Boga (usp. Ps 67; 100), jedinoga istinskoga Boga.
- C. Izraelov Bog je potpuno otkriven u:
 1. Svojim djelima u stvaranju (Post 1 - 2; 6 - 9)
 2. Svojim obećanjima Abrahamu (Post 12; 15; 18; 22):
 - a. zemlja
 - b. sjeme
 - c. veliko ime
 - d. sve obitelji Zemlje blagoslovljene su u njemu
 3. iskupiteljska djela prema Abrahamovu potomstvu (usp. Ps 117:2a):
 - a. Izlazak
 - b. osvajanje
 - c. povratak iz izgnanstva.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 117:1-2

¹Hvalite GOSPODINA, svi narodi;

Uzdižite Ga, svi ljudi!

²Jer Njegova dobrota velika je prema nama,

I istina GOSPODINOVA je vječna.

Hvalite GOSPODINA!

117:1 Ovaj Psalam započinje i završava s *Piel* IMPERATIVOM, “Hvalite” (BDB 237, KB 248, usp. Ps 113; LXX, Ps 116).

▣ **“Uzdižite Ga”** Ovo je drugi *Piel* IMPERATIV (BDB 986, KB 1387, usp. Ps 147:12).

▣ **“svi narodi...”**

svi ljudi” Ovaj sveopći vid osobit je Psalmima (usp. Ps 22:27; 33:8; 47:1; 66:1.4; 67:3-5.7; 82:8; 96:7-10; 98:4; 100:1).

To je SZ-no veliko poslanje. Izrael je morao biti “kraljevstvo svećenika” (usp. Izl 19:5-6) jer je čitav svijet YHWH-in. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 2: Okvirni uvidi: YHWH-in vječni iskupiteljski naum.

Ovaj je stih naveden od Pavla u Poslanici Rimljanima 15:11, što naglašava YHWH-ino uključivanje pogana u Kristovo djelo (usp. Rim 15:9-13; zabilježite Otk 7:9).

117:2 “dobrota...”

istina” Ove dvije osobine YHWH (vidjeti Posebnu temu u Ps 9:10b: Osobine Boga Izraelova) često su popisane zajedno (tj. Ps 108:4; 115:1; 138:2).

Za “dobrota” vidjeti Posebnu temu u Psalmu 5:7: Ljubaznost /blagost /dobrota (*hesed*).

Za “istina” ili “vjernost” vidjeti Posebnu temu u Psalmu 12:1: Povjerenje, pouzdanje, vjera, i vjernost u Starome zavjetu (אֱמוּנָה).

▣ **“vječna”** Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 9:5: Zauvijek (*ʿolam*).

Ovo je važna točka zbog Izraelove ponavljane nevjernosti i idolatrije. YHWH je zauvijek vjeran ali Njegov narod nije! On ima širu svrhu negoli samo jedan narod /nacija (vidjeti Posebnu temu u Ps 2: Okvirni uvidi: YHWH-in vječni iskupiteljski naum).

PITANJA ZA RASPRAVU

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. Sad to ne morate prepustiti komentatoru.

Ova pitanja za raspravu predviđena su da vam pomognu promišljati kroz glavne teme ovoga odjeljka Knjige. Ona su napravljena da budu misaono-nametljiva, ne konačna.

1. Kako je zajedničko u SZ-u YHWH-ina ljubav, skrb, briga, i iskupljenje pogana?
2. Odredite *hesed* (tj. dobrota).
3. Odredite *emeth* (tj. istina).
4. Kako YHWH-ina ljubav prema Izraelu utječe na pogane?

PSALAM 118

PODJELA NA ODLOMKE U SUVREMENIM PRIJEVODIMA

NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB
zahvaljivanje za GOSPODINOVU spasavajuću dobrotu <u>MT nema uvod</u>	hvala Bogu za Njegovo vječno milosrđe	zahvaljivanje za oslobođenje u bitci	molitva zahvala za pobjedu	Himna u procesiji za Blagdan skloništa
118:1-4	118:1	118:1	118:1-4	118:1
118:5-9	118:2-4	118:2-4		118:2-4
	118:5-9	118:5-9	118:5-9	118:5-7 118:8-9
118:10-14	118:10-14	118:10-14	118:10-12	118:10-12
			118:13-14	118:13-14
118:15-18	118:15-18	118:15-18	118:15-16	118:15-16
			118:17-18	118:17-18
118:19-21	118:19-20	118:19	118:19	118:19-21
		118:20	118:20	
118:22-29	118:22-24 118:25-28	118:21-25	118:21	118:22-24
		118:26-27	118:22-25	
		118:28	118:26-27	118:25-27b
		118:29	118:28	118:27c-28
		118:29	118:29	118:29

ČITANJE KRUG TRI (vidi str. xv.)

SLIJEĐENJE IZVORNE AUTOROVE NAKANE NA RAZINI ODLOMKA

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. To ne smijete prepustiti komentatoru.

Pročitajte odlomak odjednom. Odredite subjekte (čitanje kruga #3, str. xv., kao gore). Usporedite vašu podjelu subjekta s pet prijevoda navedenih gore. Podjela na odlomke nije nadahnuta, ali ona je ključ za slijeđenje izvorne autorove nakane, što je srce tumačenja. Svaki odlomak ima jedan i samo jedan subjekt.

1. Prvi odlomak
2. Drugi odlomak
3. Treći odlomak
4. I tako dalje.

OKVIRNI UVIDI

- A. Ovaj Psalam je Psalam što se pjeva naizmjenice u procesiji (usp. Ps 118:1 i 2-4). Postoji nekoliko različitih skupina koje se izgleda odazivaju jedna drugoj. To objašnjava:
 1. ponavljajuću narav
 2. različite subjekte uključene u ovaj Psalam.
- B. Točna povijesna okolnost ovoga Psalma bila je prijeporna. Očito je Mojsijeva pjesma pobjede kod Crvenoga mora (tj. Izl 15) povijesni izvor metafora. Međutim, točan nadnevak može odgovarati razdoblju povratka nakon izgnanstva pod Nehemijom ili eshatološku okolnost što bi Psalam učinilo primjenjivim na pritiske i poteškoće svakoga naraštaja.
- C. U povijesti ovaj je Psalam postao poistovjećen s blagdanom Pashe. To je zadnji od aleluja Psalama, Psalam 113 do Psalma 118. Isus ga navodi tijekom svečanoga ulaska (usp. Mt 21:42; Mk 12:10.11; Lk 20:17). Ovaj je Psalam vrlo često korišten u NZ-u za tumačenje Kristova djela (usp. Djela 4:11; Rim 9:32.33; Ef 2:20; 1. Pt 2:7).
- D. Židovski Midraš tumači Psalam u Mesijanskome smislu. To posebice može biti vidljivo u NZ-nim uporabama i tumačenjima Psalma 118:22 i 26 (usp. Mt 21:9; 23:39; Mk 11:9; Lk 13:35; 19:38; Iv 12:13).
- E. Ovaj Psalam na osobit način opisuje iskustva naroda u pojmovima jedinstvenoga pojedinca, izvornoga Izraela, ali kasnije postaje ideal osobe znane kao Mesija (vidjeti Posebnu temu u Ps 2:2: Mesija). U tome smislu, kao savršeni Izraelac, On ispunjava ne samo ovaj odlomak, nego i Knjigu proroka Izaije 53.

PROUČAVANJE RIJEČI I IZRIČAJA

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 118:1-4

¹Dajte zahvale GOSPODINU, jer On je dobar;

Jer Njegova dobrota je vječna.

²O neka Izrael kaže:

“Njegova dobrota je vječna.”

³O neka dom Aronov kaže:

“Njegova dobrota je vječna.”

⁴O neka oni koji se boje GOSPODINA kažu:

“Njegova dobrota je vječna.”

118:1 “Dajte zahvale” Ovaj Psalam započinje i završava s hvalom (“dajte zahvale”, BDB 392, KB 389, *Hiphil* IMPERATIV). Dobar naslov za taj Psalam bio bi “Blagdan zahvala”.

Što se tiče osobne primjene ovoga Psalma na svakodnevni život, izuzetno je značajno pobrojiti Božje blagoslove Njegovu narodu, i povijesno i egzistencijalno.

▣ **“GOSPODINU”** Ovo je zavjetno Ime za Boga, YHWH, iz hebrejskoga GLAGOLA “biti” (usp. Izl 3:14, vidjeti Posebnu temu u Ps 1:1: Imena za Božanstvo).

▣ **“On je dobar”** Često kad čitamo SZ jedno je neizvjesno o Božjoj naravi (tj. Sveti rat, Izlazak, izgnanstvo). Ovaj nas Psalam umiruje glede temeljne naravi Boga Stvoritelja (usp. 1. Ljet 16:34; Ps 25:8; 34:8; 73:1; 86:5; 100:5; 106:1; 107:1; 118:1.29; 119:68; 135:3; 136:1; 145:9; Jer 33:11). Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 9:10b: Osobine Boga Izraelova.

▣ **“Jer Njegova dobrota je vječna”** Ovo je zato da se pokaže milostivost i vjernost Božja, ne samo u Njegovoj naravi nego isto tako u Njegovim stvaralačkim i iskupiteljskim djelovanjima (usp. Neh 9; Ps 136). Ovaj pojam (vidjeti Posebnu temu u Ps 5:7: Ljubaznost /blagost /dobrota [*hesed*]) stvarno znači “Božja zavjetna odanost”.

118:2 “O neka Izrael kaže” “Kaže” (BDB 55, KB 65, *Qal* JUSIV) je ponovljeno tri puta. Psalam 118:2-4 pokazuje tri različite skupine unutar Izraela koje su pozvane neka hvale Gospodina. Ove tri skupine mogu također biti viđene u Psalmu 115:9-13. Slijed bi izgleda morao biti:

1. narod
2. svećenici
3. oni koji se boje Gospodina (*Jewish Study Bible*, str. 1414, predlaže “prozeliti”, ali Ps 15 podrazumijeva pobožne Izraelce).

Oni moraju hvaliti Gospodina za Njegovu zavjetnu vjernost.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 118:5-9

⁵**Iz moje nevolje ja zazvah GOSPODINA;
GOSPODIN mi odgovori i postavi me na prostrano mjesto.**
⁶**GOSPODIN je za mene; ja se neću bojati;
Što mi čovjek može učiniti?**
⁷**GOSPODIN je za mene među onima koji mi pomažu;
Stoga ja ću gledati sa zadovoljstvom na one koji me mrze.**
⁸**Bolje je uzeti utočište u GOSPODINU
Nego pouzdati se u čovjeka.**
⁹**Bolje je uzeti utočište u GOSPODINU
Nego pouzdati se u knezove.**

118:5 “Iz moje nevolje ja zazvah GOSPODINA” Očito da je egzistencijalna okolnost autora neka vrsta sputanosti, progonstva, ili poteškoća. Izgleda kako ovaj vođa štovanja, bilo da je to kralj ili narod personificiran u Mesiji, iskusi poteškoće.

Pojam “nevolje” (BDB 865) jeste rijedak oblik nađen jedino ovdje u JEDNINI. U MNOŽINI je nađen u Tužaljka 1:3 i u GRADI u Psalmu 116:3 (gdje ga NASB prevodi kao “strave Šeola”).

▣ **“GOSPODIN mi odgovori i postavi me na prostrano mjesto”** Ovo je predivna potvrda da Bog uvijek čuje i odaziva se na naš poziv za pomoć (usp. Ps 118:21; 17:6; 31:2; 34:15; 40:1; 69:17; 71:21; 86:1; 102:2). Hebrejska riječ za “nevolju” (BDB 865) znači “lišiti slobode nekoga ili prouzročiti nekome da bude pod pritiskom”, dok metafora “postaviti na prostrano mjesto” (BDB 932) govori o uzimanju nekih iz zatočeništva i omogućiti im veliku pašu (usp. Ps 4:1; 18:19; 31:8). Neki misle kako to upućuje na Nebo (AB, str. 156), ali u okviru to jednostavno podrazumijeva oslobođenje od fizičke poteškoće ili potrebe.

118:6 “GOSPODIN je za mene; ja se neću bojati;

Što mi čovjek može učiniti” Kakva strahovita potvrda vjere da je Bog na našoj strani (usp. Ps 16:8; 23:4; Iz 43:1-2). I ako je Bog na našoj strani, pobjeda je osigurana (usp. Ps 56:4.11). Božja prisutnost najveći je blagoslov!

▣ **“Što mi čovjek može učiniti”** Ovo je zaključak vjere vjernoga sljedbenika koji, Pismom i iskustvom, poznaje Gospodinovu prisutnost, skrb, opskrbu, i zaštitu (usp. Ps 56:4.11; 146:3; Heb 13:6).

118:7 “GOSPODIN je za mene među onima koji mi pomažu” Ovaj hebrejski idiom znači “Gospodin je naš vojni pobjednik” (usp. Ps 54:4). Zamisao o Bogu kao Ratniku (usp. Iz 59:17; Ef 6:10-12) značajna je onima koji nepravedno trpe progonoštvu za Njegovo Ime.

▣ **“Stoga ja ću gledati sa zadovoljstvom na one koji me mrže”** “One(i) koji me mrže” koji su prouzročili psalmistu “nevolju” u Psalmu 118:5, okruživali su ga u Psalmu 118:10-13.

Božja osuda je i eshatološka i ovozemaljska. Psalmist govori često o obrani i pravdi u ovome životu (usp. Ps 23:5; 37:34; 52:5-6; 54:7; 58:10; 59:10; 91:8; 92:11; 112:8).

118:8-9 “Bolje je uzeti utočište u GOSPODINU

Nego pouzdati se u čovjeka” Ovo je potvrda o prolaznosti ovozemaljske pomoći ali i o radosti te snazi vječnoga, iskupiteljskoga Boga (usp. 2. Ljet 32:7-8; Ps 108:12; 146:3; Iz 2:22; 30:1-3; 31:1-3; Jer 17:5-8).

AB (str. 157) tvrdi da je “čovjeka” (adam, BDB 9) u Psalmu 118:8 usporednica s “knezove” (BDB 622) i da su oni idiom za “svi ljudi” (tj. Ps 146:3).

Zabilježite uporabu četiri *Qal* INFINITIVNE GRAĐE:

1. uzeti utočište – BDB 340, KB 337 (dva puta)
2. pouzdati se – BDB 105, KB 120 (dva puta).

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 118:10-14

¹⁰Svi narodi okružiš me;

U ime GOSPODINOVO ja ću ih zasigurno pokositi.

¹¹Oni me okružiš, da, oni me okružiš;

U ime GOSPODINOVO ja ću ih zasigurno pokositi.

¹²Oni me okružiš kao pčele;

Oni bijahu ugašeni kao vatra od trnja;

U ime GOSPODINOVO ja ću ih zasigurno pokositi.

¹³Ti me pogurnu krvnički tako da ja bijah pao,

Ali GOSPODIN mi pomognu.

¹⁴GOSPODIN je moja snaga i pjesma,

I On je postao moje spasenje.

118:10-12 “Svi narodi okružiš me” Ovaj je izričaj bio tumačen na nekoliko različitih načina:

1. zbog mnogih smjerenja kroz ovaj Psalm i mnogih drugih Pisama, neki komentatori vide ovo kao upućivanje na razdoblje Izlaska
2. mnogi su komentatori pretpostavili da pojedinačni vidovi bolje odgovaraju razdoblju nakon izgnanstva s njegovom obnovom zidova Jeruzalema (usp. Neh 4:7.8)
3. drugi su pretpostavili kako ovo upućuje na eshatološki okvir gdje kraljevstva ovoga svijeta dolaze protiv Kraljevstva našega Boga i Njegova Krista (usp. Ps 2:2; Zah 14:2; Otk 19:11-21).

▣ **“U ime GOSPODINOVO ja ću ih zasigurno pokositi”** “Pokositi ih” (BDB 557, KB 555, *Hiphil* IMPERFEKT) je doslovno hebrejski izričaj upotrijebljen za okolnost. Zbog Mesijanskih suzvuka ovoga Psalma, neki vide ovo kao obraćenje poganskih naroda. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 2: Okvirni uvidi: YHWH-in vječni iskupiteljski naum. Međutim, u okviru, to izgleda mora biti njihovo uništenje, ne njihovo spasenje.

Ponovljena uporaba “ja” i “me” u Psalmu 118:10-13 podrazumijeva da je autor kralj. “Okružuju ga” označavalo bi opsjedanje Jeruzalema.

118:12 Ove dvije metafore izgleda podrazumijevaju bučno okruživanje Božjega naroda od anti-Boga, svjetovnih sila te njihovo potpuno i trenutačno uništenje. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 11:6b: Vatra.

118:13 “me pogurnu krvnički” Ovaj je izričaj pojačan u hebrejskome uporabom *Qal* INFINITIVNE GRAĐE i *Qal* GLAGOLA u PERFEKTU istoga korijena (BDB 190, KB 218).

AB (str. 158) vidi ovaj dio kao idiom za smrt, temeljeno na zamisli o “spoticanju” (usp. Ps 35:6; 36:12; 56:13; 116:8; također zabilježite NIDOTTE, tom 1, str. 933).

118:14 “GOSPODIN je moja snaga i pjesma,

I On je postao moje spasenje” Psalam 118:14 i 15 odražavaju pjesmu pobjede što je bila pjevana nakon prelaženja Crvenoga mora (usp. Izl 15:2a); isti navod nađen je u Knjizi proroka Izaije 12:2.

Za “snaga” vidjeti Knjigu Izlaska 15:2; Psalam 28:8; 46:1; 59:17; 81:1; Knjigu proroka Izaije 12:2b. Ovo je često korišteno u vojnome smislu, kao što je “spasenje /oslobođenje”.

Za “spasenje” vidjeti Posebnu temu u Psalmu 3:7: Spasenje (SZ-ni pojam).

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 118:15-18

¹⁵Zvuk radosna klicanja i spasenja je u šatorima pravednika;

Desna ruka GOSPODINA čini junački.

¹⁶Desna ruka GOSPODINA je uzvišena;

Desna ruka GOSPODINA čini junački.

¹⁷Ja neću umrijeti, nego živjeti,

I kazivati o djelima GOSPODINOVIM.

¹⁸GOSPODIN me je ukorio teško,

Ali On me nije predao smrti.

118:15 “Zvuk radosna klicanja” Vidjeti Knjigu Izlaska 15:6.12.

▣ “šatorima pravednika” Ovo je povijesno smjerenje (ili metafora za smrt) na razdoblje lutanja pustinjom, koje je uvijek bilo idealizirano u Izraelovim predajama kao udvaranje između Boga i Njegova naroda.

118:15-16 “Desna ruka GOSPODINA” Ovaj trostruko ponovljeni izričaj naglašava u antropomorfističkim pojmovima (vidjeti Posebnu temu u Ps 2:4-6: Bog opisan kao čovjek [jezik antropomorfizama]) snagu, prisutnost, i voljnost Boga da djeluje u korist Svoga naroda u vremenu kao i u vječnosti. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 7:3-5: Ruka (slikovito prikazano iz Knjige proroka Ezekielia).

Pojam “lijeva ruka” označava slabost i nikad nije upotrijebljen o Božjoj djelatnosti.

118:17 “Ja neću umrijeti, nego živjeti” Ovo može biti naglasak na nacionalnome preživljavanju ali upotrijebljeno u smislu pojedinca.

▣ “I kazivati o djelima GOSPODINOVIM” Ovo upućuje na usmenu hvalu u Hramu (usp. Ps 9:14). To je bio način izražavanja obojeg:

1. teologije o YHWH-i (usp. Izl 9:16; Ps 96:1-6)

2. osobnoga pouzdanja u YHWH-u (usp. Izl 10:2).

GLAGOL (BDB 707, KB 765, *Piel* IMPERFEKT) označava ponovna nabranja spasiteljskih YHWH-inih djela (usp. Ps 40:5; 73:28; 78:3.4; 79:13; 107:22). Ovo ponovno kazivanje o YHWH-inim djelima:

1. podučava naredni naraštaj o vjernim sljedbenicima (usp. Pnz 4:9.10; 6:7.20-25; 11:19; 31:13; 32:46)

2. evangelizira narode (usp. Pnz 4:6).

118:18 “GOSPODIN me je ukorio teško” Ovo podrazumijeva da će Božji narod, simboliziran ovdje kao pojedinac, proći kroz krajnje teška vremena zbog svoga grijeha i nevjere. To je također naglasak na činjenici kako je Bog u nadzoru povijesti. Ove se stvari ne događaju jednostavno bezrazložno, nego imaju povijesnu svrhu u kretanju prema konačnome zaključku i Božjoj pobjedi. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 2: Okvirni uvidi: YHWH-in vječni iskupiteljski naum.

Pojedinačni i skupni vid može biti vidljiv u:

1. uporabi dva JEDNINSKA IMPERFEKTA upotrijebljenih u KOHORTATIVNOME smislu u Psalmu 118:19.28

2. uporabi dva MNOŽINSKA KOHORTATIVA upotrijebljenih u Psalmu 118:24, zabilježite *Hiphil* MNOŽINSKI IMPERATIV u Psalmu 118:29.

Također zabilježite kako je “me je ukorio teško” INFINITIVNI APSOLUT i GLAGOL u PERFEKTU istoga korijena (BDB 415, KB 418), što označava jačinu (usp. isti oblik ali različit korijen u Ps 118:13).

Bog kori Svoju djecu (usp. Pnz 4:36; 8:5; 2. Sam 7:14; Job 5:17; 33:19; Ps 73:14; 94:12; 119:67.71.75; Izr 3:11-12; Jer 31:18; 1. Kor 11:32; Heb 12:5-11; Otk 3:19).

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 118:19-21

- ¹⁹Otvorite mi vrata pravednosti;
Ja ću ući kroz njih, ja ću davati zahvale GOSPODINU.
²⁰Ovo su vrata GOSPODINOVA;
Pravednost će ući kroz njih.
²¹Ja ću davati zahvale Tebi, jer Ti si mi odgovorio,
I Ti si postao moje spasenje.

118:19 “Otvorite mi vrata pravednosti” “Otvorite” (BDB 834, KB 986) je *Qal* IMPERATIV. Psalam 118:19-27 izgleda predlaže procesijski (moguće vojni) ophod od izvan grada Jeruzalema u unutarne područje Hrama. Psalam 118:19 ne upućuje na Hram, koji je posebice spomenut u Psalmu 118:26.27, nego na gradska vrata Jeruzalema.

118:20 “Pravednost će ući kroz njih” Ovo je uputa na procesijski ulazak u sveti prostor grada ili Hrama. Zabilježite čimbenik pravednosti nije samo nacionalan ili skupni, nego i pojedinačni (usp. Ps 15:1-2; 24:3-6; 26:6; 140:13; Iz 33:13-16). Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 1:5: Pravednost.

118:21 “I Ti si postao moje spasenje” Mora se zapamtiti da pojam “spasenje” (usp. Ps 118:14) u SZ-u govori o fizičkome oslobođenju. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 3:7: Spasenje (SZ-ni pojam).

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 118:22-29

- ²²Kamen što graditelji odbaciše
Postao je glavni ugaoni kamen.
²³To je GOSPODINOVO djelo;
Ono je čudesno u našim očima.
²⁴Ovo je dan što ga je GOSPODIN stvorio;
Hajdemo se veseliti i biti radosni u njemu.
²⁵O GOSPODINE, spasi, usrdno Te molimo;
O GOSPODINE, mi Te usrdno molimo, pošalji blagostanje!
²⁶Blagoslovljen je onaj koji dolazi u ime GOSPODINOVO;
Mi smo te blagoslovili iz doma GOSPODINOVA.
²⁷GOSPODIN je Bog, i On nam je dao svjetlo;
Privežite blagdansku žrtvu s užadi na rogove žrtvenika.
²⁸Ti si moj Bog, i ja dajem zahvale Tebi;
Ti jesi moj Bog, ja Te veličam.
²⁹Dajte zahvale GOSPODINU, jer On je dobar;
Jer Njegova dobrota je vječna.

118:22 “Kamen što graditelji odbaciše” Ovo je očito upotrijebljeno u smislu paradoksa. Ovdje to izgleda upućuje na nacionalno odbacivanje. Ali mi iz života Kristova razumijemo kako je to pojedinačno bilo ispunjeno u Njemu. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 104:5: Ugaoni kamen.

▣ **“Postao je glavni ugaoni kamen”** Ovo je izgleda uputa na Mesiju (vidjeti Posebnu temu u Ps 2:2: Mesija), korišteno u Knjizi proroka Izaije 28:16. To također govori o odbacivanju Mesije i prividni poraz Božje svrhe (tj. Golgota).

118:23 “To je GOSPODINOVO djelo;

Ono je čudesno u našim očima” Božji načini su toliko drukčiji od naših načina (usp. Iz 55:9-11). Nitko nije očekivao da će Mesija biti utjelovljeni Bog. Nitko nije očekivao Njegovo zamjensko pomirenje (usp. Iz 53; Mk 10:45; 2. Kor 5:21). Ali to je bio predodređeni Božji naum (usp. Djela 2:23; 3:18; 4:28). Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 2: Okvirni uvidi: YHWH-in vječni iskupiteljski naum.

118:24 “Ovo je dan što ga je GOSPODIN stvorio;

Hajdemo se veseliti i biti radosni u njemu” Bog je u nadzoru povijesti (i skupne i pojedinačne)! Ono što izgleda kako je duhovna propast često se okrene u ogromnu duhovnu pobjedu!

Preporučan knjigu od Hannah Whithall Smith, *The Christian's Secret of a Happy Life*.

▣ Za “dan” vidjeti Posebnu temu u Psalmu 20:1: Dan (*yom*).

118:25 “O GOSPODINE, spasi” Ovo je pojam “hosana”, što je bio govoren o Isusu kod pobjedničkoga ulaska u Jeruzalem tijekom zadnjega dana Njegova zemaljskoga života (usp. Mt 21:42.45). Koja god povijesna okolnost ovoga Psalma bila, on je postao uporabom u prvome stoljeću rabinskoga judaizma kao obred dobrodošlice za hodočasnike koji su ulazili u grad za Pashu. Međutim, kad se pojavio Isus, oni su uzeli to što je bilo godišnje pozdravljanje i učinili posve osobnim za Njega.

Ovaj stih započinje s dva IMPERATIVA:

1. spasi – BDB 446, KB 448, *Hiphil*
2. pošalji blagostanje – BDB 852 II, KB 1026, *Hiphil*.

U SZ-noj teologiji (tj. “dva puta”, usp. Pnz 30:15.19; Ps 1), Božje oprostjenje i prihvaćanje bili su učinjeni vidljivima kroz blagostanje. Međutim, ovo dokazuje kako to nije uvijek bio slučaj (usp. Job, Ps 73).

118:26 “Blagoslovljen je onaj koji dolazi u ime GOSPODINOVO” Uporaba ovoga izričaja u NZ-u stavlja mesijanski vid ovome aleluja Psalmu (usp. Mt 21:9; 23:39; Mk 11:9; Lk 13:35; 19:38; Iv 12:13). Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 2:2: Mesija.

118:27

NASB, NRSV, TEV, JPSOA “GOSPODIN je Bog”
NKJV “Bog je GOSPODIN”

Ne postoji GLAGOL, samo *El* (BDB 42) i *YHWH* (BDB 217). Ovaj isti oblik pojavljuje se u Psalmu 85:9. Ista složenica bez GLAGOLA također je u Psalmu 118:28, *El* (doslovno “Moj *El*”) i ZAMJENICA (BDB 61).

Božanstvo Izraela bilo je poznato po nekoliko imena:

1. neka su se razvila kroz povijest
2. neka su bila naslovi poganskih bogova primijenjenih na Izraelova Boga
3. neka obilježavaju različite vidove Njegova bivstva
4. neka su poetske usporednice za književne svrhe.

▣ “On nam je dao svjetlo” Postojalo je nekoliko tumačenja:

1. Božja osobna prisutnost – Psalam 89:15; 90:8
2. Božje otkrivenje:
 - a. Pismo – Psalam 19:8; 36:9; 119:105; Knjiga proroka Izaije 51:4
 - b. Mesija – Knjiga proroka Izaije 49:6; Mihej 7:8; Evanđelje po Ivanu 1:9; 3:19-21; 12:35-36;
 1. Ivanova poslanica 2:8
3. Božji blagoslov – Knjiga Brojeva 6:25
4. *Šekina* Oblak Izlaska – Knjiga Izlaska 13:21-22; 14:20
5. Božja pomična kočija prijestolja – Knjiga proroka Ezekielia 1:4.27.

▣ “Privežite blagdansku žrtvu s užadi na rogove žrtvenika” Ovo je vrlo teški hebrejski izričaj i bio je razumjet na nekoliko različitih načina:

1. “povežite zajedno hodočasnike” – ovo uključuje ispravak teksta temeljeno na Svicima s Mrtvoga mora
2. “s grančicama u svojim rukama uzdignutima u procesiji” – ovo je prijevod Jeruzalemske Biblije (JB) i NIV; to izgleda upućuje na SZ-no smjerenje o grančicama /mladicama korištenima na Blagdan sjenica (usp. Lev 23:40). Pojam “užadi” može biti upotrijebljen za grančice (usp. Ez 19:11; 31:3.10.14)
3. “donesite žrtvu dolje do rogova žrtvenika” – ovo izgleda najbolje odgovara okviru, a pojam “privežite” može biti nađen u ovome suzvuku u Knjizi o Sucima 15:13; 16:11; Knjizi proroka Ezekielia 3:25

4. zamisao žrtve izgleda da je preuzet s Kristovim zamjenskim pomirenjem (tj. Iz 52:13 - 53:12), na što smjera Masoretski tekst Knjige proroka Malahije 2:3. Rogovi žrtvenika trebali su biti najsvetije mjesto žrtvenika po kojem je bila razlivena krv žrtve (usp. Izl 27:2; 30:10; Lev 4:7.18.25.30.34; 8:15; 9:9; 16:18).

118:28-29 Ovaj Psalam završava kao što i započinje, s Blagdanom zahvala (tj. BDB 392, KB 389, *Hiphil* IMPERATIVI) Bogu za to što On jeste, što je On učinio, i što će On učiniti u korist Svojih vjernih sljedbenika.

PITANJA ZA RASPRAVU

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. Sad to ne morate prepustiti komentatoru.

Ova pitanja za raspravu predviđena su da vam pomognu promišljati kroz glavne teme ovoga odjeljka Knjige. Ona su napravljena da budu misaono-nametljiva, ne konačna.

1. Popišite sve blagoslove što nam je Bog dao u ovome Psalmu.
2. Zašto mnogi znanstvenici misle kako se ovaj Psalam pjeva naizmjenice?
3. Kako je narod poosobljen u kralju i kasnije u Mesiji?
4. Objasnite Mesijanske dijelove Psalma 118:22 i 26, kako se oni uklapaju u drevni Izrael i kako se oni uklapaju u Kristov život.
5. Kojemu prijevodu Psalma 118:27 se daje prednost? Što su njegove implikacije na život i službu Isusa iz Nazareta?

PSALAM 119

PODJELA NA ODLOMKE U SUVREMENIM PRIJEVODIMA

NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB
promišljanja i molitve povezane s Božjim Zakonom <u>MT nema uvod</u>	promišljanja o izvrsnostima Riječi Božje	promišljanja o Zakonu Božjem	Zakon GOSPODINOV	u hvali Božanskoga Zakona
119:1-8 <i>(Alef)</i>	119:1-8	119:1-8	119:1-8 poslušnost Zakonu GOSPODINOVU	119:1-8
119:9-16 <i>(Bet)</i>	119:9-16	119:9-16	119:9-16 radost u Zakonu GOSPODINOVU	119:9-16
119:17-24 <i>(Gimel)</i>	119:17-24	119:17-24	119:17-24 odluka o poslušnosti Zakonu GOSPODINOVU	119:17-24
119:25-32 <i>(Dalet)</i>	119:25-32	119:25-32	119:25-32 molitva za razum	119:25-32
119:33-40 <i>(He)</i>	119:33-40	119:33-40	119:33-40 Zakon GOSPODINOV dostojan pouzdanja	119:33-40
119:41-48 <i>(Vau)</i>	119:41-48	119:41-48	119:41-48 povjerenje u Zakon GOSPODINOV	119:41-48
119:49-56 <i>(Zajin)</i>	119:49-56	119:49-56	119:49-56 odanost Zakonu GOSPODINOVU	119:49-56
119:57-64 <i>(Het)</i>	119:57-64	119:57-64	119:57-64 vrijednost Zakona GOSPODINOVOG	119:57-64
119:65-72 <i>(Tet)</i>	119:65-72	119:65-72	119:65-72 pravda Zakona GOSPODINOVOG	119:65-72
119:73-80 <i>(Jod)</i>	119:73-80	119:73-80	119:73-80 molitva za oslobođenje	119:73-80

119:81-88 (Kaf)	119:81-88	119:81-88	119:81-88 vjera u Zakon GOSPODINOV	119:81-88
119:89-96 (Lamed)	119:89-96	119:89-96	119:89-96 ljubav za Zakon GOSPODINOV	119:89-96
119:97-104 (Mem)	119:97-104	119:97-104	119:97-104 svjetlo iz Zakona GOSPODINOVA	119:97-104
119:105-112 (Nun)	119:105-112	119:105-112	119:105-112 sigurnost u Zakonu GOSPODINOVU	119:105-112
119:113-120 (Samek)	119:113-120	119:113-120	119:113-120 poslušnost Zakonu GOSPODINOVU	119:113-120
119:121-128 (Ajin)	119:121-128	119:121-128	119:121-128 žudnja za poslušnošću Zakonu GOSPODINOVU	119:121-128
119:129-136 (Pe)	119:129-136	119:129-136	119:129-136 pravičnost Zakona GOSPODINOVA	119:129-136
119:137-144 (Sade)	119:137-144	119:137-144	119:137-144 molitva za oslobođenje	119:137-144
119:145-152 (Kof)	119:145-152	119:145-152	119:145-152 molba za pomoć	119:145-152
119:153-160 (Reš)	119:153-160	119:153-160	119:153-160 predanost Zakonu GOSPODINOVU	119:153-160
119:161-168 (Šin)	119:161-168	119:161-168	119:161-168 molitva za pomoć	119:161-168
119:169-176 (Tau)	119:169-176	119:169-176	119:169-176	119:169-176

ČITANJE KRUG TRI (vidi str. xv.)

SLIJEĐENJE IZVORNE AUTOROVE NAKANE NA RAZINI ODLOMKA

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. To ne smijete prepustiti komentatoru.

Pročitajte odlomak odjednom. Odredite subjekte (čitanje kruga #3, str. xv., kao gore). Usporedite vašu podjelu subjekta s pet prijevoda navedenih gore. Podjela na odlomke nije nadahnuta, ali ona je ključ za slijeđenje izvorne autorove nakane, što je srce tumačenja. Svaki odlomak ima jedan i samo jedan subjekt.

1. Prvi odlomak
2. Drugi odlomak
3. Treći odlomak
4. I tako dalje.

OKVIRNI UVIDI

I. Uvodna izjava

Kao onome koji ljubi Bibliju i proveo je svoj život u njenome proučavanju, ovaj je Psalam osobito blago (kao Ps 19). Biblija, Božja pisana riječ, omogućila mi je doći do spoznaje Božje Žive Riječi, Isusa (usp. Iv 1:1-14; Fil 2:6-11; Kol 1:13-16; Heb 1:2-3). Iluminacija Duha omogućila mi je raditi kao što je radio Ezra (Ezra 7:10). Psalam 119 bio mi je uistinu:

- A. blagoslov, Psalam 119:1
- B. način života vjere, Psalam 119:1-2
- C. svjetiljka mojoj nozi i svjetlo mojoj stazi, Psalam 119:105.

Preporučam vam ga s velikom radošću, mirom, i nadom kako će on učinkovito proizvesti:

- A. čežnju za proučavanjem Biblije
- B. čežnju za življenjem Biblije
- C. dublji osobni odnos s Trojedinim Bogom.

Još jedno objašnjenje o tome kako sam pristupio ovome podugačkome Psalmu. On je toliko dug i ponavljajući da sam odlučio baviti se svakom stavkom (tj. svakim uzastopnim slovom hebrejskoga alfabeta). Pokušao sam se baviti s jedinstvenošću svake jedinice a ne raditi sveukupni sažetak.

II. Povijesna okolnost

- A. Arapski prijevod navodi Davida kao autora.
- B. Dahood, u *Anchor Bible Commentary*, tvrdi kako je ujedinjen monarhijski (Šaul – Salomon) nadnevak vrlo moguć. Do toga dolazi:
 1. uspoređivanjem ovoga Psalma s njegovim prijevodom nađenim među Svicima s Mrtvoga mora i
 2. ovaj Psalam sadrži mnoge elemente pred-izgnanstva.
- C. Leupold vidi okolnost kao prije-izgnanstva (Ezra, Nehemija, Hagaj, Malahija). On to temelji na:
 1. poteškoćama povezanim s ponovnim naseljavanjem i progonstvom spomenutima toliko često u Psalmima
 2. izostanak ikojega spominjanja žrtvenoga sustava prouzročio mu je vjerovati da izostanak Hrama i njegovih obreda, istovremeno s proširenjem proučavanja Biblije na prvome mjestu, odgovara najbolje ranoj okolnosti nakon-izgnanstva.

- D. Povod za ovaj Psalam je radost (usp. Ps 119:14.16.24.35.47.70.77.92.111.143.162.174) i pouzdanje u Boga i Njegovu otkrivenu istinu usred prognošta. Ova spoznaja donosi mir i postojanost.

III. Književni dijelovi

- A. Ovaj je, kao Psalmi 9 - 10; 25; 34; 37; 111; 112; i 145, akrostih temeljen na dvadeset i dva slova hebrejskoga alfabeta. Ovaj isti oblik nađen je u Izrekama 31:10-31 i u prva četiri poglavlja Tužaljki. To je najdulji i najrazvijeniji akrostih u Bibliji. Svako hebrejsko slovo započinje osam stihova.
- B. Postoji ponavljana tema u svakome stihu ovoga Psalma povezana s Božjim poučavanjima čovječanstva. Autor koristi nekoliko istoznačnica za Zakon (vidjeti posebnu temu u Ps 1:2: Pojmovi za Božje otkrivenje[korišteni u Ponovljenome zakonu i Psalmima], usp. Ps. 19:7-9):
1. Zakon – upotrijebljeno 25 puta
 2. svjedočanstva – upotrijebljeno 23 puta
 3. propisi – upotrijebljeno 21 puta
 4. odredbe – upotrijebljeno 20 puta
 5. zapovijedi – upotrijebljeno 22 puta
 6. sudovi – upotrijebljeno 23 puta
 7. Riječ – upotrijebljeno 24 puta
 8. riječi – upotrijebljeno 19 puta
 9. put – upotrijebljeno 13 puta
 10. istina ili vjernost – upotrijebljeno 5 puta
 11. pravednost – upotrijebljeno 14 puta.
- C. Kimchiove (tj. židovski komentator, 1160.-1235. godine) odredbe istoznačnica upotrijebljenih za Božje otkrivenje čovjeku:
1. Zakon – “to je bilježenje dužnosti i kako one moraju biti izvršene”
 2. svjedočanstva – “propisi što su za svjedočanstvo ili saveznu komunikaciju”
 3. propisi – upotrijebljeni “propisi čiji razlog uči da su, kao što su i bili, pohranjeni u našoj naravi”
 4. odredbe – “propisi čiji razlog nije poznat”
 5. sudovi – “sudovi što prolaze između čovjeka i njegova bližnjeg”
 6. put – “put je vladavina na kojem je Pismo temeljeno”.
- D. Božje otkrivenje i Božja Osoba povezani su u ovome Psalmu. Znati Božje otkrivenje jeste znati Njega. Prionuti uz Božje otkrivenje jeste prionuti uz Njega (tj. usporediti Ps 119:31a s Pnz 10:20).

PROUČAVANJE RIJEČI I IZRIČAJA

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 119:1-8 (Alef)

¹Kako su blagoslovljeni oni čiji je put nedužan,
Koji hodaju po Zakonu GOSPODINOVU.

²Kako su blagoslovljeni oni koji čuvaju Njegova svjedočanstva,
Koji traže Njega sa svim *svojim* srcem.

³Oni isto tako ne čine nepravednost;
Oni hodaju po Njegovim putovima.

⁴Ti si dosudio Svoje propise,
Da *ih* čuvamo brižno.

⁵O da moji putovi mogu biti utvrđeni
Da čuvaju Tvoje odredbe!

**⁶Onda ja neću biti posramljen
 Kad se budem obazirao na sve Tvoje zapovijedi.
⁷Ja ću dati hvale Tebi s čestitošću srca,
 Kad naučim Tvoje pravedne sudove.
⁸Ja ću držati Tvoje odredbe;
 Nemoj me napustiti posve!**

119:1 Ova kitica opisuje “blagoslovljene” (BDB 80, usp. Ps 1:1, vidjeti Posebnu temu u Ps 94:12-16: Blagoslov [GLAGOL, BDB 138; IMENICA, BDB 139 (SZ)]):

1. oni čiji je put (tj. način života) nedužan (vidjeti Posebnu temu u Ps 18:20-24: Bespriječnost, nevinost, nedužnost, bez prigovora), Psalam 119:1a
2. oni koji hodaju po Zakonu Gospodinovu – drugi način govorenja o načinu života poslušnosti, Psalam 119:1b.3b
3. oni koji čuvaju Njegovo svjedočanstvo, Psalam 119:2a
4. oni koji traže Njega sa svim svojim srcem; Psalam 119:2b (vidjeti Posebnu temu u Ps 4:7: Srce), usp. Psalam 9:10; 14:12 (i oni traže Njegov Zakon, Ps 119:45.94.155)
5. oni ne čine nepravednost, Psalam 119:3a
6. oni drže Božji Savez, Psalam 119:4b.5b.8b
7. oni drže Njegove odredbe, Psalam 119:8a.

Zabilježite naglasak na poznavanju Božjega otkrivenja i onda držanje toga! Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 103:18: Čuvati /održavati (iz Ponovljenoga zakona 5:10).

▣ Postoji nekoliko pojmova što opisuju Božje otkrivenje (vidjeti Posebnu temu u Ps 1:2: Pojmovi za Božje otkrivenje [korišteni u Ponovljenome zakonu i Psalmima]):

1. Zakon (BDB 435), Psalam 119:1b
2. svjedočanstva (BDB 730), Psalam 119:2:a
3. putovi (BDB 202), Psalam 119:3b.5a
4. propisi (BDB 824), Psalam 119:4a
5. odredbe (BDB 349), Psalam 119:5b.8a
6. zapovijedi (BDB 846), Psalam 119:6b
7. sudovi (BDB 1048), Psalam 119:7b.

Isto tako, svaki stih u ovome dugome akrostih Psalmu spominje jedan od ovih navedenih pojmova (ili nekoliko drugih, kao “riječ” u Ps 119:9.11.16, ili “uredbe”, Ps 119:13.30.39.43.52.62.75.84.102.106.120.137.147.149.156.160.164.175).

119:2 “čuvaju” Ovo je ključni vid pobožnoga življenja. Upotrijebljen je za nekoliko stvari:

1. držati odredbe – Psalam 119:2.22.129
2. držati odredbe /naredbe – Psalam 119:33.34.145
3. držati propise – Psalam 119:56.69.100
4. držati zapovijedi – Psalam 119:115
5. držati Zakon – Psalam 119:34.

▣ “**sa svim svojim srcem**” Ključna je potpuna posvećenost (usp. Pnz 4:29; 6:5; 10:12; 11:13; 13:3; 30:2). Ovo postaje idiom za potpuno pokoravanje YHWH-i i Njegovoj volji. David je imao srce kao ovo, kao što je imao i Salomon sve do svoje starosti! Posvećenje u jednome trenutku nečijega života nije dovoljno! David je griješio ali on se pokajao. Održavanje odnosa je ključ, a ne bezgrješnost (usp. 1. Iv 1:9).

119:6 “ja neću biti posramljen” U Drevnome Bliskom Istoku “sram” je imao:

1. unutarnji vid – osjećaji srama kod bivanja javno poniženim, osjećaj odbačenosti od obitelji i prijatelja, gubljenja ugleda
2. vanjski vid – bivanje siromašnim, nemoćnim
3. religijski vid – odbačenost od YHWH, usp. Psalam 25:20; 31:1; 71:1; 119:6.31.46.80.

Često Psalmi mole Boga neka “posrami” neprijatelje (usp. Ps 35:4; 70:2; 71:13; 86:17; 119:78; također zabilježite Mt 10:33; Mk 8:38; Lk 12:9).

119:8 “Nemoj me napustiti posve” Ovaj GLAGOL (BDB 736, KB 806, *Qal* IMPERFEKT upotrijebljen u ZAPOVJEDNOME smislu) ponovljeni je vapaj YHWH-i (usp. Ps 38:21; 71:9.18). Nemoj biti daleko, ili ostaviti me mojim vlastitim sredstvima!

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 119:9-16 (Bet)

⁹Kako može mladi čovjek držati svoj put čistim?

Držanjem *njega* prema Tvojim riječi.

¹⁰Sa svim svojim srcem ja sam tražio Tebe;

Nemoj mi dopustiti udaljiti se od Tvojih zapovijedi.

¹¹Tvoju riječ ja sam pohranio u svome srcu,

Kako ne bih griješio protiv Tebe.

¹²Blagoslovljen si Ti, o GOSPODINE;

Uči me Svojim odredbama.

¹³Sa svojim usnama ja sam kazivao o

Svim uredbama Tvojih usta.

¹⁴Ja sam se radovao na putu Tvojih svjedočanstava,

Isto toliko kao u svim bogatstvima.

¹⁵Ja ću promišljati o Tvojim propisima

I cijeniti Tvoje putove.

¹⁶Ja ću uživati u Tvojim odredbama;

Ja neću zaboraviti Tvoju riječ.

119:9 “mladi čovjek” Autor Psalma 119 često izražava potrebu za “mladim” sljedbenicima da održe svoje pobožno življenje.

Čisti put određen je kao čuvanje Božjega otkrivenja (tj. riječi). To zahtijeva neprekidno “držanje /čuvanje” (BDB 1036, KB 1581).

119:10 “Sa svim svojim srcem” Vidjeti bilješku u Psalmu 119:2b.

▣ “ja sam tražio Tebe” Ovaj GLAGOL (BDB 205, KB 233) korišten je često u ovome Psalmu (usp. Ps 119:2.10.45.94.155). On obilježava marljiv život molitve, proučavanja, i štovanja.

▣ “udaljiti se” Ovaj GLAGOL (BDB 993, KB 1413, *Hiphil* IMPERFEKT upotrijebljen u ZAPOVJEDNOME smislu) nađen je u negativnoj izjavi u Psalmu 119:21.118. Upotrijebljen je samo tri puta u Psalmima, ali šest puta u Izrekama. Bio je korišten o “nehotimičnim grijesima” u Levitskome zakoniku 4:13; Knjizi Brojeva 15:22. Budite pozorni o “tome” što uzrokuje da vjerni sljedbenici skreću svoje oči od jasno označenih YHWH-inih putova.

119:11 “Tvoju riječ ja sam pohranio u svome srcu” Ovo izražavanje upotrijebljeno je za Marijin odaziv poruci anđela (usp. Lk 2:19.51). Božja riječ neizrecivo je dragocjena (usp. Ps 19:10; 119:14b). Je li vam vaša Biblija dragocjena? Čitate li je, proučavate, i učite li o njoj /iz nje druge (usp. Ezra 7:10)?

Ovaj GLAGOL (BDB 860, KB 1049, *Qal* PERFEKT) doslovno je “skriti” i to je idiom za pamćenje Božje riječi (usp. Job 23:12; Izr 2:1; 7:1).

119:12 “Uči me” Ovo je *Piel* IMPERATIV (BDB 540, KB 531). Korišten je često u Psalmu 119 (usp. 119:7.12.26.64.66.68.71.73.99.108.124.135.171). Istina ne dolazi od ljudskoga napora nego od:

1. Duha Božjega
2. Božjega otkrivenja
3. osobne predanosti Bogu
4. marljivoga proučavanja
5. osobne primjene.

119:13 Ovaj redak poezije podrazumijeva okolnost štovanja u Hramu.

119:14 Za vjernoga sljedbenika Božja su otkrivenja ono najvrjednije na Zemlji (usp. Ps 19:10; 119:72;127; Izr 8:10.11.19).

119:15 Ovaj stih ima dva KOHORTATIVA:

1. promišljati – BDB 967, KB 1319, *Qal*, usp. Psalam 119:23.27.48 (dva puta).78.148. Promišljanje o Božjoj riječi započinje Knjigu Psalama (usp. Ps 1:2). Ovo promišljanje slikovito je prikazano u Ponovljenome zakonu 6:6-9
2. cijeniti – BDB 613, KB 661, *Hiphil*, usp. Psalam 119:6.15.18.

Ovo dvoje podrazumijeva marljivo proučavanje! To uzima vrijeme, napor, predanost, i planiranje rasporeda! Vidjeti Tečaj tumačenja Biblije *online* na www.freebiblecommentary.org.

119:16 “**Ja ću uživati**” BDB 1044, KB 1613, *Hithpalpel* IMPERFEKT, usp. Psalam 119:24.35.47.70.77.92.143.174.

▣ “**Ja neću zaboraviti**” BDB 1013, KB 1489, *Qal* IMPERFEKT, negativan, usp. Psalam 119:61.83.93.109.141.153.176 (završni redak Ps 119).

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 119:17-24 (Gimel)

- ¹⁷**Budi dobrotiv sa Svojim slugom,
Kako bih mogao živjeti i držati Tvoju riječ.**
- ¹⁸**Otvori moje oči, kako bih mogao motriti
Predivne stvari iz Tvoga zakona.**
- ¹⁹**Ja sam stranac na zemlji;
Nemoj skriti Svoje zapovijedi od mene.**
- ²⁰**Moja duša skršena je sa žudnjom
Za Tvojim uredbama u svako doba.**
- ²¹**Ti ukori ohologa, prokletoga
Koji se udaljuje od Tvojih zapovijedi.**
- ²²**Oduzmi sramotu i prezir od mene,
Jer ja čuvam Tvoja svjedočanstva.**
- ²³**Čak i da knezovi sjede i govore protiv mene,
Tvoj sluga promišlja o Tvojim odredbama.**
- ²⁴**Tvoja su svjedočanstva također moj užitak;
Ona su moji savjetnici.**

119:17 Zabilježite da psalmist moli Boga za blagoslov (tj. “Budi milostiv”, BDB 168, KB 197, *Qal* IMPERATIV) kako bi mu pomogao da bude bolji “sluga [slugom]” (BDB 713):

1. kako bih mogao – BDB 310, KB 309, *Qal* IMPERFEKT upotrijebljen u KOHORTATIVNOME smislu
2. kako bih mogao držati Tvoju riječ – BDB 1036, KB 1581, *Qal* KOHORTATIV.

Blagoslovi nisu za osobnu uporabu ili udobnost nego za jače, dublje, i povećano Božje djelo na Zemlji.

▣ “**Tvoju riječ**” Vidjeti bilješku u Psalmu 119:1 i Posebnu temu u Psalmu 1:2: Pojmovi za Božje otkrivenje (korišteni u Ponovljenome zakonu i Psalmima).

119:18 Isti svjetonazor kako Bog mora osposobiti Svoje sluge izražen je u ovome stihu. Nitko ne može vidjeti (doslovno “otkriti”, BDB 162, KB 161, *Piel* IMPERATIV) ili razumjeti Božju volju i putove bez Njegove pomoći. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 66:5: Prosvjetljenje.

▣ “**Predivne stvari**” Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 9:1: Čudesne stvari (פלא).

▣ “**Tvoga zakona**” Vidjeti bilješku u Psalmu 119:1.

119:19 “Ja sam stranac na zemlji” Ovo je svjetonazor vjernoga sljedbenika. Pad Knjige Postanka 3 preobrazio je ovu planetu u mjesto privremenoga boravišta i hodočašća (usp. 1. Ljet 29:15; Ps 119:54; Heb 11:13-16). Mi žudimo za dubokim zajedništvom s našim Stvoriteljem, zajedništvom za kojeg smo stvoreni (usp. Post 1:26.27; 3:8). Ovaj svijet nije više naš dom!

Metafora o “stranac /gost” (BDB 158) dolazi iz YHWH-ine riječi Abrahamu o njegovu potomstvu koje će biti stranci u Egiptu (usp. Post 15:13). Abraham je prozvao sâm sebe tim pojmom u Knjizi Postanka 23:4. To postaje imenom za jednoga od Mojsijeva sina u Knjizi Izlaska 2:22. Izraelcima je bilo rečeno neka daju pravdu i milosrđe “strancima /tuđincima” jer su oni jednom bili isto to (usp. Izl 23:9). Za Abrahama je bilo rečeno da je čekao na grad Božji (usp. Heb 11:10). To upozorava na ono izvan ovoga života. YHWH želi dijeliti vječnost sa Svojim vjernim sljedbenicima!

▣ **“Nemoj skriti Svoje zapovijedi od mene”** grijeh je prouzročio duhovnu sljepoću (usp. 1. Kor 13:12). Biblija prepoznaje dvije vrste duhovne sljepoće:

1. Bogom-nametnutu (vidjeti Posebnu temu dolje: Bog je otvrdnuo)
2. samo-nametnutu (tj. Iv 9:13-41).

POSEBNA TEMA: BOG JE OTVRDNUO

Ovaj prividan paradoks postao je teološki sukob između natjecateljskih teoloških sustava:

1. Božja suverenost nasuprot ljudske slobodne volje
2. Augustin nasuprot Pelagija
3. Calvin nasuprot Arminija.

Za mene obje su biblijske istine. Objе istine moraju biti držane u teološkoj napetosti. Zamisao “Saveza” drži ih zajedno. Bog uvijek dolazi prvi, postavlja raspored, te poziva palo čovječanstvo (tj. Iv 6:44.65), ali mi smo odgovorni za naše odabire (tj. Iv 1:12; 3:16). Ljudska odgovornost i njene posljedice upravljaju ljudskom slobodom (tj. duševne sposobnosti)! Moralna djelovanja temeljena su na stvarnim odabirima. Pisma potvrđuju obje istine (tj. teološki polovi)!

Promotrite Božju suverenost: “Ja sam započeo predavati” i ljudsku slobodnu volju: “počni osvajati, kako bi mogao posjedovati zemlju”!

Zasigurno je moguće da je ova teološka poteškoća za nas iskazana na našem nerazumijevanju drevnih hebrejskih teoloških idioma. Izraelov jedinstven monoteizam zahtijeva njegovu obranu na svim točkama. YHWH-ino uzrokovanje svega bio je hebrejski način potvrđivanja monoteizma. Ništa se ne događa samo tako. Postoji jedan i samo jedan uzrok – YHWH.

Tekstovi što ovo potvrđuju suvremenicima su prouzročili:

1. pripisati Bogu zlo
2. potvrditi iskonski oblik suverenosti Bogu.

119:20 Istinski vjerni sljedbenik traži Boga i Njegovu riječ s prostodušnom marljivošću!

GLAGOL “skršena” (BDB 176, KB 203, *Qal* PERFECT) pojavljuje se jedino ovdje i u Tužaljka 3:16. Riječ “žudnjom” (BDB 1060) pojavljuje se jedino ovdje.

▣ **“duša”** Ova “duša” žudi za YHWH-om (usp. Ps 42:2; 63:2; 119:81; 143:6). Za raspravu o pojmu *nefeš* (BDB 659) vidjeti bilješku o Knjizi Postanka 35:18 *online* na www.freebiblecommentary.org.

119:21 Nevjerni su opisani kao:

1. oholi (tj. oni koji su znali ali su odabrali pobuniti se) – BDB 267, usp. Psalam 86:14; 119:51.69.78.85.122
2. prokleti – BDB 76, KB 91
3. koji se udaljuju od Božje zapovijedi – BDB 993, KB 1413.

119:22 “Oduzmi sramotu i prezir” GLAGOL (doslovno “odvaljati”, BDB 164, KB 193, *Qal* IMPERATIV) je molitva za oprostenje:

1. sramote – BDB 357, usp. Psalam 69:19.20
2. prezira – BDB 100 II, usp. Psalam 123:3-4.

Razlog zašto bi Bog trebao oprostiti jeste taj što psalmist čuva Njegove zapovijedi (tj. dva puta, usp. Pnz 30:15.19).

Postoji neka raspra među znanstvenicima kao ona iz kojega hebrejskoga korijena GLAGOL Psalma 119:22a dolazi:

1. razotkriti – (doslovno “ogoliti”, הלה, BDB 164 [MT])
2. odvaljati – הלה , BDB 164 II iz Knjige o Jošui 5:9; Psalam 22:9.

119:23-24 “Čak i da knezovi sjede i govore protiv mene” Ova uporaba “knezovi” (BDB 978, usp. Ps 118:9) podrazumijeva:

1. psalmistu kao bogatoga, snažnoga vođu, moguće kralja
2. postoji napetost unutar narodnoga vodstva.

Međutim, s bijesnom bukom psalmist se usredotočuje na istinu i obećanja Božjega otkrivenja. Istinski mir i postojanost može biti nađeno jedino u Njemu, ne u okolnostima ili prolaznome ugledu, snazi, bogatstvu, ili položaju.

Pešita prevodi “knezovi” (BDB 978, usp. Ps 119:161) kao “bezbožan” ili “zao čovjek”, koji uklanja svaki nagovještaj psalmistova položaja kao vođe.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 119:25-32 (Dalet)

- ²⁵**Moja duša prijanja k prašini;
Ponovno me oživi prema Svojoj riječi.**
- ²⁶**Ja sam govorio o svojim putovima, i Ti si mi odgovorio;
Uči me Svojim odredbama.**
- ²⁷**Učini da razumijem put Tvojih propisa,
Tako ću ja promišljati o Tvojim čudesima.**
- ²⁸**Moj duša plače zbog tuge;
Ojačaj me prema Svojoj riječi.**
- ²⁹**Ukloni krivi put od mene,
I milostivo mi daruj Svoj zakon.**
- ³⁰**Ja sam odabrao vjeran put;
Postavio sam Tvoje uredbe pred sebe.**
- ³¹**Držim se Tvojih svjedočanstava;
O GOSPODINE, nemoj me posramiti!**
- ³²**Ja ću trčati putem Tvojih zapovijedi,
Jer Ti ćeš uvećati moje srce.**

119:25 Prvi redak daje postojeću okolnost psalmiste (usp. Ps 44:25). On osjeća kako je blizu smrti, je li od bolesti ili pobune nije navedeno, ali Psalam 119:23 podrazumijeva sudsku dramu (premda zbog akrostih građe Psalma, neizvjesno je je li književni okvir ili ritam vodeći čimbenik).

Psalmist ima nizove molitvenih zahtjeva:

1. ponovno me oživi prema Svojoj riječi, Psalam 119:25b – BDB 310, KB 309, *Piel* IMPERATIV, usp. Psalam 119:37.40.88.93.107.149.154.156.159. To može značiti:
 - a. obraniti
 - b. ponovno oživjeti
2. uči me Svojim odredbama, Psalam 119:26b – BDB 540, KB 531, *Piel* IMPERATIV, usp. Psalam 119:12.26.64.68.108.124.135.171
3. učini da razumijem put Tvojih propisa, Psalam 119:27a – BDB 106, KB 122, *Hiphil* IMPERATIV, usp. Psalam 119:34.73.125.144.169
4. ojačaj me prema Svojoj riječi, Psalam 119:28b – BDB 827, KB 1086, *Piel* IMPERATIV. BDB predlaže da GLAGOL u *Piel* znači:
 - a. ispuniti, u Psalmu 119:106
 - b. potvrdi, ovdje
5. ukloni krivi put od mene, Psalam 119:29a – BDB 693, KB 747, *Hiphil* IMPERATIV. “Krivi put” je izravna suprotivost “vječnome putu” Psalma 139:24
6. milostivo mi daruj Svoj Zakon, Psalam 119:29b – BDB 335, KB 334, *Qal* IMPERATIV, Božje otkrivenje je “vjeran put” (usp. Ps 119:30).

119:30-32 Zabilježite broj onoga što će psalmist učiniti, ili je učinio, zbog Božjega osiguranja razumijevanja kroz Svoje otkrivenje:

1. on je molio (*Piel* PERFEKT), Psalam 119:26a
2. on je odabrao (*Qal* PERFEKT) vjeran put, Psalam 119:30a
3. on je stavio (*Piel* PERFEKT) Božje otkrivenje pred sebe (doslovno “iskaza Božje uredbe vrijednima poštovanja”), Psalam 119:30b
4. on je prionuo (*Qal* PERFEKT, usp. 119:25) k Božjem otkrivenju, Psalam 119:31a (u Pnz 10:20 to je upotrijebljeno za odanost Bogu; u ovome Psalmu Božja Osoba i otkrivenje su povezani)
5. on će trčati (*Qal* IMPERFEKT) putom Božjega otkrivenja, Psalam 119:32a.

119:32b “Jer Ti ćeš uvećati moje srce” Bog će povećati (doslovno “uvećati”, BDB 931, KB 1210, *Hiphil* IMPERFEKT) psalmistovu sposobnost razumijevanja i djelovanja o toj spoznaji Boga.

Za “srce” vidjeti Posebnu temu u Psalmu 4:7: Srce.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 119:33-40 (He)

- ³³Uči me, o GOSPODINE, putu Svojih odredaba,
I ja ću ga čuvati do kraja.
³⁴Daj mi razumijevanje, tako da mogu čuvati Tvoj zakon
I držati ga sa svim svojim srcem.
³⁵Učini da hodam po stazi Tvojih zapovijedi,
Jer ja uživam u njoj.
³⁶Prikloni moje srce k Tvojim svjedočanstvima
A ne k nečasnome dobitku.
³⁷Odvрати moje oči od gledanja na ništavnost,
I ponovno me oživi na Svojim putovima.
³⁸Učvrsti Svoju riječ Svome sluzi,
Kao onu što proizvodi poštovanje za Tebe.
³⁹Odvрати moju sramotu koje se bojim,
Jer Tvoje uredbe su dobre.
⁴⁰Gle, ja žudim za Tvojim propisima;
Ponovno me oživi kroz Svoju pravednost.

119:33-40 Ova je kitica obilježena zahtjevima (9 IMPERATIVA) za Boga da pouči i onesposobi psalmistu da živi van tih uputa. To je slično GLAGOLU *shema* (BDB 1033, KB 1570), što znači “čuti tako kao i raditi”. Božje otkrivenje je više nego pravila ili kredo, to je pobožno življenje!

Pojam “put”, upotrijebljen toliko često u Psalmima, označava ovaj način života, dnevne, dragovoljne poslušnosti. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 103:18: Čuvati /održavati (iz Ponovljenoga zakona 5:10). Zabilježite kako:

1. uči me – ja ću ga čuvati, Psalam 119:33
2. daj mi razum – kako bih ga mogao čuvati, Psalam 119:34.

119:35 Za vjernoga sljedbenika poslušnost nije zamorna ili zakonska, nego radosna.

119:36-39 Psalmist spominje dvije stvari zbog kojih se boji da bi mogle udaljiti njegovo srce od Boga:

1. nečasni dobitak, Psalam 119:36b
 2. oči koje gledaju na ispraznost, Psalam 119:37a.
- On osjeća kako ne može obaviti duhovne stvari bez Božje pomoći:
1. uči me, Psalam 119:33 – BDB 434, KB 436, *Hiphil* IMPERATIV, usp. Psalam 25:4; 27:11; 86:11
 2. daj mi razumijevanje, Psalam 119:34 – BDB 106, KB 122, *Hiphil* IMPERATIV
 3. učini da hodam po putu, Psalam 119:35 – BDB 201, KB 231, *Hiphil* IMPERATIV
 4. prikloni moje srce, Psalam 119:36 – BDB 639, KB 692, *Hiphil* IMPERATIV
 5. odvrati moje oči, Psalam 119:37a – BDB 716, KB 778, *Hiphil* IMPERATIV
 6. ponovno me oživi, Psalam 119:37b – BDB 310, KB 309, *Piel* IMPERATIV
 7. učvrsti Svoju riječ, Psalam 119:38 – BDB 877, KB 1086, *Hiphil* IMPERATIV.

Ali također zabilježite kako Božanska djelovanja (*Hiphil* IMPERATIVI) moraju biti u popraćena pobožnim odabirima i odlukama (nizovi KOHORTATIVA i PERFEKTA upotrijebljenih o ljudskim djelovanjima):

1. ja ću ga čuvati, Psalam 119:33b – BDB 665, KB 718, *Qal* IMPERFEKT upotrijebljen u KOHORTATIVNOME smislu
2. mogu ga čuvati, Psalam 119:34a – isto kao #1 ali *Qal* KOHORTATIV
3. držati ga, Psalam 119:34b – BDB 1036, KB 1581, *Qal* IMPERFEKT upotrijebljen u KOHORTATIVNOME smislu
4. uživam u njoj, Psalam 119:35b – BDB 342, KB 339, *Qal* PERFECT
5. žudim za Tvojim propisima, Psalam 119:40a – BDB 1060, KB 1672, *Qal* PERFECT.

Vidite li ravnotežu? Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 25:12: Izbor /predestinacija i potreba za teološkom ravnotežom i Posebnu temu dolje: Predestinacija (kalvinizam) nasuprot ljudske slobodne volje (arminijanizam).

POSEBNA TEMA: PREDESTINACIJA (kalvinizam) NASUPROT LJUDSKE SLOBODNE VOLJE (arminijanizam)

I. **Poslanica Rimljanima 8:29** – Pavao korist “predvidi” (*proginōskō*, “znati prije”) dva puta, ovdje i u 11:2. U 11:2 to upućuje na Božju zavjetnu ljubav za Izraela prije početka vremena. Zapamtite da se pojam “(spo)znati” u Poslanici Hebrejima odnosi na prisni, osobni odnos, ne na činjenice o nekome (usp. Post 4:1; Jer 1:5). Ovdje je uključen u lanac vječnih događaja (usp. Rim 8:29-30). Ovaj pojam povezan je s predestinacijom. Međutim, mora biti napomenuto da Božje predznanje nije temelj izbora jer kad bi to bilo tako, onda bi izbor bio temeljen na budućem odazivu paloga čovječanstva, što bi bio ljudska izvedba. Ovaj pojam nađen je također u Djelima apostolskim 26:5; 1. Petrovoj poslanici 1:2.20 i 2. Petrovoj 3:17.

A. “predvidi” (*proginōskō*, “znati prije”)

Oba pojma i “predznanje” i “predestinacija” složenice su s PRIJEDLOGOM “prije” i, stoga, moraju biti prevedena “znati prije”, “postaviti granice prije”, ili “označiti prije”. Presudni odlomci o predestinaciji u NZ-u su Poslanica Rimljanima 8:28-30; Efežanima 1:3-14 i Rimljanima 9. Ovi tekstovi očito naglašavaju da je Bog suveren. On je u potpunome nadzoru svega. Postoji unaprijed postavljene Božanski naum koji je djelovao izvan vremena. Međutim, ovaj naum nije proizvoljan ili odabirajući. Temeljen je, ne samo na Božjoj suverenosti i predznanju, nego na Njegovoj nepromjenjivoj naravi ljubavi, milosrđa i nezasluzenoj milosti. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 2: Okvirni uvidi: YHWH-in vječni iskupiteljski naum.

Moramo biti pozorni da zbog našega zapadnjačkog (američkog) individualizma ili naše protestantske revnosti ne obojimo ovu čudesnu istinu. Moramo također stražariti protiv toga da idemo smjerom povijesnih, teoloških sukoba između Augustina nasuprot Pelegija ili kalvinizma nasuprot arminijanizma.

B. “predodređeni” (*proorizō*, “postaviti granice prije”)

Predestinacija nije doktrina s namjerom ograničavanja Božje ljubavi, milosti, i milosrđa niti isključivanja nekih od njih iz Evandjelja. Ona ima namjeru jačanja vjernika oblikovanjem njihova pogleda na svijet. Bog je za svo čovječanstvo (usp. Iv 3:16; 1. Tim 2:4; 2. Pt 3:9; 1. Iv 2:2; 4:14). Bog je u nadzoru svega. Tko ili što nas može odvojiti od Njega (usp. Rim 8:31-39)? Bog vidi čitavu povijest kao sadašnjost; ljudi su vremenski ograničeni. Naša točka gledišta i umne sposobnosti su ograničene. Ne postoji suprotnost između Božje suverenosti i slobodne volje čovječanstva. To je ustroj Saveza. To je još jedan primjer biblijske istine date u dijalektalnoj napetosti. Biblijske su doktrine predstavljene iz različitih točki gledišta. Često se pojavljuju paradoksalno. Istina je ravnoteža između prividno oprečnih parova. Ne smijemo pomaknuti napetost izabiranjem jedne od istina. Ne smijemo odvojiti ikoju biblijsku istinu u zaseban odjeljak.

Također je važno dodati da cilj izbora nije samo Nebo kad umremo, nego Kristo-sličnost sada (usp. Rim 8:29-30; 2. Kor 3:18; Gal 4:19; Ef 1:4; 2:10; 4:13; 1. Sol 3:13; 4:3; 5:23; 2. Sol 2:13; Tit 2:14; 1. Pt 1:15). Odabrali smo biti “sveti i nedužni”. Bog je odabrao promijeniti nas tako da drugi mogu vidjeti promjenu i odazvati se vjerom Bogu u Kristu. Predestinacija nije osobna povlastica nego zavjetna odgovornost. To je glavna istina odlomka. To je cilj kršćanstva. Svetost je Božja volja za svakoga vjernika. Božji izbor je biti Kristo-sličan (usp. Ef 1:4), ne biti posebnoga stava. Božja slika, što je bila data čovjeku u stvaranju (usp. Post 1:26; 5:1.3; 9:6) mora biti obnovljena.

- C. “prema slici Svoga Sina” – Božji konačan cilj jeste obnova slike izgubljene u Padu. Vjernici su unaprijed određeni na Kristo-sličnost (usp. Ef 1:4).

II. Poslanica Rimljanima 9

- A. Poslanica Rimljanima 9 jedan je od najjačih NZ-nih odlomaka o Božjoj suverenosti (drugi je Ef 1:3-14), dok poglavlje 10 navodi kako će ljudska slobodna volja biti jasna i ponovljena (usp. “svatko”, Rim 9:4; “bilo tko”, 9:11.13; “svi”, 9:12 [dva puta]). Pavao nikad ne pokušava pomiriti ovu teološku napetost. Oboje su istina! Većina biblijskih doktrina predstavljena je u paradoksalnim ili dijalektalnim parovima. Većina teoloških sustava je logička polu-istina. Augustinijanizam i kalvinizam nasuprot semi-pelagijanizmu i arminijanizmu imaju elemente istine i pogreške. Biblijska napetost između doktrina daje prednost *proof-textingu*, dogmatskome, razumskom, teološkom sustavu što sili Bibliju u unaprijed zamišljenu rešetku tumačenja.
- B. Ova ista istina (nađena u Rim 9:23) navedena je u Poslanici Rimljanima 8:29-30 i Efežanima 1:4.11. To poglavlje najjači je izražaj Božje suverenosti u NZ-u. Ne može postojati raspra da Bog u potpunosti upravlja Stvorenjem i iskupljenjem. Ova velika istina ne smije nikad biti smekšana ili smanjena. Međutim, mora biti ravnoteže s Božjim zavjetnim odabirom kao sredstvom odnosa s ljudskim Stvorenjem, stvorenim na Njegovu sliku. Zasiurno je istina kako su neki SZ-ni Savezi, kao Knjiga Postanka 15, bezuvjetni i uopće se ne odnose na ljudski odaziv, ali drugi Savezi su uvjetovani ljudskim odazivom (npr. Eden, Noa, Mojsije, David). Bog ima naum iskupljenja za Svoje Stvorenje; niti jedan čovjek ne može utjecati na taj naum. Bog je odabrao dopustiti pojedincima sudjelovati u Njegovim naumima. Ova prilika za sudjelovanjem jeste teološka napetost između suverenosti (Rim 9) i ljudske slobodne volje (Rim 10).
Nije primjereno izdvojiti jedan biblijski naglasak a zanemariti drugi. Postoji napetost između doktrina zbog toga jer istočnjački ljudi predstavljaju istinu u dijalektalnim ili napetošću ispunjenim parovima. Doktrine ne smiju odstupati u odnosu prema drugim doktrinama. Istina je mozaik istina.

III. Poslanica Efežanima 1

- A. Izbor je predivna doktrina. Međutim, to nije poziv na pristranost, nego poziv da se bude kanal, oruđe, ili sredstvo iskupljenja drugih! U SZ-u pojam je bio korišten prvenstveno za služenje; u NZ-u korišten je prvenstveno za spasenje što ishodi u služenju. Biblija nikad ne pomiruje prividnu suprotivost između Božje suverenosti i slobodne volje čovječanstva, nego potvrđuje oboje! Dobar primjer biblijske napetosti bio bi Poslanica Rimljanima 9 o Božjemu suverenome odabiru i Rimljanima 10 o neophodnome odazivu čovječanstva (usp. 10:11.13).
Ključ za ovu teološku napetost može biti nađen u 1:4. Isus je Božji izabrani Čovjek i svi su moguće izabrani u Njemu (Karl Barth). Isus je Božje “da” potrebi paloga čovječanstva (Karl Barth). Poslanica Efežanima 1:4 također pomaže razjasniti pitanje tvrdnjom da cilj predestinacije nije samo Nebo, nego svetost (Kristo-sličnost). Mi smo često privučeni dobrobitima Evanđelja i zanemarujemo odgovornosti! Božji poziv (izbor) je za ovo vrijeme kao i za vječnost!
Doktrine dolaze u vezu s ostalim istinama, ne kao pojedinačne, nepovezane istine. Dobra analogija bila bi konstelacija nasuprot jednoj zvijezdi. Bog predstavlja istinu u istočnjačkim, ne zapadnjačkim, književnim vrstama. Mi ne smijemo pomaknuti napetost prouzročenu dijalektalnim (paradoksalnim) parovima doktrinarnih istina (Bog kao transcendentan nasuprot Bogu kao imanentnome; sigurnost nasuprot ustrajnosti; Isus je jednak s Ocem nasuprot Isus je podložan Ocu; kršćaninova sloboda nasuprot kršćaninove odgovornosti prema zavjetnome drugu, itd.).
Teološka zamisao “Saveza” ujedinjuje suverenost Boga (koji uvijek poduzima prvi korak i postavlja raspored) s naredbenim čovjekovim početnim i nastavljaćim odazivom pokajničke vjere. Budite pozorni kod *proof-textinga* jedne strane paradoksa i podcjenjivanja drugog! Budite pozorni glede potvrđivanja samo jedne omiljene doktrine ili sustava teologije.
- B. “On nas odabra” u Poslanici Efežanima 1:4 je AORIST SREDNJEGA INDIKATIVA što naglašava subjekt. Ovo se usredotočuje na Očev odabir prije vremena. Božji odabir ne smije biti razumjet u islamskome smislu determinizma, niti u ultra-kalvinističkome smisli kao neki nasuprot drugih, nego u

smislu Saveza. Bog je obećao iskupiti palo čovječanstvo (usp. Post 3:15). Bog je pozvao i odabrao Abrahama kako bi odabrao sve ljude (usp. Post 12:3; Izl 19:5-6). Osobno je Bog izabrao sve osobe koje će primijeniti vjeru u Krista. Bog uvijek poduzima prvi korak u spasenju (usp. Iv 6:44.65). Ovaj tekst i Poslanica Rimljanima 9 biblijski su temelji za doktrinu o predestinaciji naglašenu od Augustina i Kalvina.

Bog je odabrao vjernike ne samo za spasenje (opravdanje), nego i za posvećenje (usp. Kol 1:10-12). Ovo se odnosi na: (1) naš položaj u Kristu (usp. 2. Kor 5:21) ili (2) Božju žudnju za ponovno proizvede Svoju narav u Svojoj djeci (usp. Ef 2:10; Rim 8:28-29; Gal 4:19). Božja volja za Njegovu djecu je i Nebo jednoga dana i Kristo-sličnost sada!

“U Njemu” je ključ zamisli Poslanice Efežanima 1:4. Očevi blagoslovi, milost, i spasenje teku kroz Krista (usp. Iv 14:6). Zabilježite ponavljanje ovoga gramatičkog oblika (LOKATIV SFERE) u Efežanima 1:3, “u Kristu”; 1:4, “u Njemu”; 1:7, “u Njemu”; 1:9, “u Njemu”; 1:10, “u Kristu”, “u Njemu”; 1:12, “u Kristu” i 1:13, “u Njemu” (dva puta). Isus je Božje “da” palome čovječanstvu (Karl Barth). Isus je izabrani Čovjek i svi su moguće izabrani u Njemu. Svi blagoslovi Boga Oca teku kroz Krista.

Izričaj “prije utemeljenja svijeta” također je upotrijebljeno u Evanđelju po Mateju 25:34; Ivanu 17:24; 1. Petrovoj poslanici 1:19-20 i Otkrivenju 13:8. To pokazuje iskupiteljsku djelatnost trojedinoga Boga čak prije Knjige Postanka 1:1. Ljudi su ograničeni svojim osjećajem vremena; sve je za nas prošlost, sadašnjost, i budućnost, ali nije za Boga.

Cilj predestinacije je svetost, ne povlastica. Božji poziv nije za nekolicinu izabrane Abrahamove djece, nego za sve! To je poziv da se bude onakvim kakvim je Bog odredio da čovječanstvo bude, kao On Sâm (usp. 1. Sol 5:23; 2. Sol 2:13); na Njegovu sliku (usp. Post 1:26-27). Okrenuti predestinaciju u teološko pravilo umjesto u sveti život jeste tragedija. Često naše teologije govore glasnije od biblijskoga teksta.

Pojam “nedužnost /bespriječnost” (*amōmos*) ili “bez mane” upotrijebljena je o:

1. Isusu (usp. Heb 9:14; 1. Pt 1:19)
2. Zahariji i Elizabeti (usp. Lk 1:6)
3. Pavlu (usp. Fil 3:6)
4. svima istinskim kršćanima (usp. Fil 2:15; 1. Sol 3:13; 5:23).

Božja neopoziva volja za svakoga kršćanina nije samo Nebo poslije, nego Kristo-sličnost sada (usp. Rim 8:29-30; Gal 4:19; 1. Pt 1:2). Vjernici moraju odražavati Božje osobine izgubljenome svijetu za svrhu evangelizacije.

Gramatički izričaj “u ljubavi” u Poslanici Titu 2:2 može ići ili s Titom 2:4 ili 5. Međutim, kad je taj izričaj upotrijebljen na drugim mjestima u Poslanici Efežanima on uvijek upućuje na ljudsku ljubav za Boga (usp. Ef 3:17; 4:2.15.16).

C. U Poslanici Efežanima 1:5 izričaj “On nas predodredi” je AORIST AKTIVNOGA PARTICIPA. Taj grčki pojam složen je od “prije” i “označen”. To upućuje na Božji predodređeni iskupiteljski naum (usp. Lk 22:22; Djela 2:23; 4:28; 17:31; Rim 8:29-30). Predestinacija je jedna od nekoliko istina povezanih sa spasenjem čovječanstva. Ona je dio teološkoga uzorka ili nizova povezanih istina. To nikad nije značilo naglašavanje da se bude u odvojenosti! Biblijska je istina dana u nizovima napetošću ispunjenih, paradoksalnih parova. Denominacionalizam je težio pomaknuti biblijsku napetost naglašavanjem jedne od dijalektalnih istina (predestinacija nasuprot ljudske slobodne volje; sigurnost vjernika nasuprot ustrajnosti svetih; izvorni grijeh nasuprot voljnome grijehu; bezgrješnost nasuprot grijeshenju manje; trenutačno objavljeno posvećenje nasuprot napredujećemu posvećenju; vjera nasuprot djelima; kršćaninova sloboda nasuprot kršćaninove odgovornosti; transcendentnost nasuprot imanentnosti).

Božji odabir nije temeljen na predznanju ljudske izvedbe, nego na Njegovoj milosrdnoj naravi (usp. Ef 1:7.9.11). On želi da svi (ne samo neki posebni kao gnostici ili suvremeni ultra-kalvinisti) budu spašeni (usp. Ez 18:21-23.32; Iv 3:16-17; 1. Tim 2:4; 4:10; Tit 2:11; 2. Pt 3:9; 1. Iv 2:2; 4:14). Božja milost (Božja narav) teološki je ključ za ovaj odlomak (usp. Ef 1:6a.7c.9b), kao što je Božje milosrđe ključ za druge odlomke o predestinaciji, Poslanica Rimljanima 9 - 11.

Jedina nada paloga čovječanstva jeste Božja milost i milosrđe (usp. Iz 53:6 i nekoliko drugih SZ-nih tekstova navedenih u Rim 3:9-18). To je ključno u tumačenju ovih prvih teoloških poglavlja kako bi se shvatilo da Pavao naglašava one stvari koje su posve nepovezane s ljudskom izvedbom: predestinacija (Ef 1), milost (Ef 2), i Božji vječni iskupiteljski naum (tajnovitost, Ef 2:11 - 3:13). To je bila protuteža naglasku krivih učitelja na ljudskoj zaslugi i ponosu.

119:34 “sa svim svojim srcem” Vidjeti bilješku u Psalmu 119:2.

119:37 “ništavnost” Ovo može upućivati na idolatriju (usp. Ps 24:4; 101:3). Psalm 119:48 spominje “podignite palmine grančice” (tj. “podignite moje ruke”), što je u Psalmu 44:20-21 upotrijebljeno o idolatriji.

▣ **“ponovno (me) oživi”** Ovo je ponavljana tema (usp. Ps 119:25.37.40.88.93.107.149.154.156.159). GLAGOL (doslovno “živ(jeti)”, BDB 310, KB 309, *Piel* IMPERATIV, ima široko semantičko polje) je “živjeti”. Jedini “istinski” život je život u zajedništvu s YHWH-om, davateljem života. Istinski život ima dvije komponente:

1. fizički život
2. duhovni život.

119:38 “Kao onu što proizvodi poštovanje za Tebe” Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 85:8-12: Strah (SZ).

119:39 “Tvoje uredbe su dobre” Zabilježite ponovno osobine pripisane Božjem otkrivenju također su pripisane Bogu Sâmome (usp. 1. Ljet 16:34; Ps 25:8; 34:8; 73:1; 86:5; 100:5; 106:1; 107:1; 118:1.29; 119:68; 135:3; 136:1; 145:9; Jer 33:11). Ovdje je to PRIDJEV “dobre” (BDB 373 II).

Ovaj Psalm nije samo o Božjem otkrivenju, nego o Bogu Sâmome!

119:40 “pravednost” Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 1:5: Pravednost.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 119:41-48 (Vau)

- ⁴¹Neka Tvoja blagost također dođe k meni, o GOSPODINE,
Tvoje spasenje prema Tvojim riječima;
- ⁴²Tako ja ću imati odgovor za njega koji me sramoti,
Jer ja se pouzdajem u Tvoju riječ.
- ⁴³I nemoj uzeti riječ istine posve iz mojih usta,
Jer ja čekam na Tvoje uredbe.
- ⁴⁴Tako ja ću držati Tvoj zakon neprekidno,
Zauvijek i uvijek.
- ⁴⁵I ja ću hodati slobodno,
Jer ja tražim Tvoje propise.
- ⁴⁶Ja ću također govoriti o Tvojim svjedočanstvima pred kraljevima
I neću biti posramljen.
- ⁴⁷Ja ću uživati u Tvojim zapovijedima,
Koje ja ljubim.
- ⁴⁸I ja ću podići svoje ruke k Tvojim zapovijedima,
Koje ja ljubim;
I ja ću promišljati o Tvojim odredbama.

119:41-48 Ova kitica označena je KOHORTATIVIMA i JEDNINSKIM GLAGOLIMA:

1. ja ću imati odgovor, Psalm 119:42a – BDB 772, KB 851, *Qal* IMPERFEKT upotrijebljen u KOHORTATIVNOME smislu
2. ja se pouzdajem, Psalm 119:42b – BDB 105, KB 120, *Qal* PERFEKT, JEDNINA
3. ja čekam, Psalm 119:43b – BDB 403, KB 407, *Piel* PERFEKT, JEDNINA
4. ja ću držati, Psalm 119:44a – BDB 1036, KB 1581, *Qal* KOHORTATIV, JEDNINA
5. ja ću hodati, Psalm 119:45a – BDB 229, KB 246, *Hithpael* KOHORTATIV, JEDNINA
6. ja tražim, Psalm 119:45b – BDB 205, KB 233, *Qal* PERFEKT, JEDNINA
7. ja ću također govoriti, Psalm 119:46a – BDB 180, KB 210, *Piel* KOHORTATIV, JEDNINA
8. ja ću uživati, Psalm 119:47a – BDB 1044, KB 1613, *Hithpael* IMPERFEKT upotrijebljen u KOHORTATIVNOME smislu
9. ja ljubim, Psalm 119:47b – BDB 12, KB 17, *Qal* PERFEKT, JEDNINA
10. ja ću podići, Psalm 119:48a – BDB 669, KB 724, *Qal* IMPERFEKT, JEDNINA, upotrijebljen u KOHORTATIVNOME smislu

11. ja ljubim, Psalam 119:48b – isto kao #9
12. ja ću promišljati, Psalam 119:48c – BDB 967, KB 1319, *Qal* KOHORTATIV, JEDNINA.

Poznavanje Boga i Njegova otkrivenja zahtijeva osobni odaziv!

119:41 Zabilježite da su “blagost” (vidjeti Posebnu temu u Ps 5:7: Ljubaznost /blagost /dobrota [*hesed*]) i “spasenje” (vidjeti Posebnu temu u Ps 3:7: Spasenje [SZ-ni pojam]) poosobljeni kao stvari što moraju doći vjernim sljedbenicima. Zbog njih oni djeluju na pobožne načine.

119:43a Ovaj GLAGOL (BDB 664, KB 717, *Hiphil* JUSIV) znači “oteti /ugrabiti”. Upotrijebljen je u smislu oslobođenja od:

1. smrti – Ponovljeni zakon 32:39; Psalam 22:20; 33:19; 56:14; 86:13; Izreke 24:11
2. grijeha – Psalam 39:9; 79:9.

Ovdje je on izgleda povezan s Psalmom 119:42, koji obilježava odgovor od Božjega otkrivenja onima koji preziru psalmistu (dobra NZ-na primjena je Mt 10:19-22; Mk 13:9-12, posebice Mk 13:11; Lk 21:12-19).

119:44 Ovaj redak poezije naglašava sadašnju i buduću važnost Božjega otkrivenja (usp. Mt 5:17-19).

119:46 Ovo označava vjernoga sljedbenika kao:

1. svjedoka da porazi kraljeve
2. vid Saveza učinjenog sa stranim narodima
3. metaforu za snažan ili učen narod.

119:48a “Podizanje ruku” bio je u izraelskoj kulturi uobičajen položaj za molitvu (usp. Ps 28:2; 63:4; 134:2; 141:2; 143:6; Tuž 2:19; 1. Tim 2:8). Ponovno, obično netko “podize ruke” Šâmome Bogu ali ovdje podize Njegovu otkrivenju.

☐ “ja ću promišljati” Vidjeti bilješku u Psalmu 119:15.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 119:49-56 (Zajin)

⁴⁹Sjeti se riječi Svome sluzi,
 U kojoj si mi Ti učinio nadu.
⁵⁰Ovo je moja okrepa u mojoj nevolji,
 Što me Tvoja riječ ponovno oživjela.
⁵¹Oholi su me posve ismijali,
 Ipak ja neću skrenuti od Tvoga zakona.
⁵²Ja sam se sjetio Tvojih uredaba od davnine, o GOSPODINE,
 I okrijepio sam se.
⁵³Goruća srdžba uhvatila me zbog pokvarenih,
 Koji ostavljaju Tvoj zakon.
⁵⁴Tvoje su odredbe moje pjesme
 U kući moga hodočašća.
⁵⁵O GOSPODINE, spominjem se Tvoga imena noću,
 I držim Tvoj zakon.
⁵⁶Ovo se pristoji meni,
 Da čuvam Tvoje propise.

119:49 “Sjeti se” Ovaj GLAGOL (BDB 269, KB 269) pojavljuje se tri puta u ovoj kitici:

1. Psalam 119:49 – *Qal* IMPERATIV
2. Psalam 119:52 – *Qal* PERFEKT
3. Psalam 119:55 – *Qal* PERFEKT.

Psalmist moli YHWH-u neka ga se sjeti (119:49) jer se on sjeća i sluša Njega (usp. Ps 119:55b.56b).

Zabilježite svi GLAGOLI (osim prvoga IMPERATIVA) su PERFEKTI ili IMPERFEKTI s *waw* (vidjeti Posebnu temu dolje: Hebrejska gramatika). Psalmistova spoznaja i djelovanja su ustaljeni svjetonazor, stvarnosti načina života! Božja riječ nije samo obavijest nego:

1. nada, Psalam 119:49b
2. okrepa, Psalam 119:50a.52b
3. održavanje, Psalam 119:50b
4. vodič za život, Psalam 119:51b
5. pjesma, Psalam 119:54a
6. misao u noći, Psalam 119:55a
7. Psalam 119:56a:
 - a. sreća – TEV
 - b. blagoslov – NRSV
 - c. utjeha – Pešita.

POSEBNA TEMA: HEBREJSKA GRAMATIKA

I. Kratak povijesni razvitak hebrejskoga

Hebrejski je dio semitske (Semit) obitelji jezika jugozapadne Azije. Ime (dato od suvremenih znanstvenika) dolazi od Noinog sina, Šema (usp. Post 5:32; 6:10). Šemovi potomci popisani su u Knjizi Postanka 10:21-31 kao Arapi, Hebreji, Sirijci, Aramejci, i Asirci. U stvarnosti, neki su semitski jezici bili korišteni od naroda popisanih u Hamovoj lozi (usp. Post 10:6-14), Kanaan, Fenicija, i Etiopija.

Hebrejski je dio sjeverozapadne skupine ovih semitskih jezika. Suvremeni znanstvenici imaju uzorke ove drevne skupine jezika od:

- A. Amorejaca (*Mari pločice* iz XVIII. st.pr.Kr. na akadscome)
- B. Kanaanaca (*Ras Šamra pločice* iz XV. st. pr.Kr. na ugaritskome)
- C. Kanaanaca (*Pisma iz Amarne* iz XIV. st. pr.Kr. na kanaanskome akadscome)
- D. Feničana (hebrejski koristi fenički alfabet)
- E. Moabaca (Mešin kamen, 840. g.pr.Kr.)
- F. Aramejaca (službeni jezik Perzijskoga Carstva korišten u Post 31:47 [2 riječi]; Jer 10:11; Dn 2:4-6; 7:28; Ezra 4:8-6:18; 7:12-26 i govoren od Židova u prvome stoljeću naše ere u Palestini).

Hebrejski je jezik nazvan “usna [jezik] Kanaana” u Knjizi proroka Izaije 19:18. Prvi je puta nazvan “hebrejski” u prologu Knjige Propovjednika (Mudrost Ben Siraha) oko 180. g.pr.Kr. (i nekim drugim ranijim mjestima, usp. *Anchor Bible Dictionary*, tom 4, str. 205 i dalje). To je najbliže povezano s Moapcima i jezikom korištenim u Ugaritu. Primjeri drevnoga hebrejskoga nađeni izvan Biblije su:

1. Gezerski kalendar, 925. g.pr.Kr. (škola pisanja za mladiće)
2. Siloamski natpisi, 705. g.pr.Kr. (zapisi u tunelu)
3. Samarijska ostraka, 770. g.pr.Kr. (porezna izvješća na razlomljenoj lončariji)
4. Lakiška pisma, 587. g.pr.Kr. (ratna prijepiska)
5. Makabejske kovanice i pečati
6. neki tekstovi svitaka s Mrtvoga mora
7. brojni natpisi (usp. “Jezici [hebrejski]”, ABD 4:203 i dalje).

On je, kao svi semitski jezici, obilježen riječima sastavljenima od tri suglasnika (tro-suglasnički korijen). To je krut jezik. Tro-korijenski suglasnici nose osnovno značenje riječi, dok prefiksni, sufiksni, ili unutarnji dodaci pokazuju sintaktičku djelatnost (samoglasnici dodani kasnije, usp. Sue Groom, *Linguistic Analysis of Biblical Hebrew*, str. 46-49).

Hebrejski rječnik pokazuje razliku između proze i poezije. Značenja riječi povezana su s narodnim etimologijama (ne jezičnim podrijetlima). Igre riječi i igre zvukova posve su uobičajeni (*paronomasija*).

II. Vidovi izričaja

A. GLAGOLI

Prirodan očekivani red riječi je GLAGOL, ZAMJENICA, SUBJEKT (s parametrima [riječima koje poblize označuju – op.prev.]), OBJEKT (s parametrima). Temeljni ne-jak oblik GLAGOLA je *Qal*, PERFEKT, MUŠKI ROD, JEDNINA. Tako su uređeni hebrejski i aramejski leksikoni.

GLAGOLI su spreznati kako bi pokazali:

1. broj – jednina, množina, dvojina
2. rod – muški ili ženski (ne srednji)
3. način – INDIKATIV, KONJUNKTIV, IMPERATIV (odnos djelovanja prema stvarnosti)
4. vrijeme (vid):

- a. PERFEKT, što označava završeno, u smislu početnoga, nastavljajućega, i zaključnoga nekog djelovanja. Uobičajeno je ovaj oblik bio korišten za prošlo djelovanje, stvari koje su se dogodile.

J. Wash Watts, u *A Survey of Syntax in the Hebrew Old Testament*, kaže:

“Pojedinačna cjelina opisivana perfektom isto je tako bila smatrana kao izvjesna. Imperfekt može oslikavati stanje kao moguće ili željeno ili očekivano, ali perfekt ga vidi kao istinsko, stvarno, i sigurno” (str. 36).

S. R. Driver, u *A Treatise on the Use of the Tenses in Hebrew*, opisuje to kao:

“Perfekt je uporabljen kako bi naznačio djelovanja ostvarenja što zapravo leže u budućnosti, ali odnosi se kao ovisan o takvoj nepromjenjivoj odlučnosti volje da može biti izrečen kao da se to uistinu dogodilo: tako je rješenje, obećanje, ili proglas, posebice Božanskoga, učestalo obznanjeno u perfekt glagolskome vremenu” (str. 17, npr. proročki perfekt).

Robert B. Chisholm, Jr. u *From Exegesis to Exposition*, određuje taj glagolski oblik kao:

“... gledišta stanja izvana, kao cjeline. Kao takav izražava jednostavnu činjenicu, ili neko djelovanje ili stanje (uključujući stanje bivanja ili uma). Kad je upotrijebljen za djelovanja, često vidi djelovanje kao dovršeno s retoričke točke gledišta govornika ili pripovjedača (ili to jeste ili nije stvarno dovršeno ili stvarnost nije prijeporna). Perfekt se može odnositi na neko djelovanje/stanje u prošlosti, sadašnjosti ili budućnosti. Kao što je navedeno gore, vremenski okvir, što utječe na to kako će netko prevesti perfekt u glagolsko vrijeme smjeranog jezika poput engleskoga, mora biti određen iz okvira” (str. 86)

- b. IMPERFEKT, što označava neko djelovanje u napretku (nedovršeno, ponavljajuće, neprekidno, ili moguće), često kretanje prema cilju. Uobičajeno ovaj je oblik bio korišten za sadašnje i buduće djelovanje.

J. Wash Watts, u *A Survey of Syntax in the Hebrew Old Testament*, kaže:

“Svi IMPERFEKTI predstavljaju nedovršena stanja. Oni su ili ponavljani ili razvijajući ili mogući. Drugim riječima, ili djelomice razvijeni, ili djelomice sigurni. U svim slučajevima oni su djelomični u nekom smislu, tj. nedovršeni” (str. 55).

Robert B. Chisholm, Jr., u *From Exegesis to Exposition*, kaže:

“Teško je svesti srž imperfekta na jednostavnu zamisao, jer obuhvaća oboje i vid i način. Ponekad je imperfekt upotrijebljen u indikativnome [izričnome – op.prev.] načinu i čini objektivni iskaz. Drugi put on gleda na neko djelovanje više subjektivno, kao hipotetski, slučajno, moguće, i tako dalje” (str. 89)

- c. dodani *waw*, što povezuje GLAGOLE s djelovanjem prethodnog (prethodnih) GLAGOLA
- d. IMPERATIV, što je temeljen na htijenju govornika i mogućega djelovanja slušatelja
- e. u drevnome hebrejskom jedino širi okvir može odrediti autorova-namjeravana vremenska smjeranja.

- B. Sedam glavnih sprežućih oblika i njihova osnovna značenja. U stvarnosti ovi oblici djeluju u povezanosti jedan s drugim u okviru i ne moraju biti odvojeni.
1. *Qal (Kal)*, najuobičajeniji i osnova svih oblika. Obilježava jednostavno djelovanje ili stanje bivanja. Ne postoji podrazumijevana uzročnost ili pojedinost.
 2. *Niphal*, drugi najuobičajeniji oblik. Uobičajeno je PASIV, ali taj oblik djeluje isto tako kao recipročan [uzajamni – op.prev.] i refleksivan [povratan – op.prev.]. Isto tako nema podrazumijevane uzročnosti ili pojedinost.
 3. *Piel*, ovaj je oblik djelatlan i izražava prouzročnost dovođenja nekog djelovanja u stanje bivanja. Osnovno značenje *Qal* osnove razvijeno je ili prošireno u stanje bivanja.
 4. *Pual*, to je PASIVNI dvojniki *Pielu*. Često je izražen PARTICIPOM.
 5. *Hithpael*, koji je reflektivna ili recipročna osnova. Izražava učestalo ili trajno djelovanje *Piel* osnovi. Rijedak PASIVNI oblik nazvan je *Hothpael*.
 6. *Hiphil*, aktivni oblik uzročne osnove u suprotivosti s *Piel(om)*. Može imati odobravajući vid, ali uobičajeno upućuje na uzrok događaja. Ernst Jenni, njemački hebrejski gramatičar, vjerovao je da *Piel* obilježava nešto dolazeće u stanje bivanja, dok je *Hiphil* pokazivao kako se dogodilo.
 7. *Hophal*, PASIVNI dvojniki *Hiphil(u)*. Ove zadnje dvije osnove najmanje su bile korištene od sedam osnova.

Veći dio ovog izvješća dolazi iz *An Introduction to Biblical Hebrew Syntax*, od Brucea K. Waltke i M. O'Connora, str. 343-452.

Tablica posrednika i uzročnosti. Jedan ključ razumijevanja sustava hebrejskoga GLAGOLA je vidjeti ga kao uzorak STANJA međusobnih odnosa. Neke su osnove u oprečju s drugim osnovama (tj. *Qal - Niphal; Piel - Hiphil*).

Tablica dolje pokušava predočiti osnovnu djelatnost GLAGOLSKIH osnova glede uzročnosti.

stanje ili subjekt drugotni	bez drugotnoga posrednika	djelatan drugotni posrednik	pasivni posrednik
AKTIV	<i>Qal</i>	<i>Hiphil</i>	<i>Piel</i>
SREDNJI PASIV	<i>Niphal</i>	<i>Hophal</i>	<i>Pual</i>
REFLEKSIVNI/ RECIPROČNI	<i>Niphal</i>	<i>Hiphil</i>	<i>Hithpael</i>

Ova je tablica uzeta iz izvrsne raspre o GLAGOLSKOME sustavu u svjetlu novoga istraživanja Akadana (usp. Brucea K. Waltke, M. O'Connor, *An Introduction to Biblical Hebrew Syntax*, str.354-359).

R. H. Kennett, u *A Short Account of the Hebrew Tenses*, dao je potrebno upozorenje:

“U učenjima često sam našao, da je glavna poteškoća učenika hebrejskih glagola doseći značenje koje su glagoli prenijeli u umove samih Hebreja; to će reći, postoji sklonost pripisivanja ekvivalenata svakome hebrejskome glagolskom vremenu određenog broja latinskih ili engleskih oblika kojima to određeno glagolsko vrijeme može biti uobičajeno prevedeno. Ishod je grješka u uočavanju mnogih od ovih finih nijansi značenja, koje daju takav život i snagu jeziku Staroga zavjeta.

Poteškoća u uporabi hebrejskih glagola leži isključivo u točki gledišta, tako potpuno različitoj od naše vlastite, iz koje su Hebreji promatrali djelovanje; *vrijeme*, što je nama prvo promišljanje, kao posebna riječ, 'glagolsko vrijeme' pokazuje, postaje za njih pitanje drugotne važnosti. To je, dakle, srž koju studenti moraju jasno shvatiti, ne toliko latinske ili engleske oblike koji su mogli biti upotrijebljeni u prevođenju svakoga hebrejskoga glagolskog vremena, nego radije vid svakoga djelovanja, kao što je ono samo bilo predstavljeno hebrejskome umu.

Ime 'glagolska vremena' kao primijenjeno na hebrejske glagole navodi na pogriješno razmišljanje. Takozvana hebrejska 'glagolska vremena' ne izražavaju *vrijeme* nego tek *stanje* djelovanja. Doduše ono nije postojalo zbog zbrke koja bi mogla uskrsnuti izravnom primjenom pojma 'stanje' i na imenice i na glagole, zato bi 'stanja' bila daleko bolja oznaka negoli 'glagolska vremena'. Uvijek se mora imati na umu kako je nemoguće prevesti hebrejski glagol na engleski bez korištenja ograničenja (predočavanje vremena) kojeg uopće nema u hebrejskome. Drevni Hebreji nikad nisu mislili na djelovanje kao prošlost, sadašnjost, ili budućnost, nego jednostavno kao *perfekt*, tj. dovršeno, ili *imperpekt*, tj. u smjeru razvoja. Kad mi kažemo da određeno hebrejsko glagolsko vrijeme odgovara perfektu, pluskvamperfektu, ili futuru u engleskome, ne mislimo da su Hebreji o njemu razmišljali kao o perfektu, pluskvamperfektu, ili futuru, nego samo da to tako mora biti prevedeno u engleskome. *Vrijeme* nekog djelovanja Hebreji nisu namjeravali izraziti ikojim glagolskim oblikom" (predgovori i str. 1).

Za drugo dobro upozorenje, Sue Groom, u *Linguistic Analysis of Biblical Hebrew*, podsjeća nas:

"Ne postoji način spoznaje je li suvremena znanstvena rekonstrukcija semantičkih polja i značenja povezala u drevnome mrtvom jeziku samo odraz njihove vlastite intuicije, ili njihova vlastitoga materinjeg jezika, ili jesu li ta polja postojala u klasičnome hebrejskom" (str. 128).

- C. Načini (koji su samo analogije izvučene iz suvremenih zapadnjačkih jezika)
1. Dogodilo se, događa se (INDIKATIV), uobičajeno koristi PERKEKT glagolsko vrijeme ili PARTICIPE (svi PARTICIPI su INDIKATIVI).
 2. Dogodit će se, može se dogoditi (KONJUNKTIV):
 - a. koristi označeno IMPERFEKT glagolsko vrijeme:
 - (1) KOHORTATIV (dodano h), prvo lice IMPERFEKT oblika koje obično izražava želju, molbu, ili samo-ohrabrenje (tj. djelovanja željena od govornika)
 - (2) ZAPOVJEDNI NAČIN (unutarnje promjene), treće lice IMPERFEKTA (može biti drugo lice u niječnim rečenicama) koji obično izražava molbu, dozvolu, ukor, ili pouku
 - b. koristi PERFEKT glagolsko vrijeme s *lu* ili *lule*
Ove rečenične građe slične su DRUGOME RAZREDU KONDICIONALNA rečenica u koine grčkom. Kriva izjava (protaza) ishodi u krivome zaključku (apodoza)
 - c. koristi IMPERFEKT glagolsko vrijeme i *lu*
Okvir i *lu*, kao i buduće usmjerenje, označava ovu uporabu KONJUNKTIVA. Neki primjeri od J. Wash Watta, u *A Survey of Syntax in the Hebrew Old Testament* su Knjiga Postanka 13:16; Ponovljeni zakon 1:12; 1. Kraljevima 13:8; Psalam 24:3; Knjiga proroka Izaije 1:18 (usp. str. 76-77).
- D. *Waw* – suprotno/uzastopno/odnosno. Ova jedinstvena hebrejska (kanaanska) sintaktička osobina prouzročila je veliku pomutnju tijekom godina. Bila je upotrebljavana na različite načine često temeljene na književnoj vrsti. Razlog pomutnje je taj što su rani znanstvenici bili Europljani i pokušavali su tumačiti u svjetlu svojih vlastitih materinjih jezika. Kad se ovo dokazalo teškim oni su okrivili poteškoću postojanja hebrejskoga "tobožnjega" drevnoga, arhaičkoga jezika. Europski

su jezici GLAGOLSKO VRIJEME (vrijeme) temeljeno GLAGOLIMA. Neki od podvrsta i gramatičkih suzvučja bili su pobliže označeni slovima WAW dodanima osnovama PERFEKT ili IMPERFEKT GLAGOLA. Ovo je promijenilo način na koji je djelovanje bilo viđeno.

1. U povijesnoj pripovijetki GLAGOLI su bili povezani zajedno u lanac sa standardnim uzorkom.
2. Prefiks *waw* pokazivao je poseban odnos s prethodnim GLAGOLOM (GLAGOLIMA).
3. Širi okvir uvijek je ključ za razumijevanje lanca GLAGOLA. Semitski GLAGOLI ne mogu biti raščlanjeni odvojeno.

J. Wash Watts, u *A Survey of Syntax in the Hebrew Old Testament*, bilježi izrazitost hebrejskoga u njegovoj uporabi *waw* ispred PERFEKTA i IMPERFEKTA (str. 52-53). Osnovna zamisao PERFEKTA je prošlost, dodatak *waw(a)* često ga prenosi u vid budućega vremena. To je isto tako i za IMPERFEKT čija je osnovna zamisao sadašnjost ili budućnost; dodatak *waw(a)* smješta ga u prošlost. To je taj neuobičajeni vremenski pomak koji objašnjava dodavanje *waw(a)*, ne promjenu u osnovnome značenju sâmogla glagolskoga vremena. *Waw* PERFEKTI dobro djeluju s proročanstvom, dok *waw* IMPERFEKTI dobro djeluju s pripovijetkama (str. 54, 68).

Watts nastavlja svoju odredbu:

“Za temeljnu razliku između *waw* poveznika i *waw* posljedičnog, bila su ponuđena sljedeća tumačenja:

1. *waw* poveznik pojavljuje se uvijek kako bi naznačio usporednicu
2. *waw* posljedični pojavljuje se uvijek kako bi naznačio slijed događaja. To je jedini oblik *waw(a)* korištenog s posljedičnim imperfektima. Odnos između imperfekta povezanog njime može biti privremeni slijed, logička posljedica, logički uzrok, ili logička suprotivost. U svim slučajevima postoji slijed događaja” (str. 103).

E. INFINITIV – Postoje dvije vrste INFINITIVA:

1. INFINITIVNI APSOLUTI, koji su “jaki, neovisni, upadljivi izričaji korišteni za dramski učinak... kao subjekt, obično nema pisanog glagola, glagol ‘biti’ postaje razumljiv, naravno, ali riječ stoji dramatično sama”, (J. Wash Watts, *A Survey of Syntax in the Hebrew Old Testament*”, str. 92)
2. INFINITIVNA GRADĀ, koja je “povezana gramatički na rečenicu prijedlozima, posvojnim zamjenicama, i gradbenim odnosom” (str. 91).

J. Weingreen, *A Practical Grammar for Classical Hebrew*, opisuje gradbeno stanje rečenice kao:

“Kad su dvije (ili više) riječi tako usko spojene da zajedno tvore jednu složenu zamisao, zavisna riječ (ili riječi) je (su) rečena da bude u gradbenom stanju” (str. 44).

F. UPITNE ČESTICE

1. One se uvijek pojavljuju prve u rečenici.
2. Značenje tumačenja:
 - a. *ha* – ne očekuje odaziv
 - b. *halo’* – autor očekuje “da” odgovor.

NIJEČNE

1. One se uvijek pojavljuju ispred riječi koje niječu.
2. Najuobičajenija niječnost je *lo’*.
3. Pojam *’al* ima suzvuk zavisnosti i korišten je s KOHORTATIVIMA i ZAPOVJEDNIM NAČINIMA.
4. Pojam *lebhilti*, u značenju “zato da ...ne”, korišten je s INFINITIVIMA.
5. Pojam *’en* korišten je s PARTICIPIMA.

G. ZAVISNE REČENICE

1. Postoje četiri vrste zavisnih rečenica koje su u osnovi usporedne u koine grčkom:
 - a. nešto se pretpostavlja da će se dogoditi ili se misli kao da je ispunjeno (PRVI RAZRED u grčkome)
 - b. nešto se suproti činjenici čije je ispunjenje nemoguće (DRUGI RAZRED)

- c. nešto što je moguće ili čak vjerojatno (TREĆI RAZRED)
 - d. nešto što je manje vjerojatno, prema tome, ispunjenje je dvojbeno (ČETVRTI RAZRED).
2. GRAMATIČKE OZNAKE
- a. pretpostavljeno da bude istinito ili stvarno uvjetovano uvijek koristi INDIKATIVNI PERFEKT ili PARTICIP i obično je uvedena protaza pomoću:
 - (1) *'im*
 - (2) *ki* (ili *'asher*)
 - (3) *hin* ili *hinneh*
 - b. suprotno činjenici stanje uvijek koristi PERFEKT vid GLAGOLA ili PARTICIP s uvodnim PARTICIPOM *lu* ili *lule*
 - c. vjerojatnije stanje uvijek koristi IMPERFEKT GLAGOLA ili PARTICIPE u protazi, uobičajeno su *'im* ili *ki* bili korišteni kao uvodni PARTICIPI
 - d. manje vjerojatno stanje koristi IMPERFEKT KONJUNKTIVA u protazi i uvijek koristi *'im* kao uvodni PARTICIP.

▣ **“Svome sluzi”** Ovdje to upućuje na vjernoga sljedbenika koji traži, poznaje, i nada se u Božju riječ. Vidjeti bilješku u Ponovljenome zakonu 34:5 *online* na www.freebiblecommentary.org. Vidjeti Posebnu temu dolje: Moj Sluga.

POSEBNA TEMA: MOJ SLUGA

Ovo je naslov kojim se izražava poštovanje korišten o Mesiji u “Pjesmama o Sluzi” u Knjizi proroka Izaije (usp. Iz 42:1-4; 49:1-6; 50:4-9; 52:13 - 53:12). Neki su sve ove vidjeli kao upućivanje na Izrael (usp. Iz 41:8-9; 42:19; 43:10; 44:21), ali Izaija 52:13 - 53:12 upućuje na pojedinca, savršenoga Izraelca (zabilježite Iz 53:8). Sluga ne može umrijeti za grijeh sluge! Zabilježite Evandjelje po Mateju 27:38.59. Bog je u nadzoru povijesti, ljudi, naroda, čak i Sotone; sve može biti upotrijebljeno za dovršenje Njegovih iskupiteljskih svrha (vidjeti Posebnu temu u Ps 2: Okvirni uvidi: YHWH-in vječni iskupiteljski naum; usp. Iz 53:10).

Fusnota u *Expositor's Bible Commentary*, tom 6, str. 545, vrlo je korisna jer daje kratki pregled različitih uporaba naslova “Moj Sluga”:

1. Božji sluga kao prorok, usp. Knjiga Brojeva 12:7-8; Nehemija 1:7; Knjiga proroka Daniela 9:11:
 - a. Mojsije
 - b. Daniel, usp. Knjiga proroka Daniela 9:17
2. Božji sluga kao vojni vođa (tj. Jošua), usp. Knjiga o Jošui 24:29; Suci 2:8
3. Božji sluga kao kralj (tj. David), usp. 2. Knjiga o Samuelu 7:5.8; Psalam 18; 36; Knjiga proroka Ezekiel 34:24; 37:24
4. Božji sluga kao upravitelj:
 - a. Nehemija, usp. Knjiga Nehemije 1:6
 - b. Zerubabel, usp. Knjiga proroka Hagaja 2:23
5. čitav Izrael (ili Jakov), usp. Knjiga proroka Izaije 41:8.9; 42:1.19; 43:10; 44:1.21; 49:3; Ezekiel 28:25; 37:25
6. Ostatak Izraela, usp. Knjiga proroka Izaije 41:8-10
7. pobožni pojedinac, usp. Knjiga o Jobu 1:8; 2:3; 42:8
8. nevjerni vladari koji služe YHWH-inim svrhama
 - a. Kir, Knjiga proroka Izaije 44:28; 45:1
 - b. Nebukodonozor, Knjiga proroka Jeremije 25:9; 27:6; 43:10.

▣ **“nadu”** Ovo je doslovno “čekati” (BDB 430, KB 407, *Piel* PERFEKT). Zamisao čekanja na Božja obećanja što će se dogoditi jeste čin i vjere i nade. Ne možda, moglo bi biti, nadati se, nego – sigurnost – događaja – ipak – neizvjesno – vrijeme nade (slično NZ-noj uporabi povezanoj s Drugim dolaskom). To je ponavljana tema Psaltira (usp. Ps 31:24; 33:18.22; 71:4; 119:49.74.81.114.147; u skupnome smislu u Ps 130:7; 131:3). Ova je misao izražena dobro u Poslanici Rimljanima 15:4.

119:50 “okrepa” Ova IMENICA (BDB 637) pojavljuje se jedino ovdje i u Knjizi o Jobu 6:10, ali GLAGOL (BDB 636, KB 688) je uobičajen.

Ta okrepa usred nevolje je pouzdanost Božje riječi! On je s vjernim sljedbenicima, čak i u vremenima patnje, neuspjeha, napada, depresije, i sumnje (usp. Pnz 31:6; Jš 1:5; 1. Sam 12:22; 1. Kr 6:13; 8:57; 2. Kor 4:9; Heb 13:5). Kako ću znati kad okolnosti vrište drukčije? Njegova riječ! Psalam 119:52 podsjeća me neka pogledam na prošla Božja djelovanja!

119:51 Psalmist je iskusio napade onih koji poznaju Božji Zakon ali ga odbacuju (usp. Ps 119:51b.53). Istinska vjera ima opažljive osobine. Poslušnost je vidljiv dokaz istinske vjere (vidjeti Posebnu temu u Ps 103:18: Čuvati /održavati [iz Ponovljenoga zakona 5:10]).

▣ **“skrenuti”** Ovaj GLAGOL (BDB 639, KB 692, *Qal* PERFEKT) ima široko semantičko polje i obično označava “rasteći”, “prostrijeti se”, ili “svinuti”, ali ovdje ima posebnu metaforu osjećaja skretanja od puta, puta što je “put Božji” (tj. Ps 139:24). Božja riječ jasno je označena cesta, staza, put. Put vodi u život, mir, radost, i zajedništvo s Bogom (usp. Ps 119:105; Izr 6:23). Prvi naslov NZ-ne Crkve u Djelima apostolskim bio je “Put”. Svako skretanje od ih smjernica Božje riječi donosi poteškoće!

SZ-ni idiom “okretanja u desno ili lijevo” može biti vidljiv u Ponovljenome zakonu 5:32; 17:11.20; 28:14; Izrekama 4:27. Ostanite na putu!

119:53 Često u SZ-u izgleda kako pobožni ljudi pozivaju da gnjev padne na njihove neprijatelje, ali u stvarnosti oni pozivaju Boga da bude vjeran Svojoj prijašnjoj riječi (tj. Lev 26; Pnz 27 - 30). Dobar primjer ovoga je u Psalmu 119:158. Gnjev je zaslužen zbog hotimične, namjeravane neposlušnosti. Grijeh i pobuna imaju posljedice i u vremenu i u vječnosti. Ostanite na Bogom-danome putu!

119:54 Ovaj stih izgleda (usp. Ps 119:19) govori o životu. Božja riječ, za one koji je poznaju i drže je, donosi dnevnu pjesmu, pjesmu što traje čitav život (usp. Ps 42:8)! Pjevate li vi?

119:55 “Tvoga imena” Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 5:11-12: “Ime ” YHWH.

▣ **“noću”** Ovo “noću” može imati nekoliko suzvučja:

1. vrijeme razmišljanja:
 - a. Psalam 16:7
 - b. Psalam 63:6
 - c. Psalam 77:6
2. vrijeme nevolje – Psalam 77:2
3. vrijeme molitve /hvale:
 - a. Psalam 42:8
 - b. Psalam 92:1-2
 - c. Psalam 119:62
 - d. Psalam 149:5
 - e. Knjiga proroka Izaije 26:9
 - f. Evanđelje po Mateju 14:23; Luka 6:12
 - g. Djela apostolska 16:25.

▣ **“I držim Tvoj zakon”** Noćno vrijeme razmišljanja, molitve, i hvale ishodit će u dnevnome pobožnome življenju! Poslušnost je dokaz vjere (usp. Lk 6:46).

119:56 Prvi redak je višeznačan jer nema očitoga antecedenta [u gramatici: prednji član – op.prev.].

Međutim, zabilježite kako on ponovno naglašava poslušnost u drugome retku! Zapamtite veći broj pojmova za Božje otkrivenje (tj. riječ, Zakon, uredbe, propisi, itd.). Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 1:2: Pojmovi za Božje otkrivenje (korišteni u Ponovljenome zakonu i Psalmima).

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 119:57-64 (Het)

⁵⁷GOSPODIN je moj dio;

Obećao sam držati Tvoje riječi.

⁵⁸Ja tražih Tvoju naklonost sa svim *svojim* srcem;

Budi mi milostiv prema Svojoj riječi.

⁵⁹Ja promotrih svoje putove

I okrenuh svoje noge k Tvojim svjedočanstvima.

⁶⁰Požurih i ne odugovlačih

Držati Tvoje zapovijedi.

⁶¹Užadi pokvarenih okružile su me,

Ali ja nisam zaboravio Tvoj zakon.

⁶²U ponoć ja ću ustati da dam hvale Tebi

Zbog Tvojih pravednih uredaba.

⁶³Ja sam drug svih onih koji se boje Tebe,

I onih koji drže Tvoje propise.

⁶⁴Zemlja je puna Tvoje dobrote, o GOSPODINE;

Uči me Svojim odredbama.

119:57 “GOSPODIN je moj dio” Ovaj pojam “dio” (BDB 324) ima nekoliko uporaba:

1. nikakva zemlja nije dodijeljena za Levija:
 - a. Knjiga brojeva 18:20
 - b. Ponovljeni zakon 18:2
 - c. Knjiga o Jošui 13:33
 - d. Knjiga proroka Ezekielu 44:28
2. podjela Obećane zemlje plemenima:
 - a. Knjiga o Jošui 17:5.14; 19:9
 - b. Knjiga proroka Ezekielu 47:13
3. Izrael kao poseban narod među ljudstvom:
 - a. Knjiga proroka Jeremije 10:16
 - b. Knjiga proroka Jeremije 51:19
4. nešto dato od Boga i za pravedne i za pokvarene:
 - a. Knjiga o Jobu 20:29; 27:13; 31:2
 - b. Propovjednik 21:20.21; 3:22; 5:17-18; 9:9
5. korišteno metaforički o posebnome odnosu vjere s YHWH-om:
 - a. Psalam 16:5; 73:26; 119:57; 142:5
 - b. Tužaljke 3:24.

▣ **“Obećao sam držati Tvoje riječi”** Ovaj GLAGOL (BDB 1036, KB 1581) obilježava ovu kiticu kao “spominjem se” (Ps 119:49-56):

1. Psalam 119:57 – *Qal* INFINITIVNA GRAĐA
2. Psalam 119:60 – *Qal* INFINITIVNA GRAĐA
3. Psalam 119:63 – *Qal* AKTIVNI PARTICIP
4. također zabilježite Psalam 119:55.

Poslušnost je ključna! Poslušnost otkriva srce! Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 103:18: Čuvati /održavati (iz Ponovljenoga zakona 5:10).

119:58 “sa svim *svojim* srcem” Ovo je idiom iz Ponovljenoga zakona (usp. Pnz 6:5; 10:12; 11:13; 13:3; 30:2) što označava potpunu predanost. Kasnije je u izraelskoj povijesti ovaj izričaj bio korišten za:

1. pokazivanje Davidove potpune predanosti Bogu
2. pokazivanje Salomonove djelomične predanosti Bogu.

Za “srce” vidjeti Posebnu temu u Psalmu 4:7: Srce.

▣ Zabilježite molitveni zahtjev (tj. *Qal* IMPERATIV, usp. Ps 41:4; 56:1; 57:1) temeljen je na YHWH-inoj vjernosti Njegovoj riječi /obećanju (usp. Ps 119:41.58.76.116.170). Vjerodostojnost YHWH i Njegova otkrivenja ključni je stup biblijske vjere (vidjeti četiri propovijedi o vjerodostojnosti Biblije *online* na www.freebiblecommentary.org, početna stranica, prvi odlomak, link).

119:59-60 Kao što je YHWH pozvan biti vjeran Svojim obećanjima, sad psalmist potvrđuje svoju vjernost (usp. Ps 119:57b.61b). Izravna poslušnost Božjem Zakonu otkriva potpunu predanost!!

Zabilježite naglasak na dva GLAGOLA:

1. požuriti – BDB 301, KB 300, *Qal* PERFEKT
2. odugovlačiti (negativno) – BDB 554, KB 552, *Hithpalpel* IMPERFEKT.

Bog je pozvan neka odgovori brzo (usp. Ps 69:17; 79:8; 102:2; 143:7), tako se isto, vjerni sljedbenik mora brzo odazvati poticanju Duha.

119:59 “okrenuh” Ovaj GLAGOL (BDB 996, KB 1427, *Hiphil* IMPERFEKT s *waw*) ima široko semantičko polje ali je ključan pojam upotrijebljen za “pokajanje”. Stoga, neki komentatori (UBS *Handbook*, str. 1014) vide kako ovaj stih upućuje na nekoga tko je prekršio Božji Zakon ali ponovno se okrenuo njegovu držanju i štovanju Boga.

119:61 Za psalmistu nije bilo lako živjeti vjeran život zato jer su stalno postojali neprijatelji.

GLAGOL (BDB 728, KB 795, *Piel* PERFEKT) nađen je jedino ovdje i preveden je kao (vidjeti NIDOTTE, tom 3, str. 339):

1.	NASB	–	“okružen”
2.	NKJV	–	“omeđen”
3.	LXX, NRSV, NJB	–	“hvatan u zamku”
4.	TEV	–	“postavljena zamka”
5.	JPSOA	–	“omotan”
6.	Pešita	–	“opkoljen”.

AB (str. 181) povezuje to s Psalmom 116:3 i, kao obično, redak vidi kao upućivanje na poosobljenu smrt /grob.

▣ “**ja nisam zaboravio Tvoj zakon**” Ovo je ponavljana tema u ovome Psalmu (usp. Ps 119:61.83.109.141.153.176). Pokvareni su zaboravili Božji Zakon (usp. Ps 50:22; 119:139).

119:62 Ovo noćno promišljanje povezuje se na Psalm 119:55.

119:63 Zabilježite kako su opisani vjerni sljedbenici:

1. oni koji se boje /štuju Tebe
2. oni koji drže Tvoje otkrivenje.

Ne može postojati tvrdnja o zajedništvu s Bogom dok se živi život znane neposlušnosti.

119:64 Zabilježite sveopći vid ovoga stiha. Za “Zemlja” vidjeti Posebnu temu u Psalmu 2:2: Kopno, država, Zemlja.

Pojam preveden “dobrote” od NASB-e je *hesed*. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 5:7: Ljubaznost /blagost /dobrota (*hesed*) i bilješku u Psalmu 33:5!

▣ “**Uči me Svojim odredbama**” Ovo je samo drugi IMPERATIV u ovoj kitici (usp. Ps 119:58b). Iako psalmist promišlja o Božjoj riječi /obećanju on je ipak mora razumjeti više! Redovito, Duhom- vođeno proučavanje Biblije ključno je za zreloga, rastućeg vjernika (vidjeti Ps 119:12.26.64.108.124.135.171)!

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 119:65-72 (Tet)

⁶⁵Ti si dobro postupao sa Svojim slugom,

O GOSPODINE, prema Svojoj riječi.

⁶⁶Uči me dobrome razboru i znanju,

Jer ja vjerujem u Tvoje zapovijedi.

⁶⁷Prije negoli bijah nevoljan ja zalutah,

Ali sad ja držim Tvoju riječ.

⁶⁸Ti si dobar i činiš dobro;

Uči me Svojim odredbama.
⁶⁹Oholi su skovali laž protiv mene;
 Sa svim *svojim* srcem ja ću čuvati Tvoje propise.
⁷⁰Njihovo srce prekriveno je salom,
 Ali ja uživam u Tvome zakonu.
⁷¹Dobro je za mene da bijah nevoljan,
 Kako bih mogao učiti Tvoje odredbe.
⁷²Zakon Tvojih usta bolji je za mene
 Nego tisuće zlatnih i srebrnih *komada*.

119:65 Ovaj stih sažima svjetonazor vjernoga sljedbenika. Spoznaja (Ps 119:66) i poslušnost (Ps 119:67.69) Božjemu otkrivenju donosi sreću, zdravlje, miran život. Istinski život nađen je jedino u Njemu. Zapamtite u ovome Psalmu spoznaja Božje riječi izjednačena je sa spoznajom Boga Sāmoga!

Gotovo svaki stih ovoga Psalma ima hebrejsku riječ i riječ što označava Božje otkrivenje (vidjeti Posebnu temu u Ps 1:2: Pojmovi za Božje otkrivenje [korišteni u Ponovljenome zakonu i Psalmima]).

Hebrejska riječ טור (BDB 373) započinje stihove, Psalam 119:65.66.68.71, i 72. To je ključna riječ za ovu kiticu.

119:66 Iako psalmist poznaje Božje otkrivenje, on je svjestan da ju mora razumjeti više i više (usp. Ps 119:68, oba GLAGOLA “uči”, BDB 540, KB 531, su *Piel* IMPERATIVI, tj. molitveni zahtjev, usp. Ps 119:12.26.64.66.68.108.124.135.171).

▣ “**ja vjerujem**” Postoji nekoliko GLAGOLA u PERFEKT što opisuju psalmistov stav:

1. ja vjerujem – BDB 52, KB 63, *Hiphil* PERFEKT (vidjeti Posebnu temu u Ps 12:1: Povjerenje, pouzdanje, vjera, i vjernost u Starome zavjetu [י(אמ]
2. ja držim – BDB 1036, KB 1581, *Qal* PERFEKT (vidjeti Posebnu temu u Ps 103:18: Čuvati /održavati [iz Ponovljenoga zakona 5:10])
3. ja uživam – BDB 1044, KB 1613, *Pilpel* PERFEKT, usp. Ps 1:2; 112:1; 119:16.24.35.47.70.77.92.143.174.

Zabilježite kako se mentalni uspon mora poklopiti s poslušnim životom (usp. Jak 1:22-25).

119:67 Psalmist ispovijeda svoju neposlušnost u prošlosti što je ishodilo u Božjoj stezi. Božja stega je čin ljubećeg roditelja (usp. Heb 12:5-13). Prokletstva Levitskoga zakonika 26 i Ponovljenoga zakona 27 – 30 Božji je odaziv na neposlušnost Savezu i Njegovoj čežnji da Njegovi sljedbenici promijene svoje putove! On žudi blagosloviti nas! Stega uvijek ima iskupiteljsku svrhu!

119:68 Ovaj prvi redak poezije opisuje Božju narav. On je “dobar” (BDB 373 II, usp. Ps 25:8; 86:5; 100:5; 106:1; Jer 33:11; Nah 1:7). Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 9:10b: Osobine Boga Izraelova.

▣ “**Uči me Svojim odredbama**” Ovo je druga uporaba *Piel* IMPERATIVA ovoga GLAGOLA (usp. Ps 119:66). Bog želi otkriti Sebe i Svoju volju kroz Pismo.

119:69-70 Kao što je tako čest slučaj u Psalmima, psalmist se osjeća napadnutim. Oholi su lagali o njemu. Teško je okvirno odrediti tko su ovi napadači. Oni su često društveno bogati i moćni, kao ovdje (tj. “salom”, BDB 316, Ps 119:70a, usp. Ps 17:10; 73:7; ovo je duhovna usporednica s Iz 6:10, BDB 1031 I). Ali istinsko bogatstvo za psalmistu je spoznaja Boga i Njegova otkrivenja (Ps 119:72, usp. 19:10).

119:69 GLAGOL (BDB 381, KB 378, *Qal* PERFEKT) u retku 1 znači okrečiti ili namazati (usp. Job 13:4). Ova kitica ima dva IMPERFEKTA što opisuju psalmistovo neprekidno djelovanje:

1. on će čuvati, Psalam 119:69 – BDB 665, KB 718, *Qal* IMPERFEKT
2. kako bih mogao učiti, Psalam 119:71 – BDB 540, KB 531, *Qal* IMPERFEKT.

119:70 “srce” Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 4:7: Srce.

119:70b Ne postoji “ali” u hebrejskome tekstu. Međutim, podrazumijevana je oštra suprotivost. “Dva puta” iz Ponovljenoga zakona 30:15-20 i Psalam 1:1 podrazumijevani su.

119:71 Psalmist spoznaje da je Božja stega bila dobrobit jer mu je prouzročila vraćanje Njemu i Njegovoj riječi. Nepoštenost života, strahovite posljedice osobnih odabira često su prilika za više pouzdanja u Boga. Knjiga što mi je pomogla u ovome području je od Hannah Whithall Smith, *The Christian's Secret of a Happy Life*.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 119:73-80 (Jod)

⁷³Tvoje ruke načiniše me i oblikovaše me;

Daj mi razumijevanje, kako bih mogao učiti Tvoje zapovijedi.

⁷⁴Neka oni koji se boje Tebe vide mene i budu radosni,

Jer ja čekam na Tvoju riječ.

⁷⁵Ja znam, o GOSPODINE, da su Tvoji sudovi pravedni,

I da si me Ti u vjernosti ožalostio.

⁷⁶O neka me Tvoja blagost tješi,

Prema Tvojim riječi Tvome sluzi.

⁷⁷Neka Tvoje smilovanje dođe k meni kako bih mogao živjeti,

Jer Tvoj zakon moj je užitak.

⁷⁸Neka oholi budu posramljeni, jer oni me obaraju s lažju;

Ali ja ću promišljati nad Tvojim propisima.

⁷⁹Neka se oni koji se boje Tebe okrenu k meni,

Čak oni koji znaju Tvoja svjedočanstva.

⁸⁰Neka moje srce bude nedužno u Tvojim odredbama,

Tako da ja neću biti posramljen.

119:73 Ovaj stih dokazuje da je Bog stvorio psalmistu. To je izraženo na nekoliko načina:

1. smjerenje na Knjigu Postanka 2:7 (“oblikova” [tijelo] – BDB 427; “oblikova dane” – Ps 135:16)
2. Tvoje ruke načiniše me – BDB 793 I, usp. Knjiga o Jobu 10:8; 31:15; Psalam 139:15
3. djelo Tvojih ruku – Knjiga o Jobu 10:3; 14:15; Psalam 138:8
4. oba GLAGOLA pojavljuju se u Ponovljenome zakonu 32:6 i upućuju na skupni Izrael.

Ludi su posebna bića stvorena u Božjoj slici i sličnosti (usp. Post 1:26-27) za zajedništvo (usp. Post 3:8). Svaki je jedinstveno stvorenje (usp. Ps 139:14-16). Razumijevanje ovoga jeste biblijski svjetonazor! Mi nismo ishod slučajnih događaja ili procesa. Postoji svrha u svakoj osobi kao stvorenju.

▣ **“Daj mi razumijevanje”** Ovo je jedini IMPERATIVNI (Ps 119:73-80) molitveni zahtjev u ovoj kitici (BDB 106, KB 122, *Hiphil* IMPERATIV), ali postoji nekoliko JUSIVA.

Jedino Bog može potvoriti um palih ljudskih stvorenja da uče (BDB 540, KB 531, *Qal* KOHORTATIV) o Njemu razumijevanjem Njegova otkrivenja. Ovo učenje (kao GLAGOL *shema* iz Pnz 6:4-9) podrazumijeva dnevni način života primjene Božjega otkrivenja.

119:74 “mogao” Ovo je znak JUSIVNE građe (usp. Ps 119:74.76.77.78.70.80). To isto tako odražava molitvene zahtjeve.

U ovome stihu postoje dva:

1. vide – BDB 906, KB 1157, *Qal* IMPERFEKT upotrijebljen u ZAPOVJEDNOME smislu
2. budu radosni – BDB 970, KB 1333, *Qal* IMPERFEKT upotrijebljen u ZAPOVJEDNOME smislu.

Zabilježite ove stvarnosti temeljene su na psalmistovu:

1. strpljenju (doslovno “čekanje”, “nada”, Ps 119:74b)
2. spoznaji Božjega otkrivenja (Ps 119:75)
3. nadnaravnoj tuži (119:75; 67:71).

GLAGOL “čekam” (BDB 403, KB 407, *Piel* PREFEKT) obilježava strpljenje. Obično taj GLAGOL obilježava nadu /strpljenje u Bogu Sâmome (usp. Job 13:15; Ps 31:24; 33:22; 38:15; 39:7; 42:5.11; 43:5; 69:3; 130:7; 131:3), ali u Psalmu 119 teološka zamisao Božjega otkrivenja (vidjeti Posebnu temu u Ps 1:2: Pojmovi za Božje otkrivenje [korišteni u Ponovljenome zakonu i Psalmima]) zamijenjena je za Boga Sâmoga. Oni su isti. Poznati Božju riječ jeste poznati Boga. Jedan je obavještajni a drugi odnosni ali oni moraju ići zajedno.

119:75 “da si me Ti u vjernosti ožalostio” YHWH je odan Svojoj riječi i vjeran Svojim svrhama za Svoje vjerne sljedbenike. Postoji šira svrha u Stvorenju. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 2, Okvirni uvidi: YHWH-in vječni iskupiteljski naum. Čak “ožalostio” ima konačnu svrhu (usp. Tuž 3:19-38; Heb 5:8; 12:1-13). Cilj spasenja nije samo zajedništvo u nekome budućem stanju /mjestu nego prismo zajedništvo sada, što odražava obiteljske osobine YHWH-inih sljedbenika onima koje je On stvorio, ali zbog Pada, ipak Ga ne poznaju!

Mora biti zapamćeno kako poteškoće u ovome životu imaju nekoliko mogućih podrijetla /svrha:

1. osuda nad grijehom kako bi se obnovio ili započeo odnos vjere u YHWH-u (usp. Ps 69:26)
2. ishod Pada. Zlo je ušlo u naš svijet. Događaju se loše stvari koje nisu Božja volja (vidjeti Posebnu temu dolje: Nevolja (*thlipsis*))
3. one uzrokuju nama da se pouzdamo u Boga i razvijamo svoju vjeru (usp. Rim 5:3-5; Heb 5:8; 12:10-11).

Budući nikad nisam znao o kojoj se radi, odabrao sam usredotočiti se na #3! Moj svjetonazor jeste taj da se ništa ne događa Božjemu narodu samo tako!

POSEBNA TEMA: NEVOLJA (*thlipsis*)

Mora postojati teološka razlika između Pavlove uporabe ovoga pojma (*thlipsis*) i Ivanove.

- A. Pavlova uporaba (što odražava Isusovu uporabu)
1. poteškoće, patnje, zlo uključeno u pali svijet:
 - a. Evanđelje po Mateju 13:21
 - b. Poslanica Rimljanima 5:3
 - c. 1. Poslanica Korinćanima 7:28
 - d. 2. Poslanica Korinćanima 7:4
 - e. Poslanica Efežanima 3:13
 2. poteškoće, patnje, zlo prouzročeno od strane nevjernika:
 - a. Poslanica Rimljanima 5:3; 8:35; 12:12
 - b. 2. Poslanica Korinćanima 1:4.8; 6:4; 7:4; 8:2.13
 - c. Poslanica Efežanima 3:13
 - d. Poslanica Filipljanima 4:14
 - e. 1. Poslanica Solunjanima 1:6
 - f. 2. Poslanica Solunjanima 1:4
 3. poteškoće, patnje, zlo na kraju vremena:
 - a. Evanđelje po Mateju 24:21.29
 - b. Evanđelje po Marku 13:19.24
 - c. 2. Poslanica Solunjanima 1:6-9.
- B. Ivanova uporaba
1. Ivan u Knjizi Otkrivenja radi posebnu razliku između *thlipsis* i *orgē* ili *thumos* (gnjev).
Thlipsis je ono što nevjernici rade vjernicima a *orgē* i *thumos* je ono što Bog čini nevjernicima:
 - a. *thlipsis* – Knjiga Otkrivenja 1:9; 2:9-10.22; 7:14
 - b. *orgē* – Knjiga Otkrivenja 6:16-17; 11:18; 16:19; 19:15
 - c. *thumos* – Knjiga Otkrivenja 12:12; 14:8.10.19; 15:1.7; 16:1; 18:3
 2. Ivan također koristi pojam u svome Evanđelju kako bi odrazio poteškoće s kojima se suočavaju vjernici u svakome dobu – Evanđelje po Ivanu 16:33.

☐ “sudovi” Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 9:7-8: Sudac, osuda, i pravda (שׁוֹפֵט) u Knjizi proroka Izaije.

☐ “pravedni” Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 1:5: Pravednost.

119:76 “Tvoja blagost” Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 5:7: Ljubaznost /blagost /dobrota (*hesed*).

☐ “Prema Tvojoj riječi” Ovo je ponavljana tema (usp. Ps 119:65). Bog je vjeran Svome otkrivenju.

119:77 “Tvoj zakon moj je užitak” Vidjeti bilješku u Psalmu 119:70.

119:78a Ovo odražava Psalm 119:69-70. Oholi će biti posramljeni (vidjeti bilješku u Ps 119:6), ali ne vjeran psalmist (usp. 119:80).

119:78b “ja ću promišljati nad Tvojim propisima” Vjerni sljedbenici troše vrijeme u Božjoj riječi. Oni proučavaju, razmatraju, i nastoje primijeniti ono što ona kaže. Naše misli postaju naša djelovanja. Promišljanje o otkrivenju je sržno (usp. Ps 1:2; 119:15.23.48.78.97.148). Kako često vi trošite svoje vrijeme u Božjoj riječi?

119:79 Ovaj stih tvrdi istinu kako tražitelji za Bogom trebaju vidjeti Njega u onima koji tvrde da slijede Njega. Vjerni sljedbenici morali bi biti svjetlo što vodi k Bogu.

▣ **“oni koji znaju”** Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 1:6: Znati /poznati (korišteno uglavnom u Ponovljenom zakonu kao obrazac).

119:80 “nedužno” Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 18:20-24: Besprijekornost, nevinost, nedužnost, bez prigovora.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 119:81-88 (Kaf)

⁸¹Moja duša čezne za Tvojim spasenjem;

Ja čekam na Tvoju riječ.

⁸²Moje oči slabe s čeznutljivošću za Tvojom riječju,

Dok govorim: “Kad ćeš me Ti utješiti?”

⁸³Iako sam postao vinski mijeh u dimu,

Ja ne zaboravljam Tvoje odredbe.

⁸⁴Koliko je mnogo dana Tvoga sluge?

Kad ćeš Ti izvršiti sud na onima koji me progone?

⁸⁵Oholi su iskopali jame za mene,

Ljudi koji nisu u skladu s Tvojim zakonom.

⁸⁶Sve su Tvoje zapovijedi vjerne;

Oni su me progonili s lažju; pomози mi!

⁸⁷Oni me gotovo uništise na zemlji,

Ali ja, ja nisam ostavio Tvoje propise.

⁸⁸Ponovno me oživi prema Svojoj dobroti,

Kako bih mogao čuvati svjedočanstvo Tvojih usta.

119:81-88 Ova je kitica prevladana GLAGOLSKIM VREMENIMA u PERFEKTU. Psalmist se osjećao napadnutim!:

1. oni(ma) koji me progone, Psalm 119:84
2. oholi su iskopali jame za mene, Psalm 119:85
3. ljudi koji nisu u skladu s Tvojim Zakonom, Psalm 119:85
4. oni su me progonili s lažju, Psalm 119:86
5. oni me gotovo uništise na Zemlji, Psalm 119:87.

On tvrdi da je vjeran Božjoj riječi i zauzima se kod Boga neka djeluje u njegovu korist:

1. pomози mi – BDB 740, KB 810, *Qal* IMPERATIV, Psalm 119:86
2. ponovno me oživi /obrani me – BDB 1036, KB 1581, *Piel* IMPERATIV, Psalm 119:88.

119:81 “duša” Ovo je pojam *nefeš* (BDB 659). Za punu raspru vidjeti bilješku o Knjizi Postanka 35:18 *online* na www.freebiblecommentary.org.

▣ **“čezne”** Psalmist koristi nekoliko GLAGOLA za opis svoga fizičkoga i mentalnoga stanja:

1. čezne – BDB 477, KB 476, *Qal* PERFEKT, Psalm 119:81
2. čekam – BDB 403, KB 407, *Piel* PERFEKT, Psalm 119:81

3. oči slabe – BDB 477, KB 476, *Qal* PERFEKT, Psalam 119:82
4. postao je kao vinski mijeh u dimu – BDB 224, KB 243, *Qal* PERFEKT, Psalam 119:83. Ovo je neuobičajen i rijedak idiom. On izgleda znači “spaljen” i “krhak”. Ali zbog narednoga retka to može obilježavati sljepoću od dima (usp. 1. Kor 13:12).

119:82 Usred životnih poteškoća i osobnih napada, čak vjerni sljedbenici vape k Boga sa “zašto?” ili “kad će to proći?”.

119:83 Idiom Psalma 119:83a neuobičajen je i višeznačan (vidjeti bilješku u Ps 119:81, #4).

Drugi redak je nastojanje psalmiste da potvrdi svoju vlastitu vjernost (usp. Ps 119:81b.87b; također zabilježite Ps 119:61.141.153.176). Njegovi progonitelji zaslužuju Božju osudu ali on je ne zaslužuje. On se baca na Božju vjernost (usp. Ps 119:88a).

119:84 “Koliko je mnogo dana Tvoga sluge” Ovo dokazuje:

1. Božje predznanje (usp. Mt 10:29-31)
2. ograničeno vrijeme ljudskoga života (usp. Ps 39:4)
3. poziv na primjereno djelovanje u vremenu što ga svaki od nas ima (usp. Ps 90:12; Mt 6:25-34; Ef 5:15-16).

119:85 “iskopali jame” Ovo je idiom iz lova. Jama je bila iskopana kako bi se uhvatio plijen. To je postalo metaforom za ljudsku podmuklost (usp. Ps 7:15; 57:6; Jer 18:22).

NEB i REB vide hebrejski korijen “priče” (BDB 967) umjesto “jama” (BDB 1001). To je samo promjena od ω na ϖ .

119:86 Ove “zapovijedi” ovdje mogu upućivati na “prokletstva” nad onima koji krše Božju otkrivenu volju (usp. Lev 26; Pnz 27 - 30). To su progonitelji na koje se upućuje u Psalmu 119:85b koji ne žive u skladu s Božjim Zakonom.

Oni su jasno oprečje vjernim sljedbenicima (usp. Ps 119:81.82.83.87).

▣ “**pomozi mi**” Ovaj IMPERATIV (vidjeti bilješku u Ps 119:81-88) sličan je Psalmu 109:26. Božja zavjetna odanost (tj. *hesed*, usp. Ps 119:88a; vidjeti Posebnu temu u Ps 5:7: Ljubaznost /blagost /dobrota [*hesed*]) temelj je nade čovječanstva. Njegova nepromjenjiva narav milosrđa i milosti je ona što donosi nadu i mir u ovome palom svijetu. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 9:10b: Osobine Boga Izraelova.

119:88a UBS *Handbook* (str. 1022) spominje da MT i LXX-a imaju GLAGOL “poštedi moj život” (BDB 310, KB 309, *Piel* IMPERATIV), dok DSS tekst ima “budi dobar prema meni” (usp. TEV).

119:88b Ovo je čežnja Božjih vjernih sljedbenika (usp. Ps 19:14)!

GLAGOL “čuvati” (BDB 1036, KB 1581) je *Qal* KOHORTATIV. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 103:18: Čuvati /održavati (iz Ponovljenoga zakona 5:10). Poslušnost otkrivenju je ključna i ona je dokaz nečijega odnosa vjere s YHWH-om i Njegovim Mesijom (usp. Lk 6:46).

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 119:89-96 (*Lamed*)

⁸⁹Zauvijek, o GOSPODINE,

Tvoja je riječ utvrđena u nebu.

⁹⁰Tvoja vjernost *nastavlja se* kroz sve naraštaje;

Ti učvrsti zemlju, i ona stoji.

⁹¹Oni stoje ovoga dana prema Tvojim uredbama,

Jer svi su Tvoje sluge.

⁹²Ako Tvoj zakon ne bi bio moj užitak,

Onda bih bio uništen u svojoj nevolji.

⁹³Ja neću nikad zaboraviti Tvoje propise,

Jer njima si me Ti ponovno oživio.

⁹⁴Ja sam Tvoj, spasi me;

Jer sam tražio Tvoje propise.

⁹⁵ Pokvareni čekaju na mene da me unište;
 Ja ću marno razmatrati Tvoja svjedočanstva.
⁹⁶ Ja sam vidio granicu svem savršenstvu;
 Tvoja zapovijed je neizmjerljivo široka.

119:89 “Zauvijek” Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 9:5: Zauvijek (‘*olam*).

▣ **“o GOSPODINE”** Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 1:1: Imena za Božanstvo.

▣ **“Tvoja je riječ utvrđena u nebu”** GLAGOLSKO (BDB 662, KB 714, *Niphal* PARTICIP) temeljno značenje je “stajati”. Ovo je jedina uporaba toga GLAGOLA u ovome idiomu.

Zamisao Božjega utvrđenoga /učvršćenoga Stvorenja (usp. Iz 54:18) je potisak Psalma 119:90-91 (drukčiji GLAGOL, BDB 763, KB 840). Zabilježite stvari što “stoje”:

1. YHWH-ina riječ (Ps 119:89b.91a)
2. YHWH-ina vjernost
3. YHWH-ino Stvorenje.

Oni su svi Njegove sluge (Ps 119:91b). Ali zabilježite Psalam 119:96 izgleda podrazumijeva suprotivost. Međutim, potisak suprotivosti neizvjestan je.

119:90a Ova je istina usporedna u Psalmima 36:5 i 89:1-2. Oni govore o vječnosti Boga, Njegove Riječi, i Stvorenja. Vjernost obilježava:

1. Sâm Bog
2. Njegovo otkrivenje u Riječi
3. Njegovo otkrivenje u Stvorenju (usp. Ps 119:91; 148:1-6; Jer 31:35-37).

119:91 “svi su Tvoje sluge” Ovaj idiom upućuje na sve stvoreno (tj. Post 1, usp. Ps 103:19; Prop 11:5; Jer 10:16; 51:19). Božja riječ dovodi fizičko u postojanje i održava ga. Fizičko ima svoje granice (usp. Ps 119:96), ali Božja Riječ nema granica.

119:92 “Ako” Zabilježite uvjetovanu narav narednih izjava o psalmistu koji treba spasenje /ponovno oživljavanje i Božje otkrivenje, što je vječno. Zabilježite broj “ja ” u Psalmu 119:92-96 u NASB-i (6) što opisuju psalmistove misli i djelovanja.

119:93 “Ja neću nikad zaboraviti Tvoje propise” Vidjeti bilješku u Psalmu 119:83b.

▣ **“Jer njima si me Ti ponovno oživio”** Ovaj GLAGOL je *Piel* PERFEKT što obilježava Božje potpuno djelovanje spasenja. Ovo je suprotstavljeno s IMPERATIVOM Psalma 119:88.

119:94 “Ja sam Tvoj” Psalmist tvrdi kako on, kao i Stvorenje, pripada YHWH-i, Stvoritelju svega što služi Njegovim svrhama.

▣ **“spasi me”** Ovo je *Hiphil* IMPERATIV, jedini IMPERATIV u ovoj kitici. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 3:7: Spasenje (SZ-ni pojam). Psalmist se osjeća napadnutim (Ps 119:95a). U Psalmu 119:92 pojam “nevolji” može upućivati na posredništvo “pokvarenih” ili Boga (Ps 119:67.71).

YHWH spašava one koji trže /pouzdaју se u Njega (usp. Ps 13:5; 25:2; 31:14; 52:8; 56:4; 86:2). Postoje dva vida Saveza (Božanski i čovjeka pojedinca)!

▣ **“sam tražio Tvoje propise”** Ova zamisao vjernih sljedbenika koji vrijedno traže (BDB 205, KB 233, *Qal* PERFEKT) Božje otkrivenje također se pojavljuje u Psalmu 119:2.45.155. Postoji Božanski vid k otkrivenju i pojedinačni vid k otkrivenju!

119:96 Ovaj stih teško je razumjeti. Međutim, što god da je “ograničeno” (izgleda kako upućuje na stvoreni red) u suprotivosti je s Božjim vječnim (doslovno “širokim”) otkrivenjem (tj. nema granice).

Pojam “savršenstvu” (BDB 479) nađen je jedino ovdje.

Psalmist se poziva na Vječnoga da ga spasi. Pokvareni su uništeni, Stvorenje će biti uništeno (tj. 2. Pt 3:10.12), ali Vječni Bog spominje se Svojih vjernih sljedbenika!

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 119:97-104 (Mem)

- ⁹⁷ **O kako ljubim Tvoj zakon!**
On je moje promišljanje čitavoga dana.
- ⁹⁸ **Tvoje zapovijedi čine me mudrijim od mojih neprijatelja,**
Jer one su uvijek moje.
- ⁹⁹ **Ja imam više pronicavosti nego svi moji učitelji,**
Jer Tvoja svjedočanstva moje su promišljanje.
- ¹⁰⁰ **Ja razumijem više negoli vremešni,**
Jer sam čuvao Tvoje propise.
- ¹⁰¹ **Ja sam obuzdao svoje noge od svakoga zlog puta,**
Kako bih mogao držati Tvoju riječ.
- ¹⁰² **Ja se nisam okrenuo od Tvojih uredaba,**
Jer Ti Ti Sâm učio si mene.
- ¹⁰³ **Kako su slatke Tvoje riječi mome okusu!**
Da, slade od meda mojim ustima!
- ¹⁰⁴ **Od Tvojih propisa ja primam razumijevanje;**
Zato mrzim svaki krivi put.

119:97 “O kako ljubim Tvoj zakon” Na mnogo načina Psalmi 19 i 119 teološki su oprečni povijesnim Knjigama i proročkim Knjigama što predstavljaju kako je Izrael djelovao prema Božjemu otkrivenju.

Ljubav (BDB 12, KB 17, *Qal* PERFEKT, usp. Ps 119:47.48.113.127.163.165) je obilježena kao “promišljanje čitavoga dana” (usp. Ps 119:15.48.99).

Ljubav je (usp. Pnz 6:5) ona:

1. s kojom se troši vrijeme
2. u kojoj se raduje
3. koju se sluša
4. koja prelazi na druge.

Izričaj preveden od NASB-e “čitavoga dana” hebrejska je riječ ‘*olam*. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 9:5: Zauvijek (*‘olam*).

119:98 Spoznaja Božjega otkrivenja čini vjernoga sljedbenika mudrijim od:

1. njegovih neprijatelja, Psalm 119:98
2. njegovih učitelja, Psalm 119:99
3. vremešnih (tj. iskusnijih), Psalm 119:100.

119:100 Zabilježite kako mudrost nije samo spoznaja nego način života poslušnosti (usp. Ps 119:100b). Ova poslušnost označena je kao ona što:

1. zadržava moju nogu od svakoga zlog puta (usp. Ps 1:1; 5:8; 16:11; 139:24; Izr 1:15; 4:14)
2. ne okreće se od Tvojih uredaba (idiom za skretanje od Božje otkrivene ceste, usp. Pnz 17:20; Jš 23:6).

Prvo ime za Crkvu bilo je “Put” (usp. Djela 9:2; 18:25.26; 19:9.23; 22:4; 24:14.22).

119:101b “Kako bih mogao držati Tvoju riječ” Ovo je ključ teološke istine. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 103:18: Čuvati /održavati (iz Ponovljenoga zakona 5:10).

119:102b U Psalmu 119 Bog i Njegovo otkrivenje povezani su. Poznati Njega znači poznati Njegovu Riječ. Bog je učitelj i sadržaj otkrivenja. Zahtjev Bogu neka uči psalmistu nađen je u Psalmu 119:12.26.33.64.108.124.135.171.

119:103 Ovaj stih odražava Psalm 19:10b ali s drukčijom riječju za “slatke” (BDB 576, KB 594, *Niphal* PERFEKT, doslovno “blage”, nađeno jedino ovdje u SZ-u). Idiom “slatkoća” način je opisivanja kako Božja učenja čine život radosnim i mirnim!

119:104 Postoji samo jedan primjeren izvor istine, života, mira, i radosti - YHWH. Poznati Njega znači nasilno odbaciti (doslovno “mrziti”) sve druge putove (tj. Ps 119:53.128.163; Izr 13:5; Am 5:15).

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 119:105-112 (Nun)

¹⁰⁵Tvoja riječ svjetiljka je mojoj nozi

I svjetlo mojoj stazi.

¹⁰⁶Ja sam se zakleo i to ću potvrditi,

Da ću držati Tvoje pravedne uredbe.

¹⁰⁷Ja sam neizmjereno nevoljan;

Ponovno me oživi, o GOSPODINE, prema Svojoj riječi.

¹⁰⁸O prihvati dragovoljne prinose mojih usta, o GOSPODINE,

I uči me Svojim uredbama.

¹⁰⁹Moj život neprekidno je u Tvojim ruci,

Ipak ja ne zaboravljam Tvoj zakon.

¹¹⁰Pokvareni su položili zamku za mene,

Ipak ja nisam skrenuo od Tvojih propisa.

¹¹¹Ja sam baštinió Tvoja svjedočanstva zauvijek,

Jer ona su radost moga srca.

¹¹²Ja sam prignuo svoje srce da vrši Tvoje odredbe

Zauvijek, čak do kraja.

119:105 Ne postoji GLAGOL u ovome stihu. Božja Riječ prosvjetljava život (usp. Ps 43:3; Izr 6:23; 2. Pt 1:19). Život je opisan kao staza, jasno označena staza, označena Božanskim otkrivenjem (usp. Ps 89:15; Iz 2:5; 1. Iv 1:7). Skretanje u desno ili lijevo donosi veliku nesreću.

Iz NZ-a znamo da je Božje konačno otkrivenje u Isusu (usp. Iv 1:1-14; Fil 2:6-11; Kol 1:13-16; Heb. 1:2-3). On je Svjetlo svijeta (usp. Iv 1:4; 8:12; 9:5).

119:106 Psalmist tvrdi da je hodao po stazi Božjega otkrivenja. GLAGOLSKI oblici podrazumijevaju početnu odluku i nastavljajuću predanost Božjemu otkrivenju. Biblijska vjera su “vrata” (početni, osobni susret s Bogom) i “cesta /put” (neprekidni način života, dnevna poslušnost). Ovo Isus uči u Evandjelju po Mateju 7:13-14. To je odluka i učenje.

U suvremenome židovskom životu, mladi ljudi proučavaju Hebrejsku Bibliju, i u dobi od 13 godina za dječake te 12 godina za djevojčice, oni predaju sami sebe njenome održavanju (*Bar-Mizva, Bat-Mizva*).

119:107 Priroda nevolje je neizvjesna. To bi moglo(i) biti:

1. pokvareni, Psalam 119:110 (usp. Job 24:13)
2. Sâm Bog za psalmistovu prijašnju neposlušnost (usp. Ps 119:67.71).

▣ **“Ponovno me oživi”** Ovo je doslovno “daj mi život” (BDB 310, KB 309) i to je ponavljani zahtjev (usp. Ps 119:25.37.40.50.88.93.107.149.154.156.159.175). Ovdje to vjerojatno znači fizički život, ali onaj tko poznaje Božje otkrivenje također zna kako to označava zdrav duhovni život isto tako. Život dolazi “prema Tvojim riječima”.

119:108a Ovaj stih i drugi kao ovaj izvor su štovanja židovskoga naroda YHWH riječima a ne žrtvama jer je njihov Hram bio uništen (usp. Iz 57:19; Hoš 14:2; Heb 13:15).

119:108b Razumijevanje je nemoguće bez Božanske pomoći. Bog nastoji otvoriti naše umove prema Sebi i Svojim smjernicama za život (usp. Ps 119:12.26.64.66.68.124.135.171).

119:109 “život” Ovi je hebrejski pojam *nefeš* (BDB 659). Vidjeti punu bilješku u Knjizi Postanka 35:18 *online*.

▣ **“u Tvojim ruci”** Ovaj hebrejski idiom može biti razumjet na dva načina:

1. u negativnome smislu, gdje “ruka” upućuje na snagu nad drugim (usp. Suci 12:3; 1. Sam 19:5; 28:21; Job 13:14, vidjeti Posebnu temu u Ps 7:3-5: Ruka [slikovito prikazano iz Knjige proroka Ezekijela])
2. u pozitivnome smislu, gdje “ruka” upućuje na Božje držanje snage i zaštite (tj. Ps 31:5).

MT ima “u mojoj ruci”, dok LXX ima “u Tvojjoj ruci”. Prvo može obilježavati da slijeđenje Božjega otkrivenja znači oprečje u palome svijetu. Drugo može obilježavati Božje čuvanje snage i skrb (usp. NJB).

119:110 Psalmist je osuđen za neki prekršaj Saveza ali on tvrdi svoju odanost Božjemu otkrivenju.

Ova “zamku”, kao “jame” u Psalmu 119:85, jeste stupica za životinje, ovdje upotrijebljena kao metafora za ljudske nasilne napade.

119:111-112 Božje otkrivenje Izraelu bio je dokaz njihova posebnoga odnosa prema Njemu. Psalmist tvrdi svoju odanost i poslušnost tome otkrivenju. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 103:18: Čuvati /održavati (iz Ponovljenoga zakona 5:10).

119:111 “ona su radost moga srca” Izrael je uživao u Božjemu otkrivenju (usp. Ps 1:2; 19:7-11). Onima koji poznaju Boga to nije breme nego užitak (usp. Ps 119:14.16.24.35.47.70.77.92.143.162.174).

119:112 “zauvijek” Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 9:5: Zauvijek (‘*olam*).

▣ “do kraja” Vidjeti isto izražavanje neprekidne predanosti (Ps 119:106) Božjemu otkrivenju u Psalmu 119:33.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 119:113-120 (Samek)

- ¹¹³Ja mrzim one koji su neodlučni,
Ali ljubim Tvoj zakon.
¹¹⁴Ti si moje skrovište i moj štit;
Ja čekam na Tvoju riječ.
¹¹⁵Odstupite od mene, zlotvori,
Kako bih mogao čuvati zapovijedi svoga Boga.
¹¹⁶Okrijepi me prema Svojoj riječi, kako bih mogao živjeti;
I nemoj dozvoliti da budem posramljen zbog moje nade.
¹¹⁷Podupri me kako bih mogao biti siguran,
Da mogu paziti na Tvoje odredbe neprestano.
¹¹⁸Ti si odbacio sve one koji se udaljuju od Tvojih odredaba,
Jer njihova je lukavština uzaludna.
¹¹⁹Ti si uklonio sve pokvarene iz zemlje kao trosku;
Zato ja ljubim Tvoja svjedočanstva.
¹²⁰Moje tijelo drhti zbog straha od Tebe,
I ja se bojim Tvojih sudova.

119:113 “Ja mrzim one koji su neodlučni” PRIDJEV “neodlučni” (BDB 704 II) pojavljuje se jedino ovdje. JPSOA ga prevodi “podijeljena srca”. To je povezano s IMENICOM (BDB 704) nadenom u 1. Knjizi o Kraljevima 18:21. Vidjeti Jakovljevu poslanicu 1:8; 4:8.

Ova kitica suprotstavlja dvije vrste pojedinaca:

1. psalmistove progonitelje:
 - a. neodlučne, Psalam 119:113a
 - b. zlotvore, Psalam 119:115
 - c. one koji se udaljuju od Božjih odredaba, Psalam 119:118a
 - d. himbene, Psalam 119:118b
 - e. pokvarene, Psalam 119:119
2. psalmistu:
 - a. ljubi Božji Zakon, Psalam 119:113b
 - b. čeka na Božju riječ, Psalam 119:114b
 - c. čuva Božje zapovijedi, Psalam 119:115b
 - d. ima pozornost prema Božjim odredbama, Psalam 119:117b
 - e. ljubi Božja svjedočanstva, Psalam 119:119b
 - f. boji se Božjih sudova, Psalam 119:120b.

▣ **“ljubim”** Jaka suprotnost obilježava široki raskorak što se razvija između onih koji ljube Boga i Njegovo otkrivenje i onih koji to ne čine! Ne postoji neutralno tlo.

119:114 “Ti [Bog] si moje skrovište” Ova IMENICA (BDB 712) obilježava zaklon /utočište:

1. Šatora /Hrama – Psalam 27:5
2. Sâmogâ Boga – Psalam 31:20; 32:7.10
3. zaklon Njegovih krila – Psalam 61:5
4. sjenu Svemoćnoga – Psalam 91:1 (vidjeti Posebnu temu u Ps 5:11-12: Sjena kao metafora za zaštitu i brigu).

▣ **“moj štit”** IMENICA (BDB 171) je personificirana kao YHWH-ina zaštita Njegovih sljedbenika:

1. Abrahama – Knjiga Postanka 15:1
2. Izraela – Ponovljeni zakon 33:29; Psalam 33:20; 59:11; 115:9.10
3. psalmiste – Psalam 3:3; 18:2; 28:7; 84:9
4. pravednika – Psalam 5:12
5. čestitih u srcu – Psalam 7:10
6. onih koji uzimaju utočište u Njemu – Psalam 18:30.35; Izreke 30:5
7. onih koji hodaju u čestitosti – Psalam 84:11; Izreke 2:7
8. onih koji se boje Njega – Psalam 115:11
9. Njegova kralja – Psalam 144:2.

▣ **“Ja čekam na Tvoju riječ”** GLAGOL (BDB 403, KB 407, *Piel* PERFEKT) obilježava nadu i strpljivo pouzdanje da će Bog ispuniti Svoja obećanja (usp. Ps 31:24; 33:18.22; 69:3; 119:43.49.74.81.114.147).

119:115-117 Ovi redci poezije svi započinju s IMPERATIVOM (tj. molitveni zahtjev). Svi korijeni započinju sa *samekh*:

1. odstupite od mene zlotvori – BDB 693, KB 747, *Qal* IMPERATIV
2. okrijepi me prema Svojoj riječi – BDB 701, KB 759, *Qal* IMPERATIV
3. podrži me – BDB 703, KB 761, *Qal* IMPERATIV.

Zabilježite kako drugi redak daje žuđeni ishod:

1. kako bih mogao čuvati zapovijedi – *Qal* KOHORTATIV
2. kako bih mogao živjeti – *Qal* IMPERFEKT upotrijebljen u KOHORTATIVNOME smislu
3. kako bih mogao biti siguran – *Niphal* KOHORTATIV (Ps 119:117a)
4. da mogu paziti na Tvoje odredbe (Ps 119:117b).

119:118 Ovaj stih cilja na idolatriju (usp. Iz 28:15; Jer 10:14; 51:17), ne samo na neposlušnost Savezu.

Pojam “odbacio” (BDB 699, KB 756) nađen je jedino ovdje i u Tužaljka 1:15. To je još jedan primjer rijetkoga pojma odabranog da odgovara akrostih obliku.

119:119-120 Zabilježite da “ljubim” (usp. Pnz 6:4-6) i “bojim se” (Ps 119:120) idu zajedno. Postoji poštovanje dužno Bogu svemira (tj. NIDOTTE, tom 2, str. 529), koji je isto tako Spasitelj svemira, koji je i Sudac svemira!

Pojam “drhti” (BDB 702, KB 760, *Qal* PERFEKT) nađen je jedino ovdje i *Piel* jedino u Knjizi o Jobu 4:15. Srodan oblik (tj. različiti samoglasnici) nađen je jedino u Knjizi proroka Jeremije 51:27. To je još jedna rijetka riječ upotrijebljena da odgovara akrostih obliku.

119:119

NASB

NKJV

NRSV

NJB

JPSOA

LXX

“Ti si uklonio sve pokvarene”

“Ti si stavio na stranu sve pokvarene”

“Sve pokvarene ... ti računaš kao trosku”

“U Tvome pogledu svi pokvareni ... su kao hrda”

“Ti iskorjenjuješ pokvarene”

“Svi grješnici ... računam ih kao prekršitelje”

BDB 991 i KB 1409 imaju nekoliko prijedloga za *Hiphil* ovoga korijena:

1. uzrokovati da prestane, dokrajčiti, usp. Psalam 46:9
2. iskorijeniti, uništiti, usp. Psalam 8:2; 19:119
3. uzrokovati da nestane
4. ukloniti, usp. Psalam 89:44
5. uzrokovati da ne uspije.

UBS *Text Project* (str. 411) ima dvije mogućnosti:

1. ti učini da prestane
2. ti smatraš / imaš na umu.

On daje ocjenu "C" (znatna sumnja) #2.

Prva riječ Psalma 119:119 je "trosku" (BDB 691), što je upotrijebljena van svoga uobičajenoga reda kako bi odgovarala akrostih uzorku. Ona upućuje na otpadak u pročišćavanju kovina. Ona je nekorisna i baca se.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 119:121-128 (*Ajin*)

- ¹²¹Ja sam činio pravdu i pravednost;
Nemoj me ostaviti mojim tlačiteljima.
¹²²Budi jamac za Svoga slugu za svagda;
Nemoj dozvoliti oholome da me tlači.
¹²³Moje oči slabe s čeznutljivošću za Tvojim spasenjem
I za Tvojom pravednom riječi.
¹²⁴Postupaj sa Svojim slugom prema Svojoj dobroti
I uči me Svojim odredbama.
¹²⁵Ja sam Tvoj sluga; daj mi razum,
Da mogu spoznati Tvoja svjedočanstva.
¹²⁶Vrijeme je za GOSPODINA da djeluje,
Jer oni su prekršili Tvoj zakon.
¹²⁷Zato ja ljubim Tvoje zapovijedi
Više od zlata, da, više od čistoga zlata.
¹²⁸Stoga smatram pravima sve Tvoje propise glede svega,
Ja mrzim svaki krivi put.

119:121-128 Ova kitica slijedi uobičajen uzorak. Psalmist opisuje sebe u oprečju s onima koji mu se suprote:

1. psalmist:
 - a. on je činio pravdu (BDB 1048), Psalam 119:121
 - b. on je činio pravednost (BDB 841), Psalam 119:121
 - c. njegove oči slabe s čeznutljivošću za Božje spasenje, Psalam 119:123a
 - d. njegove oči slabe s čeznutljivošću za Božjom pravednom riječju, Psalam 119:123b
 - e. on je Božji sluga, Psalam 119:122.124.125
 - f. on ljubi Božje zapovijedi, Psalam 119:127
 - g. on smatra pravima sva Božja otkrivenja, Psalam 119:128a
 - h. on mrzi svaki krivi put, Psalam 119:128b (usp. Ps 31:6; 119:104,163; Izr 13:5)
2. njegovi protivnici obilježeni su kao:
 - a. moji tlačitelji (BDB 798, KB 897, *Qal PARTICIP*), Psalam 119:121b
 - b. oholi, Psalam 119:122b (usp. Ps 119:21.51.69.78.85)
 - c. oni krše Božji Zakon, Psalam 119:126b
 - d. oni ljube lažni put (podrazumijevano), Psalam 119:128b.

119:121 "pravdu" Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 9:7-8: Sudac, osuda, i pravda (פֶּשַׁע) u Knjizi proroka Izaije.

☐ **"pravednost"** Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 1:5: Pravednost.

119:122 Ovo je prvi od pet molitvenih zahtjeva:

1. budi jamac za Svoga slugu za svagda, Psalam 119:122a – BDB 786, KB 876, *Qal* IMPERATIV (doslovno “dati u zalog”), usp. Knjiga o Jobu 17:3; Knjiga proroka Izaije 38:14
2. nemoj dozvoliti oholome (BDB 267) da me tlači, Psalam 119:122b – BDB 798, KB 897, *Qal* IMPERFEKT upotrijebljen u ZAPOVJEDNOME smislu. *Qal* AKTIVNI PARTICIP upotrijebljen je u Psalmu 119:121 za obilježavanje njegovih dušmana
3. postupaj sa Svojim slugom prema Svojoj dobroti, Psalam 119:124a – BDB 793, KB 889, *Qal* IMPERATIV. YHWH-ina *hesed* (BDB 338) je ponavljana tema, usp. Psalam 51:1; 106:45; 109:26; 119:88.149.159
4. uči me Svojim odredbama, Psalam 119:124b – BDB 540, KB 531, *Piel* IMPERATIV, ovo je još jedna ponavljana tema, usp. Psalam 119:12.26.64.108.135.171
5. daj mi razum, Psalam 119:125a – BDB 106, KB 122, *Hiphil* IMPERATIV, ovo je još jedna ponavljana tema, usp. Knjiga o Jobu 32:8; Psalam 119:27.34.73.125.130.144.169.

▣ “za svagda” Dahood može biti ispravljen (vidjeti AB, tom 17A, str. 187) da *lamedh* ispred “svagda” (BDB 373 II) može označiti VOKATIV (tj. o Dobri), kao što je to u Psalmu 119:126 ispred YHWH, prevedeno “o GOSPODINE”.

▣ NASB *Study Bible* (str. 869) daje zanimljivo promatranje, slijedeći *Jewish Masora* bilješke, kako je Psalam 119:122 jedini stih u Psalmu 119 u kojem se izravno ili neizravno (tj. Ps 119:90.121.132) upućivanje na Božje otkrivenje (vidjeti Posebnu temu u Ps 1:2: Pojmovi za Božje otkrivenje [korišteni u Ponovljenome zakonu i Psalmima]), ne pojavljuje. Međutim, Dahood u AB (str. 193) tvrdi kako 119:37.90.121.122.132, i 149 nemaju određenu riječ za Božje otkrivenje.

119:123 Spasenje obično upućuje na fizičko oslobođenje (vidjeti Posebnu temu u Ps 3:7: Spasenje [SZ-ni pojam]) ali ovdje naredni redak podrazumijeva žudnju da sva Božja obećanja budu ostvarena (podrazumijevajući nacionalna i čak eshatološka obećanja).

119:124 “dobroti” Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 5:7: Ljubaznost /blagost /dobrota (*hesed*).

119:125 “Da mogu spoznati” U ovome okviru “spoznati” (BDB 393, KB 390, *Qal* KOHORTATIV) zasigurno upućuje na moć razumijevanja. Međutim, hebrejski GLAGOL često označava dio osobnoga odnosa. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 1:6: Znati /poznati (korišteno uglavnom u Ponovljenom zakonu kao obrazac).

119:126 “Vrijeme je za GOSPODINA da djeluje” Vjerni sljedbenici uzimaju Božju riječ i obećanja ozbiljno. Oni vide zlo i kaos u Stvorenju i čeznutljivo žude za Božjim uplitanjem u ljudsku povijest i ispunjenjem čitave Njegove riječi (usp. Rim 8:18-25)!

119:127b Ovo me podsjeća na Psalam 19:10 (usp. Ps 119:103)! O, kako je dragocjeno Božje samo -očitanje u otkrivenju. On nije ostavio Svoje vjernike u beznadnoj uvjetovanosti ovoga paloga svijeta /doba. On je navijestio Svoju volju i način za nas da nađeno i održavamo prisno zajedništvo s Njim, čak sada!

119:128 Ovo je stajalište vjernih sljedbenika. Vjernici zasigurno ne razumiju sve od Božjega otkrivenja, ali oni se pouzdaju u Boga. To je posve oprečno od onih koji:

1. odabiru neko od Njegovih otkrivenja ali ne sva (usp. Ps 119:113)
2. odabiru druge bogove (tj. idolatrija, usp. Ps 31:6; 119:104; Jer 10:3).

Postoji nekoliko pitanja o Psalmu 119:128:

1. Zašto on započinje sa “Stoga”, kad to nije logički povezano s Psalmom 119:127? Moguće zato da odgovara akrostihu (119:127 također započinje sa “Zato /Stoga” zbog svrha akrostiha).
2. Zašto ponavljana uporaba “sve”?
3. Zašto GLAGOL, יָשַׁר (BDB 448, KB 449, *Piel* PERFEKT), što je obično prevedeno “biti ravan”, ili “biti pravi”. Moguće on obilježava istinski način /put (tj. “pravednost” kao mjerna palica /trstika, usp. Izr 3:6) nasuprot “krivome putu /načinu”.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 119:129-136 (Pe)

¹²⁹Tvoja su svjedočanstva čudesna;

Zato ih moja duša čuva.

¹³⁰Razotkrivanje Tvojih riječi daje svjetlost;

Ono daje razumijevanje priprostima.

¹³¹Okreni se k meni i budi mi milostiv,

Kako si Ti običavao s onima koji ljube Tvoje ime.

¹³²Okreni se k meni i budi mi milosrdan,

Kao što si Ti uobičavao činiti s onima koji ljube Tvoje ime.

¹³³Učvrsti moje korake u Svojoj riječi,

I nemoj dozvoliti ikojoj nepravdi da nadvlada nada mnom.

¹³⁴Iskupi me od tlačenja čovjeka,

Da mogu držati Tvoje propise.

¹³⁵Neka Tvoje lice sjaji nad Tvojim slugom,

I uči me Svojim odredbama.

¹³⁶Moje oči liju potoke voda,

Jer oni ne drže Tvoj zakon.

119:129 “čudesna” Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 9:1: Čudesne stvari (אֲלֵפִים).

▣ “**duša**” Ovo je *nefeš* (BDB 659), što označava život osobe. Vidjeti punu bilješku u Knjizi Postanka 35:18 *online*.

▣ “**ih ... čuva**” Ovo je ponovljeni naglasak (usp. Ps 119:2.22.33.34.56.69.100.115.129.145.168, vidjeti Posebnu temu u Ps 103:18: Čuvati /održavati [iz Ponovljenoga zakona 5:10]). Biblijska vjera nije samo svjetlo nego hodanje u tome svjetlu (usp. Ps 89:15; 119:105; Izr 6:23; Iz 2:5; 1. Iv 1:5-7).

Zabilježite neke naglaske na poslušnosti u Psalmu 119:134b, “držati”, *Qal* KOHORTATIV (BDB 1036, KB 1581).

110:130 “**Razotkrivanje**” Ovo je jedina uporaba riječi (BDB 836) u SZ-u. Opetovano rijetka je riječ upotrijebljena kako bi odgovarala akrostih obliku.

▣ “**priprostima**” Ova riječ (BDB 834) može imati negativan (tj. Izr 1:22) ili pozitivan suzvuk. Ovdje je on pozitivan. Bog žudi da svi ljudi spoznaju Njega i Njegovu volju. Ovdje to označava poučljivu osobu (usp. Ps 19:7) ali onu koja, iz bilo kojeg razloga, ne poznaje Božje otkrivenje.

119:131 Postoje tri idioma za jaku žudnju:

1. otvoriti usta – Knjiga o Jobu 29:23
2. dahtati – Psalam 42:1
3. čeznuti – Psalam 119:20.

Zadnja riječ (BDB 383) nađena je jedino ovdje u SZ-u.

119:132-135 Postoje nizovi IMPERATIVNIH molitvenih zahtjeva:

1. okreni se k meni – BDB 815, KB 937, *Qal* IMPERATIV, usp. Psalam 25:16; 69:16
2. budi mi milosrdan – BDB 335, KB 334, *Qal* IMPERATIV
3. učvrsti moje korake – BDB 465, KB 464, *Hiphil* IMPERATIV
4. iskupi me – BDB 804, KB 911, *Qal* IMPERATIV (vidjeti Posebnu temu u Ps 19:14: Otkupnina /iskupljenje)
5. sjaji nad Svojim slugom – BDB 21, KB 24, *Hiphil* IMPERATIV
6. uči me – BDB 540, KB 531, *Piel* IMPERATIV.

Postoji također još jedan zahtjev izjavljen u negativnosti (tj. “ne dozvoli ikome imati prevlast nada mnom”, usp. Ps 19:13, ali različit GLAGOL). To je *Hiphil* IMPERFEKT upotrijebljen u ZAPOVJEDNOME smislu, Psalam 119:133b.

119:132b Kakvo predivno označavanje Božjih vjernih sljedbenika (usp. Ps 5:11; 69:36; Iz 56:6)! Ime predstavlja Boga Sâmoga. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 5:11-12: “Ime” YHWH.

119:133 “**Učvrsti moje korake**” Ovo je slika jasnoga, ravnoga, nezapriječenoga puta (usp. Ps 17:5), što je učinjen mogućim Božjim otkrivenjem, djelovanjima, i obećanjima (tj. Iz 40:3-4).

119:135 “**Neka Tvoje lice sjaji nad Tvojim slugom**” Ovo je smjerenje na Aronovski blagoslov Knjige Brojeva 6:24-26. Na to je smjerano nekoliko puta u Psaltiru (usp. Ps 4:6; 31:16; 67:1; 80:3.7.19, i ovdje).

Oprečni idiom za YHWH-u trebao bi biti da skrrije Svoje lice (usp. Ps 10:11; 13:1; 22:24; 27:9; 44:24; 69:17; 88:15; 102:2; 104:29; 143:7; Iz 57:17).

119:136 Ovo je važan stih jer većina upućivanja na one koji ne drže Božji Zakon doziva osudu (tj. Ps 119:53.158). To jedno upućivanje pokazuje psalmistovu tugu i posredovanje za tvrdoglave.

Netko se pita ako psalmist misli o osobnim neprijateljima ili grijesima skupnoga Izraela (usp. Jer 9:1.18; 14:17; Tuž 3:48).

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 119:137-144 (Sade)

¹³⁷Pravedan Ti si, o GOSPODINE,
I ispravni su Tvoji sudovi.
¹³⁸Ti si zapovjedio Svoja svjedočanstva u pravednosti
I izvanrednoj vjernosti.
¹³⁹Moja me revnost izjela,
Jer moji protivnici zaboravili su Tvoje riječi.
¹⁴⁰Tvoja je riječ vrlo čista,
Zato ju Tvoj sluga ljubi.
¹⁴¹Ja sam mali i prezren,
Ipak ja neću zaboraviti Tvoje propise.
¹⁴²Tvoja pravednost je vječna pravednost,
I Tvoj zakon je istina.
¹⁴³Nevolja i tjeskoba obuzele su me,
Ipak Tvoje zapovijedi moj su užitak.
¹⁴⁴Tvoja svjedočanstva pravedna su zauvijek;
Daj mi razum da mogu živjeti.

119:137-144 Ova kitica suprotstavlja osobine YHWH i/ili Njegovih otkrivenja s trenutačnim uvjetima psalmiste:

1. YHWH /Njegova otkrivenja obilježena su kao:
 - a. pravedan:
 - (1) PRIDJEV (BDB 843), Psalam 119:137
 - (2) IMENICA (MUŠKI ROD, BDB 841), Psalam 119:138.144 (ŽENSKI ROD, BDB 842, Ps 119:142)
 - b. ispravan (BDB 449), Psalam 119:137
 - c. vjeran (PRIDJEV, BDB 547), Psalam 119:138, usp. Psalam 119:86
 - d. čista (BDB 864, KB 1057, *Qal* PASIVNI PARTICIP), Psalam 119:140
 - e. vječna (BDB 761), Psalam 119:142.144
 - f. istina (BDB 54), Psalam 119:142
2. psalmist:
 - a. on ima revnost za Božje otkrivenje (ili protiv njegovih neprijatelja) ali njegovi su ih protivnici zaboravili, Psalam 119:139
 - b. on ljubi Božje otkrivenje, Psalam 119:140
 - c. on je mali i prezren ali on ne zaboravlja Božje otkrivenje, Psalam 119:141
 - d. nevolja i tjeskoba obuzele su ga no ipak on uživa u Božjem otkrivenju, Psalam 119:143.

119:137 "GOSPODINE" Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 1:1: Imena za Božanstvo.

119:139 U okviru izgleda kako je psalmistova "revnost" (BDB 888) usmjerena, ne pozitivno, prema Božjoj riječi nego protiv onih koji su zaboravili Njegovu riječ (usp. Ps 69:9; 119:53). Ovo je oprečno Psalmu 119:136.

119:140

NASB, NKJV	“vrlo čista”
NRSV, LXX	“prokušana”
TEV	“izvjesna”
NJB, REB	“dobro ispitana”
JPSOA	“neizmjenno čista”

GLAGOL (BDB 864, KB 1057, *Qal* PASIVNI PARTICIP) označava ono što je bilo pročišćeno vatrom i troska je odstranjena ostavljajući čistu kovinu.

119:141

NASB, NKJV, NRSV, Pešita	“mali”
TEV	“nevažan”
NJB	“slabašan”
JPSOA	“omalovažen”
LXX	“mlad”
REB	“malovrijedan”

Pitanje je, označava li riječ (BDB 859 I):

1. starost (usp. Post 43:33; 48:14; Suci 6:15; Ps 68:27)
2. fizičku veličinu (usp. 1. Sam 9:21; Iz 60:22; Jer 48:4; 49:20; 50:45)
3. društveni ugled (usp. Mih 5:2; i ovdje).

▣ Ovo je klasičan primjer SZ-ne uloge obrata. Vjerni psalmist nazvan je “prezren” (BDB 102, KB 117, *Niphal* PARTICIP) kad bi trebalo biti onih koji namjerno zaboravljaju /zanemaruju Božje otkrivenje. Vanjski uvjeti (usp. Ps 119:143) u ovome palome svijetu ne odražavaju Božju procjenu koji će jednoga dana odrediti ravni pravac!

119:142 “istina” Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 12:1: Povjerenje, pouzdanje, vjera, i vjernost u Starome zavjetu (1(82).

119:143 Ovo je tajnovitost o tome zašto pravednici pate (usp. Job; Ps 73). Psalmist drži, ljubi, i djeluje na Božjemu otkrivenju ali ipak on pati od ruku bezbožnih ljudi i okolnosti paloga Doba (tj. bolest, društveno nepoštenje, itd.).

Poteškoća nije Bog ili Njegova riječ, nego stanje paloga Stvorenja (usp. Post 3:6.11-12.13; Ps 14:3; Rim 1:18-3:31).

119:144 Jedini IMPERATIVNI molitveni zahtjev je u kitici Psalma 119:144b (usp. 119:27.125). Zabilježite da razum mora ishoditi u pobožnome življenju (BDB 310, KB 309, *Qal* IMPERFEKT upotrijebljen u KOHORTATIVNOME smislu).

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 119:145-152 (Kof)

¹⁴⁵Ja vapih sa čitavim svojim srcem; odgovori mi, o GOSPODINE!

Ja ću čuvati Tvoje odredbe.

¹⁴⁶Ja vapih k Tebi; spasi me

I ja ću držati Tvoja svjedočanstva.

¹⁴⁷Ustajem prije osvita i vapim za pomoć;

Ja čekam Tvoje riječi.

¹⁴⁸Moje oči preduhitruju noćna bdijenja,

Da mogu promišljati o Tvojim riječi.

¹⁴⁹Čuj moj glas prema Svojoj dobroti;

Oživi me ponovno, o GOSPODINE, prema Tvojim uredbama.

¹⁵⁰Oni koji teže za pokvarenošću primiču se;

Oni su daleko od Tvoga zakona.

¹⁵¹Ti si blizu, o GOSPODINE,

I sve Tvoje zapovijedi su istina.

¹⁵²Od davnine ja sam znao iz Tvojih svjedočanstava

Da si ih Ti utemeljio zauvijek.

119:145-152 Kao što je to tako uobičajeno u ovim akrostih kiticama, psalmist uspoređuje svoja djelovanja i misli s onima koji ga progone:

1. psalmist:
 - a. ja vapih s čitavim svojim srcem, Psalam 119:145a
 - b. ja ću čuvati Tvoje odredbe, Psalam 119:145b
 - c. ja vapih k Tebi, Psalam 119:146a
 - d. ja ću držati Tvoja svjedočanstva, Psalam 119:146b
 - e. ja ustajem prije osvita i vapim za pomoć, Psalam 119:147a
 - f. ja čekam Tvoje riječi, Psalam 119:147b
 - g. da mogu promišljati o Tvojim riječima, Psalam 119:148b
 - h. od davnine ja sam znao iz Tvojih svjedočanstava, Psalam 119:152a
2. njegovi tlačitelji:
 - a. oni koji teže za pokvarenošću primiču se, Psalam 119:150a
 - b. oni su daleko od Tvoga zakona, Psalam 119:150b.

▣ U svjetlu ovih usporedbi psalmist čini četiri molitvena zahtjeva:

1. odgovori mi, Psalam 119:145a – BDB 772, KB 851, *Qal* IMPERATIV
2. spasi me, Psalam 119:146a – BDB 446, KB 448, *Hiphil* IMPERATIV
3. čuj moj glas, Psalam 119:149a – BDB 1033, KB 1570, *Qal* IMPERATIV
4. oživi me ponovno, Psalam 119:149b – BDB 310, KB 309, *Piel* IMPERATIV.

Ovo je dodatno podrazumijevani zahtjev u Psalmu 119:151a. Kao što mu se pokvareni primiču, on tvrdi YHWH je blizu, Psalam 119:151. To je izjava (nema GLAGOLA) ali i molitva!

119:145 “sa čitavim svojim srcem” Ovo može biti razumjeto u dva smisla:

1. sa svim svojim bićem (kao sličan idiom u Ps 103:1: “sve što je unutar mene”)
2. tvrđenjem on nije “neodlučan” (usp. Ps 119:113) ili polu-ohrabren sljedbenik (suprotno Davidu, puno srce sa Salomonom u svojoj starosti, pola srca).

▣ **“O GOSPODINE”** Postoje tri VOKATIVA što naslovljavaju YHWH-u u ovoj kitici (Ps 119:145.149.151). Za “YHWH” vidjeti Posebnu temu u Psalmu 1:1: Imena za Božanstvo.

119:148 Psalmist ne može spavati zbog:

1. napada nevjernih Izraelaca (moguće idolopoklonika)
2. svoje potpune odanosti Božjemu otkrivenju.

119:149 Psalmist moli YHWH-u neka djeluje zbog:

1. Svoje naravi dobrote
2. Svoga otkrivenja (tj. Pismo)
3. ludosti pokvarenih (tj. ovoga nepoštenoga i paloga Doba).

119:152 “Od davnine” Ovo može upućivati na:

1. Božja djelovanja u davnini (usp. Ps 24:2; 78:69; 89:11; 102:25; 104:5) i otkrivenja patrijarsima
2. psalmistovu dugu povijest poznavanja i pouzdanja u Boga i Njegovo otkrivenje.

▣ **“zauvijek”** Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 9:5: Zauvijek (*’olam*).

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 119:153-160 (Reš)

¹⁵³Pogledaj na moju nevolju i izbavi me,

Jer ja ne zaboravljam Tvoj zakon.

¹⁵⁴Zastupaj moj slučaj i iskupi me;

Oživi me ponovno prema Svojoj riječi.

¹⁵⁵Spasenje je daleko od pokvarenih,

Jer oni ne traže Tvoje odredbe.

¹⁵⁶Velika su Tvoja milosrđa, o GOSPODINE;

Oživi me ponovno prema Tvojim uredbama.

¹⁵⁷ **Mnogi su moji progonitelji i protivnici,**

Ipak ja se neću okrenuti od Tvojih svjedočanstava.

¹⁵⁸ **Gledam podmukle i prezirem ih,**

Jer oni ne drže Tvoju riječ.

¹⁵⁹ **Uvaži kako ljubim Tvoje propise;**

Oživi me ponovno, o GOSPODINE, prema Tvojoj dobroti.

¹⁶⁰ **Zbroj Tvoje riječi je istina,**

I svaka od Tvoji pravednih uredbaba je vječna.

119:153-160 Postoje nizovi (8) IMPERATIVNIH molitvenih zahtjeva temeljenih na Božjoj naravi (usp. Ps 119:156a) i psalmistovoj poslušnosti Njegovu otkrivenju. To je sržnost Saveza (vidjeti Posebnu temu u Ps 25:10: Savez (ברית):

- 1-2. pogledaj na, Psalam 119:153.159 – BDB 906, KB 1157, *Qal* IMPERATIV
3. izbavi me, Psalam 119:153 – BDB 322, KB 321, *Piel* IMPERATIV
4. zastupaj moj slučaj, Psalam 119:154 – BDB 936, KB 1224, *Qal* IMPERATIV, usp. Psalam 35:23-24; 43:1
5. iskupi me, Psalam 119:154 – BDB 322, KB 321, *Piel* IMPERATIV
- 6-8. oživi me ponovno, Psalam 119:154.156.159 – BDB 310, KB 309, *Piel* IMPERATIVI.

119:153 “moju nevolju” Jasna narav nevolje nikad nije izrečena ali ovdje su dvije glavne mogućnosti:

1. Bogom-poslane poteškoće i protivnici (usp. Ps 119:67.71)
2. osobni neprijatelji (ovo odgovara okviru bolje):
 - a. pokvareni, Psalam 119:155
 - b. oni ne traže Tvoje odredbe, Psalam 119:155
 - c. moji progonitelji, Psalam 119:157
 - d. moji protivnici, Psalam 119:157
 - e. podmukli, Psalam 119:158
 - f. oni koji ne drže Božje otkrivenje, Psalam 119:158.

▣ **“Jer ja ne zaboravljam Tvoj zakon”** Upamtite Psalmi su pisani unutar teološkoga dosega temeljenoga na izvedbi Mojsijevskoga Saveza (usp. Ps 119:154b.156b.159b). Psalmist ističe svoju odanost:

1. ja ne zaboravljam Tvoj Zakon, Psalam 119:143, usp. Psalam 119:83.109.141
2. oni ne traže Tvoje odredbe ali ja ih tražim (podrazumijevano), Psalam 119:155
3. ja se ne okrećem od Tvojih svjedočanstava, Psalam 119:157
4. oni ne drže Tvoju riječ, ali ja ju držim (podrazumijevano), Psalam 119:158
5. ja ljubim Tvoje propise, Psalam 119:159.

119:154 “Zastupaj moj slučaj” Ovo je sudska riječ. Jednoga će dana sav svjesni život (anđeoski i ljudski) stajati pred Bogom kako bi dao račun o daru života (usp. Mt 25:31-46; 2. Kor 5:10; Otk 20:11-15). Poslanica Rimljanima 8:31-39 navodi sliku:

1. Boga kao Suca
2. Sotonu kao tužiteljskog punomoćnika
3. Isusa kao branitelja vjernih sljedbenika
4. anđele kao promatrače (usp. 1. Kor 4:9; Ef 2:7; 3:10).

Ovaj izričaj također može obilježavati YHWH-u kao “srodnika iskupitelja” koji brani u korist rođaka (usp. Lev 25:23-28; Rut 3; Job 19:23-27; Izr 23:11; Jer 50:34; 51:36; Tuž 3:58).

119:155 “Spasenje” Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 3:7: Spasenje (SZ-ni pojam).

119:156-157 Zabilježite dvije riječi iz istoga korijena (BDB 912 I), “velika”, Psalam 119:156 i “mnogi”, Psalam 119:157.

Postoje mnogi neprijatelji (usp. Ps 119:157) ali postoji i veliki Bog (Ps 119:156). Ova ista istina izražena je u 1. Petrovoj poslanici gdje jedna riječ (raznovrsna) opisuje:

1. raznoliku kušnju, 1. Petrova poslanica 1:6
2. raznoliku milost Božju, 1. Petrova poslanica 4:10.

119:158 “prezirem ih” Ovo izgleda grubo NZ-nim vjericima. Ali upamtite ovo je Mojsijevski Savez. Ljudski osjećaji često su bili izraženi u hiperboličkoj slici. Psalmistova ljubav za Boga i Njegovu riječ uzrokovala je da se on odazove nasilno (usp. Ps 139:21) prema onima koji:

1. odbacuju nju
2. prihvaćaju samo njene odabrane dijelove
3. postupaju licemjerno.

Bog Sâm otkrio je Svoj vlastiti stav (usp. Ps 95:10) prema onima koji odbacuju Njegovu otkrivenje u Levitskome zakoniku 26 i Ponovljenome zakonu 27 - 30. Kome je više dano, više je zahtijevano (usp. Lk 12:48). Protivnici psalmiste izgleda da su drugovi Izraelci.

119:160 Ne postoji GLAGOL u ovome stihu. NASB predviđa dva “biti” GLAGOLA.

▣ **“Zbroj”** Ovo znači “cjelina”, što oblikuje bolju usporednicu s narednim retkom poezije negoli “sržnost”.

▣ **“istina”** Ovo nije istina nasuprot lažnosti nego vjernost nasuprot nevjernosti. Božja je Riječ točno oprečna riječi paloga ljudstva. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 12:1: Povjerenje, pouzdanje, vjera, i vjernost u Starome zavjetu (7.87)

▣ **“pravednih”** Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 1:5: Pravednost.

▣ **“vječna”** Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 9:5: Zauvijek (*olam*).

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 119:161-168 (Šin)

- ¹⁶¹ Knezovi me progone bez razloga,
Ali moje srce stoji u strahu od Tvojih riječi.
- ¹⁶² Ja se radujem u Tvojim riječima,
Kao netko tko nalazi veliki plijen.
- ¹⁶³ Ja mrzim i prezirem lažnost,
Ali ljubim Tvoj zakon.
- ¹⁶⁴ Sedam puta na dan ja hvalim Tebe,
Zbog Tvojih pravednih uredbi.
- ¹⁶⁵ Oni koji ljube Tvoj zakon imaju veliki mir,
I ništa im neće uzrokovati da posrnu.
- ¹⁶⁶ Ja se nadam Tvome spasenju, o GOSPODINE,
I vršim Tvoje zapovijedi.
- ¹⁶⁷ Moja duša drži Tvoja svjedočanstva,
I ja ih ljubim neizmjenljivo.
- ¹⁶⁸ Držim Tvoje propise i Tvoja svjedočanstva,
Jer svi su moji putovi pred Tobom.

119:161-168 Ova kitica obilježena je GLAGOLIMA u PERFECTU koji označavaju potpuno, dovršeno, ostvareno djelovanje. Psalmist tvrdi što je on postao zbog Boga i Njegova otkrivenja:

1. moje srce stoji u strahu od Tvojih riječi, Psalam 119:161b, usp. Psalam 119:120
2. ja se radujem u Tvojim riječima, Psalam 119:162a
3. ja mrzim i prezirem lažnost, Psalam 119:163a, usp. Psalam 119:104.118; Izreke 13:5
4. ja ljubim Tvoj Zakon, Psalam 119:163b
5. ja Te hvalim, sedam puta dnevno, Psalam 119:164a
6. oni koji ljube (tj. od kojih je psalmist jedan) Tvoj Zakon, Psalam 119:165a

7. ja se nadam Tvome spasenju, Psalam 119:166a
8. ja vršim Tvoje zapovijedi, Psalam 119:166b
9. moja duša drži Tvoja svjedočanstva, Psalam 119:167a
10. ja ljubim Tvoja svjedočanstva, Psalam 119:167b
11. ja držim Tvoje propise i svjedočanstva, Psalam 119:168a
12. svi su moji putovi pred Tobom, Psalam 119:168b.

119:161a Pojam “knezovi” (BDB 978) ima široku semantičku uporabu što obuhvaća građanske, plemenske, i religijske vođe (usp. Ps 119:23). Autor Psalma 119 nije bio u toj društvenoj skupini i često je bio proganjan od ovih koji su imali snagu.

119:161b Iznenadujuće je da ovaj redak poezije izražava strašljivo strahopoštovanje od Božjega otkrivenja, a naredni redak govori o radovanju u njemu. Ipak oba od ovih osjećaja su istina Pisma. Ono donosi palome čovječanstvu strah, nadu, mir, i radost!

JPSOA prevodi “stoji u strahu” (BDB 808, KB 922, *Qal* PERFEKT) kao “moje srce trese se od Tvoje riječi” kako bi oblikovala usporednicu s Psalmom 119:162a.

119:162b Bogatstvo nije povezano s fizičkim stvarima nego sa spoznajom Božjega otkrivenja i voljnosti da se djeluje sukladno njemu!

119:164 “Sedam puta” Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 12:6: Simbolički brojevi u Pismu.

119:165 Ovaj stih daje posebne dobrobiti ljubećega Božjega otkrivenja:

1. velik mir (vidjeti Posebnu temu u Ps 85: Okvirni uvidi: Mir [*shalom*])
2. nema uzroka za posrtanje (BDB 506).

Drugi način za izražavanje ove iste istine nađen je u Izrekama 3:1-12.13-26, koristeći sliku očeva poučavanja i mudrosti! Poznavanje i slijeđenje Boga donosi dobrobiti u ovome životu i narednome!

Zapamtite, riječ “posrnu” (BDB 506) je idiom povezan sa zamisli Božjega otkrivenja kao jasno označen, gladak, ravan, i nezapriječen, put (Ps 119:105; Izr 6:23).

119:166 Nada ovoga stiha je usporedna sa “žudim za” Psalma 119:174. Božje oslobođenje je buduće ali izvjesno! On će učiniti što je On obećao (pojedinačno i skupno).

119:167 “drži” Poslušnost je ključna i u SZ-u i u NZ-u. Novi savez (NZ-no Evandjelje) Knjige proroka Jeremije promijenio je mehanizam ali ne svrhu. Bog želi ljude da odražavaju Njegovu narav narodima kako bi oni mogli doći k Njemu i biti spašeni! Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 103:18: Čuvati /održavati (iz Ponovljenoga zakona 5:10).

GLAGOL (BDB 1036, KB 1581, *Qal* PERFEKT) je ponovljen u Psalmu 119:168 za naglasak!

119:168b Ista istina je sržnost Psalma 139. Bog u potpunosti poznaje srce i um svakoga od Svojih posebnih stvorenja (tj. ljudi, usp. 1. Sam 16:7; 1. Kr 8:39; 1. Ljet 28:9; Ps 7:9; 17:3; 66:10; Jer 11:20; 17:10; 20:12; Lk 16:15; Djela 1:24).

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 119:169-176 (Tau)

¹⁶⁹Neka moj vapaj dođe pred Tebe, o GOSPODINE;

Daj mi razum prema Tvojim riječima.

¹⁷⁰Neka moja prošnja dođe pred Tebe;

Oslobodi me prema Tvojim riječima.

¹⁷¹Neka moje usne oglašuju hvalu,

Jer Ti me učiš Svojim odredbama.

¹⁷²Neka moj jezik pjeva o Tvojim riječima,

Jer sve su Tvoje zapovijedi pravedne.

¹⁷³Neka Tvoja ruka bude spremna pomoći mi,

Jer ja sam odabrao Tvoje propise.

¹⁷⁴Ja žudim za Tvojim spasenjem, o GOSPODINE,
 I Tvoj je zakon moj užitak.
¹⁷⁵Neka moja duša živi da može hvaliti Tebe,
 I neka mi Tvoje uredbe pomognu.
¹⁷⁶Zalutao sam kao izgubljena ovca; traži Svoga slugu,
 Jer ja ne zaboravljam Tvoje zapovijedi.

119:169-176 Ova zadnja kitica obilježena je JUSIVIMA, tri od njih slijeđena su IMPERATIVIMA (Ps 119:169.170.176):

1. neka moj vapaj dođe pred Tebe, Psalam 119:169a – BDB 897, KB 1132, *Qal* IMPERFEKT upotrijebljen u ZAPOVJEDNOME smislu
2. daj mi razum, Psalam 119:169b – BDB 106, KB 122, *Hiphil* IMPERATIV
3. neka moja prošnja dođe pred Tebe, Psalam 119:170a – BDB 97, KB 112, *Qal* IMPERFEKT upotrijebljen u ZAPOVJEDNOME smislu; zabilježite usporednicu između Psalma 119:169 i 170a
4. oslobodi me, Psalam 119:170b – BDB 664, KB 717, *Hiphil* IMPERATIV
5. neka moje usne oglašuju hvalu, Psalam 119:171a – BDB 615, KB 665, *Hiphil* IMPERFEKT upotrijebljen u ZAPOVJEDNOME smislu
6. neka moj jezik pjeva, Psalam 119:172a – BDB 777, KB 854, *Qal* JUSIV
7. neka Tvoja ruka bude spremna pomoći, Psalam 119:173a – BDB 224, KB 243, *Qal* JUSIV
8. neka moja duša živi, Psalam 119:175a – BDB 310, KB 309, *Qal* JUSIV
9. da može hvaliti Tebe, Psalam 119:175a – BDB 237, KB 248, *Piel* IMPERFEKT upotrijebljen u ZAPOVJEDNOME smislu
10. neka mi Tvoje uredbe pomognu, Psalam 119:175b – BDB 740, KB 810, *Qal* IMPERFEKT upotrijebljen u ZAPOVJEDNOME smislu
11. traži Svoga slugu, Psalam 119:176a – BDB 134, KB 152, *Piel* IMPERATIV.

Psalam završava s preobiljem molitvenih zahtjeva!

119:171-173 Zabilježite kako drugi redak svakoga stiha objašnjava razlog za zahtjev.

119:176a Ova slika Božjega naroda kao jogunasta ovca također je nađena u Knjizi proroka Izaije 53:6; Jeremije 50:6; Ezekielu 34:2-19; Zaharije 10:2-3. Ovo je gdje je slika:

1. Boga kao Pastira – Psalam 23; Knjiga proroka Ezekielu 34
2. Mesije kao Pastira – Knjiga proroka Zaharije 10-11; Evanđelje po Ivanu 10:1-18

utemeljena. Ovce trebaju stalnu, osobnu, zaštitničku skrb!

IMPERATIV Psalma 119:176b podsjeća neke na Evanđelje po Mateju 18:12-14 i Luki 15:4-7. Bog “traži” izgubljenu ovcu! Aleluja!

PSALAM 120

PODJELA NA ODLOMKE U SUVREMENIM PRIJEVODIMA

NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB
molitva za oslobođenje od podmuklih	molba za oporavak od ljutih dušmanina	izgnanička molitva za oslobođenje od neprijatelja (Tužaljka)	molitva za pomoć	neprijatelji mira
<u>MT uvod</u> Pjesma uzdizanja				
120:1-4	120:1-2 120:3-4	120:1-2 120:3-4	120:1-2 120:3-4	120:1-2 120:3-4
120:5-7	120:5-7	120:5-7	120:5-7	120:5 120:6-7

ČITANJE KRUG TRI (vidi str. xv.)

SLIJEĐENJE IZVORNE AUTOROVE NAKANE NA RAZINI ODLOMKA

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. To ne smijete prepustiti komentatoru.

Pročitajte odlomak odjednom. Odredite subjekte (čitanje kruga #3, str. xv., kao gore). Usporedite vašu podjelu subjekta s pet prijevoda navedenih gore. Podjela na odlomke nije nadahnuta, ali ona je ključ za slijeđenje izvorne autorove nakane, što je srce tumačenja. Svaki odlomak ima jedan i samo jedan subjekt.

1. Prvi odlomak
2. Drugi odlomak
3. Treći odlomak
4. I tako dalje.

PROUČAVANJE RIJEČI I IZRIČAJA

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 120:1-4

¹U svojoj nevolji ja zavapih GOSPODINU,

I On mi odgovori.

²Oslobodi moju dušu, o GOSPODINE, od lažljivih usana,

Od prijevarena jezika.

³Što će ti biti dato, i što još će ti biti učinjeno,

Ti prijevarni jeziče?

⁴Oštre strelice ratnika,

S gorućim ugljekljem od stabla žutilovke.

120:1 “U svojoj nevolji” Točno koja nevolja (BDB 865 I, IMENICA ŽENSKOGA RODA) nije izjavljeno ali to je nekako povezano s:

1. lažljivim usnama, Psalam 120:2a
2. prijevernim jezikom, Psalam 120:2b.3b.

Etimološki korijen povezan s GLAGOLOM (BDB 864) označava ono što veže ili obuzdava. Bilo je korišteno metaforički o nečemu tijesnome, uskome, ili u stisnutome mjestu. Isti je korijen korišten o protivniku ili dušmaninu (BDB 865 III).

Ova zamisao o “ograničenju” oprečna je hebrejskoj slici o prostranosti, otvorenosti, i slobodi.

▣ **“ja zavapih GOSPODINU”** U vremenima nevolja vjerni se sljedbenici okreću YHWH-i u molitvi i On čuje (GLAGOLI označavaju prošli događaj). Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 64:1: Učinkovita molitva.

Ime za Božanstvo je YHWH, zavjetno Ime za Izraelova Boga. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 1:1: Imena za Božanstvo.

120:2 “Oslobodi moju dušu” GLAGOL (BDB 664, KB 717) je *Hiphil* IMPERATIV. On označava žarku molitvu. Osnovno značenje ovoga korijena u *Hiphilu* je “ugrabiti”, nalik plijenu iz usta grabežljivca.

Pojam “dušu” (BDB 659) je *nefeš*, što obilježava životnu snagu. Vidjeti punu bilješku online u Knjizi Postanka 35:18.

▣ **“lažljivih usana...**

prijevernoga jezika” Ovo su u hebrejskome istoznačni usporedni odnosi. Vidjeti Posebnu temu dolje: Hebrejska poezija.

POSEBNA TEMA: HEBREJSKA POEZIJA

I. UVOD

- A. Ova vrsta književnosti čini 1/3 Staroga zavjeta. Ona je posebice uobičajena u “Prorocima” (svi osim Hagaja i Malahije sadrže poeziju) i “Spisima” što su dijelovi Hebrejskoga kanona.
- B. Ona je vrlo različita od engleske poezije. Engleska se poezija razvila iz grčke i latinske poezije, koja je prvenstveno temeljena na zvuku. Hebrejska poezija ima mnogo zajedničkoga s kanaanskom poezijom. U osnovi to je misao temeljena u uravnoteženim, usporednim redcima.
- C. Arheološko otkriće sjevernoga Izraela kod Ugarita (Raš Šamra) pomoglo je znanstvenicima razumjeti SZ-nu poeziju. Ova poezija iz XV. stoljeća prije Krista očito ima književne veze s biblijskom poezijom.

II. OPĆE ZNAČAJKE POEZIJE

- A. Vrlo je zbijena.
- B. Pokušava izraziti istinu, osjećaje ili iskustva u slikama.
- C. Ona je prvenstveno pisana, ne usmena. Visoko je ustrojena. Ovaj je ustroj izražen u:
 1. uravnoteženim nizovima (paralelizam)
 2. igrama riječi
 3. igrama zvukova.

III. USTROJ (R. K. Harrison, *Introduction To The Old Testament*, str. 965-975)

- A. Bishop Robert Lowth u svojoj knjizi, *Lectures on the Sacred Poetry of the Hebrews* (1753.) prvi je obilježio biblijsku poeziju kao uravnoteženi nizovi misli. Većina suvremenih engleskih prijevoda

formatirano je kako bi pokazali nizove /redove poezije:

1. istoznačni – redovi izražavaju istu misao različitim riječima:
 - a. Psalam 3:1; 49:1; 83:14; 103:13
 - b. Izreke 19:5; 20:1
 - c. Knjiga proroka Izaije 1:3.10
 - d. Knjiga proroka Amosa 5:24; 8:10
 2. oprečni – redovi izražavaju oprečne misli putem suprotivosti ili izjavljivanja pozitivnoga i negativnoga:
 - a. Psalam 1:6; 90:6
 - b. Izreke 10:1.12; 15:1; 19:4
 3. umjetni /sintetički – naredna dva ili tri retka razvijaju misao: Psalam 19:7-9
 4. *chiasm* – obrazac poezije što izražava poruku u silaznome i uzlaznome redu. Glavna točka nađena je u sredini obrasca.
- B. A. Briggs u svojoj knjizi, *General Introduction to the Study of Holy Scripture* (1899.) razvio je naredni stupanj raščlambe hebrejske poezije:
1. simbolički – jedna kratka rečenica doslovna a druga metaforička: Psalam 42:1; 103:3
 2. klimakteričan ili stubičast – kratke rečenice otkrivaju istinu u uzlaznome načinu: Psalam 19:7-14; 29:1-2; 103:20-22
 3. introvertan – nizovi kratkih rečenica, obično najmanje četiri, povezano je nutarnjom građom retka 1 do 4 i 2 do 3: Psalam 30:8-10a.
- C. G. B. Gray u svojoj knjizi, *The Forms of Hebrew Poetry* (1915.) razvio je zamisao uravnoteženih kratkih rečenica povrh toga:
1. potpuna ravnoteža – gdje je svaka riječ u retku jedan ponovljena ili uravnotežena riječju u retku dva: Psalam 83:14; Knjiga proroka Izaije 1:3
 2. nepotpuna ravnoteža – gdje kratke rečenice nisu iste duljine: Psalam 59:16; 75:6.
- D. Danas je u rastu shvaćanje književnoga ustroja obrasca u hebrejskome nazvanog *chiasm*, što uobičajeno označava broj usporednih redova (a,b,b,a; a,b,c,b,a) oblikujući lik pješčanoga sata, često je/su naglaše(ni) središnji redak /redci.
- E. Vrste zvučnih obrazaca općenito nađenih u poeziji, ali ne često u istočnjačkoj poeziji:
1. igra alfabeta (akrostih, usp. Ps 9; 34; 37; 119; Izr 31:10 i dalje; Tuž 1 - 4)
 2. igra suglasnika (aliteracija, usp. Ps 6:8; 27:7; 122:6; Iz 1:18-26)
 3. igra samoglasnika (asonancija, usp. Post 49:17; Izl 14:14; Ez 27:27)
 4. igra ponavljanja slično-zvučnih riječi s različitim značenjima (paronomasija)
 5. igra riječi koje, kad su jasno izražene, zvuče kao biće /stvar koje(u) imenuju (onomatopeja)
 6. posebni uvod i završetak (zaključno).
- F. U Starome zavjetu postoji nekoliko vrsta poezije. Neke su povezane temom a neke oblikom:
1. pjesme posvete – Knjiga Brojeva 21:17-18
 2. radne pjesme – (smjeraju na njih ali nisu zapisane u Sucima 9:27); Knjiga proroka Izaije 16:10; Jeremija 25:30; 48:33
 3. balade – Knjiga Brojeva 21:27-30; Knjiga proroka Izaije 23:16
 4. pjesme pijenja – negativne, Knjiga proroka Izaije 5:11-13; Amos 6:4-7; i pozitivne, Izaija 22:13
 5. ljubavni spjevovi – Pjesma nad pjesmama, svadbena zagonetka – Knjiga o Sucima 14:10-18, svadbena pjesma – Psalam 45
 6. tužaljke /naricaljke – (smjeraju na njih ali nisu zapisane u 2. Sam 1:17 i 2. Ljet 35:25) 2. Knjiga o Samuelu 3:33; Psalam 27; 28; Knjiga proroka Jeremije 9:17-22; Tužaljke; Knjiga proroka Ezekielia 19:1-14; 26:17-18; Nahum 3:15-19

7. ratne pjesme – Knjiga Postanka 4:23-24; Izlazak 15:1-18.20; Brojevi 10:35-36; 21:14-15; Jošua 10:13; Suci 5:1-31; 11:34; 1. Samuelova 18:6; 2. Samuelova 1:18; Knjiga proroka Izaije 47:1-15; 37:21
8. posebno blagoslivljanje ili blagoslov vođe – Knjiga Postanka 49; Brojevi 6:24-26; Ponovljeni zakon 32; 2. Samuelova 23:1-7
9. magični tekstovi – Balaam, Knjiga Brojeva 24:3-9
10. sveti spjevovi – Psalmi
11. spjevovi u akrostihu – Psalm 9; 34; 37; 119; Izreke 31:10 i dalje; Tužaljke 1 - 4
12. prokletstva – Knjiga Brojeva 21:22-30
13. spjevovi ruganja – Knjiga proroka Izaije 14:1-22; 47:1-15; Ezekiel 28:1-23
14. Knjiga ratnih spjevova (Jašar) – Knjiga Brojeva 21:14-15; Jošua 10:12-13; 2. Samuelova 1:18.

IV. VODIČ ZA TUMAČENJE HEBREJSKE POEZIJE

- A. Potražiti središnju istinu kitice ili strofe (to je slično odlomku u prozi). RSV je bio prvi suvremeni prijevod za poistovjećivanje poezije kiticama. Usporedite suvremene prijevode zbog korisnih uvida.
- B. Odredite slikovit jezik i izrazite ga u prozi. Upamtite, ova vrsta književnosti vrlo je zbijena, više je ostavljeno čitatelju da je popuni (vidjeti Posebnu temu u Ps 88:10: Mudrosna književnost).
- C. Budite sigurni da ste povezali dulje namjensko-usmjerene spjeve s njihovim književnim okvirom (često s čitavom Knjigom) i povijesnom pozadinom. Pokušajte izraziti središnju istinu svojim vlastitim riječima.
- D. Knjige o Sucima 4 i 5 vrlo su korisne u viđenju kako poezija izražava povijest. Knjige o Sucima 4 i 5 su poezija o istome događaju (također usporediti Izl 14 i 15).
- E. Nastojte poistovjetiti uključenu vrstu paralelizma, ili istoznačnoga, proturječnoga, ili umjetnoga. To je veoma važno.

120:3 Psalmist naslovljava svoje protivnike izravno. On tvrdi kako će im YHWH dati ono što zaslužuju (AB, str. 196; UBS *Handbook*, str. 1048).

120:4 Slika Psalma 120:4 jeste odgovor na pitanje Psalma 120:3. Ovo pokazuje kako će se YHWH odazvati onima “lažljivih jezika” (usp. Ps 7:13).

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 120:5-7

- ⁵Jao meni, jer ja privremeno boravim u Mešeku,
 Jer ja obitavam među šatorima Kedara!
⁶Previše dugo moja je duša imala svoje obitavalište
 S onima koji mrze mir.
⁷Ja sam za mir, ali kad govorim,
 Oni su za rat.

120:5 “Mešeku... [Mešek]

Kedara [Kerdar]” Ovo su izgleda primjeri iskorištavanja (usp. Ez 27:13.21). Moguće psalmist pripisuje svojim protivnicima nasilne, grješne osobine ovih narodnih skupina.

Druga mogućnost je vidjeti ovo kao zemljopisne suprotnosti, jedna daleko na sjeveru, druga na jugu. Ako je tako, onda je to slika o:

1. “odvedi me daleko od ovih ljudi punih mržnje”
2. “molim nemoj dopustiti da budem daleko od hrama”.

120:6-7 Ovo cilja na psalmistove napadače kao one koji su politički neprijatelji što žele vojni sukob.

PITANJA ZA RASPRAVU

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. Sad to ne morate prepustiti komentatoru.

Ova pitanja za raspravu predviđena su da vam pomognu promišljati kroz glavne teme ovoga odjeljka Knjige. Ona su napravljena da budu misaono-nametljiva, ne konačna.

1. Tko napada psalmistu?
2. Objasnite sliku Psalma 120:4.
3. Zašto su spomenute dvije etničke skupine u Psalmu 120:5?
4. Kako Psalam 120:6 i 7 objašnjava ili određuje moguću povijesnu okolnost?

PSALAM 121

PODJELA NA ODLOMKE U SUVREMENIM PRIJEVODIMA

NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB
GOSPODIN je Čuvar Izraela <u>MT</u> uvod Pjesma uzdizanja	Bog Pomoć onima koji Ga traže	liturgija blagoslova	GOSPODIN naš Zaštitnik	Stražar Izraela
121:1-4	121:1-2 121:3-4	121:1-2 121:3-4	121:1-2 121:3 121:4-6	121:1-2 121:3-4
121:5-8	121:5-6 121:7-8	121:5-6 121:7-8	121:5-6 121:7-8	121:5-6 121:7-8

ČITANJE KRUG TRI (vidi str. xv.)

SLIJEĐENJE IZVORNE AUTOROVE NAKANE NA RAZINI ODLOMKA

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. To ne smijete prepustiti komentatoru.

Pročitajte odlomak odjednom. Odredite subjekte (čitanje kruga #3, str. xv., kao gore). Usporedite vašu podjelu subjekta s pet prijevoda navedenih gore. Podjela na odlomke nije nadahnuta, ali ona je ključ za slijeđenje izvorne autorove nakane, što je srce tumačenja. Svaki odlomak ima jedan i samo jedan subjekt.

1. Prvi odlomak
2. Drugi odlomak
3. Treći odlomak
4. I tako dalje.

PROUČAVANJE RIJEČI I IZRIČAJA

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 121:1-4

¹Ja ću podići svoje oči k planinama;

Odakle će moja pomoć doći?

²Moja pomoć dolazi od GOSPODINA,

Koji stvori nebo i zemlju.

³On neće dozvoliti tvojoj nozi poskliznuti se;

On koji te čuva neće drijemati.

⁴Gle, On koji čuva Izraela

Niti će drijemati ni spavati.

121:1-8 Svi od ovih GLAGOLA su IMPERFEKTI. Oni označavaju neprekidnu i neprestanu Božansku skrb i zaštitu.

Postoji mogućnost, ovisno o tome koliko govornika postoji u ovome Psalmu, kako su u Psalmu 121:3 IMPERFEKTI upotrijebljeni u ZAPOVJEDNOME smislu (tj. molitveni zahtjevi, NJB, NET).

121:1 “Ja ću podići svoje oči” Ovo je slika što označava kako se osoba pouzdaje (usp. Ps 123:1; 141:8).

▣ **“k planinama”** Zabilježite to je MNOŽINA, što može označiti:

1. Stvorenje, usp. Psalam 87:1
2. Hram na planini Morija (tj. MNOŽINA VELIČANSTVA, vidjeti Posebnu temu u Ps 74:2: Morija, Šalem, Jebus, Sion, Jeruzalem)
3. sliku jakosti, čvrstoće, i dugovječnosti
4. zaštite (usp. Ps 125:1-2)
5. ako MT uvod, “Pjesme uzdizanja” znači pjesme hodočasnika na putu prema Jeruzalemu, onda vidjeti brda Judeje znači kako su oni bili blizu Hrama
6. moguće kako je to morala biti suprotivost štovanju *Baala* što se provodilo na uzvisinama (usp. 2. Kr 23:4-14). Neki su gledali prema bogovima plodnosti ali vjerni sljedbenici gledali su samo prema YHWH-i. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 2:7: Monoteizam.

▣ **“Odakle će moja pomoć doći”** Psalam 121:2 čini očitim kako pomoć nije fizička planina nego Bog stvaranja (usp. Ps 121:2) i Saveza (usp. Ps 121:4).

121:2 “GOSPODINA” Ovo je zavjetno Ime za Božanstvo - YHWH. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 1:1: Imena za Božanstvo.

▣ **“Koji stvori nebo i zemlju”** Ovo upućuje na fizičko stvaranje ove planete (usp. Ps 102:25; 115:15; 124:8; 134:3; 146:6). To je smjerenje na Knjigu Postanka 1.

Zabilježite kako je YHWH okarakteriziran:

1. Stvoritelj, Psalam 121:2
2. Hranitelj, Psalam 121:3a.51:
 - a. pojedinca, usp. Psalam 121:7b.8
 - b. skupno, usp. Psalam 121:4
3. budni promatrač, Psalam 121:3b
4. sjenka, Psalam 121:5-6 (vidjeti Posebnu temu u Ps 5:11-12: Sjena kao metafora za zaštitu i brigu)
5. onaj koji neprekidno čuva (GLAGOL, BDB 1036, KB 1581, upotrijebljen je u Ps 121:3.4.5.7 [dva puta]. i 8).

121:3 “nozi poskliznuti se” Ovo je uobičajena hebrejska slika što:

1. govori o pobožnome životu kao jasnoj, ravnoj, poravnanj cesti /stazi /putu (usp. Ps 139:24)
2. govori o zlu kao odstupanje od jasno označenoga (tj. otkrivenje) Božjega puta ili spoticanju na putu.

▣ **“neće... poskliznuti se”** Bog uvijek pazi na:

1. Svoje Stvorenje
2. Svoj narod.

Ne kao *Baal*, koji spava, usp. 1. Knjiga o Kraljevima 18:27; Knjiga proroka Ezekielu 6:13; 18:6.12.15. Moguće da je “spava” bila metafora za YHWH-inu nedjelatnost (usp. Ps 7:6; 44:23; 73:20; 78:65). Međutim, u Njegovo vrijeme On djeluje za Svoj narod.

Psalam 121:4 ponavlja ovu istu istinu u skupnome smislu. Bog ima naum za Izraela. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 2: Okvirni uvidi: YHWH-in vječni iskusiteljski naum.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 121:5-8

⁵GOSPODIN je tvoj čuvar;

GOSPODIN je tvoja sjenka pri tvojoj desnoj ruci.

⁶Sunce te neće udariti danju,

Niti mjesec noću.

**⁷GOSPODIN će te štititi od svakoga zla;
On će čuvati tvoju dušu.
⁸GOSPODIN će paziti na tvoj izlazak i tvoj ulazak
Od ovoga vremena nadalje i zauvijek.**

121:6 Ovo je slika za:

1. vojni napad
2. demonski napad (vidjeti Posebnu temu u Ps 72:9: Demonsko u Starome zavjetu).

Zabilježite izričaj “štititi /čuvati od svakoga zla” u Psalmu 121:7a. Zasigurno je moguće kako je ovaj izričaj hebrejski idiom za sve poteškoće.

121:7 “On će čuvati tvoju dušu” Koje predivno obećanje o skrbi i zaštiti pojedinca! On je “s” i “za” vjerne sljedbenike. Mi nismo sami i naš život ima svrhu!

121:8a Ovo je hebrejska slika za Božju budnu skrb nad sveukupnim životom Svojih vjernih sljedbenika (usp. Pnz 28:6; 139:1-6).

Zabilježite tipičan hebrejski način uporabe dvije suprotnosti kao način uključivanja svih:

1. Nebo – Zemlja, Psalam 121:2
2. Sunce – Mjesec, Psalam 121:6
3. u – iz/van, Psalam 121:8.

121:8b Postoji zasigurno element vječnosti u ovome stihu, kao što je to u Psalmu 23:6. Život nakon smrti prekriven je u SZ-u ali napredujuće otkrivenje NZ-a razjašnjava istinu!

▣ **“zauvijek”** Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 9:5: Zauvijek (*`olam*).

PITANJA ZA RASPRAVU

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. Sad to ne morate prepustiti komentatoru.

Ova pitanja za raspravu predviđena su da vam pomognu promišljati kroz glavne teme ovoga odjeljka Knjige. Ona su napravljena da budu misaono-nametljiva, ne konačna.

1. Na koju planinu ili planine upućuje Psalam 121:1?
2. Zašto je Bog kao Stvoritelj spomenut u ovome Psalmu?
3. Objasnite SZ-nu sliku Psalma 121:3a.
4. Zašto je Izrael uključen u ovome Psalmu u 121:4? Kako se primjenjuje skupni vid zaštite i skrbi?
5. Objasnite sliku “sjenka” u Psalmu 121:5b
6. Na što “svakoga zla” Psalma 121:7a upućuje?
7. Postoji li referenca na život nakon smrti u Psalmu 121:8b?

PSALAM 122

PODJELA NA ODLOMKE U SUVREMENIM PRIJEVODIMA

NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB
molitva za mir Jeruzalema <u>MT uvod</u> Pjesma uzdizanja, od Davida	radost kad se ide u Dom GOSPODINOV	Pjesma hvaljenja Siona kao hodočasničkoga cilja	u hvali Jeruzalema	živio, Jeruzaleme
122:1-5	122:1-2 122:3-5	122:1-2 122:3-5	122:1-2 122:3-5	122:1-2 122:3-5
122:6-9	122:6-9	122:6-9	122:6-9	133:6-7 122:8-9

ČITANJE KRUG TRI (vidi str. xv.)

SLIJEĐENJE IZVORNE AUTOROVE NAKANE NA RAZINI ODLOMKA

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. To ne smijete prepustiti komentatoru.

Pročitajte odlomak odjednom. Odredite subjekte (čitanje kruga #3, str. xv., kao gore). Usporedite vašu podjelu subjekta s pet prijevoda navedenih gore. Podjela na odlomke nije nadahnuta, ali ona je ključ za slijeđenje izvorne autorove nakane, što je srce tumačenja. Svaki odlomak ima jedan i samo jedan subjekt.

1. Prvi odlomak
2. Drugi odlomak
3. Treći odlomak
4. I tako dalje.

PROUČAVANJE RIJEČI I IZRIČAJA

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 122:1-5

¹Ja bijah radostan kad mi oni rekoše:

“Hajdemo u dom GOSPODINOV.”

²Naše noge stoje

Unutar tvojih vrata, o Jeruzaleme,

³Jeruzalem, što je izgrađen

Kao grad koji je sastavljen zajedno;

⁴Kojem plemena uzlaze, čak plemena GOSPODINOVA –

Uredba za Izraela –

Kako bi dala zahvale imenu GOSPODINOVU.

**⁵Jer postoje prijestolja što bijahu postavljena za sud,
Prijestolja doma Davidova.**

122:1 “mi oni rekoše” Ovaj Psalam opisuje hodočašće u Hram, vjerojatno na godišnji Blagdan (usp. Ps 122:4; Lev 23) ili posebno prozvani događaj.

Ovaj “oni” može upućivati na:

1. drugove hodočasnike već na cesti za Jeruzalem
2. mjesne levite koji pozdravljaju hodočasnike za Jeruzalem
3. sliku liturgije.

Jeruzalem je bio “posebno mjesto” Božjega obitavanja tijekom Ujedinjene Monarhije i Podijeljene Monarhije. Nakon babilonskoga izgnanstva i Židova kojima je bilo dopušteno vratiti se (tj. Kirov proglas, godine 538. pr.Kr.), to je postalo još dragocjenije Izraelcima koji su se ponovno vratili.

122:2 Slika o “nogama” ili “hodaњу” dio je teološkoga jezika pobožnoga života. Božja volja bila je jasno otkriven put. Konačni cilj bio je putovanje u Božju prisutnost u Hramu. Ovo je također tako i za zajedništvo na-kraju-života s Bogom (usp. Job 14:13-17; Ps 23:4-6).

▣ **“Jeruzaleme”** Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 74:2: Morija, Šalem, Jebus, Sion, Jeruzalem.

122:3 Ovo je neuobičajen stih. Teško je znati točno što je bilo potvrđeno ili hvaljeno. GLAGOL (BDB 287, KB 287, *Pual* PERFECT) u osnovi je korišten o pridruženim stvarima. U *Pualu* to obilježava:

1. zastor Šatora sastanka – Knjiga Izlaska 28:7
2. zid u Jeruzalemu što je bio brzo izgrađen nakon izgnanstva – Knjiga Nehemije 4:6
3. saveznike – Psalam 94:20
4. ljude koji žive zajedno – Knjiga Propovjednika 9:4.

Ovdje to izgleda označava dobro označen i dobro povezan gradski plan.

122:4 U Ponovljenome zakonu Mojsije daje upute Izraelu neka idu na posebno mjesto štovati YHWH-u (npr. Pnz 16:16). Ovaj stih smjera na ova godišnja okupljanja zbog štovanja (usp. Lev 23).

▣

NASB	“Uredba”
NKJV, LXX, Pešita	“svjedočanstvo”
NRSV	“bijaše naredeno”
TEV	“zapovijed”
NJB	“znak”
JPSOA	“bijaše propisano”
REB	“dužnost”

Ova IMENICA ŽENSKOGA RODA (BDB 730) uobičajeno je prevedena “svjedočanstvo”. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 1:2: Pojmovi za Božje otkrivenje (korišteni u Ponovljenome zakonu i Psalmima).

Zanimljivo je da DSS rukopis ima “zajednica Izraela” umjesto IMENIČKOGA IZRIČAJA. Neki su prevoditelji pretpostavili kako Psalam 122:3b također upućuje na zajednicu “ujedinjenih ljudi”.

▣ **“Izraela”** Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 14:7: Izrael (ime).

▣ **“Kako bi dala zahvale”** Ovo upućuje na:

1. liturgiju
2. prinos (žrtva).

▣ **“imenu GOSPODINOVU”** Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 5:11-12: “Ime” YHWH.

U Psalmu 122:4c upotrijebljeno je puno zavjetno Ime - YHWH (BDB 217), ali skraćena - YH (BDB 219) je upotrijebljena u Psalmu 122:4a.

122:5 Ova “prijestolja” predstavljala su:

1. zakonske odluke – Ponovljeni zakon 17:8
2. kraljevsko dostojanstvo – Psalam 89:4.29.36; 132:12.

Božje obećanje Davidu o njegovu potomstvu nađeno je u 2. Knjizi o Samuelu 7 a vid Mesije u Knjizi proroka Izaije 9; 11; Miheja 5. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 2:2: Mesija.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 122:6-9

⁶Molite za mir Jeruzalema:

“Neka napreduju oni koji te ljube.

⁷Neka mir bude unutar tvojih zidina,

I obilje unutar tvojih palača.”

⁸Zbog moje braće i mojih prijatelja,

Ja ću sada reći: “Neka mir bude unutar tebe.”

⁹Zbog doma GOSPODINA našega Boga,

Ja ću tražiti tvoje dobro.

122:6-9 Ova kitica označava poziv na molitvu:

1. *Qal* IMPERATIV – Psalam 122:6a
2. dva JUSIVA – Psalam 122:6b.7a
3. dva KOHORTATIVA – Psalam 122:8b.9b.

Zato jer je Jeruzalem bio glavni grad Davidova Kraljevstva i trajno mjesto Hrama, on je imao posebno mjesto naglaska u SZ-u.

Međutim, ja mislim kako je NZ uopćio narodna obećanja Izraelu kako bi uključio svo ljudstvo. Žarište biblijske vjere nije više Hram u Jeruzalemu nego novi i nadmoćniji Hram u Isusu (vidjeti Heb). Niti Isus ni ikoji apostol nikad nisu ponovno potvrdili nacionalna, zemljopisna obećanja Izraelu. Znam da je to drukčije od onoga što čitate /čujete od mnogih autora /propovjednika, tečajeva. Molim provjerite sljedeće Posebne teme prije negoli odbacite ovu teološku tvrdnju:

1. Posebna tema u Psalmu 76: Okvirni uvidi: Zašto obećanja prema SZ-nome Savezu izgledaju tako različito od obećanju prema NZ-nome Savezu?
2. Posebna tema u Psalmu 2: Okvirni uvidi: YHWH-in vječni iskupiteljski naum.

122:6 “mir” Pojam (vidjeti Posebnu temu u Ps 85: Okvirni uvidi: Mir [*shalom*]), “mir” (BDB 1022) oblikuje dio imena “Jeruzalem”. Zapamtite mjesto Hrama bila je planina Morija (usp. Post 22). U Knjizi Postanka 14 ona je nazvana “Šalem”. Ove igre riječi nisu toliko etimološke kao igre zvukova u hebrejskome, ali riječki nisu hebrejske.

Zabilježite broj igre zvukova u Psalmu 122:6:

1. molite – שאל (BDB 981, KB 1371)
2. mir – שלום (BDB 1022)
3. Jeruzalema – ירושםל (BDB 436)
4. napreduju – שלה (BDB 1017, KB 1503).

PITANJA ZA RASPRAVU

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. Sad to ne morate prepustiti komentatoru.

Ova pitanja za raspravu predviđena su da vam pomognu promišljati kroz glavne teme ovoga odjeljka Knjige. Ona su napravljena da budu misaono-nametljiva, ne konačna.

1. Na koje se razdoblje Izraelove povijesti odnosi ovaj Psalam?
2. Kako je Psalam 122:5 povezan s 2. Knjigom o Samuelu 7?
3. Moraju li kršćani još uvijek moliti za mir i napredak Jeruzalema?

PSALAM 123

PODJELA NA ODLOMKE U SUVREMENIM PRIJEVODIMA

NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB
molitva za GOSPODINOVU pomoć <u>MT uvod</u> Pjesma uzdizanja	molitva za izbavljenje od prijezira	molitva za oslobođenje od neprijatelja (Tužaljka)	molitva za milosrđe	molitva u nevolji
123:1-2	123:1-2	123:1-2	123:1-2	123:1-2b 123:2c-f
123:3-4	123:3-4	123:3-4	123:3-4	123:3-4 123:4c

ČITANJE KRUG TRI (vidi str. xv.)

SLIJEĐENJE IZVORNE AUTOROVE NAKANE NA RAZINI ODLOMKA

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. To ne smijete prepustiti komentatoru.

Pročitajte odlomak odjednom. Odredite subjekte (čitanje kruga #3, str. xv., kao gore). Usporedite vašu podjelu subjekta s pet prijevoda navedenih gore. Podjela na odlomke nije nadahnuta, ali ona je ključ za slijeđenje izvorne autorove nakane, što je srce tumačenja. Svaki odlomak ima jedan i samo jedan subjekt.

1. Prvi odlomak
2. Drugi odlomak
3. Treći odlomak
4. I tako dalje.

PROUČAVANJE RIJEČI I IZRIČAJA

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 123:1-2

¹K Tebi ja podižem svoje oči,

O Ti koji si ustoličen u nebesima!

²Gle, kao što oči slugu *gledaju* na ruku svoga gospodara,

Kao oči sluškinje na ruku svoje gospodarice,

Tako naše oči *gledaju* na GOSPODINA našega Boga,

Dok je On milostiv prema nama.

123:1 Ovo je slično Psalmu 121:1 (nečije podizanje očiju bila je gesta molitve). U Psalmu 121:2 “nebesima” upućivalo je na atmosferu iznad Zemlje (usp. Post 1:1), ali ovdje upućuje na prijestolje Božje (usp. Ps 11:4; 103:19; Iz 66:1). Vidjeti Posebne teme:

1. Posebna tema u Psalmu 2:4: Nebo
2. Posebna tema u Psalmu 102:19: Nebo i Treće nebo.

Kao što je to tako uobičajeno u Psaltiru, postoji protok između pojedinačnoga i skupnoga. Ovaj Psalam započinje s “ja” ali brzo se kreće prema “nas /naše”.

123:2 Riječ “ruku” (BDB 388, vidjeti Posebnu temu u Ps 7:3-5: Ruka [slikovito prikazano iz Knjige proroka Ezekiel]) je idiom o snazi nad (tj. gospodar, gospodarica). YHWH je konačan izvor snage i gospodstva. Njegov narod gleda prema Njemu.

▣ **“GOSPODINA našega Boga”** Ovo je slično naslovu upotrijebljenome u Knjizi Postanka 2:4, što kombinira YHWH i *Elohim*. *Eloh* je vjerojatno oblik JEDNINE. Ovaj dvostruki naslov kombinira osobine Boga Izraelova:

1. Stvoritelj, Hranitelj, Davatelj čitavoga života na ovoj planeti – *Elohim*
2. Spasitelj, Bog koji stvara Savez – YHWH.

Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 1:1: Imena za Božanstvo.

▣ **“Dok je On milostiv prema nama”** Stanje psalmiste opisano je u Psalmu 123:3-4. On je strpljiv u čekanju da će Bog djelovati u njegovu korist (*Qal* IMPERFEKT). On se poziva na Boga u molitvi dva puta u Psalmu 123:3 (dva *Qal* IMPERATIVA) neka djeluje u njegovu korist u sućuti i milosrđu (BDB 335, KB 334).

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 123:3-4

³**Budi milostiv prema nama, o GOSPODINE, budi milostiv prema nama,**

Jer mi smo uvelike ispunjeni s prijezirom.

⁴**Naša duša je uvelike ispunjena**

S podrugivanjem onih koji su u udobnosti,

I s prijezirom ponositih.

123:3b-4 Kao što je to toliko često u Psaltiru autor se osjeća napadnutim (ovdje on izražava i skupni vid). Ovdje je to bogat, snažan drug Izraelac (tj. Iz 32:11; Am 6:1). Njihova djelovanja ispunjavaju ga s “prijezirom” (BDB 100) i “podrugivanjem” (BDB 541). Zasiurno je moguće da Psalmi 122 i 123 odražavaju razdoblje Ezre, Nehemije. Često takva vrsta ljudi djeluje kao da su gospodari ali psalmist zna da je YHWH istinski i konačan Gospodar. Život je često nepošten i zahtijeva strpljivu molitvu i primjeren svjetonazor!

UBS *Handbook* (str. 1059) tvrdi da “jezik stihova 3-4 podrazumijeva kako su neprijatelji stranci, ne drugovi Izraelci”. Ali ja ne vidim ništa u Psalmu 123:3-4 što potvrđuje to, a poteškoće Jeruzalema nakon izgnanstva odgovaraju ovome okviru bolje.

PSALAM 124

PODJELA NA ODLOMKE U SUVREMENIM PRIJEVODIMA

NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB
molitva za izbavljenje od neprijatelja <u>MT uvod</u> Pjesma uzdizanja, od Davida	GOSPODIN Branitelj Svoga naroda	zahvaljivanje za narodno oslobođenje	Bog je Zaštitnik Svoga naroda	Spasitelj Izraela
124:1-5	124:1-5	124:1-5	124:1 124:2-5	124:1-3 124:4-5
124:6-8	124:6-8	124:6-7 124:8	124:6-8	124:6-7 124:8

ČITANJE KRUG TRI (vidi str. xv.)

SLIJEĐENJE IZVORNE AUTOROVE NAKANE NA RAZINI ODLOMKA

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. To ne smijete prepustiti komentatoru.

Pročitajte odlomak odjednom. Odredite subjekte (čitanje kruga #3, str. xv., kao gore). Usporedite vašu podjelu subjekta s pet prijevoda navedenih gore. Podjela na odlomke nije nadahnuti, ali ona je ključ za slijeđenje izvorne autorove nakane, što je srce tumačenja. Svaki odlomak ima jedan i samo jedan subjekt.

1. Prvi odlomak
2. Drugi odlomak
3. Treći odlomak
4. I tako dalje.

PROUČAVANJE RIJEČI I IZRIČAJA

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 124:1-5

- ¹“Nije li to bio GOSPODIN koji bijaše na našoj strani”,
Neka Izrael sad kaže:
²“Nije li to bio GOSPODIN koji bijaše na našoj strani
Kad se ljudi digoše protiv nas,

³Onda bi nas oni progutali žive,
Kad njihov bijes bijaše raspaljen protiv nas;
⁴Onda bi nas vode progutale,
Bujice bi preplavile našu dušu;
⁵Onda bi bijesne vode preplavile našu dušu.”

124:1-5 Ovo je liturgijska kitica povezana s oslobođenjem narodnoga Izraela od stranoga upadača. Točna povijesna okolnost nije iskazana.

Psalmist koristi snažnu sliku prenošenja YHWH-ina oslobođenja:

1. On je na njihovoj strani, Psalam 124:2
2. neprijatelj bi progutao Izraela, Psalam 124:3a
3. neprijatelj je svoj bijes raspalio protiv Izraela, Psalam 124:3b
4. neprijatelj bi, nalik potopu, preplavio Izraela, Psalam 124:4-5.

124:1 “Neka Izrael sad kaže” Ovo je *Qal* IMPERFEKT upotrijebljen u ZAPOVJEDNOME smislu. Odaziv bi morao biti naveden kod narodne proslave pobjede (usp. Ps 129:1).

124:3a Ova slika “progutali” (BDB 118, KB 134) dolazi od:

1. personifikacije Zemlje (tj. smrt, *Šeol*, usp. Izl 15:12) koja guta pobunjene levite tijekom razdoblja lutanja pustinjom (usp. Br 16:30.32; Pnz 11:6)
2. napada grabežljive životinje (usp. Ps 35:25; Izr 1:12; Am 2:16); ovo je izjavljeno posebice u Psalmu 124:6b.

124:3b Slika bijesa kao gorućega prvi je puta upotrijebljena u Knjizi Postanka 39:19. Vatra je korištena često kao sredstvo:

1. osude
2. bijesa
3. očišćenja.

Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 11:6b: Vatra.

124:4-5 Slika vode /potopa kao životnih poteškoća ponavljana je u SZ-u (tj. Job 22:11; 38:34; Ps 32:6; 66:12; 69:2; 144:7; Iz 43:2; Tuž 3:54). Upotrijebljena je o najezdi u Knjizi proroka Izaije 8:7-8 i Jeremije 51:34, kao što je to u ovome Psalmu. Kao što poplavne vode prekriju kopno, tako čine upadačke vojske. Druga uobičajena metafora za ovo bila je preplavljenost skakavaca (tj. Joel).

Kada god je voda viđena kao neprijatelj ljudstva, može postojati smjerenje na vodeni kaos kojeg je porazio YHWH (usp. Ps 29:3.10; 74:12-17; 89:9-10; 93:3-4). Ova je tema dio YHWH kao Stvoritelja (usp. Ps 124:8).

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 124:6-8

⁶Blagoslovljen neka je GOSPODIN,
Koji nas nije dao biti raskomadanima njihovim zubima.
⁷Naša duša pobjegla je kao ptica iz zamke lovca;
Zamka je slomljena i mi smo pobjegli.
⁸Naša pomoć je u imenu GOSPODINOVU,
Koji stvori nebo i zemlju.

124:6-8 YHWH je blagoslovljen (BDB 138, KB 159, *Qal* PASIVNI PARTICIP) za Njegovo oslobođenje narodnoga Izraela. Oslobođenje je okarakterizirano kao:

1. bijeg od grabežljive životinje (tj. Ps 7:2)
2. bijeg od lovca na ptice /lovca sa zamkama (usp. Ps 91:3; 119:110; Izr 6:5).

124:7b Netko se pita je li ovaj redak poezije morao značiti prekrivanje uništenja upadačke vojske.

124:8a Ime stoji za osobu. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 5:11-12: "Ime" YHWH.

124:8b Ovo je ustaljeni izričaj (usp. Ps 102:25; 121:2; 124:8; 134:3; 146:6) što potvrđuje jedinstvenost Boga Izraela. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 2:7: Monoteizam.

PSALAM 125

PODJELA NA ODLOMKE U SUVREMENIM PRIJEVODIMA

NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB
GOSPODIN opasuje Svoj narod	GOSPODIN, jakost Svoga naroda	molitva za oslobođenje od narodnih neprijatelja (Tužaljka)	sigurnost Božjega naroda	Bog štiti Svoga vjernoga
<u>MT uvod</u> Pjesma uzdizanja, od Davida				
125:1-3	125:1-2 125:3	125:1-5	125:1-2 125:3-5b	125:1-2 125:3
125:4-5	125:4 125:5a-c 125:5d		125:5c	125:4 125:5a-b 125:5c

ČITANJE KRUG TRI (vidi str. xv.)

SLIJEĐENJE IZVORNE AUTOROVE NAKANE NA RAZINI ODLOMKA

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. To ne smijete prepustiti komentatoru.

Pročitajte odlomak odjednom. Odredite subjekte (čitanje kruga #3, str. xv., kao gore). Usporedite vašu podjelu subjekta s pet prijevoda navedenih gore. Podjela na odlomke nije nadahnuta, ali ona je ključ za slijeđenje izvorne autorove nakane, što je srce tumačenja. Svaki odlomak ima jedan i samo jedan subjekt.

1. Prvi odlomak
2. Drugi odlomak
3. Treći odlomak
4. I tako dalje.

PROUČAVANJE RIJEČI I IZRIČAJA

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 125:1-3

¹Oni koji se pouzdaju u GOSPODINA

Jesu kao planina Sion, koja ne može biti pomaknuta nego ostaje zauvijek.

²Kao što planine opasuju Jeruzalem,

Tako GOSPODIN opasuje Svoj narod

Od ovoga vremena nadalje i zauvijek.

³Jer žezlo pokvarenosti neće počivati nad zemljom pravednika,

Tako da pravednici neće širiti svoje ruke da čine krivo.

125:1a “Oni koji se pouzdaju u GOSPODINA” Ovo je ključni uvjet biblijske vjere. Zamisao je ponavljana u Psaltiru (BDB 105, KB 120, usp. Ps 9:10; 21:7; 22:4-5; 25:2; 26:1; 28:7; 32:10; 37:3; 40:4; 55:23; 56:4.11; 62:8; 84:12; 91:2; 112:7; 115:9.10.11; 125:1; 143:8). Često je ista zamisao izražena kao:

1. pouzdati se u Ime – Psalam 33:21
2. pouzdati se u milosrđe – Psalam 13:5; 52:8
3. pouzdati se u Riječ – Psalam 119:42
4. pouzdati se u spasenje – Psalam 78:22.

Teološki odnosna riječ za pouzdati se (BDB 52) objašnjena je u Posebnoj temi u Psalmu 12:1: Povjerenje, pouzdanje, vjera, i vjernost u Starome zavjetu († ,ejnerejvop ,arejV :ejlod imet jonbesoP u ej nejnšajbo tknupartnok ikčrG .(šz pouzdanje [u NZ-u].

POSEBNA TEMA: VJERA, POVJERENJE, POUZDANJE [u NZ-u]

- A. Ovo je toliko važna tema u Bibliji (usp. Heb 11:1.6). To je subjekt Isusova ranoga propovijedanja (usp. Mk 1:15). Postoje najmanje dva novozavjetna zahtjeva: pokajanje i vjera (Mk 1:15; Djela 3:16.19; 20:21).
- B. Etimologija
1. Pojam “vjera” u SZ-u značila je odanost, vjernost, ili vjerodostojnost i bila je opis Božje naravi, ne naše.
 2. Ona dolazi od hebrejskoga pojma (*emun*, *emunah*, BDB 53, tj. Hab 2:4), što je u osnovi značilo “biti siguran ili postojan”. Spasavajuća vjera je:
 - a. osoba kojoj se izražava dobrodošlica (tj. osobno pouzdanje, vjera, usp. E 1., dolje)
 - b. vjerujuće istine o toj osobi (tj. Pismo, usp. E 5., dolje)
 - c. živjeti život te osobe (tj. Kristo-sličnost).
- C. SZ-uporaba
- Mora biti naglašeno kako Abrahamova vjera nije bila u budućega Mesiju, nego u Božje obećanje da će imati dijete i potomstvo (usp. Post 12:2; 15:2-5; 17:4-8; 18:14; Rim 4:1-5). Abraham se odazvao tome obećanju pouzdajući se u Boga (vidjeti Posebnu temu u Ps 12:1: Povjerenje, pouzdanje, vjera, i vjernost u Starome zavjetu [† olezu ej ejok ,ajnačebo agot edelg ounirb i oajnmus kapi ej nO .čejir uvogejN i ([šz trinaest godina da bude ispunjeno. Njegova nesavršena vjera, međutim, bila je prihvaćena od Boga. Bog je voljan raditi s izopačenim ljudskim bićima koji se odazivaju Njemu i Njegovim obećanjima u vjeri, čak ako je ona veličine gorušičina sjemena (usp. Mt 17:20) ili mješovita vjera (usp. Mk 9:22-24).
- D. NZ-na uporaba
- Pojam “povjerenje” je iz grčkoga GLAGOLA *pisteuō* ili IMENICE *pistis*, što je u engleskome prevedeno kao “povjerenje”, “vjera”, ili “pouzdanje”. Primjerice, IMENICA se ne pojavljuje u Evanđelju po Ivanu, ali GLAGOL je korišten često. U Ivanu 2:23-25 postoji neizvjesnost kao što je iskrenost privrženosti mnoštva Isusu iz Nazareta kao Mesiji. Drugi primjeri ove površne uporabe pojma “povjerenje” su u Ivanu 8:31-59 i Djelima apostolskim 8:13.18-24. Istinska biblijska vjera više je od početnoga odaziva. Ona mora biti slijedena tijekom učenja (usp. Mt 13:20-23.31-32; 28:19-20).
- E. Uporaba s PRIJEDLOZIMA
1. *eis* znači “u”. Ova jedinstvena građa naglašava vjernikovo stavljanja svojih pouzdanja /vjere u Isusa:
 - a. u Njegovo Ime (Iv 1:12; 2:23; 3:18; 1. Iv 5:13)
 - b. u Njega (Iv 2:11; 3:15.18; 4:39; 6:40; 7:5.31.39.48; 8:30; 9:36; 10:42; 11:45.48; 12:37.42; Mt 18:6; Djela 10:43; Fil 1:29; 1. Pt 1:8)
 - c. u Mene (Iv 6:35; 7:38; 11:25.26; 12:44.46; 14:1.12; 16:9; 17:20)
 - d. u Sina (Iv 3:36; 9:35; 1. Iv 5:10)
 - e. u Isusa (Iv 12:11; Djela 19:4; Gal 2:16)
 - f. u Svjetlo (Iv 12:36)
 - g. u Boga (Iv 14:1)

2. *ev* znači “u” kao u Evanđelju po Ivanu 3:15; Marku 1:15; Djelima apostolskim 5:14
3. *epi* znači “u” ili “iznad /nad”, kao u Evanđelju po Mateju 27:42; Djelima apostolskim 9:42; 11:17; 16:31; 22:19; Poslanici Rimljanima 4:5.24; 9:33; 10:11; 1. Timoteju poslanici 1:16; 1. Petrovoj poslanici 2:6
4. **DATIV bez PRIJEDLOGA** kao u Evanđelju po Ivanu 4:50; Poslanici Galaćanima 3:6; Djelima apostolskim 18:8; 27:25; 1. Ivanovoj poslanici 3:23; 5:10
5. *hoti*, što znači “vjerovati da”, daje sadržaj kako što vjerovati:
 - a. Isus je Svetac Božji (Iv 6:69)
 - b. Isus je Ja Jesam (Iv 8:24)
 - c. Isus je u Ocu i Otac je u Njemu (Iv 10:38)
 - d. Isus je Mesija (Iv 11:27; 20:31)
 - e. Isus je Sin Božji (Iv 11:27; 20:31)
 - f. Isus je bio poslan od Oca (Iv 11:42; 17:8.21)
 - g. Isus je jedno s Ocem (Iv 14:10-11)
 - h. Isus dolazi od Oca (Iv 16:27.30)
 - i. Isus poistovjećuje Sebe u zavjetnom imenu Oca, “Ja Jesam” (Iv 8:24; 13:19)
 - j. mi ćemo živjeti s Njim (Rim 6:8)
 - k. Isus je umro i ponovo ustao (1. Sol 4:14).

Došao sam do uvjerenja kako postoji nekoliko temeljnih elemenata za istinsku i zrelu biblijsku vjeru /pouzdanje:

1. pokajanje (vidjeti Posebnu temu u Ps 7:12: Pokajanje u Starome zavjetu)
2. vjera /pouzdanje /povjerenje
3. poslušnost (vidjeti Posebnu temu u Ps 103:18: Čuvati /održavati [iz Ponovljenoga zakona 5:10])
4. ustrajnost (vidjeti Posebnu temu u Ps 7:12: Ustrajnost).

125:1b Za punu teološku bilješku i dvije Posebne teme o ovim obećanjima narodnome Izraelu, vidjeti moju bilješku u Psalmu 122:6-9.

LXX čini da ovaj redak poezije upućuje na YHWH-u (tj. “on koji stanuje u Jeruzalemu neće nikad biti uzdrman”). Očito ovo dolazi od naslova za YHWH-u u Psalmu 9:11.

125:2 Slika “planine(a)” korištena je u nekoliko značenja (vidjeti bilješku u Ps 121:1). Ovdje to upućuje na zaštitu koju su one osigurale od upadača. YHWH je štit i zaštita Svoga naroda!

▣ **“zauvijek”** Pojam (BDB 761) je upotrijebljen u Psalmu 125:1 i 2. On ima nekoliko suzvuka povezanih sa vjernošću Savezu. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 9:5: Zauvijek (*olam*).

125:3 “žezlo” Ovo (BDB 986) je metafora za kraljevsko dostojanstvo (tj. YHWH kao Kralj, usp. Ps 45:6). Prvo je upotrijebljeno u Mesijanskome smislu u Knjizi Postanka 49:10 o budućem judejskome, Davidovskome (usp. 2. Sam 7) kralju. Ovdje o obećanju da neće: (1) tuđinski kralj ili (2) idolopoklonički judejski kralj vladati nad Božjim narodom. Očito je kako je ovo obećanje uvjetovano (tj. Ps 125:3b.4).

Vremenski okvir Psalma 125:3 je neizvjestan:

1. neprijatelj sad nadzire Izraela (sadašnjost)
2. neprijatelj je nadzirao Izraela (prošlost)
3. neprijatelj nikad neće nadzirati Izraela (budućnost).

▣ **“pokvarenosti”** Ovo bi upućivalo na:

1. tuđinskoga poganskog vladara
2. idolopokloničkoga izraelskoga vladara.

To označava nekoga tko je zastranio od YHWH-inih zavjetnih zahtjeva.

☐	
NASB	“neće počivati nad zemljom”
NRSV, JPSOA, REB	“zemljom dodijeljenom”
TEV	“neće uvijek vladati nad zemljom”
NJB	“neće doći počinuti se nad baštinom”
LXX	“nad udesom”

Hebrejski ima PRIJEDLOG i IMENICU (BDB 174), što označava nasljeđe. Slika dolazi iz Jošua (tj. Jš 12 - 19) izvješća o Božanski vođenoj podjeli zemlje Kanaana hebrejskim plemenima bacanjem kocki (usp. Ps 16:5).

☐ “**pravednika**” Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 1:5: Pravednost.

☐ “**ruke**” Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 7:3-5: Ruka (slikovito prikazano iz Knjige proroka Ezekijela).

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 125:4-5

⁴Čini dobro, o GOSPODINE, onima koji su dobri

I onima koji su čestiti u svojim srcima.

⁵Ali što se tiče onih koji skreću k svojim nepoštenim putovima,

GOSPODIN će ih ukloniti s počiniteljima nepravde.

Neka mir bude nad Izraelom.

125:4 “Čini dobro” Ovo je *Hiphil* IMPERATIV (BDB 405, KB 408). Bog je “dobar” (BDB 373 II, usp. Ps 86:5; 100:5; 106:1) i Njegov narod mora odražavati Njega (usp. Pnz 8:16).

Obje hebrejske riječi za “dobro” upotrijebljene su u ovome stihu.

125:5 Zabilježite kako Psalm 125:4-5 karakterizira dvije vrste ljudi (“onima koji ...”). Ovo je poznato kao “dva puta” (usp. Pnz 30:15.19; Ps 1:1). Nečiji odnos s Bogom može biti viđen načinom kojim on /ona živi život (usp. Mt 7:15-23)! Vječni život ima vidljive osobine!

☐ “**nepoštenim putovima**” Nepošten put (BDB 785) jasno je oprečje pravednome putu (usp. Ps 5:8; 139:24; 143:10).

Zabilježite usporedne načine opisivanja ljudi:

1. “onima koji su dobri”
2. “onima koji su čestiti u svojim srcima”
3. “onih koji skreću k svojim nepoštenim putovima”
4. “počiniteljima nepravde”.

☐ “**Neka mir bude nad Izraelom**” Mir može biti jedino nad vjerujućim, vjernim, pravednim Izraelom. U NZ-u to upućuje na sljedbenike Isusa Krista (usp. Gal 6:16). Također zabilježite Poslanicu Rimljanima 2:28-29; 9:6; Galaćanima 3:7.29; Filipljanima 3:3! SZ mora biti tumačem kroz punije otkrivenje Isusa i NZ!

Bog Mira i Knez Mira žele mir za one koji se pouzdaju u njih! Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 85: Okvirni uvidi: Mir (*shalom*).

PSALAM 126

PODJELA NA ODLOMKE U SUVREMENIM PRIJEVODIMA

NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB
zahvaljivanje za povratak iz zarobljeništva <u>MT</u> uvod Pjesma uzvisivanja	radosni povratak na Sion	molitva za oslobođenje od narodne loše sreće	molitva za oslobođenje	Pjesma izgnanika koji se vraćaju
126:1-3	126:1-3	126:1-3	126:1-3	126:1-2b 126:2c-3
126:4-6	126:4 126:5-6	126:4 126:5-6	126:4-5 126:6	126:4-5 126:6

ČITANJE KRUG TRI (vidi str. xv.)

SLIJEĐENJE IZVORNE AUTOROVE NAKANE NA RAZINI ODLOMKA

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. To ne smijete prepustiti komentatoru.

Pročitajte odlomak odjednom. Odredite subjekte (čitanje kruga #3, str. xv., kao gore). Usporedite vašu podjelu subjekta s pet prijevoda navedenih gore. Podjela na odlomke nije nadahnuta, ali ona je ključ za slijeđenje izvorne autorove nakane, što je srce tumačenja. Svaki odlomak ima jedan i samo jedan subjekt.

1. Prvi odlomak
2. Drugi odlomak
3. Treći odlomak
4. I tako dalje.

PROUČAVANJE RIJEČI I IZRIČAJA

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 126:1-3

¹Kad je GOSPODIN doveo natrag zarobljenike Siona,

Mi bijasmo kao oni što sanjaju.

²Onda naša usta bijahu ispunjena smijanjem

I naš jezik s radosnim klicanjem;

Onda oni rekoše među narodima:

“GOSPODIN je učinio velike stvari za njih.”

³GOSPODIN je učinio velike stvari smijanja za nas;

Mi smo veseli.

126:1-3 Ova se kitica suprotstavlja osjećajima Izraelaca o zarobljenicima koji su bili odvedeni u izgnanstvo s velikom radošću vraćanja u Judu i Jeruzalem i Hram.

Poteškoća za tumače jeste ta da hebrejski GLAGOLI ne sadrže element vremena, jedino okvir može odrediti prošlost, sadašnjost, ili budućnost! Prema tome, ovaj prvi stih može biti:

1. potvrda prošloga djela
2. nada za buduće djelo
3. prošlo djelo, Psalam 126:1; molitva za YHWH-u da to učini ponovno, Psalam 126:4.

126:1 “doveo natrag” Ovaj GLAGOLSKI (BDB 996, KB 1427, *Qal* INFINITIVNA GRAĐA) ima široko semantičko polje. To je uobičajena riječ korištena za pokajanje (vidjeti Posebnu temu 7:12: Pokajanje u Starome zavjetu) iz temeljnoga značenja “okrenuti se” ili “vratiti se”. To je drugi suzvuk što je izgleda uključen u Psalam 126:1 (JPSOA, temeljeno na Ps 85:1, ima “obnovi”, također vidjeti Ps 14:7; 53:6).

Budući nekoliko “Psalama uzdizanja” odražavaju razdoblje Ezre /Nehemije (tj. Kirov proglas godine 538. g.pr.Kr.), ovaj Psalam može također odražavati to razdoblje nakon izgnanstva.

Samo teološka bilješka, njihova sloboda od zatočeništva /izgnanstva morala je biti prethodena prvo njihovim povratkom YHWH-i.

▣ **“zarobljenike”** Postoji mogući ispravak (ovdje i u Ps 126:4) slijeđen od JPSOA (“Kad YHWH obnovi sreće Siona”):

1. doveo natrag – שיבת (BDB 1000 II), MT
2. obnovi – שבות (BDB 986), JPSOA, usp. Psalam 85:1.

Pojam “sreće” može obilježavati napredak (TEV fusnota). To bi bio vidljiv znak obnovljenoga Saveza s YHWH-om i obećanim zavjetnim blagoslovima (usp. Lev 26; Pnz 27 - 30).

▣ **“Siona” [Sion]** Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 74:2: Morija, Šalem, Jebus, Sion, Jeruzalem.

▣ **“Mi bijasmo kao oni što sanjaju”** Ovo je prvi od opisnih izričaja radosti onih koji su se vratili:

1. Psalam 126:1b
2. Psalam 126:2a
3. Psalam 126:2b
4. Psalam 126:2c-d
5. Psalam 126:3.

Ovi osjećaji bili su namjeravana posljedica podnosa s YHWH-om.

DSS i LXX-a vide hebrejsku riječ “sanjaju”, חלם (BDB 321 II) kao upućivanje na “biti zdrav”, “jak” (usp. REB); korijen je slovkana na potpuno isti način. Pešita ima: “mi bijasmo kao oni koji se vesele”.

126:2c-d “oni rekoše među narodima” Ovaj izričaj ponovno potvrđuje središnju teološku tvrdnju da je YHWH želio koristiti Svoj odnos s Izraelom kao načinom dosezanja naroda (usp. Ps 46:10). Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 2: Okvirni uvidi: YHWH-in vječni iskupiteljski naum.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 126:4-6

⁴Obnovi naš zarobljenike, o GOSPODINE,

Kao izvore na Jugu.

⁵Oni koji sijahu u suzama žet će u radosnome klicanju.

⁶On koji prolazi i hoda plačući, noseći svoju vreću sjemena,

Uistinu će doći opet s poklikom radosti, noseći svoje snopove sa sobom.

126:4a Ovaj IMPERATIV (kao INFINITIVNA GRAĐA iz Ps 126:1a) teško je razumjeti. Ako Psalam 126:1 tvrdi povratak zarobljenika, zašto je Psalam 126:4 molitva za njihov povratak? To je zašto JPSOA koristi model Psalma 85:1 za potvrdu kako on upućuje na povratak napretka.

126:4b Ovo je zemljopisna metafora povezana s vodenim prokopima u pustinji (tj. Negeb) nazvanima vadisi. Ovi ispunjeni vodom bila je slika velikoga blagoslova budućega ratarskoga obilja (usp. Lev 26; Pnz 27 - 30).

126:5-6 Obećanje obilja vode u Psalmu 126:4b prošireno je na drugi ratarski idiom. Ove “suze” (BDB 199) mogu upućivati na:

1. suze radosnice kod obnove Saveza (tj. Izrael natrag u zemlju kojom teče mlijeko i med)
2. ishode Izraelova pokajanja.

126:6 Postoje dva primjera gramatičkoga oblika pojačavanja u ovome stihu. Upotrijebljeni su dva puta INFINITIVNI APSOLUT i GLAGOL u IMPERFEKTU od jednoga hebrejskoga korijena:

1. on koji prolazi i hoda – BDB 229, KB 246
2. uistinu će doći ponovno – BDB 9, KB 112.

Oni koji siju u vjeru /pokajanje žet će u izvjesnosti (usp. Pnz 30:1-10)!

NASB	“vreću sjemena”
NKJV, NRSV	“nositi sjeme”
REV, NJB, LXX	“donoseći sjeme”
JPSOA	“vreću-sjemena”

Ova riječ (BDB 604 I) upotrijebljena je u Knjizi o Jobu 28:18 u smislu “dizati se” i ovdje moguće u smislu vreće s nategnutim uzicama. GLAGOSLKI oblik znači “povući” ili “izvući” (usp. Am 9:13).

Tyndale OT Commentary Series (tom 16, str. 476) kaže kako GLAGOL upućuje na vučenje sa sobom (vađenje) sjemena (tj. jednu vrstu za određeno vrijeme, ne sijanje općenito).

PITANJA ZA RASPRAVU

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. Sad to ne morate prepustiti komentatoru.

Ova pitanja za raspravu predviđena su da vam pomognu promišljati kroz glavne teme ovoga odjeljka Knjige. Ona su napravljena da budu misaono-nametljiva, ne konačna.

1. Zašto je teško znati povijesnu okolnost ovoga Psalma?
2. Kako se Psalam 126:1 naoko suproti Psalmu 126:4?
3. Što je teološki suzvuk Psalma 126:2c-d?
4. Odredite "Negeb".
5. Što podrazumijeva "plačući" Psalma 126:5?

PSALAM 127

PODJELA NA ODLOMKE U SUVREMENIM PRIJEVODIMA

NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB
napredak dolazi od GOSPODINA	raditi i napredovati s GOSPODINIM	siguran dom i velika obitelj darovi su GOSPODINOVI (Mudrosni Psalm)	u hvali Božje dobrote	pouzdanje u providnost
<u>MT uvod</u> Pjesma uzdizanja, od Salomona				
127:1-2	127:1-2	127:1-2	127:1-2	127:1 127:2
127:3-5	127:3-5	127:3-5	127:3-5	127:3-4 127:5

ČITANJE KRUG TRI (vidi str. xv.)

SLIJEĐENJE IZVORNE AUTOROVE NAKANE NA RAZINI ODLOMKA

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. To ne smijete prepustiti komentatoru.

Pročitajte odlomak odjednom. Odredite subjekte (čitanje kruga #3, str. xv., kao gore). Usporedite vašu podjelu subjekta s pet prijevoda navedenih gore. Podjela na odlomke nije nadahnuti, ali ona je ključ za slijeđenje izvorne autorove nakane, što je srce tumačenja. Svaki odlomak ima jedan i samo jedan subjekt.

1. Prvi odlomak
2. Drugi odlomak
3. Treći odlomak
4. I tako dalje.

PROUČAVANJE RIJEČI I IZRIČAJA

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 127:1-2

¹Sve dok GOSPODIN gradi kuću,
Oni rade za ludu koji je grade;
Sve dok GOSPODIN stražari grad,
Stražar čuva budno za ludu.

²Za ludu je vama koji ustajete rano,
Da se povučete kasno,
Da jedete kruh mučnih radnika;
Jer On daje Svome ljubljenoj čak u njegovu snu.

127:1-2 Ova kitica potvrđuje suverenost YHWH. Ono što On želi sigurno je! YHWH je imao teološku, sveopću svrhu za Izraela. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 2: Okvirni uvidi: YHWH-in vječni iskupiteljski naum.

Pojmovi “kuću” (Ps 127:1) i “Svome ljubljenoj” (Ps 127:2) su metafore za narod Izraela, koji se razvio od YHWH-inih posebnih obećanja patrijarsima (i zemlja i sjeme, tj. Post 12:1-3).

Zabilježite usporednicu između “Sve dok GOSPODIN gradi kuću” ... “Sve dok GOSPODIN stražari grad”. Ova kitica građena je na:

1. paralelizmu
2. igri zvukova (פ):
 - a. “za ludu”, Psalam 127:1 (dva puta). 2 – BDB 996 (vidjeti Posebnu temu 24:4: Prazno, isprazno, lažno, ništavnost [BDB 996])
 - b. stražari, Psalam 127:1 – BDB 1036
 - c. stražar, Psalam 127:1 – BDB 1036
 - d. čuva budno, Psalam 127:1 – BDB 1052
 - e. ustajete rano, Psalam 127:2 – BDB 1014
 - f. povučete se kasno, Psalam 127:2 – BDB 442, שׁוּב
 - g. snu, Psalam 127:2 – BDB 446, שׁוּב , što se pojavljuje jedino ovdje u SZ-u (AB, str. 225, predlaže kako to može biti sirijska ili etiopska riječ za “napredak /blagostanje”, što može odgovarati ovome okviru, međutim, “snu” također odgovara okviru dobro).

127:2 Ljudski naponi bez Boga beskorisni su, neučinkoviti, i privremeni (usp. Iv 15:5).

Postoje tri PARTICIPA i dvije INFINITIVNE GRAĐE što oblikuju usporedne izričaje:

1. ustati rano
2. povući se kasno
3. jesti kruh mučnih radnika.

Zanimljivo je da AB (str. 223) vidi #3 kao referencu na idolatriju i gradove: (1) Jeronimove bilješke (*Juxta Helraeos*) kao podrška i (2) Psalam 106:36.37 te moguće Psalam 139:24, koji su od istoga osnovnoga korijena (BDB 780 I i BDB 781). Međutim, zamisao o mučnome radniku izgleda kako je bolja usporednica za #1 i #2 o napornome ljudskome naporu što bi morao donijeti željeni ishod.

☐ “Svome ljubljenoj” Ovo upućuje na Izraela (usp. Pnz 33:12; Ps 60:5; 108:6; Iz 5:1; Jer 11:14; 12:7). Zato jer MT i DSS uvodi imaju “Salomon”, neki znanstvenici su napravili vezu s 2. Knjigom o Samuelu 12:25, gdje je Salomon nazvan “Jedidja” (tj. ljubljeno od *Yaha*) od Natana.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 127:3-5

³Gle, djeca su dar od GOSPODINA,
Plod maternice je nagrada.
⁴Kao strelice u ruci ratnika,
Tako su djeca mladosti.
⁵Kako je blagoslovljen čovjek čiji ih je tobolac pun;
Oni neće biti posramljeni
Kad oni govore sa svojim neprijateljima na vratima.

127:3-5 Ova kitica na prvi pogled izgleda nepovezana s Psalmom 127:1-2, ali potisak Psalma kao cjeline je Božje djelatno uplitanje u život naroda Izraela. Ovaj je Psalam naslovljen na trenutačnoga kralja. Narod je jak samo toliko koliko je jak njegov obiteljski ustroj.

Zdrava djeca dio su dijelova o “blagoslovima” i u Levitskome zakoniku 26:9 i Ponovljenoj zakonu 7:13; 28:4; 30:5. To je bio znak zavjetnoga odnosa s Bogom. Zapamtite On je taj koji je zapovjedio čovječanstvo da bude “plodno i da se množi” (usp. Post 2:27-28; 9:1.7).

127:3

NASB, TEV, REB	“dar od GOSPODINA”
NKJV, NRSV, LXX	“baština od GOSPODINA”
NJB	“naslijedeno pravo do Jahve”
JPSOA	“opskrba GOSPODINOVA”

Riječ (BDB 635) u osnovi znači nasljeđe (NIDOTTE, tom 3, str. 77) ili “svojina”, “posjed”:

1. nasljeđe osobe – Knjiga Postanka 31:14; Brojevi 27:7.8.9.10.11; 36:3.8; Psalam 37:18
2. nasljeđe Izraela – Ponovljeni zakon 4:21; 15:4; 19:10; 20:16; 24:4; 25:19; 26:1; Knjiga proroka Izaije 54:17
3. čestica ili udio – Knjiga o Jobu 20:29; 27:13; 31:2.

Ovaj Psalam može biti tumačen kao izjavljena istina:

1. pojedincu (#1 gore)
2. kralju Izraela i, time narodu (#2 gore).

Ja mislim da #2 odgovara ovome Psalmu bolje.

127:5 Ovaj redak poezije naglašava jaku populaciju (ili plemensku skupinu) sposobnu braniti sebe zbog:

1. njihova Boga
2. njihove Bogom-dane populacije.

Moguće je ovo upućivanje na sigurnu dinastiju Davidovskoga Kralja (usp. 2. Sam 7).

▣ **“Oni neće biti posramljeni”** U ovome okviru obećanja datoga kralju o dinastiji, ja mislim kako “sram” upućuje na vojni poraz. Za “posramljeni” vidjeti bilješku u Psalmu 119:6.

▣ **“na vratima”** Ovo je bilo mjesto zakona, trgovine, i društvenih djelatnosti.

AB (str. 224) nudi drugi prijedlog povezan s ovim zadnjim retkom poezije. Osnovni hebrejski izričaj može upućivati na scenarij bitke gdje je neprijatelj poražen. Prijevod bi bio: “nego će povući natrag svoje dušmanine od vrata”.

PITANJA ZA RASPRAVU

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. Sad to ne morate prepustiti komentatoru.

Ova pitanja za raspravu predviđena su da vam pomognu promišljati kroz glavne teme ovoga odjeljka Knjige. Ona su napravljena da budu misaono-nametljiva, ne konačna.

1. Kome je naslovljen ovaj Psalam?
2. Tko je "ljubljeni" Psalma 127:2?
3. Odredite "posramljeni" u ovome okviru.
4. Zadnji redak spjeva mora biti razumjet u svjetlu onoga tko je naslovljen, zašto?

PSALAM 128

PODJELA NA ODLOMKE U SUVREMENIM PRIJEVODIMA

NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB
blagoslovljenost straha od GOSPODINA	blagoslov onih koji se boje GOSPODINA	velika i uspješna obitelj nagrada je za odanost GOSPODINU (Mudrosni Psalm)	nagrada za poslušnost GOSPODINU	blagoslovi vjernog
<u>MT uvod</u> Pjesma uzdizanja				
128:1-4	128:1 128:2-4	128:1-4	128:1 128:2-4	128:1 128:2-3 128:4-6
128:5-6	128:5-6a 128:6b	128:5-6a 128:6b	128:5-6	

ČITANJE KRUG TRI (vidi str. xv.)

SLIJEĐENJE IZVORNE AUTOROVE NAKANE NA RAZINI ODLOMKA

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. To ne smijete prepustiti komentatoru.

Pročitajte odlomak odjednom. Odredite subjekte (čitajte kruga #3, str. xv., kao gore). Usporedite vašu podjelu subjekta s pet prijevoda navedenih gore. Podjela na odlomke nije nadahnuti, ali ona je ključ za slijeđenje izvorne autorove nakane, što je srce tumačenja. Svaki odlomak ima jedan i samo jedan subjekt.

1. Prvi odlomak
2. Drugi odlomak
3. Treći odlomak
4. I tako dalje.

PROUČAVANJE RIJEČI I IZRIČAJA

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 128:1-4

¹Kako je blagoslovljen svatko tko se boji GOSPODINA,
Tko hoda po Njegovim putovima.

²Kad ćeš jesti od ploda svojih ruku,
Ti ćeš biti veseo i bit će dobro s tobom.

³Tvoja žena bit će kao rodan trs
Unutar tvoje kuće,

**Tvoja djeca kao maslinove mladice
Okolo tvoga stola.
⁴Gle, jer tako će čovjek biti blagoslovljen
Koji se boji GOSPODINA.**

128:1 “blagoslovljen” Vidjeti bilješku o ovoj riječi (BDB 80) u Psalmu 1:1. Postoje dva glavna pojma u hebrejskome za zamisao “blagoslovljen” ili “veseo”, oba se odnose na Boga i ljude. Dopustite mi koristiti Ponovljeni zakon 33 kao primjer:

1. blagoslovljen (vidjeti Posebnu temu u P 94:12-16: Blagoslov [GLAGOL, BDB 138; IMENICA, BDB 139] [SZ]):
 - a. IMENICA – BDB 139, usp. Ponovljeni zakon 33:1.11
 - b. GLAGOL – BDB 138, usp. Ponovljeni zakon 33:1.13.20.24
2. blagoslovljen – BDB 80, upotrijebljeno u Psalmu 1:1 i 18 više puta u Psalmima ali ne u Knjizi Postanka ili Ponovljenome zakonu.

YHWH-ini blagoslovi izravno su povezani s onima koji su obuhvaćeni Njegovim Savezom. To je temeljeno na poslušnosti (vidjeti Posebnu temu u Ps 103:18: Čuvati /održavati [iz Ponovljenoga zakona 5:10]). Ova čitava zamisao o napretku i zadovoljstvu dio je SZ-na “dva puta”, vidljiva u Psalmu 1; Ponovljenome zakonu 30:15.19 i opisana je kao “prokletstvo” i “blagoslov” u Levitskome zakoniku 26 i Ponovljenome zakonu 27 - 30.

Istinski blagoslovljena osoba jeste ona koja se ispravno odnosi prema: (1) Bogu, (2) njegovoj /njenoj obitelji, i (3) narodu Božjem. Sve tri sfere moraju biti u skladu!

▣ **“svatko”** Zabilježite kako je ovo ograničeno:

1. oni koji se boje GOSPODINA, Psalam 128:3.4 (vidjeti Posebnu temu u Ps 85:8-12: Strah [SZ])
2. oni koji hodaju po Njegovim putovima (usp. Ps 119:2-3).

Dakle blagoslov nije za “svatko (svakoga)”, čak niti ne za zavjetni narod, nego samo za vjerne sljedbenike!

Ovo ima suzvuke o tome kako bi kršćani trebali vidjeti suvremenu državu Izrael. Zavjetna poslušnost je preduvjet za zavjetna obećanja!

▣ **“putovima”** Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 1:2: Pojmovi za Božje otkrivenje (korišteni u Ponovljenome zakonu i Psalmima).

128:2-3 Zabilježite zavjetna obećanja za vjerne sljedbenike (ovdje, za jednoga pojedinca):

1. uživati plod njihova rada
2. biti radostan
3. dobar život
4. dobar kućni život
5. mnogo, zdrave djece
6. dugi život.

To je sržnost SZ-nih blagoslova. YHWH je želio dobiti pozornost naroda blagoslovom Izraela. Jednom kad je bio zapažen, Izrael je morao dijeliti izvor svoga blagoslova i mira - YHWH.

Mora biti zabilježeno da je rast obilne populacije bila Božja zapovijed u:

1. Knjizi Postanka 1:28; 9:1.7
2. to je bio obećanja Abrahamu u Knjizi Postanka 12:2; 13:16; 16:10
3. to je isto tako bila stvarnost obitelji Jakova (usp. Post 28:14) u Egiptu što je prouzročilo da se egipatski vođe boje Izraela i progone ga (Izl 1 - 2).

128:2a Samo neka se spomene bilješka kako je ovo obećanje točno oprečno prijetnji izgnanstva! Izgnanstva su bila Božja osuda nad nevjernim zavjetnim sljedbenicima. To je bilo čisto oprečje Njegovima namjeravanim svrhama. To je bio sažetak ironije!

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 128:5-6

⁵GOSPODIN te blagosilja sa Siona,

I ti ćeš vidjeti blagostanje Jeruzalema svih dana svoga života.

**⁶Uistinu, ti ćeš vidjeti djecu svoje djece.
Neka bude mir nad Izraelom!**

128:5-6 Ovo je završna molitva i za pojedinca vjernoga sljedbenika i za narodnog Izraela (usp. Ps 128:6b):

1. Psalam 128:5a – blagosilja (BDB 138, KB 159, *Piel* IMPERFEKT upotrijebljen u ZAPOVJEDNOME smislu)
2. Psalam 128:5b – ti ćeš vidjeti ... (BDB 906, KB 1157, *Qal* IMPERATIV)
3. Psalam 128:6a – isto kao #2
4. Psalam 128:6b – bez GLAGOLA ali pretpostavljena molitva (usp. Ps 125:5).

Zanimljivo je da Pavlovo smjerenje na Crkvu u Poslanici Galaćanima 6:16 koristi slično izražavanje Psalma 128:6. Bilo da je to izravno, zaključno smjerenje neizvjesno je.

▣ Zabilježite kako je “blagostanje Jeruzalema” usporedno s “vidjeti djecu svoje djece”. Ovo upućuje na dugotrajni mir, napredak, i društvenu stabilnost.

128:5 “sa Siona” Ovo upućuje na YHWH-ino obitavanje u Hramu (usp. Ps 1234:3). Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 74:2: Morija, Šalem, Jebus, Sion, Jeruzalem.

PITANJA ZA RASPRAVU

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. Sad to ne morate prepustiti komentatoru.

Ova pitanja za raspravu predviđena su da vam pomognu promišljati kroz glavne teme ovoga odjeljka Knjige. Ona su napravljena da budu misaono-nametljiva, ne konačna.

1. Odredite hebrejski pojam “blagoslovljen” (Ps 128:1a).
2. Odredite hebrejski pojam “strah” (Ps 128:1a).
3. Zašto je “mnogo djece” smatrano blagoslovom?
4. Kako su skupine vjera, dom, i narod povezane?

PSALAM 129

PODJELA NA ODLOMKE U SUVREMENIM PRIJEVODIMA

NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB
molitva za uništenje neprijatelja Siona	Pjesma pobjede nad neprijateljima Siona	molitva za oslobođenje od narodnih neprijatelja (Tužaljka)	molitva protiv neprijatelja Izraela	protiv neprijatelja Siona
<u>MT uvod</u> Pjesma uzdizanja				
129:1-4	129:1-4	129:1-8	129:1-4	129:1-2 129:3-4
129:5-8	129:5-8		129:5-8	129:5-8b 129:8c

ČITANJE KRUG TRI (vidi str. xv.)

SLIJEĐENJE IZVORNE AUTOROVE NAKANE NA RAZINI ODLOMKA

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. To ne smijete prepustiti komentatoru.

Pročitajte odlomak odjednom. Odredite subjekte (čitanje kruga #3, str. xv., kao gore). Usporedite vašu podjelu subjekta s pet prijevoda navedenih gore. Podjela na odlomke nije nadahnuta, ali ona je ključ za slijeđenje izvorne autorove nakane, što je srce tumačenja. Svaki odlomak ima jedan i samo jedan subjekt.

1. Prvi odlomak
2. Drugi odlomak
3. Treći odlomak
4. I tako dalje.

OKVIRNI UVIDI

- A. Ovo je narodna tužaljka. Za uporabu "sin" za Izraela, vidjeti Posebnu temu u Psalmu 2:7-9: Sin Božji.
- B. Druga kitica (Ps 129:5-8) prokletstvo je nad progoniteljima Izraela, koji su očito tuđinci.
- C. Mnoge od slika što upućuju na Izraelov život i vjeru povučene su iz poljodjelstva. Ključno je da upamtimo sljedeće istine kad tumačimo Psalme:
 1. one su SZ-ne a ne NZ-ne
 2. one se odnose na pozadinu Drevnoga Bliskog Istoka
 3. one se usredotočuju na zavjetnu poslušnost i središte narodnoga Izraela u Božjem naumu
 4. one moraju biti tumačene u svjetlu NZ-noga Evanđelja.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 129:1-4

¹“Mnogo puta oni su me progonili od moje mladosti”,
 Neka Izrael sad kaže:
²“Mnogo puta oni su me progonili od moje mladosti”,
 Ipak oni me nisu nadvladali.
³Orači oraše po mojim leđima;
 Oni produljiše svoje brazde.”
⁴GOSPODIN je pravedan;
 On je razrezao na dvoje užadi pokvarenih.

129:1-2 Psalam 129:1, redak 1 izgleda, isprva, kako naslovljava stanje vjernoga pojedinca ali GLAGOL retka 2 (BDB 55, KB 65, *Qal* IMPERFEKT upotrijebljen u ZAPOVJEDNOME smislu) pokazuje da je to narodna tužaljka. Ovaj Psalam ne navodi zašto je Izrael proganjan toliko često. Kao većima Psalama, priznanje grijeha zavjetnoga naroda nije izraženo, nego pretpostavljeno. Strašne stvarnosti Levitskoga zakonika 26 i Ponovljenoga zakona 27 – 28 postale su narodna stvarnost.

129:2b Činjenica kako je narodni Izrael ostao postojati dug je milosrđu (usp. Mal 1) i Božjoj svrsi (vidjeti Posebnu temu u Ps 2: Okvirni uvidi: YHWH-in vječni iskusiteljski naum).

129:3 Ovo je ratarska slika što označava patnju i bol.

129:4a Izrael ostaje zbog svoga Boga. On je vjeran Svojoj naravi (vidjeti Posebnu temu u Ps 1:5: Pravednost) i svrsi (usp. Post 3:15; Izl 19:5-6; Iz 2:2-4; Mih 4:1-3).

129:4b Ovo (“užadi”, BDB 721) može upućivati na:

1. hvatanje u zamku životinja (usp. Ps 140:5)
2. vezanje jarma volova (usp. Job 39:10)
3. vezanje zatvorenika.

AB (str. 231) predlaže da ovaj redak poezije bude razumjet kao JUSIV (kao što je Ps 129:5-6), što bi označavalo molitvu. Ako je YHWH već “razrezao” (BDB 893, KB 1125, *Piel* PERFEKT), zašto prokletstva Psalma 129:5-6? Dahood čini to ZAKLINJUJUĆIM PERFEKTOM, za kojeg bilježi kako je često nađen u usporednici s JUSIVIMA. Ako je tome tako, onda Psalam 129:4 započinje s novom kiticom (tj. Ps 129:4-8), dakle, prijevod kao: “Neka YHWH razreže užad (tj. orače s volovima) pokvarenih”. Većina engleskih prijevoda (NKJV, NRSV, TEV, NJB, JPSOA, REB) prevode GLAGOL kao događaj u prošlosti.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 129:5-8

⁵Neka svi koji mrze Sion
 Budu posramljeni i okrenuti naopako;
⁶Neka oni budu kao trava na kućnim krovovima,
 Što uvene prije nego izraste;
⁷S kojom žeteoc ne puni svoju ruku,
 Ili vezač snopova svoja njedra;
⁸Niti oni koji prolaze kazuju:
 “Blagoslov GOSPODINOV neka bude nad vama;
 Mi vas blagosiljamo u ime GOSPODINOVO.”

129:5-8 Ova kitica opisuje prokletstvo nad onima koji mrze Sion (tj. značenje YHWH i Njegova naroda). U ovome okviru, Sion upućuje na narodni Izrael čije je središte bio Hram u Jeruzalemu:

1. neka budu posramljeni – BDB 101, KB 116, *Qal* IMPERFEKT upotrijebljen u ZAPOVJEDNOME smislu, Psalam 129:5
2. neka budu okrenuti naopako – BDB 690, KB 744, *Niphal* IMPERFEKT upotrijebljen u ZAPOVJEDNOME smislu, Psalam 129:6

3. neka budu kao trava na kućnim krovovima – BDB 224, KB 243, *Qal* IMPERFEKT upotrijebljen u ZAPOVJEDNOME smislu, Psalam 129:6:
 - a. ona uvene prije negoli izraste, Psalam 129:6b
 - b. žeteoc nema ploda od nje, Psalam 129:7
4. nitko ih ne blagosilja, Psalam 129:8.

129:5b “Budu posramljeni” Ovaj pojam (BDB 101, KB 116) označava nekoga van zajedništva s YHWH-om i pod Njegovom osudom. To može biti upotrijebljeno o:

1. tuđincima
2. pobunjeničkim Izraelcima.

To označava posljedice nevjernosti ili nevjere spomenute u Levitskome zakoniku 26 i Ponovljenome zakonu 27 – 30 kao one koje postaju stvarnost (vidjeti NIDOTTE, tom 1, str. 621-627). Za “posramljeni” vidjeti bilješku u Psalmu 119:6.

129:8a-b Ovo može upućivati na blagoslov što su prijatelji, obitelj, i susjedi klicali žeteocima (usp. Ruta 2:4).

129:8c Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 5:11-12: “Ime” YHWH.

PITANJA ZA RASPRAVU

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. Sad to ne morate prepustiti komentatoru.

Ova pitanja za raspravu predviđena su da vam pomognu promišljati kroz glavne teme ovoga odjeljka Knjige. Ona su napravljena da budu misaono-nametljiva, ne konačna.

1. Podrazumijeva li uvod ovoga Psalma liturgiju?
2. Zašto je Izrael nazvan “mladost”?
3. Na što “užad” Psalma 129:4 upućuje?
4. Odredite “sram”.
5. Što je moguća povijesna okolnost Psalma 129:8?

PSALAM 130

PODJELA NA ODLOMKE U SUVREMENIM PRIJEVODIMA

NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB
nada u GOSPODINOVU oprostajnu ljubav	čekanje na GOSPODINOVO otkupljenje	molitva za oslobođenje od osobne nevolje	molitva za pomoć	iz dubina
<u>MT uvod</u> Pjesma uzdizanja				
130:1-4	130:1-2 130:3-4	130:1-2 130:3-4	130:1-4	130:1-2 130:3-4
130:5-8	130:5-6 130:7-8	130:5-6 130:7-8	130:5-6 130:7-8	130:5-7a 130:7b-8

ČITANJE KRUG TRI (vidi str. xv.)

SLIJEĐENJE IZVORNE AUTOROVE NAKANE NA RAZINI ODLOMKA

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. To ne smijete prepustiti komentatoru.

Pročitajte odlomak odjednom. Odredite subjekte (čitanje kruga #3, str. xv., kao gore). Usporedite vašu podjelu subjekta s pet prijevoda navedenih gore. Podjela na odlomke nije nadahnuta, ali ona je ključ za slijeđenje izvorne autorove nakane, što je srce tumačenja. Svaki odlomak ima jedan i samo jedan subjekt.

1. Prvi odlomak
2. Drugi odlomak
3. Treći odlomak
4. I tako dalje.

OKVIRNI UVIDI

- A. Ovo je jedan od onih Psalama što govore o najdubljim čežnjama i nadama vjernih sljedbenika:
 1. postoje poteškoće, grijesi, i razočaranja
 2. vjernik vapi k jedinoj njegovoj /njenoj nadi, YHWH-i
 3. On čuje i oprašta
 4. On je vjeran Svojoj naravi i riječi čak i kad ljudi nisu (usp. Ps 51:1).
- B. Postoji nekoliko imena za Izraelovo Božanstvo korištenih u Psalmu:
 1. YHWH, Psalm 130:1.5.7 (dva puta)
 2. *Yah*, Psalm 130:3 (kratica od YHWH)
 3. *Adon*, Psalm 130:3.6.Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 1:1: Imena za Božanstvo.

- C. Ovaj Psalam izražava i pojedinačnu i skupnu želju za obnovom (usp. Ps 130:7-8).
- D. Zabilježite gramatičke teološke naglaske Psalma 130:7-8:
1. Psalam 130:7, “obilno otkupljenje” (BDB 915 I, KB 1176, *Hiphil* INFINITIVNI APSOLUT)
 2. On (i jedino On) će iskupiti – OSOBNA ZAMJENICA dodana GLAGOLU za naglasak.

PROUČAVANJE RIJEČI I IZRIČAJA

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 130:1-4

¹Iz dubina vapio sam Tebi, o GOSPODINE,
²GOSPODINE, čuj moj glas!
 Neka Tvoje uši budu pozorne
 Glasu mojih poniznih molbi.
³Ako ćeš Ti, GOSPODINE, bilježiti nepravde,
 O GOSPODINE, tko može opstati?
⁴Ali ondje je oprost kod Tebe,
 Kako bi se Tebe bojali.

130:1 “Iz dubina” Ova IMENICA (BDB 771) ima nekoliko slikovitih uporaba. Ona u osnovi znači “duboko”:

1. nevolja opisana kao poplava voda, usp. Psalam 69:1-2.14-15 (slično metafori Ps 42:7a; 88:7)
2. YHWH kao pobjednik vodenoga kaosa, usp. Knjiga proroka Izaije 51:9-10 (slično Ps 74:12-17; 89:9-10)
3. poraz morske snage Tira (tj. potonula u more), usp. Knjiga proroka Ezekiel 27:34
4. moguće referenca na *Šeol*, usp. Knjiga proroka Jone 2:2-6; Psalam 18:4-5.

▣ **“vapio sam Tebi”** Točna priroda psalmistove nevolje nije izjavljena ali to je povezano s njegovim osjećajem grijeha (usp. Ps 130:3-4). On se osjeća otuđenim ali zna da će Bog oprostiti i obnoviti pokajničkoga, strpljivog sljedbenika (usp. Ps 130:5-6)!

130:2 Ovaj stih odražava psalmistovu molitvu spomenutu u Psalmu 130:1:

1. čuj – BDB 1033, KB 1570, *Qal* IMPERATIV
2. neka Tvoje uši budu pozorne – BDB 224, KB 243, *Qal* IMPERFEKT upotrijebljen u ZAPOVJEDNOME smislu.

130:3-4 Nekoliko engleskih prijevoda čine ova dva stiha odvojenom kiticom (tj. NKJV, NRSV, NJB).

Stvarnost grješnosti svih ljudi nakon Pada iz Knjige Postanka 3 ponavljana je istina kroz Bibliju:

1. Knjiga Postanka 3:17-19; 6:5.11-12; 8:21
2. 1. Knjiga o Kraljevima 8:46
3. 2. Knjiga Ljetopisa 6:36
4. Knjiga Ezre 9:15
5. Knjiga o Jobu 4:17; 9:2; 15:14-16; 25:4
6. Psalam 51:5; 76:7; 130:3; 143:2
7. Izreke 20:9
8. Knjiga Propovjednika 7:20
9. Knjiga proroka Izaije 53:6
10. Knjiga proroka Nahuma 1:6
11. Knjiga proroka Malahije 3:2
12. Poslanica Rimljanima 3:9-18.19.23; 11:32
13. 1. Ivanova poslanica 1:8-10
14. Otkrivenje 6:17.

Svi trebaju oprost! Ljudi ne osjećaju potrebu za oprostom sve dok Duh jasno ne otkrije našu potrebu. Ne postoji potreba za Spasiteljem sve dok ne postoji osjećaj izgubljenosti! Vidjeti Posebnu temu dolje: Oprost u SZ-u. Oproštenje je moguće zbog:

1. milosrdne, nepromjenjive Božje naravi (vidjeti Posebnu temu u Ps 9:10b: Osobine Boga Izraelova [SZ])
2. dovršenoga djela Mesije (usp. Iz 53; Mk 10:45; 2. Kor 5:21)
3. privlačenja, snubljenja Duha (usp. Iv 6:44.65; 16:8-15).

POSEBNA TEMA: OPROST U SZ-U

Ovdje su hebrejske riječi ili idiomi što izražavaju Božanski oprost ljudskoga grijeha i pobune:

1. “oprostiti”, “otпустiti”, הָלַט – BDB 699, KB 757, tj. Knjiga Izlaska 34:9; Levitski zakonik 4:20.26.31.35; 5:10.13.16.18; 6:7; 19:22; Brojevi 14:20; 15:25-28; 30:5.8.12; 1. Kraljevima 8:30.34.36.39.50; Psalam 25:11; 103:3; Knjiga proroka Izaije 55:7; Daniel 9:19; Amos 7:2 (ovaj pojam uvijek je upotrijebljen o Bogu, nikad o ljudima)
2. “obrisati”, “izbrisati”, אָשַׁן (vrlo uobičajen GLAGOL s mnogo značenja) – BDB 669, KB 724, tj. Knjiga Izlaska 23:21; 32:32; 34:7; Brojevi 14:18; Jošua 24:19; Psalam 25:18; 32:1.5; 85:2; 99:8; Knjiga proroka Miheja 7:18
3. “pokriti”, “izmiriti”, רָפַכּ – BDB 497, KB 493, tj. vrlo uobičajeno u Levitskome zakoniku; Psalam 65:3; 78:38; 79:9; Knjiga proroka Izaije 6:7; 22:14; Jeremija 18:23; Ezekiel 16:63; Daniel 9:24
4. “izbrisati”, “obrisati”, הָחַמּ – BDB 562, KB 567, tj. Knjiga Nehemije 4:5; Psalam 51:1.9; Knjiga proroka Izaije 43:25; 44:22; Jeremija 18:23
5. “iscijeliti”, אָפַר – BDB 950, KB 1272, tj. 2. Knjiga Ljetopisa 7:14; Psalam 41:4; 103:3; Knjiga proroka Izaije 6:10; 57:18; Jeremija 3:22; 17:14; 30:17; Hošea 5:13; 14:4
6. “prelaziti”, רָבַע – BDB 716, KB 778, tj. Izreke 19:11; Knjiga proroka Amosa 7:8; 8:2; Mihej 7:18
7. “prati”, סָבַב – BDB 460, KB 459, tj. Psalam 51:2.7; Knjiga proroka Jeremije 2:22; 4:14
8. “čistiti”, רָהַט – BDB 372, KB 369, tj. Levitski zakonik 16:30; Psalam 51:7; Izreke 20:9; Knjiga proroka Ezekiel 24:13; 36:25
9. “baciti iza leđa”, גָּלַשׁ – BDB 1020, KB 1527, tj. Knjiga proroka Izaije 38:17; Mihej 7:19
10. “pročistiti”, אָשַׁח – BDB 306, KB 305, tj. Psalam 51:7 (ovaj suzvuk Božanskoga očišćenja toga uobičajenoga GLAGOLA, nađen je jedino ovdje)
11. “skriti Svoje lice od”, רָחַס – BDB 711, KB 771, tj. Psalam 51:9
12. “zapamtiti” (negativno), רָכַז – BDB 269, KB 269, tj. Knjiga proroka Izaije 43:25
13. “zgaziti” (doslovno “podjarmiti”), שָׁבַב – BDB 461, KB 460, tj. Knjiga proroka Miheja 7:19.

130:3 “bilježiti” Ovaj GLAGOL (BDB 1036, KB 1581, *Qal* IMPERFEKT) označava, u ovome okviru, čuvanje zapisa. To je izraženo u “dvije knjige” Božje (tj. Knjiga djela /sjećanja i Knjiga života, vidjeti Posebnu temu u Ps 9:5: Dvije Knjige Božje). To je metafora za Božje pamćenje.

To je ironično ali Boga se moli ponovno i ponovno neka oprostí naše grijehe (tj. Ps 79:8; 106:6; Iz 64:9; Mih 7:18) ali neka se spomene Svojih obećanja. Na Sudnji dan knjige će biti otvorene (usp. Dn 7:10; Otk 20:12)!

130:4 “bojali” Posljedica besplatnoga i potpunoga oprosta milosrdnoga Boga jeste obnova osobnoga odnosa s Bogom (tj. izgubljeni u Padu iz Post 3), što je /bilo je /bit će cilj Stvorenja. Mi smo bili stvoreni od Njega i za Njega. Strah je primjereno strahopoštovanje koje je dužno Njemu. Oprost ishodi u zajedništvu! Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 85:8-12: Strah (SZ).

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 130:5-8

⁵Ja čekam na GOSPODINA, moja duša čeka,

I u Njegovu riječ ja se ufam.

⁶Moja duša čeka na GOSPODINA

Više negoli stražar na jutro;

Uistinu, više negoli stražar na jutro.

⁷O Izraele, ufaj se u GOSPODINA;

Jer u GOSPODINU je dobrotá,

I u Njemu je obilno otkupljenje.

⁸I On će otkupiti Izraela

Od svih njegovih nepravdi.

130:5-8 Ova kitica naglašava temu strpljenja vjernih sljedbenika u Bogu i pouzdanje u Njegovu riječ (usp. Ps 130:5). Zamisao “čekanja u vjeri” izražena je u ovoj kitici s dvije riječi:

1. BDB 875, KB 1082 – Psalam 130:5 (dva puta) i pretpostavljeno u Psalmu 130:6, usp. Psalam 25:3.21; 27:14; 40:1; 56:7
2. BDB 403, KB 407 – Psalam 130:5.7, usp. Psalam 38:15; 42:5; 43:5.

Ovo je mjesto gdje suvereni Bog posreduje za zahtijevani voljni odaziv paloga čovječanstva. Vjerni sljedbenici odabiru čekati, nadati se, pouzdati se u Boga i Njegova obećanja, čak i kad okolnosti i osjećaj vrište neka se uhvati drukčiji put!

130:6 Ova metafora željenoga iščekivanja slična je Psalmu 42:1-2. Božji ljudi žude za Njim!

▣ “**duša**” Vidjeti punu bilješku u Knjizi Postanka 35:18 *online* na www.freebiblecommentary.org.

130:7 Kao što psalmist čezne, čeka, nada se, i pouzdaje u YHWH-u, on sad poziva Božji narod skupno neka učine isto.

Zabilježite kako je YHWH okarakteriziran:

1. u Njemu je dobrota (tj. Savez, odana ljubav, vidjeti Posebnu temu u Ps 5:7: Ljubaznost /blagost /dobrota [*hesed*])
2. u Njemu je “obilno otkupljenje” (Ps 130:7c)
3. u Njemu (i ni u kome drugome, usp. REB) jeste otkupljenje (IMENICA u Ps 130:7 i GLAGOL u Ps 130:8, vidjeti Posebnu temu u Ps 19:14 Otkupnina /iskupljenje) za sve koji se pouzdaju u Njega (tj. zavjetni narod, vidjeti Posebnu temu: 25:10: Savez [ברית] i Posebnu temu u Ps 2: Okvirni uvidi: YHWH-in vječni iskupiteljski naum).

Zapamtite biblijska vjera je skupna. Ona je obitelj! Budite pozorni kod suvremenoga zapadnjačkoga prevelikog naglaska na pojedincu. Spasenje ima skupno žarište! Mi smo spašeni kako bismo služili. Cilj spasenja pojedinca jeste zdravlje i rast tijela vjernika!

PITANJA ZA RASPRAVU

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. Sad to ne morate prepustiti komentatoru.

Ova pitanja za raspravu predviđena su da vam pomognu promišljati kroz glavne teme ovoga odjeljka Knjige. Ona su napravljena da budu misaono-nametljiva, ne konačna.

1. Kako osjećaji dolaze u vaš um /srce nakon čitanja Psalma 130:1-4?
2. Što mislite da “dubine” znači?
3. Čuva li Bog zapis o grijesima?
4. Opisuje li Psalam 130:5-6 kako tražiti Boga i Njegovu riječ?

PSALAM 131

PODJELA NA ODLOMKE U SUVREMENIM PRIJEVODIMA

NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB
djetinje pouzdanje u GOSPODINA <u>MT uvod</u> Pjesma uzdizanja, od Davida 131:1-3	jednostavno pouzdanje u GOSPODINA 131:1 131:2 131:3	djelo poniznoga podvrgavanja Božjoj volji i vodstvu 131:1-2 131:3	molitva poniznoga pouzdanja 131:1-3	djetinje pouzdanje 131:1-3

ČITANJE KRUG TRI (vidi str. xv.)

SLIJEĐENJE IZVORNE AUTOROVE NAKANE NA RAZINI ODLOMKA

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. To ne smijete prepustiti komentatoru.

Pročitajte odlomak odjednom. Odredite subjekte (čitanje kruga #3, str. xv., kao gore). Usporedite vašu podjelu subjekta s pet prijevoda navedenih gore. Podjela na odlomke nije nadahnuta, ali ona je ključ za slijeđenje izvorne autorove nakane, što je srce tumačenja. Svaki odlomak ima jedan i samo jedan subjekt.

1. Prvi odlomak
2. Drugi odlomak
3. Treći odlomak
4. I tako dalje.

PROUČAVANJE RIJEČI I IZRIČAJA

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 131:1-3

¹O GOSPODINE, moje srce nije bahato, niti moje oči ponosite;

Niti se ja uplicem u velike poslove,

Ni u stvari preteške za mene.

²Zasigurno ja sam umirio i utišao svoju dušu;

Kao što se odbijeno dijete od prsiju *oslanja* na svoju majku,

Moja duša je kao odbijeno dijete od prsiju u meni.

³O Izraele, ufaj se u GOSPODINA

Od ovoga vremena nadalje i zauvijek.

131:1 "GOSPODINE" Ovo je zavjetno Ime za Izraelovo Božanstvo. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 1:1: Imena za Božanstvo.

▣ **“srce”** Ovo je hebrejski idiom što upućuje na osobu. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 4:7: Srce.

▣ **“nije bahato”** Psalmist opisuje svoj ponizan stav prema Bogu u nekoliko izričaja u Psalmu 131:1-2:

1. nije bahato (doslovno “nije uzdignuto”) – BDB 146, KB 170, *Qal* PERFEKT
2. oči nisu ponosite (doslovno “moje oči nisu podignute”) – BDB 926, KB 1202, *Qal* PERFEKT
3. ne uplićem (doslovno “hodam”, BDB 229, KB 246, *Piel* PERFEKT) se u:
 - a. velike poslove (BDB 152)
 - b. stvari preteške (BDB 810, vidjeti Posebnu temu u Ps 9:1: Čudesne stvari [נִלְפָא]) za mene
4. umirio svoju dušu – BDB 1000, KB 1436, *Piel* PERFEKT
5. utišao svoju dušu – BDB 198, KB 226, *Poel* PERFEKT.

Bahati i ponositi ljudi primatelji su YHWH-ina gnjeva (usp. Ps 18:27; 101:5; Sef 3:11) jer to otkriva ishode Pada iz Knjige Postanka 3. Poniznost pokazuje ishode duhovnoga obraćenja i prihvaćanja Božjega otkrivenja.

Postoji stvarno pitanje o tome što slika iz #3 znači:

1. jednostavno idiom poniznosti
2. jednostavno idiom ovisnosti
3. nekoga tko ne propituje Božja velika djela
4. nekoga tko se ne oslanja na Božju snagu
5. čovjeka koji zna njegovo /njeno mjesto u shemi stvari (usp. Ps 89:10).

131:2 Psalmist nastavlja opisivati svoj ponizan stav uporabom slike djeteta.

▣ **“duša”** Ovo je *nefeš* (BDB 659), način, kao “srce”, upućivanja na čitavu osobu. Vidjeti punu bilješku u Knjizi Postanka 35:18 *online*.

131:3 Psalmist koristi svoje vlastito ponizno srce i mirnu nadu /pouzdanje /strpljenje (BDB 403, KB 407, *Piel* IMPERATIV, usp. Ps 130:5.6.7) za ohrabrenje narodnoga Izraela prema istome stanju.

▣ **“Od ovoga vremena nadalje i zauvijek”** Ovaj hebrejski idiom koristi tri riječi što započinju s “ע” (usp. Ps 113:2; 115:18; 121:8; 125:2):

1. BDB 773 – PRILOG za sadašnje vrijeme (tj. prvi izričaj)
2. BDB 723 III – PRIJEDLOG
3. BDB 761 – IMENICA, ‘*olam*, vidjeti Posebnu temu u Psalmu 9:5: Zauvijek (‘*olam*).

PSALAM 132

PODJELA NA ODLOMKE U SUVREMENIM PRIJEVODIMA

NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB
molitva za GOSPODINOV blagoslov nad Svetištem	vječno Božje obitavište u Sionu	liturgija godišnje proslave Božjega odabira Siona i Davidovske dinastije	u hvali Hrama	za obljetnicu prijenosa Kovčega saveza
<u>MT uvod</u> Pjesma uzdizanja				
132:1-5	132:1-5	132:1-5	132:1-5	132:1-5
132:6-9	132:6-9	132:6-7 132:8-10	132:6-7 132:8-9	132:6-7 132:8-10
132:10-12	132:10 132:11-12	132:11-12	132:10-12	132:11-12
132:13-18	132:13-18	132:13-18	132:13-18	132:13-14 132:15-16 132:17-18

ČITANJE KRUG TRI (vidi str. xv.)

SLIJEĐENJE IZVORNE AUTOROVE NAKANE NA RAZINI ODLOMKA

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. To ne smijete prepustiti komentatoru.

Pročitajte odlomak odjednom. Odredite subjekte (čitanje kruga #3, str. xv., kao gore). Usporedite vašu podjelu subjekta s pet prijevoda navedenih gore. Podjela na odlomke nije nadahnuta, ali ona je ključ za slijeđenje izvorne autorove nakane, što je srce tumačenja. Svaki odlomak ima jedan i samo jedan subjekt.

1. Prvi odlomak
2. Drugi odlomak
3. Treći odlomak
4. I tako dalje.

OKVIRNI UVIDI

- A. Ovo je očito Psalam o:
1. Božjim obećanjima Davidu u 2. Knjizi o Samuelu 7:12-16; 2. Ljetopisa 6:16 (vidjeti kratku raspru o "Davidovski Savez" u NIDOTTE, tom 4, str. 507-508)
 2. Božjem odabiru planine Morije kao mjesta za Njegovu prisutnost za obitavanje (usp. Pnz 12:5.11.14.18.21.26; 14:23-25; 15:20; 16:2.6.11.15; 17:8.10; 18:6; 26:2; 31:11, vidjeti Posebnu temu u Ps 74:2: Morija, Šalem, Jebus, Sion, Jeruzalem).
- B. Ishodi Božje prisutnosti i Izraelove poslušnosti Savezu su:
1. obilno blagoslovljene njegove zalihe, Psalam 132:15
 2. zadovoljavanje njegove gladi, Psalam 132:15
 3. predivno štovanje, Psalam 132:16
 4. Božji kralj uzvišen, Psalam 132:17
 5. uništenje neprijatelja Davidovskoga kralja, Psalam 132:17.
- C. Za dobru kratku raspru o teologiji za Sion vidjeti NIDOTTE, tom 2, str. 959 i 512.

PROUČAVANJE RIJEČI I IZRIČAJA

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 132:1-5

¹Sjeti se, o GOSPODINE, u Davidovu korist,
Sve njegove boli;
²Kako se on zakleo GOSPODINU
I prisegnuo Svemogućemu Jakovljevu:
³"Zasigurno ja neću ući u svoju kuću,
Niti leći na svoj ležaj;
⁴Ja neću dati sna svojim očima
Ili drijem svojim očnim kapcima,
⁵Sve dok ne nađem mjesto za GOSPODINA,
Obitavajuće mjesto za Svemogućega Jakovljeva."

132:1 "Sjeti se" Ovo je IMPERATIV upotrijebljen kao molitva. Psalam 25:6-7 pokazuje način kako je ovo bilo korišteno:

1. Bože, sjeti se Svoje nepromjenjive naravi milosti i milosrđa, Psalam 25:6
2. Bože, zaboravi naš grijeh, Psalam 25:7.

▣ **"u Davidovu korist"** Često su narod Izraela i vođe molili Boga da ima milosrđe nad njima zbog:

1. Njegovih obećanja očevima (tj. Abrahamu, Izaku, i Jakovu)
2. Njegovih obećanja Davidu (usp. 2. Sam 7; 2. Ljet 6:16).

▣ **"Sve njegove boli"** Ovo izgleda smjera na Davidove izjave u 2. Knjizi o Samuelu 16:12, ali to može upućivati na Davidove početne poteškoće u donošenju Kovčega saveza u Jeruzalem (usp. 2. Sam 6). JPSOA prevodi to kao: "njegovog krajnjeg samoodricanja", što bi se moglo odnositi na uporabu u Knjizi Brojeva 30:13 i 1. Ljetopisa 22:14.

LXX revokalizira MT (BDB 776 III, KB 853, *Pual* INFINITIVNA GRAĐA) na "njegove krotkosti" (IMENICA, BDB 776, usp. Ps 45:4).

132:2-5 "se on zakleo GOSPODINU" Ova prisega nije navedena u povijesnim Knjigama. U osnovi David je:

1. prisegnuo da Šator bude donesen u Jeruzalem
2. neće ući u svoje vlastito obitavalište (doslovno "šator svoje kuće") sve dok Šator (tj. YHWH-in Šator obitavanja) ne bude u Jeruzalemu
3. neće spavati (hiperbolički) sve dok ne dođe Kovčeg saveza
4. Psalam 132:5 izjavljuje njegovu svrhu (tj. Kovčeg saveza i Šator u njegovu glavnome gradu, usp. Djela 7:46).

Očito su #2 i #3 hiperboličke i upotrijebljene u književnome načinu kako bi pokazale jačinu nakane!

132:2 “Svemogućemu Jakovljevu” Ovaj naslov (BDB 7 GRAĐA BDB 784) za Izraelovo Božanstvo prvi je puta upotrijebljeno u Knjizi Postanka 49:24, gdje je Jakov blagoslovio svoju djecu, buduća plemena Izraela. Također je upotrijebljen u Knjizi proroka Izaije 49:26 (obećanje sveopćega iskupljenja) i u 60:16, gdje je povezan s drugim naslovima za YHWH-u:

1. Spasitelj (usp. Iz 19:2; 43:3.11; 45:15.21; 63:8)
2. Iskupitelj (usp. Iz 59:20; 63:16).

NIDOTTE, tom 1, str. 232, ima zanimljiv osvrt kako PRIDJEV “svemogućí” ima dva oblika:

1. izvorno on upućuje na jakost bikova ili divljih volova
2. za oznaku YHWH-ine snage.

132:5 Ovo ne upućuje na Davidovu želju da izgradi trajni Hram (usp. 1. Kr 8:17; 1. Ljet 22:7) nego da donese Kovčeg saveza, zajedno s njegovim prijenosnim šatorom (tj. Šator iz razdoblja Izlaska) u svoj glavni grad, Jeruzalem (usp. 2. Sam 6).

▣ **“Obitavajuće mjesto”** Ovo je MNOŽINA u MT-u i može biti gramatički način označavanja važnosti, kao u NET: “lijepo obitavajuće mjesto”.

Zbog okvira pojam u MNOŽINI obilježava sve građevine u ograđenome dijelu Hrama (usp. Ps 43:3; 46:4; 84:1).

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 132:6-9

⁶Gle, mi čusmo o tome u Efrati,

Mi to nađosmo u polju Jaarovu.

⁷Pustite nas ići u Njegovo obitavajuće mjesto;

Pustite nas štovati kod Njegova podnožja.

⁸Ustani, o GOSPODINE, u Svome odmorištu,

Ti i kovčeg Tvoje snage.

⁹Neka Tvoji svećenici budu odjenuti s pravednošću,

I neka Tvoji pobožnici pjevaju radosno.

132:6 “Efrati” [Efrata] Ovo je područje u Judi što je moralo upućivati na proširenu Davidovu obitelj (usp. Rut 4:11). Međutim, Betlehem nije bilo mjesto Kovčega saveza. Oni su samo čuli o kraljevoj prisezi (usp. Ps 132:2) kako će donijeti Kovčeg saveza u Jeruzalem.

▣ **“Jaarovu” [Jaar]** Ovo je uputa na Kirjat Jearim (usp. 1. Sam 7:1; 1. Ljet 13:1-8), gdje je Kovčega saveza bio udomljen u privatnoj kući dvadeset godina negoli ga je David donio u Jeruzalem. “Jaar” je oblik JEDNINE od “Jearim”.

▣ **“to”** Ovo je sufiks ŽENSKOGA RODA, dok je “Kovčeg saveza“ MUŠKOGA RODA, dakle to može upućivati na Davidovu prisegu (NIDOTTE, tom 3, str. 736; AB, str. 244) spomenutu u Psalmu 132:2.

NEB (str. 1000) spominje činjenicu kako je najmanje jedan od dva slučaja “Kovčega saveza” ŽENSKOGA RODA (tj. 1. Sam 4:17; 2. Ljet 8:11). Budući ovaj Psalm ima nekoliko arhaičnih riječi i oblika ovo može biti odgovor na gramatičku poteškoću.

132:7 Oba GLAGOLA su KOHORTATIVNA MNOŽINA i upućuju na hodočašće u YHWH-in Hram.

▣ **“podnožja”** Obojica i David (usp. 1. Ljet 28:2) i Salomon (1. Kr 8:27) shvatili su kako Hram nije bio istinsko obitavalište Boga stvaranja. David je počeo nazivati mjesto između krila *kerubina* iznad sjedište milosrđa (poklopac Kovčega saveza) mjesto gdje su se Nebo i Zemlja, nevidljivo i vidljivo, vječno i vremensko, sreli (usp. Izl 25:22)! On ga je nazvao “YHWH-ino podnožje” (usp. Iz 66:1; vidjeti Posebnu temu u Ps 99:1: Kovčeg saveza); također zabilježite Psalm 99:5.

Slika Božanstva kao da ima noge dio je ograničenja ljudskoga rječnika. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 2:4-6: Bog opisan kao čovjek (jezik antropomorfizama).

132:8 “Ustani” Ovaj GLAGOL (BDB 877, KB 1086, *Qal* IMPERATIV) upotrijebljen je u Knjizi Brojeva 10:35 i 2. Ljetopisa 6:41 za obilježavanje kako YHWH ustaje sa Svoga prijestolja da bi išao ispred Svoga naroda boriti se u njihovu korist (usp. Ps 3:7; 7:6; 9:19; 10:12; 44:26; 74:22; 82:8).

Ovaj stih i Psalam 132:9 su izgleda smjeranje na Salomonovo posvećenje novoga Hrama u 2. Knjizi Ljetopisa 6:41.

▣ **“Svome odmoristu”** YHWH je opisan u ljudskim pojmovima jer nije postojao niti jedan drugi rječnik dostupan biblijskim autorima (vidjeti Posebnu temu u Ps 2:4-6: Bog opisan kao čovjek [jezik antropomorfizama]). Kovčeg saveza i, time Sâm YHWH, trebao je /želio je fizičko mjesto za to /Njemu da stanuje /odmara (usp. 1. Ljet 6:31; 28:2; 2. Ljet 6:41; Ps 132:8.14; Iz 11:10; 66:1). Zapamtite, antropomorfistička slika ne pripisuje ograničenje Bogu nego ljudskoj sposobnosti razumijevanja Boga vremena i prostora (tj. fizičkoga Stvorenja).

Nova knjiga od Johna Waltona, *The Lost World of Genesis One*, koristi kozmologiju Drevnoga Bliskog Istoka za pokazivanje kako je Knjiga Postanka 1 izvješće o YHWH-inu građenju kozmičkoga Hrama (tj. Zemlje) kao mjesta za odmor (usp. Post 2:1-3).

Poslanica Hebrejima 3:7 do 4:13 (usp. Ps 95:7-11) sadržava igru riječi “odmor” upućujući na tri različite stvari:

1. sedmi dan stvaranja iz Knjige Postanka 2:2 u Hebrejima 4:3.4.10
2. Obećana zemlja iz Knjige Brojeva 13 - 14 u Hebrejima 3:11.18; 4:8
3. eshatološko Nebo.

“Odmor” je i osjećaj mira i željeno mjesto zajedništva (usp. Ps 62:1; Iz 63:14; Jer 31:2).

132:9 Ovaj stih ima dva IMPERFEKTA upotrijebljena kao JUSIVI:

1. budu odjenuti – BDB 527, KB 519, *Qal*
2. pjevaju radosno – BDB 943, KB 1247, *Piel*.

Neizvjesno je postoje li dvije skupine spomenute (tj. svećenici i štovatelji) ili je to književna usporednica.

U Knjizi o Jobu 20:14 Job opisuje sebe kao odjevenog u pravednost. Neizvjesno je što to točno znači u vezi s ovim svećenicima. Moguće kako oni odražavaju YHWH-inu narav i otkrivenja u svome vodstvu, životima, zadacima, i obvezama.

Ovaj stih može odražavati svečano i puno straha koračanje s Kovčegom saveza što je bio nošen od posebice odjevenih svećenika i levita koji su pjevali.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 132:10-12

¹⁰Zbog Davida Tvojeg sluge,
Nemoj okrenuti lice od Svoga pomazanog.
¹¹GOSPODIN se zakleo Davidu
Istinom od koje se On neće okrenuti:
“Od ploda tvoga tijela Ja ću podići tvoje prijestolje.
¹²Ako će tvoji sinovi čuvati Moj savez
I Moje svjedočanstvo kojem ću ih Ja učiti,
Njihovi sinovi isto tako sjedit će na prijestolju zauvijek.”

132:10-12 Ova kitica jamačno smjera na 2. Knjigu o Samuelu 7. Zabilježite uvjetovani dio Psalma 132:12 povezanog s potomkom svakoga pojedinca ali sa širom Božjom svrhom izraženom u 2. Samuelovoj 7:14-16.

Zabilježite igru zvuka toliko mnogo GLAGOLA Psalma 132:10-12 što započinju s w:

1. nemoj okrenuti – BDB 996, KB 1427, *Hiphil* JUSIV
2. zakleo se – BDB 989, KB 1396, *Niphal* PERFEKT
3. On se neće okrenuti – isti korijen kao #1 ali *Qal* IMPERFEKT
4. Ja ću podići tvoje prijestolje – BDB 1011, KB 1483, *Qal* IMPERFEKT
5. ako će tvoji sinovi čuvati Moj savez – BDB 1036, KB 1581, *Qal* IMPERFEKT (zabilježite uvjetovani vid, usp. 1. Kr 9:4-9; Ps 89:30-45).

132:10 “Svoga pomazanog” Ovo je pojam (BDB 603) od kojega dolazi naslov “Mesija”. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 2:2: Mesija.

132:11 “GOSPODIN se zakleo Davidu” Kao što se David zakleo u Psalmu 132:2, sad se YHWH odaziva sa Svojom vlastitom prisegom. Ova prisega poznata je kao Davidovski Savez (usp. 2. Sam 7; Ps 89:3.35).

132:12 “savez” Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 25:10: Savez (ברית).

▣ **“svjedočanstvo”** Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 1:2: Pojmovi za Božje otkrivenje (korišteni u Ponovljenome zakonu i Psalmima).

▣ **“zauvijek”** Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 9:5: Zauvijek (‘*olam*).

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 132:13-18

¹³Jer GOSPODIN je odabrao Sion;
On ga je želio za Svoje stanište.
¹⁴“Ovo je Moje odmorište zauvijek;
Ovdje Ja ću obitavati, jer sam to želio.
¹⁵Ja ću obilato blagosloviti njegovu zalihu;
Ja ću zadovoljiti njegovu potrebu s kruhom.
¹⁶Njegove svećenike Ja ću isto tako odjenuti sa spasenjem,
I njegovi pobožnici pjevati će glasno radosno.
¹⁷Tamo Ja ću uzrokovati da rog Davidov skoči otamo;
Ja sam pripremio svjetiljku za Moga pomazanog.
¹⁸Njegove neprijatelje Ja ću odjenuti sa sramom,
Ali na njemu njegova kruna će sjati.”

132:13-18 Ova kitica opisuje ono što je YHWH učinio (Ps 132:13-14) i što će učiniti (Ps 132:15-18):

1. On je odabrao Sion (vidjeti Posebnu temu u Ps 74:2: Morija, Šalem, Jebus, Sion, Jeruzalem), Psalam 132:13-14
2. On će obilato blagosloviti (SNAŽNI INFINITIVNI APSOLUT i GLAGOL u IMPERFEKTU istoga korijena, BDB 138, KB 159), Psalam 132:15a
3. On će osigurati hranu, Psalam 132:15b
4. hramski svećenici bit će pobožni ljudi, Psalam 132:16 (usp. 1. Ljet 6:41)
5. hramski štovatelji (usp. Ps 4:3 ili leviti) pjevati će glasno radosno (SNAŽNI INFINITIVNI APSOLUT i GLAGOL u IMPERFEKTU istoga korijena, BDB 943, KB 1247), Psalam 132:16 (usp. 1. Ljet 6:41)
6. On će učvrstiti Davidovu dinastiju u Jeruzalemu, Psalam 132:17
7. On će poraziti neprijatelje Izraela, Psalam 132:18.

132:16 Zbog usporednica ove kitice, vjerojatno su “svećenici” (ili leviti) naslovljeni u oba retka ovoga stiha.

132:17 “rog Davidov” Rog je hebrejski idiom snage i pred-prisutnosti (usp. Lk 1:69).

▣ **“skoči otamo”** Ovaj GLAGOL (BDB 855, KB 1033, *Hiphil* IMPERFEKT) može biti povezan sa slikom o posebnome Davidovskome Kralju nazvanome “Mladica /Izdanak”. Vidjeti:

1. Posebnu temu dolje: Isus Nazarenac
2. punu bilješku u Knjizi proroka Izaije 11:1 *online*
3. NIDOTTE, tom 3, str. 75.

Korijen za “krunu” je כִּוֵּן, što može obilježavati:

1. krunu (IMENICA, BDB 634)
2. posvetiti (GLAGOL, BDB 634)
3. Mladica /Izdanak (naslov Mesije).

POSEBNA TEMA: ISUS NAZARENAC

Postoji nekoliko različitih grčkih pojmova što koristi NZ kad govori o Isusu.

A. NZ-ni pojmovi

1. Nazaret – grad u Galileji (usp. Lk 1:26; 2:4.39.51; 4:16; Djela 10:38). Taj grad nije spomenut u suvremenim izvorima, ali nađen je u kasnijim natpisima. To što je Isus bio iz Nazareta nije bio kompliment (usp. Iv 1:46). Znak nad Isusovim križem što je uključivao ime ovoga mjesta bio je znak židovskoga prijezira.
2. *Nazarēnos* – izgleda kako također upućuje na zemljopisni položaj (usp. Lk 4:34; 24:19).
3. *Nazōraios* – može upućivati na grad, ali isto tako može biti igra hebrejskoga mesijanskoga pojma “Mladica /Izdanak” (*netzer*, BDB 666, KB 718 II, usp. Iz 11:1; SINONIM, BDB 855, Jer 23:5; 33:15; Zah 3:8; 6:12; na to se smjera u Otk 22:16). Luka koristi ovo o Isusu u 18:37 i Djelima apostolskim 2:22; 3:6; 4:10; 6:14; 22:8; 24:5; 26:9.
4. Vezano na #3 *nāzir* (BDB 634, KB 684), što znači “posvećen sredstvom svečane prisege”.

B. Povijesna uporaba pojma van NZ-a

1. On označava židovsku (pred-kršćansku) heretičku skupinu (aramejski *nāsōrayyā*).
2. Bio je korišten u židovskim krugovima za opis vjernika u Krista (usp. Djela 24:5.14; 28:22, *nosri*).
3. Postao je uobičajen pojam za obilježavanje vjernika u sirijskim (aramejskim) crkvama. “Kršćanin” se koristilo u grčkim crkvama za označavanje vjernika.
4. U neko vrijeme nakon pada Jeruzalema, farizeji su se reorganizirali u Jamniji i poticali formalno odvojenje između sinagoge i Crkve. Primjer vrste pravila prokletstva protiv kršćana nađen je u “Osamnaest blagoslova” iz Berakota 28b-29a, što vjernike naziva “Nazarenima”:
“Neka Nazareni i heretici nestanu u trenutku; oni će biti izbrisani iz knjige života i neće biti upisani s vjernima.”
5. Bio je korišten od Justina Mučenika, *Dial.* 126:1, koji je koristio Izaijin *netzer* (Iz 11:1) o Isusu.

C. Mišljenje autora

Ja sam iznenađen s toliko mnogo slovanja pojma, iako znam kako nije nepoznato da u SZ-u “Jošua” ima nekoliko različitih slovanja u hebrejskome. Sljedeće stavke uzrokovale su mi ostati u neizvjesnosti o njegovu točnome značenju:

1. bliska povezanost s mesijanskim pojmom “Mladica /Izdanak” (*netzer*) ili sličan pojam *nāzir* (netko posvećen sredstvom prisege)
2. negativan suzvuk regije Galileje poganske
3. malo ili ništa suvremenoga književnoga dokaza za grad Nazaret u Galileji
4. to dolazi iz usta demona u eshatološkome smislu (tj. “Jesi li došao uništiti nas?”).

Za punu bibliografiju o proučavanjima ove skupine riječi, vidjeti Colin Brown (urednik), *New International Dictionary of New Testament Theology*, tom 2, str. 346 ili Raymond E. Brown, *Birth of the Messiah*, str. 209-213, 223-225.

▣ “svjetiljku za Moga pomazanog” Ovo je posebna uporaba slike svjetla što upućuje, ne na otkrivenje (tj. Ps 18:28; 119:105; Izr 6:23) nego na Davidovskoga potomka na prijestolju Izraela (usp. 1. Kr 11:36; 15:4; 2. Kr 8:19; 2. Ljet 21:7). U 2. Knjizi o Samuelu 21:17 to upućuje na sâmoga Davida.

PSALAM 133

PODJELA NA ODLOMKE U SUVREMENIM PRIJEVODIMA

NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB
odličnost bratskoga jedinstva <u>MT uvod</u> Pjesma uzdizanja, Od Davida	blagoslovljeno jedinstvo naroda Božjeg	radosti zbog sklada u obitelji	u hvali življenja u miru	bratska ljubav
133:1-3	133:1 133:2-3	133:1-3	133:1-3	133:1 133:2-3

ČITANJE KRUG TRI (vidi str. xv.)

SLIJEĐENJE IZVORNE AUTOROVE NAKANE NA RAZINI ODLOMKA

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. To ne smijete prepustiti komentatoru.

Pročitajte odlomak odjednom. Odredite subjekte (čitanje kruga #3, str. xv., kao gore). Usporedite vašu podjelu subjekta s pet prijevoda navedenih gore. Podjela na odlomke nije nadahnuta, ali ona je ključ za slijeđenje izvorne autorove nakane, što je srce tumačenja. Svaki odlomak ima jedan i samo jedan subjekt.

1. Prvi odlomak
2. Drugi odlomak
3. Treći odlomak
4. I tako dalje.

OKVIRNI UVIDI

- A. Ovaj kratki Psalam teško je tumačiti zbog njegove slike što ne odgovara dobro zajedno:
 1. braća – Aron
 2. Hermon – Sion.
- B. Teološka svrha i povijesno razdoblje ovoga Psalma nepoznati su. Neki ga vide kao povezivanje na:
 1. Davidovo vrijeme (zbog MT naslova) kad su Izrael i Juda bili ponovno ujedinjeni (usp. 2. Sam 5, tj. Ujedinjena Monarhija)
 2. razdoblje nakon izgnanstva kad su Izrael (planina Hermon) i Juda (planina Sion) povezani zajedno ponovno (tj. Kirov proglas, godine 538. pr.Kr.)
 3. Psalam što tvrdi uobičajeno zajedništvo svih stupnjeva judejskoga društva (tj. posebice ulje što teče do Aronove brade u “svu” njegovu odjeću)
 4. način tvrdnje o Božjoj žudnji da čitav Njegov narod iskusi:
 - a. bogatstvo života sada
 - b. vječni život jednoga dana

5. sve blagoslove što "silaze" (upotrijebljeno 3 puta – BDB 432, KB 434, *Qal* PARTICIPI) od Boga:
- zavjetni narod (braća)
 - jedinstvo (Aronova odora)
 - blagoslovi (tj. rosa)
 - vječni život (Ps 133:3c).

PROUČAVANJE RIJEČI I IZRIČAJA

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 133:1-3

¹Gle, kako dobro i kako ugodno je to

Za braću da obitavaju zajedno u jedinstvu!

²To je kao dragocjeno ulje na glavi,

Što se spušta na bradu,

Čak Aronovu bradu,

Što se spušta na rub njegovih odora.

³To je kao rosa Hermona

Što se spušta s planina Siona;

Jer tamo GOSPODIN zapovjedi blagoslov – život zauvijek.

133:1 "kako dobro i kako ugodno" Ovi PRIDJEVI (BDB 373 II i BDB 653 I) opisuju namjeravano iskustvo ljudi stvorenih na Božju sliku da budu zajednica.

▣ **"braću"** Točno na koga ovo upućuje neizvjesno je, vidjeti Okvirne uvide, B.

▣ **"obitavaju"** Ova IMENICA (BDB 443 I) odnosi se na GLAGOL (DB 442) što znači "sjesti" (tj. zajedničko jelo), "ostati" (tj. prebivati s), ili "obitavati" (tj. mjesto za život). Ovdje to može biti metaforički ili doslovno.

133:2

NASB, NKJV, NRSV

TEV

NJB, JPSOA

REB, LXX

"dragocjeno ulje"

"dragocjeno ulje pomazanja"

"fino ulje"

"miomirisno ulje"

PRIDJEV (BDB 373 II) je isti onaj upotrijebljen u Psalmu 133:1 (tj. "dobro").

IMENICA "ulje" (BDB 1032) može značiti "salo" ili "maslinovo ulje". Zbog spominjanja Aronova pomazanja u Psalmu 133:2c-d, ovo upućuje na njegovu posebnu uvodnu nastupajuću službu (usp. Izl 29:7; 30:25.30; Lev 8:12; 21:10).

Veliki svećenik Izraela bio je i kulturna osoba i eshatološka Mesijanska osoba (usp. Zah 3 - 4). Stoga, on može simbolizirati:

- jedinstvo Božjega SZ-noga naroda
- jedinstvo svih ljudi stvorenih na Božju sliku.

▣

NASB, NKJV

NRSV, TEV, NJB, JPSOA

REB

LXX

"rub njegovih odora"

"na ovratnik njegovih odora"

"ovratnik njegovih svećeničkih halja"

"na resice njegove odore"

Značenje IMENICE (BDB 804) predmet je tumačenja. Doslovno ona znači "usta". To upućuje ovdje na Knjigu Izlaska 28, što označava posebni ovratnik odore velikoga svećenika /efod što ne može biti odijeljen (tj. hebrejski simbol žalosti). Pitanje za tumačenje je: "Koliko je ulja bilo upotrijebljeno?" Je li ono simbol jedinstva (tj. teklo je po čitavome njegovu svećeničkomu ruhu)? Je li ovaj Psalm o jedinstvu skupina Izraelaca /Židova ili čitavoga čovječanstva (tj. Ps 133:3c)?

Samo bilješka, postoje dva moguća korijena iz kojih ova riječ "ovratnik" može biti uzeta:

- haljina, odjeća – $\text{מִטְּ$ (BDB 551)
- mjera – $\text{מִטָּ$ (BDB 551).

133:3 Kako je planina Hermon povezana s planinom Sion?:

1. jedinstvo Obećane zemlje
2. jedinstvo izraelskih plemena
3. jedinstvo svih naroda u eshatološkoj okolnosti (tj. znači li Ps 133:3 “život” ovdje i sad ili “život” u eshatološkoj okolnosti?).

▣ **“rosa Hermona”** Rosa na ovoj najvišoj planini, lako vidljiva iz sjevernoga Izraela, bila je vrlo teška i postala je idiom za obilje. Planina Sion, s YHWH-inim blagoslovima na njihovo jedinstvo, imala bi jednostavno obilatu vlažnost.

▣ **“zauvijek”** Ovaj hebrejski pojam (BDB 761, vidjeti Posebnu temu u Ps 9:5: Zauvijek [*‘olam*]) mora biti tumačen u posebnome okviru. Teološko pitanje uključuje SZ-no značenje mogućega života nakon smrti. Ne postoji sumnja da napredujuće otkrivenje (tj. NZ) Biblije kao cjeline jasno potvrđuje ovu istinu, ali je li ju tvrdio SZ? Ja mislim tako (tj. Job 14:14-15; 19:25-27) ali ne uvijek (tj. Ps 23:5; 27:4-6). Međutim, čak i u SZ-u postoji nagovještaj nade:

1. Henok (Post 5:24) i Ilija (2. Kr 2) uzeti su na Nebo
2. u Psalmima, usp. Psalam 1:3; 49:15; 73:24
3. kod Izaije, usp. Knjiga proroka Izaije 26:19
4. kod Daniela, usp. Knjiga proroka Daniela 12:1-4.

PSALAM 134

PODJELA NA ODLOMKE U SUVREMENIM PRIJEVODIMA

NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB
pozdravi noćnih stražara <u>MT uvod</u> Pjesma uzdizanja	hvaljenje GOSPODINA u Njegovu Domu noću	liturgija blagoslova	poziv na hvalu Boga	za večernju liturgiju
134:1-3	134:1-2 134:3	134:1-2 134:3	134:1-2 134:3	134:1-2 134:3

ČITANJE KRUG TRI (vidi str. xv.)

SLIJEĐENJE IZVORNE AUTOROVE NAKANE NA RAZINI ODLOMKA

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. To ne smijete prepustiti komentatoru.

Pročitajte odlomak odjednom. Odredite subjekte (čitajte kruga #3, str. xv., kao gore). Usporedite vašu podjelu subjekta s pet prijevoda navedenih gore. Podjela na odlomke nije nadahnuta, ali ona je ključ za slijeđenje izvorne autorove nakane, što je srce tumačenja. Svaki odlomak ima jedan i samo jedan subjekt.

1. Prvi odlomak
2. Drugi odlomak
3. Treći odlomak
4. I tako dalje.

PROUČAVANJE RIJEČI I IZRIČAJA

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 134:1-3

¹Gle, blagoslivljajte GOSPODINA, sve sluge GOSPODINOVE,

Koji služite noću u domu GOSPODINOVU!

²Podignite svoje ruke k svetištu

I blagoslivljajte GOSPODINA.

³Neka vas GOSPODIN blagoslovi sa Siona,

Koji stvori nebo i zemlju.

134:1 “blagoslivljajte” Ovaj GLAGOL (BDB 138, KB 159) pojavljuje se tri puta u ovome kratkom Psalmu:

1-2. *Piel* IMPERATIV – Psalam 134:1.2

3. *Piel* IMPERFEKT upotrijebljen u ZAPOVJEDNOME smislu – Psalam 134:3.

SINONIM (BDB 80) se nalazi često u Psalmima. Vidjeti punu bilješku u Psalmu 1:1. Za ovaj pojam (BDB 139) vidjeti Posebnu temu u Psalmu 94:12-16: Blagoslov (GLAGOL, BDB 138; IMENICA, BDB 139 [SZ]). U Psalmu 1:1 vjerni sljedbenik je onaj koji je blagoslovljen, ovdje je to Izraelov Bog (vidjeti Posebnu temu u Ps 9:10b: Osobine Boga Izraelova [SZ]).

▣ **“sve sluge GOSPODINOVE”** Ovo obilježava svjesno Stvorenje (tj. anđele, ljude, moguće druge stupnjeve duhovnih bića, vidjeti Posebnu temu dolje: Anđeoski stupnjevi u Pavlovim spisima. Dobra usporednica ovoj zamisli je: (1) Psalam 103:19-22, gdje je isti GLAGOL upotrijebljen tri puta za anđeoski svijet; (2) Psalam 135:1-4, gdje su tri “hvale” (BDB 237, KB 248, *Piel IMPERATIV*) upotrijebljene o svećenicima i levitima.

Postojalo je pet različitih vrsta hramskih slugu:

1. svećenici
2. leviti
3. pjevači
4. vratari
5. najniže sluge (vidjeti NIDOTTE, tom 3, str. 203-204).

POSEBNA TEMA: ANĐEOSKI STUPNJEVI U PAVLOVIM SPISIMA

Rabini su mislili da su anđeli bili ljubomorni na Božju ljubav i pozornost (tj. davanje Njegova Zakona na planini Sinaju) prema palome čovječanstvu te, stoga, bili neprijateljski prema njima. Gnostički krivi učitelji tvrdili su kako je spasenje bilo dostupno jedino tajnim lozinkama kroz neprijateljske anđeoske sfere (usp. Kol i Ef), što je dovelo do visokoga, dobrog boga.

George Eldon Ladd ima dobar sažetak pojmova korištenih od Pavla za anđele u svojoj knjizi *A Theology of the New Testament*:

“Pavao upućuje ne samo na dobre i zle anđele, na Sotonu i demone; on koristi još jednu skupinu riječi kako bi označio red anđeoskih duhova. Terminologija je kako slijedi:

‘Vladati’ [*archē*], 1. Poslanica Korinćanima 15:24; Efežanima 1:21; Kološanima 2:10

‘Vladari’ [*archai*; RSV, “kneževine”], Poslanica Efežanima 3:10; 6:12; Kološanima 1:16; 2:15; Rimljanima 8:38

‘Vlast’ [*exousia*], 1. Poslanica Korinćanima 15:24; Efežanima 1:21; Kološanima 2:10

‘Vlasti’ [*exousiai*; RSV, “vlasti”], Poslanica Efežanima 1:21

‘Sila’ [*dynamis*], 1. Poslanica Korinćanima 15:24; Efežanima 1:21

‘Sile’ [*dynameis*], Poslanica Rimljanima 8:38

‘Prijestolja’ [*thronoi*], Poslanica Kološanima 1:16

‘Gospodstvo’ [*kyriotēs*; RSV, “suverenost”], Poslanica Efežanima 1:21

‘Gospodstva’ [*kyriotētes*], Poslanica Kološanima 1:16

‘Svjetski vladari ove tame’, Poslanica Efežanima 6:12

‘Duhovno (nebeske vojske) od zla u nebeskome’, Poslanica Efežanima 6:12

‘Vlast tame’, Poslanica Kološanima 1:13

‘Svako ime što je imenovano’, Poslanica Efežanima 1:21

‘Nebeska, zemaljska, i podzemna bića’, Poslanica Filipljanima 2:10” (str. 401).

▣ **“Koji služite noću u domu GOSPODINOVU”** Ovo je ponovno spomenuto u Psalmu 135:1-4. To upućuje na potomstvo levijeve obitelji od Arona koje je služilo u Hramu u Jeruzalemu (doslovno “stajati”, BDB 763, KB 840, snažno podrazumijeva hramske svećenike ili levite). PRIJEDLOŽNI IZRIČAJ, “noću”, (BDB 538) znači “čitavoga dana”, ne samo oni koji čuvaju stražu noću (usp. 1. Ljet 9:33).

Postoji usporedni izričaj u Psalmu 135:2 što dodaje dodatni opisni izričaj (tj. LXX, NJB).

134:2 “Podignite svoje ruke k svetištu” GLAGOL (BDB 669, KB 724, *Qal IMPERATIV*) označava djelovanja svećenika. U Knjizi Brojeva 6:24-26; Levitskome zakoniku 9:2, oni blagosiljaju (BDB 138, KB 159) narod podizanjem svojih ruku, ali ovdje oni “blagosiljaju” YHWH-u koji boravi u Svome Hramu između krila *kerubina* nad “Sjedištem milosrđa” u Svetinjama nad Svetinjama.

Izričaj “podići ruku” također može upućivati na nekoliko odvojenih stvari:

1. prisegnuti – usp. Knjiga Postanka 14:22; Izlazak 6:8; Brojevi 14:30; Psalam 106:26; Knjiga proroka Ezekiela 20:5 (podrazumijevano u Ezri 10:5)
2. djelo pobune – 2. Knjiga o Samuelu 20:21

3. za blagoslov – Levitski zakonik 9:22; Psalam 134:2; Evanđelje po Luki 24:50; 1. Timoteju poslanica 2:8
4. znak YHWH-inih djelovanja – Psalam 10:12; Knjiga proroka Miheja 5:9
5. gesta je opći način upućivanja na molitvu – Knjiga Izlaska 9:29.33; 1. Kraljevima 8:22.38-39; Ezra 9:5; Psalam 28:2; 63:4; 141:2; 1. Timoteju poslanica 2:8.

Rotherham's Emphasized Bible prevodi "svetištu" na način što upućuje na same svećenike (tj. podignite svoje ruke u svetosti, usp. Lev 21:6; 2. Ljet 23:6; Ezra 8:28). Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 77:13: Svet.

134:3a Ovaj redak poezije pokazuje uzajamni odnos između blagoslivljanja YHWH (tj. štovanje) i Njegovog blagoslivljanja (BDB 138, KB 159, *Piel* IMPERFEKT upotrijebljen u ZAPOVJEDNOME smislu) Svoga zavjetnoga naroda (usp. Ps 128:5).

▣ "Siona" [Sion] Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 74:2: Morija, Šalem, Jebus, Sion, Jeruzalem.

134:3b YHWH je okarakteriziran kao Stvoritelj (usp. Ps 115:15; 121:2; 124:8; 134:3; 136:5; 146:6). Ovaj zaključni izričaj može biti nagovještaj na teološki potisak Psalma 134:1, da "sluge" uključuju i neživo i živo Stvorenje.

PSALAM 135

PODJELA NA ODLOMKE U SUVREMENIM PRIJEVODIMA

NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB
hvala GOSPODINOVIM predivnim djelima. Ništavnost idola <u>MT nema uvod</u>	hvala Bogu u Stvorenju i Iskupljenju	Himna hvaljenja GOSPODINA za Njegova silna djela	Himna hvale	Himna hvale
135:1-4	135:1a 135:1b-4	135:1-4	135:1-4	135:1a 135:1b-2 135:3-4
135:5-7	135:5-7	135:5-7	135:5-7	135:5-6 135:7
135:8-18	135:8-12 135:13-14 135:15-18	135:8-12 135:13-14 135:15-18	135:8-12 135:13-14 135:15-18	135:8-9 135:10-12 135:13-14 135:15-16 135:17-18
135:19-21	135:19-21b 135:21c	135:19-21	135:19-21b 135:21c	135:19-20 135:21a-b

ČITANJE KRUG TRI (vidi str. xv.)

SLIJEĐENJE IZVORNE AUTOROVE NAKANE NA RAZINI ODLOMKA

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. To ne smijete prepustiti komentatoru.

Pročitajte odlomak odjednom. Odredite subjekte (čitanje kruga #3, str. xv., kao gore). Usporedite vašu podjelu subjekta s pet prijevoda navedenih gore. Podjela na odlomke nije nadahnuta, ali ona je ključ za slijeđenje izvorne autorove nakane, što je srce tumačenja. Svaki odlomak ima jedan i samo jedan subjekt.

1. Prvi odlomak
2. Drugi odlomak
3. Treći odlomak
4. I tako dalje.

OKVIRNI UVIDI

- A. Ovaj Psalam započinje i završava s:
1. hvalite – BDB 237, KB 248, *Piel* IMPERATIV, Psalam 135:1 (tri puta).3a.21c
 2. pjevajte – BDB 274, KB 273, *Piel* IMPERATIV, Psalam 135:3b
 3. blagoslivljaj – BDB 138, KB 159, *Piel* IMPERATIV, Psalam 135:19 (dva puta).20 (dva puta).
- B. YHWH je bio hvaljen /blagoslivljan /pjevalo se zbog:
1. naravi:
 - a. On je dobar, Psalam 135:3 (usp. Ps 147:1)
 - b. On je ljubak, Psalam 135:3 (usp. Ps 27:4; 147:1)
 - c. On je velik, Psalam 135:5 (usp. Ps 48:1; 145:3)
 - d. On je iznad svih bogova, Psalam 135:5 (vidjeti Posebnu temu u Ps 2:7: Monoteizam)
 - e. Njegovo Ime je vječno, Psalam 135:13a (usp. Izl 3:15)
 - f. Njegovo sjećanje o Njegovim obećanjima je sigurno, Psalam 135:13b
 2. djelovanja za Izraela:
 - a. odabrao je Jakova /Izraela, Psalam 135:4 (usp. Pnz 7:6; 10:15)
 - b. suverenost, Psalam 135:6 (usp. Ps 115:3; Prop 8:3; Iz 46:8-10)
 - c. nadzire vodu, Psalam 135:7 (vidjeti Posebnu temu u Ps 77:16: Vode)
 - d. oslobodio je Izraela iz Egipta, Psalam 135:8-9 (usp. Ps 136:10-15)
 - e. štiti je Izraela u razdoblju lutanja, Psalam 135:10-11 (usp. Ps 136:16-22)
 3. On djeluje prema Izraelu:
 - a. odabrao je njih, Psalam 135:4
 - b. sudio im je, Psalam 135:14:
 - (1) za njihov grijeh (usp. Heb 10:26-31)
 - (2) ili u njihovu korist protiv naroda (usp. Pnz 32:36)
 - c. ali će oprostiti (usp. Pnz 32:26).
- C. Ovaj Psalam započinje kiticu o ludosti idolatrije (usp. Ps 135:14-18). On i samo On je Bog (vidjeti Posebnu temu u Ps 2:7: Monoteizam). Ta je kitica slična Psalmu 115:4-8 (također zabilježite Izl 20:23; Pnz 4:28; 29:17).
- D. Mnoga /većina izražavanja ovoga Psalma nađeno je u drugim tekstovima Pisma. Nadnevak Psalma je neizvjestan (tj. je li on navodio ili je bio navođen?).

PROUČAVANJE RIJEČI I IZRIČAJA

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 135:1-4

¹Hvalite GOSPODINA!

Hvalite ime GOSPODINOVO;

Hvalite *Njega*, o sluge GOSPODINOVE,

²Vi koji stojite u domu GOSPODINOVU,

U dvorima doma našega Boga!

³Hvalite GOSPODINA, jer GOSPODIN je dobar;

Pjevajte hvale Njegovu imenu, jer ono je ljupko.

⁴Jer GOSPODIN je odabrao Jakova za Sebe,

Izraela za Svoju vlastitu svojinu.

135:1c-2 Ovi izričaji upućuju na svećenike. Vidjeti puniju bilješku u Psalmu 134:1.

135:1 “Hvalite” Ovo je hebrejski pojam “Aleluja”. Zabilježite Ime za Izraelovo Božanstvo je skraćeno YHWH - Yah (Ps 135:1.3.4.21), što oblikuje kraj hvale (doslovno: Hvalite GOSPODINA).

▣ **“ime GOSPODINOVO”** Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 5:11-12: “Ime” YHWH.

135:4 “Izraela za Svoju vlastitu svojinu” Izrael je bio YHWH-in poseban odabir (usp. Izl 19:5-6; Pnz 7:6; 14:2; 26:18; Iz 43:21; Mal 3:17; 1. Pt 2:9) kako bi otkrio Sebe narodima (vidjeti Posebnu temu u Ps 2: Okvirni uvidi: YHWH-in vječni iskupiteljski naum).

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 135:5-7

⁵Jer ja znam da je GOSPODIN velik
I da je naš Gospodin iznad svih bogova.
⁶Što god GOSPODIN zaželi, On čini,
U nebu i u zemlji, u morima i u svim dubinama.
⁷On uzrokuje maglama uzlaziti od krajeva zemlje;
Koji stvara munje za kišu,
Koji donosi vjetar iz Svojih riznica.

135:5 “ja znam” Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 1:6: Znati /poznati (korišteno uglavnom u Ponovljenom zakonu kao obrazac).

▣ **“GOSPODIN”** Ovo je hebrejski *Adon*, što znači “gospodar”, “vlasnik”, “suprug”, ili “Gospodin”. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 1:1: Imena za Božanstvo.

▣ **“je naš Gospodin iznad svih bogova”** YHWH je jedini Bog (usp. Izl 18:11; Ps 95:3; 96:4; 97:9; vidjeti Posebnu temu u Ps 2:7: Monoteizam). Ovo je gdje je isključivost Izraela vrlo očita! On je bio jedini monoteistički narod Drevnoga Bliskog Istoka.

135:6 “U nebu i u zemlji, u morima” Ovo je osobit jezik za stvaranje (tj. ova planeta, usp. Izl 20:11; Neh 9:6; Ps 69:34; 96:11; 146:6; Hag 2:6). Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 2:4: Nebo.

▣ **“morima... svim dubinama”** Ovo može biti istoznačnica ili prva je o YHWH-inome nadzoru: (1) ratarske vode i (2) vode kao oružje (tj. munje, poplave, pošasti, itd.). Druga može upućivati na sliku drevno bliskoistočne mitologije o YHWH-inu porazu vodenoga kaosa (usp. Ps 65:5-7; 89:9-10; Job 26:12-13; Iz 51:9-10).

137:7 “Svojih riznica” Ova hebrejska IMENICA može značiti “riznica” ili “spremište”. SZ često koristi sliku vremenskoga fenomena (tj. tuča, snijeg, vjetar, munje, kiša /poplava) čuvanoga u nebeskim spremištima da ih koristi YHWH, ne *Baal*:

1. Ponovljeni zakon 28:12
2. Knjiga o Jobu 38:22
3. Psalam 33:7
4. Knjiga proroka Jeremije 10:13; 51:16.

YHWH nadzire prirodne sile za Svoje svrhe (usp. Lev 26:4-5.9.16.19.22.26; Pnz 27:3; 28:4-5.8.11.12.17-18.22.24.38-42).

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 135:8-18

⁸On udari prvorodenca Egipta,
I od čovjeka i životinje.
⁹On posla znakove i čudesa u tvoju sredinu, o Egipte,
Na faraona i sve njegove sluge.
¹⁰On udari mnoge narode
I pogubi moćne kraljeve,
¹¹Sihona, kralja Amorejaca,
I Oga, kralja Bašana,

I sva kraljevstva Kanaana;
¹²I On daje njihovu zemlju kao baštinu,
 Baštinu Izraelu Svome narodu.
¹³Tvoje ime, o GOSPODINE, je vječno,
 Tvoje sjećanje, o GOSPODINE, kroz sve naraštaje.
¹⁴Jer GOSPODIN će suditi Svoj narod
 I imat će sućuti nad Svojim slugama.
¹⁵Idoli naroda nisu *nego* srebro i zlato,
 Djelo čovječjih ruku.
¹⁶Oni imaju usta, ali oni ne govore;
 Oni imaju oči, ali oni ne vide;
¹⁷Oni imaju uši, ali oni ne čuju,
 Niti postoji ikoji dah uopće u njihovim ustima.
¹⁸Oni koji ih načiniše bit će kao oni,
 Da, svatko tko se pouzda u njih.

135:8 “On udari” Ovaj GLAGOL (BDB 645, KB 697, *Hiphil* PERFEKT) obilježava potpuno uništenje poslano i dovršeno od Boga:

1. Psalam 135:8 – YHWH-ino obećano oslobođenje iz Egipta (usp. Post 15:12-15; Izl 3:20; 7:25; 9:15; 12:13; Ps 87:4; Iz 30:7)
2. Psalam 135:10 – YHWH-in poraz naroda Kanaana (usp. Post 15:16-21).

135:13 “vječno” Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 9:5: Zauvijek (‘*olam*). Ovo može biti igra na korijen u značenju YHWH iz hebrejskoga GLAGOLA “biti”. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 1:1: Imena za Božanstvo.

NASB	“Tvoje sjećanje”
NKJV, JPSOA	“Tvoj glas”
NRSV, REB, LXX	“Tvoje čuvenje”
NJB	“Tvoj spomen”

Hebrejska IMENICA (BDB 271) znači “sjećanje” ili “spomen”:

1. ljudski spomen – Izreke 10:7; Knjiga Propovjednika 9:5
2. Izrael – Knjiga proroka Hošee 14:7
3. YHWH – Knjiga Izlaska 3:15; Psalam 6:6; 30:4; 97:12; 102:12; Knjiga proroka Izaije 26:8; Hošea 12:5.

135:18 Oni koji prave idole i onda ih štiju bit će kao oni:

1. ne mogu govoriti
2. ne mogu vidjeti
3. ne mogu čuti
4. ne mogu disati.

Oni su beživotne slike palih, lažnih ljudskih srca i ruku. Idoli ne mogu pomoći ili znati, tako isto, niti štovatelji!

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 135:19-21

¹⁹O dome Izraelov, blagoslivljaj GOSPODINA;
 O dome Aronov, blagoslivljaj GOSPODINA;
²⁰O dome Levijev, blagoslivljaj GOSPODINA;
 Vi koji štujete GOSPODINA, blagoslivljajte GOSPODINA.
²¹Neka je blagoslovljen GOSPODIN sa Siona,
 Koji obitava u Jeruzalemu.
 Hvalite GOSPODINA!

135:19 Ovo upućuje na:

1. sva plemena Izraela
2. posebno pleme Levija, obitelj Arona, YHWH-inog odabira iz kojeg moraju doći Njegove hramske sluge.

U stanovnome smislu, ovo pleme zamijenilo je prvorodenu djecu svih plemena kao YHWH-ine sluge (usp. Izl 13).

135:20 “dome Levijev” Nisu svi leviti bili svećenici ali svi svećenici bili su od plemena Levija. Neki leviti su:

1. služili u Hramu (vidjeti bilješku u Ps 134:1)
2. služili po mjestima kao učitelji Mojsijeva Zakona.

▣ **“štujete GOSPODINA”** Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 85:8-12: Strah.

135:21 “Siona [Sion]” Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 74:2: Morija, Šalem, Jebus, Sion, Jeruzalem.

▣ **“Koji obitava u Jeruzalemu”** Vidjeti bilješku u Psalmu 132:14.

PITANJA ZA RASPRAVU

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. Sad to ne morate prepustiti komentatoru.

Ova pitanja za raspravu predviđena su da vam pomognu promišljati kroz glavne teme ovoga odjeljka Knjige. Ona su napravljena da budu misaono-nametljiva, ne konačna.

1. Popišite osobine Izraelova Boga.
2. Odredite monoteizam.
3. Nadzire li Bog vrijeme za Svoje svrhe? Znači li to da Bog šalje sve oluje, poplave, vatru, itd.?
4. Zašto je pouzdanje u idole tako tužno?

PSALAM 136

PODJELA NA ODLOMKE U SUVREMENIM PRIJEVODIMA

NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB
zahvale za GOSPODINOVU dobrotu prema Izraelu	zahvaljivanje Bogu za Njegovu trajno milosrđe	zahvaljivanje za GOSPODINOVA velika djela u korist Njegova naroda	Himna zahvaljivanja	litanija zahvaljivanja
<u>MT nema uvod</u>				
136:1-9	136:1-3 136:4-9	136:1-3 136:4-9	136:1-3 136:4-9	136:1-3 136:4-6 136:7-9
136:10-22	136:10-22	136:10-22	136:10-15 136:16-22	136:10-12 136:13-15 136:16-20 136:21-24
136:23-26	136:23-25 136:26	136:23-25 136:26	136:26	136:25-26

ČITANJE KRUG TRI (vidi str. xv.)

SLIJEĐENJE IZVORNE AUTOROVE NAKANE NA RAZINI ODLOMKA

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. To ne smijete prepustiti komentatoru.

Pročitajte odlomak odjednom. Odredite subjekte (čitanje kruga #3, str. xv., kao gore). Usporedite vašu podjelu subjekta s pet prijevoda navedenih gore. Podjela na odlomke nije nadahnuta, ali ona je ključ za slijeđenje izvorne autorove nakane, što je srce tumačenja. Svaki odlomak ima jedan i samo jedan subjekt.

1. Prvi odlomak
2. Drugi odlomak
3. Treći odlomak
4. I tako dalje.

OKVIRNI UVIDI

- A. Kao što je “blagoslivljajte” (BDB 138, KB 159, *Piel* IMPERATIVI) otvorio i završio Psalam 135, “davanje zahvala” (BDB 392, KB 389, *Hiphil* IMPERATIVI) otvara i završava Psalam 136.
- B. Liturgijski ponavljajući uzorak očit je u Psalmu. Rabini ga nazivaju “Velika aleluja”. Svećenik bi izgovorio prvi redak svakoga stiha a štovatelji drugi u refrenu.
- C. Građa /teologija je:
1. YHWH Osobno je okarakteriziran
 2. YHWH-ina djela oslobođenja su naglašena
 3. Izrael je pozvan neka hvali svoga narodnoga Boga, jedinoga Boga.
- D. Ovaj Psalam usporedan je s Psalmom 135.

PROUČAVANJE RIJEČI I IZRIČAJA

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 136:1-9

¹Dajte hvale GOSPODINU, jer On je dobar,
Jer Njegova dobrota je vječna.

²Dajte hvale Bogu bogova,
Jer Njegova dobrota je vječna.

³Dajte hvale Gospodaru gospodara,
Jer Njegova dobrota je vječna.

⁴Njemu koji jedini čini velika čudesa,
Jer Njegova dobrota je vječna;

⁵Njemu koji stvori nebesa s umješnošću,
Jer Njegova dobrota je vječna,

⁶Njemu koji prostrije zemlju nad vodama,
Jer Njegova dobrota je vječna;

⁷Njemu koji stvori *ova* velika svjetlila,
Jer Njegova dobrota je vječna:

⁸Sunce da vlada danju,
Jer Njegova dobrota je vječna,

⁹Mjesec i zvijezde da vladaju noću,
Jer Njegova dobrota je vječna.

136:1 “Dajte hvale” GLAGOL (BDB 392, KB 389) u osnovi znači “baciti” ili “izliti”. U *Hiphilu* to je upotrijebljeno o:

1. zahvaljivanju pjevanjem liturgijskih izričaja
2. ispovijedanjem (usp. Lev 5:5; Izr 28:13).

AB predlaže kako nije postojala fizička kretnja povezana s djelom zahvaljivanja što je razlog zašto je ovaj naoko nepovezan korijen bio upotrijebljen.

▣ **“jer On je dobar”** Prva kitica (Ps 136:1-9) opisuje YHWH-inu Osobu i djela stvaranja:

1. On je dobar (usp. 1. Ljet 16:34; Ps 106:1; 107:1; 118:1.29; 136:1; Jer 33:11)
2. On je iznad svih bogova (usp. Pnz 10:17, vidjeti Posebnu temu u Ps 2:7: Monoteizam)
3. On je Stvoritelj ove planete, Psalam 136:4-9 (usp. Post 1, vidjeti Posebnu temu u Ps 9:1: Čudesne stvari [אֱלֹהִים] za Ps 136:4a).

▣ **“Jer Njegova dobrota je vječna”** Ovo je ponavljana potvrda YHWH-inog milosrđa i vječnosti (ponovljena u svakome stihu).

Za pojam “dobar” vidjeti Posebnu temu u Psalmu 5:7: Ljubaznost /blagost /dobrota (*hesed*). Za pojam “vječna” vidjeti Posebnu temu u Psalmu 9:5: Zauvijek (‘*olam*).

Zabilježite različite načine kako je važan zavjetni pojam *hesed* (BDB 338) preveden:

1.	NASB	–	“dobar”
2.	NKJV, LXX	–	“milosrdan”
3.	NRSV, JPSOA	–	“trajna ljubav”
4.	TEV, REB	–	“ljubav”
5.	NJB	–	“vjerna ljubav”
6.	NAB	–	“Božja ljubav”
7.	NET Biblija	–	“odana ljubav”

Ja mislim kako je najbolji način opisivanja ovoga pojma “YHWH-ina neuvjetovana, odana, zavjetna ljubav”. To je teološki analogno NZ-noj *agapē*.

136:4 “koji jedini” Ovo je potvrda monoteizma, Izraelove jedinstvenosti u Drevnome Bliskom Istoku (usp. Ps 72:18; Iz 44:24; vidjeti Posebnu temu u Ps 2:7: Monoteizam).

▣ **“velika čudesa”** LXX izostavlja PRIDJEV. UBS *Text Project* (str. 417) je podijeljen o tome kojeg prihvatiti, MT ili LXX-u. Pojam “velika” pojavljuje se s pojmom “čudesa” u Ponovljenome zakonu 6:22.

136:5

NASB	“s umješnošću”
NKJV, TEV	“mudrošću”
NRSV	“razborom”
NJB, REB	“u mudrosti”
JPSOA	“s mudrošću”

IMENICA ŽENSKOGA RODA (BDB 108) upotrijebljena je u Izrekama 8:1 za Božje prvo stvaranje koju je On uporabio za stvaranje svega. Neki drugi odlomci gdje je ovo upotrijebljeno su Knjiga o Jobu 26:12; Izreke 3:19; 24:3; Knjiga proroka Jeremije 10:12.

Zamisao je usporedna s “reče” u Knjizi Postanka 1. To upućuje na Božje stvaralačke djelatnosti.

NZ tvrdi kako je Isus bio Božji posrednik u stvaranju (usp. Iv 1:3.10; 1. Kor 8:6; Kol 1:16; Heb 1:2). Zabilježite kako prva tri stiha Biblije uključuju Trojstvo (vidjeti Posebnu temu u Ps 51:11b: Trojstvo):

1. *Elohim* (Bog), Knjiga Postanka 1:1
2. *Ruah* (Duh), Knjiga Postanka 1:2
3. Bog /Isus reče, Knjiga Postanka 1:3.6.9.14.

136:6 “prostrije” Ovaj GLAGOL (BDB 955, KB 1291) upotrijebljen je o Božjem oblikovanju atmosfere “kupole” nad Zemljom (usp. Job 37:18; Iz 42:5; 44:24, vidjeti Posebnu temu u Ps 2:4: Nebo).

UBS *Handbook* kaže kako ovaj GLAGOL upućuje na YHWH-ino utemeljenje suhoga kopna na vodama (usp. Ps 24:2). To je zasigurno moguće.

136:7-9 Spominjanje Božjega stvaranja svjetlila na nebu bio je hebrejski način odbacivanja astralnoga štovanja. Teološka slika slična je egipatskim pošastima (usp. Izl 8 - 11) odbacivanjem životinjskih božanstava Egipta. YHWH, i samo On, jeste Bog! Ne postoji drugi (vidjeti Posebnu temu u Ps 2:7: Monoteizam). Zabilježite “koji jedini” (BDB 94 II) u Psalmu 136:4a.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 136:10-22

¹⁰Njemu koji udari Egipćane po njihovim prvorodencima,

Jer Njegova dobrota je vječna,

¹¹I izvede Izraela iz njihove sredine,

Jer Njegova dobrota je vječna,

¹²S jakim rukom i ispruženom mišicom,

Jer Njegova dobrota je vječna.

¹³Njemu koji razdijeli Crveno more nadvoje,

Jer Njegova dobrota je vječna,

¹⁴I učini da Izrael prođe usred sredine njegove,
Jer Njegova dobrota je vječna;
¹⁵Ali On obori faraona i njegovu vojsku u Crveno more,
Jer Njegova dobrota je vječna.
¹⁶Njemu koji provede Svoj narod kroz pustinju,
Jer Njegova dobrota je vječna;
¹⁷Njemu koji udari velike kraljeve,
Jer Njegova dobrota je vječna,
¹⁸I pogubi moćne kraljeve,
Jer Njegova dobrota je vječna:
¹⁹Sihona, kralja Amorejaca,
Jer Njegova dobrota je vječna.
²⁰I Oga, kralja Bašana,
Jer Njegova dobrota je vječna,
²¹I dade njihove zemlje kao baštinu,
Jer Njegova dobrota je vječna,
²²Štoviše baštinu Izraelu Svome sluzi,
Jer Njegova dobrota je vječna.

136:10-22 Kao što Psalam 136:1-9 opisuje Boga stvaranja (tj. *Elohim*, usp. Post 1), Psalam 136:10-22 opisuje Boga oslobođenja /SZ-no spasenje (tj. YHWH, iako nije spomenut, ali se podrazumijeva, vidjeti Posebnu temu u Ps 3:7: Spasenje [SZ-ni pojam]):

1. obećani Izlazak iz Egipta (usp. Post 15:12-15):
 - a. pošasti
 - b. razdjeljivanje Crvenoga mora /Mora trstike (vidjeti Posebnu temu u Ps 105:20: Crveno more [BDB 410 GRAĐA BDB 693 I])
2. obećano osvajanje Kanaana (usp. Post 15:16-21).

136:12 “S jakim rukom i ispruženom mišicom” Antropomorfiistička slika (vidjeti Posebnu temu u Ps 2:4-6: Bog opisan kao čovjek [jezik antropomorfizama]), uobičajeno je u SZ-u (usp. Izl 13:3.9; 6:1; Pnz 3:24; 4:34; 5:15; 6:21; 7:19; 26:8; 1. Kr 8:42; Neh 1:10; Ps 44:3; 77:15; Jer 32:21). Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 7:3-5: Ruka (slikovito prikazano iz Knjige proroka Ezekijela).

136:13 Iste riječi bile su upotrijebljene u Knjizi Izlaska 14:27 opisujući uništenje egipatske vojske na Crvenome moru /Moru trstike.

136:21-22 “baštinu...

baštinu” Ova IMENICA (BDB 635) slika je povučena iz Izraelova jedinstvenoga mjesta kao YHWH-in poseban odabir (usp. bilješku u Ps 135:4):

1. On im je dao Kanaan kako bi ispunio Svoje obećanje Abrahamu (usp. Post 15:12-21). Ovo je ponovno i ponovno izjavljivano u Ponovljenome zakonu (usp. Pnz 4:21; 15:4; 19:10; 20:16; 21:28; 24:4; 25:19; 26:1)
2. On je dao da svako Izraelovo pleme ima dodijeljenu svoju vlastitu zemlju (usp. Jš 13 - 19)
3. Izrael je bio YHWH-ino posebno nasljeđe od svih naroda (usp. Pnz 4:20; 7:6; 9:26.29; 32:9; 1. Kr 8:51; Ps 28:9; 33:12; 78:62.71; 94:5.14; 106:40).

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 136:23-26

²³Koji se sjeća nas u našem bijednome stanju,
Jer Njegova dobrota je vječna,
²⁴I iskupi nas od naših protivnika,
Jer Njegova dobrota je vječna;

²⁵**Koji daje hranu svakom tijelu,
Jer Njegova dobrota je vječna.**
²⁶**Dajte hvale Bogu neba,
Jer Njegova dobrota je vječna.**

136:23-26 Ova kitica djeluje kao sažetak YHWH-inih velikih djela prema Izraelu kao i Njegovih djela kao Održavatelja čitavoga ljudskog života (usp. Ps 104:27-30; 145:15; Mt 5:45; Djela 14:17). To je složenica od naslova:

1. *Elohim* – Stvoritelj, Osiguravatelj, Održavatelj
2. YHWH – Spasitelj, Osloboditelj, Bog koji sklapa Savez.

Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 1:1: Imena za Božanstvo.

136:23 “u našem bijednome stanju” Neizvjesno je upućuje li ovo na:

1. razdoblje Sudaca
2. ropstvo u Egiptu
3. izgnanstvo u Mezopotamiju.

136:26 “**Bogu neba**” Ovo je bio kasnije u zoroastrijanizmu naslov za Boga, tako uobičajen u razdoblju nakon izgnanstva. Židovi su često uzimali opisne izričaje i naslove poganskih bogova i tuđinskih vladara za opis YHWH.

“Neba” je MNOŽINA, kao što postoje mnoge hebrejske riječi što označavaju velikost. Rabini su često raspravljali koliko je stupnjeva Neba spomenuto u Hebrejskoj Bibliji. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 2:4: Nebo i Posebnu temu u Psalmu 102:19: Nebo i Treće nebo.

PITANJA ZA RASPRAVU

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. Sad to ne morate prepustiti komentatoru.

Ova pitanja za raspravu predviđena su da vam pomognu promišljati kroz glavne teme ovoga odjeljka Knjige. Ona su napravljena da budu misaono-nametljiva, ne konačna.

1. Što “YHWH je dobar” znači?
2. Zašto je “dobrota” tako važan teološki pojam?
3. Izražava li jasno Psalam 136:1-4 monoteizam?
4. Na koji događaj upućuje Psalam 136:6?
5. Zašto su Sunce, Mjesec, i zvijezde spomenute kao YHWH-ina stvaranja?
6. Gdje je Crveno more?
7. Gdje je u Knjizi Postanka prorokovano osvajanje?
8. Na koje osobine Boga upućuje Psalam 136:25?

PSALAM 137

PODJELA NA ODLOMKE U SUVREMENIM PRIJEVODIMA

NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB
iskustvo zarobljeništva <u>MT nema uvod</u>	žudnja za Sionom u tuđinskoj zemlji	molitva za odmazdu nad Izraelovim neprijateljima (Tužaljka)	Tužaljka Izraelaca u izgnanstvu	Pjesma izgnanika
137:1-3	137:1-3	137:1-3	137:1-3	137:1-2 137:3
137:4-6	137:4-6	137:4-6	137:4-6	137:4-5 137:6
137:7-9	137:7-9	137:7-9	137:7 137:8-9	137:7 137:8-9

ČITANJE KRUG TRI (vidi str. xv.)

SLIJEĐENJE IZVORNE AUTOROVE NAKANE NA RAZINI ODLOMKA

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. To ne smijete prepustiti komentatoru.

Pročitajte odlomak odjednom. Odredite subjekte (čitajte kruga #3, str. xv., kao gore). Usporedite vašu podjelu subjekta s pet prijevoda navedenih gore. Podjela na odlomke nije nadahnuta, ali ona je ključ za slijeđenje izvorne autorove nakane, što je srce tumačenja. Svaki odlomak ima jedan i samo jedan subjekt.

1. Prvi odlomak
2. Drugi odlomak
3. Treći odlomak
4. I tako dalje.

PROUČAVANJE RIJEČI I IZRIČAJA

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 137:1-3

¹Kod rijeka Babilona,
Tamo smo sjeli i plakali,
Kad se sjetismo Siona.

²Na vrbama usred njega
Mi objesismo naše harfe.

³Jer tamo oni koji su nas zarobili zahtijevali od nas pjesme,
I naši mučitelji veselje, govoreći:

“Pjevajte nam jednu od pjesama o Sionu.”

137:1 “Kod rijeka Babilona” Moguće bi bolji prijevod bio: “kod vodenih putova”. Vodeni sustav Babilona toga vremena uključivao je ne samo rijeke nego i ručno izrađene prokope, kao što je protok Kebar (usp. Ez 1:1).

Iz Djela apostolskih 16:13 učimo kako je drevni običaj za gradove koji nisu imali sinagogu bio da se sretnu kod mjesne rijeke kako bi štovali. Ovdje to može biti taj slučaj.

▣ **“Tamo smo sjeli i plakali”** Zbog složenice riječi “sjeli” i “plakali” ovo se izgleda odnosi na okolnost pogrebne naricaljke. Ležati potrbuške na tlu bio je židovski oblik žalovanja.

▣ **“se sjetismo Siona”** Zanimljivo je kako je u Bibliji bilo važno za ljude da se sje (usp. Ps 137:5 [podrazumijevano].6.7). Pojam “uzvišen” u Psalmu 137:6 preveden je od *Jewish Publication Society of America*, u njihovu novome prijevodu, kao: “čuvajte Jeruzalem u sjećanju kao moje najsretnije doba”.

Pojam “Sion” je SINONIM za čitav grad Jeruzalem i područje Hrama smješteno na planini Morija (vidjeti Posebnu temu u Ps 74:2: Morija, Šalem, Jebus, Sion, Jeruzalem). Za nas je vrlo teško razumjeti puni dublji smisao Izraela u izgnanstvu. Njemu je bio obećani Davidovski kralj (2. Sam 7:10.13.16). On je bio zaštićen tijekom najezde kralja Asirije, Sanheriba, u Ezekijino vrijeme (usp. Iz 37). Međutim, Jeremija im je rekao kako će do izgnanstva doći uskoro sve dok se ne pokaju i vrate Bogu. Savez (vidjeti Posebnu temu u Ps 25:10: Savez [ברית]) je uvijek bio uvjetovan (usp. 1. Sam 13:12.13), ali oni su se okrenuli drevnim predajama umjesto osobnim odnosima. Stoga, Božji je Savez bio učinjen nedjelotvornim (tj. izgnanstvo) u njihovome vremenu.

137:2 “vrbama” Vrtlari nam govore da vrbe nisu rasle u Drevnome Bliskom Istoku ali da je ovo stablo (BDB 788 II) vjerojatno vrsta stabla topole što raste uzduž rijeka Eufrata i Jordana. Vidjeti UBS, *Fauna and Flora of the Bible*, str. 170. Neki čak predlažu kako su mladice ovoga određenog stabla bile korištene tijekom Blagdana sjenica za gradnju daščara u kojima su ljudi živjeli.

▣ **“Mi objesismo naše harfe”** Zanimljivo je zabilježiti kako su svi GLAGOLI u Psalmu 137:1-3 u PERFEKT GLAGOLSKOME VREMENU, što može podrazumijevati da je autor živio neko vrijeme poslije izgnanstva i pisao je o gorkome prošlom iskustvu. RSV prevodi pojam “harfe” (BDB 490) kao “lire”. Vrlo je teško utvrditi točnu vrstu glazbenih instrumenata što su bili uključeni jer su se imena mijenjala od kulture do kulture, kao što su se i oblici instrumenata. To je bio mali žičani glazbeni instrument.

137:3 “Jer tamo su oni koji su nas zarobili...”

naši mučitelji Od nekih je komentatora bilo predloženo kako je ovaj stih primjer izrugivanja počinjenoga od Babilonaca koji su ih zarobili, ali pojam preveden od NASB, “zastijevaše”, je, ustvari, daleko više sličan hebrejskoj riječi “moliti” (BDB 981, KB 1371, *Qal* PERFEKT). Vrlo je moguće kako su Babilonci bilo zainteresirani samo za novu vrstu glazbe što su Izraelci izvodili. Međutim, za Židove, oni nisu smjeli pjevati religijske pjesme u tuđinskoj zemlji jer su bili odani štovanju YHWH, koji je naoko bio poražen od *Moleka*. To je bilo vrijeme velike pomutnje za Židove tijekom ovoga razdoblja povijesti. U Drevnome Bliskom Istoku postojala je zamisao kako je bilo tko tko je pobijedio u bitci bio ojačan njihovim narodnim bogovima. YHWH je bio voljan zbog Svoga vlastitoga Imena biti opovrgnut kako bi se Njegov narod vratio u pouzdanju k Njemu.

▣ Zabilježite kako postoji nekoliko riječi što započinju s *š*:

1. Psalam 137:3 GLAGOL, “molili” – BDB 981, KB 1371, *Qal* PERFEKT
2. Psalam 137:3 PARTICIP, “oni koji su nas zarobili” – BDB 985, KB 1382, *Qal* PARTICIP
3. Psalam 137:3 IMENICA, “pjesme” – BDB 1010
4. Psalam 137:3 IMENICA, “mučitelji” – BDB 970
5. Psalam 137:3 GLAGOL, “pjevajte” – BDB 1010, KB 1479, *Qal* IMPERATIV
6. Psalam 137:3 IMENICA, “pjesama” – BDB 1010
7. Psalam 137:4 GLAGOL, “pjevati” – BDB 1010, KB 1479, *Qal* IMPERFEKT
8. Psalam 137:4 IMENICA, “pjesmu” – BDB 1010
9. Psalam 137:5 GLAGOL, “zaboravim” – BDB 1013, KB 1489, *Qal* IMPERFEKT
10. Psalam 137:5 GLAGOL, “zaboravi” – BDB 1013, KB 1489, *Qal* IMPERFEKT upotrijebljen u ZAPOVJEDNOME smislu
11. Psalam 137:6 IMENICA, “radosti” – BDB 970.

▣ “naši mučitelji” Ova riječ (BDB 1064, KB 1700) nađena je jedino ovdje. To može biti:

1. usporednica s “oni koji su nas zarobili” Psalma 137:3a
2. “oni koji su nas odveli” (REB), LXX, Pešita, Vulgata
3. iz drugoga hebrejskoga korijena (ללה – BDB 237), “rugati se”.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 137:4-6

⁴Kako možemo pjevati GOSPODINOVU pjesmu

U stranoj zemlji?

⁵Ako te zaboravim, o Jeruzaleme,

Neka moja desna ruka zaboravi *svoju vještinu*.

⁶Neka moj jezik prione za nepce mojih usta

Ako se ne sjetim tebe,

Ako ne uzvisim Jeruzalem

Iznad moje najveće radosti.

137:4 “Kako možemo pjevati GOSPODINOVU pjesmu

U **stranoj zemlji**” Neki su poistovjetili ovu izjavu sa zamisli narodnih božanstava, ali meni izgleda kako to više upućuje na religijsku narav pjesama te kako je bilo nemoguće pjevati hvale YHWH-i usred takve osude i otuđenja. Siguran sam da su se Židovi pitali je li Božji Savez bio zauvijek slomljen, hoće li ih On ikada više ljubiti, i je li postojala ikoja nada za njihov narod. Bog će odgovoriti na ova pitanja na pozitivan način u budućnosti ali u ovome vremenskome razdoblju postojala je velika zbrka i krivo razumijevanje.

▣ “GOSPODINOVU” Ovo je YHWH. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 1:1: Imena za Božanstvo.

137:5 “Ako te zaboravim, o Jeruzaleme” Ovo pokazuje njihovu vjeru usred mračnoga vremena. Psalam 137:5-6 samo je prokletstvo uporabljeno za književnu jačinu!

137:5(6) “Neka...”

Neka” Ovo su oba *Qal* IMPERFEKTA upotrijebljena u ZAPOVJEDNOME smislu.

▣ “**moja desna ruka zaboravi svoju vještinu**” Zabilježite da su riječi “svoju vještinu” u *kurzivu* u NASB, što znači kako one nisu u MT-u. Zbog zamisli pjevanja ovo može biti smjeranje na činjenicu da su ovi židovski glazbenici otpali od pjevanja religijskih pjesama dok su bili u zarobljeništvu i izgubili su svoju vještinu kao glazbenici. Ovo je izgleda naglasak u Psalmu 137:6, što podrazumijeva gubitak pjevačke sposobnosti.

137:6 “Ako ne uzvisim Jeruzalem

Iznad moje najveće radosti” Doslovni izričaj, “iznad glave”, jedinstven je i može upućivati na neku kultnu gestu ili simboličko pokrivanje glave. LXX uzima “glave” kao “početak” ili “podrijetlo” (vidjeti Posebnu temu dolje: Glava [*kephalē*]).

Kao što je to toliko često s rijetkim riječima u poeziji, najbolje je zapamtiti ovo:

1. usporednica nam daje uporište
2. etimologija srodnih korijena često je pokazatelj značenja
3. potisak Psalma kao cjeline.

JPSOA ima “čuvati Jeruzalem u sjećanju u mome najsretnijem trenutku”.

POSEBNA TEMA: GLAVA (*kephalē*)

Postojala je široka teološka raspra o značenju pojma “glava” (*kephalē*). Pojam može biti razumjet kao:

1. njegov SZ-ni hebrejski ekvivalent je *rosh* (BDB 910, KB 1164), što može značiti:
 - a. glava
 - b. glavni /upravitelj

- c. početak ili podrijetlo (usp. Izr 8:23; Prop 3:11; Iz 41:4)
 - d. potpuni iznos
(usp. *Dictionary of Old Testament Theology and Exegesis*, tom 3, str. 1015-1020)
2. u LXX-i *rosh* je preveden grčkom riječju:
- a. *archē* (početak, usp. Ps 137:6)
 - b. *prōtotokos* (prvi, usp. 1. Ljet 5:12)
 - c. *kephalē* (glava):
 - (1) ljudska glava
 - (2) životinjska glava
 - (3) vrh planine
 - (4) vrh kule (usp. Mt 21:42)
3. u NZ-u *kephalē*:
- a. ljudska glava (usp. 1. Kor 11:4.5.7)
 - b. životinjska glava
 - c. idiomski za čitavu osobu
 - d. početak ili izvor (usp. 1. Kor 11:3)
 - e. ukupnost (usp. Rim 13:9)
 - f. vođa:
 - (1) Isus je Glava nad svim vladarima i vlasti, usp. Poslanica Kološanima 2:10
 - (2) Isus je Glava Crkve (usp. Ef 4:15; 5:23; Kol 1:18; 2:19)
 - g. muž /suprug (usp. Ef 5:23)
(usp. *Dictionary of New Testament Theology*, tom 2, str. 156-163).

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 137:7-9

⁷Spomeni se, o GOSPODINE, prije sinova Edoma
Dana Jeruzalema,

Koji rekoše: “Uništi ga, uništi ga
Do samoga njegovog temelja.”

⁸O kćeri Babilona, ti opustošena,
Kako će blagoslovljen biti onaj tko te nagradi
S nagradom s kojom si ti nagradila nas.

⁹Kako će blagoslovljen biti onaj koji razmjeri i razbije tvoje male
O stijenju.

137:7 “Spomeni se, o GOSPODINE, prije sinova Edoma” Kao što se ljudi moraju spomenuti Božje milosti, Bog je ohrabrivan neka zaboravi (*Qal* IMPERATIV upotrijebljen u molitvi) Izraelove grijeha, jer kad se Bog spomene to je uobičajeno u okviru osude. To je jasna svrha ove izjave, kako će Bog odmazde, Ponovljeni zakon 32:35, djelovati pošteno i pravedno prema sinovima Edoma koji su zlostavljali svoje vlastite rođake (tj. Židove). Postoji veliki biblijski dokaz da je Edom sudjelovao u opsadi, padu, i pljački Jeruzalema (usp. Ps 87:4-8; Jer 49:7-22; Tuž 4:21; Ez 25:12-14; 35:1 i dalje; Am 1:11; Joel 3:19; i posebice Ob 10 - 14). Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 83:6: Edom i Izrael.

▣ **“Koji rekoše: ‘Uništi ga, uništi ga’”** Ovo su vjerojatno riječi (dva *Piel* IMPERATIVA) o Edomcima u vremenu kad je Jeruzalem pao pod vojsku Nabukodonozora. Međutim, novi prijevod *Jewish Publication of America* ima: “oderi ga, oderi ga”. Ovo je vrlo moguće u svjetlu Knjige proroka Izaije 47:2-3; Tužaljki 1:8; Ezekielu 16:37. Metafora ovdje je o ženi koja je javno posramljena. To je tumačenje poticano činjenicom da u narednome izričaju, “Do samoga njegovog temelja”, može biti preveden kao “stražnjice” (BDB 414, KB 417, AB, str. 273). Mislim da je prva mogućnost bolja.

137:8 “O kćeri Babilona” Posve je uobičajeno prozvati narode pojmom, “kćeri (od)”. To je hebrejski idiom upotrijebljen za uključivanje čitavoga žiteljstva. Vidjeti punu bilješku u Knjizi proroka Jeremije 46:11 *online*. Zanimljivo je kako su tri GLAGOLA iz Psalma 137:8 ponovljena u Jeremiji 51:56.

NASB	“ti opustošena”
NKJV	“ti koja si uništena”
NRSV, NASB na margini	“ti opustošiteljica”
TEV	“ti ćeš biti uništena”
NJB	“osuđena na uništenje”
JPSOA, Targumi	“ti grabežljivice”
REB	“razoriteljica”

UBS *Text Project*, str. 419, daje “opustošena” ocjenu “B” (neka sumnja). Razlike između dvije mogućnosti su:

1. השדודה – opustošena
2. השדה – ona koja pustoši.

▣ **“Kako će blagoslovljen biti onaj tko te nagradi**

S nagradom s kojom si ti nagradila nas Ovo je jednostavno SZ-ni primjer o “oko za oko” pravde Levitskoga zakonika 24:19-22; Ponovljenoga zakona 19:19; ponovljeno u Knjizi proroka Jeremije 51. Mi žanjemo ono što smo sijali (često nazvano “dva puta”, usp. Job 34:11; Ps 28:4; 62:12; Izr 24:12,29; Prop 12:14; Jer 17:10; 32:19; Mt 16:27; 25:31-46; Rim 2:6; 14:12; 1. Kor 3:8; 2. Kor 5:10; Gal 6:7; 2. Tim 4:14; 1. Pt 1:17; Otk 2:23; 20:12; 22:12).

Postoje šest Psalama koji proklinju (tj. prokletstvo), tj. Psalmi 55; 59; 69; 79; 109; 137.

137:9 “razbije tvoje male” Ovo je bila uobičajena praksa u Drevnome Bliskom Istoku (usp. 2. Kr 8:12; Iz 13:16,18; Hoš 10:14; Nah 3:10). Zanimljivo je zabilježiti kako je posebno proročanstvo spomenuto u Knjizi proroka Izaije 13:16 bilo protiv Babilona. Ovo je izgleda morao biti strašan primjer istine da ono što smo posijali, žanjemo. Povjesničar, Prideaux, kaže nam da su, kad je Babilon došao pod opsadu, žene i djeca bili ubijani zato da bi više krvi bilo očuvano za vojne branitelje grada.

▣ **“stijenu”** Ova IMENICA (BD 700) ima ODREĐENI ČLAN. To može upućivati na:

1. ime za Petru (često nazvanu “crveni” grad), glavni grad u Edomu (BDB 701, usp. 2. Kr 14:7)
2. način upućivanja na idolatriju, što je oprečno YHWH-i, “istinskoj stijeni”
3. neke koji ispravljaju pojam na “Aram” (zemlja)
4. način upućivanja na tvrdu površinu, kao zid ili strana kuće. Ovo pothranjuje okvir i paralelizam bolje.

PITANJA ZA RASPRAVU

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. Sad to ne morate prepustiti komentatoru.

Ova pitanja za raspravu predviđena su da vam pomognu promišljati kroz glavne teme ovoga odjeljka Knjige. Ona su napravljena da budu misaono-nametljiva, ne konačna.

1. Zašto je babilonsko ropstvo bilo takva teološka kriza?
2. Kako se ovi povijesni primjeri života naroda Izraela primjenjuju na nas u Crkvi?
3. Raspravite riječi “zaboraviti” i “zapamtiti /spomenuti se” i kako su one korištene u nekoj SZ-noj okolnosti.
4. Kako se mogu usporediti drevne prakse rata u moralnome smislu s našim vlastitim suvremenim praksama?

PSALAM 138

PODJELA NA ODLOMKE U SUVREMENIM PRIJEVODIMA

NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB
zahvaljivanje za GOSPODINOVU naklonost <u>MT uvod</u> Psalam Davidov.	GOSPODINOVA dobrotu prema vjernima	zahvaljivanje i oslobođenje iz nevolje	molitva zahvaljivanja	Himna zahvaljivanja
138:1-3	138:1-3	138:1-3	138:1-3	138:1-2a 138:2b-3
138:4-6	138:4-6	138:4-6	138:4-6	138:4-6
138:7-8	138:7-8	138:7-8	138:7-8	138:7-8

ČITANJE KRUG TRI (vidi str. xv.)

SLIJEĐENJE IZVORNE AUTOROVE NAKANE NA RAZINI ODLOMKA

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. To ne smijete prepustiti komentatoru.

Pročitajte odlomak odjednom. Odredite subjekte (čitanje kruga #3, str. xv., kao gore). Usporedite vašu podjelu subjekta s pet prijevoda navedenih gore. Podjela na odlomke nije nadahnuta, ali ona je ključ za slijeđenje izvorne autorove nakane, što je srce tumačenja. Svaki odlomak ima jedan i samo jedan subjekt.

1. Prvi odlomak
2. Drugi odlomak
3. Treći odlomak
4. I tako dalje.

PROUČAVANJE RIJEČI I IZRIČAJA

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 138:1-3

¹Ja ću dati Tebi zahvale sa svim svojim srcem;

Ja ću pjevati hvale Tebi pred bogovima.

²Ja ću kleknuti prema Tvome svetome hramu

I dati zahvale Tvome imenu za Tvoju dobrotu i Tvoju istinu;

Jer Ti si uvećao Svoju riječ prema svemu Tvome imenu.

³U dan ja zazvah, Ti mi odgovori;

Ti me učini odvažnim sa snagom u mojoj duši.

138:1-3 Ova kitica daje kratki pregled onoga što će psalmist učiniti (četiri IMPERFEKTA upotrijebljena u KOHORTATIVNOME smislu), dok Psalam 138:4-6 odražava što će narodi učiniti:

1. ja ću dati Tebi zahvale – BDB 392, KB 389, *Hiphil* IMPERFEKT upotrijebljen u KOHORTATIVNOME smislu
2. ja ću pjevati hvale Tebi – BDB 274, KB 273, *Piel* IMPERFEKT upotrijebljen u KOHORTATIVNOME smislu
3. ja ću kleknuti prema Tvome svetome Hramu – BDB 1005, KB 295, *Hishtaphel* IMPERFEKT upotrijebljen u KOHORTATIVNOME smislu
4. ja ću dati zahvale – isto kao #1.

YHWH mu je odgovorio na dan kad je molio i nastavio mu odgovarati zbog:

1. toga jer je on vjeran sljedbenik osokoljen i ojačan od YHWH, Psalam 138:3b
2. naravi YHWH-ine:
 - a. Njegova Imena, Psalam 138:2b.c
 - b. Njegove dobrote, Psalam 138:2b
 - c. Njegove vjernosti, Psalam 138:2b
 - d. Njegove Riječi, Psalam 138:2c.

Zabilježite koliko puta zvuk “k” završava riječi u Psalmu 138:1-2:

1. ja ću dati Tebi zahvale, Psalam 138:1
2. ja ću pjevati hvale Tebi, Psalam 138:1
3. svetome, Psalam 138:2
4. Tvome Imenu, Psalam 138:2
5. Tvoju dobrotu, Psalam 138:2
6. Tvoju istinu /vjernost, Psalam 138:2
7. Tvome Imenu, Psalam 138:2
8. Svoju riječ, Psalam 138:2.

138:1 “sa svim svojim srcem” Ovo je hebrejski idiom potpune predanosti (usp. Ps 86:12; 111:1). To je bio način pokazivanja razlike između vjere /nevjere:

1. Davida – čitavo srce (prije Bat-Šebe i poslije nakon strašne epizode)
2. Salomona – podijeljeno srce (kad je bio star).

Grieh nije bio predmet, sav grijeh (zabilježite bilješku u Ps 130:3-4), nego nastavljaјуća vjera i pokajanje. Odnos s YHWH-om jeste ključ, ne izvedba temeljena na ljudskim naporima.

▣ **“pred bogovima”** Ovo može biti viđeno na dva načina:

1. nebeska odaja prijestolja (tj. hramsko štovanje) jeste tamo gdje psalmist stvara svoje pjesme vjere poznatima (tj. nebesko Vijeće, Ps 82:1; 89:7-8; 95:3; 96:4; 97:9)
2. da je YHWH jedini istinski Bog (vidjeti Posebnu temu u Ps 2:7: Monoteizam), što je bila Izraelova jedinstvenost u Drevnome Bliskom Istoku
3. zabilježiti Posebnu temu u Psalmu 1:1: Imena za Božanstvo, C.: “*Elohim*”.

138:2 “prema Tvome svetome hramu” Židovi i muslimani molili su prema Jeruzalem (kasnije su muslimani promijenili smjer prema Meki). To je bilo mjesto gdje je jedini istinski Bog odabrao obitavati (usp. Pnz 12:11), između krila *kerubina* na Kovčegu saveza (usp. Izl 25:22) u Svetinji nad Svetinjama. To je bilo mjesto gdje su se sreli Nebo i Zemlja.

Ako je Davidova vladavina povijesna okolnost, onda “hram” mora biti razumjet kao “Kovčeg saveza”, udomljen u “Šatoru”. Izraelci su molili:

1. kad su se daleko od Jeruzalema okretali prema Jeruzalemu (usp. Dn 6:10)
2. kad su se u Hramu okretali prema Kovčegu saveza (usp. Ps 28:2).

▣ **“Tvome imenu”** Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 5:11-12: “Ime” YHWH (SZ).

▣ **“dobrotu”** Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 5:7: Ljubaznost /blagost /dobrota (*hesed*).

▣

NASB, NKJV

NRSV, TEV, JPSOA, REB

NJB

“istinu”

“vjernost”

“postojanost”

Značenje pojmova (BDB 54) može biti viđeno u uporabi GLAGOLA (BDB 52). Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 12:1: Povjerenje, pouzdanje, vjera, i vjernost u Starome zavjetu (†(82).

▣ **“Svoju riječ”** Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 1:2: Pojmovi za Božje otkrivenje (korišteni u Ponovljenome zakonu i Psalmima).

NASB
NKJV

“prema svemu”
“iznad svih”

Ovaj je izričaj nejasan u hebrejskome. On se može odnositi na “pred bogovima” u Psalmu 138:1b. Također je moguće kako se to odnosi na “kraljevi zemlje” u Psalmu 138:4. Što god bilo posebno upućivanje, u umu psalmiste to je veličalo Osobu Izraelova Božanstva. Njegove osobine su vrhovne (NJB). Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 9:10b: Osobine Boga Izraelova (SZ), i Posebnu temu u Psalmu dolje: Osobine Boga Izraelova (NZ).

POSEBNA TEMA: OSOBINE BOGA IZRAELOVA (NZ) - iz 1. Timoteju poslanice 1:17

- A. “Kralj” – ova doksologija slična je 1. Timoteju poslanici 6:15-16, što može odražavati Ponovljeni zakon 10:17. Ona odražava jezik kasnije sinagoge (“Kralj svemira”, usp. Otk 15:3) i Židova u dijaspori. Vrlo je moguće da Pavao navodi kredo ili himnu rane Crkve kao što čini u 1. Timoteju poslanici 3:16; 6:15-16 i 2. Timoteju poslanici 2:11-13.
- B. “Vječni” – ovo je prvi od četiri snažna PRIDJEVA, što je isti kao onaj uporabljen u izričaju “vječni život” u 1. Timoteju poslanici 1:16 ali ovdje za opis Boga. To je doslovno “doba” (*aiōnion*), što može biti metafora vječnosti ili referenca na židovsku zamisao o dva Doba:
1. sadašnje Doba zla okarakterizirano neovisnošću i pobunom (anđela i ljudi)
 2. dolazeće obećano Doba pravednosti uvedeno Duhom i provedeno Mesijom (vidjeti Posebnu temu u Ps 96:13: Ovo doba i dolazeće doba).
- C. “besmrtn” – ovo je doslovno “neuništiv”. To upućuje metaforički na uvijek živućega, jedino živućega Boga (YHWH iz hebrejskoga GLAGOLA “biti”, usp. Izl 3:14, vidjeti Posebnu temu u Psalmu 1:1: Imena za Božanstvo). Jedino Bog ima život u Sebi Sámome (usp. Rim 1:23; 1. Tim 1:17; 6:16). Sav ostali život izveden je i dan na upravljanje. On dolazi jedino kroz milost Oca, djelo Krista (usp. 2. Tim 1:10), i službu Duha.
- D. “nevidljiv” – ovo je upotrijebljeno u smislu duhovne kraljevine (usp. Kol 1:15) ili moguće YHWH kao nevidljivoga Boga (tj. nema slika, usp. Izl 33:20; Pnz 4:15; 1. Tim 6:16). Bog je taj vječni Duh prisutan u svemu Stvorenju!
- E. “jedini Bog” – ovo upućuje na židovski monoteizam (vidjeti Posebnu temu u Ps 2:7: Monoteizam). Taj okvir odražava Izraelovo jedinstveno stajalište. Biblija predstavlja čovječanstvo sa stajališta vjere van pet osjetila:
1. postoji jedan i samo jedan Bog (usp. Post 1:1; Izl 8:10; 9:14; Pnz 4:35-39; 1. Sam 2:2; 2. Sam 7:22; 22:32; 1. Kr 8:23; Ps 86:8,10; Iz 43:11; 44:6,8; 45:6-7,14,18,21-22; 46:5,9; Jer. 2:11; 5:7; 10:6; 16:20)
 2. On je osobni (osoba), Stvoritelj, Iskupitelj Bog (usp. Post 1 - 2; 3:15; Ps 103 - 104)
 3. On daje obećanja nade i obnove putem Mesije (usp. Iz 53)
 4. vjera u Mesiju popravlja lom prouzročen pobunom (Evangelje)
 5. tko god vjeruje u Mesiju može imati vječni život (Evangelje).
- Textus Receptus*, slijedeći grčke uncijalne rukopise κ^c , D^c , K, L, i P, dodaje “mudar” (NKJV, “Bogu koji je jedini mudar”). Ovaj dodatak nedostaje u grčkim rukopisima κ^* , A, D^* , F, G, i H^* . To može biti pisarski dodatak iz Poslanice Rimljanima 16:27. UBS⁴ daje kraćem tekstu ocjenu “A” (izvjesno).

F. “*pripada* čast i slava” – ovo je u osnovi značenje SZ-noga pojma *kabod* (usp. 1. Tim 1:11). Upotrijebljen je nekoliko puta u Knjizi Otkrivenja zajedno s drugima hvalama (usp. Otk 4:9.11; 5:12.13; 7:12).

U SZ-u najčešća hebrejska riječ za “slavu” (*kabod*, vidjeti Posebnu temu u Ps 96:3: Slava [*kabod*] [SZ]) bila je prvotno trgovački pojam što je upućivao na par mjera što znači “biti težak”. To što je bilo teško bilo je vrijedno ili je imalo pravu vrijednost. Često je zamisao sjajnosti bila dodana riječi kako bi izrazila Božje veličanstvo (usp. Izl 15:16; 24:17; Iz 60:1-2). On je jedini dostojan i častan. On je presjajan da bi Ga palo čovječanstvo moglo vidjeti (usp. Izl 33:17-23; Iz 6:5). Bog može biti jedino istinski spoznat kroz Krista (usp. Jer 1:14; Mt 17:2; Heb 1:3; Jak 2:1).

Pojam “slava” je nekako višeznačan:

1. može biti usporedan s “pravednost Božja”
2. može odražavati “svetost” ili “savršenost” Božju
3. može upućivati na Božju sliku na koju je stvoreno čovječanstvo (usp. Post 1:26-27; 5:1; 9:6), ali koja je kasnije bila pokvarena kroz pobunu (usp. Post 3:1-22; Rim 3:9-18).

Prvi puta je upotrijebljena o YHWH-inoj prisutnosti s Njegovim narodom (usp. Izl 16:7.10; Lev 9:23; Br 14:10).

G. “zauvijek i uvijek” – ovo je doslovno “vijeke vjekova”, idiom za vječnost (usp. Gal 1:5; Fil 4:20; 2. Tim 4:18). Ovaj isti pojam upotrijebljen je u 1. Timoteju poslanici 4:16 za “vječni život” i u 2. Timoteju poslanici 4:18 za “vječnoga Kralja”. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 9:5: Zauvijek (*olam*) (grčki idiom).

138:3 YHWH-in odgovor (IMPERATIV) na psalmistovu molitvu bio je (dva GLAGOLA u IMPERFEKTU):

1. učini ga odvažnim (doslovno “drskim”, BDB 923) ali u ovome okviru je jedinstvena uporaba *Hiphil* IMPERFEKTA, “odvažnim” namjeravano značenje.

UBS *Text Project* (str. 421) daje MT-u (BDB 923, רהב) ocjenu “B” (neka sumnja) i spominje ispravak RSV, NRSV, što predlaže “umnoži” ili “proširi” (BDB 915, רבה)

2. “sa snagom” – IMENICA, BDB 738, označava snagu ili hrabrost.

Što čini pokajnička, vjerna molitva. Molitva utječe na nas i na Boga (vidjeti Posebnu temu u Ps 64:1: Zastupnička molitva).

▣ “**duši**” Vidjeti punu bilješku o *nefeš* (BDB 659) u Knjizi Postanka 35:18 *online* na www.freebiblecommentary.org.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 138:4-6

⁴ dat će zahvale Tebi, o GOSPODINE,
Svi kraljevi zemlje kad budu čuli riječi Tvojih usta.

⁵ I oni će pjevati o putovima GOSPODINOVIM,
Jer velika je slava Gospodinova.

⁶ Jer iako je GOSPODIN uzvišen,
Ipak On se obazire na poniznoga,
A bahatoga On poznaje izdaleka.

138:4-6 Kao što je Psalm 138:1-3 opisivao psalmistove molitve i YHWH-ine odazive, sad ova kitica naslovljava narode (tj. “Svi kraljevi zemlje”):

1. oni će dati zahvale – BDB 392, KB 389, *Hiphil* IMPERFEKT upotrijebljen u ZAPOVJEDNOME smislu
2. oni će pjevati o YHWH-inim putovima – BDB 1010, KB 1479, *Qal* IMPERFEKT upotrijebljen u ZAPOVJEDNOME smislu.

Razlog za idiom je:

1. YHWH-ino otkrivenje (tj. riječi)
2. YHWH-ini putovi (tj. uzvisuje ponizne, osuđuje bahate), Psalm 138:6
3. YHWH-ina velika slava (vidjeti Posebnu temu u Ps 96:3: Slava [*kabod*] [SZ] i Posebnu temu u Ps 19:1: Slava [*doxa*]).

138:4 “Svi kraljevi zemlje” SZ raspravlja o narodima u nekoliko skupina:

1. YHWH i svojina Njegova Mesije – Psalam 2:8; 82:8; Otkrivenje 11:15
2. njihov strah /osuda – Psalam 72:11; 102:15; Knjiga proroka Izaije 49:23
3. njihovo štovanje – Psalam 22:27; 66:4; 86:9; 138:4; Knjiga proroka Izaije 66:23; Otkrivenje 15:4; vidjeti Posebnu temu u Psalmu 2: Okvirni uvidi: YHWH-in vječni iskupiteljski naum.

138:6 “On poznaje” Ovaj je GLAGOL često korišten u smislu prisnoga osobnog zajedništva. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 1:6: Znati /poznati (korišteno uglavnom u Ponovljenom zakonu kao obrazac).

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 138:7-8

⁷Iako hodam usred nevolje, Ti ćeš me ponovno oživjeti;
Ti ćeš ispružiti Svoju ruku protiv gnjeva mojih neprijatelja,
I Tvoja desna ruka spasit će me.
⁸GOSPODIN će ostvariti ono što se odnosi na mene;
Tvoja dobrotu, o GOSPODINE, vječna je;
Nemoj se odreći djela Svojih ruku.

138:7-8 Psalmist smjera na svoje trenutačno stanje:

1. hodam usred nevolje, Psalam 138:7 (na ovo se cilja u Psalmu 138:3)
2. on ima gnjevne neprijatelje, Psalam 138:7b; nikad nije izvjesno tko su ovi neprijatelji:
 - a. drugovi Izraelci
 - b. poganski susjediAB (str. 275-276) tvrdi kako je ovaj Psalam najbolje tumačiti kao kraljevski Psalam u Davidovu kraljevanju zbog leksičkih i gramatičkih poveznica s poezijom Ugarita.
3. “što se odnosi na mene”, Psalam 138:8a. Ovo je, također, neodređeno ali okvir podrazumijeva duhovnu ili religijsku pobudu
4. uporaba riječi “ponovno oživjeti” (doslovno “držati me živim”) podrazumijeva neprijatelje:
 - a. koji su namjeravali ubiti ga
 - b. on je postao bolestan.

138:7 “Tvoja desna ruka” Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 7:3-5: Ruka (slikovito prikazano iz Knjige proroka Ezekielu).

▣ **“spasit će me”** Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 3:7: Spasenje (SZ-ni pojam).

138:8a Kakvo obećanje svima vjernim sljedbenicima:

1. mi svi imamo Božansku svrhu (usp. Ps 57:2; Fil 1:6)
2. predmet naše vjere bit će dovršen /ispunjen Njegovom svrhom u nama.

138:8b “dobrotu” Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 5:7: Ljubaznost /blagost /dobrotu (*hesed*).

▣ **“vječna”** Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 9:5: Zauvijek (*’olam*).

138:8c “Nemoj se odreći djela Svojih ruku” GLAGOL (BDB 951, KB 1276, *Hiphil* JUSIV) obilježava YHWH-inu odanost Njegovim svrhama.

Izričaj “djela Svojih ruku” hebrejski je idiom za YHWH-ino stvaranje čovječanstva na Svoju sliku /sličnost (usp. Post 1:26-27; 2:1-7).

PITANJA ZA RASPRAVU

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. Sad to ne morate prepustiti komentatoru.

Ova pitanja za raspravu predviđena su da vam pomognu promišljati kroz glavne teme ovoga odjeljka Knjige. Ona su napravljena da budu misaono-nametljiva, ne konačna.

1. Na koga “bogovima” Psalma 138:1b upućuju?
2. Odredite hebrejsko značenje “dobrote” i “istine” Psalma 138:2.
3. Zašto je zadnji redak Psalma 138:2 tako teško prevesti?
4. Zašto je Psalam 138:3 tako teško prevesti?
5. Upućuje li “Svi kraljevi zemlje” na sudsku pozornicu ili pozornicu štovanja?
6. Je li moguće odrediti “nevolje” ili “mojih neprijatelja” Psalma 138:7?
7. Koji veliku istinu Psalam 138:8 izražava?

PSALAM 139

PODJELA NA ODLOMKE U SUVREMENIM PRIJEVODIMA

NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Božja sveprisutnost i sveznanje	Božje savršeno znanje o čovjeku	molitva za oslobođenje od osobnih neprijatelja (Tužaljka)	Božje potpuno znanje i skrb	u hvali Božjega sveznanja
<u>MT uvod</u> Za zborovodu. Psalam Davidov.				
139:1-6	139:1-6	139:1-6	139:1-6	139:1-3 139:4-6
139:7-12	139:7-12	139:7-12	139:7-12	139:7-8 139:9-10 139:11-12
139:13-16	139:13-16	139:13-18	139:13-18	139:13-14b 139:14c-15 139:16
139:17-18	139:17-18			139:17-18
139:19-22	139:19-22	139:19-24	139:19-22	139:19-20 139:21-22
139:23-24	139:23-24		139:23-24	139:23-24

ČITANJE KRUG TRI (vidi str. xv.)

SLIJEĐENJE IZVORNE AUTOROVE NAKANE NA RAZINI ODLOMKA

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. To ne smijete prepustiti komentatoru.

Pročitajte odlomak odjednom. Odredite subjekte (čitanje kruga #3, str. xv., kao gore). Usporedite vašu podjelu subjekta s pet prijevoda navedenih gore. Podjela na odlomke nije nadahnuta, ali ona je ključ za slijeđenje izvorne autorove nakane, što je srce tumačenja. Svaki odlomak ima jedan i samo jedan subjekt.

1. Prvi odlomak
2. Drugi odlomak
3. Treći odlomak
4. I tako dalje.

OKVIRNI UVIDI

- A. Ovaj Psalam koristi hebrejsku poeziju (vidjeti Posebnu temu u Ps 120:2: Hebrejska poezija) za opis teoloških grčkih pojmova: sveprisutnost, sveznanje, i svemoćnost. YHWH je savršeni Sudac.
- B. Ovaj Psalam opisuje osobnu spoznaju Boga od vjernoga sljedbenika. To nije povezano s Božjim povijesnim djelovanjima prošlosti nego sa sadašnjim odnosom vjere.
- C. John Kalvin je rekao: “Bez spoznaje Boga ne postoji spoznaja sebe.” To izgleda može biti primjenjivo na ovaj Psalam.
- D. Masoretski hebrejski tekst (MT) poistovjećuje autora ovoga Psalma kao Davida. Talmud (Sanhedrin 38b) pripisuje ga Adamu, prvome. Međutim, Septuaginta (LXX) poistovjećuje autorstvo kao Zahariha. MT uvodi nedostaju u Svicima s Mrtvoga mora. Ja ih ne držim nadahnutima.
- E. Kratki pregled:
 - 1. Božje znanje o meni, Psalam 139:1-6
 - 2. Božja prisutnost sa mnom, Psalam 139:7-12
 - 3. Božja stvaralačka providnost za mene, Psalam 139:13-16
 - 4. Božja pravda za mene, Psalam 139:19-22
 - 5. primjeren odaziv vjernoga sljedbenika, Psalam 139:23-24.

PROUČAVANJE RIJEČI I IZRIČAJA

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 139:1-6

- ¹O GOSPODINE, Ti si me prožeo i spoznao *me*.
²Ti znaš kad ja sjednem i kad ustanem;
Ti razumiješ moju misao izdaleka.
³Ti pomno ispituješ moju stazu i moje lijeganje,
I prisno si spoznao sve moje putove.
⁴Čak prije negoli je riječ na mojem jeziku,
Gle, o GOSPODINE, Ti je svu poznaješ.
⁵Ti si me obuhvatio straga i sprijeda,
I položio Svoju ruku na mene.
⁶Takvo znanje previše je čudesno za mene;
Ono je *previše* visoko, ja ga ne mogu doseći.

139:1 “GOSPODINE” Ovo je zavjetno Ime za Boga, YHWH, iz hebrejskoga GLAGOLA “biti”, što podrazumijeva uvijek živi, jedino živi Bog (usp. Izl 3:14). Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 1:1: Imena za Božanstvo.

▣ “**Ti si me prožeo i spoznao me**” Prvi GLAGOL (BDB 350, KB 347, *Qal* PERFECT) započinje i završava Psalam. Psalam 139:21 je oblik IMPERATIVA, što podrazumijeva kako Psalam 139:1 može također biti razumjet u IMPERATIVNOME smislu. Temeljna etimologija je: “kopati tako dugo dok se nađe”. YHWH istražuje srca ljudi (usp. Job 13:9; 1. Sam 16:7; 1. Kr 8:39; 1. Ljet 28:9; 2. Ljet 6:30; Ps 7:9; 44:21; Izr 15:11; 20:27; 21:2; Jer 11:20; 17:9-10; 20:12; Lk 16:15; Djela 1:24; 15:8; Rim 8:27). Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 11:4b-5a: Bog ispituje Svoj narod.

▣ “**spoznao me**” SZ-na riječ “znati /spoznati” upotrijebljena je ovdje u smislu “prisne, osobne spoznaje” (usp. Post 4:1; Jer 1:5; ovaj IMPERFEKT upotrijebljen je u ZAPOVJEDNOME smislu, vidjeti Posebnu temu u Psalmu 1:6: Znati /poznati [korišteno uglavnom u Ponovljenom zakonu kao obrazac]).

139:2 “kad ja sjednem i kad ustanem” Božje potpuno znanje života svakoga pojedinca (tj. Pnz 6:7) opisano je u Psalmu 139:2-4:

1. sjednem – ustanem, Psalam 139:2
2. putujem – liježem, Psalam 139:3
3. prije riječi – Ti si ju znao, Psalam 139:4
4. Psalam 139:2b.3b, i 4b služi kao sažetak izjava.

▣ Riječ prevedena kao “misao” (BDB 946 III) nađena je jedino ovdje i u Psalmu 139:17. BDB ima njeno značenje kao “svrha” ili “namjena”. LXX je prevodi kao sličan korijen, “prijatelji” (DB 946) u Psalmu 139:17 ali ima “misli” u Psalmu 139:2.

139:3 “Ti pomno ispituješ moju stazu” GLAGOL “pomno ispituješ” (BDB 279, KB 280, *Piel* PERFEKT) obično znači “rasuti” ali ovdje, i samo ovdje, ona izgleda označava rešetanje ili prosijavanje. KB vidi korijen kao i moguće značenje “mjeriti” (KB 280 II) u smislu “znati”.

Pojam “stazu” (BDB 73) je metafora o nečijemu životu (usp. Job 14:16; 31:4). Zamisao je usporedna s “vječni put” u Psalmu 139:24.

▣ “**moje lijeganje**” Septuaginta ima pojam “ležaj /postelja”. Ovo izgleda upućuje ili na zaustavna noćna mjesta gdje netko spava dok putuje ili na nečiju seksualnu djelatnost (tj. Bog poznaje sve ljudske djelatnosti).

▣

NASB	“prisno... spoznao”
NKJV, NRSV	“upozna”
TEV	“znaš”
NJB	“svaku pojedinost”
JPSOA, REB	“prisno”

Ovaj hebrejski korijen (BDB 698) ima nekoliko značenja:

1. 698 I – *Qal*, “biti na usluzi” ili “korist”
– *Hiphil* upotrijebljen ovdje i u Knjizi Brojeva 22:30; Jobu 22:21, “spoznati prisno”
2. 698 II – “izložiti se opasnosti”, Propovjednik 10:9 (*Niphal*)
3. 698 III – “biti siromašan”, Knjiga proroka Izaije 40:20 (*Pual*).

Oni svi imaju iste suglasnike u korijenu i masoretske samoglasničke oznake. Jedino okvir može dati trag za njegovo značenje.

139:4 “Čak prije negoli je riječ na mojem jeziku” Pešita ima “prijevara”, dok Septuaginta ima izričaj “bezbožna riječ”. Očito je kako su drevne verzije vjerovale da je Psalam 139:4 bio povezan sa zlom stranom čovječanstva. Ljudske izgovorene riječi otkrivaju tko mi uistinu jesmo (usp. Mt 12:36.37; Mk 7:15).

139:5 “Ti si me obuhvatio” Septuaginta i Pešita imaju GLAGOL “oblikovao” umjesto “obuhvatio” (BDB 848, KB 1015, *Qal* PERFEKT). Međutim, zbog narednoga izričaja, “obuhvatio” je izgleda primjerenije. Hebrejski korijen (BDB 848 II) ima vojni suzvuk (usp. Iz 29:3) ili osjećaj sputanosti (usp. Pjesma 8:9). Ovdje to označava YHWH-in suvereni nadzor i vodstvo života osobe.

Hebrejske riječi “straga” i “sprijeda” odražavaju hebrejske riječi “istok” i “zapad” (usp. Job 18:20).

▣ “**položio Svoju ruku na mene**” Ovo je antropološki jezik (vidjeti Posebnu temu u Ps 2:4-6: Bog opisan kao čovjek [jezik antropomorfizama]). Pojam “ruka” hebrejski je idiom snage i nadzora (vidjeti Posebnu temu u Ps 7:3-5: Ruka [slikovito prikazano iz Knjige proroka Ezekiel]).

Psalam 139:5b izjava je o YHWH-inoj suverenosti i nadzoru Njegovih ljudskih bića (usp. Ps 139:10). Ova je spoznaja ugodna vjernim sljedbenicima i stravična za neposlušne.

139:6 “Takvo znanje previše je čudesno za mene” Septuaginta stavlja Psalam 139:6 s narednim odlomkom. Ovaj izričaj odražava Božje znanje što je za čovječanstvo preveliko da bi ga shvatilo (usp. Ps 139:14.17.18; Ps 40:5; Iz 55:8.9; Rim 11:33). Najzad mi se moramo pouzdati u Boga bez potpunoga razumijevanja (tj. Job 1 – 2; 42).

Hebrejski pojam “čudesno” može značiti “teško” (usp. Pnz 30:11 i Izr 30:18; vidjeti Posebnu temu u Ps 9:1: Čudesne stvari [אֲלֵפִים]).

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 139:7-12

⁷Kamo mogu otići od Tvoga Duha?
Ili kamo mogu odletjeti od Tvoje prisutnosti?
⁸Ako uzadem na nebo, Ti si tamo;
Ako napravim svoj ležaj u Šeolu, gle, Ti si tamo.
⁹Ako uzmem krila zore,
Ako se nastanim u najudaljenijem dijelu mora,
¹⁰Čak tamo Tvoja ruka će me voditi,
I Tvoja desna ruka će me dohvatiti.
¹¹Ako kažem: “Zasigurno tmina će me preplaviti,
I svjetlo oko mene bit će noć”,
¹²Čak tmina nije tamna Tebi,
I noć je kao sjajna kao dan.
Tmina i svjetlo jednake su *Tebi*.

139:7 “Kamo mogu otići od Tvoga Duha” Neizvjesno je na koji točno način mora biti razumjeto ovo pitanje. Neki to vide kao napor čovječanstva da pobjegne od Boga jer je ono zlo. Drugi to vide kao retoričko sredstvo za pokazivanje Božje sveprisutnosti. Očito je “Tvoga Duha” u ovome stihu usporedno s “Tvoje prisutnosti” u narednome retku. Ovo nije potpuna NZ-na Trojstvena (vidjeti Posebnu temu u Ps 51:11b: Trojstvo) uporaba pojma “Duh”, ali to je način govorenja o Božjoj djelatnoj prisutnosti (usp. Post 1:2). Ako bih mogao parafrazirati ovu zamisao ona bi bila: “Ne postoji mjesto gdje se može skriti od Boga” (usp. Jer 23:23.24). Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 51:11b: Osobnost Duha.

139:8 “Ako uzadem na nebo, Ti si tamo” Ovo je doslovno “popeti se” (BDB 701, KB 758, *Qal* IMPERFEKT). To je vrlo slično Psalmu 103:11 u opisivanju Božje sveprisutnosti, kao što je Nebo gore i *Šeol* dolje.

Zabilježite kako su u nekoliko narednih stihova “oprečja” korištena za pokazivanje potpunoga opsega istina o Božjem sveznanju i sveprisutnosti:

1. uzadem na Nebo – napravim svoj ležaj u *Šeolu*, Psalam 139:8
2. krila zore (tj. istok) – najudaljeniji dio mora (tj. Mediteransko more na zapadu), Psalam 139:9
3. tmina – svjetlo, Psalam 139:12.

Bog je prisutan svugdje. Nitko ne može pobjeći od Njega!

▣ **“napravim svoj ležaj u Šeolu, gle, Ti si tamo”** Postoje mnogi odlomci u SZ-u što govore o Božjem bivanju prisutnim u kraljevini umrlih (usp. Job 26:6; Ps 15:11; Am 9:2). Pojam “*Šeol*” istoznačan je s NZ-nim pojmom “*Hades*” i može biti preveden kao “kraljevina mrtvih” ili “donji svijet”. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 1:6: Gdje su mrtvi? (*Šeol /Hades, Gehena, Tartarus*).

139:9 “Ako ...” HIPOTETIČKA ČESTICA (BDB 49) pojavljuje se jedino u Psalmu 139:8a ali ona je pretpostavljena u 8b.9a.9b.11a.

PRILOG “čak” (BDB 168) upotrijebljen je na sličan način u Psalmu 139:10a.12a.

Psalam 139:8-12 odgovara na dva pitanja Psalma 139:7. To je hipotetički jezik upotrijebljen zbog stvaranja naglaska.

▣ **“u najudaljenijem dijelu mora”** Doslovno ovaj izričaj je: “od izlaska sunca do zalaska sunca”, što je slično Psalmu 130:12.

139:10 “Čak tamo Tvoja ruka će me voditi,

I Tvoja desna ruka će me dohvatiti” Tradicionalni prijevod pretpostavio je kako ovaj stih izražava Božje osobno vodstvo i zaštitu. Međutim, hebrejski jezik Psalma 139:10 i 11 predlaže personifikaciju tmine ili osobnoga neprijatelja koji progoni Božjega čovjeka.

139:11 “Zasigurno tmina će me preplaviti” Riječi “tmina”, Psalam 139:11; “noć”, Psalam 139:11; “tmina”, Psalam 139:12; “noć”, Psalam 139:12 izgleda upućuju na *Šeol* (usp. Ps 139:15). Drevni židovski prijevodi od Rashija i Eben Ezre, zajedno s NIV, smatraju kako je Psalam 139:11 morao biti pokušavani bijeg: (1) grješnoga čovjeka u tminu ili (2) vjernoga od grješnih progonitelja.

☐	
NASB	“preplaviti”
NKJV	“nasrnuti”
NRSV, NJB, Vulgata	“prekriti”
TEV	“skriti”
JPSOA	“prikriti”
REB	“svladati”

MT ima *וּרְחַם* (BDB 1003), što znači “zgnječiti” (usp. Post 3:15; Job 9:17) ali ovo izgleda ne odgovara okviru. Prema tome, neki znanstvenici predlažu ispravak na *וּשְׂכַחְתִּי* (BDB 962) “okružiti” ili “ograditi” (tj. zaštititi ili prekriti).

Što god je bilo mišljeno pod “tmina”, Bog je nadzire, i Njegovi vjerni sljedbenici ne moraju se bojati toga! To čak može biti prilika za otkrivenje (usp. Post 15:12) ili oslobođenje (egipatske pošasti, usp. Izl 10:21-19; Ps 105:28).

139:12 “tmina nije tamna Tebi” Tmina može biti: (1) oprečje svjetlu; (2) neprijatelj svjetla; (3) nečiji osobni neprijatelj; ili (4) jednostavno noćno vrijeme.

Suton je za drevne ljude bio zastrašujući. Oni su često personificirali njegove zvukove i svjetla na nebeskome svodu kao bogove ili kobne znakove. YHWH nadzire noć!

☐ **“Tmina i svjetlo jednake su Tebi”** Ne postoji mjesto za bijeg ili skrivanje od Stvoritelja (usp. Ps 139:7)!

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 139:13-16

¹³Jer Ti oblikova moje unutarnje dijelove;

Ti me otkla u majčinoj utrobi.

¹⁴Ja ću dati hvale Tebi, jer ja sam strahovito i čudesno stvoren;

Čudesna su Tvoja djela,

I moja duša ih poznaje veoma dobro.

¹⁵Moj kostur ne bijaše skriven od Tebe,

Kad ja bijah stvoren u tajnosti,

I vješto iskovan u dubinama zemlje;

¹⁶Tvoje oči vidjele su moje neoblikovano bivstvo;

I u Tvojim knjizi bijahu zapisani svi

Dani što bijahu dosudeni *za mene*,

Kad još ne bijaše ni jednoga od njih.

139:13

NASB, NKJV, NRSV	“oblikova”
TEV, NJB, JPSOA	“stvari”
REB	“načini”
LXX	“posjedovao”

GLAGOL (BDB 888, KB 1111, *Qal* PERFEKT) obično znači “kupiti” ali upotrijebljen je o Božjima stvaralačkim djelatnostima nekoliko puta (usp. Post 14:19.22; Pnz 32:6; Izr 8:22). Ovdje to označava Božju posebnu, osobnu skrb u uobličavanju ljudske osobe. Kao što je On stvorio Adama (usp. Post 2:8) i Evu (usp. Post 2:18.21-22) s posebnom skrbi i svrhom, tako isto, svakoga čovjeka stvorenog na Njegovu sliku i sličnost (usp. Post 1:26-27). Ljudi su posebni!

☐ **“unutarnje dijelove”** Ovaj hebrejski pojam (BDB 480) obilježava nižu utrobu čovječanstva (posebice “bubrege”), što je hebrejski idiom za osjećaje i volju osobe. To stvaranje od Boga podrazumijeva prijerodno uobličavanje (usp. Jer 1:5) osobe i njene osobnosti.

▣ **“Ti me otkla u majčinoj utrobi”** Pojam “otkla” (BDB 697 II, KB 754 II) doslovno je rijetka hebrejska riječ “splesti”. Nađena je na samo nekoliko mjesta:

1. *Qal* – Psalam 139:13
2. *Niphal* – Izreke 8:23 (moguće srodan pojam)
3. *Poel* – Knjiga o Jobu 10:11.

Isti korijen (KB 754 III) preveden je “pokri” (usp. Tuž 3:43.44). Riječ je rijetka i višeznačna ali iz okvira je značenje jasno. Hebrejski paralelizam vrlo je koristan u tumačenju ovih rijetkim pojmova.

139:14-16 UBS *Handbook* (str. 1130) kaže: “Prijevod stihova 14-16 pun je poteškoća, i samo je nekoliko komentatora ili prevoditelja nekritično glede točnoga značenja Masoretskoga teksta.” Ako je tako, onda niti jedna doktrina što nije jasno učena u Pismima ne smije biti temeljena na ovim stihovima. Poezija Drevnoga Bliskog Istoka je sklisko tlo. Ona je za emocionalni udarac i ne pristaje na gramatičku i leksičku raščlambu. Zapamtite, okvir, okvir, okvir jeste ključan. Hebrejski paralelizam je također bolji vodič negoli srodni semitski korijeni! Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 120:2: Hebrejska poezija.

139:14 “Ja ću dati hvale Tebi, jer ja sam strahovito i čudesno stvoren” Septuaginta i RSV čine Boga, ne čovjeka, predmetom ove izjave. Današnja engleska verzija, slijedeći Svitke s Mrtvoga mora, slaže se izgleda s ovim shvaćanjem. MT ima “Ja”.

Dva pojma:

1. strahovito – BDB 431, KB 432, *Niphal* PARTICIP
2. čudesno – BDB 811, KB 930, *Nipahl* PERFEKT.

Ako ova dva pojma upućuju na Boga, onda su oni usporedni s narednim retkom poezije, “Čudesna su Tvoja djela” (Ps 139:14b).

JPSOA prevodi ovu kiticu (Ps 139:13-16) kao da upućuje na Božje stvaranje ljudi a ne na opis Boga u Psalmu 139:14.

139:15

NASB, NKJV, NRSV, JPSOA “kostur”
TEV “kosti”
REB “tijelo”

Hebrejska IMENICA (BDB 787, KB 870) obično znači “moć” (usp. Pnz 8:17). Jedino ovdje BDB ima “kosti” (vidjeti NIDOTTE, tom 3, str. 499-500), iako je korijen upotrijebljen o kostima žrtve (usp. Br 9:12) ili ljudskim kostima (usp. Br 19:16.18). Smisao ovdje je ljudski kostur.

▣ **“Kad ja bijah stvoren u tajnosti”** Postoji nekoliko razumijevanja ovoga stiha:

1. odnosi se na pojam “tajnosti” (BDB 712) i usporedni izričaj, “u dubinama zemlje”, drugo ime za *Šeol* (usp. Ps 63:9; Job 14:13; 40:13; Iz 45:19)
2. ovo se dovodi u vezu sa stvaranjem Adama iz praha (usp. Post 2:7) i naše stvaranje iz praha što je personificirano kao dubine Zemlje (usp. Prop 40:1)
3. još jedna mogućnost je uporaba “skrivenost” maternice i “skrivenost” donjega svijeta kao poetska slika, ne kao teološke tvrdnje.

▣

NASB, NKJV “vješto iskovan”
NRSV “zamršeno skovan”
TEV “stavljen zajedno”
NJB “biva uobličien”
JPSOA “oblikovan”
REB “uobličien”

Hebrejski korijen, רָקַם (BDB 955), znači “šarolik”. *Pual* je nađen jedino ovdje. NRSV je doslovan. Ali korijen može upućivati na “gnječiti” glinu ili tijesto (AB, str. 294; TEV, NJB, JPSOA, REB).

139:16 “Tvoje oči” SZ često koristi antropomorfički jezik za opis Boga. Ljudi nemaju drugi jezik za uporabu ali on je uvijek samo analogan. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 2:4-6: Bog opisan kao čovjek (jezik antropomorfizama).

▣ **“neoblikovano bivstvo”** Ovaj *hapax legomenon* [grč. “jednom pročitano”, tj. riječ što se u nekom tekstu pojavljuje samo jedanput – op. prev.] također je bio razumjet na dva različita načina:

1. fetalni razvitak što je Bogu poznat (usp. Ps 139:13-16a; AV, RV, NEV, JPSOA)
2. sav život biva poznat od Boga, čak prije rođenja (usp. LXX, REV, JB, NASV, TEV), temeljeno na okvirnoj poveznici s Psalmom 139:16b.

Riječ “neoblikovano” (BDB 166) je iz korijena “uviti se /smotati se” (usp. 2. Kr 2:8) ali ovdje je u aramejskome smislu o “nedovršenoj posudi”. AB (str. 295) prevodi to kao “životni stupnjevi” iz ugaritskoga korijena.

▣	
NASB	“dosuđeni”
NKJV, REB	“stvoreni”
NRSV, JPSOA	“oblikovani”
TEV	“dodijeljeni”
NJB	“upisani”

GLAGOL (BDB 427, KB 428; Owens, u *Analytical Key to the OT*, naziva to *Pual* PERFEKT, dok ga *OT Parsing Guide* naziva *Qal* PASIV) označava lončareva stvaranja (usp. Jer 1:5). Taj GLAGOL, kao toliko mnogo njih u ovome Psalmu, označavaju Božja suverena djela i volju.

▣ **“u Tvojoj knjizi bijahu zapisani svi”** Ovo upućuje na dvije Knjige spomenute u Knjizi proroka Daniela 7:10 i Otkrivenju 20:12: (1) Knjiga života (usp. Izl 32:32; Ps 69:25; Lk 10:20) ili (2) Knjiga sjećanja (usp. Ps 56:8; Mal 3:16). Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 9:5: Dvije Knjige Božje.

YHWH pozna naše živote, misli, i djela prije negoli su ona učinjena u vremenu (Otk 13:8).

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 139:17-18

¹⁷Kako su isto tako dragocjene Tvoje misli meni, o Bože!

Kako je ogroman zbroj njihov!

¹⁸Ako ih zbrajam, one će brojem nadmašiti pijesak.

Kad se probudim, ja sam još uvijek s Tobom.

139:17 “Kako su isto tako dragocjene Tvoje misli meni, o Bože” Prijevod “dragocjene” je iz hebrejskoga korijena “žestok” ili “težak” (BDB 429, usp. Ps 116:15). Septuaginta prevodi ovaj izričaj: “Tvoji prijatelji, o Bože, bili su uvelike prihvaćeni od mene.” Za usporednicu za Psalam 139:17 vidjeti Psalam 40:5.

▣ **“Kako je ogroman zbroj njihov”** Postoji nekoliko pitanja za tumačenje u ovome izričaju:

1. pojam “ogroman” (BDB 782 II) preveden je “kosti” u Psalmu 139:16 ali ovdje izgleda kako ne postoji okvirna poveznica između njih
2. pojam “zbroj” (BDB 910 I) doslovno je “glava”. To može biti “zbroj brojeva u stupcu”. Drevni ljudi su dodavali, ne oduzimali. Ovo može činiti dobru usporednicu s Psalmom 139:18a.

Međutim, AB (str. 296) tvrdi kako je bolji prijevod “sržnost”, slijedeći Psalam 119:160.

LXX je tumačila ovu riječ kao “vladari” ili “kneževine”. Postoji očita višeznačnost ovdje.

Zapamtite ovo je hebrejska poezija, što koristi mnogo *hapax legomena* i rijetke riječi.

139:18 “Ako ih zbrajam, one će brojem nadmašiti pijesak” Stihovi Psalma 139:17 i 18 su začuđujući u smislu da sveznajući, sve-moćni, uvijek-prisutan Bog brine o svakome od Svojih ljudskih bića!

▣ **“Kad se probudim, ja sam još uvijek s Tobom”** Izričaj “probudim” je PERFEKT GLAGOLSKO VRIJEME u hebrejskome. Postojalo je nekoliko teorija o njegovu značenju:

1. kako on upućuje na hebrejsku zamisao o Božjoj prisutnosti (usp. Ps 73:23)
2. kako neki hebrejski rukopisi imaju pojam “dovršim” da daju smisao “dovršeno zbrajanje tvojih blagoslova”
3. neki to uzimaju kao vječni život s Bogom (usp. Ps 17:15; 23:6)
4. psalmist pada u san dok zbraja Božje blagoslove i kad se probudi ponovno Ga ipak nađe prisutnim (zato jer ne može dovršiti zbrajanje, usp. Ps 3:5; Izr 3:24).

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 139:19-22

- ¹⁹O da bi Ti ubio pokvarenog, o Bože;
Odvoji od mene, stoga, čovjeka krvoprolića.
²⁰Jer oni govore protiv Tebe pokvareno,
I Tvoji neprijatelji uzimaju *Tvoje ime* za ludu.
²¹Da ne mrzim one koji mrže Tebe, o GOSPODINE?
I da ne prezirem one koji ustaju protiv Tebe?
²²Ja ih mrzim s najvećom mržnjom;
Oni su postali moji neprijatelji.

139:19 “O da bi Ti ubio pokvarenog, o Bože” Isprva zadnja kitica izgleda da je temeljit prijelom u okviru, ali ona je zapravo nastavljanje misli o pravednome Bogu i Njegovoj osobnoj prisutnosti u grješnome svijetu. Pokvareni su okarakterizirani u pet izričaja:

1. oni su ubojice, Psalam 139:19b
2. oni govore pokvareno, Psalam 139:20a
3. oni uzimaju Božje Ime za ludu, Psalam 139:20b
4. oni mrže Boga, Psalam 139:21a
5. oni ustaju protiv Boga, Psalam 139:21b.

Psalmist želi da oni iskuse prokletstva Levitskoga zakonika 26 i Ponovljenoga zakona 27 - 30. Ova “dva puta” imaju jasne posljedice u vremenu i vječnosti (usp. Pnz 30:15.19; Ps 1).

▣ **“Odvoji od mene”** Zabilježite Psalam 6:8; 119:115; Evanđelje po Mateju 7:23. Ovo je točno od Psalma 139:18b, što govori o Božjoj prisutnosti s Njegovima vjernim sljedbenicima.

Ova zadnja kitica okarakterizirana je IMPERATIVIMA (sedam). Ne postoje drugi IMPERATIVI u ovome Psalmu:

1. odvoji od mene, Psalam 139:19 – BDB 693, KB 747, *Qal* IMPERATIV naslovljen na “pokvarenog”
2. prožmi me, Psalam 139:23 – BDB 350, KB 347, *Qal* IMPERATIV; isti korijen pojavljuje se u Psalmu 139:1, naslovljen na Boga, usp. Psalam 26:2; brojevi 2-7 naslovljeni su na Boga od psalmiste
3. spoznaj moje srce, Psalam 139:23 (dva puta) – BDB 393, KB 390, *Qal* IMPERATIV, vidjeti Psalam 139:1.2.14, naslovljen na Boga
4. iskušaj me, Psalam 139:23 – BDB 103, KB 119, *Qal* IMPERATIV, usp. Psalam 7:9; 11:5
5. spoznaj, Psalam 139:23 – isto kao #3
6. vidi, Psalam 139:24 – BDB 906, KB 1157, *Qal* IMPERATIV
7. vodi me, Psalam 139:24 – BDB 634, KB 685, *Qal* IMPERATIV, usp. Psalam 5:8; 31:3.

139:20 “I Tvoji neprijatelji uzimaju Tvoje ime za ludu” Zabilježite “Tvoje ime” je u *kurzivu*, što znači da to nije u hebrejskome tekstu. Doslovan hebrejski tekst, slijeđen od Septuaginte, ima: “Tvoje gradove za ludu”, ali ovo izgleda težak prijevod za razumjeti. UBS *Text Project* daje ovome čitanju ocjenu “C” (tj. znatna sumnja). Moguće je revokalizirati “uzeti za ludu” u smisao o “postrojiti protiv”. Neizvjesno je jesu li ljudi na koje se upućuje jednostavno oni koji zanemaruju Boga ili su oni bahati krivi učitelji.

139:20-22 Ovo je psalmistovo pravedno ogorčenje!

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 139:23-24

- ²³Prožmi me, o Bože, i spoznaj moje srce;
Iskušaj me i spoznaj moje mučne misli;
²⁴I vidi ako postoji ikoji škodljiv put u meni,
I vodi me na vječni put.

139:24 “škodljiv put u meni” Neki prevode ovo kao “idolatrijski put” (BDB 780 I). To može biti moguće zbog toga jer pojam “put” može biti revokaliziran u “sveti zamah”. Očito je kako autor ne želi ikojeg od stavova ili djelovanja pokvarenih, o čemu je raspravljeno u Psalmu 139:19-22, u svome životu čak ako ih on ne prepozna odmah.

Druga mogućnost (AB, str. 285) jeste vidjeti ovaj Psalam kao suštinu od pobožne osobe okrivljene za idolatriju.

▣ **“vječni put”** Ovo je suprotivo putu pokvarenoga (usp. Ps 1:1.4-5). Njihov će put proći ali slijeđenje Božje volje ishodit će u vječnome životu (usp. Ps 16:11; Jer 6:16; 18:15; Job 22:15). Taj drevni put razvijen je u SZ-nu zamisao o biblijskoj vjeri kao načinu života i u potpunosti je razvijen u NZ-nome naslovu za Ranu crkvu nazvanu “Put”.

PRIDJEV “vječni” (BDB 761) je hebrejski *‘olam*, vidjeti Posebnu temu u Psalmu 9:5: Zauvijek (*‘olam*).

PITANJA ZA RASPRAVU

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. Sad to ne morate prepustiti komentatoru.

Ova pitanja za raspravu predviđena su da vam pomognu promišljati kroz glavne teme ovoga odjeljka Knjige. Ona su napravljena da budu misaono-nametljiva, ne konačna.

1. Zašto je ovaj Psalam tako utjecajan na srce i um suvremenoga čovjeka?
2. Što ovaj Psalam govori o Bogu u našima dnevnim životima?
3. Kako se negativne izjave Psalma 139:19-22 uklapaju u sveukupnu svrhu biblijskoga autora?

PSALAM 140

PODJELA NA ODLOMKE U SUVREMENIM PRIJEVODIMA

NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB
molitva za zaštitu protiv pokvarenih	molitva za oslobođenje od zloga čovjeka	molitva za oslobođenje od osobnih neprijatelja (Tužaljka)	molitva za zaštitu	protiv pokvarenih
<u>MT uvod</u> Za zborovodu. Psalam Davidov.				
140:1-3	140:1-3	140:1-3	140:1-3	140:1-3
140:4-5	140:4-5	140:4-5	140:4-5	140:4-5
140:6-8	140:6-8	140:6-8	140:6-8	140:6-8b 140:8c-11
140:9-11	140:9-11	140:9-11	140:9-11	
140:12-13	140:12-13	140:12-13	140:12-13	140:12-13

ČITANJE KRUG TRI (vidi str. xv.)

SLIJEĐENJE IZVORNE AUTOROVE NAKANE NA RAZINI ODLOMKA

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. To ne smijete prepustiti komentatoru.

Pročitajte odlomak odjednom. Odredite subjekte (čitanje kruga #3, str. xv., kao gore). Usporedite vašu podjelu subjekta s pet prijevoda navedenih gore. Podjela na odlomke nije nadahnuta, ali ona je ključ za slijeđenje izvorne autorove nakane, što je srce tumačenja. Svaki odlomak ima jedan i samo jedan subjekt.

1. Prvi odlomak
2. Drugi odlomak
3. Treći odlomak
4. I tako dalje.

OKVIRNI UVIDI

- A. U ovome Psalmu upotrijebljeno je nekoliko Imena za Boga:
 1. YHWH, Psalam 140:1.4.6 (dva puta).7.8.12
 2. Bog (tj. *El*), Psalam 140:6
 3. *Adon*, Psalam 140:7.

- B. Zabilježite kako su okarakterizirane različite osobe:
1. nevjerni:
 - a. zao čovjek, Psalam 140:1a
 - b. nasilan čovjek, Psalam 140:1b.4b
 - c. smišljaju zle stvari u *svojim* srcima, Psalam 140:2a
 - d. pobuđuju ratove, Psalam 140:2b
 - e. oštre svoje jezike kao zmije, Psalam 140:3a
 - f. otrov guje ljutice pod njihovim je usnama, Psalam 140:3b
 - g. pokvaren čovjek, Psalam 140:4a
 - h. naumili su uhvatiti u zamku, Psalam 140:4c
 - i. oholice imaju skrivene zamke, Psalam 140:5a
 - j. razapeli su mrežu, Psalam 140:5b
 - k. postavili su zamke, Psalam 140:5c
 2. Izraelovo Božanstvo:
 - a. izbavlja, Psalam 140:1a
 - b. brani, Psalam 140:1b.4b
 - c. čuva, Psalam 140:4a
 - d. On je *El*, Psalam 140:6a
 - e. prigiba uho, Psalam 140:6b
 - f. On je jakost spasenja, Psalam 140:7a (jedino ovdje u SZ-u)
 - g. zaštitnik u bitci, Psalam 140:7b
 - h. obranit će slučaj nemoćnoga, Psalam 140:12a
 - i. pravdu za siromašnoga, Psalam 140:12b
 3. vjerni sljedbenici:
 - a. nemoćan, Psalam 140:12a
 - b. siromašan, Psalam 140:12b
 - c. pravednici daju zahvale, Psalam 140:13a
 - d. čestiti će obitavati s Bogom, Psalam 140:13b.
- C. Ovaj Psalam jasno slikovito pokazuje “dva puta” (usp. Pnz 30:15.19; Ps 1).
- D. Ovaj Psalam, kao Psalam 139, ima velik broj *hapax legomena* i rijetkih riječi.
- E. Masoretski znanstvenici predlagali su tri promjene (*Qere*) za MT, jednu u Psalmu 140:10.11.13, što pokazuje pomutnju u tekstu.

PROUČAVANJE RIJEČI I IZRIČAJA

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 140:1-3

¹Izbavi me, o GOSPODINE, od zloga čovjeka;

Obrani me od nasilna čovjeka

²Koji smišljaju zle stvari u *svojim* srcima;

Oni neprestano pobuđuju ratove.

³Oni oštre svoje jezike kao zmija;

Otrov guje ljutice pod njihovim je usnama.

Selah.

140:1-3.4-5 Ove su dvije kitice usporedne na nekoliko načina, posebice su Psalam 140:1 i 4 molitve Bogu. Drugi redak obje kitice su IMPERFEKTI upotrijebljeni kao JUSIVI ili čak moguće IMPERATIVNI ZAHTEJEV. Dakle prvi GLAGOL Psalma 140:1, “Izbavi” (BDB 322, KB 321, *Piel* IMPERATIV), usporedan je s “Čuvaj” (BDB 1036, KB 1581, *Qal* IMPERATIV) Psalma 140:4.

Drugi redovi obje kitice Psalma 140:1 i 4 su isti.

Pokvareni su tako okarakterizirani u Psalmu 140:2-3 i 4c-5.

140:2 “smišljaju zle stvari” Ovo je osobina onih koji ne slijede Boga (usp. Ps 7:14; 36:4; 52:2; Izr 3:29; 6:14; Iz 59:4; Hoš 7:15; Mih 2:1; Nah 1:9). Po njihovim djelovanjima znate tko njihov otac jeste (usp. Iv 8:39-44)! Prema njihovu plodu vi ćete ih poznati (usp. Mt 7:15-23)!

Isti GLAGOL, “smišljaju” (BDB 362, KB 359, *Qal* PERFEKT) ponovljen je u Psalmu 140:4c.

▣ **“srcima”** Ovo je hebrejski idiom za čitavu osobu. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 4:7: Srce.

▣ **“neprestano pobuđuju ratove”** U okviru ovo bi moglo upućivati međusobnu svađu, ne na oružani sukob između naroda (vidjeti NET Bibliju, #21, str. 1005). Moguće da kao što je Psalam 139 možda bio pisan protiv sudskih pozadina osude idolatrije, tako je isto, Psalam 140 (posebice Ps 140:12).

140:3 Zabilježite broj riječi s *š* u njima (tj. igra zvuka):

1. GLAGOL, “oštre” (BDB 1041)
2. IMENICA, “jezike” (BDB 546)
3. IMENICA, “zmija” (BDB 638)
4. IMENICA, “guje ljutice” (BDB 747)
5. njihovim usnama (BDB 973).

Svi su bili mišljeni kao igra na sikćući zvuk zmijske. Pavao navodi ovaj stih u Poslanici Rimljanima 3:13 kao jedan od mnogih primjera iz SZ-a o grijehu čovječanstva (usp. Rim 3:9-18.23). Vidjeti bilješku u Psalmu 130:3-4.

▣ **“guje ljutice”** Ova IMENICA (BDB 747, כַּעֲשֻׁבַי) nađena je jedino ovdje u SZ-u. Većina prijevoda ima “guje” ili “guje ljutice” ili “kobre” ali neki (REB) imaju “pauk” (BDB 747, עַכְבַּיִשׁ).

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 140:4-5

⁴Čuvaj me, o GOSPODINE, od ruku pokvarenoga;

Obrani me od nasilna čovjeka

Koji su naumili uhvatiti moju nogu.

⁵Oholice su skrili zamku za mene, i užad;

Oni su razapeli mrežu uz cestu;

Oni su postavili zamke za mene.

Selah.

140:4-5 Zabilježite niz lovačkih metafora (usp. Ps 9:15; 31:4; 35:7; 64:5; 119:110; 141:9-10; 142:3):

1. uhvatiti moju nogu, Psalam 140:4c
2. postavili skriveni zamku, Psalam 140:5a
3. postavili skrivenu užad, Psalam 140:5a
4. razapeli mrežu uz cestu, Psalam 140:5b
5. postavili zamke.

140:5.8 “Selah” Vidjeti punu bilješku u Psalmu 3:2.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 140:6-8

⁶Ja rekoh GOSPODINU: “Ti si moj Bog;

Prigni uho, o GOSPODINE, glasu mojih poniznih molbi.

⁷O Bože GOSPODINE, jakosti moga spasenja,

Ti si zaklonio moju glavu u dan bitke.

⁸Nemoj odobriti, o GOSPODINE, žudnje pokvarenog;

Nemoj promicati njegovu zlu lukavštinu, da oni ne budu uzvišeni.”

Selah.

140:6-7 Ovo je jezik Saveza. Vjerni sljedbenik poziva se na svoga vjernoga Boga za pomoć i oslobođenje.

Zabilježite molitvene zahtjeve:

1. izbavi me, Psalam 140:1a
2. obrani me, Psalam 140:1b

3. čuvaj me, Psalam 140:4a
4. obrani me, Psalam 140:4b
5. prigni uho, Psalam 140:6b
6. nemoj odobriti žudnje pokvarenog, Psalam 140:8a
7. nemoj promicati njihove zle lukavštine, Psalam 140:8b
8. neka ih nedaća njihovih usana prekrije, Psalam 140:9b
9. neka goruće ugljevlje padne na njih, Psalam 140:10a
10. neka oni budu bačeni u vatru, Psalam 140:10b
11. neka oni budu bačeni u duboke jame iz kojih ne mogu izaći, Psalam 140:10c
12. neka klevetnik ne bude učvršćen, Psalam 140:11a
13. neka zlo ulovi nasilnoga čovjeka što prije, Psalam 140:11b.

To su složenice IMPERATIVA, IMPERFEKTA upotrijebljenih kao IMPERATIVI, IMPERFEKTA upotrijebljenih kao JUSIVI, i JUSIVA. Ovaj je Psalam molitva neka bude učinjena pravda nad zlim, nasilnim, pokvarenim, oholim, lažućim ljudima!

140:8 “žudnje” Ovaj pojam (BDB 16) nađen je jedino ovdje u SZ-u. Psalmist moli da “žudnje” pokvarenih budu neispunjene. Bog daje “žudnje” srca vjernih sljedbenika jer ih On stavlja tamo. Naše “žudnje” (i naše riječi) jasno otkrivaju naša srca!

▣ **“lukavštinu”** Ovaj pojam (BDB 273) nađen je jedino ovdje u SZ-u.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 140:9-11

⁹“Što se tiče glave onih koji me okružuju,
Neka nedaća njihovih usana prekrije njih.
¹⁰Neka goruće ugljevlje padne na njih;
Neka oni budu bačeni u vatru,
U duboke jame iz kojih oni ne mogu izaći.
¹¹Neka klevetnik ne bude učvršćen na zemlji;
Neka zlo ulovi nasilnoga čovjeka što prije.”

140:9 “glave” Ova hebrejska riječ (BDB 910) upućuje na: (1) vođu ili organizatora pokvarenih, nasilnih, lažućih, oholih ljudi koji su smislili zavjeru protiv psalmiste ili (2) idiom za bivanje pobjedničkim. Broj 2 odgovara okviru bolje. Postoji nekoliko “SKUPNIH JEDNINA” u ovome Psalmu.

140:10 “vatru” Ovo je simbol osude. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 11:6b: Vatra.

▣

NASB, NKJV	“duboke jame”
NRSV, TEV, JPSOA	“jame”
NJB	“glib”
REB	“močvarne dubine”

Ovaj pojam (BDB 243) pojavljuje se jedino ovdje. BDB ima značenje o “vodenoj jami” ili “poplavi”. Za vodu kao drevnoga simbola kaosa, vidjeti Posebnu temu u Psalmu 77:16: Vode.

Također je moguće da slika ovoga stiha upućuje na vatreni *Šeol* (usp. Pnz 32:22). Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 1:6: Gdje su mrtvi? (*Šeol /Hades, Gehena, Tartarus*).

140:11 “što prije” Ovaj pojam (BDB 191) pojavljuje se jedino ovdje u SZ-u. Izgleda kako znači “kleveta nad klevetama”, prema tome, on označava prekršaj. NIDOTTE, tom 1, str. 934, predlaže kako “što prije” podrazumijeva da “klevetnik mora biti uništen prije negoli može postati učvršćen u zemlji” (tj. Obecanoj zemlji).

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 140:12-13

¹²Ja znam da će GOSPODIN obraniti slučaj nemoćnoga
I pravdu za siromašnoga.

**¹³Zasigurno pravedni će davati hvale Tvome imenu;
Čestiti će obitavati u Tvojim prisutnosti.**

140:12 “nemoćnoga...

siromašnoga” Ovi su često upotrijebljeni u Psaltiru za vjerne sljedbenike (usp. Ps 9:18; 34:6; 40:17; 70:5; 86:1; 109:22). To može biti podrijetlo Isusove slike u Evandjelju po Mateju 5:3-4.

140:13 “Tvome imenu” Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 5:11-12: “Ime” YHWH.

▣ “će obitavati u Tvojim prisutnosti” Ovo može upućivati na:

1. štovanje u Hramu
2. život nakon smrti s Bogom.

Samo okvir može reći; vidjeti Psalme 11:7; 16:11; 17:15; 23:6; 31:20.

PITANJA ZA RASPRAVU

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. Sad to ne morate prepustiti komentatoru.

Ova pitanja za raspravu predviđena su da vam pomognu promišljati kroz glavne teme ovoga odjeljka Knjige. Ona su napravljena da budu misaono-nametljiva, ne konačna.

1. Kako je ovaj Psalam moguće povezati s Psalmom 139?
2. Popišite načine na koje su opisani pokvareni.
3. Zašto su stihovi Psalma 140:6 i 7 glede psalmistova ispovijedanja vjere?
4. Na koju skupinu pojam “nemoćnoga” i “siromašnoga” upućuje?
5. Upućuje li Psalam 140:13b na hramsko štovanje ili vječnost s Bogom?

PSALAM 141

PODJELA NA ODLOMKE U SUVREMENIM PRIJEVODIMA

NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB
večernja molitva za posvećenje i zaštitu	molitve za sigurno čuvanje od pokvarenosti	molitva za oslobođenje od osobnih neprijatelja (Tužaljka)	večernja molitva	protiv privlačnosti zla
<u>MT uvod</u> Psalam Davidov.				
141:1-4	141:1-2 141:3-4	141:1-2 141:3-4	141:1-2 141:3-4	141:1-2 141:3-4b 141:4c-5
141:5-7	141:5a-e 141:5f-7	141:5-7	141:5-7	141:6-7
141:8-10	141:8-10	141:8-10	141:8-10	141:8-9 141:10

ČITANJE KRUG TRI (vidi str. xv.)

SLIJEĐENJE IZVORNE AUTOROVE NAKANE NA RAZINI ODLOMKA

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. To ne smijete prepustiti komentatoru.

Pročitajte odlomak odjednom. Odredite subjekte (čitajte kruga #3, str. xv., kao gore). Usporedite vašu podjelu subjekta s pet prijevoda navedenih gore. Podjela na odlomke nije nadahnuti, ali ona je ključ za slijeđenje izvorne autorove nakane, što je srce tumačenja. Svaki odlomak ima jedan i samo jedan subjekt.

1. Prvi odlomak
2. Drugi odlomak
3. Treći odlomak
4. I tako dalje.

OKVIRNI UVIDI

- A. Ovaj je Psalam pripremljen tijekom večernjega vremena šovanja u Hramu (Ps 141:2).
- B. Kao Psalmi 139 i 140, ovaj Psalam koristi zakonsku terminologiju:
1. neka psalmist ne govori (Ps 141:3)
 2. pokvareni su oboje (Ps 141:6):
 - a. suci
 - b. svjedoci.
- C. Slika lova ponovno je primijenjena na psalmistove progonitelje (usp. Ps 140:4-5):
1. zamka, Psalam 141:9a
 2. stupice, Psalam 141:9b
 3. mreže, Psalam 141:10a.
- D. Ovaj je Psalam prevladan molitvenim zahtjevima (IMPERATIVI /JUSIVI):
1. za psalmistu:
 - a. požuri se k meni, Psalam 141:1a – BDB 301, KB 300, *Qal* IMPERATIV
 - b. prigni uho, Psalam 141:1b – BDB 24, KB 27, *Hiphil* IMPERATIV
 - c. neka moja molitva bude uračunata, Psalam 141:2a – BDB 465, KB 464, *Niphal* IMPERFEKT upotrijebljen u ZAPOVJEDNOME smislu
 - d. postavi stražu na moja usta, Psalam 141:3a – BDB 1011, KB 1483, *Qal* IMPERATIV
 - e. stražari na vratima mojih usana, Psalam 141:3b – BDB 665, KB 718, *Qal* IMPERATIV; riječ “vratima” (BDB 194) pojavljuje se jedino ovdje u SZ-u
 - f. nemoj prikloniti moje srce k ikojoj zloj stvari, Psalam 141:4a – BDB 639, KB 692, *Hiphil* JUSIV
 - g. neka me pravednik porazi u ljubaznosti, Psalam 141:5a – BDB 240, KB 249, *Qal* IMPERFEKT upotrijebljen u ZAPOVJEDNOME smislu
 - h. neka me pravednik ukori, Psalam 141:5a – BDB 406, KB 410, *Hiphil* IMPERFEKT upotrijebljen u ZAPOVJEDNOME smislu
 - i. nemoj dozvoliti mojoj glavi odbaciti to, Psalam 141:5c – BDB 626, KB 677, *Hiphil* IMPERFEKT upotrijebljen u ZAPOVJEDNOME smislu
 - j. nemoj me ostaviti bespomoćnim, Psalam 141:8b – BDB 788, KB 881, *Piel* JUSIV
 - k. čuvaj me od ralja zamke, Psalam 141:9a – BDB 1036, KB 1581, *Qal* IMPERATIV
 - l. pusti me da prolazim mimo sigurno, Psalam 141:10b – BDB 716, KB 778, *Qal* IMPERFEKT upotrijebljen u ZAPOVJEDNOME smislu
 2. za pokvarene:
 - a. moja molitva je protiv njihovih pokvarenih djela:
 - (1) njihovi suci su zbačeni, Psalam 141:6a
 - (2) kosti su rasijane kod usta *Šeola*, Psalam 141:7b
 - b. neka pokvareni padnu u svoje vlastite mreže, Psalam 141:9b – BDB 656, KB 709, *Qal* IMPERFEKT upotrijebljen u ZAPOVJEDNOME smislu (tj. uloga obrata).

PROUČAVANJE RIJEČI I IZRIČAJA

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 141:1-4

¹O GOSPODINE, ja se pozivam na Tebe; požuri se k meni!

Prigni uho mome glasu kad Te pozivam!

²Neka moja molitva bude računata kao kâd pred Tobom;

Podizanje mojih ruku kao večernji prinos.

³Postavi stražu, o GOSPODINE, na moja usta;

Stražari na vratima mojih usana.

**⁴Nemoj prikloniti moje srce k ikojoj zloj stvari,
Da provodi djela bezbožnosti
S ljudima koji čine nepravdu;
I nemoj mi dozvoliti jesti od njihovih slasnosti.**

141:2a Stihovi kao ovaj u Psalmu dali su mogućnost judaizmu tvrditi da je njihovo štovanje (tj. bez Hrama, dakle, nisu moguće žrtve) prihvatljivo YHWH-i. Molitva i hvala sad su žrtve.

141:2b “Podizanje mojih ruku” Ovo je bio uobičajen položaj židovskih molitelja:

1. stajanje
2. glava prema gore (tj. gledanje na Boga)
3. podignuta ruka (tj. kao da se prima)
4. oči otvorene (tj. razgovor s Bogom).

▣ **“večernji prinos”** Dio žrtvenoga sustava bio je prinošenje janjeta u Hramu svakoga jutra u 9 sati (usp. Ps 5:3) i večeri u 15 sati [u suton] (usp. Izl 29:38-46; Br 28:1-8). Ovo je postalo posebnim vremenom za molitvu (tj. Djela 3:1; 10:30).

141:3 Netko se pita što je nakana ovoga stiha:

1. sudska pozornica
2. naklapanje
3. govorni napad na progonitelje.

Zabilježite dva usporedna *Qal* IMPERATIVA (“postavi stražu”, “stražari na”).

141:4a Ovaj stih je priznanje suverenosti Božje. Suvremenici moraju biti pozorni o trenutačnome viđenju ovoga u pojmovima raspre kalvinista i arminijanista (vidjeti Posebnu temu u Ps 119:36-39: Predestinacija [kalvinizam] nasuprot ljudske slobodne volje [arminijanizam]).

Ovo odražava hebrejski svjetonazor. Njihov Bog nadzire sve stvari (usp. Prop 7:14; Iz 45:7; Tuž 3:38; Am 3:6b). Izjave kao što je ova ne smiju biti uzete kao poništavanje slobodne volje ili potrebe za ljudskim djelovanjima nego o priznanju jednoga istinskoga Boga (tj. sva uzročnost pripisiva Bogu, ne sporednim uzrocima).

GLAGOL “prikloniti” (BDB 639, KB 692, *Hiphil* JUSIV) upotrijebljen je u zavjetnome smislu u 1. Knjizi o Kraljevima 8:58; Psalmu 119:36. Za dobru usporednicu ovome vidjeti Izreke 1:8-19. Žudnje srca otkrivaju istinsku osobu.

▣ Postoji istinsko zlo (BDB 948) i pobuna u svijetu. Vjerni sljedbenik bježi od toga i onih koji to primjenjuju.

▣ **“nemoj mi dozvoliti jesti od njihovih slasnosti”** Ovo je još jedan IMPERFEKT što je upotrijebljen u ZAPOVJEDNOME smislu. Neizvjesno je upućuje li to na:

1. društveni događaj
2. grješni način života
3. okolnost idolatrijskoga štovanja; moguće se i Psalm 139 i 140 odnose na rasprave o idolatriji.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 141:5-7

**⁵Neka me pravednik porazi u ljubaznosti i ukori me;
To je ulje na mojoj glavi;
Nemoj dozvoliti mojoj glavi odbaciti to,
Jer još uvijek moja molitva je protiv njihovih pokvarenih djela.
⁶Njihovi suci su zbačeni kod stijene,
I oni čuju moje riječi, jer one su ljupke.
⁷Kao kad netko ore i mrvu zemlju,
Naše kosti su rasijane kod usta Šeola.**

141:5 Ovaj stih odražava ponavljanu temu u Izrekama (usp. Izr 9:8; 19:25; 25:12; također zabilježite Prop 7:5). Uputa i ispravak od pravedne osobe bogati su darovi onima koji imaju Božju mudrost.

Psalam 141:5 ima tri IMPERFEKTA upotrijebljena u ZAPOVJEDNOME smislu:

1. porazi – BDB 240, 249, *Qal* IMPERFEKT
2. ukori – BDB 406, KB 410, *Hiphil* IMPERFEKT
3. odbaciti – BDB 626, KB 677, *Hiphil* IMPERATIV.

Ovo su molitveni zahtjevi!

▣ **“To je ulje na mojoj glavi”** NRSV, TEV, NJB, i REB slijede LXX-u, “ali nemoj dozvoliti da grješnikovo ulje pomaže moju glavu”. Psalam 141:5-7 vrlo je težak u hebrejskome. Postoji mnogo različitih prijevoda. Najbolje je dobiti opći smisao i krenuti na narednu kiticu!

▣ **“u ljubaznosti”** Ovo je važan zavjetni pojam *hesed*. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 5:7: Ljubaznost /bлагost /dobrota (*hesed*).

▣ Zadnji redak poezije izgleda kao da nije povezan s prva četiri retka. NKJV započinje narednu kiticu (Ps 141:5f-7) s njim. NRSV, TEV, i JPSOA imaju fusnotu što kaže da su stihovi Psalma 141:5.6.7 neizvjesni.

141:6 “stijene” Ovo može biti:

1. upućivanje na njihove smrti (usp. 2. Ljet 25:12)
2. naslov za YHWH-u (tj. “Stijena”, usp. Pnz 32:18; Ps 18:2.31.46; 19:14; 28:1; 31:3; 42:9; 71:3; vidjeti NAB i NJB prijevode).

141:7 “usta Šeola” SZ-no zadržavajuće mjesto umrlih bilo je personificirano kao životinja koja proždire (vidjeti Posebnu temu u Ps 1:6: Gdje su mrtvi? [*Šeol /Hades, Gehena, Tartarus*]).

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 141:8-10

⁸Jer moje oči su prema Tebi, o BOŽE, Gospodine;
U Tebi ja nalazim utočište; nemoj me ostaviti bespomoćnim.
⁹Čuvaj me od ralja zamke što su oni postavili za mene,
I od stupica onih koji čine nepravdu.
¹⁰Neka pokvareni padnu u svoje vlastite mreže,
Dok ja prolazim mimo sigurno.

141:8a Ovo je psalmistova potvrda vjere u zavjetnoga Boga Izraela. Za “YHWH” i “Adon” vidjeti Posebnu temu u Psalmu 1:1: Imena za Božanstvo.

141:8b “utočište” Ovo je uobičajen GLAGOL (BDB 340, KB 337, *Qal* PERFEKT) u Psaltiru. Vidjeti bilješke u Psalmu 2:12 *online* (www.freebiblecommentary.org).

▣ Drugi GLAGOL (BDB 788, KB 881, *Piel* JUSIV) u osnovi znači “biti gol” ili “biti nag” (tj. izložen). BDB i KB tvrde da ovdje, i jedino ovdje, to znači “izliven” (što ima žrtveni suzvuk, vidjeti oblik *Hiphil* u Iz 53:12).

▣ **“me”** Ovo je hebrejski *nefeš* (BDB 659), što obilježava čitavu osobu. Vidjeti bilješku u Knjizi Postanka 35:18 *online*.

141:9-10 Ovo je slika iz izraelskih tehnika lova, vidjeti bilješke u Psalmu 140:4-5:

1. zamka (BDB 809)
2. stupice (BDB 430)
3. mreže (BDB 485, nađeno jedino ovdje ali druga riječ za “mrežu” [BDB 440] nađena je u Ps 140:5).

141:10 “Neka pokvareni padnu u svoje vlastite mreže” Ljudi žanju ono što su posijali! Ovo je biblijsko načelo izjavljeno vrlo često (usp. Job 34:11; Ps 28:4; 62:12; Izr 24:12; Prop 12:14; Jer 17:10; 32:29; Mt 16:27; 25:31-46; Rim 2:6; 14:12; 1. Kor 3:8; 2. Kor 5:10; Gal 6:7; 2. Tim 4:14; 1. Pt 1:17; Otk 2:23; 20:12; 22:12).

▣ **“Dok ja prolazim mimo sigurno”** Ovaj stih izražava očekivani ishod “dva puta” (usp. Pnz 30:15.19; Ps 1).

PITANJA ZA RASPRAVU

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. Sad to ne morate prepustiti komentatoru.

Ova pitanja za raspravu predviđena su da vam pomognu promišljati kroz glavne teme ovoga odjeljka Knjige. Ona su napravljena da budu misaono-nametljiva, ne konačna.

1. Zašto je Psalam 141:2 toliko važan judaizmu?
2. Podupire li Psalam 141:3 i 4 predestinaciju?
3. Na što Psalam 141:4d upućuje?
4. Je li Psalam 141:5-7 sav o pokvarenima?
5. Što znači “stijena” u Psalmu 141:6a?
6. Odredite “dva puta”. Kako se Psalam 141:10 odnosi na ovu SZ-nu teološku pretpostavku?

PSALAM 142

PODJELA NA ODLOMKE U SUVREMENIM PRIJEVODIMA

NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB
molba za pomoć u nevolji	molba za izbavljenje od progonitelja	molitva za oslobođenje od osobnih neprijatelja (Tužaljka)	molitva za pomoć	molitva u progonstvu
<u>MT</u> uvod Maskil Davidov, kad je bio u pećini. Molitva.				
142:1-4	142:1-2 142:3-4	142:1-3b 142:3c-4	142:1-4	142:1-3b 142:3c-4
142:5-7	142:5-7	142:5-6b 142:6c-7	142:5-7	142:5-6b 142:6c-7

ČITANJE KRUG TRI (vidi str. xv.)

SLIJEĐENJE IZVORNE AUTOROVE NAKANE NA RAZINI ODLOMKA

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. To ne smijete prepustiti komentatoru.

Pročitajte odlomak odjednom. Odredite subjekte (čitanje kruga #3, str. xv., kao gore). Usporedite vašu podjelu subjekta s pet prijevoda navedenih gore. Podjela na odlomke nije nadahnuta, ali ona je ključ za slijeđenje izvorne autorove nakane, što je srce tumačenja. Svaki odlomak ima jedan i samo jedan subjekt.

1. Prvi odlomak
2. Drugi odlomak
3. Treći odlomak
4. I tako dalje.

PROUČAVANJE RIJEČI I IZRIČAJA

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 142:1-4

- ¹Ja vapih glasno sa svojim glasom GOSPODINU;
Ja činim poniznu molbu s mojim glasom GOSPODINU.
- ²Ja izlih svoju pritužbu pred Njim;
Obznanih svoju nevolju pred Njim.
- ³Kad moj duh bijaše prevladan unutar mene,
Ti spozna moju stazu.

Na putu gdje ja hodah
 Oni su skrili zamku za mene.
⁴Pogledaj na desno i vidi;
 Jer ne postoji nitko tko me motri;
 Ne postoji izlaz za mene;
 Nitko ne brine za moju dušu.

142:1-2 Ovaj Psalam započinje s četiri IMPERFEKTA što označavaju neprekidnu molitvu:

1. ja vapih glasno – BDB 277, KB 277, *Qal* IMPERFEKT
2. ja činim poniznu molbu – BDB 335, KB 334, *Hithpael* IMPERFEKT
3. ja izlih svoju pritužbu – BDB 1049, KB 1629, *Qal* IMPERFEKT, usp. 1. Knjiga o Samuelu 1:15; Psalam 62:8; Tužaljke 2:19
4. ja obznanih svoju nevolju – BDB 616, KB 665, *Hiphil* IMPERFEKT.

142:3 “moj duh” Ovo je hebrejski pojam *ruah* (BDB 924), što označava “vjetar”, “dah”, ili “duh”. Upotrijebljen je o Bogom-danoj životnoj snazi u ljudstvu. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 51:10: Duh u Bibliji.

Psalmist je zbunjen napadima svojih optužitelja (tj. onih koji skrivaju zamku za njega, Ps 142:3d, usp. Ps 140:4-5; 141:9-10; oni su nazvani i “progonitelji” u Ps 142:6c).

Psalmist tvrdi da ga YHWH poznaje (tj. njegovu stazu, gdje on hoda, Ps 142:3b.c i Ps 139) ali to ne osjeća na taj način (tj. Ps 142:4).

NASB, NKJV	“prevladan”
NRSV, NJB, REB	“klonuo”
LXX	“nedostaje mi”
JPSOA	“propada unutar mene”

Ova *Hithpael* INFINITIVNA GRAĐA (BDB 742 III) u osnovi znači “biti nemoćan” ili “klonuti”:

1. nemoćan – *Hiphil*, Knjiga Postanka 30:42
2. klonuti – *Qal*, Psalm 61:3; Knjiga proroka Izaije 57:16
3. klonuti – *Hithpael*, Psalm 77:4; 107:5; 143:4; Tužaljke 2:12; Knjiga proroka Jone 2:7.

To je idiom o obeshrabrenju i beznadu.

☐ Redci b i c izražavaju istinu kako Bog dobro poznaje živote Svojih vjernih sljedbenika. Zašto dolaze poteškoće, bolesti, odbacivanje, i napadi tajnovito je (tj. Job), ali Biblija uči da je YHWH za nas, s nama, i nikad nas neće ostaviti. Mi se možemo suočiti s okolnostima s vjerom u Njega!

142:4 Psalmist je iznenađen što mu nitko ne dolazi pomoći (usp. Ps 142:4), čak niti YHWH. Zabilježite IMPERATIVE:

1. pogledaj – BDB 613, KB 661, *Hiphil* IMPERATIV
2. vidi – BDB 906, KB 1157, *Qal* IMPERATIV.

Redak d tako je tužan! On se osjećao posve samim, posve samim! Osjećao je kako je njegovo stanje beznadno (tj. Job)!

LXX, očito slijedeći razumijevanje DSS, pretvara IMPERATIVE u jednostavne izjave: “gledam ... vidim”, upućujući ne na YHWH-u, nego na psalmistu. Ovo je slijeđeno od aramejskih Targuma i Vulgate. Ja mislim da IMPERATIVI bolje odgovaraju okviru (tj. psalmist naslovljava Boga, Ps 142:1-3).

☐ “Nitko ne brine za moju dušu” PARTICIP (BDB 205, KB 233, *Qal* PARTICIP) doslovno je “traži” i izričaj bi mogao biti preveden: “nitko ne traži moj život”, ali ovo je lako krivo razumljivo u engleskome. Dakle NASB je uhvatila značenje dobro.

☐ “dušu” Ovo je hebrejski pojam *nefeš*; vidjeti bilješku u Knjizi Postanka 35:18.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 142:5-7

⁵Ja zavapih Tebi, o GOSPODINE;

I rekoh: “Ti si moje utočište,
Moj dio u zemlji živih.

⁶Obazri se na moj vapaj,
Jer ja sam doveden vrlo nisko.

⁷Izvedi moju dušu iz tamnice,
Tako da mogu davati zahvale Tvome imenu;
Pravednici će me okruživati,
Jer Ti ćeš postupati darežljivo sa mnom.”

142:5 Ovo je psalmistova potvrda vjere:

1. Ti si moje utočište
2. Ti si moj dio u zemlji živih (tj. zabilježite, ne u životu nakon smrti, usp. Job 28:13; Ps 27:13; 52:5; 116:9; Iz 38:11; Jer 11:19).

▣ **“utočište”** Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 71:1: Utočište (SZ).

▣ **“moj dio”** Vidjeti bilješku u Psalmu 16:5 *online*.

142:6-7 Postoje nizovi molitvenih zahtjeva (*Hiphil* IMPERATIVI):

1. obazri se – BDB 904, KB 1151, *Hiphil* IMPERATIV
2. oslobodi me – BDB 664, KB 717, *Hiphil* IMPERATIV
3. izvedi – BDB 422, KB 425, *Hiphil* IMPERATIV.

142:7 “iz tamnice” Ovo mora biti:

1. metaforički za njegovu zbunjenost i nisko stanje (usp. Ps 142:3-4.6-7)
2. upućivanje na nekoga tko je silom bio odveden u izgnanstvo
3. idiom za *Šeol*.

Pojam “tamnice” (BDB 689) može značiti:

1. “bravar” ili “kovač” – 2. Knjiga o Kraljevima 24:14; Knjiga proroka Jeremije 24:1; 29:2
2. tamnica (samo tri puta u SZ-u):
 - a. doslovno o eshatološkoj podzemnoj tamnici (usp. 1. Henok 10:4.12)
 - b. slikovito – Knjiga proroka Izaije 42:7.

▣ **“Tako da mogu davati zahvale Tvome imenu”** Ovo bi mogao biti zahtjev za posjetu u Hram u Jeruzalemu. To je pojačano narednim retkom: “Pravednici će me okruživati” (tj. u skupnome štovanju).

PITANJA ZA RASPRAVU

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. Sad to ne morate prepustiti komentatoru.

Ova pitanja za raspravu predviđena su da vam pomognu promišljati kroz glavne teme ovoga odjeljka Knjige. Ona su napravljena da budu misaono-nametljiva, ne konačna.

1. Psalmist potvrđuje YHWH-inu spoznaju njega (usp. Ps 142:3b.c), ali propitkuje svoje okolnosti! Zvuči poznato? Otklanja li spoznaja o Božjoj prisutnosti i skrbi poteškoće, bolest, i zle ljude iz naših života?
2. Je li Psalam 142:4 o bivanju ostavljenim od prijatelja i obitelji ili od Boga?
3. Na što "tamnica" Psalma 142:7 upućuje?
4. Upućuje li Psalam 142:7 na hramsko štovanje?

PSALAM 143

PODJELA NA ODLOMKE U SUVREMENIM PRIJEVODIMA

NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB
molitva za oslobođenje i vodstvo	usrdan poziv za vodstvo i oslobođenje	molitva za oslobođenje od osobnih neprijatelja (Tužaljka)	molitva za pomoć	ponizna usrdna molba
<u>MT uvod</u> Psalam Davidov.				
143:1-4	143:1-2 143:3-4	143:1-2 143:3-4	143:1-2 143:3-4	143:1-2 143:3-4
143:5-6	143:5-6	143:5-6	143:5-6	143:5-6
143:7-9	143:7-8 143:9-10	143:7-8 143:9-10	143:7-8 143:9-10	143:7 143:8 143:9-10
143:10-12	143:11-12	143:11-12	143:11-12	143:11-12

ČITANJE KRUG TRI (vidi str. xv.)

SLIJEĐENJE IZVORNE AUTOROVE NAKANE NA RAZINI ODLOMKA

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. To ne smijete prepustiti komentatoru.

Pročitajte odlomak odjednom. Odredite subjekte (čitanje kruga #3, str. xv., kao gore). Usporedite vašu podjelu subjekta s pet prijevoda navedenih gore. Podjela na odlomke nije nadahnuta, ali ona je ključ za slijeđenje izvorne autorove nakane, što je srce tumačenja. Svaki odlomak ima jedan i samo jedan subjekt.

1. Prvi odlomak
2. Drugi odlomak
3. Treći odlomak
4. I tako dalje.

OKVIRNI UVIDI

- A. Postoji nekoliko IMPERATIVA i JUSIVNIH ZAHTEVA:
 1. počuj, Psalam 143:1a
 2. prigni uho, Psalam 143:1b
 3. nemoj me prognati u osudu, Psalam 143:2a

4. odgovori mi brzo, Psalam 143:7a
5. nemoj skrivati Svoje lice, Psalam 143:7b
6. pusti me čuti, Psalam 143:8a
7. uči me, Psalam 143:8c
8. oslobodi me, Psalam 143:9a
9. uči me, Psalam 143:10a
10. neka me Tvoj dobar Duh vodi, Psalam 143:10c.

B. Postoje tri osobe okarakterizirane u ovome Psalmu:

1. YHWH:
 - a. vjeran, Psalam 143:1c
 - b. pravedan, Psalam 143:1c.11b
 - c. dobrostiv, Psalam 143:8a.12a
 - d. u Psalmu 143:10c i 11a usporeni izričaji (tj. “Tvoj dobar Duh” i “Tvoga imena”) također obilježavaju YHWH-u
2. psalmist:
 - a. njegov duh je svladan, Psalam 143:4a
 - b. njegov duh je prestrašen, Psalam 143:4b
 - c. on se spominje Božjih prošlih djelovanja, Psalam 143:5
 - d. on žudi za Bogom, Psalam 143:6
 - e. njegov duh malakše, Psalam 143:7a
 - f. on se pouzdaje u Boga, Psalam 143:8b
 - g. on diže svoju dušu k Bogu, Psalam 143:8d
 - h. on nalazi utočište u Bogu, Psalam 143:9b
 - i. YHWH je njegov Bog, Psalam 143:10b
3. neprijatelj:
 - a. proganja psalmistu, Psalam 143:3a
 - b. smlavio je njegov život, Psalam 143:3b
 - c. učinio mu je da obitava u mračnim mjestima, Psalam 143:3c
 - d. mučio je psalmistu, Psalam 143:12b.

PROUČAVANJE RIJEČI I IZRIČAJA

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 143:1-4

¹Počuj moju molitvu, o GOSPODINE,
 Prigni uho k mojim usrdnim molbama!
 Odgovori mi u Svojoj vjernosti, u Svojoj pravednosti!
²I nemoj ući u parnicu sa Svojim slugom,
 Jer u Tvome pogledu niti jedan čovjek živući nije pravedan.
³Jer neprijatelj je progonio moju dušu;
 On je smlavio moj život do zemlje;
 On je učinio da obitavam u mračnim mjestima, kao oni koji su odavno umrli.
⁴Stoga moj duh je svladan unutar mene;
 Moje srce prestrašeno je u meni.

143:1 “vjernosti” Ova IMENICA (BDB 53) dolazi od GLAGOLA (BDB 52) što označava “povjerenje”, “vjera”, “pouzdanje”, i “vjernost”. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 86:5: Vjera, povjerenje, ili pouzdanje (*pistis* [imenica], *pisteuō*, [glagol], *pistos* [pridjev]).

Drukčija riječ (BDB 105, KB 120) u Psalmu 143:8b također znači “pouzdanje”.

▣ **“pravednosti”** Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 1:5: Pravednost.

Zabilježite kako je YHWH okarakteriziran, vidjeti Okvirne uvide, B. 1.

143:2 Ako YHWH broji grijehe, tko može opstati? Svi su ljudi zaraženi Padom iz Knjige Postanka 3 (vidjeti Posebnu temu dolje: Pad [iz Knjige Postanka 3; vidjeti egzegetske bilješke *online* u komentarima Knjige Postanka] u NZ-u, i bilješke u Ps 130:3-4).

Neki rabini tvrde da grijeh započinje u Knjizi Postanka 3 ali većina tvrdi kako počinje u Postanku 6. Rabini tvrde kako su odabiri ljudi izvor zla (tj. dva *yetzera*). Pavao potvrđuje Postanak 3 kao izvor (usp. Rim 1:18 - 3:20; 3:23; 11:32; Gal 3:22). Ishod je isti, budući da su ljudi u pobuni i trebaju oprost (usp. 1. Kr 8:46; Job 4:17; 9:2; 25:4; Ps 130:3-4; Izr 20:9; Prop 7:20; Iz 53:6; Rim 5:12-21)!

POSEBNA TEMA: PAD (iz Knjige Postanka 3; vidjeti egzegetske bilješke *online* u komentarima Knjige Postanka) u NZ-u

Pad je pogodio čitavo čovječanstvo kao što je jasno izraženo od Pavla u Poslanici Rimljanima 5:12-21. On razvija svoju teologiju o grješnosti svega ljudstva u Knjizi Rimljanima. Prva točka “dobrih vijesti” Evanđelja jesu loše vijesti o ljudskoj potrebi! Pavao razvija ovo iz Poslanice Rimljanima 1:18 - 3:18 (sažetak zaključka je Rim 3:19-31). Poslanica Rimljanima opisuje izgubljenost, grješnost, i potrebu svih ljudskih bića:

1. nemoralnih pogana
2. moralnih pogana
3. Židova.

Svatko je odgovoran Bogu zbog:

1. prirodne objave, Poslanica Rimljanima 1:18-23
2. unutarnjega moralnog svjedoka, Poslanica Rimljanima 2:14-16.

Jedan od najstrašnijih ponavljanih izričaja u Poslanici Rimljanima 1 – 3 je: “Bog ih preda” (usp. Rim 1:24.26.28; Ef 4:17-19). Potresna litanija SZ-nih tekstova navedena je u Rimljanima 3:9-18! Ljudi su u dubokoj nevolji, potrebi, i pobuni! Netko ne treba “Spasitelja” sve dok on /ona ne shvati svoju potrebu!

Poslanica Rimljanima 5:12-21 je raspra o Isusu kao drugomu Adamu (usp. 1. Kor 15:21-22.45-49; Fil 2:6-8). Ona daje naglasak na teološku zamisao obojega i pojedinačnoga grijeha i skupne krivnje. Pavlov razvitak pada čovječanstva (i Stvorenja, usp. Rim 8:18-23) u Adamu bio je jedinstven i različit od rabinskoga, dok je njegovo stajalište o skupnosti bilo vrlo slično rabinskome učenju. To je pokazalo Pavlovu sposobnost da pod nadahnućem koristi, ili dopuni, istine što je učio tijekom svoje obuke u Jeruzalemu pod Gamalielom (usp. Djela 22:3).

Doktrina o izvornome grijehu iz Knjige Postanka 3, i od Pavla, bila je razvijena od Augustina i Kalvina. Ona tvrdi da su ljudi rođeni grješni. Često su Psalmi 51:5; 58:3; i Knjiga o Jobu 15:14; 25:4 korišteni kao SZ-ni dokazni tekstovi. Zamjenski teološki položaj da su ljudi moralno i duhovno odgovorni za svoje vlastite odabire i sudbinu bio je razvijen prvo od rabina a potom u crkvi od Pelagija i Arminija. Postoji neki dokaz za njihovo gledište u Ponovljenome zakonu 1:39; Knjizi proroka Izaije 7:15; i Jone 4:11; Evanđelju po Ivanu 9:41; 15:22.24; Djelima apostolskim 17:30; Poslanici Rimljanima 4:15. Postisak ovoga teološkoga položaja bio bi taj da su djeca nedužna sve do doba moralne odgovornosti (za rabine to je bilo 13 godina starosti za dječake i 12 godina starosti za djevojčice).

Postoji posredujući položaj u kojem su i prirođena sklonost k zlu i doba moralne odgovornosti oboje istiniti! Zlo nije samo skupno, nego razvijajuće zlo sebičnosti i grijeha (život odvojen od Boga). Pokvarenost ljudstva nije pitanje (usp. Post 6:5.11-12.13; Rim 3:9-18.23), nego kada, kod rođenja ili kasnije u životu?

143:2b UBS *Handbook* (str. 1151) spominje kako ovaj redak, kao što je preveden od LXX-e, može smjerati na onaj od Pavla u Poslanici Rimljanima 3:20 i Galaćanima 2:16.

143:3-4 Ovi stihovi opisuju u poetskome jeziku osjećaje progonjenoga psalmiste. Zamisao je povezana s hebrejskom zamisli o *Šeolu* (usp. Job 10:21; Ps 88:5-6; Tuž 3:6).

Ali zabilježite drastičnu promjenu što dolazi u Psalmu 143:5, kad psalmist govori o YHWH-inim predivnim, milosrdnim djelima u prošlosti (tj. stvaranje, poziv patrijarha, Izraelovu postajanje narodom i zauzimanje zemlje obećanja, itd.).

143:3 “neprijatelj” Zabilježite ovo (*Qal PARTICIP*) je povezano s JEDNINSKIM GLAGOLIMA. Postoje dvije dobre mogućnosti:

1. skupni pojam (MNOŽINA u Ps 143:9.12)
2. jedan glavni neprijatelj
3. upućivanje na “smrt”, “jamu”, “*šeoł*”.

143:4 “duh...”

Srce Oba od ovih upućuju na osobu. Prvi izričaj ponavljanje je Psalma 142:39, vidjeti bilješku tamo.

Ista misao ponovljena je u Psalmu 143:7a.

Za “duh” vidjeti Posebnu temu u Psalmu 51:10: Duh u Bibliji.

Za “srce” vidjeti Posebnu temu u Psalmu 4:7: Srce.

▣ **“svladan”** Ovo je doslovice “malaksao” (BDB 742, KB 814, *Hithpael* IMPERFEKT s *waw*, usp. Ps 142:3a). Ovaj je GLAGOL upotrijebljen s(a):

1. duhom (*ruah*) – Psalam 77:3; 142:3; 143:4
2. srcem (*leb*) – Psalam 61:2; 143:4
3. dušom (*nefeš*) – Psalam 107:5.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 143:5-6

⁵Sjećam se dana iz davnine;

Promišljam o svima Tvojim činidbama;

Razmišljam o djelu Tvojih ruku.

⁶Ja pružam svoje ruke k Tebi;

Moj duša žudi za Tobom, kao osušena zemlja.

Selah.

143:5-6 Ovo opisuje djelovanja psalmiste:

1. on se sjeća Božjih milosrdnih djela oslobođenja u prošlosti, Psalam 143:5a
2. on nastavlja promišljati o Božjim djelovanjima, Psalam 143:5b, usp. Psalam 105:2
3. on razmišlja /promišlja (usp. Ps 77:12; 145:5) o Božjem stvaranju, Psalam 143:5c, usp. Psalam 8:6; 102:25
4. on se moli Bogu, Psalam 143:6a
5. njegova duša čezne za Bogom, Psalam 143:6b, usp. Psalam 42:2; 63:1.

Ovo su žarišta misli vjernih sljedbenika. Mi smo ono o čemu razmišljamo. Naše molitve i naša djela otkrivaju istinsku narav svake osobe.

143:5 “dana iz davnine” Ova IMENICA (BDB 869) može značiti “drevno” ili “prije vremena” (usp. Pnz 33:27; Izr 8:22-23; Mih 5:2). Obično korijen označava “istok” ili “pred /prije” (NIDOTTE, tom 3, str. 869-871).

143:6 “Ja pružam svoje ruke k Tebi” Vidjeti bilješku u Psalmu 141:2b.

▣ **“duša”** Ovo je hebrejski pojam *nefeš*. Vidjeti bilješku u Knjizi Postanka 35:18 *online*.

▣ **“Moj duša žudi za Tobom, kao osušena zemlja”** Psalmist žudi /žeda za osobnim zajedništvom s YHWH-om (tj. Ps 143:7b; 42:2; 63:1; 84:2). Ovo je cilj Knjige Postanka 1:26-27. To je bila “ta” svrha stvaranja!

Zabilježite kako pamćenje YHWH-inih djelovanja i štovanje daje nadu u trenutačnim okolnostima!

▣ **“Selah”** Vidjeti bilješku u Psalmu 3:2 *online*.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 143:7-9

⁷Odgovori mi brzo, o GOSPODINE, moj duh posustaje;

Nemoj skrivati Svoje lice od mene,

Ili ću ja postati kao oni koji silaze u jamu.

⁸Pusti mi čuti Tvoju dobrotu jutrom;

Jer ja se pouzdajem u Tebe;

Uči me putu po kojem ja moram ići;

Jer k Tebi ja dižem svoju dušu.

⁹Oslobodi me, o GOSPODINE, od mojih neprijatelja;

Ja nalazim utočište u Tebi.

143:7 “moj duh posustaje” GLAGOL (BDB 477, KB 476, *Qal* PERFECT) znači “biti potpun” ili “biti dovršen”. Upotrijebljen je o osobi u:

1. Knjizi o Jobu 33:21, tijelo posustaje
2. Psalmu 71:9, snaga malakše /posustaje
3. Psalmu 73:26, tijelo i srce posustaju /malakšu
4. Izrekama 5:11, meso i tijelo posustaju.

Psalmist osjeća da mora umrijeti i ići u *Šeol* (tj. jamu, Ps 143:7c).

▣ **“skrivati Svoje lice od mene”** Ovo je idiomski, antropomorfistički jezik o: (1) Bogu koji je tiho i ne odaziva se na psalmistove molitve ili (2) Božjem odbacivanju psalmiste; samo okvir ili paralelizam mogu odrediti (usp. Ps 10:11; 13:1; 27:9; 30:7; 51:9; 69:17; 88:14; 102:2). To izražava osjećaj beznadne bespomoćnosti (usp. Ps 142:4).

143:8c “Uči me putu po kojem ja moram ići” Ovaj GLAGOL (BDB 393, KB 390, *Hiphil* IMPERATIV) u osnovi znači “znati”. NASB ga prevodi kao:

1. učinjeno znanim – 1. Knjiga Ljetopisa 17:19; Job 26:3; Psalm 89:1; 98:2; 106:8; 145:12; Knjiga proroka Izaije 64:1; Habakuk 3:2
2. učiti – Knjiga Izlaska 18:20; Knjiga proroka Jeremije 31:19; i ovdje.

“Ići” je često upotrijebljeno kao metafora za dnevno življenje (tj. Ps 1:1; Izr 1:15; 4:14; Iz 48:17; Jer 42:3; u NZ-u također, tj. Rim 14:15; Ef 4:1.17; 5:2.15).

143:8d “k Tebi ja dižem svoju dušu” Ovo može biti slika, upotrijebljena samo tri puta s YHWH-om kao objektom (usp. Ps 25:1; 86:4) povezanim s(a):

1. moljenjem (tj. podižem svoje ruke /dlanove)
2. žrtvom (tj. ljuljanje prinosa ili slika rogova na žrtvenom oltaru).

143:9

NASB

“Ja nalazim utočište u Tebi”

NKJV

“U Tebi nalazim štit”

NJB

“budući u tebi nalazim zaštitu”

JPSOA

“k tebi gledam za zaklon”

REB

“s tobom ja tražim utočište”

LXX, Vulgata

“k tebi bježim”

PARTICIP (BDB 491, KB 487, *Piel* PARTICIP) u osnovi znači “pokriti” ili “skriti”. O je vrlo uobičajen korijen u SZ-u.

AB (str. 325) prevodi ovaj redak poezije kao “moj Bože (*El*), stvarno ja bivam potopljen”. Dahood povezuje to na upućivanje na *Šeol* uporabom Knjige o Jobu 22:11.

UBS *Handbook* (str. 1153) spominje dva hebrejska MSS što prevode MT različito:

1. “ja tražim utočište u Tebi”
2. “k Tebi bježim”.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 143:10-12

¹⁰ Uči me činiti Tvoju volju,

Jer Ti si moj Bog;

Neka me Tvoj dobar Duh vodi nad razinom zemlje.

¹¹ Zbog Tvoga imena, o GOSPODINE, ponovno me oživi.

U Svojoj pravednosti izvedi moju dušu iz nevolje.

**¹²I u Svojoj dobroti, pokosi moje neprijatelje
I uništi sve one koji muče moju dušu,
Jer ja sam Tvoj sluga.**

143:10 “Uči me činiti Tvoju volju” Ovo je drukčija riječ (BDB 540, KB 531, usp. Pnz 4:1; 6:1; 20:18; Jer 12:16) od “uči” u Psalmu 143:8c. YHWH nas želi učiti Svojoj volji kako bi je vjerni sljedbenici mogli uobličiti za pali svijet!

Također zabilježite da suverenost Boga mora otkriti Njegovu volju ali ljudi moraju odabrati djelovati (i nastavljati djelovati) prema tome otkrivenju. Savez uključuje Boga i ljude!

NASB	“Tvoj dobar Duh”
NKJV	“Tvoj Duh je dobar”
NRSV, LXX	“Tvoj dobar duh”
NJB	“tvoj velikodušan duh”
JPSOA, REB	“Tvoj milosrdan duh”
Pešita	“Tvoj nježan duh”

Kao što je očito iz engleskih prijevoda postoje dva teološka pitanja:

1. kako shvatiti “duh”:
 - a. slika Božjega posrednika (tj. Post 1:2; Br 11:17.25.29; Ps 139:7; Hag 2:5)
 - b. kao osobitost Boga Sâmoga (usp. Ps 51:11; Iz 63:10-11)
2. odredba “dobar” (BDB 373 III), što je uobičajen GLAGOL sa širokim semantičkim poljem; opći smisao je:
 - a. “ugoditi”, “dobar” (GLAGOL)
 - b. “ugodan”, “prijatan”, “dobar” (PRIDJEV)
 - c. “dobra stvar”, “dobrota” (IMENICA MUŠKOGA RODA)
 - d. “blagostanje”, “dobit /korist”, “dobra stvar” (IMENICA ŽENSKOGA RODA).

Za #1 molim pogledati Posebnu temu u Psalmu 51:11b: Osobnost Duha, i Posebnu temu u Psalmu 51:11b: Trojstvo.

▣ **“razinom zemlje”** SZ koristi sliku staze /ceste /puta za opis nečijega života (usp. Ps 5:8; 26:12; 27:11):

1. dobar /pobožan život je:
 - a. gladak
 - b. ravan
 - c. nezapriječen
 - d. čestit
2. pokvaren život je:
 - a. nepošten
 - b. neravan
 - c. zapriječen
 - d. klizav.

143:11-12 Psalmist temelji svoj zahtjev, ne na svojoj vlastitoj zasluži (usp. Ps 143:2), nego na:

1. Božjemu dobrome Imenu, Psalam 143:11a
2. Božjoj pravednosti, Psalam 143:11b
3. Božjoj dobroti, Psalam 143:12a.

143:11 “Zbog Tvoga imena” Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 5:11-12: “Ime” YHWH.

NASB, NKJV, TEV, REB	“ponovno me oživi”
NRSV, JPSOA	“očuvaj moj život”
NJB	“daj mi život”
LXX	“oživi me”

GLAGOL (BDB 310, KB 309, *Piel* IMPERFEKT) je uobičajen pojam “život” (IMENICA), “živjeti” (GLAGOL), “živ”, ili “živući” (PRIDJEV). Ova *Piel* osnova korištena je često u psaltiru (usp. Ps 80:18; 85:6; 119:25.37.40.50.88.93.107.149.154.156.159). Često je usporedna s BDB 996, KB 1427, usp. Psalam 80:3.17.19. Može upućivati na:

1. fizički život
2. duhovni život.

143:12 “Tvoj sluga” Ovo može značiti:

1. vjerni sljedbenik
2. častan naslov za vođe:
 - a. Mojsija
 - b. Jošuu
 - c. Davida (tj. kraljevi Jude)
 - d. Mesiju /Izraela (tj. Pjesme Sluge iz Iz 41 - 53).

PITANJA ZA RASPRAVU

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. Sad to ne morate prepustiti komentatoru.

Ova pitanja za raspravu predviđena su da vam pomognu promišljati kroz glavne teme ovoga odjeljka Knjige. Ona su napravljena da budu misaono-nametljiva, ne konačna.

1. Budući su svi ljudi grješni, na čemu psalmist temelji molbu Bogu neka čuje i pomogne mu?
2. Tko je “neprijatelj”?
3. Odredite “mračna mjesta” u Psalmu 143:3.
4. Što je suzvuk YHWH-ina “skrivati Svoje lice”?
5. Upućuje li Psalam 143:10 na Svetoga Duha?
6. Odredite pojam “sluga”.

PSALAM 144

PODJELA NA ODLOMKE U SUVREMENIM PRIJEVODIMA

NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB
molitva za izbavljenje i napredak	Pjesma GOSPODINU koji čuva i čini da Njegov narod napreduje	kraljeva molitva za oslobođenje	kraljeve zahvale Bogu za pobjedu	Himna za rat i pobjedu
<u>MT uvod</u> Psalam Davidov.				
144:1-4	144:1-2 144:3-4	144:1-2 144:3-4	144:1-2 144:3-4	144:1-2 144:3-4
144:5-8	144:5-8	144:5-8	144:5-8	144:5-6 144:7-8
144:9-11	144:9-10 144:11-15	144:9-11	144:9-11	144:9-10b 144:10c-11
144:12-15		144:12-14 144:15	144:12-14 144:15	144:12 144:13 144:14 144:15

ČITANJE KRUG TRI (vidi str. xv.)

SLIJEĐENJE IZVORNE AUTOROVE NAKANE NA RAZINI ODLOMKA

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. To ne smijete prepustiti komentatoru.

Pročitajte odlomak odjednom. Odredite subjekte (čitanje kruga #3, str. xv., kao gore). Usporedite vašu podjelu subjekta s pet prijevoda navedenih gore. Podjela na odlomke nije nadahnuta, ali ona je ključ za slijeđenje izvorne autorove nakane, što je srce tumačenja. Svaki odlomak ima jedan i samo jedan subjekt.

1. Prvi odlomak
2. Drugi odlomak
3. Treći odlomak
4. I tako dalje.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 144:1-4

¹Blagoslovljen budi GOSPODINE, moja stijeno,

Koji obučavaš moje ruke za rat,

I moje prste za bitku;

²Moja dobrota i moja utvrdo,

Moje čvrsto uporište i moj osloboditelju,

Moj štiti i Onaj u kome nalazim utočište,

Koji podvrgava moj narod pod mene.

³O GOSPODINE, što je čovjek, da Ti uzimaš spoznaju o njemu?

Ili sin čovječji, da Ti misliš o njemu?

⁴Čovjek je kao puki dah;

Njegovi dani su kao prolazna sjena.

144:1-4 Ova kitica koristi brojna vojna smjerenja. To je očito kraljevski Psalam. YHWH djeluje u korist Svoga naroda kako bi osigurao njihovo preživljavanje jer On ima sveopći iskupiteljski naum uključujući narodni Izrael (potomstvo Abrahama). Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 2: Okvirni uvidi: YHWH-in vječni iskupiteljski naum.

Psalam 144:3-4 iznenađujući je u tome što se žarište pomiče od Izraela na sve ljude:

1. oni su predmet YHWH-ine posebne skrbi (usp. Ps 8:4) jer su stvoreni na Njegovu sliku i sličnost (usp. Post 1:26-27)
2. međutim, zbog Knjige Postanka 3 oni su prolazni i ograničeni (usp. Ps 90:5; 103:15; 104:14; Iz 40:6-8; 1. Pt 1:24).

144:1 “Blagoslovljen” Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 94:12-16: Blagoslov (GLAGOL, BDB 138; IMENICA, BDB 139 [SZ]).

▣ **“moja stijeno”** Ovo (BDB 849) je ponavljajući naslov za Izraelova Boga. Vidjeti bilješke *online* u Ponovljenome zakonu 32:4 i Psalmu 18:1-3. Sve se mijenja ali Bog se ne mijenja. On je sidro koje ne zataji, utvrda što ne može pasti. Zabilježite snažan, emocionalni niz opisnih IMENICA u Psalmu 18:2!

▣ **“obučavaš moje ruke za rat”** Očito postoji književni odnos između Psalma 18 i Psalma 144. Zabilježite usporednice:

1. Psalam 144:1 – Psalam 18:2.34.46
2. Psalam 144:2 – Psalam 18:2.47
3. Psalam 144:3 – Psalam 18:4
4. Psalam 144:5 – Psalam 18:9
5. Psalam 144:6 – Psalam 18:14
6. Psalam 144:7 – Psalam 18:16-17.44
7. Psalam 144:10 – Psalam 18:50
8. Psalam 144:11 – Psalam 18:44.

144:2 “Moja dobrota” YHWH je vjeran u Svojima zavjetnim obvezama. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 5:7: Ljubaznost /blagost /dobrota (*hesed*).

Zabilježite broj OSOBNIH ZAMJENICA u NASB Psalma 144:1-2 (šest). Psalmist pozna i pouzdaje se u YHWH-u.

NASB, NKJV, LXX

“Koji podvrgava moj narod pod mene”

NRSV, TEV, Targumi, Pešita, Vulgata

“koji podvrgava narode pod mene”

NJB

“On čini da narodi budu podvrgnuti meni”

Razlika je jedino konačni *mem*. UBS *Text Project* (str. 436) daje “moj narod” ocjenu “B” (neka sumnja). Ovaj redak poezije tvrdi jedno i drugo:

1. kraljev autoritet nad zavjetnim narodom (tj. on je YHWH-in pod-pastir)
2. Izraelovu pobjedu YHWH-inom snagom nad poganskim narodima.

UBS *Text Project* (str. 437) daje “pod mene” ocjenu “A” (vrlo velika vjerojatnost). Ako je ovo ispravan tekst, onda je mogućnost #1 gore ispravni izričaj.

144:3 Zabilježite istoznačni paralelizam:

1. “čovjek” – *Adam* (BDB 9)
2. “sin čovječji” – “*ben enoš*” (BDB 60).

U usporednici u Psalmu 8 hebrejske riječi za “čovjek” su okrenute, ali nakana je ista. Ovi pojmovi govore o ljudskoj osobi. Vidjeti Posebnu temu dolje: Sin čovječji (iz Daniela 7:13).

POSEBNA TEMA: SIN ČOVJEČJI (iz Knjige proroka Daniela 7:13)

Aramejski izričaj (“*ben enoš*”, BDB 1085 GRAĐA i 1081) “sin čovječji” drukčiji je od sličnoga hebrejskog izričaja (“*ben adam*”) nađenog u Psalmima i Knjizi proroka Ezekielu. Oba su izričaja upotrijebljena u usporednici u Knjizi o Jobu 25:6; Psalmu 8:4; 90:3; 144:3; Knjizi proroka Izaije 13:12. To očito upućuje na Mesiju i povezuje Njegovu ljudskost (usp. Dn 8:17; Job 25:6; Ps 8:4; Ez 2:1 [i mnogo više u Ezekielu]), što je značenje aramejskih i hebrejskih izričaja, “sin čovječji”, s Njegovim Božanstvom jer oblaci su prenositelji Božanstva (usp. Dn 7:13; Mt 24:30; 26:64; Mk 13:26; 14:62; Otk 1:7; 14:14).

Isus koristi izričaj za upućivanje na Sebe u NZ-u. U rabinskome judaizmu nije bio korišten o Mesiji. Izričaj nema isključujuće, nacionalističke, vojne suzvuke. On jedinstveno opisuje Mesiju kao potpunoga čovjeka i potpunoga Boga (usp. 1. Iv 4:1-3). Danielova uporaba prva je što se usredotočuje na njegov Božanski vid!

Isus je koristio izričaj za Sebe u tri smisla:

1. Njegova patnja i smrt (npr. Mk 8:31; 10:45; 14:21; Lk 9:22.44)
2. Njegov Dolazak kao Suca (npr. Mt 16:27; 25:31; Iv 5:27)
3. Njegov Dolazak u slavi kako bi uspostavio Svoje Kraljevstvo (npr. Mt 16:28; 19:28; Mk 13:26-27; 14:62).

Iz *Jewish Study Bible*, str. 1657 (također vidjeti George E. Ladd, *A Theology of the New Testament*, str. 136-139), popisane su kasnije židovske predaje o ovome tekstu u Knjizi proroka Daniela:

1. ovaj okvir je Mesijanski (usp. 1. Henok 46:1; 48:10; 4. Ezra [2. Ezdra] poglavlje 13; b. Sanh. 98a)
2. svi nagovještaji u ovome okviru već su ispunjeni (usp. b. Sanh. 97b)
3. ovaj okvir ne upućuje na kraj vremena (usp. Post Rab. 98:2)
4. ovaj okvir predstavlja Izraela (usp. Ibn Ezra i Rashi).

▣ **“uzimaš spoznaju”** Ovo je hebrejski GLAGOL “znati” (BDB 393, KB 390, *Qal* IMPERFEKT s *waw*). Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 1:6: Znati /poznati (korišteno uglavnom u Ponovljenom zakonu kao obrazac).

144:4 Ovaj stih osvjetljuje konačnost čovječanstva (usp. Job 8:9; 14:2; Ps 39:5-6; 102:11; 109:23; Prop 6:12; 8:12) i premda nije posebice izjavljeno, istaknuta je YHWH-ina vječnost.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 144:5-8

⁵Prigni Svoja nebesa, o GOSPODINE, i sidi;

Takni planine, da se one mogu dimiti.

⁶Zabljesni munju i rasprši ih;

Istjeraj Svoje strelice i pobrkaj ih.

⁷Ispruži Svoju ruku s visine;

Izbavi me i oslobodi me od velikih voda,

Iz ruke tudinaca

⁸Čija usta govore prijevaru,

I čija desna ruka je desna ruka lažnosti.

144:5-8 Ova je kitica niz molitvenih zahtjeva. Ona je iznenađujuća u svjetlu Psalma 144:1-4. Psalmist potvrđuje YHWH-inu snagu i prisutnost u prvoj kitici ali moli za Njegovo oslobođenje u ovoj.

Zabilježite IMPERATIVE i IMPERFEKTE upotrijebljene u IMPERATIVNOME smislu:

1. prigni, Psalm 144:5 (doslovno “svini”) – BDB 639, KB 692, *Hiphil* IMPERATIV
2. sidi, Psalm 144:5 – BDB 432, KB 434, *Qal* IMPERFEKT ali upotrijebljen kao IMPERATIVNI molitveni zahtjev

3. takni, Psalam 144:5 – BDB 619, KB 668, *Qal* IMPERATIV, usp. Psalam 104:32
4. zabljesni, Psalam 144:6 – BDB 140, KB 162, *Qal* IMPERATIV
5. rasprši (tj. strelice na tuđinske upadače), Psalam 144:6 – BDB 806, KB 918, *Hiphil* IMPERFEKT upotrijebljen kao IMPERATIVNI molitveni zahtjev
6. istjeraj, Psalam 144:6 – BDB 1018, KB 1511, *Qal* IMPERATIV
7. pobrkaj, Psalam 144:6 – BDB 243, KB 251, *Qal* IMPERFEKT upotrijebljen kao IMPERATIVNI molitveni zahtjev
8. ispruži, Psalam 144:7 – isto kao #6
9. izbavi (doslovno “otvori”, usp. Ps 144:11), Psalam 144:7 – BDB 822, KB 953, *Qal* IMPERATIV
10. oslobodi me, Psalam 144:7 – BDB 664, KB 717, *Hiphil* IMPERATIV.

144:5-7 Ovi stihovi koriste sliku “Svetoga rata” kao zahtjev za YHWH-inom prisutnošću i snagom u bitci. On će i:

1. obučiti i osnažiti izraelske vojnike (Ps 144:1)
2. boriti se u korist Izraela kao u osvajanju Kanaana pod Još uom (Ps 144:6).

144:6

NASB

“pobrkaj ih”

NKJV

“uništi ih”

NRSV, NJB

“uskomešaj ih”

TEV

“pošalji ih u bijeg”

LXX

“baci ih u zbrku”

Postoje dva moguća hebrejska korijena:

1. המם, BDB 243, KB 251, “uskomešaj”, usp. 2. Knjiga o Samuelu 22:15; Psalam 18:14
2. הורם, KB 242, “pobrkaj”, ovaj ima suzvuk “Svetoga rata”, usp. Knjiga o Još uui 10:10; Suci 4:15; 1. Samuelova 7:10; 2. Ljetopisa 15:6.

144:7 Zabilježite kako je “velikih voda” usporedno s “ruke tuđinaca”. Slika je iz:

1. kaosa stvaranja, usp. Knjiga o Jobu 41:1-11; Psalam 74:12-17; Knjiga proroka Izaije 51:9-10; vidjeti Posebnu temu u Psalmu 77:16: Vode
2. upada, usp. Psalam 18:16-17; Knjiga proroka Izaije 17:12-14; 28:2; Jeremija 51:34
3. smrti, usp. Psalam 18:4-6.

144:8 Tuđinci (BDB 648) su okarakterizirani kao oni koji lažu. Nečije riječi otkrivaju njegovo srce. Ovo izgleda upućuje na međunarodna pregovaranja ili moguće sudsko svjedočenje pod zakletvom (usp. Post 14:22; Pnz 32:40; Ps 106:26; Iz 44:20). YHWH je vjeran Svojoj riječi (usp. Ps 144:2a), ali pogani i neki Izraelci nisu! Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 52:2: Ljudski govor.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 144:9-11

⁹Ja ć u pjevati novu pjesmu Tebi, o Bože;

Na harfi od deset žica ja ć u pjevati hvale Tebi,

¹⁰Koji daješ spasenje kraljevima,

Koji izbavljaš Davida Svoga slugu od zloga mača.

¹¹Izbavi me i oslobodi me iz ruke tuđinaca,

Čija usta govore prijevaru

I čija desna ruka je desna ruka lažnosti.

144:9-11 Ova kitica ima tri naglaska:

1. što psalmist obećava učiniti:
 - a. ja ć u pjevati novu pjesmu Bogu, Psalam 144:9a – BDB 1010, KB 1479, *Qal* KOHORTATIV
 - b. ja ć u pjevati hvale Bogu, Psalam 144:9b – BDB 274, KB 273, *Piel* KOHORTATIV
2. YHWH-ina prošla djela oslobođenja:
 - a. On je oslobodio izraelske kraljeve, Psalam 144:10a
 - b. On je oslobodio Davida, Psalam 144:10b (vjerojatno kraljeve iz Davidove loze)

3. psalmistova molitva temeljena je na YHWH-inim prošlim djelovanjima:
 - a. izbavi me, Psalam 144:11a – BDB 822, KB 963, *Qal* IMPERATIV
 - b. oslobodi me, Psalam 144:11a – BDB 664, KB 717, *Hiphil* IMPERATIV.

Zabilježite usporednicu između Psalma 144:7-8 i 144:11.

144:10 “od zloga mača” Ovo je neuobičajena karakterizacija. Nekoliko prijevoda stavljaju izričaj u naredni redak poezije (tj. NRSV, TEV, NJB). Drugi prijevodi imaju:

1. **REB** – “okrutnoga mača”
2. **JPSOA** – “smrtnoga mača”
3. **KJV, Pešita** – “opasnoga mača”
4. **AB** – “mača Zloga”
5. **NAB** – “prijetjećega mača”

U okviru ovo se izgleda odnosi na “tuđince” (Ps 144:7c.11a). Aramejski Targumi (prijevod s osvrtime) tumači to kao “od zla mača Golijata” (UBS *Handbook*, str. 1159).

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 144:12-15

- ¹²Neka naši sinovi u svojoj mladosti budu kao odrasle biljke,
I naše kćeri kao ugaoni stupovi oblikovani kao za palaču;
- ¹³Neka naše žitnice budu pune, opskrbljene svakom vrstom prinosa,
I naša stada rode tisuće i deset tisuća u našim poljima;
- ¹⁴Neka naša stoka rada
Bez neuspjeha i bez gubitka,
Neka tamo ne bude galame na našim cestama!
- ¹⁵Kako su blagoslovljeni ljudi koji su tako smješteni;
Kako su blagoslovljeni ljudi kojima Bog jeste GOSPODIN!

144:12-14 Ova kitica je okarakterizirana sa sedam PARTICIPA: (1) upotrijebljenih kao JUSIVI (2) činjeničnih izjava:

1. mladi sinovi kao odrasle biljke, Psalam 144:12a – BDB 152, KB 178, *Pual*
2. mlade kćeri kao oblikovani (doslovno “istessani”) stupovi, Psalam 144:12b – BDB 310, KB 306, *Pual*
3. žitnice proizvode, Psalam 144:13a – BDB 807, KB 920, *Hiphil*
4. stada rode tisuće, Ps. 144:13b – BDB 48 II, KB 59, *Hiphil* (nađeno jedino ovdje)
5. stada rode deset tisuća, Psalam 144:13b – BDB 912, KB 1174, *Pual*
6. stoka rađa (doslovno biti težak s mladim), Psalam 144:14a – BDB 687, KB 741, *Pual*
7. izlaze (tj. “nose”) bez poteškoća, Psalam 144:14b – BDB 422, KB 425, *Qal*
8. postoji podrazumijevani PARTICIP u Psalmu 144:14c – NASB ima “neka”, što se poklapa s Psalmom 144:12-14b: “Neka tamo ne bude galame na našim cestama”.

Ovo su sve blagoslovi poslušnosti Savezu (usp. Lev 26; Pnz 27 - 30). Zabilježite zavjetni blagoslov Psalma 144:15. NASB prevodi i Psalam 144:1 i 15 kao “blagoslovljeni”, ali one su drukčije hebrejske riječi:

1. Psalam 144:1 – BDB 138
2. Psalam 144:15 – BDB 80.

Pojam “sretni” ili “blagoslovljeni” (BDB 80, usp. Ps 1:1) ponavljan je i opisuje zašto su oni blagoslovljeni (usp. Ps 32:1-2; 34:8; 40:4; 84:5.12; 94:12; 127:5; Izr 3:13; 8:34; 28:14). To je također upotrijebljeno o skupnim blagoslovima (usp. Ps 33:12; 89:15; 144:15).

144:12 Pojam “biljke” (BDB 642) pojavljuje se jedino ovdje ali on je vrlo blizak uobičajenom korijenu za “biljka”:

1. biljka (ovdje) – נטיע
2. biljka – נטע, često korišteno.

☐ **“ugaoni stupovi”** Ovo je također rijedak pojam, nađen jedino ovdje i u Knjizi proroka Zaharije 9:15.

144:13 “žitnice” Ovaj pojam (BDB 265, KB 565) također je nađen jedino ovdje u SZ-u (usp. NIDOTTE, tom 2, str. 909). Većina prijevoda ima “stagljevi /hambari”.

144:14 Postoje dva načina viđenja ovoga stiha:

1. on ide s Psalmom 144:13b i odnosi se na zdravu, plodnu stoku (NIDOTTE, tom 2, str. 498)
2. on ide s Psalmom 144:14b.c i odnosi se na molitvu da ne bude pukotine u gradskome zidu, što bi dopustila ulazak upadača.

UBS *Handbook* (str. 1161) tvrdi kako ne postoji način da se iz teksta ili okvira zna koja je mogućnost bolja.

PITANJA ZA RASPRAVU

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. Sad to ne morate prepustiti komentatoru.

Ova pitanja za raspravu predviđena su da vam pomognu promišljati kroz glavne teme ovoga odjeljka Knjige. Ona su napravljena da budu misaono-nametljiva, ne konačna.

1. Kako je ovaj Psalam povezan s Psalmom 18?
2. Kako se Psalam 144:3 i 4 odnosi na Psalam 144:1 i 2?
3. Kako se Psalam 144:5-7 odnosi na “Sveti rat”?
4. Na što ili na koga “velike vode” u Psalmu 144:7 upućuju?
5. Zašto MT uvod ne odgovara Psalmu 144:10?
6. Jesu li Psalam 144:12-14 molitve ili izjave?

PSALAM 145

PODJELA NA ODLOMKE U SUVREMENIM PRIJEVODIMA

NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB
GOSPODIN uzvišen za Svoju dobrotu	Pjesma o Božjem veličanstvu i ljubavi	Himna kratkoga predstavljanja naravi Boga Izraelova (akrostih)	Himna hvale	hvala Jahvi Kralju (akrostih)
<u>MT uvod</u> Psalam hvale, Davidov				
145:1-7	145:1-3 145:4-7	145:1-3 145:4-7	145:1-3 145:4-9	145:1-3 145:4-5 145:6-7
145:8-13	145:8-9 145:10-13	145:8-9 145:10-13b 145:13c-20	145:10-13b 145:13c-16	145:8-9 145:10-11 145:12-13b 145:13c-14
145:14-16	145:14-16			145:15-16
145:17-21	145:17-21	145:21	145:17-20 145:21	145:17-18 145:19-20 145:21

ČITANJE KRUG TRI (vidi str. xv.)

SLIJEĐENJE IZVORNE AUTOROVE NAKANE NA RAZINI ODLOMKA

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. To ne smijete prepustiti komentatoru.

Pročitajte odlomak odjednom. Odredite subjekte (čitanje kruga #3, str. xv., kao gore). Usporedite vašu podjelu subjekta s pet prijevoda navedenih gore. Podjela na odlomke nije nadahnuta, ali ona je ključ za slijeđenje izvorne autorove nakane, što je srce tumačenja. Svaki odlomak ima jedan i samo jedan subjekt.

1. Prvi odlomak
2. Drugi odlomak
3. Treći odlomak
4. I tako dalje.

OKVIRNI UVIDI

- A. Ovo je Psalam u akrostihu. Postoje drugi primjeri u Psaltiru:
1. Psalam 9 i 10
 2. Psalam 25
 3. Psalam 34
 4. Psalam 37
 5. Psalam 111
 6. Psalam 112
 7. Psalam 119
 8. Psalam 145.

Akrostihovi također mogu biti viđeni u Izrekama 31:16-31 i Tužaljka 1; 2; 3; i 4. Postoji 22 slova u hebrejskome alfabetu. U ovome Psalmu postoji samo 21 stih, dakle očito jedno je slovo izostavljeno. Hebrejski “N” bio ne nekako stavljen na krivo mjesto u Masoretskome tekstu (vidjeti Posebnu temu dolje: Tekstualni kriticizam). On je uključen u sve stare verzije - Septuagintu, Vulgatu, i Pešitu. Našli smo ga u jednome hebrejskome rukopisu u Svicima s Mrtvoga mora, 11QPs^a.

POSEBNA TEMA: TEKSTUALNI KRITICIZAM

Kratko objašnjenje poteškoća i teorija o “nižem kriticizmu” ili “tekstualnome kriticizmu”.

- A. Kako su se dogodile varijante:
1. nenamjerno ili slučajno (golema većina pojava):
 - a. omaška oka:
 - (1) u radu prepisivanja što čita drugi pojavak dvije slične riječi i time propušta sve riječi u sredini (*homoioteleuton* [sličan zvuk krajeva riječi, izričaja, rečenica, također nazvano *homeoteleuton* i *homoeoteleuton*; poznato i kao *kôd pjesmica* – op.prev.])
 - (2) u izostavljanju dvostrukih slova riječi ili izričaja (haplografija)
 - (3) umna grješka u ponavljanju izričaja ili retka grčkoga teksta (ditografija)
 - b. omaška uha u prepiski kod usmenoga diktata gdje se događa krivo slovkanje (itacizam). Često krivo slovkanje podrazumijeva ili slovka zvučno-sličnu grčku riječ
 - c. raniji grči tekstovi nisu imali poglavlja ili podjelu na stihove, malo ili bez umetanja samoglasnika, i nije bilo podjele između riječi. Moguće je podijeliti slova na različitim mjestima oblikujući drukčije riječi
 2. namjeravano:
 - a. promjene su bile napravljene kako bi dokazale gramatički oblik prepisanoga teksta
 - b. promjene su bile napravljene kako bi dovele tekst u sklad s drugim biblijskim tekstovima (usklađivanje usporednica)
 - c. promjene su bile napravljene kombiniranjem dva ili više različitih čitanja u jedan dugi kombinirani tekst (konflacija)
 - d. promjene su bile napravljene kako bi ispravile zamijećenu poteškoću u tekstu (usp. Bart Ehrman, *The Orthodox Corruption of Scripture*, str. 146-50, odnosi se na Heb 2:9)
 - e. neka dodatna obavijest kao što je povijesna okolnost ili primjereno tumačenje teksta bila je smještena na margini od jednoga pisara ali stavljena u tekst od drugoga pisara (usp. Iv 5:4).
- B. Temeljno pravilo tekstualnoga kriticizma (prepisane mogućnosti):
1. većina teškoga ili gramatički neuobičajenog teksta vjerojatno je izvoran zato jer su pisari nastojali napraviti tekst prilagođenim
 2. kraći tekst vjerojatno je izvoran jer su pisari nastojali dodati dopunsku obavijest ili izričaje iz usporednih ulomaka

3. stariji tekst dat je širim zbog njegove povijesne bliskosti s izvornim, sve je ostalo bilo isto
4. rukopisi što su zemljopisno različiti obično imaju izvorno čitanje
5. nastojanja objašnjenja kako su se mogle pojaviti inačice (ovo uzima u obzir većinu važnih pravila od većine znanstvenika)
6. raščlamba datoga biblijskoga autorova književnoga načina, rječnika, i teologije upotrijebljena je za odluku o vjerojatnome izvornom izražavanju.

UBS⁴ grčki tekst upotrijebljen u većini akademskih okolnosti je eklektičan tekst sastavljen zajedno od mnogih drevnih grčkih rukopisa. Većina znanstvenika pretpostavlja da je postignuto više od 97% izvornoga izričaja svojeručno potpisanih rukopisa.

- B. Ovaj je Psalam o naravi Izraelova Boga i Njegovim djelima koja otkrivaju tu narav. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 9:10b: Osobine Boga Izraelova (SZ).
- C. Ovaj Psalam ima jedinstveni sveopći element što može biti viđen u Psalmu 145:8-21. To je jedan od jedinstvenih kratkih pogleda u Božje srce što pokazuje Njegovu ljubav za sve ljude Zemlje i Njegovu čežnju za sve ljude da spoznaju Njega vjerom (usp. Ez 18:23.32; Iv 3:16; 4:42; 1. Tim 2:4; 4:10; Tit 2:11; 2. Pt 3:9; 1. Iv 2:1; 4:14; vidjeti Posebnu temu u Ps 2: Okvirni uvidi: YHWH-in vječni iskupiteljski naum).

PROUČAVANJE RIJEČI I IZRIČAJA

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 145:1-7

- ¹Ja ću uzdizati Tebe, moj Bože, o Kralju,
I blagoslivljat ću Tvoje ime zauvijek i uvijek.
- ²Svakoga dana ja ću blagoslivljati Tebe,
I pjevati hvalu Tvome imenu zauvijek i uvijek.
- ³Velik je GOSPODIN, i neka bude silno hvaljen,
I Njegova veličina je neistraživa.
- ⁴Jedan naraštaj će hvaliti Tvoja djela drugome,
I obznanjivat će Tvoja silna djelovanja.
- ⁵O slavnoj sjajnosti Tvoga veličanstva
I o Tvojim čudesnim djelima, ja ću promišljati.
- ⁶Ljudi će govoriti o snazi Tvojih strašnih djelovanja,
I kazivat će o Tvojim veličini.
- ⁷Oni će žustro oglašavati spomen o Tvojim obilnoj dobroti
I klicati radosno o Tvojim pravednosti.

145:1 “Ja ću uzdizati Tebe” Zabilježite osobni dio izražen toliko često u Psalmu 145:1-7. Ovo se jasno vidi u izričaju “moj Bože”. Očito je kako je osobna vjera početna točka u razumijevanju Boga stvaranja i u povijesti.

Ova uvodna kitica (tj. Ps 145:1-7) ima nekoliko KOHORTATIVA:

1. ja ću uzdizati Tebe, Psalm 145:1 – BDB 926, KB 1202, *Polel* IMPERFEKT upotrijebljen u KOHORTATIVNOME smislu
2. ja ću blagoslivljati Tvoje Ime, Psalm 145:1 – BDB 138, KB 159, *Piel* KOHORTATIV
3. ja ću blagoslivljati Tebe, Psalm 145:2 – BDB 138, KB 159, *Piel* IMPERFEKT upotrijebljen u KOHORTATIVNOME smislu
4. ja ću hvaliti Tvoje Ime, Psalm 145:3 – BDB 237, KB 248, *Piel* KOHORTATIV
5. ja ću promišljati o Tvojim čudesnim djelima, Psalm 145:5 – BDB 967, KB 1319, *Qal* KOHORTATIV
6. ja ću kazivati o Tvojim veličini, Psalm 145:6 – BDB 707, KB 765, *Piel* IMPERFEKT upotrijebljen u KOHORTATIVNOME smislu.

Istinski vjerni sljedbenici moraju izražavati svoju vjeru i hvalu o YHWH-i.

▣ **“o Kralju”** YHWH je bio istinski Kralj Izraela (usp. 1. Sam 8:7). Zemaljski kralj bio je samo puki predstavnik nebeskoga Kralja (usp. Ps 10:16; 29:10; 98:6).

▣ **“blagoslivljat ću Tvoje ime”** Zamisao “blagoslivljanja” (BDB 138 - GLAGOL, 139 - IMENICA) dio je hebrejske teologije povezane sa snagom izgovorene riječi. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 94:12-16: Blagoslov (GLAGOL, BDB 138; IMENICA, BDB 139 [SZ]).

Pojam “ime” (BDB 1027) hebrejski je način upućivanja na osobu. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 5:11-12: “Ime” YHWH.

Izraelovo Božanstvo nazvano je *Eloah* u Psalmu 145:1 ali YHWH devet puta u ostatku Psalma. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 1:1: Imena za Božanstvo.

▣ **“zauvijek i uvijek”** Izričaj je upotrijebljen u Psalmu 145:1b i 2b i izgleda kako je upotrijebljen u istome smislu u Psalmu 34:1, što je isključivo izraženo u Psalmu 145:2a. To nije stvarna potvrda života nakon smrti nego hebrejski idiom o dnevnoj hvali. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 9:5: Zauvijek (*‘olam*).

145:3 “Njegova veličina je neistraživa” IMENICA “veličina” (BDB 153) upotrijebljena je i o:

1. Bogu Šâmome – 1. Knjiga Ljetopisa 29:11; Psalam 48:1; 86:10; 147:5
2. Njegovim djelima – 2. Knjiga o Samuelu 7:21; 1. Ljetopisa 17:19-21.

“Neistraživa” (doslovno “nema istraživanja”, tj. IMENIČKA GRAĐA) upotrijebljeno je u Knjizi o Jobu 5:9; 9:10; 11:7. Ista zamisao o Božjim načinima bivanja daleko iznad našega shvaćanja izražena je u Psalmu 40:5.28; 139:6; Knjizi proroka Izaije 40:28; 55:8.9; Poslanici Rimljanima 11:33.

145:4 “Jedan naraštaj će hvaliti Tvoja djela drugome” Ovo je naglasak o predavanju njihove vjere na njihovu djecu (usp. Pnz 4:9.10; 6:7.20-25; 11:19; 32:7.46; Ps 22:30.31).

GLAGOLI Psalma 145:4 su IMPERFEKTI ali oni mogu biti JUSIVI u značenju, opisujući psalmistove želje /molitve. Ovo je isto tako za Psalam 145:6 i 7 (NET Biblija, str. 1009).

▣ **“Tvoja silna djelovanja”** Ovaj naglasak je na Bogu koji djeluje u vjernosti Svojim zavjetnim obećanjima, usp. Psalam 145:4.5.6.7.12. Obično ovaj pojam upućuje na Božja iskupiteljska djela u prošlosti, kao što je Izlazak.

145:5 “O slavnoj sjajnosti Tvoga veličanstva” Ljudski rječnik nije uopće dovoljan za izražavanje Božje slave (vidjeti Posebnu temu u Ps 96:3: Slava [*kabod*] [SZ]). Ovdje su nizovi riječi povezanih zajedno zato da dohvate slavnu Božju narav:

1. sjajnost – BDB 214, usp. 1. Knjiga Ljetopisa 16:27; Psalam 29:4; 90:16; 96:6; 104:1; 111:3; Knjiga proroka Izaije 2:10.19.21
2. veličanstvo – BDB 217, usp. 1. Knjiga Ljetopisa 16:27; 29:11; Psalam 96:6; 111:3; 148:13
3. začudno – BDB 810, vidjeti Posebnu temu u Psalmu 9:1: Čudesne stvari (אֲשֵׁר).

▣ **“ja ću promišljati”** Vjerni će se sljedbenici sjećati YHWH-inih velikih djela, usp. Psalam 145:7. Začudojuće je koliko su često u Bibliji vjerni sljedbenici opomenuti neka se sjetite što je Bog učinio!

145:6 “Ljudi će govoriti o snazi Tvojih strašnih djelovanja” Ovo je prvo smjerenje na “sve ljude”, što je zajednički refren Psalma 145:8-21. To ima okvirnu mogućnost uključivanja svih pogana, kao i Židova. Međutim, to može biti književna nužnost što je proizvedena oblikom pisanja u akrostihu.

Zabilježite broj načina kojima psalmist upućuje na YHWH-ina djela:

1. Tvoja djela, Psalam 145:4a.9b.10a
2. Tvoja silna djelovanja, Psalam 145:4b.12
3. Tvoja čudesna djela, Psalam 145:5b
4. Tvoja strašna djelovanja, Psalam 145:6a.

Ovo upućuje na:

1. stvaranje i /ili Potop
2. djela oprosta i obnove
3. poziv Abrahamu i patrijarsima
4. Izlazak
5. osvajanje
6. pobjede u bitci
7. itd.

145:7 “žustro oglašavati” GLAGOL (BDB 615, KB 665, *Hiphil* IMPERFEKT) znači “dizati mjehuriće /zavreti”. Upotrijebljen je često u metaforičkome smislu (usp. Ps 19:2; 78:2; 119:171; 145:7). Označava neprekidnu, uzbuđenu objavu.

▣ **“Tvojoj pravednosti”** Pojam “pravednost” (BDB 842) dolazi od hebrejskoga korijena, “mjerenje trske”. Može biti upotrijebljen na dva načina u SZ-u:

1. Božja transcendentna svetost i vječnost
2. Njegova djelovanja iskupljenja Izraela.

Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 1:5: Pravednost.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 145:8-13

⁸GOSPODIN je milostiv i milosrdan;

Spor na bijes i velik u dobroti.

⁹GOSPODIN je dobar prema svima,

I Njegove milosrdnosti su iznad svih Njegovih djela.

¹⁰Sva Tvoja djela dat će hvale Tebi, o GOSPODINE,

I Tvoji pobožnici blagoslivljat će Tebe.

¹¹Oni će govoriti o slavi Tvoga kraljevstva

I kazivati o Tvojoj snazi;

¹²Da učine znanima sinovima čovječjim Tvoja silna djelovanja

I slavu veličanstva Tvoga kraljevstva.

¹³Tvoje kraljevstvo je vječno kraljevstvo,

I Tvoja vlast traje kroz sve naraštaje.

145:8 “GOSPODIN je milostiv i milosrdan;

Spor na bijes i velik u dobroti” Ovo je izravan navod iz Knjige Izlaska 34:6.7 i ponovljen je u Psalmu 103:8. Ne daje nam samo osobine Božje naravi, nego ponovno pokazuje jedno od Njegovih silnih djelovanja u povijesti potaknutog milošću, ne ljudskom zaslugom (tj. Izlazak). Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 9:10b: Osobine Boga Izraelova (SZ).

145:9 “GOSPODIN je dobar prema svima,

I Njegove milosrdnosti su iznad svih Njegovih djela” Bog ima ljubav što nikad ne prestaje za ljude stvorene na Njegovu sliku (usp. Post 1:26.27; 3:8). Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 2: Okvirni uvidi: YHWH-in vječni iskupiteljski naum.

145:10 “Sva Tvoja djela dat će hvale Tebi, o GOSPODINE” Usporedite ovo s Psalmom 103:19-22.

▣

NASB

“pobožnici”

NKJV, Pešita

“sveti”

NRSV, NJB

“vjerni”

TEV

“ljudi”

JPSOA

“vjernici”

REB

“odane sluge”

LXX

“pobožni”

Ovaj hebrejski PRIDJEV (BDB 339) temeljen je na korijenu חסד (“*hesed*”, BDB 338, vidjeti Posebnu temu u Ps 5:7: Ljubaznost /blagost /dobrota [*hesed*]). To je prevladavajuće korišteno za vjerne zavjetne sljedbenike (usp. 1. Sam 2:9; Ps 4:3; 12:1; 30:4; 31:24; 37:28; 50:5; 79:2; 85:8; 86:2; 89:19; 97:10; 116:15; 145:10; 148:14; 149:9), ali može upućivati i na:

1. svećenike – Ponovljeni zakon 33:8; 2. Knjiga Ljetopisa 6:4; Psalam 132:16
2. Mesiju – Psalam 16:10
3. anđele nebeskoga Vijeća – Psalam 29:1; 103:19-22; 148:2; i ova kitica.

▣ **“djela”** Ovo je gdje većina suvremenih prijevoda umeće nedostajući *nun* izričaj iz LXX-e, Pešite i Vulgate, i jednoga hebrejskoga rukopisa iz Svitaka s Mrtvog mora (tj. 11QPs^a): “Bog je vjeran u svima Svojim riječima i milostiv u svima Svojim djelima”. To je vrlo slično Psalmu 145:17.

145:11-12 Ovi stihovi mogu upućivati na:

1. anđeosku hvalu – vidjeti #3 u Psalmu 145:10
2. zadatak vjernih sljedbenika da YHWH-u učine znanim svim ljudima (tj. “sinovima čovječjim”).

Teško je odlučiti čemu dati prvenstvo. Broj 1 predstavlja čitavo Stvorenje koje veliča svoga Stvoritelja (usp. Ps 103:19-22; 148:2) a broj 2 je svrha poziva Abrahamu (vidjeti Posebnu temu u Psalmu 2: Okvirni uvidi: YHWH-in vječni iskupiteljski naum).

145:13 “Tvoje kraljevstvo je vječno kraljevstvo” Ova zamisao o vječnome Kraljevstvu nađena je u Psalmu 10:16; 29:10; Knjizi proroka Izaije 9:6-7; Daniela 2:44; 4:3.34; 6:26; 7:14.26; 2. Petrovoj poslanici 1:11. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 84:3: Kraljevstvo Božje.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 145:14-16

- ¹⁴GOSPODIN podupire sve koji padaju
I podiže sve koji su ponizni.
¹⁵Oči sviju gledaju prema Tebi,
I Ti im daješ njihovu hranu u pravo vrijeme.
¹⁶Ti otvaraš Svoju ruku
I udovoljavaš čežnju svakoga živog bića.

145:14 “GOSPODIN podupire sve koji padaju” Psalam 145:14-16 govori o Božjoj opskrbi fizičkih potreba vjernih sljedbenika, dok Psalam 145:17-21 govori o Božjoj opskrbi za njihove duhovne potrebe. Zabilježite ponavljajuću uporabu pojma “sve”.

145:15 “Oči sviju gledaju prema Tebi” Ovi stihovi izjavljuju da Bog priskrbljuje hranu za sva Svoja stvorenja, usp. Psalam 104:27.28; 136:25.

145:16 Ovo je zamisao “Providnosti /skrbi”. Bog stvara i održava ovu planetu i sve njene oblike života. To djelovanje u SZ-u pripisano je *Elohimu* (vidjeti Posebnu temu u Psalmu 1:1: Imena za Božanstvo).

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 145:17-21

- ¹⁷GOSPODIN je pravedan u svima Svojim putovima
I dobrostiv u svima Svojim djelima.
¹⁸GOSPODIN je blizu svih koji se pozivaju na Njega,
Svima koji se pozivaju na Njega u istini.
¹⁹On će ispuniti čežnju onih koji se boje Njega;
On će isto tako čuti njihov vapaj i spasiti ih.
²⁰GOSPODIN čuva sve koji ljube Njega,
Ali sve pokvarene On će uništiti.
²¹Moja usta govorit će hvalu o GOSPODINU,
I svako tijelo blagoslivljat će Njegovo sveto ime zauvijek i uvijek.

145:17 “I dobrostiv u svima Svojim djelima” Ovo je hebrejska riječ *hesed*, što govori o Božjoj zavjetnoj odanosti. Ona je ranije bila upotrijebljena u Psalmu 145:8 za opis Božje naravi i ovdje za opis Božjih djelovanja.

145:18 “GOSPODIN je blizu” Ovo je naglasak na Božjoj uzvišenosti, dok Psalam 145:5 označava Božju transcendentnost, usp. Psalam 34:18; 119:151; i posebice Ponovljeni zakon 4:7.

▣ **“svima koji se pozivaju na Njega”** Postoje nizovi uvjeta (tj. Ps 145:18-20). Mora biti zapamćeno kako su svi Božji Savezi neuvjetovani glede Njegova dijela ali uvjetovani na ljudskome odazivu. Ova četiri uvjeta govore o pokajanju i vjeri, i početnoj i stalnoj, na dijelu Božjega naroda. Vidjeti bilješke u Poslanici Rimljanima 10:9-13 *online*.

145:19 “onih koji se boje Njega” Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 85:8-12: Strah (SZ).

145:20 “Ali sve pokvarene On će uništiti” Ovo ne govori o poništenju u smrti nego o fizičkome sudu, usp. Knjiga proroka Ezekiela 14:9; Amos 9:8; Habakuk 2:2 (vidjeti Robert Girdlestone, *Synonyms of the Old Testament*, str. 178).

145:21 “I svako tijelo blagoslivljat će Njegovo sveto ime zauvijek i uvijek” Ponovno, ovo je kao Psalam 145:1 i 3. To nije potvrda života nakon smrti, nego podrazumijevane izvjesnosti, kao u Poslanici Filipljanima 2:6-11.

PITANJA ZA RASPRAVU

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. Sad to ne morate prepustiti komentatoru.

Ova pitanja za raspravu predviđena su da vam pomognu promišljati kroz glavne teme ovoga odjeljka Knjige. Ona su napravljena da budu misaono-nametljiva, ne konačna.

1. Popišite osobine Boga hvale dostojnoga.
2. Ovaj Psalam upućuje na YHWH-ina djelovanja u nekoliko stihova i na nekoliko načina. Na koja djelovanja upućuje?
3. Kako Psalam 145:8-16 (i 145:21) naviješta YHWH-inu sveopću ljubav?
4. Tko su “pobožnici” u Psalmu 145:10?
5. Tko su “sinovi čovječji” u Psalmu 145:12?
6. Usredotočuje li se SZ na vječno Kraljevstvo ili Tisućgodišnje kraljevstvo?
7. Kako se “transcendentnost” Psalma 145:5 odnosi na “uzvišenost” Psalma 145:18?
8. Popišite četiri uvjeta Psalma 145:18-20 što se odnose na vjerne sljedbenike.

PSALAM 146

PODJELA NA ODLOMKE U SUVREMENIM PRIJEVODIMA

NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB
GOSPODIN bogat Pomoćnik	radost onih čija je pomoć u GOSPODINU	Himna hvaljenja Boga za Njegovu pomoć	u hvali Boga Spasitelja	Himna Bogu pomoći
<u>MT nema uvod</u>				
146:1-7	146:1a 146:1b-2 146:3-4 146:5-7	146:1-2 146:3-4 146:5-7b	146:1-2 146:3-4 146:5-7b	146:1-2 146:3-4 146:5-6b 146:6c-7
146:8-10	146:8-9 146:10	146:7c-9 146:10	146:7c-9 146:10	146:8-9 146:8c 146:9c 146:10

ČITANJE KRUG TRI (vidi str. xv.)

SLIJEĐENJE IZVORNE AUTOROVE NAKANE NA RAZINI ODLOMKA

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. To ne smijete prepustiti komentatoru.

Pročitajte odlomak odjednom. Odredite subjekte (čitanje kruga #3, str. xv., kao gore). Usporedite vašu podjelu subjekta s pet prijevoda navedenih gore. Podjela na odlomke nije nadahnuta, ali ona je ključ za slijeđenje izvorne autorove nakane, što je srce tumačenja. Svaki odlomak ima jedan i samo jedan subjekt.

1. Prvi odlomak
2. Drugi odlomak
3. Treći odlomak
4. I tako dalje.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 146:1-7

¹Hvali GOSPODINA!

Hvali GOSPODINA, o moja dušo!

²Ja ću hvaliti GOSPODINA dok živim;

Ja ću pjevati hvale svome Bogu dok imam svoje bivstvo.

³Nemojte se pouzdati u knezove,

U smrtnoga čovjeka, u kome nema spasenja.

⁴Njegov duh odlazi, on se vraća zemlji;

U taj sami dan njegove misli nestaju.

⁵Kako je blagoslovljen onaj čija je pomoć Bog Jakovljevi,

Čija je nada u GOSPODINU njegovu Bogu,

⁶Koji načini nebo i zemlju,

More i sve što je u njima;

Koji čuva vjeru zauvijek;

⁷Koji provodi pravdu za potlačene;

Koji daje hranu gladnima.

GOSPODIN oslobađa zatvorenike.

146:1-2 Ova kitica (Ps 146:1-7) započinje s dvostrukim “aleluja” (BDB 237, KB 248, *Piel* IMPERATIVI). To je slijedeno s dvije osobne psalmistove predanosti:

1. ja ću hvaliti – BDB 237, KB 248, *Piel* KOHORTATIV

2. ja ću pjevati hvale – BDB 274, KB 273, *Piel* KOHORTATIV.

Hvala YHWH karakterizira Psalme 146 - 150. Psaltir završava tim očitovanjem.

146:1 “dušo” Ovo je pojam *nefeš* (BDB 659), što označava čitavu osobu (usp. Ps 103:1). Vidjeti bilješke *online* u Knjizi Postanka 35:18.

146:2 Zabilježite paralelizam između:

1. dok živim – BDB 313

2. dok imam svoje bivstvo – BDB 728.

Ovi izražavaju hebrejsku zamisao kako nema hvale Boga nakon smrti (usp. Job 10:21-22; 38:17; Ps 63:4; 104:33; Iz 38:18). SZ ima rudimentarnu teologiju o životu nakon smrti. Napredujuće otkrivenje Novoga zavjeta dopunjuje tu teologiju. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 1:6: Gdje su mrtvi? (*Šeol/Hades, Gehena, Tartarus*).

146:3 YHWH je hvaljen jer s Njim, i samo s Njim, jeste spasenje /oslobođenje (BDB 448), zasigurno ne u prolaznome, palome čovječanstvu (MT, “sina čovječjega”; LXX, “sinove čovječje”; usp. Ps 60:11; 108:12). JEDNINA stoji za sve ljude, kao u Psalmu 118:8.

146:4 Ovaj stih uzima misao Psalma 146:2. Pri smrti tijelo se vraća prahu (usp. Post 3:19; Job 34:15; Ps 104:29; Prop 12:7). Duh (*ruah*, BDB 924) ili životna snaga ide u *Šeol*.

▣ **“njegove misli”** Ova riječ (BDB 799) pojavljuje se jedino ovdje u SZ-u i prevedena je od većine suvremenih prijevoda kao “naumi /nakane”.

146:5 Psalam hvali YHWH-u ali također zabilježite da su “blagoslovljeni” (BDB 80) vjerni sljedbenici. Psalam 146:6-7 i 8-9 popisuje snagu i milosrđe Boga Jakovljeva.

▣ **“pomoć”** Ova IMENICA (BDB 740 I) često je povezana s oslobođenjem i zaštitom (usp. Izl 18:4; Pnz 33:7.26; Ps 33:20; 70:5; 115:9.10.11).

▣ “nada” IMENICA (BDB 960 II) može biti prevedena:

1. čekanje – Psalam 104:27; 145:15
2. nada – Psalam 119:166, Knjiga proroka Izaije 38:18.

146:6-7 Postoje nizovi *Qal* PARTICIPA što opisuju YHWH-u:

1. kao Stvoritelja (tj. *Elohim*):
 - a. načinio je Nebo, Zemlju, more, usp. Psalam 115:15; 121:2; 124:8; 134:3; Knjiga proroka Izaije 37:16; Jeremija 32:17
 - b. stvorio je sve što je u njima
 - c. ovo je sažeta izjava povezana s ovom planetom
2. kao Boga Saveza (tj. YHWH):
 - a. čuva vjeru /pouzdanje (vidjeti Posebnu temu u Ps 12:1: Povjerenje, pouzdanje, vjera, i vjernost u Starome zavjetu [גא])
 - b. provodi pravdu za potlačene (NEB i REB vide “zauvijek”, לעולם, iz Ps 146:6c kao “potlačene”, לעולם, UBS *Text Project*, str. 440)
 - c. daje hranu gladnima, usp. Psalam 145:15
 - d. oslobađa zatvorenike, usp. Psalam 68:6; 102:20; 107:10,14; Knjiga proroka Izaije 61:1:
 - (1) metafora poteškoća
 - (2) ropstvo za dugove
 - (3) izgnanstva.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 146:8-10

⁸GOSPODIN otvara oči slijepih;
GOSPODIN podiže one koji su ponizni;
GOSPODIN ljubi pravednost;
⁹GOSPODIN štiti strance;
On podupire onoga koji je bez oca i udovicu,
Ali On osujećuje put pokvarenoga.
¹⁰GOSPODIN će kraljevati zauvijek,
Tvoj Bog, o Sione, svim naraštajima.
Hvalite GOSPODINA!

146:8-9 Kao Psalam 146:6-7, ovi stihovi opisuju Boga koji čini, tako različito od beživotnih idola (vidjeti Posebnu temu u Ps 9:10b: Osobine Boga Izraelova [SZ]):

1. otvara slijepe oči – BDB 824, KB 959, *Qal* PARTICIP
2. podiže ponižene – BDB 279, KB 279, *Qal* PARTICIP, usp. Psalam 145:14 (ovo su jedine uporabe GLAGOLA u SZ-u)
3. ljubi pravednost – BDB 12, KB 17, *Qal* PARTICIP, usp. Psalam 11:7; 33:5
4. štiti stranca – BDB 1036, KB 1581, *Qal* PARTICIP (za dobar kratak članak vidjeti od Rolanda de Vauxa, *Ancient Israel*, str. 74-76)
5. podupire siročje i udovicu – BDB 728, KB 795, *Piel* IMPERFEKT
6. osujećuje put pokvarenoga – BDB 736, KB 804, *Piel* IMPERFEKT.

Ovaj popis je sastavljen od Božjih djela iz Levitskoga zakonika, Ponovljenoga zakona, i Proroka.

Broj 6 je doslovno “biti iskrivljen” (BDB 736) ili “biti nepošten”. To može biti igra na riječ “pravednost” iz Psalma 146:8c, što znači “biti ispravan” (vidjeti Posebnu temu u Ps 1:5: Pravednost). Sve riječi za grijeh su igra na metaforu za Božju narav, u svjetlu od kojega su svi ljudi nepošteni.

146:10 Ovo govori o suverenosti Boga Izraelova i Njegovih nauma (usp. Izl 15:18; Ps 10:16; 29:10).

Samo teološka bilješka, kako će YHWH kraljevati i gdje i nad kim? Molim pogledajte Posebnu temu u Psalmu 76: Okvirni uvidi: Zašto obećanja prema SZ-nome Savezu izgledaju tako različito od obećanju prema NZ-nome Savezu.

PITANJA ZA RASPRAVU

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. Sad to ne morate prepustiti komentatoru.

Ova pitanja za raspravu predviđena su da vam pomognu promišljati kroz glavne teme ovoga odjeljka Knjige. Ona su napravljena da budu misaono-nametljiva, ne konačna.

1. Što su Izraelci očekivali nakon smrti (Ps 146:2.4)?
2. Govori li Psalam 146:6 o svemiru ili ovoj planeti?
3. Kako je opisivanje naravi i djelovanja Božjih povezano s mišlju Drevnoga Bliskog Istoka o tome kako bi kralj morao djelovati?
4. Hoće li YHWH kraljevati u /iz Siona u Svojoj sveopćoj Kraljevini? Kako je NZ promijenio ovu SZ-nu zamisao?

PSALAM 147

PODJELA NA ODLOMKE U SUVREMENIM PRIJEVODIMA

NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB
hvala za obnovu i napredak Jeruzalema	hvala Bogu za Njegovu riječ i promisao	Himna hvaljenja Boga za Njegovu sveopću snagu i providenu skrb	u hvali Boga Svemogućega	Himna Sve-Moćnome
<u>MT nema uvod</u>				
147:1-6	147:1 147:2-6	147:1-6	147:1-3 147:4-6	147:1-4 147:5-6
147:7-11	147:7-9 147:10-11	147:7-11	147:7-9 147:10-11	147:7-9 147:10-11
147:12-20	147:12-14 147:15-18 147:19-20c 147:20d	147:12-20	147:12-14 147:15-18 147:19-20b 147:20c	147:12 147:13-14 147:15-16 147:17-18 147:19-20b

ČITANJE KRUG TRI (vidi str. xv.)

SLIJEĐENJE IZVORNE AUTOROVE NAKANE NA RAZINI ODLOMKA

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. To ne smijete prepustiti komentatoru.

Pročitajte odlomak odjednom. Odredite subjekte (čitanje kruga #3, str. xv., kao gore). Usporedite vašu podjelu subjekta s pet prijevoda navedenih gore. Podjela na odlomke nije nadahnuta, ali ona je ključ za slijeđenje izvorne autorove nakane, što je srce tumačenja. Svaki odlomak ima jedan i samo jedan subjekt.

1. Prvi odlomak
2. Drugi odlomak
3. Treći odlomak
4. I tako dalje.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 147:1-6

¹Hvalite GOSPODINA!

Jer dobro je pjevati hvale našem Bogu;

Jer to je ugodno i hvala je dolična.

²GOSPODIN izgrađuje Jeruzalem;

On okuplja izgnane od Izraela.

³On iscjeljuje one slomljena srca

I povezuje njihove rane.

⁴On broji broj zvijezda;

On daje imena svima njima.

⁵Velik je naš Gospodin i bogat u jakosti;

Njegovo razumijevanje je beskrajno.

⁶GOSPODIN podupire nemoćne;

On obara pokvarene na tlo.

147:1-6 Ova prva kitica (Ps 147:1-6), kao Psalam 146, popisuje nekoliko Božjih osobina što mogu biti utvrđene Njegovim djelovanjima (ovaj Psalam je poslije-izgnanički):

1. za Izraela:
 - a. izgrađuje Jeruzalem
 - b. okuplja njegove izgnane (tj. izgnanike, usp. Iz 11:12; Ez 39:28)
2. za potrebite:
 - a. iscjeljuje one slomljena srca (moguće upućuje na pokajnički Izrael u izgnanstvu, usp. Ps 51:17.18)
 - b. podupire nemoćne (tj. često korišteno o vjernim sljedbenicima)
 - c. obara pokvarene:
 - (1) tuđinske narode
 - (2) nevjerne zavjetne partnere
3. protiv poganizma (tj. astralna idolatrija):
 - a. broji broj zvijezda (Post 1:16; Iz 40:26, tj. nisu bogovi, usp. Ps 8:3)
 - b. zove ih po imenu (tj. nadzire ih)
 - c. YHWH je bogat u jakosti (usp. Iz 40:26e)
 - d. YHWH ima beskrajno razumijevanje (BDB 108, usp. Iz 40:28).

147:1

NASB

“dolična”

NKJV

“predivna”

TEV, REB

“pristala”

JPSOA

“dična”

Ovaj PRIDJEV (BDB 610) može značiti:

1. predivna – Pjesma nad pjesmama 1:5; 2:14; 4:3; 6:4
2. pristala, primjerena kad je korištena o hvali za Boga – Psalam 33:1; 93:5; Izreke 17:7.

147:4b “On daje imena svima njima” Imenovanje nečega pokazuje vlast nad time (usp. Post 2:18-20).

147:6 “na tlo” Ovo može biti razumijeto na nekoliko načina:

1. poražen neprijatelj prignut do tla
2. okolišanje za smrt /Šeol.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 147:7-11

- ⁷Pjevajte GOSPODINU sa zahvaljivanjem;
Pjevajte hvale našem Bogu na liri,
⁸Koji prekriva nebesa s oblacima,
Koji pribavlja kišu za zemlju,
Koji čini da trava raste na planinama.
⁹On daje zvijeri njenu hranu,
I mladim gavranima koji grakču.
¹⁰On se ne veseli u jakosti konja;
On ne uživa u nogama čovjeka.
¹¹GOSPODIN pogoduje onima koji se boje Njega,
Onima koji čekaju na Njegovu dobrotu.

147:7-11 Kao što prva kitica započinje s “hvali” (*Piel* IMPERATIV), ova (Ps 147:7-11) započinje s “pjevanjem”:

1. pjevajte – BDB 777, KB 854, *Qal* IMPERATIV
2. pjevajte hvale – BDB 274, KB 273, *Piel* IMPERATIV.

Predmet ovoga pjevanja je YHWH i Njegova velika djela:

1. kao održavatelj Stvorenja i uobičajenih prirodnih ciklusa (usp. Ps 104:10-17):
 - a. oblaka
 - b. kiše
 - c. rasta biljke
 - d. hrane za životinje (usp. Ps 104:27b; 136:25)
2. u koga se On ne pouzdaje i u koga se On pouzdaje:
 - a. negativno (usp. Ps 33:16-17):
 - (1) vojnu snagu (tj. konj)
 - (2) jakost ljudi (doslovno noge)
 - b. pozitivno:
 - (1) one koji se boje (vidjeti Posebnu temu u Ps 85:8-12: Strah [SZ]) Njega
 - (2) one koji čekaju na Njegovu dobrotu (vidjeti Posebnu temu u Ps 5:7: Ljubaznost /blagost /dobrota [*hesed*]).

147:9b UBS *Text Project* (str. 1176) spominje kulturalnu izreku što tvrdi da gavrani ne hrane svoje mlade dobro (usp. Job 38:41), ali ovdje je potvrđeno kako to čini milosrdan Opskrbitelj Bog!

Isto tako može biti važno da je gavran (BDB 788) bio smatran nečistom pticom (usp. Lev 11:15) ali Bog ipak skrbi za njih!

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 147:12-20

- ¹²Hvali GOSPODINA, o Jeruzaleme!
Hvali svoga Boga, o Sione!
¹³Jer On je ojačao zasune tvojih vrata;
On je blagoslovio tvoje sinove u tebi.
¹⁴On stvara mir unutar tvojih granica;
On te zadovoljava najfinijom pšenicom.
¹⁵On odašilje Svoju zapovijed zemlji;
Njegova riječ trči vrlo hitro.
¹⁶On daje snijeg kao vunu;
On raspršuje mraz kao pepeo.
¹⁷On razbacuje Svoj led kao krhotine;
Tko može opstati pred Njegovom hladnoćom?
¹⁸On odašilje Svoju riječ i topi ih;
On uzrokuje Svome vjetru da puše i vodama da teku.

**¹⁹On objavljuje Svoje riječi Jakovu,
Svoje odredbe i Svoje uredbe Izraelu.**

**²⁰On nije postupao tako ni s jednim narodom;
I glede Njegovih uredaba, oni ih nisu spoznali.
Hvalite GOSPODINA!**

147:12-20 Ova treća kitica (Ps 147:12-20) također započinje s IMPERATIVIMA hvale:

1. hvali – BDB 986, KB 1387, *Piel* IMPERATIV
2. hvali – BDB 237, KB 248, *Piel* IMPERATIV.

On je dostojan hvale zbog Svoje zavjetne odanosti (posebice Lev 26; Pnz 27 - 30) prema Izraelu (tj. Jeruzaleme ... Sione):

1. osnažuje tvrđave Jeruzalema (tj. zasuni vrata)
2. blagosilja:
 - a. djecu grada (tj. zdravlje, njihov broj)
 - b. narod unutar grada (TEV)
3. donosi mir zemlji
4. osigurava dobar usjev
5. nadzire vrijeme (Ps 147:16-18) kako bi podržao poljodjeljsko obilje (tj. zavjetna obećanja, usp. Ps 147:19)
6. Njegov poseban odnos (tj. otkrivenje) potomstvu Abrahama, Izaka, Jakova.

147:14b “najfinijom pšenicom” Ovo je metafora o poljodjeljskom obilju (usp. Ps 81:16) jer žito je bilo takva glavna hrana Drevnoga Bliskog Istoka.

147:15 Božja Riječ je poosobljena kao ona koja brzo trči (tj. ulazi u svo Stvorenje). U hebrejskoj misli Božja Riječ bila je stvaralačka snaga (usp. Post 1). Jednom dana, ona će ispuniti svoju svrhu (usp. Iz 45:23; 55:11).

147:19 “riječi...

odredbe ... uredbe” Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 1:2: Pojmovi za Božje otkrivenje (korišteni u Ponovljenome zakonu i Psalmima).

147:20b “oni ih nisu spoznali” Božje otkrivenje bio je poseban dar. Ono se moralo živjeti da bude kao svjedok narodima. Izrael je podbacio u tome! Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 2: Okvirni uvidi: YHWH-in vječni iskupiteljski naum.

UBS *Text Project* ocjenjuje ovaj izričaj ocjenom “C” (znatna sumnja). On ga preporučuje kao suprotan NEB: “on im nije dopustio spoznati ih”. Ova razlika je:

1. MT, NASB – בל - ידעום
2. NEB, REB – בל - ידיעם

147:20c Psalam završava kao što i započinje - “Aleluja”!

PITANJA ZA RASPRAVU

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. Sad to ne morate prepustiti komentatoru.

Ova pitanja za raspravu predviđena su da vam pomognu promišljati kroz glavne teme ovoga odjeljka Knjige. Ona su napravljena da budu misaono-nametljiva, ne konačna.

1. Kako objašnjavate što se Psalam 145:6.8-13 usredotočuje na “sve ljude” a Psalam 147 se usredotočuje na Izraela (posebice Ps 147:19-20)?
2. Zašto je Psalam 147:4 tako teološki važan u okolnosti Drevnoga Bliskog Istoka?
3. Kako se Psalam 147:7-9 odnosi na Levitski zakonik 26 i Ponovljeni zakon 27 - 30?
4. Božja podupirajuća skrb opisana u Psalmu 147:16-18 opskrbljuje prirodu prema dosljednim uzorcima. Kako je to utjecalo na razvitak “znanstvene metode” u zapadnjačkoj kulturi?
5. Podrazumijeva li Psalam 147:20 da Bog ne dijeli Sebe ili Svoje otkrivenje s poganima?

PSALAM 148

PODJELA NA ODLOMKE U SUVREMENIM PRIJEVODIMA

NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB
čitavo Stvorenje pozvano da hvali GOSPODINA	hvala GOSPODINU iz Stvorenja	Himna pozivanja za sva stvorena bića da hvale GOSPODINA	poziv za svemir da hvali Boga	kozmička himna hvale
<u>MT nema uvod</u>				
148:1-6	148:1a 148:1b-4	148:1-2 148:3-4	148:1a 148:1b-2 148:3-4	148:1-2 148:3-4
148:7-12	148:5-6 148:7-12	148:5-6 148:7-8 148:9-10 148:11-12	148:5-6 148:7-8 148:9-10 148:11-12	148:5-6 148:7-8 148:9-10 148:11-12
148:13-14	148:13-14d 148:14e	148:13-14	148:13-14c 148:14d	148:13-14

ČITANJE KRUG TRI (vidi str. xv.)

SLIJEĐENJE IZVORNE AUTOROVE NAKANE NA RAZINI ODLOMKA

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. To ne smijete prepustiti komentatoru.

Pročitajte odlomak odjednom. Odredite subjekte (čitanje kruga #3, str. xv., kao gore). Usporedite vašu podjelu subjekta s pet prijevoda navedenih gore. Podjela na odlomke nije nadahnuta, ali ona je ključ za slijeđenje izvorne autorove nakane, što je srce tumačenja. Svaki odlomak ima jedan i samo jedan subjekt.

1. Prvi odlomak
2. Drugi odlomak
3. Treći odlomak
4. I tako dalje.

OKVIRNI UVIDI

- A. Zapamtite Biblija je zemaljsko-usmjerena Knjiga. Ova planeta bila je žarište Božje za pripremu posebnoga mjesta za zajedništvo s Njegovim najvišim Stvorenjem (tj. stvorenim na Njegovu sliku i sličnost, usp. Post 1:26-27).

- B. Svi od različitih stupnjeva Stvorenja:
1. nebeski (tj. “s nebesa”, Ps 148:1b)
 2. zemaljski (tj. “sa zemlje”, Ps 148:7a)
 3. zavjetni narod:
- svi su pozvani da hvale YHWH-u, Stvoritelja i Održavatelja svega života na ovoj planeti i povezanoga s ovom planetom (tj. anđeli).
- C. Ovo je zbor Neba i Zemlje, živ i neživ!

PROUČAVANJE RIJEČI I IZRIČAJA

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 148:1-6

¹Hvalite GOSPODINA!
Hvalite GOSPODINA s nebesa;
Hvalite Ga u visinama!
²Hvalite Ga, svi Njegovi anđeli;
Hvalite Ga, sve Njegove vojske!
³Hvalite Ga, sunce i mjesече;
Hvalite Ga, sve zvijezde svjetla!
⁴Hvalite Ga, najviša nebesa,
I vode što su iznad nebesa!
⁵Neka oni hvale ime GOSPODINOVO,
Jer On zapovijedi i oni bijahu stvoreni.
⁶On je također učvrstio njih zauvijek i uvijek;
On je učinio odredbu što neće proći.

148:1-6 GLAGOL “hvalite” (BDB 237, KB 248) prevladava ovim Psalmom. Svaka od tri kitice započinje s njim. Psalm 148:1-4 sadrži sve *Piel* IMPERATIVE, kao i Psalm 148:7.14.

Ova prva kitica usredotočuje se na bića “iznad zemlje” (usp. Ps 103:19-22):

1. “s nebesa” (BDB 1029) – ovo upućuje na atmosferu iznad Zemlje; vidjeti Posebnu temu u Psalmu 2:4: Nebo, također zabilježiti bilješku Psalma 69:34; 96:11; Knjige proroka Izaije 44:23; 49:13
2. “u visinama” (BDB 928) – ovo je usporedno s “nebesa”
3. “svi Njegovi anđeli” (BDB 521) – ovo upućuje na svjesne Božje slugе (usp. Ps 103:20); za njih nije bilo rečeno ni u jednome posebnome SZ-nome tekstu da su stvoreni, ali njihovo uključivanje ovdje žestoko ukazuje to, Poslanica Kološanima 1:16 također žestoko pretpostavlja ovu istinu.
 Postoje tri Posebne teme povezane s anđelima:
 - a. Posebna tema u Psalmu 34:7: Anđeo Gospodnji
 - b. Posebna tema u Psalmu 106:37: Anđeli i demoni
 - c. Posebna tema u Psalmu 134:1: Anđeoski stupnjevi u Pavlovim spisima
4. “sve Njegove vojske” (BDB 838) – ovaj je pojam upotrijebljen u dva smisla:
 - a. u vojnim okvirima to upućuje na nebesku vojsku anđela
 - b. u okviru astralnoga štovanja to upućuje na svjetlila na nebeskome svodu (tj. Sunce, Mjesec, zvijezde, komete) za koje se mislilo da su bogovi koji utječu na ljudski život; zabilježite da se “a” može odnositi na Psalm 148:2a ili “b” što se može odnositi na Psalm 148:3 (usp. Ps 103:21)
5. “sunce i mjesече” – ovo su najveća svjetlila Knjige Postanka 1:14-16; oba su bila štovana u Drevnome Bliskom Istoku; vidjeti Posebnu temu u Psalmu 8:3: Štovanje Mjeseca
6. “sve zvijezde svjetla” – vidjeti bilješku u Psalmu 147:4
7. “najviša nebesa” – vidjeti Posebnu temu u Psalmu 102:19: Nebo i Treće nebo
8. “vode što su iznad nebesa” – ovo smjera na Knjigu Postanka 1:6-8; Bog nadzire drevne vode; vidjeti Posebnu temu u Psalmu 77:16: Vode.

148:5a “Neka oni hvale” Ovo je *Piel* IMPERFEKT upotrijebljen u ZAPOVJEDNOME smislu. To može obilježavati poziv na molitvu /hvalu Stvoritelja (usp. Ps 148:5b-6).

Ovdje “ime” stoji za YHWH-u Sâmoga. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 5:11-12: “Ime” YHWH.

148:5b Ovo smjera na stvaranje izgovorenim riječju Knjige Postanka 1 (usp. Ps 33:6.9; Heb 11:3).

148:6 Ovo je hiperbolička izjava o trajnosti ove planete i njenih godišnjih doba (usp. Jer 31:35-36; 33:20.25). Iz 2. Petrove poslanice 3:7.10-12 znamo da će zagađeno, palo Stvorenje biti pročišćeno. Iz znanosti, suvremenici znaju kako živimo u burnome, nestabilnome svemiru. Ovaj sunčev sustav nije vječan. To su izjave vjere o Božjoj vječnosti (usp. Ps 93:1; 96:10d) i Njegovim obećanjima kako će oni koji poznaju Njega biti s Njim!

▣ “zauvijek i uvijek” Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 9:5: Zauvijek (‘*olam*).

NASB, NKJV

“odredbu što neće proći”

NRSV

“on utvrdi njihove granice, koje ne mogu biti prijedene”

NJB

“nepromjenjivom odredbom”

Ovaj izričaj može upućivati na:

1. Božju odredbu /naume (usp. Ps 33:11)
2. Božje utvrđene granice kopna /mora /rijeka (usp. Job 38:8-11; Ps 104:9; Jer 5:22).

GLAGOL “prijeći”, “nestati”, “prijeći na što”, “proći” (BDB 716, KB 778, *Qal* IMPERFEKT) očito ima široko semantičko polje što može poduprijeti #1 ili #2.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 148:7-12

⁷Hvalite GOSPODINA sa zemlje,
Morska čudovišta i sve dubine;
⁸Vatro i tučo, sniježe i oblaci;
Olujni vjetre, ispunjavajući Njegovu riječ;
⁹Planine i sve gore;
Plodna stabla i svi cedrovi;
¹⁰Zvijeri i sva stoko;
Gmižuća bića i krilata ptico;
¹¹Kraljevi zemlje i svi narodi;
Knezovi i svi suci zemlje;
¹²I mladi ljudi i djevice;
Stari ljudi i djeco.

148:7-12 Ova se kitica usredotočuje na hvalu (jedan GLAGOL prekriva Ps 148:7-12, svaki redak pretpostavlja “hvalite”) živih bića na ovoj planeti:

1. “Morska čudovišta” (BDB 1072) – ovo je upotrijebljeno u nekoliko značenja:
 - a. zmija – Knjiga Izlaska 7:9.10.12; Ponovljeni zakon 32:33; Psalam 91:13
 - b. zmaj – Knjiga proroka Jeremije 51:34 (također zabilježiti ime vrata u Neh 2:13)
 - c. morska čudovišta – vidjeti *online* bilješke u Knjizi Postanka 1:21; Knjizi proroka Izaije 27:1
2. “sve dubine” (BDB 1062) – ovo je upotrijebljeno u nekoliko značenja:
 - a. podzemne vode (slane), usp. Knjiga Postanka 7:11; 8:2; Job 28:4; 38:16; Psalam 33:7; 107:23-26; 135:6; Knjiga proroka Izaije 51:10; Amos 7:4
 - b. slatka voda – obično u upućivanju na prelazak Crvenoga mora, usp. Knjiga Izlaska 15:5.8; Psalam 77:17; 78:15; 106:9; Knjiga proroka Izaije 63:13
 - c. iskonske vode – Knjiga Postanka 1:2; Psalam 104:6-7; Izreke 8:27, vidjeti Posebnu temu u Psalmu 77:16: Vode (za vodu nikad nije rečeno u Post 1 kako je bila dovedena u postojanje izgovorenim riječju)
 - d. *Šeol* – Psalam 71:20 (vidjeti Posebnu temu u Ps 1:6: Gdje su mrtvi? [*Šeol/Hades, Gehena, Tartarus*])

3. Psalam 148:7-8 popisuje vrijeme i topološke osobine Zemlje
4. Psalam 148:10 pokriva sav stvoreni životinjski život
5. Psalam 148:11-12 popisuje ljudska bića svih društvenih slojeva i starosti.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 148:13-14

¹³Neka oni hvale ime GOSPODINOVO,
 Jer Njegovo ime jedino je uzvišeno;
 Njegova slava je iznad zemlje i neba.
¹⁴I On je podignuo rog za Svoj narod,
 Hvalite za sve Njegove pobožnike;
 Čak za sinove Izraela, narod blizak Njemu.
 Hvalite GOSPODINA!

148:13-14 Kitica započinje kao Psalam 148:5, s *Piel* IMPERFEKTOM “hvalite” upotrijebljenome u ZAPOVJEDNOME smislu. Ona se usredotočuje na hvalu dužnu YHWH-u od Njegova zavjetnoga naroda.

148:13 “Njegovo ime jedino je uzvišeno” Ovo je:

1. književni izričaj monoteizma (vidjeti Posebnu temu u Ps 2:7: Monoteizam)
2. način suprotstavljanja YHWH s čovječanstvom (usp. Iz 2:11.17).

▣ “slava” vidjeti Posebnu temu u Psalmu 96:3: Slava (*kabod*) (SZ).

148:14 “rog” Hebreji su vidjeli životinjske rogove (posebice “vola”, usp. Pnz 33:17; Ps 92:10) kao izričaj snage (usp. Ps 18:2):

1. žrtvenici u Hramu imali su rogove
2. život osobe bio je okarakteriziran kao “rog” što mora biti:
 - a. podignut (usp. 1. Sam 2:1; Ps 89:17.24; 92:10; 112:9)
 - b. bačen u prah (usp. Job 16:15)
 - c. odrezan (usp. Ps 75:10).

148:14 “sve Njegove pobožnike” Vidjeti bilješke u Psalmu 16:10 i 145:10 *online*.

Ovdje je izričaj uspoređan sa “Svoj narod”. Oni su i dalje okarakterizirani kao:

1. sinovi Izraela
2. narod blizak Njemu – ovo je prvo upućivanje na svećenike /levite koji su služili u Hramu ali kasnije se upotrebljavalo o svemu zavjetnome narodu koji štuje YHWH-u.

PITANJA ZA RASPRAVU

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. Sad to ne morate prepustiti komentatoru.

Ova pitanja za raspravu predviđena su da vam pomognu promišljati kroz glavne teme ovoga odjeljka Knjige. Ona su napravljena da budu misaono-nametljiva, ne konačna.

1. Kako se Psalam 148:1-6 odnosi na Psalam 148:7-12?
2. Odredite “vojske” Psalma 148:2b. Odnosi li se to na Psalam 148:2a ili 149:3?
3. Može li se Psalam 148:6 uskladiti s 2. Petrovom poslanicom 3:7.10-12?
4. Odredite “morska čudovišta” Psalma 148:7b.
5. Upućuje li pojam u Psalmu 148:14 “hvalite” na Izraela ili na YHWH-u?

PSALAM 149

PODJELA NA ODLOMKE U SUVREMENIM PRIJEVODIMA

NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Izrael pozvan neka hvali GOSPODINA <u>MT nema uvod</u>	hvala Bogu za Njegovo spasenje i osudu	Himna praćena blagdanskim plesom	Himna hvale	Pjesme pobjede
149:1-4	149:1a 149:1b-c 149:2-4	149:1-9	149:1a 149:1b-9b	149:1a 149:1b-3
149:5-9	149:5-9b 149:9c		149:9c	149:7-9b

ČITANJE KRUG TRI (vidi str. xv.)

SLIJEĐENJE IZVORNE AUTOROVE NAKANE NA RAZINI ODLOMKA

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. To ne smijete prepustiti komentatoru.

Pročitajte odlomak odjednom. Odredite subjekte (čitanje kruga #3, str. xv., kao gore). Usporedite vašu podjelu subjekta s pet prijevoda navedenih gore. Podjela na odlomke nije nadahnuta, ali ona je ključ za slijeđenje izvorne autorove nakane, što je srce tumačenja. Svaki odlomak ima jedan i samo jedan subjekt.

1. Prvi odlomak
2. Drugi odlomak
3. Treći odlomak
4. I tako dalje.

OKVIRNI UVIDI

- A. Ovaj je Psalam pisan za slavljenje uspomene i radost za vojnu pobjedu Izraela nad neprijateljskim dušmaninom (usp. Ps 149:6b-9a).
- B. Izrael je slavljen kao YHWH-in poseban narod (Ps 112):
 1. zajednica pobožnika (doslovno “skupština vjernih”) – BDB 874 GRAĐA BDB 339, Psalam 149:1
 2. YHWH je njihov:
 - a. Tvorac (BDB 793 I, KB 889, *Qal* PARTICIP), Psalam 149:2
 - b. Kralj (BDB 572 I), Psalam 149:2

3. "Svome narodu... nemoćne", Psalam 149:4
4. pobožnici (doslovno "vjerni"), Psalam 149:5
5. "Njegove pobožnike" (doslovno "vjerne"), Psalam 149:9.

PROUČAVANJE RIJEČI I IZRIČAJA

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 149:1-4

¹Hvalite GOSPODINA!

Pjevajte GOSPODINU novu pjesmu,

I Njegovu hvalu u zajednici pobožnika.

²Neka Izrael bude radostan u svome Tvorcu;

Neka se sinovi Siona vesele u svome Kralju.

³Neka oni hvale Njegovo ime s plesanjem;

Neka oni pjevaju hvale Njemu s tamburinom i lirom.

⁴Jer GOSPODIN uzima zadovoljstvo u Svome narodu;

On će ukrasiti nemoćne sa spasenjem.

149:1-4 Kitica započinje s dva usporedna *Piel* IMPERATIVA:

1. hvalite
2. pjevajte.

Ovi su slijeđeni nizovima od četiri IMPERFEKTA upotrijebljenih kao JUSIVI:

1. neka Izrael bude radostan
2. neka se Sion veseli
3. neka oni hvale Njegovo Ime
4. neka oni pjevaju hvale Njemu.

Psalmist moli neka se Izrael odazove primjereno na njihovu vojnu pobjedu shvaćajući kako je ona od YHWH a ne od njih samih.

149:1 "novu pjesmu" Ovo može predstavljati kulturalni način sjećanja na neki događaj (usporediti Izl 15:1-18:21; Suci 5:1-13; 1. Sam 18:6; Ps 33:3; 40:3; 96:1; 98:1; Iz 42:10).

▣ **"zajednici"** Ovo je *Qahal* (BDB 874), što je u LXX-i, bilo prevedeno kao *ekklesia*. Vidjeti Posebnu temu u dolje: Crkva (*ekklesia*).

POSEBNA TEMA: CRKVA (*ekklesia*)

Ovaj grčki pojam, *ekklesia*, sastoji se od dvije riječi, "izvana" i "pozvani", stoga, pojam podrazumijeva Božanski dozvane. Rana crkva taj je pojam preuzela iz sekularne uporabe (usp. Djela 19:32.39.41) i zbog Septuagintine uporabe toga pojma za "zajednicu [skupština, zborovanje – op.prev.]" Izraela (usp. Br 16:3; 20:4). Koristili su ga za same sebe kao nastavak SZ-noga Božjeg naroda. Oni su bili novi Izrael (usp. Rim 2:28-29; Gal 6:16; 1. Pt 2:5.9; Otk 1:6), ispunjenje Božjega poslanja širom svijeta (usp. Post 3:15; 12:3; Izl 19:5-6; Mt 28:18-20; Lk 24:47; Djela 1:8).

Ovaj je pojam korišten u Evanđeljima i Djelima apostolskim na nekoliko načina:

1. sekularni gradski sastanak, Djela apostolska 19:32.39.41
2. sveopći Božji narod u Kristu, Evanđelje po Mateju 16:18 i Poslanica Efežanima
3. mjesna zajednica vjernika u Kristu, Evanđelje po Mateju 18:17; Djela apostolska 5:11 (u ovim stihovima Crkva u Jeruzalemu)
4. čitav narod Izraela, Djela apostolska 7:38, u Stjepanovom govoru
5. Božji narod u regiji, Djela apostolska 8:3 (Juda ili Palestina).

▣ **“pobožnika”** Ova ista riječ upotrijebljena je u Psalmu 148:14, što dolazi od *hesed* (BDB 339). Vidjeti bilješku u Psalmu 16:10 *online*.

149:2 “Tvorcu” Ovo (BDB 793 I) ne upućuje na stvaranje nego na poziv Abrahamu i obećanje njegovu potomstvu, što je u potpunosti ovjereno na planini Sinaj (usp. Izl 19 - 20). Na to je također smjeranje u Psalmima 95:6; 100:3; Knjizi proroka Izaije 17:7. YHWH je bio jedinstveni njihov Tvorac, Spasitelj, i Božanstvo Saveza!

▣ **“svome Kralju”** Ovo teološko razumijevanje ide unatrag na 1. Knjigu o Samuelu 8:7, usp. Psalm 47:6; 89:18. Kralj Božjega naroda morao je biti Njegov zemaljski predstavnik, Njegov Pod-pastir.

▣ **“Siona” [Sion]** Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 74:2: Morija, Šalem, Jebus, Sion, Jeruzalem.

149:3 “plesanjem” Ovo podrazumijeva poseban događaj svečanoga slavljenja:

1. vojne pobjede (usp. Izl 15:20; Suci 11:34; 1. Sam 18:6)
2. događaj štovanja (usp. 2. Sam 6:5; Ps 150:4)
3. obnovu (usp. Ps 30:11; u vezi s ovim, “ležaj” [BDB 1012] može upućivati na mjesto gdje leže bolesni ljudi, usp. Izl 21:18; Job 33:19).

149:4 “nemoćne” Iako ovaj korijen (BDB 776) može upućivati na siromašne i jadne, često je korišten o Božjemu progongenom narodu.

▣ **“spasenjem”** Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 3:7: Spasenje (SZ-ni pojam).

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 149:5-9

⁵Neka pobožnici uzvisuju u slavi;
Neka oni pjevaju radosno na svojim ležajevima.
⁶Neka visoke hvale Božje budu u njihovim ustima,
I dvosjekli mač u njihovoj ruci,
⁷Da izvrše odmazdu na narodima
I kaznu na ljudima,
⁸Da vežu njihove kraljeve s okovima
I njihove plemenitaše s karikama željeznim,
⁹Da izvrše na njima osudu zapisanu;
Ovo je čast za sve Njegove pobožnike.
Hvalite GOSPODINA!

149:5-9 Ova kitica ima tri molitvena zahtjeva koristeći IMPERFEKTE upotrijebljene u ZAPOVJEDNOME smislu:

1. uzvisuju
2. pjevaju radosno
3. pretpostavljeni “biti” GLAGOL u Psalmu 149:6a.

Ova kitica kombinira molitvu za:

1. Božji narod neka se raduje
2. Božje neprijatelje neka budu osuđeni.

149:5 “pobožnici” Ovo je oblik korijena *hesed* (BDB 339, vidjeti Posebnu temu u Ps 5:7: Ljubaznost /blagost /dobrota [*hesed*]). Često je korišten i označava nekoga vjernoga Savezu.

Drugi pojam upotrijebljen za vjerne sljedbenike je iz korijena *kadoš* (BDB 872, vidjeti Posebnu temu u Ps 77:13: Svet), što označava nekoga odvojenog za YHWH-inu službu.

Ovi “pobožnici” nisu bezgrješni ali imaju odnos vjere, poslušnosti, i pokajanja s YHWH-om.

▣ **“slavi”** Ovaj hebrejski korijen (BDB 458, vidjeti Posebnu temu u Ps 96:3: Slava [*kabod*] [SZ]) teško je odrediti. On ima široko semantičko polje. AB (str. 357) misli kako je to naslov za YHWH-u, “svoga Slavnoga”.

▣ **“pjevalu radosno na svojim ležajevima”** Ovo je iznenađujuće mjesto za “uzvisuju... pjevaju”. To mora biti slikovit jezik o osobi s radosnim, mirnim srcem koja spava dobro! To je oprečno Psalmu 6:7.

Zasigurno je moguće (Tyndale, *OT Commentary Series*, tom 16, Ps, str. 527) da “ležaj” upućuje na naslanjanje kod jela i, stoga, pjevanje i radovanje na pobjedničkom banketu!

149:6 Mirnodopski stav Psalma 149:5 podudara se s vojnom pripravnosću. Postoji mir zato što je YHWH dao Svome zavjetnome narodu pobjedu nad okolnim narodima (usp. Ps 149:7-8).

▣ **“visoke hvale”** Ova GRADA (BDB 928, KB 1206 i BDB 42) pojavljuje se jedino ovdje i moguće u Psalmu 66:17.

▣ **“mač u njihovoj ruci”** Ovaj izričaj može upućivati na:

1. književnu sliku o prošloj pobjedi
2. simboličkih ples svećenika
3. pripremu za nadolazeću bitku.

149:7 Neki vide ovaj stih u eshatološkoj okolnosti ali on može odgovarati ikojoj pobjedi u povijesti Izraela nad okolnim narodima Drevnoga Bliskog Istoka.

▣ **“odmazdu”** Za dobru kratku raspru o ovoj teološkoj zamisli u SZ-u, vidjeti NIDOTTE, tom 4, str. 1140-1149. Ako YHWH ne donosi pravdu u ovome životu, onda mora postojati život nakon smrti.

149:9a “osudu zapisanu” Ovo mora upućivati na:

1. obećanja “Svetoga rata”, kao u Izlasku i osvajanju
2. ishode obećanja “prokletstva i blagoslova” Levitskoga zakonika 26 i Ponovljenoga zakona 27 - 30
3. smjerenje na proročke dijelove o osudi naroda (tj. Jer 46 - 51)
4. dobar primjer o ovoj vrsti “obećanja mira” je Knjiga proroka Ezekiel 28:26; 34:25-28; 38:8.

149:9b Pobjeda donesena od YHWH donijet će čast zavjetnome narodu (usp. Ps 1121).

149:9c Psalmi 146 – 150 svi započinju i završavaju s “Aleluja”, *Piel* IMPERATIVOM “hvalite”, ili kraticom YHWH.

PITANJA ZA RASPRAVU

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. Sad to ne morate prepustiti komentatoru.

Ova pitanja za raspravu predviđena su da vam pomognu promišljati kroz glavne teme ovoga odjeljka Knjige. Ona su napravljena da budu misaono-nametljiva, ne konačna.

1. U kojoj prigodi se pjevala “nova pjesma”?
2. Upućuje li Psalam 149:2a na Knjigu Postanka 1 ili Postanak 12?
3. Je li ovaj Psalam o prošloj vojnoj pobjedi ili budućoj?
4. Naglašava li Biblija kao cjelina osudu svih naroda ili uključivanje naroda?
5. Tko su pobožnici u Psalmu 149:1.5.9?

PSALAM 150

PODJELA NA ODLOMKE U SUVREMENIM PRIJEVODIMA

NASB	NKJV	NRSV	TEV	NJB
Psalam hvale <u>MT nema uvod</u>	neka sva bića hvale GOSPODINA	doksologija označava kraj Psalтира	hvalite GOSPODINA	završni zbor hvale
150:1-2	150:1a 150:1b-c 150:2	150:1-2	150:1a 150:1b-2	150:1a 150:1b-2
150:3-6	150:3-5 150:6a 150:6b	150:3-6	150:3-6b 150:6c	150:3-6a 150:6b

ČITANJE KRUG TRI (vidi str. xv.)

SLIJEĐENJE IZVORNE AUTOROVE NAKANE NA RAZINI ODLOMKA

Ovaj komentar je vodič za proučavanje, što znači da ste odgovorni za vaše vlastito tumačenje Biblije. Svaki od nas mora hodati u svjetlu kojeg imamo. Prvenstvo u tumačenju imate vi, Biblija, i Sveti Duh. To ne smijete prepustiti komentatoru.

Pročitajte odlomak odjednom. Odredite subjekte (čitanje kruga #3, str. xv., kao gore). Usporedite vašu podjelu subjekta s pet prijevoda navedenih gore. Podjela na odlomke nije nadahnuta, ali ona je ključ za slijeđenje izvorne autorove nakane, što je srce tumačenja. Svaki odlomak ima jedan i samo jedan subjekt.

1. Prvi odlomak
2. Drugi odlomak
3. Treći odlomak
4. I tako dalje.

PROUČAVANJE RIJEČI I IZRIČAJA

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 150:1-2

¹Hvalite GOSPODINA!

Hvalite Boga u Njegovu svetištu;

Hvalite Ga u Njegovu silnome prostranstvu.

²Hvalite Ga za Njegova silna djela;

Hvalite Ga prema Njegovoj izvanrednoj velikosti.

150:1-6 Jedini GLAGOL “hvalite” (BDB 237, B 248) upotrijebljen je trinaest puta:

1. dvanaest *Piel* IMPERATIVA (u Ps 146 - 150, trideset i tri puta)
2. jedan *Piel* IMPERFEKT upotrijebljen u ZAPOVJEDNOME smislu (usp. Ps 150:6a).

Zabilježite PRIJEDLOGE:

1. u mjestu:
 - a. u Njegovu svetištu
 - b. u Njegovu silnome prostranstvu
2. zbog:
 - a. Njegovih silnih djela
 - b. Njegove izvanredne velikosti
3. s glazbenim instrumentima (čija vrsta nije uvijek jasna):
 - a. trubom (BDB 1051)
 - b. harfom (BDB 490, usp. 2. Sam 6:5)
 - c. lirom (BDB 614, usp. 2. Sam 6:5)
 - d. tamburinom (BDB 1074)
 - e. žičanim instrumentima (BDB 577 I)
 - f. frulom (BDB 721, NIDOTTE, tom 3, str. 334)
 - g. cimbalima (BDB 852, usp. 2. Sam 6:5)
4. s plesanjem, Psalam 150:4
5. s dahom, Psalam 150:6.

150:1 Ovaj stih može biti književni način usporedbe Psalma 150:6a.

Ovdje “svetišće” (tj. Hram ili na Zemlji, usp. Ps 148:7-12; LXX ima “među Njegovim svetima”) može označavati Zemlju i “prostranstvo” (nebesku Kraljevinu, usp. Ps 148:1-4).

Moguće je da oba i Psalam 150:1b i 1c upućuju na YHWH-ino (*El* u Ps 150:1b) prebivalište (usp. Ps 11:4).

150:2 “Njegova silna djela” Vidjeti bilješke u Psalmu 145:4.5.6.7.9.12.

NASB (AŽURIRANI) TEKST: 150:3-6

³Hvalite Ga sa zvukom trube;

Hvalite Ga s harfom i lirom.

⁴Hvalite Ga s tamburinom i plesanjem;

Hvalite Ga sa žičanim glazbalima i frulom.

⁵Hvalite Ga s glasnim cimbalima;

Hvalite Ga s odzvanjajućim cimbalima.

⁶Neka sve što ima dah hvali GOSPODINA.

Hvalite GOSPODINA!

150:3 “trube” U ove su trubili svećenici. Vidjeti Posebnu temu u Psalmu 47:5: Rogovi korišteni od Izraela.

▣ “harfom i lirom” Ovo su bila glazbala korištena od levita u hramskome štovanju (usp. 1. Ljet 15:16; 2. Ljet 29:25; Neh 12:27).

150:6a Kakav predivan način govorenja o živome Stvorenju (ljudi i životinja) koji hvali Stvoritelja (usp. Ps 103:19-22; 145:21; 148:7-12).